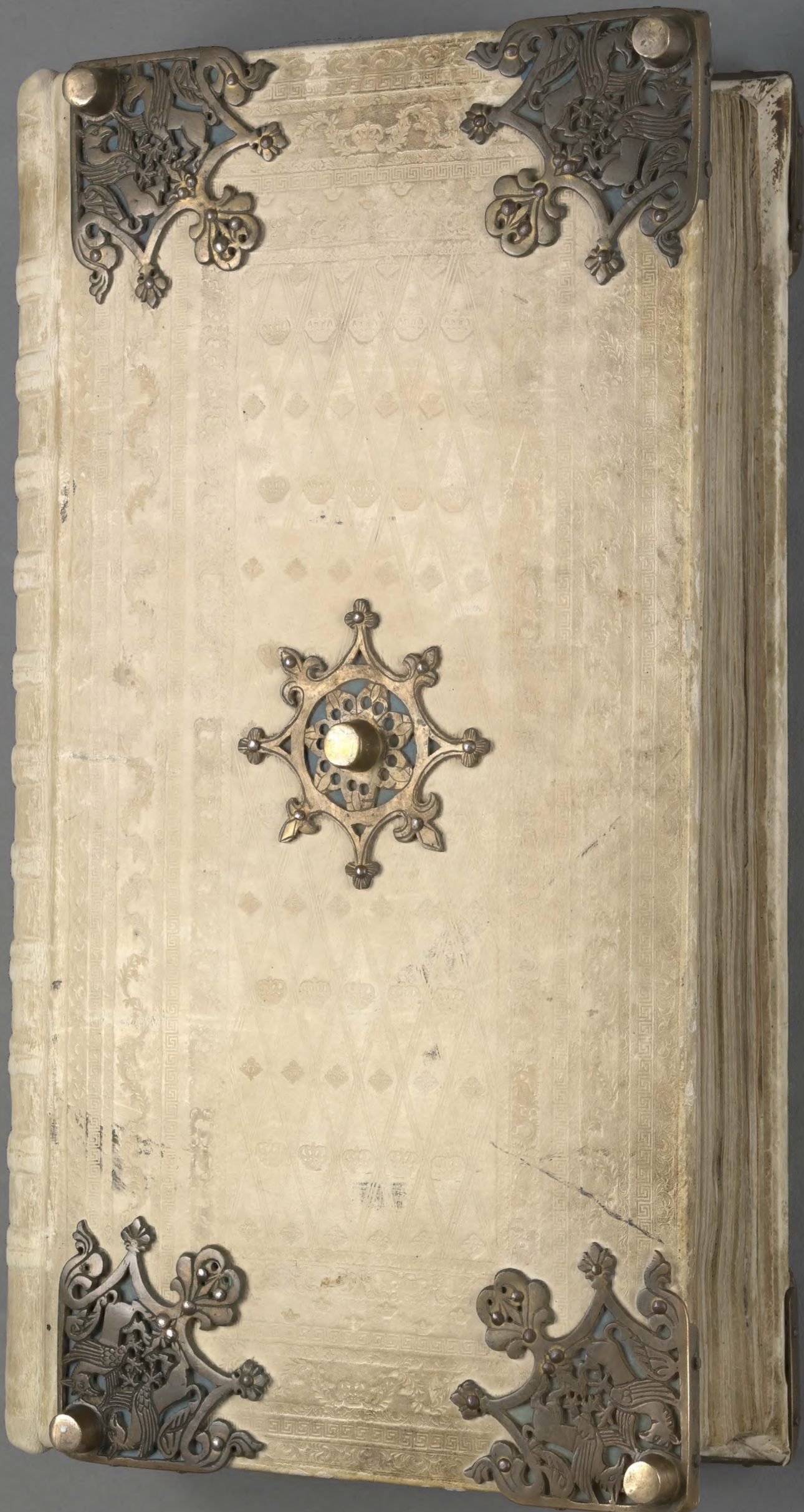

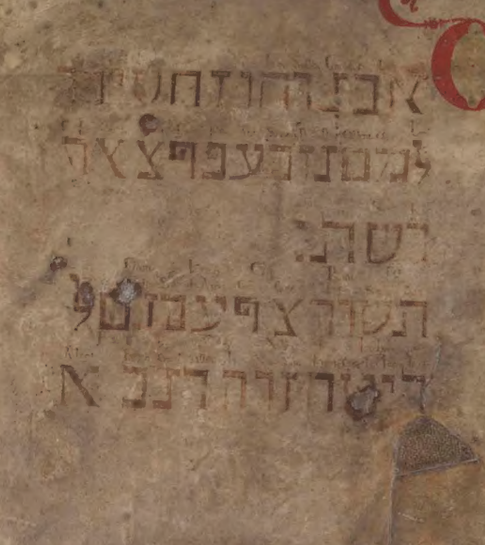

DESIDERII MEI DESIDERATAS ACCEPI
EPISTOLAS QUE QUONDAM PRESAGI
SPIRITU ROMÆ CUM DANIELE SORTI
EST NOMEN OBSECRANTIS VETERIS
latinum latina lingua de hebreo sermone pene a deum
uno auribus audierim. Periculosum opus esse obtrecta
tionis meæ latratibus patere, quibus asserunt ibi hoc inpium
sugillationis nota querentibus esse, ita nequeam qui numen
phanes, cum ego sim ultimus cellarii mei pusillorum tabe
nacula offerre quam pollim, nec opus alterius alius pauperis
fodiari. Quis me audiret, origenis me studium provocare, qui totius
ecclesiæ antiquos latinos theodotionis miscet asterisco & obelo
ceteris stellas, & verum opus omne distinguens, dum aut multitu
dine quæ minus ante fuerant aut superflua quæ neglecta & re
posita maxime crebrantur & aplos ancorarias funi quam
multis nauta nescit vocabulis, quas matris eorum: nos
habemus ut est illud & caypso vocabo filium meum, & quia faro
nos abbas & arabum impios comprehendimus & flumina deum
tre eos fluere, nequimus, & qui scalas in ordo necessarias au
dimus nec nos: bonum est ascendere quæ preparatur de nube mul
se, & multa alia quæ primum CIRCUMDEDERUNT. Intro
gemus eos subditos hos scripta sunt, & cum dicere nequeunt de
libris hebraicis se facientes. Primum testimonium e moses se
cundum mystica, tum in zacharia, quartum in puerbus, quæ
que in ysaia. Quis simplicium non arbitretur apocryphos delinquere
& laborasse nimis libris adulterasse preferunt. Causas errorum
nescimus, nec. Legat prudens lectorum dicunt ee confitebo
ur ptholomeum unius dei cultor erat, ap hebreos duplex dominus
ere, deprehendere. Quis maxime deum sacrebat, quia placuit
dogma credere non erat. Quinq; ubicunque lectorum aliquo
scripturæ vestitæ de patre & filio & spiritu sco, aut alic inpietatis
se, aut omnino cauere ure & refutat lectorem & arrianum fini
re valeamus. Et nescio quis primus auctor hæc cellulas aegyptio
rum adolio extruxerit: quib; annuit eadem scripturarum ut ar
bitrer, precor eidem ptholomeo YHPXAICΘΓC & multo post rem
porc iosephus mihi tale revelare: rex manna basilea, unde regalis con
clusse scribam apphasse. Aliud enumerare, aliud quæ inpiere.
Ipse quæ nemini placere, hic erudito & uere hos, capra ea quæ mellage
rantes ferunt, mittere prius nec ethnicus, cum nunciis, xenos omnes
& plumus pycaoram & deus illorum prohesiuse, assanit rechu
rico spiritu sanctus esse, aut alec de eisde libris p hoc inpiere, alic p
apstor spe ses testimonia exuere, ut qui ille veterum, hi sepium ce
mentu sunt. Quid quod damnari, narres. Mannus, te possi
prius studia, modo omnia ne possimus laborare. Illa inspice
ere sunt, an adventum xpi, & qui ... aut oblati prudens
cisaos post passionem & resurrectionem eius in ea applicata, qui hostia
rum scribunt. Alic enim antiqua, alic usa narrant. Quis melius
meliusq; & peius. Aliud quod & obtr... a... aut
ea. Non damno, nec reprehendo hoc, si confitemur, & quæ
sero. Pessime cum in christo fomacis qui an pplasse me fratres carne
mea postros lego, in quib; nlamus pene quæ rarum parere. Nunc
Quid timore roi quis. Quo impio, animos omnes ecclesiæ
Scrabubi, mirant latentes motus, errare uti cogat hebreos, quos
rum urbium magistros, audire. Quos illi habent, ... quos
est habent. Aliud est quæ se putent, ... apostolos ... pace
monia placuere, & cæteros, nora sunt, quos latinos, latina ipsa ecclesia
greca qua hebraica. Aeronimi hyeronimi. Nunc te optimum
desideri carissime, ut quantum opus est libere possis, & tu
ecordium capere eam animis: uiuet, quo possis modo ipse quo
inserpsi sunt libri, valere ut est mihi sermo ferendum.

INCIPIT LIBER
GENESIS QUI
DICITUR BRESIT
IST QUINQ LI
BRI MOYSI A PC
HEBREOS TRC
THORAL NOS Y
PENTATHEUCY

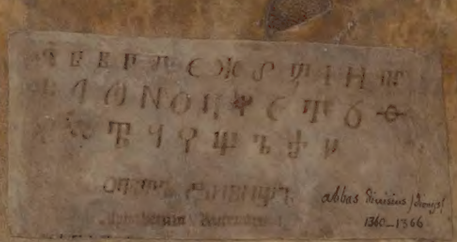

A Chananeus aũ ame erat in terra. 7
Apparuit q̃ dñs abram & dixit ei. Semini tuo dabo tram hanc.
Qui ædificauit altare dño. qui apparuerat ei. & migrauit inde
Et inde transgrediens ad montẽ qu erat contra orientẽ bethel
tendit tabernaculum suum. ab occidente habens bethel. &
ab oriente ai. Ædificauit q̃ ibi altare dño. & inuocauit nomẽ ei.
Perrexitq; abram uadens & ambulans p̃grediens ad meridiẽ. Facta e
aũ fames in tra. descendit q̃ abram in egyptũ. ut peregrinaret ibi.
Preualuerat enim fames in tra. Cumq; appropinquasset ut
ingrederet egyptum. dixit uxori suæ. Noui quod pulchra sis mulier:
& cum uiderint te egyptii dicturi sunt uxor ipsius e. & me
occident me. & te reseruabunt. Ore ꝙ obsecro te. qd soror mea
sis. ut bene sit mihi propter te. & uiuat anima mea ob gratiam tuam.
Cumq; ingressus esset abram in egyptũ. uiderũt egyptii mulierẽ
te qd esset pulchra nimis. & nunciauerũt principes pharaonis. &
laudauerũt illã apud illum. & sublimata e mulier in domo pharao
nis. Abram aũ bene usi sunt propter illam. fuerunt q̃ ei oues & boues.
& asini. & serui famule. & cameli. Flagellauit aũ dñs pharaonẽ
plagis maximis & domũ ei. propter uxorem Sarai. Vocauitq; pharao
abram & dixit ei. Quid nã est ꝙd fecisti mihi. Cur non indicasti qd
uxor tua esset. Quã ob causã dixisti te sorore tuã. ut tollerem
eã in uxorẽ. Nunc ergo ecce coniux tua. accipe eam & uade.
Præcepitq; pharao super abram uiris. & deduxerũt eum & uxorem ei
& omnia que habebat. Ascendit aũ abram de egypto ipse &
uxor eius. & omnia que habebat. & loth cum eo ad austrum & pla
gã. Erat aũ diues ualde in possessione auri & argenti. Reuer
susq; e per quorumdam mansiones de mansionibus in bethel usq; ad locum ubi
prius fixerat tabernaculum inter bethel & ai. in loco altaris qd
fecerat prius. & inuocauit ibi nomen dñi. Sed & loth q̃ erat cum
abram fuerunt greges ouium & armenta. & tabernacula. Nec po
terat eos capere terra. ut habitarent simul. Vnde & facta e rixa
inter pastores gregum abram & loth. 7
Chananeus aũ & pherezeus habitabant tunc in tra. Dixit aũ abram ad loth. Ne quæso fiat rixa inter me & te. neq; inter
pastores meos & pastores tuos. fres enim sumus. Ecce ens omnis terra
coram te est. recede a me obsecro. Si ad sinistram eris. ego
dextram tenebo. Si tu dextram elegeris. ego ad sinistram pgam. Le
uatis itaq; loth oculis. uidit omnem circa regionem iordanis. quod uni
uersa irrigabat. antequam subuerteret dñs sodomã & gomorrã sicut pa
radisus dei. & sicut egypte uenientibus in segor. Elegit sibi loth
regionem circa iordanem & recessit ab oriente. diuisit se ab fra
tre suo. Abram habitauit in tra chanaan. loth in ciuitatibus
circa iordanem & tendebat usq; sodomam. Homines aũ sodomite pessimi erant & peccatores coram dño
nimis. Dixitq; dñs ad abram postquam discessit loth ab eo. Leua
oculos tuos & uide a loco in quo nunc es. ad aquilonem & ad me
ridiem. & ad orientem & occidentem. Omnẽ enim quã conspicis tibi dabo &
semini tuo usq; in sempiternum. faciãq; semen tuum sicut puluerem
tre. Si quis potest hominum numerare puluerem. semen tuum & te
numerare poterit. Surge & pambula tram in longitudine
& in latitudine tua. quia tibi daturus sum eam. Et
mouens q̃ abram tabernaculum suum. uenit & habitauit iuxta
conuallem mambre q̃ est in hebron. & ædificauit ibi altare dño.
Factum e aũ in illo tempore ut amrahel rex sennaar. & arioch
rex ponti. & chodorlaomor rex elamitarum. & thadal rex
gentium. inierunt bellum contra bara regem sodomorum. & contra
bersa regem gomorre. & contra semmaab regem adame & contra
semeber regem seboim. contraq; regem bale ipsa est segor. Omnes
hi uenerunt in conuallem siluestrem. quæ nunc est mare salis. Duo
decim enim annis seruierant chodorlaomor. & tribus decimo anno
uerse sunt ab eo. Igitur anno xiiii uenit chodorlaomor & reges qui
eo erant. percusseruntq; rafaym in astaroth carnaim & zuzim
cum eis. & emim in save cariathaim & chorreos in monte seyr
usq; ad campestria pharan que est in solitudine. Reuersusq; sunt
& uenerunt ad fontem mesphat. ipse est cades & percusserunt omnem regi
onem amalechitarum & amorreos. qui habitabant in hasason thama
mar. Egressi sunt autem rex sodomorum & rex gomorre. rex adame.
& rex seboim. necnon & rex bale que est segor & direxerunt ad
eos aciem in valle siluestri. scilicet ad bitumen codorlaomor regem
elamitarum. & thadal regem gentium. & amrahel regem sennaar.
& arioch regem ponti. iiii reges aduersus quinque. Valles aũ silue
stris habebat pactos multos bituminis. Cumq; rex sodomorum &
rex gomorre terga uertissent corruerunt ibi. & qui remanserant
fugerunt ad montes. Tulerunt aũ omne substantiam sodomo
rum & gomorre & uniuersa que ad escam pertinent & abierunt
loth & substantiam eius. filium fratris abram q̃ habitabat in sodomis.
Et ecce unus q̃ euaserat nunciauit abram hebreo. q̃ habitabat
in conuallem mambre fratris eschol & fratris aner. Hi enim pepige
rant fœdus cum abram. Quo audito abram captiuum uidelicet
fratrem suum. numeratis expeditos uernaculos suos trecentos x.
& octo. & persecutus est eos usq; dan. Et diuisis contra eos nocte
percussit eos. & persecutus est eos usq; hoba. quæ est ad leuam
damasci. usq; ad finem. reduxitq; omnem substantiam. & loth
fratrem suum cum substantia illius. mulieres q̃ & populum. Egressus
est aũ rex sodomorum in occursum ei postquam reuersus est a cede
dorlaomor & reges qui cum eo erant. in uallem sane. q̃ est uallis regis
Melchisedech rex salem proferens panem & uinum. erat enim
sacerdos dei altissimi. benedixitq; ei & ait. Benedictus abram
deo excelso qui creauit cælum & tram. & benedictus deus excelsus
qui protexit hostes tuos inimicos tuos. Et dedit ei decimas
ex omnibus. Dixitq; aũ rex sodomorum ad abram. Da mihi animas. ce
tera tolle tibi. Quibus respondit ei. Leuo manum meam ad dñm deum ex
celsum possessorem cæli & tre. ꝙd a filo subtegminis usq; ad corri
giam calige non accipiam de cunctis. quæ tua sunt. ne dicas ego di
taui abram. excepta his quæ comederunt iuuenes. & partes
uiroꝝ qui uenerunt mecum. aner. eschol & mambre. isti accipi
ant partes suas. Pactus est fœdus dñi ad abram
per uisionem dicens. Noli timere abram ego protector tuus sum
& merces tua magna nimis. Dixit abram. Domine deus quid
dabis mihi. Ego uado absq; liberis. & filius procuratoris
domus mee iste damasc⁹ eliezer. Ad quem dixit abram. Quia
mihi non dedisti semen. ecce uernaculus meus heres meus erit. Sta
timq; sermo domini facti ad eum dicens. Non erit iste heres
tuus. sed ꝙ egredietur de utero tuo. ipsum habebis heredem. 7
duxitq; eum foras. & ait illi. Suspice cælum & numera stellas
si potes. Et dixit illi. Sic erit semen tuum. Credidit abram deo. 7
reputatum ei est ad iustitiam. Dixitq; ad eum. Ego dominus qui eduxi
te de ur chaldeorum. ut darem tibi tram istam in possessionem. At ille
ait. Domine dñs. unde scire possum ꝙd possessurus sim eam.
Et respondens dñs sume inquit mihi uaccam triennem & capram tri
ennem. & arietem annorum trium. turturem quoq; & columbam. Qui cun
ctis unius hec munera pmedium. & utraq; partem alterius
posuit. aues aũ non diuisit. Descendentesq; uolucres super cadauera
& abigebat eas abram. Cumq; sol occumberet. sopor irruit super
abram & horror magnus & tenebrosus incussit ei. dictumq; est
ad eum. Scito pnoscens qd peregrinum futurum sit semen tuum
in tra. & subiacebit eos seruitutis & affligent quadringentis annis.
Verumtamen gentem cui seruituri sunt ego iudicabo. & post hec
egredientur cum magna substantia. Tu aũ ibis ad patres tuos in pa
ce. sepultus in senectute bona. Generatione aũ quarta reuertentur hue. Nec dum enim complete sunt iniquitates amorreo. usq; ad pre
sens tempus. Cumq; occubuisset sol facta e caligo tenebrosa. & apparuit cli
banus fumans. & lampas ignis transiens inter diuisiones illas. In
die illo pepigit dñs cum abram fœdus dicens. Semini tuo dabo tram
hanc. a fluuio egypti usq; ad fluuium magnum euphraten. cyneos &
cenezeos. & cedmoneos. & cetheos. & pherezeos. rapha
reos. & chananeos. & gergeseos & iebuseos. Igitur sarai uxor abra
ham genuerat liberos. Sed habens ancillã egyptiã nomine agar
dixit marito suo. Ecce conclusit me dñs ne parerem. ingredere
ad ancillã mea. si forte saltem ex illa suscepta filios. Cumq; ille
acquieuisset deprecanti. tulit agar egyptia ancilla sua post ten
nos & quã habitare cepissent in tra chanaan. & dedit eam uiro
suo uxorem. Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse se uidens
despexit dominã suã. Dixitq; sarai ad abram. Inique agis contra
me. Ecce dedi ancillã meã in sinum tuum. quæ uidens se concepisse
despexit me. Iudicet dñs inter me & te. Cui respondit abram.
Ecce ancilla tua in manibus tuis est. utere ea ut libet. Affligente
ergo eam sarai fugit in tram. Cumq; inuenisset illam angelus domini
iuxta fontem aquæ in solitudine. que est in via sur in deserto. dixit
ad illam. Agar ancilla sarai unde uenis & quo uadis. Quæ respo
dit. A facie sarai domine mee ego fugio. Dixitq; angelus domini.
Reuertere ad dominã tuã & humiliare sub manibus illius. Et
rursum. Multiplicans multiplicabo semen tuum. & non
numerabitur p multitudine. Ac deinceps ecce ait concepisti
& paries filium. uocabisq; nomen eius ysmael. eo ꝙ audierit
dns afflictionem tuã. Hic erit ferus homo. Manus eius contra
omnes. & manus omnium contra eum. & e regione omnium fratrum
suorum figet tabernacula. 7
Vocauit aũt nomen dñi qui loquebatur ad eam. tu dus qui uidisti me.
Dixit enim p certo hic uidi posteriora uidentis me. Propter ea
appellauit puteum illum uidentis me & uidentis. Puteus est inter
cades & barad. Peperitq; agar abrae filium. Quem uocauit nomen
eius ysmahel. Octoginta & sex annos erat quando peperit ei
agar ysmahelem. Postquam autem nonagesimus & nonus annus
pactus apparuit ei dominus dixitq; ad eum. Ego dñs omnipotens ambu
ta coram me & esto perfectus. ponamq; fœdus meum inter me & te. &
multiplicabo te uehementissime. Cecidit abram pro facie suã. 7
Dixitq; ei dñs. Ego sum & pactum meum tecum. eris q; pater mul
tarum gentium. nec ultra uocabitur nomen tuum abram. sed apella
beris abraham. quia patrem multarum gentium constituite. fa
ciãq; crescere uehementissime. & ponam te in gentibus. reges q;
ex te egredientur. Et statuam pactum meum inter me & te. & inter se
men tuum post te in generationibus suis. fœdere sempiterno ut sim deus
tuus & seminis tui post te. daboq; tibi & semini tuo tram peregri
nationis tue omnem terram chanaan in possessionem eternam. eroq;
deus eorum. Dixit rursum dominus ad abraham. Et tu quidem custodies
pactum meum. & semen tuum post te in generationibus suis. Hoc
est pactum quod observabitis inter me & uos. & semen
tuum post te in generationibus suis. 7
Circumcidetur ex uobis omne masculinum. & circumcidetis carne
pputii uri. ut sit in signum fœderis inter me & uos. Infans octo dierum
circumcidetur in nobis omne masculinum in generationibus uris. Tam
ille uernaculus quã empticius circumcidetur. & quicumq; non fuerit de
stirpe tua. eritq; pactum meum in carne uri in fœdus sempiternum. Masculus
cuius pputii caro circumcisa non fuerit delebitur anima illa de popu
lis suis. quia pactum meum irritum fecit. Dixit q; dominus ad abraham.
Sarai uxore tua non uocabis sarai sed sarã. & benedicam ei. ex
illa quoq; dabo tibi filium. cui benedicam. fiet quoq; in nationes
reges q; populorum orientur ex eo. Cecidit abraham in faciem suã. 7
risit. dicens in corde suo. Putasne centenario masculo filius. &
sara nonagenaria parere. Dixitq; ad dñm. Vtinam ysmahel
uiuat coram te. Et ait dominus ad abraham. Sara uxor tua pa
riet tibi filium. uocabisq; nomen eius ysaac. & constituam pactum
meum illi in fœdus sempiternum. & semini eius post eum. Super ysmahel
quoq; exaudiui te. Ecce benedicam ei & augebo. & multiplicabo
eum ualde. Duodecim duces generabit. & faciã illum in gentem
magnam. Pactum aũt meum statuam ad ysaac quem pariet tibi
sara hoc ipso tempore in anno alterno. 2
Cumq; finisset esse sermo loquens cum eo. Ascendit dns ab abraham.
Tulit aũ abraham ysmahelem filium suum & omnes uernaculos
domus suæ. uniuersosq; qui emerat. cunctos mares ex omnibus uiris
domus sue. & circumcidit carnem pputii eorum. statimq; impletus die
sicut pepigerat ei dñs. Abraham nonagenarius mense. anno. erat
quando circumcidit carnem pputii sui. & ysmahel filius eius xiii.
annos. implenerat tempore circumcisionis sue. Eadem die
circumcisus e abraham & ysmahel filius eius. & omnes uiri domus
illius. tam uernaculi quã empticii. & alienigene pariter circumcisi
sunt. Apparuit aũt ei dns in conuallem mambre sedenti in ostio
tabernaculi sui. toto ipso feruore diei. Cumq; eleuasset oculos ap
paruere ei tres uiri stantes prope eum. Quos cum uidisset. cucurrit
in occursum eorum de ostio tabernaculi. & adorauit in tram
& dixit. Domine si inueni gratiam coram oculis tuis. ne transeas seruum
tuum. & afferam pauxillum aquæ ut lauent pedes uri. & re
quiescite sub arbore. Ponam buccellam panis & confortate cor
da. & postea transibitis. Dixerunt enim declinastis ad seruum
uirum. Fac ut locutus es. Festinauit abraham ad
tabernaculum sare. dixitq; ei. Accelera cito farina similam contri
& fac subcinericios panes. Ipse aũt ad armentum cucurrit. 7 tulit
inde uitulum tenerrimum. 7 optimum. deditq; puero. Qui festinus
fecit & coxit illum. Tulit quoq; butyrum & lac & uitulum quem
coxerat. & posuit coram eis. Ipse aũt stabat iuxta eos sub arbore. 7
Postquam comederunt. dixerunt ad eum. Vbi e sara uxor tua. Ille respo

Loco in tabernaculo est. Cui dixerat. Reuertens ueniam ad te tempore isto uita comite. & habebit filium sara uxor tua. Quo audito. sara retro post ostium tabernaculi. Erant autem ambo senes. pueritie cessauit. & desierant sare fieri mulieribus. Risit ergo occulte dicens. Postquam consenui & dns mi uetula & uoluptati opa dabo. Dixitq; aut dns ad abraha. Quare risit sara dicens. num uere parturiam anus. Numquid dfficile quicq; dño. Iuxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore uita comite. & habebit sara filium. Negauit sara dicens. non risi. timore perterrita. Dominus aut non est mendacium. sed risisti. 7

Surrexissentq; inde uiri. direxerunt oculos suos contra sodomam. & abraham simul gradiebat deducens eos. Dixit; dns. Num celare potero abraham que gesturus sum cum sit uir sit in gentem magnam ac robustissimam. & benedicendo sint in illo omnes nationes terre. Scio eum go precipiat sit filiis suis & domui sue. post se ut custodiant uiam dñi. & faciat iudicium & iustitiam. ut adducat dns ppe abraha omnia q locutus est ad eum. Dixitq; domin. Clamor sodomorum & gomorreorum multiplicatus est. & peccatum eor aggrauatum est nimis. Descendam & uidebo utrum clamorem qui uenit ad me ope compleuerint an non. scitote ut sciam. Conuertentes se inde abierunt sodomam. Abraha aut adhuc stabat coram domino. & adpropians ait. Numquid perdes iustum cum impio. Si fuerint quinquaginta in ciuitate. pibunt simul. & non parces loco illi ppe quinquaginta iustos. si fuerint in eo. Absit a te ut rem istam facias ut occidas iustum cum impio. fiatq; iustus sicut impius. Non est hoc tuum qui iudicas omnem terram. Nequaquam facias iudicium. Dixitq; ad eum dns. Si inuenero sodome l. iustos in medio ciuitatis. dimittam omi loco ppe eos. Respondens abraham ait. Quia semel cepi. loquar ad dominum meum. cum sim pulus & cinis. Quid si minus l. iustis quinq; fuerint. Delebis ppe quadraginta quinq; ciuitatem ut. Respondit. Non faciam si inuenero ibi xl. Queso inquit indigneris dño si loquar. Quid si inuenti fuerint ibi xxx. Respondit. Non faciam si inuenero ibi xxx. Quia semel cepi. loquar ad dominum meum. Quid si inuenti fuerint ibi xx. Dixit. Non interficiam ppe xx. Obsecro inquit ne irascaris dñe. si loquar adhuc semel. Quid si inuenti fuerint ibi x. Dixit. Non delebo ppe x. Abiit dns postquam cessauit loqui abraha. 7 ille reuersus est in locum suum. Venerunt q; duo angli sodomam. uesperi sedente loth in foribus eius. Quos cum audisset. & uidisset surrexit & uitro obuiam ei. & adorauit pnus uultum & dixit. Obsecro domine. declinate ad domum pueri uri. & manete ibi. Lauate pedes uros. & crastino proficiscimini in uias uras. Quibus dixerunt. Non inquit. sed in platea manebimus. Compulitq; illos ut pro uoto suo diuerterent. ad eu. ingressiq; domum illius fecit convivium. coxit azima & comederunt. 2

Nondum aut quiescebant cubitum. uri ciuitatis undique uallauerunt domum illam a puero usq; ad senem omnis ppls simul. Vocauerunt q; loth & dixerunt ei. Vbi sunt q introierunt ad te nocte. Educ illos huc ut cognoscamus eos. Egressus ad eos loth post ostium accludens ostium aie. Nolite qso frs mei. nolite malum hoc facere. Habeo duas filias que nondum cognouerunt uirum. educam eas ad uos. & abutamini eis sicut uobis placuerit. dum modo uiris istis nichil faciatis mali. quia ingressi sunt sub umbra culminis mei. Dixerunt illi. Recede illuc. Et rursum inquiunt. Ingressus es ut aduena. numquid ut iudices. Cito ergo ipsum magis quam hos affligemus. Vimq; facientes loth uehementissime. Iam ppe erat ut effringerent fores. & ecce miseri manum suam & intro duxerunt ad se loth & clauserunt ostium. & eos qui erant foris percusserunt caecitate a minimo usq; ad maximum. ita ut frustra inuenire ostium properent. Dixerunt aut ad loth. Habes hic generum. quos pro. generi. aut filios aut filias. Omnes quos habes in ciuitate educ de loco isto. Delebimus enim locum istum. eo quo increuerit clamor eorum coram domino. qui misit nos ut perdamus illos. 7

Egressus ergo loth locutus est ad generos suos. q accepturi erant filias ei. & dixit. Surgite egredimini de loco isto. quia delebit dominus ciuitatem hanc. Et ipse erat quasi ludens loqui. Cumq; esset mane. cogebant eum angli dicentes. Surge & tolle uxorem tuam. & duas filias tuas quas habes. ne & tu pereas in scelere ciuitatis. Ostendentes aut illo apprehenderunt manum eius. 7 manum uxoris ac duarum filiarum ei. eo quod parceret ei dominus illi & educentes eum. posuerunt extra ciuitatem. ibiq; locutus est ad eum dicentes. Salua animam tuam. Noli respicere post te. neq; substes omni circa regione. sed in monte saluum te fac. ne & tu pereas simul. Dixitq; loth ad eos. Quesо dne mi. quia inuenit seruus tuus gram coram te. & magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecu. ut saluares animam meam. nec possum in monte saluari. ne forte apprehendat me malum & moriar. Est ciuitas hec uicina. ad quam possim fugere parua. & saluabor in ea. Numquid non modica est. & uiuet anima mea. Dixitq; ad eum. Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas. ut non subuertam urbem pro qua locutus es. festina & saluare ibi. quia non possum quicquam facere donec ingrediaris illuc. Idcirco uocatum est nomen urbis illi segor. Sol egressus est super terram. & loth ingressus est segor. 7

Igitur dominus pluit super sodomam & gomorram sulphur & ignem de celo. & subuertit ciuitates has & omnem circa regionem uniuersos habitatores urbium & cuncta germina terre. Respiciensq; uxor eius post se. uersa est in statuam salis. Abraham aut consurgens mane ubi steterat prius cum domino. intuitus est sodomam & gomorram. & uniuersam regionem & flammas fornacis ascendentes. sicut solent fumi montium cum ardent. Cum ergo subuertisset dominus ciuitates regionis illius. recordatus est abrahe & liberauit loth de subuersione urbium in quibus habitauerat. Ascendit q loth de segor & mansit in monte. duę filie eius cum eo. Timuerat enim manere in segor. & mansit in spelunca ipse & duę filie eius cum eo. Dixitq; maior ad minorem. Pater noster senex est. & nullus uir remansit in terra. qui possit nobis more uniuersę carnis. Venite inebriemus patrem nostrum uino. dormiamq; cum eo ut seruare possimus de patre nostro semen. Dederunt q patri suo bibere uinum nocte illa. & ingressa est maior dormiens cum patre. Nescitte ille nec quando accubuerit filia. nec quando surrexerit. Altera q die dixit maior ad minorem. Ego dormiui heri cum patre. date ei bibere uinum etiam hac nocte. & tu ingressa dormi cum eo. ut seruemus de utroq; patre nostro semen. Dederunt ergo & illa nocte patrem uinum. mansitq; minor filia. dormiuitq; cum patre. Conceperunt q due filie loth de patre suo. Peperit q maior filium. & uocauit nomen eius moab. Ipse est pater moabitarum usq; in presentem diem. Minor quoq; peperit filium uocauitq; nomen eius ammon. id est filium populi mei. ipse est pater ammanitarum usq; hodie. 7

Profectus inde abraham uenit in terram australem habitauitq; inter cades & sur & peregrinatus est ibi. Dixitq; de sara uxore sua. Soror mea est. Misit q abimelech rex gerare & tulit eam. Venit autem ds ad abimelech per somnium nocte. & ait illi. Ecce morieris propter mulierem quam tulisti. Habet enim uirum. Abimelech aut non tetigerat eam. & ait. Domine. num gentem ignorantem & iustam interficies. Nonne ipse dixit mihi soror mea est. & ipsa ait frater meus est. In simplicitate cordis mei. & munditia manuum mearum feci hoc. Dixitq; ad eum ds. Et ego scio quod simpliciter cor tuum fecerit. & ideo custodiui te ne peccares in me. & non dimisi ut cognosceres eam. Nec credidi uxori uiri tui quia propheta est. & orabit pro te & uiues. Sin autem noluerit reddere. scito quod morte morieris tu & omnia quę tua sunt. Surgens igitur de nocte consurgentes abimelech uocauit omnes seruos suos & locutus est uniuersa uerba hec in auribus eorum. timuerunt q omnes uiri nimis. Vocauit aut abimelech etiam abraha & dixit ei. Quid fecisti nobis. Quod peccauimus in te. quia induxisti super me & super regnum meum peccatum grande. Que non debuisti facere fecisti nobis. Rursumq; expostulans ait. Quid uidisti. ut hoc faceres. Respondit abraha. Cogitaui mecum dicens. Forsitan non est timor dei in loco isto. & interficient me propter uxorem meam. Alias quoque & uere soror mea est. filia patris mei. & non filia matris mee. & duxi eam uxorem. Postquam autem eduxit me ds de domo patris mei. dixi ad eam. Hanc misericordiam facies mecum. omni loco ad quem ingredientes dicemus de me. quia frater meus est. 2

Tulit q abimelech oues & boues & seruos & ancillas deditq; abraham. reddidit q illi saram uxorem suam & ait. Terra coram uobis est. ubicumq; tibi placuerit habita. Sare aut dixit. Ecce mille argenteos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi ad lami oculos. & omnibus q tecum sunt. & quocumq; proficiscimini recordare te defensam. Orante aut abraha sanauit ds abimelech & uxorem eius. ancillasq; eius. & pepererunt. Conclauerat enim ds omnem uuluam domus abimelech ppter saram uxorem abrahe. Visitauit aut dns saram sicut promiserat. & implebat que locutus est. concepitq; 7 peperit filium in senectute sua. tempore quo prędixerat ei ds. Vocauitq; abraham nomen filii sui qui genitus est ei sara. y isaac. & circumcidit eum octauo die. sicut precepit ei ds. cum annorum esset centum. Hac quippe causa patris mei est y isaac. Dixitq; sara. Risum fecit mihi ds. Quicumq; audierit corridebit mihi. Rursumq; ait. Quis audituri credere. abrahe qd sara lactaret filium quę peperit ei in senectute. Creuit q puer & ablactatus est. fecitq; abraham grande conuiuium in die ablactationis eius. Cumq; uidisset sara filium agar egy pte ludentem cum y isaac. dixit ad abraham. Eice ancillam hanc & filium eius. Non enim heres erit filius ancille cum filio meo y isaac. Quod ne accipere hoc abraha pro filio. Cui dixit ds. Non abuti deat aspectu tuo super puero & super ancilla tua. Omnia quę dixerit tibi sara audi uocem eius. quia in y isaac uocabit te semen. Sed & filium ancille faciam in gentem magnam. quia semen tuum est. 2

Surrexit itaq; abraha mane & tollens panes & utrem aque imposuit scapule eius. tradidit q pueri. & dimisit eam. Que cum abisset. errabat in solitudine bersabee. Cumq; consumpta esset aqua de utre. abiecit puerum sub una arborum que ibi erant. abiitq; sedit q ex regione procul. quasi a iactu sagittę iacere. Dixit enim. Non uidebo mortem pueri. Et cum sedens contra eum leuasset uocem suam & fleuit. Exaudiuit aut ds uocem pueri. Vocauitq; angelus domini de ęlo dicens. Quid agis agar. Noli timere. exaudiuit enim ds uocem pueri de loco in quo est. Surge. tolle puerum & tene manum eius. quia in gentem magnam faciam eum. Aperuitq; oculos eius ds. Quę uidit puteum aque. abiit & implens utrem dedit q puero ut bibere. 7 succisso. Quo crescente. morabat in deserto pharan. & accepit illi mater sua uxorem. de ter. Dixitq; 2

In eodem tempore dixit abimelech & phicol princeps exercitus eius ad abraham. Ds tecum est in omnibus quę agis. Iura g p deum mihi ne nocuas mihi & posteris meis & stirpi tuę. Sed iuxta misericordiam qua feci tecum facies mecum & cum terra in qua inquilinus es. Dixitq; abraham. Ego iurabo. Et increpauit abimelech pro puteo aque quem ui abstulerant serui illius. Respondit abimelech. Nescio quis fecerit hanc rem. sed & tu indicasti mihi. 7 ego nichil audiui preter hodie. Tulit q; abraha oues & boues & dedit abimelech. pepigerunt q amborum fedus. Et statuit abraham separatas agnas gregis seorsum. Cui dixit abimelech. Quid sibi uolunt et separem agnas iste quas stare fecisti seorsum. Ille respondit. agnas accipies de manu mea. ut sint michi in testimonium. quia ego fodi puteum istum. Idcirco uocatus est locus ille bersabee quia ibi uterque iurauit. Inierunt fedus pro puteo iuramenti. Surrexit aut abimelech & phicol princeps militie eius. reuersique sunt in terram palestinorum. Abraham aut plantauit nemus in bersabee & inuocauit ibi nomen dni ęterni. 7 fuit inquilinus in terra palestinorum. diebus multis. Quę postquam gesta sunt. temptauit ds abraha & dixit ad eum. Abraham abraha. Ille respondit. Adsum. Accipe filium tuum unigenitum quem diligis y isaac. & uade in terram uisionis. atq; offeres eum ibi in holocaustum. super unum montium quę monstrauero tibi. Igitur abraham de nocte consurgens strauit asinum suo. duxitq; secum duos iuuenes. & y isaac filium suum. Cumq; concidisset ligna in holocaustum. abiit ad locum quę preceperat ei ds. Die autem tertio eleuatis oculis. uidit locum procul. dixitq; ad pueros suos. Expectate hic cum asino. ego & puer illuc usq; properantes. postq; adorauerimus reuertemur ad uos. Tulit q ligna holocausti. & imposuit super y isaac filium suum. ipse uero portabat in manibus ignem & gladium. Cumq; duo pergerent simul. dixit y isaac patri suo. Pater mi. At ille respondit. Quid uis fili. Ecce inquit ignis & ligna. ubi est uictima holocausti. Dixit abraham. Deus prouidebit sibi uictimam holocausti fili mi. Pergebant q pariter. uenerunt ad locum quę ostenderat ei ds. In quo ędificauit altare. 7 desuper ligna composuit. Cumq; colligasset y isaac filium suum. posuit eum in altari super struem lignorum. & extendens manum arripuit

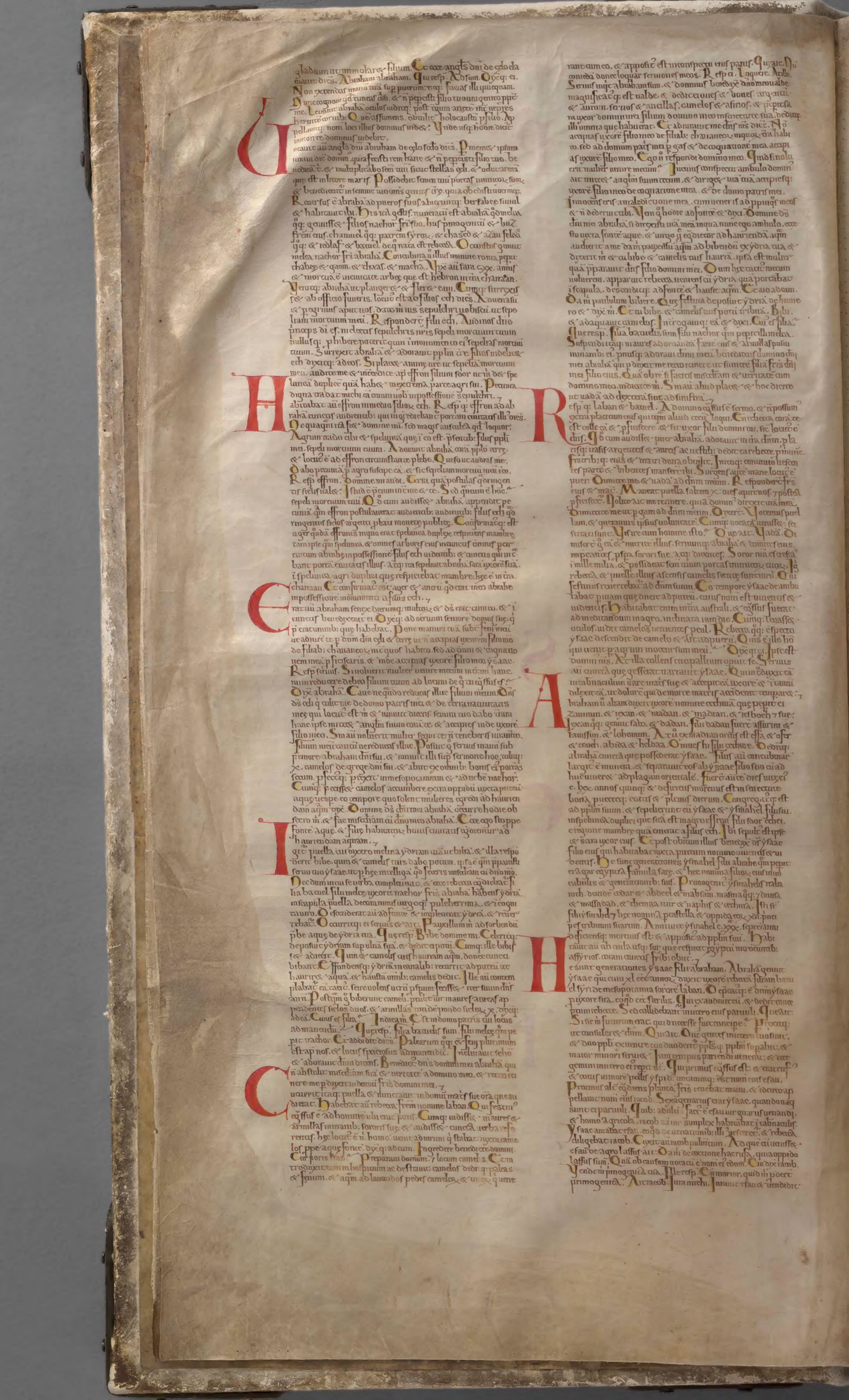

qladum ut cum mola re filium. Cc exce angls dñi de celo cla
mauit de cs. Abraham abraham. Qui resp. Ad sum. Oyeq; ei.
Non extendas manū tuā sup puerum: neq; facias illi quicquam.
Nunc cognou qđ timeas dñm. & nō pepcisti filio tuo unigenito ppter
me. Leuauit abraha oculos suos: vidit: post tergum arietē inq̄ pepes
hereret cornibus. Qui assumens. obtulit holocaustu pro filio. Ap
pellauit q; nom loci illius dominus uidet. Vnde usq; hodie dicit
mons in re dominus uidebit.

Locutus aut angls dñi abraham de celo secda dicēs. Per memet ipsum
iurau dicit dñs. qua fecisti rem hanc & nō pepcisti filio tuo. be
nedicā tibi. & multiplicabo semen tuū sicut stellas celi. & sicut arenā
que est in litore maris. Possidebit semen tuū portas inimicor suor.
& benedicent in semine tuo oēs gentes. q̄ obedisti voci mee.
Reuersus est abraha ad pueros suos abieruntq; bersabee simul
& habitauerunt ibi. His rebus gestis. nunciatū est abrahe q̄ melcha
qđ genuisset filios nachor fri sui. hus pmogenitū & buz
frem eius. chamuel qđ patrem syrorū. & chased & azau & pelaā
qđ. & iedlaf & bacuel. de q̄ nata est rebecca. Octo istos genuit
melca nachor fri abrahe. Concubina aūt illius nomine roma. pepe
rit habee & gaam. & thaas. & macha. Vixit aūt sara. c. xx. annis
& totidē mensibus. & mortua est in ciuitate arbee que est hebron in terra chanaan.
Venitq; abraham ut plangeret & flere eam. Cumq; surrexisset
ab officio funeris. locutus est ad filios eth dicēs. Si inueni gra
tiam coram uobis. date mihi ius sepulchri uobiscū. ut sepe
liam mortuum meum. Respondent filii eth. Audi nos dñe
princeps dei es. in electis sepulchris nris sepeli mortuum tuum
nullusq; prohibere poterit quin in monumentis eius sepelias mortuū
tuum. Surrexit abraha & adorauit populū terre filios hebeth
eth dixitq; ad eos. Si placet animę ure ut sepelia mortuum
meum. audite me & intercedite apud effron filium soor ut mihi des spe
luncā duplicē quā habet in extremā parte agri sui. Pecunia
digna tradat mihi ea coram uobis in possessione sepulchri.
Habitabat aūt effron in medio filioz eth. Respondit q; effron ad ab
rahā cunctis audientibus qui ingrediebant portam ciuitatis illi dicēs.
Ne quaqm ita fiat. domine mi. sed magis ausculta qđ loquor:
Agrum trade tibi & speluncā que in eo est. presentib filios populi
mei. sepeli mortuum tuum. Adorauit abraha coram populo terre
& locutus est ad effron circumstante plebe. Quesoicaudas me:
Do tibi pecuniā p agro. suscipe eā. & sic sepeliam mortuū meū ibi.
Respondit effron. Domine mi audi. Terra quā postulas. gō mille
siclis nalē. Istud & pecunia inter me & te. Sed quantū est hoc.
sepeli mortuum tuū. Quo audito. abraha appendit pe
cuniā. quā effron postulauerat audientib; audientib; filiis eth. xg
ringentos siclos argenti. pbatā monetā publicā. Confirmatq; est
ager quē dabat effron in quo erat spelunca duplex respiciens mambre.
tam ipse quā spelunca & omnes arbores eius manentes intra ter
minos per circuitum abrahe in possessione filioz eth in porta ciuitatis illius. Atq;
ita sepelit abraha sarā uxorē suā.
in spelunca agri duplici que respicit ad mambre. hec est in ter
ra chanaan. Et confirmatus est ager & antrū quod erat in eo abrahe
in possessione monumenti a filiis eth.
Erat aūt abraham senex dierumq; multor. & dns erat cuncta eo. & be
nedixerat ei. Dixit ad seruum seniorē domus sue. q̄
pi erat omnibus: que habebat. Pone manum tuā sub femur meum
ut adiurē te p dnm deū celi & terre ut non accipias uxorem filio meo
de filiabus chananeoꝝ in quoꝝ habito. sed ad terram & cognatio
nem meā p ieris. & inde accipias uxori filio meo ysaac.
Respondit seruus. Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc.
num reducere debeo filium tuum ad locum de quo egressus es.
Dixit abraha. Cauе ne quādo reducas illuc filium meum. Dns
deus celi q̄ tulit me de domo patris mei & de terra nativitatis
mee qui locutus est mihi & iurauit dicens. semini tuo dabo terrā
hanc ipse mittet angelum suum coram te. & accipies inde uxori
filio meo. Si aūt noluerit mulier venire mecum in terram hanc.
mundus eris a sacramento. filium tamen meum ne reducas illuc. Posuit seruus manū sub
femore abraham dñi sui. & iurauit illi sup sermone hoc. tulitq;
x. camelos de gregе dñi sui. & abiit ex omnib; bonis eius portas
secum. profectusq; perrexit in mesopotamiam. & ad urbem nachor.
Cumq; perisset camelos accumbere extra oppidū iuxta puteum
aquе vespere eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam. dixit.
Domine dns dñi mei abraha occurre hodie ob
secro mihi. & fac misericordiam cum domino meo abraha. Ecce ego stabo prope
fontem aquе. & filie habitatorum huius ciuitatis egredientur ad
hauriendam aquam.
Puella cui dixero inclina ydriam tuā ut bibā. & illa respon
derit bibe. quin & camelis tuis dabo potum. ipsa est quam preparauit
seruo tuo ysaac utq; hoc mihi intelligā. quia feceris misericordiam cum domino meo.
Nondum mente tacitus verba compleuerat. & ecce rebecca egrediebat. filia
bacuel filii melce uxoris nachor fris abraha. habens ydriam
in scapula puella decora nimis. virgoq; pulcherrima. & incognita
viro. Descenderat ad fontem & impleuerat ydriam. & ascendebat.
Occurritq; ei seruus & ait. Paruulum mihi ad sorbendā
potum aquе de ydria tua. Que respondit. Bibe domine mi. Celeriterq;
deposuit ydriam sup ulnā suā. & dedit ei potū. Cumq; ille bibis
set. adiecit. Quin & camelis tuis hauriam donec cuncti
bibant. Effundensq; ydriā in canalib; recurrit ad puteum ut
hauriret. aquā. & hausta omnib; camelis dedit. Ille aūt contem
plabat eā tacitus. scire volens utrū prosperum fecisset dñs
an non. Postquā biberunt camelī. protulit vir maures aureas ap
pendentes siclos duos. & armillas eorū de pondo siclos. x. dixitq;
ad eā. Cuius es filia. Indica mihi. Est in domo patris tui locus
ad manendum. Quę resp. filia bacuelis sum. filii melce quem pe
perit nachor. Et addidit dicēs. Palearum quoq; & feni plurimum
est apud nos. & locus spatiosus ad manendum.
Inclinauit celer
& adorauit dñm dicens. Benedictus dns dominus mei abraha qui
non abstulit misericordiam suā & veritatem a domino meo. & recto iti
nere me perduxit in domum fris domini mei.
Cucurrit itaq; puella & nunciauit in domum matris sue ora que au
dierat. Habebat aūt rebecca frem nomine laban. Qui festinus
egressus est ad hominem ubi erat fons. Cumq; audisset maures &
armillas in manib; sororis sue. & audisset cuncta verba refe
rentis. hec locutus est mihi. homo venit ad me. qui stabat iuxta came
los ppe aquе fontem. dixitq; ad eum. Ingredere benedicte domini.
Cur foris stas. Preparaui domum. & locum camelis.
Et cum
introduxisset eum in hospitium ac destrauisset camelos dedit q; palea &
fenum. & aquam ad lauandos pedes eius & virorum qui ve
nerant cum eo. & apposuit est in conspectu eius panes. Qui ait. Non
comedā donec loquar sermones meos. Respondit. Loquere. Ancille
Seruus inquit abrahe sum. & dominus benedixit domino meo valde
magnificatq; est. dedit ei oues & boues. argentū
& aurum. seruos & ancillas. camelos & asinos. & peperit
uxor domini mei filium domino meo in senectute sua. deditq;
illi omnia que habuerat. Et adiurauit me dns mihi dicēs. Non
accipias uxorem filio meo de filiabus chananeoꝝ in quoꝝ habito
terra. sed ad domum patris mei pergas & de cognatione mea accipi
as uxorem filio meo. Ego respondi domino meo. Quid si nolu
erit mulier venire mecum.
Iuncxit conspectu ambulo domini
aut mittet angelum suum tecum & diriget iter tuū. accipiesq;
uxorem filio meo de cognatione mea. & de domo patris mei.
Innocens eris a maledictione mea. cum veneris ad propinquos meos
& nō dederint tibi. Venio hodie ad fontem & dixi.
Domine dñs
dñi mei abrahe. si direxisti viā meā in qua nunc ego ambulo. ecce
stans uxta fontem aquе. & virgo ꝙ egressura ad hauriendā aquā
audierit a me da mihi paululum bibere aquе. & dixerit mihi & tu bibe & camelis tuis hauriā. ipsa est mulier
quā preparauit dns filio domini mei. Dum hec tacitus mecum
volverem. apparuit rebecca veniens cū ydria quā portabat
in scapula. descenditq; ad fontem & hausit aquā. Et ego ad eam.
Da mihi paululum bibere. Que festinans deposuit ydriā de hume
ro & dixit mihi. Et tu bibe & camelis tuis potum tribuā. Bibi.
& adaquauit camelos. Interrogauiq; eā & dixi. Cuius es filia.
Que resp. filia bacuelis sum filii nachor quem pepererit melca.
Suspendi itaq; maures ad aures eius & armillas posui
manibus eius. prostratus adoraui dñm meum. benedicens dominum dñi
mei abrahe. qui perduxit me recto itinere ut sumerem filiā fris dñi
mei filio eius. Quā obrem si facitis misericordiam & veritatem cum
domino meo. indicate mihi. Si minus aliud placet. & hoc dixero
ut uadā ad dexteram siue ad sinistram.
Resp q; laban & bauel. A domino egressus est sermo. & nō possumus
extra placitum eius quicquam aliud tecum loqui. En rebecca coram te
est tolle eā & proficiscere & sit uxor filii domini tui. sicut locutus e
dñs. Q̄ cum audisset puer abrahe. adorauit in terra dñm. pla
tusq; grates retulit domino. & ait. Benedictus dns deus abrahe qui non
reliquit misericordiam suam & veritatem a domino meo. me quoq; in
via fratribus suis & mandauit domus fratris mei. Introgressa puella
nunciauit matris sue ora que audierat. Habebat aūt rebecca fratrem nomine laban. Qui festi
nus egressus est ad hominem ad fontem. Cumq; audisset maures &
armillas in manibus sororis sue & audisset cuncta verba refe
rentis. hec locutus est mihi. homo venit ad virum. q̄ stabat iuxta came
los ppe aquе fontem. dixitq; ad eum. Ingredere benedicte domini.
Cur foris stas. Preparaui domum. & locum camelis.
Et cum introduxisset eum in hospitium ac destrauisset camelos dedit q; palea &
fenum. & aquam ad lauandos pedes eius & virorum qui ve
nerant cum eo. & apposuit est in conspectu eius panes. Qui ait. Non
comedā donec loquar sermones meos. Respondit. Loquere. Ancille
Seruus inquit abrahe sum. & dominus benedixit domino meo valde
magnificatq; est. dedit ei oues & boues. argentū
& aurum. seruos & ancillas. camelos & asinos. & peperit
uxor domino meo filium domino meo in senectute sua. deditq;
illi omnia que habuerat. Et adiurauit me dns mihi dicēs. Non
accipias uxorem filio meo de filiabus chananeoꝝ in quoꝝ habito
terra. sed ad domum patris mei pergas & de cognatione mea accipi
as uxorem filio meo. Ego respondi domino meo. Quid si nolu
erit mulier venire mecum.
Iuncxit conspectu ambulo domini
aut mittet angelum suum tecum & diriget iter tuū. accipiesq;
uxorem filio meo de cognatione mea. & de domo patris mei.
Innocens eris a maledictione mea. cum veneris ad propinquos meos
& nō dederint tibi. Venio hodie ad fontem & dixi.
Domine dñs
dñi mei abrahe. si direxisti viā meā in qua nunc ego ambulo. ecce
stans uxta fontem aquе. & virgo ꝙ egressura ad hauriendā aquā
audierit a me da mihi paululum bibere aquе. & dixerit mihi & tu bibe & camelis tuis hauriā. ipsa est mulier
quā preparauit dns filio domini mei. Dum hec tacitus mecum
volverem. apparuit rebecca veniens cū ydria quā portabat
in scapula. descenditq; ad fontem & hausit aquā. Et ego ad eam.
Da mihi paululum bibere. Que festinans deposuit ydriā de hume
ro & dixit mihi. Et tu bibe & camelis tuis potum tribuā. Bibi.
& adaquauit camelos. Interrogauiq; eā & dixi. Cuius es filia.
Que resp. filia bacuelis sum filii nachor quem pepererit melca.
Suspendi itaq; maures ad aures eius & armillas posui
manibus eius. prostratus adoraui dñm meum. benedicens dominum dñi
mei abrahe. qui perduxit me recto itinere ut sumerem filiā fris dñi
mei filio eius. Quā obrem si facitis misericordiam & veritatem cum
domino meo. indicate mihi. Si minus aliud placet. & hoc dixero
ut uadā ad dexteram siue ad sinistram.
Resp q; laban & bauel. A domino egressus est sermo. & nō possumus
extra placitum eius quicquam aliud tecum loqui. En rebecca coram te
est tolle eā & proficiscere & sit uxor filii domini tui. sicut locutus e
dñs. Q̄ cum audisset puer abrahe. adorauit in terra dñm. pla
tusq; grates retulit domino. & ait. Benedictus dns deus abrahe qui non
reliquit misericordiam suam & veritatem a domino meo. me quoq; in
via fratribus suis & mandauit domus fratris mei. Introgressa puella
nunciauit matris sue ora que audierat. Habebat aūt rebecca fr

primogenitū & sic accepto pane & lentis edulio comedit & bibit
& abiit parui pendens qđ primogenitā uendidisset. Orta aut̄
fame super terā post eā illā q̄ acciderat in diebus abrahā
abiit ysaac ad abimelech regē palestinoꝝ in gerara. 7
Apparuitq; ei dñs & ait. Ne descendas in egyptū sed quiesce
in terra in qua dixero tibi. & peregrinare in ea. & ero tecum & benedi
cā tibi. tibi enim & semini tuo dabo uniuersas regiones has & complebo
iuramentum qđ spopondi abrahā patri tuo. & multiplicabo semen
tuum sicut stellas cęli. & dabo posteris tuis uniuersas regiones
has. & benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. eo qđ obedierit
abrahā uoci meę & custodierit precepta mea. 7 mandata
mea. & cerimonias legesq; seruauerit. Mansit ergo
ysaac in gerara. Cumq; interrogarent uiri loci illius
super uxore sua resp. soror mea est. Timuerat enim confiteri
qđ sibi coniuncta esset timore repentini ne forte interficerent
propter illius pulchritudinem. Cumq; prolixius esset dies plurimum.
& ibidem moraretur. prospiciens abimelech palestinorum rex per fenes
tram uidit eum iocantem cum rebecca uxore sua. & accersito eo
ait. Perspicuum est quod uxor tua sit. Cur mentitus es sororem tuā esse.
Resp. Timui ne morerer propter eā. Dixitq; abimelech. Quare impo
suisti nobis. Potuit coire quispiam de populo cum uxore tua. 7
induxeras super nos grande peccatum. Precepitq; omni populo dicens.
Qui tetigerit hominis huius uxorem morte morietur. Seuit autem
ysaac in terra illa. & inuenit in ipso anno centuplum. Benedixit
ei dñs & locupletatus est homo. & ibat proficiens atq; succrescens. do
nec magnus ualde iret. Habuit enim possessiones ouium
& armentorum. & familię plurimum. Obhoc inuidentes ei palesti
ni puteos quos foderant serui patris illius abrahā illo tempore
obstruxerunt implentes humo. in tantum ut ipse abimelech di
ceret ad ysaac. Recede a nobis qm potentior nostri facet es ualde.
Ille discedens uenit ad torrentem gerare habitauitq; ibi
rursum fodit alios puteos qs foderant serui patris illius abrahā
& quos illo mortuo olim obstruxerant philistiim. apellauitq;
eos his de nominib; quib; antea pater eius uocauerat. fodierunt
in torrente. & reppererunt aquam uiuā. Sed & ibi iurgium
fuit pastor̄ gerare aduersus pastores ysaac dicentium. Nr̄e aq.
Quam ubi rem nouit puteum ex eo qđ accideret calumnia uocauit.
foderunt & alium. & pro illo q̄q; rixati sunt. Apellauitq; eum
inimicitias. Profectus inde fodit alium puteum. p quem non certa
tum est. uocauitq; nomen eius latitudo dicens. Nunc dilatauit nos dns
& fecit nos crescere super terram. 7
Ascendit autem ex illo loco in bersabee. Ubi apparuit ei dns ipsa
nocte dicēs. Ego sum dns abrahā patris tui. Noli timere quia
tecum sum. & benedicā tibi & multiplicabo semen tuum propter seruum
meum abrahā. Statq; edificauit ibi altare & inuocato nomine
dni extendit tabernaculum peregitq; seruis suis ut foderent puteū.
Ad quē locum cum uenisset de gerare abimelech & ochozat
amicus illius. & phicol dux militum locuti ei sunt ysaac. Quidnam
sit ad me hominē quē odisti & expulisti a uobis. Quibus respon
dit. Quomodo ergo non dicam. & uenistis ad me oderatores
patrum. & expulistis a uobis. Quibus respondere. Uidimus
manifeste dominum tecum esse dicimus. & ideo nos optauimus
inire fœdus & ante contestari. nec fecimus qđ te lederemus. sed cum pace dimi
simus auctū benedictione dñi. Fecis q̄ conuiuium & post tabu
lę potum surgentes mane iurauerunt sibi mutuo. Dimisitq; eos
ysaac pacifice in locum suum. 7
Ecce autem in ipso die uenerunt serui ysaac annunciantes ei de puteo qui fode
rant. atq; dixerunt. Inuenimus aquam. Unde appellauit eū ha
bundantia. & nomen urbi impositum est bersabee usq; in presentem diē.
Esau uero quadraginta annos dum ageret primum berre hethei
& basemath filiam elom eiusdē loci. quę ambę offenderunt animum
animum ysaac & rebecce. Senuerat autem ysaac & caligauerunt oculi eius. & uidere nequibat. Vocauit ergo esau filium suum. dixitq;
ei. Fili mi. Quo respis. Ad dum. Cui pater. Video iniquitatem & timorem
tuum. & ignoro diem mortis mee. Sume arma tua pharetram
& arcum & egredere foras. Cumq; uenatus aliqđ apportaueris.
fac mihi de pulmentis sicut uelle me nosti. & affer ut comedam. &
benedicat tibi anima mea. antequam moriar. Quę cum audisset
rebecca & ille abisset. magnum ac illusionem patri simplicitas dixit
filio suo iacob. Audiui patrem tuum loquentem cum esau fratre tuo. 7
dicentem. Affer mihi de uenatione tua. & fac cibos ut comedam. 7
benedicam te coram dño antequam moriar. Nunc ergo fili mi acquiesce con
silio meo. & quęcū ad gregem affer michi duos hedos optimos
ut faciam ex illis escas patri tuo quibus libenter uescitur. quas cum intu
leris & comederit benedicat tibi priusquam moriatur. Cui ille
respondit. Nosti quia frater meus homo pilosus sit. ego autem
lenis. Si attrectauerit me pater meus & senserit. arbitrabitur me uoluisse illudere. & inducam super me maledictionem pro benedictione.
Ad quę mater. Fili mi fiat ista maledictio tua. tantum audi
uoce mea. & pergens affer quę dixi. Abiit & accepit. deditq;
matri. Parauitq; illa cibos sicut nouerat uelle patrem illius. & ue
stibus esau ualde bonis quas apud se habebat domi induxit eum.
pellibusq; hedorum circumdedit manibus. & colli nuda protexit.
Deditq; pulmentum panes. & pariter uxori tradidit. Quibus il
la oblatis. Pater inquit. Ille respondit. Audio. Quis es tu fili mi
Dixitq; iacob. Ego sum esau primogenitus tuus. Feci sicut precepisti mihi. Surge & comede de uenatione mea. ut benedicat tibi
anima tua. Rursumq; ysaac ad filium suum. Quam uelociter
cepisti inquit fili mi. Cui respondit. Voluntas dei fuit.
ut cito mihi occurreret qđ uolebam. Dixitq; ysaac. Accede huc
ut tangam te fili mi. & probem utrum tu sis filius meus esau an non.
Accessit ille ad patrem. Cui palpato eum. dixit ysaac. Uox qđem
iacob est. sed manus manus est esau. Et non cognouit eum.
quia pilosę manus similitudine mentita superabatur. Benedixit
ergo illi ait. Cuius filius mi es esau. Respondit. Ego sum. Ille
Affer mihi cibos de uenatione tua fili mi. ut benedicat tibi anima
mea. Quos cum obtulisset comedisse. obtulit et uinum.
Quo hausto. dixit ad eum. Accede ad me. & da mihi osculum fili mi.
Accessit & osculatus eum. Statim ut sensit uestimentorum
illius fragrantiam. benedixit ei. Ecce odor filii mei sicut odor
agri pleni cui benedixit dns. Det tibi dns de rore celi & de pin
guedine terę. habundantiam frumenti mini & olei. & seruient
tibi populi. & adorent te tribus. Esto dominus fratrum tuorum. & ado
rent te filii matris tuę. Qui maledixerit tibi maledictus
sit & qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Vix
ysaac sermone impleuerat. & egresso iacob foras uenit esau
uenatus. deditq; de uenatione cibos matri dicens. Surge pater
mi & comede de uenatione filii tui. ut benedicat tibi anima
Dixitq; illi ysaac. Quis enim es tu. Qui respondit. Ego sum fili
tuus primogenitus esau. Expauit ysaac stupore nimio. &
ultra quā credi potest admiratus ait. Quis ille est qui dudum
captam uenationem attulit mihi. Et comedi ex omnibus priusquam
uenires. benedixique ei. & erit benedictus. Audiens esau sermo
nibus patris irruges clamore uehementi. & consternatus ait. Benedic & mihi pater mi. Qui ait. Uenit germanus tuus fraudulenter.
& accepto benedictionem tuā. At ille subiungens. Iuste uocatum
est nomen eius iacob. supplantauit me en altera uice. Primogenitā
mea abstulit. & nunc secundo subripuit benedictionem meam.
Rursumq; ad patrem. Numquid non reseruasti aliquam benedictio
nem. Respondit ysaac. Dominum illum constitui. & omnes fra
tres eius subiugauit. frumento & uino stabiliui eum. & post
hęc fili mi ultra quid faciam. Cui esau ait. Numquid unam tantum
habuisti benedictionem pater. Obsecro ut me quoque benedicas. Cumq; ululatu magno terra maruisset ysaac dixit ad
eum. In pinguedine terę & in rore celi desuper erit benedictio
tua. Uives gladio & fratres seruies. tempusq; uenit. ut excutias
& solues iugum de ceruice tua. 7
Oderat autem esau iacob propter benedictionem qua benedixerat ei
pater. & dixit in corde suo. Ueniet dies luctus patris mei. ut occi
dam iacob fratrem meum. Nunciatis hęc rebecce. Quę mittens
& uocans iacob filium suum. dixit ad eum. Ecce esau frater tuus mi
natur tibi mortem. Nunc ergo fili audi uocem meam & consurgens
profuge ad laban fratrem meum. habitabisq; cum eo dies paucos. donec
requiescat furor fratris tui. & cesset indignatio eius. obliuiscatq;
eorum quę feceris in eum. Postea mittam & adducam te inde huc
Cur utrique filios in uno die. Dixitq; rebecca ad ysaac.
Tedet me uitę meę propter filias heth. Si accipiat iacob uxorem de
stirpe huius terę non habnitem uitam. Vocauitq; ysaac iacob & bene
dixit ei. precepitq; ei dicens. Noli accipere coniugem de genere cha
naan. sed uade & proficiscere in mesopotamiā syrię ad domum
bathuel patris matris tuę. & accipe inde uxorem de filiabus
laban auunculi tui. Os aut omnipotens benedicat tibi & crescere fa
ciat atq; multiplicet. ut sis in turmas populorum. & det tibi benedic
tionem abrahā & semini tuo post te. ut possideas terram peregri
nationis tuę quā pollicitus est auo tuo. Cumq; dimisisset eum ysaac
profectus venit in mesopotamiam syrie ad laban filium bathuel syri
ani matris rebeccę. fratrem iacob & esau. Videns autem esau quod benedixisset
pater suus iacob. & misisset eum in mesopotamiam syrię. ut inde duceret
uxorem. & quod post benedictionem precepisset. et dixerat. non accipies
coniugem de filiabus chanaan quod obedient iacob parentibus & in
syriam. Probans quoniam libenter aspiceret chanaan filias
patris sui iussitque ei ysaac & dixerat uxore abiq; his quas pri
habebat melech filiam ysmahel filii abrahā sororem nabaioth.
Egressus iacob de bersabee pergebat haran Cumq; uenisset ad
quendam locum. & nollet ibi requiescere post solis occubitum sulto
de lapidibus qui ibidem erant. & sub poniens capiti suo dormiuit in eode
loco. In somnis uidit scalam stantem super terram & cacumen illius tangere
celum. angelos quoq; dei ascendentes & descendentes per eam. & dñm
innixum scalę dicentem sibi. Ego sum dns abrahā patris tui. & dns
ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo & semini tuo. erit q; semen
tuum quasi pulueris terę. Dilataberis ad orientem & occidentem
aquilonem & meridiem. & benedicentur in te & in semine tuo
omnes tribus terę. & ero custos tuus quocumq; profeceris. & reducā
te in hanc terram. nec dimittam donec implebo omnia quę dixi.
Cumq; euigilasset iacob de somno ait. Vere dns est in loco isto
& ego nesciebam. Pauensq; quam terribilis inquit est locus iste
non est hic aliud nisi domus dei & porta celi. Surgens igitur
mane tulit lapidem quem subposuerat capiti suo. & erexit in titulum fun
dens oleum desuper appellauitq; nomen urbis bethel. quę prius Ca
nalabat. Uouit autem votum dicens. Si fuerit dns mecum. & custo
dierit me in uia per quam ambulo. & dederit mihi panem ad uescen
dum & uestimentum ad induendum. reuertarq; sospes ad domum patris mei. erit mihi dominus in deum. & lapis iste quem
erexi in titulum uocabitur domus dei. cuncta quę dederis michi
decimas offeram tibi. 7
Profectus autem iacob uenit in terram orientalem & uidit puteum in agro
et tres greges ouium accubantes iuxta eum. Nam ex illo adaq
bebant pecora. & os putei grandi lapide claudebatur. Morisq;
erat ut cuncti greges ouium congregarent. lapide reuoluto
ore putei. ac rursum aquis ouium potatis. reponerent. Dixitq; ad pasto
res. Fratres unde estis. Qui respondere. De carran. Quos ille
rogans. numquid recte uiuit laban filius nachor. Dixerunt.
Nouimus. Sanus ne est inquit. Valet inquiunt. Ecce autem rachel
filia eius uenit cum grege suo. Dixitq; iacob. Adhuc multus dies
est nec est tempus ut reducantur ad ouilia greges. Nonne prius
potabis & sic ad pastum eas reducere. Quibus respondent. Non possumus
donec cuncti pecorum greges congregentur. lapidem de ore
putei. ut ad quenquis greges. Adhuc loquebatur & ecce rachel
uenerat cum ouibus patris sui. Nam ipsa pascebat. Quam
cum uidisset iacob. soror matris eius. ouesque laban
auunculi sui. amouit lapidem quo puteus claudebatur. & adaquato
grege osculatus est eam. Et eleuata uoce flauit. & innotuit
qđ filia patris esset eius. Nuncians festinus
patri suo. Quem cum audisset uenisse filium sororis sue
obuiam ei complexus est. cumq; osculis multis. diceret ad
mum sua. Narras ait cuncta mihi. Quę cum per ordinem
ex posuisset. explicuitque causas aduentus sui. dixit. Os meum es & caro mea.
Et postquam explentus est tempus mensium. dixit ei. Numquid quia frater
es. gratis seruies mihi. Die quid mercedis accipies. Habebat
autem duas filias. nomen maioris lya. minor appellabat rachel. Sed lya
lippis erat oculis. rachel decora facie. & uenusta aspectu. Quam
diligens iacob ait. Seruiam tibi pro rachel filia tua minore septem annis.
Resp laban. Melius est eam tibi dare quam alteri. Mane apud me. Seruiuit ergo iacob pro rachel septem annis. & non habenti illi
pauci dies pro amoris magnitudine. Dixitq; ad laban. Da uxorem
meam. quia tam completum est tempus. ut ingredi eam uelim
ad meam. Congregatis igitur omnibus hominibus loci illius. et ad
hibitis amicis. cur sus ad coniugium fecit nuptias. & ut mos est
filiam ante diem in thorum introducit. quam cum uidisset iacob. dans q; ancillam filiam
Zelpham nomine. Ad quem cum ex mane iacob fuisset. increpabat eum
quod fraus. & dixerat ad socrum. Quid est hoc quod fecisti michi.
Nonne pro rachel seruiui tibi. Cur imposuisti michi. Resp la
ban. Non est in loco nostro consuetudo. ut minores ante collocentur
quam nubat. Impletis diebus nuptiarum huius copulę. & hanc q;
dabo tibi propter quam seruiturus es septem annis alios. Ac quam

placuo. & ebdomada cum acta rachel duxit uxorē. cui
pactus erat balam ancillam. Cumq; parturiret optatis nuptus
amore sequentis priorē uicit. seruiens apud eū septē annis
alios. Videns au dominus qđ despiceret lyam. aperuit uulua
eius. sorore sterilī permanente. Que concepit genuitq; filiū. uo
cauitq; nomen eius ruben dicēs. Vidit dominus humilitatē mea.
Nunc amabit me uir meus. Rursumq; concepit & peperit filium
& ait. Quia audiuit me dns habere contemptū. dedit mihi & istum
ui. Vocauitq; nomen eius symeon. Concepitq; uxo & genuit
alium dicēs. Nunc qq; copulabit mihi uir meus. eo quod pe
perim tres filios. Et ideo uocauit nomen eius leui. Quar
to concepit & peperit filium & ait. Modo confitebor dño.
Et ob hoc uocauit nomen eius iudā. Cessauitq; parere. 7
ait mens aūt rachel qđ infecunda esset. inuidit sorori. & ait ma
rito suo. Da mi liberos. alioquīn mortar. Cui iracta resp iacob.
Numqđ pdeo ego sum. qui priuauit te fructu uentris tui.
Ancilla. habito mquit famula balā ingredere & dilla ut
pariat sup genua mea. & habeā ex ea liberos. Deditq; ba
lam i cōiugium. Que ingressa ad eū uro concepit & peperit
filium. Oyitq; rachel. Iudicauit mihi dns. & exaudiuit uocē
meā. dans mihi filium. Et ideo uocauit nomen illius dan.
Rursumq; balā concipiens peperit alterū. Pquo ait rachel.
Comparauit me dēs cum sorore mea. & inualui. Vocauitq;
eū nephtalim. Senserat lya qđ parere desisset. zelotypia an
cillam suā marito copulauit. Quia post conceptū ea dedit filiū
iacob. Felicit. Et ideo uocauit nomen eius gad. Peperitq; zel
pha alterū. Oyitq; lya. Hoc pro beatudine mea. Beatā eapp
me dicent mulieres. Propterea uocauit eum aser. Egressus
aūt ruben tempore messis inuenit mandragoras in agro. atq;
quas matri lye detulit. Oyitq; rachel. Da mihi parce de man
dragoris filii tui. Illa resp. Parū ne tibi uidet qđ priuauerit
maritū michi. nisi etiam mandragoras filii mei auferis. Ait
rachel. Dormiat tecū hac nocte pro mandragoris filii tui.
Redeunteq; ad uesperam iacob de agro. egressa est obuiam
ei lya & ait. Tecum mihi concubitus. quia mercede conduxi
te pro mandragoris filii mei. Dormiuit cum ea nocte illa.
& exaudiuit dns preces eius. concepitq; & peperit filium quin
tū & ait. Dedit dns mercedē mi. quia dedi ancillā meā uiro
meo. Vocauitq; nomen eius yssachar. Rursumq; lya concē
piens. peperit sextum filium & ait. Ditauit me dns dote boni
tatis. Mecum erit maxime. eo qđ genuerim ei sex filios. Et ideo uocauit nomen eius zabulon. Postq; peperit
filiam nomine dynā. 7
recordatus dns rachelis. & exaudiuit eam. & aperit uuluā ei.
Que concepit & peperit filium dicēs. Abstulit deus opprobriū meū.
Et uocauit nomen eius ioseph dicens. Addat mi dns filium alterū.
Narrauit ioseph. dixitq; iacob socero suo. Dimitte me ut reuertar
ad patriā meā. & ad patriā meā. Da mihi uxores & liberos meos. pquib;
seruiui te ut abeā. Tu nosti seruitutē qua seruiui tibi. Ait
laban. Inueniā gratiā coram te. Experimento didici dō
benedixerit mihi deus ppter te. Constitue mercedē tuā qm de tibi.
Ad ille resp. Tu nosti quom seruierim tibi. & quanta in manib;
meis fuerit possessio tua. Oī enim habuisti anteqm ueni
rem. & nunc dilues effecēs. benedixitq; tibi dns aduentu
mei. Justum ē que aliquando puideam etiā domui meo.
Oyitq; laban. Quid dabo tibi. Ait ille ait. Nichil
uolo. Sed si feceris dō postulo. iterū pascā & custodiam
pecora tua. Cuncta oīa oues & greges tuos. & separa cunctas
oues uariatas & sparsuellere & dō cumq; rufum & mau
losum uarium q; fuerit tā in ouib; qm in capris erit merces
mea. Respondebitq; mihi cras iustitia mea. quādo placuero tibi
ad uenerit coram te. & omnia que nō fuerint uaria & ma
culosa & rufa tā in ouib; qm in capris furtiua me arguēs.
Oyitq; laban. Gratum habeo dō pe. Separauitq;
in die illa capras & oues hyrcos. & arietes uarios atq;
maculosos. cunctā aīi gregem unicolore. & albū in dorso & in
colore fusco in agni. & quecq; laban. cetera iacob separit ipe. 7
gitq; greges eorum. & posuit singulos seorsum. & ante
oculos arietum. Erat
aūt alba & nigra que

deus. Ipse q̄q; seruus seruꝰ iacob rec̄ uꝝ in insequte. Oyc enim. Placabo illum munerib; que p̄cedunt & post hoc videbo. forsitan ꝓpitꝰ mihi. Precesserūt itaq; munera eius. ipse aũ mansit nocte illa in castris. Cumq; mane surrexisset. tulit duas uxores suas & totidē famulas eius undecim filios & transiuit uadum iaboc. tradidit eos omnib; que habebat ultra deduxit. Remansit autē iacob solus. & luctabat quidā cū eo usq; mane. Qui cū uidere q̄ ad uincere nō posset. tetigit nerui femoris eius. & statim emarcuit. Oyc̄q; ad eum. Dimitte me. iam enim ascendit aurora. Resp. Non dimittā te nisi benedixeris mi. Ait q̄. Qd nomē tibi. Resp. Iacob. At ille. Nequaq̄ inquit. iacob apellabit amplius nomē tuū. sed isrl. Qm fortis cū deo fortit fuisti. quāmagis contra homines ualebis. Interrogauit eū iacob. Oro ne dicas q̄ apellaris nomine meo. Resp. Cur quæris nomē meū. Et benedixit ei in eodē loco. Vocauitq; iacob nomē loci illius fanuel dicēs. Vidi dñm facie ad faciē. & salua facta est anima mea. Oriēq; ei stetim sol. postq̄m transgressus est fanuel. Ipse aũ claudicabat pede. Oī ob causā non comedunt filii israhel nervum qui emarcuit in femore iacob usq; in p̄sentē diē. eo q̄d tetigerit nervū femoris ei⁹ & obstupuerit. Leuans aũ iacob oculos suos. vidit venientes esau & cum eo cōgregatos uiros. diuisitq; filios lye & rachel ambarum famulas & posuit utrasq; ancillam & liberos earum in principio. lyam uō & liberos eius in secūdo loco. rachel aũ & ioseph nouissimos. & ipse p gressus adorauit pmus in tam septies donec adpinquaret fratri. Currens itaq; esau obuiā iacob fri suo. osculat⁹ est eū. amplexatq; eum stringens collum eius. & osculans eum fleuit. Leuans q; oculis uidit mulieres & parulos. ait. Quid sibi uolunt isti. Et tradit⁹ numerat. Resp. Parulos suos quos donauit dñs seruo tuo. Et adpinquantes ancille & filii eius incuruati sunt. Accessit lya cum liberis suis & cū mitis adorassent. extremi iacob & rachel adorauerūt. Ait esau. Que nam sunt iste tibi quas obuiā habui. Resp. Vt inueniā gratiā coram domino meo. Et ait. Habeo aīc plurima fratrē mi. sint tua tibi. Oyc iacob. Noli ita obsecro. sed si inuenī gratiā in oculis tuis. accipe munus exulis de manib; meis. Sicut uidi faciē tuā. quasi uidere uultū dei. Et tu ꝑpitꝰ & suscipe benedictionē quā ab stulit tibi. & quā donauit michi dñs habeo omnia. Vix p̄ce compellente suscepit. ait. Gradiamur simul. eros socius itineris tui. Oyc̄q; iacob. Nosti dñe mi quōd parvulos habeā teneros. & oues ac boues fe. as mecū. quas si ambulare die fuerit labor. morient una die cuncta gregis. Precedat dñs mi⁹ ante seruum suū. & ego sequar paulatim uestigia eius. sic uidere⁹ posse parvulos meos. donec ueniam ad dñm meum in seyr. Resp esau. Oro ut de ꝑplo qui mecū est. aliquē tecū remanere uideā. Non ē inq̄ necesse. Habeo mihi gratiā ut inueniā gratiā in conspectu domini mei. Reuertit ē illo die esau in uiā ꝑ quā uenerat. & iacob uenit in succhoth. Vbi edificata domo & fecit tentoria. apellauit nomē loci illius succhoth. id est tabernacula. Transiuitq; i salē urbē sychimoꝝ que erat in tra chanaan postq̄m reuertit⁹ est de mesopotamia syrie. & habitauit extra oppidū. emitq; partē agri in qua fixerat tabernacula a filiis emmor patris sychem centum agnis. & erexit ibi altare. inuocauitq; tūc illud fortissimū dñi isrl. Egressa ē aũ dyna filia lye ut uideret mulieres regionis illi⁹. Quā cū uidisset sychem filius emmor euei. princeps terre illius. adamauit & rapuit & dormiuit cū illa. ui apprimens uirginē. Et cōglutinata ē anima eius ei⁹. & ita blandiens dilexit. Et ꝑgens ad emmor patrē suū. accipe inquit puellā hanc coniugem. Qd cū audisset iacob obstruxit filios & impastu occupati pecoꝝ. filiis donec redirēt. Egressus aũ emmor pater sychem ut loqueret ad iacob. ecce filii eius uenerant de agro. audito q̄d acciderat. mari scelus ee. eo q̄d fedā rem operat. nec inferri & violari filia iacob nec illicita ꝑpetrasse. Locut⁹ est itaq; emmor ad eos. Sychem filius mei ad hec amat filiā uestrā. Date eā illi uxorē. & iungamus uicissim connubia. filias nras date nobis & filias uras accipite. & habitate nobiscū. Terra in potestate mea est. habitate negociamini. & possidete eā. Sed & sychem ad patrem & ad fres eius ait. Inueniā gratiā coram uobis. & quecūq; statueritis dabo. Augete dotē munera postulate. libenter tribuam dummodo pereā michi puella iungat uxore. Respondere filii iacob sychem & patri eius dolo fingentes. ob stuprum sororis. Non possumus facere q̄d petras. nec dare sororem nram homini incircūciso. q̄d illicitum & nefarium apud nos. Sed in hoc tantū ualebimus fœdari si ēe uolueritis nri similes. & circumcidaē in nobis omne masculinū sexus. Tunc dabimus & accipiemus mutuo filias nras & nras. & habitabimus uobiscū. erimusq; unus ppls. Si aũ circumcidi nolueritis. colligem filiam nram & recedemus. Placuit oblatio eorum & sychem filio eius. nec distulit adolescens quin statim q̄d petebat explerēt. Amabat enim puella ualde. & ipse erat inclitꝰ in domo sua. Ingressi sunt portas urbis & locuti sunt ꝑplo. Viri isti pacifici sunt. & uolunt habitare nobiscū. Negocientur in tra & exerceant eā. quos spatiosa & lata cernitis undiq;. filias eorum accipiemus uxores. & nras illis dabimus. Vnum est q̄d differunt eis nr̄m bonum. Si circumcidi nr̄m masculos mōs nr̄i generis imitantes. & substantia eorum & pecora & cuncta que possident nra erunt. Caniti in hoc acquiescam. & habitantes simul unus efficiamur ꝑplus. Assensi sunt eorum consiliis et cuncti in ipsis. 7 ecce die tertio quando grauissimus uulnerū dolor est. arripuerūt duo iacob filii symeon & leui fres dine gladios nō timentes. & urbe confidentes. interfecerūt omnes masculos. emmor & sychem parricidio necauerūt. egressi sunt de domo sychem sororē suā. Quibus egressis irruerūt super occisos cēteri filii iacob. & depopulati sunt urbē in ultionē stupri. Oues eorum & armenta. & asinos. cunctaq; substantia eorum que in domib; & que in agris erant parvulos q; 7 uxores duxerunt captiuas. Quib; ꝑatus aud acet iacob oyc ad symeon & leui. Turbastis me & odiosum fecistis chananeis. & ferezeis habitatoribus terre huius. Nos pauci sumus. illi congregati percutient me & delebor ego. & domus mea. Responderūt. Numquid ut soror nra abuti debuerit fratre nro. Iussa locuti & domui dō iacob dicēs. Surge & ascende bethel & habita ibi. Fac̄q; altare dō qui apparuit tibi quādo fugiebas esau fratrem tuum. Iacob ū conuocata omni domo sua. Abicite deos alienos qui in medio uri sunt. & mundamini ac mutate uestimenta ura. Surgite & ascendam in bethel ut faciam ibi altare domino q̄ exaudiuit me in die tribulationis mee. & fuit socius itineris mei. Dederūt ei omes deos alienos quos habebant & inaures q̄ erant in aurib; eor. Ac ille fossa humo eas subter terebinthū que erat post urbē sychem. Cumq; ꝑfecti essent. erat dominus iratus omnes per circuitū ciuitates eius. ne sub ultionis specie uenirent & persequerentur. Venit q̄ iacob luzam que est in tra chanaan. cognomento bethel. ipse & omnis ꝑplus cum eo. ędificauitq; ibi altare. & apellauit nomē loci domus dei. Ibi enim apparuit ei dꝰ cū fugeret fratrem suū.

Eodem tempore mortua est delbora nutrix rebecce & sepulta ad radices bethel subter quercū. uocatāq; est nomen loci illius querc fletus. Apparuit aũ iterū dñs iacob postq̄m reuersus ē de mesopotamia syrie. benedixitq; ei dicēs. Non uocabit⁹ ultra iacob sed isrl erit nomen tuum. Et apellauit eū isrl. dixitq; ei. Ego sum dꝰ omnipotēs. Cresce & multiplicare. Gentes & ꝑplorum nationū erunt ex te. reges de lumbis tuis egredientur. tibiq; quā dedi abraham & ysaac dabo te. & semini tuo post te. Et cessit abeo. Ille ū erexit tantum lapideū in loco q̄ locut⁹ fuerat ei dꝰ. Libans itaq; sup eum libamina & effundens oleū super eum. uocauitq; nomen loci illius bethel. Cūq; iste inde uenit uerno tempore ad eam que dicit effratam. Inquā cum parturiret rachel ob difficultatē partꝰ periclitari cepit. Dixitq; ei obstetrix. Noli timere ea & istum habebis filium. Cūq; iret aũ anima ꝑ dolore & immanente iam mortē uocauit nomen ꝑ pueri benoni. id est filius doloris mei. Pater ū apellauit eum beniamin. id est filius dexterę. Mortua est q̄ rachel & sepulta in uia que ducit effratham. hec est in bethelem. erexitq; iacob tumulū sup sepulchrū eius. hic est tumulus monumenti rachel usq; in p̄sentē diem. Cūq; iste inde ꝑrexisset tabernaculum trans turrem gregū. Cumq; habitaret in illa regione. abiit Ruben & dormiuit cum bala concubina patris sui. Quod illum minime latuit. Erant aũ filii iacob xii. filii lye ꝑmogeniti ruben. & symeon & leui. & iudas & yssacar. & Zabulon. filii aũ rachel ioseph & beniamin. filii aũ zelfe ancille lye gad & aser. Hi sunt filii iacob qui nati sūt ei in mesopotamia syrie. Venit ea. ad ysaac patre suum in mambre ciuitatem arbee. hec est ebron in qua peregrinat⁹ est abraham & ysaac & completa sunt dies ysaac centum octoginta anni. & cōsumptꝰ exacta morte. & appositꝰ ꝑplo suo plenus dierum uale de seneye. & sepelierunt eum esau & iacob filii sui.

Hec sunt generationes esau. ipse est edom. Esau accepit uxores de filiab; chanaan ada filiam helom ethei. & oolibama filiam ana filie sebeon euei. basemath q̄q; filiam ysmahel uenustam sororē nabaioth. Pepit aũ ada elifaz. basemath genuit raguel oolibama edidit heus. & helom & chore. Hi filii esau qui nati sunt ei in tra chanaan. Tulit aũ esau uxores suas & filios & filias. & omnē animā domus sue. & substantia & ꝑcora & cuncta que habere poterat in tra chanaan. & abiit in alteram regionē. recessitq; a fratre suo iacob. Diuites enim erant ualde. & simul habitare nō poterant. nec sustinebat eos ꝓpter multitudinē gregū. Habitauit q; esau in montibus seyr ipse ē edom. Hec sunt generationes esau patris edom in monte seyr. & hec nomina filiorū ei. Elifaz filius ada uxoris esau raguel q̄q; filius basemath uxoris ei. fuere filii elifaz theman amar. sephue. & gadam. & cenez & chore. Cenez aũ thamna concubina elifaz filii esau. que peperit ei amalech. Hi sunt filii ade uxoris esau. filii raguel nahat & zara. semma & meza. Hi filii hode basemath uxoris esau. Isti q̄q; erant filii oolibama filie ana filii sebeon uxoris esau. qs genuit ei heus & helom & chore. Hi duces filiorū esau filii elifaz ꝑmogeniti esau. duxe theman. duxe amar. sephu. duxe oenez. duxe chore. duxe gadam. duxe amalech. Hi filii elifaz in tra edom. & hi filii ade. Hi q̄q; filii raguel filii esau. duxe nacha & duxe zara. duxe semma. duxe meza. Hi duces raguel in tra edom. Isti filii basemath uxoris esau. Hi aũ filii oolibame uxoris esau. duxe heus. duxe helom duxe chore. Hi duces oolibame filie ane uxoris esau. Hi filii esau. & hi duces eor. Ipse est edom. Isti filii seyr horrei habitatores ꝛrę. Lotham & sobal. & sebeon. & anan. & dison & aser. & disan. Hi duces horrei filii seyr in tra edom. Facti sunt aũ filii lotham horrei theman. Et⁊ aũ soror lotham thamna. Et isti filii rotham aliran. & manes h. & thalsei 7 onam. Et hi filii sebeon achara. & anam. Iste ē anam q̄ inuenit aquas calidas in solitudine cū pasceret asinos sebeon patris sui. habuitq; filium disan. & filiā oolibamā. Et isti filii disan aniba & esban. & iethran. & charan. Hi q̄q; filii aser. habuit 7 ieman & achan. Habuit aũ filios disan hus & aran. Isti duces horrei. duxe lotham. duxe sobal. duxe rebeon. duxe ana. duxe dison. duxe esen. duxe disan. Isti duces horrei. qm pauere in tra seyr. Reges aũ qui regnauere in tra edom antequā haberet ullus rex filius isrl. fuere hi. Balach filius beor. nomen ei⁹ urbis eius denaba. Mortuus ē au balach. & regnauit pro eo iobab filius zare de bosra. Cumq; mortuus esset iobab regnauit pro eo husam de tra themanorū. Hoc q̄q; mortuo regnauit pro eo adad filius badad q̄ percussit madian in regione moab & nomen urbis ei⁹ habitationis. Cumq; mortuus ee adad. regnauit pro eo semla de masreca. Hic q̄q; mortuo regnauit pro eo saul de flumine roboth. Cumq; is obisset. successit in regni balanan filius achobor. Isto q̄q; mortuo regnauit pro eo adad nomen q; urbis ei⁹ phou. & apellabat uxor illius mee. Abel filia marech. filii matab. 7 eo q̄ nomina ducum esau ꝑ cognationib; & locis & uocabulis suis duxe thamna. duxe alua. duxe iethet. duxe oolibama. duxe ela. duxe sinon. duxe cenez. duxe theman. duxe mabsar. duxe mabdiel. duxe iram. Hi duces edom habitantes in tra imperii sui. Ipse est esau pater idumeoꝝ. Habitauit aũ iacob in tra chanaan in qua peregrinat⁹ est pater suus. & he sunt generationes eius. Ioseph cum esset sedecim annoꝝ. pascebat oues cum fratribus suis adhuc puer. Et erat cum filiis balaa. & zelfe uxoris patris sui. accusauitq; fres suos apud patrē crimine pessimū. Isrl aũ diligebat ioseph super omnes filios suos. eo q̄ in senectute genuisset eum. fecitq; ei tunicam polimitā. Videntes aũ fres q̄m a patre plus amarent. oderat eum nec poterant ei quicq̄m pacifice loqui. Accidit q̄q; ut somnium referret fratribus. que causa maioris odii semina rata fuit. Dixitq; ad eos. Audite somnium meum q̄d uidi. Putabam nos ligare manipulos in agro. & quasi consurgere manipulū meum. & stare. uos q; manipulos circumstantes adorare manipulū meum. Responderūt fres ei. Numq̄ rex noster eris aut subiciemur imperio tuo. Hec ergo causa somnio. & ex hac materia uerborum inuidie & odii fomites ministrabat. Aliud q̄q; uidit somnium. Quod fratribus narrans

ait. Vidi ip̃m in somnio quasi solē & lunā & stellas xi. adorare me. Cui cū dixissem. Nūquid ego & mr̃ tua & frēs tui adorabimus te ip̃i terram? Invidebant ei frēs sui. pater aūt rem tacit̃ considerabat. Cumq; frēs illius in pascendis gregib; morarent in sychem. Dixit adeum Israēl. Frēs tui pascunt oues in sychimis: veni & mittā te ad eos. Quo respondente. Presto sum ait. Vade & vide si cuncta ip̃a sint erga frēs tuos & pecora. & renuncia mi quid agat. Missus de valle hebron. venit in sychē. Inuentumq; eum ut errantē in agro. & interrogauit quid quereret. Ille respōdit. Frēs meos quero. Indica mihi ubi pascant greges. Dixit eum. Recessit de loco isto. Audiui aūt eos dicentes. Eamus in dothaym. Perrexit & ioseph post frēs suos. & inuenit eos in dothaym. Qui cum ui disset eū procul. antequā accederet ad eos. cogitauerūt eum occidere. & mutuo loquebant. Ecce somniator ille venit. occidamus eum. & mittamus in cysternā veterē. & dicamus: fera pessima deuorauit eū. Et tunc apparebit. quid illi prosint somnia sua. Audiens aūt hoc ruben nitebat liberare eum de manibus eorū & dicebat. Non interficiamus animā eius. nec effundamus sanguinē. sed proicite eum in cysternā hanc que est in solitudine. manus autē nras seruemus in nobis. Hoc aūt dicebat cupiens eripere eum de manibus eorū & reddere patri suo. Confestim ḡ ut peruenit ad frēs. nudauerūt eum tunica talari & polymitā. misereq; non sunt animæ pueri inocentis. Qui tollentes eum mittebant in cysternā. cisterna autē illa lacum habebat in quo aqua non. Quā cum cognouisset. pater ait. Tunica filii mei est. fera pessima comedit eū. bestia deuorauit ioseph. Scissis; uestib; induit se cilicio. lugebat filium multo tempore. Congregati aūt uniuersi liberi eius ut consolarentur dolorē patris. noluit consolationē recipere & ait. Descendā ad filium meū lugens in infernum. Et illo perseuerante in fletu. mādauerunt madianite uendidere runt ioseph in egyptum pharaoni eunucho phanionis magi stro tempore. Descendentibus aūt iudas a fratribus suis. Vir odolla mites nomine hyram. uidit ibi filiā hominis chananei uocabulo sue. & uxore accepta ingressus est ad eā. Que concepit & peperit filium uocauitq; nomen eius her. Rursumq; concepta & peperit filium uocauitq; nomen eius onan. Ter tium quoq; peperit & appellauit nomen eius sela. Quo nato. parere ultra cessauit. Duxit aūt iudas uxorem primogenito suo her nomine. Quam uocauit thamar. Mortuus est autem her primogenitus iudæ nequā in conspectu dñi. & ab eo occisus est. Dixit ḡ iudas adonan filium suum. Ingredere ad uxorem filii tui & sociare ei. ut suscites semen fratri tuo. Ille aūt sciens non sibi nascē filios. ut cum introiret ad uxorem fratris semen fundebat in terram. ne liberi fratris nomine nascerent. & idcirco percussit eū. quod rem detestabilem faceret. Quā obrē dixit iudas thamar nurui sue. Esto uidua in domo patris tui. donec crescat filius meus. Timebat enim ne & ipse moreret sicut & frēs eius. Que abiit & habitauit in domo patris sui. Cuius aūt multus esset: mortua est uxor iudæ. Qui post luctū consolatione accepta. ascendit ad tondentes oues suas ipse & hyras opilio gregis odollamites in themnas. Nunciatumq; est thamar. q̃ socer illius ascenderet in themnas ad tondendas oues. Que deposita uiduitatis ueste. assumpto cultu & mutato habitu resedit in bivio uie. q̃ ducit thamnā. cognouisse se la & nō accepisse eum marit̃. Quā cum uidisset iudas. suspicatus est eam de meretrice. Quia ora eius uelo suo negligenter tegebat. Declinauit ad eam. & dixit. Admitte me in cubitum meum. Nesciebat enim q̃ nurus sua esset. Quæ respondit. Quid mihi dabis ut ueniaris ad me? Dixit. Mittam tibi hedum de gregibus. Rursumq; illa dicente. patiar. q̃ diu non dederis mihi arrabonem. donec mittas q̃ pollicitus es. Ait iudas. Quid uis tibi pro arrabone dari? Respondit. Anulum tuum & armilla. & baculum quem manu tenes. Dedit ei. & concepit eam de complexu suo. Que surgens abiit. Deposito habitu q̃m assumpserat. mœrore est iudas cum ut sabi: Misit aūt iudas hedum per pastorē suum odollamites ut reciperet pignus q̃d dederat mulieri. Qui cum in uenisset. nō inuenit eam. Interrogauitq; homines loci illius. Vbi est mulier q̃ sedebat in bivio? Responderūt ei: nulla fuit omnino in isto loco meretrix. Reuertensq; ad iudā dixit ei. Non inueni eā. Sed & homines loci illius dixerūt mihi. nunquā ibi fuisse meretrem. Ait iudas. Habeat sibi. Certe mendacium nō nos arguere nec pudorē. Ego misi hedum q̃m promisera. & tu non inuenisti eam. Factum est aūt post tres menses. nunciatū est iudæ dicentib; ei. Thamar nurus tua. & uidet̃ ut ex ea concepit. Dixit iudas. Producite eā ut comburat̃. Que ei deducta. misit ad socerū suū dicens. De uiro cuius hæc sunt concepi. Cognosce cuius sit anulus & armilla & baculus. Quibus agnitis. nunc ibi ait. Iustior thamar me. & q̃a nō tradidi eā sela filio meo. Ac tamen ultra nō cognouit eā. Instante aūt partu. apparuerūt gemini in utero. Ac ita in ipsa editione unus prior manum. unde & obstetrix ligauit coccinio. Iste egressus prior. Illo retrahente manū. egressus est. Dixitq; mulier. Quare ordinasti p̃ te maceriā? Et ob hāc causam uocauit nomen eius phares. Postea egressus est frater. in cuius manu erat coccinium. Quem appellauit hara. Igitur ioseph ductus in egyptū. emit eū putiphar eunuchus pharaonis. princeps exercitus ut legitur de manu ismahelitarum a quibus productus erat. Fuit̃ dñs cum eo. & ut cuncta cuncta ipse ageret. habitauit eū. in domo dñi sui. Qui ut animaduertit. q̃ dominus eius. cū omnia quæ gerebat. abeo dirigeret in manu illius. Inuentq; ioseph gratiam coram domino suo. & ministrabat ei. Qui proposuit omnib; quibus habebat sibi credita domum. & omnia quæ tradita fuerant. Benedixitq; dñs domui egyptii ppter ioseph. & multiplicauit eum in omnib; qui habentur agris uel extra. substantiis. nec quicquā aliud nouerat. nisi panē quo uescebat. Erat aūt ioseph pulchra facie & decorus aspectu. Post multos dies iniecit dña oculos in ioseph. & ait. Dormi mecum. Qui nequaquā acquiescens quin nefarium diceret adeā. Ecce frāter meus. inquit. mihi tradita ignorat. quid habeat domus sua. nec quicquā q̃d ei nō meus sit. nisi te. quæ uxor es eius. Quomodo ḡ possum malum hoc facere & peccare in deum meum? Hæc cum eadem uerba ip̃sa frequentaret diebus. & molesta esset adolescenti. Ille renuit. abstinuit. Accidit aūt quadā die. ut intrāret ioseph domum. & opus quippiā absq; arbitris faceret. Illa rep̃hensa audacia. eius arripuit eum pallium. Quo relicto in manu eius. fugit. & exiuit foras. Cumq; uidisset mulier uestē in manib; suis. & se cōcepta uocauit homines domus suę. & ait adeos. En introduxerat nobis hebreū ut illuderet nob. Ingressus ad me ut coiret mecum. Cumq; ego uocem emisissem & audisset uocē meā. reliquit pallium quod tenebam & fugit foras. In argumentū ḡ fidei recepti pallii ostendebat marito reuertenti dominum & ait. Ingressus ē ad me seruus hebreus quē adduxisti ut illuderet mihi. Cumq; audisset me clamare reliquit pallium & fugit foras. His auditis dominus. & nimiū credulus uerbis coniugis. nec erē ualde. tradidit ioseph in carcere ubi uincti regis custodiebant̃. & erat ibi clausus. Fuit aūt dominus ioseph & misericordiæ deus. & dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. Qui tradidit in manu ipsius uinctos qui in custodia tenebant̃. & quicquid fiebat sub ipso erat. nec nouerat aliquid curæ ei credens. 7

Hi tres. accidit ut peccarent duo eunuchi. pincerna regis egypti. & pistor domino suo. Iratq; ē pharao contra eos. nā ait pincernis p̃rat. alē pistoribus. & misit in carcere p̃ncipis militum. in quo erat uinctus & ioseph. Ait custos carceris tradidit eos ioseph. qui & ministrabat eis. Aliquanto tē pore fluxerat. & illi in custodia tenebant̃ uinct̃. ambo somniū nocte una. iuxta interpretationē congruam sibi. Ad quos cum intrasset ioseph mane & uidisset eos tristes. interrogauit eos. Cur tristior ē hodie solito facies tua? Quibus respondentes. Somniū uidimus. & nō est qui interpretetur nobis. Dixitq; ad eos ioseph. Nunquid nō dei est interpretatio? Referte mihi quid uidistis. Narrauit prior p̃positus pincernarū somniū suum. Videbā inquit coram me uitē in qua erant tres palmites. Hæc paulatim germinare. & post flores uuas maturescere. calicemq; pharaonis in manu mea. Cuius uuas expressi in calicē quem tenebā. & tradidi poculū pharaoni. Respondit ioseph. Hæc est interpretatio somnii. Tres palmites. tres adhuc dies sunt. post quos recordabitur pharao manus tuæ tui. & restituet te in gradum pristinū. dabisq; ei calicē iuxta ceteras uices. sicut ante facere consueuisti. Tantū memor mei cū bene tibi fuerit. & facies mecū misericordiam ut suggeras pharaoni ut educat me de isto carcere. quia furto sublatus sum de terra hebreorum. & hic innocens tot annis missus sum. Videns pistor magistrum ḡd prudenter somniū dissoluisset. ait. Et ego uidi somnium. habebā trēs canistros farinæ super caput meum. & in uno canistro qui erat excelsior portabā ei omnes cibos qui fiunt arte pistoria. auesq; comedere ex eo. Respondit ioseph. Hæc est interpretatio somnii. Tres canistri tres adhuc dies sunt. post quos auferet pharao caput tuum. ac suspendet te in cruce. & lacerabunt uolucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalis pharaonis erat. Qui faciens grande conuiuium pueris suis. recordatus est inter epulas magistri pincernarum. & pistorum principis. restituitq; alterum loco suo ut porrigeret regi poculū. alterum suspendit ut paululo. ut commentum ueritas probaret. Et cum succedentibus p̃ncipis pincernarum p̃positis oblitus est memoratus sui. 7

Post duos annos uidit pharao somnia. Putabat se stare super fluuium de q̃ ascendebant septē boues pulchre & crassę nimis. & pascebant in locis palustribus. Alię q̃q; septē emergebant de flumine fedę conspectu. macies & pascebant̃ ipsa animalia ripa in locis uiridibus. deuorabantq; eas quarum nimia species & crassitudo corpor̃ erat. Expergefactus pharao rursus dormiuit & uidit alterum somnium. Septem spicę pullulabant̃ i culmo uno. plenę atq; formosę. Alię q̃q; totidem spicę tenues & pallidę orientes. deuorabant omnes priores. pulchritudinem. Euigilans ait pharao post quietē. & facto mane pauore perterritus misit ad omnes coniectores ægyptii cunctosq; sapientes. & accersitis narrauit somnium nec erat qui interpretaret. Tunc demum reminiscens pincerna rati magister ait. Confiteor peccatū meū. Iratus enim seruis suis me & magistri pistor. recordi iussit i carcere principis militū ubi una nocte uterq; uidimus somnia p̃sagum futurorū. Erat ibi puer hebreus famulus eiusdē. cui multum familiaris. cui narrantes somnia audiuimus quicquid posterum ex p̃hauit euenit. Ego eadem reddita sum officio meo. & ille suspensus est. ut dixerat. Pharao ad requisitum omnium eorum ac uersutum ioseph citius deducitur. ac ut est tonsa & abluta uenit ad eum. Cui ille ait. Vidi somnia. nec est qui enarret. quæ audi. Audiui te prudentissime coniectare. Respondit ioseph. Absq; me deo responsum pharaoni dabit. Narrauit ergo pharao ḡd uiderat. Putabam me stare super ripam fluminis & septē boues de amne consurgere pulchras nimis & obesis carnibus. quas in pastu palustri urebat carpebant. Et ecce alię sequebantur boues deformes & macilentę. ut nunquā tales uidere ægyptus uiderit. quę deuoratę & consumptę priorib; nihil lum satiari uisę sunt. sed simili macie & squalore corporis perdurabant. Euigilans rursus sopore depulso uidi somnium. Septem spicę pullulabant̃ i culmo uno. plenę atq; pulcherrimę. Alię q̃q; tenues & putres ut ex humo orientes. quę pulchritudine ceteras obtenebrarunt. Narrauit coniectoribus somnium. & nemo est qui edisserat. Respondit ioseph. Somnium regis unum est. quę facturus est ostendit pharaoni. Septē boues pulchræ & septem spicę plenę atq; pulcherrimę. septem uberes anni sunt. eadem q; num somnium comprehendunt. Septem q̃q; boues tenues atq; macilentę quę ascenderunt post eas. & septem spicę tenues & uento urente pollę. uir annis fames futuros. qui hoc ordine complebunt. Erunt vii anni uenturæ fertilitatis magne in terra ægypti. quos sequentur vii anni alię tantę sterilitatis ut obliuioni tradat cuncta ubertas. Consumptura & eni fames omnem terram & uberitas magnitudine priora. quippe magnitudo. Ideo ait mihi sepe ad eadem re pharao somnium uertens. quia firmata dei sit. & citius impleat. 7

Nunc ḡ uir cunctī sapiens & īdustrius ꝓuideat & ꝓficiat ei
re egypti. qui constituat ꝓpositos ꝑ singulas regiones. q̄ma
parte quinta fructus annos seruitutis qui tam nume fuerit. sunt
consumpti. horrea. & omne frumentum sub pharaonis imperio
condant. et recte. muribus. & parce fruge. vii annos fami q̄
plasset regnum. & n consumatur terra inopia. Placuit pharaoni
consiliū ei. & cunctis ministris eius. locutq; est ad eos. Num in
uenire possumus talē uirū. qui spū dei plenus sit. Dixit ḡ ad Io
seph. Quia ostendit tibi ds omnia que locutus est. numq̄ sapientiā
tuam & similē tui inuenire possum. Tu eris sup domum
meā. & ad uerbū tuū cunctus populus obediet. Uno tantū
regni solio te precedam. Dixitq; pharao ad Ioseph. Ecce
constituo te sup uniuersam terrā egypti. tollit anulum de manu sua
& dedit in manu eius. uestiuitq; eum stola byssina. & collo cir
cūdedit torquē aureū. fecitq; ascendere eum sup currum suum
secūdū. & clamare coram eo. ut omnes cui ea quū fierent essent. &
ꝓpositum se cernere uniuerse terre egypti. Dixitq; pharao ad
Ioseph. Ego sum pharao. absq; te non mouebit quisquam manū
aut pedē in omni egypto. Uocauitq; nomen eius. Saluatorem mundi.
& dedit ei uxorem aseneth filiam phutifare sacerdotis heliopoleos. Egressus
est itaq; Ioseph ad terrā egypti. xxx. annorum. erat quando stetit
in conspectu regis pharaonis. & circuiuit omnes regiones egy
pti. Venitq; per septē annos. & in manipulos redacte
sunt segetes. & congregate sunt omnes fruges egypti. Omnis eruam
frugum habundantia in singulis urbibus condita est. Tanta
fuit multitudo aruine. ut arene maris coequarent. & copia
mensura excederet. Nati sunt autem Ioseph filii duo ante
uenire fames. quos ei peperit aseneth filia phutifaris sacer
dotis heliopoleos. uocauitq; nomen primogeniti manasse dicens.
Oblitus me fecit ds omnium laborū meorū. & domus patris mei.
Nomen q̄q; secūdi apellauit effraym dicēs. Crescere me fecit ds in
terra paupertatis mee.

Igit̄ trans actis vii annis ubertatis qui fuerant in egypto. ce
perunt uenire vii anni inopie. ds ꝓdixerat Ioseph. & in uniuso
orbe fames prualuerat. In omni aut̄ terra egypti erat fames.
Oa esuriente clamauit ꝑplis ad pharaonem panē. Cui respondit
Ite ad Ioseph. & quicq̄d precepit uobis facite.
Crescebat aut̄ cotidie fames in omni terra. Aperuit Ioseph
uniuersa horrea. & uendebat egyptiis. Nam & illos oppressit
fames. Omnes prouincie uenichant in egyptū ut emerent escas.
& malum inopie temperarent. Audiens aut̄ iacob q̄ alimenta
uenderent in egypto. dixit filiis suis. Quare negligitis.
Audiui q̄ frumentum uendant in egypto. descendite & e
mite nobis necessaria. & n consumam̄ inopia. Descenderūt
g̃ fr̄s Ioseph decē ut emerent frumenta in egypto beniamin
domi retento a iacob. qui dixerat fratri. cāueas ne forte eueniat
quicq̄m patri tue mali. Ingressi sunt ergo egyptū cum aliis q̄ pro
fecti ad emendū. Cui aut̄ fames inerat in chanaan. & Ioseph
princeps egypti. atq; ad illius nutum omnia pertinebāt.
Cuncti adorabāt eum singuli. Cumq; agnouissent eum fr̄s sui. &
adhuc duraret loquebat̄ aspere interrogans eos. Unde estis.
Qui responderūt. De terra chanaan ut emamus uictui necessaria
Et cum fr̄s se recognouisset. non est agnitus ab eis. Recordatus
somniorū que aliquando uiderat dixit ad eos. Exploratores estis.
ut malorum infirmorum ciuitatis aditum perscrutemini. Quibus ille
ad omnia respondit. Non ita est domine. sed serui tui uenerunt
huius rei considerare ueritatē. Duodecim fratres sumus.
filii unius uiri in terra chanaan. Minimus aut̄ pater
& alius non est. Hoc est ad quod locuti sumus. ex plorare eos esse
Iam nunc experimentum uri capiat. Per salutem pharaonis no
stri dñi. hinc exire non poterit. nisi minimus frater uester uenerit
huc. qui adducatur ei. uos aut̄ eritis in custodia. donec probentur
que dixistis utrū uera an falsa sint. Aliquin per salutem pharao
nis. exploratores estis. Misit omnes. & custodie tradidit. die tertio
Ite aut̄ ait. & quod dixi facite. Deum enim timeo.
Si pacifici estis. fr̄s unus hic teneatur in
uinculis uester. Uos aut̄ pergite. & portate frumenta quę emistis in domos uras.
Fratrem autem minimum mihi adducite. ut possim uestros sermones
experiri. & non moriamini. Fecerunt ita. & locuti sunt mutuo.
Merito hęc patimur. q̄a peccauimus in fratrem nrm. ut uidentes angustiā
animę eius non obtemperauimus ei. & n audiuimus. Idcirco uenit super
nos ista tribulatio. Et quidā unus ruben ait. Numq̄d dixi
uobis nolite peccare in puerū. & n audistis me. Ecce sanguis
eius ex quirit. Non intelligebant aut̄ q̄ intelligeret Ioseph. cogitato
q̄ interpres loqueret ad eos. Auertitq; se parump & fleuit. Reuer
sus locutus est ad eos. Tollens q̄ symeon & ligans illū ꝑ cetera
iussit manibus ut impleretur facto eorum. & reponerent
pecunias singulorū in sacculis suis. datis supra cibariis in uia.
Illi aut̄ ea tulerunt asinis suis. & profecti
sunt. Aperto q; unus sacco ut daret iumento pabula i diuerso
loco. animaduertit pecuniā in ore saculi. dixit fratribus suis. Reddi
ta est mihi pecunia. en habet̄ in sacculo. Et obstupefacti trepidi
dixerunt mutuo. Quid nā est hoc ꝙ fecit nobis ds.
Uenerunt q; ad iacob patrem suū in terrā chanaan. & narrauerunt
omnia quę acciderant sibi dicentes. Locutus est nobis dominus terre.
& putauimus nos exploratores eius esse. Cui respondimus. Pacifici
sumus. nec ullas molimur insidias. Duodecim fr̄s uno patre ge
niti sumus. unus n est sup. Minimus cū patre est. qui uero facti
mina chanaan. Quibus nobis. Sic probabo ꝙ pacifici estis. fratrem
unum mihi commendate apud me. & cibaria domibus uris necessa
ria sumite. & abite fratremq; uri minimi adducite. ut sciam
ꝙ non sitis exploratores. & illum q̄ tenet mihi uinculis recipite possitis
ac deinceps emere in quibus uultis trabeatis licentia. His dictis
ei frumenta effunderent. singuli reppererunt in ore saccoꝝ pecu
nias exercitus simul cum ibi. deterrentibus patre iacob. Absq;
liberis me fecistis. Ioseph non est sup. symeon tenet in uinculis. benia
min auferetis. Sed me hęc omnia mala inuenere. Cui respondit ruben. Duos
filios meos interfice. si non reduxero illum tibi. Trade eum in manus meas.
& ego illum restituam. Ad ille. Non descendet mecum filius meus
noster. fr̄e eius mortuus est. ipse solus remansit. Si quid ei aduersi
uiderit in terra per quam pergitis. deducetis canos meos cum dolore ad infernum.
Intulit ergo fames uehementer. omne cibi frumentum. Consumptis
cibis q̄s ex egypto detulerant. dixit iacob ad filios suos. Redeun
te mihi & emite paululum escarum. Respondit ei Iudas cum
eo. dicens. Testificatione iurando dicens. Non uidebitis fa
cie mea nisi frem uri minimus. adduxeritis uobiscum. Si quem
mittere uis nobiscum puerum. descendimus & emimus tibi
simul aliquid uictui. Ut enim ne quid dicamus amplius. Uidimus
nobis dicens. Non uidebitis faciem meam absq; fratre uestro.

Israel ait ad filium. Et aliquid ei nunciatum est quod generet. Dedu-
ctumque eum cum sudore adduxerunt. 7

Qui surgens mane ad seruum cui pater animam & puer? fuerat,
cum anima illius ex omni anima perderet? uidebatur: cum no
esse malum nuncet? & deducere familiam cui eanos eius ei dola
re ad? ferat. Cui pprie seruus tuus qui nomen huic recepi fi
lium? & spondet fide dicens. Nisi reduxero eu. peccatu reus ero.
in patre meum omni tempore. Manebo itaq; seruus tuus ppetuo
in musterii dñi mei. & puer ascendat cu frib? tuis. Non enim
possum redire ad patre meu absente puero. ne calamitatis quo
oppressa e patrem meu. cernis assistam. Non se poterat ultra
cohibere Ioseph. multis coram astantib? Unde precepit uacuede
re? cunctos foras. & nullus unq; ex eis alienus aderat cum mutue.
Et leuauit uoce cu fletu. qm audierut egyptii omnisq; dom?
pharaonis. & dñe pariter? tuis. Ego sum Ioseph. Adhuc pat
mus uiuit? Nec poterant respondere frs. nimio timore p?territi.
Ad quos ille clemens accedere inquit ad me. Et cu accessissent?
ppe. ego sum ait Ioseph que uendidistis in mtis regionib:
Ne timeatis. nec uob durum ee uideat? qđ uendidistis me mtis regionib:
Pro salute enim uestra misit me d?s ante uos in egyptu. Biennium
e enim qđ fames cepit ee in terra. & adhuc quinq; annu restant
quib: nec arari poterit. nec meti. pinisq; me d?s ante uos
seruetur in superstitem. & escas ad uiuendum habere possitis.
Non uro consilio sed dei huc uos intulit uolutate missus? sum. qui fec me
quasi patre pharaonis. & dñm uniuse tre. & dom? eius. ac
principe? omni tre egyptu. Festinate & descendite ad patre
mei. & dicite ei. Hec mandat filius tuus Ioseph. Deus fecit
me ne morerit? & habitat in terra iessen. ersit? uicta mea
& filii tui. & filii filioru tuor. oues tue. armenta tua. & uniuer
sa que possides. ibi te pascā. adhuc enim quinq; anni restant
fames? ne & tu pereas & domus tua. & omnia q possides.
Et ecce oculi uri & oculi frs uri beniamin uident qđ os meum
loquit? ad uos. Nunciate patri meo uniuersam gloriam meam. & cunc
ta que uidistis in egypto. Festinate & adducite eu ad me. Cui?
amplexus recidiss? & mollum beniamin frs sui fleuit: illo
qq; flente similr sup collu eius. Osculatq; est omnes frs suos
& plorauit singulos. Post que ausi sunt loqui ad eum. Au
diuimus e & celebri sermone uulgatu in aula regis. Venerc
frs Ioseph. Et cognouit e pharaon atq; omnis familia eius.
Ovix? ad Ioseph ut uniuerse frib: eius. Onerate iumenta
ite in terram chanaan. & collectis inde patrem uru & cognatio
nes & uenite ad me. & ego dabo uob omnia bona terre egypti.
ut comedatis? medulla terre. Precipe etia ut collatis plaustris
de tra egyptu ad subuectionem parvuloru uestroru & coniugu. ac
patris. Tollite patre uru & properate quantoci? ueniatis ad?
Nec dimoratus quicq̃m de supellectili sua. quia omne opes
egyptu uri erunt. Fecerunt filii isr? ut eis erat mandatu. Qb:
dedit Ioseph plaustra iuxta pharaonis imperium. & cibaria in
uere. singulisq; p?tulit? binas stolas. beniamin? dedit
trecentos argenteos cui quinq; stolas optimas. tantide pecu
nie & ?uectum mittens patri suo. addens & asinos x. q subue
herent ex omnib: opibus egyptu & totidem asinas. frumen
tum panemq; portantes. Dimisitq; frs suos & ?ficien
tes ait. Ne intretis in uia. Quos ascendentes ex egypto.
uenere ad terra chanaan ad patre suu iacob. Et nunciauere
ei dicentes. Ioseph uiuit & ipse dominat? omni tre egyptu. Q
audito iacob quasi de graui somno euigilans ait. cui non credi
debat? ea. Illi contra referebant omnem ordine rei. Cuiq; uidi
sset plaustra & uniuersa que miserat. reuertere spes eius & ait.
Sufficit mihi si adhuc filius mus uiuit. uadā & uidebo illu antq̃
moriar. 7

Profectusq; iit cu omnib: que habebat: uenit ad puteu iuramti.
Et mactatis ibi uictimis d? patri suo isaac. audiuit eu in uisione
nocte uocantē se & dicente. Iacob iacob. Cui resp? Ecce adsu
Ait illi d?s. Ego sum fortissim? d?s patris tui noli timere & de
scende in egyptum. quia in gente magna faciā te ibi. Et ego de
scendā tecu illuc. & ego adducā te inde recto itinere. Ioseph
q̃q; ponet manum suam sup oculos tuos. Surrexit iacob
a puteo iuramti. tulerunt? eu filii cum paruulis & uxoribus
suis in plaustris quos miserat pharao ad portandu senē. 7 omā
que possederat in tra chanaan. uenit? in egyptu cu omi semi
ne suo. Filii e & nepotes filie & cuncta simal posteritas. 7
Ista sunt au nomina filioru. qui ingressi sunt in egyptum cu liberis
suis. Primogenit? ruben. filii eius enoch. & phallu. 7 esrom.
& charmi. Filii symeon iemuhel. & iamin. & ahod. iachin
& zaher. & saul filius chananitidis. Filii leui gerson. ca
hath & merari. Filii iuda her onan. & sela. 7 phares &
zara. Mortui sunt au her & onan in tra chanaan. Nati?q;
sunt in de filii phares esrom. & amul. Filii y sachar thola
& phua. & iob. & semron. Filii zabulon sared. & helon
& iahel. Hi filii lie quos genuit in mesopotamia syrie
cui y ma filia fuit. Omes anime filioru isr?. & filiarum xxxiii.
Filii gad sephion. & aggi. suni. & esebon. beri. & arodi.
& areli. Filii aser iamne & iesua. & esui. & beria. sara
q̃q; genuit soror eor. Filii beria heber & melchiel. Hi
sunt filii lie quos genuit iacob. sedecim animas. Filii nephtalim
Iacob: fuere filii ioseph in tra egyptu q̃s genuit ei asenech
filia phutifare? sacerdotis heliopoleos. manasses 7 ephraim.
Filii beniamin bela. & bechor. & asbel. gera. & naaman.
hei. echuas. mosim. & oppim. & ared. Hi filii rachel q̃s
genuit iacob. omes anime xiiii. Filii dan usim. Filii nep
thalim asihel. & guni. & ieser. & sallem. Hi sunt filii bale q̃
dedit laban rachel filie sue. & hos genuit iacob omes anie vii.
Cuncte? anime q ingresse sunt i egyptu cu iacob 7 egresse
de femore illi? absq; uxoribus filioq; ipsa magnā ?se. Filii au
ioseph q̃ nati sunt ei in tra egyptu anime duę. Omes anime
domus que ingresse sunt egyptu fuere lxx. 7

Misit au iudam ante se ut nunciaret ei. & ille occurrere i
ysessen. Quo cum pnensset? nunciato ioseph curru suo ascen
dit: obuiam patri ascendit loci. Vidensq; eu iuxta sup
collum ei. & ipse amplexus fleuit. Dixitq; pat ad ioseph.
Iā letus moriar. qā uidi faciē tuā. & ?superstitem reliquo.
Et ille locutus est ad frs. & domum patris sui. Ascendā
nunciabo pharaoni dicēs. frs mei & domus patris mei qui
erant in tra chanaan uenerut ad me. & sunt uiri pastores ouiu.
curaq; habent alendo. greges. Pecora sua. & omnia que
habere poterut. adduxerunt secum. Cuiq; uocauerit uos &
dixerit qđ e opus uru respondebitis. Uiri pastores sumus ser
uiri tui ab adolescentia nra usq; nunc? & nos & patres nri. &
ad peregrinandu in tra uenim?. Hec ait dicit? ne habitare pos
sent in tra egyptu. quia detestant egyptii omē pastore ouium.
Ingressus q̃ Ioseph nunciauit pharaoni dicens. Pater & frs mei
oues & armenta & cuncta que possidet uenerut de tra chanaan.
& ecce constituti in tra egyptu. Et extremos ex? frm suor. quinq;
uiros statuit coram rege. Quos ille interrogauit. Quid habetis
opus? Respondere. Pastores ouium sumus seruiri tui & nos &
patres nri. Ad peregrinandu in tra uenim?. qm non est herba
gregib: seruor tuor. inopia enim fame in tra chanaan. peciq;
ut esse nobis seruos uros in tra ysessen. Dixit itaq; ad Ioseph.
Pater tuus & frs tui uenerut ad te. Terra egyptu in optimo loco
est. in potestate tua habitare eos. & tradere eis tram ysessen.
Q si nosti ee inter eos uiros industrios. constitue illos magistros pe
cor meor. 7

Post hec introduxit Ioseph patre suu ad regē. & statuit coram eo.
Qui benedixit illi & interrogat? eum qđ sint dies ?nie anno?
tue. & ait. Dies peregrinationis mee centū
anno? sunt parui & mali. & non puenerut usq; ad dies patrum
meor? quib: peregrinati sunt. Et benedicto rege exiit? foras.
Ioseph uero patri & frib: suis dedit possessionem in egypto in
optimo tre loco ramesses. sicut preceperat pharao. & alendis eis unicui?q;
domui? patris sui. pbend cibaria singulis. In toto enim orbe panis
defuerat. & oppresserat fames? uehemens. maxime egyptu & chanaan.
Et quib: omne pecunia congregauit. pro frumentis quib: & ipsi
emebant eis. & ?ferebat in horreu regis. Cumq; defecisset? empturis? pecu
nie cuncta egyptus ad Ioseph uenit. Da nobis panes? Quare
morimur? ait. deficiente pecunia? Quib: ille respo. Adducite
pecora ura & dabo uob pro cibis? si pecunia non habetis? Que
cum adduxissent. dedit eis alimenta. p equos & oues: & bues: &
asinos. sustentauitq; eos illo anno. p commutatione pecor. Ve
nerunt? anno secdo & dixerunt ei. Non celam dñm? qđ defi
ciente pecunia & pecora simul defecerit. nec clam te e. qđ absq;
corporib: & tra nichil supsit. Cur? morimur ce uidente? & nos
& nra tra uastabimur? Emens miserunt? regi. & p? be semi
na nec pereat culture & tra redigat? in solitudinem. 7

Emit q̃ Ioseph omne tram egyptu. uendentib: singulis possessiones lxxxx.
suas. p magnitudine famis subiecit? ea pharaoni. & cunctos
populos ei? a finibus egyptu usq; ad extremos fines eius.
p?ter tram sacerdotu que a rege fuerat tradita. est. Quib: & sta
tua cibaria ex horreis publicis p?bebant. & idcirco non ?pulsi
uendere possessiones suas. Dixit q̃ Ioseph ad populos. Ecce uos
& uras hodie pharaoni possidet?. Accipite semina & serite
agros. ut fruges habere possitis. Quinta pars regi dabitis. iiii
reliquas p?mitto uob in sementes & cibos. familie & liberis uestris.
Quire spondere. Salus mihi inuenta qua est. respiremus? eam
dominu nr? & nos serui eius regi. Ex eo tempore usq; in p?sentem
diem inuiolata tra egyptu regib: quinta pars solue? & facta? e quasi
lege absq; tra sacerdotali. que libera a hac condicione fuit.
Habitauit q̃ Israel in egypto. in de? tra. ysessen. & possedit eam. auctq;
e & multiplicat? nimis. & uixit in ea dece & septē annis. Factiq;
omnes dies uite illius c. xl. vii anno. Cumq; appropinquare
ret mortis dies. uocauit filium suum Ioseph & dixit ei. Si inue
ni gratia in conspectu tuo. pone manu tua sub femore meo. & face?
mihi misericordiam & ueritate ne in sepeliat? me in egypto. sed dormiam cu
patribus meis. & assumes me de tra hac. condasq; in sepulchro maiorū.
Cui resp? Ioseph. Ego faciā qđ iussisti. Et ille. Iura q̃ inquit?.
Quo iurante adoruit? est dñs. conuersus ad lectuli caput. Israel
transacto numeratoq; est Ioseph qđ egredet? pat? esset. Quia
pat? duob: filiis suis manasse & ephraim ire precat?. Dixitq; ei
senex. Ecce filius tuus Ioseph uenit ad te. Qui confortat? sedit in
lecto & ingresso ad se ait. Deus omnipotens apparuit mihi in luza. q̃
est in tra chanaan. benedixitq; mihi & ait. Ego te augebo & mul
tiplicabo. & faciam te in turbas populoru. Dabo q̃ tibi tram
hanc & semini tuo post te in possessionem sempiternam. Duo q̃ filii tui
qui nati sunt tibi in tra egypti antq̃ uenire ad te mei erunt. Ephra
im & manasses sicut ruben & symeon reputabuntur mihi. reliquos autē quos
genueris post eos. tui erunt & nomine fr? suor? uocabuntur in
possessionib: suis. Mihi enim cū de mesopotamia rediret mortua est rachel in tra chanaan. in itinere. Eratq;
uersus tempus. & mō debat ephrata. & sepelieram ea iuxta uiā
ephrate que alio nomine appellat? bethlee. Videns autē filios
eius dixit ad eu. Qui sunt isti. Resp. filii mei sunt quos dedit
mihi deus in loco isto. Adduc inquit eos ad me ut benedicam illis.
Oculi enim eius caligauerant? pmodū senectute & clarius de
re non poterat. Applicitosq; eos ad se deosculatos & circūdam
plexus dixit ad filium. Non sum fraudat? aspectu tuo. insup
ostendit mihi semen tuum. Cumq; tulisset eos Ioseph de gre
mio patris. adorauit pnus in tram & posuit ephraim a dextera
sua. id est ad sinistram isr?. manasses u insinistra. ad dextera
filios patris applicuitq; ambos ad eu. Qui extendens manū
dexteram posuit sup capite ephraim minoris filii. sinistrā autē
sup caput manasse qui natu maior erat. commutans manum.
Benedixitq; Ioseph filio suo & ait. Deus in cuius conspectu
ambulauerunt patres mei abrahā & ysaac. deus q̃ pascit me
ab adolescentia mea usq; in p?sentem diem. angelus q̃ eruit me
de cunctis malis benedicat pueris istis. & inuocet? nomen
meū sup eos. nomina q̃q; patrum meor. abrahā & ysaac. 7
crescant in multitudinem super tram. Videns aut Ioseph qđ
posuisset pater dexteram manū sup caput ephraim. grauit
dolore. & apprehensam dexteram patris leuare conā
t de capite ephraim. & ?ferre in capite manasse. Dixitq; ad
patre. Non ita conuenit pater. quia hic e primogenit?. Po
ne manum tuā sup caput eius. Qui renuens ait. Scio fili mi
scio. Et iste quidem erit in populos & multiplicabitur. sed frater eius
iunior maior illo erit. & semen illius erit? in gentes. Benedi
xitq; eis in illo tempore dicens. In te benedicet israhel atq; dicet?
faciat te? sicut ephraim & sicut manasse. Constituitq; ephraim ante
manasse. Et ait ad Ioseph filium suum. Ecce ego morior? et
os uobiscu erit. reuertes? uos ad tram patrum uroz. Do tibi parte
mea ex fratribus tuis quā ablata de manu amorrei in gladio 7 in arcu meo. 7
Ascendit au Iacob filios suos. & ait illis. Congregamini. ut can
nuncio quę uentura sint uob diebus nouissimis. Congregamini

HEC ST
NOIA
FILO
RVM
ISRA
HEL
QVI
IGRE
SIST

ægypcum. singuli cū domib: suis introierunt. Ruben. Symeon. Leui. Iuda. Yssachar. Zabulon & Beniamin. Dan & Nepthalim. Gad. & Aser. Erant ḡ omēs animæ eor. quæ simul egressæ sunt de femore iacob. lxx. quinq: Ioseph aūt in ægypto erat. Qui mortuo & unūsquisq: fratrib: & omnib: cognationis suæ. filii isrl creuerūt & ꝓlificati germinauerūt multiplicatiq: sunt: & roborati nimis: impleuerūt terrā. Surrexit aūt rex nouus sup terram in ægypcū qui ignorabat ioseph. & ait ad pplm suū. Ecce pplis filior. isrl multo & fortior est nob. Venite sapienter opprimamus eum. ne forte multiplicet & si ingruerit nob aliqua bella addat inimicis nris. & expugnatis nob egrediat de terra. Preposuerunt ergo ei magistros operū. qui affligerent eos oneribus. Et ædificauerūt urbes tabernaculor. Pharaonis phithon & ramesses. qm ergo oppimebant eos. tanto magis multiplicabant & crescebant. Odiebant ergo filios ægypcii & affligebant illos dicentes. Seruite. ergo ad amaritudinē p quā redigebant eos. opib: duris. luto & latere & omni famulatu. quo premebant. Dixit aūt rex ægypti obstetricib: hebreis. quarū una uocabat sephora. altera phua. dicens. Quando obstetricabimini hebreas. & parturiens fuerit. si masculus fuerit. necate illum. si femina. reseruate. Timuerūt aūt obstetrices deū. & nō fecerūt iuxta præceptū regis ægypti. sed conseruabant mares. Quib: ads dixit rex. Quid rē hoc ꝙ facere uoluistis. ut pueri uiuāt. Quæ respondent. Non sunt hebree sic ægyptie. mulieres. Ipse enim habent obstetricandi scientiā. & priusq ueniamus ad eas parturiunt. Benef ꝙ fecit deus obstetricib: & creuit populus confortatq: est nimis. & quia timuerūt obstetrices deū. fecit sibi domos. Præcepit aūt pharao omi pplo suo dicens. Quicq masculi nascūt. fluuiū proicite. quicquid femine reseruate. 7

Egressus est post hæc uir de domo tribus leui. accepitq uxorē sibi de sua. Que concepit & peperit filium. Et cū uidisset eū elegantē. abscondit eū mensib: Cumq: ea celare nō posset. sumpsit fiscellam scirpeā. & limiuit eā bitumine & cere. posuitq: infra. filiū. & exposuit eū in arundineto ripe fluminis. stante procul sorore ei. & considerante quid euenturū sit. Ecce aūt descendebāt filia pharaonis ut lauaret se in flumine. & puellæ eius gradiebant p ripā. Que cū uidisset fiscellā in arundine. misit famulā suā. & tulit eā. Aperuitq: & uidit puerū. Et ecce puer ploras. miseratusq: ei. ait. Ex hebreor. est. Cui soror pueri. ait. Si uocē tibi dabo nutricē de hebreis. ut nutriat tibi puerū. Respōdit. Vade. Perrexit puella & uocauit matrē ei. Ad quā locuta filia pharaonis. Accipe. ait. puerū istū & nutri mihi. ego tibi dabo mercedē tuā. Suscepit mulier & nutriuit puerū. adultumq: tradidit filiæ pharaonis. Que illi adoptauit in filiū. uocauitq: nomē eius moyses dicens. Quia de aqua tuli eū. 7

Indieb: illis postq̄m creuerat moyses. egressus ad fres suos. uidit afflictiones eor. & uirū ægyptiū percutientē quēdā de hebreis fratrib: suis. Cumq: circūspexisset hinc atq: illuc. & nullū adesse uidisset. percussum ægyptium abscondit harenā. Et egressus die alio duos hebreos rixantes. dixit: ei qui faciebat iniuriā. Quare percutis pximum tuū. Qui resp. Quis constituit te principē & iudicē sup nos. Num occidere me uis. sicut occidisti heri ægyptium. Timuit moyses & ait. Quomō palam factū est uerbum istud. Audiuit pharao sermonē hunc. & quærebat occidere moysen. Qui fugiens de conspectu eius. morat est in terra madian. & sedit iuxta puteū. Erant aūt sacerdoti madian vii filie. que uenerūt ad hauriendas aquas. Et impletis canalib: ad aquare cupiebant greges patris. Supuenere pastores. & eiecerunt eas. Surrexit aūt moyses & defensis puellis adaquauit oues earū. Que cū uenissent ad raguel patrē suū. dixit ad eas. Cur uelocius uenistis solito. Respondent. Vir ægyptius liberauit nos de manu pastor. insup & hausit aquā nobiscū. potumq: dedit ouib: At ille. Vbi est inquit. Qr dimisistis hominē. Vocate eum. ut comedat panē. Iuratus ꝙ moyses ꝙd habitare cum eo. accepitq: sephoram filiā eius uxorē. Que peperit ei filium quē uocauit gersam dicens. Aduena fui in terra aliena. Alterum uero peperit quē uocauit eliezer dicens. Deus enim patris mei adiutor meus. & eripuit me de manu pharaonis. 7

Post multum ꝙ temporis mortuus est rex ægypti. & ingemiscentes

Explicit genesis.

INCIPIT LIBER
EXODVS QVI
DICITVR HE
LESMOTH

Hebraeus si emerit seruum hebreum. sex annis seruiet ei. in septimo egredietur liber gratis. Cum quo uenerit cum uxore sua. Si habens uxorem. & uxor egredietur simul. Si autem dominus dederit illi uxorem. & peperit filios uel filias. mulier & liberi eius domini sui erunt. ipse uero cum uestitu suo egredietur. Si dixerit seruus. diligo dominum meum. uxorem. & liberos. non egrediar liber. offeret eum dominus suus & applicabit ad ostium & postes. perforabitque aurem eius subula. & erit ei seruus in sempiternum. Si quis uenumdederit filiam suam in famulam. non egredietur sicut ancillae consueuerunt. Si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerat. dimittet eam. Populo autem alieno uendendi non habebit potestatem. si fidem ei fregerit. Si filio suo desponderit eam. iure filiarum faciet illi. Si alteram ei acceperit. priorem uestem pellemque & uxoris non minorabitur. Haec tria si non fecerit. egredietur gratis absque pecunia. Qui percusserit hominem uolensque occidere eum. morte morietur. Qui autem non est insidiatus. sed illum deus tradidit immanu eius. constituam tibi locum quo confugere debeas. Si quis de industria occiderit proximum suum & per insidias. abstraxerit eum de altari meo. auferlle cum ad mortem. Qui furem percusserit. & mortuus fuerit. homicida non erit. si sol ortus fuerit super eum. Qui percusserit patrem suum aut matrem. morte morietur. Si uerum furem deprehenderit. & pugno ille mortuus fuerit. sed non surrexerit in lectum. si surrexerit & ambulauerit foris super baculum suum. innocens erit. qui percussit. tantummodo operas eius. & impensas in medicos restituet. Qui percusserit seruum suum uel ancillam uirgam. & mortui fuerint in manibus eius. criminis reus erit. Si autem una die siue duabus uixerint. non subiacebit uindictae. quia pecunia illius est. Si uxorem fuerint uiri. & percusserit quis mulierem praegnantem. & abortiuum quidem fecerit. sed ipsa uixerit. subiacebit damno. quantae expetierint maritae mulieris. & arbitrio iudicantium dabit. Si uero mors eius fuerit subsecuta. reddet animam pro anima. oculum pro oculo. dentem pro dente. manum pro manu. pedem pro pede. adustionem pro adustione. uulnus pro uulnere. liuorem pro liuore. Si percusserit quispiam oculum serui sui aut ancillae & luscum eum fecerit. dimittet eum liberum pro oculo quem eruit. Dentem quoque si percusserit seruo uel ancillae suae. similiter eos dimittet liberos. Si bos cornupetam percusserit uirum aut mulierem & mortem fuerint. lapidibus obruetur & non edetur caro eius. dominus uero boum innocens erit. Si bos cornupeta fuerit ab heri & nudius tertius. & contestati sunt dominum eius. nec recluserit eum. occideritque uirum aut mulierem. & bos lapidibus obruetur. & dominus illius occidetur. Si pecunia ei fuerit imposita. dabit animae suae pretium quodcumque ei fuerit postulatum. Siue filium quoque siue filiam cornu percusserit. simili sententia subiacebit. Si seruum ancillamue cornupetierit. triginta siclos argenti dabit domino bos. & lapidibus opprimetur. Si quis aperuerit cisternam. & foderit & non operuerit eam. cecideritque bos uel asinus eius. dominus cisternae reddet pecuniam iumentorum. quae autem mortua sunt. ipsius erunt. Si bos alienus bouem alterius uulnerauerit. & ille mortuus fuerit. uendent bouem uiui & diuident pecuniam. cadauer quoque mortui inter se diuident. Si aliis fuerat cognitus bos cornupeta ex heri & nudius tertius. & non custodierit eum dominus suus. reddet bouem pro bouem. cadauer integrum accipiet. Si quis furatus fuerit bouem aut ouem. & occiderit uel uendiderit. quinque boues pro uno bouem restituet. & quinque oues pro una ouem. Si effringens fur domum fuerit inuentus. & accepto uulnere mortuus fuerit. percussor non erit reus sanguinis. Quod si ortus super eum sol hoc fecerit. homicidium perpetrauit. & ipse morietur. Si fur habuerit quod pro furto reddat. & non fuerit unde reddat. uendetur pro furto suo. Si quidquid furatus est inuentum fuerit. siue bos siue asinus siue ouis. uiuum retinebit. Si seruet quispiam aegro uel mutuum & dum seruat alienum. quicquam habuerit detrimenti. & non fuerit unde restituat. Si seruatus aequo & conuenerit. quicquid ibi. Si autem non conuenerit. & longius fur ille discesserit. reddet quae apposita sunt. Si quis uineam uel agrum pascendum dederit. & pecus suum immiserit. & alienam uineam depauperauerit. reddet pro damno quod fecit. de optimis agri sui & uineae suae fructibus. Si ignis egressus inuenerit spinas. & comprehenderit. segetes quae iacent in agris. uel stantes. qui accendit. reddet damnum. Si quis commendauerit proximo suo pecuniam aut uasa custodienda. & furto ablata fuerint. si inuenitur fur. duplum restituet. Si latet. dominus apponetur ad deos. & iurabit quod non extenderit manum in rem proximi sui. Super omni re quae perire potest. & dari ad custodiendum. siue bouem siue asinum. siue ouem. siue uestimentum. & quidquid omnino. quod ei creditum fuerit. Si uidit alius. non est reus. reddet ille quod susceperat. Si furto ablata fuerit. restituet dominus eius. Si autem furto non ablata fuerit. & ipse per se reddere compulsus. Si mercede conductus est. pro mercede operis sui. Si seducit quis uirginem nondum desponsatam. & dormierit cum ea. dotabit eam & habebit eam uxorem. Si pater uirginis dare noluerit. reddet pecuniam iuxta modum dotis quam mulieres accipere consueuerunt. Maleficos non patieris uiuere. Qui immolat diis occidetur. praeter dominum solum. Aduenam non contristabis. nec affliges eum. Aduenae enim & ipsi fuistis in terra Aegypti. Uiduae & pupillo non nocebitis. Si laeseris eos. & illi clamauerint ad me. exaudiam clamorem eorum. & indignabitur furor meus. percutiamque uos gladio. & erunt uxores uestrae uiduae. & filii uestri pupilli. Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum. non urgebis eum quasi exactor. nec usuris opprimes. Si pignus a proximo tuo acceperis. uestimentum. ante solis occasum reddes ei. Ipsum enim est solum quo operit indumentum carnis suae. nec habet aliud quo dormiat. Si clamauerit ad me. exaudiam eum. quia misericors sum. Dis non detrahes. principi populi tui non maledices. Primogenita filiorum tuorum. dabis mihi. Similiter facies. Septem diebus sit cum matre sua. octauo reddes illum mihi. Viri sancti eritis mihi. Carnem quae abiecta fuerit a bestia non comedetis. proicietis eam canibus. Non assumes nomen dei tui frustra. Non habitabit mendax coram oculis meis. Nec mentiatur mulier uir suo. Non reddes malum pro malo. nec maledicas principi de populo tuo. Proximum tuum sicut teipsum diliges. Ego dominus. Custodite legitimum meum. Iumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus. Ager tuus non seretur diuersis seminibus. Uestimento ex lana & lino non indueris te. Si dormierit cum femina. & semen de se emiserit. Si uir fuerit ancillae alterius. & redimi non potuerit. nec libertas data. Si uirgo fuerit. & non desponsata. Et dormierit cum ea. Si uir fuerit. & uxor. Si uir fuerit. & uxor. Si uir fuerit. & uxor

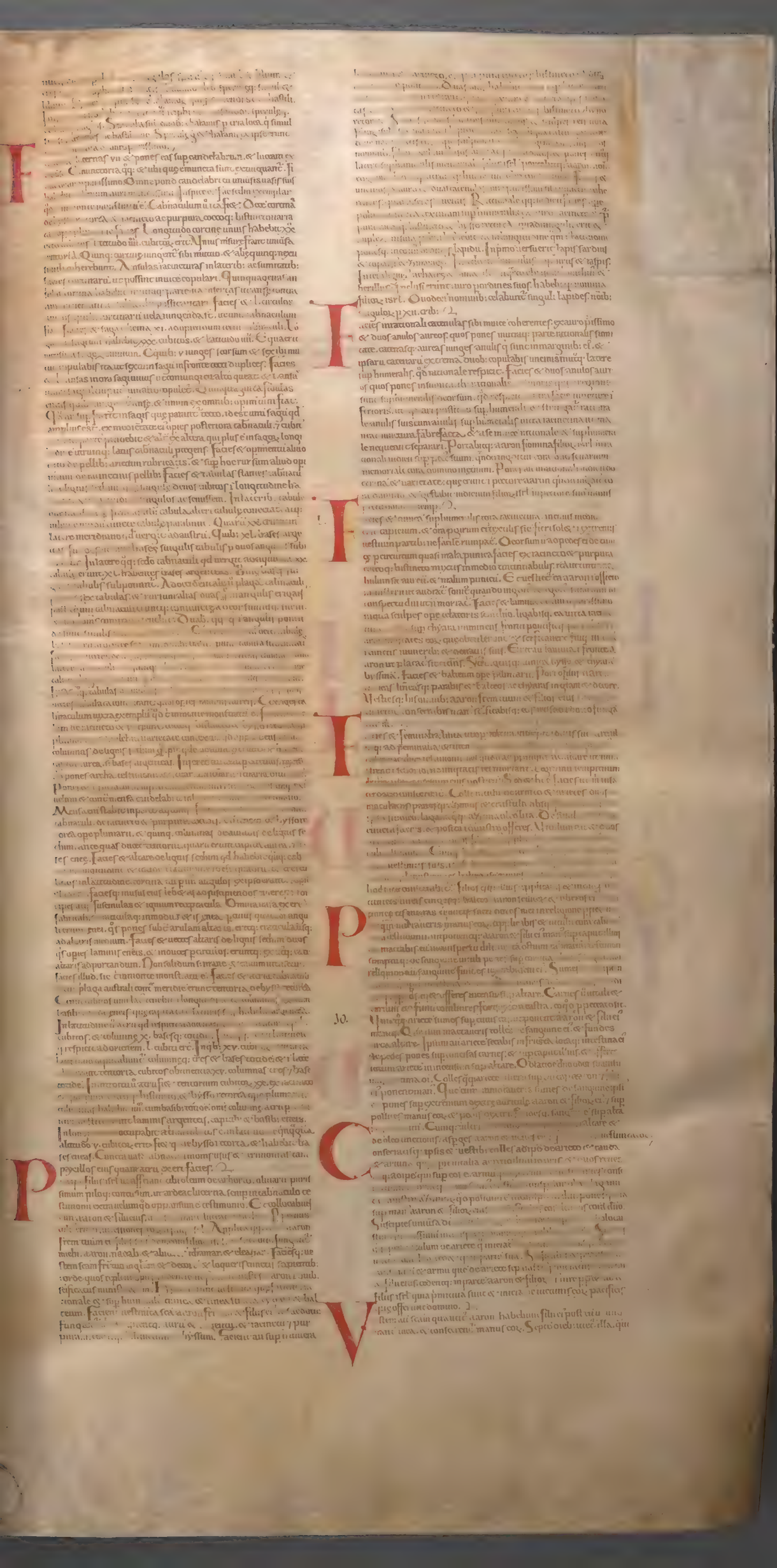

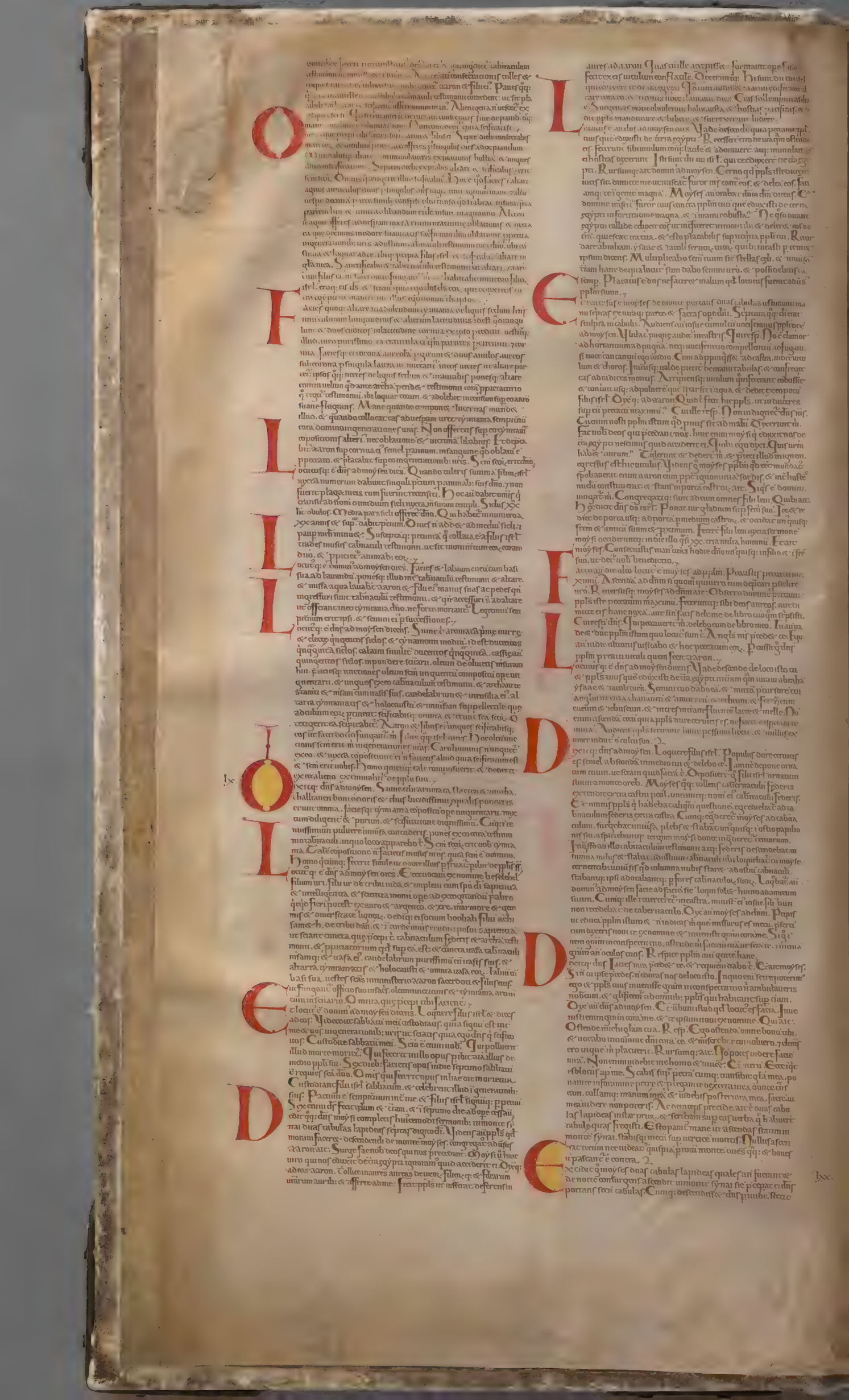

columnarū ei⁹ de misure & opis ac mō alli etiam. Inceū plag⁹ que occidentē respicit fuere cortīa cubitor. L. columne. xx. cū bās sūs: suis capit⁹ & capitā columnar celatur argentea. Porro contra aquilonē. l. cubitor. parasite cortīa. cūb. xv cubitor columnar cū ei⁹ basib; fuit unum cubitū latus. & in pariete altera q̄ utraq; introeuntiū tabernaculi facie. Quindecī eque cubitor. erant cortīa columnis cū & base earū de. Cuncta aūt cortīa byssi retorte cooperabā. Base columnar fuere enee. capita aūt earum cū celatis suis argentea. sed & ipsas columnas aerii uestiuit argento. & i'm circuitu eius ope plumario. Fecit cortinam ex retorto. purpura uermiculo ac byssō retorta. q̄o habebat. xx. cubitos in longitudine. A tergo aūt q̄q; quinq; cubitor. erat: ubi ex nisum q̄m cuncta aūt habebant cortīa. Columne aūt in mō ssu fuere uāi ei⁹ basib; quas capitā earū & celatura argentea. Paxillos q̄q; tabernaculi & atriū p girum fecit eneos. 2.

Hec sunt instrumenta tabernaculi testimonii: que numerata sunt iuxta p̄cepta moysi in ministeriis leuitarū p manum ithamar filii aaron sacerdotis. que bezeleel filius uri filii ur de tribu iuda. & dño p moysē iubente compleuerat: iuncto sibi socio holiab filio achisamech de tribu dan. qui & ipse arasex lignis. ex eq̄s fuit. & polimitarius atq; plumari & retorto. purpura. uermiculo ac byssō. Omne aurū qđ expensum e in opus sciarū. & q̄o oblatum in donariis. xxix. talenta. fuit. & septingenti. xxx. sicli. ad mensuram sciarū. Oblatum e aūt ab his qui transierunt ad numerū a xx annis & sup de sexcenti. crib: milib: & q̄ingenti. l. armatis. Fuere preterea. c. talenta argenti. equib: conflate sunt base sciarū & introeuntiū uelum pendēs. Centum base facte sunt de c talenti. c. singulis talentis p base singulas suppositis. De mille aūt septingenti & septuaginta quinq; facte capita columnar. quas & ipsas uestiuit argento. Erāt q̄q; oblata sunt talenta lxx duo milia. & q̄dringenti supra duo sicli. ex quib: fusē sunt base mīnoresq; tabernaculi testimonii. & altare eneū cum craticula sua. omniaq; uasa que ad usum eius pertinent. & base atriū in circuitu cū mensa. & paxillis tabernaculi atq; atrii p girum. De iacinctō aūt & purpura. uermiculo ac byssō fecerūt uestes quib: ministrarēt in sanctis. sicut p̄ceperat dominus moysi. 2.

Fecerūq; sup humerale de auro iacinctō & purpura. coccoq; bistinctō & byssō retortā opere polimitario. Inextricatū brattee auree & extremitates insile ut possint corrigi cum prius colore subnimo. duasq; oras sibi mutuo copulātes mutuoq; lacere sumitatē. & balteū ex iste colorib: sicut p̄ceperat dns moysi. Parauit & duos lapides onichinos astrictos & circulos auro & sardonyx arte gemmaria nominib; filioꝝ isrl. sicut p̄cepit dns moysi. Fecit & rationale opere polimito iuxta opus sup humerale ex auro iacinctō purpura. coccoq; bistinctō & byssō retorta quadrangulum duplex mensure palmi. & posuit in eo gemmarū ordines quatuor. In primo ue sarde. topazius. smaragd⁹. In secūdo carbunculus. saphirus. raspis. i'cio ligurius. achates. amēstus. In tertio chrisolitus. onichin⁹. & beryll⁹ circumdatus & inclusus auro p ordines suos. Ipsiq; lapides sculpti erant ex nōia filioꝝ isrl. singuli p nomina singulas. Fecerunt in rationali catenulas filo intorto ex auro purissimo & duos uncinos. totidēq; anulos aureos. Posueruntq; duos anulos in extremitatibus rationalis. equib: duo pendentia catenule aūree quas inserueret uncinis qui in supiori humerali antiquis eminebant. Hec & an & retro connectebant sibi. ut sup humerale & rationale mutuo necterent & stricta ad balteū ex amitus sortis copulatā. q̄ iungebat utrāq; iacinctina nectaxie fuerint. ne mutuo mouerentur. sicut p̄ceperat dns moysi. 7

Fecerūq; amictū sup humerale tota iacinctina & capitiū in superiori parte cum medium. utriq; capitio p girū extrahens. decorū aūr ad pedes mala punica ex iacincto. purpura. uermiculo ac byssō retortā. & cimbalū de auro mundissimo. q̄ posuerūt inter mala granata. hoc erat mala punica tunice p girū. cimbalū aureum & malū punicū quib; ornate hinc & inde ponte q̄e q̄ndo ministerio sungebat. sicut p̄ceperat dns moysi. Fecerē & tunicas byssinas opere textili aaron & filiis ei⁹. & mitras ex eisdē byssō. & feminalia q̄q; linea byssina. cingulū aūt de byssō retorta. iacincto. purpura. uermiculo. distinctum arte plumaria sicut p̄ceperat dns moysi. Fecerē & lamina sacre uenerationis de auro purissimo. & scripserunt in ea ope gemmario stili dñi. & stricta cum uitta aūrea & coccinea. sicut p̄ceperat dns moysi. Perfecta igitur omne opus tabernaculi & recti testimonii. Fecerūq; filii isrl ita quę p̄ceperat dns moysi. & obtulerē tabernaculū & tectū & omnia uestimenta eius. mitras & cidaris. & uestimenta sanctuarii. & uestes pontificales. & cetera quę ad ministeria & sacra pertinent. sicut mandauerat dns moysi. Altare aureū & unguentū. & mannā & aromatib: & cortinā in introitu tabernaculi. altare aureū. propitiatorium. uectes & arcā testimonii. labrū cum basi sua. cortinā atrii. & columnas cum basib: suis. cortinam in introitu atrii. funiculosq; illius & picillos. Vasa ministerii que in mīsterio tabernaculi & in tecta fuerint. mensa sanctificationis. Vectes eius. Vestes aūt sacerdotales in sanctuario aaron sacerdotis & filiis eius ad ministrandum fungentibus. Omnia que p̄cepit dns moysi. ita fecerunt filii isrl. Vidit cuncta moyses. & ait ad eos. Opus quod iussit dominus. impletis. benedixit eis. 2.

Locutusq; est dns ad moysen dicens. Mense primo die mensis prima erigēs tabernaculum testimonii. & pones in eo arcā testimonii. & offundes ante eam. & mittes mensam ponesq; super eā quę mundā p̄cepta sunt. Candelabrum stabit cum lucernis suis. & altare aureum q̄ adolebit incensum contra archam testimonii. Cortinam in introitu tabernaculi ponet & ante illud altare holocausti. Tabernaculum altare & cooperimentum eius. & mundabis omnia. ut sint cuncta sanctificata. & unctis altare holocausti. & labrum cum basi sua. & sanctificabis ea. erunt sanctificata. Accedes & filios eius ad fores tabernaculi testimonii & lotos aqua indues sanctis. & unges eum sicut unxisti patrem illius. ut mihi sacerdotio fungatur. & sit unctio eius in sacerdotium sempiternum. Fecitq; moyses omnia quę p̄ceperat dns. 2.

Anno itaq; secundo exeunte. mense primo. die mensis erexit tabernaculum. & posuit bases eius. & tabulas circumposuit. & vectes. & columnas erexit. & expandit velum super tabernaculum. & desuper operuit illud. sicut dominus imperauerat. Posuit & arcam testimonii in tabernaculo. & interposuit ante eam cortinam. & operuit propitiatorium. quod est super arcam testimonii. sicut p̄ceperat dns moysi. Posuit & mensam in tabernaculo testimonii. & ex latere aquilonis extra cortinam. & adolebit super eam incensum aromatum. sicut p̄ceperat dns moysi. Posuit & candelabrum in tabernaculo testimonii. contra mensam ex latere australi. & accendit lucernas coram dño. sicut p̄ceperat dns moysi. Posuit & altare aureum sub tecto testimonii contra uelum. & adolebit super eo incensum aromatum. sicut p̄ceperat dominus. Posuit & cortinam in introitu tabernaculi. & altare holocausti in uestibulo testimonii. offerens in eo holocaustum. & sacrificium. ut dominus imperauerat. Labrum q̄q; statuit inter tabernaculum testimonii & altare. implens illud aqua. Lauerunt moyses & aaron ac filii eius manus suas ac pedes cum ingrederentur ostium fœderis. & accederent ad altare sicut p̄ceperat dominus. Erexit & atrium p gyrum tabernaculi & altaris. ducto introrsum ei cortinario. Postquam cuncta perfecta sunt. operuit nubes tabernaculum testimonii. & gla dñi implauit illud. nec poterat moyses introire propter nubem. quę omnia obtexerat. & maiestas dñi chorusca tabernaculum. Quam cum aliquando nubes tabernaculi deseruisset. proficiscebantur filii isrl per turmas suas. si pendebat desuper manebant in eodē loco. Nubes quippe incumbebat die tabernaculo & ignis noctu in eodē: ppls isrl p cunctas mansiones suas. Expl exod

INCIPIT LIBER LEVITICVS Q̄ DR CAGE RA

VOCAVIT AVTEM MOYSEN ET LOCVTVS EST EI dominus de tabernaculo testimonii dicens. Loquere filiis isrl & dices ad eos. Homo qui obtulerit ex uobis hostia domino de pecoribus: id est de bubus & de ouibus offerent munera si holocaustum fuerit ei oblatio. ac de armento masculum immaculatū ante ostium tabernaculi testimonii ad placandū sibi dñm. ponet q; manus sup capud hostie & acceptabilis erit. ac q; in explationem eius p̄cetus. immolabitq; uitulum coram dño. & offerent filii aaron sacerdotes sanguinē eius fundentes p altaris gyrum qđ est ante ostium tabernaculi. hec tractent: pelle hostie arcus i frusta concidetur. & subiicient ea & altari ignem. struent ligna. composita & membra que cesa sunt de sup ordinantes. caput & adipes & cuncta que adherent ceteris. intestina & pedes: lauabit aqua. adolebitq; ea sacerdos de sup altare in holocaustum & suauem odorē dño. Quod si de pecoribus: oblatus e. de ouibus siue de caprīs holocaustum. immolabitq; ad latus altaris qđ respicit ad aquilonē coram dño. sanguine ei⁹ illius fundente sup altare filii aaron p girum. diuidentq; membra eius omnia que adherent ceteris. & imponent sup ligna quib; subiecerit ignis. Intestina & pedes lauabit aqua. & obtulerit omnia adolebit sacerdos sup altare in holocaustum & odorē suauissimi domino. Si auē de auibus: holocaustū oblatio fuerit dño. de turtb: & pullis columbe. offeret ea sacerdos ad altare & recorto ad collum capite ac rupto uulnere q̄ loco de curriere faciat. sanguine sup altaris corpore. uellere ei⁹ q̄ cum & plumas proiciet coram die in locum cinericij. plaga inter alas eius rumpet. non secabit penitus. confringet q; ascellas eius & ita offeret. ignis altaris ea fouebit. ligna que ardebunt sup altare ignis sub posita. Holocaustum e & oblatio suauissimi odoris dño.

Anima cum obtulerit oblationem sacrificii domino. similā erit oblatio. fundet & q; sup eam olei ac ponet thus. ac deferet ad filios aaron sacerdotes quor unus tollet pugillum similæ & olei cum omni thure. & ponet memoriale sup altare in odorem suauissimum domino. qđ aūt remanet fiet & sacerdotis. erit aaron & filiorum. sanctum de oblationibus dño. Cum aūt obtulerit sacrificium coctum in clibano de simila panes absq; fermento conspersos oleo. lagana azima oleata. Si oblatio tua fuerit de sartagine similā sup oleo azima ferentur. in modum minutarum sup eam fundes. & sacrificium erit. Si oblatio tua fuerit de craticula. similā cum oleo azima erit. quę assumpta de manu domini & adolebit sacerdos memoriale eius altari in odorem suauissimum domino. Quicquid reliquum est. erit aaron & filiorum. sanctum de oblationibus domini. Omnis oblatio quę offertur dño. absq; fermento fiet. nec quicquam fermenti ac mellis adolebit ex eis. Primitias autem frugum suarum offeretis domino. & munera super altare imponentur. Quę cum obtuleris. & sacrificium tuum sale condies. non auferes sal fœderis dei

cui de sacr[illegible]au. In nau[illegible] oblatione offeres sal. Si nau obule
rit munus [illegible] munerum tuarum domino de speciebus adhuc u
rentibus: conteret eas ignis & confringes minutatim farris & sic offeres
primitias eius domino et supra altare & duos imponens ex obla
tione domini & de qua adolebit sacerdos in memoriam muneris par
tis farris eius & olei accessum thus. Q si hostie pacifice. erit obla
tio. & de bubus: voluerit offerre mares uel femina. immaculata offe
res domino. ponet q; manus sup caput uictime sue. quę immolabit
ur ante tabernaculi. fundentq; filii aaron sacerdotes sanguine per cu
ctum altare & offerent de hostia pacifica. in oblationem domino adipe
m quę operit uentrem & quicquid pinguedinis intrinsece & trahes cum adipe
quo uiscera tegi. & reniculum ambos cum renunculis. adolebuntq;
ea sup altare in holocaustum ignis q; est in suppositu in oblationem
suauissimi odoris domini. Si ũ de ouibus fuerit eius oblatio & pacifi
ce hostię. siue masculum siue feminam obtulerit. immaculatum coram
dño. & cognum obtulerit coram dño. ponet manum sup caput uictime
sue. quę immolabit ante fores tabernaculi testimonii. fundentq;
filii aaron sanguinem eius p altaris circuitum. & offerent de pacifi
co hostia sacrificium domino. adipe & caudam ex integro cum renib; &
pinguedine quę operit uentrem & quicquid pinguedinis intrinsece
adipe quę est iuxta ilia. reniculumq; ambos cum renunculis. adolebuntq;
ea sup altare in pabulum ignis & oblationis
domino. Si capra fuerit eius oblatio. & obtulerit eam dño. ponet
manu sua sup caput eius. & immolabit eam in introitu tabernaculi testi
monii & fundent filii aaron sanguinem eius p altaris circuitu. colleg
etq; ex ea in pausum ignis domino. adipe quidpe uentrem & q tegit
uniuersa uiscera. & utrumq; reniculum cum reculo quod est sup
ter ilia. & aruinam iecoris cum renunculis. adolebitq; ea sacer
dos sup altare in alimoniam ignis & in suauissimi odoris. Omis adeps
domini erit iure perpetuo in generationibus & cunctis habitaculis
uris. nec adipe. nec sanguinem omnino comedetis. Ad pecs quib;
pecus adolue & primitiuis recoris offerunt sup altare. Ad
ueniq; & dominus ad moysen dicens. Loquere filiis isrl. Anima q
peccauerit ignorantia & de omnibus mandatis dñi quę prohibe
ri fierique quippia facere. si sacerdos qui est unctus peccauerit de
inquitate faciens populum offeret pro peccato suo uitulum immaculatum
dño. & adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram dño. po
net q manum sup capud eius. & immolabit eum dño. Haurietq;
de sanguine uituli inferet illud in tabernaculum testimonii. Cumq;
mergens digitum in sanguine aspergat eum septies contra
uelum sanctuarii. ponet q; de eodem sanguine sup cornua altaris cyn
amomi quod est in conspectu domini. qđ est in tabernaculo testimonii. Omnem
autem reliquum sanguinis fundet ad basim altaris holocausti quod
est in ostio tabernaculi. & adipem uituli offeret pro peccato. tam qui operit
uentrem & omnia q intrinseca sunt. duos renunculos & reculum
lum qđ est super ilia. & adipe recoris cum renunculis. auferet
offerens de uitulo hostie pacifice. & adolebit eas sup altare holocausti.
Pelles ũ & omnes carnes cum capite & pedibus & intestinis & fimo
& reliquo corpore efferet extra castra. in locum mundum ubi cinerem
effundi solet. comburet q ea. sicut ignem. extra. quę uulgo efferuntur
cinerem cremabunt. Q si omnis cetus israhel ignorauerit & per
pretem fecerit qđ contra mandata dñi est. & posteaquam intellexerit peccatum
suum offeret uitulum pro peccato ad ostium tabernaculi. & ponent plures manus sup caput eius coram domino. Immolatoq; uitulo infert sacerdos qui unctus est de sanguine eius in tabernaculum testimonii. Cumq; digito aspergens
septies contra uelum. Ponet q. de eodem sanguine cornibus altaris
qđ est coram domino in tabernaculo testimonii. reliquum autem sanguinem
fundet ad basim altaris holocausti. qđ est in ostio tabernaculi testimonii. Omnem adipem eius tolle & adolebit super altare.
sic faciens & de hoc uitulo. quomodo fecit & priusquam pro
sacerdote pro plebe christi. Ipsum autem uitulum offeres extra castra
atq; combures sicut & priorem uitulum. qua pro peccato & multa cum dñi
peccauerit princeps & fecerit unum e pluribus. pigneratus qđ
dñs lege prohibet & peccauerit delictum suum quod fecerit. offeret ho
stia dño hircum de capris immaculatum. ponet q manum suam
super caput eius. Cumq; immolauerit eum in loco ubi solet. macta
ri holocaustum coram dño quia pro peccato est. tinget sacerdos digitum in sanguine
hostie pro peccato. & quatuor cornua altaris holocausti. & reliquum san
guinem fundet ad basim eius. Adipe ũ adolebit super ut in victimis pacifi
cis solet. rogabitq; pro eo & pro peccato eius. & dimittet ei. Q
si peccauerit anima pignoratione & deprehendit ore. uel manibus
sua quę fieri non debent & de omnibus quę solent homines
facere delinquendo. & ignorauerit. & postea intellexerit reus erit
& portabit iniquitatem suam. Anima si peccauerit & contempserit
dominum negauerit depositum proximo suo qđ fidei eius
creditum fuerat uel ui aliquid extorserit. aut calumniam fecerit
super rem perditam inuenerit & infitiatus fuerit. & quasi
libet aliud de pluribus: facere in quibus peccare solent homines &
committendo delinquerit & omnia quę prohibuit dominus
integra. & quinta insuper parte. domino cui damnum intulerat.
pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege. & da
bit eum sacerdoti iuxta estimationem suam in sacrificium pro delicto. Quo roga
bit pro eo coram dño. & dimittet illi pro singulis quę faciendo peccauit
delicto & dñs ad moysen dicens. Precipe aaron & filiis eius. Hec est
lex holocausti. Cremabit imitare cornua nocte usq; mane ignis
de eodem altari erit. Vestietur sacerdos tunica & feminalibus lineis. col
lecq; cinerem quem uorauit ignis exustis. & ponens iuxta altare
post ablatis priorib; uestimentis. induet ut alius offerens. eos extra castra
& in loco mundo usq; ad saburram consumi faciat. Ignis autem altare
semper ardebit. quę nutriens sacerdos subiciens ligna mane per singu
los dies & impositio holocausto desuper adolebit adipes pacifico
rum. Ignis est iste perpetuus. qui numquam deficiet & materi. Hec est lex
sacrificii & libamentorum. quę offerent filii aaron coram domino &
coram altari. Tollet sacerdos pugillum similę quę conspersa est oleo
rorem thus qui est super sacrificium. adolebitq; illud in monimentum odoris
suauissimi domino. Reliqua autem pars similę comedet aaron cum
filiis suis absq; fermento. & comedent in loco sancto in atrio tabernaculi.
Pro deo non cocta buntur. quia pars eius in domini offertur incensi. Sem
per ergo sic perpetuo ritu delicto. Mares tantum de stirpis
aaron comedent illud. Legitimum sempiternum est in generatio
nibus uris de sacrificiis dni. Omnis qui tetigerit ea sanctificabit
tur. Locutus est dominus ad moysen dicens. Hec est oblatio aaron & fi
liorum eius. quam offerre debent domino in die unctionis sue. De
cima parte ephi offerent similę in sacrificio sempiterno. medium ex
mane & medium ex uespere. quę in sartagine oleo conspersa frigen
tur. Offerent eam calidam. in odorem suauissimum domino sacerdos qui in
parte fuerit offerre. & tota cremabitur in altari. Omne enim sacri
cium sacerdotum igne consumetur. nec quisquam comedet ex eo.
Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere aaron & filiis eius
Ista est lex hostie pro peccato. In loco ubi offertur holocaustum immola
bitur coram domino sanctum sanctorum est. Sacerdos qui offert eam edet ea in
loco sancto in atrio tabernaculi. Quicquid tetigerit carnes eius sanctificabi
tur. Si sanguis eius aspersus fuerit super uestimentum quod tibi
ceris in quo coctus est constringatur. Q si uas ereum fuerit defri
cabitur & lauabitur aqua. Omnis masculus de genere sacerdotali
uescetur carnibus eius. quia sanctum sanctorum est. Hostia enim quę cedit pro pecca
to eius sanguis infertur tabernaculum testimonii ex quando in sancta
non comedetur. sed cumburetur igni. Hec est lex hostie pro delicto san
ctum sanctorum est. Locus ubi mactatur holocaustum. mactabitur & victima pro
delicto. Sanguis eius per gyrum fundet altaris. Offeret ex ea ado
da & adipe qui operit uentrem & omnes renunculos & pinguedinem quę
iuncta ilia est. reculumq; recoris cum renunculis. & adolebit ea
sacerdos sup altare. in incensum & dominus pro delicto. Sanguis eius per gyrum
fundet. Omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto uescetur
carnibus. quia sanctum sanctorum est. Sacerdos qui pro peccato offert hostiam. ea & pro
delicto. Veruq; hostie lex una erit. ad sacerdotem qui eo obtulerit pro
pitiabitur. Sacerdos qui offert holocaustum uictime habebit pelle
mus & omne sacrificium simile quod coquitur in uitulino & quod in ci
neribus inuenitur prunarum. quod sacerdos assumet sibi. Omne oleo
conspersa. sive arida fuerint. cunctis filiis aaron equa portio singu
lorum erit. Hec est lex pacifice hostię quę offert dño. Si pro
gratiarum actione fuerit oblatio. offerent panes absq; fermento conspersos oleo & lagana azyma uncta oleo. coctamq; similam & rollidas
oleo ammixtione conspersas. panes siq; fermentatos cum hostia gratia
rum quę immolat pacifica. ex quibus unus primitias offerendum
dño & erit sacerdotis qui fuderit hostię sanguinem. Cuius carnes
cedi comedent die nec remanebit ex eis quicquam usq; mane. Si
uero uel spontanea quispiam uictime uel uoti. eadem simili edet die
Sed & siquid residui fuerit remanebit. nec eis licitum est. Quicquid autem
ex eis inuenerit dies. aqua assumet. Si quis de carnibus uictime
pacifice. die tertio comederit. oblatio irrita fiet. nec proderit offeren
ti. quippe quę ex ea. anima eius se cultu contempserit. portabit ini
quitatem suam. Caro quę alicui tetigerit immunda non edetur. sed
cumburetur igni. Qui mundus fuerit. uescetur
quę edenda sunt de carnibus: hostie pacifice. quę oblata est dño. Anima
que comederit de carnibus hostie pacifice. quę oblata est dño. pibit de
populis suis. & quę tetigerit immundum. de re humana. sanguinem. siue
omnis res quę polluere potest & comederit de huiusmodi carnibus
ut ceteri bibat de populis suis.
Locutus est dns ad moysen dicens. Loquere filiis isrl. Adipe bouis
ouis & capre ne comedetis. Adipe cadaueris morticini. & ad anima
lis quod a bestia captum est habebitis in usus uarios. Sed quicumque adipem
offerens de animantibus de quibus immolatur & reddit pro munere
domino. adipe quę. Anima animalis ni fuerit inculum. cam de cuius qua
de pecoribus. Omnis anima quę ederit sanguinem. pibit de populis suis.
Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis isrl. Qui of
fert victimam pacifice. offeret ipse. de sacrificio suo. sanguinem & adipem
anima eius. Tenebit in manibus adipe hostie & pectusculi. Cumq;
ambo obtulerit domino consecrauerit. tradet sacerdoti. Qui adole
bit adipe sup altare. pectusculum aut cornu aaron & filios. Armi
q; de dextra de pacifica hostia cedet in primitias sacerdoti. Qui
obtulerit sanguinem & adipes filius aaron. ipse habebit cornu
armi de cruum inportione sua. Pectusculum uero elevationis
[illegible] Filius isrl [illegible] sacrificiis pa
cifici aaron sacerdoti ac filiis eius lege perpetua ab omni ppl̃o suo isrl.

Hec est munditia aaron & filiorū: cuius memoriam dominus dicit qua obtulerūt coram moyse: ut sacerdotio fungerentur. & que præceperat dominus filiis israel religione peculiam in generationibus suis.

Ista est lex holocausti & sacrificii pro peccato atq; delicto, & pro consecratione, & pacificis victimis quas constituit dñs moysi in monte synai. quando mandauit filiis israel ut offerrent oblationes suas domino in deserto synai. 2.

Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Tolle aaron cum filiis suis vestes eorū & unctionis oleum. vitulum pro peccato & duos arietes. canistrum quoq; azimis & congregabis omnem cœtum ad ostium tabernaculi fœderis. moyses ut dominus imperauerat: congregatus est populus ante fores aule. Ille cū fermo quem iussit dominus fieri. Statimq; obtulit aaron & filios eius. Cumq; lauasset eos. induitq; pontificis subucula linea. accinxitq; eu balteo. & induens eum tunica hyacinthina & desuper humerale imposuit. quod astringens circulo aptissimo textili. inquo erat dextrum & sinistrum quibus operimentum aptabatur. Rationale. quod & ipsum variauit auro & hyacintho & purpura & bysso. Super quo posuit tetragonum oraculum. & inposuit in eo doctrinam & veritatem. Cidarimq; capiti eius superposuit. & in fronte eius posuit laminam auream. consecrationis sicut præceperat dominus. Tulit & unctionis oleum quo unxit tabernaculum cum omni supellectili sua. Cumq; sanctificasset altare. vnxitq; illud & omnia vasa ei. labrumq; cum basi sua sanctificauit oleo. quod fundens super caput aaron unxit eum & consecrauit filio quoq; eius oblatos iuxta ritum eorum linteis. & cingere balteo imposuit: mitrasq; circumdedit dominus. Cumq; stupa caput eius posuisset aaron & filii eius manus suas immolauit eum. hauriens sanguinem & circumdigito rectigit cornua altaris per gyrum. Quo expiato & sanctificato fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius. adipe autem qui erat super ilia & reticulum recepit duosq; renunculos cū arumulo suis adoleuit super altare incensum cū pelle carnib; & fimo cremato extra castra sicut præceperat dominus. Obtulit & arietem in holocaustum cuius caput cum imposuisset. aaron & filii eius manus suas immolauit eum. & fudit sanguinem eius super altare per circuitum. ipsum arietem in frusta concidens caput eius. artus & adipes adoleuit igni. loca prius mundissima & pedes: ventre quoq; simul arietem incendit super altare. eo q̃ esset holocaustum suauissimi odoris domino. sicut præceperat. Obtulit & arietem secundum in consecratione sacerdotum. posuerūq; super caput illius aaron & filii eius manus suas. Quem cum immolasset. moyses sumens de sanguine eius tetigit extremum auriculæ dextræ aaron & pollicem manus & pedis. similiter & pedis. Obtulitq; filios aaron. Cumq; de sanguine immolato extremis auriculis singulos dextræ & pollici manus & pedis dexteri reliqui fudit super altaris circuitū. adipe & cauda omnesq; pinguedines que operiebant intestina. reticulumq; ventris & duos renes cum adipibus suis & armo dextrum separauit. Tollens de canistro azimorum panem qui erat coram dño. panemq; adipe simul & armo dextro. Posuitq; omnia hæc in palmis aaron & filiorum eius. & consecrauit eos. adolens super holocaustum. Hoc enim consecrationis & oblatio in odore suauitatis sacrificium domini. Tulitq; pectusculum eleuans illud coram dño de ariete consecrationis in parte sua. sicut præceperat dñs. Assumensq; unguentum & sanguinem qui erat in altari aspersit super aaron & vestimenta eius. & super filios eius & vestimenta eorum. Cumq; sanctificasset eos in vestitu suo. præcepitq; dicens. Coquite carnes ante fores tabernaculi. & ibi comedite eas. Panes q̃q; consecrationis cophinus positos iuxta altare comedite eos. quicquid autem reliquum fuerit de carne & panibus igni absumite. De ostio q̃q; tabernaculi non exibitis septem diebus. usq; ad diē quo complebūtur tempora consecrationis vestre. Septem enim diebus fiunt consecrationes sicut & nunc scriptum est facta. ut ritus sacrificii compleri. De ac nocte manebitis in tabernaculo. & observabitis excubias domini ne moriamini. Sic enim præceptum est mihi. 2.

Fecerunt aaron & filii eius cuncta que locutus est dñs per manum moysi. Factoq; octauo die vocauit moyses aaron & filios eius. & maiores natu israel. dixitq; ad aaron. Tolle de armento vitulum & arietem inholocaustum utrosq; immaculatos. & offer illos coram dño. Et ad filios israel loqueris. Tollite hyrcum pro peccato & vitulum atq; agnum anniculos & sine macula. holocaustum. bouem & arietem pacificos & immolate eos coram dño. in sacrificio singulorum offerentes simila olei conspersam. Hodie enim dominus apparebit nobis. Tulerunt q̃ quæ iusserat moyses ad os tabernaculi. Cūctumq; stetisset omne multitudo. ait moyses. Iste est sermo quem præcepit dñs. Facite & apparebit vobis gloria domini. Dixitq; ad aaron. Accede ad altare & immola pro peccato tuo. offer holocaustum & deprecare pro te. & pro populo. Cumq; accedens aaron ad altare immolasset vitulum pro peccato suo. cuius sanguine obtulerat filius eius in quo angens digitum tetigit cornua altaris. & fudit residuum ad basim eius. adipesq; & renunculos ac reticulum recepit que sumpsit pro peccato adoleuit super altare sicut præceperat dñs moysi. carnes & pellem cum extra castra combussit igni. Immolauit & holocaustum victimæ. obtulerunt q̃ ei filii sui sanguinem eius. quo fudit per altaris circuitum. Ipsam quoq; hostiā in frusta concisa cum capite & membris singulis obtulerūt. Ea omnia lotis prius intestinis & pedibus. Et pro peccato populi offerens hyrcum expiauit altare sicut & priora. Obtulit holocaustum addens insacrificio libamina. quæ parte offerens. & adolens ea super altare absq; cæteris holocaustis matutinis. Immolauit & bouem atq; arietem. hostias pacificas domini. Obtulerūq; & filii sui sanguinem eius fudit super altare per circuitum. adipes aut bouis & caudam arietis renunculosq; cū adipib; suis. & reticulum recepit posuerūt super pectora. Cumq; cremata essent adipes in altari. pectora eor. & armos dextros separauit aaron elevans coram dño. sicut præceperat moyses. Et extendens manum contra populum benedixit eis. Sicq; complens hostiam & holocaustum. pro peccato & pacificis descendit. Ingressusq; moyses & aaron tabernaculum fœderis. & egressi benedixerunt populo. 3.

Apparuitq; gloria domini omni multitudini. & exorta ignis egressus cœpit altare holocaustum & adipes qui erant super illo. Quod cum vidisset omne plebs laudauerunt dominum corruerūtq; in terram. Nadab & abiu filii aaron sumpto thuribulo. posuerunt ignem & incensum offerentes coram domino ignem alienum quem præceperat eis. Egressusq; ignis a domino deuorauit eos. mortuique sunt coram domino. Dixitq; moyses ad aaron. Hoc est quod locutus est dominus. Sanctificabor in his qui appropinquant mihi. & manifestus ero in conspectu populi glorificabor. Quo audito tacuit aaron. Vocansq; autem moyses misael & helsaphan filios oziel patrui aaron. ait ad illos. Accedite & tollite fratres vestros de conspectu sanctuarii & asportate extra castra. Confestimq; prægressi auferunt eos. sicut iussa erat mors eorum. & dixit moyses ad aaron & ad eleazar. & ithamar filios eius. Capita vestra nolite nudare. & vestimenta nolite scindere ne forte moriamini. & super omnem cœtum irascatur indignatio. Fratres vestri & omnis domus israel plangant incendium quod dominus suscitauit. Vos autem nō egrediemini fores tabernaculi. aliquin pereritis. Oleum quippe sanctificationis est super vos. Qui fecerunt omnia iuxta præceptum moysi. 7

Dixitq; dominus ad aaron. Vinum & omne quod inebriare potest ne bibetis tu & filii tui quando intratis tabernaculum testimonii ne moriamini quia præceptum est perpetuum in generationes vestras. & ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum & prophanum inter pollutum & mundum. docuisq; filios israel omnia legitima mea. quæ locutus est dominus ad eos per manum moysi. Locutusq; est moyses ad aaron & ad eleazar. atq; ithamar filios eius qui residui erant. Tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini. & comedite illud absq; fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum est. Comedetis autem loco sancto quia datum est tibi & filiis tuis de oblationibus dñi sic præceptum est mihi. Pectusculum quoq; quod ablatum est & armum quod separatum est comedes in loco mundissimo tu & filii tui. ac filie tue tecum. Cibus enim debet esse tuus & filiorum tuorum de hostiis salutaribus filiorum israel. Armum & pectus quæ separata sunt de hostiis salutaribus filios israel cognati tui simul comedent. quia præcepta sunt hæc domino. & præcepit dñs. Incensa hyrcum qui oblatus fuerat pro peccato cum quereret moyses combustum invenit. Iratusq; contra eleazar & ithamar filios aaron qui remanserant ait. Cur non comedistis hostiā pro peccato in loco sancto quæ sanctum sanctorum est. & data est vobis ut portetis iniquitatem multitudinis & rogetis pro ea in conspectu dñi. præsertim cū de sanguine illius non sit illatum intra sancta. & comedere eam debuerat sicut præcepit mihi. 3.

Respondit aaron. Oblata hodie victima pro peccato & holocaustum coram domino. non accidit mihi quod vides. Quomodo potui comedere eā aut placere deo in cerimoniis meis in luctu positus. Quod cum audisset moyses. probe sensit factum. 7

Locutusq; est dominus ad moysen & aaron dicens. Præcipe filiis israel. Custodite omnia que præcepi vobis ne fiat vos. Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animantibus que. Omne quod habet ungulam fissam. & ungula rumpit. & ruminat inter pecoribus: comedetis. quod autem ruminat tantum. & habet ungulam non findit. & non findit ut sit camelus & cetera non comedetis illud. & inmundum reputabitis. Cyrogrillum qui ruminat ungulam non findit. inmundus est. lepus quoq; quia & ipse ruminat. sed ungulam non findit. & suis quia ungulam findit & ruminat. Horum carnibus non vescemini. nec cadauera eorum tangetis. quia immunda sunt vobis. Hec sunt que gignuntur in aquis & vescentur. Omne quod habet pennulas & squamas in mari quæ in fluminibus. & in stagnis comedetis. quicquid autem pennulas & squamas non habet. ex aquis aquarum movente & vivente ab hominibile vobis & execrabile erit vobis. Carnes eorū non comedetis. & morticina tractabitis. Cuncta quæ in habent pennulas & squamas in aquis pollucta erunt. Hec sunt que de avibus comedere non debetis. & quæ in fame vobis. Aquilam. & grifem. & alietum. milvum secundum genus suum. & omne corvorum genus. struthionem. & nocticoracem. & laridum. & accipitrem secundum genus suum. bubonem & mergulum & ibin. & cygnum & onocrotalum & porphyrionem. herodionem & caradrium iuxta genus suum. upupam quoq; & vespertionem. Omne de volucribus quod graditur super pectus & habet longiora retro crura. per quæ saliat super terram. comedite. ex his habetis licentiam. quæ habent tibias in ceruice pedis. & accipitrem atq; ophiomachum ac locustam singula iuxta genus suum. Quicquid autem de volucribus habet quatuor pedes execrabile erit vobis. & quicunq; morticina eorum tetigerit pollutus erit usq; ad vesperam. & qui portaverit illud lauabit vestimenta sua. & immundus erit usq; ad vesperam. Omne animal quod habet ungulam sed non findit eam. nec ruminat immundum erit. & qui tetigerit illud contaminabitur. Quodcumque graditur super manus ex cunctis animantibus que incedunt quasi super pedes. immundum erit. Qui tetigerit morticina eorum pollutus erit usq; ad vesperam. & qui portaverit huiusmodi cadauera lauabit vestimenta sua. & immundus erit usq; ad vesperam. quia hæc omnia immunda sunt vobis. Hec quoq; pollucta reputabuntur ex his que moventur super terram. mustela & mus & crocodillus in quolibet genere suo. migale & cameleon & stellio & lacerta & talpa. Omnia hæc immunda sunt. Qui tetigerit ea morticina eorum immundus erit usq; ad vesperam. & requiescet quicquid cecident ejusmodi de morticinis eorum pollutum erit. tam lignum quam vestimentum quam pelles & cilicia & inquocumq; fuerint quæ opus aliquod agunt. & pollutum erit usq; ad vesperam & sic mundabitur. Vtensilia fictilia quod hoc quicquam intro cecident pollutum erit & confringetur. Omnis cibus qui comeditur si fusa fuerit super eum aqua immundus erit. & omne liquens vel quod bibitur de omnibus vasis immundum erit. & quicquid de morticinis sumpserit. Omnis cibus qui tangitur si tactus fuerit ab immundo. immundum erit. & omne vas fictile in quo fuerit. Omne quod in furno vel in clibano. seu in cophino positum fuerit. immundum erit. & immundum reputabitur. Fons autem & cisterne & omnes aquarum congregationes mundæ erunt. Qui autem tetigerit morticina eorum pollutus erit. Si cecident super semen quod seritur. non polluet. Si autem aqua fuerit infusa semini. & post morticinum eorum tetigerit pollutum erit. Si morietur animal ex his quæ habes nobis comedere. qui tetigerit cadaver eius immundus erit usq; ad vesperam. Et qui comederit de morticino eius. sive portaverit. lavabit vestimenta sua & immundus erit usq; ad vesperam. Omne quod reptat super terram abominabile erit nec ullatenus vescentur. Quicquid super pectus quadrupes gressum habet. & multos habet pedes. sive per humum trahit. ne comedatis. abominabile enim est. Nolite contaminare animas vestras. nec tangatis quicquam ex eis. ne immundi sitis. Ego enim sum dominus deus vester. Sanctificamini & estote sancti quia ego sanctus sum. ne polluatis animas vestras omne reptile quod movetur in terra. Ego enim sum dominus qui eduxi vos de terra Egypti ut essem vobis deus. Sancti eritis quia & ego sanctus sum. Ista est lex animantium atq; volucrum & omnis animæ viventis quæ movetur in aquis & reptilium in terra. Ut discernatis inter immundum & mundum. inter animal quod comedere & non comedere debeatis. 3

Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel & dices ad eos. Mulier si suscepto semine pepererit masculum immunda erit septem diebus: juxta dies separationis menstruæ. & die octauo circumcidet infantuli pputium. xxxiii. diebus. manebit in sanguine purificationis sue. Omne sanctum non tanget. nec ingredietur sanctuarium donec impleantur dies purgationis ei. Si autem femina peperit immunda erit duabus hebdomadis juxta ritum menstruæ &

lex aqua ac sexto die
mundet in fonte aqua
purificationis sue. Cumq; expleta fuerint dies purificationis ei⁹ pro filio siue filia duos
turtures aut pullos columbe
aquam in vas fictile in holocaustum & pullum columbe siue turturem pro peccato ostium tabernaculi testimonii. & tradet sacerdos
dari. & mactabit illam coram domino & rogabit pro eo. & sic mundabitur
huic applicato sanguine fluxus. Hec lex parturientis masculi & femine. Cui⁹ fuerit immundum in eis nascentibus. vel semine
humano. & coierit mulier pullos columbe unum holocaustum
& alterum pro peccato. orabunt pro ea sacerdos & sic mundabitur. 2.
Omnis caro quod habet in se semen
& carnem suam lauabit aqua. Vestimentum
& omne vas quod fuerit ex huiusmodi carne rigescet. &
immundum erit. Vir qui tetigerit quippiam de illis & dormierit cum eis
lauabit vestimenta sua. & ipse aqua fluminis
& immundus erit usq; ad vesperam. Vestimentum
quodlibet &

nis non in tempore menstruali uel qui post menstruum sanguis fluere incepit: quamdiu huic subiacebit passioni, immunda erit quasi in tempore menstruo. Omne stratum in quo dormierit & unus quisque sederit pollutum erit. Quicunq; tetigerit ea, lauabit uestimenta sua, & ipse lotus aqua immundus erit usq; ad uesperam. Si steterit fluxus & fluere cessauerit, numerabit septem dies purificationis sue, & octauo die offeret pro se duos turtures uel duos pullos columbe, ad ostium tabernaculi testimonii. Quorum unum faciet pro peccato, alterum holocaustum. Rogabitq; pro ea coram domino, & a fluxu immunditie eius.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel & dices ad eos. Ego sum dominus deus uester. Iuxta opera terre egypti in qua habitastis non facietis, & iuxta opera terre chanaan ad quam ego uos ducturus sum non agetis, nec in legitimis eorum ambulabitis. Iudicia mea facite & precepta seruabitis, & ambulabitis in eis. Ego sum dominus deus uester. Custodite legem meam atq; iudicia, que faciens homo uiuet in eis. Ego dominus. Omnis homo ad proximum sanguinis sui non accedet, ut reuelet turpitudinem eius. Ego dominus. Turpitudinem patris tui & turpitudinem matris tue non discoopries. Mater tua est, non reuelabis turpitudinem eius. Turpitudinem uxoris patris tui non discoopries. Turpitudo enim patris tui est. Turpitudinem sororis tue ex patre siue ex matre quam domi uel foris genuit non reuelabis. Turpitudinem filie filii tui uel neptis de filia non reuelabis, quia turpitudo tua est. Turpitudinem uxoris patris tui quam peperit pater tuus & est soror tua non reuelabis. Turpitudinem sororis patris tui non discoopries, quia caro est patris tui. Turpitudinem sororis matris tue non reuelabis, eo quod caro sit matris tue. Turpitudinem patrui tui non reuelabis, nec accedes ad uxorem eius, que affinitate coniungitur. Turpitudinem nurus tue non reuelabis, quia uxor filii tui est, nec discoopries turpitudinem eius. Turpitudinem uxoris fratris tui non discoopries, turpitudinem eius, quia turpitudo fratris tui est. Turpitudinem uxoris tue, & filie eius non reuelabis. Filiam filii sui, & filiam filie eius non sumes ut reueles turpitudinem eius, quia caro illius sunt. & talis coitus incestus est. Sororem uxoris tue in pellicatum illi non accipies nec reuelabis turpitudinem eius, adhuc illa uiuente. Ad mulierem que patitur menstrua non accedes, nec reuelabis fedra eius. Cum uxore proximi tui non dormies, nec seminis commixtione maculaberis. De semine tuo non dabis ut consecretur idolo moloch nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Cum masculo non coibis sicut cum femina, quia abhominatio est. Cum omni pecore non coibis, nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet iumento nec misceri ei quasi socia pecoris. Ne polluamini omnibus his, inquit dominus: quibus pollute sunt omnes gentes quas ego eiecturus sum ante conspectum uestrum & polluta est terra, quam ego uisitabo, & reuomet habitatores suos. Custodite legitima mea atq; iudicia, & non facietis ex omnibus abominationibus istis, tam indigena quam colonus qui peregrinatur apud uos. Omnes enim execrationes istas fecerunt habitatores terre qui fuerunt ante uos, & polluta est omnis regio. Cauete ergo ne & uos similiter contaminetis eam, sicut contaminauit gentem que fuit ante uos. Omnis anima que fecerit de abominationibus istis peribit de medio populi sui. Custodite mandata mea & nolite facere quicquam de ritibus execrationis eorum, quibus usi sunt ciues uestri & qui habitauerunt ante uos, ne polluamini in eis. Ego dominus deus uester.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel & dices ad eos. Ego sum dominus deus uester. Iuxta opera terre egypti in qua habitastis non facietis, & iuxta opera terre chanaan ad quam ego uos inducturus sum non agetis, nec in legitimis eorum ambulabitis. Iudicia mea facite & precepta seruabitis, & ambulabitis in eis. Ego sum dominus deus uester. Custodite legitima mea atq; iudicia, que faciens homo uiuet in eis. Ego dominus. Omnis homo ad proximum sanguinis sui non accedet, ut reuelet turpitudinem eius. Ego dominus. Turpitudinem patris tui & turpitudinem matris tue non discoopries. Mater tua est, non reuelabis turpitudinem eius. Turpitudinem uxoris patris tui non discoopries, turpitudo enim patris tui est. Turpitudinem sororis tue ex patre siue ex matre quam domi uel foris genuit non reuelabis. Turpitudinem filie filii tui uel nepotis de filia non reuelabis, quia turpitudo tua est. Turpitudinem uxoris patris tui quam peperit pater tuus & est soror tua non reuelabis. Turpitudinem sororis patris tui non discoopries, quia caro patris tui est. Turpitudinem sororis matris tue non reuelabis, eo quod caro matris tue sit

cum moloch de medio ppli sui. Anima quę cūq; declinauerit ad ma
gos & ariolos & fornicata fuerit cum eis, ponā faciē meā contra
eam & interficiam illam de medio ppli sui. Sanctificamini & este
sci quia ego sanctus sum dñs dē uř. Custodite precepta mea & facite ea
& ego dominus qui sanctifico uos. ❧
Qui maledixerit patri suo & matri morte morietur. Quia patrē & matrē
maledixerit sanguis eius sit super eum. Si mechatus fuerit quis cum
uxore alterius, & adulterium perpetrauerit cū uxore proximi sui, morte
morientur & mechus & adultera. Qui dormierit cum nouerca sua
& reuelauerit ignominiā patris sui, morte morientur ambo, san
guis eorum sit super eos. Si quis dormierit cum nuru sua uxōre: mo
riantur, quia scelus operati sunt, sanguis eorum sit super illos. Qui dor
mierit cum masculo coitu femineo, utq; operati sunt nefas morte
morientur, sanguis eorum sit super eos. Qui ducit uxorem simul
& matrem eius, scelus operatus est, vnusq; ardebit cum eis, nec pma
nebit tantum nefas in medio uri. Qui cum iumento & pecore co
ierit morte morietur, pecus quoq; occidite. Mulier que se cubitum
dederit iumento, simul interficietur cum eo, sanguis eorum sit super eos.
Qui acceperit sororem suam patris sui, & filiam matris sue & viderit
turpitudinē eius illaq; consp̄exerit, illi quoq; nefarium opus est, occidentur
in conspectu ppli, eo quod turpitudinem sororis sue nudauerit,
ignominiā suam portabunt ambo peccatum
suum, absq; liberis morientur. Qui uxorem uxoris sue & matrem
eius reuelauerit, turpitudinem fontis sui reuelauit, & illa nudauit
fontem sanguinis sui, interficientur ambo de medio ppli sui.
Turpitudinem matertere & amitę tuę ne discooperies. Qui hoc fe
cerit ignominiā carni suę nudauit, portabit ambo iniquitatē suā.
Qui dormierit cum uxore patrui sui & cognouerit uerecundiam
nuptiarum eius, & portabunt iniquitatem suam. Qui uxorem fra
tris sui habuerit, rem illicitam fecit, & turpitudinem fratris sui reuelauit,
absq; liberis morientur. Omnia ergo mandata mea & iudicia
custodite & facite ea, ne uos euomat
terra in qua habitaturi estis & habitaturi. Nolite ambulare in gen
tibus quas ego ejciam ante uos. Omnia enim
hec fecerunt & abhominatus sum eas. Vobis autē loquor possi
dete terram eorum, quā dabo uobis in hereditatem, terram fluentem lacte & melle.
Ego dominus dē uester qui separaui uos a ceteris populis uestri
ue sitis mundi: inquit: fetum cum
mundo & immundo, fetumque
mundum & immundum non polluatis in iumentis & in pecoribus
& in cunctis reptilibus que mouentur in terra, & quę ostendi
separanda uobis, ut possideatis ea & sitis sanctificati mihi.
Quia sanctus sum dominus & separaui uos a populis ceteris ut
essetis mei. Mulier siue uir in quibus pythonicus fuerit spiritus
aut habuerit scientiam diuinationis, morte morientur, lapidibus obruent eos, sanguis eorum sit super eos.
Dixitq; dominus ad moysen. Loquere ad sacerdotes filios aa
ron & dices ad eos. Ne contaminet sacerdos in mortuis populi sui
sui, nisi tantum in consanguineis & proximis, id est super pa
rentem & matrem, uirumque et non nupta uiro. Sed & super principē
populi sui non contaminabit. Non radent caput nec barbā nec ci
lium suum facient in corporibus. Sci erunt deo suo & non polluent
nomen eius. Incensum enim domini & panes dei offerunt, &
ideo sanctum. Sanctam & mundi participium mulierem uxorem
non accipient que repudiata est a marito, quia consecratus deo suo est
panis, proximum offert. Sed & filia quia & ego sanctificabo dominus
qui sanctifico eos. Sacerdotis filia si contaminauerit corpus & ignominia
maculauerit nomen patris sui, flammis exuretur. Pontifex de suis
sacerdotibus maximus, me fundente super caput eius oleum unctionis
quod in sanctificationem pontificatus sumpsit, & uestibus sanctis indutus
caput suum & uestimenta scindens, nec ad mortuum quidem
ingredietur nec ad patrem quidem & matrem suam se
contaminabit. Nec egredietur de sanctuario dei, nec polluet
sanctuarium dei, quia oleum sanctę unctionis dei sui super eum est. Ego
dominus. Uxorem uirgo de uxore, viduam & repudiatam & for
dicatam atq; meretricem non accipiet, sed puellam de populo suo. Non
contaminabit semen suum in populo genti sue, quia ego dominus qui
sanctifico eum. ❧
Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Loquere ad aaron.
Homo quicunq; de semine tuo & per familias suas habuerit macula
tionem, non offeret panes deo suo, nec admouebit altaribus meis. Sicut
fuerit cecutiens, siue claudus, siue parum habens aut torosum, siue fracto
pede, siue manu, siue gibbus, siue lippus, siue albugine oculum habens, siue
impetiginem habens in corpore, uel herniosus. Omnis
qui habuerit maculam de semine aaron
sacerdotis, non accedet ut offerat hostias
domino, nec panes deo suo. Vescendi quidem
tribuitur ei potestas de sanctis sanctorum & de oblationibus,
uerumtamen intra uelum non ingredietur nec accedet ad altare, eo quod
maculam habeat & contaminare non debeat sanctuarium meum. Ego
dominus qui sanctifico eos. Locutus est moyses ad aaron & ad filios
eius & ad omnes filios israel cuncta que sibi fuerant imperata. ❧
Dixitq; dominus ad moysen dicens. Loquere ad aaron &
ad filios eius ut caueant a rebus que consecrantur a filiis israel
& non contaminent nomen sanctificationis mei in his que mihi offerunt. Ego dominus.
Dices ad eos & ad posteros eorum. Omnis homo qui accesserit de
stirpe uestra ad ea que consecrata sunt & obtulerunt filii israel domino,
in quo est immunditia tribuit coram deo. Ego sum dominus. Homo
de semine aaron si fuerit leprosus aut patiens fluxum seminis non
uescetur de his que sanctificata sunt, donec sanet. Qui tetigerit
immundum super mortuo, & cuius egressus est semen coitus,
qui tetigerit reptile & ob quam libet immundum, cuius tactus est foedus,
immundus erit usq; ad uesperam, & non uescetur his que sanctificata sunt
sed cum lauerit carnem suam aqua, & occubuerit sol, tūc mun
dus uescetur de sanctificatis, quia cibus illius est. ❧
Animalium & capram a bestia non comedent nec polluent meis.
Ego sum dominus. Custodiant precepta mea ne sustineant pec
catum, & moriantur in eis si aliter eam polluerint. Ego dominus
qui sanctifico uos. Omnis alienigena non comedet de sanctificatis.
Inquilinus sacerdotis & mercenarius non uescetur ex eis. Emptus au
tem sacerdoti emptione & qui uernaculus domui eius fuerit, hi come
dent ex eis. Si filia sacerdotis cuiuslibet & exposita nupta fuerit
de his que sanctificata sunt & de primitiis non uescetur. Si autem uidua
& repudiata fuerit & absq; liberis reuersa ad domum patris sui, sic
ut puella conuersationis alię cibus patris sui. Omnis alienigena non
dum de his & habebit potestatem. Qui comederit de sanctificatis per
ignorantiam, addet quintam partem cum eo quod comederit & dabit sa
cerdoti in sanctuarium nec contaminabit sanctificata filiorum israel & offerunt
domino, ne forte sustineant iniquitatem delicti sui, cum sanctificata co
mederint. Ego dominus qui sanctifico uos. Locutus est dominus ad moysen
dicens. Loquere ad aaron & ad filios eius & ad omnes filios israel
& dices ad eos. Homo de domo israel & de aduenis in israhel qui
uos qui obtulerit holocaustum domini ut offerat pro se masculus
ex bubus & ex ouibus & ex capris si maculam habuerit immaculatum erit,
ut acceptum esse possit, non offeretis quod habet macula, non enim placabile
erit pro uobis. Hostia pacifica domino, ut uota soluat & sponte offerat ex
armento & ex grege, inter animalia mundi generis, si maculam habuerit
de omnibus immaculatum offerre, ut acceptabile sit. Omnis macula
non erit in eo. Si cecum fuerit, fracturam habens, si papulā
aut scabiem, uel impetiginem non offeretis ea domino, nec adolebitis
ex eis super altare domini. Bouem & ouem aure & cauda amputa
as, uoluntarie offerre poteris, votum aut ex his solum non proderit. Ome
animal quo cornicis, tunsis & fractis abstractisq; testiculis, non offere
tis domino, & in terra tua omnino hoc non facietis. ❧
Manum alienigene non offeretis panes dei uestri, quia corrupta & maculata sunt in eis, non suscipiet ea.
Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Bos, ouis & capra, cū gen
ti fuerint sept̄em diebus erunt sub matre, die autem octauo
& deinceps offerri poterunt domino in hostias. Bos siue ouis non immolabi
tur eodem die cum fetu suo. Si immolaueritis hostiam pacifica domino
ut placabilis sit, eodem die comedetur ea. Non
remanebit quicquam inde mane alterius diei. Ego dominus. Custodi
te mandata mea & facite ea. Ego dominus. Non polluetis nomen
sanctum meum, ut sanctificer in medio filiorum israel. Ego dominus
qui sanctifico uos & educo de terra egypti ut essem uobis in deum. Ego dominus.
Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel &
dices ad eos. Hę sunt ferie domini quas uocabitis sanctas. Sex diebus
facietis opus, die septimo sabbatum requietionis, uocabitis sanctum. Omne opus non facietis in
eo, sabbatum est domini ubicunque habitaueritis. Hę sunt ferie domini sanctę quas uocabitis eas
in tempore suo. In mense primo xiiii. die mensis ad uesperam
phase dominus est. & xv. die mensis huius sollemnitas azimorum
dominus est. Septem diebus azima comedetis. Die primo nobis
celeberrimus & uocabitis sanctus. & omne opus seruile non facietis in
eo. Sed offeretis sacrificium in igne domino septem dies. Die septimo
sanctus erit celebrior & sanctior. nullumq; opus seruile facietis in eo,
occisaq; & domino ad moysen dicens. Loquere filiis israel & dices ad
eos. Cum ingressi fueritis terram quam ego dabo uobis & messuerit
is segetes, feretis manipulos spicarum primitias messis ure ad
sacerdotem. Qui leuabit fasciculum coram domino, ut acceptabile sit
populis. altero die sabbati & sextadecima illum, atq; inebriet
manipulus conferta, cedet aqua immaculata animalium in holo
caustum domini & libamina offerentur cum eo. Que decime si
mile conspersę oleo in incensu domini, odorem
suauissimum. Libamina quoq; uini quarta pars hin. Panem & polentā & pulses non
comedetis ex segete usq; ad diem quo offeretis deo uestro.
Precepta mea sempiterna in generationibus uestris. Numerabitis
uobis. Sumetis abrotes ergo altero die sabbati in quo obtulistis
manipulum primitiarum septem ebdomadas plenas usq; ad alterā
anni expletionis ebdomade septime. id est quinquagesimi dies
& proferetis sacrificium nouum domino ex omnibus habitaculis uestris panes primitiarum duos de duabus decimis similes fermen
to quos coquetis cum panibus in primitias domini. Offerentq; cum
panibus septem agnos immaculatos anniculos & uitulum de
armento unum, & arietes duos. & erunt holocaustum cum libami
nibus suis in odorem suauissimum domino. Facietis & hyrcum pro
peccato duos q; agnos anniculos hostias pacificas. Cumq; eis
uitulorum bis sacerdos cum panibus primitiarum ad dominum offerens eos
cum. & ego dominus dixi uobis. ❧
Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Men
se septimo prima die mensis erit uobis sabbatum memoriale clan
gentibus tubis, & uocabitis sanctum. Omne opus seruile non facietis
in eo. & offeretis holocaustum domino. Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Decimo die mensis huius septimi dies expiationis
erit celeberrimus & uocabitis sanctus. affligetis animas uestras in
eo. & offeretis holocaustum domino. Omne opus non faciet is
eo in quo dies hic expiationis est ut propitietur uobis
dominus deus uester. Omnis anima quę affligetur non fuerit die hoc, perea
de populis suis. & quecunque opus quisquam fecerit die ac nocte de populis
suis. Ipsum opus faciens in eo. Sabbatum requietionis
est. affligetis animas uestras. Die nono mensis uespere usq;
ad uesperam, celebrabitis sabbata uestra. ❧
Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Xv
die decimo die mensis huius septimi erunt ferie tabernaculo
rum domino. Dies primus uocabitur celeberrimus atq; sanctis
simus. & offeretis holocaustum domino. Die septimo autem erit celeberrimus atq; sanctissimus & offeretis holocaustum domino. Est enim
coetus atq; collecta. Omne opus seruile non facietis in eo. Hę sunt
ferie domini quas uocabitis celeberrimas atq; sanctissimas. Of
feretis quicunque oblationes domino holocausta & libamenta
victimas & reliqua uniuscuiusq; diei excepto sabbatum domini & donis q;
uestris & quę offeretis pro uotis & quę de sponte tribuetis dño.
A quinto decimo die mensis septimi, quando congregaueritis omnes
fruges terre, celebrabitis ferias domini septem diebus. Die primo & die
octauo erit sabbatum & die septimo requies. Sumetis igitur die primo
fructus arboris pulcherrime spatulasq; palmarum & ramos ligni den
si & frondium, & salices de torrente, & letabimini coram
domino deo uestro, celebrabitisq; sollemnitatem eius septem diebus.
Precepti sempiterni erit in generationibus uestris.
In mense septimo festa celebrabitis. & habitabitis tabernaculis septem diebus. Omnis enim qui de genere israel manebit in
tabernaculis, ut sciant posteri uestri quod in tabernaculis habitare
fecerim filios israel, cum educerem eos de terra egypti ego dominus deus uester.
Locutusq; est Moyses filios israel, omnia dominus ad illos ut
loqueretur. Locutus est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel ut af
ferant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad concinnan
das lucernas, ut ardeant extra velum testimonii in tabernaculo federis
ponet eas aaron a uespere usq; mane coram domino, erit ut
ique precepti sempiterni in generationibus uestris. Super candelabrum mundissi
mum ponet semper coram domino. ❧
Accipies q; similam & coques ex ea xii panes qui singuli
habebunt duas decimas. Quos sex ordinabis super mensam
purissimam coram domino facies. & pones super eos thus lucidissimum & erit panis in monumentum oblationis domini.
Per singula sabbata renouabuntur coram deo, suscepti a filiis israel
sempiterno federe. Aaron & filii eius & comedent eos in lo
co sancto, quia sanctificatio sanctificationum de sacrificiis domini ut ei precepit deus. ❧

Ecce aut egressus filius mulieris israhelitis quem peperat de uiro egy
pcio mitte filius israhel: pugnauit ei mestris cum uiro israhelita. Et ui-
blasphemasset nomi domini. & maledixisset ei. adduxe ad
moysen Vocabat aut mat eius salomith filia dabri de tribu dan.
miserunt: eum in carcerem. donec nossent quid iubere. dns Qui
locutus ad moysen dicens: Educ blasphemum extra castra / po
nant oms qui audierunt manus sras sup caput eius. & lapidet eu
pplis immer sus Et ad filios israhel loqueris. Homo qui maledixerit
deo suo portabit peccatum suum. & qui blasphemauerit nomi domini
morte morietur. Lapidib: opprimet eum omnis multitudo ppli. Sue ille
ens seu peregrinus fuerit. qui blasphemauerit nomen dni morte mo
riet. Qui percusserit & occiderit hominē morte morietur Qui percus
rit animal reddet uicarium. id est animam pro anima Qui irrogauerit
maculā ciui suo. sic fecit. sic fiet ei. Fracturā p fracturā. oculum pro oculo. dentem pdente restituet. Qualem inflixerit
maculā talem sustinebit uicissim Qui percusserit iumentū reddet
aliud Qui percusserit hominē puniet. Equum iudicium erit
uob sive peregrinus. fuerit enim perexiguus. quia ego sum dns ur
Locut esse moysen ad filios israhel Et eduxerunt eum qui blasphe
mauerat extra castra. & lapidib: oppresserunt. Fecerunt: filii
israhel sicut preceperat dominus moysi. ℣.

Locutusq: est dominus ad moysen in monte synai dicēs. Loque
filius israhel & dices ad eos. Quando ingressi fuerint terram in qua ego
ducturus uobis habitabit sabbatizare sabbata domini. Sex annis seres agru
tuum & sex annis putabis uineā tuā colligesq: fructus eius.
septimo aut anno sabbatum erit terre requiescentis domini.
Agru tuum non seres & uineā non putabis que sponte orietur humi
tui non metes & uuas primitiarum tuarum non colliges. quasi iubilei
annus enim requietionis est erit. & eorum uobis & cibum.
Tibi & seruo tuo & ancille & mercennario & aduene qui pe
regrinat apud te. iumentis tuis & pecoribus: omnia q nascuntur
de bent meibum. Numerabis quoq: & septies ebdomadas annoru
id est septies septies que simul faciunt annos XL. nouies tan
quot hebdomade iste septenarii dierum faciunt annos. Et cum
transierit numerus annorum. dierum septem & triginta
quinquies. tunc sonabit tuba per omnem terram uestram. Sanctifi
cabis quinquagesimum annum. & uocabis remissionem cuncte habitatori
terre. ipse est enim iubileus. Reuertatur homo ad possessionem suam. & ad familiam suam reuertetur. Quia iubileus est. & quinquagesimus annus.
Non seretis neq: messetis sponte nata agro nascentia. & primicias
uindemie non colligetis ob sanctificationem iubilei: sanctificabitis enim annum
quinquagesimum. & uocabis remissionem cuncte habitatori terre. ipse est enim iubileus.
Reuertatur homo ad possessionem suam. & unusquisq: redeat ad familiam suam. Quia iubileus est. & quinquagesimus annus.
Non seretis neq: messetis sponte nata agro nascentia. & primicias
uindemie non colligetis ob sanctificationem iubilei: sanctificabitis enim annum

INCIPIT LIBER NUMERI QUI DICITUR VAGE DABER LOCUTUS EST DNS AD MOYSEN IN DE

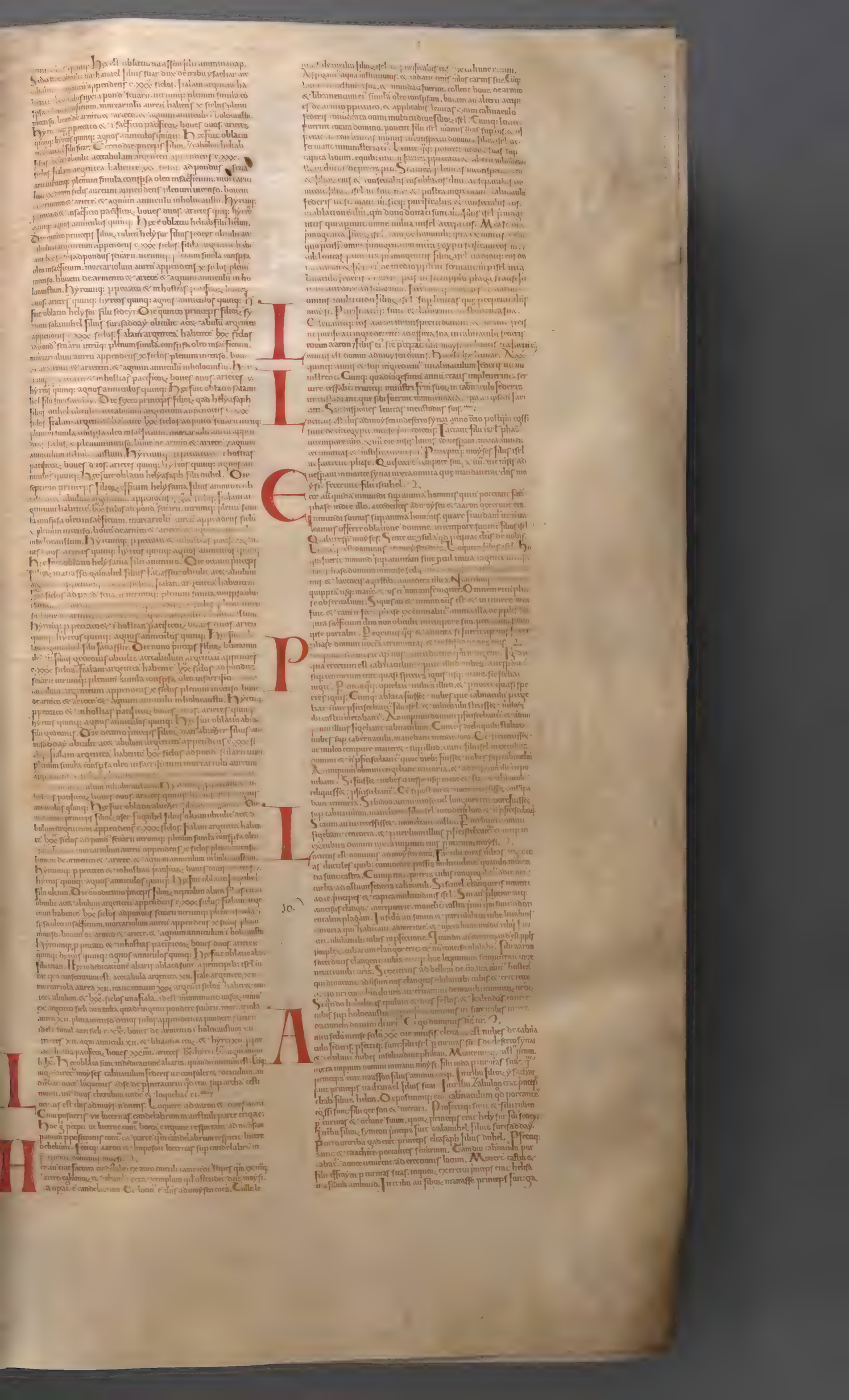

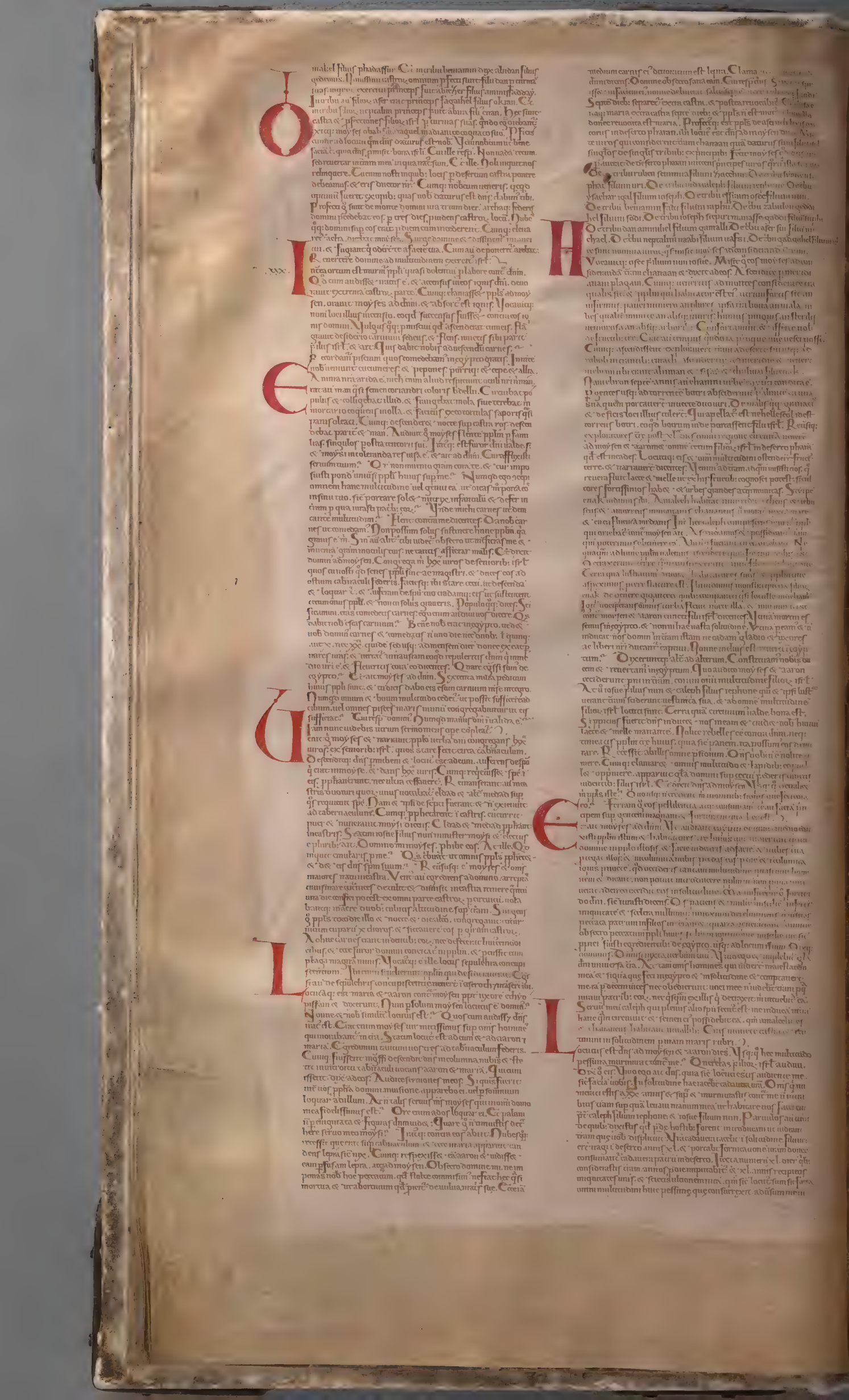

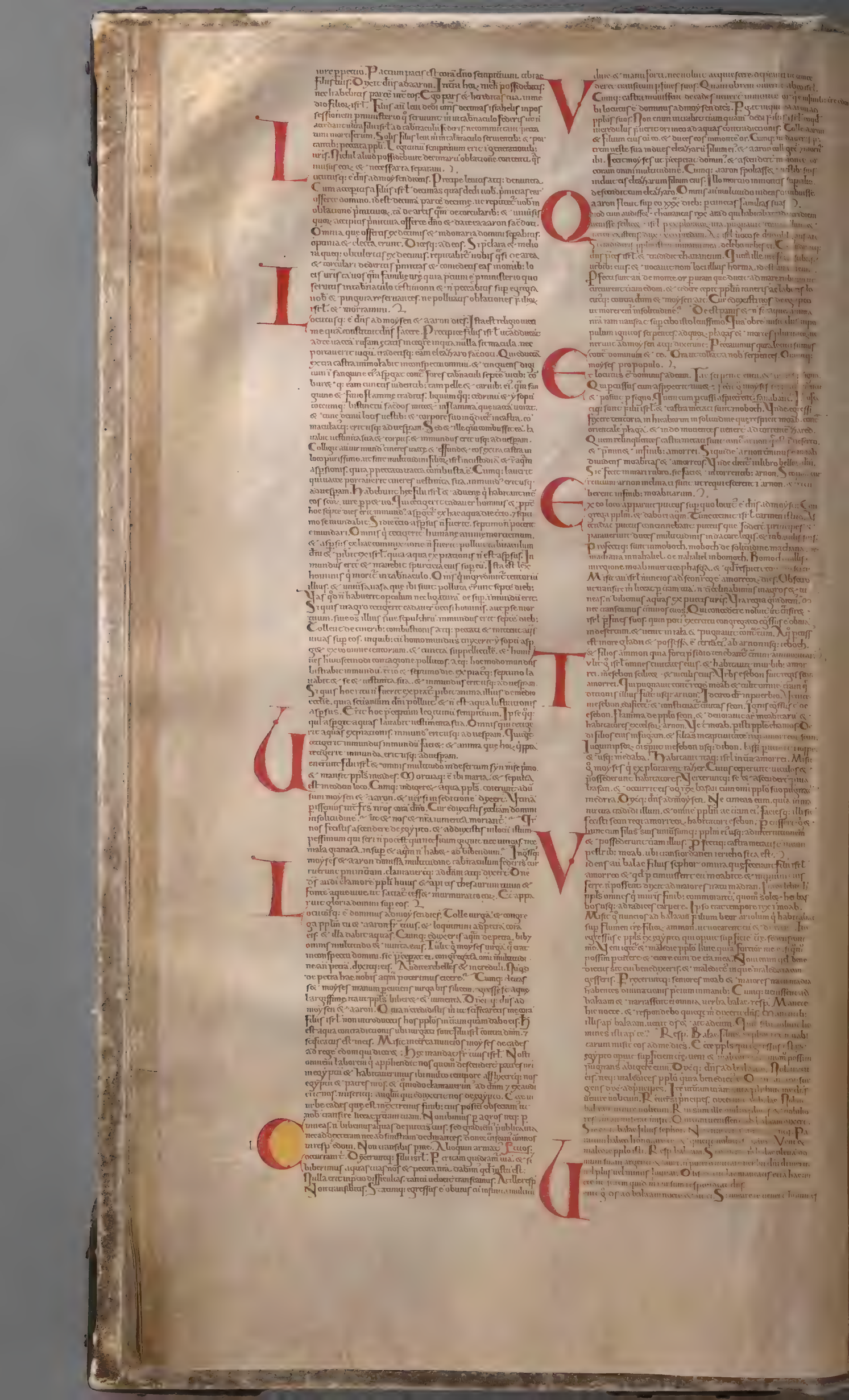

isti surge & rade cum est. ra dum cayrat. ut qd ubi p̄cepo fuā. Surrexit balaam mane. & strinxit asinā suā p̄fectq; e cū eis. Cū venit ē dñs. Stetitq; angl⁹ dñi in via contra balaā qui sedebat sup asinā & habebat duos pueros secū. Cernens asina angl⁹ stantē in via euaginato gladio. auertit se de uiā & ibat p agrum. Quā cū ut reflecteret balaam & uellet ad semitā reuocare. stetit angl⁹ i angustijs de arcta uacui ruq; quib; utrinq; erant muri. Quē ut uidit asina iunxit se pariet. & attrit ad parietē pedē. Ast ille rursū uerberabat. Cumq; uidisset. asinā stantē angl⁹ cecidit sub pedib: sedentis. Quā ut uehementi ira debac fuste latera eius. 2. putaq; dñs asinę & locuta. Quid feci tē. Cur p̄cussi me ecce iam tercio. Resp balaam. Quia comeruisti & illusisti mihi. Vtinā habere gladium in manu ut te occidere. Dixitq; asina. Nonne animal tuum sum. cui⁹ semp̄ usq; in p̄sentē diē. Dic quod simile umq; fecerim. At ille ait. Numq̄m. Preterea aperuit dñs oculos balaā. & vidit angl⁹ stantē in via euaginato gladio adorauitq; p̄nus in terā. Cui angl⁹. Cur ter cio uerberasti asinā tuā. Ego uenī ut tibi aduersarer. quia p̄ceps es mihi uia. michiq; contraria. & nisi asina declinasset. & tu tam locum istū. te occidissem & illa uiuere. Dixitq; balaam. Peccaui nesciens qd tu stares contra me. & ne si displicet. tē uiam damne reuertar. Ait angl⁹. Vade cum uiris & caue ne aliud q̄ p̄cepero loquaris. Iuit ḡ cum p̄cipib: Q̄ cum audisset balac egressus est in occursum ei in oppido moabitarū qđ situ est in extremis finib: arnon. Dixitq; ad balaam. Misi nuncios ut uocarent te. cur n̄ statim uenisti ad me. An quia me credis adhuc non posse honore? Cui ille resp. Ecce adsum. Numq̄ loqui potero aliud n̄ qđ dñs posuerit in ore meo. 2. Profectus ḡ simul & uenerunt in urbe que in extremis finib: regni erat. Cumq; occidisset. balac bouem & oues misit ad balaam & p̄cepit qui cū eo erant munera. Manesq; facto duxit eum ad excelsa baal. & ostendit ei extremā partē p̄pli. Dixitq; balaam ad balac. Edifica mihi hic septē aras. & para totidem numero arietes. Cumq; fecisset. iuxta sermonē balaam. imposuit ei simul utrosq; arietes sup aram. Dixitq; balaam ad balac. Sta paulisp iuxta holocaustum tuum. donec uada. si forte occurrat mihi dñs. & qđcūq; mihi ostēderit. nūciabo tibi. Cumq; abisset. uelocit occurrit ei ds. Locutusq; est ad eum balaā. Septē ingressus aras. ascendi. & imposui vitulum & arietē de sup. Dominus aut posuit uerbum in ore meo. & ait. Reuertere ad balac & hec loqueris. Reuersus q; inuenit balac stantē iuxta holocaustum suū. & omnē principē moabitarū. assumptaq; parabola sua dixit. De aram adduxit me balac rex moabitarum de montib: orientis. Veni maledic mihi iacob & p̄testare israhel. Quomodo maledicam cui benedixerit dñs. Qua ratione detester. quē dñs n̄ detestat. De summis silicib: uidebo eum. & de collib: considerabo illū. Populus solus habitabit. & inter gentes n̄ reputabit. Quis dinumerare posset pulueren iacob. & nosse numerū stirpis israhel. Moriatur anima mea morte iustor. & fiant nouissima mea horum similia. Dixitq; balac ad balaam. Quid es hoc quod agis. Vt malediceres inimicis meis uocauite. & ecce contra uolens benedixisti. Cui ille resp. Num aliud possum loqui nisi quod iussit me dominus. Dixit ḡ balac. Veni mecum in alterum locum unde p̄ce israhelis uidebis. & eorū uidere n̄ poteris. Inde maledicens. Cui⁹ dixisset. cum iuxta eum sublimem sup montem morus phasga. ędificauit balaā septē aras. & imposuit supra singulo adq; arietē dixitq; ad balac. Sta hic iuxta holocaustū tuū. donec ego p̄ amo obuiam. Cui ait dñs occurrisse. posuissēq; uerbū in ore ei. ait. Reuertere ad balac & hec loqre. Reuersus q; inuenit eum stantē iuxta holocaustū suū. & p̄cipes moabitarū eo. Ad quē balac. Quid inq̄ locutus es dñs. Ille assumpta parabola sua ait. Surge balac audi. & audi fili sephor. Non est ut quasi homo mentiat. nec ut filius hominis ut mutet. Dixit ḡ & n̄ faciet. Locutus est & n̄ implebit. Ad bene dicendū adductus sum. benedicentiq; phibere n̄ valeo. Non est idolum in iacob. nec videt̄ simulacrū in israhel. dns ds ei⁹ eo est. & clangor uictorie regis in illo. Ds qui eduxit eū de egypto. cuius fortitudo similis est rinoceroti. Non est auguriū in iacob. nec diuinatio in israhel. Temporib: suis dicet iacob. & israhel quid operatus sit ds. Ecce ppls ut leena consurget. & sicut leo erigetur. Non accubabit donec deuoret. p̄da. & occisor sanguine bibat. Dixitq; balac ad balaam. Nec maledicas ei nec benedicas. Et ille ait. Nonne dixi tibi q̄d quecq; dixisset mihi facerē. Venī ergo balac ad eu. Veniensq; duxit eū ad alium locū. si forte placeat ei ut inde maledicas ei. Cui⁹ dixisset. eu sup uerticē montis phogor q̄ respicit solitudinem. dixit ei balac. Edifica mihi septē aras. & para totidē uitulos. eiusdē q; numeri arietes. p̄sti gulas aras. Cumq; audisset. balaā qđ placeret ei. dixit ut benedi ceret. ipse q̄m abire uetat. precatur ut augurii quereret. sed dirigens contra desertū uultum suū. & elatis oculis uidet israhel in tendoria sua commorantē p tribus suas. & ut uentus ei⁹ spū dī. assumpta q; parabola ait. Dixit balaā filius beor. Dixit homo cuius obturatē oculus. dixit audiēs sermones dī. qui uisione omnipotentis uidet. & cadens & sic aperti oculi. O mi pulchra tabernacula tua iacob. & tentoria tua israhel. Vt valles nemorose ut horti irrigui iuxta fluuios. ut tabernacula que fixit dns. ut cedri p̄pe aquas. fluet aqua de situla ei⁹. & semen illi⁹ erit in aquis multis. Collet. p̄pe agag regē ei⁹. & auferet regnum illius. Ds eduxit illum de egypto. cuius fortitudo similis est rinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius. ossaq; illoꝝ confringent & p forabunt sagittis. Accubans dormiuit ut leo. & quasi leena. quā suscitare nemo audebit. Qui benedixerit ei. benedictus sit. Qui maledixerit ei. maledictione reputabit. Iratusq; balac contra balaam complosis manib: ait. Ad maledicendum inimicis meis uocauite. quib: ecce tribus iam benedixisti. Reuertere ad locum tuū. Decreueram. quidē magnifice honorare te. sed dñs priuauit te honore disposito. Resp balaā ad balac. Nonne nuncios tuos quos misisti ad me dixi. Si dederit mihi balac plenā domū suā argenti & auri n̄ potero p̄cedere sermonē domini dimei. uel boni qđ uel mali. p̄sertim & cū de meo. sed quicqd dixerit hoc loquar. Et ecce reuertar ad p̄pm meū. dabo consilium quid ppls istius huic ppl̄o faciat. & extrema tempore. Sumpta q; parabola rursum ait. Dixit balaā filius beor. Dixit homo cuius obturatē oculus. dixit audiēs sermonē dī. qui noue doctrinā altissimi. & uisiones omnipotentis uidet. qui cadens aperos oculos habet. Video eum sed n̄ modo. intueor illum sed n̄ ppe. Orietur stella ex iacob. & consurget uirga de israhel. & percutiet duces moab. vastabitq; omnē filios seth. & erit ydumea possessio eius. Hereditas seyr cedet inimicis suis. israhel ū fortē agit. De iacob erit qui dominet. & perdet reliquias ciuitatis. Cumq; uidisset. amalech assumens parabolā suā. ait. Principium gentium amalech. cuius extrema p̄dentur. Videns q̄q; cinetum. & assumpta parabola. ait. Robustum e quidē habitaculū tuum. sed si in petra posuerit nidū tuū. & fuerit electa de stirpe cham. quā diu poterit p manere. Assur cui captiua te. Assumptaq; rursum parabola rursum ait. Heu quis uiuet quando ista fiant. dns. Venient in triremib: de italia. superabunt assirios. vastabitq; hebreos. ad extremū & ipsi p̄ibunt. Surrexitq; balaā & reuersus est in locum suū. balac q̄q; uiam ceperat abiit.

Orabat aūt in eremo populus israhel in secundo. & fornicatē cum filiab: moab que uocauerē eos ad sacrificia sua. Ac illi comederūt & adorauerē deos eorū. Initiatq; est israhel deo seqr. & iratus est dns ait ad moysen. Colle cunctos principes ppli. & suspende eos contra solem in patibulis. ut auertat furor me⁹ ab israhel. Dixitq; moyses ad iudices israhel. Occidat unusquisq; proximos suos. qui miscti sunt deo seqr. Et ecce unus de filiis israhel introiit castra fratrib: suis ad scortū madianitem uidente moyse & omni turba filioꝝ israhel. qui flebant ante fores tabernaculi. quod cum uidisset finees filius eleazari filii aaron sacerdotis surrexit de medio multitudinis. & arrepto pugione ingressus est post uirum israhelitem in lupanar. & p̄fodit ambos simul uirum & mulierem in locis genitalib: cessauitq; plaga a filiis israhel. Et occisi sunt non multa hominū. Dixitq; dns ad moysen. Finees filius eleazari filii aaron sacerdotis auertit ira mea a filiis israhel. quia zelo meo commotus est contra eos. ne ipse delerem filios israhel in zelo meo. Idcirco loquere ad eum. Ecce do ei pacem federis mei. & erit tam ipsi qm̄ semini eius sacerdotii sempiternum. qua zelatus est deo suo. & expiauit reatus filiorum israhel. Erat autem nomen uiri israhelitis qui occisus erat cū madianitide. Zambri filii salu ducis de cognatione de tribu symeon. Porro mulier madianitis que pariter mortua est. vocabatur cozbi filia sur principis nobilissimi madianitarum. 2. locutusq; est dominus ad moysen dicens. Hostes uos fecerunt madianite. & percussi eos quia & ipsi hostiliter egerūt contra uos & deceperunt insidijs p̄ dolum beelfegor & cozbi filia ducis madian sororē suam. que p̄cussa est in die plagę p facinus beelfegor. 2.

Postq̄m ulcta est sanguis effusus est. dixit dns ad moysen & ad eleazarum filium aaron sacerdotem. Numerate omne summum filiorum israhel a xx annis & sup̄ p domos suas. cognationes suas cunctosq; qui ad bella possunt procedere. Locutus sunt ergo moyses & eleazar sacerdos in campestribus moab sup iordanem contra iericho ad eos qui erant a xx annis & sup̄ sicut dns imperauerat quos iste est numerus. Ruben primogenitus israhelis huius filius enoch a q̄ familia enochitar. & phallu a q̄ familia phalluitar. & efrom a q̄ familia esromitar. & charmi a q̄ familia charmitar. Hę sunt familię de stirpe ruben quarū numerus est xl. tria milia. & septingenti xxx. filius phallu heliab. huius filii namuhel & dathan & aliiron. Ipsi sunt dathan & aliiron principes populi qui surrexerunt contra moysen & aaron in sedītione chore qn̄ aduersus dñm rebellauerunt. & aperiens terra os suum deuorauit eos chore morientib: plurimis. qn̄do combussit ignis ducentos. Iuerunt & signum e quando miraculum ne chore perirent filii eius non perirent. Filii symeon p cognationes suas namuhel a q̄ familia namuhelitarū. Iamin ab hoc familia iaminitar. Iachin ab hoc familia iachinitar. Zare ab hoc familia zaraitarum. saul ab hoc familia sauliterū. Hę sunt familię de stirpe symeon quarū omnis numerus fuit. xxii milia ducenti. Filii gad p cognationē suas sephon ab hoc familia sephonitar. aggi. ab hoc familia aggiterū. sunī. ab hoc familia sunitarū. oznī. ab hoc familia oznitarū. her ab hoc familia heritarū. arod. ab hoc familia arroditarū. ariel ab hoc familia arielitarū. Hę sunt familię gad quarū omnis numerus fuit xl. milia quingenti. Filii iuda her & onan. q̄ ambo mortui sunt in terra chanaan. fuerūt q; filii iuda p cognationes suas sela. a q̄ familia selanitarū. phares a q̄ familia pharesitarū. zara. a q̄ familia zaranitarū. Porro filii phares esron a q̄ familia esromitarū. & amul a q̄ familia amulitarū. Hę sunt familię iuda quarū omnis numerus fuit. lxxvi milia quingenti. Iudā y sachar p cognationes suas thola. a q̄ familia tholaitarū. phua. a q̄ familia phuaitarū. rasub a q̄ familia rasubitarū. semram. a q̄ familia semmitar. Hę sc cognationes y sachar quarū omnium numerus fuit. lxv. iii milia trecentorum. Filii zabulon p cognationes suas sared a q̄ familia sareditar. helon a q̄ familia helonitar. iahel. a q̄ familia iahelitar. Hę sc cognationes zabulon. quarū numerus fuit. lx. quingentorum. Filii ioseph p cognationes suas manasses & effraim. De manasse orta est machiritarum familia a q̄ fuit machiritarū. Machir genuit galaad a q̄ familia galaaditarū. galaad habuit filios hezer. a q̄ familia hezeritarū. & elecha. a q̄ familia elechitarū. & asriel. a q̄ familia asrielitarū. & sechem a q̄ familia sechemitarū. & semida. a q̄ familia semediteū. & epher a q̄ familia sepheritarū. fuit aut epher pater salphaad qui filios n̄ habebat. sed tantum filias. quarū ista sunt nomina. Maala. & noa. & egla. & melecha. & thersa. Hę sunt familię manasse & numerus earū. l. duo milia septingenti. Filii aut effraim p cognationes suas fuere hi suchala. a q̄ familia suchalitarū. becher a q̄ familia becheritarū. dechen a q̄ familia dechenitarū. Porro filius suchala fuit heran. a q̄ familia heranitarū. Hę sc generationes filiorum effraim quarū numerus fuit. xxxii. duo milia quingentorum. Isti sunt filii ioseph p familias suas. filii beniamin in cognationib: suis bale. a quo familia balenitar. asbel. a q̄ familia asbelitarū. ahiram a q̄ familia ahiramitarū. suphram a q̄ familia suphramitarū. usphram. a q̄ familia usphramitar. Filii bale. hered & noeman. De hered familia hereditarū. De noeman familia noemanitar. Hi sc filii benamin p cognationes suas quos numerus est. xl. quinq; milia sexcentos. Filii dan p cognationes suas suham a q̄ familia suhamitarum. Hę cognationes dan p familias suas. Omnes fuere suhamite quoꝝ numerus erat. lxiiii. milia quadringenti. Filii aser. p cognationes suas jemna. a q̄ fami jemnaitarū. iesui. a q̄ fami iesuitarū. brie a q̄ fami brieitarū. Filii brie haber a q̄ fami haberitarū. & melchiel a q̄ fami melchielitarū. Nomi

18.

lx.

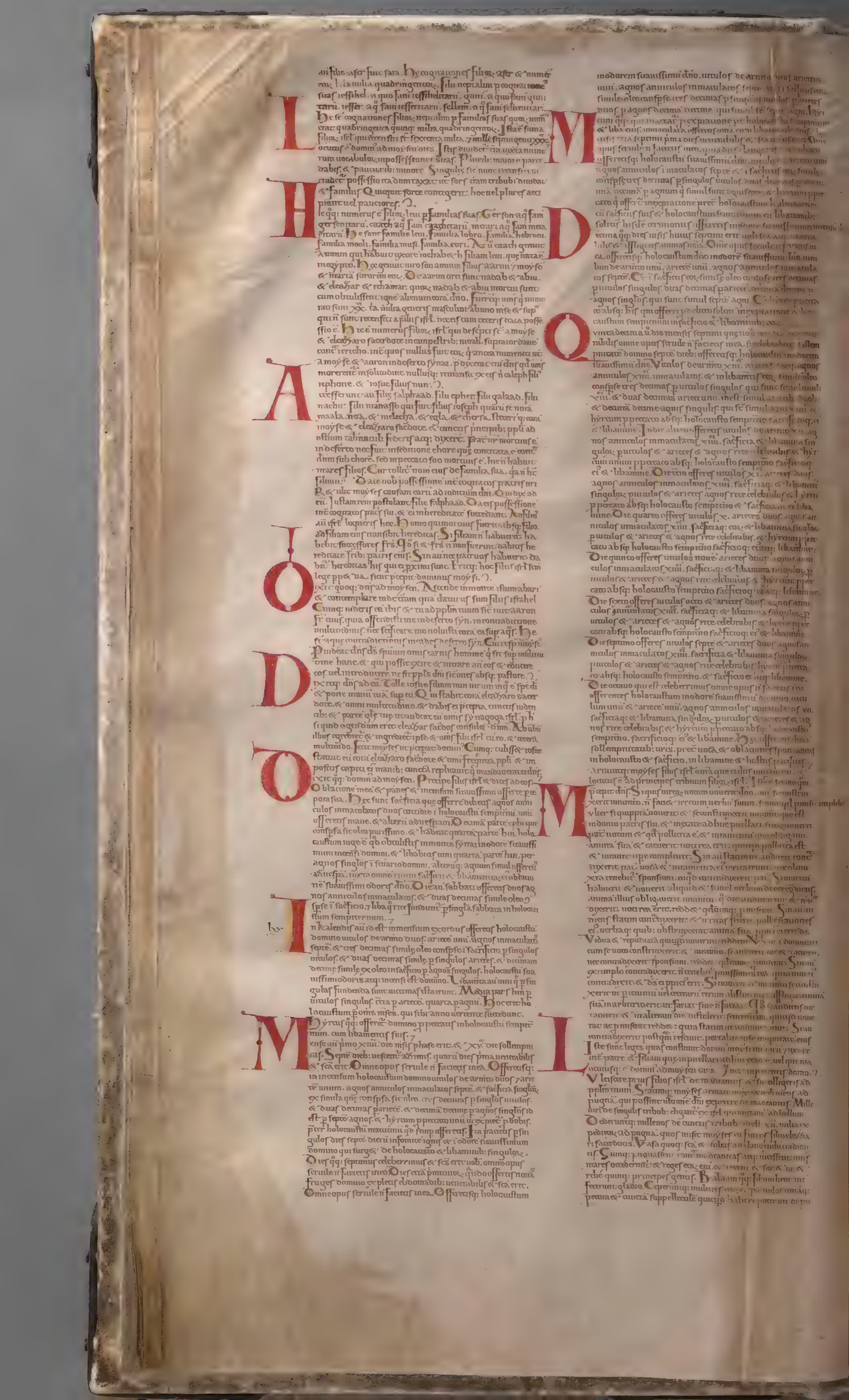

pulxta sanc. cū vrbe sūa mrculos & castella flamma con
sumpsit. Cetulerūt pdam & unū sa. quę egrare ca ex
hominib: qm ge numer & ad dyceruntc ad moysen & ad
eleazarum sacerdotē & ad vniē multitudinē filioz. isr.
reliqua aū turma pcauerēt ad castra in campestribꝰ mo
ab. xpi. rordane cū iericho. Egressi sunt aū moyses & ele
azar sacerdos & oēs pncipes synagoge mouerūt tentoria
castra. pcq: moysen principib: gentē & centenis:
quib: ait. Cur semnas reformidat. Nonne
melius est ut pugnet unus filioz isr. ad sug gestionē tōtius exercitꝰ
pugnaturi. Sacrum dominū supplicabat pheor. unde &
pulsus est ppls. Ergo cuncta inter fierte. quicqd e masculin
omnem mascūlum vrulis & mulierē que nouerūt uirū in coi
tu masculor. P
mulier
& ferrum & stannum & plumbum
parem ab his qui pugnauerē & fuerē in bello una
animas de quingentis. ex ex hominib: qm debuit. & annos
anos. & habitaro sacerdotes. quas primus diuisum
Ex media aq: parte filioz isr. accipies quinquagesimū capu
hominū. & ouium. & asinoz. & armentoz. cunctoz. q animantiū
& dabis & leuitas qui excubant maiestati tabernaculi dñi.
fecerūq: moyses & eleazar sicut preceperat dominꝰ. Fuit aut
pcussorū. exceptis ouium sexcentis. septuaginta quinq: mulo
boū septuaginta duabus. asinoz sexaginta nouē. & mille sep
hominū sexus femineꝰ que nō nouerāt uirū ex cōi tu masculoz. duo milia.
Dimidia. e. medietas narū his qui in prio fuerant. ouium trecen
xxx. sexce nouē quinquagīta. e quib: in parte dñi supputate fe
runt sexcente. hoc quinq: & de bub: xxx. hoc milib: bouū hoc
sunt. xxx. hoc de milib: quinquaginta asinis exceptis asinab
de quib: nullus ex eis numerat sedecī milib: cesserūt in partem dominī. xxx
& quinq: Cuditq: moyses numeru primitarū dñi eleazā
ro facere doctē sic ei fuerat imperatum. De media aū parte filioz. isr. qm
dedit in militia fuerant. De media aū parte q cesserat
reliquę multitudini. id est de bub: trecenta. xxx. septē milib:
quingenta. & de bub: xxx. hoc milib: quingenti. & de bo
nouē milib: sedecī milib: Cuius moyses quinquagesimū capitis &
dedit eis leuitis habentib tabernaculo dñi. sicut preceperat
Cumq: accessissent principes exercitꝰ ad moysen & ceteros
principes. qui erant. Nos serui tui quingentos septuaginta
quos habuimus sub manu nra. & nemo ex nob deest
Obtulimus ergo causam offerimus in donariū dñi. singul
in quo aurum inuenire potuerūt armillas & dextralia
los & dextralia. ac murenulas. ut depreceť pro nob dñm. Suscepit
eorum moyses & eleazar sacerdos omne aurū in diuersis
speciebꝰ. fuerat enim pondus auri. talentoz. septingentoz. quinquaginta
siclos. a tribunis & centurionib: singulis. qui donaria rapuerāt sua sponte. & sūt omne
multitudo. in tabernaculum testimonii in memoriā filioz. isr. coram dñō.
dñō aū ruben & gad habebant pecorum. & armentoz. in
numerositatis pestilentia. Cumq: uidisset terrā iazer & galaad
aptā. & idonēā animalib: terras venerē ad moysen & ad eleazā
rum sacerdotem principesq: multitudinis aīt. dyceret. Astaroth
& dibon & iazer & nemra. esebon & eleale & sabam &
nebo & beon. quas cōtra pcussit dñs in conspectu filioz. isr. regio
uberrima est ad pascua animalium. & nos serui tui habemus
innumera plurima. pcmq: si inuenimus gratiam coram oculis dñi nob
famulis suis ne imponatur possessione. nec facias nos transire iordanē.
Quib: respōdit moyses. Numquid fratres uri ibunt ad pugnā. & uos
hic sedebitis. Cur subuertitis mentē filioz. isr. ne transeant
ad terrā quā dño dederit. ecce patres uri quadraginta anoz. explorandā terrā.
Cumq: ascendissent ad uallem botri lustrata omni regione. subuer
terunt cor filioz. Iuc reuertentes finem fecerūt dominꝰ dedit.
Quib: natus mane dicens. Si uidebunt homines istā
terrā de egypto a xpi. annis & supra. eam quā sub iuramento pol
liciti sum abraham. ysaac & iacob. & noluerunt sequi me pce. caleb
filium iephone cenezeum. & iosue filium nun. qui impleuerunt
voluntatē meā. Iratꝰ. dominꝰ ad iusum isr. ait dyxit ei. p de
serta. xl. annis. donec consumeret ē omnis gentis q fecerat
malum in conspectu ei. Ecce nos tuus surrexistis. p patribus
uris incrementū. & alumni hominū pessimoz. ut augeretis fu
rorē dñi contra isr. Quo si noluerit⁹ sequi eum in solitudine
p̄ris derelinquet. & nos causa erit⁹ necis omnium. Nec illud
arrideat uos dyceri. Caulas ouium fabricabimꝰ. & stabula iumen
torū. parabimꝰ aq: urbes munitas. Nos aū ipsi armati & ac
cincti pcedemus ante filios isr. donec introducam eos
ad loca sua. Parabit uri. & quicqd habere possum. erunt in ur
bib: mmarū. ppter habitatores istius. Non reuertemur in domos
nras. usq: dum possideant filii isr. hereditatem suā. nec de q̄m grā
tam sortiantur. quia hanc habemus possessionē trans iordanē ad ori
ētalē plagā. Qui⁹ moyses ait. Si facitis qd pmittitis expedti p cōs
pectū dñi ad pugnā. & omnis ur armata bellator iordanem trās
ierit donec subuertat dñs inimicos suos & subiciat ei terra.
& erit⁹ inculpabiles ad dñm. & ad isr. & obtinebitis regiones
quas nulla tenet⁹ dominꝰ. Si aū qd dicitis nō feceritis nullū du
bium e quin peccetis in dñm. & scitote q̄m peccatū uri⁹ applica
bit⁹ uob. Construite q̄ uob⁹ parabilis uris. & caulas ac stabula
ouib: ac iumentis. & qd pollicitus estis implete. Dixerūq: filii
gad & ruben ad moysen. Serui tui sumus. facient qd nobis dñs
ne. Parvuli nrꝰ & mulieres & pecora ac numerā relinqm
turbis: galaad. nos aū famuli tui omnes expediti pgem ad bel
lum sicut ait dominꝰ loquerisꝰ. 2.
Receptq: moyses eleazar sacerdote & iosue filio nun & pncipib:
familiarum per tribus isr & dyxit ad eos. Si transierint filii gad &

filii ruben uobcum iordanē oms armati ad bellum coram dño. &
uob fuerit⁹ subiecta. dabitis eis galaad in possessione. Si aute
noluerint transire uobcum armati chanaan. inter uos habitandi
accipiant loca. Respondentesq: filii gad & ruben. Sicut
locut⁹ e dñs famul⁹ suis. ita faciemus. Ipsi armati pgemus coram
domino in terram chanaan. & possessione tam suscepisse nos con
fitemur transiordanē. Deditq: nobis moyses filius gad & ruben &
dimidie tribui manasse filio ioseph regnū seon regis amorrei. &
regnum og regis basan & terram eoꝝ cū urbib: suis p circuitum.
Igit⁹ ędificauere filii gad dibon. & ataroth. & aroer. sophan &
iazer. & iecbaa. & beth. nemra. & betharan. urbes munitas &
caulas pecoribus suis. filii aū ruben edificauere esebon. & eleale &
cariathaim. & nabo. & baalmeon mutatis nominib: sabama
q: imposuerat nouabula urbib: quas extruxerant. Porro
filii machir filii manasse pergentes in galaad & trastauerūt eā
interfecto amorreo habitatore ei. Dedit q moyses eam galaad
machir filio manasse qui habitauit in ea. Iahir aū filius manas
se abiit & occupauit uicos eoꝝ. quos appellauit auchoth iair. id est
villas iahir. Nobe q: pergens. apprehendit chanath cū uicis suis
uocauitq: eam de nomine suo nobe. Hę sunt mansiones filioꝝ
isr. qui egressi sunt de egypto per turmas suas in manu moysi &
aaron quas descripsit moyses iuxta castrorum locos. q dominū ius
serat. Iste de mansionib⁹ suis p mensē primū. xv. die mensis. Phase
die mane egressi filii isr in manu excelsa. uidentib:
omnib: egyptiis & sepelientib: eos quos percusserat
dñs omni⁹ primogenito. & diis eoꝝ ultionē exercuerat ultione. Castra metati sūt in
socoth. & de socoth uenerē in etham. quę e in extremis finib:
solitudinis. Inde egressi uenerē contra phiauroth quę respicit contra
beelsephon & castra metati sunt ante magdalum. Profectiq: de
phiaroth transierunt p medium mare in solitudinem. & ambulan
tes uiā trium dierū in deserto ethā. castra metati sunt in mara. Pfectiq: de mara uenerunt in helym ubi erant. xii. fontes aquarum &
palme. lxx. ibiq: castra metati sūt. Et inde egressi fixere tentoria
sup mare rubrū. Pfectiq: de mari rubro. castra metati sūt in deserto syn. Unde egressi uenerunt in deserto
syn. Inde egressi uenerunt in daphca. Profectiq: de daphca
castra metati sunt in alus. Egressi de alus. raphidim fixere te
toria. ubi ppli aqua defuit ad bibendum. Profectiq: de raphi
dim. castra metati sunt in deserto syna. Et de solitudine syna
egressi. uenerunt ad sepulchra concupiscentie. Profectiq: de sepul
chris concupiscentie. castra mota sunt in aseroth. & de ase
roth uenere in rethma. Profectiq: de rethma. castra metati sūt
in remmon pharez. Unde egressi uenerūt in lebna. & de lebna cast
metati sūt in ressa. Egressi de ressa. uenerē in celatha. Un pfec
ti castra metati sunt in monte sepher. Egressi de monte sepher
uenerē in araeda. Inde pfiscentes castra metati sūt in machaeloth.
Profectiq: de machaeloth uenerē in thaad. de thaad castra metati
sūt in thare. Unde egressi fixere tentoria in mathca. De ma
thca castra metati sunt in esmona. Profectiq: de esmona uene
runt in moseroth. De moseroth castra metati sūt in banei iaacan.
Egressiq: de banei iaacan. uenerē in monte gadgad. Un pfecti cast
metati sunt in bethgadgad. & de bethgadgad uenerē in hebrona.
Egressiq: de hebrona castra metati sūt in asiongaber. Inde pfecti
uenerē in desertum syn. hoc e cades. Egressiq: de cades castra
metati sūt in monte or in extremis finib: edom. Ascendit q: aa
ron sacerdos in montem or iubente dño. & ibi mortuus est
anno xl. egressionis filioz. isr. exactis pro mise pmo. q mense
nisā. cum ege annos. octoginta. xxx. trium. Audiuitq: chananeus
rex arad qui habitabat ad meridiē in terram chanaan uenisse fi
lios isr. Et profecti de monte or. castra metata sūt in salmona.
un egressi uenerē in phinon. Profectiq: de phinon castra metati
sūt in oboth. & de oboth uenerunt in ieabarim quę e in fin: mo
abitarum. Profectiq: de ieabarim. fixere tentoria in dibon
gad. Unde egressi castra metata sūt in helmon de lebthaim. Egressiq:
de helmon de lebthaim uenerē ad montes abarim contra nabo. P
fectiq: de montib: ab arim. habitauere in campestribꝰ moab sup
iordanem contra iericho. ibiq: castra metati sūt de bet hiesimoth usq:
ad bethabelsatim in planitie. Loqui⁹q: dñs ad moysen in campestribꝰ moabitarum. 2.
Dilocutus e dñs ad moysen. Precipe filiis isr & dic ad eos. Cū
transieritis iordanem ingrediēs chanaan diuidite cunctos
habitatores regionis illius. confringite statuas & simulacra com
minuite. atq: omnia excelsa uastate. mundabitis eam & ha
bitare eam dedi enim uob illam in possessionē. quam
omnes uos sorte. Plurib: dabitis latiore & paucis angu
stiorem. Singulis ut sors ceciderit. ita tribuet hereditas. p
tribꝰ & familias possessio uidebit. Si aū nolueritis ita age
habitatores terę quos remanere feceritis uob quasi claui oculis
& lancee in latera. & addissabunt uob in habitationibus
ure. & quicqd illos facere cogitauerim. uob faciā. 7
Locutus est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis isr & di
es ad eos. Cum ingressi fueritis in terram chanaan. & ceciderit
one uobis sors cedere. hec finib: circumdabit. Pars meridi
ana incipiet a solitudine syn que e iuxta edom. & habebit
finem ad contra orientem mare salsissimum qui circuibit austra
lem plagā. p ascensum scorpionis tra uadit usq: ad cades barne.
& pcedent usq: ad villam adar. Unde egredient con
fines ad ullam nomine addar. & rendent usq: ad semona. ibiq:
p girum finis ad semona usq: ad torrentē egyptū & maris
magni litore finient. Plaga aū occidentalis amari magno in
cipiet: & ipso fine claudet. Porro ad septentrionalē plagā
a mari magno incipient fines p montem montes usq: ad montem
altissimum ag uenient in emath usq: ad finis sedada.
ibiq: confinia usq: ad zephrona & villam henan. Hęc erit
finis in parte aquilonis. Inde metabunt fines contra orienta
lem plagam de villa henan usq: sepharna. & de sephama
descendent. finis in rebla contra fontē daphū. Inde pcedent
et contra orientē ad mare cenereth. & descendent usq: ad iordanē
& ad ultimum salsissimo claudent mari. Hanc habebitis
ram p fines suos mediatam. 2.
Receptq: moyses filii isr dicens. Hęc est terra quā possidebi
tis sorte & quā iussit dñs dari nouē tribub: & dimidie tribui.
Trib: enim filioz ruben p familias suas. & trib: filioz gad iux
ta numerū nominū suoꝝ. similiter. qq: trib: manasse. id est due semi
trib: accepere sortē suā trans iordanem contra iericho ad orien
tē ad dñm. Dixitq: dñs ad moysen. Hęc sunt nomina. Viri qui
tur. qui ciam uob diuident. Eleazar sacerdos & iosue fi
lius nun. & singuli pncipes de tribub: singulis quos. ista est

HAS

AT

AL

INCIPIT LIBER
DEVTRONOMII
ODREILEABDARI

HEC SVNT
VERBA QVE
LOCVTVS
MOYSES
ADOMNE

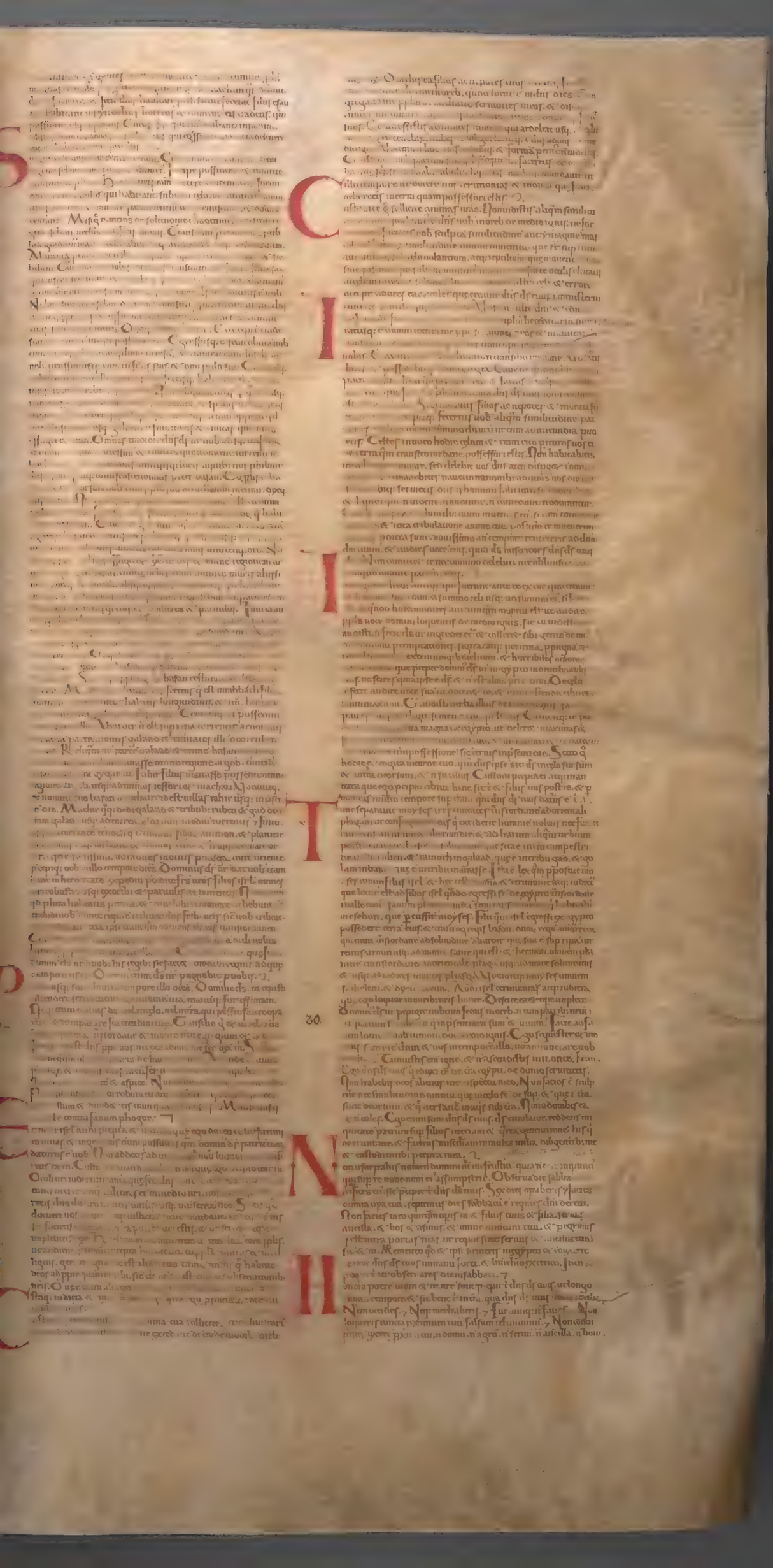

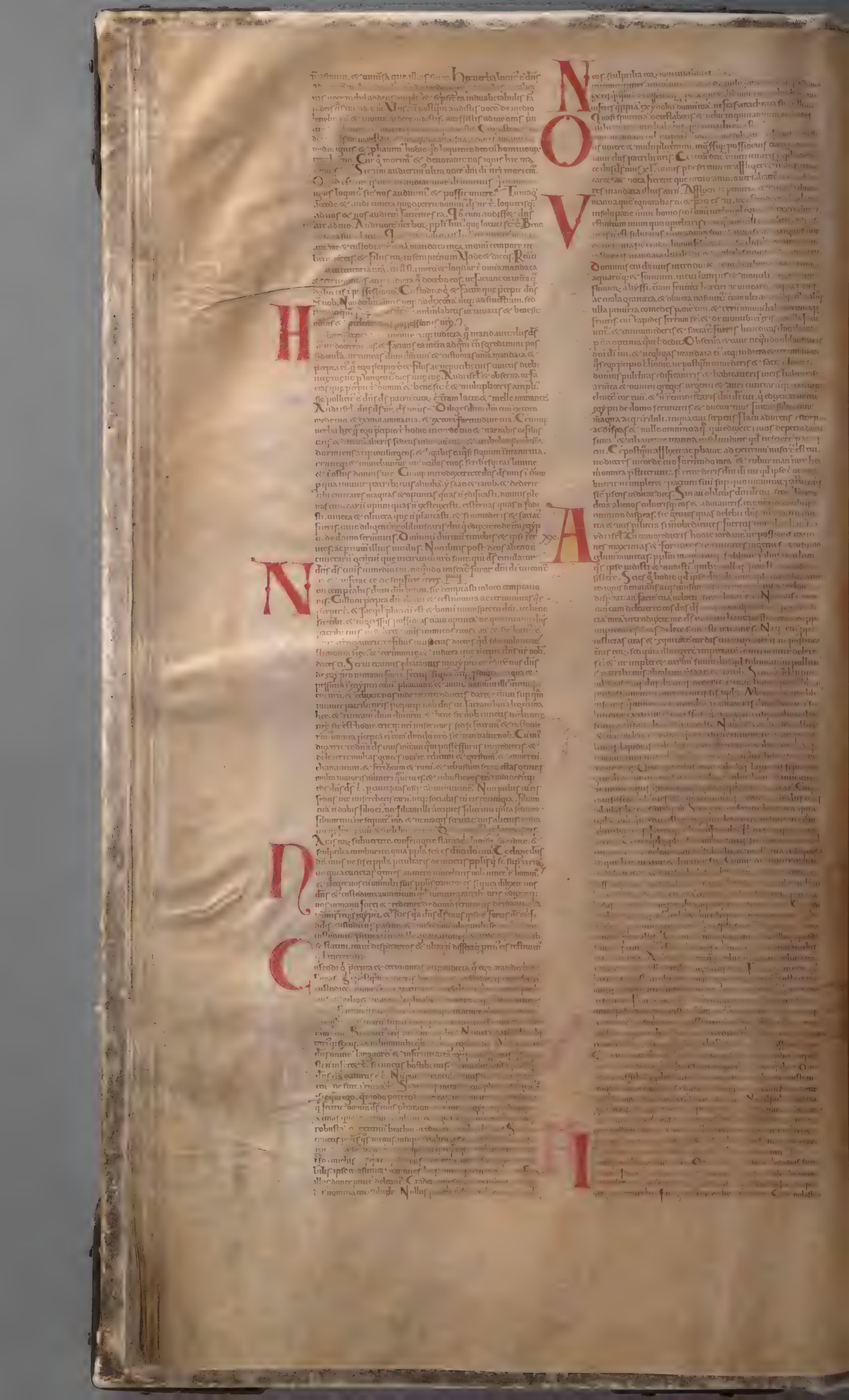

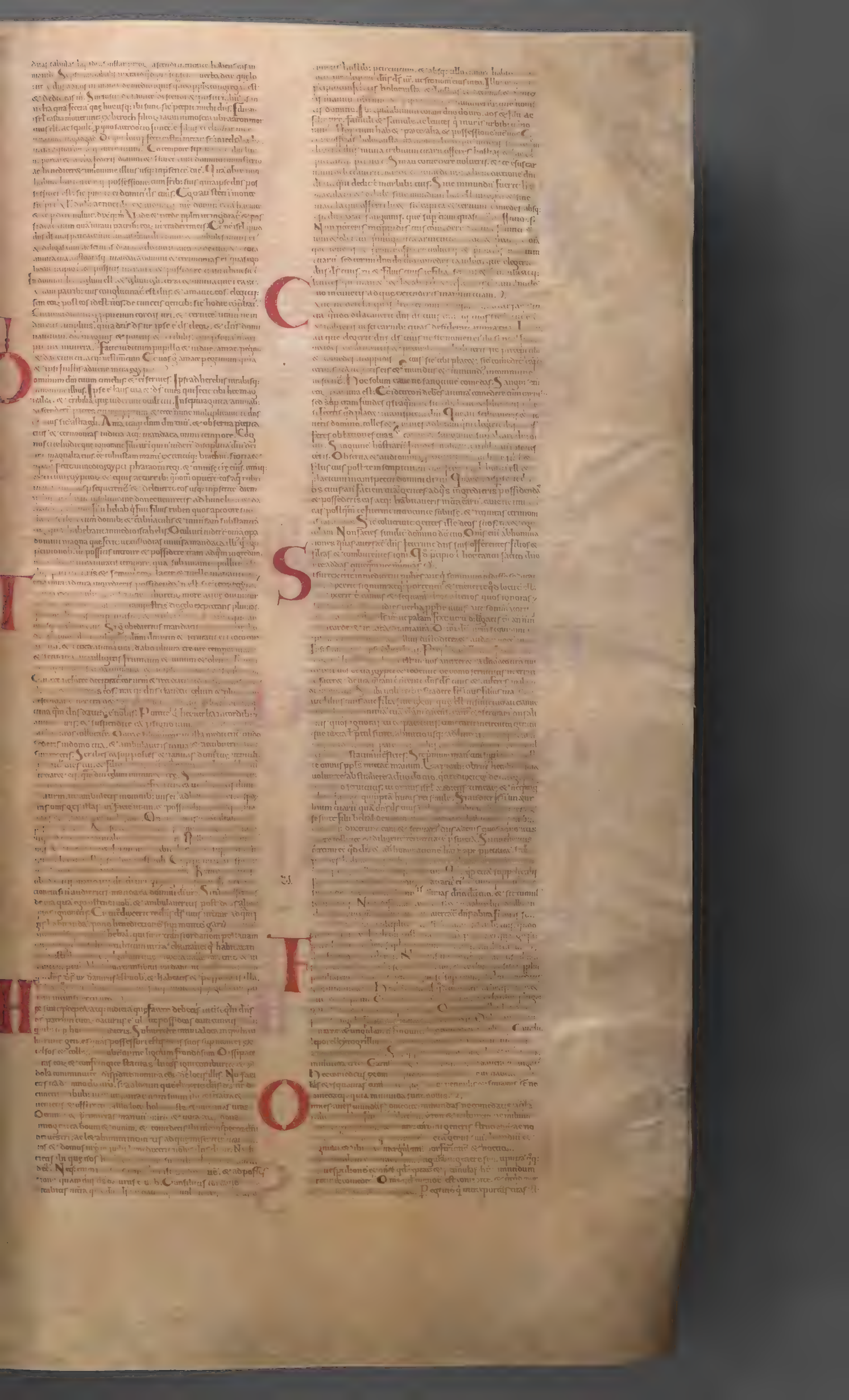

ASSCDOSSI NISCNOHS

dare comedat aue comedere. qua ppls ses dñi dr eius. Nonocss
homo maledic mane. qui [illegible] separabit de cunctis
fructib⁹ eius q̃ nascunt in terra p annos singulos. & comedes non
spectu domini dei tui in loco quem elegerit ut ibi nomen illi inuocet.
Decima frumenti tui mi & olei. primogenita de armen & ouib⁹
eius. ut discas timere dñm dm tuum omni tempore. Cum aũ lon
gior fuerit via & locus quē elegerit dñs dr eius. ut ibi ponat nomen
eius. procul fuerit a te. vendes omnia q̃ tibi dederit dñs dr tuus in pe
cuniis. portabisq; manu tua. & proficisceris ad locum q̃m elegerit dñs
dr eius. ut ibi habites. & comedes ex eis. quicquid libet tibi fuerit
tam de armentis q̃ de ouib⁹. de vino & omni quod desiderare
anima tua. & comedes coram dño deo tuo. & epulaberis ex & dom
[illegible] quem in tuo [illegible] Cauete ne dimittas
quidē habe⁹ pars & hereditas
mo moriatur & [illegible]
mittā quam accipiat. est tibi in possessionem. 2.
eam audieris vocem dñi dei tui. & custodieris mandata ei
fuerit. & que ego precipio tibi. hodie. feceris & in pleasing
Separabis omne decimum de cunctis fructib⁹ tuis. per singulos
annos. & comedes coram dño deo tuo. in loco quem elegerit ut ibi
habitet nomen eius. decimam frumenti tui. mi & olei. primogenita
armentorum & ouium. ut discas timere dñm dm tuum omni tempore.
Si longior fuerit via. & non valueris portare ea. quia procul habitat
a te dñs dr eius. cum benedixerit tibi dñs dr eius tuus in
tempore. & mutaueris ad quē manu miser. Nondecem pecu
mia habeas in domib⁹ tuis. Iocund⁹ ede coram dño deo tuo in
quo elegerit dñs dr eius. tu. & filius tuus. filia tua. seruus & ancilla
tua. & Leuites qui habitat intra portas tuas. quia non habet
partem nec possessionem tecum. 2.
Anno tertio separabis alteram decimam ex omnib⁹ que nascunt
tibi eo tempore. & repones intra portas tuas. & venient Le
uites qui alia non habet. parte nec possessione tecum. &
peregrini. pupilli & vidue quicunq; portas tuas fuerint. & co
medent & saturabunt. ut benedicat tibi dñs dr tuus in omni
cessu opis manuū tuarum quas fecerit. 2.
Quinto anno facies remissionem. que hac ordine celebrabit.
Cui debet aliquid ab proximo vel fratre suo. repetere non
poterit. quia annus remissionis dñi. Alienigene & ad
ventitij. Cui [illegible] habes pars tua. [illegible] anno
monet. & [illegible]
mittā quam accipiat. est tibi in possessionem. 2.
eam audieris vocem domini dei tui. & custodieris mandata ei
fuerit. & que ego precipio tibi. hodie. feceris & in pleasing
Omnia deus tui mandabit tibi. & ipse ab nullo accipiet munera.
Dominabit gentib⁹ multis. & ipse a nullo dominabit.
Si unus de fratribus tuis qui habitat intra portas tuas in terra
quam dabit tibi dñs dr tuus. egens paupertate fuerit. non obdurabis cor
tuum nec contrahes manum. sed aperies ei. & commodabis
quo eum indigere perspexeris. Caue ne forte subripiat impia
cogitatio cor tuum. & dicas. Appropinquat annus
remissionis. & auertas oculos a pauperi fratre tuo. nolens ei quod
postulat accommodare. ne clamet contra te ad dñm. & fiat
tibi in peccatum. sed dabis ei. nec quicquam [illegible] de
necessitate. ut benedicat tibi dñs dr tuus in
tempore. & mutaueris ad quē manu miser. Nondecem pecu
mia habeas in domib⁹ tuis. Iocund⁹ ede coram dño deo tuo in
quo elegerit dñs dr eius. tu. & filius tuus. filia tua. seruus & ancilla
tua. & Leuites qui habitat intra portas tuas. quia non habet
partem nec possessionem tecum. 2.
Anno tertio separabis alteram decimam ex omnib⁹ que nascunt
tibi eo tempore. & repones intra portas tuas. & venient Le
uites qui alia non habet. parte nec possessione tecum. &
peregrini. pupilli & vidue quicunq; portas tuas fuerint. & co
medent & saturabunt. ut benedicat tibi dñs dr tuus in omni
cessu opis manuū tuarum quas fecerit. 2.
Quinto anno facies remissionem. que hac ordine celebrabit.
Cui debet aliquid ab proximo vel fratre suo. repetere non
poterit. quia annus remissionis dñi. Alienigene & ad
ventitij. Cui [illegible] habes pars tua. [illegible] anno
monet. & [illegible]
mittā quam accipiat. est tibi in possessionem. 2.
eam audieris vocem domini dei tui. & custodieris mandata ei
fuerit. & que ego precipio tibi. hodie. feceris & in pleasing
Omnia deus tui mandabit tibi. & ipse ab nullo accipiet munera.
Dominabit gentib⁹ multis. & ipse a nullo dominabit.
Si unus de fratribus tuis qui habitat intra portas tuas in terra
quam dabit tibi dñs dr tuus. egens paupertate fuerit. non obdurabis cor
tuum nec contrahes manum. sed aperies ei. & commodabis
quo eum indigere perspexeris. Caue ne forte subripiat impia
cogitatio cor tuum. & dicas. Appropinquat annus
remissionis. & auertas oculos a pauperi fratre tuo. nolens ei quod
postulat accommodare. ne clamet contra te ad dñm. & fiat
tibi in peccatum. sed dabis ei. nec quicquam [illegible] de
necessitate. ut benedicat tibi dñs dr tuus in
tempore. & mutaueris ad quē manu miser. Nondecem pecu
mia habeas in domib⁹ tuis. Iocund⁹ ede coram dño deo tuo in
quo elegerit dñs dr eius. tu. & filius tuus. filia tua. seruus & ancilla
tua. & Leuites qui habitat intra portas tuas. quia non habet
partem nec possessionem tecum. 2.
Anno tertio separabis alteram decimam ex omnib⁹ que nascunt
tibi eo tempore. & repones intra portas tuas. & venient Le
uites qui alia non habet. parte nec possessione tecum. &
peregrini. pupilli & vidue quicunq; portas tuas fuerint. & co
medent & saturabunt. ut benedicat tibi dñs dr tuus in omni
cessu opis manuū tuarum quas fecerit. 2.
Quinto anno facies remissionem. que hac ordine celebrabit.
Cui debet aliquid ab proximo vel fratre suo. repetere non
poterit. quia annus remissionis dñi. Alienigene & ad
ventitij. Cui [illegible] habes pars tua. [illegible] anno
monet. & [illegible]

Non plangabis [illegible]
& omne aurum ex ea. & aurū dñi tui non [illegible]
cuas structuras quę edificauit. 2.
Non immolabis domino deo tuo ouē & bouē in quo est vitulus aut
quippiā vitiū. quia abhominatio dñi dei tui. Cum quis
fuerit apud te in una portarū tuarū quas dñs dr tuus
dabit tibi. uir aut mulier. qui faciant malū in conspectu dñi dei
tui. & transgrediantur pactū illius. & abeuntes & seruientes dijs alienis
& adorent eos. solē & lunam & omnē militiā cęli. quę non precepi
& hoc factū nunciatū. audierisq; inquisieris diligenter. & inue
neris. & abhominatio facta sit in Israel. educes uirū & mulie
rem qui rem tam nefandā perpetrauerunt. ad portas ciuitatis tue. & lapidibus obruent
eos. Duorum aut trium testium ore [illegible]
ciatur. ad mortem. Manus testium primum interficiet eum. & manus reliqui populi postrema. & auferes malum de medio tui. 2.
Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem. causam & causam. lepram & lepram. & quicquid
iudicium intra portas tuas videris variari. surge & ascende ad
locum quem elegerit dñs dr tuus. venies q; ad sacerdotes leuitici generis. & ad iudicem qui fuerit illo tempore. quesieris. & docebunt te quod iudicium
sequi debeas. & facies quodcunq; dixerint qui presunt loco quem elegerit dñs. & docuerint te iuxta legem eius.
Sequeris sententiam eorum. nec declinabis ad dextram neque ad sinistram.
Si quis autem superbire voluerit. nolens obedire sacerdoti imperio qui eo tempore
ministrat dño deo tuo. & decreto iudicis morietur homo ille. &
auferes malum de Israel. cunctusq; populus audiens timebit. nullus
deinceps superbiat. 2.
Cum ingressus fueris terram quam dñs dr tuus dabit tibi. & possederis eam. habitaueris q; in ea.
Si dixeris constituam super me regem
sicut habent omnes per circuitum nationes. eum constituere quem dñs
dr tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis homine regem facere qui non sit frater tuus. Cum fuerit constitutus. non multiplicabit sibi equos. nec reducet populum in egyptum
causa numero subleuandi. presertim cum precepit vobis dñs. ne reuertamini
amplius per eandem viam. Non habebit uxores plurimas
que illiciant animum eius. neq; argenti & auri immensa pondera.
Postquam sederit in solio regni sui. describet sibi Deuteronomium
legis huius in volumine accepto exemplar a sacerdotibus leuitici
generis. & habebit secum. legetq; illud omnibus diebus vite sue. ut discat timere dñm dm suum. & custodire verba & ceremonias
eius quę in lege precipiuntur. nec eleuet cor ei in superbiam super
fratres suos. neq; declinet a mandato vel dextrorsum vel sinistrorum. ut longo tempore regnet ipse & filius eius super Israel. 2.
Non habebunt sacerdotes & leuites qui de tribu sunt
partem & hereditatem cum reliquo Israel. quia sacrificia dominica & oblationes ei a populis offerentur. & hec accipient pro possessi
one sortis sue. Dominus aut ipse est hereditas eorum. sicut locutus
est illis. Hoc erit iudicium sacerdotum a populo & ab victi
mantibus siue bouis siue ouis. dabitur sacerdoti armum
& [illegible]
dñi ipse & filii eius. insuperbiam. Si egressus fuerit de
una urbium tuarum ex omnibus in quibus habitare & uacare
uenire desiderauit. locum quē elegerit dñs. mutabit animum
dum sitis. sicut fra
[illegible]
[illegible]
[illegible]

OBserua diligẽcie ne meurras inplagam lepre. sed facies q̃cũq;
docuerint te sacerdotes leuitici generis: iuxta id q̃d precepi eis.
Exemple solliciti. Memento eorũ que fecerit dominus deꝰ tuꝰ mariã
in uia cum egrederemini de egypto. Cum repetes proximo tuo
rem aliqñ. quam debes. ne ingrediaris domum eius ut pignꝰ
auferas. sed stabis foris. & ille ad te proferet quã habuerit. Si au
paup est. ñ pernoctabit apd te pignus. sed ante occasum reddes ei
occasum. ut dormiens benedicat tibi. & habeas
iusticiam coram domino deo tuo. Non negabis mercedẽ
indigentis & egeni fratris tui. siue aduene q̃ tecum morãt in tra
& intra portas tuas. sed eadẽ die reddes ei pecuniã. Labori su
ante solis occasum qua paup est. & exea sustentat anima
tua. ne clamet. contra te ad dominũ. & reputet tibi peccatũ.
Non occident patres pro filiis. nec filii pro patribus: sed unusquisq; pro
peccato moriet. Non pperes iudicium aduene & pupilli.
nec auferes pignoris loco uidue uestimentum. Memento q̃d ser
ueris in egypto. & eruerit te dominus deꝰ inde. Idcirco precipio tibi
ut facias hanc rem. Quando messueris segetẽ in agro tuo.
& oblite manipulum reliqueris. ñ reuerteris ut colligas eum. sed aduc
nam & pupillum & uiduã. ut benedicat tibi
dominus deus tuus in omni tempore & in omni ope manuũ tuarũ.
Si fuerit colliges oliuarum. quicquid remanserit in arboribus non
scrutaberis. ut colligas. sed relinques aduene pupillo & uidue.
Si uendideris uineã tuã. non colliges remanentes racemos.
sed cedent in usus aduene. pupilli ac uidue. Memento q̃d & ipse
seruieris in egypto. & idcirco precipio tibi. ut facias hanc rem.
Si fuerit causa inter aliquos & ꝓpellauerint iudicẽ qui iustũ
ee ꝓspexerint. illum iustificet. & palam dabunt que impium condem
nabunt impietatis. Si uir eum qui peccauit dignus iudicet
plagis. ꝓsternet coram se & faciet uerberari. ꝓ mensura pec
cati erit plagarum modus. ita tamen ut quadraginta numerum
numerum non excedant: ne fede lacerat̃ oculos tuos abeant fratres
non ligabis os bouis terentis messe fruges tuas. Quando
fres habitauerint simul. & unus ex eis absq; liberis mortuus
fuerit. uxor defuncti non nubet alteri. sed accipiet eã frater
& suscitabit semen fratris sui. & ꝓmogenitum ex eo filium nomẽ
illius appellabit. ut ne deleat nomen eius ex israel. Si uir nolu
erit accipere uxorem fratris sui. que ex lege debet. pgat mulier
ad portam ciuitatis. & ꝓpellabit maiores uicũ dicens.
Non uult frater meus suscitare nomen fratris sui ꝓ me. nec mecum
coniugium sumere. Statimq; accersiti eum facient. & ꝓ
nũciabunt. Si responderit nolo eã accipere iuxta ea quę debet
facere uxorem fratris sui. que ei lege debet. pgens. mulier
ad portam ciuitatis. & ꝓpellabit maiores uicũ dicens.
Non uult frater meus suscitare nomen fratris sui ꝓ se. nec mecum
coniugium sumere. Statimq; accersiti eum facient. & ꝓ
nũciabunt. Si responderit nolo eã accipere iuxta ea quę debet
facere uxorem fratris sui. que ei lege debet. pgens. mulier
adportam ciuitatis. & ꝓpellabit maiores uicũ dicens.
Non uult frater meus suscitare nomen fratris sui ꝓ me

Ipse seruabit ē & nō seruabis ea. Ipse ergo maiores tuos
incaudam & ueniens sup eos omē maledictionē istā & psequē
apprehendet eos donec deleat eos. quia audisti uocē dñi dei
tui nec seruasti mandata eius & cerimonias quas precepit ē, & erit
tibi signū & ostentū in semine tuo usq; in sempiternum. eo quo
nō seruieris dño deo tuo in gaudio cordis q; lętitia. Propter rem
omnium habundantia seruies inimico tuo. qm̄ immittet ē dñs in
faine & sitī & nuditate & omnium penuria. Et ponet iugū
ferreū sup cervicē tuā. donec te conterat. Adducet ē dñs gentē
de longinquo & de extremis finib; ter. sicut impetu aquilē ruit
gens cuius linguā nō intelliget nō possis. gentē
procacissimā quę nō deferet senī. nec miserebit parvulo pu
lli. & deuorabit fructum iumentorū tuorū. & segetes terre tue donec
intereat. & nō relinquent tibi triticū. mustū & oleum. armenta bou
gregum. donec disperdant te & conterant omnes urbib; tuis. &
destruant ē muros tuos firmos & excelsos in quibus habebas fidu
ciā. in omni terra tua. Obsidebit te in cunctis portis tuis donec
quā dabit tibi dñs dñs tuus. & comedes fructū uteri tui. & carnes
filiorū & filiarum tuarū. quas dederit tibi dñs dñs tuus in angustia
& in tribulatione qua opprimet te hostis tuus. Homo delicatus inter
& luxuriosus nimis debitor fratri suo & uxori quę cubat in sinu
suo. nec dabit de carnibus filiorū suorū. quas comedet. eo q̄ nichil
habeat aliud mobilis domus. & penuria qua instabit ei in omnibus
tribulationibus. & angustia qua arctabit te inimicus tuus intra portas tuas. Tenera mulier & delicata quę
super terram ingredi nō valebat nec pedis vestigium figere propter mol
litiem & teneritudinem nimiā. invidebit viro suo qui cubat in
sinu eius & super filio & filiabus carnibus & uillum secundarū quę egredi
de medio semorum ei. & super liberis qui edet hora nata sunt.
Comedent enim eos clam propter penuriā omnium. mobilitio
ne & tribulatione qua opprimet eos inimicus intra portas tuas. si
custodieris & feceris omnia uerba legis huius quę scripta sunt
in hoc uolumine. & timueris nomen eius gloriosum & terribile. hoc
est dominum tuum. augebit dñs plagas tuas & plagas seminis
tui. plagas magnas & perseuerantes. infirmitates pessimas &
perpetuas. & timebis omnem afflictionem egypti quas timuisti
& adherebunt tibi. insuper & omnis languores & plagas
que nō sunt scripte in uolumine legis huius. donec intereas. quę
donec conteratis. & remanebitis pauci numero q̄ prius eratis
sicut astra cęli plurimi. quia nō audisti uocē domini dei tui.
Et sicut lętatus est dominus super uos. bene uobis faciens. uos q;
multiplicans. sic & uos disperdet super uos atq; subuertens. ut ab
feramini de terra ad quā ingredieris possidenda. Dispergit te dñs
omnes populos a summitate terre usq; ad terminos eius. & seruies ibi
dis alienis. quos & tu ignorabas & patres tui. ligneis & lapideis.
Ingemuit. qui illis nō quieses. nec erit requies uestigio pedis tui.
Dabit enim tibi dñs ibi cor pauidum & deficientes oculos. & animam
merore consumptam. Et erit uita tua quasi pendens ante te. time
bis nocte & die. & nō credes uitę tuę. Mane dices quis mihi det
uesperum. & uespere quis mihi det mane. ppter cordis tui formidinem
qua terreberis. & propter ea quę uidebis oculis. Reducet te
dominus classibus in egyptum per uiam de qua dixi tibi ut eam ampli nō
uidere. ibi uenderis inimicis tuis in seruos & ancillas. & nē
tunc quidem. &c.

Hec sunt uerba foederis quę precepit dñs moysi ut ferret cū filiis
israel in terra moab. preter illud foedus quod pepigerat in horeb. Vocauitq;
moyses omnem israhel. & ait ad eos. Vos uidistis omnia q
fecit dñs coram uobis in terra egypti. pharaoni & omnibus seruis eius
uniuersę terre illius. temptationes magnas quę uiderunt oculi tui.
signa illa & portenta q; magna. & nō dedit uobis dñs cor intelli
gens. & oculos uidentes. & aures q possent audire usq; in presen
tem diem. Ducebam uos per annos quadraginta. nō sunt attrita
uestimenta uria. nec calciamenta pedibus uestris usque consumpta
sunt. panem non comedistis. uinum & sicerā nō bibistis. ut sciretis quia
ego sum dñs deus uester. & uenistis ad locum istum. Egressusq; e
um rex esebon & og rex basan. occurrerunt nobis in pugnā. & de
uicimus eos. & cepimus terram eorum. ac tradidimus eam possiden
dā ruben & gad. & dimidie tribui manasse. Custodite ergo uerba
pacti huius & implete ea. & intelligatis uniuersa q facitis. Vos
stetis hodie cuncti coram domino deo uestro. principes uestri ac tribus
& maiores natu atq; doctores. omnisq; populus israel. liberi & uxo
res uestre. & aduena qui tecum manet in castris. excepta ligna
portantium. & hauritorum aquas. ut ingrediaris fedus domini dei tui. & iu
ramenti quod hodie dominus deus tuus percutit tecum. ut
suscites te sibi populum. & ipse sit deus tuus sicut locutus est. & sicut
iurauit patribus tuis abraham. ysaac. & iacob. Nec uobis soli
ego hoc pactum fero. & hec iuramenta confirmo. sed cuncti qui ster
tis hodie. & absentibus. Vos enim nostis uchementer in terra egypti
& quomodo transierimus per medium nationum quas transeuntes uidi
stis abhominationes & sordes. id est ydola ex ligno & lapide.
argenti & auri. que colebantur. ne forte sit inter uos uir aut mulier.
familia aut tribus. cuius cor auersum sit a domino deo uestro. ut uadat
& seruiat diis illarum gentium. & sit inter uos radix germinans
fel & amaritudinem. Cumq; audierit uerba maledictionis huius. benedi
cat sibi corde suo dicens. pax erit mihi. & ambulabo in prauitate
cordis mei. & assumat ebrietas siti cuncta. & dñs nō cognoscat
eum. Sed extinguet furor eius & zelus illius. & imminebit ei omnis ma
ledictio quę scripta est in hoc libro. & delebit dominus nomen eius sub cęlo. & conterminabit eum
in perditionem ex omnibus tribubus israel. iuxta maledictiones quę scripte sunt in libro
legis huius. ac fedieris eius generatio. Dicet q; sequens generatio.
& filii qui nascentur de nepotibus eius. & peregrinus qui de longe uenerit. cum
uiderit plagas terre illius. & infirmitates eius quibus eam afflixit
dominus. sulphur & sal. & totius ardore combustionis. ne ulla
ibi seratur nec virens quippiam germinet. nec ullum in ea subnas
catur olus. sicubi euersionem sodomę & gomorre. admę & seboim quas subuertit dñs
in furoris sui. & dicent omnes gentes. Quare sic fecit dñs huic
terre. Quę est hec ira furoris eius immensa. Et respondebit. Quia
dereliquerunt pactum dñi dei patrum suorum. quod pepigit cum eis. cum educeret
eos de terra egypti. & seruierunt diis alienis. & adorauerunt eos. quos nescie
bant. & quibus nō fuerant accommodati. Iccirco furor dñi contra illam
accendetur. ut inducat super eam omnem maledictionem quę scripta est in libro
huius. & eradens dñs eos de terra sua in ira & in furore suo & in indignatione maxima. pre
cipitauit in aliam sicut hodie comprobatur. Secreta
deo nostro. que manifesta sunt nobis & filiis nostris
usq; in sempiternum. ut faciamus uniuersa legis huius mandata.

Cumq; uenerint super te omnes sermones isti benedictionis & maledictionis quas
dedi coram uobis. & reuocare cogitauerit in
cor tuum inter omnes gentes. in quas dispersit te dñs dñs tuus. & reuer
sus fueris ad eum & obedieris ei imperio suo tu & filii tui. in toto corde tuo & in tota anima tua. in
tempore illo. reducet dñs dñs tuus captiuitatem tuam. & miserebitur tui. & reuertens congre
get te de cunctis populis. in quibus antea dispersit te dñs deus tuus. Si abductus fuerit quis
quam tuorum ad extremum cęli. inde te reducet dñs deus tuus. & assumet te. atq;
introducet in terram quam possederunt patres tui. & obtinebis
ea. & benedicet tibi & maiores numero esse te faciet. quam patres
tui. & circumcidet dñs deus tuus cor tuum
& cor seminis tui ut diligas dñm deum tuum in toto corde tuo
& in tota anima tua. ut possis uiuere. Omnes autem maledictiones
has conuertet dñs super inimicos tuos. & eos qui oderunt & persequun
tur uerum. & audies uocem domini dei tui. faciesq; om
nia mandata eius quę ego precipio tibi hodie. & habundare faciet
dñs deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum. in fetibus uentris tui.
& in fructibus iumentorum tuorum. multitudine uberi tui. in fertilitate
terre tue. & in uberibus greges. Letabitur enim dñs super te ut
bene tractet. & multiplicet te. sicut lętatus est super patres
tuos. si audieris uocem domini dei tui. & custodieris precepta eius & cerimonias q in hac lege
scripte sunt. & reuersus ad dñm deum tuum in toto corde tuo. &
in tota anima tua. Mandatum hoc quod ego precipio tibi hodie nō
supra te est neq; procul positum nec extra terminos. ut possis dicere
quis nobis valet ascendere ad celum ut deferat illud ad nos & audiamus
eius precepta. & opere compleamus. neq; trans mare positum est ut causeris & dicas.
Quis ex nobis valet trans ire mare ut deferat illud ad nos & audiamus
eius precepta. & opere compleamus. Sed iuxta te est sermo valde in ore tuo & in corde tuo ut facias
illum. Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo uitā &
bonum & e contrario mortem & malum. ut diligas dñm deum
tuum & ambules in uiis eius & custodias mandata illius & cerimonias eius. & uiuas
& multiplicet te. benedicatq;
tibi in terra ad quam ingrederis possidenda. Si autem auerserit cor
tuum. & audire nolueris atq; errore deceptus adoraueris deos
alienos & seruieris eis. predico hodie quod pereas & parvo tempore
moriaris in terra. ad quam iordane transmisso ingrederis possidenda.
testes inuoco hodie celum & terram quod proposuerim uobis uitā & mortem. benedictionem & maledictio
nem. Elige ergo uitam ut & tu uiuas & semen tuum. & diligas
dñm deum tuum. atq; obedias uoci eius. & illi adhereas.
Ipse est enim uita tua. & longitudo dierum tuorum. ut habi
tes in terra pro qua iurauit patribus tuis abraham. ysaac & ia
cob. ut daret eis. Vocauit ergo moyses & locutus est omnia
uerba hec ad universum israel. & dixit ad eos. Centum viginti
annos sum hodie non possum ultra egredi & ingredi. presertim
cum & dominus dixerit mihi non transibis iordanem
istum. Dominus deus tuus transibit ante te. ipse delebit omnes
gentes has coram te. & possidebis eas. & iosue iste
transibit ante te. sicut locutus est dominus. Faciet q; dominus
eis sicut fecit seon & og regibus amorreorum. & terre eorum quos dele
uit eos. Cumq; dederit eos tradidero uobis. similiter facietis sicut
precepi uobis. Viriliter agite & confortamini. nolite timere nec
paueatis ad conspectum eorum. quia dominus deus tuus ipse est du
cor tuus. & non dimittet nec derelinquet te. &c.

Vocauitq; moyses iosue. & dixit ei coram omni israel. Confortare
& esto robustus. Tu enim introduces populum istum in terram quam
daturum se patribus eorum iurauit dominus. & tu eam sorte dividet
& dominus qui ducet ut est. ipse erit tecum. non dimittet te
nec derelinquet te. noli timere nec paueas. Scripsit ergo moyses
legem hanc & tradidit eam sacerdotibus filiis leui. qui portabant
arcam fedęris domini. & cunctis seniorib; israel. precepitq;
eis dicens. Post septem annos. anno remissionis in solemnitate
tabernaculorum. conuenientibus cunctis ex israel ut appareant in conspectu
domini dei sui. in loco quem elegerit dominus. legem istam
coram omni israel audientibus eis. & in unum omnium populo
congregato. tam uiris quam mulieribus. parvulis & aduenis qui
sunt intra portas tuas. ut audientes discant & timeant dominum
deum uestrum. & custodiant impleantq; omnes sermones legis huius.
filiosq; eorum ignorantes hanc ut audire possint. & timeant do
minum deum suum cunctis diebus quos uos ingredi
mini ad possidendam terram. Dixit
quoque dominus ad moysen. Ecce tempus mortis tue
appropinquat. Voca iosue & state in tabernaculo testimonii ut precipiam ei. Abi
erunt ergo moyses & iosue & steterunt in tabernaculo testimonii
apparuitque dominus in columna nubis quę steterat ad ostium
tabernaculi. Dixitq; dominus ad moysen. Ecce tu dormies cum
patribus tuis. & populus iste consurgens fornicabitur post deos alie
nos in terra ad quam ingredietur & habitabit in ea. Me derelinquet &
irritum faciet fedus quod pepigi cum eo. & succendet furor
meus contra eum in die illo. & derelinquam eum. & abscondam faciem
meam ab eo. & erit in devorationem. Inuenient eum omnia mala
& afflictiones. ita ut dicant in illo die. Vere quia non est deus
mecum inuenerunt me hec mala. Ego autem abscondam & celabo
faciem meam propter omnia mala quę fecit. quia secutus est deos
alienos. Nunc ergo scribite uobis canticum istud & docete filios
israel. ut memoriter teneant & ore decantent. & sit michi tes
timonium istud pro testimonio inter filios israel. Introducam enim eum
in terram pro qua iurauit patribus eius. lacte & melle manantem.
Cumq; comederint & saturati crassi fuerint. auertentur ad
deos alienos & seruient eis. & detrahent michi. & irritum
facient pactum meum. Postquam inuenerint eum multa mala &
afflictiones. respondebit canticum istud pro testimonio. quod
nullo delebit oblivio ex ore seminis sui. Scio enim cogitationes
eius quas faciunt hodie. antequam introducam eum in terram quam
repromisi ei sub iuramento. Scripsit ergo moyses canticum istud. docuitque filios israel.
Precepitq; dominus iosue filio nun & ait. Confortare & esto
robustus. Tu enim introduces filios israel in terram quam pollicitus es
& ego ero tecum. Postquam scripsit moyses uerba legis huius
in uolumine atq; completa. precepit leuitis qui portabant arcam
fedęris domini dicens. Tollite librum istum & ponite eum late
re arche fedęris domini dei uestri. ut sit ibi contra te testimonium.
Ego enim scio contentionem tuam. & cervicem tuam durissimam. Adhuc
hodie uiuente me & nequeunte uobiscum. semper inobedientes estis
mihi quanto magis cum mortuus fuero. Congre
gate ad me omnes maiores natu per tribus uestras atq; doctores. &

Loquar audiant̃ sermones istos. & uocabo contra eos te
tam & iam. Dou eram ḡd post mortē meā imque ages. ꝛc. &
declinabunt cū de uia quam p̃cepi uob. & occurrent uob ma
la ex extremo tempore. quando fecerit malum in conspectu do
mini. ut irritet eum opera manuum nr̃arum. ℣
Locutus est ḡ moyses audiente uniuerso cetu filior̃ isr̃l uerba car
minis huius. & ad finem usq; complauit. Audite celi que
quar. audiat terra uerba oris mei. Concrescat in pluuia doc
trina mea. fluat ut ros eloquium meum. Quasi ymber sup
herbā. & quasi stille sup gramina. quia nom̃ dñi inuocabo.
Date magnificentiam deo nr̃o. dei perfecta sunt opa. & omnes
uie eius iudicia. Deus fidelis & absq; ulla iniquitate. iust⁹
& rectus. peccauerunt ei. & non filii eius sed uitio rum. Generatio
prauа atq; peruersa. hecine reddis domino pplo stulto & n̄
sapienti. Numquid non ipse est pat̃ eius qui possedit te. & fe
cit & creauit te. Memento dierum antiquor̃. cogita generа
tiones singulas. Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi.
maiores tuos & dicent tibi. Quando diuidebat altissimus
gentes. quando separabat filios adam. Constituit terminos
populor̃. iuxta numerum filior̃ isr̃l. pars aut̃ domini pplus
eius iacob funiculus hereditatis eius. Inuenit eum in terra
deserta. in loco horroris & uaste solitudinis. Circumduxit
eum & docuit. & custodiuit quasi pupillam oculi sui. Sic
aquila prouocans ad uolandū pullos suos. & super eos uolitans.
Expandit alas suas & assumpsit eos. atq; portauit in hu
meris suis. Dominus solus duxit eum sine. & non erat cū eo dꝰ
alienus. Constituit eum sup excelsam terram. ut comederet
fructus agror̃. Ut sugeret mel de petra. oleumq; de saxo
durissimo. Butirum de armento & lac de ouib; cum adipe
agnor̃ & arietum filior̃ basan. Et hyrcor̃ cum medulla
tritici. & sanguine uue biberent meracissimu. Incrassatꝰ e
dilect⁹ & recalcitrauit. incrassat. impinguat. dilatat. Derelin
quit deū factorem suum. & recessit a deo saluatore suo. Pro
uocauerunt eum in dīs alienis. & in abhominationib; ad
iracundiam concitauerunt. Immolauerunt demonijs & nō
deo. dīs quos ignorabant. Noui recentesq; uenerunt. quos
non coluerunt patres eor̃. Oblitꝰ es dei creatoris tui. Uidit dominus & ad iracundiā
concitat⁹ est. quia prouocauerunt eum filii sui & filie. Et ait.
Abscondam faciem meā ab eis. & considerabo nouissima
eor̃. Generatio enim puersa est & infidelis filii. Ipsi
me prouocauerunt in deo qui n̄ erat dꝰ. & irritauerunt me in uā
citatib; suis. Et ego prouocabo eos in eo qui non est pplus. & in
gentе stulta irritabo illos. Ignis succensus est in furore meo.
& ardebit usq; ad inferni nouissima. Devorabit⁹ terram cum
germine suo. & montium fundamenta combure. Congre
gabo sup eos mala. & sagittas meas complebo in eis. Con
sumentur fame. & deuorabunt eos aues morsu amarissimo.
Dentes bestiarum immittā in eos. cum furore trahentiū sup
terram atq; serpentum. Foris vastabit eos gladius & intus
pauor: iuuenem simul ac uirginē. lactentem cū homine sene. Le
quar Urbem fame. & consumā ciues eius. Nisi timerem ini
micor̃. ne superarentur hostes eor̃. & dicerent. Manus nr̃a excelsa. & non dominus fecit hec
omnia. Gens absq; consilio est. nec est prudentia ulla in ea.
Utinā saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent. quomodo
possequatur unus mille. & duo fugent decē milia. Nonne
ideo quia dominus uendidit eos. & dñs conclusit illos. Non
enim est deus nr̃ ut dii eor̃. & inimici nr̃i sunt iudices. De ui
nea sodomor̃ uinea eor̃. & de suburbanis gomorre. Uua eor̃
uua fellis. & botrus amarissimus. Fel draconum uinum eor̃. &
uenenū aspidum insanabile. Nonne hec condita sunt apud me. &
signata in thesauris meis. Mea est ultio & ego retribuā. in
tempore ut labatur pes eor̃. Iuxta e dies perditionis. & adesse festi
nent tempora. Iudicabit dominus populum suum. & in seruis suis miser
bit̃. Uidebit quoniam infirmata est manus. & clausi quiq; defecer.
residuiq; consumpti sūt. Et dicet. Ubi sunt dii eor̃. in quibus ha
bebant fiduciā. De quor̃ uictimis comedebant adipes. & bi
bebant uinum libaminum. Surgant & opitulentur uobis.
& in necessitate uos protegant. Uidete quod ego sim solus. & non
sit alius dīs preter me. Ego occidā & ego uiuere faciā. percutiam
& ego sanabo. nec est qui de manu mea possit eruere. Leuā
bo ad cēlum manū meā. & dicā. Uiuo ego in eternū. Si acuero ut
fulgur gladium meū. & arripuerit iudicium manus mea. reddā ultionem
hostib; meis. & his qui oderunt me retribuā. Inebriabo
sagittas meas sanguine. & gladius meus deuorabit carnes. de
cruore occisor̃ & de captiuitate nudate inimicor̃. capitis. Laudate
gentes populum eius. quia sanguinem seruor̃ suor̃ ulciscet. & ul
tionem retribuet inimicis eius. & propitiabit̃ terre populi sui.
Cumque uenisset ḡ moyses & locutus esset omnia uerba cantici huius in aurib;
populi. ipse & iosue filius nun. completoq; omni sermone. Posuit
eloquens ad uniuersum populum. & dixit ad eos. Ponite corda uestra in
omnia uerba que ego testificor uobis hodie. ut mandetis ea
filiis uestris. custodire & facere. & implere uniuersa que scripta
sunt in uoluminе legis huius. quia non in cassum precepta sunt uo
bis sed ut singuli uiuere queant. que si fecerint longo perseuerabunt
tempore in terra adquā iordane cum transmisso ingredientes possidebunt.
Locutus ē dominus ad moysen eadē die dicens. Ascende in
montem istum abarim ad dēt. transitum iordanis contra
uia. moab. contra iericho. & uide terram chanaan quā ego trado
filiis isr̃l in hereditatem. & morere in monte ad quē consc̃endens
iungeris populis tuis. sic mortuus est aaron fr̃ tuus in monte
or. & appositꝰ populis suis. quia peccastis in me contra me
dio filior̃ isr̃l ad aquas contradictionis in deserto syn.
& non glorificastis me in filiis isr̃l. Et contra uidebis eam. &
in ingredieris in eam. terram quam ego dabo filiis isr̃l. ℣

VERBA MOYSI SERVI DEI

DOMINUS DE SYNA VENIT DE HOSYR

Horum est nobis. Apparuit de monte pharan. & cum eo sanc
torum. In dextera eius ignea lex. Diligens populos. Omnes sanctos in manu
illius. Hi appropinquabunt ad pedes eius. accipient de doctri
na illius. Legem precepit nobis moyses. hereditatem multitudinis
iacob. Erit apud rectissimum regem congregatis principibus popu
lum tribus isr̃l. Uiuat ruben & non moriatur. & sit parvus in
numero. Hoc est aut̃ de benedicto. Audi domine uocem iude
& ad populum suum introduc eum. Manus eius pugnabit pro eo. & auxi
lium illius contra aduersarios erit. Et ait. Pectoralis
doctrina tua uiro sancto. quem probasti in tentatione. & iudicasti
ad aquas contradictionis. Qui dixit patri suo & matri sue nescio
eos. & fratres suos non cognouit. & nescierunt filios suos. Hi custodie
runt eloquia tua. & pactum tuum seruauerunt. Iudicia tua iacob
& legem tuā isr̃l. Ponent incensum in furore tuo. & holocau
stum super altare tuum. Benedic dñe fortitudini eius. & opa manuum
illius suscipe. Percute dorsa inimicor̃ eius. & qui oderunt eum non consurgant.
Et beniamin ait. Amantissimus domini habitabit confidenter
in eo. protector eius die ac nocte. & inter humeros illius requiescet.
Et de ioseph ait. Benedictione domini terra eius. de pomis celi & de
rore. atq; abysso subiacente. de pomis fructuū solis. & lune. de
uertice antiquor̃ montium. de pomis collium eternor̃. & de fructi
bus terre & de plenitudine eius. Benedictio illius que apparuit in rubo
ueniat super caput ioseph. & super uerticem nazareni inter fratres suos. Quasi primo
genitus tauri pulchritudo eius. cornua rinoceruntis cornua illius. In ipsis
uentilabit gentes. usq; ad terminos terre. Hec sunt multitudines ephraim
& hec milia manasse. Et zabulon ait. Letare zabulon in exitu
tuo. & y̆sachar in tabernaculis tuis. Populos ad montem uocabunt. Ibi
immolabit victimas iustitie. q̄ inundationem maris quasi lac sugent. &
thesauros absconditos arenarii. Et gad ait. Benedictus in latitu
dine gad. Quasi leo requiescit. extenditq; brachium & uertice. uideq;
principatum suum. quo in parte sua abscondit reposita. & fuerunt principes
populi. & fecit iustitias dñi. & iudicia sua cum israhel. Et aser ait. Benedictus in
filiis aser. sit placens fratribus suis. & tinguat in oleo pedem suum.
Ferrum & es calciamenta eius. Sicut dies iuuentutis tue. ita & se
nectus tua. Non est alius deus recti⁹. Ascensor celi auxi
liator tuus. Magnificentia eius discurrit nubes. habitaculum
eius sursum. & subter brachia sempiterna. Eiecit a facie tua inimi
cum. dixit q; Conterre. Habitabit israhel confidenter & solus.
oculus iacob in terra frumenti & uini. caligabunt imbres eius. Beatꝰ tu
es israhel. Quis similis tui populo saluate. Deus protector auxilii tui.
& gladius gloriе tue. Negabunt te inimici tui. &
tu eorum colla calcabis. ℣

Ascendit ḡ moyses de campestribus moab sup montem nebo. uerticem
phasga contra iericho. ostenditq; ei dñs omnem terram galaad usq;
dan. & uniuersum neptalim. terramq; ephraim & manasse. & omnem
terram usq; ad mare nouissimi. & australe latus. & circumdu
cem campestria iericho. urbis palmarum usq; segor. Dixitq; dñs ad eum.
Hec est terra pro qua iurauit abrahā. ysaac. & iacob dicēs. Semini tuo
dabo eā. Uidisti eā oculis tuis. & non ibis ad illā. Mortuusq;
ibi moyses seruus dñi. in terra moab iubente dño. & sepelierunt eum in
ualle terre moab. contra phogor. & nullus scit hominum sepulchrum
eius usq; in presentem diem. Moyses centum annorum erat quando mortuus est.
Non caligauit oculus eius. nec dentes eius mouti sunt. Fleuerunt eum filii
isr̃l in campestribus moab xxx. diebus. & completi sunt dies planctus
luctusq; moyseos. Iosue filius nun repletus spū sapientie. quia mo
yses posuit super eum manus suas. & obedierunt ei filii isr̃l. Fecitq; sic
prout dñs moysi. Non surrexit ppha ultra in isr̃l sicut moyses
quem nosse dñs facie ad faciem. in omnibus signis atq; portentis que
misit eum facere in terra egypti pharaoni & omnibus seruis eius
universeq; terre illius & cunctam manu robusta. magnaq; mirabi
lia que fecit moyses coram uniuerso isr̃l. ℣ Explicit deuteronomium.

TANAIM INITIO PENTATEUCO MOYSI FILII

Grande est mirabile. beatus ad hos filium aut̃ [illegible]
que habet in ore suo hymnū. dell̃ iohannes [illegible]
mone. Uarum quidem sobolem [illegible]
[illegible] nomen. [illegible] Moyses uero [illegible]
nouem [illegible] primogenitus [illegible]
[illegible] non habet similem [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

T FACTVM EST
POST MORTEM
MOYSI SERVI
DNI VT LOQVE
RET DNS ADIO
SVE FILIV NVN
MINISTRV MO
YSI ET DICET
EI MOYSES S
WS MIS MORTV
E SVRGE ET IN
SI IORDANE IS
TV TV ET OMIS
POPVLVS TECV
INTRAM QVAM
EGO DABO FILIS
ISRL OMNE LO
CV QVE CALCA
VERIT VESTIGI
V PEDIS VRI VOB
TRADA SICVT
LOCVT SV MOY
SI ADESERTO
ET LIBANO VSQ
AD FLVM MAGNV
EVFRATEN OIS
TRA ET THEORV

usq; ad mare magnū contra solis occasum. erit tibi nullus
Nullus uob poterit resistere, cuncte diebus uite tue. Sta
sui cū moyse. ita ero tecum. Non dimittā nec derelinquam.
Confortare & esto robustus. Tu enim sorte diuides pplo hanc
tam. pquā iurauī patribus tuis. ut tradā eā nobis. Confortа
re & esto robustus ualde. ut custodias & facias omne legē
quam precepit tibi seruus meus moyses. ne declines ab ea ad dexteram
uel ad sinistram. ut intelligas omnia q̄ agis. Non recedat uo
lumen legis huius de ore tuo. sed meditaberis in eo die ac no
cte: ut custodias & facias omnia que scripta sunt in eo. Tunc di
riges uiam tuā. & intelliges ea. Cōcepto ergo tibi. confortare &
esto robustus. Nolī metuere & noli timere. qm̄ tecū est dns
ds tuus. in omnib; ad quē cunq; proxeris iter.
Precepitq; iosue principib; pplī dicens. Transite per medium castrī
& imperate pplo ac dicite. Preparate uob cibaria. qm̄ post die
tres transibitis iordanē & ingredimini ad possidendā terrā
dns ds ur dabit uobis. Rubenitis q̄q; & gaditis. & di
midie tribui manasse ait. Memores estote uerbi quod pcepit
uob moyses famulus domini dicens. Dominus ds ur dedit uob
requiē & omne ciam. Uxores ure ac filii & iumenta manebūt
in terra. quam dedit uobis trans iordanē. uos aūt armati ante
mouete fratribus uris. omnes fortes manu & pugnate pro eis. donec
dem requiē fratribus uris. sic & uob dederit & possideant ipsi
q̄q; terram qm̄ dominus ds ur dabit uobis & reuertemini ad ter
ram possessionis uē. & habitabitis eā. quā uob dedit mo
yses famulus domini trans iordanē contra solis ortū. Respo
derunt; ad iosue & ait dixerunt. Omnia quecūq; precepisti nobis
facemus & quocunq; miseris ibimus. Sicut obediuimus in
cunctis moysi. ita & tibi obediemus. tantū sit dns ds tuus
cum moyse. Qui contradixerit ori tuo. & non
obedierit cunctis sermonib; aut quos preceperis ei morietur.
Tu tantum confortare & esto uir strenue. 7
misit ergo iosue filius nun de secūm duos uiros exploratores clā
destino. & dixit. Ite & considerate terram. urbemq; iericho.
Qui profecti ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine
rahab. & quieuerunt ibi apud eā. Nuntiatumq; est regi iericho
& dictum ei. Ecce uiri ingressi sunt huc nocte de filiis isrl
ut explorarent terram. Misitq; rex iericho ad rahab dicens.
Educ uiros qui uenerunt ad te. & ingressi sunt domum tuam.
Exploratores quippe sunt. & omnē terrā considerare uenerūt.
Tollensq; mulier uiros absconditos. ait. Fateor uenerūt ad
me. sed nescebam unde essent. Cumq; porta claudenda esset tenebre
hinc & illinc parate. exierunt. nescio quo abierint. Persequimini
cito. & deprehendetis eos. Ipsa aūt secū asconderat eos
in solario suo. opertos. stipula que iacebat
huc aūt ingressi fuerant secum sunt eos. priusq; portā claudere
tur. ob tenebras. Illis; egressis. statim portā clausit. Nec
dum obdormierant qui latebant. & ecce mulier ascendit
ad eos & ait. Noui q̄ tradiderit dns uob terram. Cecidit enim
timor uester in nos. & elanguerunt omnes habitatores ter
re. Audiuimus q̄d siccauerit dns aquas maris rubri ad ue
strum introitum. quando egressi estis egyptum. & quid feceritis
duobus amorreorum regibus: qui erant trans iordanem seon &
og quos interfecistis. Et hec audientes pauimus & elan
guit cor nrm. nec remansit in nob spes ad uestrum ut
tum. Dominus enim ds ur ipse est modo sursum. & in terra deorsum.
Nunc ergo iurate mihi per dominum. ut quomodo ego feci uobiscum
misericordiam. ita & uos faciatis cū domo patris mei. detisq; mi
signum uerū ut saluetis patrem meū & matrē. & fres & soro
res meas. & omnia que ex. fc. & eruatis animas nras de mor
te. Iurēruntq; ei. Anima nra sit pro uobis minorē. si
tamen non prodideris nos. Cumq; tradiderit nobis terram. fa
cemus tibi misericordiam & ueritatem. Omisit q̄ eos. p funem de
fenestra. Domus enim ei herebat muro. Dixitq; ad eos. Des
cendite ad montana. ne forte occurrant uobis reuertentes.
ibiq; latitate tribus diebus: donec redeant. & sic ibitis uiam
Quid dixerunt ad ea. Innoxi erimus a iuramento hoc quod di
rastis nos. si ingredienti nob terram signum fuerit funiculus iste
coccineus. & ligaueris eum in fenestra qua nos demisisti. &
patrē tuum ac matrē fres q̄ & omnē cognationē tuā congre
gaueris in domū tuā. Qui ostium domus tue egressus fuerit
sanguis ipsius erit in caput eius. & nos erimus ab eo. Cuncto
rū aūt sanguis qui cum eis fuerit in domo redundabit in caput nrm
si eos aliquis tetigerit. Si nos prodere uoluerit. & sermone
istum proferre minime eum nos iurando astringit q̄ adiu
rastis nos. Ille ait respō. Sic locuti estis. ita fiat. Dimittens q;
eos ut pergerent. appendit funiculū coccineū in fenestra. Illi
aūt ambulantes uenerūt ad montana. & manserūt ibi per tres
dies. donec reuerterentur qui fugerant persecutores. Quo reuerso
rum nullum inuenire potuerūt. Quibus per totum iter quesitis
sunt. & descendentes exploratores. reuersi sunt ad urbem. Ipsi
uero transgressi iordanem uenerunt ad montana. & manserunt ibi tribus
diebus. donec reuerterentur qui fugerant persecuti

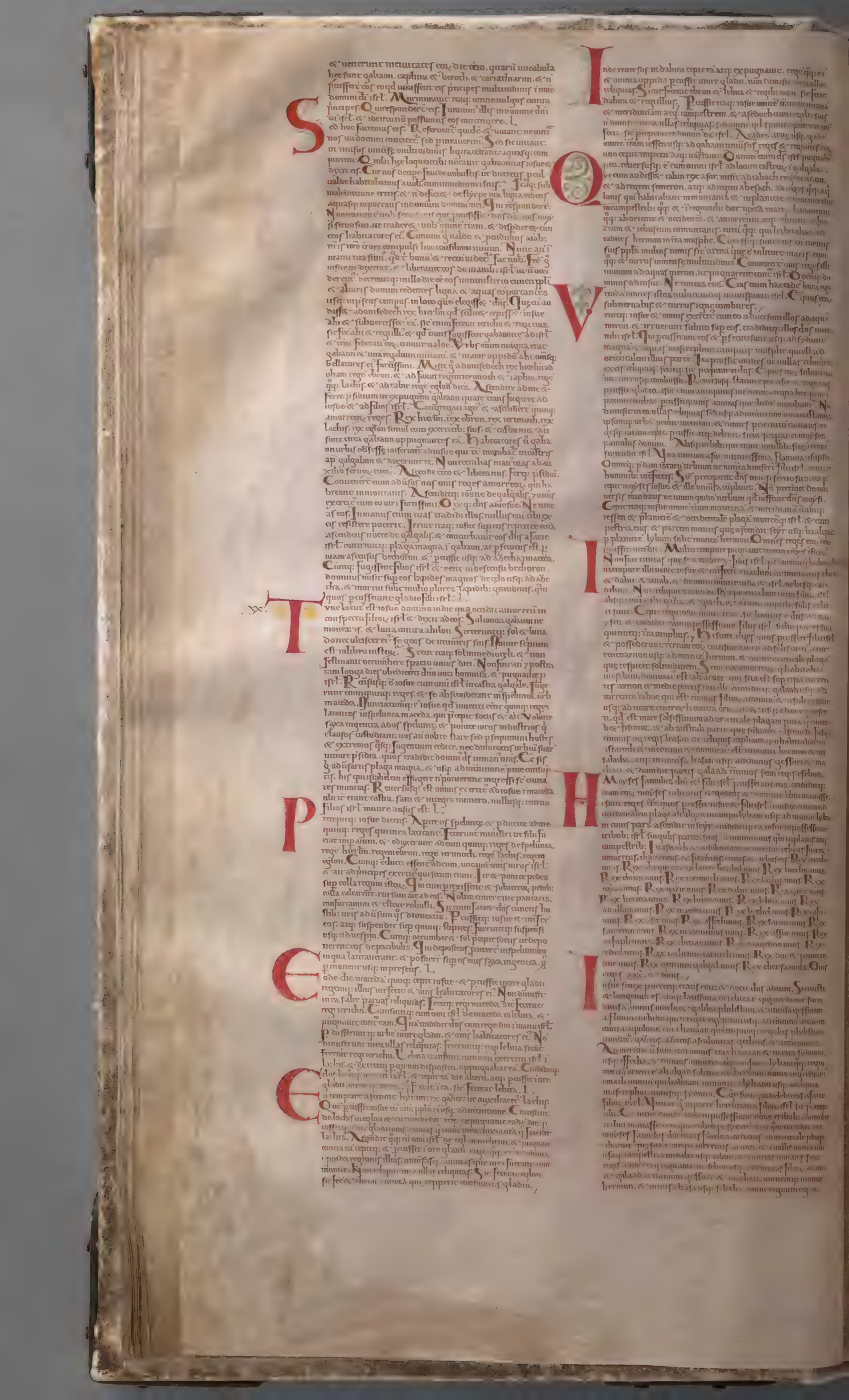

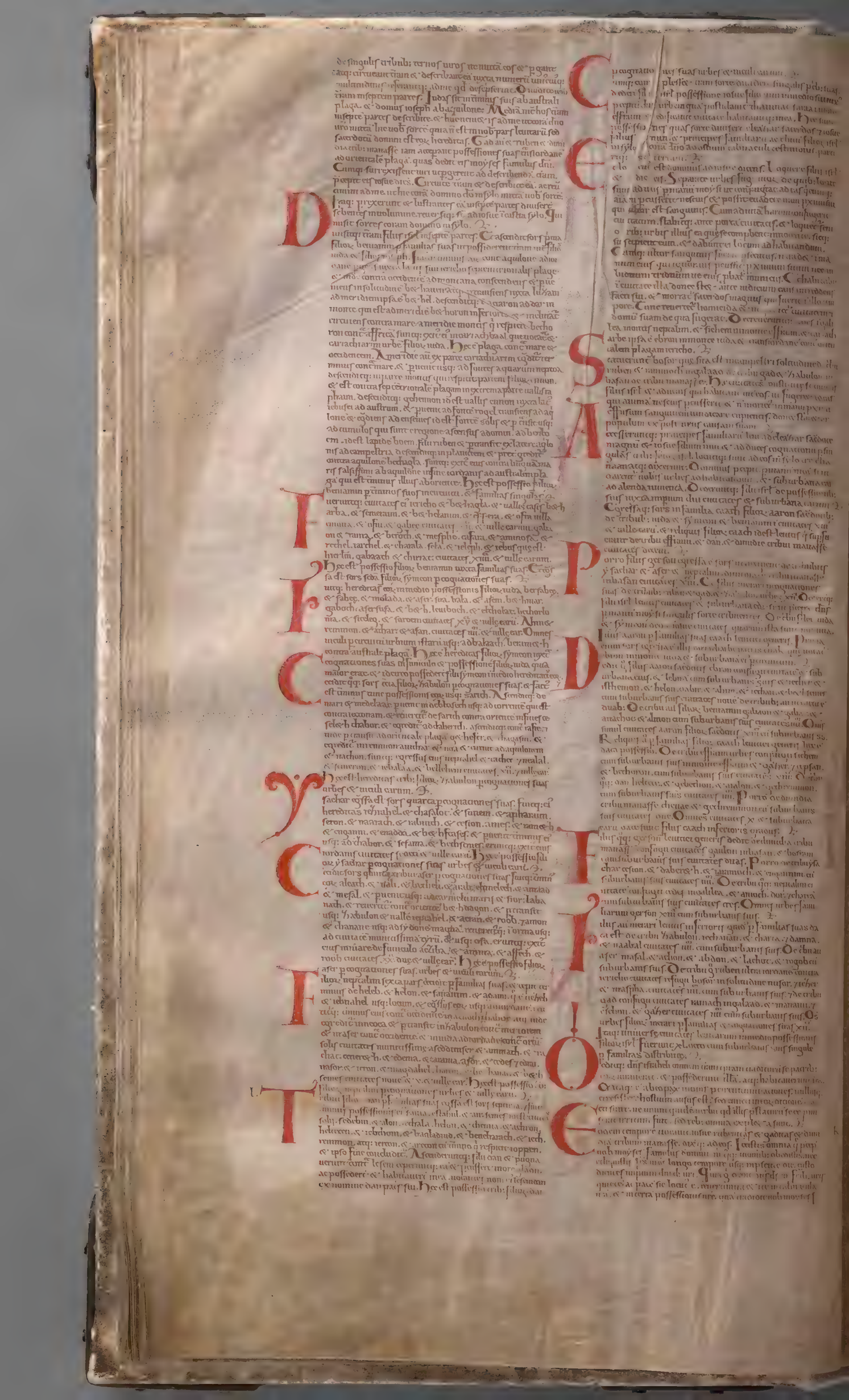

mulus dñi ꝑ stordanē ꝛc̄ dñm ꝛc̄ ac ut custodiat ea in
re & ope compleat mandatum & legem qm̄ ꝑcepit mihi
moy ses seruus dñi. ut diligatis dñm dñm vestrum. & ambu-
letis in omnib; viis eius & obseruetis mandata illius. adhereatisq; e
ac seruatis omni corde. & omni anima vra. Benedixq;
eis iosue & dimisit eos. Qui reuersi sunt in tabernacula sua.
Tribui aut manasse medie possessione moy ses dederat in
basan. & tribui medie quę iuxta iosue sorte inter ceteras
fris suos accepit trans iordanē ad occidentalē plagā. Cumq; dimisisset
eos in tabernacula sua. benedixisset illis. dixitq; ad eos.
Immensa substantia atq; diuitie reuertimini ad tabernacula
vra cum argento & auro. & ere & ferro & veste multa nimis. Di-
uidite predā hostium cum fribus vris. Q̄ exiit & edidit
filii ruben. & filii gad. & dimidia tribus manasse. filius. ist
de silo. que sita est in chanaan ut irent in galaad terrā
possessionis sue. quā obtinuerant iuxta imperium dñi per
manus moysi. ubi cum fuissent ad cumulos ꝛc̄ dixerunt. In
ꝛc̄ra chanaan. ędificauerē iuxta iordanē altare in finibus
magnitudinis. Q̄ cum audissent filii ist. & ad eos cete-
rum detulissent. ędificasse filios ruben & gad & dimidie
tribus manasse altare in ꝛc̄ra chanaan. iuxta circulum iordanis
ex latere filiorum ist. conuenerunt omes in silo ut ascenderent
& dimicarent contra eos. Ce misericordia misit ad illos i terrā
galaad. finees filium eleazari sacerdotis. & duces principes
cum eo. singulos de tribub; singulis. Qui venerunt ad tribus
ruben & gad. & dimidiā tribū manasse. in terra galaad dixerūq;
ad eos. Hec mandat omnis ꝓpls dñi. Quę est ista ꝛc̄ansgressio.
Cur reliquistis dñm dñm ist. ędificantes altare sedicionis.
& aculeu illius recedentes. An parum vob est ꝙd peccastis
in beelfegor & usq; hodie nō sit emundata a nob macula hui⁹ sceleris. nisi
p mortē multāq; de ꝓplo corruerunt. Et vos hodie re-
liquistis dñm. & cras irascetur omi ist tibi & desuper. Q̄
si putatis inmundā esse terrā possessionis vre. transite ad terrā
inquā tabernaculum domini habitat. & habetote nob; cōmu-
nia cum domino & a cōfessione nri nolite recedere. ędificate altari pter
altare dñi dei nri. Nonne achan filius zare peccauit in
anathemate. & furor domini ꝛc̄ fuit super omem ꝛc̄ram istrahel. Ille
erat unus homo & non solus periit in sceleri suo. Re-
spondentes filii ruben & gad & omnis tribus manasse ꝓncipib;
legationis ist. Fortissimus deus dominus ipse nouit & ist sciet
intelligat. Si prevaricationis animo hoc altare construxi-
mus. ut cultū dei nr̄i fugiamus ipsum & holocausta & sacrificia
ne holocausta & sacrificium & ꝓpitiationē inimicas sup eorum
ponere. ipse querat & ulciscat. & si non magis cogitatione
atq; consilio id fecimus. timentes ne dicerent filii nri filiis
nr̄is ad cras. quid vobis & dño deo ist. dominum posuit dñs inter nos & vos.
O filii ruben & filii gad. non habemus partem in domino. Et
auferet nos dñs de finibus nr̄is. & ꝓpter hanc occasionem auertent filii nri fi-
lios nros a timore domini. Placuit nobis hoc consilium. Et
edificauimus nob altare non in holocausta neq; in victimis
offerendas. sed in testimonium inter nos & vos. & posteros nostros
ut habeamus in conspectu eius in templo illius. & non dicant
cras filii nr̄i filiis nr̄is non est nob; pars in domino. Et
auertent filii nri filios nros ne timeant dñm. Quod si dixerint dicere
respondebimus eis. Ecce altare dñi
quod fecerunt patres nri non in holocausta neq; in sacrificia
sed in testimonium nr̄m acciuit. Absit a nob hoc ut nos
recedamus a domino. & ei uictimis relinquamus. Cui statuit
altare in holocausta & victimas offerendas ꝓter altare
domini dei nr̄i. ꝙd ex structura est. ad sanctificandum ei. Quę
audiens finees sacerdos & ꝓncipes legationis ist. & omnes
cum eo placati sunt. & verba filiorum ruben & gad & dimidie
tribus manasse libenter susceperūt. Dixitq; finees filius
eleazari sacerdotis ad eos. Nunc scimus ꝙd vobiscum sit dñs.
quia alienus estis a tali ꝛc̄ratione hac. & liberastis filios ist
de manu domini. Reuersus & cum ꝓncipib; filii ruben
& gad de ꝛc̄ra galaad ad finitimā chanaan ad filios ist & retu-
lerūt. Placuitq; sermo cunctis audientib; & laudauerūt
dominum filii ist. & nequaq̄m ultra dixerunt ut ascenderēt
contra eos atq; pugnarent. & delerent eam possessionis sue.
Vocauerunt eq; filii ruben & filii gad altare ꝙd exstruxerāt
testimonium inter eos. ꝙd dominus ipse sit deus. Cuoluta autem
multo tempore. postq̄m pace dominus dederat ist & subie
cit in circuitu nationib; inimicis. & iosue iā senex & ꝓ-
ecte ętatis. principes ac duces magistratus ad se
accire fecit. Ego senui & ꝓfectus ętate sum. uos q; cernitis omnia que fecerit dñs
deus vr cunctis ꝓ circuitum nationib; quoniā ꝓ vobis ipse pug-
nauerit. Cernite nunc quia vob sorte distribuite eam ab o-
rientali parte iordanis usq; ad mare magnum. residua adhuc
sup sunt nationes. quas dñs deus vr dispersit eas. & auferet a
facie vra. & possidebitis eam sicut nob pollicitus est. Estote
confortamini & custodite ut custodiatis cuncta que
scripta sunt in uolumine legis moysi. & ne declinetis ab
eis nec addatis ea. neq; ad similitudinem. ne postea misceamini
his ad quos que mecum sunt. nec ei nominis
dei eius. & seruiant eis & adorent illos. sed adhereatis
domino deo vro ꝙd fecistis usq; in diē hanc. & tunc auferet
dñs omnes inimicos vros gentes magnas & robustissimas. &
nullus vobis resistere poterit. Vnus euob ꝓsequet ho
stium mille uros. quia dñs deus vr ꝓ vob ipse pugnabit. sic
pollicitus est. Hoc tam diligentissime ꝓcauete. ut diligatis
dominū deum vrm. Q̄ si uolueritis ꝙ retrum hanc quę ne
vos habitant eruditi. ad hęc & cum eis miscamini connubia
atq; amicitias copulare. tam nunc sciote ꝙd dñs deus vr no
eas deleat ante faciem uram. sed sint vob in foueę ac laqueum
& offendiculum ex latere uro. & fudes in oculis uris. donec
vos auferat ꝛc̄ra dispdac de ꝛc̄ra hac optima ꝙm tradidit
vob. Ego hodie ingredior uia uniuerse carnis. & toto
animo cognoscetis ꝙd de omnib; verbis que dñs ꝓlocutus
est vob cē pollicitus. unum ex ꝓcedentibus non cassum. Sic ꝙ impleta
sint ope ꝙd promisit. & ꝓspera cuncta ueniunt. sic addūt
sup vos quicq̄d malorū comminatus est. donec vos auferat atq;
dispdac de ꝛc̄ra hac optima ꝙm tradidit vob. eo ꝙd ꝓtergressi
pactū domini dei sui ꝙd ꝓpositum habuit. ut seruiret eis & adora-
retis eos. Cito ergo uelociter consurgite. inue-

Cfuror domini. & ausa remanet de ꝛc̄ra hac optima. quam tradidit vob.
ingregamini. iosue omēs tribus istrahel. & vocauit eos
maiores natu & principes ac iudices atq; magistratus ꝛc̄re
mi conspectu domini. & adstiterunt in conspectu dei. Et ait ad
omē ꝓplm ist. Hec dicit dñs
deus ist. Trans fluuium habitauere ꝓres uri ab initio. Thare
pater abrahā & nachor seruierunt deo alieno. Tulitq; patrem
um abrahā de mesopotamia. & duxit eū in terrā chā
naan. multiplicauitq; semen eius. & dedit ei ysaac. Illiq; dedi
deo iacob & esau. Et quib; esau dedi montem seyr. ad possidē
dum. iacob aut & filii eius descenderūt in egyptum. Misi q; mo
ysen & aaron & percussi egyptum multis signis atq; portenti
edyxi q; vos & patres vros de egypto & eduxi vos ad mare. p
secuti q; sunt egyptii patres vros cum curribus & equitibus usq;
ad mare rubrum. Clamauerunt aut ad dñm filii ist qui posui
confusionē inter vos & egyptios. & adduxit sup illos mare & ope
uit eos. Vidistis oculis uris cuncta que ingyptio fecerim. Et ha
bitastis in solitudine multo tempore. & introduxi vos in terrā
amorrei qui habitabat trans iordanē. Cumq; pugnarent
contra vos. tradidi eos in manus uras & possedistis ꝛc̄ram
eorū: nec fecistis illos. Surrexit aut balac filius sephor rex
moab & pugnauit contra istrahelē. misitq; & vocauit balaā
filium beor ut malediceret vob. & conuolui audire eum.
si e contrario benediceret vobis. & liberauit vos de ma
nibus eius. Transistisq; iordanem & uenistis in iericho. pugna
uerunt contra vos uri habitatores iericho. amorreus. & ferezeus
& chananeus. ethei. & gergeseus. euheus. & iebuseus. & tra
didi illos in manus uras. Misi q; crabrones. & eiecit
eos de loco suo. Duos reges amorreos. & non in gladio tuo
& in arcu tuo. dedi q; vob terrā in qua non laborastis
& urbes quas non ędificastis ut habitaretis in eis. uineis &
olivetis que non plantastis. Nunc ergo timete dñm & seruite
ei sincero corde & ueracissimo. & auferte deos quib; seruie
runt patres uri in mesopotamia & in egypto. & seruite
dño. Si autem malum vobis videtur non seruire
domino. optio vob hodie. Cui seruire potissimum uos uelitis
siue deis quib; seruierunt patres vri qui erant trans fluuium.
siue deis amorreorum in quorum terra habitatis. Ego aut
& domus mea seruiemus domino. Respōdit ꝓpls & ait.
Absit a nob ut derelinquamus dñm. & seruiamus deis alienis.
Dominus deus nr̄ ipse eduxit nos & patres nros de terra egypti
de domo seruitutis. fecitq; videntib; nob signa ingentia. & cu
stodiuit nos in omni via ꝙ ambulauimus. & in cunctis po
pulis ꝑ quos transiimus. & ipse uniuersas gentes amorrei
habitatore ꝛc̄re que nos ꝓterimus. Seruiem⁹ q; domino. quia
ipse deus nr̄ est. Dixitq; iosue ad ꝓplm. Non poteritis seruire
domino. Deus enim sanctus & fortis emulator est. non ignoscet
scelerib; nris atq; peccatis. Si dimiserit deus & reliquerit deus
alienos conuertens se. affligat vos & consumat. postquā
ꝓfecit bona. dixitq; ꝓplus ad iosue. Nequaquā ut loqueris
erit. sed seruiem⁹ domino. Cui iosue ait ad ꝓplm. Testes uos
estis. quia ꝙ elegeritis dominū ut seruiatis ei. Respondentq;
Testes sumus. Nunc ergo auferte deos alienos qui in medio uri.
melius ac cor ad dñm deum israhel. Dixitq; ꝓplus ad iosue. Dominum deum uru
seruiemus & obedienti uoci eius. Percussit q; iosue
die illo fedus. & ꝓposuit ꝓplo ꝓcepta atq; iudicia in sichem.
Scripsitq; iosue omnia uerba hec in uoluminе legis dei. & tu
le lapidem grandē posuit subter quercum que erat in sanctua-
rio dei. & dixit ad omne ꝓplm. Ecce lapis iste erit uob in testimo-
nium. qui audierit omnia uerba dñi que locutus est nob. ne
forte postea negare uelitis. & mentiri deum do uro. Dimi-
sit q; ꝓplm. unumquemq; in possessionem suam. Et
post hec mor
tuus est iosue filius nun seruus dñi. cxmus annos habens. sepelie
runtq; eum in finibus possessionis sue. in chamnathsare q; est
in montanis ephraim. a septentrionali parte montis gaas.
Seruauit ist deum cunctis diebus iosue & quotquot non nouit
ea omnia opa domini que fecerat in ist. Ossa q; ioseph
que tulerant filii ist de egypto sepelierunt in sichem in parte
agri q̄m emerat iacob a filiis emmor patris sichem centum no
minis ouis. & fuit in possessione filiorum ioseph. Eleazar q;
filius aaron mortuus est. & sepelierunt eum in gaaba finees filii
eius. que data est ei in montibus ephraim.

INCIPIT LIBER IVDICVM QVI DR SOBTHIM

POST MOR
TEM IOSVE
consuluerunt filii ist dominum dicentes. Q̄s ascen-
det ante nos contra chananeum. & erit dux ꝑ bella.
Dixit q; dominus. Judas ascendet. Ecce tradidi
in manus uas. Et ait judas symeoni fri suo. Ascende
mecum in sorte mea. & pugna contra chananeum. ut
& ego pugnem tecum in sorte tua. Et abiit ei symeō.
Ascendit q; judas & tradidit dñs chananeū ac ferezeū

DIMAPS

in manus eor, & percusserunt eum bethsch h decem milia uirorum. Inuenerunt autem eum dauid cbos h in bethsse, h & pugnauerunt contra eum. & percussere chananeu ac ferezeum. Fugit autem adonibezech quem secuti comprehenderunt eum, succiderunt summitates digitorum manuum ac pedum. Dixitq; adonibezech. Septuaginta amputatis manibus ac pedibus summitatibus colligebant sub mensa mea reliquiae. Sicut feci ita reddidit mihi deus. Adduxerunt autem eum hierusalem, & ibi mortuus est. Oppugnantes autem filii iuda hierusalem ceperunt eam, & percusserunt in ore gladii, ciuitatem succenderunt incendio omnium eius. Et postea descenderunt pugnaturi contra chananeu qui habitabat montana, & australem plagam, & campestria. Perrexit iudas contra chananeum qui habitabat in hebron, cui nomen fuit antiquitus cariath arbe, percussit sesai, & aiman, & tholmai. Exinde ascendit habitatores dabir, cui nomen fuit antiquitus cariath sepher. id est ciuitas litterarum. Dixit autem caleph. Qui percusserit cariath sepher & rapuerit eam dabo ei axam filiam meam uxorem. Cumq; cepisset eam othoniel filius cenez frater caleph minor, dedit ei filiam suam uxorem. Quae perpetuo instituere monumentum suum ne posset, a patre suo agrum. Quem cum suspirasset sedens asino, dixit ei caleph. Quid habes? At illa respondit. Da mihi benedictionem. Quia terram arentem dedisti mihi, da & irriguam aquis. Dedit ei caleph irriguam superiorem & irriguam inferiorem. Filii autem cinei descendentium de ciuitate palmarum ad filios iudae in deserta sortis eius, quae est ad meridiem arad, & habitauerunt cum eo. Abiit autem iudas cum symeone fratre suo, & percusserunt simul chananeu qui habitabat in sephat & interfecerunt eum. Vocatumq; est nomen urbis horma, id est anathema. Cepitq; iudas gazam cum finibus suis, & ascalonem cum finibus suis. Fuitq; dominus cum iuda & montana possedit, nec potuit delere habitatores uallis quia falcatos currus habuerunt. Dederunt caleb hebron sicut dixerat dominus & moysi. Qui deleuit exinde tres filios enach. Jebuseum autem habitatore hierusalem non deleuerunt filii beniamin. habitauitq; iebuseus cum filiis beniamin in hierusalem usq; in presentem diem. Domus uero ioseph ascendit in bethel. fuitq; dominus cum eis. Nam cum obsiderent urbem quae prius luza uocabatur interrogauerunt hominem egredientem de ciuitate. dixeruntq; ad eum. Ostende nobis introitum ciuitatis. & faciemus tecum misericordiam. Qui cum ostendisset eis percusserunt ciuitatem ore gladii. hominem autem illum & omnem cognationem eius dimiserunt. Qui dimissus abiit in terram hetheum. & aedificauit ibi ciuitatem uocauitq; eam bethsam, quae usq; in presentem diem. Manasses quoque non deleuit bethsan & thenac cum uicis suis & habitatores dor & ieblaam & mageddo cum uicis suis cepitq; chananeus habitare cum eis. Postquam autem confortatus est israhel fecit cananeum tributarium & delere noluit. Effatus est autem ephraim chananeum qui habitabat in gazer. & habitauit chananeus in medio eorum. Zabulon non deleuit habitatores cedron. & naalol & habitauit chananeus in medio eius. Factusq; est ei tributarius. Aser autem non deleuit habitatores accho & sydonem. ahlab & achazib & helbaa & aphec & roob. habitauitq; inuerecundus chananeus habitator illius terrae. nec ipsos eiecit eum. Neptalim non deleuit habitatores bethsemes & bethanat & habitauit inter chananeum habitatorem terrae. Fueruntq; edes habitatores bethanat & bethanath. Arauitq; amorreus filios dan in monte nec dedecit locum ut descenderent in planum. Habuitq; initium hereditatis quae ceperat ab helon & salim. Et ait gravatae manus ioseph. Factusq; est ei tributarius. Fuit autem terminus amorrei ab ascensu scorpionis petra & superiora loca. Ascendit quoque angelus domini de galgala ad locum flentium & ait. Eduxi uos de aegypto & introduxi in terram pro qua iurauerat patribus uestris & locutus sum non irritum faciam pactum meum uobiscum in sempiternum. ea dumtaxat conditione ut pactum cum habitatoribus terrae huius non feriatis. & aras eorum subuertere cuncti. & nullus audire uocem meam. Cur hoc fecisti? Quamobrem nolui delere eos a facie uestra ut habeatis hostes. & dii eorum sint uobis in ruinam. Cumque locutus angelus domini omnia uerba haec ad omnem filios israel. eleuauerunt uocem suam & fleuerunt. & uocatum est nomen loci illius flentium. fleruntque ibi immolauerunt ei. Dimisit autem populum iosue. & abierunt filii israel unusquisque in possessionem suam ut obtinerent eam. seruierunt autem populus domino cunctis diebus iosue. & senum. qui longo post eum uixerunt tempore & nouerant omnia opera domini quae fecerat cum israel. Mortuus est iosue filius nun famulus domini centum & decem annos natus. & sepelierunt eum in finibus possessionis suae in monte ephraim ad septentrionalem plagam montis gaas. Omnisq; illa generatio congregata est ad patres suos. Et surrexit alia quae nescierat dominum & opera quae fecerat in israel. Fecerunt filii israel malum in conspectu domini & seruierunt baalim ac dimiserunt dominum deum patrum suorum qui eduxerat eos de terra aegypti & secuti sunt deos alienos. deos gentium quae habitabant circa eos & adorauerunt eos. & ad iracundiam concitauerunt dominum dimisseruntque eum. & seruierunt baal & astaroth. Iratusq; est dominus contra israel & tradidit eos in manus direptionum. Quae ceperunt eos & uendiderunt hostibus qui habitabant per gyrum nec potuerunt resistere aduersariis suis. sed quocumq; pergere uoluissent manus domini erat super eos sicut locutus est & iurauerat ei. & uehementer afflicti sunt. Suscitauitq; dominus iudices qui liberarent eos de manibus diripientium. sed nec illos audire uoluerunt fornicati cum diis alienis & adorantes eos. Cito deseruerunt uiam per quam ingressi fuerant patres eorum & audierunt mandata domini omnia fecere contraria. Cumq; dominus suscitaret eis iudices. erat iudex cum eo & liberabat eos de manibus inimicorum suorum cunctis diebus iudicis. & afflictos auxiliabatur gemitus. & liberauit eos de uexantibus & opprimentibus eos. Cumque mortuus esset iudex reuertebantur & multo maiora faciebant quam fecerant patres eorum. sequentes deos alienos & seruientes eis. & adorantes illos. Non dimiserunt a uoluntatibus suis & uia durissima per quam ambulare consueuerant. Iratusq; est furor domini contra eos. & ait. Quia transgressi sunt pactum meum quod pepigeram cum patribus eorum. & audire me noluerunt contemptis. & ego non delebo gentes quas dimisit iosue & mortuus est. ut impleta sit per eas israel. utrum custodiant uiam domini & ambulent in ea. sicut custodierunt

Hpatres eor an non. Omisitq; dominus omnes has nationes & ceteras subuertere noluit. nec tradidit eas manibus iosue. Hae sunt gentes quas dimisit dominus ut erudiret & noscere faceret omnes israel qui non nouerant bella chananeorum. & posteritatem filiorum. certare cum hostibus. & habere consuetudinem belli. Quinq; principes philistinorum. omnesq; chananeus & sydonius & euaeus qui habitabat in monte seir. usq; ad montem baalhermon usq; ad introitum emath. Omisitq; eos ut ipse experiret israhelem utrum audirent mandata domini quae praeceperat patribus eorum per manum moysi an non. Igitur filii israel habitauerunt in medio chananei. & ethei. & amorrei. & pherezei & euaei. & iebusei. & adduxerunt filias eorum uxores ipsi. filiasque suas eorum filiis tradiderunt. & seruierunt diis eorum. fecerunque malum in conspectu domini. & oblita sunt dei sui seruierunt baalim & astaroth. Iratusq; dominus contra israel tradidit eos manibus chusan rasathaim regis mesopotamiae seruierunt ei octo annis. Et clamauerunt ad dominum qui suscitauit eis saluatorem & liberauit eos othoniel filium cenez fratrem caleph minoris. Fuitq; in eo spiritus domini. & iudicauit israel. Egressusq; est in pugnam & tradidit dominus in manu eius chusan rasathaim regem syriae. & oppressit eum. Quietaq; est terra xl. annis. & mortuus est othoniel filius cenez. Addiderunt autem filii israel facere malum in conspectu domini. Qui confortauit aduersum eos eglon regem moab qa fecere malum in conspectu domini. & congregauit ad eos filios ammon & amalech & abiit. & percussit israel. atq; possedit urbem palmarum. Seruierunt eglon regi moab decem & octo annis. Et postea clamauerunt ad dominum qui suscitauit eis saluatorem ehud filium gera filium iemini uirum adbilem. Misitq; filii israel per manum eius munera eglon regi moab. Qui fecit sibi gladium anceps habentem in medio capulum longitudinis palmae unius. & accinxit eo sub ueste in dextero femore. obtulitq; munera eglon regi moab. Erat autem eglon crassus nimis. Cumq; obtulisset munera. prosecuti sunt socii qui eum comitati erant. & remansit in galgalis ubi erant ydola. dixitq; ad regem. Verbum secretum habeo ad te rex. At ille imperauit silentium. Et egressi omnes qui circa eum erant. ingressus est ehud ad eum. Sedebat autem in aestiuo cenaculo solus. Dixitq; Verbum dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno. Extenditq; ehud manum sinistram & sumpta dextera transfixit uentrem eius. in quo & ferrum cum stercore egressum est. Nec adiecit ut extraheret gladium. sed reliquit in corpore. stantq; pinguedo clausit ferrum. ne extraheretur cum stercore. Ehud autem egressus per porticum. & occludens ostia cenaculi. & obserans ea. abiit. Et cum uenissent serui & uidissent fores cenaculi clausas. existimauerunt eum dormire in aestiuo cubiculo. Et cum diutius perseuerarent & ad ea quae putabant. aperiret dormienti. inuenerunt dominum suum iacentem in media mortuum. Dum illi autem tardarent. effugit ehud & praeteriit locum in quo steterant idola. & uenit ad parietes. quos transgressus ingressus est latenter. Quos statim occludens. & obserans ascendit per cenaculum. Et ecce uox fugientis ei nuntiata est. Ille autem ascendens peruenit ad sculptilia. & stans mittebat effugia. Egressusque est ehud per posticum. & transiens locum qui erat post idola. uenit ad eos. Et clamauit in montana ephraim. Ego praecedam uos. descendite post me. Tradidit enim dominus inimicos uestros moabitas inimanus uras. Descenderunt post eum & occupauerunt uada iordanis ne transire quisquam posset. & non dimisere ullum transire. Percusserunt autem moabitas in tempore illo. x. milia exercitus omne robustum & fortem uirum. nullus qui euadere potuit. Humiliataque est moab in illo sabbato sub manu israel. & quieuit terra annis octoginta. Post hunc fuit iudex filius anath qui percussit philistheos sexcentos uiros. [illegible] Et ipse iudicauit israel. Accidit autem ut iret filius dei ad thamnatsare. & inuenit ibi chabri uxorem habentem septuaginta filios. qui per singulos annos ascendebant ciuitatem & sedebant super asinos. Et ipse habebat triginta asinos. Et possidebant triginta urbes. quae uocabantur usque hodie auoth iair. id est pagi iair. Mortuus est autem abimelech. & ierunt ad eum de ephraim qui dicerent ei. Surge & egredere nos. Et ille arripiens securim. succidit ramos. & imposuit humeris suis. Et ait ad comites suos. Quod me uidistis facere festinate & facite similiter. Feceruntque sic. Et ipse cum omni populo qui cum eo erat. ingressus est ad munitionem. & circumdedit eam. Et succendit ignem in ea. Mortuique sunt quasi mille uiri & mulieres. Et ipse abiit thebes. & obsedit eam. Et cepit. Erat autem turris fortissima in medio urbis. ad quam confugerunt omnes uiri & mulieres. & cuncti principes ciuitatis. & clausis ostiis ascenderunt tectum turris. Et ipse uenit usque ad turrim. & expugnare conabatur. Et appropinquauit ostio turris ut succenderet eam igni. Et ecce mulier desuper misit partem molae super caput abimelech. & confregit cerebrum eius. Qui statim uocauit armigerum suum. & ait ei. Educ gladium tuum. & interfice me. ne forte dicant de me. Mulier interfecit abimelech. Et transfixus est gladio. Et mortuus est. Reddidit ergo deus malum abimelech quod fecerat patri suo. interficiendo septuaginta fratres suos. Reddidit quoque omnem malitiam uirorum sichimorum super capita eorum. Et uenit super eos maledictio ionathan filii ierobaal. Fuit autem post abimelech. ut surgeret ad defendendum israel thola filius phua filii dodo uir de tribu issachar. ipse habitabat in samir in monte ephraim. Iudicauitque israel uiginti tribus annis. & mortuus est. Et sepultus in samir. Surrexit post eum iair galaadites. & iudicauit israel uiginti duobus annis. Habuitque triginta filios. qui sedebant super totidem asinos. & triginta urbes. quae uocabantur usque hodie auoth iair. id est pagi iair. Mortuus est autem iair. & sepultus in camon. Addiderunt autem filii israel facere malum in conspectu domini. & seruierunt baalim & astaroth. & deis syriae. & deis sidonis. & deis moab. & deis filiorum ammon. & philistinorum. Dereliquerunt dominum. & non seruierunt ei. Iratusque contra eos tradidit eos in manus philistinorum & filiorum ammon. Qui vexauerunt & contriuerunt filios israel octodecim annis. omnes qui habitabant trans iordanem in terra amorrei quae est in galaad. Transgressi autem filii ammon iordanem pugnabant contra iudam & contra beniamin & contra domum ephraim. Et afflictus est israel nimis. Dixitque dominus ad filios israel. Haec dicit dominus deus israel. Ego eduxi patres uestros de aegypto & introduxi in terram quam iurando promisi eis. Et locutus sum ut non dissiparem pactum meum uobiscum in aeternum. Vos autem non inibitis foedus cum habitatoribus terrae huius. sed subuertetis aras eorum. Et non audistis uocem meam. Quare hoc fecistis? Quamobrem & ego dixi. Non eiciam eos a facie uestra. sed habebunt uos in latere. & dii eorum erunt uobis in ruinam. Cumque locutus esset angelus domini omnia uerba haec ad omnem filios israel. eleuauit populus uocem suam & fleuit. & uocatum est nomen loci illius flentium. Et immolauerunt ibi hostias domino. Misitque iosue populum. & abierunt filii israel unusquisque in possessionem suam ut obtinerent eam. seruierunt autem populus domino cunctis diebus iosue. & senum. qui longo post eum uixerunt tempore & nouerant omnia opera domini quae fecerat cum israel. Mortuus est iosue filius nun famulus domini centum & decem annos natus. & sepelierunt eum in finibus possessionis suae in monte ephraim ad septentrionalem plagam montis gaas. Omnisq; illa generatio congregata est ad patres suos. Et surrexit alia quae nescierat dominum & opera quae fecerat in israel. Fecerunt filii israel malum in conspectu domini & seruierunt baalim ac dimiserunt dominum deum patrum suorum qui eduxerat eos de terra aegypti & secuti sunt deos alienos. deos gentium quae habitabant circa eos & adorauerunt eos. & ad iracundiam concitauerunt dominum dimisseruntque eum. & seruierunt baal & astaroth. Iratusq; est dominus contra israel & tradidit eos in manus direptionum. Quae ceperunt eos & uendiderunt hostibus qui habitabant per gyrum nec potuerunt resistere aduersariis suis. sed quocumq; pergere uoluissent manus domini erat super eos sicut locutus est & iurauerat ei. & uehementer afflicti sunt. Suscitauitque dominus iudices qui liberarent eos de manibus diripientium. sed nec illos audire uoluerunt fornicati cum diis alienis & adorantes eos. Cito deseruerunt uiam per quam ingressi fuerant patres eorum & audierunt mandata domini omnia fecere contraria. Cumque dominus suscitaret eis iudices. erat iudex cum eo & liberabat eos de manibus inimicorum suorum cunctis diebus iudicis. & afflictos auxiliabatur gemitus. & liberauit eos de uexantibus & opprimentibus eos. Cumque mortuus esset iudex reuertebantur & multo maiora faciebant quam fecerant patres eorum. sequentes deos alienos & seruientes eis. & adorantes illos. Non dimiserunt a uoluntatibus suis & uia durissima per quam ambulare consueuerant. Iratusq; est furor domini contra eos. & ait. Quia transgressi sunt pactum meum quod pepigeram cum patribus eorum. & audire me noluerunt contemptis. & ego non delebo gentes quas dimisit iosue & mortuus est. ut impleta sit per eas israel. utrum custodiant uiam domini & ambulent in ea. sicut custodierunt

[illegible] Egressusque est ehud per posticum. & transiens locum qui erat post idola. uenit ad eos. Et clamauit in montana ephraim. Ego praecedam uos. descendite post me. Tradidit enim dominus inimicos uestros moabitas inimanus uras. Descenderunt post eum & occupauerunt uada iordanis ne transire quisquam posset. & non dimisere ullum transire. Percusserunt autem moabitas in tempore illo. x. milia exercitus omne robustum & fortem uirum. nullus qui euadere potuit. Humiliataque est moab in illo sabbato sub manu israel. & quieuit terra annis octoginta. Post hunc fuit iudex filius anath qui percussit philistheos sexcentos uiros. [illegible] Et ipse iudicauit israel. Accidit autem ut iret filius dei ad thamnatsare. & inuenit ibi chabri uxorem habentem septuaginta filios. qui per singulos annos ascendebant ciuitatem & sedebant super asinos. Et ipse habebat triginta asinos. Et possidebant triginta urbes. quae uocabantur usque hodie auoth iair. id est pagi iair. Mortuus est autem abimelech. & ierunt ad eum de ephraim qui dicerent ei. Surge & egredere nos. Et ille arripiens securim. succidit ramos. & imposuit humeris suis. Et ait ad comites suos. Quod me uidistis facere festinate & facite similiter. Feceruntque sic. Et ipse cum omni populo qui cum eo erat. ingressus est ad munitionem. & circumdedit eam. Et succendit ignem in ea. Mortuique sunt quasi mille uiri & mulieres. Et ipse abiit thebes. & obsedit eam. Et cepit. Erat autem turris fortissima in medio urbis. ad quam confugerunt omnes uiri & mulieres. & cuncti principes ciuitatis. & clausis ostiis ascenderunt tectum turris. Et ipse uenit usque ad turrim. & expugnare conabatur. Et appropinquauit ostio turris ut succenderet eam igni. Et ecce mulier desuper misit partem molae super caput abimelech. & confregit cerebrum eius. Qui statim uocauit armigerum suum. & ait ei. Educ gladium tuum. & interfice me. ne forte dicant de me. Mulier interfecit abimelech. Et transfixus est gladio. Et mortuus est. Reddidit ergo deus malum abimelech quod fecerat patri suo. interficiendo septuaginta fratres suos. Reddidit quoque omnem malitiam uirorum sichimorum super capita eorum. Et uenit super eos maledictio ionathan filii ierobaal. Fuit autem post abimelech. ut surgeret ad defendendum israel thola filius phua filii dodo uir de tribu issachar. ipse habitabat in samir in monte ephraim. Iudicauitque israel uiginti tribus annis. & mortuus est. Et sepultus in samir. Surrexit post eum iair galaadites. & iudicauit israel uiginti duobus annis. Habuitque triginta filios. qui sedebant super totidem asinos. & triginta urbes. quae uocabantur usque hodie auoth iair. id est pagi iair. Mortuus est autem iair. & sepultus in camon. Addiderunt autem filii israel facere malum in conspectu domini. & seruierunt baalim & astaroth. & deis syriae. & deis sidonis. & deis moab. & deis filiorum ammon. & philistinorum. Dereliquerunt dominum. & non seruierunt ei. Iratusque contra eos tradidit eos in manus philistinorum & filiorum ammon. Qui vexauerunt & contriuerunt filios israel octodecim annis. omnes qui habitabant trans iordanem in terra amorrei quae est in galaad. Transgressi autem filii ammon iordanem pugnabant contra iudam & contra beniamin & contra domum ephraim. Et afflictus est israel nimis. Dixitque dominus ad filios israel. Haec dicit dominus deus israel. Ego eduxi patres uestros de aegypto & introduxi in terram quam iurando promisi eis. Et locutus sum ut non dissiparem pactum meum uobiscum in aeternum. Vos autem non inibitis foedus cum habitatoribus terrae huius. sed subuertetis aras eorum. Et non audistis uocem meam. Quare hoc fecistis? Quamobrem & ego dixi. Non eiciam eos a facie uestra. sed habebunt uos in latere. & dii eorum erunt uobis in ruinam. Cumque locutus esset angelus domini omnia uerba haec ad omnem filios israel. eleuauit populus uocem suam & fleuit. & uocatum est nomen loci illius flentium. Et immolauerunt ibi hostias domino. Misitque iosue populum. & abierunt filii israel unusquisque in possessionem suam ut obtinerent eam. seruierunt autem populus domino cunctis diebus iosue. & senum. qui longo post eum uixerunt tempore & nouerant omnia opera domini quae fecerat cum israel. Mortuus est iosue filius nun famulus domini centum & decem annos natus. & sepelierunt eum in finibus possessionis suae in monte ephraim ad septentrionalem plagam montis gaas. Omnisq; illa generatio congregata est ad patres suos. Et surrexit alia quae nescierat dominum & opera quae fecerat in israel. Fecerunt filii israel malum in conspectu domini & seruierunt baalim ac dimiserunt dominum deum patrum suorum qui eduxerat eos de terra aegypti & secuti sunt deos alienos. deos gentium quae habitabant circa eos & adorauerunt eos. & ad iracundiam concitauerunt dominum dimisseruntque eum. & seruierunt baal & astaroth. Iratusq; est dominus contra israel & tradidit eos in manus direptionum. Quae ceperunt eos & uendiderunt hostibus qui habitabant per gyrum nec potuerunt resistere aduersariis suis. sed quocumq; pergere uoluissent manus domini erat super eos sicut locutus est & iurauerat ei. & uehementer afflicti sunt. Suscitauitque dominus iudices qui liberarent eos de manibus diripientium. sed nec illos audire uoluerunt fornicati cum diis alienis & adorantes eos. Cito deseruerunt uiam per quam ingressi fuerant patres eorum & audierunt mandata domini omnia fecere contraria. Cumque dominus suscitaret eis iudices. erat iudex cum eo & liberabat eos de manibus inimicorum suorum cunctis diebus iudicis. & afflictos auxiliabatur gemitus. & liberauit eos de uexantibus & opprimentibus eos. Cumque mortuus esset iudex reuertebantur & multo maiora faciebant quam fecerant patres eorum. sequentes deos alienos & seruientes eis. & adorantes illos. Non dimiserunt a uoluntatibus suis & uia durissima per quam ambulare consueuerant. Iratusq; est furor domini contra eos. & ait. Quia transgressi sunt pactum meum quod pepigeram cum patribus eorum. & audire me noluerunt contemptis. & ego non delebo gentes quas dimisit iosue & mortuus est. ut impleta sit per eas israel. utrum custodiant uiam domini & ambulent in ea. sicut custodierunt

malleo. & fixit ei cerebrum usq; ad cerebrum. Qui statim mortuus est. Ecce autem baruch sequens fugientem
cabat. Et ingressa; ad eum ostendit ei dicens. Veni & ostendam tibi virum quem quæris. Qui cum introisset ad eam, vidit fugatum
gentem mortuum, & clavum in tempore ejus. Humiliavit deus in die illo regem chanaan coram filiis israhel.
Qui crescebant semper & forti manu opprimebant iabinum regem chanaan donec deleret eum.

Cantemus domino, gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem dejecit in mare. Fortitudo mea & laus mea dominus, & factus est mihi in salutem. Iste deus meus & glorificabo eum, deus patris mei & exaltabo eum. Dominus conterens bella, omnipotens nomen ejus. Quadrigas pharaonis & exercitum ejus projecit in mare, electi tristatores ejus submersi sunt profundo. Abyssi operuerunt eos, descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine, dextera tua domine percussit inimicum. Et in multitudine gloriæ tuæ deposuisti adversarios tuos, misisti iram tuam quæ comedit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ, stetit unda fluens, congregati sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus, persequar & comprehendam, dividam spolia, implebitur anima mea, evaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Flavit spiritus tuus & operuit eos mare, submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Quis similis tui in fortibus domine? quis similis tui magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis ac faciens mirabilia? Extendisti manum tuam & devoravit eos terra. Dux in misericordia tua populum quem redemisti, & portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum. Ascendent populi & ad iracundiam provocabuntur, dolores obtinebunt habitatores philistiim. Tunc conturbabuntur principes idumee, fortes moabitarum occupabit tremor, obrigescent omnes habitatores chanaan. Irruet super eos pavor & formido in magnitudine brachii tui, fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus domine, donec pertranseat populus iste quem possedisti. Introduces eos & plantabis in monte hereditatis tuæ, firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine, sanctificationem domine quam manus tuæ fundaverunt. Dominus regnabit in æternum & in seculum seculi. Ingressus est enim equus pharaonis cum quadrigis & ascensoribus ejus in mare, & reduxit super eos dominus aquas maris, filii autem israhel perierunt per siccum in medio mari. Sumpsit igitur maria prophetissa soror aaron tympanum in manu sua, egressæque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis & choris, quibus præcinebat dicens. Cantemus domino gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem dejecit in mare. Tunc cecinit moyses & filii israhel canticum hoc domino, & dixerunt verba hæc. Cantemus domino gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem dejecit in mare. Et ait dominus ad moysen. Ecce ego rorabo vobis panes de cælo, egrediatur populus & colligat quæ sufficiunt per singulos dies, ut tentem eum utrum ambulet in lege mea an non. Sexto autem die parent quod inferant, duplum erit eorum quæ colligere solent per singulos dies. Dixitque moyses & aaron ad omnes filios israhel. Vespere scietis quod dominus eduxerit vos de terra ægypti, & mane videbitis gloriam domini. Audivit enim murmurationes vestras contra dominum. Nos autem quid sumus, quia murmurationem vestram non contra nos sed contra dominum facitis? Dixit quoque moyses. Dabit dominus vobis vespere carnes edere & mane panes saturari, eo quod audierit murmurationes vestras quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? non contra nos murmuratio vestra est sed contra dominum. Dixit moyses ad aaron. Dic universæ congregationi filiorum israhel. Accedite coram domino audivit enim murmurationes vestras. Cumque loqueretur aaron omni cœtui filiorum israhel, respexerunt contra desertum & ecce gloria domini apparuit in nube. Locutus est dominus ad moysen dicens. Audivi murmurationes filiorum israhel, loquere ad eos. Vespere comedetis carnes & mane saturabimini panibus, & scietis quia ego dominus deus vester. Igitur vespere ascendit coturnix & operuit castra, mane ros jacebat per circuitum castrorum. Cumque operuisset superficiem terræ apparuit in solitudine minutum & quasi pilo tunsum, simile pruinæ super terram. Quod cum vidissent filii israhel dixerunt ad invicem. Manhu quod sonat quid est hoc? nesciebant enim quid esset. Dixitque eis moyses. Iste est panis quem dedit dominus vobis ad vescendum. Hoc est autem verbum quod præcepit dominus. Colligat ex eo unusquisque quantum sufficere potest ad vescendum, gomor per capita numerum animarum quæ in tabernaculo meo habitant, sic præcepit dominus. Fecerunt ergo filii israhel sicut præceperat moyses, & collegerunt alius plus alius minus. Et mensi sunt gomor, nec qui plus habuit abundavit, nec qui minus habuit defecit, sed unusquisque juxta id quod edere poterat, tantum collegit. Dixitque moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo usque mane. Qui non audierunt eum, sed reliquerunt de illo quasi ad vescendum, & vermes fecerunt in eo putredinem. Et fetere cœpit. Iratus est contra eos moyses. Colligebant autem mane unusquisque quantum sufficere poterat ad vescendum, cum autem incaluisset sol liquescebat. Die autem sexto collegerunt cibos duplices, id est gomor per singulos. Venerunt autem omnes principes turbæ & narraverunt moysi. Qui dixit ad eos. Hoc est quod locutus est dominus. Requies sabbati sanctificata est domino cras. Quodcumque operandum est operamini hodie, & quod coquendum est coquite. Et quidquid superfluum fuerit reponite in mane servandum. Feceruntque sicut præceperat moyses, & non computruit nec vermes inventi sunt in eo. Dixitque moyses. Comedite illud hodie quia sabbatum est domini, non invenietis hodie in agro. Sex diebus colligite, septimo autem die sabbatum est, in quo non invenietur. Et dixit dominus ad moysen. Usquequo non vultis custodire mandata mea & legem meam? Videte quod dominus dederit vobis sabbatum, propterea in die sexto tribuit vobis cibos duplices. Sedete unusquisque apud se, nullus egrediatur de loco suo die septimo. Requievit ergo populus die septimo. Domus autem israhel vocavit nomen ejus manna. Erat autem quasi semen coriandri candidum, & gustus illius quasi melle conditi. Dixit moyses. Hoc est quod præcepit dominus. Impleatur gomor ex eo in custodias futurarum generationum, ut noverint panem quo alui vos in deserto, quando eduxi vos de terra ægypti. Dixitque moyses ad aaron. Sume urnam unam & mitte in eam gomor manna, quod condens offeres in conspectu domini custodiendum in generationes vestras. Sicut præcepit dominus moysi, ita aaron reposuit illud in tabernaculo testimonii ut custodiretur. Filii autem israhel comederunt manna quadraginta annis donec venirent in terram habitabilem, manna comederunt donec pervenirent ad terminos terræ chanaan. Gomor autem decima pars est mensuræ. Igitur omnis multitudo filiorum israhel profecta est de deserto sin per mansiones suas juxta imperium domini, & castrametata est in raphidim. Non erat autem aqua ad bibendum populo. Litigavit igitur contra moysen & dixit. Da nobis aquam ut bibamus. Cui ait moyses. Quid litigatis mecum? cur tentatis dominum? Sitivit ergo ibi populus aquæ, & murmuravit contra moysen dicens. Cur hoc fecisti ut educeres nos de terra ægypti, ut me filios meos & jumenta mea interficeres siti? Clamavit autem moyses ad dominum dicens. Quid faciam populo huic? adhuc modicum & lapidibus me obruent. Dixit dominus ad moysen. Transi ante populum & assume tecum de majoribus natu israhel, virgam autem in manu tua qua percussisti flumen tolle & vade. Ecce ego stabo ibi coram te super petram horeb, percutiesque petram & egredietur ex ea aqua ut bibat populus. Fecit ita moyses coram senioribus israhel. Et vocavit nomen loci illius tentationem propter maledictum filiorum israhel & quia tentaverunt dominum dicentes. Estne dominus in nobis an non? Venit autem amalech & pugnabat contra israhel in raphidim. Dixitque moyses ad josue. Elige nobis viros fortes & egredere pugna contra amalech, ego autem stabo in vertice montis habens virgam dei in manu mea. Fecit josue sicut ei præceperat moyses ut pugnaret contra amalech, moyses autem & aaron & hur ascenderunt super verticem collis. Cumque levasset moyses manum vincebat israhel, sin autem paululum remisisset manum superabat amalech. Manus autem moysi erant graves, quas cum diutius sustinere non possent, tulerunt lapidem & subposuerunt ei sedenti, aaron autem & hur sustentabant manus ejus ex utraque parte, ut fulciretur manus ejus usque ad occasum solis. Et infirmavit josue amalech & populum ejus in ore gladii. Dixit autem dominus ad moysen. Scribe hoc ob memoriam in libro & recita auribus josue. Quia delebo memoriam amalech sub cælo, ut non recordetur nomen ejus. Ædificavit quoque altare in loco illo & vocavit nomen ejus dominus exaltatio mea. Et ait. Manus ad thronum domini, & bellum domini erit amalech a generatione in generationem. Audivit autem jethro sacerdos madian cognatus moysi omnia quæ fecerat deus moysi & israhel populo suo, quod eduxisset dominus israhel de ægypto. Tulit igitur sephoram uxorem moysi quam remiserat, & duos filios ejus, quorum nomen unius gersam, dicens. Advena fui in terra peregrinationis meæ. Et nomen alterius eliezer, dicens. Deus enim patris mei adjutor meus & liberavit me de manu pharaonis. Venit ergo jethro cognatus moysi & filii ejus & uxor ejus ad eum in desertum ubi castrametatus fuerat juxta montem dei. Et mandavit moysi dicens. Ego cognatus tuus jethro venio ad te & uxor tua & duo filii ejus cum ea. Egressus igitur moyses in occursum soceri sui adoravit & osculatus est eum. Salutaverunt se mutuis precibus & ingressi sunt tabernaculum. Narravitque moyses cognato suo omnia quæ fecerat dominus pharaoni & ægyptiis propter israhel, universum laborem qui accidisset eis in via & quod liberasset eos dominus. Lætatus est autem jethro in omnibus bonis quæ fecerat dominus israhel quod liberasset eum de manu ægyptiorum. Et ait. Benedictus dominus qui liberavit vos de manu pharaonis & de manu ægyptiorum, qui populum suum eruit de fornace ferrea ægypti, vere scio quia magnus dominus super omnes deos, eo quod in his operatus sit contra superbos. Obtulit igitur jethro holocausta & victimas deo. Venit aaron & omnes seniores israhel ut comederent panem cum eo coram deo. Altera autem die sedit moyses ut judicaret populum, qui assistebat moysi a mane usque ad vesperam. Quod cum vidisset socer ejus omnia scilicet quæ agebat in populo, ait. Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes & omnis populus præstolatur a mane usque ad vesperam? Cui respondit moyses. Venit ad me populus requirens sententiam dei, cum ortum fuerit aliquod negotium, judicium inter duos & fines dei ostendo eis & præcepta ejus. Ait socer ejus. Non bonam rem facis. Stulto labore consumeris tu & populus iste qui tecum est, impar negotium tuum est, nec per te solum illud vales sustinere. Audi ergo sermones meos & dabo tibi consilium, & erit deus tecum. Esto populo in his quæ ad deum pertinent, ut referas verba eorum ad dominum. Et ostende eis cæremonias & ritum sacrificiorum, viam per quam ingredi debeant & opus quod facere debeant. Provide autem de omni plebe viros potentes & timentes deum, in quibus sit veritas & qui oderint avaritiam, & constitue ex eis tribunos & centuriones & quinquagenarios & decanos, qui judicent populum omni tempore. Quidquid autem grande fuerit referant ad te, quidquid vero parvum fuerit ipsi judicent. Leviga ergo sermones tuos & illis impone. Si hoc feceris & præceperit tibi deus, poteris sustinere & omnis populus iste revertetur ad locum suum. Audivit moyses cognati sui consilium & fecit omnia quæ suggesserat. Et electis de cuncto israhel viris fortibus constituit eos principes populi tribunos & centuriones & quinquagenarios & decanos, qui judicarent populum omni tempore. Quidquid grande fuerat referebant ad eum, quidquid parvum erat ipsi judicabant. Dimisit autem moyses cognatum suum & abiit ille in terram suam. Anno igitur secundo exitus filiorum israhel de terra ægypti, mense tertio, die hac venerunt in solitudinem sinai. Profecti quippe de raphidim & venientes in desertum sinai castrametati sunt in eodem loco. Et ascendit moyses ad montem dei, vocavitque eum dominus de monte dicens. Hæc dices domui jacob & annuntiabis filiis israhel. Vos vidistis quæ fecerim ægyptiis & quomodo portaverim vos quasi super alarum vectibus & assumpserim mihi. Nunc ergo si audieritis vocem meam & custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis, mea est enim omnis terra. Vos autem eritis mihi regnum sacerdotale & gens sancta. Hæc verba quæ locutus es filiis israhel. Venit moyses & convocavit majores natu populi & exposuit omnia verba quæ præceperat ei dominus. Respondit autem universus populus simul & dixerunt. Omnia quæ locutus est dominus faciemus. Cumque retulisset moyses verba populi ad dominum, ait ei dominus. Ecce ego venio ad te in caligine nubis, ut audiat me populus loquentem tecum & credat tibi in perpetuum. Nuntiavit ergo moyses verba populi domino. Dixitque dominus ad eum. Vade ad populum & sanctifica eos hodie & cras, lavent vestimenta sua & sint parati in diem tertium, die enim tertio descendet dominus coram omni plebe super montem sinai. Constitues autem populum per gyrum dicens. Cavete ascendere in montem & tangere fines ejus. Omnis qui tetigerit montem morte morietur. Non tanget eum manus sed lapidibus obruetur aut sagittis confodietur, sive jumentum fuerit sive homo non vivet. Cum cœperit clangere bucina tunc ascendent in montem. Descendit ergo moyses de monte ad populum & sanctificavit eos. Lotisque vestibus ait ad illos. Estote parati usque ad tertium diem, ne accedatis ad uxores vestras. Factum est autem die tertio mane, cœperunt audiri tonitrua & micare fulgura, nubes densa operuit montem & clangor buccinæ vehementius personabat, terrebatur omnis populus qui erat in castris. Quem cum eduxisset moyses in occursum dei de loco castrorum steterunt ad radices montis. Mons autem sinai fumabat ex eo eo quod descendisset dominus in eum in igne, ascendebatque fumus quasi fornacis & terrebatur omnis populus nimis. Sonabat autem clangor buccinæ paulatim crescens in majus, moyses loquebatur & deus respondebat ei. Descendit dominus super montem sinai in vertice ejus, vocavitque dominus moysen in cacumen montis, ascendit moyses & ait ad eum dominus. Descende & contestare populum ne forte velit transcendere terminos ad videndum dominum, & pereat plurima multitudo eorum. Sacerdotes quoque qui accedunt ad dominum sanctificentur ne percutiat eos. Dixit moyses ad dominum. Non potest populus ascendere ad montem sinai, tu enim contestatus es nos dicens. Pone terminos montis & sanctifica eum. Cui dixit dominus. Vade descende tu & ascendes inde & aaron tecum, sacerdotes autem & populus ne transcendant terminos ut ascendat ad dominum ne forte irruat in eos. Descendit ergo moyses ad populum & dixit ei. Locutus est deus omnia verba hæc.

Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra ægypti & de domo servitutis. Non habebis deos alienos coram me. Non facies tibi sculptile neque omnem similitudinem quæ in cælo sursum est & quæ in terra deorsum & quæ in aquis sub terra. Non adorabis ea neque coles. Ego enim sum dominus deus tuus fortis zelotes visitans iniquitatem patrum in filios in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me & faciens misericordiam in millia his qui diligunt me & custodiunt præcepta mea. Non assumes nomen domini dei tui in vanum. Nec enim habebit insontem dominus eum qui assumpserit nomen domini dei sui frustra. Memento ut diem sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis & facies omnia opera tua, septimo autem die sabbatum domini dei tui est, non facies omne opus in eo tu & filius tuus & filia tua, servus & ancilla tua, jumenta & advena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit dominus cælum & terram & mare & omnia quæ in eis sunt & requievit in die septimo, propterea benedixit dominus diei sabbati & sanctificavit eum. Honora patrem tuum & matrem tuam ut sis longævus super terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Non occides. Non mœchaberis. Non furtum facies. Non falsum testimonium dices contra proximum tuum. Non concupiscet uxorem proximi tui. Non desiderabis domum proximi tui, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, non omnia quæ illius sunt. Omnis autem populus videbat voces & lampades & sonitum buccinæ montemque fumantem, & perterriti ac pavore concussi stabant procul dicentes. Loquere tu nobis & audiemus, non loquatur nobis dominus ne forte moriamur. Dixitque moyses ad populum. Nolite timere, ut enim probaret vos deus venit & ut terror ejus esset in vobis ne peccare desistatis. Stetit ergo populus de longe, moyses autem accessit ad caliginem in qua erat deus. Et dixit dominus ad moysen. Hæc dices filiis israhel. Vos vidistis quod de cælo locutus sim vobis. Non facietis mihi deos argenteos nec deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi & offeretis super eo holocausta vestra & pacifica vestra, oves vestras & boves. In omni loco in quo memoriam fecerit nominis mei veniam ad te & benedicam tibi. Si autem altare lapideum feceris mihi non ædificabis illud de quadris lapidibus, polluetur enim si levaveris cultrum super eum. Non ascendes per gradus ad altare meum, ne reveletur turpitudo tua coram eo. Hæc sunt judicia quæ proponere debes eis. Si emeris servum hebræum sex annis serviet tibi, in septimo egredietur liber gratis. Si solus introierit solus egredietur, si habens uxorem exibit mulier cum eo. Si dominus dederit uxorem & genuerit filios aut filias, mulier & liberi erunt domini sui, ipse vero egredietur cum vestimento suo. Si autem dixerit servus. Diligo dominum meum & uxorem meam & liberos nolo egredi liber. Offeret eum dominus suus diis & applicabit ad ostium & postem & perforabit aurem ejus subula, & erit servus ejus in perpetuum. Si quis vendiderit filiam suam in famulatum non egredietur sicut egredi solent servi. Si displicuerit oculis domini sui qui eam sibi desponderat, decipietur, populo autem alienigenæ vendere eam non habebit potestatem quia spreta est. Si filio suo desponderit eam, juxta morem filiarum faciet ei. Si alteri uxorem acceperit, non minuet pellicatum & vestimentum & debitum matrimonii. Si tria hæc non fecerit egredietur gratis absque pecunia. Qui percusserit hominem volens occidere morte morietur. Qui autem non est insidiatus sed deus illum tradidit in manus ejus, constituam tibi locum ad quem fugere debeat. Si quis per industriam occiderit proximum suum & per insidias, a meo altari evelles eum ut moriatur. Qui percusserit patrem suum vel matrem morte morietur. Qui furatus fuerit hominem & vendiderit eum, convictus scelere morietur. Qui maledixerit patri suo vel matri morte morietur. Si rixati fuerint viri & percusserit alter proximum suum lapide aut pugno, et ille mortuus non fuerit sed jacuerit in lectulo, si surrexerit & ambulaverit foris super baculum suum, videbitur absolutus qui percussit, tantum operas ejus & impensas quas fecit in medicos restituet. Si percusserit homo servum suum aut ancillam virga & mortui fuerint statim sub manu ejus, reus erit homicidii. Si autem uno die aut duobus supervixerint, non subjacebit vindictæ quia pecunia illius est. Si rixati fuerint viri & percusserint mulierem prægnantem & abortivum fecerit, nec ipsa mortua fuerit, pro modo damni quod ei fuerit illatum mulctabitur, quantum ei maritus mulieris voluerit & arbitri judicaverint. Si mors ejus fuerit subsecuta, reddet animam pro anima. Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, livorem pro livore. Si percusserit homo oculum servi sui aut ancillæ & luscum fecerit, dimittet eum liberum pro oculo quem eruit. Si dentem excusserit servo suo aut ancillæ, similiter faciet. Si bos cornupeta occiderit virum aut mulierem, lapidibus obruetur & non comedentur carnes ejus, dominus autem bovis innocens erit. Si bos cornupeta fuerit ab heri & nudius tertius & contestati sunt dominum ejus & non custodierit eum, sed occiderit virum aut mulierem, bos lapidibus obruetur & dominus ejus morietur. Si pretium fuerit ei impositum, dabit pro anima sua quodcumque ei fuerit impositum. Sive filium sive filiam cornupeta occiderit, juxta hanc sententiam fiet ei. Si servum aut ancillam occiderit, triginta siclos argenti dabit dominus pecoris & bos lapidibus obruetur. Si aperuerit homo cisternam & non operuerit eam, cecideritque bos aut asinus in eam, reddet dominus cisternæ pecuniam quantam jumenta perdiderunt, & quod mortuum est ejus erit. Si bos alterius bovem vicini sui cornupeta vulnerans occiderit, vendent bovem vivum & divident pretium ejus, sed & mortuum æqualiter dividere inter se debebunt. Si autem bos cornupeta fuerit ab heri & nudius tertius & contestati sunt dominum ejus & non custodierit eum, reddet bovem pro bove, mortuum vero habebit ipse. Si furtum bovis aut ovis furatus fuerit homo & occiderit vel vendiderit, quinque armenta pro bove & quatuor oves pro ove reddet. Si fur effringens domum fuerit inventus & percussus ab homine mortuus fuerit, non erit homicida. Si sol ortus fuerit super eum, fiet homicidium. Fur quidquid furatus fuerit reddet, si non habuerit, ipse venundabitur pro furto suo. Si inventum fuerit furtum vivum in manu ejus sive bos sive asinus sive ovis, duplum restituet. Si vastaverit homo agrum aut vineam & dimiserit pecus suum ut depascat alienum, quidquid optimum in agro suo aut in vinea sua fuerit de fructu suo restituet. Si egressus ignis invenerit spinas & comprehenderit acervos frugum aut segetem stantem aut ager succisus fuerit, reddet damnum qui ignem succenderit. Si quis commendaverit proximo suo pecuniam aut vasa ad custodiendum & furto ablata fuerint, si fur inventus fuerit duplum restituet. Si fur non fuerit inventus, dominus domus applicabitur ad deum si forte extenderit manum suam in rem proximi sui. In omni re quæ perire potest, sive bos sive asinus sive ovis sive vestimentum sive quælibet alia res, quam alius apud alium deposuerit, si negaverit & convictus fuerit reddet duplum. Si quis commendaverit proximo suo asinum aut bovem aut ovem aut omne animal ad custodiendum & mortuum fuerit vel membrum ei ablatum aut captum ab hostibus & nullus hoc viderit, juramento erit apud dominum ambobus utrum non extenderit manum suam in rem proximi sui, & suscipient dominum ejus nec cogetur reddere. Si autem furto ablatum fuerit, restituet damnum domino ejus. Si comedit illud bestia, deferet ad eum quod comesum est & non restituet. Si quis roget amicum suum & commodaverit ei vas aut animal & mortuum fuerit aut debilitatum vel

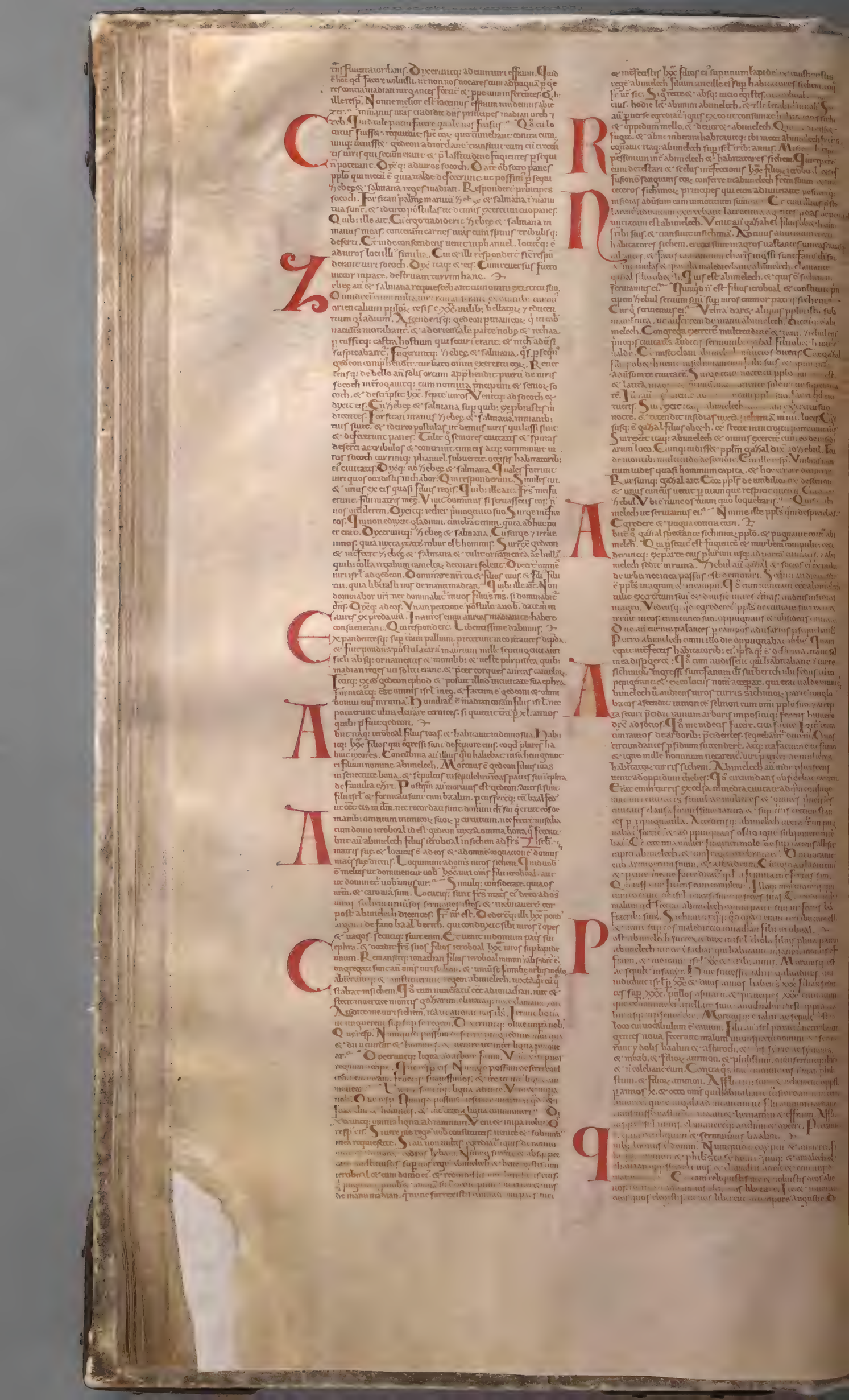

DE SAMSONE

ERAT AUTE VIR

apud samson lacinas & querebat dicens. Obstinuerat animo ut decipiat eum quo ppositum illud ppli nuncium mi ex pouere. Ad quem ille respondit. Pecora mea & mactari nolui dicens & tibi indicare poterat. Igitur cum quotidie flebat apud eum. tandem quia molesta ei erat. & ex passione. Quod tantum indicauit ei quod esset nazareus dei ex utero matris sue. Si enim radatur caput meum recedet a me fortitudo mea & deficiam. & ero sicut ceteri homines. Videns autem dalila quod indicasset ei omne secretum suum. Quia ascendere una fecit eum super genua sua. & in sinu suo reclinare capud suum. Vocauit que sacerdotes philistinorum dicens. Ascendite semel quia ostendit mihi omne cor suum. Tunc ascenderunt ad eam principes philistinorum. & attulerunt pecuniam in manibus suis. Que dormire fecit eum super genua sua. & in sinu suo reclinare capud suum. Vocauitq; quendam & rasit septem treces capitis eius. & cepit afflictare eum. & ase repellere. Statimq; abiit fortitudo eius ab eo. Dixitq; Philistim sup te samson. Qui de somno consurgens putauit se more solito posse se euadere. & excutere uincula. nesciens quod dominus recessisset ab eo. Quem ut apprehendissent philistim statim eruerunt oculos eius. & duxerunt eum gazam & uinxerunt eum catenis æreis. & clausum in carcere molere fecerunt. Capillis autem eius renascentibus. & principes philistinorum conuenerunt ut immolarent hostiam magnificam dagon deo suo. & epularentur. ceperunt dicere. Tradidit deus nr̃ in manus nr̃as inimicum nr̃m samson. Et cum uidisset eum populus laudauit deum suum. dicentes. Tradidit deus nr̃ in manus nr̃as inimicu nr̃m. & deuastatorem terre nr̃e. & occidere plurimos. Cumq; inebriati essent. precepit ut adduceretur samson de carcere. & ludebat coram eis. Adduxerunt ergo eum de carcere ludebatq; coram eis. Stetit autem puer manu tenens columnas quibus innitebatur domus. Dixit ergo samson ad puerum qui regebat manum eius. Dimitte me ut palpem columnas quibus innititur domus. & innitar eis. Manebat autem domus plena uiris & mulieribus. & omnes principes philistinorum erant ibi. Super solario quoq; erant quasi mille utriusque sexus spectantes ludum samsonis. Clamauit autem samson ad dominum deum dicens. Domine deus memento mei. & reuisita me. & da mihi fortitudinem hanc tantummodo domine. ut pariter cum philistinis moriar. & ulciscar me de hostibus meis pro duobus oculis meis. Comprehendensq; duas columnas quibus innitebatur domus. Altera lateri dextro. Altera sinistro. Ait. Moriatur anima mea cum philistinis. Concussitq; fortiter columnas. quibus domus sup omnes principes & uniuersam multitudinem que ibi erat. nutu. p. pluresq; interfecit moriens. quam ante in uita occiderat. Descenderunt autem fratres eius & uniuersa cognatio eius. tulerunt corpus eius. & sepelierunt inter fauces & asthaul in sepulchro patris sui manue. Iudicauitq; israhel uiginti annis.

In tempore autem quo natus est samson. nomine manue. Quidam de montibus effraim. nomine micheas. Qui dixit matri sue. Mille centum argenteos quos separasti tibi. & sup quibus me audiente maledicere coepisti habeo. & apud me est. Cui illa respondit. Benedictus filius meus domino. Reddidit ergo eos matri sue. Quæ dixerat ei. Consecraui & manu argentum hoc domino ut de manu mea susciperet filius meus ut faceret sculptile & conflatile. & nunc trado tibi illud. Reddidit ergo eos mat sue. Que accepit quingentos argenteos & fudit ea in statuam & conflatile. ac theraphim & est uestis sacerdotalis & idola implerunt. unus filius suus manum. & faceret ei sacerdotem. Non erat autem rex in israhel. sed unusquisq; quod sibi rectum uidebatur hoc faciebat. Fuit quidam adolescens de bethleem iuda ex cognatione eius. erat ipse leuites & habitabat ibi. Egressusq; de ciuitate bethleem peregrinari uolens ubicumq; reperisset. Cumq; uenisset in montem effraim ad domum micheæ. Interrogauit eum unde uenisset. Qui respondit. Natus sum de bethleem iuda. & uado ubi potero. & uelle mihi prouidere. Ait micheas. Mane mecum & esto mihi pro patre ac sacerdos. & ego tibi quotannis singulos argenteos. ac uestis duplicem. & quæ ad uitæ necessaria sunt. Obtemperauit ei. & mansit apud hominem. Habebatque quasi unum de filiis. Implebatur micheas manum eius. & habebat puerum sacerdotem. Nunc scio quod benefaciet mihi dominus habens leuitici generis sacerdotem.

In diebus illis non erat rex in israhel. & tribus dan quærebat sibi possessionem habitandi. Usque ad illum diem sorte inter cæteras tribus. Missis namque de cognatione sua quinque fortissimis uiris de finibus suis. filiis dan ut explorarent & considerarent terram. & diligenter inquirerent eam dixerunt ad eos. Ite & considerate terram. Qui cum peruenissent montem effraim & mansissent in domo micheæ. requieuerunt ibi. & agnouerunt uocem adolescentis leuitæ. & accedentes ad eum dixerunt ei. Quis te huc adduxit. Quid hic agis. Quam obrem tam huc uenire uoluisti. Qui respondit. Hæc & hæc pactus est mecum micheas. & me mercede conduxit ut sim sacerdos. Rogauerunt eum ut consuleret deum. ut scire possent an prospero remeare deberent. & res haberet effectum. Quibus ille respondit. Ite cum pace. Dominus respiciat uiam uestram & id quod quæritis. Cumque transissent montes. uenerunt ad laisam. Et uiderunt populum habitantem in ea absque ullo timore iuxta morem sidoniorum. & quietum ac securum & quæcumque nullo est penitus resistente magistratu opum & opulentissimum. procul a sidone. habensque hominibus separatum. Reuersi ad fratres suos in saraa & estahol. & quid essent interrogati. responderunt. Surgite & ascendamus ad eos. Videmus enim eam ualde opulentam & ubere. Nolite negligere. nolite cessare. eamus & possideamus eam. Nullus erit labor. Perueniemus ad securos inquit locupletissimam. tradet deus nr̃ in manus nr̃as locum in quo nullius rei penuria est. quæ quidem uerba. Profecti sunt de cognatione dan. id est de saraa & estahol sexcenti uiri accincti armis bellicis. Metatique castra in cariathiarim iuda. Quo loco ex eo tempore castrum dan nomen accepit. & est post cariathiarim ad occidentalem plagam. Inde transierunt montem effraim. Cumq; uenissent ad domum micheæ. dixerunt quinque uiri qui prius missi fuerant ad considerandam terram laisæ cæteris fratribus suis. Nostis quod in domibus istis sunt ephod & theraphim & sculptile. Videte nobis placeat. Et si paululum declinasse uidetis. Adolescentis leuitæ quem habemus micheæ. Salutauerunt eum uerbis pacificis. Steteruntque ante fores domus armati. Salutauitque eum ut amicum. Nec ille quicquam respondit. Sed ostium domus aperuit. & tulit ephod & theraphim & sculptile. Et cum uobis placeat. Et ecce paululum declinasse uidetis. Adolescentis leuitæ quem habemus micheæ. Salutauerunt eum uerbis pacificis. Stetitque unum ex eis ante ostium. Nec ille quicquam respondit. Et tulit ephod & theraphim & sculptile. & cæteros ornatus idoli. Et ingressi sunt ante dominum. Interrogauerunt eum. Et dixerunt ei. Consule deum. ut sciamus utrum prosperum iter habeamus. Et ad quas regiones debeamus pergere. Et quæ uia nobis utilior sit. Et quæ nos facturos esse prædicas. Ad hæc ille respondit. Ite in pace. Iter quod quæritis. Dominus respiciat. Et cum quo partis. Cumque transissent quinque uiri. Et ingressi essent laisam. Et uidissent populum habitantem in ea absque ullo timore. Et more sidoniorum. Et securum & quietum. Et nullo penitus resistente magistratu opum & opulentissimum. Et procul a sidone. Et habentem hominibus separatum. Renuntiauerunt fratribus suis in saraa & estahol. & quid essent interrogati. Responderunt. Surgite & ascendamus ad eos. Videmus enim eam ualde opulentam & ubere. Nolite negligere. nolite cessare. eamus & possideamus eam. Nullus erit labor. Perueniemus ad securos inquit locupletissimam. tradet deus nr̃ in manus nr̃as locum in quo nullius rei penuria est. quæ quidem uerba. Profecti sunt de cognatione dan. id est de saraa & estahol sexcenti uiri accincti armis bellicis. Metatique castra in cariathiarim iuda. Quo loco ex eo tempore castrum dan nomen accepit. & est post cariathiarim ad occidentalem plagam. Inde transierunt montem effraim. Cumq; uenissent ad domum micheæ. dixerunt quinque uiri qui prius missi fuerant ad considerandam terram laisæ cæteris fratribus suis. Nostis quod in domibus istis sunt ephod & theraphim & sculptile. Videte nobis placeat. Et si

mare ceperunt. Iurauit respondisse dixere: adhuc iam. Quid dicis? Cur clamas? Quid resp: Deus meus quo fecisti me, et sacerdotem et omnia quæ habui et dedisti quid est? Dic cuncti ei filii dan. Cauete ne ultra loquatur amplius, et uenant adhuc uiri animo contrario, et ipse ei domo sua pcat. Et suscepto ephod et penatibus et sculptili abiit. Videns autem quod prosperaretur secum, reuisit et idolum suum. Et conuocatis uicinis suis cucurrerunt post fugientes, et consecuti sunt eos stantes in turre quæ supra diximus nomine i habitabant, et clamauerunt ad filios dan. Qui conuersi dixerunt ei: quid habes ad populum quiescentem, ac securum? et persequentes eos more latronum, et minis terrentes reuocare gressum, et habere secum sacerdotem et sacrificia sua et religionem? Cui ait quisquis fuerat ex eis. Nolite addere uerbum, et manum ponere in os uestrum, et nobiscum habitare, ut sis nobis pro patre et sacerdote. Melius est tibi esse sacerdotem domus unius hominis, quam tribus et familiis et cognationibus in Israel. Quo audito lætus ingressus est domum, et tollens ephod et penates et sculptile secutus est populum. Qui cum uidissent eum, et uestem sacerdotalem et quæ secum portabat, dixerunt ei: pone manum tuam super os tuum, et sequere nos, et habebis apud nos patris et sacerdotis honorem. Quid melius tibi esse potest, quam ut sacerdos sis tribus et cognationi unius tribus Israel? Quibus auditis lætus ingressus est medium populum, et posuit sculptile in loco suo. Filii autem israel ascendentes de loco Belthel, peruenerunt ad finem amorrhæi qui habitat in montibus Dalila, et ascendentes pugnare contra filios beniamin, mandauerunt ad omnes tribus suas, dicentes: Quomodo malum hoc factum est inter uos? Date nobis homines qui sunt in gabaa, ut occidamus eos, et auferamus malum de israel. Qui noluerunt fratribus suis filios israel audire mandatum, sed exeuntes urbibus, que sua fuit exiere conuenerunt in gabaa, ut illis ferrent auxilium, et contra omnem israel pugnarent. Numerati sunt filii beniamin de ciuitatibus suis, et de gabaa, uiri bellatores, xxvi. milia, absque habitatoribus gabaa, qui numerati sunt lxxx. et septem uiri fortissimi, et ad quemlibet iactum fundæ capillum non errantes. Et sic per diuersas acies dispositi, ascenderunt montem, et castra metati sunt contra gabaa. Et exeuntes de ciuitate habitatores gabaa, ceciderunt de filiis israel xxii. milia uirorum. Rursus filii israel fortitudine et numero confidentes in eodem loco in quo prius certauerant, aciem direxerunt. Ascenderunt autem et fleuerunt coram domino, usque ad uesperam, et consuluerunt dominum, dicentes: Debemusne adhuc pugnare contra filios beniamin fratres nostros? Cui dominus respondit: Ascendite ad eos, et inite certamen. Cumque filii israel alterum diem contra filios beniamin adpugnare processissent, ruperunt filii beniamin de porta gabaa, et occurrentes eis tantam cædem in eis fecerunt, ut de israel corruerent octo milia uirorum, educentes gladium pugnatores. Qua obruti unus filius israel dixerunt ad dominum: Ut quid domine deus noster hoc contra populum tuum fieri uoluisti? Ecce enim fugiunt nos, et a ciuitate longius auferuntur, et quasi in diebus superioribus, ita et nunc uulnerare nos conantur, et interficere. Et dominus ait: Ascendite, et crastina die pugnate contra eos. Insidiatores autem locum undique circumdent gabaa, et ipsi irruentes in ciuitatem, gladio percutiant habitatores eius. Dominus autem dedit filios beniamin in conspectu israel, et occiderunt de eis in die illo xxv. milia uirorum, omnes fortissimos bellatores. Et uidentes se filii beniamin cecidisse, fugerunt coram filiis israel, et dederunt locum insidiatoribus, qui properauerunt, et irruentes in gabaa, interfecerunt omnes qui habitabant in ea. Filii autem israel, qui simulauerant se fugere, conuersi sunt contra eos, et percusserunt de filiis beniamin, et occiderunt ex eis in loco qui uocatur Baalthamar, insidiæ quoque eorum de ciuitate pauxillum se aperuerunt, et ab occidentali urbis parte prodierunt. Sed et alia x. milia uirorum de ciuitate ingressi sunt, habentes urbis ad certamina promptissimi. Ingrauatique est bellum contra filios beniamin, et intellexerunt se communi parte illius instare malorum. Percussique sunt coram israel in conspectu filiorum israel, et inierunt certamen die illo, xxv. milia et centum uirorum omnes bella tractantes, et de ciuitate egressorum. Filii autem beniamin cum se ipsi uiderent circumuenti, arbitrati sunt fugere. Qui cernentes filii israel, dederunt ad fugiendum locum insidiatoribus suis, qui properauerunt, et succenderunt ciuitatem igne. Quæ cum repente de tabulis fumum exhibuisset, et beniamin ea quæ a tergo sibi fuerant respexisset, et perspexisset ea more gladii sæuissimum debellare, et ad superiora ascendere, et ad cælum fumo caput urbium tollere. Quo cum uidissent filii israel, conuersi sunt contra eos, et interficere cœperunt. Illi autem uidentes se undique circumdari, et ab insidiatoribus deleri, uersi sunt in fugam, et per uiam deserti ducentes, quæ ad solitudinem ferebat. Persequebantur autem eos filii israel, et de ciuitatibus obuios quosque trucidabant. Circumdederunt ergo beniamin, et persecuti sunt eum, et contriuerunt eum in regione contra orientem gabaa. Et ceciderunt de eo xviii. milia uirorum, omnes fortissimi bellatores. Conuersique sunt fugientes per desertum ad petram rimmon, et in ea quatuor mensibus manserunt. Reuersi autem filii israel ad reliquam turbam, percusserunt eos in ore gladii, ciuitates quoque et habitatores earum, et quidquid inuenire potuerunt, igne consumpserunt. Et egressi contra ciuitates quæ in confinio erant, omnes interfecerunt, et iumenta

repe est. Miserunt ergo ad eum uiros robustissimos & ipe
petierunt. Ire & petere uxor quam rapuerat more gladii tam uxores
qm̃ par uasor ou. & hoc erit qđ obseruare debent. Omne genus
masculinum & mulieres que cognouerit uiros nec facies. uirgines
reseruate. Inuenerunt ergo de uiris galaad quadringenti
uirgines que nescierunt uiri thorum. & adduxerunt eas ad ca
stra in silo in terra chanaan. Miserunt ergo nuntios ad filios ben
iamin qui erant in petra remmon. & properunt eis ut eas ci
pace susciperent. Venerunt ergo filii beniamin illo tempore. & date
sunt eis uxores de filiabus galaad. Nec sufficiebant eis. Dolebat ergo
populus pro fratribus suis dicens. Una tribus defecit de israhel.
Quas nras erit dare non possumus cum sit nobis ex iuramento &
maledictione quam iurauimus. Maledictus qui dederit de filiabus nris
beniamin uxorem. Et perquirentes consilium ait dixerunt. Ecce
sollemnitas domini est in silo annis singulis que sita est ab
occidentali plaga urbis bethel. & ab oriente plaga uie
que de bethel ducit ad sichimam. & a meridie opidi relicta.
Precipiamus filiis beniamin ut uadant & latitent in
uineis. Cumq; uiderint filias silo ad ducendos choros exe
more prodire, exite repente de uineis & rapite ex eis singuli
uxores singulas. & pergite in terram beniamin. Cumq; uenerint
patres earum ac fratres aduersum uos. querimoniam agent dicemus eis. Miserimini eorum, ni eim rapiendi eas iure bellan
tium. aliq; uestrum. seu rogando eas ut accipiatis. non dedistis. culpa
patet peccatum est. Fecerunt filii beniamin ut sibi fuerat
imperatum & uxores numero suo rapuerunt sibi de his que
ducebant choros uxores singulas abierunt. & in possessionem
suam discesserunt urbes. & habitauerunt in eis. Filii quoq; israhel
simul egressi sunt inde & familias suas in terras proprias.
Eo tempore non erat rex in israhel. & unusquisq; quod uisum ei debitum faciebat.

DE RVTH · ET DE IDIEBVS VNIVS IVDICIS

Factum est autem in diebus quando iudicies iudicabant. facta est fames in terra. Abiit ho
mo de bethleem iuda ut peregrinaretur in regione moabitide cum uxo
re sua & duobus liberis. Ipse uocabatur elimelech. uxor aut eius noe
mi. & duobi filii eius maallon & chelion effrathei de bethleem iuda. Ingressiq; regionem moabitidem morabantur ibi. Cui
morauit elimelech marite noemi. remansitq; ipsa cum filiis. Qui
acceptis uxoribus moabitidibus quarum una uocabatur orpha. altera
ruth. Manserunt ibi x. annis. & ambo mortui sunt maallon
iudeus. & chelion. remansitq; mulier orbata duobus liberis. ac
marito. & surrexit ut ueniret cum nuru sua de regione moabitide. Audierat enim in regione illa
dominum uisitasse plebem suam. & dedisse eis escas. Egressa est itaq; de loco
in quo manserat cum nuru. & iam uiam reuertendi
inierat iuda. dixit ad eas. Ite in domum patris uri. faciat dns
uobiscum misericordiam sicut fecistis cum mortuis & mecum. Det uob
inuenire requiem in domibus uris. quas sortemini est. Et osculata eas. Quibus elleuatis uoce flere ceperunt & dicere. Tecum
populo tuo reuertemur. Quibus illa resp. Reuertimini filie mi.
Cur uenitis mecum. Numquid habeo filios in utero meo. ut uiros
ex me sperare possitis. Reuertimini filie mi abite. iam enim senectute confecta sum. nec aptam habeo coniugali
tatem. Si possim ac nocte concipere & parere filios & sic expectare uelitis. donec crescant. & annos nubiles attingant. Numquid
expectare uultis. quamdiu non habent. Nolite queso filie mi. quia amaritudine
multa me magis premit. eo. quod egressa est manus domini contra me.
Leuata ergo uoce iterum flere ceperunt. Orpha osculata est socrum
suam. at uero ruth adhesit socrui sue. Cui dixit noemi. In
reuersa est consocrata tua ad populum suum. & ad deos suos. uade
cum ea. Quę resp. Ne uoces me ut relinquam te. aut recedam a te. In quocumq; prouincia perexeris illuc pergam. ubi morata
fueris ibi morabor. Populus meus populus tuus. & deus meus deus
meus. Quę te moriente ibi moriar. & sepelienda sum. Hec & amplius
faciat mihi dominus. si non solum mors diuidat inter me & te.
Quam cernens noemi firmiter eam uelle secum pergere. ab
stitit ne ultra ad persuadendum quidem ei aliquid loqueretur. Profecte igitur simul. & uenere
in bethleem. Quibus urbem ingressis. tota ciuitas super eis uertit
tur. Et dicebant. Hec est noemi. Quibus ait. Ne uocetis me noemi id est pulchra. sed uocate me mara
id est amara. Quia ualde me amaritudine replenit omnipotens.
Ego plena sum pleni. & uacuam me reduxit dns. Cur ergo uocatis
me noemi. quam humiliauit dominus & afflixerit omnipotens.
Hec cum noemi cum ruth moabitide nuru sua de terra peregri
nationis sue. ad ueresa est in bethleem quando primi hordei
merebant. Erat autem elimelech consanguineus noster homo potens
& magnarum opum nomine booz. Dixit ergo ruth moabitis ad
socrum suam. Sinite me ambulare per agros. & colligam spicas que me
tentium fuerint manipulos. ubicumq; clementiam inuenire potuero
inuenero. Cui illa resp. Vade filia mi. Abiit
itaq; & colligebat spicas post tergum metentium. Accidit autem
ut ager ille haberet. dominum booz. qui erat de cognatione
elimelech. Et ecce ipse uenerat de bethleem. dixitq; messo
ribus. Dominus uobiscum. Qui responderunt. Benedicat tibi
dominus. Dixitq; booz iuueni qui messoribus preerat. Cuius
sit hec puella. Quo resp. Ipsa est moabitis que uenit
noemi de regione moabitide. & rogauit me ut spicas colligere
remanentes sequens messores. ne fatiga. & demane usq; nunc
stat magro. & ne admodum quidem domum reuersa est.
Et ait booz ad ruth. Audi filia. Ne uadas ad colligendum
in alterum agrum nec recedas. sed hoc loco sequere. puellas meas
& ubi messuerint sequere. Mandaui enim pueris meis ut
nemo te molestet. Si sitieris uade ad uasa. & bibe
de aquis. quas hauserunt pueri. Que cadens in faciem suam.
adorauit super eam. dixitq; ad eum. Unde michi hoc ut inuenerim
gratiam in oculis tuis. & agnoscere me dignaueris. peregrinam
mulierem. Cui ille resp. Nunciata sunt mihi omnia que fecisti
socrui tue post mortem uiri tui. & quo dereliquerit patrem matrem
que tuos. & terram in qua nata es. & uenisti ad populum quem antea
nesciebas. Reddat tibi dns pro opere tuo. & plenam mercedem red
dat. a domino deo israhel ad quem uenisti. & sub alis eius confugisti.
Quę aut. Inueniam ego oculis tuis domine mi. quia
solatur es me & locuta es ad cor ancille tue. que non sum similis
unus puellarum tuarum.

Tempore autem hordei ait ei booz. Quando hora est ut edas panem. & intinguas buccellam tuam in aceto. Sedit
que iuxta messores. & tenuerunt ei parum polente. & comedit panem. & intinguit buccellam suam in aceto. Surrexitq;
itaq; ad messores suos. & cepit eis porrigere cibum. Comedensq; & saturata & eructans reliquias accepit. Surrexitq; ut colligeret spicas
more colligentis. Precepitq; booz pueris suis dicens. Etiam
inter manipulos metere uolenti. nec prohibeatis eam. & offerte ei
manipulos. plenos de industria. & remittite eos
absq; rubore colligat. & colligentem nemo corripiat. Colle
git ergo mane usq; ad uesperam. & que collegerat tundens ad
instar ephi hordei quasi ephi mensuram dedit
messi modum. Quod portans reuersa est ciuitatem. ostendit
socrui sue. insuper & quos ederat cibos. reddidit. Dixitq; ei socrus. Ubi hodie collegisti. & ubi fecisti opus.
Benedictus qui misertus es tui. Indicauitq; ubi esset
operatus. & dixit nomen uiri quod operi huic presidebat.
Benedicat eum dño. qui non deseruit misericordiam suam. Et respi
ciens. Benedicit ei dominus. qui est de genere nostro. Et ruth moabitis. Etiam dixit mihi. ut iungar pueris meis donec
finem messis dominus. Et ait socrus. Melius est filia mi ut cum puellis eius egredi
aris ad metendum. ne malueris agrum quispiam resistat tibi. Iunxit
se ergo ruth puellis booz. & ita diu manens messuit. donec hor
deum & triticum mhorreis condereret. Postquam autem reuersa
est ad socrum suam. audiuit ab ea. Filia mea quies
quam debeo tibi querere. Booz iste cuius pueris iunxisti
es. propinquus est nr. & hac nocte area hordei uentilat. Lauare
ergo & unguere. & induere cultioribus uestimentis. ac descendere
aream. Nonne uidebar homo. donec esum potumq; sumeret.
Quando autem uenit ad dormiendum. nota loca in quę dormitat. ingressa
& discooperies pallium quo operit. aparte pedum & precubue
ibi iacebis. Ipse autem dicet tibi quid agere debeas. Que respondit.
Quicquid precepisti faciam.

Descendens ergo in aream & fecit omnia que sibi socrus imperauerat.
Cumq; comedisset booz & bibisset. & factus esset hilarior
animo. ac dormiendi uoluptas accessisset. ingressa est latenter. & discooperto
pedibus. & pallio precubuit se. Circa mediam autem noctem expauit homo & conturbatus est. uidens mulierem
iacentem ad pedes suos. & ait illi. Quę es. Illa resp.
Ego sum ruth ancilla tua. Expande pallium tuum super famu
lam tuam. quia propinquus es. Cui ille. Benedicta ingredere filia.
filia mea. & priorem misericordiam posteriore superasti. quia non es secu
ta iuuenes pauperes siue diuites. Noli ergo metuere. ea que
dixeris tibi faciam omnis enim populus qui habitat intra
portas urbis mee mulierem te esse nouit. Nec immerito appetis
quum. sed est alius me propinquior. Quiescas hac nocte &
facturus mane si uoluerit propinquitatis iure rem tenere bene est
accedet. Si autem ille noluerit. ego te absq; ulla dubitatione
suscepturus uiuit dominus. Dormi usq; mane.

Surrexit itaq; ante ut unus quisq; predet usq; ad proximum. Dixit enim
ait ne forte innotescat quod huc uenerit. Et dixit booz. Cauendum
est ne quis nouerit quod huc uenerit. Et extenso
pallium tuum quo operiris. & tene uiam. Quo tenente uiam. Mensus est sex modios hordei. & posuit super eam.
Que portans ingressa est ciuitatem. & uenit ad socrum suam.
Que dixit ei. Quid egisti filia. Narrauitq; ei omnia quę ei
fecisse homo dixerat. Et sex modios hordei dedisse sibi. dicens.
Nolo uacuam reuerti ad socrum tuam. Dixitq; socrus. Expecta
filia donec uideam quę res cadere habeat. Nouit enim
cessaturum hominem. nisi ampleuerit ꝙ locutus est. Ascendit ergo
booz ad portam & sedet ibi. Cumq; iudisset. propinquum
preterire de quo prius sermo habitus est. dixit ad eum.
Declina paulisper & sede hic. nouans eum nomine. Qui
diuertit & sedit. Collectis autem booz x. uiris de senioribus ciui
tatis. dixit ad eos. Sedete hic. Quibus uidentibus. ita
est ait propinquum. Parce agrum fratris mei elimelech. uen
dere noemi que reuersa est de regione moabitide. Quod audi
re debuit & tibi dicere coram civibus sedentibus & maioribus
populi mei. Si emere uis. eme. Si non uis. indica mihi. ut sciam
quid facere debeam. Nullus est enim propinquus preter te qui emat
& me quidem post tuum. Ille resp. Ego emam. Cui booz
Quando emeris agrum de manu mulieris. ruth iuxta mortuum
quę uxor defuncti fuit debes accipere. ut suscites nomen proximi
mortui super hereditate sua. Quo audito. propinquus ait. Non
possum ne forte subuertam hereditatem meam. Cede tu iure propinquitatis
mihi. quia ego uincere non ualeo. Erat autem mos antiquis in israhel in
terpropinquo ne fieret
alteri alie iura cedebat. ut confirmaretur sermo. Solebat
calceamentum suum. & dabat proximo suo. Et hoc erat testi
monium cessionis in israhel. Dixit ergo propinquus booz. Tolle
calceamentum meum. Qui statim soluit de pede suo. Et dedit ei. Coram
ciuibus. natis. & uniuerso populo testibus. Hoc ergo quod
possedi modo omnia quę fuerant elimelech. & chelon
maallon tradente noemi. & ruth moabitide uxore maallon
in coniugium sumpserim ut suscitem nomen defuncti
de hereditate sua. ne uocabulum eius & de familia sua. deleatur. Vos
inquam huius rei estis testes. Respondit populus quicquid in porta
& maiores natu. Nos testes sumus. Faciat dominus hanc mu
lierem que ingreditur domum tuam sicut rachel & lia que edificauerint
domum israel. ut sis exemplum in tribu ephrata. & habeas celebre
nomen in bethleem. Fiatq; domus tua sicut domus phares quem tha
mar peperit iude. de semine quod dederit tibi dns ex hac puella.
Tulit ergo booz ruth & accepta uxorem. ingressusq; ad eam
& reddente illi dño conceptum. peperit filium. Dixeruntq;
mulieres ad noemi. Benedictus dominus qui non fecit hodie
cessare sanguinem tuum. nominetur nomen eius in israhel. habeas quem
solet anima tua. & consolatorem senectutis tue. De nuru tua natus
est qui te diligit. & amplius te nouerit quam septem habuisse
filios. Suscepitq; noemi puerum. & posuit in sinu suo. & nutrice
accumbit ei. Vicine aut mulieres congratulaban

et ℞ dicentes. vae ℞ illis. quoniam. uocauerunt eum. quem obscurauerunt. h.
Hec dicit dñs. ℞ patris uestre. ubi est libellus repudii matris uestre. Ubi
est quibus uendidi eum. ecce propter iniquitates uestras uenditi estis. et
propter scelera uestra dimissa est mater uestra. Quare uenientibus non
respondistis. uocauimus. et non fuit qui audiret. Numquid abreuiata est
manus mea quasi non possit redimere. aut non est in me fortitudo ad liberandum.
ecce in increpatione mea deserta faciam mare. et ponam flumina in siccum.
computrescent pisces eorum. eo quod non sit aqua. et mortui fuerint in
siti. Induam caelos tenebris. et saccum ponam tegumentum eorum. Dominus
dedit mihi linguam eruditam. ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo.
mane consurget mane auribus meis. ut audiam sicut magistrum. Dominus aperuit
mihi aurem. ego autem non contradico. retrorsum non abii. dorsum meum dedi
percutientibus. et genas meas vellentibus. faciem meam non auerti a confusione
sputorum. Et dominus auxiliator meus. propterea non sum confusus. propterea
posui faciem meam ut petram durissimam. et scio quoniam non confundar. Prope
est qui iustificat me. quis contradicit mihi. stemus simul. quis est adversarius
meus. accedat ad me. Ecce dominus auxiliator meus. quis est qui condemnet me.
ecce omnes sicut vestimentum conterentur. et tinea comedet eos. Quis in vobis
timens dominum. audiat vocem pueri eius. qui ambulat in tenebris. et non
lucet ei. speret in nomine domini. et innitatur super deum suum. Ecce vos
omnes accendentes ignem. circumdati flammis. ambulate in lumine ignis vestri.
et flammis quas succendistis. de manu mea factum est vobis. in dolore dormietis.
Audite me qui sequimini quod iustum est. et quaeritis dominum. Attendite ad
petram unde excisi estis. et ad cavernam lacus de quo effossi estis. Attendite
ad Abraham patrem vestrum. et ad Saram quae peperit vos. quia unum vocavi
eum. et benedixi ei. et multiplicavi eum. Consolatus est ergo dominus Sion.
et consolatus est omnes ruinas eius. et posuit desertum eius quasi delicias.
et solitudinem eius quasi hortum domini. gaudium et laetitia invenietur in ea.
gratiarum actio et vox laudis. Populus meus attendite mihi. et gens mea
auribus percipite me. quia lex a me exibit. et iudicium meum in lucem populorum
requiescet. Prope est velociter iustus meus. egressus est salvator meus. et
brachia mea populos iudicabunt. me insulae exspectabunt. et brachium meum
sustinebunt. Levate in caelum oculos vestros. et videte subter terram deorsum.
quia caeli sicut fumus liquescent. et terra sicut vestimentum obsolescet.
habitatores autem eius sicut haec interibunt. salus autem mea in aeternum
manet. et iustitia mea non derelinquetur. Audite me qui scitis iustum. populus
meus qui legem meam in corde suo portat. nolite timere opprobrium hominum.
et blasphemias eorum ne metuatis. Sicut enim vestimentum comedet eos tinea.
et sicut lanam vermis devorabit eos. Iustitia autem mea in aeternum erit.
et salus mea in generationem generationis. Exsurge exsurge induere fortitudine
brachium domini. exsurge sicut in die antiqua in generationibus saeculorum.
Nonne tu percussisti superbum vulnerasti draconem. Nonne tu siccasti mare
aquas abyssi multae. posuisti profundum maris viam ut transirent liberati.
Et nunc redemptiones domini convertentur. et venient in Sion laudantes.
et laetitia sempiterna super capita eorum. gaudium et exsultatio comprehendet
eos. fugiet dolor et gemitus. Ego ego sum qui consolor vos. Quis tu ut timeas
ab homine mortali. et a filio hominis quasi fenum datus fueris. et obliviscaris
domini factoris tui. qui tetendit caelos. et fundavit terram. et timuisti
assidue tota die a facie furoris eius qui tribulabat te. et quasi paratus erat
perdere. ubi nunc est furor tribulantis. festinat ut aperiatur clausus. et non
interficiat usque ad internecionem. nec desit panis ei. Ego autem dominus deus
tuus qui conturbo mare. et sonant fluctus eius. dominus exercituum nomen meum.
Et posui verba mea in ore tuo. et in umbra manus meae protexi te. ut figam
caelos. et fundem terram. et dicam Sion. populus meus es tu. Expergiscere
expergiscere. et consurge Hierusalem. quae bibisti de manu domini calicem irae
eius. usque ad fundum calicis soporis bibisti et epotasti. Non est qui sustentet
eam ex omnibus filiis quos genuit. et non est qui apprehendat manum eius ex
omnibus filiis quos enutrivit. duo haec venerunt tibi. quis contristabitur
super te. vastitas et contritio. et fames et gladius. quis consolabitur tibi.
filii tui projecti dormierunt in capite omnium viarum sicut oryx illaqueatus
plenus indignatione domini. increpationem dei tui. Propterea audi quaeso
humiliata et ebria et non a vino. Haec dicit dominus deus tuus qui iudicabit
populum meus. Ecce tuli de manu tua calicem soporis. fundum calicis indignationis
meae non adjicies ultra ut bibas illum. et ponam eum in manu calcantium te.
qui dixerunt animae tuae curva ut transeamus. et posuisti ut terram corpus
tuum. et quasi viam transeuntibus. Exsurge exsurge induere fortitudine tua
Sion. induere vestimentis gloriae tuae Hierusalem civitas sancti. quia non
adjicient ultra ut pertranseat per te incircumcisus et immundus. Excutere de
pulvere consurge sede Hierusalem. solve vinculum colli tui captiva filia Sion.
Quia haec dicit dominus. gratis venundati estis. et sine pecunia redimemini.
Quia haec dicit dominus deus. in principio descendit populus meus in Aegyptum
ut peregrinaretur ibi. et Assur absque causa calumniatus est eum. Et nunc
quid mihi est hic dicit dominus. quoniam ablatus est populus meus gratis.
dominantes eius inique agunt ait dominus. et assidue tota die nomen meum
blasphematur. propterea sciet populus meus nomen meum in die illa. quia ego
ipse qui loquebar ecce adsum. Quam speciosi super montes pedes annuntiantis
et praedicantis pacem. annuntiantis bonum. praedicantis salutem. dicentis
Sion regnabit deus tuus. Vox speculatorum tuorum levaverunt vocem. simul
laudabunt. quia oculo ad oculum videbunt cum convertet dominus Sion. Gaudete
et laudate simul deserta Hierusalem. quia consolatus est dominus populum suum.
redemit Hierusalem. Paravit dominus brachium sanctum suum in oculis omnium
gentium. et videbunt omnes termini terrae salutare dei nostri. Recedite recedite
exite inde. et immundum ne tetigeritis. exite de medio eius mundamini qui
fertis vasa domini. Quia non in festinatione exibitis. et cum fuga non ibitis.
praecedet enim vos dominus. et congregabit vos deus Israel. Ecce intelleget
puer meus. exaltabitur et elevabitur et sublimis erit nimis. Sicut obstupescent
super te multi. sic inglorius erit inter viros aspectus eius. et forma eius
inter filios hominum. sic aspergere gentes multas. super ipsum continebunt
reges os suum. quia quibus non est narratum de eo. videbunt. et qui non audierunt
contemplabuntur. Quis credidit auditui nostro. et brachium domini cui revelatum
est. Et ascendet sicut virgultum coram eo. et sicut radix de terra sitienti.
non est species ei neque decor. et vidimus eum. et non erat aspectus. et
desideravimus eum. despectum et novissimum virorum virum dolorum et scientem
infirmitatem. et quasi absconditus vultus eius et despectus. unde nec reputavimus
eum. Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portavit.
et nos putavimus eum quasi leprosum. et percussum a deo et humiliatum.
Ipse autem vulnerabitur propter iniquitates nostras. attritus est propter
scelera nostra. disciplina pacis nostrae super eum. livore eius sanati sumus.
Omnes quasi oves erravimus. unusquisque in viam suam declinavit. et posuit
dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit. et non
aperuit os suum. sicut ovis ad occisionem ducetur. et quasi agnus coram tondente
se obmutescet. et non aperiet os suum. De angustia et de iudicio sublatus est.
generationem eius quis enarrabit. quia abscisa est de terra viventium. propter
scelus populi mei percussi eum. Et dabit impios pro sepultura. et divitem pro
morte sua. eo quod iniquitatem non fecerit. neque dolus fuerit in ore eius.
Et dominus voluit conterere eum in infirmitate. si posuerit pro peccato
animam suam. videbit semen longaevum. et voluntas domini in manu eius dirigetur.
Pro eo quod laboravit anima eius. videbit et saturabitur. in scientia sua
justificabit ipse justus servus meus multos. et iniquitates eorum ipse portabit.
Ideo dispertiam ei plurimos. et fortium dividet spolia. pro eo quod tradita
in mortem anima eius. et cum sceleratis reputatus est. et ipse peccata multorum
tulit. et pro transgressoribus rogavit. Lauda sterilis quae non paris. decanta
laudem et hinni quae non parturis. quia multi filii desertae magis quam eius
quae habet virum. dicit dominus. Dilata locum tentorii tui. et pelles tabernaculorum
tuorum extende. ne parcas. longos fac funiculos tuos. et cuneos tuos firma.
ad dexteram enim et sinistram penetrabis. et semen tuum gentes hereditabit.
et civitates desertas inhabitabunt. Noli timere quia non confunderis. et non
te pudeat quia non erubescis. quia confusionem aeternam possidebis. et opprobrium
viduitatis tuae non recordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te.
dominus exercituum nomen eius. et redemptor tuus sanctus Israel. deus omnis
terrae vocabitur. Quasi mulierem derelictam et maerentem spiritu vocavit te
dominus. et quasi uxorem adolescentiae quae abjecta est dixit deus tuus.
In momento modico dereliqui te. et in miserationibus magnis congregabo te.
In modico indignationis in parte momenti abscondi faciem meam parumper a te.
et in misericordia sempiterna misertus sum tui. dixit redemptor tuus dominus.
Sicut enim aquae diluvii Noe istae mihi sunt. cui juravi ne inducerem aquas
diluvii Noe ultra super terram. sic juravi ut non irascar tibi. et non increpem
te. Montes enim commovebuntur. et colles concutientur. misericordia autem mea
non recedet a te. et foedus pacis meae non movebitur. dixit misericors tibi
dominus. Paupercula tempestate jactata et absque consolatione. ecce ego sternam
pro carbunculo lapidem tuum. et fundamenta tua zaphiro. et ponam propugnacula
tua in jaspide. et portas tuas in lapidibus sardonychinis. et omnes filios tuos
doctos a domino. et multitudinem pacis filiorum tuorum. In justitia firmaberis.
recede a calumnia. quia non timebis. et a pavore. quia non appropinquabit tibi.
Ecce accolae congregabuntur. absque me ruent. qui congregati fuerint contra
te propter te cadent. Ecce ego creavi fabrum flantem in prunis ignis. et
proferentem sibi vas in operationem suam. et ego creavi ad perdendum. Omne
vas quod fictum fuerit contra te non proficiet. et omnem linguam resistentem
tibi in judicio condemnabis. Haec est hereditas servorum domini. et justitia
eorum apud me dicit dominus. Omnes sitientes venite ad aquas. et qui non habetis
argentum festinate emite et comedite. venite emite absque argento et absque
ulla commutatione vinum et lac. Quare appenditis argentum non in panibus.
et laborem vestrum non in saturitate. Audite audientes me. et comedite bonum.
et delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram et venite
ad me. audite et vivet anima vestra. et feriam vobiscum pactum sempiternum.
misericordias David fideles. Ecce testem populis dedi eum. principem ac
praeceptorem gentibus. Ecce gentem quam nescisti vocabis. et gentes quae te
non cognoverunt ad te current propter dominum deum tuum. et sanctum Israel
quia glorificavit te. Quaerite dominum dum inveniri potest. invocate eum dum
prope est. Derelinquat impius viam suam. et vir iniquus cogitationes suas.
et revertatur ad dominum. et misericordiam consequetur. quia multus est ad
ignoscendum. Non enim cogitationes meae cogitationes vestrae. neque viae vestrae
viae meae dicit dominus. Sed quomodo descendit imber et nix de caelo. et illuc
ultra non revertitur. nisi inebriaverit terram et infundat eam. et germinare
eam faciat. et det semen seminanti. et panem comedenti. sic erit verbum meum
quod egredietur de ore meo. non revertetur ad me vacuum. sed faciet quaecumque
voluit. et prosperabitur in his ad quae misi illud. Quia in gaudio egredimini.
et in pace reducemini. montes et colles laudabunt coram vobis laudationem.
et omnia ligna regionis plaudent manu. pro rubo ascendet abies. et pro urtica
ascendet myrtus. et erit dominus nominatus in signum aeternum quod non auferetur.
Haec dicit dominus. custodite judicium. et facite justitiam. quia juxta est
salus mea ut veniat. et justitia mea ut reveletur. Beatus homo qui faciet hoc.
et filius hominis qui apprehendet istud. custodiens sabbatum ne polluat illud.
custodiatque manus suas ne faciat omne malum. Et non dicat filius advenae qui
adhaeret domino dicens. separatione separabit me dominus a populo suo. et non
dicat eunuchus. ecce ego lignum aridum sum. Haec enim dicit dominus eunuchis.
qui custodierint sabbata mea. et elegerint quae ego volui. et tenuerint
fortiter foedus meum. dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen
melius a filiis et filiabus. nomen sempiternum dabo eis. quod non auferetur.
Filios autem alienigenarum qui adhaerent domino. ut colant eum. et diligant
nomen domini. ut sint ei in servos. omnes custodientes sabbatum ne polluant
illud. et tenentes foedus meum. adducam eos in montem sanctum meum. et laetificabo
eos in domo orationis meae. holocausta eorum et victimae placebunt mihi super
altare meum. quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis. Ait
dominus deus qui congregat dispersiones Israel. congregabo ad eum alios
congregatos ejus. Omnes bestiae agri venite ad devorandum. universae bestiae
saltus. Speculatores ejus caeci omnes nescierunt universi. canes muti non
valentes latrare. videntes vana dormientes. et ipsi canes impudentissimi nescierunt
saturitatem. et ipsi pastores nescierunt intellectum. omnes in viam suam
declinaverunt. unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum.
Venite sumamus vinum. et impleamur ebrietate. et erit sicut hodie. sic et cras
et amplius. Justus perit. et non est qui recogitet corde. et viri misericordiae
tolluntur. et non est qui intelligat. a facie enim malitiae sublatus est justus.
et erit pax ejus in memoria. Appropinquate huc filii auguris. semen adulteri
et fornicariae. super quem lusistis. super quem dilatastis os. et emisistis
linguam. numquid non vos filii scelesti. semen mendax. qui consolamini in diis
sub omni ligno frondoso. et immolatis victimas parvulis in torrentibus subter
foramina petrarum. In partibus torrentis pars tua. ipsa sors tua. et ipsis
libasti libamina. obtulisti sacrificium. Numquid super his non indignabor.
Super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuum. et illuc ascendisti
ut immolares victimas. Et post ostium et postes posuisti memoriale tuum.
Recedens enim a me discooperuisti cubile tuum. et ascendens locum praeparasti
tibi. et elegisti ex eis dilectos cubili tuo. et respexisti manum. Et ornasti
regem unguentis. et multiplicasti cultum tuum. et misisti legatos tuos procul.
et humiliata es usque ad inferos. In multitudine viae tuae laborasti. non dixisti
quasi desperata. Vitam manus tuae invenerunt. propterea non infirmaberis.
Pro quo timuisti et expavisti quia mentita es. et mei non es recordata. nec
posuisti in corde tuo. quia ego tacens et quasi non videns. et mei non timuisti.
Ego annuntiabo justitiam tuam. et opera tua non proderunt tibi. Cum clamaveris
non liberent te congregationes tuae. quas omnes ventus tollet. aura auferet.
qui autem sperat in me possidebit terram. et hereditabit montem sanctum meum.
Et dicetur. Viam parate viam. tollite offendicula de via populi mei. Haec enim
dicit excelsus et sublimis habitans aeternitatem. sanctum nomen ejus. Excelsus
et sanctus habito. et cum contrito et humili spiritu. ut vivificem spiritum
humilium. et vivificem cor contritorum. Propter iniquitatem avaritiae ejus
percussi eum. et abscondi faciem meam. et indignatus dereliqui eum. et abiit
vagus in via desiderii sui. Vias ejus vidi. et sanabo eum. et reducam eum.
et reddam consolationes ei. et lugentibus eius. Creavi enim laudem labiorum.
pax pax longe et prope. dicit dominus. et sanabo eum. Quasi mare fervens quod
quiescere non potest. et redundant aquae ejus. conturbabunt lutum et sordes.
non est pax impiis. dicit dominus deus. Clama ne cesses. quasi tuba exalta
vocem tuam. et annuntia populo meo scelera eorum. et domui Jacob peccata eorum.
Me enim die quaerunt. et scientiam viarum meum volunt. quasi gens quae justitiam
fecerit. et judicium dei sui non dereliquerit. interrogant me judicia justitiae.
et appropinquare deo volunt. Quare jejunavimus et non aspexisti. humiliavimus
animas nostras et nescisti. Ecce in die voluntatum vestrarum invenitur voluntas
vestra. et omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites et contentiones
jejunatis. et percutitis pugno impie. Non jejunetis sicut usque ad hanc diem.
ut audiatur in excelso clamor vester. Numquid tale est jejunium quod elegi.
per diem affligere hominem animam suam. Si contorquere quasi circulum collum
ejus. et cilicio et cinere stratum ejus substernere. Numquid vocabis istud
jejunium. et diem acceptabilem domino. Nonne hoc magis est jejunium quod elegi.
dissolve colligationes impietatis. solve fasciculos deprimentes. dimitte
confractos liberos. et omne onus dissipate. Frange esurienti panem tuum. et
egenos vagosque introduc in domum tuam. Cum videris nudum operi eum. et carnem
tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum. et sanitas tua citius
orietur. et ante faciem tuam ambulabit justitia tua. et gloria domini colliget
agmen tuum. Tunc invocabis et dominus exaudiet. clamabis et dicet adsum.
Si auferas de medio tui vinculum. et suspicionem digitumque loquaris inutile.
et effundas esurienti animam tuam. et animam afflictam repleveris. orietur in
tenebris lux tua. et tenebrae tuae erunt sicut meridies. et requiem tibi dabit
dominus semper. et implebit splendoribus animam tuam. et ossa tua liberabit.
et eris quasi hortus irriguus. et sicut fons aquarum cujus non deficient aquae.
Et aedificabuntur in te solitudines saeculorum. fundamenta generationis et
generationis suscitabis. et vocaberis aedificator sepium. convertens semitas
ad habitandum. Si avertas a sabbato pedem tuum. facere voluntates tuas in die
sancto meo. et vocaveris sabbatum delicatum. et honorificum sanctum domini.
et honorificaveris eum dum non facis vias tuas. et non invenitur voluntas tua
ut loquaris verbum. tunc super dominum fortitudine. et sustentabo te super
altitudines terrae. et cibabo te hereditate Jacob patris tui. os enim domini
locutum est haec. Ecce non est abbreviata manus domini ut salvare nequeat.
neque aggravata est auris ejus ut non exaudiat. sed iniquitates vestrae
diviserunt inter vos et deum vestrum. et peccata vestra absconderunt faciem
ejus a vobis ne audiat. Manus enim vestrae pollutae sunt sanguine. et digiti
vestri iniquitate. labia vestra locuta sunt mendacium. et lingua vestra
iniquitatem meditata est. Non est qui loquatur justitiam. nec est qui judicet
vere. Confidunt in vanitate et loquuntur mendacium. concipiunt dolorem et
generant iniquitatem. Ova aspidum ruperunt. et telas aranearum texuerunt.
Qui comederit ex ovis eorum morietur. et quod confractum fuerit erumpet in
basiliscum. Telae eorum non erunt in vestimentum. nec operientur operibus suis.
opera eorum opera nequissima. et opus iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum
ad malum currunt. et festinant ut effundant sanguinem innocentem. Cogitationes
cogitationes pessimae. vastitas et contritio in semitis eorum. Viam pacis
nescierunt. et non est judicium in gressibus eorum. Pravas fecerunt sibi
semitas. omnis calcans eas ignorabit pacem. Idcirco longe facta est justitia
a nobis. et non apprehendet nos justitia. Exspectavimus lucem. et ecce tenebrae.
splendorem. et in obscuro ambulavimus. Palpavimus parietem quasi caecus. et
quasi sine oculis offendimus. Impegimus in meridie quasi in nocte. in obscuris
quasi mortui sine luce. Rugiemus quasi ursi omnes. et quasi columbae meditantes
gemitum. Exspectavimus judicium. et non est. salutare. et longe factum est a
nobis. Coram te enim multiplicata sunt peccata nostra. et delicta nostra
contra nos testificata sunt. quia iniquitates nostrae nobiscum sunt. et
scelera nostra cognovimus. Peccavimus mentiti sumus. et recessimus a deo nostro.
Locuti sumus calumniam et discessionem. concepimus et eructavimus de corde
verba mendacii. Et conversa est retrorsum judicium. et justitia longe stetit.
quia corruit in platea veritas. et aequitas non potuit intrare. Et facta est
veritas quaerens. et declinans a malis praedabatur. Et vidit dominus. et
displicuit in oculis ejus quia perit veritas. Et vidit quia non est vir. et
admiratus est quia non est qui occurreret. et salvavit sibi brachium. et
justitia illa confirmavit eum. Et induit se justitia sicut lorica. et galea
salutis in capite ejus. Induit se vestimentis ultionis. et operuit quasi pallio
zelum. Quasi ad vindictam quasi ad retribuendum indignationi hostibus. et
vicissitudinem inimicis. Insulis vicissitudinem retribuet. Et timebunt qui ab
occidente nomen domini. et qui ab ortu solis gloriam ejus. Cum venerit quasi
fluvius violentus. quem spiritus domini cogit. Et venit propter Sion
redemptor. et propter eos qui revertuntur ab iniquitate in Jacob. dicit dominus.
Et ego foedus meum illis dicit dominus. Spiritus meus qui est in te. et verba
mea quae posui in ore tuo non recedent de ore tuo. et de ore seminis tui. et
de ore seminis seminis tui. dicit dominus. amodo et usque in sempiternum.
Surge illuminare Hierusalem. quia venit lumen tuum. et gloria domini super te
orta est. Quia ecce tenebrae operient terram. et caligo populos. super te autem
orietur dominus. et gloria ejus in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine
tuo. et reges in splendore ortus tui. Leva in circuitu oculos tuos et vide.
omnes isti congregati venerunt tibi. filii tui de longe venient. et filiae tuae
de latere surgent. Tunc videbis et affluens. et mirabitur et dilatabitur cor
tuum. quando conversa fuerit ad te multitudo maris. fortitudo gentium venerit
tibi. Inundatio camelorum operiet te. dromedarii Madian et Epha. omnes de Saba
venient. aurum et thus deferentes. et laudem domino annuntiantes. Omnes greges
Cedar congregabuntur tibi. arietes Nabaioth ministrabunt tibi. offerentes
placabiles super altare meum. et domum majestatis meae glorificabo. Qui sunt
isti qui ut nubes volant. et quasi columbae ad fenestras suas. Me enim insulae
exspectabunt. et in principio naves maris. ut filios tuos de longe adducant.
argentum eorum et aurum cum eis. nomini domini dei tui. et sanctum Israel.
quia glorificavit te. Et aedificabunt filii alienigenae muros tuos. et reges
eorum ministrabunt tibi. In indignatione enim mea percussi te. et in misericordia
mea misertus sum tui. Et aperientur portae tuae jugiter. die ac nocte non
claudentur. ut afferatur ad te fortitudo gentium. et reges eorum adducantur.
Gens enim et regnum quae non servierit tibi peribit. et gentes solitudine
vastabuntur. Gloria Libani ad te veniet. abies et pinus et buxus simul. ad
ornandum locum sanctuarii mei. et locum pedum meorum glorificabo. Et venient
ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te. et adorabunt vestigia pedum tuorum
omnes qui detrahebant tibi. et vocabunt te civitatem domini. Sion sanctum Israel.
Pro eo quod fuisti derelicta et odibilis. et non erat vir in te. ponam te in
superbiam saeculorum. gaudium in generationem et generationem. Et sugens lac
gentium. et mamilla regum lactaberis. et scies quia ego dominus salvator tuus.
et redemptor tuus fortis Jacob. Pro aere adducam aurum. et pro ferro argentum.
et pro lignis aes. et pro lapidibus ferrum. et ponam visitationem tuam pacem.
et praepositos tuos justitiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua.
vastitas neque contritio in finibus tuis. Et vocabis salutare murum tuum. et
portas tuas laudem. Non erit tibi amplius sol in lucem diei. neque splendor
lunae illuminabit te. Sed erit tibi dominus in lucem sempiternam. et deus tuus
in decorem tuum. Non occidet amplius sol tuus. et luna tua non minuetur. quia
dominus erit tibi in lucem sempiternam. et complebuntur dies luctus tui.
Populus autem tuus omnes justi. in sempiternum hereditabunt terram. germen
plantationis meae. opus manuum meum ad glorificandum me. Parvulus erit mille.
et minimus quasi gens fortissima. Ego dominus cum tempus fuerit. subito
glorificabor. Haec dicit dominus. Caelum sedes mea. terra autem scabellum pedum
meorum. Quae domus quam aedificabitis mihi. et quis locus requietionis meae.
Haec enim omnia manus mea fecit. et mea sunt universa haec dicit dominus.
Ad quem autem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu. et trementem
sermones meos. Qui immolat bovem quasi qui occidat virum. qui mactat ovem
quasi qui excerebret canem. qui offert sacrificium quasi qui sanguinem porcino
offerat. qui recordatur thuris quasi qui benedicat idolo. Haec omnia elegerunt
in viis suis. et in abominationibus suis anima eorum delectata est. Ego quoque
eligam illusiones eorum. et quae timebant adducam eis. quia vocavi et non erat
qui responderet. locutus sum et non audierunt. et fecerunt malum in oculis meis.
et quae nolui elegerunt. Audite verbum domini qui tremitis ad verbum ejus.
Dixerunt fratres vestri qui oderunt vos. et abjiciunt propter nomen meum.
Glorificetur dominus. et videbimus in laetitia vestra. Et ipsi confundentur.
Vox populi a civitate. vox de templo. vox domini retribuentis vindictam inimicis
suis. Antequam parturiret peperit. antequam veniret partus ejus. peperit masculum.
Quis audivit unquam tale. et quis vidit huic simile. Numquid parturiet terra
in die una. aut parietur gens semel. quia parturivit et peperit Sion filios
suos. Numquid ego qui alios parere facio ipse sterilem ero. dicit dominus.
Si ego qui generationem ceteris tribuo ipse generare non habebo. dicit dominus
deus tuus. Laetamini cum Hierusalem. et exsultate in ea omnes qui diligitis eam.
gaudete gaudio cum ea universi qui lugetis super eam. Ut sugatis et repleamini
ab ubere consolationis ejus. ut mulgeatis et deliciis affluatis ab omnitudine
gloriae ejus. Quia haec dicit dominus. Ecce ego declinabo super eam quasi fluvium
pacem. et quasi torrentem inundantem gloriam gentium. Et sugetis. ad ubera
portabimini. et super genua blandientur vobis. Sicut cui mater blanditur ita
et ego consolabor vos. et in Hierusalem consolabimini. Videbitis et gaudebit
cor vestrum. et ossa vestra quasi herba germinabunt. et cognoscetur manus domini
servis ejus. et indignabitur inimicis suis. Quia ecce dominus in igne veniet.
et quasi turbo quadrigae ejus. reddere in indignatione furorem suum. et increpationem
in flamma ignis. Quia in igne dominus dijudicabit. et in gladio suo ad omnem
carnem. et multiplicabuntur interfecti a domino. Qui sanctificabantur et
mundabantur in hortis post ostium intrinsecus. qui comedebant carnem porcinam
et abominationem et murem pariter consumentur. dicit dominus. Opera eorum et
cogitationes eorum ego venio ut congregem cum omnibus gentibus et linguis.
et venient et videbunt gloriam meam. Et ponam in eis signum. et mittam ex eis
qui salvati fuerint ad gentes in mare. in Africam et Lydiam tendentes sagittam.
in Italiam et Graeciam. ad insulas longe. ad eos qui non audierunt de me.
et non viderunt gloriam meam. et annuntiabunt gloriam meam gentibus. Et adducent
omnes fratres vestros de cunctis gentibus munus domino. in equis et quadrigis
et lectica. et in mulis et dromedariis. ad montem sanctum meum Hierusalem.
dicit dominus. sicut si filii Israel offerant munus in vasis mundis in domum
domini. Et assumam ex eis in sacerdotes et levitas. dicit dominus. Quia sicut
caelum novum et terra nova quae ego facio stare coram me. dicit dominus. sic
stabit semen vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis de mense. et sabbatum de
sabbato. venient omnis caro ut adoret coram facie mea. dicit dominus. Et egredientur
et videbunt cadavera virorum qui praevaricati sunt in me. vermis eorum non
morietur. et ignis eorum non extinguetur. et erunt usque ad satietatem visionis
omni carni. Incipit liber Ysaiae prophetae.

Ysaie prophete quem
vidit super Iudam et
Hierusalem in diebus
Ozie Joathan Achaz Ezechie regum Iuda. Audite celi et auribus
percipe terra. quia dominus locutus est. Filios enutrivi et exaltavi.
ipsi autem contempserunt me. Cognovit bos possessorem suum. et asinus praesepe domini sui. Israel autem me non cognovit.
populus meus non intellexit. Vae genti peccatrici. populo gravi iniquitate. semini nequam. filiis sceleratis. Dereliquerunt dominum. blasphemaverunt sanctum Israel. abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiam vos ultra addentes praevaricationem. Omne caput languidum. et
omne cor maerens. A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata. nec
curata medicamine. nec fota oleo. Terra vestra deserta. civitates
vestrae succensae igni. Regionem vestram coram vobis alieni devorant. et
desolabitur sicut in vastitate hostili. et relinquetur filia Sion ut umbraculum in vinea. et sicut cucumerarium in terra cucumeris. sicut civitas
quae vastatur. Nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen. quasi sodoma fuissemus. et quasi gomorrha similes essemus. Audite verbum
domini principes sodomae. auribus percipite legem dei nostri populus gomorrae. Quid mihi multitudo victimarum vestrarum dicit dominus. Plenus
holocaustis arietum. et adipem pinguium. et sanguinem vitulorum
et agnorum. et hircorum nolui. Cum veniretis ante conspectum meum.
quis quaesivit haec de manibus vestris. ut ambularetis in atriis meis.
Ne offeratis ultra sacrificium frustra. Incensum abominatio est
mihi. Neomenias et sabbata et festivitates alias non feram.
Kalendas vestras et solemnitates vestras odivit anima mea. Facta
mihi facta sunt molesta. laboravi sustinens. Et cum extenderitis
manus vestras. avertam oculos meos a vobis. et cum multiplicaveritis
orationem vestram non exaudiam vos. Manus vestrae sanguine plenae sunt.
lavamini. mundi estote. auferte malum cogitationum vestrarum ab
oculis meis. Quiescite agere perverse. discite bene facere. quaerite
iudicium. subvenite oppresso. iudicate pupillo. defendite viduam.
venite. et arguite me dicit dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum. quasi nix dealbabuntur. et si fuerint rubra sicut vermiculus.
velut lana albescent. Si volueritis et audieritis me. bona terrae
comedetis. Si autem nolueritis. et me ad iracundiam provocaveritis.
gladius devorabit vos. quia os domini locutum est. Quomodo facta
est meretrix civitas fidelis plena iudicio. Iustitia habitavit
in ea. nunc autem homicidae. Argentum tuum versum est in scoriam.
vinum tuum mixtum est aqua. Principes tui infideles. socius furum.
Omnes diligunt munera. sequuntur retributiones. Pupillo non
iudicant. et causa viduae non ingreditur ad eos. Propterea hoc dicit
exercituum fortis Israel. Heu consolabor super hostibus meos. et
ultionem capiam de inimicis meis. Et convertam manum meam ad te. et
excoquam ad purum scoriam tuam. et auferam omne stannum tuum.
et reformabo iudices tuos sicut fuerunt prius. et consiliarios tuos
sicut antiquos. Post haec vocaberis civitas iusta. urbs fidelis.
Sion in iudicio redimetur. et reducent eam in iudicio. et convertentes
eius ex iustitia. Simul autem scelestos et peccatores conterentur.
et qui dereliquerint dominum consumentur. Confundentur enim ab idolis
quibus sacrificaverunt. et erubescetis super hortis quos elegeratis
cum fuerit vobis velut quercus defluens foliis. et velut hortus absque
aqua. Et erit fortitudo tua quasi favilla stuppae. et opus eius quasi
scintilla. et succendetur utrumque simul. et non erit qui extinguat.
Verbum quod vidit Ysaias filius Amos super Iudam et Hierusalem. Et
erit in novissimis diebus. praeparatus mons domus domini in vertice
montium. et elevabitur super colles. et fluent ad eum omnes gentes.
et ibunt populi multi et dicent. Venite ascendamus ad montem
domini. et ad domum dei Iacob. et docebit nos vias suas. et
ambulabimus in semitis eius. quia de Sion exibit lex. et verbum
domini de Hierusalem. Et iudicabit gentes. et arguet populos multos.
et conflabunt gladios suos in vomeres. et lanceas suas in falces.
Non levabit gens contra gentem gladium. nec exercebuntur ultra
ad proelium. Domus Iacob. venite ambulemus in lumine domini.
Reliquit enim populum suum domum Iacob quia repleta sunt ut olim. et
augures habuerunt sicut Philistiim. et pueris alienis adhaeserunt.
Et repleta est terra eius argento et auro. et non est finis thesauris eius.
Et repleta est terra eius equis. et non est finis curribus eius.
Et repleta est terra eius idolis. Opus manuum suarum adoraverunt. quod
fecerunt digiti eorum. et incurvatus est homo. et humiliatus est vir.
Ne ergo dimittas eos. Ingredere in petram. et absconde te in fossa humo
a facie timoris domini. et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimes
hominis humiliati sunt. et incurvabitur altitudo virorum.
Et exaltabitur dominus solus in die illa. quia dies domini exercituum
super omnem superbum. et excelsum. et super omne arrogans
et humiliabitur. et super omnes cedros Libani sublimes et
erectas. et super omnes quercus Basan. et super omnes montes excelsos. et elevatos. et super omnem turrem excelsam. et super omnem
murum munitum. et super omnes naves Tharsis. et super omne genus
pulchritudinis est. et incurvabitur sublimitas hominis. et humiliabitur altitudo virorum. Et elevabitur dominus solus in die illa. et idola
penitus conterentur. Et introibunt in speluncas petrae. et in cavernas
arenae. a facie formidinis domini. et a gloria maiestatis eius. cum
surrexerit terrere terram. In die illa proiciet homo idola argenti sui. et idola auri sui quae fecerat sibi ut adoraret talpis et vespertilionibus. et introibit
in scissuras petrarum et cavernas saxorum. a facie formidinis domini. et a gloria maiestatis eius. cum surrexerit terrere terram.
Quiescite ab homine cuius spiritus in naribus eius. quia excelsus reputatus est ipse. Ecce enim dominator dominus exercituum auferet
de Hierusalem et de Iuda validum et fortem. omnem robur panis.
et omne robur aquae. fortem et virum bellatorem. iudicem et prophetam. et ariolum et senem. principem super quinquaginta. et honorabilem
vultu. et consiliarium sapientem. et architectum et prudentem
eloquio mystico. Et dabo pueros principes eorum. et effeminati
dominabuntur eis. Et irruet populus vir ad virum. unusquisque ad
proximum suum. Cum multabitur puer contra senem. et ignobilis
contra nobilem. Apprehendet enim frem suum. domesticus patris
sui dicens. Vestimentum habes. princeps esto noster. ruina autem
haec sub manu tua. Et respondebit in die illa dicens. Non sum
medicus. et in domo mea non est panis. nec vestimentum. nolite
constituere me principem populi. Ruit enim Hierusalem et Iudas
corruit. quia lingua eorum et adinventiones earum contra dominum.
ut provocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eorum respondit
eis. et peccatum suum quasi sodoma praedicaverunt. nec absconderunt.
Vae animae eorum. quoniam reddita sunt eis mala. Dicite iusto quoniam
bene. quia fructum adinventionum suarum comedet. Vae impio in
malum. retributio manuum eius fiet ei. Populum meum exactores sugunt.
et mulieres dominatae sunt eius. Populus
meus qui beatum eum dicebant. ipsi decipiunt. et viam gressuum
tuorum dissipant. Stat ad iudicandum dominus. et stat ad iudicandos
populos. Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi eius. et principibus eius. Vos enim depastis vineam meam. rapina pauperis in domibus
vestris. Quare attritis populum meum. et facies egenorum commolitis.
dicit dominus deus exercituum. Et dixit dominus. Pro eo quod elevatae
sunt filiae Sion. et ambulaverunt extento collo. et nutibus oculorum
ibant et plaudebant. ambulabant pedibus suis. et quasi choros ducebant.
decalvabit dominus verticem filiarum Sion. et crinem earum nudabit.
In

pplos. Dominus adiudicium uenit: cum senib: populi eius, & principib: eius. Vos enim depasti estis uineā meam, rapina pauperis in domo uestra. Quare attritis populum meum, & faciem pauperum commolitis, dicit dominus exercituum. Et dixit dns. Pro eo quod elevatae sunt filiae Syon, & ambulauerē extento collo & nutib: oculor: ibant & plaudebant: ambulabāt ac & ipsae dib: suis componebāt incedebant. Decalvabit dominus uertice filiarum Syon, & dominus crinem earum nudabit. In die illa auferet dominus ornamentum calciamentor: & limulas: & lunulas: & monilia, & armillas, & mitras, & distrumalia, & psidia, & murenulas, & olfactoriola, & mauritas, & anulos: & gemmas nasi pendentes: & mutatoria, & palliola, & linthea, & acus, & specula, & syndones, & uittas, & theristra, & ita pfluam odore fetor, & pro zona funiculus, & pro ornamento crine calluem, & pro fascia pectorali cilicium. Pulchritudo tua, uiri tui gladio cadent, & fortes tui in bello. Et merebunt: & lugebunt portae eius, & desolata in terra sedebit.

Et apprehendent septem mulieres virum unum dicentes: Panem nrm comedemus, & uestimentis nris operiemur, tantum nomen tuum sit super nos: aufer obprobrium nrm. In die illa erit germen domini in magnificentia, & gloria, & fructus terrae sublimis, & exultatio his qui saluati fuerint de israel. Et erit omnis qui relictus fuerit in syon, & residuus in hierlm, sanctus uocabitur omnis qui scriptus fuerit in uita in hierlm. Si abluerit dominus sordes filiarum syon, & sanguinem hierlm lauerit de medio ei, spū iudicii, & spū ardoris. Et creabit dns super omnem locū montis syon, & ubi inuocauit est nubes p diem, & fumus, & splendor ignis flammantis in nocte. Super enim omnem gloriam protectio & tabernaculū erit in umbraculum diei ab estu, & in securitatem, & in absconsionē a turbine & a pluuia.

Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei uineae suae. Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei, & sepiuit eā, & lapidem elegit exilla, & plantauit eam electam, & ędificauit turrim in medio ei, & torcular extruxit in ea, & expectauit ut faceret uuas, & fecit labruscas. Nunc q habitatores hierlm & uiri iuda iudicate inter me & inter uineam meā. Quid est quod debui ultra facere uineae meae & non feci ei. An quod expectauerim ut faceret uuas, fecit autē labruscas. Et nunc ostendo uob: quid ego faciam uineae meae. Auferam sepem eius, & erit in direptionem. Diruam maceriam eius, & erit in conculcationem: & ponam eā desertā. Non putabitur & non fodietur, & ascendent uepres & spinae, & nubib: mandabo ne pluant super eā imbrem. Vinea enim dni exercituum domus israel est, & uir iuda germen delectabile eius. Expectauit ut faceret iudicium, & ecce iniquitas: & iustitiam, & ecce clamor.

Ve qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis usq: ad terminum loci. Numquid habitabitis soli uos in medio terrae? In auribus meis sunt haec, dicit dns exercituum. Nisi domus multae desertae fuerint, grandes & pulchrae absq: habitatore. Decem enim iugera uinearum facient lagunculam unam, & xxx modii seminis facient modios xv. Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandā, & potandum usq: ad uesperam, ut uino estuetis. Cythara & lyra, & tympanū, & tybia, & uinū in conuiuiis uestris, & opus dni non respicitis, nec opera manuū eius considerastis. Propterea captiua est populus meus, eo quod non habuerit scientiā, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus animam suā, & aperuit os suum absq: ullo termino, & descendent fortes eius, & populus eius, & sublimes eius, & gloriosi eius ad eum. Et incurbabit homo & humiliabitur, & oculi sublimium demittentur. Et exaltabitur dominus exercituum in iudicio, & deus sanctus sanctificabitur in iustitia. Et pascentur agni secundum ordinem suum, & deserta ubertates ouium comedent.

Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis uanitatis, & quasi uinculum plaustri peccatum qui dicitis. Festinet & accelerat opus eius, & uideamus, & adpropiet & ueniat consilium sancti israel, & sciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis uestris, & coram uobismetipsis prudentes. Ve qui potentes estis ad bibendum uinum, & ad miscendam ebrietatem: qui iustificatis impium pro munerib: & iustitiam iusti auferetis a eo. Propterea hoc sicut devorat stipulā lingua ignis, & calor flammae exurit, sic radix eorum quasi fauilla erit, & germen eorum sicut puluis ascendet. Abiecerunt enim legem dni exercituum, & eloquium sanctum israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor domini in populo suo, & extendit manum suam super eum & percussit eum, & conturbati sunt montes, & facta sunt mortalia eorum quasi stercus in medio platearum. In omnibus his non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta.

Et leuabit dominus signum in nationib: procul, & conpugebit sibilo ab extremis terrae, & ecce festinus uelociter ueniet: non est deficiens, neque laborans in eo. Non dormitabit neque dormiet: nec solue cingulum renum eius, nec rumpet corrigia calciamenti eius. Sagittae eius acutae, & omnes arcus extenti. Ungulae equorum eius ut silex, & rotae eius quasi turbo. Rugiet sicut leo eius, rugiet ut catuli leonum, & frendet, & tenebit praedam, & amplexabitur, & non erit qui eruat. Et fremet super illum in die illa sicut fremitus maris. Aspiciemus ad terram, & ecce tenebrae tribulationis, & lux obtenebrata est in caligine eius.

In anno quo mortuus est rex Ozias, uidi dnm sedentem super solium excelsum & elevatum, & ea quae sub ipso erant replebāt templum. Seraphim stabant super illud, sex alae uni, & sex alae alteri. Duabus uelabant facie eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus uolabat. Et clamabant alter ad alterum & dicebant. Sanctus sanctus sanctus dns exercituum, plena est omnis terra gloria eius. Et commota sunt superliminaria cardinis a uoce clamantis, & domus implebatur fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui, quia uir pollutus labiis ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito, & regem dominum exercituum uidi oculis meis. Et uolauit ad me unus de seraphim, & in manu eius calculus quem forcipe sustulerat de altari, & tetigit os meum & dixit. Ecce hoc tetigit labia tua, & auferet iniquitates tuas, & peccatum tuum mundabit. Et audiui uocem domini dicentis. Quem mittam. Et quis ibit nobis. Et dixi. Ecce ego sum mitte me. Et dixit. Vade & dices populo huic. Audite audientes, & nolite intelligere, & uidete uisionem & nolite cognoscere. Excaeca cor populi huius, & aures eius aggrauа, & oculos eius claude, ne forte oculis suis uideat, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & convertatur & sanetur eum. Et dixi. Usq: quo domine. Et dixit. Donec desolentur ciuitates absq: habitatore, & domus sine homine. Et terra relinquetur deserta, & longe facer dominus homines, & multiplicabitur quae derelicta fuerat in medio terrae. Et adhuc mea decimatio conuertetur, & erit ad ustionem sicut terebinthus, & sicut quercus quas expandentes ramos suos. Semen sanctum erit, id quod steterit mea.

Et factum est in diebus achaz, roazha filii ohie regis iuda, ascendit rasin rex syriae & face filius romelie rex israel in hierlm ad praeliandum contra eam, & non potuerunt debellare eam. Et nunciatum est domui dauid dicentes. Requauit syria super ephraim, & commota est mens eius, & cor populi eius, sicut mouentur ligna siluarum a facie uenti. Et dixit dominus ad ysaiam. Egredere occurre achaz tu & qui derelictus est filius iasub eius ad extremum aquae piscinae superioris in uia agri fullonis, & dices ad eum. Vide ne pauide agas, & mollis sit cor tuum ne formides a duabus caudibus fumigantium istarum, ira furoris rasin & syriae & filii romelie propter quod inierunt consilium contra te syria malum ephraim & filius romelie dicentes. Ascendamus aduersus eum, & suscitemus eum, & constituamus regem in medio eius filium tabeel. Haec dicit dominus deus. Non stabit, & non erit istud. Caput syriae damascus, & caput damasci rasin. Et ad hoc huc. & quinquaginta & sex annis. & desinet ephraim ne populus, & caput ephraim samaria, & caput samariae filius romelie. Si non credideritis non permanebitis. Et addidit dominus loqui ad achaz dicens. Pete tibi signum a deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra. Et dixit achaz. Non petam, & non tentabo dominum. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Numquid parum est uobis molestos esse homines quia molesti estis & deo meo. Propter hoc dabit dominus ipse uobis signum. Ecce uirgo concipiet & paries filium, & uocabis nomen eius emmanuel. Butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum & eligere bonum, quia antequam sciat puer reprobare malum & eligere bonum, derelinquetur terra quam tu detestaris a facie duum regum tuorum. Adducet dominus super te & super populum tuum, & super domum patris tui dies quos non uidit ab die qua recessit ephraim a iuda rex assyrios. Et erit in die illa sibilabit dominus muscae quae est in extremo fluminis aegypti, & apis quae est in terra assur, & uenient & requiescent omnes in torrentibus uallium & cauernis petrarum, & in omnibus fruticetis, & in universis foraminibus. In die illa radet dns in nouacula conducticia in his qui trans flumen sunt in rege assyrios, capite & pilos pedum & barbam uniuersam. Et erit in die illa nutriet homo uaccam boum, & duas oues: & prae ubertate lactis comedet butyrum. Butyrum enim & mel manducabit omnis, qui relictus fuerit in medio terrae. Et erit in die illa omnis locus ubi fuerint mille uites, mille argenteis, in spinas & in uepres erunt. Cum sagittis & arcu ingredientur illuc. Vepres enim & spinae erunt in omnibus montibus, & in omnes montes qui in circuitu sarient, non uenies illuc timor spinarum & ueprium, & erit in pascua bouis, & in conculcationem pecoris. Et dixit dns ad me. Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stilo hominis. Velociter spolia detrahe cito praedare. Et adhibui mihi testes fideles uriam sacerdotem & zacharia filium barachie & accessi ad prophetissam, & concepit, & peperit filium. Et dixit dominus ad me. Voca nomen eius accelera spolia cito celebra festinatum praedari, quia antequam sciat puer uocare patrem suum aut matrem suam, auferet fortitudo damasci, & spolia samariae coram rege assyriorum. Et addixit dominus loquia ad me, adhuc dies. Proco quia abiecit populus iste aquas siloae quae uadunt cum silentio, & assumpsit magistratum rasin & filium romelie, propterea hoc ecce dns adducit super eos aquas fluminis fortes & multas regem assyriorum & omnem gloriam eius. Et ascendet super omnes riuos eius, & fluet super omnes ripas eius, & ibit per iudam inundans, & transiens usq: ad colli uenit: & erit extensio alarum eius implens latitudinem terrae tuae o emmanuel. Conquassamini populi, & infirmamini, & auribus percipite omnes longitudines terrae. Consortamini & infirmamini, accingite uos & infirmamini mini. Consilium & dissipabitur loquimini uerbum & non fiet: quia uobiscum deus. Haec enim dicit dominus ad me. Sicut in forti manu erudiuit me ne irem in uiam populi huius dicens. Non uocabitis coniurationem omnia eum quae loquitur populus iste coniuratio est: & timorem eius ne timueritis neque paueritis.

Dominum exercituum ipsum sanctificate. Ipse pauor uester, & ipse timor uester. Et erit uobis in sanctificationem in lapidem autem offensionis & in petram scandali duabus domui israel in laqueum & in ruinam habitatoribus hierlm. & offendent ex eis plurimi & allidentur & conterentur & irretientur & capientur. Liga testimonium, signa legem in discipulis meis. Et expectabo dominum qui abscondit faciem suam a domo iacob, & praestolabor eum. Ecce ego & pueri quos dedit mihi dns in signum & in portentum in israhel a dominо exercituum qui habitat in monte syon. Et cum dixerint ad uos requirite ad pythonissas & ariolos qui stridunt in incantationibus suis, numquid non populus a deo suo requirit pro uiuis & mortuis. Ad legem magis & ad testimonium. Quod si non dixerint iuxta uerbum hoc non erit eis matutina lux, & transibit per eam rus & esuriet, & cum fuerit esurierit irascetur & maledicet regi suo & deo suo. Et suspiciet sursum & ad terram uidebit, & ecce tribulatio & tenebrae & dissolutio angustia & caligo pequies, & non poterit caligare de angustia.

Primo tempore alleuiata est terra Zabulon & terra Nepthalim, & nouissimo aggrauata est uia maris trans Iordanem Galilaeae gentium populus qui ambulabat in tenebris uidit lucem magnam. Habitantibus in regione umbrae mortis, lux orta est eis. Multiplicasti gentem non magnificasti laetitiam. Laetabuntur coram te sicut laetantur messientes, sicut exultant uictores capta praeda, quando diuidunt spolia. Iugum enim oneris eius, & uirgam humeri eius, & sceptrum exactoris eius superasti sicut in die madian. Quia omne praeparatum cum tumultu, & uestimentum mixtum sanguine erit ustioni & cibus ignis. Paruulus enim natus est nobis, filius datus est nobis. Et factus est principatus super humerum eius, & uocabitur nomen eius admirabilis consiliarius, deus fortis, pater futuri saeculi, princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis, super solium dauid & super regnum eius sedebit, ut confirmet illud & corroboret illud in iudicio & iustitia amodo & usque sempiternum. Zelus domini exercituum faciet hoc. Verbum misit dns in iacob, & cecidit super israel, & sciet omnis populus ephraim & habitatores samariae in superbia & magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderunt sed quadros lapidibus aedificabimus. Sycomoros succisae sed cedros mutabimus

mutabimus. Ce deleabre dominus hostes rasin sup eū.
& immicos eius mumultui uerū; Syriā aborrentē. &
philistiim aboccidente. & devorabe israel ore oro. In omib; hiſ
nō est auersus furor ei. s; adhuc manꝰ eius extenta. & pplꝰ nō è
reuersus ad percutientē se. & dñm exercituū nō requisierunt.
Ce dissipabit dominus de israel capite & cauda. incurvantē & re
frenantē die una. Longevus & honorabilis ipse est caput. &
ppha docens mendacium ipse cauda est. Ce erunt q beatificāt
pplm istum seducentes. qui beatificant propriam. Propte hoc
sup adolescentulis eius non letabitur dominꝰ. & pupillos eius &
uiduas non miserebit. quia omnis ypocrita & nequā. & omne os
stultum locuꝫ est. In omnib; hiſ nō est auersus furor eius. s; adhuc manus
eius extenta. Succensa enim est quasi ignis impietas. uepres & spinas comburet. & succendet in densitate
salti. & convolutent superbia fumi. In ira domini exercituū
conturbata est terra. & erit pplꝰ quasi esca ignis. Vir fri suo
non parcet. & declinabit ad dexteram & esuriet. & comedet
ad sinistram & non saturabit. Vnusquisq; carnē brachii sui co
medet. manasses ephraim. & ephraim manasses. simul ipsi ad
uersus iudā. In omnib; hiſ nō est auersus furor eius. sed adhuc manus
eius extenta.
Oe qui condunt leges iniquas. & scribentes iniustitiā scripserint
ut opprimerent in iudicio pauperes. & ut facerent causam humi
lium pplī mei. ut essent uidue preda eorꝰ. & pupillos diriperent.
Quid facietis in die visitationis & calamitatis de longe ue
nienti? Ad quem confugietis auxilium. & ubi derelin
quetis gloriam uestram. ne incuruentur sub uinculo. & cū interfe
cti cadetis. Super omnib; hiſ nō est auersus furor eius. s; adhuc
manus eius extenta. Ve assur. uirga furoris mei. & baculus
ipse est in manu eorꝰ. indignatio mea. Ad gentem impiam mittā
eum. & contra pplm furoris mei mandabo illi. ut auferat
spolia & diripiat predam. & ponat eum in conculcationē
quasi lutū platearum. Ipse aut non ita arbitrabit. & cor eius non
ita estimabit. s; ad conterendū & ad auferendū gentes non
paucas. Dicet enim. Numquid non principes mei
simul reges sunt? Numquid non ut carchamis sic chalanno.
ut arphat. sic emath? Numquid non ut damascus sic samaria?
Quomodo inuenit manus mea regna ydoli. Sicut & sy
lachna eius. de hierlm & samaria. Numquid non sicut fe
mur eo & ydolis eius facta hierlm & sy lachne eius? Ita
Erit cum implebit dominus opus suum in monte syon
& in hierlm visitabo super fructum magnificentie cordis regis assur
& super altam elationem oculoꝝ eius. Dixit enim. In fortitudine
manus mee ego feci. & in sapientia mea intellexi. & abstuli
terminos populoꝝ. & principes eorum depredatus sum. & detraxi ut
fortissimus insidiantes deijceret. & inuenit quasi in nidum manus mea
fortitudinem populoꝝ. Et sicut colligitur oua que derelicta sūt.
sic ego congregaui uniuersam terram ego congregaui. & non fuit qui moueret
pennā. & aperiret os & ganniret. Numquid gloriabit securis
contra eum q secat in ea. aut exaltabit serra contra eum a quo
trahit? Quomodo si eleuet uirga contra eleuantes se. & ex
altet baculus quasi non sit lignum est. Propte hoc mittet
dominus deus exercituum impinguantibus eius infirmitatē. & subter
ipsa succendet succensionem quasi ignis ardebit. Et erit lumen israel
in ignem. & sanctus eius in flammā. & succendet & deuorabit spinas
& uepres meas in uno die. & solitudinem saltus eius & carmeli eius a domina
ipsi ab anima usque ad carnem consumet. Et erit quasi cū
tabescit infirmus. & quasi qui minuit. & pauci erunt. & non
numerabit puer scribam eius. Et erit in die illa. non adiicient
residuum israel. & qui fugerint de domo iacob niti super eum q percutit eos. s; innitentur super dñm
sanctum israel in ueritate. Residuum tantum conuertetur residuum iacob
ad deum fortem. Si enim fuerit populus tuus israel quasi arena ma
ris. reliquus conuertetur ex eo. Consummatio abbreuiata
inundabit iustitiā. Consummationem enim & abbreuiatio
nē dominus exercituum dabit facies in medio omnis terre. Propte
hoc hec dicit dominus exercituum. Ne timeas populus meus habitator
syon ab assur. Virga percutiet te in maxillam. & baculum suum leuabit
super te in via ad ygyptum. Adhuc enim paululum modicum. & consu
mabitur indignatio & furor meus super eorum. Et suscitabit
dominus exercituum super eum flagellum iuxta plagam madian in
petram oreb. & virga sua super mare. & leuabit eam in via
ygypti. Et erit in die illa auferetur onus eius de humero tuo. & iugum
eius de collo tuo. & computrescet iugum a facie olei
cum. Marach. ascendit in magron. apud magmas commen
dabit vasa sua. Transierunt cursum. Gabee habitauit. Ephrem trā
mor. Obstupuit ruma. gabaa saul fugit. Ululauit ecclesia filia
gallim. accende layſa pauperula. anathoc miquamir medemē
na. habitatores rabim congregamini. Adhuc dies & uenit
ad nobe. Transibit manum suā super montem filie syon. collem
hierlm. Ecce dominator dominus exercituum confrin
get laqueum terrore. excelsi statura succidentur. & sublimes humiliabuntur. & subuertetur condensa saltus ferro. & Li
banus cum excelsis cadet. Et egredietur virga de radice yesse
& flos de radice eius ascendet. & requiescet super eum spūs dñi.
Spūs sapientie & intellectus. spūs consilii & fortitudinis. spūs
scientie & pietatis. & replebit eum spūs timoris domini. Non
secundum visionem oculoꝝ iudicabit neq; secundū auditū aurium arguet;
sed iudicabit in iustitia pauperes. & arguet in equitate pro mansu
etis terre. percutiet terram uirga oris sui. & spiritu labioꝝ suoꝝ interficiet
impium. Et erit iustitia cingulum lumbis eius. & fides cinctorium renum eius.
Habitabit lupus cum agno. & pardus cum hedo accubabit. Vitulus
& leo & ouis simul morabuntur. & puer parvulus minabit eos
Vitulus & ursus pascent. simul requiescent catuli eorum. & leo sicut
bos comedet paleas. Et delectabit infans habere super foramen
aspidis. & in cauerna regituli ablactatus super foramine
micis. Non nocebunt & non occident in omni monte sancto
meo. repleta est terra sciencia domini. sicut aque maris operientes. Et
erit in die illa radix yesse que stat in signum populoꝝ ipsum gentes deprecabuntur
& erit sepulchrum eius glorium. Et erit in die illa adiiciet dns se
cundo manum suam ad possidendum reliquum populi sui qui remanebit
ab assur. & ab egypto. & ab phetros. & ab ethiopia. & ab helā
& a sennaar. & ab emath. & ab insulis maris. Et leuabit signū
in nationes & congregabit profugos israel. & dispersos iuda colliget
a quatuor plagis terre. Et auferetur zelus ephraim & hostes iuda pe
ribunt. Ephraim non emulabitur iuda. & iuda non pugnabit contra ephraim.
Et euolabunt in humeros philistiim mare. simul & filios
arietis. Vastabunt & simul direptam mittent manum in
edom & moab. & filii ammon
obedientes erunt. Et desolabit dominus linguā maris egypti. &
leuabit manum suam super flumen in fortitudine spūs sui. & percutiet
eum in septem rivos ita ut calciatos. & erit semita
residuo populi eius qui remanebit ab assyrio. sicut fuit israheli mense
quo ascendit de terra egypti. Et dices in die illa.
confitebor tibi domine quoniam iratus es mihi. conversus est furor
tuus & consolatus es me. Ecce deus salvator meus. fiducialis agam
& non timebo. Quia fortitudo mea & laus mea dominus. & factus
est mihi in salutem. Haurietis aquas in gaudio de fontibus salva
toris & dicetis in die illa confitemini domino & invocate nomen
eius. Notas facite populis adinventiones eius. memento quia excelsum
est nomen eius. Cantate domino quoniam magnifice fecit. annun
ciate hoc in universa terra. Exulta & laetare habitatio syon. quia
magnus in medio tui sanctus israel.
Onus babylonis quod vidit ysaias filius amos. Super montem ca
liginosum levate signum. exaltate voce. levate manum. & in
grediantur portas duces. Ego mandavi & vocavi fortes meos in ira mea. exultantes in gloria mea. Vox multitudi
nis in montibus. quasi populoꝝ frequentium. vox sonitus regnorum
congregatarum. Dominus exercituum recensens militiam belli
centem. de terra procul. A summitate celi dominus venit
& vasa furoris eius. ut disperdat omnem terram. Ululate quia
prope est dies domini. quasi vastitas a domino veniet. Propte
hoc omnis manus dissolvetur. & omne cor hominis tabescet.
& concidet. Corripient & dolores tenebunt. sicut parturiens
dolebunt. Unusquisq; ad proximum suum stupebit. facies
combuste multe erunt.
Ecce dies domini veniet crudelis & indignatione plenus. &
ire furoris ut ponam terram in solitudinem & peccatores eius
conterendos de ea. quia stelle celi & splendor earum non expandet
lumen suum. Obtenebratus est sol in ortu suo. & luna non splen
debit in lumine suo. Et visitabo super orbem mala. & contra impios iniquitatem eorum. & requiescere faciā superbiā infidelium.
& arrogantiā fortium humiliabo. Pretiosiores erunt aurum. &
homo mundo abscondito. Super hoc celum turbabo. & movebitur terra
de loco suo. propter indignationem domini exercituum. & propter die
rem furoris eius. Et erit quasi damula fugiens & quasi ovis
& non erit qui congregat eos. Unusquisq; ad propriam gentem convertetur.
& unusquisq; in terram suam fugiet. Omnis qui inventus fuerit occi
detur. & omnis qui supervenerit cadet gladio. Infantes eorum al
lidentur oculis eorum. diripientur domus eorum. & uxores eorum violabuntur.
Ecce ego suscitabo super eos medos qui argentum non querunt nec aurum
volunt. si sagittas parvulos interficient. & lactentibus non
parcent. & super filios non parcet oculus eorum. Et erit babylon illa
gloria regnorum. inclita superbia chaldeorum. sicut subversio dei
dem & gomorre non habitabitur usque ad finem. & non fundabitur usque
ad generationem & generationem. nec ponet ibi arabs tentoria neque
pastores requiescent ibi. sed requiescent ibi bestie & replebuntur domus eorum draconibus. & habitabunt ibi struthiones. &
pilosi saltabunt ibi. & respondebunt ululę in edibus ei & sirenę
in delubris voluptatis. Prope est ut veniat tempus ei. & dies
ei non elongabuntur. Misertus enim dominus iacob. & eligit
adhuc de israel. & requiescere eos faciet super humum suam. Ad
jungetur advena adeos. & adherebunt domui iacob. & cognomi
nabunt eos populi. & adducent eos in locum suum. & possidebunt eos dominus
israel super terram domini in servos & ancillas. & erunt capientes
eos qui se ceperant. & subicient exactores suos.
Et erit in die illa cum requiem dederit tibi dominus a labore tuo & a conci
tatione tua. & a servitute dura qua servisti. sumes parabolam istam contra regem babylonis & dices. Quomodo cessavit
exactor. quievit tributum. Contrivit dominus baculum impiorum. virgam dominantium cedentem populis in indignatione plaga
insanabili. subicientem in furore gentes. persequentes crudeli
tate. Conquievit & siluit omnis terra. gaudium est & exultatio. Ly
cet quoq; letate sint super te. & cedri libani. Ex quo dormisti.
non ascendit qui succidat nos. Infernus subter conturbatus est.
in occursum adventui tuo suscitabit tibi gigantes. Omnes
principes cunctę surrexerunt de solio suo. omnes principes
nationum. & respondebunt omnes & dicent tibi. Et tu
infirmatus es sicut & nos. nobis similis effectus es. Detracta est
ad inferos superbia tua. concidit cadaver tuum. Subter te
sternetur tinea. & operimentum tuum erit vermis.
Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Corruisti in terram qui vulnerabas gentes. qui dicebas in corde tuo.
In celum conscendam. super astra dei exaltabo solium meum. sedebo in monte testamenti. in lateribus aquilonis. ascendam super al
titudinem nubium. & similis ero altissimo. Verumtamen ad in
ferum detraheris. in profundum lacus. Qui te viderint ad te
inclinabuntur. & te prospicient. Numquid iste est vir qui conturbabat
terram. qui concutiebat regna. qui posuit orbem desertum & urbes
eius destruxit. vincula sua non dimittebat carceres. Omnes reges gen
tium dormierunt in gloria. unusquisq; in domo sua. tu autem projectus es
de sepulchro tuo quasi stirps inutilis. Polluti & obtru
cati multi qui interfecti sunt gladio. & descendere ad fundamenta lacus. Quasi cadaver pedibus conculcatum. non habebis consortium.
neq; cum eis in sepultura. Quoniam terram tuam perdidisti. populum tuum occi
disti. Non nominabitur in eternum semen pessimorum. Preparate filio
eius occasionem iniquitatis eorum. patrum eorum. Non consurgent nec hereditabunt terram. nec implebunt faciem orbis terrarum. Et ego
surgam super eos dicit dominus exercituum. & perdam babylonis
nomen. & reliquias & germen & progenies. ait dns. Et ponam eam
in possessionem ericii. & in paludes aquarum. & scopabo eam in
scopa terens. dicit dominus exercituum.
Juravit dominus exercituum dicens. Sicut cogitavi ita erit. & quomodo
mente tractavi sic eveniet. ut conterat assyrium in terra mea. & in
montibus meis conculcabo eum. Et auferetur ab eis jugum eius. &
onus illius scapule eius auferetur ab humero eorum. Hoc consilium quod cogitavit super
omnem terram. & hec est manus extenta super universas gentes.
Dominus exercituum disposuit. & quis poterit irritum facere?
Et manus eius extenta. & quis avertet eam.
In anno quo mortuus est rex ozias. Vidi dominum sedentem super solium excelsum. & elevatum. Seraphim stabant super illud. Sex alę sex alis uni. duabus velabant faciem eius. & duabus velabant pedes eius. & duabus volabant. Et clamabant alter ad alterum & dicebant. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum. plena est omnis terra gloria eius. Et commota sunt cardines limini a voce clamantis. & domus impletā est fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui. quia homo pollutus labiis ego sum. & in medio populi polluti labiis ego habito. & regem dominum exercituum vidi oculis meis. Et volavit ad me unus de seraphim. & in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari. Et tetigit os meum. & dixit. Ecce tetigit hoc labia tua. & auferetur iniquitas tua. & peccatum tuum mundabitur. Et audivi vocem domini dicentis. Quem mittam. & quis ibit nobis. Et dixi. Ecce ego mitte me. Et dixit. Vade. & dices populo huic. Audite audientes & nolite intelligere. & videte visionem & nolite cognoscere. Excecā cor populi huius. & aures eius aggrava. & oculos eius claude. ne forte videat oculis suis. & auribus suis audiat. & corde suo intelligat. & convertatur & sanetur eum. Et dixi. Usquequo domine. Et respondit. Donec desolentur civitates absque habitatore. & domus absque homine. & terra deserta relinquatur. Et elongaverit dominus homines. & multa sit derelicta in terra. Adhuc in ea decima pars. & revertetur & erit in interitum. sicut terebinthus & sicut quercus quarum in cunctis dejectis. semen in eis fundamentum est. Et erit semen eius fundamentum.
Et factum est in diebus achaz filii ioathan filii ozie regis iuda. ascendit rasin rex syrie & phacee filius romelie rex israel in hierusalem ut expugnaret eam. & non potuit expugnare eam. Nunciatum est autem domui dauid. dicentibus. Requievit syria in ephraim. & commotum est cor eius & cor populi eius. sicut commoventur ligna silve a facie venti. Et dixit dominus ad ysaiam. Egredere tu & ozee filius tuus in occursum achaz. tu & semer iasub reliquie filii tui. in convallem piscine superioris. in viam agri fullonis. Et dices ad eum. Attende & quiesce. noli timere. & cor tuum ne formidet a duobus caudibus fumigantium titionum istorum. propter iram furoris rasin & syrie & filii romelie. Quia consilium malum cogitavit contra te syria. ephraim & filius romelie. dicentes. Ascendamus contra iudam & vexemus eum. & dirumpamus eum ad nos. & constituamus regem in medio eius filium tabeel. Hec dicit dominus deus. Non stabit & non fiet istud. Quia caput syrie damascus. & caput damasci rasin. & adhuc sexaginta quinque anni. & dissipabitur ephraim ne sit populus. Caput ephraim samaria. & caput samarie filius romelie. Si non credideritis non permanebitis. Et addidit dominus loqui ad achaz dicens. Pete tibi signum a domino deo tuo. in profundum inferni. sive in excelsum desuper. Et dixit achaz. Non petam & non tentabo dominum. Et dixit. Audite ergo domus david. Numquid parum vobis est molestos esse hominibus. quia molesti estis & deo meo. Propterea dabit dominus ipse vobis signum. Ecce virgo concipiet & pariet filium. & vocabitur nomen eius emanuel. Butyrum & mel comedet. ut sciat reprobare malum & eligere bonum. Quia antequam sciat puer malum reprobare bonum. terra in qua tu times derelinquetur a facie duorum regum eius. Adducet dominus super te & super populum tuum & super domum patris tui dies quales non venerunt ex die qua recessit ephraim a iuda. regem assyriorum. Et erit in die illa. sibilabit dominus musce que est in extremo fluminum egypti. & api que est in terra assyriorum. Et venient & requiescent omnes in torrentibus desertis & in cavernis petrarum & in omnibus spinetis & in universis pascuis. In die illa radet dominus in novacula conducticia. in his qui trans flumen sunt. in rege assyriorum caput & pilos pedum. & barbam auferet etiam. In die illa vivet homo vaccam armentorum & duas oves. Et erit a copia lactis quę dabunt lac. butyrum comedet omnis qui derelictus fuerit in terra. Et erit in die illa. ubi mille vites erant mille argenteorum. in vepres & tribulos erit. Cum sagittis & arcu ibitur illuc. quia vepres & tribuli erunt in omni terra. Et ad omnes colles qui sarculo runcabuntur. non venies illuc. ne forte pertimescas. Et erit in emissionem armenti. & in conculcationem pecudum. Et dixit dominus ad me. Sume tibi librum grandem. & scribe in eo stilo hominis. velocem ad diripiendum. festinantem ad predandum. Et adhibui mihi testes fidos uriam sacerdotem. & zacharias filium barachie. Et accessi ad prophetissam meam. & concepit & peperit filium. Et dixit dominus ad me. Vocabis nomen eius. velocem ad diripiendum festinantem ad predandum. Quia antequam sciat puer vocare patrem suum & matrem suam. auferetur fortitudo damasci & spolia samarie. coram rege assyriorum. Et addidit dominus loqui ad me iterum dicens. Pro eo quod abiecerit populus iste aquas siloe que vadunt cum silentio. & assumpserit magis Rasin & filium romelie. Ecce ego adducam super eos aquas fluminis fortes & multas. regem assyriorum & omnem gloriam eius. & ascendet super omnes rivos suos. & vadet super omnes ripas suas. & transibit per iudam. inundans & transiens usque ad colli

flumina. Et siccabo montes & colles uniuersos & succidam omnem herbam eorum & conuertam flumina in insulas & stagna aquarum siccabo. Et adducam cecos in uiam semitas quas ignorauerunt calcabunt. Ponam tenebras coram eis in lucem & prava in directa. Hec uerba feci eis & non dereliqui eos. Auertantur retrorsum & confundantur confusione qui confidunt in sculptili qui dicunt conflatili uos dii nostri. Surdi audite & cecy intuemini ut uideatis. Quis cecus nisi seruus meus & surdus nisi qui dominatur ei. Qui dominatur domini & cecus nisi qui respicit ad eum. Uidisti multa & non custodisti aperti sunt aures eius & non audiet. Dominus uoluit propter iustificationem eius magnificabit legem & honorificabit. Ipse autem populus direptus & uastatus laqueati sunt omnes in cauernis & in domibus custoditi sunt factus est in direptionem & non est qui liberet. Uastatus & non est qui dicat restitue. Quis in uobis qui audiat hoc attendat & auscultet in futurum. Quis dedit in direptionem iacob & israhel uastatoribus eius nonne dominus ipse cui peccauimus & nolebant in uiis eius ambulare & non audiebant legem eius. Et effudit super eum indignationem furoris sui & fortitudinem belli & succendit in circuitu & non intellexit & combussit eum & non posuit ad cor suum. Nunc autem hec dicit dominus creator tuus iacob & formator tuus israhel. Ne timeas quia redemi te & uocaui te nomine tuo meus es tu. Si transieris per aquas tecum ero & flumina non operient te. Si ambulaueris in igne non combureris & flamma non ardebit in te. Quia ego dominus deus tuus sanctus israhel saluator tuus. Dedi propitiationem tuam aegyptum & aethiopiam & saba pro te. Quia honorabilis factus es in oculis meis & glorificatus ego diligam homines pro anima tua & populos pro uita tua. Ne timeas quia tecum sum ab oriente adducam semen tuum & ab occidente congregabo te. Dicam aquilone da & austro noli prohibere adduc filios meos de longe & filias meas de finibus terre. Omnis qui inuocat nomen meum in gloriam meam creaui eum formaui eum & feci eum. Educ populum cecum & oculos habentem & surdos & aures habentes. Omnes gentes congregate sunt pariter & congregabuntur populi quis in eis annuntiabit hec & auditum nobis faciet ut iustificemur & dent testes suos & iustificentur & audientes dicant ueritas. Uos testes mei dicit dominus & seruus meus quem elegi ut sciatis & credatis mihi & intelligatis quia ego ipse sum ante me non fuit deus & post me non erit. Ego ego dominus & non est absque me saluans. Ego annuntiaui & saluum feci & auditum fecit in uobis & non est alienus in populis uos testes mei dicit dominus & ego deus. Et amodo ego ipse & non est qui de manu mea eruat. Operabor & quis auertet illud. Hec dicit dominus redemptor uester sanctus israhel. Propter uos misi babilonem & detraham omnes fugitivos & chaldeos in nauibus quarum gloriabantur. Ego dominus sanctus uester creator israhel rex uester. Hec dicit dominus qui dat in mari uiam & semitam in aquis uehementibus. Qui educit currum & equum exercitum & potentem simul dormient & non resurgent extincti sunt quasi stuppa extincti. Memento priorum antiquorum quia ego sum deus & non est ultra deus nec simile mei annuncians ab exordio nouissima & antequam fiant dicens. Consilium meum stabit & omnis uoluntas mea fiet. Uocans ab oriente auem & de terra longinqua uirum uoluntatis mee. Et locutus sum & adducam illud. Creaui & faciam illud. Audite me duri corde qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiam meam & non elongabitur & salus mea non morabitur. Dabo in syon salutem & israhel gloriam meam. Descende sede in puluere uirgo filia babilon sede in terra non est solium filie chaldee quia ultra non uocaberis mollis & tenera. Tolle molam & mole farinam denuda turpitudinem tuam discooperi humerum reuela crus transi flumina. Reuelabitur ignominia tua & uidebitur opprobrium tuum. Ultionem capiam & non resistet mihi homo.

Redemptor noster dominus exercitum sanctus israhel nomen illius. Sede tace in tenebras filia chaldee quia non uocaberis ultra domina regnorum. Iratus sum super populum meum contaminaui hereditatem meam. Dedi eos manui tua non posuisti eis misericordias super senem aggrauasti iugum tuum ualde. Et dixisti in sempiternum ero domina non posuisti hec super cor tuum nec recordata es nouissimi tui. Et nunc audi hec delicata habitans confidens que dicis in corde tuo. Ego sum & non est amplius preter me non sedebo uidua & ignorabo sterilitatem. Ueniet tibi hec duo subito in die una sterilitas & uiduitas. Uenient super te propter multitudinem maleficiorum tuorum & propter duritiam incantationum tuarum uehementer. Et fiducia habuisti in malitia tua & dixisti non est qui uideat me. Sapientia tua & scientia tua hec decepit te & dixisti in corde tuo. Ego sum & preter me non est altera. Ueniet super te malum & nescies ortum eius & irruet super te calamitas quam non poteris expiare. Ueniet super repentina miseria quam nescies. Sta cum incantatoribus tuis & cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua si forte quid prosit aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent & saluent te augures celi qui contemplabantur sydera & supputabant menses tuos ut ex eis annuntiarent uentura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula ignis combuxit eos. Non liberabunt animam suam de manu flammę. Non sunt prunę quibus calefiant nec focus ut sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi in quibus cum laborasti. Negotiatores tui ab adolescentia tua unusquisque in uiam suam errauerunt. Non est qui saluet te. Audite hoc domus iacob qui uocamini nomine israhel & de aquis iuda existis qui iuratis in nomine domini & in israhel recordamini non in ueritate neque in iustitia. Quia de ciuitate sancta uocati sunt & super deum israhel constabilimini. Dominus exercituum nomen eius. Prima ego annunciaui & ex ore meo exierunt & audita feci ea. Repente operatus sum & uenerunt. Scio enim quia dure es tu & nerui ferrei cervix tua & frons tua erea. Predixi tibi ex eo. antequam ueniret indicaui tibi ne forte diceres ydola mea fecerunt hec & sculptilia mea & conflatilia mandauerunt ista quę audisti. Uide omnia. Nos ea annunciastis. Audita facta tibi noua ex eo. & conseruata & nescisti. Nec creata sunt & non ex eo. & ante diem & non audisti ea. ne forte dicas ecce ego cognoui ea. Neque audisti. neque cognouisti. neque ex tunc aperta est auris tua. Scio enim quia prauicando prauicabis & transgressione transgressor uocaberis. Propter nomen meum longe facio furorem meum & laude mea infrenabo te. ne intereas. Ecce excoxi te. non quasi argentum elegi te. Examino paupertatis propter me. Propter me faciam ut blasphemer. & gloriam meam alteri non dabo. Audi me iacob & israhel quem ego uoco. Ego ipse. ego primus & ego nouissimus. Manus quoque mea fundauit terram & dextera mea mensa est celorum. Ego uocabo eos & stabunt simul. Congregamini simul omnes uos & audite. Quis de eis annunciabit hec. Dominus dilexit eos. Faciet uoluntatem suam in babilone & brachium suum in chaldeis. Ego ego locutus sum & uocaui eum. Et adduxi eum & directa est uia eius. Accedite ad me & audite hoc. Non a principio in abscondito locutus sum. ex tempore antequam fierent ibi eram. Et nunc dominus misit me & spiritus eius.

Hec dicit dominus redemptor tuus sanctus israhel. Ego dominus deus tuus docens te utilia gubernans te in uia qua ambulabas. Utinam attendisses mandatis meis facta fuisset sicut fluuius pax tua & iustitia tua sicut gurgites maris. & fuisset quasi arena semen tuum & frutus uentris ut lapilli eius. Non interisset & non fuisset abscisum nomen eius a facie mea. Egredimini de babilone fugite de chaldeis. In uoce exultationis annunciate & audiatur hoc & ferte illud usque ad ultimum terre. Dicite. Redemit dominus seruum suum iacob. Non sitierunt cum deduceret eos. Aquam de petra produxit eis. & scidit petram & fluxerunt aque.

Ego dominus loquens iustitiam. annuncians rectum. Congregamini & uenite. & accedite simul. qui saluati estis de gentibus. Nescierunt qui leuant signum sculptum suum. & rogant deum non saluantem. Annunciate & uenite. & consultatum simul. Quis audiuit hoc ab initio. Ecce post illud. nunquid non ego dixi. Deus iustus & saluans nonne prope me. Conuertimini ad me & salui eritis omnes fines terre quia ego deus. & non est alius. In memetipso iuraui. egredietur de ore meo iustitia uerbum. & non reuertetur. quia mihi curuabitur omne genu. & iurabit omnis lingua. Ego autem dixi. Me iustificabitur & magnificabitur omnis. Et ego uidi & ecce omnes qui repugnabant ei. Iudicium iustificabitur & laudabitur omne semen israhel. Constat est bel. conturbatus est nabo. facta sunt simulacha eius bestiis & iumentis. Onera uestra grauia ponderi sunt. ad lassitudinem conturbauerunt. & conterta sunt simul. Non potuerunt saluare portantes. & anima eorum captiua abiit.

Audite me omnis domus iacob. & omne residuum israhel. qui portamini a meo utero. qui gestamini a me a matrice. Et usque ad senectam ego ipse. & usque ad canos ego portabo. Ego feci. & ego feram. & ego portabo & saluabo. Cui assimilastis me & adequastis. & comparastis me. & fecistis similem. qui conferunt aurum de sacculo. & argentum statera ponderauerunt. conduxerunt aurificem ut faceret deum. & prodiit. & adorauerunt portauerunt illum in humeris gestauerunt & ponentes in loco suo. & stabit de loco suo non mouebitur. Sed & dum clamauerit ad eum non audiet. & de tribulatione non saluabit eos. Memento horum & confundamini. redite preuaricatores ad cor. Recordamini priorum ueterum quia ego sum deus. & non est ultra deus. nec simile mei annuncians ab exordio nouissima & antequam fiant dicens. Consilium meum stabit & omnis uoluntas mea fiet. Uocans ab oriente auem & de terra longinqua uirum uoluntatis mee. Et locutus sum & adducam illud. Creaui & faciam illud. Audite me duri corde qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiam meam & non elongabitur & salus mea non morabitur. Dabo in syon salutem & israhel gloriam meam. Descende sede in puluere uirgo filia babilon sede in terra non est solium filie chaldee quia ultra non uocaberis mollis & tenera. Tolle molam & mole farinam denuda turpitudinem tuam discooperi humerum reuela crus transi flumina. Reuelabitur ignominia tua & uidebitur opprobrium tuum. Ultionem capiam & non resistet mihi homo.

Redemptor noster dominus exercituum. sanctus israhel nomen illius. Sede tace in tenebras filia chaldee quia non uocaberis ultra domina regnorum. Iratus sum super populum meum contaminaui hereditatem meam. & dedi eos manui tua non posuisti eis misericordias super senem aggrauasti iugum tuum ualde. & dixisti in sempiternum ero domina non posuisti hec super cor tuum. nec recordata es nouissimi tui. Et nunc audi hec delicata & habitans confidens que dicis in corde tuo. Ego sum. & non est amplius preter me. non sedebo uidua. & ignorabo sterilitatem. Ueniet tibi hec duo subito in die una. sterilitas & uiduitas. Uenient super te propter multitudinem maleficiorum tuorum. & propter duritiam incantationum tuarum uehementer. Et fiducia habuisti in malitia tua. & dixisti. Non est qui uideat me. Sapientia tua & scientia tua hec decepit te. & dixisti in corde tuo. Ego sum & preter me non est altera. Ueniet super te malum & nescies ortum eius. & irruet super te calamitas quam non poteris expiare. Ueniet super repentina miseria quam nescies. Sta cum incantatoribus tuis. & cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua si forte quid prosit aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent & saluent te augures celi qui contemplabantur sydera & supputabant menses tuos. ut ex eis annunciarent uentura tibi. Ecce facti sunt quasi stipula ignis combuxit eos. Non liberabunt animam suam de manu flammę. Non sunt prunę quibus calefiant. nec focus ut sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi in quibus cum laborasti. Negotiatores tui ab adolescentia tua. unusquisque in uiam suam errauerunt. non est qui saluet te. Audite hoc domus iacob qui uocamini nomine israhel & de aquis iuda existis qui iuratis in nomine domini. & in israhel recordamini. non in ueritate neque in iustitia. Quia de ciuitate sancta uocati sunt & super deum israhel constabilimini. Dominus exercituum nomen eius. Prima ego annunciaui. & ex ore meo exierunt & audita feci ea. Repente operatus sum & uenerunt. Scio enim quia dure es tu & nerui ferrei cervix tua. & frons tua erea. Predixi tibi ex eo. antequam ueniret indicaui tibi. ne forte dicares ydola mea fecerunt hec & sculptilia mea & conflatilia mandauerunt ista quę audisti. Uide omnia. Nos ea annunciastis. Audita facta tibi noua ex eo. & conseruata & nescisti. Nec creata sunt & non ex eo. & ante diem & non audisti ea. ne forte dicas ecce ego cognoui ea. Neque audisti. neque cognouisti. neque ex tunc aperta est auris tua. Scio enim quia prauicando prauicabis & transgressione transgressor uocaberis. Propter nomen meum longe facio furorem meum & laude mea infrenabo te. ne intereas. Ecce excoxi te. non quasi argentum elegi te. Examino paupertatis propter me. Propter me faciam ut blasphemer. & gloriam meam alteri non dabo. Audi me iacob & israhel quem ego uocaui. Ego ipse. ego primus & ego nouissimus. Manus quoque mea fundauit terram & dextera mea mensa est celorum. Ego uocabo eos & stabunt simul. Congregamini simul omnes uos & audite. Quis de eis annunciabit hec. Dominus dilexit eos. faciet uoluntatem suam in babilone & brachium suum in chaldeis. Ego ego locutus sum & uocaui eum. Et adduxi eum & directa est uia eius. Accedite ad me & audite hoc. Non a principio in abscondito locutus sum. ex tempore antequam fierent ibi eram. Et nunc dominus misit me & spiritus eius.

Hec dicit dominus redemptor tuus sanctus israhel. Ego dominus deus tuus docens te utilia. gubernans te in uia qua ambulabas. Utinam attendisses mandatis meis facta fuisset sicut fluuius pax tua & iustitia tua sicut gurgites maris. & fuisset quasi arena semen tuum. & frutus uentris ut lapilli eius. Non interisset & non fuisset abscisum nomen eius a facie mea. Egredimini de babilone fugite de chaldeis. In uoce exultationis annunciate & auditum facite hoc & ferte illud usque ad ultimum terre. Dicite. Redemit dominus seruum suum iacob. Non sitierunt cum deduceret eos. Aquam de petra produxit eis. & scidit petram & fluxerunt aque.

Non est pax dicit dominus impijs. Audite insule. & adtendite pplī de longe. Dominus ab utero vocauit me. de uentre matris mee recordatus est nominis mei. & posuit me ut gladium acutū. In umbra manus sue protexit me. & posuit me sicut sagittam electam. In pharetra sua abscondit me. & dixit mihi. Seruus meus es tu israel. quia in te gloriabor. Et ego dixi. In uanū laborauī. sine causa & uane fortitudinē meā consumpsi. Ergo iudicium meum cū dño. & opus meū cum deo meo. Et nunc dicit dominus formans me ex utero seruum sibi. ut reducā iacob ad eum. & israel non congregabit. Et glorificatus sum in oculis domini. & deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit. Parum est ut sis mihi seruus ad suscitandas tribus iacob. & fecis israel conuertendo conuertere. Ecce dedi te in lucē gentium. ut sis salus mea usq; ad extremum terre. Hec dicit dominus deus israel redemptor eius. & conceptibili anime. & abhominata gentis. & seruum dominorum. Reges uidebunt & consurgent principes. & adorabunt ppter dominum qz fidelis est. & sanctus israel qui elegit te.

Hec dicit dominus. In tempore placito exaudiui te. & in die salutis auxiliatus sum tui. Et seruaui te. & dedi te in fedus populum ut suscitares terram. & possideres hereditates dissipatas. ut diceres his qui uincti sunt egredere. & his qui in tenebris reuelamini. In uiis pascent. & in omnibus planis pascua eorum. Non esurient neq; sitient & non percutiet eos estus & sol. quia miserator eorum reget eos. & ad fontes aquarum portabit eos. Et ponā omnē montem meum in uiam. & semite mee exaltabuntur. Ecce isti de longe uenient. & ecce illi ab aquilone & mari. & isti de terra australi. Laudate gentes exultate celi tellus iubilate montes laude quia consolatus est dominus populum suum. & pauperum suorum miserebitur. Et dixit sion. Reliquit me dominus. & dns obliuiscet mei. Nunqd obliuiscī potest mulier infantem suum. ut non miseretur filio uentris sui. Et si illa oblita fuerit. ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te. muri tui coram oculis meis semper. Venerunt structores tui destruentes te. & dissipantes a te exibunt. Leua in circuitu oculos tuos & uide. omnes isti congregati sunt uenerunt tibi. Viuo ego dicit dominus. quia omnibus his uelut ornamento uestieris. & circumdabis eos ubi sponsa quia deserta tua & solitudines tue. & terra ruinarum tua. nunc angusta erunt p habitatoribus. & longe fugabuntur qui deuorabant te. Adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tue. Angustē mihi locus. fac spatium michi ut habitem. Et dices in corde tuo. Quis genuit mihi istos. Ego sterilis & non pariens. transmigrata & captiua. & istos quis enutriuit. Ego destituta & desolata. & isti ubi erant.

Hec dicit dominus ds. Ecce leuabo ad gentes manū meā. & ad populos exaltabo signū meum. Et afferent filios tuos in ulnis. & filias tuas sup humeros portabunt. Et erunt reges nutricii tui. & regine nutrices tue. Vultu in terram demisso adorabunt te. & pulueren pedum tuorum lingent. Et scies quia ego dns sup quo non confundent omes qui expectant eum. Numqd auferet a forte præda. aut quod captum fuerit a robusto saluum esse potest. Quia hec dicit dns. Etiam quod captiuus a forte tollet. & quod ablatum fuerit a robusto saluabitur. Cum iudicante te ego iudicabo. & filios tuos ego saluabo. & calcabo hostes tuos carnibus suis. & quasi musto sanguine suo inebriabuntur. & scies omnis caro quia ego dominus saluans te. & redemptor tuus fortis iacob. Hec dicit dominus. Quis est hic liber repudii matris uestre quo dimisi eam. Aut quis est creditor meus cui uendidi uos. Ecce in iniquitatibus uestris uenditi estis. & in sceleribus uris dimissa est mater uestra. quā ueni & non erat uir. uocaui & non erat qui audiret. Numqd abbreuiata est parumla facta mea ut non possim redimere. aut non est in me uirtus ad liberandū. Ecce ego increpatione mea deserta faciā mare. ponā flumina in siccum. Computrescent pisces eorum eo quod non sit aqua. & morietur in sitī. Induā celos caligine. & saccum ponā opimentum eorum. Dominus dedit mihi linguā eruditā. ut sciam sustentare eum qui lassus est uerbo. Erigit mane mane erigit mihi aurē. ut audiā quasi magistrū. Dominus ds aperuit mihi aurem. ego aut non contradico. nec retrorsum abii. Corpus meum dedi percutientibus. & genas meas uellentibus. Faciem meā non auerti. ab increpantibus. & conspuentibus mihi. Dns ds auxiliator mis. & ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meā ut petrā durissimā. & scio quoniā non confundar. Iuxta est iustificator me. Quis contradicet mihi. Stemus simul. Quis est aduersarius mis. Accedat ad me. Ecce dominus ds auxiliator mihi. qui est qui condemnet me. Ecce omes quasi uestimentū conterent tinea comedet eos. Quis est uerobis timens dominum. audiens uocem serui sui. Qui ambulauit in tenebris. & non est lumen ei. Speret in nomine domini. & innitatur super deum suum. Ecce omes uos accendentes ignem. accincti flammis. Ambulate in lumine ignis uestri & in flammis quas succendistis. De manu mea factum est hoc uobis. in dolore dormietis. Audite me qui sequimini qd iustum est. & quæritis dñm. Attendite ad petram unde excisi estis. & ad caua lacus de qua effossi estis. Attendite ad abraham patrem uestrum & ad sarram que peperit uos. quia unū uocauī eum. & benedixi ei. & multiplicabo eum. Consolabitur ds sion. & consolabitur omnes ruinas eius. ponet desertum eius quasi delicias. & solitudinē eius quasi hortum domini. Gaudium & letitia inuenietur in ea. gratiarum actio & uox laudis. Attendite ad me populus meus. & gens mea mihi me audite. quia lex a me exibit. & iudicium meum in lucem populorum requiescet. Prope est iustificans me. egressus est saluator meus. & brachia mea populos iudicabunt. Me insule expectabunt. & brachium meum sustinebunt. Leuate in cælum oculos uestros. & subtus deorsum. quia cæli sicut fumus liquescent. & terra sicut uestimentum atteret. & habitatores eius sic hec interibunt. Salus aut mea in sempternum erit. & iustitia mea non defecit. Audite me qui scitis iustum. populus meus. lex mea in corde eorum. Nolite timere obprobrium hominum. & blasphemias eorum ne timueritis. Sic enim uestimentum sic comedet eos uermis. & sic lanam sic deuorabit eos tinea. Salus aut mea in sempternum erit. & iustitia mea in generationes generationum.

Consurge consurge induere fortitudine brachium domini. consurge sicut in die antiquis in generationibus seculi. Numqd non tu percussisti superbum. uulnerasti draconem. Numqd non tu siccasti mare. aquas abyssi inundantis. Qui posuisti profundum mare. uiam ut transirent liberati. Et nunc quia redempti sic domini reuertentur. & uenient in sion laudantes. & letitia sempterna super capita eorum. Gaudium & letitia obtinebunt. fugient dolor & gemitus. Ego ipse consolabor uos. Quis autem times ab homine mortali & a filio hominis qui quasi fenum dabitur. & obliuisceris dominum factorem tuum qui tetendit celos & fundauit terram. & formidasti iugiter tota die a facie furoris eius qui te tribulabat. & parauit animam ad perdendum. Vbi nunc furor tribulantis. Cito uenit gradiens ad perdendū. Et non moriet usq; ad internicionem nec deficiet panis eius. Ego autem dominus deus tuus qui concutio mare. & mugiunt fluctus eius. Dominus exercituum nomen meum. Posui uerba mea in ore tuo. & in umbra manus mee protexi te. ut plantem celos & fundem terram. & dicam ad sion populus meus es tu. Euigila euigila. consurge hierusalem que bibisti de manu dñi calicem ire eius. Vsq; ad fundum calicis soporis bibisti. & potasti usq; ad fecem. Non est qui sustentet eam ex omnibus filiis quos genuit. Non est qui apprehendat manum eius ex omnibus filiis quos enutriuit. Duo sunt que occurrerunt tibi. Quis condolebit super te. Vastitas & contritio & fames & gladius. Quis consolabitur te. Filii tui projecti sunt. dormierunt in capite omnium uiarum sicut bestia illaqueata. plena indignatione domini increpatione dei tui. Audi ergo hec paupercula. & ebria & non a uino. Hec dicit dominus dominator tuus ds. qui pugnat pro populo suo. Ecce tuli de manu tua calicem soporis fundum calicis indignationis mee. Non adiicies ultra bibere illud ultra. Et ponā illud in manu eorum qui te humiliauerunt & dixerunt anime tue incurua ut transeamus. Et posuisti ut terram corpus tuum. & quasi uiam transeuntibus.

Consurge consurge induere fortitudine tua sion. induere uestimentis glorie tue hierusalem ciuitas sancti. quia non adiicet ultra ut pertranseat per te incircumcisus & immundus. Excutere de puluere consurge sede hierusalem. solue uincula colli tui captiua filia sion. quia hec dicit dominus. Gratis uenundati estis. & sine argento redimemini. quia hec dicit dominus ds. In egypto descendit populus meus in principio ut colonus esset ibi. & assur absq; ulla causa calumpniatus est eum. Et nunc quid mihi hic est dicit dns. quia ablatus est populus meus gratis. Dominatores eius inique agunt dicit dominus. & iugiter tota die nomen meum blasphematur. Propterea scit populus meus nomen meum in die illa. quia ego ipse loquebar ecce adsum. Quam pulchri super montes pedes annuncientis & predicantis pacem. annunciantis bonum. predicantis salutem. dicentis sion regnabit deus tuus. Vox speculatorum tuorum. leuauerunt uocem. simul laudabunt. quia oculo ad oculum uidebunt cū conuerterit dominus sion. Gaudete & laudate simul deserta hierusalem quia consolatus est dominus populum suum. redemit hierusalem. Parauit dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium. & uidebunt omnes fines terre salutare dei nostri. Recedite recedite. exite inde pollutum nolite tangere. Exite de medio eius. Mundamini qui fertis uasa domini. qm non cum turbatione exibitis. nec in fuga ppte abitis. Precedet enim uos dominus. & congregabit uos ds israel. Ecce intelliget puer meus. seruus mihi. exaltabitur & eleuabitur. & sublimis erit nimis. Sicut obstupuerunt super te multi. sic inglorius erit inter uiros aspectus eius. & forma eius inter homines. Iste aspergit gentes multas. Super ipsum continebunt reges os suum. qua quibus non est narratum de eo uidebunt. & qui non audierunt contemplabuntur.

Quis credidit auditui nro. & brachium dñi cui reuelatum est. Et ascendit sicut uirgultum coram eo. & sicut radix de terra sitienti. Non est species ei neq; decor. uidimum ei. & non est aspectus. Et desiderauimus eum despectum. & nouissimum uirorum. uirum dolorum. & scientem infirmitatem. & quasi abscondit uultum suum & despectus. Vnde nec reputauimus eum. Verumtamen languores nros ipse tulit. & dolores nros ipse portauit. Et nos putauimus eum quasi leprosum. & percussum a deo & humiliatum. Ipse aut uulneratus est propter iniquitates nras. attritus est propter scelera nra. Disciplina pacis nre super eum. & liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues erramus. unusquisq; declinauit in uiam suam. & dominus posuit in eo iniquitates omnium nostrum. Oblatus est quia ipse uoluit. & non aperuit os suum. Sicut ouis ad occisionem ducetur. & quasi agnus coram tondente se obmutescet. & non aperiet os suum. De angustia & de iudicio sublatus est. Generationem eius quis enarrabit. Quia abscisus est de terra uiuentium. Propter scelus populi mei percussi eum. & dabo impios pro sepultura. & diuites pro morte sua. eo quod iniquitatem non fecerit nec inuentus est dolus in ore eius. & dominus uoluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato anima sua. uidebit semen longeuum. & uoluntas domini in manu eius dirigetur. pro eo quod laborauit anima eius. uidebit & saturabitur. Iustificabit ipse iustus seruus meus multos. & iniquitates eorum ipse portabit. Ideo ipse illi plurimos. & fortium diuidet spolia. pro eo quod tradidit in morte animam suam. & cum sceleratis reputatus est. Et ipse peccatum multorum tulit. & pro transgressoribus rogauit.

Lauda sterilis que non paris. decanta laudem & hymnum quem non paris. quia multi filii deserte magis quam eius que habet uirum. dicit dominus. Dilata locum tentorii tui. & pelles tabernaculorum tuorum extende ne parcas. Longos fac funiculos tuos & clauos tuos consolida. Ad dextera enim & lęua penetrabis & semen tuum gentes hereditabit. & ciuitates desertas habitare facies. Noli timere quia non confundēris. neq; erubescas. Non enim tibi pudebit quia confusionis tue oblitus eris. & opprobrii uiduitatis tue non recordaberis amplius. quia dominabitur tui qui fecit te. dominus exercituum nomen eius. & redemptor tuus ds israel. deus omnis terre uocabitur. quia ne uidua derelicta & mœrens uocabit te dominus. & deus abiecte spiritu uocabit te. & deus aduene tecum. & nequaquam ultra increpabit te deus tuus. In momento indignationis dereliqui te. & in miseracionibus magnis congregabo te. In momento indignationis mee abscondi faciem meam parumper a te. & in misericordia sempterna misertus sum tui. Dixit redemptor tuus dns. Sicut in diebus noe istud mihi est. cui iuraui ne induceret aquas diluuii super terram. sic iuraui ne irascar tibi. & non increpem te. Montes enim commouebuntur. & colles concutientur. misericordia mea non recedet a te. & fœdus pacis mee non mouebitur. Dixit misereator tui dominus. O paupercula tempestate commota absq; ullius consolatione. ecce ego sternam pro lapidibus tuis. & fundabo te in saphiris. & ponā iaspidem propugnacula tua. & portas tuas in lapides sculptos. & omnes terminos tuos in lapides optatos. & omnes filios tuos doctos a deo. & multitudinem pacis filios tuos. & iustitia firmaberis. Recede procul a calumnia quia non timebis. & a pauore quia non accedet ad te. Ecce accola

amplius sol ad lucendum p die: neq; splendor illumina
bit te, sed erit dominus tibi lucem sempiternam, & dñs
in gloriam tuam. Non occidet ultra sol tuus, & luna tua non
minuet: quia dominus erit tibi lucem sempiternam, & cople
buntur dies luctus tui. Populus autem tuus omnes iustum in perpetuum
hereditabunt terram. Germen plantationis mee, opus manuum
mearum ad glorificandum. Minimus erit in mille, & parvulus
in gentem fortissimam. Ego dominus in tempore eius subito
faciam istud. Spe dominus super me, eo quod unxerit me dominus
ad annunciandum mansuetis: misit me, ut medear contri
tis corde, & predicarem captivis indulgentiam, & clausis aperi
onem: predicarem annum placabilem domino, & diem ultionis deo nro
ut consolarer omnes lugentes: ut ponerem lugentibus
in sion, & dare eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium
laudis pro spu mestitie. Et vocabuntur ex ea fortes iustitie, plan
tatio domini ad glorificandum. Et edificabunt deserta sedo
rum, & ruinas antiquas erigent, & instaurabunt civitates de
solatas, & dissipatas in generatione & generationem. Et sta
bunt alieni & pascent pecora vestra, & filii peregrinorum, agricole
& vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini,
ministri dei nri, & dicetur vobis. Fortitudinem gentium comedetis,
& in gloria eorum superbietis. Pro confusione vestra dupliciter rubuere,
laudabunt partem suam. Propter hoc in terra sua duplicia pos
sidebunt, & letitia sempiterna erit eis. Quia ego dominus
diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocaustum.
Et dabo opus eorum in veritate, & fedus sempiternum feriam eis.
Et scietur in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio
populorum. Omnes enim qui viderint eos cognoscent eos, quia
isti sunt semen cui benedixit dominus.

Gaudens gaudebo in dominio, & exultabit anima mea in deo
meo, quia induit me vestimento salutis, & indumento iustitie
circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi
sponsam ornatam monilibus suis. Sicut enim terra profert germen
suum, & sicut hortus semen suum germinat: sic dominus
deus germinabit iustitiam & laudem coram universis gentibus:
Propter sion non tacebo, & propter hierusalem non quiescam, donec
egrediatur ut splendor iustus eius, & salvator eius accendatur.
Et videbunt gentes iustum tuum, & cuncti reges inclitum tuum, & vocabunt te nomine nouo, quod os dñi
nominabit. Et eris corona glorie in manu domini, & diadema regni in manu dei tui. Non vocabuntur ultra derelicta, & terra tua non vocabitur amplius desolata, sed vocabitur
voluntas mea in ea, & terra inhabitata: quia complacuit dominus in te, & terra tua
inhabitabitur. Habitabit enim iuvenis cum virgine, & habi
tabunt in te filii tui. Et gaudebit sponsus super sponsa, gaudebit super te dominus deus tuus. Super muros tuos con
stitui custodes: tota die & tota nocte in perpetuum non tacebit.
Qui reminiscimini domini, ne taceatis, & ne detis silentium
ei, donec stabiliat & donec ponat hierusalem laudem in terra. Jurat
dominus in dextera sua, & in brachio fortitudinis sue:
Si dedero triticum amplius cibum inimicis tuis, & si bibent
alieni vinum tuum in quo laborasti, quia qui congregabit
illud comedent & laudabunt dominum, & qui comportabit
illud in horreo meo sanctificabitur. Transite transite per portas
preparate viam populo, planum facite iter, & eligite lapides, &
elevate signum ad populos. Ecce dominus audiri fecit in extremis
terre. Dicite filie sion, ecce salvator tuus venit, ecce merces
eius cum eo, & opus eius coram illo. Et vocabunt eos populus
sanctus redempti a domino, tu autem vocaberis quesita &
non derelicta.

Quis est iste qui venit de edom, tinctis vestibus de bosra? Iste
formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis sue.
Ego qui loquor iustitiam, & propugnator sum ad salvandum.
Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut
calcantium in torculari? Torcular calcavi solus, & de gen
tibus non est vir mecum. Calcavi eos in furore meo, & conculcavi eos sicut in ira mea, & aspersus est sanguis eorum super vestimenta
mea, & omnia indumenta mea inquinavi. Dies enim ultionis in
corde meo, annus redemptionis mee venit. Circumspexi, & non erat auxiliator: quesivi, & non fuit qui adiuvaret.
Et salvavit mihi brachium meum, & indignatio mea ipsa auxi
liata est mihi. Et conculcavi populos in furore meo, & inebri
avi eos in indignatione mea, & detraxi in terram virtutem
eorum. Misericordiam domini recordabor. Laudem domini super
omnibus: que reddidit nobis dominus, & super multitudinem
bonorum domus israel, que largitus est eis secundum indulgentiam
suam, & secundum multitudinem miserationum suarum. Et dixit.
Verumtamen populus meus es, filii non negabunt. Et factus est eis in
salvatorem. In omni tribulatione eorum non est tribulatus, & angelus
faciei eius salvavit eos. In dilectione sua, & in mansuetudine sua
ipse redemit eos, & portavit eos, & levavit eos, cunctis diebus
seculi. Ipsi autem ad iracundiam provocaverunt, & afflixerunt spi
ritum sancti eius. Et conversus est eis in inimicum, & ipse debellavit eos.
Et recordatus est dierum seculi moysi populi sui. Ubi est qui eduxit
eos de mari cum pastoribus gregis sui? Ubi est qui posuit in
medio eius spiritum sanctum suum, qui eduxit eos adhibens moysi brachium
glorie maiestatis sue, qui scidit aquas ante eos, ut faceret sibi
nomen sempiternum, qui duxit eos per abyssos sicut equum in deser
to non impingentes, quasi animal descendit in campestribus? Spi
ritus domini deduxit eos: sic adquisisti populum tuum, ut faceres tibi
nomen glorie.

Respice de celo, & vide de habitaculo sanctitatis tue, & gloriæ tue. Ubi
est zelus tuus & fortitudo tua, multitudo viscerum tuorum, & mi
serationum tuarum? Sup me contenuerunt se. Tu enim pater
es, & abraham nescivit nos, & israel ignoravit nos. Tu domine
pater noster, redemptor noster, a seculo nomen tuum. Quare erravit nos
sti domine de viis tuis? & indurasti cor nrm ne timeremus
te? Convertere propter servos tuos tribus hereditatis tue.
Quasi michilum possederunt populum sanctum tuum, hostes nostri con
culcaverunt sanctificationem tuam. Facti sumus quasi non principium
tui dominaretur eis nec, neq; invocaretur nomen tuum super nos. Vinam
dirumperes celos & descenderes, a facie tua montes defluerent sicut exustio ignis, calefacerent aquas, ardere nomen
tuum hostibus tuis: a facie tua fluxerent montes. A seculo non audierunt neque auribus
percepit oculus non vidit deus absque te que preparasti exspectantibus te. Occurristi letanti, & facienti iusticiam, in tuis
recordabuntur tibi. Ecce cum irati essemus peccavimus: in ipsis fuimus
semper & salvabimur. Et facti sumus ut immundus omnes nos, & quasi
pannus menstruate universe iustitie nre. Et cecidimus sicut folium
universi, & iniquitates nre quasi ventus abstulerunt nos. Non est
qui invocet nomen tuum, qui consurgat & teneatur. Abscon
disti faciem tuam a nobis, & allisisti nos in manu iniquitatis nre.
Et nunc domine pater noster es tu, nos lutum, & fictor noster tu, & opa manuum tuarum omnes nos. Ne iratus sis domine satis, & ne
usque in finem reminiscaris iniquitatis nre. Ecce respice populus tuus
omnes nos. Civitas sancti tui facta est deserta, sion deserta facta est
hierusalem desolata. Domus sanctificationis nre & glorie nre, ubi laudave
runt te patres nri, facta est in exustionem ignis, & omnia
desiderabilia nra versa sunt in ruinas. Numquid super his omnibus
continebis te domine, tacebis & affliges nos vehementer?

Quesierunt me qui ante non interrogabant, invenerunt me qui non
querebant me. Dixi, Ecce ego, ecce ego ad gentem que non invocabat
nomen meum. Expandi manus meas ad populum incredulum qui
graditur in via non bona post cogitationes suas: populus qui ad iracun
diam provocat me ante faciem meam semper. Qui immolant in
hortis & sacrificant super lateres qui habitant in sepulchris &
in delubris ydolorum dormiunt. Qui comedunt carnem suillam &
usus profanum in vasis eorum. Qui dicunt recede a me ne appropin
ques mihi quia immundus es. Isti fumus erunt in furore meo, ignis
ardens tota die. Ecce scriptum est coram me: non tacebo, sed reddam
& retribuam in sinu eorum, iniquitates vestras & iniquitates pa
trum vestrorum simul dicit dominus, qui sacrificaverunt super mon
tes & super colles exprobraverunt michi, & metiar opus eorum
primum in sinum eorum, iniquitates vestras & iniquitates patrum vestro
rum dicit dominus. Quomodo si invenias botrum in botro & dicas
ne dissipes illud quia benedictio est, sic faciam propter servos
meos ut non disperdam omnes. Et educam de iacob semen & de iudea
possidentem montes meos, & hereditabunt eos electi mei, & servi
mei habitabunt ibi. Et erunt campestria mandre & greges
& vallis achor mobile armentorum populo meo qui requisierunt me
Et vos qui derelinquitis dñm, qui obliti estis montem sanctum meum
qui ponitis fortune mensam & libatis super eam, numerabo
vos in gladio & omnes mactabimini quia vocavi & non
respondistis, locuta sum & non audistis, & facietis malum in
oculis meis, & que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit domi
nus deus mus. Ecce servi mei comedent & vos esurietis, ecce servi
bibent & vos sitietis, ecce servi mei letabuntur & vos
confundemini, ecce servi mei laudabunt pre exultatione cordis, &
vos proclamabitis pre dolore cordis, & pre contritione spus ululabitis, & dimittetis nomen vestrum in maledictionem electis meis. Et interficiet te deus nouus, & servis suis
vocabit alio nomine, in quo qui benedictus est super terram, benedicet in domino amen, & qui iurat in terra iurabit in deo
amen, quia oblivione tradite sunt angustie priores, & quia
absconditi sunt oculis nris.

Ecce enim ego creo celos nouos & terram nouam, & non erunt in
memoria priora, & non ascendent super cor, sed gaudebitis &
exultabitis usq; in sempiternum in his quia ecce ego creo hie
rusalem exultationem & populum eius gaudium & ocul
abo in hierusalem & gaudebo in populo meo. Et non audietur ultra in ea vox fletus & vox clamoris. Non erit ibi amplius
infans dierum & senex qui non impleat dies suos quia puer centum annorum morietur, & peccator centum annorum
maledictus erit. Et edificabunt domos & habitabunt eas, & plantabunt vineas, & comedent fructus earum. Non edifi
cabunt & alius habitabit, non plantabunt & alius comedet. Secundum dies enim ligni erunt dies populi mei, & opera manuum
eorum inveterabunt electi mei. Non laborabunt frustra neque
generabunt in conturbatione, quia semen benedictum est
& nepotes eorum cum eis. Et erit antequam clament ego exaudiam,
adhuc illis loquentibus dicam. Ecce adsum. Lupus & agnus pas
cent simul, & leo & bos comedent paleas, & pulvis serpentis panis eius. Non nocebunt neque occident in omni monte sancto meo dicit
dominus. Celum sedes mea, & terra scabellum pedum
meorum. Que est ista domus quam edificabitis mihi, & quis est iste
locus quietis mee? Omnia hec manus mea fecit, & facta
sunt omnia ista dicit dominus. Ad quem autem respiciam nisi ad pau
perculum & contritum spu & trementem sermones meos.
Qui immolat bovem quasi qui occidat virum, qui mactat pe
cus quasi qui excerebret canem, qui offert oblationem quasi sanguinem porci, qui recordatur turis quasi benedicat ydo
lo. Hec omnia elegerunt in viis suis, & in abhominationibus
suis anima eorum delectata est. Unde & ego elegi illusiones
eorum, & que timebant adducam eis: quia vocavi, & non est
responsum, locutus sum & non audierunt, fecerunt que malum
erat in oculis meis, & que nolui elegerunt.

Audite verbum domini qui creminis ad sermonem eius. Dixerunt
fratres uri odientes nos & abicientes propter nomen meum. Glorificetur
dominus, & videbimus in leticia nra. Ipsi autem confundentur. Vox
populi de civitate vox de templo, vox domini reddentis retri
butionem inimicis suis. Antequam parturiret peperit, antequam
veniret ei partus masculum. Quis audivit unquam tale, & quis
vidit huic simile? Nugo parturiet terra in die una aut parietur gens simul? Quia
parturivit & peperit filios suos. Numquid ego qui alios parere
facio, ipse non parturiam? Ait dominus. Vos autem gaudebitis
letitia & exultabitis mecum omni quia adquievit ea. Et inde creabo
dominum qui lugentes sion eum, ut tribuam eis vicem ornamenti pro cinere
consolationem lete ut mulceatur & odorem suavissimum spiret
quia hec ait dominus. Ecce ego declinabo super eos quasi
fluvium pacis & quasi torrentem inundantem gloriam gentium fugiens
Ad ubera portabimini, & super genua blandientur vobis. Sicut
quocumque mater blanditur ita ego consolabor vos, & in hierusa
lem consolabimini. Videbitis & gaudebit cor vestrum, & ossa vestra
quasi herba germinabunt. Et cognoscet manus domini servis eius, &
iratus erit inimicis suis: quia ecce dominus in igne veniet, & quasi turbo quadrige ei, reddere in furore indignationem suam
& increpationem suam in flamma ignis, quia in igne dominus dimi
cabit, & in gladio suo omnem carnem, & multiplicabuntur interfecti
a domino. Qui sanctificabantur & mundos se putabant in hortis
post ianua una intrinsecus, qui comedebant carnem suillam, & abho
minationem, & murem simul consumentur, dicit dominus. Et ego

apa eor & magra ammes eor & mueno ac congregc cu omnib;
genab & lingnis. Cuenient & udebunt gla eaz & pona mea signum. Emittam ex eis qui saluati fuer ad
gentes marin mafficam & lydram tenentes sagittā in ha
liam & grecam. ad insulas longe ad eos q non audier me
& non uderunt gla mea. Et annunciabt gla mea gen
ab; & adducent omes filios uros de cunctis gentib; domino
munera & quadrigis & lectica & mulis & carrucis
ad montē scm meū hierlm dicit dominus. quomodo si ferat
filii israel munus in mundo domui domini. Et assumā
ex eis sacerdotes & leuitas dicit dominus. sic stabit sem
en tm & nomen tm. & erit mensis ex mense & sabbatum
ex sabbato. Veniet omis caro ut adorē coram facie mea
dicit dominus. & egredient & uidebunt cadauera uroz q
p uarie fuer in me. Verm non morietur & ignis eor
non extinguet & erunt usq; ad satietate uisioni omi carni.

Explicit liber ysaie prophete.

Ieremias prophetia cui hic prologus scribit

Sermone quidem a pte hebreos ỹ saia & osee
& quib; da alus pphas uidet ee rusticior. sed sensib;
par est quippe qui eode spū pphauerit. Porro simpli
tas eloquii de loco in locū uarius est accidit. Fuerūt
anachorites qui est usq; hodie in ciuitat crib; ab hiero so
lymis ad ter milib; fabricat & tm ecclesiis & monasteriis
uero sapientia utq; ecclesie sua euangelicum uirū xpi ecclie
dedicauit. Neq; audiendi exortes sut esse putet & capernaita
rum similes qui eo & deitas carnalis mas
est. Nam eorum crib; fuit assyrius nmedos transtule
tam ceras eor & babilonem genetum possidebant. Unde
& benjamin pphā & amicus sue
quadruplici uocat alphabeto. qd nos mensure mi
serie; uocamus. Propheta in ciuitate qui erat
greos & latinos omino confusis est. ad pristinam fidē
conuertimus. Librum aūt baruch nec ipe
hebreos nec legē nec habet. Fere nusquam. Prius annub:
maledicta abrahe & isaac & pharaonis quib; me necesse est pro ista
apud scala respondere. Et hoc pcor. quia nos uolum
ceram ad compendium mali recusat sacra eloquia studiosi
simum meo pōnere quo cognoscent omes aliqs scripturas mul
dos insanias prouocare. Hieremias anathotites qui est
de uicus ordi. Abiam solum ab Iaue milib; apte cognat
me ex ppe. Lapidib; abrumpit a populo circulus. Iaue ei in
uocat sepulture quo eadem plenius exhibeantur. & qm
post babilonie ira desiuerat. ab eodē locus reparandi; exp
cuit. Accepit aūt spiritū sctē & quicqd magis cum ibi deli
gatur cognouit uenerandū.

INCIPIT LIBER HIEREMIE PROPHETE

HIEREMIE PROPHETE

Verba hieremie filii helchie de sacerdotibus q fuerunt in anatoth
in tra beniamin
Quo factum est verbum domini ad eum in diebus iosie filii amon
regis iuda in tredecimo anno regni eius. Et factum est in diebus
ioachim filii iosie regis iuda usq; ad consummationem undecimi
anni sedi. ime filii iosie regis iuda usq; ad transmigrationem
hierlm in mense quinto. Et factum est verbum domini ad me dicens.
Priusquā te formarem in utero noui te. & antequā exires de uulua
sanctificaui te. & pphām in gentib; dedi te. Et dixi. A. A. A. do
mine ds. ecce nescio loqui quia puer ego sum. Et dixit dns
ad me. Noli dicere quia puer ego sum. qm ad omnia quę
mittā te ibis. & omnia quecumq; mandauero tibi loqueris.
Ne timeas a facie eor. quia ego tecum sum ut eruam te dicit dns.
Et misit dominus manum suam. & tetigit os meū. & dixit dns
ad me. Ecce dedi uerba mea in ore tuo. ecce constituo te hodie
sup gtes & sup regna. ut euellas. & destruas. & disperdas. &
dissipes. & edifices & plantes. Et factum est uerbū domini
ad me dicens. Quid tu uides hieremia. Et dixi. Uirgā
uigilantē ego uideo. Et dixit dominus ad me. Bene uidisti.
quia ego uigilabo sup uerbo meo ut faciam illud. Et factum
est uerbum domini ad me secdo dicens. Quid tu uides. Et
dixi. Ollam succensam ego uideo. & facies eius a facie aquilonis.
Et dixit dominus ad me. Ab aquilone pandet malum sup omes
habitatores trē. quia ecce ego conuocabo omes cognationes
regnoz aquilonis ait dominus. & uenient & ponent unusq;
solium suum in introitu portarū hierlm. & sup omes muros eius
in circuitu. & sup uniuersas urbes iuda. Et loquar iudicia
mea cum eis sup omni malicia eoz. qui dereliquerunt me &
libauerunt dīs alienis. & adorauerunt opa manuū suarū.
Tu ergo accinge lumbos tuos. & surge & loquere ad eos omnia
que ego precipio tibi. Ne formides a facie eoz. nec eos time
re te faciam uultum eoz. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem
munitam & in columnā ferream. & in murū eream sup omnem
tram regib; iuda & principib; eius & sacerdotib; & omni po
pulo tre. Et bellabunt aduersum te & non preualebunt. qa ego
tecum sum ait dominus & liberabo te.

Et factum est uerbum domini ad me dicens. Vade & clama in
aures hierlm dicens. Hec dicit dominus. Recordata sum tui miseri
ans adolescentiam tuā. & caritatē desponsationis tue quando
secuta es me in deserto. in tra que non seminat. Sanctus israel
domino primicie fructus eius. Omnes qui deuorant eum delinquent
mala uenient super eos dicit dominus. Audite uerbū domini
domus iacob. & omnes cognationes domus israel. Hec dicit dns. Quid
inuenerunt in me patres uri iniquitatem quia elongauerunt a me.
& ambulauerunt post uanitatem. & uani facti sunt. Et non
dixerunt ubi est dominus qui ascendere nos fecit de tra
egti. qui traduxit nos per desertum. per tram inhabitabilem &
inuiam. per tram sine & ymagine mortis. per tram in qua non ha
bitauit uir. nec habitauit homo. Et induxi uos in tram carmeli
ut comederetis fructū eius & opimam illius. & ingressi contami
nastis tram meam. & hereditatem meā posuistis in abhominatio
nem. Sacerdotes non dixerunt ubi est dominus. & tenentes legē
nescierunt me. & pastores prauaricati sunt in me. & pphe
pphetauerunt in baal. & ydola secuti sunt. Propterea adhuc iudicio
disputabo uobiscum. & cum filiis uris disceptabo. Transite
ad insulas cethim. & uidete. & mittite in cedar. & contemplami
ni uehementer. & uidete si factum est huiusmodi. Si mutauit
gens deos suos. & ipsi non sunt dii. Populus aūt meus
mutauit gloriam suam in ydolum.

Obstupescite celi super hoc & portę eius desolamini uehementer
dicit dominus. duo enim mala fecit populus meus. Me dereliquerunt
fontem aquę uiuę. & foderunt sibi cisternas. cisternas dissipatas.
que continere non ualent aquas. Numquid seruus est israel aut
uernaculus. Quare factus est in predam. Super eum rugierunt
leones. & dederunt uocem suam. Posuerunt terram eius in solitudinem.
& ciuitates eius incense sunt. & non est qui habitet. Filii quoq;
menphis & taphnes constupauerunt te usq; ad uerticem.
Numquid non istud factum est tibi. quia dereliquisti dominum deum tuum. eo
tempore quo ducebat te per uiam. Et nunc quid tibi cum uia assyrio
rum ut bibas aquas sihor turbidam. Et quid tibi cum uia assyrio
rum ut bibas aquas fluminis. Arguet te malitia tua. & auersio
nes increpabunt te. Scito & uide quoniam malum est
dereliquisse te dominum deum tuum. & non timorem meum sit
dicit dominus deus exercituum. A seculo confregisti iugum meum. rupisti
uincula mea & dixisti. Non seruiam. Quoniam omnem collem sublimem
& subnixum ligno fornicaris. tu prosternebaris mercem. Ego plan
taui te uineam meam electam. omne semen uerum. Quomodo es
conuersa es mihi in amaritudinem uinea aliena. Si lauaris te nitro
& multiplicaueris tibi herbam borith. maculata es in iniquitate
tua coram me. dicit dominus ds tuus. Quomodo dicis non sum
polluta. post baalim non ambulaui. Uide uias tuas in ua
lle. scito quid feceris. Cursor leuis emplicans uias suas. ona
ger assuetus in solitudine desiderio animę sue attraxit uentum
amoris sui nullus auertet eam. Omnes qui querunt eam non
deficient. in mense suo inuenient eam. Prohibe pedem tuum a nuditate. & guttur tuum a sitis. Et di
xisti. Desperabam. nequaquam hoc faciam. Adamaui quippe alienos
& post eos ambulabo. Quomodo confunditur fur quando de
prehenditur. sic confusi sunt domus israel. ipsi & reges eor & sacer
dotes principes & pphe eor. dicentes ligno patri mi es tu.
& lapidi tu me genuisti. Verterunt ad me tergum & non faciem.
& in tempore afflictionis sue dicent. Surge & libera nos.
Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi. Surgant & liberent te in
tempore afflictionis tue. Secundum numerum ciuitatum tuarum
erant dii tui iuda. Quid uultis mecum iudicio contendere.
Omnes dereliquistis me dicit dominus. Frustra percussi filios uros
disciplinam non receperunt. Deuorauit gladius uester pphas ue
stros. quasi leo uastator generationis uestre. Videte uerbum dñi.
Numquid solitudo factus sum israeli. aut terra serotina. Quare
dixit populus meus. recessimus. & non uenimus ultra ad te. Numquid
obliuiscetur uirgo ornamenti sui. sponsa perizomatis sui. Populus
autem meus obliti sunt mei diebus innumeris. Quid uenustas
ostendere uiam tuam. ad querendā dilectionem. Quo
etiam & malignas tuas docuisti uias tuas. & innocentię. Cruo
rem animarum pauperum & innocentes non in
fossis inuenisti. sed in omnibus quę supra memorau. Et di
xisti. Absq; prece eos sum. & innocens ego. & propterea auertat
furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendam tecum eo quod di
xeris non peccaui. Quam uilis facta es nimis iterans uias tuas.
Et ab egypto confunderis. sicut confusa es ab assur.
Nam & ab ista egredieris. & manus tue erunt sup caput tuum.
quia obtruncauit dominus confidentiam tuam. & non habebis prospe

Vulgo dicit. Si dimiserit vir uxorē & recedens abeat uirū
alterum ducere nunq̄d reuertet ad eam ultra? Nūquid
nō polluta & contaminata erit mulier illa? Tu aūt fornica-
ta es cum amatoribus multis tamen reuertere ad me dicit
dominus. & ego suscipiam te. Leua oculos tuos i directū,
& vide ubi non sis p̄stituta. Iuxta uias sedebas expectans eos sicut
latro in solitudine, & polluisti terram in fornicationibus tuis. Et
in malicia tua. Quā obrē prohibite sunt stille pluuiarū, & se-
rotinus ymber non fuit. Frons mulieris meretricis facta ē tibi,
noluisti erubescere. Et ergo saltem amodo uocā me pater me-
us, duxisti quidē me ē. Numq̄d manserit in perpetuum,
aut perseuerabit in finem. Ecce locuta es, & fecisti mala
ut potuisti.

Et dixit dominus ad me in diebus iosie regis. Numq̄d uidisti
quæ fecerit ea uersans? Et. Vnde sibimet sup omnē
montē excelsum, & sub omni ligno frondoso, & fornicata
est ibi. Et dixi cum fecisset hæc omnia, ad me conuertere
& nō est reuersa. Et uidit prauricatrix soror eius iuda q̄a pro-
q̄d mechata ecc. auersa sit, & dimisissem eā, & dedissem
libellum repudii. Et nō timuit prauricatrix iuda soror eius,
sed abiit & fornicata ē & ipsa. Et facilitate fornicationis
sue contaminauit terrā, & mechata est cum lapide & cū ligno.
Et in omnib; his non ē reuersa ad me, prauricatrix soror ei⁹
iuda in toto corde suo. sed in mendacio ait dominus. Et dixit
dominus ad me. Iustificauit anima sua auersatrix israel in
comparatione prauricatricis iudæ. Vade & clama sermones
istos contra aquilonē & dices. Reuertere auersatrix
ait dominus & non auertā faciē meā a uob. quia sanctus ego sum dicit
dñs. & non irascar in p̄petuum. Tamen scito iniquitatem tuam
quia in dominū dñm tuum prauaricata es, & dispersisti uias tuas
alienis sub omni ligno frondoso ait dominus. & uocē meam
non audisti. Conuertimini filii reuertentes dicit dominus,
quia ego uir uester. Et tradā uos unum de ciuitate & duos
de cognatione & introducā uos in sion. & dabo uob⁹ pasto-
res iuxta cor meum. & pascent uos scientia & doctrina.
Et cum multiplicati fueritis & creueritis in terra in diebus illis
ait dominus non dicent ultra archa testamēti domini, neq; as-
cendet & super eā neq; recordabuntur illius, nec uisitabunt, nec fiet ultra
in tempore illo uocabit hierlm solium domini, & congrega-
buntur ad eum omnes gentes in nomine domini in hierlm, & non ambu-
labunt post prauitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibunt
domus iuda ad domum israel, & uenient simul de terra aquilonis
ad terram quā dedi patribus uestris. Et ego aūt dixi. Quomodo ponā
te in filiis, & dabo tibi terram desiderabilem hereditatem p̄clarā
exercituum gentium. Et dixi. Patrē uocabis me, & post
me ingredi nō cessabis. Sicut quomodo si contemnat mulier
amatorē suū, sic contempsit me domus israel dicit dominus.
Vox audita ē in via ploratus & ululatus filiorum israel, quia iniqua
fecerūt uiam suam, oblitæ sunt dominū dei sui. Conuertimini
filii reuertentes & sanabo auersiones uestras. Ecce nos uenimus
ad te, tu enim es dominus dñs nr̄. Vere mendaces erant colles
multitudo montium. Vere in domino dō nr̄o salus israel. Con-
fusio comedit laborem patrum nr̄orum ab adolescentia nr̄a, gre-
ges eorum & armenta eorum, filios eorum & filias. Dormiemus in con-
fusione nr̄a, & operiet nos ignominia nr̄a, q̄m dño dō
nr̄o peccauimus nos & patres nr̄i ab adolescentia nr̄a usq; ad
hanc diē. & non audiuimus uocē domini nr̄i.

Si conuertere israel ait dominus ad me conuertere. Si abstule-
ris offendicula tua a facie mea & non commoueberis. & iurabis
uiuit dominus in ueritate & in iudicio, & in iustitia. & benedicent eum omnes gentes, in ipsumq; laudabunt. Hæc enim dicit
dominus uiro iuda & habitatoribus hierlm. Nouate uob⁹ nouale
& nolite serere sup spinas. Circumcidimini domino, & auferte
p̄putia cordium uestrorum uiri iuda, & habitatores hierlm. ne forte
ingrediatur ut ignis indignatio mea. & succendat & non sit qui
extinguat a facie p̄ptē malitiam cogitationū uestrarum. Annunciate
in iuda, & in hierlm auditum facite. Loquimini & canite tu-
ba in terra. clamate fortiter & dicite. Congregamini & ingre-
diam⁹ ciuitates munitas. Leuate signū in sion, confortamini
nolite stare. quia malum ego adduco ab aquilone & contri-
tionē magnā. Ascendit leo de cubili suo, & prædo gentium
se leuauit. Egressus ē de loco suo, ut ponat terram tuā in
desolatione. Ciuitates tuæ uastabuntur, remanentes absq;
habitatore. Super hoc accingite uos cilicio: plangite & ulu-
late quia nō est auersa ira furoris domini a uobis. Et erit
in die illa dicit dominus perdet cor regis & cor principum & ob-
stupescent sacerdotes & p̄phetæ consternabuntur. Et dixi
Heu heu heu domine ds. q̄ no decepisti p̄plm istum & hierlm di-
cens. pax erit uob⁹. & ecce peruenit gladius usq; ad animā.
In tempore illo dicetur p̄plo huic & hierlm. Ventus urens in
uiis quæ sunt in deserto uie filie p̄pli mei, non ad uentilandū
& purgandum. Spiritus plenius ex his ueniet mihi. & nunc ego
loquar iudicia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascendet, &
quasi tempestas currus ei. Velociores aquilis equi illius. ve
nobis quia uastati sumus. Laua a malicia cor tuum hierlm.
ut salua fias. Usq; q̄ morabuntur in te cogitationes iniquæ.
Vox enim annuncians ex dan. & notum faciens ydolū
de monte effraim. Contestate gentes, ecce audiri fecit in hie-
rusalem custodes uenire de terra longinqua. & dare super
ciuitates iuda uocem suam. Quasi custodes agrorum facti sunt super
eā in gyro. quia me ad iracundiā p̄uocauit ait dñs. Viis tuis
& cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi, ista malitia tua quia
amara, quia tetigit cor meum. Uentre meū, uentre meū do
leo. sensus cordis mei turbati sunt in me. Non tacebo, quo
niam uocem buccine audiuit anima mea. clamorē prelii. Contri-
tio super contritionē uocata ē. & uastata ē omnis terra. Repente
uastatæ sunt tabernacula mea, subito pelles mee. Usq;
usq; quo uidebo fugientes, audiā uocē buccine. Quia stultus
p̄plus meus me non cognouit. Filii insipientes sunt & uecordes.
Sapientes sunt ut faciant malum, bene aūt facere nescierunt.
Aspexi terram & ecce uacua erat & nichili, & celos. & non erat lucem
Vidi montes & ecce mouebantur. & omnes colles concussi sunt.
Intuitus sum & non erat homo. & omne uolatile celi recessit.
Aspexi & ecce carmelus desertus. & omnes urbes eius destructæ
sunt. a facie domini. & a facie ire furoris eius. Hæc enim dicit
dominus. Desertum erit omne terra, sed tamen consummationem non
faciam. Lugebit terra & merebunt celi desuper eo q̄d locutus sum
Cogitauit nec pœnituit me. nec auersus sum abeo. Nuncia ergo
& mittens in saltu fugite omnes turres, ingressi fortitudi-
ne & ascendite rupes. Vniuersæ urbes deserte sunt. & non
habitat in eis homo. Tu aūt uastata quid facies? Cum
uestieris te coccino, cum ornata fueris monilibus aureis, & pin-
xeris stibio oculos tuos, frustra componeris. Contempserunt
te amatores tui, animam tuā quærunt. Vocem enim quasi mu-
lieris parturientis audiui, angustias ut puerpere. Vox filie syon mise-
rientis, expandentis manus suas. Væ mihi quia defecit anima
mea, propter interfectos. Circuite uias hierlm & aspicite & con
siderate & quærite in platheis eius, si inueniatis uirum facientem
iudicium & quærentem fidem. & propitius ero ei. Quod si etiam
dominus dixerint. & hoc falso iurabunt. Domine oculi tui
respiciunt fidē. Percussisti eos & non doluerunt. attriuisti eos
& renuerunt accipere disciplinā. Indurauerē facies suas supra
petram. & noluerunt reuerti. Ego aūt dixi. Forsitan infirmi
sunt & stulti ignorantes uiā domini, iudicium dei sui.
Ibo magis ad uiros & loquar eis. Hi simul confregerunt iugum, ruperunt uincula. Idcirco
percussit eos leo de silua. lupus ad uesperam uastabit eos. pardus
uigilans super ciuitates eorum. Omnis qui egressus fuerit ex eis
capietur. quia multiplicate sunt prauitates eorum. confortatæ
sunt auersiones eorum. Super quo propitius esse debui tibi
filii dereliquerunt me. & iurauerunt in his qui non sunt dii. Sa-
turaui eos & mechati sunt. & in domo meretricis luxuriati
sunt. Equi amatores insanientes emissarii facti sunt. unusquisq;
ad uxorem proximi sui hinniebat. Numq̄d super his non uisitabo
dicit dominus. & in gente tali non ulciscetur anima mea. Super
dicite in domo iacob. & auditum facite in iuda dicentes. Audi pp̄l
stulte qui non habes cor. qui habentes oculos non uidetis.
& aures & non auditis. Me q̄ non timebitis aīt dominus.
& a facie mea non dolebitis. Qui posui arenā terminum
mari. p̄ceptum sempiternum q̄d non p̄teribit. Et terminum
uenientes & non poterunt. & turbines eorum sucrescent & non
ibunt illuc. Populo aūt huic factum est cor incredulum & exa-
sperans. Recesserunt & abierunt & non dixerunt in corde suo
timeamus dñm deum nr̄m qui dat nob⁹ pluuiā temporaneā &
serotinā in tempore suo. plenitudinem annue messis custodientem
nob⁹. Iniquitates nre declinauerunt hæc, & peccata mā prohibuerī
bonum a nob⁹. quia inuenti sunt impii in populo meo insidiantes quasi
aucupes. Laqueos dispositos & pedicas ad capiendos uiros. Sicut
musc̄pula plena auibus sic domus eorum plena dolo. Ideo magnificati
sunt & ditati, incrassati sunt & impinguati, & peruerterunt
sermones meos pessime. Causam uiduæ non iudicauerunt. causam
pupilli non direxerunt. Numquid super his non uisitabo dicit dñs
aut super gente huiusmodi non ultiscetur anima mea.
Stupor & mirabilia facta sunt in terra. Prophetæ prophetabant mendacium.
& sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia.
Quid igitur fiet nouissimo eorum. Confortamini filii beniamin in medio
hierlm, & in tuba concrepate tuba in thecua, & signum eleuate super
bethacarem. quia malum uisum est ab aquilone & contritio magna.
Speciosæ & delicatæ assimilauit filiam syon. ad eam uenient pastores
& greges eorum. Fixerunt in circuitu contra eam tentoria pastorum unusquisq;
quæ sibi conuenientia suæ fecerunt super eam bellum. Consurgite &
ascendamus in meridie. Væ nobis quia declinauit dies, quia longiores
facte sunt umbre uespertine. Surgite & ascendamus in nocte. & dissi-
pemus domos eius. quia hæc dicit dominus exercituum. Cædite
lignum eius. effundite circa hierlm agger eius. Hæc est ciuitas visi-
tationis, omnis calumnia in medio eius. Sicut frigidam facit cisterna
aquam suam. sic frigidam facit malitiam suam. Iniquitas & va-
stitas audietur in ea. coram me semper infirmitas & plaga. Erudire
hierlm. ne forte recedat anima mea a te. ne forte ponam te desertā
terram inhabitabilem.

Hæc dicit dominus exercituum. Usq; ad unum colligent ut in
uinea reliquias israel. Conuerte manum tuam quasi uindemiator
ad cartallum. Cui loquar & quæ contestabor ut audiat. Ecce
uerbum domini factum est mihi opprobrium. & in derisum totā
die. Iuxta ut cum tacere uolo ex ore meo, & audiuntur possint. idcirco
dixi plenus sum. Laborauit sustinens. Effundam super eum furorem
& super concilium iuuenum simul. Uir cum uxore capietur.
senex cum pleno dierum. Et conuertentur domus eorum ad alienos.
agros & uxores pariter. quia extendam manum meam super habitatores
terræ dicit dominus. A minore quippe usq; ad maiorem omnes auari
tiæ studet. & a p̄pheta usq; ad sacerdotem cuncti faciunt dolum.
Et curabant contritionem filiæ p̄pli mei cum ignominia dicentes
pax pax. & non erat pax. Confusi sunt quia abominationem
fecerunt. Quinpotius confusione nō sunt confusi. & erubescere
nescierunt. Quam obrē cadent inter ruentes. in tempore uisi-
tationis sue corruent dicit dominus.

Hæc dicit dominus. State super uias & uidete & interrogate de se-
mitis antiquis, que sit uia bona, & ambulate in ea & inuenietis
refrigerium animabus uris. Et dixerunt. Non ambulabimus. Et con-
stitui super uos speculatores. Et dixi. Audite uocem tube. Et dixerunt
Non audiemus. Ideo audite gentes & cognoscite congregatio quanta
ego faciam eis. Audi terra. Ecce ego adducam super populum istum
malum fructum cogitationum eius. quia uerba mea & legem meam

meam placerent. Vt quid mihi thus de saba affertur. & calamus
suauis de terra longinqua. Holocaustomata uestra non
sunt accepta. & victime uestre non placuerunt mihi. Propterea
dicit dominus. Ecce ego dabo impingam populum istum ruinas. & corruent ibi
patres & filii simul. uicinus & proximus. & peribunt. 7
Hec dicit dominus. Ecce populus uenit de terra aquilonis. & gens magna
consurget. a finibus terre. Sagitta & scutum arripient. crudelis
est & non miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit. & super equos ascendent parati quasi vir ad bellum ad te filia syon. Audiuimus famam
eius. dissolute sunt manus nre. & tribulatio apprehendit nos. dolores ut parturientis. Nolite exire ad agros. & uiam ne ambuletis. quia gladius inimici pauor. undique. Filia populi mei accingere cilicio. & conspergere cinere. luctum unigeniti fac tibi planctum amarum. quia repente uenit expilator super nos. Probatorem dedi te populo meo robustum. & scies & probabis uiam
eorum. Omnes isti principes declinantes. ambulantes fraudulenter. Es & ferrum hi sunt. corrupti sunt. Defecit sufflatorium
igne. consumptum est plumbum. Frustra conflauit conflator. malitia eorum non consumpsit. Argentum reprobum uocate eos.
quia dominus proiecit illos. 7
erbum quod factum est ad hieremiam a domino dicens. Sta in
porta domus domini. & predica ibi uerbum istud & dic. Audite uerbum domini
omnis iuda. qui ingredimini per portas
has. ut adoretis dominum. Hec dicit dominus exercituum deus
israel. Bonas facite uias uras & studia ura. & habitabo in
medio uri loco. Nolite confidere in uerbis mendacii dicentes.
templum domini. templum domini est: quia si bene direxeritis
uias uras & studia ura. si feceritis iudicium inter uirum 7 proximum
eius. aduenam & pupillum non feceritis calumpniam. nec sanguinem in
hoc loco effuderitis. neque post deos alienos ne ambulaueritis
uobis in malum. habitabo uobiscum in loco isto in
terra quam dedi patribus uestris. a seculo & usque in seculum. Ecce confidi
tis uobis in uerbis mendacii. quibus non proderunt uobis ad
uidere. & adulterari. furare homicidium facere. libare baalim. & ire
post deos alienos quos ignoratis & uenire. & stetistis coram
me in domo hac in qua inuocatum est nomen meum in ea. & dixistis in oculis
uestris. Liberati sumus. ego ut faceremus omnes abominationes
istas. Ergo spelunca latronum facta est domus ista. in qua
uocatum est nomen meum in oculis uestris. Ego ego sum. ego uidi
dicit dominus. ite ad locum meum qui fuit in silo. ubi habitauit nomen meum
a principio. & uidete que fecerim ei propter malitiam populi mei israel.
Et nunc quia fecistis omnia opera hec dicit dominus. & locutus
sum ad uos mane consurgens & loquens & non audistis. & uocaui uos & non respondistis. faciam domui huic in qua uocatum
est nomen meum. & in qua uos habetis fiduciam. & loco
quem dedi uobis & patribus uestris sicut feci silo. & proiciam uos a
facie mea sicut proieci omnes fratres uestros. uniuersum semen effraim.
Tu ergo noli orare pro populo hoc. nec assumas pro eis laudem & orationem. & non assistas mihi. qui non exaudiam te. Nonne tu
deos quos isti faciunt in ciuitatibus iuda. & in plateis hierusalem.
filii colligunt ligna. & patres succendunt ignem. & mulieres
conspargunt adipem ut faciant placentas regine celi. & libent
dis alienis. & me ad iracundiam prouocent. Numquid me ad
iracundiam puocant dicit dominus. Nonne semetipsos in
confusionem uultus sui. Ideo hec dicit dominus deus. Ecce furor
meus & indignatio mea conflabitur super locum istum. super uiros 7
super iumenta. & super lignum regionis. & super fructus terre &
succendetur & non extinguetur. Hec dicit dominus exercituum.
deus israel. Holocaustomata uestra addite uictimis uestris & comedite carnes. quia non iam locuti cum patribus uestris & non precepi
eis die qua eduxi eos de terra egypti de uerbo holocaustomatum
& uictimarum. sed hoc uerbum precepi eis dicens. Audite uocem
meam. & ero uobis deus. & uos eritis mihi populus. & ambulate in
omni uia qua mandauero uobis. ut bene sit uobis. & non audierunt
nec inclinauerunt aurem suam. sed abierunt in uoluptatibus &
in prauitate cordis sui malui. factique sunt retrorsum & non iam
ad te qua egressi fuerant patres eorum de terra egypti usque ad diem
hanc. Et misi ad uos omnes seruos meos prophetas prope consurgens diluculo mittens. & non audierunt me nec inclinauerunt aurem
suam. sed indurauerunt ceruice sua. & pessime egerunt super
quam patres eorum.
Et loqueris ad eos omnia uerba hec. & non audient te & uocabis
eos. & non respondebunt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens que
non audiuit uocem domini dei sui. nec recepit disciplinam. Perita
fides & ablata est de ore eorum. Conde capillum tuum 7 proice
& sume in directum planctum. quia proiecit dominus & reliquit generationem furoris sui. quia fecerunt filii iuda malum coram
me dicit dominus. Posuerunt offendicula sua in domo in qua
inuocatum est nomen meum. & polluerunt eam. Et edificauerunt
excelsa tophet. que est in ualle filii ennom. ut incenderent
filios suos & filias suas igni que non precepi nec cogitauit cor
meum. Ideo ecce uenient dies. dicit dominus. ut non dicatur amplius
tophet & ualles filii ennom. sed ualles occisionis & sepelient
in tophet eo quod non sit locus. & erunt mortalia populi huius
in escam uolucribus celi & bestiis terre. & non erit qui abigat. Et
quiescere faciam de urbibus iuda. & de plateis hierusalem uocem
gaudii & uocem letitie. uocem sponsi & uocem sponse. Indesolationem enim erit terra.
In tempore illo ait dominus eicient ossa regum iude. &
ossa principum eius. & ossa sacerdotum. & ossa prophetarum. &
ossa eorum qui habitauerunt hierusalem. de sepulchris suis. Et
prandebunt ea ad solem & lunam & omne militie celi que dilexerunt
& quibus seruierunt. & post que ambulauerunt. & que quesierunt
& adorauerunt. Non colligentur neque sepelientur. in sterquilinium
super faciem terre erunt. & eligent magis mortem quam uitam. omnes
qui reliqui fuerint de cognatione hac pessima que remansit in
cunctis locis que derelicta sunt ad quas eieci eos. dicit dominus exercituum.
Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Numquid qui cadit non resurgit.
& qui auertit se non reuertetur. Quare auersus est populus
iste in hierusalem auersione contentiosa. Apprehenderunt mendacium. & noluerunt reuerti. Attendi & auscultaui. nemo quod
bonum est loquitur. nullus est qui agat penitentiam super peccato suo
dicens. Quid feci. Omnes conuersi sunt cursu suo quasi
equus impetu ruens ad prelium. Miluus in celo cognouit
tempus suum. turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus
aduentus sui. populus autem meus non cognouit iudicium domini.
Quomodo dicitis sapientes nos sumus. & lex domini nobiscum
est. Vere mendacium operata est stilus mendax scribarum.
Confusi sunt sapientes. & perterrita sunt & capta. Verbum enim
domini proiecerunt. & sapientia nulla est in eis.
Propterea dabo mulieres eorum extraneis. agros eorum heredibus: quia
a minimo usque ad maximum omnes auaritiam sectantur. a propheta
usque ad sacerdotem. cuncti faciunt fallaciam. & curant contritionem filie populi mei desidiosam dicentes pax pax. cum non
esset pax. Confusi sunt quoniam abominationem fecerunt. quin
immo confusione non sunt confusi & erubescere nescierunt. Ideo
cadent cum cadentibus corruent tempore visitationis sue. corruent dicit dominus. Congregans congregabo eos ait dominus.
Non est uua in uinea: & non est ficus in ficulnea. Folium defluxit. & dedi eis que preterierunt illos. Quare sedemus.
Congregamini & ingrediamur ciuitatem munitam. & sileamus ibi.
quia dominus deus noster fecit. & potum dedit nobis aquam fellis.
peccauimus enim domino. Expectauimus pacem & non est bonum.
tempus medele & ecce formido. Ab aquilone auditus est fremitus
equorum eius. A uoce hinnitus quadrupedum eius commota est omnis
terra. & uenerunt & deuorauerunt ciuitatem & plenitudinem eius.
urbem. & habitatores eius. Quia ecce ego mittam uobis serpentes
regulos quibus non est incantatio & mordebunt uos ait dominus.
dolor meus super dolorem in me. cor meum mestum. Ecce uox clamoris filie populi mei. de terra longinqua. Numquid dominus non est
in syon. aut rex eius non est in ea. Quare ergo me ad iracundiam concitauerunt in sculptilibus suis. & in uanitate aliena.
Transiit messis finita est estas. & nos saluati non sumus. Super
contritione filie populi mei contristatus sum & contristatus. stupor
obtinuit me. Numquid resina non est in galaad. aut medicus non est
ibi. Quare ergo non obducta est cicatrix filie populi mei. Quis det
capiti meo aquam. & oculis meis fontem lacrimarum. &
plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Quis det
me in solitudine diuersorium uiatorum. & derelinquam populum meum
& recedam ab eis. quia omnes adulteri sunt. cetus prauorum
ecce. Et extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii & non
ueritatis. Confortati sunt super terram. quia de malo ad malum egressi
sunt. me non cognouerunt dicit dominus. Unusquisque a proximo
suo se custodiat. & omni fratri suo non habeat fiduciam. quia
omnis frater supplantans supplantabit. & omnis amicus fraudulenter incedet. & uir fratrem suum deridebit. & ueritatem non loquetur.
Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium. ut iniq; agere
uenit laborauerunt. Habitatio tua in medio doli in dolo. renuerunt scire me dicit dominus.
Propterea hec dicit dominus exercituum. Ecce ego conflabo &
probabo eos. Quid enim aliud faciam a facie populi. Sagitta
uulnerans lingua eius. dolum locuta est. In ore suo pace cum amico
suo loquitur. & occulte ponet ei insidias. Numquid non super his
omnibus non ultus ero dicit dominus. aut in gente huiusmodi non ulciscetur anima
mea. Super montes assumam fletum & lamentum. & super speciosa deserti planctum. eo quod incensa sunt. & non sit qui transeat propterea
& non audierunt uocem possessoris. A uolucre celi usque ad pecora
fugit migrauerunt & recesserunt. Et dabo hierusalem in acervos arene & cubilia draconum. & ciuitates iude dabo in desolationem
eo quod non sit habitator. Quis est iste qui sapiens est hoc. & cui
locutum est os domini. aut indicare hoc. & quam ob rem perdita
est terra. exusta sicut desertum. eo quod non sit pertransiens.
Et dixit dominus. Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis.
& non audierunt uocem meam. & non ambulauerunt in ea. sed abierunt
post prauitatem cordis sui. & post baalim sicut didicerunt patribus
suis. Idcirco hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego cibabo populum istum absinthio. & potum dabo eis aquam fellis. 7 dispergam
eos in gentibus quas nescierunt ipsi & patres eorum. & mittam
post eos gladium donec consumantur.
Hec dicit dominus exercituum deus israel. Contemplamini & uocate lamentatrices. & uenient. & ad eas que sapientes sint mittite. & properent. festinent & assumant super uos lamentum.
Deducant oculi uestri lacrimas. & palpebre uestre defluant aquis.
quia uox lamentationis audita est de syon. Quomodo uastati
sumus & confusi uehementer. Quia dereliquimus terram. quia
deserta sunt tabernacula nostra. Audite mulieres uerbum
domini. & assumant aures uestre sermonem oris eius. & docete
filias uestras lamentum. & mulier proximam suam planctum.
Quia ascendit mors per fenestras uestras. & ingressa est domos uestras. disperdere parulos foris. iuuenes de platheis. Loquere.
Hec dicit dominus. Et cadet homo quasi stercus super faciem regionis. & quasi fenum post tergum metentis. & non est
qui colligat. Hec dicit dominus. Non glorietur sapiens in sapientia sua. & non glorietur fortis in fortitudine sua. & non glorietur
diues in diuitiis suis. sed in hoc glorietur qui gloriatur. scire &
nosse me. quia ego sum dominus qui facio misericordiam 7 iudicium
& iustitiam in terra. Hec enim placent mihi dicit dominus. Ecce dies
ueniunt dicit dominus & iustitiabo super omnem circumcisum in
prepucio. Egypto & super iudam. & super edom. &
super filios ammon. & super moab. & super omnes qui attonsi sunt
in comam. habitantes in deserto. quia omnes gentes habent prepucium.
omnis autem domus israel incircumcisi sunt corde.
Verbum uerbum quod locutus est dominus super uos domus israel. Hec
dicit dominus. Iuxta uias gentium nolite discere. & a signis
celi nolite metuere. que timent gentes. quia leges populorum uane
sunt. quasi lignum de silua precidit opus manuum artificis in
ascia. Argento & auro decorauerunt illud. clauis & malleis conpegerunt ut non dissoluatur. In similitudinem palme sublime sunt. &
non loquentur. Portata tollentur. quia incedere non ualent.
Nolite timere eos. quia nec bene. nec male facere possunt.
Non est similis tui domine. magnus tu. & magnum nomen tuum.
in fortitudine. Quis non timebit te rex gentium. Tuum
est enim decus. inter cunctos sapientes gentium. & in uniuersis
regnis eorum nullus est similis tui. Pariter insipientes & fatui
pectibuntur. Doctrina uanitatum eorum ligni est. Argentum
malleatum defertur ab occidente. & aurum de ophaz. opus artificis. & manus cesoris. Iacinctus & purpura indumentum eorum. opus
artificum omnia hec. domine aute dominus uerus est. ipse deus uiuens
& rex sempiternus. A commotione eius commouebitur terra. &
non sustinebunt gentes commotionem eius. Sic dices eis. Dii qui celos
& terram non fecerunt pereant de terra. & de his qui sub celo sunt.
Qui fecit terram in fortitudine sua. preparauit orbem in sapientia sua. &
prudentia sua extendit celos. ad uocem suam dat impetum aquarum

a quarum in celo. & clarare nequitas ab extremitate ei⁹. ẽ.
filiqua amplua facit. & educit uentum de thesauris suis.
Stultus factus ẽ omnis humo. a sculptili confusus ẽ omnis
arcessex. insculptili qui fabricat est. qđ conflauit. & in ẽ spẽ eis.
Vana sunt. & opus erroris digni. in tempore uisitationis
sue pibunt. Non est his similis pars iacob. Qui ei formauit
ipse est omnia. & uirga hereditatis ei⁹. Dominus exercituum nomen eius. Congrega de terra consternatione tua que habitas in obsidione. quia hec dicit dominus. Ecce ego longe proiciam habitatores terre huius hac uice. & tribulabo eos qua inueniant.
Ve mihi super contritione mea pessima plaga mea. Ego autem dixi.
Plane hec infirmitas mea ẽ. & portabo illam. Tabernaculum meum uastatum est. Omnes funiculi mei dirupti sc. filii
mei exierunt a me & non subsistunt. Non ẽ qui extendat adhuc
tentorium suum. & erigat pelles suas. Quia stulte egerunt pastores. & dominum non quesierunt. propterea non intellexerunt.
& omnis grex eorum dispersus est.
Vox auditionis ecce uenit. & commotio magna de terra aquilonis
ut ponat ciuitates iuda in solitudinem. & habitaculum draconum.
Scio domine quia non est hominis via ei⁹. nec uiri est ut ambulet. & dirigat gressus suos. Corripe domine uerumtamen in iudicio. & non in furore tuo. ne forte ad nichilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes que non cognouerunt te. & super
regnas que nomen tuum non inuocauerunt. quia comederunt iacob
& deuorauerunt eum. & consumpserunt illum. & decorem disperierunt.
Verbum quod factum est ad hieremiam a domino dicens. Audite
verba pacti huius. & loquimini ad uiros iuda. & ad habitatores hierlm & dices ad eos. Hec dicit dominus deus israel. Maledictus uir qui non audierit verba pacti huius. quod precepi patribus
uestris in die qua eduxi eos de terra egypti. de fornace ferrea dicens. Audite vocem meam & facite omnia que precepi uobis. & eritis mihi in
populum. & ego ero uobis in deum. ut suscitem iuramentum quod iuraui patribus uestris. daturum mel et lac fluentem lacte & melle
sicut est dies hec. & respondi & dixi. Amen domine. Et dixit
dominus ad me. Iniquitas est coniuratio inuenta est in uiris iuda. & in
habitatores hierlm. reuertantur ad iniquitates priores suas. qui
noluerunt audire uerba mea. Et ipsi abierunt post deos alienos. ut seruirent eis. Irritum fecerunt
domus israel & domus iuda pactum meum. quod pepigi cum patribus eorum.
Quamobrem hec dicit dominus.
Ecce ego inducam super eos mala de quibus exire non poterunt. & clamabunt ad me & non exaudiam eos. & ibunt ciuitates iuda
& habitatores hierlm & clamabunt ad deos quibus libant. & non
salutabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secundum numerum
ciuitatum tuarum erant dii tui iuda. & secundum numerum platearum
hierlm posuistis confusionis uestre. altaribus baalim.
Tu ergo noli orare pro populo hoc. & ne assumas pro eis laudem & oratio
nem. quia non exaudiam in tempore clamoris eorum in tempore
afflictionis eorum. Quid est quod dilecta mea fecit
scelera multa. numquid carnes sanctę auferent a te malitias tuas
in quibus gloriata es. Oliuam uberem pulchram fructiferam specie
sam uocauit dominus nomen tuum. A tumultu grandi exarsit ignis in ea. & combusta sunt fruteta eius. Et dominus
exercituum qui plantauit te. locutus est super te malum pro malis
domus israel & domus iuda. que fecerunt sibi ad irritandum me
libantes baalim. Tu autem domine deus ostendisti mihi & cognoui.
tu ostendisti mihi studia eorum. & ego quasi agnus mansuetus qui
portatur ad victimam. & non cognoui. quia super me cogitauerunt
consilia dicentes. Venite mittamus lignum in panem eius. & eradamus eum de terra uiuentium. & nomen eius non memoretur
amplius. Tu autem domine sabaoth qui iudicas iuste. & probas
renes & corda. videam ultionem tuam de eis. Tibi enim reuelabo
causam meam.
propterea hec dicit dominus ad uiros anathoth qui querunt animam
meam. & dicunt. Non prophetabis in nomine domini. & non mori
eris in manibus nostris. Propterea hec dicit dominus exercituum.
Ecce ego uisitabo super eos. Iuuenes eorum morientur in gladio. filii
eorum & filie morientur in fame. & reliquie non erunt ex eis. Inducam enim malum super uiros anathoth annum uisitationis eorum.
Iustus quidem es domine. Si disputem tecum. uerumtamen
iusta loquar ad te. Quare uia impiorum prosperatur. & bene est omnibus
qui preuaricantur & iniqua agunt. Plantasti eos. & radicem
miserunt. proficiunt. & facium fructum. Prope es tu ori eorum.
& longe a renibus eorum. Et tu domine nosti me. uidisti me. & probasti cor meum tecum. Congrega eos quasi gregem ad victimam.
& sanctifica eos in die occisionis. Usquequo luget terra. & herba
omnis regionis siccabitur. propter malitiam habitantium in ea. consumptum animal & volucres. quia dixerunt non uidebit nouissima
nostra. Si cum peditibus currendo laborasti. quomodo contendere poteris
cum equis. Cum autem in terra pacis securus fueris. quid facies
in superbia iordanis. Nam & fratres tui & domus patris tui
etenim ipsi pugnauerunt contra te. & clamauerunt post te
plena uoce. Ne credas eis. cum locuta fuerint tibi bona. Reliqui domum meam. dimisi hereditatem meam. dedi dilectam animam
meam in manu inimicorum eius. Facta est mihi hereditas mea sicut leo silue.
dedit contra me uocem. ideo odio habui eam. Numquid auis discolor hereditas
mea mihi. Numquid auis circumscripta per gyrum. Venite congregamini omnes bestie terre. properate ad deuorandum. Pastores multi
demolati sunt uineam meam. conculcauerunt partem meam. dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. posuerunt eam in dissipationem luctus super me.
desolatione desolata est omnis terra. quia nullus est qui recogitet
corde. Super omnes uias deserti uenerunt uastatores. gladius
domini deuorauit ab extremo terre usque ad extremum eius. Non
est pax uniuersę carni. Semetipsum uerterunt in cinerem. & spinas
messuerunt. Hereditate acceperunt. & non est profuerit. Confundamini agricole. ululate pastores. Congregamini & clamate. & uolutamini
in cinere duces gregis. quia impleti sunt dies occisionis uestre. & dispersiones uestre. & cadetis quasi uas desiderabile.
Et non erit fugere pastori. neque saluari duci gregis.
Vox clamantium de babylone. & contritio magna de terra chaldeorum.
Quia uastat dominus babylonem. & perdet de ea uocem magnam.
& sonabunt fluctus eius quasi aque multe. & dabitur sonitus uocis eius.
Quia adduxit super eam uastatorem. in babylonem. & uir eius
captus est. confusi sunt agricole. quoniam aruerunt segetes eorum.
Quoniam ego adduco super babylonem. & habitatores chaldeorum
congregationem magnam. & instruent contra eam. & capietur inde.
Sicut sagittator fortis non reuertetur uacua. & erit chaldea in
direptionem. omnes qui diripient eam. saturabuntur. dicit dominus.
Quia lętati estis. quia diuisistis hereditatem meam. & saltastis
quasi uitula super herbam. & hinnistis quasi tauri.
Confusa est mater uestra nimis. & pudore suffusa est genitrix uestra.
Ecce nouissima gentium. desertum. & terra inuia. & solitudo.
A facie domini non habitabitur. & in solitudinem omnis transibit.
Quicumque steterit super babylonem. stupebit. & sibilabit super
uniuersam plagam eius. Quia dominus locutus est. & fecit
quam distribuit populo meo israel. Ecce ego suscitabo super babylonem. & habitatores corde. & contra me surgentes.
& misereberis eorum. & reducam eos unum ad hereditatem suam.
ad ciuitatem suam. Et erunt sicut dii dicentes uias populi mei ut
edificent nomini meo uiuere dominum. sicut docuerunt populum meum
iurare in baal. edificabunt in medio populi mei. Si forte audierint
ecce ego congregabo omnes regnos terre aquilonis & adducam eos in locum istum.
& habitare faciam eos confidenter. & erunt mihi in populum.
& ego ero eis in deum in veritate & in iustitia mea. Et reducam eos
in terram suam. & edificabo eos. & non destruam. & plantabo eos. & non
auellam. & dabo eis cor ut sciant me quia ego dominus. & dabo eis uiam
unam. & cor unum. ut timeant me cunctis diebus. ut bene sit eis
& filiis eorum post eos. & feriam eis pactum sempiternum. quod non
auertam a me ut benefaciam eis. & timorem meum dabo in corde eorum.
ut non recedant a me. & lętabor super eis cum benefecero eis.
& plantabo eos in terra ista in fide. in toto corde meo. & in tota anima mea.
Quia hec dicit dominus. Sicut adduxi super populum istum omne malum
hoc grande. sic ego adducam super eos omne bonum quod loquor
ad eos. & possidebunt agros in terra hac. de qua uos dicitis. desolata est
absque homine & absque iumento. data est in manus chaldeorum.
Agros possidebunt pecunia. & scribent in uoluminibus. & signabunt
testationes. & testificabuntur in terra beniamin. & in circuitu
hierusalem. & in ciuitatibus iuda. & in ciuitatibus montis. & in ciuitatibus
campestribus. & in ciuitatibus australibus. quia reducam captiuos eorum.
dicit dominus.
Adhuc autem clausus eram in atrio custodie. & factus est sermo domini
ad me dicens. Ecce ego dominus deus omnis carnis. numquid a me
abscondetur quicquam. Propterea hec dicit dominus de ciuitate hac
de qua uos dicitis. Data est in manus regis babylonis per gladium.
& per famem & per pestilentiam. Ecce ego congregabo eos de
omnibus terris ad quas eiecit eos furor meus. & indignatio mea.
& ad locum istum reducam eos. & habitare faciam eos confidenter.
& erunt mihi in populum. & ego ero eis in deum. & dabo eis cor unum.
& uiam unam. ut timeant me cunctis diebus. ut bene sit eis
& filiis eorum post eos. & feriam eis pactum sempiternum. quod
non auertam post eos. & bonum eis faciam. & timorem meum dabo
in corde eorum. ut non recedant a me. & lętabor super eis. cum
benefecero eis. & plantabo eos in terra ista in ueritate. in toto corde meo.
& in tota anima mea. Quia hec dicit dominus. Sicut adduxi
super populum istum malum grande. sic ego adducam super eos
omne bonum quod loquor ad eos. & possidebunt agros in terra
hac. de qua uos dicitis. Desolata est absque homine & absque iumento.
data est in manus chaldeorum. Agros possidebunt pecunia. & scribent in uoluminibus. & signabunt
testationes. & testificabuntur in terra beniamin. & in circuitu
hierusalem. & in ciuitatibus iuda. & in ciuitatibus montis. & in ciuitatibus
campestribus. & in ciuitatibus australibus. quia reducam captiuos eorum.
dicit dominus.
Factus est sermo domini secundo ad me. cum adhuc clausus essem
in atrio custodie. dicens. Hec dicit dominus faciens. dominus formans
ut confirmet eum. dominus nomen eius. Clama ad me. & exaudiam te.
& indicabo tibi grandia & inscrutabilia que nescis. Et ascendi
in domum domini. & ostendi litteras coram domino. Et locutus sum
ad dominum deum meum dicens. Domine deus ecce tu fecisti celum
& terram. & brachio tuo extento. non erit tibi difficile omne
uerbum tuum. Qui facis misericordiam in millibus. & reddis iniquitatem
patrum in sinum filiorum eorum post eos. deus magnus & fortis.
dominus exercituum nomen tibi. magnificus consilio. & incomprehensibilis
cogitatu. cuius oculi patent super omnes uias filiorum hominum.
ut reddas unicuique secundum uias suas. & secundum fructum
adinuentionum suarum. Qui posuisti signa & prodigia in terra egypti
usque in hodiernum diem. & in israel & in cunctis hominibus. & fecisti
tibi nomen sicut est hodie. & populum tuum israel eduxisti de terra
egypti in signis & in prodigiis. & in manu robusta. & in brachio
extento. & in terrore magno. & dedisti eis terram hanc. de qua
iurasti patribus eorum. ut traderes eis terram fluentem lacte & melle.
& ingressi possederunt eam. & non audierunt uocem tuam. & in lege
tua non ambulauerunt. omnia quecumque precepisti ut facerent.
non fecerunt. & ideo euenire fecisti eis omnia mala hec. propter
quod ecce agger uenit ad urbem ut capiatur. & urbs tradetur
in manus chaldeorum qui pugnant contra eam. in gladio. & fame
& pestilentia. & que locutus es futura sunt. & ecce tu uides.
& tu dixisti mihi domine deus. Emito pecuniam. & contestare testes.
& ciuitas tradetur in manus chaldeorum. Factus est sermo domini
ad me dicens. Ecce ego dominus deus omnis carnis. numquid mihi
abscondetur quicquam. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego tradam
ciuitatem hanc in manus chaldeorum. & in manus nabuchodonosor
regis babylonis. & capiet eam. & succendet ignem in ciuitate illa.
& comburet eam. & domos in quibus ascenderunt super tectum
baalim libantes exercitui omni. & libauerunt libamina alienis deis.
ut me ad iracundiam prouocarent. Quia filii israel & filii iuda
non fecerunt nisi malum coram me ab adolescentia sua. filii israel
ad iracundiam prouocantes me in operibus manuum suarum. dicit dominus.
Quia in furore meo & in ira mea facta est mihi ciuitas hec
super omnem faciem terre. propter omnem malitiam filiorum israel
& filiorum iuda. quam fecerunt ut prouocarent me ad iracundiam.
ipsi reges eorum. principes eorum. sacerdotes eorum. & prophete eorum.
& uiri iuda. & habitatores hierusalem. & ostenderunt mihi dorsum
& non facies. & cum docerem eos mane consurgens. & docens
& non audierunt ut acciperent disciplinam. & posuerunt idolum
in domo in qua inuocatum est nomen meum. & polluerunt eam.
& edificauerunt excelsa baal que sunt in ualle filii ennom. ut
consecrarent filios suos & filias suas molo. quod non precepi eis.
& non ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc.
& peccare facerent iudam. Et nunc propterea hec dicit dominus deus
israel ad ciuitatem istam de qua uos dicitis. Tradita est in manu
regis babylonis in gladio. & in fame. & in pestilentia. Ecce ego
congregabo eos de cunctis terris ad quas eiecit eos furor meus.
& indignatio mea. & ad locum istum reducam eos. & habitare faciam eos confidenter.
& erunt mihi in populum. & ego ero eis in deum. & dabo eis cor unum.
& uiam unam. ut timeant me cunctis diebus. ut bene sit eis
& filiis eorum post eos. & feriam eis pactum sempiternum. quod
non auertam a me ut benefaciam eis. & timorem meum dabo in corde eorum.
ut non recedant a me. & lętabor super eis. cum benefecero eis.
& plantabo eos in terra ista in fide. in toto corde meo. & in tota anima mea.
Quia hec dicit dominus. Sicut adduxi super populum istum omne malum
hoc grande. sic ego adducam super eos omne bonum quod loquor
ad eos. & possidebunt agros in terra hac. de qua uos dicitis. desolata est
absque homine & absque iumento. data est in manus chaldeorum.
Agros possidebunt pecunia. & scribent in uoluminibus. & signabunt
testationes. & testificabuntur in terra beniamin. & in circuitu
hierusalem. & in ciuitatibus iuda. & in ciuitatibus montis. & in ciuitatibus
campestribus. & in ciuitatibus australibus. quia reducam captiuos eorum.
dicit dominus.
Factus est sermo domini secundo ad me. cum adhuc clausus essem
in atrio custodie. dicens. Hec dicit dominus faciens. dominus formans
ut confirmet eum. dominus nomen eius. Clama ad me. & exaudiam te.
& indicabo tibi grandia & inscrutabilia que nescis. Et ascendi
in domum domini. & ostendi litteras coram domino. Et locutus sum
ad dominum deum meum dicens. Domine deus ecce tu fecisti celum
& terram. & brachio tuo extento. non erit tibi difficile omne
uerbum tuum. Qui facis misericordiam in millibus. & reddis iniquitatem
patrum in sinum filiorum eorum post eos. deus magnus & fortis.
dominus exercituum nomen tibi. magnificus consilio. & incomprehensibilis
cogitatu. cuius oculi patent super omnes uias filiorum hominum.
ut reddas unicuique secundum uias suas. & secundum fructum
adinuentionum suarum. Qui posuisti signa & prodigia in terra egypti
usque in hodiernum diem. & in israel & in cunctis hominibus. & fecisti
tibi nomen sicut est hodie. & populum tuum israel eduxisti de terra
egypti in signis & in prodigiis. & in manu robusta. & in brachio
extento. & in terrore magno. & dedisti eis terram hanc. de qua
iurasti patribus eorum. ut traderes eis terram fluentem lacte & melle.
& ingressi possederunt eam. & non audierunt uocem tuam. & in lege
tua non ambulauerunt. omnia quecumque precepisti ut facerent.
non fecerunt. & ideo euenire fecisti eis omnia mala hec. propter
quod ecce agger uenit ad urbem ut capiatur. & urbs tradetur
in manus chaldeorum qui pugnant contra eam. in gladio. & fame
& pestilentia. & que locutus es futura sunt. & ecce tu uides.
& tu dixisti mihi domine deus. Emito pecuniam. & contestare testes.
& ciuitas tradetur in manus chaldeorum. Factus est sermo domini
ad me dicens. Ecce ego dominus deus omnis carnis. numquid mihi
abscondetur quicquam. Propterea hec dicit dominus de ciuitate hac
de qua uos dicitis. Data est in manus regis babylonis per gladium.
& per famem & per pestilentiam. Ecce ego congregabo eos de
omnibus terris ad quas eiecit eos furor meus. & indignatio mea.
& ad locum istum reducam eos. & habitare faciam eos confidenter.
& erunt mihi in populum. & ego ero eis in deum. & dabo eis cor unum.
& uiam unam. ut timeant me cunctis diebus. ut bene sit eis
& filiis eorum post eos. & feriam eis pactum sempiternum. quod
non auertam post eos. & bonum eis faciam. & timorem meum dabo
in corde eorum. ut non recedant a me. & lętabor super eis. cum
benefecero eis. & plantabo eos in terra ista in ueritate. in toto corde meo.
& in tota anima mea. Quia hec dicit dominus. Sicut adduxi
super populum istum malum grande. sic ego adducam super eos
omne bonum quod loquor ad eos. & possidebunt agros in terra
hac. de qua uos dicitis. Desolata est absque homine & absque iumento.
data est in manus chaldeorum. Agros possidebunt pecunia. & scribent in uoluminibus. & signabunt
testationes. & testificabuntur in terra beniamin. & in circuitu
hierusalem. & in ciuitatibus iuda. & in ciuitatibus montis. & in ciuitatibus
campestribus. & in ciuitatibus australibus. quia reducam captiuos eorum.
dicit dominus.

ppē nameī tuī. nq; facias nob cōtumeliā. Solu qē atq; recordare. ne irritum facias fedus tuum nobcum. Numq̄ sunt in
fulpalib; gentium qui pluant. aut celi possint dare ymbres.
Nonne tu es dñe dñs nr. quē expectamus. Tuus fa
sti omnia hec. ne ingnium uastares.
Et dixit dñs ad me. Si steterit moy ses & samuel corā me
non est anīa mea ad pplm istum. Ejce illos a facie mea & egre
diant. Quo si dixerint ad te quo egrediem. dices ad eos. Hec
dicit dñs. Qui ad mortē ad mortē. & qui ad gladiū ad gla
dium. & qui ad famē ad famē. & q̄ ad captiuitatē ad captiuita
tem. Et uisitabo sup eos iii. species dicit dñs. gladium ad
occisionē. & canes ad lacerandum. & uolatilia cli & bestias terre
ad deuorandū. & dissipandū. Et dabo eos in furore uniuersis
regnis terre pp̄ manasses filium ezechie regis iuda. sup omnib;
quē fecit in hierlm. Quis enim miserebit tui hierlm. aut quis
contristabit̄ te. aut quis ibit ad rogandum p̄ pace tua. Tu dere
liquisti me dicit dñs. retrorsum abiisti. Et extendā manū
meam sup te & interficiam te. laborauī rogans & dissipā eos ne
labore imporas. Interfec & dissipabo pplm meum. & tamen
a uiis suis non sunt reuersi. Multiplicate sunt mihi uidue eius
sup arenā maris. induxi eis sup matrem adolescentis deuastatore
meridie. misi sup eam tremorē & repente terrorē. Infirmata est q̄
peperit septē. defecit anima ei. Occidit sol cum adhuc esset dies.
confusa est & erubuit. & residuos eius in gladium dabo in conspe
ctu inimicor eor. ait dñs. Vem. Mihi mea quare de
uastasti me uirum rixe. uirum discordie uniuersa terra. Non
feneraui. nec fenerauit mi quisq̄m. Omnes maledicunt mihi die dns.
Si reliquiæ tue in bonum. si non occurrā tibi in tempore afflictio
nis. & in tempore tribulationis ad hostem inimicum. Numq̄
fedet hic ferro ferrum ab aquilone & æs. Opes tuas &
thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnib; peccatis tuis.
& in omnib; finibus tuis. & adducam inimicos tuos de terra q̄m
nescis. quia ignis succensus est in furore meo. sup vos ardebit.
Tu scis dñe recordare mei & uisita me. & ultiue me ab his
qui persequunt me. Noli in patientia tua suscipe me. scito q̄m p
te sustinui opprobrium. Inuenta sunt uerba tua & comedi eos.
& factum est mihi uerbum tuum in gaudium & letitia cordis mei. q̄m
inuocatum est nomen tuum sup me. domine deus exercituū. Non sedi
in concilio ludentiū. & exultaui a facie manus tue. solus sedebam
q̄m commotione replesti me. Quare factus est dolor meus perpetuus.
& plaga mea desperabilis. Renuens curari. facta es mihi quasi
mendacium aquarū infidelium. Propterea hec dicit dns. Si con
uerteris conuertam te. & ante faciem meā stabis. & si separabis
pretiosum a uili. quasi os meum eris. Conuertentur ipsi ad te. tu
autē non conuerteris ad eos. Et dabo te populo huic murum æreum fortē.
& bellabunt aduersum te. & non preualebunt. quia ego tecum sum ut saluem
te. & eruā te dicit dominus. & liberabo te de manu pessimorum.
& redimam te de manu fortium.
Et factum est uerbum domini ad me dicēs. Non accipies uxorē & non
erunt tibi filii & filie in loco isto. quia hec dicit dominus super filios &
filias q̄ generantur in loco isto. & super matres eorum que genuerunt
eos. & super patres eorum de quorum stirpe nati sunt in terra hac morabi
gritudinum morientur. Non plangentur. neq; sepelientur. mistq;
linus super facie terre. Et gladio & fame consumentur. & erit
cadauer eorum escā uolatilibus cli & bestijs terre. Hec enī dicit
dominus. Non ingrediaris domum conuiuii. neq; uadas ad plan
gendum neq; consoleris eos. quia abstuli pacem meā a populo isto.
dicit dominus. misericordiam & miserationes. & morientur grandes
& parui in terra ista. Non sepelientur neq; planctus & non sece
dent nec; calumiet super eis. & non frangent nec eorum lugentibus pane
ad consolandū super mortuo. & non dabunt eis potum calicis ad
consolandū super patre suo & matre. Et domum conuiuii non
ingredieris ut sedeas cum eis & comedas & bibas. quia hec
dominus exercituum dicit israhel. Ecce ego auferam de loco isto in
oculis uris. & in diebus uris uocē gaudii. & uocē letitie. uocē
sponsi & uocē sponse. Et cum annunciaueris pp̄lo huic oīa
uerba hec & dixerint tibi. quare locutus est dominus super nos omne
malum grande istud. que iniquitas nra. & q̄ peccatum nrm
quē peccauimus domino deo nro. dices ad eos. Quia dereliquerunt me
patres uri me ait dominus. & abierunt post deos alienos & seruie
runt eis. & adorauerunt eos. & me dereliquerunt & legem meam
non custodierunt. sed & uos pessime operati estis quia patres uri. Ecce
enim ambulatis unusquisq; post prauitatem cordis sui mali ut non me
audiatis. Et eiciam uos de terra hac in terram quā ignorastis uos &
patres uri. & seruietis ibi diis alienis die ac nocte. q̄ nō dabo uobis
requiem.
Propterea ecce dies uenient dicit dominus. & non dicet
ultra ultra dominus qui eduxit filios israel de terra egyptia. sed uiui
dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis. & de uniuersis
terris ad quas eieci eos. & reducā eos in terram suam quā dedi patri
bus eorum. Ecce ego mittam piscatores multos dicit dominus. & pis
cabuntur eos. Et post hec mittā eis multos uenatores & ue
nabuntur eos de omni monte & de omni colle & de cauernis
petrarū. quia oculi mei sup omnes uias eorum. Non sunt abs
dicte a facie mea. & non fuit occultata iniquitas eorum ab oculis meis.
& reddam primum duplices iniquitates & peccata eorum. quia
contaminauerunt terram meā in mortuis ydolorum suorum. & in
hereditatem meam impleuerunt abhominationib; suis. Domine
fortitudo mea & robur meū. & refugium meum in die tribula
tionis. ad te gentes uenient ab extremis terre & dicent. Uere
mendacium possederunt patres nri. uanitatem quę est non profuit
Numq̄ faciet sibi homo deos alienos. Ecce ipsi non sunt dii.
Ideo ecce ego ostendā eis p uicem hanc. ostendā eis manū meam
& uirtutem meā. & scient quia nomen mihi dns. Peccatum iude scri
ptum est stilo ferreo in unguē adamantino. exaratum sup tabulam
ne cordis eorum. & in cornibus aris eorum. Cum recordati fuerint filii
eorum altarium suorum. & lucorum suorum. in ligno frondosum in montib;
excelsis sacrificantes magno. fortitudine tua & omnes thesauros
tuos in direptione dabo. excelsa tua pp̄ peccata in uniuersis finib;
tuis. & relinquēris sola ab hereditate tua quā dedi tibi. & seruire te
faciam inimicis tuis in terra quā ignoras. q̄m ignem succendistis in
furore meo. usq; in eternum ardebit.
Hec dicit dominus. Maledictus homo qui confidit in homine. & ponit
carnem brachium suum. & a deo recedit cor eius. Et erit quasi
myrice in deserto. & non uidebit cum uenerit bonum. sed habitabit in
siccitatibus in deserto. in terra salsuginis & inhabitabili. Benedictus
uir qui confidit in domino. & erit dns fiducia eius. Et erit tanq̄
lignum qđ transplantatū sup aquas. qđ ad humorem mittit radi
ces suas. & non timebit cum uenerit estus. Et erit folium eius uiride
& in tempore siccitatis non erit sollicitum. nec aliquando desinet
facere fructum. Pravum est cor hominis & inscrutabile. quis
cognoscet illud. Ego dominus scrutans cor. & probans
renes. qui do unicuiq; uias suas & iuxta fructum adinuen
tionum suarum. Perdix fouit quę non peperit. fecit diuitias & non
in iudicio. in dimidio dierum suorum relinquet eas. & in nouissimo
suo erit insipiens. Solium glē altitudinis a principio.
locus sanctificationis nre expectatio israhel.
Domine omnes qui derelinquunt confundentur. recedentes a te xl.
in terra scribentur. quia dereliquerunt uenā aquarū uiuentium
dominum. Sana me domine & sanabor. saluum me fac &
saluus ero. quia laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me. Ubi
est uerbum domini. Veniat. Et ego non sum turbatus te
pastorem sequens. & diem hominis non desiderauī tu scis. quod
egressum est de labijs meis. rectum in conspectu tuo fuit. Non
sis mihi formidini. spes mea tu in die afflictionis. Confun
dantur qui me persecuntur. & non confundar ego. Paueant illi. &
non paueam ego. Induc super eos diem afflictionis. & duplici
contritione contere eos. Hec dicit dominus ad me. Vade & sta
in porta filiorum populi mei. per quam ingreditur rex iuda & egre
ditur. & in cunctas portas hierlm & dices ad eos. Audite ver
bum domini reges iuda. & omnis iudea. cunctiq; habita
tores hierlm. qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominus.
Custodite animas uestras. & nolite portare pondera in die sab
bati. nec inferatis per portas hierlm. & nolite efferre onera de
domibus uris in die sabbati. & omne opus non facietis. Sanctifica
te diē sabbati sicut precepi patribus uris. & non audierunt nec inclinauerunt aurem suam. sed indurauerunt cervicem suam ne audirent
me. & ne acciperent disciplinam. Et erit si audieritis me dicit
dominus. ut non inferatis onera per portas ciuitatis huius in die
sabbati & sanctificaueritis diē sabbati. ne faciatis in eo omne
opus seruile. ingredientes per portas ciuitatis huius reges & prin
cipes sedentes sup solium dauid. ascendentes in curribus & in
equis ipsi & principes eorum uiri iuda & habitatores hierlm
& habitabitur ciuitas hec in sempiternum. Et uenient de
ciuitatibus iuda & de circuitu hierlm. & de terra beniamin. &
de campestribus & de montanis. & ab austro portantes holo
causthum & uictimas & sacrificium & thus. & inferentes sacri
ficium laudis in domum domini. Si uero non audieritis me ut sanc
tificetis diē sabbati. & ne portetis onus. & ne inferatis per portas
hierlm in die sabbati. succendam ignem in portis eius. & deuorabit domos hie
rusalem & non extinguetur.
Verbum qđ factum est ad hieremiam a domino dicens. Surge
& descende in domum figuli. & ibi audies uerba mea. Et
descendi in domum figuli. & ecce ipse faciebat opus super rotā.
Et dissipatum est uas qđ ipse faciebat. de luto manibus eius. con
uertit. fecit illud uas alterum sicut placuerat in oculis suis ut
faceret. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Numquid
sicut figulus istius non potero domui facere domus israel ait dominus.
Ecce sicut lutum in manu figuli. sic uos in manu mea domus israel.
Repente loquar super gentem & super regnum. ut eradicem
& destruam & disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa
a malo suo qđ locutus sum aduersum eā. agā & ego penitentiam
super malo qđ cogitauī ut facerē ei. & subito loquar de gente &
regno. ut edificem & plantem illud. Si fecerit malum in oculis
meis ut non audiat uocem meā. penitentiā agā super bono qđ lo
cutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic uiro iuda & habitatori
hierlm dices. Hec dicit dominus. Ecce ego fingo contra uos malum
& cogito contra uos cogitationem. Reuertatur unusquisq; de uia
sua mala. & dirigite uias uestras & studia uestra. Quid dicentes.
Desperauimus. Post cogitationes enim nostras ibimus. & unus quisq;
prauitatem cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit dns. Interro
gate gentes. Quis audiuit talia horribilia que fecit nimis ingens
israhel. Numquid deficiet de petra agrestis libanus. aut
euelli possunt aque erumpentes frigide & defluentes.
Quia oblitus est mei populus meus frustra libabunt & impingent
unusquisq; in semitas seculi ut ambularent per callem non
tritum. ut fieret terra eorum in desolationem & in sibilum
sempiternum. Omnis qui pertransierit per eam obstupescet. &
mouebit capud suum. Sicut uentus urens dispergam eos. coram
inimico. dorsum & non faciem ostendā eis. die perditionis eorum.
Et dixerunt. Venite cogitemus contra hieremiam cogitationes.
Non enim peribit lex a sacerdote. neq; consilium a sapiente.
neq; sermo a propheta. Venite percutiamus eum lingua. & non
attendamus ad uniuersos sermones eius. Attende domine ad
me. & audi uocem aduersariorum meorum. Numquid redditur pro
bono malum. quia foderunt foueam animę mee. Recorda
re qđ steterim coram te ut loquerer pro eis bonum. & auerte
ram indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in fame
& deduc eos in manus gladii. Fiant uxores eorum absq; liberis
& uidue. & uiri earum interficiantur morte. Iuuenes eorum per
fodiantur gladio in pelio. audiatur clamor de domibus eorum. Ad
ducas enim super eos latronē repente. quia foderunt foueam
ut caperent me. & laqueos absconderent pedibus meis. Tu autē
domine scis omne consilium eorum aduersum me in mortem. Ne
propitieris iniquitati eorum. & peccatum eorum a facie tua ne deleas.
Fiant corruentes in conspectu tuo. tempore furoris tui fac in eis.
Hec dicit dominus. Vade & acquire lagunculam figuli
testeam a seniorib; populi & a seniorib; sacerdotum. & egredere
ad uallem filii ennom que est iuxta introitum porte testee. &
predicabis ibi uerba que ego loquar ad te & dices. Audite uer
bum domini reges iuda & habitatores hierlm. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducā afflictionem
super locum istum. ita ut omnis qui audierit illa. tinniant au
res eius. eo qđ dereliquerint me. & alienum fecerint locum istum
& libauerint in eo deus alienis quos nescierunt ipsi & patres
eorum & reges iuda. & repleuerint locum istum sanguine in
nocentum. & edificauerint excelsa baal ad comburendos
filios suos ignibus holocaustum baal que non precepi. nec locutus
sum. nec ascendit super cor meum.
Propterea ecce dies uenient dicit dominus. & non uocabit locus iste
amplius toph & hennon. sed uallis occisionis. Et
dissipabo consilium iude & hierlm in loco isto. & subuertā
eos gladio in conspectu inimicorum suorum. & in manu quęrentium
animas eorum. & dabo cadauera eorum escas uolatilibus cli & bestijs

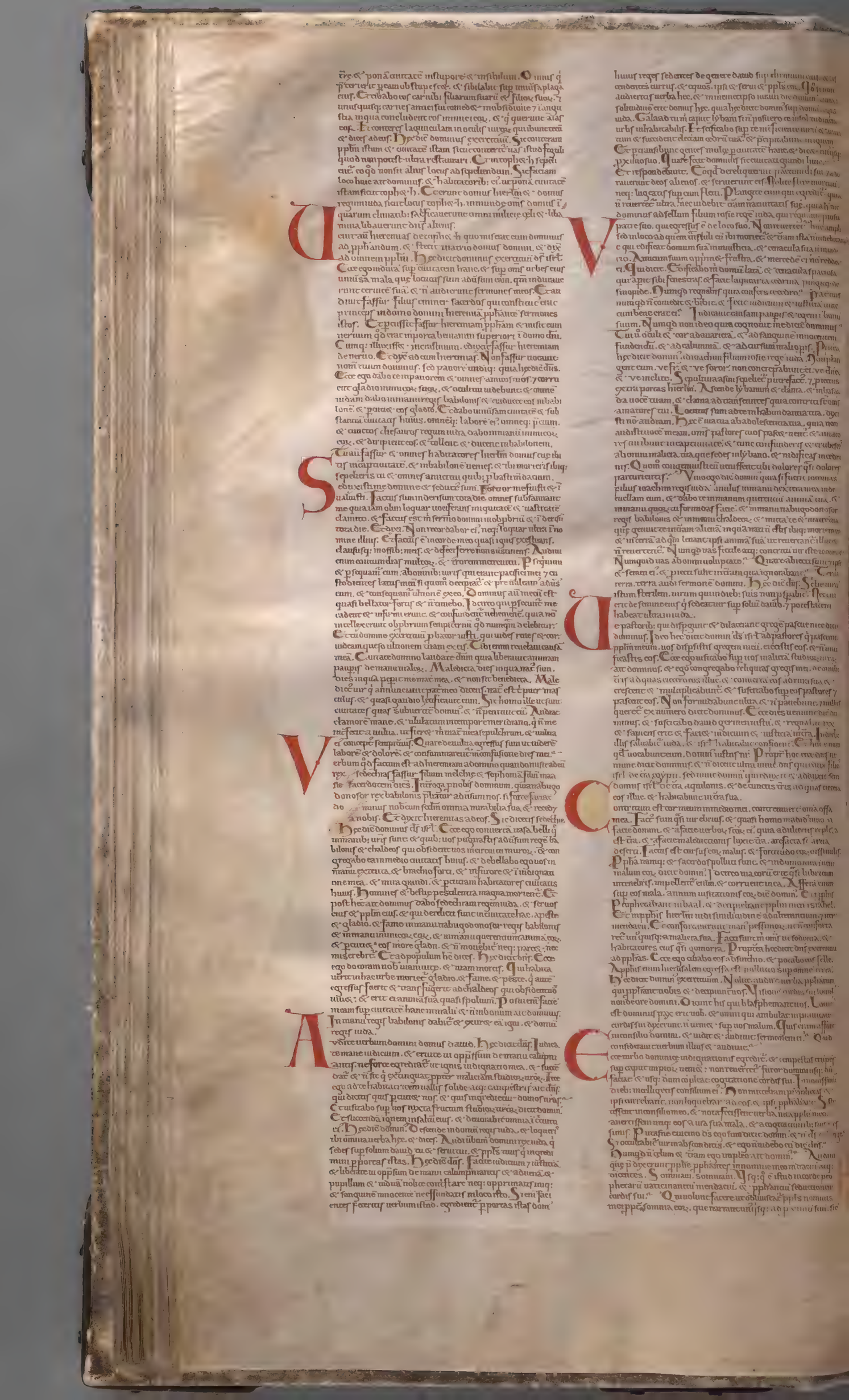

ubitra sunt patres eor nominis mei ppē baalim. Propter
qui habet somnium narret somnium, & qui habet sermonem meum narret sermonem meum vere. Quid palee ad triticum
dicit dominus. Nunquid non verba mea sunt quasi ignis dicit
dominus, & quasi malleus conterens petram. Propterea
ego ad pphās, ait dominus qui furant verba mea unusquisq; a
proximo suo. Ecce ego ad pphetas ait dominus, qui assumunt
linguas suas, & aiunt dicit dominus. Ecce ego ad pphetas
somniantes mendacium ait dominus, qui narrauerunt ea & se
duxerūt pplm meum in mendacio suo, & in miraculis suis cum ego
non misissem eos, nec mandassem eis qui nec prodesse potuerunt pplo
huic dicit dominus. Si quis interrogauerit te ppls iste uel pphā
aut sacerdos dicens quod est onus dñi, dices ad eos. Vos quid
estis onus. Pphetā quippe quod dicit dominus, & pphetā & sa
cerdotē & pplī qui dixerit onus dñi, uisitabo super uirum illū &
super domum eius. Hec dices unusquisq; ad proximum suum, & ad
fratrem suum. Quid respondit dominus, & locutus est dominus.
Etenim dominum ultra non memorabitis, quia onus erit unicuiq;
sermo suus. Et peruertistis uerba dei uiuentis, dominī exerci
tuum dei nri. Hec dices ad pphetam. Quid respondit tibi dominus, &
quid locutus est dominus. Si grauedicet dominus, ppter hoc hec
dicit dominus. Quia dixistis sermonem istum onus dominī, & misi
ad uos dicens, nolite dicere onus dominī, propterea ecce ego tollam
uos portans, & derelinquā uos & ciuitatem quā dedi uobis
& patribus uris, a facie mea, & dabo uos opprobrium sempiternū
& ignominiā sempiternā, quæ numquā obliuione delebit.
Stetit ie dominus, & ecce duo calathi pleni ficus positi ante
templum domini, postquā transtulit nabuchodonosor rex
babilonis iechoniam filium ioachim regē iudæ, & principes
eius, & fabrum & inclusore de hierm, & adduxit eos in
babilonē. Calathus unus ficus habebat bonas nimis ut solet
ficus cē prīni temporis, & calathus unus habebat ficus ma
las nimis quæ comedi nō possunt eo quod essent male. Et dixit
dominus ad me. Quid tu uides hieremia. Et dixi,
ficus, ficus bonas, bonas ualde, & malas malas ualde quæ
comedi nō possunt eo quod sint malæ. Et factum est uerbum
domini ad me dicēs. Hec dicit dominus deus isrl. Sicut ficus hę
bonæ sic cognoscā eam transmigrationē iudæ quā emisi de lo
co isto in terram chaldeoꝝ in bonum. Et ponam oculos meos
super eos ad prosperandum & reducā eos in terrā hanc, & ędi
ficabo eos & nō destruā, & plantabo eos & nō euellā, & da
bo eis cor ut sciant me, quia ego sum dominus, & erunt mihi in
pplm, & ego ero eis in deum, quia reuertentē se ad me in toto corde
suo. Et sicut pessimę quæ comedi nō possunt eo quod sint malæ, hæc
dicit dominus, sic dabo sedechiam regem iuda, & principes eius
& reliquos de hierlm qui remanserunt in urbe hac, & qui habi
tant in terra ægypti, & dabo eos in uexationē in cunctis regnis
terræ in opprobrium & in parabolam & in prouerbium
& in maledictionem in omnibus locis ad quæ eiecti sunt, & mittā
in eos gladium & famem & pestem donec consumantur de terra
quam dedi eis & patribus eorum.
Verbum quod factum est ad hieremiā de omni pplo iudæ in anno
quarto ioachim filii iosie regis iuda, ipse est annus primus nabu
chodonosor regis babilonis, quē locutus est hieremias pphā
ad omnem populum iudæ, & ad uniuersos habitato
res hierlm dicens. A tertio anno iosie filii ammon regis iuda
usq; ad diem hanc, ipse est annus xxiii, factum est uerbum
domini ad me, & locutus sum ad uos de nocte consurgens &
loquens & non audistis. Et misit dominus ad uos omnes seruos
suos pphās, consurgens diluculo mittens eos, & non audistis
neq; inclinastis aures uras ut audiretis cum diceret, Re
uertimini unusquisq; a uia sua mala, & a pessimis cogitatio
nibus uris, & habitabitis in terra quā dedit dominus patribus uris
a sęculo & usq; in sęculum, & nolite ire post deos alienos ut seruia
tis eis & adoretis eos, acq; me ad iracundiā prouocetis propter
manuum uestrarum & non affligam uos, & non audistis me dicit dñs,
ut me ad iracundiā prouocaretis propter manuū uestrarum in
malum uobis. Propterea hec dicit dominus ds exercituum, Pro
eo quod non audistis uerba mea, ecce ego mittam & assumam
uniuersas cognationes aquilonis ait dominus, & nabuchodo
nosor regem babilonis seruum meū, & adducā eos
super terram istam, & super habitatores eius & super omnes gen
tes has in circuitu eorum, & interficiā eos, & ponā eos in stuporem &
in sibilum & in solitudines sempiternas, perdamq; ex eis uocem
gaudii & uocem lętitię, uocem sponsi & uocem sponsę, uocem
molę & uocem lucernę. Et erit uniuersa terra hæc in solitudinem
& in stuporem, & seruient omnes gentes istę regi babilonis lxx
annis. Et cum impleti fuerint anni lxx, uisitabo super regem babi
lonis & super gentem illam dicit dominus iniquitatem eorum, & super terram
chaldeoꝝ, & ponam illam in solitudines sempiternas. Et adducam
super terram illam omnia uerba mea quæ locutus sum contra eam,
omne quod scriptum est in libro isto, quæcunq; prophetauit hieremias
aduersum omnes gentes, quia seruierunt eis ipsæ enim gentes & reges
& reges magni, & retribuā eis secundum opera ipsorum, & secundum facta
manuum suarum. Quia sic locutus est dominus deus isrl ad me, Sume
calicem uini furoris huius de manu mea, & propinabis de
lo cunctis gentibus, ad quas ego mittā te, & bibent & ebria
buntur & insanient a facie gladii quem ego mittā in eos. Et
accepi calicem de manu domini, & propinaui cunctis gen
tibus, ad quas misit me dominus hierlm & ciuitatibus iuda & regibus
eius & principibus eius, ut darem eos in solitudinem & in stuporem,
& in sibilum & in maledictionem sicut est dies ista, pharaon
rex ægypti & serui eius & principes eius & omnis populus eius, & uni
uersi promiscui cunctique reges terræ ausitidis & cunctos reges terræ
philistiim & ascalon & gazam & accaron & reliquias azo
ti, & dumen & moab & filios ammon & cunctos reges tyri
& cunctos reges sydonis & reges insularum quæ sunt trans
mare dydan & thеman & buz & universos qui attondent comā
& cunctos reges arabię & cunctos regum arabum & omnes reges
mixtorum qui habitant in deserto & cunctos reges zambri & cunctos reges helam
& cunctos reges medorum & cunctos reges aquilonis de prope & de
longe unumquemque contra fratrem suum & omnibus regnis orbis terrę quæ sup
faciem eius sunt & rex sesach bibet post eos. Et dices ad eos
hec dicit dominus exercituum deus isrl. Bibite & inebriamini &
uomite & cadite nec surgatis a facie gladii quem ego mittam
inter uos. Cumq; noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant
dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Bibendo bibetis, quia
ecce in ciuitate in qua uocatum est nomen meum, ego incipio affligere, & uos quasi mun
ditia innocentes eritis. Non eritis immunes. Gladium
enim ego uoco super omnes habitatores terræ, dicit dominus exercituum.
Et tu propheta ades eos omnia uerba hæc, & dices ad illos. De
minus de excelso rugiet, & de habitaculo sancti sui dabit uocem
suam. Rugiens rugiet super decorem suum, clamorem quasi calcantium
conquiet, aduersus omnes habitatores terræ. Pauor uenit usq;
ad extremum terræ, quia iudicium domini cum gentibus iudicatur
ipse cum omni carne, impios tradidit gladio dicit dominus. Hec dicit
dominus exercituum. Ecce malum egredietur de gente in gentem,
& turbo magnus ex finibus terræ. Et erunt occisi eius
in die illa a summo usq; ad summum terræ usq; ad summum eius. Non plan
gentur & non colligentur nec sepelientur in sterquilinio super faciem terræ
in hunc. Ululate pastores & clamate, & asperguite uos cinere
opulamini greges, quia completi sunt dies uestri ut interficiamini,
& dissipationibus uestris, & cadetis quasi uasa pretiosa. Et peribit
fuga a pastoribus, & saluatio a uobis pastoribus gregis. Vox clamoris
pastorum & ululatus opulantium gregis, quia uastauit dominus
pascuas eorum, & conticuerunt ariua pacis, a facie furoris iracundiæ
de relinquit quasi leo umbraculum suum, facta est terra eorum in de
solationem a facie furoris columbæ, & a facie furoris iracundiæ domini.
In principio regni ioachim filii iosie regis iuda, factum est
uerbum istud a domino dicēs. Hec dicit dominus. Sta in atrio
domus domini, & loqueris ad omnes urbes iuda, de
quibus uenitis ut adoretis in domo dominum uniuersos sermones
quos ego mandauī tibi ut loquaris ad eos. Noli subtrahere
uerbum si forte audiant & conuertantur unusquisq; a mala uia
sua, & pœnitentiam agam super malo quod cogito facere eis propter malitiā stu
diorum eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non audieritis
me ut ambuletis in lege mea quam dedi uobis ut audiatis seruos
meos prophetas quos ego mitto ad uos de nocte cum
surgens & diligens & non audiatis, dabo domum istā sicut silo
& urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terræ. Fau
dierunt sacerdotes & pphē & omnis pplus hieremiā loquentē
uerba hæc in domo domini. Cumq; complesset hieremias
loquens omnia uerba quæ præceperat ei dominus ut loqueretur
ad uniuersum pplm, apprehenderunt eum sacerdotes & pphētæ &
omnis pplus dicens, morte morieris. Quare pphetasti in nomine
domini dicens, sicut silo erit domus hæc, & urbs ista desolabitur
eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis pplus
aduersum hieremiam in domum domini. Et audierunt principes
ciuitatis iuda uerba hæc, & ascenderunt de domo regis in domum
domini, & sederunt in introitu portæ nouæ domus domini.
Et locuti sunt sacerdotes & pphētæ ad principes & ad omnem
pplm dicentes, Iudicium mortis est uiro huic, quia pphetauit
ad uniuersum ciuitatem istam, sicut audistis auribus uestris. Et surgens
hieremias ad omnes principes & ad uniuersum pplm dicēs, Do
minus misit me ut prophetarem ad domum istam & ad ciuitatem hanc
omnia uerba hęc quæ audistis. Nunc ergo bonas facite uias uas
tras & studia uestra, & audite uocem domini dei uri, & pœnitebit do
minum mali quod locutus est aduersum uos. Ecce ego in manibus
uestris sum, facite mihi quod bonum & rectum est in oculis uestris. Ve
rumtamen scitote & cognoscite quod si occideritis me sanguinem
innocentem tradetis contra uos & super ciuitatem istam & habitatores eius. Nec enim misit me dominus
ad uos, ut loquerer omnia uerba hæc in auribus uestris. Et dixe
runt cuncti principes & omnis pplus ad sacerdotes & pphētas,
Non est uir iste huic iudicium mortis, quia in nomine domini dei nri
locutus est. Surrexerunt quidam de senioribus terræ, & di
xerunt ad omnem cœtum populi, loquentes. Michæas de morasth
fuit pphētans in diebus ezechiæ regis iudæ, & locutus est ad omnem populum
iudæ dicens. Hec dicit dominus exercituum. Sion quasi ager
arabitur, & hierlm in aceruum lapidum erit, & mons domus
domini in excelsa silvarum. Numquid morte occiderunt eum ezechias rex
iudæ & omnis iuda. Numquid non timuerunt dominum & deprecati sunt faciem domini, & pœnituit
dominum mali quod locutus erat aduersus eos. Nos ergo facimus
malum grande contra animas nras. Fuit quoq; uir pphētans
in nomine domini urias filius semei de cariathiarim, & pphe
tauit aduersum ciuitatem istam, & aduersum terram hanc iuxta omnia
uerba hieremiæ. Et audiuit rex ioachim & omnes po
tentes & principes eius uerba hæc, & quæsiuit rex ut interficeret eum.
Et audiuit urias & timuit fugit, & ingressus est ægyptum.
Et misit ioachim uiros et nathan filium achobor, & uiros
cum eo in ægyptum & eduxerunt uriam de ægypto & adu
xerunt eum ad regem ioachim, & percussit eum gladio & proie
cit cadauer eius in sepulchra filiorum populi. Ioachim autem manus achā
filii saphan fuit cum hieremia, ut non traderetur in manus populi ut interficeret eum.
In principio regni ioachim filii iosie regis iuda, factum est uerbum
istud ad hieremiam a domino dicēs. Hec dicit dominus ad me,
Fac tibi uincula & cathenas, & pones eas in collo tuo, & mitte
eas ad regem edom, & ad regem moab, & ad regem filios ammon
& ad regem tyri, & ad regem sydonis, in manu nuntiorum qui
uenerunt hierlm ad sedechiam regem iuda, & præcipies eis
ut ad dominos suos loquantur. Hec dicit dominus exercituum
deus isrl. Hec dicetis ad dominos uros, Ego feci terram &
hominem & iumenta quæ sunt super faciem terræ in fortitudine
mea magna, & in brachio meo extento, & dedi eā cui pla
cuit mihi in manu mea. Et nunc ecce ego dedi omnes terras istas
in manu nabuchodonosor regis babilonis serui mei, insuper
& bestias agri dedi ei ut seruiant illi, & seruient ei omnes
gentes & filio eius & filio filii eius donec ueniat tempus terræ eius
& ipsius, & seruient ei gentes multæ & reges magni. Gen
tes quæ & regnum qui non seruierit nabuchodonosor regi babilo
nis, & qui cervicem suam non subiecerit iugo regis
babilonis in gladio & in fame & in pestilentia uisitabo super gentem
illam ait dominus, donec consumam eos in manu eius. Vos ergo na
lite audire pphētas uros & diuinos uros & somniatores uros & au
gures uros & maleficos uros qui dicunt uobis dicentes non seruietis regi babi
lonis, quia mendacium pphētant uobis ut longe faciant uos de ter
ra ura, & eiciat uos & pereatis. Porro gentes quæ subiecerint
ceruicem suam iugo regis babilonis & seruierint ei, dimitte
ea in terra sua dicit dominus, & colent eam & habitabunt in ea.
Et ad sedechiam regem iuda locutus sum secundum omnia uerba hæc
dicens, subiicite colla ura iugo regis babilonis & seruite ei

& pphā eius & nuncij. Quare mortemini in & pplō tuo & fame & peste, sicut locutus est dñs ad gentem que seruire noluerit regi babilonis? Nolite audire uerba pphārum uestrorum qui uos pphant uobis dicentes: ecce iam reuertentur de babilone nunc citō. Mendacium enim pphant uobis. Nolite q audire eos, sed seruite regi babilonis & uiuite. Quare dat hanc ciuitatem in solitudinem? Si pphe fuit, & si est uerbum domini uobiscum, oremus dominū exercituū ut non ueniant uasa que derelicta fuerunt in domo domini & in domo regis iuda & hierlm in babilone, qua hec dicit dominus exercituum ad columnas & ad mare & ad uectes & ad reliqua uasa, que remanserunt in ciuitate hac, que nabuchodonosor rex babilonis, cum transtulit de hierlm in babilone & omnes optimates iuda & hierlm, quos transtulit de hierlm in babilonem & omnes optimates iuda & hierlm in babilone, quia hec dicit dominus exercituum dñs israel ad uasa, que derelicta sunt in domo domini & in domo regis iuda & hierlm. In babilonem transferēt & ibi erunt usq; ad diē de die uisitationis sue dicit dñs, & afferri faciam ea & restituam in locum istum.

Et factum est in anno illo in principio regni sedechie regis iude in anno quarto in mense quinto & dixit ad me ananias filius azur pphā de gabaon in domo domini coram sacerdotib; & omni populo dicēs. Hec dicit dominus exercituum dñs israel. Contriui iugum regis babilonis. Adhuc duo anni dierū & ego referri faciā ad locum istum omnia uasa domini que tulit nabuchodonosor rex babilonis de loco isto & transtulit ea in babilonē & iechoniā filium ioachim regē iude & omnes transmigrantes iude qui ingressi sunt in babilonē ego conuertā ad locum istum ait dñs: Contriui enim iugum babilonis. Et dixit hieremias ad ananiam pphām in oculis sacerdotum & in oculis omnis pplī stantis in domo domini. Amen sic faciat dominus, suscitet dominus uerba tua que pphasti ut reuertantur uasa domus dñi & omnis transmigratio de babilone in locum suum. Verumtamen audi uerbum hoc quod ego loquor in auribus tuis & in auribus uniuersi pplī. Pphe qui fuerunt ante me & ante te a temporib; & pphetauerunt super terras multas & super regna magna de pelio & de afflictione & de fame pphā qui uaticinatus est pacem cum uenerit uerbum eius scietur pphā quem misit uere dñs. Et tulit ananias pphā cathenam de collo hieremie pphē & confregit eam. Et dixit ananias pphā in conspectu omnis populi dicēs. Hec dicit dominus. Sic conteram iugum nabuchodonosor regis babilonis post duos annos dierum de collo omnium gentium. Et abiit hieremias pphā in uiam suam.

Factum est uerbum domini ad hieremiā postq̄m confregerat ananias pphā cathenā de collo hieremie pphē dicens. Vade & dices ananie. Hec dicit dominus. Cathenas ligneas confregisti & facies cathenas ferreas, quia hec dicit dominus exercituum dñs israel. Iugum ferreum posui super collum cunctarum gentium istarum ut seruiant nabuchodonosor regi babilonis & seruient ei. Insuper & bestias agri dedi ei. Et dixit hieremias ad ananiam pphām. Audi anania. Non misit te dominus, & tu confidere fecisti populum istum in mendacio. Hec dicit dominus. Ecce ego mittā te auferā te de facie tua. Hoc anno morieris, quia uerbum dominum locutus es. Et mortuus est ananias pphā in anno illo mense septimo.

Hec sunt uerba libri quem misit hieremias pphā de hierlm ad reliquias seniorū transmigrationis & ad sacerdotes & ad pphās & ad omnem pplm quem transtulerat nabuchodonosor de hierlm in babilonem, postq̄m egressus est iechonias rex iude & eunuchi & principes iude de hierlm & faber & inclusor de hierlm in manu ulasa filii saphan & gamarie filii elchie quos misit sedechias rex iude ad nabuchodonosor regem babilonis in babilonē dicēs. Hec dicit dominus exercituum dñs israel omni transmigrationi quā transtuli de hierlm in babilonem. Edificate domos & habitate & plantate hortos & comedite fructus eorū, accipite uxores & generate filios & filias, date filiis uestris uxores & filias uras date uiris, & pariant filios & filias & multiplicabimini ibi & nolite ibi pauci numero, & quērite pacē ciuitati ad quā transmigrare uos feci & orate pro ea ad dominū, quia in pace illius erit pax uobis. Hec enim dicit dominus exercituum dñs israel. Ne forte seducant uos pphē uri qui sunt in medio uestrū & diuinatores & ne attendatis ad somnia uestra que uos somniari facitis quia falsa pphant uobis in nomine meo & non misi eos dicit dominus, quia hec dicit dñs. Cum ceperint impleri babilone hos annos uisitabo uos & suscitabo super uos uerbum meum bonum & reducā uos ad locum istum. Ego enim scio cogitationes quas cogito super uos ait dominus, cogitationes pacis & non afflictionis ut det uobis finem & patientiam, & reducā captiuitatē uestrā & congregabo uos de uniuersis gentib; & de cunctis locis ad quae expulit uos, ait dñs. Et reuocabitis me & uenietis & orabitis me & ego exaudiā uos. Quęretis me & inuenietis me cum quęsieritis me in toto corde uestro, & inueniar uobis dicit dominus, & cum reuerti uos faciā de loco ad quem transmigrare uos feci quia dixistis fecit nobis dñs pphās in babilone quia dicit dominus ad regē q̄ sedet super solium dauid & ad omnē pplm habitantem in urbe hac fratres uestros qui non sunt egressi uobiscum in transmigratione, ea dicit dominus exercituum. Ecce ego mittā super eos gladium famem & pestē & ponā eos sicut ficus malas que comedi non possunt eo q̄ pessime sint. Et persequar eos in gladio in fame & in pestilentia, & dabo eos in uexationē uniuersis regnis terre & in maledictionē & in stuporē & in sibilum & in opprobrium cunctis gentib; ad quas ego eiecero eos, eo q̄ non audierunt uerba mea dicit dñs quę misi ad eos per seruos meos pphās de nocte consurgens & mittens & audire dicit dominus. Vos q̄ audistis uerbum dominum omnis transmigratio quā emisi de hierlm in babilonem. Hec dicit dominus exercituum dñs israel ad achab filium colie & ad sedechiā filium maasie q̄ pphant uobis in nomine meo mendacium. Ecce ego tradā eos in manum nabuchodonosor regis babilonis & percutiet eos in oculis uestris & assumet ex eis maledictionem omni transmigrationi iude que est in babilone dicentium. ponat te dominus sicut sedechiam & sicut achab quos exussit rex babilonis in igne, propterea quod fecerint stultitiam in israel & mechati sint uxores proximorum suorum & uerbum locuti sint mendacium in nomine meo quod non mandauerim eis. Ego sum iudex & testis dicit dominus. Et ad semeiam nehelamitem dices. Hec dicit dominus exercituum dicens. Pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem plebem que est in hierlm & ad sophoniam filium maasie sacerdotem & ad uniuersos sacerdotes dicens. Dominus dedit te sacerdotem pro ioiada sacerdote ut sis dux in domo domini super omnem uirum arreticum & pphantem ut mittas eum in nerum & in nerā. Cur quare non increpasti hieremiā anathotitem qui pphat uobis super hoc misit ergo ad nos in babilonem dicens. Longum est ędificate domos & habitate & plantate hortos & comedite fructus eorum. Et legit sophonias sacerdos librum istum in auribus hieremie pphe. Et factum est uerbum domini ad hieremiam dicens. Mitte ad omnem transmigrationem & dices. Hec dicit dominus ad semeiam nehelamitem. Pro eo quod pphetauit uobis semeias & ego non misi eum & fecerit uos confidere in mendacio. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego uisitabo super semeiam nehelamitem & super semen eius. Non erit uir sedens in medio populi huius & non uidebit bonum quod ego facturus sum populo meo ait dominus, quia prauitatem locutus est contra dominum. Verbum quod factum est ad hieremiam a dominō dicēs. Hec dicit dominus deus israel. Scribe tibi omnia uerba que locutus sum ad te in libro. Ecce enim dies uenient dicit dominus & conuertam conuersionem populi mei israel & iuda ait dominus & reducam eos ad terram quam dedi patribus eorum & possidebunt eā. Et hec sunt que locutus est dominus ad israel & ad iudam. Hec dicit dominus. Vocem terroris audiuimus, formido est & non est pax. Interrogate & uidete si gignit masculus. Quare ego uidi omnem uirum super lumbum suum quasi parturientem, & conuersi sunt omnes facies eorum in uirides. Ve quia magna est dies illa, non est similis ei & tempus tribulationis est iacob & ex ipso saluabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituum, conteram iugum eius de collo tuo & uincula tua disrumpam & non seruient ei ampliꝰ alieni, sed seruient domino deo suo & dauid regi suo que suscitabo eis. Et tu ne time serue meus iacob ait dominus nec paueas israel, quia ecce ego saluabo te de regione longinqua & semen tuum de terra captiuitatis eorum, & reuertetur iacob & quiescet & erit opulens & nemo exterrebit eum. Quia ego tecum sum ait dominus ut saluem te, facio enim consummationem in cunctis gentibus quas dispersi te illuc, te autem non faciam in consummationem & castigabo te iudicio rectum te autem impunitum non dimittam. Quia hec dicit dominus. Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. Non est qui iudicet iudicium tuum, ad alligandum curationibus non est tibi. Omnes amatores tui obliti sunt tui, te non requirent. Plaga crudelis percussi te castigatione inimici dedi tibi, propter multitudinem iniquitatis tue confortata sunt peccata tua. Quid clamas super contritione tua? Insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tue confortate sunt peccata tua feci hec tibi. Propterea omnes qui comedunt te, deuorabuntur & uniuersi hostes tui in captiuitatem ducentur & qui te diripiunt, diripientur & cunctos qui rapiunt te dabo in rapinam. Obducam enim cicatricem tibi & a uulneribus tuis sanabo te dicit dñs, quia ejectam uocauerunt te sion. Hec est que non habebit requirentem.

Ecce dicit dominus. Ecce ego conuerta captiuitatem tabernaculorum iacob & tentoria eius miserebor & ędificabitur ciuitas super tumulum suo, & templum iuxta ordinem suum sistet. Et egredietur de eis laus & uox ludentium. Et multiplicabo eos & non minuentur & glorificabo eos & non erunt parui. Et erunt filii eius sicut a principio & cœtus eorum in conspectu meo permanebit & uisitabo aduersus omnes qui tribulant eos. Et erit dux eius ex eo & princeps de medio eius prodibit & applicabitur eum & accedet ad me. Quis enim iste est qui applicuit cor suum ut accedat ad me dicit dominus. Et eritis mihi in populum & ego ero uobis in deum. Ecce uerbum domini furor egredietur, procella erumpens super caput impiorum ueniet. Non auertet furor nasum iracundię domini, donec faciat & consummet cogitationem cordis sui. In nouissimo dierum intelligetis ea.

In tempore illo dicit dominus, ero deus uniuersis cognationibus israel & ipsi erunt mihi in populum. Hec dicit dominus. Inuenit gratiam in deserto populus qui remanserat gladium. Vadam ad requiem israel. Procul apparuit mihi dominus & in caritate perpetua dilexi te. Iterum ędificabo te & ędificaberis uirgo israel. Adhuc ornaberis tympanis tuis & egredieris in choro ludentium. Adhuc plantabis uineas in montibus samarie. Plantabunt plantatores & uinee eorum non uindemiabit, quia erit dies in qua clamabit custos in monte effraim. Surgite & ascendamus in sion ad dominum deum nostrum. Quia hec dicit dominus. Exultate in lętitia iacob & hinnite contra caput gentium. Predicate, cantate & dicite. Saluum fac dominus populum tuum dominator reliquias israel. Ecce ego adducam eos de terra aquilonis, & congregabo eos ab extremis terre in quibus cum cęcis & claudis & prągnante & parturiente simul cœtus magnus reuertentium huc. In fletu uenient & in consolatione deducam eos, & adducam eos prope riuos aquarum in uiam rectam & non impingent in ea, quia factus sum israel in patrem & effraim primogenitus meus est.

Audite uerbum dominum gentes & annunciate in insulis que procul sunt & dicite. Qui dispersit israel congregabit eum & seruabit eum sicut pastor gregem suum. Redemit enim dominus iacob & liberauit eum de manu potentioris & uenient & laudabunt in monte sion & confluent ad bona domini super frumento & uino & oleo & fetu pecoris & armentorum & erit anima eorum quasi hortus irriguus & ultra non esurient. Tunc lętabitur uirgo in choro iuuenes & senes simul. Et conuertam luctum eorum in gaudium & consolabor eos & letificabo a dolore suo & inebriabitur anima sacerdotum pinguedine & populus meus bonis meis adimplebitur ait dñs. Hec dicit dominus. Vox in excelso audita est lamentationis, fletus & luctus, rachel plorantis filios suos & noluit consolari super eis quia non sunt. Hec dicit dominus. Quiescat uox tua a uulnere & oculi tui a lacrimis quia merces operi tuo ait dominus. Et reuertentur de terra inimici & est spes nouissimis tuis ait dominus & reuertentur filii ad terminos suos. Audiens audiui effraim conquerentem. Castigasti me & erudita sum quasi uitulus indomitus.

Converte me & reuertar quia tu dominus deus meus. Postquam

conuertasti me eq̃ penitentiã. & postq̃m ostendisti mihi sẽm meum. Confusus sum & erubui. q̃m sustinui obprobrium ab adolescentia mea. Si recolligit honorabilis in effatu. frequenter detrahit. quia ex q̃ locutus sum de eo. adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera mea sup eum. misereor misericordie dicit dominus. Sagitte electe sunt in pharetra eius. Quia circumdabit me dolor. quia peccaui deo nr̃o. & uiris nr̃is. & non est mihi requies. Super uectem abscondite eos. & uinciet in eis deus. Adduc eos in captiuitatem sicut dixi eis. & dispergam eos quasi stipulam ante faciem uenti orientalis. Ego autem oculis meis uidebo eos. & non ero propitius eis. Ait dominus. Sagittabit & speculabit. pone eos ante me. & peccatum eorum non deleatur. Orate pro eis. quia non recipiam. in quo ambulabam. Propterea dabo filios eorum in famem. & deduces eos in manus gladii. Erunt uxores eorum absque liberis. & uidue. Omnis uir eorum interficietur mortem. iuuenes eorum percutientur gladio in bello. Audietur clamor de domibus eorum. Adducas latronem super eos subito. quia foderunt foueam ut caperent me. & laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem domine scis omne consilium eorum aduersum me. ne propitieris iniquitati eorum. & peccatum eorum coram te non deleatur. Fiant corruentes in conspectu tuo. in tempore furoris tui operare in eis. Audiui contumeliam multorum. pauor undique. dum insurgerent simul aduersum me. & machinarentur ut auferrent animam meam. Et ecce dixi. forsitan decipietur. & preualebimus aduersus eum. & sumemus ultionem ex eo. Dominus autem mecum quasi bellator fortis. propterea qui persequuntur me infirmi sunt. & non preualebunt. confundentur nimis quia non intellexerunt stultitiam sempiternam que non delebitur. Et nunc domine exercituum qui probas iustum. qui uides renes & corda. videam ultionem tuam ex eis. tibi enim reuelaui causam meam. Cantate domino. laudate dominum. quia liberauit animam pauperis de manu malignorum. Maledictus dies in qua natus sum. dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus homo qui nuntiauit patri meo dicens. quia natus est tibi filius masculus. & letificauit eum letitia. Sit homo ille sicut ciuitates quas subuertit dominus & non penituit eum. audiat clamorem mane. & ululatum in tempore meridiano. Qui non occidit me de uulua. ut fieret mihi mater mea sepulchrum. & uuluus eius grauida semper. Quare de uulua egressus sum ut uiderem laborem & dolorem. & consumerentur in confusione dies mei. Haec dicit dominus. Facite iudicium & iustitiam. & eruite calumniatum de manu calumniatoris. peregrinum. pupillum & uiduam nolite contristare. neque opprimere eos. nec effundatur sanguis innocens in loco isto. Si enim facientes feceritis uerbum istud. introibunt per portas domus huius reges sedentes super solium dauid. & ascendentes in curribus & equis. ipsi & serui eorum & populus eorum. Si autem non audieritis uerba haec. iuro per memetipsum dicit dominus. quia in solitudinem erit domus haec. Quia haec dicit dominus ad domum regis iuda. Galaad es mihi. & caput libani. Si non ponam te desertum. & ciuitates quae non habitabuntur. Et sanctificabo contra te interfectorem. & singulos cum armis suis. & succident electos cedris tuis. & proicient in ignem. Et transibunt gentes multae per ciuitatem istam. & dicent unusquisque ad proximum suum. Quare fecit dominus sic huic ciuitati grandi. Et respondebunt. eo quod dereliquerint pactum domini dei sui. & adorauerint deos alienos. & seruierint eis. Nolite flere mortuum. neque lugeatis eum. Plorate amarius eum qui abiit. quia non reuertetur ultra. & non uidebit terram nativitatis suae. Haec enim dicit dominus de sallum filio iosiae regi iuda. qui regnauit pro iosia patre suo. qui egressus est de loco isto. Non reuertetur illuc amplius. sed in loco ad quem transmigrauerunt eum. ibi moriet. & terram hanc ultra non uidebit. Vae qui aedificat domum suam non in iustitia. & cenacula sua non in iudicio. Proximo suo seruiet frustra. & operi eius non reddet mercedem. Qui dicit. aedificabo mihi domum spatiosam. & cenacula ampla. Aperiam sibi fenestras. & tectum cedrinum dealbabo minio. Numquid regnabis quia conferis te cedro? Pater tuus numquid non comedit & bibit. & fecit iudicium & iustitiam? tunc bona erat ei. Iudicauit causam pauperis & inopis. & tunc bene illi erat. Nonne hoc est scire me? dicit dominus. Quia non sunt oculi tui & cor tuum nisi super auaritiam tuam. & ad effundendum sanguinem innocentem. & ad calumniam. & ad faciendum. Propterea haec dicit dominus de ioakim filio iosiae regi iuda. Non plangent eum. Vae fratri. & vae sorori. Non plangent eum. Vae domino. & vae gloriae eius. Sepultura asini sepelietur. putrefacta & proiecta extra portas hierusalem. Ascende libanum & clama. & in basan da uocem tuam. & clama ab abarim. quoniam contriti sunt omnes amici tui. Locutus sum ad te in humilitatibus tuis. dixisti non audiam. Haec uia tua a iuuentute tua. quia non audisti uocem meam. Omnes pastores tuos pascet uentus. & amici tui in captiuitatem ibunt. Tunc certe confundaris & erubescas super omnibus malitiis tuis. Habitatrix libani quae nidificas in cedris. cum parturiens fueris dolores tui uenient quasi mulieris in partu. Vivo ego dicit dominus. quia si fuerit conias filius ioakim regis iuda annulus in manu dexterae meae. inde auellam te. Et dabo te in manu quaerentium animam tuam. & in manu quorum tu formidas faciem. & in manu nabuchodonosor regis babylonis. & in manu chaldaeorum. Et proiciam te & matrem tuam quae genuit te in regionem alienam ubi non estis nati. & ibi mortui estis. Ad terram ad quam ipsi elevant animas suas ad reuertendum illuc non reuertentur amplius. Numquid uas fictile contritum iste homo iechonias? aut numquid vas inutile est? quare ergo proiecti sunt ipse & semen eius. & missi in terram quam ignorabant? Terra terra terra audi uerbum domini. Haec dicit dominus. Scribite virum istum sterilem. virum qui in diebus suis non prosperabitur. Non enim erit de semine eius homo sedens super solium dauid. & potens amplius in iuda. Vae pastoribus qui dispergunt & dilacerant gregem pascuae meae. ait dominus. Propterea haec dicit dominus deus israhel ad pastores populi mei. Vos dispersistis oues meas. & eiecistis eas. & non uisitastis eas. Ecce ego uisitabo super uos malitiam cogitationum uestrarum. ait dominus. Et congregabo reliquias ouium mearum de cunctis terris ad quas eiecero eas illuc. & reducam eas ad pascua sua. & crescent & multiplicabuntur super terram. Et suscitabo eis pastores qui pascant eos. & non timebunt amplius neque pauescent. & non deerit ex eis quidquam. ait dominus. Ecce dies uenient dicit dominus. & suscitabo dauid germen iustum. & regnabit rex. & sapiens erit. & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur iuda. & israhel habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod uocabunt eum. dominus iustus noster. Propterea ecce dies uenient dicit dominus. & non dicent ultra. Viuit dominus qui eduxit filios israhel de terra aegypti. Sed viuit dominus qui eduxit & adduxit semen domus israhel de terra aquilonis. & de cunctis terris ad quas eiecerat eos illuc. & habitabunt super humum suam. Ad prophetas. Contritum est cor meum in medio mei. & contremuerunt omnia ossa mea. Factus sum quasi homo ebrius. & quasi vir dominatus a vino. a facie domini. & a facie sermonum sanctorum eius. Quia adulterio repleta est terra. quia a facie execrationis luxerunt pascua deserti. & facta est quasi natatio malum cursus eorum. & fortitudo eorum non recta. Quia & propheta & sacerdos polluti sunt. & in domo mea malitias eorum inueni. dicit dominus. Propterea fiat uia eorum quasi lubricum in tenebris. impellentur & corruent in ea. Inducam enim super eos malum. annum uisitationis eorum. dicit dominus. In prophetis samariae stultitiam uidi. prophetabant in baal. & decipiebant populum meum israhel. Et in prophetis hierusalem horribilia uidi. adulterantes & ambulantes in mendacio. & confortantes manus malignantium. ut non reuertatur unusquisque a malitia sua. facti sunt mihi omnes habitatores eius quasi sodoma. & quasi gomorra. habitatores eius. Propterea haec dicit dominus exercituum ad prophetas. Ecce cibabo eos absinthio. & potum dabo eis fellis. quia a prophetis hierusalem egressa est pollutio super omnem terram. Haec dicit dominus exercituum. Nolite audire uerba prophetarum qui prophetant uobis. & seducunt uos. Visionem cordis sui loquuntur. non de ore domini. Dicunt detrahentibus sermonem domini. Pax erit uobis. & omni qui ambulat in pertinacia cordis sui dixerunt. Non ueniet super uos malum. Quis enim stetit in substantia domini. & uidit & audiuit sermonem eius? quis attendit sermonem meum & audiuit? Ecce turbo domini furor egredietur. & tempestas erumpens. in capite impiorum commorabitur. Non auertetur furor domini donec faciat & donec consummet cogitationem cordis sui. In nouissimo dierum intelligetis consilium eius. Non mittebam prophetas & ipsi current. non loquebar ad eos & ipsi prophetabant. Si enim stetissent in substantia mea. & audissent uerba mea. & auertissent populum meum a uia sua prava. & a cogitationibus malis eorum. Deus de appropinquans ego sum dicit dominus. & non deus de longe. Si abscondetur homo in absconditis. & ego non uidebo eum? dicit dominus. Nonne caelum & terram ego impleo? dicit dominus. Audiui quae dixerunt prophetae prophetantes mendacium in nomine meo. dicentes. Somniauit somniauit. Usquequo istud est in corde prophetarum prophetantium mendacia. & prophetantium seductionem cordis sui? qui uolunt facere ut obliuiscatur populus meus nominis mei in somniis suis. unusquisque proximo suo narrat. sicut obliti sunt patres eius nominis mei propter baal. Propheta qui habet somnium narret somnium suum. & qui habet sermonem meum loquatur sermonem meum uere. Quid paleae ad triticum? dicit dominus. Nonne uerba mea quasi ignis dicit dominus. & quasi malleus conterens petram? Ecce ego ad prophetas dicit dominus qui furantur sermones meos unusquisque a proximo suo. Ecce ego ad prophetas dicit dominus qui assumunt linguas suas. & ait dominus. Ecce ego ad prophetas somniantium falsa dicentium. & narrantium ea. & seducentium populum meum in mendacio suo. & in miraculis suis. cum ego non misissem eos. & praecepissem eis. & utilitatem non dederint populo huic. ait dominus. Si interrogauerit te populus iste. aut propheta. aut sacerdos dicens. Quae est onus domini? dices ad eos. Quod onus? & derelinquam uos. dicit dominus. Et propheta. & sacerdos. & populus qui dixerit onus domini. uisitabo super uirum illum. & super domum eius. Haec dicetis unusquisque ad proximum suum. & unusquisque ad fratrem suum. Quid respondit dominus? & quid locutus est dominus? Onus domini ultra non memorabitur amplius. Erit enim uniuscuiusque onus uerbum suum. quia uerba dei uiuentis subuertistis. dicit dominus exercituum deus noster. Haec dicit dominus ad prophetam. Quid locutus est tibi populus iste? aut quid dixit tibi? & quid locutus est dominus? Quod si propheta dixerit. onus domini. propterea haec dicit dominus. Quia uerbum hoc dixistis. onus domini. & misi ad uos dicens. Ne dicatis onus domini. ecce ego tollam uos. & derelinquam uos. & ciuitatem quam dedi uobis. & patribus uestris. a facie mea. Et ponam super uos opprobrium sempiternum. & confusionem sempiternam quae non delebitur. Haec ostendit mihi dominus. & ecce duo calathi pleni fructibus ficorum positi ante templum domini. postquam transtulit nabuchodonosor rex babylonis eiecit de hierusalem. & adduxit eos in babylonem. Et uisi sunt. ecce duo calathi ficorum. Vnus calathus habebat ficos bonas nimis. quasi ficus quae solent praecoces esse. & alter calathus habebat ficos malas nimis. quae comedi non possunt. eo quod sint malae. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Quid tu uides hieremia? Et dixi. Ficos. Ficus bonae bonae nimis. & malae malae nimis. quae comedi non possunt. eo quod sint malae. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Haec dicit dominus deus israhel. Sicut ficus bonae istae. sic recognoscam captiuitatem iuda quam emisi de loco isto in terram chaldaeorum in bonum. Et ponam oculos meos super eos in bonum. & reducam eos in terram istam. & aedificabo eos. & non destruam. & plantabo eos. & non auellam. Et dabo eis cor ut sciant me quia ego dominus. & erunt mihi in populum. & ego ero eis in deum. quia reuertentur ad me in toto corde suo. Et sicut ficus malae quae comedi non possunt eo quod sint malae. sic dabo sedechiam regem iuda. & principes eius. & reliquias hierusalem. & habitatores terrae aegypti. Et dabo eos in pauorem. & in malum. in cunctis regnis terrae. in opprobrium & in parabolam. & in fabulam. & in maledictum. in cunctis locis ad quae eiecero eos. Et mittam in eos gladium. & famem. & pestilentiam. donec consumantur de terra quam dedi eis. Verbum quod factum est ad hieremiam de omni populo iuda. in anno quarto ioakim filii iosiae regis iuda. mense nono. Et egressi sunt omnes principes iuda. & habitatores hierusalem. & sacerdotes & prophetae. & omnis populus a paruo usque ad magnum. & locuti sunt ad eum dicentes. Oret dominum deus noster pro nobis. quia omnia quae locutus est dominus deus noster ad nos. loquere ad nos. & faciemus. Et dixi ad eos. Audiui. ecce ego orabo dominum deum meum. & erit omnis sermo quem locutus est dominus. & indicabo. Et dixit dominus ad me. Ne timeas a facie eorum. ego enim tecum sum. dicit dominus. & liberabo te. Et nunc ecce ego dedi animam tuam in ciuitatem munitam. & in columnam ferream. & in murum aeneum. super omnem terram regibus iuda. principibus eius. & sacerdotibus. & populo terrae. Et pugnabunt aduersum te. & non praeualebunt. quia ego tecum sum. dicit dominus. & liberabo te. Haec dicit dominus. Ecce ego aedificabo ciuitatem istam. & destruam. & plantabo. & non auellam. Et dabo populum istum. & ciuitatem hanc in manu regis babylonis. & comburet eam. & domos in quarum domatibus sacrificabant baal. & libabant dis alienis. Ut irritent me. Filii enim israhel & filii iuda faciebant malum in oculis meis. ab adolescentia sua. filii israhel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum. dicit dominus. quod in furorem & in indignationem meam fecerunt mihi. a die qua aedificata est ciuitas haec super eam usque ad diem istam. quasi auferre eam de conspectu meo propter malitiam filiorum israhel & filiorum iuda. quam fecerunt ad irritandum me ipsi & reges eorum principes eorum & habitatores hierusalem. & fecerunt ad me colla & non facies. cum docerem eos diluculo & erudirem. & nolle audire ut acciperent disciplinam. & posuerunt idola sua in domo in qua inuocatum est nomen meum. ut polluerent eam. Et aedificauerunt excelsa baal. quae sunt in valle filii ennon. ut incendant filios suos & filias suas moloch. quod non mandauit eis. nec ascendit in cor meum. ut facerent abominationem hanc. & peccatum de duxerunt iudam. Et nunc propterea haec dicit dominus deus israhel ad ciuitatem hanc de qua uos dicitis quod tradatur in manu regis babylonis. in gladio. & in fame. & in peste. Ecce ego congregabo eos de uniuersis terris ad quas eiecero eos in furore meo. & in ira mea. & in indignatione grandi. & reducam eos ad locum istum. & habitare eos faciam confidenter. & erunt mihi in populum. & ego ero eis in deum. & dabo eis cor unum & uiam unam. ut timeant me omnibus diebus. & bene sit eis. & filiis eorum post eos. & feriam eis pactum sempiternum & non desinam bene facere eis. & timorem meum dabo in corde eorum. ut non recedant a me. & laetabor super eos cum bene fecero eis. & plantabo eos in terra ista in ueritate. in toto corde meo. & in tota anima mea. quia haec dicit dominus. Sicut adduxi super populum istum omne malum hoc grande. sic adducam super eos omne bonum quod ego loquor ad eos. & possidebunt humum ista agri. de qua uos dicitis quod deserta sit. eo quod non remanserit homo & animal. & data sit in manus chaldaeorum. Agri ementur pecunia. & scribentur libro & impriment signum. & testes adhibebuntur in terra beniamin & in circuitu hierusalem. & in ciuitatibus iuda. & in ciuitatibus montanis & in ciuitatibus campestribus. & in ciuitatibus quae ad austrum sunt. quia conuertam captiuitatem eorum. ait dominus.

Et factum est uerbum domini ad hieremiam secundo cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens. Haec dicit dominus faciens. quia curat est. & formaturus est illud & parat illud. Dominus nomen eius. Clama ad me. & exaudiam te. & annuntiabo tibi grandia & firma quae nescis. quia haec dicit dominus deus israhel ad domos huius urbis. & ad domos regum iuda. quae destructae sunt. ad munitiones & ad gladium uenientium ut demolirentur eam chaldaei & impleantur cadaueribus hominum. quos percussi in furore meo. & in indignatione mea. absconderam faciem meam a ciuitate hac propter omnem malitiam eorum. Ecce ego obducam ei cicatricem & sanitatem. & curabo eos. & revelabo illis copiam pacis & ueritatis. & conuertam conditionem iuda & conditionem hierusalem. & aedificabo eos sicut in principio. & emundabo eos ab omni iniquitate sua in qua peccauerunt in me. & propitius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt in me & praeuaricati sunt in me. & erunt mihi in nomen & in gaudium. & in laudem & in exaltationem cunctis gentibus. & audient omnia bona quae ego facturus sum eis. & pauebunt & conturbabuntur super omnibus bonis & omnibus pacibus quae facta est. Haec dicit dominus. Adhuc audietur in loco isto quem uos dicitis esse desertum eo quod non sit homo & universum animal in ciuitatibus iuda & foris hierusalem quae desolatae sunt ab homine & ab omni animali. adhuc audietur in ciuitatibus iuda & foris hierusalem quae desolatae sunt ab homine & ab omni animali. & ab omni habitatore & ab omni pecore. uox gaudii & uox laetitiae. uox sponsi & uox sponsae. uox dicentium confitemini domino exercituum quoniam bonus. quoniam in aeternum misericordia eius. & portantium uictimas in domum domini. Reducam enim captiuitatem terrae sicut in principio dicit dominus. Haec dicit dominus exercituum dominus israhel. Adhuc erit in loco isto deserto ab homine & ab omni animali. & in uniuersis ciuitatibus eius habitaculum pastorum. & accubantium gregum. In ciuitatibus montanis. & in ciuitatibus campestribus. & in ciuitatibus quae ad austrum sunt. & in terra beniamin & in circuitu hierusalem. & in ciuitatibus iuda adhuc transibit grex ad manum numerantis. ait dominus. Ecce dies uenient dicit dominus & suscitabo uerbum bonum quod locutus sum ad domum israhel. & ad domum iuda. In diebus illis & in tempore illo germinare faciam dauid germen iustitiae. & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur iuda. & israhel habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod uocabunt eum. dominus iustus noster. Quia haec dicit dominus. Non interibit de dauid uir qui sedeat super thronum domus israhel. & de sacerdotibus & leuitis non interibit uir a facie mea. qui offerat holocaustum mihi. & incendat sacrificium. & cocat uictimas cunctis diebus. Et factum est uerbum domini ad hieremiam dicens. Haec dicit dominus. Si irritum fieri potest pactum meum cum die. & pactum meum cum nocte. ut non sint dies & nox in tempore suo. & pactum meum irritum fiat. ut non habeat filium regnum in solio eius. & leuites sacerdotes ministri mei. Sicut non numerari possunt stellae caeli. & metiri arena maris. sic multiplicabo semen dauid serui mei. & leuitas ministros eius. Et factum est uerbum domini ad hieremiam dicens. Nunquid non audisti quid populus hic locutus sit dicens. duas cognationes quas elegerat dominus abiecit eas. & populum meum despexerunt. ne in conspectu eius gens ultra coram eis. Haec dicit dominus. Si pactum meum non die & nocte. & leges caeli & terrae non posui. etiam de semine iacob & dauid serui mei. non assumam de semine eius principes super semen abraham. & isaac. & iacob. Reducam enim conuersionem eorum. & miserebor eis.

Verbum quod factum est ad hieremiam a domino nabuchodonosor rege babylonis & omni exercitu eius. uniuersae regiones quae erant sub potestate eius. & omnes populi bellabant contra hierusalem. & contra urbes eius dicens. Vade & loquere ad sedechiam regem iuda. & dices ad eum. Haec dicit dominus deus israhel. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manu regis babylonis. & succendet eam igni. & tu non effugies manum eius. sed comprehensione capieris. & in manu eius traderis. & oculi tui regis babylonis uidebunt. & os eius os tuum loquetur. & in babylonem ibis. Attamen audi uerbum domini sedechia rex iuda. Haec dicit dominus ad te. Non morieris in gladio. sed pacifice morieris. & secundum combustiones patrum tuorum. regum priorum qui fuerunt ante te sic comburent te. & ve domine plangent te. quia ego uerbum locutus sum ait dominus. Et locutus

Hieremias pphā ad sedechiā regē iuda dicens hec dicit dñs israhel. & exercitus virtutū babilonis pugnabat contra hierlim & contra oēs ciuitates iuda. que relinquebantur contra lachis & contra azecha. hi enim supererant de ciuitatibus iuda urbes munite.

Verbum qđ factum est ad hieremiā a dominō postq̄m percussit rex sedechias fedus cum omni pplō in hierlim. p̄dicans ut dimittere unusquisq; seruum suum. & unusquisq; ancillā suā hebreum & hebream liberos & nequaq̄m dominarentur eis id est iudeo & fratre suo. Audierunt q̄ omnes principes & uniuersus pplus qui ierant pactum ut dimitterent unusquisq; seruum suum & unusquisq; ancillā suā liberos & ultra nō dominarentur eis amplius. Audierunt q̄ & dimiserunt. Et contristati sunt deinceps & retraxerunt seruos & ancillas suas quos dimiserant liberos & subiugauerunt eos in famulos & famulas. Et factum est uerbum domini ad hieremiā dicens. Hec dicit dominus deus israhel: Ego percussi fedus cum patribus uestris in die qua eduxi eos de terra egypti de domo seruitutis dicens. Cum completi fuerint septem anni dimittat unusquisq; fratrem suum hebreum qui uendit est ei & seruierit tibi sex annis. & dimittes eum a te liberum. Et non audierunt me patres uestri. nec inclinauerunt aurem suam. Et conuersi estis uos hodie & fecistis q̄d rectum est coram me uocando unusquisq; proximo libertatem ad amicum suum. & iniistis pactū in conspectu meo in domo in qua inuocatum est nomen meum super eam. Et reuersi estis. & contaminastis nomen meum. & reduxistis unusquisq; seruum suum. & unusquisq; ancillā suā quos dimiserat arbitrio liberi. & fuerunt uobis serui & ancille. Propterea hec dicit dominus. Vos non audistis me ut p̄dicaretis libertatē unusquisq; fratri suo. & unusquisq; amico suo. Ecce ego p̄dico libertatem uobis ait dominus ad gladium. pestem & famem. & dabo uos in commotionem cunctis regnis terre. & dabo uiros qui preterierint fedus meum & non obseruauerint uerba federis mei quod inierant coram me. uitulum qui diuisere in duas partes & transierunt inter diuisiones eius principes iuda & principes hierlim. eunuchi & sacerdotes & omnis populus terre. qui transierunt inter diuisiones uituli. & dabo eos in manu inimicorum suorum. & in manu querentium animas eorum. & erit morticina eorum escā uolatilibus celi. & bestiis terre. Et sedechiā regē iuda & principes eius dabo in manu inimicorum eorum. & in manu querentium animas eorum. & in manu exercitus regis babilonis qui recesserunt a uobis. Ecce ego p̄cipio dicit dominus. & reducam eos in ciuitatē hanc. & pugnabunt aduersum eam. & capient eam & incendent eam igni. & ciuitates iuda dabo in solitudinem eo quod non sit habitator.

Verbum qđ factum est ad hieremiam a domino in diebus ioachim filii iosie regis iuda dicens. Vade ad domum rechabitarum / loquere eis. & introduces eos in domum domini. in unā exedrā & dabis eis bibere uinum. Et assumpsi hieconiā filium hieremie filii habsaţ & fres eius & omnes filios eius. & uniuersā domum rechabitarū & introduxi eos in domum domini ad gazophilacium filiorum anan filii ygdelie hominis dei. qđ erat iuxta gazophilacium principum super cheaurum maaseie filii sellum q̄ erat custos uestibuli. & posui coram filiis domus rechabitarum scyphos plenos uino & calices & dixi ad eos. Bibite uinum. Quibus respondentes dixerunt. Non bibemus uinum. quia ionadab filius rechab pater noster p̄cepit nobis dicens. Non bibetis uos uinum & filii uestri usq; in sempiternum & domos non edificabitis. & semen non seretis. & uineas no plantabitis. nec habebitis. sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus uestris. ut uiuatis multis diebus super facies terre. unde uos aduenistis. Obediuimus igitur uoci ionadab filii rechab patris nostri in omnibus que p̄cepit nobis. ita ut non bibamus uinum cunctis diebus nostris. nos & mulieres nostre filii & filie nostre & non edificauerimus domos ad habitandum. & uineā & agrum & semen non habuimus. sed habitauimus in tabernaculis. & obedientes fuimus uoci ionadab omnia que p̄cepit nobis ionadab patri nostro. Cumq; ascendisset nabuchodonosor rex babilonis ad terram istam diximus. Venite & ingrediamur hierlim a facie exercitus chaldeorum & a facie exercitus syrie. Et mansimus in hierlim.

Et factum est uerbum domini ad hieremiam dicens. Hec dicit dominus exercituum dominus israhel. Vade & dicito iude & habitatoribus hierusalem. Numqđ non recipietis disciplinā ut obediatis uerbis meis dicit dominus. Preualuerunt sermones ionadab filii rechab quos p̄cepit filiis suis ut non biberent uinum. & non biberunt usq; ad diem hanc. quia obedierunt precepto patris sui. Ego autem locutus sum ad uos de mane consurgens & loquens. & non obedistis mihi. Misi ad uos omnes seruos meos prophetas consurgens diluculo mittens q; & dicens. Conuertimini unusquisq; a uia sua pessima. & bona facite studia uestra. & nolite sequi deos alienos neq; colatis eos. & habitabitis in terra quā dedi patribus uestris uobis. Et non inclinastis aurem uestram. neq; audistis me. Firmauerit q̄ filii ionadab filii rechab preceptum patris sui qđ preceperat eis. populus autem iste non obediuit mihi. Idcirco hec dicit dominus exercituum deus israhel. Ecce ego adducā super iudā & super omnes habitatores hierusalem uniuersam afflictionem quā locutus sum ad eos. eo quod locutus sum ad illos & non audierint. uocauiq; illos & non respondерunt mihi. Domum autem rechabitarum dixit hieremias. Hec dicit dominus exercituum deus israhel. Pro eo qđ obedistis preceptum ionadab patris uestri & custodistis omnia mandata eius. & fecistis omnia que p̄cepit uobis. propterea hec dicit dominus exercituum deus israhel. Non dispārebit uir stans coram conspectu meo cunctis diebus.

Et factum est in anno quarto ioachim filii iosie regis iuda. factum est uerbum hoc ad hieremiam a domino dicens. Colle uolumen libri & scribe in eo omnia uerba. que locutus sum tibi ad uersum israhel & iudam & ad uersum omnes gentes a die qua locutus sum ad te. ex diebus iosie usq; ad diem hanc. si forte audientes domus iuda uniuersa mala que ego cogito ut faciam eis. reuertatur unusquisq; uia sua pessima. & propitiabor ero iniquitati & peccato eorum. Vocauit q̄ hieremias baruch filium neriе. & scripsit baruch ex ore hieremie omnes sermones domini quos locutus est ad eum in uolumine libri. Et p̄cepit hieremias baruch dicens. Ego clausus sum non habeo ingredi in domum domini. Ingrediere q̄ tu & lege de uolumine in quo scripsisti ex ore meo uerba domini audientibus populis in domo domini die ieiunii. & super & audientibus uniuersis iuda q̄ uenerunt de ciuitatibus iuda. legesne si forte cadat oratio eorum in conspectu domini. & reuertatur unusquisq; a uia sua pessima. quia magnus furor & indignatio quā locutus est dominus ad uersum populum hunc. & fecit baruch filius neriе iuxta omnia que p̄ceperat ei hieremias propheta legens ex uolumine sermones domini in domo domini.

Factum est autem in anno quinto ioachim filii iosie regis iuda in mense nono p̄dicauerunt ieiunium in conspectu domini uniuerso populo hierusalem & uniuersis multitudini que confluebat de ciuitatibus iuda in hierlim. Legit baruch ex uolumine sermones hieremie in domo domini in gazophilacio gamarie filii saphan scribe in atrio superiori in introitu porte noue domus domini. audiens omnis populus. Cumq; audisset micheas filius gamarie filii saphan omnes sermones domini ex libro descendit in domum regis in gazophilacium scribe. & ecce ibi omnes principes sedebant. elysama scriba & odaias filius semeie & elnathan filius achobor & gamarias filius saphan & sedechias filius ananie & uniuersi principes. nuntiauit micheas omnia uerba que audierat legente baruch ex uolumine in auribus populi. Miserunt q; omnes principes ad baruch filium nathanie filii semeie filii chusi dicentes. Volumen ex quo legisti audiente populo sume in manu tua & uenī. Tulit q̄ baruch filius neriе uolumen in manu sua & uenit ad eos. Et dixerunt ad eum. Sede & lege hec in auribus nris. Et legit baruch in auribus eorum. Cumq; audissent omnia uerba. obstupuerunt uniuersi ad inuicem suum. & dixerunt ad baruch. Nunciare debemus regi omnia sermones hos. Et interrogauerunt eum dicentes. Indica nobis quomodo scripseris omnes sermones istos ex ore eius. Dixit autem baruch. Ex ore suo loquebatur. quasi legerem ad me omnes sermones istos. ego scribebam in uolumine atramento. Et dixerunt principes ad baruch. Vade absconde te tu & hieremias. ut nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro uolumen conditum erat in gazophilacium elysame scribe. & nunciauerunt audienti regi omnes sermones. Misit q̄ rex iudi ut tolleret uolumen. quod tulerat de gazophilacio elysame scribe. legitq; audiente rege & uniuersis principibus qui stabant circa regem. Rex q̄ sedebat in domo hyemali in mense nono. & posita erat coram eo arula plenus. Cumq; legisset iudi tres paginas aut quinque. scidebat illud scalpello scribe. & precipiebat igni qui erat super arulā donec consumeret omne uolumen igni qui erat in arula. Et non timuerunt neq; conscissa sunt uestimenta sua rex & omnes serui eius qui audierunt omnes sermones istos. Verumtamen elnathan & odaias & gamarias dixerunt regi ne combureret librum. & non audiuit eos. Precepit rex hieremiel filio amalech. & sarie filio ezriel. & selemie filio abdeel ut comprehenderent baruch scribam & hieremiam pphetam. Absconderat autem eos dominus.

Factum est uerbum domini ad hieremiam postq̄m combussit rex uolumen & sermones quos scripserat baruch ex ore hieremie dicens. Rursum tolle uolumen aliud & scribe in eo sermones priores qui erant in uolumine priori qđ combussit ioachim rex iuda. & ad ioachim regem iuda dices. Hec dicit dominus. Tu combussisti uolumen illud dicens. Quare scripsisti in eo ut diceres. Uenit uenit rex babilonis & uastabit terram hanc. & cessare faciet ex ea homines & iumenta. Propterea hec dicit dominus ad ioachim regem iuda. Non erit ex eo qui sedeat super solium dauid. & cadauer eius proiectum erit ad estum diei. & ad gelu noctis. & ultrabo super eum & super semen eius & contra seruos eius iniquitates eorum. & inducam super eos & super habitatores hierlim & super uiros iuda omne malum quod locutus sum ad eos. & non audierunt. Hieremias autem tulit aliud uolumen. & dedit illud baruch filio neriе scribe. Qui scripsit in eo ex ore hieremie omnes sermones libri quos combusserat ioachim rex iuda igni. & insuper addita sunt sermones multi super quos fuerant. Et regnauit rex sedechias filius iosie pro ioachim filio eius. qui constituit rege nabuchodonosor rex babilonis in terra iuda. & non obediuit ipse & serui eius & pplus ex uerbis domini que locutus est in manu hieremie pphe. Et misit rex sedechias uchal filium semelie & sophoniam filium sacerdotem ad hieremiam pphām dicens. Ora pro nobis ad dominum deum nrm. Hieremias autem libere ambulabat in medio ppli. Non enim miserant eum in custodiam carceris. Exercitus autem pharaonis egressus est de egypto. & audierunt chaldei qui obsidebant hierlim huiusmodi nuncium. Et factum est uerbum domini ad hieremiam pphām dicens. Hec dicit dominus dās israhel. Sic dicetis regi iuda qui misit uos ad me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis qui egressus est uobis auxilium reuertetur in terram suam in egyptum. & reuertentur chaldei & bellabunt contra ciuitatem hanc & capient eam & incendent eam igni. Hec dicit dominus. Nolite decipere animas uestras dicentes. Cuncti abibunt a nobis chaldei. quia non abibunt. Sed & si percusseritis omnem exercitum chaldeorum qui pugnant aduersum uos. & relicti fuerint ex eis aliquantulum uiri. singuli de tentorio suo consurgent & incendent ciuitatem hanc igni. Et cū recessisset exercitus chaldeorum ab hierlim propter exercitum pharaonis egressum ex hierusalem. audiuit hieremias de hierlim ire in terram suam ut diuideret ibi possessionem in medio ciuium. Cūq; pateretur ad portā beniamin. erat ibi custos porte uocabulo nomine hirias filius semelie filii ananie. & apprehendit hieremiam pphām dicens. Ad chaldeos perfugis. Et respondit hieremias. falsum est non perfugio ad chaldeos. Et non audiuit eum sed comprehendit hirias hieremiam & adduxit eum ad principes. Quam ob rem iratus principes contra hieremiam & percutientes eum miserunt eum in carcerem qui erat in domo ionadab scribe. Ipse enim pposuerat carceri. Ingressus est hieremias in domum lacus & in tugurium. & sedit ibi hieremias diebus multis. Mittens autem rex sedechias tulit eum. & interrogauit eum in domo sua absconse. & ait. Numquid est sermo a domino? Et dixit hier. Est. Et tradetur in manu regis babilonis tu quoque deris. Et dixit hieremias ad sedechiam regem. Quid peccauimus tibi & seruis tuis & populo tuo. quia misisti me in domum carceris? Ubi sunt pphē uri qui pphetabant uobis & dicebant. non uenit rex babilonis super uos & super terram hanc. Nunc q̄ audi obsecro dñe mi rex. cadat obsecro deprecatio mea in conspectu tuo. & non reuertar in domum ionadab ne moriar ibi. Precepit q̄ rex sedechias ut custodirent hieremiam in atrio custodie. & daret ei cotidie panis circulum de platea pistorum. donec consumerentur omnes panes de ciuitate. Et mansit hieremias in atrio custodie carceris.

Audierat autem saphatias filius mathan. & godolias filius phassur. & uchal filius semelie sermones quos hieremias loquebatur ad omnem pplm dicens. Hec dicit dominus. Qui manserit in ciuitate hac morietur gladio. & fame. & peste. qui autem perfugerit

ad chaldeos mitte: & erit anima tua salua & viuet. Quare
moriar dominus? Tradendo tradet te rex babylonis in manu seruoru
chaldeoru, & succendet ciuitatem istam igni. Et dixerunt principes regi. Oc
quamus uos ut occidatur homo iste. De iudicio enim dissolute
manus uiroru bellatoru qui remanserunt in ciuitate hac, &
manus uniuersi populi loquentis ad eos uerba huiusce hominis huius. Iste
homo non querit pacem populi huius sed malum. Et dixit rex
sedechias. Ecce ipse in manibus uris est, nec enim est rex qui quicquam
queat aduersum te. Tulerunt ergo hieremiam & miserunt eum in
cisternam helchie filii amalech, que erat in atrio carceris, &
submiserunt hieremiam funibus: & in lacu non erat aqua sed lutum,
& demersus est hieremias in lutum. Audiens autem abdemelech ethyops
eunuchus qui erat in domo regis quod missus esset hieremias
in cisternam. Sedente autem rege ad portam domus Beniamin. Egressus
abdemelech de domo regis, & locutus est ad regem dicens.
Domine mi rex male fecerunt uiri isti omnia quecunque fecerunt
contra hieremiam prophetam mittentes eum in lacum ut mo
riatur ibi fame: non enim panis amplius in ciuitate.
Precepit ergo rex abdemelech ethyopi dicens. Tolle tecum hinc xxx.
uiros, & leua hieremiam prophetam de loco antequam moriatur. Assump
sit ergo abdemelech secum uiros, ingressusque est domum regis & tulit
de thesauris & sustulit de ueteribus pannis & attritis que com
putruerant, & submisit ea ad hieremiam in lacum per funiculos.
Dixitq; abdemelech ethyops ad hieremiam. Pone ueteres pan
nos & hec fossa & putrida sub cubitis manuum tuarum, & sup
funes. Feceq; hieremias sic. Et extraxerunt hieremiam funibus, &
eduxerunt eum de lacu. Mansit autem hieremias in atrio carceris.
Et misit rex sedechias & tulit ad se hieremiam prophetam ad ostium
tertium quod erat in domo domini. Et dixit rex ad hieremiam.
Interrogo ego te sermonem ne absondas a me aliquid. Dixitq; hieremias
ad sedechiam. Si annuntiauero tibi, nam quo interficiens me.
Et si consilium tibi dedero, non me audies. Juravit ergo rex sedechias
hieremie dicens. Viuit dominus qui fecit nobis animam
hanc si occidero te, & si tradidero te in manus uiroru istoru, qui
querunt animam tuam. Et dixit hieremias ad sedechiam. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Si egressus egredieris ad principes
regis babylonis uiuet anima tua & ciuitas hec non succendetur
igni, & saluus eris tu & domus tua. Si autem non egredieris ad pin
cipes regis babylonis, tradetur ciuitas hec in manus chaldeoru, &
igni eam succendent: & tu effugies de manu eoru. Et dixit rex
sedechias ad hieremiam. Sollicitus sum propter iudeos qui transfu
gere ad chaldeos ne forte tradar in manus eoru, & illudant
mihi. Respondit hieremias. Non tradent. Audi quesumus uocem domini
ego loquar ad te, qua bene eueniat tibi, & uiuet anima tua. Quod si
nolueris egredi, iste est sermo quem ostendit mihi dominus. Ecce omnes
mulieres que remanserunt in domo regis iuda deducentur ad prin
cipes regis babylonis, & ipse dicent. Seduxerunt te & preualuerunt aduersum te uiri pacifici tui, demerserunt pedes tuos
& lubrico pedes tuos, & recesserunt a te. Et omnes uxores tue
& filii tui educentur ad chaldeos, & tu effugies manus eoru, sed
manu regis babylonis capieris, & ciuitatem hanc combureris igni. Dixit
que sedechias ad hieremiam. Nullus sciat uerba hec, & non morie
ris. Si autem audierint principes quod locutus sum tecum, & uenerint
ad te, & dixerint tibi indica nobis quid locutus es ad regem ne celes
nos, & non te interficiemus, & quid locutus est tecum rex, dic ea nobis.
Prostratus precesque meas coram rege ne me reduci iubeat in domum
ionathan, & ne ibi moreret. Venerunt ergo omnes principes ad
hieremiam, & interrogauerunt eum, & locutus est iuxta omnia
uerba que preceperat ei rex, & cessauerunt ab eo. Nichil enim
fuerat auditum. Mansit quoque hieremias in atrio carceris usque ad
diem quo capta est hierusalem.
Factum est ut caperetur hierusalem anno nono sedechie regis iuda,
mense decimo uenit nabuchodonosor rex babylonis & omnis exercitus eius
ad hierusalem, & obsiderunt eam. Undecimo autem anno sedechie
mense iuxta, quinta mensis aperta est ciuitas. Et ingressi sunt omnes prin
cipes regis babylonis, & sederunt in porta media, nergel
sereser, semegarnabu sarsechim, rabsaris, rebmag, & omnes
reliqui principes regis babylonis. Cumq; uidissent eos sedechias rex iuda, & omnes uiri bellatores fugerunt & egressi
sunt nocte de ciuitate per uiam horti regis, & per portam que erat
inter duos muros, & exierunt per iter campestre. Persecuti
sunt autem eos exercitus chaldeoru, & comprehenderunt sedechiam in campis
solitudinis hiericontine, & captum adduxerunt ad nabuchodo
nosor regem babylonis in reblatha que est in terra emath, & locutus est ei
ibi iudicium. Et occidit rex babylonis filios sedechie in reblatha
in oculis eius, & omnes nobiles iuda occidit rex babylonis. Oculos
quoque sedechie eruit, & uinxit eum compedibus: ut adduceret eum ba
bylonem. Domus quoque regis & domum uulgi igni succendentes chal
dei, & muros hierusalem subuerterunt. & reliquias que remanserant
in ciuitate, & perfugas qui transfugerant ad eos, & supplus
uulgi qui remanserant in terra tulit nabuzardan magister militum
in babylonem, & de plebe pauperum quicquid poterat habere dimi
sit nabuzardan magister militum in terra iuda, & dedit
eis uineas & agros in die illa. Precepit autem nabuchodonosor ba
bylonis de hieremia nabuzardan magistro militum dicens. Col
le illum & pone eum super oculos tuos, nichil ei male facias, sed
ut uoluerit sic faciat ei. Misitq; nabuzardan princeps militie
sedechan, & rephares, & nergel, & sereser, & sesphan, & rebmag,
& omnes optimates regis babylonis, miserunt & tulerunt hie
remiam de uestibulo carceris, & tradiderunt eum godolie filio
achan filii saphan ut educeret eum domum & habitaret in populo.
Ad hieremiam autem factus fuerat sermo domini cum clauderetur adhuc in
uestibulo carceris, dicens. Vade dic ebedmelech ethyopi dicens. Hec
dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam sermones meos super ciuitatem hanc in malum, & non in bonum, & erunt in conspectu tuo in die illa. & liberabo te
in die illa ait dominus, & non tradetur in manus uiroru quos tu formidas.
sed eruendo liberabo te, & gladio non cades. sed erit tibi anima
tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam ait dominus.
Sermo qui factus est ad hieremiam a domino postquam dimissus est
a nabuzardan magistro militum, & dederat ei uiaticum
cachemus immisit omnia quecunque hierusalem & iuda, & du
cebantur in babylonem. Collatis ergo principibus militie hieremie dixit
ad eum Dominus deus tuus locutus est malum hoc super locum istum.
& adduxit & fecit sicut locutus est quia peccastis domino & non audi
stis uocem eius, & factum est uobis sermo hic. Nunc ecce soluo te hodie
de cathenis que sunt in manibus tuis, si placet tibi ut uenias mecum
in babylonem ueni, & ponam oculos meos super te. Si autem displicet
tibi uenire mecum in babylonem reside. Ecce omnis terra in conspectu
tuo, quo elegeris & quo placuerit tibi ut eas illuc proficiscere.
mecumque noli uenire, sed habita apud godolia filium achaam filii
saphan quem preposuit rex babylonis ciuitatibus iude. Habita ergo
cum eo in medio populi, uel quocunque placuerit tibi ut eas, uade.
Dedit quoque ei magister militie cibaria & munuscula, & dimisit
eum. Venerunt hieremias ad godolia filium achaam in maspha
& habitauit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra.
Cum quidam audissent principes exercitus qui dispersi fuerant
per regiones ipsi & uiri eorum, quod prefecisset rex babylonis godolia
filium achaam in terra, & quod commendasset ei uiros & mulieres
& parulos, & de pauperibus terre, qui non fuerant translati in ba
bylonem, uenerunt ad godoliam in maspha: ysmahel filius na
thanie, & iohannan, & nathan, filii caree, & sarai filius
tanemeth, & filii ophi qui erant de netophati, & iezonias
filius maachati, ipsi & uiri eorum. Et iurauit eis godolias fili
achaam filii saphan & uxoribus eorum dicens. Nolite timere seruire
chaldeis. Habitate in terra & seruite regi babylonis, & bene erit
uobis. Ecce ego habito in maspha ut respondeam chaldeis
qui uenerint ad nos. Vos autem colligite uinum & messem
& oleum & condite in uasis uestris, & manete in urbibus uestris quas
tenetis. Sed & omnis iudeus qui erat in moab, & in filiis ammon,
& in idumea, & in uniuersis regionibus: audierunt quod dedisset rex
babylonis reliquias iudee & quod preposuisset super eos godoliam
filium achaam filii saphan. reuersi sunt omnes iudei de uniuersis
locis adque perfugerant & uenerunt in terram iuda ad godoliam
in maspha & collegerunt uinum & messem multam nimis. Jo
hannan autem filius caree, & omnes principes exercitus qui dissi
pati erant in regionibus: uenerunt ad godoliam in maspha. & di
xerunt ei. Scito quia baalis rex filiorum ammon misit ysmahel
filium nathanie perimere animam tuam. Et non credidit
eis godolias filius achaam. Johannan autem filius caree dixit ad go
dolian, seorsum in maspha hec loquens. Do pergam & percutiam ysmahel
filium nathanie nullo sciente ne interficiat animam meam. & dissi
pet omnes iudeos qui congregati sunt ad te. & pereat reli
quie iude. Erat autem godolias filius achaam ad iohannan filium
caree. Noli facere uerbum hoc falsum est enim quod loqueris de ysmahel.
Et faciam ego immense sepremo ne uideat ysmahel filius nathanie filii
ysmahel de semine regali, & optimates regis & decem uiri tecum
ad godoliam filium achaam in maspha. & comederunt ibi pa
nes simul in maspha. Surrexit autem ysmahel filius nathanie
& decem uiri qui erant cum eo. & percusserunt godoliam filium achaam
filii saphan gladio, & interfecerunt eum quem preposuerat rex ba
bylonis terre. Omnes quoque iudeos qui erant cum godolia in maspha
& chaldeos qui reperti sunt ibi, & uiros bellatores percussit ysma
hel. Sed & alium die postquam occiderat godoliam nullo adhuc sci
ente uenerunt uiri de sychem, & de silo, & de samaria, octo
ginta uiri rasi barba & scissis uestibus & squalentes: mu
nera & thus habentes in manu, ut offerrent in domo domini.
Egressus ergo ysmahel filius nathanie in occursum eorum de maspha: incedens & plorans hec. Cumque uidisset eos, dixit
ad eos. Venite ad godoliam filium achaam. Cumque uenissent
ad medium ciuitatis, interfecit eos ysmahel filius nathanie cum
medium lacus ipse & uiri qui erant cum eo. Decem autem uiri
reperti sunt inter eos qui dixerunt ad ysmahel. Noli occidere
nos: quia habemus in agro thesauros frumenti & hordei, &
olei & mellis. Et cessauit & non interfecit eos cum fratribus suis. Lacus
autem in quem proiecerat ysmahel omnia cadauera uirorum quos per
cusserat propter godoliam, ipse est quem fecerat rex asa propter baasa regem
israel. ipsum replauit ysmahel filius nathanie occisis. Et captiua
uit deinde ysmahel omnes reliquias populi qui erant in maspha filias
regis & uniuersum populum qui remanserat in maspha quos
commendauerat nabuzardan princeps militie godolie filio
achaam. & cepit eos ysmahel filius nathanie. & assumpsit
abire ut transiret ad filios ammon.
Audiuit autem iohannan filius caree & omnes principes bellatorum qui
erant cum eo omne malum quod fecerat ysmahel filius nathanie
& assumpserunt uniuersi uiri ut pergerent ad bellandum contra ysmahel filium nathanie, & inuenerunt eum ad aquas multas
que sunt in gabaon. Cumque uidisset omnis populus qui erat cum
ysmahel iohannan filium caree, & uniuersos principes bella
torum qui erant cum eo letatus sunt. & reuersus est omnis populus
quem captiuum duxerat ysmahel in maspha: reuersusque abiit ad iohannan
filium caree. Ysmahel autem filius nathanie fugit cum octo uiris
a facie iohannan. & abiit ad filios ammon. Tulit quoque iohannan
filius caree & omnes principes bellatorum qui erant cum eo uniuersas
reliquias uulgi quas reduxerant ab ysmahel filio nathanie de
maspha: postquam percussit godoliam filium achaam, fortes uiros
ad pugnam, & mulieres, & parulos, & eunuchos quos reduxerat
de gabaon. & abierunt & sederunt in peregrinatione in chanaan
que est iuxta bethleem ut pergerent & introirent egyptum a
facie chaldeoru. Timebant enim eos quia percusserat ysmahel
filius nathanie godoliam filium achaam. quem preposuerat rex
babylonis in terra iuda. Et accesserunt omnes principes bellato
rum & iohannan filius caree & iezonias filius osaie & reliquum
vulgus a paruo usque ad magnum, & uenerunt usque ad hieremiam prophetam.
Cadat oratio mea in conspectu tuo. & ora pro nobis ad dominum deum
tuum, pro uniuersis reliquiis istis quia derelicti sumus pauci de
pluribus, sicut oculi tui intuentur. & annuncia nobis dominum deum
tuum uiam per quam pergamus. & uerbum quod faciamus. Dixitque
ad eos hieremias propheta. Audiui. Ecce ego oro ad dominum deum
uestrum secundum uerba uestra. Omne uerbum quodcunque responderit dominus
in medio uestri non celabo uos quicquam. Et dixerunt ad hiere
miam. Sit dominus inter nos testis ueritatis & fidei, si non iuxta
omne uerbum in quo miserit te dominus deus tuus ad nos sic fa
ciemus. siue bonum siue malum erit. Voci domini dei nostri ad quem
mittimur te obediemus, ut bene sit nobis cum audierimus uocem
domini dei nostri.
Cum autem complesset decem dies factum est uerbum domini
ad hieremiam prophetam. Vocauitque iohannan filium caree, &
omnes principes bellatorum qui erant cum eo, & uniuersum populum
a minimo usque ad maximum, & dixit ad eos. Hec dicit dominus
deus israel ad quem misistis me ut offerrem preces uestras in conspectu
eius. Si quiescentes manseritis in terra hac edificabo uos & non
destruam, plantabo & non euellam. iam enim placuit mihi super malo

qđ fecerĕ. Nolite timere a facie regis babilonis: quē uos pa
uidi? dicit dñs. Nolite eum metuere dicit dominus: quia uo
biscum ego sum ut saluos faciam uos & eruā de manu eius. &
dabo uobis misericordiam & miserebor uri & habitare uos faciā
in terra tua. Si autē dixeritis uos in corde uro non habitabimus
in terra ista. nec audiemus uocē domini dei uri dicentes. neq; ui
si. ad eam q̄ pugnat ꝓ q̄ ibi nō uidebimus bellum. & clango
rē tube non audiemus. & fame non sustinebimus. & ibi habita
bimus. ppē hoc nunc audite uerbum domini reliquie iuda. H
dixit dominus exercituum dēs isrl. Si ponendo ponatis faciem
& ingrediamini egyptū & intraueritis ut ibi habitetis. gla
dius quē uos formidatis ibi comprehendet uos in terra egyp
ti & fames ꝙ pugnat ibi sequetur eā ibidē morietis. & ibi
morientium omnes q̄ uri qui posuerint faciem suam ut ingrā
dant egyptum & habitent ibi morientur gladio & fame &
peste nullusq; de eis remanebit nec effugiet a facie mali
qđ ego adferam sup eos. quia hec dicit dominus exercituum
dēs isrl. Sicut conflatus est furor mis & indignatio mea
sup habitatores hierlm. sic conflabit indignatio mea super uos
cum ingressi fueritis egyptum. & eritis in risum & in
iurgium. & in maledictum. & in opprobrium. & nequaq̄ ul
tra uidebitis locum istum. Verbum domini super uos reliquie iuda.
nolite intrare egyptū. Scientes scitote quia obtestatus sum
uos hodie. quia deceptistis animas uras. Vos enim misistis
me ad dñm dicentes. Ora pro nobis ad dñm deum nr̄m. & secun
dum omnia quę dixerit ita dominus dēs nr̄ sic annuncia nob & fa
ciemus. Et annuntiaui uobis hodie & non audistis uocē dñi
nei ullius eorum quibus misit me ad uos. Nunc ergo scien
tes scitote quia gladio & fame & peste morietis in loco
ad quē uoluistis intrare ut habitaretis ibi.

Factum est autē cum complesset baruch loquens ad
pplm omnes sermones domini dei eorum. p quos: misserat
eum dominus dēs eorum ad illos omnia uerba hec. dixit aza
rias filius osie & iohannan filius caree & omnes uiri superbi
dicentes ad hieremiam. Mendacium tu loqueris. non mi
sit te dominus dēs nr̄ dicens. non ingrediamini egyptū ut ha
bitetis ibi. sed baruch filius neri incitat te contra nos ut tradat
nos in manu chaldeorum. ut interficiat nos & transducat
in babilonem. Et non audiuit iohannan filius caree & omnes
principes bellatores & uniuersus pplus uocem domini ut manere
in terra iuda. s. tollens iohannan filius caree & uniuersi
principes bellatorum & uniuersus pplus reliquiarum iuda qui
reuerterant de cunctis gentibus ad quas fugauerant eos. ut habi
tarent in terra iuda. uiros & mulieres & parulos
& filias regis & omnem animam quā reliquerat nabuzardan
princeps militum cum godolia filio ahicam filii saphan & ieremiam
hieremiam & baruch filium neri. & ingressi sunt terram
egyptum quia non obedierunt uocem domini. & uenerunt usq; ad
taphnas. Et factus est sermo domini ad hieremiā in taphnis
dicens. Sume in manu tua lapides grandes & abscondes
eos in materia quę est sub muro lateritio in porta domus pha
raonis in taphnis. coram uiris iudeis & dices ad eos.
H dicit dominus exercituum dēs isrl. Ecce ego mittā & assumā
nabuchodonosor regem babilonis seruum meum & ponā thronum eius
super lapides istos quos abscondi & extendet solium suum super
eos. Veniens q̄ percutiet terram egypti. quos in mortem mor
tem & qui in captiuitatem in captiuitatem & quos in gladium
in gladium. Et succendet ignem in delubris deorum egyptiorum
ea & comburet ea & captiuos duxerit illos. Et amicietur terra egyptia sic
amicitur pastor pallio suo & egredietur inde in pace. Et con
teret statuas domus solis quę sunt in terra egypti. & delubra
deorum egyptiorum comburet igni.

Verbum quod factum est ad hieremiā & ad omnem iudeum q̄ habi
tant in terra egypti. habitantes in magdalo & in taphnis & in
memphis & in terra phatures dicens. H dicit dominus exer
cituum dēs isrl. Vos uidistis omne malum istud qđ adduxi
super hierlm & super omnes urbes iuda. & ecce sunt deserta
hodie. & nō est in eis habitator. ppē malitiā quā fecerūt ut
me ad iracundiā prouocarent & irent & sacrificarent & colerent
deos alienos quos nesciebant & illi & uos & patres uri.
Et misi ad uos omnes seruos meos pphas diluculo consurgens
mittens q̄ dicens. Nolite facere uerbum abhominationis hui
usmodi. & nō audierunt nec inclinauerunt aurem suā ut reuerterentur a
malis suis. & nō sacrificarent diis alienis. Et conflatus est indigna
tio mea & furor mis. & succensa est in ciuitatibus iuda & in plate
is hierlm. & uersę sunt in solitudinem & in uastitatem sicut die hac
& nunc hec dicit dominus exercituum dēs isrl. Quare uos facitis
malum grande hoc contra animas uras. ut intereat de uobis uir
& mulier parulus & lactens de medio iude. nec relinquatur
uobis quicquā residuum. prouocantes me in operibus manuum uarum
sacrificando diis alienis in terra egypti in qua ingressi estis habi
tare ibi. & disperdamini & eritis in maledictionem & in opprobri
um cunctis gentibus terre. Numqd obliti estis malitia patrum uro
rum & malitia regum iuda. & malitia uxorum eius. & malitia ua. & malitia
uxorum uarum. quę fecerūt in terra iuda. & in regionibus hierlm.
Non sunt mundati usq; ad diem hanc. & nō timuerūt. & non am
bulauerunt in lege domini. & in preceptis meis quę dedi coram
uobis. & coram patribus uris. Ideo hec dicit dns exercituum dēs isrl.
Ecce ego ponā faciem meam uobis in malum. & disperdā omnem
iudā. & assumam reliquias iude qui posuerunt facies suas ut
ingrederentur terram egyptiorum & habitarent ibi. & consumentur
omnes in terra egypti. cadent in gladio & in fame. & a peste
nō erit qui effugiat & superstes de reliquiis iude. qui
uadunt ut peregrinentur in terra egypti & reuertantur in terram iude
ad quā ipsi elevant animas suas ut reuertantur & habitent ibi.
Non reuertentur nisi q̄ effugerint. Respondensq; autē hieremie
omnes scientes qđ sacrificarent uxores eorum diis alienis. & omnes
ūse mulieres quarum stabat multitudo grandis. & omnis ppls
habitantium in terra egypti in pathures dicentes. Sermonem quē
locutus es ad nos in nomine domini non audiemus ex te. s. facti
entes faciemus omne uerbum qđ egredietur de ore nro. ut sacrifi
cemus regine celi & libemus ei libamina sicut fecimus nos &
patres nostri. reges uri & principes uri in urbibus iuda & in
platheis hierlm. & saturati sumus panibus & bene nobis erat. ma
lumq; non uidimus. Ex eo autē tempore quo cessauimus sacrificare re
gine celi & libare ei libamina. indigemus omnib: & gladio & fame
consumpti sumus. qđ enim sacrificauimus regine celi & libami
ei libamina. nunquid sine uris nr̄is fecimus ei placentas ad colen
dum eā. & libamina libauit. Et ait hieremias ad omne ppm.
Ad uirum uros & ad uirum mulieres & ad uniuersam plebem
quę responderunt ei dicentes. Numquid non sacrificium istud
sacrificastis in ciuitatibus iuda & in platheis hierlm uos & patres
uri. reges uri & principes uri & ppls terre. Nonne recordatus
est dominus & ascendit super cor eius & nō potuit ultra ferre
propter malitiā studiorum uestrorum & propter abominationes quas
fecistis. & facta est terra in solitudinem & in stuporem & in male
dictum. eo qđ non sit habitator sicut est dies hec. Propterea qđ
sacrificaueritis idolis & peccaueritis domino & non audieritis
uocem domini & in lege & preceptis & in testimoniis eius non
ambulauerit. idcirco euenerunt uobis mala hec. sicut est dies
hec. Dixit autē hieremias ad omnem ppm & ad uniuersas mulieres
Audite uerbum domini omnis iuda qui estis in terra egypti.
Hec dominus exercituum deus isrl dicens. Vos & uxores
uestre locute estis ore uro. & manibus uris impleuistis dicentes.
Faciamus uota nr̄a que uouimus ut sacrificemus regine celi & libemus
ei libamina. Implestis uota ura. & opere perfecistis ea. Idcirco
audite uerbum domini omnis iuda qui habitatis in terra egy
pti. Ecce ego iuraui in nomine meo magno dicit dominus. qđ non
uocabitur ultra nomen meum ore alicuius uiri iudei in uniuerra
egypti. Dominus deus uiuit. Ecce ego uigilabo super eos in malum & non in bonum. &
consumentur omnes uiri iudei qui sunt in terra egypti gladio fame
& peste donec penitus consumantur. Et qui fugerint gladium
& pestem domus pergent de terra egypti in terram iudam uiri pauci. & scient
reliquie omnes reliquie iude ingredientium in terram egypti ut habitent
ibi. cuius sermo compleatur. nr̄. an illorum. Et hoc uobis signum
dat dominus. qđ ultrem ego super uos in loco isto ut recipiatis bona
uere complebuntur sermones mei contra uos in malum. H dicit
dominus. Ecce ego dabo pharaonem ephree regem egypti
in manu inimicorum eius. & in manu querentium animam eius. sic
ut tradidi sedechiam regem iude in manu nabuchodonosor regis babilonis
inimici sui. & querentis animam eius.
Verbum qđ locutus est hieremias pphā ad baruch filium nerie
cum scripsisset uerba hec in libro de ore hieremie anno quarto
ioachim filii iosie regis iude dicens. H dicit dominus deus
israhel ad te baruch. Dixisti. ve mihi misero mihi. quoniam addidit dns
dolorem dolori meo. Laboraui in gemitu meo. & requiem non inueni.
H dicit dominus. Sic dices ad eum. Sic dicit dominus. Ecce quos edificaui ego
ego destruo. & quos plantaui ego euello. & uniuersam terram hanc.
Et tu quęres tibi grandia. Noli quærere. quia ecce ego adducam
malum super omnem carnem ait dominus. & dabo tibi animam tuam
in salutem in omnibus locis ad quę cumq; profecris.

Verbum factum est uerbum domini ad hieremiam pphām contra
gentes ad egyptum ad exercitum pharaonis nechao
regis egypti qui erat iuxta flumen euphraten in charcamis quem
percussit nabuchodonosor rex babilonis in anno quarto ioachim filii iosie
regis iude. Preparate scutum & clipeum. & procedite ad bellum.
Iungite currus. & ascendite equites. state galee. polite lanceas
induite uos loricis. Quid est. Vidi ipsos pauentes & eos
uertentes. fortes eorum cesos. Et fugerunt conuersi non respexe
runt. Terror undiq; ait dominus. Non fugiat uelox. nec
saluetur fortis. Ad aquilonem iuxta flumen euphraten
corruerunt & ceciderunt. Quis est iste qui quasi fluuius ascendit
& uelut flumina ascendunt aque eius. Egyptus quasi fluu
men ascendit & quasi fluminum mouebuntur fluctus.
Et dixit. Ascendam operiam terram & perdam ciuitatem & habi
tatores eius. Ascendite equi. & exultate curribus. & pro
deant fortes ethyopia & lybies tenentes scutum. & lydi arri
pientes. & tendentes sagittas. O dies illa domini exercituum
dies ultionis. ut sumat uindictā de inimicis suis. Deuorabit
gladius & saturabit. & inebriabit sanguine eorum. Victima
enim domini exercituum in terra aquilonis iuxta flumen euphraten
Ascende in galaad & tolle resinā uirgo filia egypti. Frustra
multiplicabis medicamina. sanitas non erit tibi. Audierunt
gentes ignominiā tuā. & ululatu tuo repleta est terra. Quia
fortis infirmatus est contra fortem. ambo pariter corruerunt.
Verbum qđ locutus est dominus ad hieremiā pphām super eo
qđ uenturus esset nabuchodonosor rex babilonis & percussurus terra
egypti. Annunciate egypto & auditum facite in magdalo
& in taphnis & in memphis & in raphis dicite. Sta & præpa
re tibi quia deuorabit gladius circa te. Quare
corruptus est fortis tuus. Non steti. quia dominus subuertit
eum. Multiplicauit ruentes. corruit quoq; unus super proximum suum.
Et dixerunt. Surge & reuertamur ad populum nostrum. & ad terram
natiuitatis nre. a facie gladii columbe. Vocate nomen pharaonis regis
egypti. tumultum adduxit tempus. Viuo ego inquit rex dns
exercituum nomen meum. qui sicut thabor in montibus. & sicut
carmelus in mari uenit. Vasa transmigrationis fac tibi filia habitans
habitatrix egypti. quia in menphis in solitudinem erit. deser
ta erit inhabitabilis. Vitula decora egyptus. stimulator ab aquilone uenit ei. Mercenarii quoq; ei
qui uersabantur in medio eius. quasi uituli saginati. Versi sunt
& fugerunt simul. nec stare potuerunt. quia dies superuenit
eorum. uenit super eos. tempus uisitationis eorum. Vox eius quasi
æris sonabit. cum cuneis properabunt & cum securibus ue
nient ei quasi ligna cedentes. succiderunt saltum eius ait dominus
qui supputari non potest. Multiplicati sunt super locustas
& non est eis numerus. Confusa est filia egypti. & tradita
manu populi aquilonis. ¶

Deus autem dominus exercituum dicit. Ecce ego uisitabo
super amonem alexandrie. & super pharaonem. & super egyptum.
& super deos eius. & super reges eius. & super pharaonem & super
quos confidunt in eo. & dabo eos in manum querentium animas
eorum. & in manum nabuchodonosor regis babilonis. & in manum seruo
rum eius. Et post hec habitabitur sicut diebus pristinis. ait dominus.
Tu ne timeas serue meus iacob. & ne paueas israhel. quia ecce
ego saluum te faciam de longinquo. & semen tuum de terra capti
uitatis tue. Et reuertetur iacob & requiescet & prospe
bit. & non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere serue
meus iacob ait dominus. quia ego tecum sum. quia consummationem
faciam cunctarum gentium ad quas ejecit te. te autem non consumam. s. castigabo
te iudicio. nec quasi innocentem parcam tibi. ¶

Verbum factum est uerbum domini ad hieremiam pphām contra pale
stinos. Antequam percuteret pharao gazam. H dicit dominus.
Ecce aque ascendunt ab aquilone. & erunt in torrentem inundan

& ꝓuare ciuitatẽ & plenitudinẽ eius: urbẽ & habitatores ei.
Clamabunt homines & ululabunt omꝰ habitatores terꝛ
a strepitu pompe armoꝝ & bellatoꝝ eius. Ad omnem quidem
ꝓuinciaꝝ eius & multitudinem uirtutum mei. Nunc respexerunt
oculi mei filios manibꝰ dissolutos. Ꝑ aduentum diei iuxta
manum filios philistiim. & dissipabit cyprios & ſydon cum
omnibꝰ reliquis auxiliis ſuis. Quia populus est enim dominꝰ
palestinos. & reliquias insule capadocie. Venit caluicies
super gazam. conticuit ascalon. & reliquie uallis earum.
Vsq; quo concideris o mucro domini. Vsq; quo ii requiesces.
Ingredere in uaginã tuã. refrigerare & sile. Quomodo q̃
essez cum dominus ꝓceperit ei aduersum ascalon. & aduersum
maritimas eius regiones. ibiq; condixerit illi ad moab.
Hec dicit dominus exercituum dꝰ israel. Ve super nabo quo
uastata & confusa. capta & contaminata. confusa & formi-
dans. Non est ultra exultatio in moab. contra eam cogitauerunt malum. Venite &
disperdamus eã de gente. Conticuisti maxilla. sequetur te gladius. Vox clamoris
de oronaim. uastatio & contritio magna. Conterita est moab
annunciate clamorem parulis eius. Ꝑ ascensum enim luhith
plorans ascendit in fletu. quia in descensu oronaim hostes ululatum
contritionis audierunt. Fugite saluate animas uestras. Eritis
quasi murice in deserto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam
in munitionibꝰ tuis & in thesauris tuis. ea quoq; capieris &
ibit chamos in transmigratione. sacerdotes eius & principes
eius simul. Venient super ciuitatem & super omnes urbes
saltabit. Et nulla ciuitas effugiet. & peribit
ualles & disperdetur campestria. quia
dixit dominus. Date florem moab. quia florens egredietur. &
ciuitates eius deserte erunt & inhabitabiles. Maledictus qui facit opus dei fraudulente & deceptose. & maledictus
eius qui prohibet gladium suum a sanguine. Ferulis fluctuabo
ab aliis adolescentia sua. & requiescet in fecibꝰ suis. nec transfusus est de uase in uas. & in captiuitatem non abiit. Idcirco
permansit gustus eius in eo. & odor eius non est immutatus. Propterea ecce dies ueniunt dicit dominus. & mittam ei declinatores
& effudere lagunculas eius. & uasa eius
hauriunt & lagenas eorum conterent. Et contristabit moab
ab hac mensis. sicut confusa est domus israel in quo habebant fiduciam. Quomodo dicitis fortes sumus. & uiri robusti ad pugnandum. Vastata est moab & ciuitates eius ascenderunt & electi
iuuenes eius descenderunt ad occisionem. ait rex dominus exercituum
nomen eius. Prope est ut ueniat dies mali & malum eius
uelociter currit nimis. Consolamini eum omnes qui circuitis eum &
cunctis qui nouistis nomen eius dicite. Quomodo confractus
est uirga fortis. baculus gloriosus. Descende de gloria &
sede in siti habitatrix filia dibon. quia uastator moab ascendit
aduersum te. & dissipauit munitiones tuas. In uia sta & prospicito
habitatrix aroer. & interroga fugientem. & eum qui euasit. Dic quid accidit.
Confusus est moab quia uictus est. Vlulate & clamate annunciate in arnon. quia uastata est moab. & iudicium uenit ad terram
campestrem. super holon. & super iesse. & super mephaat. & super dibon. & super nabo. & super domum diblathaim. & super cariathaim. & super bethgamul. & super bethmaon. & super carioth.
& super bosra. & super omnes ciuitates terꝛe moab. que longe
& que prope sunt. Abscisum est cornu moab. & brachium eius
contritum est ait dominus. Inebriate eum. quia contra
dominum erecta est. & allidet manum moab in uomitu suo. & erit & ipse
in risum tibi. Nunquid enim non israel tui risti. quasi inter fures
reperisses eum. Propterea quotienscumque locutus fuisti contra
eum recordatus es. Relinquite ciuitates & habitate in petra habitatores moab. & estote quasi columba nidificans in summo
ore foraminis. Audiuimus superbiã moab. superbus est ualde.
Sublimitatem eius & arrogantiam. & superbiam & altitudinem
cordis illius ego noui ait dominus. iactantiam eius. ego noui & non sic
esse uires eius. neque ut ꝓficere conari sic fecerunt. Ideo super
moab ululabo & ad moab uniuersam clamabo. ad uiros muri
fictilis lamentabor. De planctu ulser plorabo te uinea sabama.
Propagines tue transierunt mare usq; ad mare ulser pertigerunt.
Super messem tuam & uindemiam tuã ꝓdo merum. Ablatus est
letitia & exultatio de carmelo. & de terra moab. & uinee de
torcularibꝰ sublate. Nequaquam calcatores uinum solicum celamus cantabus Oculabitur & clamor usq; ad eleale & usq; ad iasa dederunt uocem suam
a segor usq; ad oronaim uitulam contritionis. Aque quoq; mearum
non pessime erunt. & super eam de moab ait dominus offerentem in excelsis. & sacrificantem diis suis. Propterea uox meum
ad moab quasi cythara erit sonabit. & cor meum ad uiros muri
fictilis dabit sonitum ululatuum. quia plus fecit quã peruerit.
Idcirco plorauit. Omnis enim capitis caluicium. & omnis barba
rasa erit. In manibus manib; colligatio. & super omne dorsum cilicium. & super omnes domos moab & in platheis eius omnis planctus
quia contriui moab sicut uas in quo non est uoluntas ait dominus. Quomodo
contrita est & ululauerunt. Quomodo dorsum uertit moab
& confusus est. Erit moab in derisum. & in ꝓpemptum
omnibꝰ inimicis suis. Hec dicit dominus. Ecce sicut aquila uolabit. & pandet alas suas ad moab. Capta est carioth. & munitiones comprehense sunt. & erit fortium erit moab in die illa sicut
cor mulieris parturientis. & cessabit moab ne ꝓpls. quia contra
dominum glorias est. Pauor & fouea. & laqueus super te habitator moab. & qui confugerit de fouea capietur laqueo. Ad ducam enim super moab annum uisitationis eorum dicit dominus. Inumbrauerunt
fugientes uiribus & exercitus non saluabitur. Et requiescet moab
& uictor eius. & qui descendent

qm ulao dominum est. V tacone accipite de ea. sic fecit facite
ei. Dispdite fauste de babilone. & reuertere falce in tempore
messis. a facie gladii columbe. Unusq; ad pplm suu reuertet
& unusquis ad terra suam fugiet. Grec diffusus est leones
receruit eum. Primus comedit eu rex assiu. iste nouissimus
exossauit eum nabuq rex babilonis. Propterea hec dic dominus
exercituum dns isrl. Ecce ego uisitabo sup regem babilonis & sup
eius sic uisitaui sup regem assur. & reducam isrl ad habitaculum
suum. & pascet carmelus & basan. & in monte ephraim &
galaad satiabit anima eius. 7
In diebus illis & in tempore illo quere iniquitas isrl & non erit
& peccatum iuda & non inuenie. qm ppitius ero eis. quos re
liquero. Sup terram dominationis ascende. & sup habitato
res eius ultra. dissipa & merisce que post eos sunt ait dns
& fac omnia que pcepit. Vox belli in terra & contritio
magna. Quomodo contritus est & confractus est malleus
uniuersi terre. Quomodo uersa est in desertu babilo
in gentib. Illaqueaui te & capta es & nescies bab. in
uenta es & apprehensa. qm dominum puocasti. Aperuit
dominus thesaurum suum. & protulit uasa ire sua. qm ope
e domino do exercituum in terra chaldeoru. Venite ad eum
ab extremis finib. aperite ei exterminate eum. nihil ei relinquatur.
Tollite de ea lapides & reducite eos. & interficite
eam. nec sit quicq in reliquum. Disperite omnes fortes
ei. descendant ad occisione. Ve eis quia uenit dies eor.
tempus uisitationis eor.
Vox fugientium & eor qui euaserunt de terra aquilonis
ut annuncient in sion ultione dominus dei nri. ultione
templi eius. Annunciate in babilone plurimis. annuntiate
et auditum faciat. dicite. capta est babilon. confusus
est bel. contritus est merodach. confusa sunt sculptilia eius. & omnes
idoli eius contriti sunt. Quia ascendit sup eam gens ab aquilone
ipsa ponet terram eius in desertum. & non erit qui habitet in ea.
ab homine usq ad animal. recesserunt & abierunt.
Et in diebus illis dicit dominus. Uenient filii isrl. & filii iuda simul. Gradientes
& flentes pergent. & dominum deum suum quesierunt. Sionis quesierunt
uiam. huc uertuntur facies eorum. Uenite & adiungamini domino
federe sempiterno. quod non delebitur. Populus perditus fuit
pastores eorum. montes seduxerunt eos. de mote in collem ambulauerunt.
obliti sunt requiem suam. Omnes qui inuenerunt eos deuorauerunt eos.
& aduersarii eorum dixerunt. non delinquemus eo quod peccauerint domino
habitationis iustitie. & exspectatori patrum suorum dno.
Fugite de medio babilonis. & egredimini de terra chaldeorum.
& estote sicut hedi ante faciem gregis. Quia ecce ego suscitabo & adducam
in babilonem congregationem gentium magnarum de terra aquilonis.
& instruent contra eam. inde capietur. sagittę eius quasi potentis
eruditi non reuertentur inanes. Et erit chaldea in direptionem.
omnes qui direpserint eam implebuntur. dicit dominus.
Quia lętamini quia diripuistis hereditatem meam. quia saltastis
quasi uitulus super herbam. & hinnistis quasi tauri. Confusa est
mater uestra nimis. erubescit genitrix uestra. Ecce nouissima
gentium desertum. terra inuia & deserta. & solitudo.
A facie indignationis domini non habitabitur. & redigetur in solitudinem
uniuersa. omnis qui transierit per babilonem stupescet. & sibilabit
super uniuersa plagas eius. Sicut in subuersione sodome & gomorre
& finitimarum earum dicit dominus. non habitabit ibi uir. nec
habitabit in ea filius hominis. Ecce populus ueniet ab aquilone
& gens magna. & reges multi consurgent ab finibus terre. Arcum & scutum apprehendent. crudeles sunt
& misericordes. Vox eorum quasi mare sonabit.
super equos ascendent. sicut uir paratus ad prelium. contra te filia
babilon. Audiuit rex babilonis famam eorum. & dissolutę
sunt manus eius. angustia apprehendit eum. dolor quasi parturientis.
Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem
robustam. quia subito eam curram facere ab illa. Et quis est
electus quem ego preponam ei. Quis enim similis mei. & quis
sustinebit me. & quis est iste pastor qui resistat facie mea.
Propterea audite consilium domini quod mente est super
eam babilonem. & cogitationes eius quas cogitauit super
terram chaldeorum. Nisi detraxerint eos paruuli gregum. nisi
dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. A uoce capti
tate babilonis commota est terra. & clamor inter gentes audite
est. Hec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super babilonem & super habi
tatores eius qui cor suum leuauerunt contra me quasi uentum pesti
lentem. Et mittam in babilonem uentilatores. & uentilabunt eam.
& demolientur terram eius. quia uenerunt super eam undique in die
afflictionis ei. Non tendat qui tendit arcum suum. & non
ascendat loricatus. Nolite parcere iuuenibus eius. interficite om
nem militiam eius. Et cadent interfecti in terra chaldeorum. & uulnerati
in regionibus eius. quia non fuit iudicata israhel & iuda a deo suo
domino exercituum. Terra autem eorum repleta est delicto aduersus
sanctum israhel. Fugite de medio babilonis. & saluet unusquisq; anima sua.
Ne obmutescatis super iniquitate eius. quia tempus ultionis est domino.
Uicissitudinem ipse reddit ei. Calix aureus babilon in ma
nu domini. inebrians omnem terram. De uino eius biberunt omnes
gentes. & ideo commote sunt. Subito cecidit babilon & contrita
est. Ululate super eam. tollite resinam eius & dolorem. si forte
sanet. Curauimus babilonem. & non est sanata. Derelinquamus
eam. & eamus unusquisq; in terram suam. quia peruenit usq; ad celos iu
dicium eius. & eleuatum est usq; ad nubes. Protulit dns
iustitias nras. Uenite & enarremus in sion opus dei nri.
Acuite sagittas. implete pharetras. Suscitauit dominus
spm regum medorum. & contra babilonem minet ei ut perdat eam.
quia ultio dominus est. ultio templi eius. Super muros babilonis leuate signa.
augete custodiam. Uigilate custodes. preparate insidias. quia & co
gitauit dominus & fecit quecunq; locuti est contra habitatores
babilonis. Que habitas super aquas multas locuples in thesau
ris tuis uenit finis tuus pedalis passionis tue. Iurauit dominus per
animam suam. quia replebo te hominibus quasi bruco. & super te
eleuma cantabit. Qui fecit terram in fortitudine sua. & preparauit
orbem in sapientia sua. & prudentia sua extendit celos. Dante
eo uocem multiplicabuntur aque in celo. Qui leuat nubes ab extremo
mundi. fulgura in pluuiam fecit. & producit uentum de thesau
ris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia sua. confusus
est omnis conflator in sculptili. quia mendax est & non est spiritus
in eis. Uana sunt opera & risu digna. in tempore uisitationis sue perdent
ea. Non sic hec pars iacob. quia qui fecit omnia ipse est & israhel sceptrum
hereditatis eius. Dominus exercituum nomen eius. Collides in te
uasa belli. & ego confringam in te regna. & conteram in te equum & ascensorem eius. & conteram in te currum & ascensorem
eius. & conteram in te uirum & mulierem. & conteram in te senem & puerum.
& conteram in te iuuenem & uirginem. & conteram in te pastorem &
gregem eius. & conteram in te agricolam & iugum eius. & conteram
in te ducem & magistratum. & reddam babilonem & cunctis habita
toribus chaldee omnia mala sua quę fecerunt in sion oculis uestris
ait dominus.
Ecce ego ad te mons pestifer ait dominus. qui corrumpis uniuer
sam terram. & extendam manum meam super te. & uolutabo te de petris
& dabo te in montem combustionis. & non tollent de te lapidem
in angulum. & lapidem in fundamenta. sed perditus in eternum erit
ait dominus. Leuate signum in terra. clangite buccina in gentibus.
Sanctificate super eam gentes. Annunciate contra eam regnum ararath
minni. & aschenez. Date imperate contra eam. ascendat equus
equum quasi brucum aculeatum. Sanctificate contra eam gentes regum
medos. ducem eius. & omnes magistratus eius. cunctam terram po
testatis eius. Et commouebit terra & turbabit. quia ecce cogi
tatum contra babilonem cogitatum domini. ut ponat terram ba
bilonis desertam. & inhabitabilem. Cessauerunt fortes babilo
nis a prelio. habitauerunt in munitionibus suis. Defecerunt fortitudines
& robur eorum. & facti sunt quasi mulieres. Succensa sunt habitacula
eius. contriti sunt uectes eius. currens obuiam fugienti occurret
& nuntius obuius nuntianti. ut annuntiet regi babilonis quia capta
est ciuitas eius a summo usq; ad summum. & uada occupata & paludes incense sunt igni. & uiri
belli territi sunt. Quia hec dicit dns exercituum deus israhel.
Filia babilonis quasi area. tempus triturę eius. Adhuc modi
cum. & ueniet tempus messionis eius. Comedit me. deuorauit
me nabuq rex babilonis. reddidit me quasi uas inane. Absorbuit
me quasi draco. repleuit uentre suum teneritudine mea.
& eiecit me. Iniquitas mea & uindicta mea super babilone
dicet habitatio sion. & sanguis meus super habitatores chaldee
dicet hierusalem. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego iudicabo causam
tuam. & ultionem tuam. & destruam mare eius.
& siccabo uenam eius. Et erit babilon in tumulos habitaculum
draconum. stupor & sibilus. eo quod non sit habitator. Simul
leones rugient. excutient comas uelut catuli leonum. Irritabo
eos. ponam potus eorum. & inebriabo eos ut lętentur & dormiant
somnum sempiternum. & non consurgant dicit dominus.
Deducam eos quasi agnos ad uictimam. quasi arietes cum hedis.
Quomodo capta est sesach. & comprehensa est laus uniuersę terre.
Quomodo facta est in stuporem babilon inter gentes. Ascendit
super babilonem mare. & multitudine fluctuum eius operta est.
Facte sunt ciuitates eius in stuporem. terra inhabitabilis & deserta. terra
in qua nullus habitet. nec transeat per eam filius hominis. Et
ego uisitabo super bel in babilone. & eiciam quod absorbuerat de ore
eius. & non confluent ad eum ultra gentes. Siquidem & murus babi
lonis corruit. Egredimini de medio eius populus meus. & saluet
unusquisq; animam suam. a ira furoris domini. ne forte
molliatur cor uestrum. & timeatis auditum qui auditur in terra
Et uenit nuntius auditus. & post hunc annus auditus. &
in qui terra uiolentia super terram. unusquisq; contra proximum
coreos super dominatorem.
Propterea ecce dies uenient dicit dominus. & uisitabo super sculp
tilia babilonis. & omnis terra eius confundetur. & cadent interfecti
eius in medio eius. Et laudabit super babilone celum & terra.
& omnia que in eis sunt. quia ab aquilone uenient predones
ait dominus. Et quomodo defecit babilon malleus uniuersę terre. conte
ritus est. sic de babilone exterrita erit gentium. Quia super
uenit babilonem mare. nostre plage. Recordamini procul domini.
& hierusalem ascendat super cor uestrum. Confusi sumus. quia audiuimus
opprobrium. Operuit ignominia faciem nram. quia uenerunt alieni
super sanctificationem domus domini. Propterea ecce dies uenient
dicit dominus. & uisitabo super sculptilia eius. & in omni terra
eius uulnerati. Si ascenderit babilon in celum. & si munierit
uerticem excelsi robur summum. a me uenient uastatores eius ait
dominus. Uox clamoris de babilone & contritio magna
de terra chaldeorum. quia uastauit dominus babilonem & perdidit
ex ea uocem magnam. & sonabunt fluctus eius quasi aque multe.
Dedit sonitum uox eius. quia uenit super eam. uastatus est super ba
bilonem pdo & apprehensi sunt fortes eius. & contriti sunt arcus
eorum. quia deus ultionum dominus reddens reddet eis. Inebriabo principes eius & sapientes ei. duces eius & magistratus
eius. & fortes eius. & dormient somnum sempiternum. & non
pgscentur ait rex dominus exercituum nomen ei. Hec dicit dns
exercituum. Muri babilonis lati subtilitate subtilissime subtilientur.
& porte eius excelse igni comburentur. & laborauerunt populi
ad nichilum redigentur inique erunt & dissipabuntur.
Verbum qd precepit hieremias pphe ad seraiam filium
nerie filii maasie cum pgeret cum sedechia rege in babilone in anno quarto
regni eius. Seraias aut erat princeps requietionis. Et scripsit hieremias
in libro omne qd malum uenturum erat super babilone in libro uno
omnia uerba hec que scripta sunt in libro contra babilonem.
Et dixit hieremias ad seraiam. Cum ueneris in babilone & uideris & legeris omnia uerba hec dices. Domine tu locutus
es contra locum istum ut disperdas eum & non sit in eo habitator
ab homine usq; ad pecus. & erit desolatio sempiterna. Cumq; ad
pleueris legere librum istum. ligabis ad eum lapidem & proiices
illum in medio euphraten. & dices. Sic submergetur babilon
& non consurget a facie afflictionis quam ego adducam super eam
& dissoluetur. Usque huc uerba hieremie. Et factum est cum nauiga
ret seraias. & ascenderet in terram. Et mansit hieremias filius
maasie filii sedechie & omnes principes iude coram hieremia.
Et fecit hieremias filius hilchie filii amasie & omnes principes ad hieremiam
dicentes. Dne deus israhel tu locutus es contra gentem hanc. quam furore
fecerat in terra. & mundauit. usq; ad prophetas eius. Et ecce ipsi
cecidisse sedechias rex babilonis.
Accidit autem in anno nono regni eius mense decimo. decima mensis. uenit nabuchodonosor rex babilonis ipse & omnis exercitus eius ad ciuitatem hierusalem
& obsederunt eam. & circumdederunt contra eam munitionem per circuitum.
& fuit ciuitas obsessa usq; ad undecimum annum regis sedechie. Mense
autem nono. nona mensis obtinuit famem ciuitatem. & non erat panis
populo terre. Et diruptum est murus ciuitatis. & omnes uiri belli exierunt
de ciuitate nocte per uiam portę que est inter duos
muros. & ducit ad hortum regis. & chaldei obsidebant ciuitatem in circuitu
gyro. & abierunt per uiam que ducit heremum. Persecutus au

ccerunt chaldei regem & apprehenderunt sedechiā inducerunt eum ad regem babilonis in reblatha & locutus est ei iudicia.
Et iugulauit rex babilonis filios sedechie in oculis eius, sed & omnes principes iude occidit in reblatha. & oculos sedechie excecauit & vinxit eum compedibus & adduxit eum rex babilonis in babilonem & posuit eum in domo carceris usq; ad diem mortis eius.
In mense autem quinto decima mensis ipse est annus nonus decimus nabuchodonosor regis babilonis venit nabuzardan princeps militum qui stabat coram rege babilonis in hierusalem & incendit domum dominum & domum regis. & omnes domos hierusalem & omnem domum magnatum igne combussit. & muros hierusalem per circuitum destruxerunt chaldei omnes qui erant cum principe militum. De pauperibus autem populi & de reliquo populo qui remanserat in ciuitate & de perfugis qui ceciderant ad regem babilonis. & de reliquo populo transtulit nabuzardan princeps militum captiuos de agricolas. Columnas autem aereas que erant in domo domini. & bases & mare aereum quod erat in domo domini contriuerunt chaldei & tulerunt omne es eius in babilonem. & lebetes. & creagras. & psalatria. & cyathos. & morcariola. & omnia vasa aerea quibus ministrabant tulerunt. & thuribula. & thymiateria. & crateras. & ceteros vasis aureos & argenteos tulit magister militum. & duas columnas. & mare unum. & duodecim boves aereos qui erant sub basibus quas fecerat rex salomon in domo domini. Non erat pondus eorum omnium vasorum. hec. Octo columne. & altitudo erat una columne octodecim cubitorum. & funiculus duodecim cubitorum ambiebat eam. Porro grossitudo ei⁹ cubitorum quatuor & meri inscriptura erat in ea. capitella super ea aerea & mala granata nona quinta & species deperditicia. Omnia mala granata eorum retractus circumdabant. Et tulit magister militum sacerdotem primum & sophoniam sacerdotem secundum. & tres custodes vestibuli. Et de ciuitate eunuchum unum qui erat super muros & uiros bellatores. & septem viros de his qui videbant faciem regis qui inuenti sunt in ciuitate & scribam principem militum qui probabat rectores. & lxⁱ viros de populo terre. qui inuenti sunt in medio ciuitatis. Tulitque eos nabuzardan magister militum & duxit eos ad regem babilonis in reblatha. Et percussit eos rex babilonis & interfecit eos in reblatha. & migrauit iuda de terra sua. Iste est populus quem transtulit nabuchodonosor. In anno septimo capti milia iudeorum xⁱ. & iechonias rex. In anno octauo decimo nabuchodonosor. hierusalem. In anno octauo decimo nabuchodonosor. transtulit nabuzardan princeps militum iudeos. Numerati septingenti. xl. & quinq; Omnes ergo animarum.

Multa sexcenta.

Factum est autem in anno septimo & tricesimo transmigrationis iechonie regis iude xii. mense xxv. prima elevauit euilmerodach rex babilonis ipso anno regni sui capita iechonie regis iude & eduxit eum de domo carceris. & locutus est cum eo bona. & posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in babilone. & mutauit vestimenta carceris ei⁹ & comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vite sue. & cibaria eius cibaria perpetua dabantur ei a rege babilonis statuta per singulos dies. usq; ad diem mortis sue cunctis diebus vite eius.

THEC VERBA

Libri que scripsit baruch filius neriæ filii maasie. filii sedechie filii sedei. filii elchie in babilonia in anno quinto. in septima die mensis. in tempore quo ceperunt chaldei hierusalem & succenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie filii iechonie regis iude. & ad aures omnis populi audientis librum. & ad aures potentum filiorum regum. & ad aures prophetarum. & ad aures populi a minimo usq; ad maximum eorum. habitantium in babilonia ad flumen sudi. Qui audientes ploraverunt & ieiunabant. & orabant in conspectu domini. & collegerunt pecuniam secundum quod potuit unusquisq; manus. & miserunt in hierusalem ad ioachim filium helchie filii salomi sacerdotem. & ad sacerdotes & ad omnem populum qui inuentus est cum eo in hierusalem. cum accepissent vasa templi domini migrata iudea que allata fuerant de templo. decima die mensis sivan. vasa argentea que fecerat sedechias filius iosie rex iude. postquam ceperat eum nabuchodonosor rex babilonis iechoniam & principes. & cunctos potentes & populum de babilonia. reduxisset. in babilonia. dixerunt Ecce nos mittimus ad vos pecuniam. quibus emite holocaustomata & thus. & facite manna. & offerte pro peccato ad aram domini dei nri. & orate pro vita nabuchodonosor regis babilonis. & pro vita baltasar filii eius. ut sint dies eorum sicut dies celi super terram. & det dominus virtutem nobis. & illuminet oculos nostros. ut viuamus sub umbra nabuchodonosor regis babilonis. & sub umbra baltasar filii eius. & seruiamus eis multis diebus. & inueniamus gratiam in conspectu eorum. Et precibus ipsius orate ad deum dei nri pro nobis. quia peccauimus domino deo nro. & non est auersus furor eius a nobis usq; in hunc diem. & legetis istum librum quem misimus ad vos. recitare in templo domini in die sollempni. & in diebus opportunis & dicetis. Domino deo nro iustitia. nobis autem confusio faciei nre sicut est die hac omnibus habitantibus hierusalem regibus nris & principibus nris. sacerdotibus nris. & prophetis nris. & patribus nris. Peccauimus ante dominum & non credidimus obsidentes eum. & non fuimus subiecibiles illi. & non audiuimus voce domini dei nri ut ambularemus in mandatis eius que dedit nobis adhuc quidem patres nostri de die qua egressi sunt de terra egypti usq; in hunc diem. Et audiuimus voce domini dei nri secundum omnia verba prophetarum quos misit ad nos. & unusquisq; in cogitationibus malignis operati sumus ut faceremus mala ante oculos domini dei. Proinde dedit dominus verbum suum quod locutus est ad nos & ad iudicandos nos qui iudicauerunt israel & ad reges nros & ad principes nros. & ad omnem israel & iudam. ut adduceret super nos mala magna que non sunt facta sub omni celo secundum quod facta sunt in hierusalem secundum que scripta sunt in lege moysi. ut manducaret homo carnem filii sui. & carnem filie sue manducaret. & dedit nos sub manus regum omnium qui circumcirca nri sunt in opprobrium & in desolationem in omnibus populis quas dispersit dominus. & fecit eos esse sub eo & non supra. quia peccauimus domino deo nro. non obaudientes voci ipsius. Domino deo nro iustitia nobis autem & patribus nris confusio facie sicut est die hac. & adduxit super nos dominus omnia mala hec. que locutus est nobis. Et non fecimus deprecari faciem domini dei nri. ut reuerteretur unusquisq; a uiis suis pessimis. Et vigilauit dominus in malis & adduxit ea super nos. quia iustus est dominus in omnibus operibus suis que mandauit nobis & non audiuimus voci eius ut ambularemus in preceptis domini que dedit ante faciem nram.

Et nunc domine deus israel qui eduxisti plebem tuam de terra egypti in manu valida. & in signis. & in portentis & in uirtute tua magna. & in brachio excelso. & fecisti tibi nomen sicut est die iste peccauimus impie egimus iniuste quicquid dne deus noster in omnibus iustitiis tuis. Auertatur ira tua a nobis quia derelicti sumus pauci inter gentes ubi dispersisti nos. Exaudi domine preces nras & orationes nras. & educ nos propter te. & da nobis inuenire gratiam in conspectu eorum qui nos abduxerunt ut sciat omnis terra quia tu es dominus deus noster. & quia nomen tuum inuocatum est super israel & super semen ipsius. Respice domine de domo sancta tua nobis. & inclina aurem tuam & audi. aperi oculos tuos & vide. quia non mortui qui sunt in inferno quorum spiritus ablatus est auferetur. sed da honorem & iustificationem domino. sed anima que afflicta est super magnitudinem malitie sue. & incedit curua. & infirmus. & oculi deficientes. & anima esuriens. dabunt tibi gloriam & iustitia domine. quia non in fiducia iustitiarum patrum nostrorum nos fundimus misericordiam coram conspectum tuum domine deus noster. sed quia misisti furorem tuum super nos sicut locutus es in manu omnium seruorum tuorum prophetarum. sic dixit dominus. Inclinate humerum uestrum. & seruite regi babilonis & operamini regi babilonis. & habitabitis in terra quam dedi patribus uestris. Quod si non audieritis voce domini operari regi babilonis. & desolationem facia de urbibus iuda. & a foris de hierusalem. & auferam a nobis pace vocum dicit dominus. & voce gaudii. & voce sponsi & voce sponse. & erit omnis terra sine cultore absque habitatore sui. Et non audierunt vocem tuam ut operarentur regi babilonis & statuisti verba tua que locuta es in montibus. puerorum tuorum prophetarum tuorum ferentur ossa patrum nostrorum de loco isto. Et ecce ipsa proicta sunt in calore solis. & in gelu noctis. & mortui sunt in dolore. pessimi. in fame. & in gladio & emulatione. Et posuisti templum tuum in quo inuocatum est nomen tuum super eo sicut est. & fecisti nobis domine deus noster secundum omnem benignitatem tuam. & secundum misericordiam tuam illam magnam. sicut locutus es in manu pueri tui moysi. in die qua precepisti scribere legem tuam coram filiis israel dicens. Si non audieritis voce mea. animo hec magna & multa conteret in multitudinem gentes. quem ego dispergam eos. quia scio ego quod non auditurus sit populus. Populus enim est dura cervice & conuertere ad cor suum in terra dispersionis sue. & scient quia ego dominus dei eorum. & dabo eis cor & auditum auribus. & laudabunt me in terra captiuitatis sue. & memores erunt nominis mei. & auertent se a dorso suo duro. & a malis operibus suis. quia reminiscentur uiam patrum suorum qui peccauerunt in me. & reuocabo eos in terram quam iuraui patribus eorum abraham. ysaac. & iacob. & dominabuntur eis. & multiplicabo eos. & non minorabuntur. Et feriam illis testamentum sempiternum. ut sim illis in deum. & ipsi erunt mihi in populum. & non mouebo amplius populum meum israhel de terra quam dedi illis. Et nunc domine impone dei israel animam mansuetis. & fac anyci clamat ad te. Audi domine & miserere quia deus es misericors. & miserere nri quia peccauimus ante te. quia sedes in sempiternum. & nos perimus in eternum. Omnem iniquitatem patrum nostrorum qui peccauerunt ante te. & memento manus tue. & nominis tui in tempore isto. quia tu es dominus deus noster. & laudabimus te domine quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nris. & ut inuocemus nomen tuum & laudemus te in captiuitate nra. quia conuertimus in iniquitate patrum nostrorum qui peccauerunt ante te. Ecce nos hodie in captiuitate nra sumus. quibus dispersisti in opprobrium. & in maledictum. & in peccatum. secundum omnes iniquitates patrum nostrorum qui discesserunt a te domine deus noster. Tu es dominus deus noster. & non laudabimus te domine. quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nris. ut inuocemus nomen tuum. & laudemus te in captiuitate nra. quia conuertimus in iniquitate patrum nostrorum qui peccauerunt ante te. Ecce nos hodie in captiuitate nra sumus. quibus dispersisti in opprobrium. & in maledictum. & in peccatum. secundum omnes iniquitates patrum nostrorum qui discesserunt a te domine deus noster. Tu es dominus deus noster. & non laudabimus te domine deus noster. Quia hoc est quod mandauit aurib; populo ut scirent prudentia. Quod est verbum mandatum eius.

aū dederunt lumen meū isti dñs suf. & locaē sunt. Vocatē
sunt & dixerunt ecce assumus. & dixerunt ei cum tacuisti
tace qui fecit illas. Hec dñs nr. & non estimabit ali aduersus
eum. Hec adnuente omne mū disciplina. & tradidit illam
iacob puero suo. & israhel dilecto suo. Post hec uisus
est. & cum hominib; conuersat est.
Ic liber mandator dī. & lex que est in eternum. Omis qui
tenent eam adducam. qui aū de eis querunt ea in mortē. Con
uertere iacob & appehende eam. Ambula pua. ad splendore
eius. contra lumē eius. ne tradas altrō glam tuam. & diuitiaē
tuam genti alienigene. Beati sumus isr. qm quae dō placent
nobis manifesta sunt. Anime quitor esto ppls mi memora
bilis isr. Venundati estis gentib; non pdonē. si. ppē qd
mirā adnacundiam puocastis dm. Crabit eū qui aduersarius
eius facit. Sacrificauerunt demoniis & non deo. dīs quos
ignorabant. noui recentes uenerunt quos non horruerunt
patres eorum. Et dereliquisti deū qui genuit te. & obliuisci
eris dñm nutritorē tuū. Et uidit dñs. & abominatus est
quoniā irritauerunt eū filii sui & filie. & dixit. Auertā faciē
meā ab eis. & ostendā quis erit finis eorum. Generatio enī
peruersa est. filii in quib; non est fides. Ipsi me prouocauerunt
in eo qui deus non est. irritauerunt me in idolis suis. & ego
adducā eos ad emulationē in eo qui populus non est. in gente
insipiēti irritabo illos. Ignis succensus est furore meo. &
ardebit usq; ad inferni nouissima. & deuorabit terrā & germē
eius. & montiū fundamenta exurā. Congregabo sup eos mala
& sagittas meas complebo in eis. Consumpti fame & deuorati
auis morsu. & dentes bestiarū immittā in eos cū furore
trahentiū sup terrā & in domib; interficiet eos gladius. Ab
extra uastabit eos mors. & de cubiculis similiter formido.
Iuuenē cū lactente. & hominē cū homine senē pariter capiet.
Et dicā ubi sunt dii eorum. petra in qua confidebant. qui
comedebant adipes uictimarū eorum. bibebant uinū libami
norum eorum. surgant & opitulentur uobis. & sint uobis
protectores. Videte quia ego sum solus. & non est deus
extra me. Ego occidā & uiuificabo. percutiam & ego sanabo.
& non est qui de manu mea possit eruere. Leuabo ad celum
manū meā & dicā. Uiuo ego in eternū. Si acuero ut fulgur
gladium meum. & arripuerit iudicium manus mea. reddā
ultionē hostib; meis. & his qui oderunt me retribuā. Inebriabo
sagittas meas sanguine. & gladius meus deuorabit carnes.
de sanguine interfectorum & captiuorum. a capite principū
inimicorum. Lauabit manus suas in sanguine peccatoris.
pedes eius tingentur in sanguine hostiū. & uestimenta eius
ex sanguine occisorum. Inebriabitur gladius meus in terra
uestra. & caro uestra deuorabitur sanguine occisorum &
captiuorum. a capite principum hostium. Lauabitur manus
tua in sanguine. & pedes tui tingentur in sanguine hostium.
Sicut canes lingent sanguinem inimicorum tuorum. ex ipso
tibi portionem. Uidete

fus est a filia syon omnis decor eius. facti sunt principes
eius velut arietes non inuenientes pascua. & abierunt absq;
fortitudine ante faciem sequentis. Recordata
ta est hierlm dierum afflictionis sue & preuaricationis om
nium desiderabilium suoꝝ. que habuerat a diebꝰ antiquis
cum caderet pplꝰ eius in manu hostili & nō esset auxiliator:
viderunt eam hostes & derserunt sabbata eius.
Peccatum peccauit hierlm. propterea instabilis facta est: omnes
qui glorificabant eam spreuerunt illam. quia viderē ignomi
niam eius. ipsa autē gemens conuersa est retrorsum.
Sordes eius in pedibꝰ eius. nec recordata est finis sui. deposita
est vehementer nō habens consolatorē vide domine afflic
tionē meam quoniā erectus est inimicus. Manum suā
misit hostis ad omnia desiderabilia eius. quia vidit gentes
ingressas sanctuarium suum de quibꝰ preceperas ne introirent in
ecclesiam tuam. Omnis pplꝰ eius gemens &
querens parem dederunt pciosa quaq; pro cibo ad refocillan
dam animā. vide domine & considera quia facta sum vilis.
O vos omnes qui transitis per viam attendite & videte si est dolor
similis sicut dolor meus. qm̄ vindemiauit me ut locutus est
dominus in die furoris sui. De excelso misit ignem
in ossibꝰ meis. & erudiuit me expandit rete pedibꝰ meis. con
vertit me retrorsum. posuit me desolatā tota die merore
confectam. Vigilauit iugum iniquitatum meaꝝ manu
sua conuolute sunt & imposite collo meo. infirmata est
virtus mea. dedit me dominus in manibus de quibus non potero
surgere. Abstulit dominus omnes magnificos meos
de medio mei. vocauit aduersum me tempus ut conteret
electos meos. conculcauit calcatu dominus virgā filie iuda.
Ideireo ego ploransꝰ & oculus meus deducens aq
qua longe facta est a me consolator. conuertens animā meā
ut reficiat filii mei perdita. qm̄ inualuerunt inimici.
Expandit syon manus suas. non est qui consoletur eā. man
dauit ad iacob circuitus eius hostes eius. facta est hie
rusalem quasi pollutio menstruate eoꝝ. Iustus est
dominus quia os eius ad iracundiam prouocaui. audite obse
cro uniuersi pplꝰ. & videte dolorē meum. virgines meę &
iuuenes mei abierunt in captiuitatē. vocaui amicos meos. ipsi
deceperunt me. Sacerdotes mei & senes mei in urbe
consumpti sunt. quia quesierunt cibum sibi ut reficerent
animas suas. Vide domine quoniā tribulor. uenter
meus conturbatus est. conuersum est cor meum in me. quia
amaritudine plena sum foris interficit gladius. & domi
mors similis est. Audierunt quia ingemisco ego.
& non est qui consoletur me. omnes inimici mei audierunt malū
meum. gauisi sunt quia tu fecisti. adduxisti diē consolationis. & fient
sicut me. Ingrediatur omne malum coram te. & pange
mihi sicut pepigisti mihi propter omnes iniquitates
meas. multi enim gemitus mei. & cor meum merens.
Quomodo obscurauit dominus in furore suo filiam syon.
proiecit de celo in terram inclitam israel. & non est recordatus scabelli
pedum suorum in die furoris sui. Precipitauit dominus
nec pepercit omnia speciosa iacob. destruxit in furore suo muni
tiones suas virginis iude deiecit in terram pollute regnum &
principes eius. Confregit in ira furoris sui omne cornu
israel. auertit retrorsum dexteram suam a facie inimici. & succē
dit in iacob quasi ignem flamme deuorantis in gyro.
Tetendit arcum suum quasi inimicus. firmauit dexteram suā
quasi hostis. & occidit omne quod pulchrum erat in tabernā
culo filie syon. effudit quasi ignem indignationē suā.
Factus est dominus velut inimicus. precipitauit israel precipitauit
omnia menia eius. dissipauit munitiones eius & replenit in filia
inde humiliatum & humiliatam. Et dissipauit quasi
hortum cinctorum suum. demolitus est tabernaculum suū. obli
uionē tradidit dominus in syon festiuitatis & sabbati. & ob
probrio indignationē furoris sui regem & sacerdotem.
Reppulit dominus altare suum maledixit sanctificationi sue.
tradidit in manu inimici muros turrium eius. uoce dederē
in domo domini sicut in die solemni. Cogitauit dns
dissipare murum filie syon. tetendit funiculum suum. & nō auer
tit manū suā a perditione luxit antemurale & murus pariter
dissipati sunt. Defixe sunt in terra portę eius. perdi
dit & contriuit vectes eius. regem eius & principes eius in
gentibꝰ nō est lex & prophete eius non inuenerunt visionē a dño.
Sederunt in terra conticuerunt senes filie syon. consperserē cinere
capita sua accinxerunt se cilicio. abscondere in ter
ra capita sua virgines iude. Defecerunt pre lacrimis oculi
mei. conturbata sunt viscera mea. effusum est in terra iecur
meum super contritione pplī mei. cum deficeret parvulus &
lactens in plateis oppidi. Matribus suis dixerunt
ubi est triticum & vinum cum deficerent quasi vulnerati in pla
teis ciuitatis cum exalarent animas suas in sinu matrum suarum.
cui comparabo te. vel cui assimilabo te filia hierlm. cui adequabo
te. & consolabor te filia syon. magna enim velut mare contri
tio tua. quis medebitur tui. Prophete tui viderunt falsa
bilia & fatua. nec aperiebant iniquitatem tuam. ut te ad penitentiam
prouocarent. viderunt autem assumptiones falsas & eiectiones.
Plauserunt super te manibus. sibilauerunt & mouerunt caput suum super filiam
hierlm. hec est urbs dicentes perfecti decoris. gaudium vniuerse terre.
Aperuerunt super te os omnes inimici tui. sibilauerunt & fremuerunt
dentibus & dixerunt deuorabimus eā. ecce ista est dies quam expec
tabamus. inuenimus vidimus. fecit dominus quod cogitauit.
Complenit sermonem suum quē preceperat a diebus antiquis. destruxit
& non pepercit & letificauit super te inimicum. & exaltauit cornu
hostium tuorum. Clamauit cor eorum ad dominum super muros
filie syon. deduc quasi torrentem lacrimas per die & nocte. & non
det requiem tibi. neq; cessent pupille oculi tui. Consur
ge laudā in nocte in principio vigiliarum. effunde sicut aquā cor tuū
ante conspectum domini. leua ad eum manus tuas pro anima bus
parvulorum tuorum qui defecerunt infame in capite omnium compagi.
Vide domine & considera. quem vindemiaueristi sic. Si quis co
medat mulieres fructum suum. parvulos amensura palmę.
si occidit in sacerdote & propheta. Iacuerunt
foris in terra puer & senex. virgines mee & iuuenes mei ceciderunt
in gladio. interfecisti in die furoris tui. percussisti nec misertus es.
Vocasti quasi ad diem sollempnē qui terrerent me de circuitu. &
non fuit in die furoris domini qui effugeret & relinqueret
quos educauit & enutriuit inimicus meus consumpsit eos.
Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius.
me minauit & adduxit in tenebras extraneum & non lucem.
Tantum in me vertit & conuertit manum suam tota die:
Vetustam fecit pellem meam & carnem meam contriuit ossa mea.
Edificauit in circuitu meo & circumdedit me felle & labore. in te
nebris collocauit me quasi mortuos sempiternos. Circū
edificauit ad vsum me ut non egrederer. aggrauauit compedem
meum. Sed & cum clamauero & rogauero. excluse
orationem meā. Concluse sunt vie mee lapidibꝰ quadris
semitas meas subuertit. & contriuit me posuit me desolatā.
Tetendit arcum suum. & posuit me quasi signum ad sagittam.
in me intendit. misit filias pharetre sue. Factus sum
in derisum omni populo meo. canticum eorum tota die:
Repleuit me amaritudinibus. inebriauit me absinthio.
Et confregit ad numerum dentes meos. cibauit me cinere.
Et repulsa est anima mea. obliti sum bonorum. Et dixi
perijt finis meus. & spes mea a domino. Recordare pau
pertatis & transgressionis mee. & absinthii & fellis.
Memoria memor ero. & tabescet in me anima mea. Hoc
recolens in corde meo. ideo sperabo. Misericordie dni
multe quia non sumus consumpti. quia non defecerit miseratio
nes eius. Renouabuntur diluculo. multa est fides tua.
Pars mea dominus dixit anima mea. propterea expectabo eum.
Bonus est dominus sperantibus eum. anime querenti illum.
Bonum est prestolari cum silentio salutare dei. Bonū
est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua.
Sedebit solitarius & tacebit. quia leuabit se super se.
Ponet in pulvere os suum. si forte sit spes. Dabit p
ercutienti se maxillam saturabit opprobrijs. Quia non re
pellet in sempiternum dominus. Quia si abiecit & mi
serebitur secundum multitudinem miserationum suarum.
Non enim humiliauit ex corde suo. & abiecit filios hominum.
Ut conteret sub pedibus eius omnes vinctos terre.
Ut declinare iudicium viri in conspectu vultus altissimi.
Ut peruerteret hominem in iudicio suo dominus ignorauit.
Quis est iste qui dixit ut fieret. domino non iubente. ex
ore altissimi egredientur nec bona nec mala.
Quid murmurauit homo uiuens. vir pro peccatis suis.
Scrutemur vias nras. & quęramus. & reuertamur ad dnm.
Leuemus corda nra cum manibus. ad dnm in celos. Nos
inique egimus. & ad iracundiam prouocauimus. idcirco tu in
exorabilis es. Operuisti in furore & persequebaris nos. occi
disti nec pepercisti. Opposuisti nubem tibi. ne transeat
oratio. Eradicationem & abiectionem posuisti me
dio populorum. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici
mei. Formido & laqueus facta est nobis vastitas & con
tritio. Diuisiones aquarum deduxit oculus meus in
contritione filie populi mei. Oculus meus affluxit. Et
non tacuit nec quieuit. donec respiceret
& videret dominus de celis. Oculus meus deprędatus
est animam meam. in cunctis filiabus urbis mee. Venationem expulerunt
quasi aues inimici mei gratis. Lapsa est in lacum
vita mea. & posuerunt lapidem super me. Inundauerunt
aque super caput meum dixi perii. Inuocauit nomen tuum
domine de lacu nouissimo. Vocem meam audisti.
ne auertas aurem tuam a singultu meo & clamoribus.
Appropinquasti in die quando inuocauit te. dixisti ne timeas.
Iudicasti domine causas anime mee. redemptor vite mee.
Vidisti domine nequitiam eorum. ad vsum me iudicasti iudicium
meum. Vidisti omnem furorem. omnes cogitationes
eorum ad vsum me. Audisti opprobria eorum domine
omnes cogitationes eorum ad vsum me. Labia insurgen
tium mihi. & meditationes eorum ad vsum me tota die.
Sessionem meam & resurrectionem eorum vide domine ego sum psalma
eorum. Redde eis vicem domine. iuxta opera manuum
suarum. Dabis eis scutum cordis. laborem tuum.
Persequeris in furore & conteres eos sub celis domine.
Quomodo obscuratum est aurum. mutatus est color optimus.
dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum.
Filii syon inclyti & amicti auro primo. quomodo
reputati sunt in vasa testea. opus manuum figuli.
Sed & lamie nudauerunt mammam. lactauerunt catulos su
os. filia populi mei crudelis quasi struthio in deserto.
Adhesit lingua lactantis ad palatum eius in sitim. parvuli peti
erunt panem & non erat qui frangeret eis. Qui ves
tiebantur in croceis amplexati sunt stercora. Et maior effec
ta est iniquitas filie populi mei peccato sodomorum. que subuersa
est in momento. & non ceperunt in ea manus. Candi
diores nazarei eius nive. nitidiores lacte. rubicundiores
ebore antiquo. saphiro pulchriores. Denigrata
est super carbones facies eorum. & non sunt cognoti in plateis.
ad hesit cutis eorum ossibus. aruit & facta est quasi lignum.
Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame. qui fluxerunt
vulnerati a frugibus agri. Manus mu
lierum miserorum coxerunt filios suos. facti sunt cibus
earum in contritione filie populi mei. Complenit dns
furorem suum. effudit iram indignationis sue. & succē
dit ignem in syon. & deuorauit fundamenta eius.
Non credidissent reges orbis & vniuersi habitatores orbis quo
niam intrabit hostis & inimicus per portas hierlm.
Propter peccata prophetarum eius. & iniquitates sacerdotum eius
qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum.
Errauerunt ceci in plateis polluti in sanguine. cum quibus non
possent. contingere vestimenta sua. Recedite polluti
clamauerunt eis. recedite abite nolite tangere. quia sancta pol
luistis & commaculauerunt in gentibus. ideo ait dominus non addet
ultra ut habitet te
ipsi. Facies domini diuisit eos. & non addet ut respiciat
eos. Facies sacerdotum non erubuerunt neq; senibus miserti sunt.
Cum adhuc subsisteret auxilium. deficientibus oculis nostris ad inanem
vanum cum respiceremus. ad gentem que saluare non poterat.
Lustrauerunt gressus nostros ne intremus plateas nostras. adpropin
quet finis noster. impleti sunt dies nostri. quia venit finis noster.

Vdatores fuerunt p̄ scrutatores mei aquilę qui sup̄ montes p̄scrutati sunt nos: et de serto mihi dixerunt nobis: Spēs nr̄a
et p̄ dominum capti sumus et peccatis nr̄is: cui dicimus in ruinam
nr̄am uenimus in gentib̄: Gaude & lętare filia dom̄.
qui habitas in terra hus: adte ęgr̄: pueniet calix. inebriaberis
& eę: nudaberis. Completa est iniquitas tua filia Sion.
non addet ultra ut transmigres te. uisitabit iniquitatem tuā
filia dom̄. discooperiet peccata tua. Oratio hieremię pphętę
Recordare domine quid acciderit nob̄. intuere & respice opp̄bm
nr̄m. Hereditas nr̄a uersa est ad alienos: dom̄ nr̄e ad extra-
neos. P upilli facti sumus absq; patre: matres nr̄e sicut uidue.
Aquam nr̄am pecunia bibimus. ligna nr̄a p̄cio comparauimus.
Cervicib̄ nr̄is minabamur: lassis non dabat̄ requies. Ęgypto
dedimus manum & assirio: ut saturaremur pane. Patres
nr̄i peccauerunt & non sunt. & nos iniquitates eor̄ portamus.
Serui dominati sunt nr̄i. & non fuit qui redimeret de manu
eor̄. In animab̄ nr̄is afferebamus panem nob̄. a facie gladii in
deserto. Pellis nr̄a quasi clibanus exusta est. a facie tempe-
statum famis. Mulieres in Sion humiliauerunt. uirgines in
ciuitatibus Iuda. Principes manu suspensi sunt. facies senum
non erubuerunt. Adolescentib̄ impudice abusi sunt & pueri in
ligno corruerunt. Senes de portis defecerunt iuuenes de cho-
ro psallentium. Defecit gaudium cordis nr̄i. uersus est in luctū
chorus nr̄. Cecidit corona capitis nr̄i. ue nob̄ qa peccauimus.
Propterea mestum factum est cor nr̄m. ideo contene-
brati sunt oculi nr̄i. propter montem Sion quia disperiit uulpes
ambulauerunt in eo. Tu aut̄ domine in eternum permanebis: &
solium tuum in generationem & generationem. Quare in perpe-
tuum obliuiscēris nr̄i. & derelinques nos in longitudine
dierum. Conuertere nos domine & conuertemur: innouа
dies nostros sicut a principio. ℣.

HEC VIS PROPHETA CUM IOACHIM REGE
captiuus ductus est in babilonem. ibiq; his quecumq; cap
tiui fuerant prophetauit predicendo. qđ ad hieremię uaticinia
scultato. audierit sua ut dicitur & uaticinia audiens in
hierosolimam stare. quam ille euersuram ex p̄ceptis. Crucesimo
anno captiuit̄ sue anno. & captiuitatis sue primo exorsus est
ad uaticinandum loqui & canere ea quę uox posterior hic
michaelis hieremię manifeste pphetauerunt. Sermo eius ne
sacer esse ne admodum clarus esse. sed interdum medie com-
peratus. Sacerdos ipse sicut & hieremias principia uolumi
nis & finem magnis habuit obscuris: inuidiosa. Sed
& ambigua eius edita. a multis ultra obhebraicos uitia
sacri uiuor quo eius exemplaria ex fuerunt de mendosis libris.
bonis emendatis: malis omissis. malis quibusdam
Legere & hunc ne in manus quia prolapse
& corrupta. manifestum est. Tertium legendi
anni mei & huius subannuatum. sunt illis. qui nemo eos
Hec in septuaginta legere Sed uerum ne illud as
erit eundem qui prius in septuaginta uir. ut uaticinii sagitto
ri. sagitta uerbum breue ne quandoque sagitto
ri. sagitta uerbum breue ne quandoque senescat.

INCIPIT LIBER EZECHIELIS PROPHETE

FACTVM EST I
TRICESIMO AN
NO I QVARTO I
QVINTA MENSI
CVCEM I MEDIO

captiuorum iuxta fluuium chobar: aperti sunt cęli. & uidi uisiones
di inquieta mentis. ipse est animus quoties mansuetudinem
regis reddunt facium est uerbum domini ad ezechihel filiū buz
sacerdotis in terra chaldeorum secus fluuium chobar. & facta est
super eum ibi manus domini. Et uidi. & ecce uentus turbinis
uenie bat a aquilone & nubes magna. & ignis inuoluens
& splendor in circuitu eius. & de medio ignis quasi species
electri. & de medio ignis. & similitudo quatuor
animalium. & hec aspectus eorum. Similitudo hominis erat
Et iiii. facies uni. & iiii. penne uni. & pedes eorum pedes rec-
ti. & planta pedis eorum quasi planta pedis uituli. & scintille
quasi aspectus eris candentis. & manus hominis sub pennis
eorum in iiii. partib̄. Et facies & pennę iiii. partes habe-
bant iunctę: erant penne eorum alterę ad alteras. Non
flectebant cum incederent. sed unum quodq; ante faciem suam
ibat. Similitudo autem uultus eorum facies hominis & facies leonis a dex-
tris ipsorum iiii. Facies aut̄ bouis a sinistris ipsorum iiii. & facies
aquile desuper ipsorum iiii. & facies eorum & pennę eorum extente
desuper. Due pennę singulorum iungebant. & due tegebant
corpora eorum. & unum quodq; coram facie sua ambulabat.
Vbi erat spūs impetus illuc gradiebantur. nec reuertebantur cum
ambularent. Et similitudo animalium. & aspectus eorum tam-
quam carbonum ignis ardentium. & quasi aspectus lampadarum.
Hęc erat motus discurrens in medio animalium. splendor ig-
nis. & de igne fulgur egrediens. Et animalia reuertebantur
uelut fulgur coruscationis. Cumq; aspicerem animalia. apparuit rota una super
terram iuxta animalia habens iiii. facies. Et aspectus rotarum
& opus earum quasi uisio maris. Et una similitudo ip-
sarum iiii. & aspectus earum & opera quasi sit rota
in medio rote. Per iiii. partes earum current̄ ibant. & non
reuertebant cum ambularent. Statura quoq; erat eis
altitudo & horribilis aspectus. & totum corpus plenum
oculis in circuitu ipsorum iiii.
Cumq; ambularent animalia. ambulabant pariter rote
iuxta ea. & cum eleuarent animalia de terra. eleuabantur
simul & rote. Quocumq; ibat spūs illuc current spūs. rote
pariter eleuabantur sequentes eum. Spūs enim rote erat in rotis.
Cum euntib̄ ibant. & cum stantib̄ stabant. & cum eleuaren
tur a terra pariter eleuabantur & rote sequebantur eas. quia spūs
erat in rotis. Et similitudo super capita animalium firmamen
quasi aspectus crystalli horribilis. & extenti super capita eorum
desuper. sub firmamento alę pennę eorum recte alteri ad alteri.
Vnumq̄q; duabus. alię uelabant corpus suum. & alteri simili
uelabantur. Et audiebam sonum alarum quasi sonū aquarum
multarum. quasi sonū sublimis dei. Cum ambularet quasi sonus
erat multitudinis. ut sonus castrorum. Cumq; starent. demittebant
pennas suas. Nam cum fieret uox super firmamentum quod erat
capita eorum. stabant & submittebant alas suas. Et super fir-
mamentum quod erat imminens capitibus eorum. quasi aspectus lapidis
saphiri. similitudo throni. & super similitudinem throni. similitu-
do quasi hominis desuper. Et uidi quasi speciem electri. uelut
aspectum ignis intrinsecus eum. a lumbis eius desuper. & a lumbis
eius usq; deorsum uidi quasi speciem ignis ardentis. undique
uelut aspectum arcus cum fuerit in nube die pluuie. Hic
aspectus splendoris per gyrum. hec uisio similitudinis gloriae
Et uidi. & cecidi in faciem meam.
Et audiui uocem loquentis. & dixit ad me. Fili hominis sta
super pedes tuos. & loquar tecum. Et ingressus est in me spi-
ritus cum loqueret ad me. & statuit me super pedes meos. Et audi-
ui loquentem ad me & dicentem. Fili hominis. mitto te ad
filios israel. ad gentes apostatantes que recesserunt a me.
Patres eorum prevaricati sunt pactum meum usq; ad diem hanc. & filii dura
facie & indurabili corde sunt. ad quos ego mitto te. Et
dices ad eos. Hec dicit dominus deus. si forte audiant & si
forte quiescant. quia domus exasperans est. & scient quia pro-
pheta fuerit in medio eorum. Tu q̄ fili hominis ne timeas eos. neq; ser-
mones eorum timeas. quia increduli & subuersores sunt tecum.
& cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas. neq; ab aspectibus
ne formides. quia domus exasperans est. Loqueris q̄ verba mea
ad eos. si forte audiant & quiescant. quia exasperatores sunt.
Tu aut̄ fili hominis audi quecumq; loquor ad te. & noli esse
exasperans sicut domus exasperans est. Aperi os tuum & manduca
quecumq; ego do tibi.
Et uidi & ecce manus dimissa ad me in qua erat liber
uolutilis. Et expandit illum coram me. qui erat scriptus intus & foris
& scripte erant in eo lamentationes & carmen & uę. Et dixit
ad me. Fili hominis. quodcumq; inuenieris comede. Comede librum
istum. & uade loquere ad filios israel. Et aperiui os meum
& cibauit me uolumine illo. Et dixit ad me. Fili hominis
uentrem tuum comedes. & uiscera tua complebis uolumine
isto. quod ego do tibi. Et comedi illud. & factum est in ore meo sicut
mel dulce. Et dixit ad me. Fili hominis. uade & ingredere ad
domum israel. & loqueris uerba mea ad eos. Non enim ad populum
profundi sermonis & ignotę linguę tu mitteris. ad domum israel
neq; ad populos multos profundi sermonis & ignotę linguę. quo-
rum non possis audire sermones. Et si ad illos mitterer te ipsi au-
rirent te. domui autem israel nolunt audire te. quia nolunt audire
me. Omnis quippe domus israel dura frontis est & obstinati
Ecce dedi faciem tuam roborem faciei tuę. & frontem tuam
duriorem frontib̄ eorum. Vt adamantem & silicem dedi faciem tuam.
Ne timeas eos neq; metuas a facie eorum. quia domus exasperans
Et dixit ad me. Fili hominis. omnes sermones meos quos loquar
ad te assume in corde tuo. & auribus tuis audi. & nade & in-
gredere ad eos in transmigratione. ad filios populi tui. & loqueris ad
eos & dices eis. Hec dicit dominus deus. Si forte audiant &
quiescant. Et assumpsit me spūs. & audiui post me uocem
motionis magnę. benedicta gla domum de loco suo. & so-
nitum alarum animalium percutientium alterę ad alteram. so-
nitum alarum sequentium animalia. & uocem commotionis magnę
super quam leuabatur me & assumpsit me. & abiit amaritudine
indignatione spūs mei. Manus enim domini erat mecum confortans
me. Et uenit ad transmigrationem. ad ueterum nostrorum ad
eos qui habitabant iuxta fluuium chobar. & sedi ubi illi sedebant
& mansi ibi septem diebus. mirans in medio eorum. Cumq; pertran-
sissent dies. factum est uerbum domini ad me dicens. Fili hominis

speculatore dedit te domui isr̃l. & audies de ore meo uerbu. & annunciabis eis ex me. Si dicente me ad impiu morte morte. non annunciaueris ei neq; locute fueris ut auertat. a uia sua impia & uiuat: ipse impius in iniquitate sua morietr: sanguine autẽ eius de manu tua requira. Si aũ tu annunciaue ris impio & ille conuersus nõ fuerit ab impietate sua & a uia sua impia: ipse quidẽ in iniquitate sua morietur: tu aũ animã tuã liberasti. Sed & si conuertat̃ iustus a iustitia sua fecerit mi tare ponam offendiculum coram eo. Ipse morietr quia annun asti. n. peccato suo morietr: & non erunt in memoria iustitie ei quas fecit. sanguine aũ eius de manu tua requira. Si aũ tu annunciaueris iusto ut n̄ peccet iustus: & ille nõ peccauerit. uiuens uiuet: quia annunciasti ei. & tu animã tuã liberasti. Et facta ẽ sup me manus domini. & dixit ad me. Surgens egre dere in campum. & ibi loquar tecum. Et surgens egressus su in campum. & ecce ibi gl̃a dominj stabat. quasi gl̃a quam uidi iuxta fluuium chobar. Et cecidi in faciem meã. Et ingressus est in me spũs & statuit me sup pedes meos. & locute est mecũ. & dixit ad me. Ingredere & includere in medio domus tue. Tu aũ fili hominis ecce data sunt sup te uincula. & ligabũt te in eis. & n̄ egrederis in medio eor. & lingua tua adhereſcere faucib palato tuo. & eris quasi mutus. nec quasi uir obiurgans quia domus exasperans est. Cum aũ locutus fuero tibi. aperiam os tuum. & dices ad eos. Hec dicit dominus ds̃. Qui audit audiat. & qui quiescit quiescat: quia domus exasperans est. Et tu fili hominis sume tibi latericem. & ponet ei coram te. & describes in eo ciuitatem hierl̃m. & ordinabis ad ipsam obsi dionem. & edificabis munitiones & comportabis aggerem. & dabis contra eam castra. & ponet arietes in gyro. Et tu sume tibi sartaginem ferream. & ponet eam in muru ferreum inter te & inter ciuitatem. & obfirmabis faciem tuã ad eam. & erit in obsidio ne. & circumdabis eam. Signum est domui isr̃l. Et tu dormies sup latus tuum sinistrum. & ponet iniquitatem domus isr̃l sup ea. c.l. numero dierum quib; dormies sup illud. & assumes iniquitatem eor. Ego aũ dedi tibi annos iniq tatis eor. numero dierum. trecentos nonaginta. dies. & portabis iniquitatem domus isr̃l. Et cum compleueris hec. dor mies sup latus tuum dextrum. & assumes iniquitatem domꝰ iuda xl. diebꝰ. Diem pro anno. diem in quo pro anno dedi tibi. Et ad obsi dionem hierl̃m conuertes faciem tuam. & brachium tuum erectum. & prophetabis ad ipsam eam. Ecce circumdedi te funibus & non conuerteris de latere tuo in latꝰ aliud donec compleas dies obsidionis tue. Et tu sume tibi frumentum. & hordeum. & fabas & lentes. & milium. & uiciam. & mittes ea in uas unum. & facies tibi panes numero dierum quib; dormies super latꝰ tuum trecentos nonaginta diebꝰ. comedes illud. Cibus aũ tuus quo uesceris erit in pondere uigẽti siclꝰ in die. A tempore usq; ad tempus comedes illud. Et aquam in mensura bibes sextariꝰ parte hyn. A tempore usq; ad tempus bibes illud. & quasi subcine ricium hordeaceũ comedes illud. & stercore quod egreditur de homine operies illud in oculis eor. Et dixit dominus. Sic eco medent filii isr̃l panes suũ pollutum in gẽtib; ad quas eiciã eos. Et dixi. A a dominꝰ ds̃. ecce anima mea non est polluta & morticinum & laceratum a bestia non comedi ab infantia mea usq; nunc. n̄ est ingressa in os meum omne caro immunda. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimum bouis pro stercore tib; humano. & facies panem tuum in eo. Et dixit ad me. Fili hominis: ec ce ego conteram baculum panis in hierl̃m. & comedent panem in pondere & in sollicitudine. & aquam in mensura & in angustia bibent. unde deficiant ambo. panis & aqua. corruat unusquisq; ad ferrem suum. & contabescant unusquisq; in iniquitatib suis. Et tu fili hominis sume tibi nouacula acutum. nouacula cultrarii pilos. tuos sumes eam & diuides eos. Et cum impleti fuerint dies obsidionis. Et assumes tertiam partem comedes gladio in circuitu eius. Et tertiã aliã partem dispergens in uentum. & gladiũ nudabo post eos. Et sumes inde paucum numerũ. & ligabis eos in summitate pallii tui. & assumes rursum tuos & proiices in me dio ignis. & combures eos igni. & exibit ignis in omnem domum isr̃l. Hec dicit dominus ds̃. Hec hierl̃m. In medio gentium posui eam. & circuitum eius fecit. & con tempsit iudicia mea ut impietate. super gentes. & precepta mea ultra quã ciuitates que circuitu eius sunt. Iudicia enim mea proiecerunt. & in preceptis meis non ambulauerunt. Propterea hec dicit dominus ds̃. Quia superastis gentes. que circuitu uestro sunt. & in preceptis meis non ambulastis. & iudicia mea non fe cistis. & iuxta iudicia gentium que in circuitu uestro sunt non estis operati. Ideo hec dicit dominus ds̃. Ecce ego ad te. & faciam in medio tui iudicia in oculis gentium. & faciã in te quod non feci. & quale non faciam amplius. propter omnes abhominationes tuas. Propterea patres comedent filios in medio tui. & filii comedent patres suos. & faciam in te iudicia & ventilabo omnem reliquã tuam in omnem uentum. Propterea uiuo ego dicit dominus ds̃. ni pro qd templum meum polluisti in omnib; offensionib; tuis. & in omnib; abhominationib; tuis: ego qq; confringam te. & non parcet oculus meus. & ni misereb;. Tertia pars tui pestẽ morietr. & fame consumet in medio tui. & tertia pars tui gladio cadet in circuitu tuo. Et tertiã partem tui uentilabo in omnem uentum. & gladium nudabo post eos. Et complebo furore meum in eis. & requiescere fa ciã indignationem meã in eis. & consolabor. & scient quia ego dominus locutus sum in zelo meo. cũ complebo indignationem meã in eis. Et dabo te in desertum & in opprobrium gentib; que mircuitu tuo sunt. in conspectu omnis preteruntis. Et eris opprobrium & blasphemia. & exemplum & stupor gentib; que in circuitu tuo sunt. cũ fecero iudicia in furore & in indignatione mea. & in increpationib; ira. Ego dominus locutus sum. Hec dicit dominus ds̃. Ecce ego mittam in uos sagittas famis pessimas. quas ego mittam ut disperdam uos. & famem congregabo super uos. & conteram uobis baculum panis. & mittam in uos famem & bestias pessimas. & orbabunt te. & pestilentia & sanguis transibunt per te. & gladium inducã super te. Ego dominus locutus sum. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra montes isr̃l. & prophetabis ad eos & dices. Montes isr̃l audite uerbum domini. Hec dicit dominus montib; & collib; rupib; & uallib;. Ecce ego mittam super uos gladium. ut dispe dam excelsa tua. & demoliar aras tuas. & confringam tuma lachra tua. Et cecidit interfectus tuus ante ydola tua. & da bo cadauera uestra. in conspectu idolorum uestrorum. & dispergam ossa uestra circa aras tuas. in omnibus habitaculis uestris urbes deserte erunt. & excelsa demolientur. & destruentur & interibunt altaria uestra. & confringentur & cessabunt ydola tua. & concidentur delubra tua. & delebuntur opera tua. & cadet interfectus in medio tui. & scietis quia ego sum dominus. Et re linquam residuos eos qui fugerint gladium in gentibus. cũ dispersi fuerint in terris. & recognoscent me. in gentibus in quibus captiui ducti sunt. quia contriui cor eorum fornicans. & recedens a me. & oculos eorum fornicantes post ydola sua. & displicue runt sibi in & in malis quæ fecerant in omnibus abhominationibus suis. & recognoscent quia ego dominus. non frustra locutus sum facere eis malum istud. Hec dicit dominus. Percute manu tua. & allide pedem tuum. & dic heu ad omnes abhominationes malas domus isr̃l qui gladio. fame. pestilentia corruent. Qui longe e peste mo riet. qui aũt prope gladio corruet. & qui reliquus fuerit & obsessus fame morietur. Et complebo indignationem meam in eis. & scient quia ego dominus cum fuerint interfecti in medio ydolorum suorum. & in circuitu altarium eorum in omni colle excelso. & in cacumine summitatis montium. & sub omne ligno frondoso. & sub omni quercu frondosa. Locum ubi dederunt thura redolentia in omnibus sedibus suis. Et extendã manum meã sup eos. & faciam eam desola tam. & desertam ad desertum deblatha in omnibus habitaculis eorum. & scient quia ego dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis. Hec dicit dominus ds̃. Finis uenit. finis uenit sup quatuor plagas terre. nunc finis super te. Et emittam furorem meum in te. & iudicabo te uxta uias tuas. & ponam contra te omnes abhominationes tuas. & non parcet oculus meus super te. & non miserebor. sed uias tuas ponam super te. & abhomina tiones tue in medio tui erunt. & scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus. Afflictio una. afflictio ecce uenit. uenit finis. uenit finis. euigilauit ad te. ecce uenit. uenit consurrexit super te qui habitas terram. uenit tempus. prope est dies conclusionis. & non gaudens montium. Nunc de propin quo effundam iram meam super te. & complebo furorem meum in te. & iudicabo te uxta uias tuas. & imponam tibi omnes abo minationes tuas. & non parcet oculus meus nec misereb;. sed uias tuas ponam super te. & abhominationes que in medio tui erunt. & scietis quia ego dominus percutiens. Ecce dies. ecce dies domini uenit. egressa est contritio. floruit uirga. germinauit superbia. iniquitas surrexit in uirgã impietatis. non ex eis. & non ex populo. neq; ex sonitu eorum. & non erit requies inter eos. Uenit tempus. appropinquat dies. Qui emit non lætet. & qui uendit non lugeat. quia ira super omnem populum eius. quia qui uendit ad id quod uendidit non reuertetur ad hoc in uiuentib; uisio enim ad omnem multitudinem eius non conuertetur. & uir iniquitatem sue non confortabit. Canite tuba. parate omnes. & non est qui uadat ad prelium. Iram enim meam super omnem turbam eius. Gladius foris. pestis & fames intrinsecus. Qui in agro est gladio morietur. & qui in ciuitate fames & pestilentia devorabit eum. Saluabuntur qui fugerint & erunt in montibus quasi columbe conuallium. omnes quasi de uniuersi. unusquisq; iniquitatem sue. Omnes manus dissolute sunt. & omnia genua fluent aquis. Et accinget se cilicio. & operiet eos horrendo. in omnibus facies confusio. & in omnibus capitibus eorum calumnia. Argentum eorum foris proiectum. & aurum eorum in sterquilinium erit. Argentum eorum & aurum eorum non poterit liberare eos in die furoris domini. Anima eorum non saturabunt. & uenter eorum non implebunt. quia scandalum iniquitatis eorum factum est. & ornamentum monilium suorum in superbiam posuerunt. & ymagines abhominationum suarum & simulacra fecerunt in eo. Propterea dedi eis illud in immundi ciam. & dabo illud in manus alienigenis ad diripiendũ. & impiis terre in prædam. & contaminabunt illud. & auertam faciem meam ab eis. & violabunt arcanum meum. & intrabunt latrones eum. & contaminabunt illud. Fac conclusionem quia plena est mortis sanguinis. & ciuitas plena iniquitate. Et adducã pessimos gentium. & possidebunt domos eorum. & quiescere faciã superbiam potentium. & possidebunt sanctuaria eorum. Angustia superueniet. [illegible] pacem & non erit. Contritio super contritionem ueniet: [illegible] uidebit prophetam. Et periet lex a sacerdote. & consilium de senioribus. & uerbum a propheta. & uestietur dolore. & principes induent horrore. & manus populi terre conturbabuntur. Secundum uiam eorum faciam eis. & secundum iudicia sua iudicabo eos. & scient quia ego dominus. Et factum est in anno sexto. in sexto mense in quinta mensis. ego sedebam in domo mea. & seniores iuda sedebant coram me. & cecidit super me ibi manus domini. Et uidi. & ecce similitudo ignis. a specie lumbor eius & deorsum ignis. & a lumbis eius & sursum quasi aspectus splendoris. sicut electri. Et emisit similitudo manus apprehendit me in cacumine capitis mei. & elevauit me spũs inter ciuitatem & celum. & adduxit me in hierl̃m in uisione dei. iuxta ostium interius qui respicit ad aquilonem. ubi erat statua ymaginis dolum zeli ad prouocandam emulationem. Et ecce ibi gl̃a dei isr̃l. secundum uisionem quam uideram in campo. Et dixit ad me. Fili hominis. leua oculos tuos ad uiam aquilonis. Et leuaui oculos meos ad uiam aquilonis. & ecce ab aquilone porta altaris ydolum zeli in introitu. Et dixit ad me. Fili hominis. putasne uides ea quæ isti faciunt abhominationes magnas. quas domus isr̃l facit hic. ut procul recedam a sanctuario meo? Et rursum conuertens uidebis abhominationes maiores. Et introduxit me ad ostium atrii. Et uidi. & ecce foramen unum in pariete. Et dixit ad me. Fili hominis fode in pariete. Et cum fodissem parietem. apparuit ostium unum. Et dixit ad me. Ingredere & uide abhominationes pessimas quas isti faciunt hic. Et ingressus uidi. & ecce omne similitudo reptilium & animalium abhominatio. & omnia ydola domus isr̃l. de picta erant in pariete circuitu pictum. & hec. uiri de seniorib; domus isr̃l. & ioconias filius saphan stabat in medio eorum. & stabant ante picturas. & incensum; habebat unusquisq; in manu

sua. & uapor nebule de chure consurgebat. Et dixit ad me. Fili hominis, quę fatorum domus iſrl facunt hic ebrietatis, ut unusquisq; ab scondito cubiculi sui. Et circumeunt. Nequid & nos dominus. Derelinquit dominus terram. Et dixit ad me. Ad huc conuertens uidebis abhominationes maiores quas iſte facunt. Et introduxit me postium portę domus domini quę respiciebat ad aquilonē. & ecce ibi mulieres sedebant plangentes adonidem. Et dixit ad me. Fili hominis, uidisti quid mulieres iste faciunt ut procul recedam a sanctuario meo. Et conuertens me uidebis abhominationes maiores quas iſte facunt. Et introduxit me in atrium domus domini, & ecce ad ostium templi domini inter uestibulum & altare quasi xxv. uiri dorsa habentes contra templum domini. & facies ad orientem & adorabant ad ortū solis. Et dixit ad me. Certe uidisti fili hominis. Numquid leue est domui iuda hoc ut facerent abhominationes istas quas fecerunt hic. & quia repleuerunt terram iniquitate conuertentes sunt ad irritandum me. & ecce applicant ramum ad nares suas. Ergo & ego faciam in furore meo. non parcet oculus mis nec misereborr. & si clamauerint ad aures meas uoce magna. non audiam eos. Et clamauit in auribus meis uoce magna dicens. Appropinquauerunt ultiones ciuitatis. & unusquisq; uas interfectionis habebat in manu sua. Et ecce sex uiri uenerunt de uia portę superioris quę respicit ad aquilonem. & uir cum singulis uasis interfectionis in manu eius. Vir quoq; unus in medio eorum uestitus linea. & scriptura scriptoris ad renes eius. Et ingressi sunt & steterunt iuxta altare ereum. & gloria domini israhel assumpta est de cherub quę erat sup eum ad limen domus. & uocauit uirum qui indutus erat lineis. & scriptura scriptoris habebat in manu sua. & ait dominus ad eum. Transi per medium ciuitatis in medio hierusalem. & signa tau super frontes uirorum & gementium & dolentium. super omnes abhominationes quę fiunt in medio ei. Et illis dixit audiente me. Transite per ciuitatem sequimini eum. & percutite. Non parcat oculus uester nec misereamini. Senem. adolescentulum. & uirginem. parvulum. & mulieres interficite usq; ad internitionem. omnē autē super quē uideritis tau ne occidatis. Et a sanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a uiris senioribus qui erant ante faciem domus. Et dixit ad eos. Contaminate domum. & implete atrium interfectis. Egredimini. Et egressi sunt & percutiebant eos qui erant in ciuitate. Et cedę complete. remansi ego. ruitq; super faciem meam. & clamaui & dixi. Heu heu heu domine deus. tu nos omnes reliquias israhel effundis furorem tuum super hierlm. Et dixit ad me. Iniquitas domus israhel & iuda magna est nimis ualde. & repleta est terra sanguinib; & ciuitas repleta est a stolone. Dixerunt enim. Dereliquit dominus terram & dominus non uidet. Ergo & ego non parcet oculus mea. nec misereborr. Viam eorum super caput eorum reddam. Et ecce uir qui indutus erat lineis quę habebat atramentarium in dorso suo. respexit uerbum dixit. Feci sicut precepisti michi.

Et uidi & ecce in firmamento qđ erat super caput cherubin quasi lapis saphirus. quasi species similitudinis soli apparuit super eos. Et dixit ad uirum qui indutus erat lineis. Ingredere inter medios rotarum quę sunt subter cherubim. & implē manus tuas prunis ignis quę sunt inter cherubim. & effunde super ciuitatem. Ingressus est in conspectu meo. Cherubim autem stabant a dextris domus cum ingrederet uir. & nubes implebat atrium interius. Et elevata est gloria domini de super cherubim ad limen domus. & repleta est domus nube. & atrium repletum est splendore gloriē domini. & sonitu alarum cherubim audiebatur usq; ad atrium exterius quasi uox dei omnipotentis. Cumq; præcepisset uiro qui indutus erat lineis dicens. sume ignē de medio rotarum quę sunt inter cherubin. ingressus ille stetit iuxta rotas. Et extendit cherub manum de medio cherubim ad ignē qui erat inter cherubim. & assumpsit & dedit in manu eius. qui indutus erat lineis. Qui accipiens egressus est. & apparuit in cherubi similitudo manus hominis sub pennis eorum. Et uidi. & ecce iiii. rotę iuxta cherubim. rota una iuxta cherub unum. & rota alia iuxta cherub unum. Species autem rotarum quasi uisio lapidis crisolit. & aspectę similitudo una iiii. quasi fuerat rota in medio rotę. Cumq; ambularent in iiii. partes graderebantur.

non reuertebatur ambulantes. sed ad locum ubi ire declinabat quę prima erant sequebantur. & non conuertebantur. Et omne corpus eorum & colla. & manus & penne & circuli pleni erant oculis in circuitu iiii. rotarū. Et rotis istis nomen uolubilis audiebat me. Quatuor autem facies habebat unum. facies una facies cherub. & facies secunda facies hominis & tertio facies leonis. & in iiii. facies aquilę. Et eleuata sunt cherubim. Ipsum est animal qđ uiderat iuxta fluuium chobar. Cumq; ambularent cherubim ibant pariter & rotę iuxta ea. & cum eleuarent cherubim alas suas ut exaltarent a terra. non recedebant rotę. sed & ipse iuxta erant. Steterunt illis stantibus. & cum eleuasset eleuabantur & pecunię erant unitę. Gloria domini ab limine templi. & stetit sup cherubim. Et eleuantes cherubim alas suas. exaltata a terra coram me. Cum illis egredientibus rotę subsequebantur. & stetit in introitu portę domus domini orientalis. & gloria domini israhel erat sup eos. Ipsum est animal qđ uidi subter deum israhel iuxta fluuium chobar. & intellexi quia cherubim essent iiii. & nomina illis iiii. & facies earum & similitudo manus hominis subalis eorum. & similitudo uultuum eorum. ipsi uultus quos uiderant iuxta fluuium chobar. & unusquisq; eorum. & impetus singulorum ante faciem suam incedebant. Et cherubim. in specie uisionis ascendebant. hic est animal quod uidi in monte domini. & cum ingrederentur. ingrediebantur rotę. & cum leuarent cherubim alas suas. ut exaltarentur a terra. non recedebant rotę quę respiciebant eos. & gloria domini ab limine templi. & stetit super cherubim. Et leuantes cherubim alas suas. exaltata a terra coram me. Et

furore meo ait. & lapidem grandem imittam in consummatione
& destruam parietem qui lautus absq; cementatio. & ad
equabo eum terre. & revelabit fundam
& consumet omnem escam eius. & sectis
C cumplebo indignationem meam in parietem. & in his qui lini
unc eum absq; cementatio. dicamq; vob. Non est paries. &
n sunt qui liniunt eum. pphe ad quos pphare ad hierm. & ui
dere visiones pacis & non est pax ait dominus ds. Ecce ego
homines pone facie eorum contra faciem ppli mei. que pphetant de
corde suo. & nauigare super eos & dic. Hec dicit dominus ds.
Ve qui consuunt pulvillos sub omni cubito. & facitis cervicalia
subeunte unusquisq; etatis. ad capiendas animas. Cum capere vias
ppli mei. animas autem animas eor. & violabant me ad pugillum
meum ppe pugillum hordei & fragmen panis. ut interficerent eas
que non moriuntur. & vivificarent animas que non vivunt. men
tientes ppli credenti mendacio eius. Propt hoc hec dicit dns ds.
Ecce ego ad pulvillos vestros quib; vos capitis animas volantes
& dirumpam eos de brachiis vestris. & dimittam animas que vos
capitis animas ad volandu. & dirumpam cervicalia vestra. & li
berabo populum meum de manu vestra. neq; erunt ultra in manibus ve
stris. ad prendendum. & scietis quia ego sum dominus. Propterea
hec dicit dns. ecce ego super pulvillos vestros quib; vos capitis animas volantes
& dirumpam eos de brachiis vestris. & dimittam animas que vos
capitis animas ad volandu. & dirumpam cervicalia vestra. & li
berabo populum meum de manu vestra. neq; erunt ultra in manibus ve
stris. ad prendendum. & scietis quia ego sum dominus. Propterea
hec dicit dns. ecce ego ad

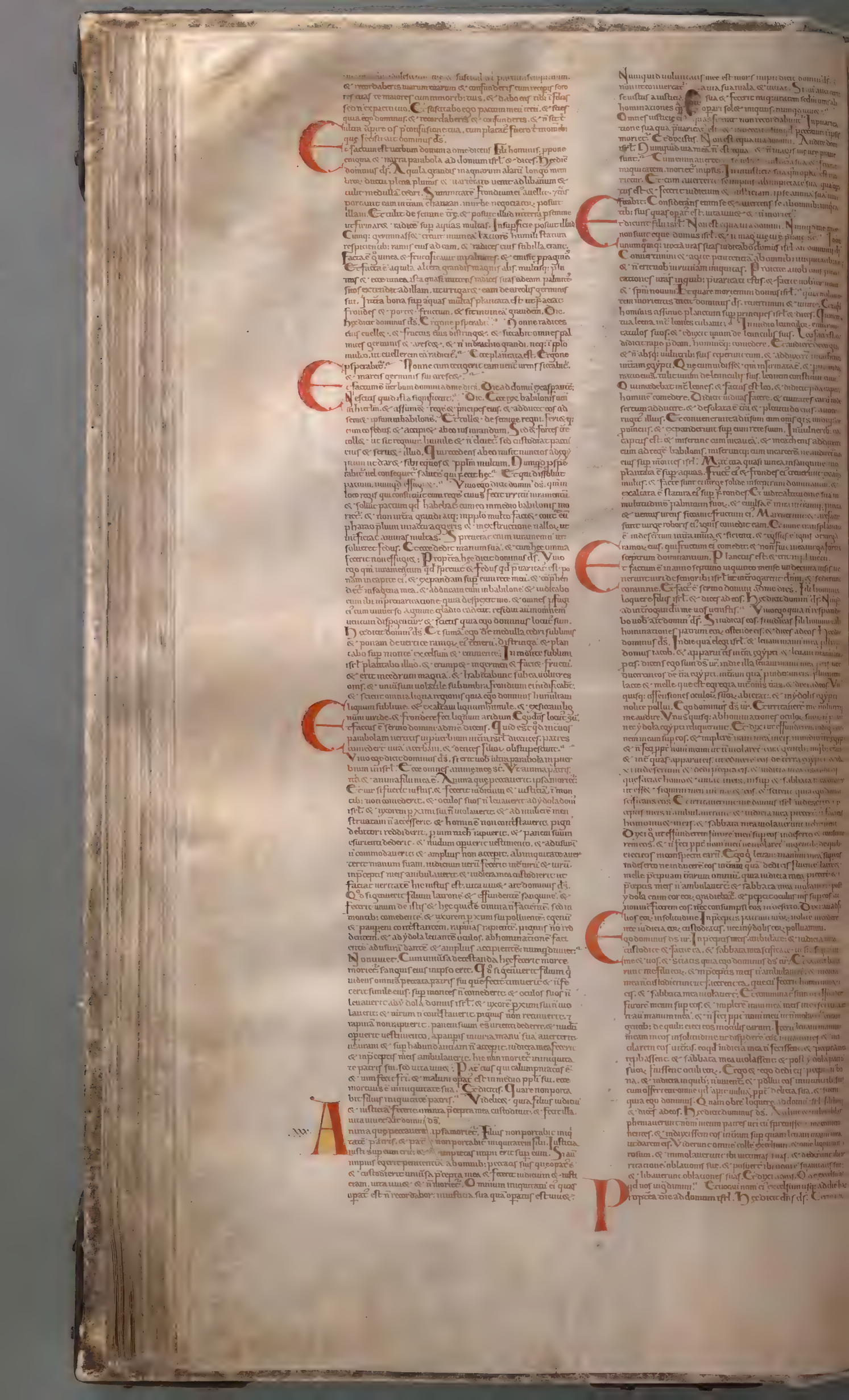

patrum uro⁊ pollumnu. & post ssfendicula eo⁊ nos for
nicamini. & mobilauone dan⁊ uro⁊ cum transducta filio⁊
uro⁊ pigne. uos pollumini mmnib; ẏ dolus uris usq; hodie.
& ego respondebo uob dominus ist⁊. Quo ego dicit dns
ds. quia ego ni respondebo uobis. neq; cogitatu meatus uie sry
dicentium. Erunt sic gentes. & sic cognationes ire. ut cola
mus lignu & lapidi. Quo ego dicit dominus ds. qm inuidia for
cis & indignatione effuso regnabo sup uos. 7
adducā uos in desertum pplo⁊. & iudicabor uobecū de pphis
& congregabo uos de cris in quib; dispsi estis. In furore
& iudignatione effuso regnabo sup uos. 7
adducam uos in desertum pplo⁊. & iudicabor uobecum de fa
cie ad faciem. Sic iudicio contendi ad uos in deserto ire uro⁊. ni
ic ego in ire. sic iudicabo uos dicit dominus ds. & subi
[illegible] & inducam uos in uinculis testeris. &
Eligam de uob transgressores & impios de ciuitate & egre
diam⁊ eos. & non introibunt. & scies qa ego dns.
[illegible] hec met dicunt ds. Singuli post ydola
uia ambulate. & ferite eis. Qo⁊ imbre in abundantia im
& non sem meum pollueris ulra mmnib; uris & ydo
lis uris. immonte sco meo in monte excelso ist⁊. ait dominus
ds. ibi seruet in omnis domus ist⁊. omnis in qua. in ea q
placebunt ni. & in quarum primicias uras. & munera de cunc
tis nouib; sanctificatis uris in odore suauitatis suscipiā uos.
cum educero uos de pplis. & congregauero uos de cris in
quas dispsi estis. & sanctificabor in uobis in oculis nationum.
& scietis qia ego dominus cum introduxero uos in terram ist⁊. i
ram ad qa leuaui manum mea ut darem eam patribus uris.
& recordabimini ibi uiarū uarū. & omniū sceleru uro⁊
quib; polluti estis mei. & displicebitis uob in conspectu
uro mmnib; malicie uris qs sceleris. & scietis qa ego do
minus cum bene fecero uobis propt nomen meum. n secdm uias
uias malas neq; secdm scelera uestra pessima domus ist⁊ dns.
Factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone fa
ciem tuam contra uiam austri. & stilla ad affricum. & ppha
ad saltum agri meridiani. & dices saltui meridiano. Audi
uerbum domini. Hec dicit dominus ds. Ecce ego succendā in
te ignem. & comburā in te omne lignum uiride. & cte lignum
aridum. Non extinguet flamma succensionis. & combure
omnis facies ab austro usq; ad aquilonē. & uidebit omnis
caro quia ego dominus succendi eam. nec extinguet. Et dixi.
A A dominе ds. ipsi dicunt de me. Numqd n parabo
las loquit iste. Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis pone faciem tuā ad hierlm. & stilla ad sanctua. 7
ppha contra humum ist⁊. & dices ruinis ist⁊. & hec dicit dns ds.
Ecce ego ad te. & extra gladium meum de uagina sua. & occi
dā in te iustum & impium. Propterea qd occidi in te iustu 7 impiu
de uro egredietur gladius meus de uagina sua ad omne carnem
ab austro usq; ad aquilonē. ut sciat omnis caro quia ego dns
eduxi gladium meum de uagina sua. nec reuocabitur. Et tu fili hois
in gemisce mconspectione lumbo⁊. & in amaritudinib; inge
miscens coram eis. Cumq; dixerint ad te quare tu gemis. dices;
Pro auditu quia uenit. & tabescet omne cor. & dissolue
tur omnes manus. & infirmabit omnis spes. & pallescet omnis
fluent aque. Ecce uenit. & fiet. ait dominus ds. 7
Factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone
faciem tuam ad hierlm. & ppha ad eos. Hec dicit dominus
ds. Loquere. Gladi gladius exacutus est. & limatus uere
dat ut caedat. exacutus est ut splendeat limatus est. Quimouet
sceptrum filii mei. sicut lignum omne lignum & dedi eum ad occa
sionem gladii ut ulciscat manu. Iste exacutus est gladius. & stetit
mat est. ut sit in manu ministrantis. Clama & ulula fili ho
minis. quia hec facta est in populo meo. hec in omnes principes israel
qui fugerant gladio cadent sunt cum populo meo. Idcirco
plaude super femur quia probatus est. & hoc cum sceptrum
subuertat & nichil eorum erit dominus ds. Tu ergo fili hominis ppha
& percute manu ad manum. & duplicet ac triplicetur
gladius mi per eos. Hic est gladius occisionis magne. q
obstupefacere eos faciat. ut cor de tabescere. & multiplicare
ruinas. In omnib; portis eo⁊ dedi terrorē gladio⁊. ah gladi
acutus. & limatus ad fulgendum & armatus ad edendū. Ec
acuere uade ad dexteram siue ad sinistram. quocumq; facies
ante est appetet. Quin & ego plaudam manu ad manum. & 7
implebo indignationem meam. Ego dominus locutus sum. 7
Factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis po
ne tibi duas uias. ut ueniat gladius regis babilonis. De ter
ra una egredientur ambo. & manu capiet. conuertens in capite uie
ciuitatis conuertes. Viam ponet ut ueniat gladius ad rabbath
filios ammon. & aduersam in herlm munitissimam. Sic enim
stetit babylonis in capite duarū uiarū diuinationem
querens. commiscerat sagittas. interrogauit ydola. exta con
suluit. Ad dexteram eius facta est diuinatio super hierlm ut
ponat arietes. ut aperiat os in cede. & eleuet uocem in ululatu
ut ponat arietes contra portas. ut circumponat aggerem. ut edifi
ces munitionem. Et erit quasi consulens frustra oraculum
oculis eorum. & fallaces mentes eorum. ipse autem memor ini
quitatis eorum. ut capiantur. Idcirco hec dicit dominus ds.
Pro eo quod recordati estis iniquitates uras. & reuelate sunt pec
cata uestra. & apparuerunt peccata uri in omnib; eo⁊
actib; uris. pro eo inquā qd recordati estis manu capientium.
Tu autem profane impie dux israel. cuius uenit dies in tempore
iniquitatis finis. Hec dicit dominus ds. Aufer cydarim tolle
coronā. Nonne hec est que humile exaltauit. & sublime hu
miliauit. Iniquitate iniquitate iniquitate ponam eam.
& hoc nisi fuerit donec ueniat cuius est iudicium. & tradā ei. 7
Tu fili hominis ppha & dic. Hec dicit dns ds. ad filios ammon
& ad opprobrium eius. Et dices. Mucro mucro. euaginatus est ad
occidendum. Limatus ut consumat. & fulgeat cum ei ultorem ui
uana. & omniarentur mendacia. ut dare te super colla uulneratoꝝ
impiorum. quoꝝ uenit dies in tempore iniquitatis finis. Re
uertere ad uaginā tuā. In loco in quo creatus es. in terra nativita
tis tue iudicabo te. & effundā super te indignationē meā. In
ne furoris mei suffla in te. & dabo te in manu hominū insipi
entium & fabricantium interitum. Igni eris cibus. Sanguis
tuus erit in medio terre. obliuioni tradiris. quia ego dns locutus su
Factum est verbum domini ad me dicens. Et tu fili hominis num
quid iudicas. num iudicas ciuitatem sanguinū. & ostendes ei omnes
abhominationes eius & dices. Hec dicit dns ds. Ciuitas
effundens sanguinem in medio sui ut ueniat tempus et. & que
fecit ydola contra semet ipsam ut polluerēt. In sanguine
tuo quod effudisti delinquisti. & in ydolis tuis que fecisti
polluta es. & adpropinquare fecisti dies tuos. & adduxisti usq;
annos tuos. Propterea dedi te obprobrium gentib; & irrisionē
in uniuersis terris que in circuitu tuo sunt. & que calcauerint te
de te. sordida nobilis grandis uterui. Ecce principes israhel
singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem.
Patrem & matrem contemnebant in te. ad uenientem calumnian
tem facti sunt in medio tui. pupillum & uiduam contristauerunt in te.
Sanctuaria mea sprenistis. & sabbata mea polluistis. Viri de
tractores fuerunt in te. ad effundendū sanguinem. & super mon
tes comederunt in te. Scelus operati sunt in medio tui. Verecun
diora patris discooperuerunt in te. immundicia menstruate hu
miliauerunt in te. & unusquisq; in uxorem proximi sui operatus
est abhominationem. & socrum suam opprimendo incestauit in te.
sororem suam oppressit in te. Socrui uiri
sui pollutē nefarie. Munera acceperunt in te ut effunde
rem sanguinem. Usuram & superhabundantiam accepisti. 7
auare proximos tuos calumniabaris. mei obliuita es ait dns
dominus. Ecce complosi manum meam super auaritiam tuam quā fecisti
& super sanguinem qui effusus est in medio tui. Numquid sustine
bit cor tuum aut prualebunt manus tue in dies. quas ego
faciam tibi. Ego dominus locutus sum. & faciā. & dispergā
te in nationes. & ventilabo te in terris. & deficere faciā immun
dicitiam tuam ex te. & possidebo te in conspectu gentium. & scie
s quia ego dominus. 7
Factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis. domus
israel mihi domus ist⁊ in scoria. Omnes isti aes. & stannum. &
ferrum. & plumbum in medio fornacis. scoria argenti facti.
Propterea hec dicit dominus ds. Eo⁊ ut congregati estis omnes in scoria
ideirco ecce ego congregabo uos in medio hierlm congregatio
ne argenti & eris & ferri & stanni & plumbi in medium
fornacis. & succendam in ea ignem ad conflandum. Sic ego
congregabo in furore meo & in ira mea requiescā. & conflabo
uos & congregabo uos. & succendā uos in igne furoris mei
& conflabimini in medio eius. ut conflatur argentum in me
dio fornacis. sic eritis in medio ei. & scietis quia ego dominus
cum effudero indignationem meam super uos. 7
Factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis dic ei
Tu es terra inmunda. & non compluta in die furoris. Conspira
tio prophetarum in medio eius. sicut leo rugiens rapiens predā.
animā devorauerunt in opes. & pecuniam acceperunt. Viduas
eius multiplicauerunt in medio eius. Sacerdotes eius contem
serunt legem meā. & polluerunt sanctuaria mea. Inter sanc
tum & profanum non habuerunt distantiam. & inter polluтum & mun
dum non intellexerunt. & a sabbatis meis auerterunt oculos suos.
& contaminatus sum in medio eorum. Principes tui in medio illius
quasi lupi rapientes predam ad effundendū sanguinem. & adpe
dendas animas. & auare sectandā lucra. Prophete eius
linierunt eos absq; compagine uidentes mala. diuinantes eis
mendacium. & dicentes. Hec dicit dominus. cui dominus
non est locutus. Populus terre calumniabantur calumniā. & ra
piebant rapinam. Egenum & pauperē affligebant. & ad
uenam oppimebant calumnia absq; iudicio. Et quesiui in
eis uirum qui interponeret sepem & staret oppositus contra me
pro terra ne dissiparem eam. & non inueni. Et effudi super eos
indignationē meā. & in igne ire mee consumpsi eos. Viam
eorum in capite eorum reddidi ait dominus. 7
Factus est sermo domini ad me dicens. Fili homines due mu
lieres filie matris unius fuerunt. & fornicate sunt. In egypto
in adolescentia sua fornicate sunt. ibi subacta sunt ubera earum
& fracte sunt mamme pubertatis earum. Nomina autem earum
oolla maior. & oolliba soror eius minor. Et habuerunt
& pepererunt filios & filias. Porro earum nomina samaria
oolla. & hierlm ooliba. Fornicata est oolla super me. & ar
dentes in amatores suos assyrios propinquantes uestitus
iacintho principes & magistratus. iuuenes cupidinis uniuso
equites. ascendentes equos. & desiderabiles fornicationes suas super
eos. electos assyrios filios unusquisq; & in omnibus in quos in
ardentes. In immundiciis eorum polluta est in eis & fornicationes
suas quas habuerat cum eis in omni populo in reliquis. Nam & illa dormi
erant cum ea in adolescentia eius. & ipsi constuprauerunt ubera pu
bertatis eius. & effudebant fornicationem suam in ea. Propterea dedi
di eam in manus amatoris sui. in manus filiorum assur. super quos
ardebat libidine. Ipsi discooperuerunt ignominiam eius.
filios & filias eius auferunt. & ipsam occiderunt gladio. & facta
est fama super mulieres. & iudicia perpetrauerunt in ea. Quam
uidisset soror eius oolliba plus quam illa in ardore libidine
& fornicatione sua super fornicationem sororis sue. ad filios
assyrios. principes imperatores ducib; & magistratib; adiacentib;
indutos uestibus uarii generis equitib; qui ascendebant equos.
& adolescentib; forma cunctos eos regia. Et uidit quod polluta
esset uia una ambarum. & auxit fornicationes suas.
cum uidisset uiros depictos in pariete ymagines chaldeorum
expressas coloribus & accinctos baltheis renes. & tiaras tinctas
capitibus eorum. formam ducum omnium similitudinem filio
babilonis. terre chaldeorum in qua orti sunt. & insanuit super
eos concupiscentia oculorum suorum. & misit nuncios ad eos in
chaldeam. Cumq; uenissent ad eam in lectum babilonis ad cubile
mammarū polluerunt eam stupro suo. & polluta est abeis
& satiata est anima eius ab illis. Denudauitq; ignominiam
fornicationes suas. & discooperuit ignominiam suam. & recessit anima mea
ab ea. sicut recesserat anima mea a sorore eius. Multiplicauit enim
fornicationes suas recordans dies adolescentie sue in quibus fornica
cata est in terra egypti. & insaniuit libidine super concubitus eorum.
quorum carnes sunt ut carnes asinorum. & sicut fluxus equorum
fluxus eorum. Et uisitasti scelus adolescentie tue. quando sub
acta sunt ubera tua in egypto. & constuprate sunt mamme pubertatis
tue. Propterea oolliba hec dicit dominus ds. Ecce ego suscitabo
amatores tuos contra te de quibus satiata est anima tua. & con
gregabo eos aduersum te undique filios babilonis. & uniuso
chaldeos nobiles & tyrannos. & principes omnes filios assyrios
iuuenes forma egregia. duces & magistratus. unusquisq; principes
principum. & nominatos eorum. ascensores equos. & uenient super te

eqn̄ auerunt sum̄icatē ei, & placati n̄ fuerunt eq̄s
frondib⁹ illius. Omne lignum paradisi tri non ē assimulatum
illi, & pulchritudini ei⁹, qm̄ speciosum fecī eum, & multas &
densis frondib⁹, & emulata sunt eum omnia ligna voluptu
ris, que erant in paradiso dei. Propterea hec dicit dom̄in⁹ deus.
Pro eo qđ sublimat⁹ es in altitudine, & dedit summitatē suā inter
crassitudines condensum, & elatum est cor eius in altitudine sua,
tradidi eum in manu fortissimi gentium faciens faciet ei, quę
impietatē ei⁹ eiecit eum, & iudicandum alienū & crudelis
finū nationum, & proiecit eum super montes, & in omnes con
vallib⁹ corruent ramī eius, & confringentur arbusta ei⁹, in
universis rupib⁹ terre, & recedente de umbraculo ei⁹ omis pplūs
terre, & reliquerunt eum. In ruina ei⁹ habitauerē omnia uola
tilia celi, & in ramis ei⁹ fuerunt universe bestie regionis. Q⁹
obrem non eleuabunt̄ in altitudine sua omnia ligna aquarū
neq; ponent sublimitatē suā inter nemorosa aquarū frondosa
nec stabunt in sublimitate sua omnia que irrigant aquis
quia omnes dati sunt ad mortē, ad terrā ultimā filio⁹
hominum in medio, ad eos qui descendunt in lacum. Hec
dicit dominus ds. In die quando descendit ad inferos in
luctum, operui eum abysso, & prohibui flumina ei⁹, & co
hercui aquas multas. Contristata est super eum libanus, & omia
ligna agri concussa sunt a fonitu ruine eius. Commouī gen
tes cum deducerē eum ad infernum cū his q̄ descendūt in
lacum, & consolata sunt in terra infirma omnia ligna
voluptatis egregia & electa in libano universa que ir
rigabant aquis. Nam & ipsi cum eo descendent ad infer
num ad interfectos gladio, & brachium unius eius⁹ sedebit
sub umbraculo eius in medio nationū. Cui assimilat⁹ es
o inclite & magnificē in lignis voluptatis? Ecce
deducet⁹ es cum lignis voluptatis ad terram ultimā inter
dium incircumcisos, dormies cum his qui interfecti sunt
gladio. Ipse ē pharao & omnis multitudo ei⁹ dicit dns. ¶
Factum est in xii anno, in mense xii, una mensis.
Factum ē verbum domini ad me dicens. Fili hominis, assume
lamentum super pharaonem regem egypti, & dices ad eum. Leoni
gentium assimilat⁹ es, & draconi qui est in mari. Et
ebullisti cornua in fluminib⁹ eius, & conturbasti aquas
pedibus tuis, & conculcasti flumina eorum. Propterea hec dicit
dominus ds. Expandam super te rete meum in multitudine
populorum multorum, & evellam te in sagena mea, & proji
ciam te super terram, & habitare faciam super te omnia
volatilia celi, & saturabo de te universas bestias terre, & da
bo carnes tuas super montes, & implebo colles cruor tuus
mea, & irrigabo terram sanguine tuo super montes,
& valles implebuntur ex te, & operiam cum extinctus fuero
celum, & nigrescere faciam stellas eius. Solem nube opa
& luna non dabit lumen suum. Omnia luminaria lucis ne
rere faciam super te, & dabo tenebras super terram tuā dicit
dominus ds. cum ceciderint occisi in medio tui, ait
dns ds. & irritabo cor populorum multorum cum minuero contri
tionem tuam in gentibus super terram quas nescis, & stupefacere fa
cta super populos multos, & reges eorum horrore nimio fu
mabunt super te in conspectu inquietationis tue gladii
quando euolauerit super facies tuas, & obstupescent repente singuli per animam suam in die ruine
tue, quia hec dicit dominus ds. Gladius regis babilonis
veniet te, in gladiis fortium deiciam multitudinem tuam. In
expugnabiles omnes gentes hec, & vastabit superbiam egypti, & dis
sipabit multitudinem eius, & perdam omnia iumenta eius, &
non conturbabit ea amplius pes hominis ultra, neq; ungula iumentorum conturbabit eas. Tunc
purissimas reddā aquas eorum, & flumina eorum sicut oleum ad
ducam ait dominus ds, cum dedero eam terram desolatā
de terra alienata ei, quando percussero omnes
habitatores ea, & scient quia ego dominus. Planctus e
st, & plangent eam, filie gentium plangent eam, super egyptum
& super multitudinem ei⁹ planget eam ait dns. ¶
Factum est in xii. Anno in quinta decima mensis facti est
verbum domini ad me dicens. Fili hominis, cane carmen lu
gubre super multitudine egypti, & deprime eam ipsa, & filias
gentium robustarum ad terram ultimam cū his qui descen
dunt in lacum. Quis pulchrior es? descende & dormi cū
incircumcisis. In medio interfectorum gladio cadent, gladius
datus est: attraxerunt eum, & omnes populi ei. Loquentes ei
potentissimi robustorum de medio infernī, q̄ cū auxiliatoribus
eius descenderāt, & dormierunt incircumcisi cū interfectis gla
dio. Ibi assur & omnis multitudo ei⁹, in circuitu eius sepul
chra eius, omnes interfecti & cadentes gladio, quorum sepulchra
data sunt in novissimis lacus, & facta est multitudo eius
in medio sepulchri eius, universi interfecti cadentes gla
dio, qui dederant timorem in terra viventium. Ibi
helam & omnis multitudo ei⁹ in circuitu sepulchri sui
omnes interfecti cadentes gladio, qui descenderāt incircum
cisi ad terram inferiorem, qui posuerāt timorem suum in terra viventium
& portauerē ignominiam suam cum his q̄ descendunt
in lacum. In medio interfectorum posita est cubile eius,
in universis populi eius. In circuitu eius sepulchra illius.
Omnes hi incircumcisi & interfecti gladio. Dederunt
enim timorem in terra viventium, & portauerē ignominiam
suam cū his q̄ descendunt in lacum. In medio interfectorum
posita est, ubi mosoch & tubal & omnis multitu
do eius. In circuitu sepulchrum eius. Omnes hi incircumci
si interfecti gladio, quia dederunt timorem
suum in terra viventium, & portauerunt ignominiam
suam cum his q̄ descendunt in lacum, & dormierunt cū interfectis ca
dentib⁹ q: & non accubuerunt cum fortibus
de gentib⁹ qui descenderunt ad infernum cū armis
suis, & posuerunt gladios suos sub capitib⁹ suis, &
fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum, quia terror fortis
in terra viventium. Et tu quidem in medio incircumcisorum conteres
& dormies cum interfectis gladio. Ibi Idumea & reges eius
omnes duces eius qui dati sunt cum virtute sua cum interfectis gladio
& q̄ cū incircumcisis dormierunt, & cū his q̄ descendunt in
lacum. Ibi principes aquilonis omnes, & universi mercatores q̄ de
ducti sunt cum interfectis percussi & confusa fortitudine con
fusi, q̄ dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio, & portauerunt
confusionem suam cum his q̄ descendunt in lacum. Vidit eos
pharao & consolatus est super universa multitudine sua, que
interfecta est gladio, & portauerit confusionem suā cū his qui
descenderunt in lacum, pharao & omnis exercitus eius ait dominus
ds. quia dederunt terrorem eius in terra viventium. Et dormiunt
medium incircumcisorum cum interfectis gladio pharao & omnis
multitudo eius, ait dominus ds. ¶
Fili hominis, loquere
& factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis, loquere
ad filios populi tui, & dices ad eos. Terram cum adduxero gla
dium, & tulerint populi terre virum unum de novissimis suis
& constituerint eum sibi speculatorem, & ille viderit gladium
venientem super terram, & canserit buccina & annunciauerit po
pulo, audiens qui audit sonitum buccine noluerit se custodire
venerit gladius & tulerit eum, sanguis ipsius super caput eius erit.
Sonum buccine audiens & se non custodiuit, sanguis eius ipso
erit: si autem se custodierit anima sua saluabit. Quod si specu
lator viderit gladium venientem & non insonuerit buccina & populus
non se custodierit, venerit gladius & tulerit de eis animam,
ille quidem in iniquitate capte est: sanguinē autē de manu
speculatoris requiram. Et tu fili hominis speculatorē dedi te
domui israel. Audiens ex ore meo sermonem, annunciabis eos
ex me. Si me dicente ad impium morte morieris non fueris locu
tus ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in iniquitate sua
morietur, sanguinem autem de manu tua requiram. Si autem
impium conuertes a via sua ut conuertat se, non fuerit con
uersus a via sua, ipse in iniquitate sua morietur, porro tu ani
mam tuam liberasti. Tu quoque fili hominis dic ad domum israel:
sic locuti estis dicentes. Iniquitates nre & peccata nra super
nos sunt, & nos in ipsis tabescimus. Quomodo possumus
vivere? Dic ad eos. Vivo ego dicit dominus ds, nolo mor
tem impii, sed ut conuertatur impius a via sua & viuat.
Convertimini a viis vestris pessimis. Et quare moriemini domus
israel? Et tu fili hominis dic ad filios populi tui. Justitia
iusti non liberabit eum in quacumq; die peccauerit, & impietas
impii non nocebit ei, in quacumq; die conversus fuerit ab impie
tate sua, & iustus non poterit vivere in iustitia sua in quacūq;
die peccauerit. Et si dixero iusto qđ vita vivat, & confisus i
ustitia sua fecerit iniquitatem omnes iustitie eius oblivioni dentur
& in iniquitate sua qua operatus est in ipsa morietur. Si au
tem dixero impio morte morieris, & egerit penitentiam a peccato suo
fecerit que iudicium & iustitiam, pignus restituerit ille impius ra
pinā q̄ rapuerit, in mandatis vite ambulaverit, nec fecerit
quicquam iniustum, vita vivet & non morietur. Omnia peccata eius
que peccauerit non imputabuntur ei, iudicium & iustitiam fecit
vivet vita. Et peccatum filii populi mei. Non est equa pondus
rie via domini, & ipsorum via minusta est. Cum enim averterit se
ipse iustus a iustitia sua, fecerit que iniquitatem morietur in eis.
& cum recesserit impius ab impietate sua, fecerit que iudicium
& iustitiam vivet in eis. Et dicetis. Non est recta via dñi.
Unusquisque iuxta vias suas iudicabo domum israel, dicit
Factum est in xii anno, in xii mense in quinta mensis transmigra
tionis nre, venit ad me qui fugerat de hierusalem dicens. Vastata est
civitas. Manus autem domini facta fuerat ad me vespere ante qua
venisset qui fugerat, aperuitq; os meum donec veniret ad me mane
os meum & non silui amplius. Et facta est ver
bum domini ad me dicens. Fili hominis qui habitant in ruinis
istis super humum istam loquuntur dicentes. Unus erat abraham &
hereditate possedit eam, nos autem summi multi, nobis data est
terra in possessionem. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dominus ds.
Qui in sanguine comeditis, & oculos vestros levatis ad immun
dicias vestras, & sanguinem effunditis, numquid eam hereditate
possidebitis. Stetistis in gladio vestro, fecistis abhominatio
nem, & unusquisque uxorem proximi sui polluit, & eam he
reditate possidebitis. Hec dices ad eos. Sic dicit dominus
ds. Vivo ego, quoniam qui habitant in ruinis gladio cadent, &
qui in agro est bestiis tradetur ad comedendum, qui autem in spe
luncis & cavernis montium morientur pestilentia. Et dabo terram eius in
solitudinem & in stuporem, & evacuabitur superbia fortitudinis eius
& desolabuntur montes Israel eo qđ nullus est q̄ pertranseat.
& scient quia ego dominus cum dedero terram eius desolatam & desertā
pp̄ omnes abhominationes suas quas operati sunt. Et tu
fili hominis filii populi tui qui locuti sunt de te iuxta muros & in ostia
domorum, & dicunt unus quisque ad alterum, ut adpremiat sermo
loquentes, venite & audiamus quis sit sermo qui egreditur a
domino, & venient ad te quasi populus properans & sedebit
coram te populus meus, & audient sermones tuos & non facient eos,
quia in canticum oris sui vertunt illos, & auaritia sequitur
eos, & est eis quasi carmen musicum, qđ suavi dulci q; sono
canitur, & audiunt verba eius & non faciunt ea, & cū venerit
qđ prædictum est, ecce enim venit dicit dominus ds.
Et scient quia propheta fuerit in medio eorum. ¶
Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis, prophe
ta pastoribus israel, prophetā & dices pastoribus. Hec dicit dominus ds.
Ve pastoribus israel, qui pascebant semetipsos. Nonne greges
pascunt pastores? Lac comedebatis & lanis operiebamini
& quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod
infirmum fuit non consolidastis, & quod ęgrotum non sanastis.
Quod fractum est non alligastis, & quod abiectum est non reduxistis. Quod
perierat non quesistis. Sed cum austeritate imperabatis eis, & cum
potentia. Et dispersi sunt oves mee eo qđ non esset pastor, &
facte sunt ad devorandum omnium bestiarum agri & dispersę sunt.
Erraverunt greges mei in cunctis montibus, & in universo colle ex
celso, & super omnem faciem terre dispersi sunt greges mei, & non est
qui requireret, non erat omnino qui requireret. Propterea pastores
audite verbum domini. Vivo ego dicit dominus ds. quia pro
pterea quod facta sunt oves mee in rapinam, & oves mee in escam
omnium bestiarum agri eo qđ non esset pastor, neque
quesierunt pastores gregem meum, sed pascebant pastores semet
ipsos, & greges meos non pascebant: propterea pastores audite verbum
domini. Hec dicit dominus ds. Ecce ego ipse super pasto
res requiram gregem meum de manu eorum, & cessare eos faciam ut
non pascant pastores semetipsos, & liberabo gregem meum de manibus eorum
& non erunt ultra in escas, quia
hec dicit dominus ds.
Ecce ego ipse requiram oves meas & visitabo eas. Sicut visitat pa
stor gregem suum, in die quando fuerit in medio ovium suarum
dissipatarum, sic visitabo oves meas, & liberabo eas de omnibus
locis in quibus dissipate fuerunt in die nubis & caliginis. Et edu

camcaſ depplſ & congregabo eaſ de trſ & uducã eaſ in
ãam ſuam & paſcam eaſ in montib: iſrl in montib: & i cauernis
fedib: tre. Inpaſcuſ uberrimis paſcam eaſ & in montib: iſrl &
edſſ erunt paſcue earum. Ibi requieſcent in herbis uirentib: 7
inpaſcuſ pinguib: paſcent ſup montes iſrl. Ego paſcã oues
meaſ & ego eas accubare faciã dicit dominuſ ds. Q o perdicte
quaram & qd abiectã erat reducã & qd confractã fuerat alliga
bo & qd infirmum fuerat conſolidabo & qd pingue & fortẽ
cuſtodiam & paſcam illaſ in iudicio. Voſ aũ greges mei
hec dicit dominuſ ds. Ecce ego iudico inter pecus & pecus arie
tum & hircos. Nonne ſatis erat paſcua bona depaſci
Inſup & reliquaſ paſturã conculcabatiſ pedib: uris. 7 cũ
puriſſimã aquã biberiſ reliquã pedib: uris turbabatis. 7
oues mee hiſ que conculcata pedib: uriſ fuerunt paſcebantur
& que pedib: uris turbauerant hec bibebant.
Propterea hec dicit dominuſ ds aduos. Ecce ego ipſe iudicio inter
pecus pingue & macilentum. Peq ad latꝰ & humeꝝ
impingebatis & cornib: uris ventilabatis omnia infirma pe
cora donec diſperderent foras. ſaluabo gregẽ meũ & n erit
ultra in rapinam & iudicabo inter pecus & pecus & ſuſcita
bo ſup eaſ paſtorem unum qui paſcat eaſ ſeruum meum dd.
Ipſe paſcet eaſ & ipſe erit eiſ in pastore. ego aũ dominuſ
ero eiſ in deũ & ſeruus mꝰ dauid princeps in medio eorũ.
Ego aũ dominuſ locutꝰ ſum. Et faciam cum eiſ pactum
pacis & faciam ceſſare beſtias peſſimas de tra & habi
tabunt in deſerto ſecure dormient in ſaltib: & ponã eaſ in circu
itu collis mei benedictionẽ & deducam imbrem in tempore
ſuo. Pluuię benedictionis erunt & lignum agri fru
ctum ſuum & tra dabit germen ſuum & erunt in terra ſua
abſq: timore & ſcient quia ego dominuſ cum contriuero
cathenaſ iugi eox & eruero eos de manu inpantiũ ſibi
& n erunt ultra in rapinã gentib: neq: beſtie terre deuora
bunt eos ſed habitabunt confidenter abſq: ullo terore. Et
ſuſcitabo eis germen nominatum & n erunt ultra inminuta
fame in tra neq: portabunt amplius obprobria gentium &
ſcient quia ego dominuſ ds eox cum eis & ipſi pplꝰ mꝰ dom
iſrl ait dominuſ dſ. Vos aũ greges mei greges paſcue mee
homines eſtis & ego dominus ds uꝰ ait dominuſ. 7
Factuſ eſt ſermo domini ad me dicẽs. Fili hominꝰ pone fa
ciem tuam ad montes ſeyr & pphabis de eo & dices illi.
Hec dicit dominuſ ds. Ecce ego ad te mons ſeyr & extẽ
dam manum meã ſup te & dabo te deſolatum & deſertũ.
Vrbes tuaſ demoliar & tu deſertus eris & ſcies quia ego
dominuſ. pro eo q dixiſti inimicuſ ſempiternuſ & concluſe
ris filios iſrl in manu gladii in tempore afflictionis eox
in tempore iniquitatis extremꝰ. Propterea uiuo ego
dicit dominuſ ds. quia ſanguini tradã te & ſanguis te ipſe
quere & cum ſanguine odierit ſanguis perſequetur te. Eo
da bo montẽ ſeyr deſolatum & deſertum & auferam inde
& redeuntem & implebo montes eiꝰ occiſoꝝ ſuoꝝ. In collib:
tuis & uallib: tuis atq: in torrentib: tuis in cunctis fouei
inſolubiles ſempiternas tradam te & habitabis in eis & ſcies
quia ego dominuſ dſ. eo q dixiſti tue
gentes & duplex mee erunt & hereditate poſſidebo eas.
cum dominuſ esset ibi. Propterea uiuo ego dicit dominuſ dſ. qa
facisti iuxta iniquitatẽ & ſecũdũ inuidiã tuam que feciſti odio
habens eos & notus efficiar in eis cum te iudicauero & ſcies
quia ego dñs. Audiui inuidiã tuã & obprobria tua quibus locute es de
montib: iſrl dicens deſerti dati ſunt nobis ad deuorandum.
& inſurrexiſti ſuper me ore tuo & locutus es ad uſtum mei. Ver
tamen ego audiui. Hec dicit dominuſ ds. Quia in inuidiã
tua & in uſtra tua letabatur anima tua ut hereditas mea
esset deſolata. Sicut gauiſus es ſup hereditate
domus iſrl eo q fuerit deſipiens. ſic faciam tibi. Deſolatus
eris mons ſeyr & omnis idumea & tota quidem ea. 7 ſcient
quia ego dominus.
Tu aũ fili hominꝰ pphã ſup montes iſrl & dices. Montes
iſrl audite uerbum domini. Hec dicit dominuſ dſ. Eo q
dixerit inimicus de uobis euge alta antiqua mee ſempiterne in here
ditatem date ſunt nobis. propterea uaticinare & die.
Hec dicit dominuſ ds. Pro eo q deſolati eſtis & conculcati
per circuitum & facti in hereditate reliquis gentib: & aſcendiſ
tis ſup labium lingue & obprobrium populi. propter montes iſrl
audite uerbum dominũ. Hec dicit dominuſ dſ montib: &
collib: torrentib: uallib: q & deſertis partib: & urbib:
derelictis que deprędate ſunte & ſubſannate reliquis gen
tib: per circuitum. Propterea hec dicit dominuſ ds. qm migne he
re mee locutus ſum. de reliquis gentib: & de y dumea uniuſa
qui dederunt tram unuſam ſibi in hereditate cum gaudio &
toto corde & animo & exterminare eã ut uaſtaretur. Id eo
uaticinare ſup humum iſrl & dices montib: & collib: uiq
& uallib: Hec dicit dominuſ dſ. Ecce ego in zelo meo &
in furore meo locutus ſum. eo q confuſionẽ gentium ſuſtinu
eritis. Ideo hec dicit dominuſ ds. Ecce leuaui manũ meã
ut gentes que circuitu uro ſunte ipſe confuſionẽ ſuã portent.
uos aũ montes iſrl ramos uros germinetis & fructum uꝝ
afferatis populo meo iſrl. Prope eſt ut ueniat. quia ecce ego
aduos & conuertar aduos & arabimini & accipietis ſemen
tem & multiplicabo in uobis homines omnem domus iſrl
& habitabunt ciuitates & runoſa inſtaurabunt & re
plebo uos hominib & iumentis & multiplicabuntur & creſcet
& habitare uos faciam ſicut in principio. bonisq: donabo ma
joribus quã habuiſtis ab initio & ſcietis quia ego dominus.
Et adducam ſup uos homines populum meum iſrl & hereditã
tem poſſidebunt & eris eis in hereditate & n addes ultra
ut abſq: eis ſis. Hec dicit dominuſ dſ. Pro eo q dicunt de
uobis deuorator homini es & ſuffocans gentem tuã. ppter
ea homines n comedes amplius & gentem tuam non ultra abſq
ultra ait dominuſ dſ. nec audiã in te faciam tibi amplius confu
ſionem gentium & obprobrium populoꝝ nequaquã portabis. 7 gen
tem tuam amplius non
Factuſ eſt uerbum domini ad me dicẽs. Fili hominꝰ domuſ
iſrl habitantes in humo ſua & polluerunt eã in uiis ſuis
& in ſtudiis ſuis iuxta immunditiã menſtruate facta eſt uia
illoꝝ coram me & effudi indignationẽ meã ſup eos pro ſanguine
quem effuderat ſup terram & in idolis ſuis polluerat eam. 7 diſpſi
ſum in gentes & uentilatus ſum in tras. Iudicaui eos & ad
inuentiones iuxta uias illoꝝ Et ingreſſi ſunt ad gentes ad quas
introierunt & polluerunt nomen ſanctum meũ cũ dicerent de
eis pplꝰ domini iſte & de tra eius egreſſi ſunt. propter
nomen ſanctum meum quod polluerat domuſ iſrl in gentib: ad quas
ingreſſi ſunt Idcirco dices pplo iſrl Hec dicit dns ds.
Non propter uos faciã ego domuſ iſrl ſ. ppter nomen ſanctum
meum quod pollueſtis in gentib: ad quas introiſtis & ſanctificabo
nomen meum magnum qd pollutum eſt in gentib: qd pol
luiſtis in medio earum ut ſciant gentes quia ego dns
ait dominuſ exercituum cum ſanctificatus fuero in uobis
coram eis. Tollam quippe uos de gentib: & congrega
bo uos de uniuerſis terꝝ & adducam uos in terram uram & ef
fundam ſup uos aquam mundã & mundabimini ab omnib:
inquinamentis uris & ab uniuerſis idolis uris mundabo uos
& dabo uobis cor nouum & ſpm nouum ponã in medio uri
& auferam cor lapideum de carne tua & dabo uobis cor
carneum & ſpm meum ponã in medio uri & efficiam ut in
iuſtificationibus meis ambuletis & iudicia mea cuſtodiatis & operemi
ni & habitabitis in tra quã dedi patribus uris & eritis mihi
in populum & ego ero uobis in deum Et ſaluabo uos ex uniuerſis
inquinamentis uris & uocabo frumentum & multiplicabo illud
& non ponã uobis famem & multiplicabo fructum ligni &
germen agri & non portabitis ultra obprobrium fami in gentib:
Et recordabimini uiarum uarum peſſimarum & ſtudiorum ui
ſtrorum & displicebit uobis in cunctis uris & ſceleribus uris. Non
propter uos ego faciam ait dominuſ ds notum ſit uobis Confundi
mini & erubeſcite ſup uiis uris domus iſrl Hec dicit domi
nus ds. Iudica quia mundo uos ex omnib: iniquitatibus uris
& habitare faciã urbes & inſtaurabuntur runoſa & terra
deſerta fuerit excolita que cuncta erat deſolata in oculis omnis
uiatoris dicent Terra illa inculta facta eſt ut horti uoluptatis
& auferet deſertum & deſtructum atq: diſſipatum munitas ſedere
Et ſcient gentes quecunq: derelicte fuerint in circuitu uro
quia ego dominus edificaui diſſipata plantaui inculta
ego dominus locutus ſum & feciam.
Hec dicit dominuſ. Adhuc in hoc inueniam me domus iſrl
ut faciam eis. Multiplicabo eos ſicut gregẽ hominũ ut gre
gem ſanctum ut gregem hierim in ſollemnitatibus eius. Sicut
fuerunt de grege plauci greges hominũ & ſcient qa ego
dominus. facta eſt ſup me manus domini & eduxit me in
ſpũ domini & dimiſit me in medio campi qui erat plenus
oſſibus & circumduxit me per ea in giro. Et ecce multa valde
ſup faciem campi ſiccaq: uehementer Et dixit ad me fili ho
minis putaſne uiuent oſſa iſta Et dixi Domine deus tu
noſti Et dixit ad me Vaticinare de oſſib: iſtis & dices eis
Oſſa arida audite uerbum domini. Hec dicit dominus ds
oſſib: his Ecce ego intromittam in uos ſpm & uiuetis &
dabo ſup uos neruos & ſuccreſcere faciam ſup uos carnes
& ſuper extendam in uobis cutem & dabo uobis ſpm & uiuetis
& ſcietis quia ego dominus Et ppheraui ſicut preceperat mi
hi Factus eſt autem ſpus prophetante me & ecce commotio & acceſſerunt
oſſa ad oſſa unumquodq: ad iuncturam ſuam Et uidi & ecce
ſup ea nerui & carnes aſcenderunt & extenſa ſunt in eis cutis
de ſup Et ſpm non habebant Et dixit ad me Vaticinare
ad ſpm uaticinare fili hominis & dices ad ſpm. Hec dicit
dns. A quattuor uentis ueni ſpe & inſuffla ſuper interfectos iſtos & re
uiuiſcant Et ppheraui ſicut preceperat mihi Et ingreſſus eſt
in eos ſpe & uixerunt ſteterunt ſup pedes ſuos exercitus
grandis nimis ualde Et dixit ad me fili hominis oſſa hec
uniuerſa domus iſrl eſt. Ipſi dicunt Aruerunt oſſa nra & pe
riit ſpes nra & abſciſi ſumus. Propterea uaticinare & dices ad eos.
Hec dicit dominus dſ. Ecce ego aperiam tumulos uros &
educam uos de ſepulchris uris & inducã uos in
tram iſrl & ſcietis quia ego dominus cum aperuero ſepulchra
ura & eduxero uos de tumulis uris pple mi & dedero ſpm
meum in uobis & uixeritis Et requieſcere uos faciã ſuper
humum uram & ſcietis quia ego dominus locutus ſum &
feci ait dominus dſ.
Et factus eſt ſermo domini ad me dicẽs. Et tu fili hominis ſu
me tibi lignum unum & ſcribe ſup illud iudę & filiis iſrl ſo
ciis eius & tolle lignum alterum & ſcribe ſup illud ioſeph
lignum ephraim & cuncta domus iſrl ſocia eius & adiun
ge illa unum ad alterum tibi in lignum unum & erit in manu tua
Cumq: dixerint ad te dicens pplus tuus loquetur
nobis quid nobis tibi uelis loqueris ad eos. Hec
dicit dominus ds Ecce ego aſſumã lignum ioſeph qd eſt in
manu ephraim & tribus iſrl ſocios eius & dabo ea
pariter cum ligno iuda & faciam eas in lignum unum & erunt
unum in manu mea Erunt aũ ligna ſup que ſcripſeris in ma
nu tua in oculis eox & dices ad eos Hec dicit dominus dſ.
Ecce ego aſſumam iſrl de medio nationum ad quas abierunt
& congregabo eos undiq & adducam eos ad humum ſuam.
& faciam eos gentem unam in tra iſrl & rex unus erit omnib:
imperaſ & non erunt ultra due gentes nec diuidentur amplius i
duo regna neq: polluent ultra in idolis ſuis & ab homi
nationib: ſuis & in cunctis iniquitatib: ſuis & ſaluos eos
faciam in cunctis habitaculis ſuis in quib: peccauerunt & emũ
dabo eos & erunt mihi pplꝰ & ego ero eis deus dſ. & ſeruus mꝰ
dauid rex ſup eos paſtor erit unus omnium eox In iudiciis
meis ambulabunt & manda ta mea cuſtodient & facient ea
& habitabit ſup tram quã dedi ſeruo meo iacob in qua habi
tauerunt patres uri & habitabit ſuper eam ipſi & filii eox &
filii filiox eox uſq: in ſempiternum & dauid ſeruus mꝰ princeps
eox in perpetuum. Et percutiam cum illis fedus pacis pactum
ſempiternum erit cum eis Et ſtandabo eos & multiplicabo &
dabo ſanctificationem meã in medio eox in perpetuum & erit tabi
naculum meum inter eos & ero eis deus & ipſi erunt mihi in pplꝰ & ſcient
gentes quia ego dominus ſanctificans iſrl cum fuerit ſanctua
rium meum in medio eorum in perpetuum
Et factus eſt ſermo domini ad me dicẽs. Fili hominis pone fa
ciem tuam contra gog & tram magog principe capitis mo
ſoch & thubal & uaticinare de eo & dices ad eum. Hec dicit
dominus dſ. Ecce ego ad te gog principe capitis moſoch &
thubal & circumagã te & ponam frenum in maxillis tuis & e
ducã te & omnem exercitum tuum equos & equites ueſtitos
loricis omniſos multitudine magna haſtã & clypeum arri
pientium & gladium Perſe ethyopes & libies cum eis omn

scurata & calcata gomer & universa agmina eī. dom̄ tho
rmē. lacera aquilonis ⁊ congregabuntur eis populi multi
tecum. Prepara & instrue te. & omnē multitudinē tuā que
tecū cōgregata est ad te. & eris illi in custodiam. Post dies mul
tos visitaberis. in novissimo annorū venies ad terrā q
revertit. & congregata de populis multis ad montes
israēl. qui fuerunt deserti iugiter. Hec de populis educta. & in
habitaverunt ea confidenter omnes. Ascendens autē qsi
tempestas venies. & quasi nubes operies terrā tu & omnes
agmina tua. & populi tecum. Hec dicit dominus deus.
In die illa ascendent sermones super cor tuum. & cogitabis
cogitationē pessimā & dices. Ascendā ad terrā absq;
muro. nec erit portis non sunt ei. ut diripiat spolia & ro
bā. ut inferas manū tuā super eos. qui deserti fue
runt & postea habitati sunt populo qui de gentibus congregatus ex
gentibus: qui possidet opes & esse habitat in umbilico
terre. saba. & dedan. & negociatores tharsis. & omnes
leones dicent tibi. Numquid ad sumendā spolia tu venis.
Ecce ad diripiendā congregasti multitudinē tuam.
ut tollas argentum & aurum auferas supellectilē atq;
substantiā. & diripias manubias infinitas. 7
ropcēa ut auferas. fili hominis. & dices ad gog. Hec dicit
dominus dns. Nunquid non in die illo cum habitaverit populus
meus israēl confidenter esse & venies de loco tuo ab aquilone
tu & populi multi tecum ascensores equos. multus exercitus
& exercitus vehemens. & ascendes super populum meum israēl
quasi nubes ut operias terram. In novissimis diebus erit. & ad
ducam te super terram meā. ut sciant gentes me cū sanctificatus
fuero in te. o gog. coram eis. Hec dicit dominus dns. Tu
ille es de quo locutus sum in diebus antiquis. in manu servorum
meorum prophetarum israēl qui prophetaverunt in diebus illis
ut adducerē te super eos. Et erit in die illa in die adventus
gog super terram israēl ait dominus dns. ascendet indignatio
mea in furore meo. & in zelo meo. In igne irę meę locutus
sum in die illa erit commotio magna super terram israēl. & coma
vebunt a facie mea pisces maris. & volucres celi & bestie agri
& omne reptile quod movetur super humum. cunctique homines
qui sunt super faciem terre. & subvertent montes & cadent
rupes. & omnis murus in terram corruet. & convocabo
adversum eum in cunctis montibus meis gladium ait dns ds.
Gladius uniuscuiq; in fratrem suum dirigetur. & iudicabo eum
peste & sanguine. & imbre vehementi. & lapidibus im
mensis. Ignem & sulphur pluam super eum. & super exercitum
& super populos multos qui sunt cum eo. & magnificabor. ⁊
sanctificabor & manifestabor in oculis gentium multarum. & scient
quia ego dominus ds. Tu autem fili hominis vaticinare adversus
gog & dices. Hec dicit dominus dns. Ecce ego super te gog
principē capitis mosoch & tubal. & circumagam te & re
ducam te. & ascendere te facia de lateribus aquilonis. & ad
ducam te super montes israēl. & percutiam arcum tuum i manu
sinistra tua. & sagittas tuas de manu dextera tua deiciā.
Super montes israēl cades tu & omnia agmina tua. & popli
qui tecum sunt. feris avibus omi genere rapaci & bestiis terre
dedite te devorandum. Super faciem agri cades. quia ego
locutus sum ait dominus ds. Et immittam ignem in magog.
& in his qui habitant insulis confidenter. & scient quia
ego dominus ds. & nomen sanctum meum notum faciā in medio
populi mei israēl. & non polluam nomen sanctum meum amplius. & sci
ent gentes quia ego dominus sanctus israēl. Ecce venit & facta
est ait dominus deus. 7

Hec est dies de qua locutus sum. Et egredient habitatores
de civitatibus israēl. & succendent & comburent arma.
clipeum & hastas. arcus & sagittas. & baculos manus
& contos. & succendent ea igni septē annis. Et non por
tabunt ligna de regionibus: neq; succident de saltibus: quia
arma succendent igne. Et prędabunt eos qui
fuerant eos & expilent vastatores suos. ait dominus deus. Et
erit in die illa dabo gog locum nominatum sepulchri in israēl.
vallem viatorum ad orientem mari. quę obstupefacere faciet
pretereuntes. Et sepelient ibi gog & omnem multitudi
nem eius. & vocabit nallus multitudinis gog. & sepeli
entur eos domus israēl. ut mundent terram septem mensibus.
Sepelient eum omnes populi terre. & erit eis omni nominata
dies. in qua glorificatus sum ait dominus dns. Et viros co
stituent meritō lustrantes terram qui sepeliant & reperiant
eos. qui remanserint super faciem terre. & emundent ea. Post
menses autem septe querere incipient. & circuibunt per agrum
tres terrā. Cumq; viderint os hominis. statuent iuxta
illud titulum donec sepeliant illud pulinctores in valle
multitudinis gog. nomen eius civitas amona ⁊ munda
buntur terram.

Tu autem fili hominis hec dicit dns ds. dic omni volucri
& universis volatilibus: cuncteq; bestiis agri. Convenite
& properate. currite undiq; adunamini mecum quam ego immolo
vobis victimam grandem super montes israēl. ut comedatis carnes.
& bibatis sanguinem. Carnes fortium comedetis. & sanguinem
principum terre bibetis. arietum agnorum & hyrcorum. taurorum q;
altilium & pinguium omnium. & comedetis adipem in satie
tatem. & bibetis sanguinem inebriatę. de victima quam ego
immolabo vobis. & saturabimini super mensam meam. de equo
& de equite fortis. & de universis virtutibus bellatoribus. ait
dominus ds. Et ponam gloriam meam in gentibus. & videbunt
gentes iudicium meum quod fecerim. & manum meam quam posu
erim super eos. & scient quia dominus israēl quia ego dns ds eorum. a
die illa & deinceps. & scient gentes quia propter iniquitatem suam
captus est dominus israēl. eo quod reliquerint me & absconderim
faciem meam ab eis. & tradiderim eos in manu hostium. &
corciderint in gladio universi. Juxta immunditiam eorum & scelera
sua fecerunt. & abscondi faciem meam ab illis. Propterea hec dicit
dominus dns. Nunc reducam captivitatem iacob. & miserebor oi
domui israēl. & assumam zelum pro nomine meo. & portabit
confusionem suam. & omnem prevaricationem qua prevaricati sunt in
me. cum habitaverint in terra sua confidenter. & nemine for
midante. & reduxero eos de populis & congregavero de
terris inimicorum suorum. & sanctificatus fuero in eis in oculis gen
tium plurimarum. & scient quia ego dominus ds eorum eo quod

In transtulerim eos in gentibus. & congregavero eos super
terram suam. & non derelinquerim quenquam ex eis ibi. & non abs
condam amplius faciem meam ab eis. cum effudero spiritum meum super
domum israēl ait dominus dns. 7

In xxv. anno transmigrationis nre. in exordio anni
decimi mensis xiiii. anno. post quam percussa est civitas. in
ipsa hac die facta est super me manus domini. & adduxit
me illuc in visione dei. In visione dei duxit me in terram israēl. & dimisit
me super montem excelsum nimis. super quem erat quasi edificium
civitatis ex austro. ad austrum. & introduxit me illuc.
Et ecce vir. cuius erat species quasi species eris. & funiculus
lineus in manu eius. & calamus in mensura in manu eius. stabat
ad portam. Et locutus est ad me dicens mihi: Fili hominis. vide
oculis tuis. & auribus tuis audi. & pone cor tuum in omnia que
ostendam tibi. quia ut ostendas tibi adductus es huc. Annuncia domui
israēl universa que tu videris domum israēl. Et ecce murus foris in circuitu domus
undiq; & in manu viri calamus mensurę sex cubitorum. ⁊
palmo. Et mensus est latitudinem edificii calamo uno. altitu
dinem quoq; calamo uno. Et venit ad portam que respiciebat viam
orientalem. & ascendit per gradus eius. & mensus est limen porte
calamo uno latitudinem. id est limen unum calamo uno ⁊ latitu
dine. & thalamum unum calamo uno longum. & unum calamo uno
latum. & inter thalamos quinq; cubitos. & limen porte iuxta ve
stibulum porte interius calamo uno. Et mensus est vestibu
lum porte octo cubitos. & frontes eius duos: cubitos. Vestibu
lum autem porte interius erat porro thalami porte ad viam
orientalem tres hinc. & tres inde. Mensura una erant
& mensura una frontes erant utrique parte. Et mensus est latitu
dinem limitis portę decem cubitos. & longitudinem porte viii.
cubitos. & margines ante thalamos cubitum unum. & cubitus unus
finis utrinq; Et thalami ante se cubitos. erant hinc & inde.
Et mensus est porticum ante thalamum usq; ad tectum eius latitudinem
portę & quinq; cubitos. ostium contra ostium. Et fecit frontes por
tę cubitos & ad frontes atrii portę undiq; porticum. & ante
facie portę que per ianuas usq; ad facie vestibuli porte interio
ris l cubitos & fenestras obliquas intrinsecus & infrontes eius q
erant intra porta undiq; porticum. Similiter autem erant & in
vestibulo fenestre per totum intrinsecus. & ante frontes palma
rum sculpta. Et coopuit me ad atrium exterius & ecce ga
zophilacia & pauimentum stratum lapide in atrio porticuum.
xxx. gazophilacia per circuitum porticum. & pauimentum in fronte
porticum secundum longitudinem portarum secundum mensuram erat inferius. Et mensus est
latitudinem a facie portę inferioris usq; ad interiorem atrii interius
exterius contra orientem & ab aquilone. Porta
que respiciebat viam aquilonis atrii exterioris mensus est tam
in longitudine quam in latitudine. & thalamos eius tres hinc ⁊
tres inde. & frontem eius. & vestibulum ei secundum mensuram
portę prioris l cubitos. longitudine ei. & latitudine xxv. cubitos.
Fenestre autem ei & vestibulum & sculpture secundum mensuram portę
que respiciebat ad orientem. Et septem gradus erant ascensus eius.
& vestibulum ante eam. & porta atrii interioris contra portam aqui
lonis & orientalem. Et mensus est a porta usq; ad portam. c. cubitos.
Et duxit me ad viam australe. & erat porta que respiciebat ad
austrum. Et mensus est frontes eius & vestibulum ei iuxta cetera
supradicta. & fenestras ei & vestibula in circuitu. sicut fenestras
ceteras. l cubitos longitudine. & latitudine xx. cubitos. Et
unguades: scptē ascendebat ad eam. Et vestibulum ante eas erat
& erant palme erant una hinc. & altera inde in fronte ei. Et
porta atrii interioris in via australi & mensus est a porta usq; ad
portam in via australi. c. cubitos. Et introduxit me in atrium interius
ad portam australem. & mensus est portam iuxta mensuras supradictas
& thalamum ei & frontes ei. & vestibulum ei secundum mensuras
& fenestras ei. & vestibulum & circuitus ei l cubitos longitudinis
& latitudinis xxv. cubitos & vestibulum portę interioris longitudine
xxv. cubitos. & latitudine quinq; cubitos. & vestibulum ei ad
atrium exterius & palmas erant in fronte. Et octo gradus erant
per quos ascendebat per eam. Et introduxit me ad atrium interius per
viam orientalem & mensus est portam secundum mensuras thalamum
eius & frontem eius & vestibulum ei & fenestras ei quoq;
frontem longitudine l cubitos. latitudine xxv. cubitos. Et
vestibulum eius respiciebat ad atrium exterius. & palmae erant
palmarum in fronte eius hinc & inde. & octo gradus
ascensus ei. Et introduxit me ad portam que respiciebat ad
aquilonem & mensus est secundum mensuras supradictas thalamum
eius. & frontem eius & vestibulum ei & fenestras ei quoq;
per circuitum longitudine l cubitos. latitudine xxv. cubitos. Et
vestibulum eius respiciebat ad atrium exterius. & palmae pal
marum in fronte eius hinc & inde. Octo gradus ascensus eius.
Et post hanc gazophilacia eius iuxta portam. & ibi lavabant sacerdotes
holocaustum Et in vestibulo portę due mense
hinc & due mense inde. ut immolarent super eas holocaustum &
peccatum. & delictum. Et ad latus exterius qd ascendit ad ostium
portę que respicit ad aquilonem due mense. & ad latus alterum iuxta
vestibulum portę due mense. iiii. mense hinc & iiii. mense inde p
latera portę. Octo mense erant super quas immolabant. iiii. autem
mense ad holocaustum de lapidibus: quadratis dextrucţ longitudi
ne cubiti unius & dimidii. & latitudine cubiti unius & dimidii. & altitudine cubiti unius super quas ponen
tur vasa in quibus immolatę holocaustum & victima. & labia cir
cumcirca unius cubiti. respicientia ut introitus porticuum. super mensas autem carnes
oblationis. Et ecce porticus interior in gazophilacia eorum. in
atrio interiori qd erat in latere portę respicientes ad aquilonem
& facies eorum contra ad australem una ex latere portę orientalis
q respiciebat contra ad aquilonem. Et dixit ad me gazophilacium quod respicit
ad meridianam faciem eorum erit. qui excubant vigiliam templi.
Porro gazophilacium quod respicit contra aquilonem sacerdotum erit
qui excubant in ministerio altaris. Isti sunt filii sadoch q accedunt
de filiis leui ad dominum ut ministrent ei. Et mensus est atrium longi
tudine c. cubitos. & latitudine c. cubitos. per quadrum. Altare
ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulum templi. &
mensus est vestibulum quinq; cubitos. & latitudine portę tres
cubitos hinc. & tres cubitos inde. longitudine ei vestibuli
xx. cubitos. & latitudine xi. cubitos. Et octo gradus ascende
bat ad eam. & columnę erant in frontib; una hinc. & altera inde.
Et introduxit me in templum. & mensus est fronte scu cubitos
latitudinis hinc. & secundum latitudinis inde. latitudinem
tabernaculi. Et latitudo portę x. cubitos erat. & latera portę

quinq; cubitor hinc. & quinq; cubitor inde. Et mensus est longitudinē et. x. cubitor. & latitudine xx. cubitor. Et in cuāgressu interioris mensus est in fronte porce duos cubitor. & porcam decē cubitor. & latitudine porte septē cubitor. Et mensus est longitudinem ei⁹ xx. cubitor. & latitudinē. x. cubitor. aū faciem templi. Et operabat me. Hec est mensa coram domino. Et mensus est parietem domus sex cubitor. & latitudine latitudinis. cubitor. undiq; percircuitum domus. lacera aū latus ad latus bis. xx. cubita. & erant commenta. que ingrediebant. p parietes domus in atriis. percircuitum. ut continerent & ñ affigerent parietem templi. & ptabata erant in rotundū a fundamento usq; ad tectum. & muralium templi describebat. p gyrum. Ingressus templi erat templum in superioribus. & sic de inferioribus. ascendebat ad superiora in medium. Et vidi in domo altaria duo et porticum fundata latera. ad mensuram calami sex cubitor. ex latere. & latitudine. p parietē latitudinis fortissimi. quę. cubitor. & murator domus in latitudine domus. & me ad hostia aula latitudine xx. cubitor. murorum domus undiq; & ostium lateris ad orientē. ostium unum ad uia aquilonis. & ostium unum ad uia australem. & latitudine loci adoratione. quę. cubitor. murorum. & edificium q̄d erat separatum ad mare. ad uia respicientē ad mare latitudinis lxx. cubitor. Paries aū edificij quinq; cubitor. latitudinis percircuitum. & longitudo eius lxxxx. cubitor. Et mensus est domum longitudinē. c. cubitor. & q̄ separatum erat edificium. & parietes ei⁹ longitudinis. c. cubitor. Latitudo aū ante faciē domus & ei⁹ q̄ erat separatum contra orientē. c. cubitor. Et mensus est longitudine edificii contra faciē ei⁹ q̄ erat separatum ad dorsum. & thecas hinc & hinc ex utraq; parte. c. cubitor. templū murorū & vestibula aerij luminū & fenestrę obliquę & thecarū & hinc & hinc contra unius cuiq; limen stratum. ligno per circuitum. Terra aū usq; ad fenestras. & fenestre clause sup ostia & usq; ad domum maiorem. & foris & usq; ad interiorem domum & foris & extrinsecus in omni pariete circuitu. intrinsecus & foris secundum mensuram & fabrefacta cherubim & palmę. & palma inter cherub & cherub. Duas q; facies habebat cherub. Faciem hominis uersa palma una & hinc parte. & facies leonis uersa palma ex altera parte. & per ipsa domum domum circuitu. De terra usq; ad supiora porte cherubim. Et palme celate erant in pariete templi. Limen erat quadrangulum. & facies sanctuarii aspectus coram aspectum altaris lignei. Et cum cubitor. altitudo ei⁹. & longitudo ei⁹ duo. cubitor. Et cum quali cubitor. & longitudo ei⁹. & parietes ei lignei. Et locutus est ad me. Hec mensa coram domino. Et duo ostia erant templo. & rotunda. & rotundo: ostia. & cuneus: parte una erant ostiola. que ipse intrare poterant. Ostia enim ostia erant ex cuneo: parte ostiorum. & celata erant cum ipsis ostiis cherubin. & palmarum sicut impressa erant ostiis. qq; ex ipsis erant. Quam obrem crassi & grossioris ligna in vestibulo fronte foris secus. sup. quę senestre erant obliquę. & similiudo palmarū hinc & hinc: inde in humeralis vestibuli secunda latera domus. latitudinem; parietum. Et dixit ad me

Hdies e numerabiu ca. & in die uic orie sui nascuarum ad
atrium interius ut ministret in sanctuario meo offere ppec-
to suo aie domui ds.

Hunerauit eis hereditaf; ego hereditas eor. Et possessionem
dabit eis in isrl. ego enim sum possessio eor. Victima & ppec-
ta & delicta ipsi comedent, & omne uouum in isrl ipsor erit &
primicia omnium pmogenitor. & omnia libamina eor omnib; que
offerunt sacerdotum erunt. & primicias labor; ure; dabit sacer-
doti. ut reponat benedictionem domui sue. Omne animal &
capcum a bestia de aub; & pecorib; no comedent sacerdotes.
Cumq; ceperit eam diu dere sgnm. separate primicias domino.
Sacificatum de ea longitudine xx. quinq; milia. & latitudinem
x. milia. sacificatum erit in omni termino eius per circuitum, & ex
ex omi parte sacificatum quinquagenos p quinquagenos quadra-
tos per circuitum. & l. cubitus in suburbanis ad pcinctum. Et erunt
extra mensuratis longitudine xx. quinq; milium. & latitudine
x. milia. & ipso erit templum sanctu. Sacificatum de ea
erit sacerdotib; ministris sanctu qui accedunt ad ministerium
domus. & erit est locus in domos & nascuarum sanctuar; xx.
aii quinq; milia longitudinis. & x. milia latitudinis erunt
leuitar qui ministrant domui. Ipsi possidebunt xx. qb hostiatim.
Et possessionem earum dabit eis quinq; milia latitudinis. 7 lon
gitudinis xx. quinq; milia sedm separationem sanctu omi domui
isrl principi quoq; hinc & inde in separatione sanctu & pos
sessione ciuitatis contra facie separationis sanctu. & contra fa
cie possessionis urbis ab ore ma. ris usq; ad mare. & altare eo
rum ad usq; ad orientem. longitudine aii iuxta unaquaq; parte
a termino occidentali usq; ad terminum orientale. Oera ere
possessio isrl. & ii populabunt ultra principes pplm mei.
sed eam dabunt domui isrl sedm tribu; eor. Hec dicit ds.
Sufficiat uob principes isrl. Iniquitate & rapinas auferte
& iudicium & iustitiam facite. Separate cortinas a pplo
meo, ait dominus ds. Statera iusta. & ephi iustu. & bathus
iustus erit uob. Ephi & bathus equalia & unus mensure erit.
ut capiat decima parte chori bathus. & decima parte ephi. Ipse
mensura in chori erit equalibus eor. Siclus aut xx. obolos ha
bebit. Porro xx. sicli. & xx. quinq; sicli, quinq; eor sicli mina
faciunt. Et he sunt primicie quas offeretis. Sexta parte ephi de
choro frumenti. & sexta parte ephi de choro hordei. mina qq;
olei bathus olei de decima parte chori est. & decima bathi chori
faciunt. quia decem bathi implent chorum. & ait ex unu de pe
ducentis de pinguedine isrl in sacrificium & holocaustu
& pacifica ad expiandum pro eis ait dominus ds. Omnis pplus
terre ei dabit primicias istas. Principi isrl & supp prima
pem erunt holocausta & sacrificia & libamina in sollempni
tatib; & in kalendis & in sabbatis & in omnibus sollempni
tatib; domus isrl. ipse faciet sacrificium pro peccato & holo
caustum & pacifica ad expiandum pro domo isrl.
Hec dicit dominus ds isrl. In primo mense una mensis sumes
uitulum de armento immaculatum. & expiabit sanctuarium.
Et colle. sacdos de sanguine qd erit pro peccato. & ponet
in postib; domus & in iii. angulis crepidinis altaris. & in postib;
porte atrii interioris. Et sic facies in septima die; primo quoq;
qui ignorans & errore decipit. & expiabit pro domo. In primo
mense xiii. mensis. erit uob pascha sollempnitas. Septem
dieb; azyma comedent. Et facies princeps in die illa pro se
& pro uniuso pplo & erit uitulum pro peccato & in septem dierum
sollempnitate faciet holocaustum domo. septem uitulos. &
septem arietes immaculatos cotidie septem dieb; & pro peccato
hyrcum caprarum cotidie. & sacrificium ephi puicilum. 7 ephi
p arietem faciet. & olei hin p singula ephi. Septimo mense
xv. die mensis in sollempnitate faciet. sicut supradictas
p septem dies tam pro peccato quam pro holocausto. & in sacrificio
& oleo.

Hec dicit dominus ds. Porta atrii interioris que respicit
ad orientem erit clausa sex dieb; inquib; opus fiet. die aut
sabbati aperiet. Sed & die kalendarum aperietur. Et cum
hic princeps pro anima sua fecerit holocaustum aut pacifica
mine porte. & faciens sacrificium holocausti aut pacifica
cauit. & adorabunt sup limen porte & egredietur. Porta
aut non claudet usq; in crastinu. & adorabit pplus ciuitatis ad ostia
porte illius in sabbatis & in kalendis coram dnio. Holo
caustum aut hoc offeret princeps dnio in die sabbati sex
agnos immaculatos. & arietem immaculatu. & sacrificium ephi
p arietem. agnis aut sacrificium qd dederit manus ei. & olei hin
p singula ephi. in die aut calendarum uitulu de armento immacula
tum. Et sex agni & arietes immaculati erunt. Et ephi p
uitulum. ephi quoq; p arietem facies sacrificium. agnis aut
sicut inuenerit manus ei. & olei hin p singula ephi. Cum
ingressus princeps pariter cum populo per uiam porte pquis ingressus est. ad eandem uiam
egredietur. Princeps aut in medio eor. cum ierit.
ut ingrediatur. & ai egredientib; egredietur. Et in tem
poribus. in sollempnitatib; erit sacrificium ephi puicilum.
& ephi p arietem. agnis aut ait erit sacrificium sicut inuenerit manus
eius. & olei hin p singula ephi. Cum aut fecerit princeps spontanea
sacrificium aut pacifica uoluntaria dnio. aperietur ei porta
que respicit ad orientem. & faciet holocaustum suu & pacifica
sua sicut facit solet. in die sabbati. & egredietur. & claudetur
porta postq egressus. Et agnum cui de anni immaculatu
faciet holocaustum cotidie dnio. semp mane faciet illd
& sacrificium facies sup eu matutinale mane sextа parte ephi.
& de oleo tertia parte hin ut misceat simile. Sacrificium
dominu iugissimum mane ait. pperuum faciet agnum &
sacrificium & oleum matutinale mane holocaustu semp in.
Hec dicit dominus ds. Si dederit princeps domui alicui de
filiis suis. hereditas eius filios suos erit possidere ea. he
reditario. Si aut dederit hyeum de hereditate sua uni seruo
suo. erit illius usq; ad annum remissionis. & reuertet
ad principe. Hereditas aut eius filios eius erit accipis
princeps de hereditate pplj in oppressione & de possessione
sua hereditabit filios suos. ut non disgre-

Hepplis me unus quisq; a possessione sua.
Et introduxit me pincipes qui erat ex latere porte ad ha
sacrificia sanctuarii ad sacerdotes que respiciebat ad aquilonem.
& erat ibi locus ultra ad occidentem. Et dixit ad me. Iste est locus
ubi coquent sacerdotes sacrificium sacerdotes pro peccato & pro delicto ut efferant
mactatio ne cereali. & sacrificet pplis. Et eduxit me in atrium exteri
& circumduxit me p iii. angulos atrii. Et ecce in atrio in atrium
angulo atrii. & in atriola singula p angulos atrii. In iii. angulis
iii. in atriola dispositis. xl. cubitos longi. & xx. platum. Men
sure uni iii. erant. & paries per circuitum ambiens iii. in atriola. &
ad ime fabricate erant sub porticus per gyrum. Et dixit ad me. Ha
est domus culinarii in qua coquent ministri domus domum meum
pplj. Et conuertit me ad portam domus. & ecce aque egrediebant
sub limen domus ad orientem. Facies enim domus respiciebat ad
orientem. aque aut descendebant ad latus templi dextrum ad meri
diem altaris. Et eduxit me per uiam porte aquilonis. & conuertit
me ad uiam foris porta exteriore uiam que respiciebat ad orien
tem. & ecce aque rediebant ad latus dextrum ad exteriorem arcum
ad orientem qui habebat famculum in manu sua. Et mensus est mille
cubitos. & transduxit me per aquas usq; ad talos. Rursumq; mensus
est mille cubitos. & transduxit me per aquas usq; ad genua. Et mensus
est mille. & transduxit me per aquas usq; ad renes. Et mensus est
mille torrentem. in pcm transire qui non poterat transuadari. Et dixit ad me. Ecce
dixti fili hominis. Et reduxit me & conuertit me ad ripam tor
rentis. Cumq; me conuertisset. ecce in ripa torrentis ligna mu
ltu ex utraq; parte. Et ait ad me. Aque iste que egrediuntur ad
tumulos sabuli orientalis. & descendunt ad planam desertu. me
bunt mare & gelbunt. & sanabuntur aque. & omnis anima uiuens
que serpit quocumq; uenerit torrens uiuet. & erunt pisces multi
tudinis. postquam uenerint illuc aque iste. & sanabuntur & u
ruent omnia ad quecumq; uenerit torrens uiuent. & stabunt supilla
piscatores. ab engaddi usq; ad engallim. Secundu species earum
erunt. Plurimus species erunt piscium eius. sicut pisces maris ma
gni multitudinis nimie. In lacubus aut & in palustribus non sa
nabuntur quia in salsas dabuntur. Et sup torrentem orientem in ripis
ex utraq; parte arbores lignum pomiferi. Non defluet folium eor
& non deficet fructus eius. Per singulos menses afferet primitias
quia aque eius de sanctuario egrediuntur. & erunt fructus eius in escam
& folia eius ad medicinam sunt tantum. 7
ait dominus ds. Hec est terminus in quo possidebitis terram
in xii. tribub; isrl. quia ioseph duplicem funiculum habet.
Possidebitis aut eam singuli equ ut fr. suus sup quem levatum
manum meam ut darem patrib; meis. & cadet terra hec uob
in possessionem. Hec erit aut ei terminus ad plagam aquilo
nalem. A mari magno uia hebalon uq ad ciuitatem sedada.
emath. berotha. sabarim que est inter terminos damasci & con
fines emath. domus. ad hasergnon. que est iuxta terminos auran.
& erit terminus a mari usq; ad asarenum enon. terminus damasci
& aba quilone ad aquilonem terminus emath plaga aquilonalis.
Porro plaga orientalis de medio auran. & de me
dio damasci. & de medio galaad. & de medio terre isrl. ad
danis differminans. ad mare orientale. Metiemini eam
plaga orientalem. Plaga aut australis meridiana a thamar
usq; ad aquas contradictionis cades. & torrentis usq; ad ma
re magnum a confinio p directum donec ueniat ad emath. Hec
e plaga maris. Et australem ex thamar usq

dio eius. De possessione aũ leuitarum & de possessiõe
ciuitatis immedio parium principis erit terminum iuda &
ciuium beniamin. & ad principe pertinebit. Et reliquas
tribus: a plaga orientali usq: ad plagam occidentalẽ beniamin
una. & contra ciuium beniamin a plaga orientali usq: ad
plagã occidentale symeon una. & sup̃ terminũ symeon a
plaga orientali usq: ad plagã occidentẽ y sachar una. & sup
ciuium y sachar a plaga orientali usq: ad plagã occidentale
zabulon una. & sup terminũ zabulon a plaga orientali
usq: ad plagã maris gadiura. & sup̃ ciuium gad ad plaga
austri ad meridie & erit finis de thamar usq: ad aquas con
tradictionis cades. hereditas contra mare magnũ. Hec terra
quã metiemini in sorte tribus: israel & he partiones earũ ait
dominus ds. Et hi egressus ciuitatis. A plaga septẽtrio
nali quingenti & ãi mille mensurabis. & porte ciuitatis
omnib: tribus: israel. Porte orientales a septentrione. porta
ruben una. porta iuda una. porta leui una. Et ad plagam
orientalem quingentos & ãi mille. & porte eius. porta ioseph
una. porta beniamin una. porta dan una. Et ad plagã me
ridianam quingentos & ãi mille mensuram. Et porte eius.
porta symeon una. porta y sachar una. porta zabulo una.
Et ad plagam occidentalem quingentos ãi mille & porte
eius & eius. porta gad una. porta asur una. porta neptalim
una. Per circuitum octoginta & octo milia. Et nomen ciuita
tis ex illa die. Dominus ibidem. Amen. ℣ Explicit ezechiel

DANIELIS PPHE

OMNIUM PROPHETAM
uxta scripturas cõ incipere est dominum
saluatorem & ecclesiam non ignorare uete
res chaldeorum anni ordinem & hos
eorum scriptores nescire. Siquidem quia
seruus chaldeorum est & quib: ab aur
propriis tribus: annis deiectus dispersus
& alienus. hoc meruerit casdem lin
guas meruisse saluatore seruare. siue sub
nomine abdilio nescio quo nos sanc
chaldeam linguam facere cõtendat. siue aliud quid causę existere ignoramus. hac unum affirma
re possumus qđ iudaicam auertat dispersionẽ & recte iudeo
rum odio sit. Secundum quippe danielem maxime &
esdram hebraicę quidem legere & intelligere quę scripta
plurima habere in ecclesiis dei. Omnes ergo adolescentulos
post quintadam & exitum lectionem ac flores eloquiorum eius
in imagine huius picturam inclusissem. & multos fudore mul
tos ergo impensis ambitiosa antiquitatis gratia quę ha re
sonare & quasi propheticę ambitiosa tacuisse de sup̃ iam aspue
re & impensis minus sanctis danielis. ex tanta cedo offen sum.
ne despectatione publica omnium meritę laborem uoluerim cunctis
placere. Verum adhuc sunt mei qui hebreos & illud di sua
lingua credunt magnum laborem omnino magnum esse qđ
uidebar facturus meos hebreos expectationem offendisse & chal
daicus. Et ne uere futurum esset. adeptum eo quod maxime possum
sermone chaldeo eum legere & intelligere qui scripsit. Hęc
dedoxa ne difficultatem inuidi animi offenderet. qđ apud
hebreos nec scriptum habet. hystoriam nec unum eorum
punctis. nec uerbi sonoritatę. Quidquid quasi magnum mouere
de ipsis sine certum ante pectus capit. inquilinę fabricam
de uidere apud nos magna parte calumniari ostendisse.
Audiui quendam de puerilibus annis. ut ipsum de ea
dem re hystoriam ordinem ipsi. apposita ebraicis latinis
quę magis prudentia tolleret uiri. quam pusilli essent spu
pperenda. Cum abbatie uenirem. & de iudea ad chaldeos
iapsum discursorum lectorem. quereba. exemplum ubi le
gissem in textu nostro. ne ipsum quidem fuisse corpore & impudens hanc
esse. Cum ipse uiris sanctis principalibus. & ezechielem addixisse. immediate. & dicere. eum de chal
dea in iudeam fuisse translatum. de isto homine. & capto
lumine demonstrante in principe ciuitatis. de
nuo. & aplius in iudicio uerendum uiri. & q legem
ab hebreis didicisse. ñ fuisse ausum. affirmare se meo
pore rapuisse. sed dixisse siue in corpore siue extra corpus
nescio ds fac. His & talib: argumentis aperiris libro
fabulas. utpote cũ sup quare lectoris barbutio iudeo red
quę illud a nimirum danielem non habere ait hebreos uero
pphas. sed nescio qui pphas. Iuxes
siquide partes somni abacis scripsisse dicuntur. in legem. in
pphas. magnum
& xi. libros. Oq̃ ne hui temporis differre. Quę aut ex li
pphis immo cõe hanc hebreis portionem obiciat. refert sunc
hodi & eusebi. apollinaris q̃ multis uerbis inulib: eius
nefarie respondemus. nescio an curioso lectori sat fecerimus.
Vt obsecro uos oramus & custodiat ne fandatus pmeprocrs
ad dñm uestrum hoc carpula sua. scribat. quantum allego inobsolu
cario dominum. sterit. presumi quę adiecit. ñ sat mouebat
hos. qui mutuq; parce auctore amore labuntur ancodio.

INCIPIT LIBER

INNO
TRI
CES
IMO
REG
NIO
ACHI
REGI
IVDA VENIT NA
BVGODONOSOR
REX BABILONIS
IN HIERVSALEM
& obsedit eam. Et tradidit dominus in manus eius rege
iuda. & partem uasorum domus domini. & asportauit eam i
terram sennaar. in domo dei sui. & uasa tradidit in domũ thesau
ri dei sui. Et dixit rex assanas pposito eunuchorum suorum. ut
introduceret de filiis israel & de semine regio & tyrannos
pueros in quibus nulla esset macula. & decoros forma. & eru
ditos omni sapientia. cautos scientia & doctos disciplina.
& qui possent stare in palatio regis. ut docerentur litteras cal
dęas & linguam chaldeam. Et constituit eis rex annonam per singulos
dies de cibis suis. & de uino unde bibebat ipse. ut enutriti
tribus annis postea starent in conspectu regis. Fuerunt autem
eorum de filiis iuda. daniel ananias. misahel. & azarias. Et
imposuit eis princeps eunuchorum nomina. daniel. baltasar. &
ananie sydrac. misahel. misac. & azarie abdenago. Pro
posuit autem daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis. neq;
de uino potus est. & rogauit eunuchorum principem ne contamina
retur. Deditque ds daniel gratiam & misericordiam in conspectu prin
cipis eunuchorum. Et ait princeps eunuchorum ad danielem. Ti
meo ego dominum meum regem. qui constituit cibos & potus
tuos. ne forte uideat uultum tuum macilentum coram pueris adolescentu
lis eiusdem ętatis. quos enutrio apud me regem. Et addet daniel
ad malasar quos constituerat princeps eunuchorum super daniel.
ananiam. azariam. & misahel. Tempta nos obsecro seruos
tuos. decem dies. & dentur nobis legumina ad uescendum. & aq
ad bibendum. & contemplare uultus nros. & uultus pueroru
qui uescuntur cibo regio. & sicut uideris facies tuis seruis.
Quibus auditis sermone huiusmodi. tentauit eos diebus decem.
Post dies autem decem apparuerunt melioris & corpu
lentiores pueris. quibus uescebantur cibo regio. Porro
malasar tollebat cibaria & unum potus eorum. dabatque eis
legumina. Pueris autem his dedit ds scientiam & disciplinam
in omni libro & sapientiam. daniel autem intelligentiam omnis
uisionum & somniorum. Completis itaque diebus. post quos
dixerat rex ut introduerentur. introduxit eos princeps
eunuchorum in conspectu nabuchodonosor. Cumque locutus fuisset
eis rex. non sunt inuenti de omnibus ut daniel. ananias.
misahel & azarias. Et steterunt in conspectu regis.
& omne uerbum sapientie & intellectus quod requirebat ab
eis rex inuenit in eis decuplum super cunctos arioles & magos
qui erant in uniuerso regno eius. Fuit autem daniel usq; ad annum
primum cyri regis.

In anno secundo regni nabuchodonosor somniauit. & conturbatus
est spiritus eius. & somnium ei fugit ab eo. Precepitque rex ut
congregarentur arioli & magi & malefici & chaldei. ut in
dicarent regi somnia sua. Quibus uenientibus. steterunt coram rege.
Et dixit ad eos rex. Vidi somnium & mente consternatus ignoro
quid uiderim. Responderunt chaldei regi syriace. Rex
in sempiternum uiue. Dic somnium seruis tuis. & interpre
tationem eius indicabimus. Et respondens rex ait chaldeis. Ser
mo recessit a me. Nisi indicaueritis michi somnium & con
tritionem eius. peribitis uos & domus uestre publicabuntur. Si
autem somnium & contritionem eius narraueritis. munera & dona &
honorem multum accipietis a me. Somnium ergo & interpreta
tionem eius indicate mihi. Responderunt secundo atque dixerunt
Rex dicat somnium seruis suis. & interpretationem illius in
dicabimus. Respondens rex ait Certe noui quia tempus redi
mitis. scientes quod recesserit a me sermo. Si ergo somnium michi indi
caueritis. una est de uobis sententia quod interpretatione quę
fallax & deceptione plena composuistis. ut loquimini michi donec

tempus p̄transeat. Somnium q; dicitur m̄ uerū ē. qđ
m̄preatione ei qq; uera loquamur. Respondens ꝫ
chaldei coram rege dixerunt: Non est homo sup̄ terā
qui sermone tuum rex possit implere. sed neq; rex
quisq̄m magnus & potens uerbum huiscemodi scrutatur
ab omni ariolo & mago. & chaldeo. Sermo enī quem
tu rex queris grauis ē. nec reperiet̄ quisq̄m qui in deos
illum inconspectu regis. exceptis dis quor. ni est cū hoib;
conuersatio. Quo audito rex in furore & ira magna
p̄cepit ut perirent omes sapientes babilonis. Et regis sen
tentia sapientes interficiebant: querebant̄q; daniel & socii
eius ut perirent.

Tvnc daniel requisiuit de lege atq; sententia abiaroch p̄nci
pe militie regis. qui egressus fuerat ad interficiendos sapien
tes babilonis. & interrogauit eū qui a rege egressus fuerat pro
testatem quā ob causam crudelis sententia a facie regis
tā egressa. Cumq; rem indicasset̄ iaroch daniel. da
niel ingressus rogauit regē ut tempus daret sibi ad solu
tionem indicandam regi. Et ingressus ē domū suā. ana
niē: misahel & azarie socijs suis indicauit negociū. ut
quererent miserā a facie dei celi sup̄ sacramento. & ne
perirent daniel & socii eius cum ceteris sapientib; babilonis.
Tunc daniel p̄ visione nocte mysterium revelatū est. Et
daniel benedixit deo celi. & locutus est. Sit nomen dei
benedictum a seculo & usq; in seculum. quia sapientia & for
titudo ei⁹ sunt. & ipse mutat tempora & etates. transfert
regna atq; constituit. dat sapientiā sapientib; & scien
tiā intelligentib; disciplinā. Ipse revelat profunda & abs
condita. & novit in tenebris constituta. & lux cū eo est. Ti
bi dñe patrum meorū confiteor atq; laudo. quia sapientiam
& fortitudinē dedisti mihi. & nunc ostendisti mihi quę
rogauimus te. quia sermonem regis aperuisti nobis. Post hęc
daniel ingressus ad iaroch quē constituerat rex ut perderet
sapientes babilonis. & sic ei locutus est. Sapientes babilonē
ne perdas. Introduc me in conspectu regis. & solutionem regi enarrabo.
Vnde iaroch festinans introduxit daniel ad regē & dixit ei.
Inuenī hominē de filijs transmigrationis iudę. qui solutio
nē regi annunciet. Respondens rex & dixit daniel. cui⁹ nomen erat
balthasar. Puta ne uere potes indicare in somnio qđ vidi
& interpretationē eius. Et respondens daniel coram rege
ait. Mysterium quod rex inquirit. sapientes magi. arioli
& aruspices non queunt indicare regi. sed est deus in celo qui
revelans mysteria quę indicauit tibi rex nabuq; que ventura sunt
nouissimis temporib; Somnium tuū. & visiones capitis tui
in lectulo tuo hūiscemodi sunt. Tu rex cepisti cogitare in
strato tuo quid ecce futura post hęc. & qui revelat mysteria
ostendit ē quę uentura sunt. in qq; non in sapientia quę est
mihi plusquā omnia viuentia: sacramentū hoc revelatū
est: sed ut interpretatio regi manifesta fieret: & cogitatio
nē mentis tue scires. Tu rex videbas & ecce quasi statua
una grandis. Statua illa magna & statura sublimis stabat
contra te. & mutus illius erat terribilis. Huius statuę ca
put ex auro optimo erat. pectus aū & brachia de argento.
Porro uenter & femora ex ere. & tibie ex ferro. pedū qđā
pars erat ferrea. quędā aū ex luto. Videbas tu. donec abscisus
est lapis sine manib; & percussit statuā in pedib; ei⁹ ferreis
& fictilibus & comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter fer
rum. testa. ȝ. & argentū & aurū. & redacta quasi in pulue
rem ȝ tulit ea ventus. Locus inuentus est nullus eis: lapis autē
qui percusserat statuā. factus est mons
magnus. & implet uniuersā terrā. Hoc est somnium.
Interpretationē qq; dicemus coram rege. Tu rex regum es.
& dñs celi regni & fortitudinis & imperii. & gl̄ie dedit tibi.
& omnia in quibus habitant filij hominū. & bestie agri uo
lucres q; celi dedit in manu tua. & sub ditione tua omnia
constituit. Tu es caput aureum. & post hęc consurget
regnum aliud ex eis qđ impleat universā terrā. & regnum
quartū erit ut ferrum. Quomodo ferrū comminuit & do
mat omnia. sic comminuet & omnia hęc & conteret. Por
ro quia uidisti pedum & digitorum partē testē figuli & partē
ferream. regnum diuisum erit. qđ tamen de plantario ferri orietur.
Secundum quia uidisti ferrum mixtum testē ex luto. & digitos po
dum ex parte ferreos & ex parte fictiles. ex parte regnum
erit solidum. & ex parte contritum. Quia aū uidisti ferrum
mixtum testē ex luto. commiscebunt̄ quidē humano semini
sed non adherebunt sibi. sicut ferrum non potest commisceri testē.
Iudicij tui regnum illud. substabit dñs qđ regnū qđ in eternū
non dissipabitur. & regnum eius populo alteri non dabit. Co
minuet aū & consumet omnia regna hęc. & ipsum sta
bit in eternum sicut qđ uidisti qđ de monte absciss⁹ est lapis
sine manib; & comminuit testam & ferrum. & es. & ar
gentum & aurum. Deus magnus ostendit regi que futura sunt
post hęc. & verum est somnium & fidelis interpretatio ei⁹.
Tunc nabuq; cecidit in faciem suā. & daniele adorauit
& hostias & incensum precepit ut facerent ei. Cognitq;
q; daniel ait. Vere dñs ut dñs deus tuus. & dñs regum & revelans
mysteria. qui potuisti aperire sacramentū hoc. Et rex
daniele in sublime extulit. & munera magna & multa
dedit ei. & constituit eum principē super omnem provinciam babilo
nis. & principem magistratuū super omnes sapientes babilo
nis. Daniel aū postulauit a rege. & constituit super opera pro
vincie babilonis sydrac. misac. & abdenago. Ipse aute daniel
erat in foribus regis.

Nabuq; donosor rex fecit statuam auream. altitudine cubitor. ſ.
latitudine cubitor. ſ. & statuit eā in campo dura prouincie
regis babilonis. Iussitq; nabuq; rex mittere ad congregandos satra
pas magistratus & iudices. duces & tyrannos. & ceteros omnes. qui
principes regionum ut conuenirent ad dedicationem statue quā erexerat
nabuq; rex. Tunc congregati sunt satrape magistratus
& iudices. duces & tyranni. & optimates q; erant in potesta
tibus constituti. & omnes principes regionum ut conuenirent ad
dedicationem statue quā erexerat nabuq; rex. Stabantq; ante
statuam aureā quā constituerat nabuq; rex. Siquis aū non p̄sti
terit adorauerit. eadē hora mittet̄ in fornacē ignis ardentis. Post
hęc ergo statim ut audierunt omnes populi sonitum tube. & fi
stule & tyrathe sambuce & psalterii symphonię. & omnis generis
musicę. cadentes omnes populi tribus & lingue adorauerunt statuā
quā constituerat nabuq; rex. Statimq; in tempore quo
dem uiri chaldei accesserunt iudeos. dixerunt nabuq; regi.
Rex in eternum uive. Tu rex posuisti decretum ut omnis homo
qui audierit sonitum tube. fistule & tyrathe sambuce & ſ.
psalterii & symphonie & omnis generis musicę. p̄sternat
se & adoret statuam auream. si quis aū non prostratus adora
uerit mittat̄ in fornacē ignis ardentis. Sunt ergo viri iudei
quos constituisti super opera regionis babilonis. sydrac. mi
sac & abdenago. viri isti contempserunt decretum tuum. deos
tuos non colunt. & statuam auream quā erexisti non adorant.
Venerunt ergo chaldei in furore & ira precepit ut adducerentur sydrac.
misac & abdenago. Quibus confestim adducti sunt in conspe
ctum regis. Pronuncians q; nabuq; rex. Verene sydrac
misac & abdenago deos meos non colitis. & statuam auream quā
constituī non adoratis. Nunc ergo si estis parati. quamprimum hora
audieritis sonitum tube fistule. tyrathe sambuce & psalterii
symphonie omnisq; generis musicę. p̄sternite vos & adora
te statuam auream quā feci. Quod si non adoraueritis. eadem hora
mittemini in fornacem ignis ardentis. Et quis est deus qui eripiat
vos de manu mea. Respondentes sydrac misac &
abdenago dixerunt regi nabuq. Non oportet nos de hac
re respondere tibi. Ecce enim deus noster quem colimus. potest eripere
nos de camino ignis ardentis. & de manu tua rex liberare.
Quod si noluerit. notum tibi sit rex quia deos tuos non colimus. &
statuam auream quam erexisti non adoramus. Tunc nabuq; repletus
est furore & aspectus faciei illius immutatus est super sydrac.
misac & abdenago. & precepit ut succenderet fornacem sep
tuplum quam succendi consueverat. & uiris fortissimis de exer
citu suo iussit ut ligatis manibus & pedibus sydrac misac &
abdenago mitterentur in fornacem ignis ardentis. Et conse
stim uinctis illi uiri cum braccis suis & tyaris & ceteris uestib; missi sunt in medium fornacis ignis ardentis.
Nam iussio regis urgebat. Fornax aū succensa erat nimis.
Porro uiros illos qui miserant sydrac misac & abdenago
miserat flamma ignis. Viri aū isti ceciderunt sydrac misac
& abdenago ligati & immedio camini ignis ardentis obligati.
Que secuntur. in hebraicis uoluminibus non reperiri.
Et ambulabant in medio flamme laudantes dñm & benedi
centes dominū. Stans aū azarias orauit sic. apertoq; suo
ore in medio ignis ait. Benedictus es domine deus patrum nos
& laudabilis. & gl̄iosum nomen tuum in sēcla. qm iustus es in oib;
que fecisti nobis. & omnia opera tua uera. & uie tue recte. &
omnia iudicia tua uera. Iudicia enim uera fecisti in cūctis
que induxisti super nos. & super ciuitatem sanctam patrum nos
rum hierusalem. quia in ueritate & in iudicio induxisti omia hę
pp̄e peccata nra. Peccauimus enim & iniq; egimus recedē
tes a te. & deliquimus in omnib; & p̄cepta tua non audiuimus.
nec obseruauimus. nec fecimus sicut p̄ceperas nobis. ut bene nobis
esset: Omnia q; quę induxisti super nos. & omnia q; fecisti
nobis uero in uero iudicio fecisti. & tradidisti nos in manu inimico
rum & pessimorum preuaricatorum & regi iniusto & pessimo
ultra omnem terram. Et nunc non possumus aperire os. Confusio
& obprobrium facti sumus seruis tuis. & his qui colunt
te. Ne q; tradas nos in perpetuum p̄pter nomen tuum. & ne
dissipes testamentum tuum. neq; auferas misericordiam tuam nob
p̄pter abrahā dilectum tuum. & p̄ysaac seruum tuum. & israel
sanctum tuum: quibus locutus es pollicens qđ multiplicaturus esset semen
eorum sicut stellas celi. & sicut arenam que est in ore maris. Quia domine imi
nuti sumus plusquam omnes gentes. sumusq; humiles in uniuer
sa terra hodie p̄pter peccata nra. & non est in tempore hoc princeps
p̄pheta. & dux neq; holocaustum neq; sacrificium neq; oblatio
neq; incensum. neq; locus primitiarum coram te ut possimus
invenire misericordiam. sed in anima contrita & spiritu humilitatis susc̄ipiamur. Sicut in holocausto arietum & taurorum. / sic
in millibus agnorum pinguium. sic fiat sacrificium nrum in conspe
ctu tuo ut placeat tibi: quia non est confusio confidentibus in te.
Et nunc sequimur in toto corde & timemus te & quęrimus faciem
tuam. Ne confundas nos. sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem
tuam. & secundum multitudinem misericordie tue. & eripe nos
mirabiliter: auf. & da gl̄iam nomini tuo domine. & confundantur
omnes qui ostendunt tibi seruis tuis malum. Confundantur in omnipotentia tua. & robur eorum conteratur. Sciant
quia tu es dominus deus solus & gl̄iosus super orbem terrarum. /
Et non cessabant hi qui miserant eos ministri regis succendere
fornacem napta & stuppa & pice & malleolis. & effun
debat flamma sup̄ fornacem cubitos xl. nouem. & incendit eos reperit ignis for
nacem de chaldeis ministros regis qui cum inuenerint. Et
non exierat ex omnibus ignis nec contristauit nec quicquam mole
stie intulit. Tunc hi quasi ex uno ore laudabant. &
glificabant. & benedicebant deum in fornace dicentes.
Benedictus es dñe deus patrum nrm. & laudabilis. sup̄ X.
exaltatus in sēcla. & benedictum nomen gl̄e tue sanctum. & laudabi
le & sup̄ exaltatum in omnibus sēculis. Benedictus es in templo
sanctę gl̄e tue. & sup̄ laudabilis. & sup̄ exaltatus in sēcla. Be
nedictus es in throno regni tui. & sup̄ laudabilis & sup̄ exal
tatus in sēcla. Benedictus es qui intueris abyssos. & sedes sup̄
cherubin. & laudabilis & sup̄ exaltatus in sēcla. Benedictus
es in firmamento celi. & laudabilis & gl̄iosus in sēcla. Benedi
cite omnia opa domini dominо. laudate & sup̄ exaltate eum
in sēcla. Benedicat angelus dni dno. laudate & sup̄ exaltate
eum in sēcla. Benedicte celi dno. laudate & sup̄ exaltate eum in sēcla. Benedicte aque omnes que sup̄ celos sunt domino. laudate
te & sup̄ exaltate eum in sēcla. Benedicat omnis uirtus dei dno.
laudate & sup̄ exaltate eum in sēcla. Benedicte sol & luna dominо.
laudate & sup̄ exaltate eum in sēcla. Benedicte stelle celi dominо.
laudate & sup̄ exaltate eum in sēcla. Benedicat omnis imber &

& argentea: & ereos. & ferreos. & lignea: & lapidea. q̄ non uidet nec audiunt nec̄ sapiunt. Deum autē laudasti. porro eum qui habet flatum tuum in manu sua. & omnes uias tuas. non glorificasti. Ideo missus est articulus manus qui scripsit hoc quod exaratum est. Hec est autē scriptura quę digesta est. Mane. Thecel. Phares. Et hec est interpretatio sermonis. Mane. numerauit dñs regnum tuum. & complauit illud. Thecel. appensum est in statera. & inuenta est minus habere. Phares. diuisum est regnum tuum. & datum est medis & persis. Tunc iubente rege indutus est daniel purpura. & circumdata est torques aurea collo eius. & pclamatum de eo quod haberet potestatem esset in regno eius. ℣.

Eadem nocte interfectus est balthasar rex chaldeus. & darius medus successit in regnum. annos natus lxii. duos. Placuit dario & constituit super regnum satrapas cxx. ut essent toto regno. & super eos principes tres. ex quib; daniel unus erat. ut satrapę illis redderent rationem. & rex non sustineret molestias. Igit̄ daniel superabat omnes principes & satrapas. quia spūs dei amplior erat in eo. Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum. Vnde principes & satrapę querebant occasionem ut accusarent eum a parte regis. nullam q; causam & suspitionem inuenire potuerunt. eo quod fidelis esset. & omnis culpa & suspicio non inueniretur in eo. Dixerunt q̄ uiri illi. Non inuenient daneli huic alicui occasionem. nisi forte in lege dei sui. Tunc principes & satrapę surripuerunt regem. & sic locuti sunt ei. Darii rex in eternum uiue. Consilium inierunt omnes principes regni. magistratus & satrapę senatores & iudices. ut decretum imperatorium fieret & edictum. & omnis q̄ petierit aliquam petitionem a quocumq; dō & homine usq; ad dies xxx. nisi a te rex. mittat in lacum leonum. Hanc itaq; rex confirma sententiam & scribe decretum ne immutetur. qd statutum est a medis & persis quod nequaquam licebit.

Porro rex darius proposuit edictum & statuit. ℣. Vbi ergo cognouit daniel quod conscriptus esset. id est constitutus lege. ingressus est domum suam. & fenestris apertis in cenaculo suo contra hierusalem. tribus temporibus in die flectebat genua sua. & adorabat confitebaturq; coram dō suo. sicut & antea facere consueuerat. Viri ergo illi curiosius inquirentes inuenerunt danielem orantem & obsecrantem deum suum. & accedentes locuti sunt regi super edicto. Rex nonne dō n constituisti. ut omnis homō qui rogaret quēquā de dis & hominib: usq; ad dies xxx. nisi a te rex mitteret in lacu leonū. Ad quę rex respondens ait. Verus sermo res est secundum legem. & atq; p̄varum qd praecepi non licet. Tunc respondentes dixerunt coram rege. Daniel de filiis captiuitatis iudę non curauit de lege tua. & de edicto quod constituisti. sed tribus temporibus; porrexit obsecrationem suam. Quo uerbum cum audisset rex statim contristatus est. & pro daniele posuit cor ut liberaret eum. & usq; ad occasum solis laborabat ut eriperet eum. Viri autē illi intelligentes regem. dixerunt ei. Scito rex quia lex medorum & persarum omnis decretum quod constituerit rex non licet mutari. Tunc rex precepit & adduxerunt daniele. & miserunt eum in lacu leonum. Dixitq; rex danieli. Deus tuus quem colis semp. ipse liberabit te. Allatq; est lapis unus. & positus est super lacum. Quem obsignauit rex anulo suo. & anulo optimatum suorum. ne quid fieret contra danielē. Et abiit rex in domum suam. & dormiuit nocte illa. cibiq; non sumpsit illata coram eo. insuper & somnus recessit ab eo. Tunc rex mane diluculo consurgens festinus perrexit ad lacum leonum. ad primam usq; ad tertiam horam noctis lacrimabili uoce clamauit. & assare est ei. Dixitq; daniel serue dei uiuentis. dic mihi. numquid deus tuus cui tu seruis semp. potuit eripere te a leonibus? Et daniel respondens regi ait. Rex in eternum uiue. Deus meus misit angelum suum & conclusit ora leonum & non nocuerunt mihi. quia coram eo iustitia inuenta est in me. sed & coram te rex delictum feci. Tunc rex uehementer gauisus est super eo. & danielem precepit educi de lacu. Eductusq; est daniel de lacu. & nulla lesio inuenta est in eo. quia credidit deo suo. Iubente autē rege adducti sunt uiri illi qui accusauerunt danielē. & in lacu leonum missi sunt ipsi. & filii eorum. & uxores eorum. & non peruenerunt usq; ad pauimentum lacus. donec arriperent eos leones & omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc darius rex scripsit uniuersis populis tribus & linguis habitantibus in uniuersa terra. pax uobis multiplicetur. A me constituum est & decretum ut in uniuerso imperio & regno meo contremiscant & paueant deum danielis. Ipse est enim deus uiuens & eternus in eternum. & regnum eius non dissipabitur. & potestas eius usq; in finem. Ipse liberator & saluator. faciens signa & prodigia. & mirabilia in celo & in terra qui liberauit danielem de lacu leonum. Porro daniel prosperatus est usq; ad regni darii. regnum; cyri persę. ℣.

In anno primo balthasar regis babilonis. daniel somnium uidit. Visio autem capitis eius in cubili suo. & summum scribens breui sermone comprehendit summam rerum. Videbam in uisione mea nocte. & ecce quatuor uenti celi pugnabant in mari magno. & uii. bestie grandes ascendebant de mari diuise inter se. Prima quasi leena. & alas aquile habebat. Aspiciebam donec euulse sunt ale eius. & sublata est de terra. & super pedes quasi homo stetit. & cor hominis datum est ei. Et ecce bestia alia similis ursus in parte steterat. & tres ordines erant in ore eius & in dentibus eius. & dicebant ei. Surge comede carnes plurimas. Post hoc aspiciebam. & ecce alia quasi pardus. & alas habebat in dorso suo quasi auis. & iiii. capita erant bestie. & potestas data est ei. Post hoc aspiciebam in uisu nocturno. & ecce bestia iiii. terribilis atq; mirabilis & fortis nimis. Dentes ferreos habebat magnos. comedens atq; comminuens & reliqua pedibus suis conculcans. Ipsa uero dissimilis erat in cunctis bestiis quas uideram ante eam. & habebat cornua x. Considerabam cornua. & ecce cornu aliud parulum ortum est. de medio eorum. & tria de cornibus primis euulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto. & os loquens grandia. Aspiciebam donec throni positi sunt. & antiquus dierum sedit. Vestimentum eius quasi nix candidum. & capilli capitis eius quasi lana munda. Thronus eius flamma ignis. rote eius ignis accensus. Fluuius ignis rapidusq; egrediebatur a facie eius. Millia millium ministrabant ei. & decies milies centena milia assistebant ei. Iudicium sedit. & libri aperti sunt. Aspiciebam propter uocem sermonis grandium quos cornu illud loquebatur. Iudicauitq; bestiam & interfecta est. & perditum est corpus eius. & datum est ad comburendum ignis. aliarum q̄q; bestiarum ablata est potestas. & tempora uitę constituta essent eis. usq; ad tempus & tempus. Aspiciebam in uisione noctis. & ecce cum nubibus celi quasi filius hominis ueniebat. & usq; ad antiquum dierum pueniebat. & in conspectu eius oblatus est eum. & dedit ei potestatem & honorem & regnum. & omnes populi tribus & linguę ipsi seruient. Potestas eius potestas sempiterna que non auferetur. & regnum eius quod non corrumpetur. Exhorruit spūs meus. Ego daniel territus sum huius uisionis capitis mei conturbauerunt me. Accessi ad unum de assistentib: & ueritatem quęrebam ab eo de omnib: hys. Qui dixit mihi interpretationis sermonum. & edocuit me. Hę bestię magnę. quatuor. iiii. regna consurgent de terra. Suscipient autem sanctum regnum sci altissimi. & obtinebunt regnum usq; in sempiternum. & in seculum seculi. Post hec uolui diligenter discere de bestia iiii. quę erat dissimilis ualde ab omnib: & terribilis nimis. dentes & ungues eius ferrei. comedebat & comminuebat & reliqua pedibus suis conculcabat. & de cornib: x. q habebat in capite. & de alio qd ortum fuerat. & ceciderant a facie eius tria cornua. & de cornu illo qd habebat oculos & os loquens grandia. & maius erat ceteris. Aspiciebam & ecce cornu illud faciebat bellum ad uersus sanctos. & prualebat eis. donec uenit antiquus dierum. & iudicium dedit sanctis altissimi. & uenit tempus & sanctorum obtinuit regnum. Sic dixit. Bestia iiii. regnum quartum erit in terra qd maius erit cunctis regnis. & deuorabit uniuersam terram. & conculcabit & comminuet eam. Porro cornua x. ipsius regni x. reges erunt. & alius consurget post eos. & ipse potentior erit prioribus. & tres reges humiliabit. & sermones contra excelsum loquetur. & sanctos altissimi conteret. & putabit qd possit mutare tempora & legem. & tradent in manu eius usq; ad tempus & tempora & dimidium temporis. Et iudicium sedebit. ut auferatur potestas & conteratur & disperat usq; in finem. Regnum autem & potestas & magnitudo regni quę est sub omni celo detur populo sanctorum altissimi. cuius regnum sempiternum est. & omnes reges seruient ei. & obedient. Ego daniel multum cogitabam intra me. & facies mea immutabatur in me. uerbum autem in corde meo conseruabam. ℣.

Anno tertio regni balthasar regis. uisio apparuit mihi. Ego daniel post illud quod uideram in principio. uidi in somnio. eo quod essem in susis castro quod est in helam ciuitate. Vidi autem in uisione mea. & ego me uidebam super portam ulay. & leuaui oculos meos & uidi. & ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua excelsa. & unum excelsius altero. & quę succrescens. Postea uidi arietem cornibus ventilantem contra occidentem. & contra aquilonem & contra meridiem. & omnes bestie non poterant resistere ei. neq; liberari de manu eius. Fecit ergo secundum uoluntatem suam. & magnificatus est. Et ego intelligebam. Ecce autem hyrcus caprarum ueniebat ab occidente super faciem totius terre. & non tangebat terram. Porro hyrcus habebat cornu insigne inter oculos suos. Et uenit usq; ad arietem illum cornutum qm uideram stantem ante portam. & cucurrit ad eum impetu fortitudinis sue. Cumq; appropinquasset. prę ira arietem percussit eum. & comminuit duo cornua eius. & non potuit aries resistere ei. Cumq; eum misisset in terram conculcauit. & nemo qui posset liberare arietem de manu eius. Hyrcus autem caprarum magnificatus est nimis. Cumq; crevisset. factum est cornu magnum. fortes fuere cornua iiii. pro eo. in quatuor uentos celi. Ex uno autem ex eis exiit cornu unum modicum. & factum est grande contra meridiem. & contra orientem & contra fortitudinem. & magnificatum est usq; ad fortitudinem celi. & deiecit de fortitudine & de stellis & conculcauit eas. usq; adeo principe fortitudinis magnificauit. & abstulit ab eo sacrificium. & deiecit locum sanctificationis eius. Robur autem datum est contra sacrificium. prę peccatis. & proiecit ueritatem in terram. & faciet & prosperabitur. Et audiui unum de sanctis loquentem. & dixit unus sancto alteri. nescio cui loquitur. Usq; quo uisio & nuge sacrificium & peccata desolationis que facta est. & sanctuarium & fortitudo conculcabit. Et dixit ei. Usq; ad uespam & mane dies bis mille trecenti. & mundabit sanctuarium. ℣.

Factum est autem cum uiderem ego daniel uisionem & quererem intellectum. ecce steterat in conspectu meo quasi species uiri. & audiui uocem uiri inter ulay. & clamauit & ait. Gabriel fac intelligere istum uisionem. Cumque fleret uocem eius. Cumq; uenisset & paueis corruissem in faciem meam. Et ait ad me. Intelligere fili hominis qm in tempore finis complebitur uisio. Cumq; loqueretur ad me. collapsus sum pronus in faciem. Et tetigit me & stare me fecit in gradu meo. & ait. Ecce ostendam tibi quę futura sunt in nouissimo indignationis. qm habet tempus finem suum. Aries quem uidisti habentem cornua ren medorum & persarum. Porro hyrcus caprarum rex grecie est. & cornu grande quod erat inter oculos eius ipse est rex primus. Quod autem fracto illo surrexerunt iiii. pro eo. iiii. regna de gente eius consurgent. Et post imperium eorum & cum creuerint iniquitates. consurget rex impudens facie. & intelligens propositiones. & roborabitur fortitudine eius non in uiribus eius. Et supra quam credi potest. uniuersa uastabit. & prosperabitur & faciet. & interficiet robustos & populum sanctorum secundum uoluntatem suam. & dolus in manu eius. Et cor suum magnificabitur. & in copia rerum omnium occidet plurimos & contra principem principum consurget. & sine manu conteretur. Et iustificatio & uespe que dicta est uera est. Tu autem signa uisionem que post uos multa erit. Et ego daniel langui & egrotabam per dies. Cumq; surrexissem faciebam opus regis. & stupebam super uisione. & non erat qui interpretaretur. ℣.

In anno primo regni eius. ego daniel intelligebam in libris numerum annorum. de quo factus est sermo ad eremiam prophetam in ruinas hierusalem. in anno lxx. & dedi cor meum ut quererem & deprecarer dominum deum meum in ieiunio & cilicio & cinere. Et oraui dominum deum meum

eo quo gentes cœ operuntur usq; ad tempus illud. Cum
tempore illo saluabit pplm suum; omnis qui inuenie fu
rit scripte in libro. Cet multa debis qui dormiunt i terr
pulueris euigilabunt. alii in uitam eternam, & alii i opprbri
um ut uideant semp. Qui aut docti fuerint fulgebunt sic
splendor firmamenti & qui ad iustitiam erudiunt multos sic
stelle in perpetuas eternitates. Tu aut domine claude sermones
& signa librum usq; ad tempus statutum. Pertransibunt plu
rimi, & multiplex erit scientia. Cet uidi ego daniel & ecce
quasi alii duo stabant unus hinc sup ripam fluminis & ab
alio ex altera ripa fluminis. Cet dixerunt ad uirum qui indutus erat lineis
qui stabat sup aquas fluminis. Usq; q̃ finis horum mirabi
lium. Cet audiui uirum qui indutus erat lineis q̃ stabat
sup aquas fluminis cum elevasset dexteram & sinistram su
am in celum & iurasset per uiuentem in eternum, quia tempus & tem
pora & dimidium temporis. Cet cum complera fuerit dispso
manus pplⁱ sci. complebuntur uniuersa hec. Cet ego audiui &
non intellexi. Cet dixi. Domine mi, quis erit finis horum?
Cet ait. Vade daniel quia clausi signaculi sunt sermones
usq; ad tempus p̃stitutum. Cliganter & dealbabuntur & quasi
ignis probabuntur multi. & impie agent impii, nec; intelli
gent omnes impii. Porro docti intelligent. Cet a tempore
cum ablatum fuerit iugiter sacrificium & posita fuerit abho
minatio in desolationem dies mille ducenti nonaginta. Be
atus qui expectat & pertingit ad dies mille trecentos xxxv.
quinq; Tu aute daniel vade ad finem & requiesces &
stabis in sorte tua in fine dierum. Hucusq; daniele de
hebraeo in chaldaicum translatum legum, cetera quæ secuntur usq; in finem libri de theodocion
conscripta sunt in babylone. & nomen eⁱ joachim. & accepit uxo omissa in uide
rem susanna filiam helchie pulchram nimis & timentem dñm.
Parentes aut illius cum essent iusti, erudierunt filiam suam
secdm legem moysi. Erat aut joachim dives valde, & erat
pomerium irriguum domui sue. & ad ipsum confluebant iude
i eo q̃ esset honorabilior omnium. Et constituti sunt duo
senes de populo per annum illo, de quibus locutus est dñs quia
exiit iniquitas de babylone a senib: iudicib: qui uidebantur
regere pplm. Ista frequentabant domum joachim, & ve
niebant ad eos omnes q̃ habebant iudicia. Cum diuersi
pplⁱ reuertisset per meridiem ingrediebatur susanna & de
ambulabat in pomerio uiri sui. Et uidebant eam senes
cotidie ingredientem & deambulantem, & exardescebant in concupiscentia eius. Et euerterunt sensum suum, & dece
uauerunt oculos suos ut non intuerent celum, neq; recorda
rentur iudiciorum iustor. Erant q̃ ambo uulnerati amore
eius nec indicauerunt sibi uicissim dolore suum. Erubescebant enim indicare concupiscentiam suã, uolentes cũ
bere eam, & observabant cotidie sollicite ut uidere eam
possent q̃ ad horam. Dixit q̃ ad alterum, Eamus domum, quia prandii ho
ra est. Et egressi recesserunt a se. Cumq; reuertissent,
uenerunt in unum, & facta causa exquirentes ad inuicem
confessi sunt concupiscentiam suam, & tunc in commune statu
erunt tempus, quando eam possent inuenire solam.
Factum est autem cum observarent die aptum, ingressa est ali
quando sicut heri & nudius tertius cum duabus solis puellis,
voluitq; lauari in pomerio, erat enim æstus. Et non
erat ibi quisquam, præter duos senes absconditos & contem
plantes eam. Dixit q̃ puellis, Afferte mihi oleum & smigmata,
& ostia pomerii claudite ut lauer. Fecerunt q̃ sicut præcepe
rat clauserunt ostia pomerii, & exierunt per posticum ut af
ferrent quæ iusserat, nesciebant q̃ senes intus essent absconditi.
Cum aut egressæ essent puellæ, surrexerunt duo senes & ac
curreruntad eam, & dixerunt. Cet ecce ostia pomerii clausa sunt
& nemo nos uidet, & nos concupiscentia tui sumus. Quam
obrem assentire nobis & commiscere nobiscum. Quod si nolueris
dicemus testimonium contra te q̃d fuerit cum adolescente
& ob hanc causam emiseris puellas a te. Ingemuit susanna
& ait. Angustiæ mihi sunt undiq;. Si enim hoc egero mors
mihi est, & si non egero non effugiam manus uras. Sed melius est
mihi absq; opere incidere in manus uras, quã peccare in conspectu
domini. Cet exclamauit uoce magna susanna. Exclama
uerunt aut & senes adversus eam, & cucurrit unus ad ostia
ostia pomerii. Cumq; audissent clamore in pomerio famuli
domus, irruerunt per posticum ut uiderent quid ei accidisset. Post
quam aut senes locuti sunt, erubuere famuli uehementer, quia
nunquam dicta fuerat huiusmodi de susanna. Et fa
cta est die crastina.
Cumq; uenissent pplⁱ ad uirum eius joachim, uenerunt & duo
prius pleni impia cogitatione aduersus susannam ut in
terficerent eam, Et dixerunt coram pplo. Mittatur ad susan
nam filiam helchie uxorem joachim. Et statim miserunt.
Cumq; cum parentib: & filiis & uniuersa cognatione si
Erat susanna delicata nimis, & pulchra facie.
Ac illi iniqui iusserunt ei discoperiri, erat enim operta
ut uel sic saciarentur decore ei. Hebraico fui & omnes qui no
uerant eam. Conflentes aute duo prius in medio pplⁱ
posuerunt manus suas sup caput eius. Quæ flens suspexit
in celum. Erat enim cor eius confidens habens in domino. Et
dixerunt presbyteri. Cum deambularemus in pomerio solis, ingressa
est cum duab: puellis, & clausis ostia pomerii & dimisit
puellas, uenitq; ad eam adolescens qui erat absconditus & cu
bauit cum ea. Porro nos cum essemus in angulo pomerii
uidentes festinauimus ad eos, & animaduertimus eos
pariter commisceri. Et illum quidem nequiuimus comphen
dere quia fortior nobis erat & aperto ostio exiluit. Hanc
autem apprehendentes interrogauimus quis esset adole
scens & noluit indicare nobis. Hujus rei testes sumus.
Credidit eis multitudo quasi senib: pplⁱ & iudicib: & con
demnauerunt eam ad mortem. Exclamauit au uoce magna
susanna, Deus sempiterne q̃ absconditorum es cognitor q̃ nosti ea
antequam fiant, tu scis quia falsum contra me tulerunt testimoniu.
Ecce moriar, cum nichil horum fecerim quæ isti malitiose com
posuerunt aduersum me. Exaudiuit au dominus uocem eius.
Cumq; duceret ad mortem, suscitauit dns spum sanctum pueri iuuenis
cuius nomen daniel, & exclamauit uoce magna, Mundus ego
sum a sanguine huius. Et conuersus omnis populus ad eum dixit
Quis est iste sermo quem tu locutus es? Qui cum stans in medio
eorum ait. Sic facitis filii israel non iudicantes neq; quæ ueri est
cognoscentes condemnastis filiam israel. Reuertimini ad
iudicium, quia falsum testimonium locutus est aduersus eam. Re
uersus est q̃ populus cum festinatione. Et dixerunt ei seniores. Ve
ni sede in medio nostrum, & indica nobis quia tibi dedit dñs hono
rem senectutis. Et dixit ad eos daniel. Separate eos alterum ab
altero procul & diiudicabo eos. Cumq; diuisi essent ab inuicem,
vocauit unum de eis & dixit ad eum, Inueterate dierum
malorum nunc uenerunt peccata tua quæ operabaris prius in
iudicans iudicia iniusta, innocentes opprimens & dimit
tens noxios, dicente dño, innocentem & iustum non
occides. Quod si uidisti eam, de subqua arbore uidisti eos
colloquentes sibi? Qui ait. Subtus. Dixit au daniel. Recte
mentitus es in capite tuo. Cet cum angelus dñi manet
a sententia abscindere, stando te medium. Et amoto eo, iussit
uenire alium, & dixit ei. Semen chanaan & non iuda, species
decepit te, & concupiscentia subuertit cor tuum. Sic facie
batis filiabus israel, & illæ timentes loquebantur uobis, sed non
filia iuda sustinuit iniquitatem uestram. Nunc q̃ dic mihi sub
arbore comphendens eos loquentes sibi. Qui ait. Sub
lentisco. Dixit au ei daniel. Recte mentitus es & tu in capite
tuum. Manet enim angelus dñi gladium habens, &
scindet te medium, & interficiet uos. Exclamauit ergo omis
sa uoce magna, & benedixerunt deo qui saluat sperantes in se.
Consurrexerunt aduersus duos presbyt conuicit enim eos
daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium. Fecerq; eis ut le
ge mandauerant aduersus proximum ut interficerentur. iustum
moysi. & interfecerunt eos. Et saluatus est sanguis in
nocens in die illa. Heccias aut & uxor eius laudauerunt de
ipsa filia sua susanna cum joachim marito eius & cognatis
omnib: quia non est inuenta in ea res turpis. Daniel au
tem factus est magnus in conspectu pplⁱ in die illa & deinceps.
Et rex astages adpositus est ad patres suos. & suscepit
eius pfectus regnum eius. Erat quoq; daniel consiliarius regis
& honoratus prin amicus eius. Erat q̃q; idolum nomine
bel ap babilonios. & impendebantur mensæ p̃dicti singulos
simile artabe xii. & oues xl. uinq; amphoræ uini. Rex q̃q;
colebat eum. & ibat p singulos dies adorare eum. Porro
daniel adorabat dñm suum. Dixitq; ei rex. Quare non ado
ras bel? Qui respondens ait ei. Quia non colo idola
manufacta, sed uiuentem dñm qui creauit celum & terram, &
habet potestatem omnis carnis. Et dixit ad eum rex. Non
tibi uidetur bel uiuens dñs? Et ait daniel arridens.
Ne erret rex. Iste enim intrinsecus limus est, & foris
æreus, nec; comedit unquado. Et iratus rex uocauit
sacerdotes eius & ait eis. Nisi dixeritis mihi quis est q̃ come
dat impensas has manifestum, Sin autem ostenderitis q̃m bel
comedit hec morietur daniel qm blasphemauit in bel.
Dixitq; daniel regi. Fiat iuxta uerbum tuum. Erant autem
sacerdotes bel lxx. exceptis uxorib: & parulis & filiis.
Cumq; rex cum daniele introisset templum bel. Dixerunt sacer
dotes ei. Ecce nos foris sumus egredientes. Tu autem rex pone escas &
uinum misce & claude ostium. & signa anulo tuo
& cum ingressus fueris mane, nisi inuenerit omnia comesta
a bel morietur, uel daniel qui mentitus est aduersum nos. Con
fidebant autem quia fecerant subtus mensam absconditum introitum
& per illum ingredientes semp. & deuorabant ea. Factum
est autem postquam egressi sunt illi, & rex posuit cibum ante bel.
præcepit daniel pueris suis & afferentes cinere per
cunctum templum coram rege. Et egressi clauserunt ostium
& signauerunt anulo regis & recesserunt. Sacerdotes autem ingressi
sunt nocte uxores & consuetudines suæ & uxores & filios eo
rum & comederunt omnia & biberunt. Surrexit aut primo
diluculo rex & daniel cum eo. Et ait rex. Saluane sunt
signa daniel? Qui respd. Salua rex. Signaq; cum apposita
essent, inuitauit rex mensam, exclamauitq; uoce magna
& egressus est bel & dolus in eis apte quiescens. Et ait daniel. Ecce
uestigia uirorum feminarum & infantium. Et iratus est rex. Capi
prehendit sacerdotes & uxores eorum & filios eorum & ostenderunt
ei absconditos aditus per quos introibant & consumebant ea
quæ super mensam. Occisi sunt autem illos rex & tradidit bel in pote
state daniel. Qui subuertit eum & templum eius. Et erat draco
magnus in loco illo & colebant eum babylonii. Et dixit rex ad daniel.
Ecce nunc non potest dici quam sit uiuens. Adora eum.
Dixitq; daniel. Dominum deum meum adoro, quia ipse est dñs uiuens.
Tu aute da mihi potestatem & interficiam draconem absq; gladio & fuste.
Et ait rex. Do tibi. Tulit q̃ daniel picem & adipem & pilos & con
parte fecit massam & decoxit eos coram draconi. Et diruptus est draco.
Et dixit. Ecce que colebatis. Quod audientes babilonii indigna
ti sunt uehementer & congregati aduersus regem, dixerunt.
Iudeus factus est rex. Bel destruxit draconem interfecit & sac
erdotes occidit.
Et dixerunt cum uenissent ad regem. Trade nobis daniele. Alioq;
interficiemus te & domum tuã. Videns rex qd irruerent
cum uehementia & necessitate compulsus, tradidit eis daniele.
Quem illi miserunt in lacum leonum, erat autem ibi septem
erant autem ei dati leones, & dabantur eis cotidie ad deuorandum
corpora duo q̃que
Erat in diebus illis uerbum domini ad habacuc prophetam
iudeæ, & ipse coxerat pulmentum, & intriuerat panes
in catillo, & ibat in campum ut ferret messoribus. Dixitq;
angelus domini ad habacuc. Fer prandium q̃d habes in babylo
nem daniel, q̃ est in lacu leonum. Et dixit habacuc. Domine, babylonem
non uidi, & lacu nescio. Et apprehendit eum angelus dñi in uertice
eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitq; eum in babylonem
super lacum impetu spiritus sui. Et clamauit habacuc dicens. Daniel
serue dei, tolle prandium quod misit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus
es mei dñe, & non dereliquisti diligentes te. Surrexitq; daniel comedit.
Porro angelus dñi restituit habacuc in locum suum protinus. Venit q̃
rex die septima ut lugeret daniele, & uenit ad lacum, & inspexit.
& ecce daniel sedebat. Et exclamauit uoce magna rex dicens.
Magnus es dne dñs danielis. Et non erat alius in lacu leonum.
Porro illos qui proximi eius causa fuerant interfici iussit
deuorari subito in momento coram eo. Explicit liber daniel.

VON IDEM ORDO EST DUODECIM PROPHE

arum. Apud hebreos qui & apud nos. unde & idem quod
dodecas. hoc quoq; in sapientia sumes. Osee emmanuel est.
& quasi p sententiam loquens. iobel plasma supernum. i
fuit obscurior. & usq; ad malachiam habes. singuli pro
rietate sua. quem ecclesia sordida respuit. succorem habet
animarum. Et quia longum est nunc de omnib; dicere. hoc
unum uos admoneo. ut in tabernaculum ad munera. sicut ueteres
unum librum ex .xii. prophetarum. & osee cum ionam &
ceteros. malachiam .iii. appellat. & ezechiel finisse compertus. nequa
quam ut quidam putant. in exilio. sed ultimus eorum. qui
sub quib; & hi quorum nomina habent canonem. prophetarum.
Duplex apud hebreos de his .xii. uersibus. qui & capite pino
cchio sunt sententia est. Primus enim dicunt. Osee de ephra
im. secundus Ammonitis. tertius ethiopum. quartus moabitis.
sub quorum nomine prophetat. quintus Syrie. sextus Arabie.
septimus Egyptiorum. octauus babylonis. nonus medorum.
Ipse autem ephras qui ultimus. prophetarum fertur. malachie
nomine. Nam ipsum quo absque prophetie spiritu non
accepta fine consentio. .

INCIP. LIB. OSEE.

VERBVM QVOD FACTVM EST AD OSEE

filium beeri. in diebus ozie. ioathan. achaz. & ezechie
regum iuda. & in diebus hieroboam filii ioas regis israhel.
Principium loquendi domino in osee. Et dixit dominus
ad osee. Vade & sume tibi uxorem fornicationis. & fac
filios fornicationi. quia fornicans fornicabitur terra a domino.
Et abiit & accepit gomer filiam debelaim. Et concepit
& peperit filium. Et dixit dominus ad eum. Voca nomen eius
iezrahel. quia adhuc modicum. & ultabo sanguinem iezrahel
super domum hieu. & quiescere faciam regnum domus israhel.
in die illa conteram arcum israhel in ualle iezrahel. Et concepit
prægnans hue & peperit filiam. Et dixit ei. Voca nomen eius absq;
misericordia. quia non adiciam ultra misereri domui israhel. sed obli
uione obliuiscar eorum. & dominum iuda miserebor. & saluabo
eos in domino deo suo. & non saluabo eos in arcu & in gladio. &
in bello. & in equis. & in ablatoribus eorum. Et ablactauit eam quæ
erat absq; misericordia. Et concepit & peperit filium. Et dixit
Voca nomen eius non populus mi. & ego
non ero uester. dixit dominus.

Et erit numerus filiorum israhel quasi arena maris. quæ sine mensura
est & non numerabitur. & erit in loco ubi dicebatur eis non populus mi
hi uos. dicetur eis filii dei uiuentis. Et congregabuntur filii iuda
& filii israhel pariter. & ponent sibimet caput unum. & ascen
dent de terra. quia magnus dies iezrahel. Dicite fratribus
uestris populus mi. & sororibus uestris misericordiam consecuta. Iudica
te matrem uestram iudicate. quia ipsa non uxor mea. & ego non
uir eius. Auferat fornicationes suas a facie sua. & adulteria sua de medio uberum suorum. ne forte expoliem eam nudam.
& statuam eam sicut die natiuitatis sue. & ponam eam quasi
solitudinem. & statuam eam quasi terram inuiam. & interficiam eam
siti. Et filios eius non miserebor. quia filii fornicationum sunt.
quia fornicata est mater eorum. confusa est quæ concepit eos. quia
dixit Vadam post amatores meos qui dant panes meos. &
aquas meas. lanam meam. & linum meum. & oleum meum. & po
cula mea. Propterea hoc ecce ego sepiam uiam tuam spinis. &
sepiam eam maceria. & semitas suas non inueniet. Et se
quetur amatores suos & non apprehendet eos. & quæret eos
& non inueniet. Et dicet. Vadam & reuertar ad uirum meum
priorem. quia melius erat tunc mihi quam nunc. Et hæc
nesciuit quia ego dedi ei frumentum. & uinum. & oleum. &
argentum multiplicaui ei. & aurum quæ fecerunt baal.
Idcirco conuertar & sumam frumentum meum in tempore suo.
& uinum meum quæ aperiebant ignominiam eius. Et nunc revelabo
stultitiam eius. in oculis amatorum eius. & uir non eruet eam de manu
mea. Et cessare faciam omne gaudium eius. sollemnitates eius
& neomenias eius. sabbatum eius. & omnia festa eius. tempora.
Et corrumpam uineam eius & ficum eius. de quibus dixit. merces
hæc mihi sunt. quas dederunt mihi amatores mei. Et ponam in
saltum. & comedet eas bestia agri. Et ultabo super eas dies
baalim. quibus accendebat incensum. & ornabatur inaure sua
& monili suo. & ibat post amatores suos. & mei oblita
erat dicit dominus. Propterea hoc ecce ego lactabo eam. & du
cam eam in solitudinem. & loquar ad cor eius. Et dabo uineas
eius ei de loco. & uallem achor ad aperiendam spem. & ca
net ibi iuxta dies iuuentutis sue. & iuxta dies ascensionis
sue de terra ægypti. Et erit in die illo ait dominus uocabis me uir
meus. & non uocabis me ultra baalim. & auferam nomina baalim
de ore eius. & non recordabitur ultra nominis eorum. Et percutiam eis
fœdus in die illa cum bestia agri. & cum uolucre cæli. & cum repenti
li terræ. & arcum. & gladium. & bellum conteram de terra. & dormire
eos faciam confidenter.

Et sponsabo te mihi in sempiternum. & sponsabo te mihi in iustitia. &
in iudicio. & in misericordiis. & in miserationibus. sponsabo te mihi in
fide. & scies quia ego dominus. Et erit in die illa. exaudiam
dicit dominus. exaudiam cælos. & illi exaudient terram. &
terra exaudiet triticum & uinum & oleum. & hæc exaudient
iezrahel. Et seminabo eam mihi in terra. & miserebor eius. quæ
fuit absq; misericordia. & dicam non populo meo populus mi es tu.
& ipse dicet dominus mi es tu.

Et dixit dominus ad me. Adhuc uade & dilige mulierem di
lectam amico & adulteram. sicut diligit dominus filios israhel.
& ipsi respiciunt ad deos alienos & diligunt tortum uuarum. Et fodi eam mihi .xv. argenteos & choro hordei &
dimidio choro hordei. & dixi ad eam. Dies multos sedebis
mihi non fornicaberis. & non eris uiro. sed & ego
expectabo te. quia dies multos sedebunt filii israhel sine re
ge & sine principe. & sine sacrificio & sine altari. & sine
ephod & sine theraphim. Et post hæc reuertentur filii israhel
& quærent dominum deum suum. & dauid regem suum. & pauebunt
ad dominum & ad bonum eius in nouissimo dierum. Audite
uerbum domini filii israhel. quia iudicium domino cum habitatoribus
terræ. Non est enim ueritas. & non est misericordia. & non
est scientia dei in terra. Maledictum & mendacium & homicidium
& furtum. & adulterium inundauerunt. & sanguis sanguinem tetigit.

Propter hoc lugebit terra. & infirmabitur omnis qui habitat
in ea cum bestia agri & uolucre cæli. Sed & pisces maris
congregabuntur. Verumtamen unusquisque non iudicet. & non
arguatur uir. Populus enim tuus sicut hi qui contendunt
sacerdoti. Et corruet hodie & corruet etiam propheta tecum.
Nocte tacere feci matrem tuam. Conticuit populus meus. eo quo
non habuerit scientiam. Quia tu scientiam repulisti. repellam
te. ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblitus es legis dei tui. ob
liuiscar filiorum tuorum. & ego. Secundum multitudinem eorum. sic
peccauerunt mihi. Gloriam eorum in ignominiam commutabo. Pec
cata populi mei comedent. & ad iniquitates eorum subleuabunt a
nimas eorum. Et erit sicut populus sic sacerdos. Et uisitabo super ea
uias eius. & cogitationes eius reddam ei. & comedent & non
saturabuntur. Fornicati sunt & non cessauerunt quia dominum
derelinquentes non intuebantur. Fornicatio & uinum &
ebrietas auferent cor. Populus meus in ligno suo interrogabit.
& baculus eius annuntiabit ei. Spes enim fornicationum decepit eos. & fornicati sunt a deo suo. Super capita
montium sacrificabant. & super colles accendebant thymiama. subter quercum & populum. & terebinthum. quia bona
erat umbra eius.

Idcirco fornicabuntur filiæ uestræ & sponsæ uestræ adulterent. Et
non uisitabo super filias uestras cum fuerint fornicatæ. & spon
sas uestras cum adulterauerint. quia ipsi cum meretricibus uer
sabantur. & cum effeminatis sacrificabant. & populus non intel
liget uapulabit. Si fornicetur tu israhel non delinquat
saltem iuda. Et nolite ingredi in galgala. & ne ascendite
uos in bethauen. neque iuraueritis uiuit dominus quin sicut
uacca lasciua declinauit israhel. Nunc pascet eos dominus
quasi agnum in latitudine. Participes idolorum. Ephraim.
dimitte eum. separatum est commixtum eis. Fornicatione
fornicata sunt dilexerunt afferre ignominiam protectores
eius. Lagana sicut eum malis suis. & confundentur a sacri
ficiis suis. Audite hoc sacerdotes. & attendite domus israhel
& domus regis auscultate. quoniam uobis iudicium est. quia laqueus
factus est speculationi. & rete expansum super thabor. & uictima
ses declinastis in profundum. & ego eruditor omnium eorum.
Ego scio ephraim. & israhel non est absconditum a me. quia nunc
fornicata est ephraim. contaminatus est israhel.
Non dabunt cogitationes suas ut reuertantur ad deum dominum suum.
quia spiritus fornicationis in medio eorum. & dominum non cognouerunt.
Et respondebit superbia israhel in facie eius. israhel &
ephraim ruent in iniquitate sua. Ruet etiam iudas cum eis. In
gregibus suis & in armentis suis uadent ad quærendum dominum
& non inuenient. Ablatus est ab eis. In domino prævaricati sunt
quia filios alienos genuerunt. Nunc devorabit eos mensis cum
partibus suis. Clangite buccina in gabaa. tuba in rama. ulu
late in bethauen. post tergum tuum beniamin. Ephraim in
desolatione erit. In die correptionis in tribubus israhel ostendi
fidem. facta sunt principes iudæ quasi assumentes terminum.
super eos effundam quasi aquam iram meam. Calumniam patiens ephra
im. fracto iudicio quia cœpit abire post sordes. Et ego quasi
tinea ephraim. & quasi putredo domui iudæ. Et uidit ephraim
languorem suum. & iudas uinculum suum. Et abiit ephraim
ad assiriam & misit ad regem ultorem. & ipse non potest curare uos.
nec soluere poterit a uobis uinculum. quia ego quasi leena ephraim
& quasi catulus leonis domui iudæ. Ego capiam. & uadam.
tollam. & non est qui eruat. Vadens reuertar ad locum meum.
donec deficiant. & quærant faciem meam.
In tribulatione sua mane consurgent ad me. Venite & reuer
tamur ad dominum. quia ipse cepit & sanabit nos. percutiet & cu
rabit nos. Sanabit nos post duos dies. in die tertia suscita
bit nos. Sanctum sequemur. ut cognoscamus dominum.
Quasi diluculum parabit egressus eius. & ueniet nobis quasi
imber temporaneus & serotinus terræ. Quid faciam tibi ephraim.
quid faciam tibi iuda. Misericordia uestra quasi nubes matutina.
& quasi ros mane pertransiens. Propterea dolauit inpphis. occidi
eos in uerbis oris mei. & iudicia mea qui egrediebantur. quia mise
ricordiam uolui & non sacrificium. & scientiam dei plusquam holocau
sta. Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum. ibi prævaricati sunt
in me. Galaad ciuitas operantium idolum. supplantata sanguine
& quasi fauces uiri latronum. participes sacerdotum in uia in
ficientia perpetrauerunt scelus. quia fœdus operati sunt. In domo
israhel uidi horrendum ibi fornicationes ephraim. contaminatus est
israhel. Sed & iuda pone messem tibi. cum conuertero captiuita
tem populi mei. Cum sanare uellem israhel. reuelata est iniquitas ephra
im & malitia samariæ. quia operati sunt mendacium. nunc circuierunt
eos adinuentiones suæ. coram facie mea facte sunt.
In malitia sua lætificauerunt regem & in mendaciis suis principes.
Omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente. Quiescet
paululum cessans a commixtione fermenti. donec fermentetur
totum. Dies regis nri. Ceperunt principes furore uini.
Et tetendit manum suam cum illusoribus. quia applicuerunt quasi clibanum

cor suum cum ista dixerit eis. Congregate dormite cognos
cor. Mane ipse succurrit quasi ignis flamme. Omnes calefacti
sunt quasi cibarius. & deuorauerunt iudices suos. Omnes re
ges eorum ceciderunt non est qui clamet ad me. Effraim
in populis ipse commiscebatur. effraim factus est subanericus qui non
uertitur. Comederunt alieni robur eius. & ipse nescauit. si &
canus effusus est in eo & ipse ignorauit.
Et humiliabit superbia israhel in facie eius. Nec reuertentur ad dominum
dominum suum. & non requisierunt eum in omnibus his. Et factus est effraim
quasi columba seducta non habens cor. Egyptum inuocabant ad
assyrios abierunt. & cum profecti fuerint expandam super eos
rete meum. & quasi volucrem celi deducam eos. Castigans eos
secundum auditionem eorum eos. Ve eis. quia recesserunt a me. Vastabun
tur quia prauaricati sunt in me. Et ego redemi eos. & ipsi lo
cuti sunt contra me mendacia. Et non clamauerunt ad me in corde
suo. cum ululabant in cubilibus suis. Super triticum & vinum ruma
nabant. Recesserunt a me & ego eruditi eos. & confortaui
brachia eorum. & in me cogitauerunt malitias. Reuersi sunt ut non
essent absque iugo. facti sunt quasi arcus dolosus. Cadent
in gladio principes eorum. a furore linguae suae. Ista subsan
natio eorum in terra egypti. Inquinare me fecerunt
super dominum domini. peccato transgressi sunt fedus meum. &
legem meam prauicati sunt. Me invocabit. dominus. noster cognouimus
te israhel. Proiecit israhel bonum inimicus persequetur eum. Ipsi
regnauerunt & non ex me. principes exterunt & non cognoui.
Argentum suum & aurum suum fecerunt sibi idola ut interirent
vitulum abiecit samaria. iratus est furor meus in eis.
Usquequo non poterunt emundari. Quia & ex israhel ipse fecit illum. & non est deus. quia in fragmenta redigetur
vitulus samarie. quia ventum seminabit. & turbinem metet.
Culmus stans non est ei germen. non faciet farinam. Quod
& si fecerit alieni comedentes eum. Deuoratus est israhel. Nunc
facti est in gentibus quasi vas in quo non delectatur. Nunc
ipsi ascenderunt ad assur. Onager solitarius sibi effraim munera
dederunt amatoribus. Et cum mercede conduxerint gentes. Nunc congregabo eos & quiescent paulisper a honere regis
& principum. quia multiplicauit effraim altaria ad pec
candum. facta sunt ei aree in delictum. Scribam ei multiplices
leges meas. quasi alienas computate sic. Hostias affe
rent immolabunt carnes. & comedent. Dominus non su
scipit eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum. & visitabit peccata eorum. Ipsi in egypto reuertentur. Et oblitus est
israhel factoris sui. & edificauit delubra. & iudas multiplica
uit urbes munitas. Et mittam ignem in ciuitates eius. & deuora
bit edes illius. Noli letari israhel. noli exultare sicut populi. quia
fornicata es a deo tuo. Dilexisti mercedem. super omnes areas tri
tici. Area & torcular non pascet eos. & uinum mentietur eis.
Non habitabunt in terra domini.
Reuertatur effraim in egyptum. & assyrius pollutus comedet
Non libabunt domino uinum. & non placebunt ei. Sacrificia
eorum quasi panis luctuum. Omnes qui comedunt ex eo conta
minabuntur. quia panis eorum animabus ipsorum. Non introibit
in domum domini. Quid facietis in die sollemni. & in die festi
tatis domini. Ecce enim profecti sunt a vastitate. egyptus con
gregabit eos. memphis sepelit eos. Possidebit argen
tum eorum urtica. hereditabit tappa in tabernaculis eorum. Venerunt dies visitationis. venerunt dies retributionis. Sciet
israhel stultum. propheta insanum spatium. Propter multitudi
nem iniquitatis tuae & multitudo amentiae. Speculator
effraim cum deo propheta. Laqueus ruinae factus est super
omnes vias eius. insania in domo dei eius. Profunde peccaue
runt sicut in diebus gabaa. Recordabitur iniquitatis eorum. & vi
sitabit peccata eorum. Quasi uuas in deserto inueni israhel. & quasi
prima poma ficulneae in cacumine eius vidi patres eorum. Ipsi
autem introierunt ad beelfegor. & abalienati sunt in confusi
one. & facti sunt abominabiles sicut ea quae dilexerunt.
Effraim quasi cum puluere ablatus est a patre eorum. & arbuerora
concepit. Quod si enutrierint filios suos absque liberis eos
faciam in hominibus. Sed & ve eis. cum recesserit abeis. Effrai
me uidi eum sicut tyrum fundatam in pulchritudine. effraim edu
cet ad interfectionem filios suos. Da eis domine. Quid dabis
eis. Da eis uulua sterilem sine liberis. & ubera arentia.
Omnes nequitiae eorum in galgal. quia ibi exosos habui eos.
Propter malitiam adinuentionum earum. de domo mea eiciam eos. non
addam ut diligam eos. Omnes principes eorum recedentes.
Percussus est effraim radix eorum. & fructus non faciet.
Quod & si genuerint interficiam amantissima uteri
eorum. Abiciet eos deus meus. quia non audierunt eum. & erunt
vagi in gentibus. Vitis frondosa israhel. fructui adaequat et
ei. secundum multitudinem fructus sui multiplicauit altaria. iux
ta uberitatem terrae suae exuberauerunt simulachris. Onustum est cor
eorum nunc interibunt. Ipse conteret simulachra eorum.
demolietur aras eorum. quia nunc dicent. Non est rex
nobis. quia non timuimus dominum. Et rex quid faciet nobis.
Loquimini uerba. iurando pactum. & feriet foedus. &
germinabit quasi amaritudo. iudicium super sulcos agri.
Vaccas bethauen coluerunt habitatores samariae. quia
luxit super eum populus eius. & circa eum exultauerunt sa
cerdotes eius. quia migrauit abeo. Si quidem & ipse ad assur
delatus est. munus regi ultori. Confusio effraim capiet. &
confundetur israhel in consilio suo. Transiit regem samaria quasi
spuma super faciem aquae. & disperdentur excelsa
idolorum peccatum israhel. Lappa & tribulus ascendent super aras
eorum. Et dicent montibus operite nos. & collibus cadite super nos. Ex
diebus gabaa peccauit israhel. ibi steterunt. Non comprehendet
eos in gabaa proelium super filios iniquitatis. iuxta desiderium meum
corripiam eos.
Congregabuntur super eos populi. cum corripientur propter duas iniquitates
suas. Effraim iuuenis doctus diligere tritura. & ego transibo
super pulchritudinem colli eius. Ascendam super effraim. Arabit iu
das. confringet sibi sulcos iacob. Seminate uobis in iustitia.
& metite more misericordiae. & innouate uobis nouale.
Tempus autem requirendi dominum cum uenerit. qui docebit uos iu
sticiam. Iniquitatem arastis. impietatem messuistis. comedi
stis fructum mendacii. quia confisus es uiae tuae in mul
titudine fortium tuorum. Consurget tumultus in populo tuo.
& omnes munitiones tuae uastabuntur. sicut uastata est salmana
a domo eius. in die belli mater super filios allisa. Sic fecerit vobis bethel a facie malitiae nequi
tiarum uestrarum. Manc mane transibit rex israhel. quoniam puer
israhel & dilexi eum. & ex egypto uocaui filium meum. Vocaue
runt eos. sic abierunt a facie eorum. Baalim immolabant. &
simulachris sacrificabant. & ego quasi nutricius effraim por
tabam eos in brachiis meis. & nescierunt quod curarem eos.
In funiculis Adam traham eos. in uinculis caritatis.
Et ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum. & declinans
ad eum ut vescerer. Non reuertetur in terram egypti. Assur
ipse rex eius. Quia noluerunt reuerti. cepit gladius in ciui
tibus eius. & consumet. & deuorabit eos. & comedet capita eorum. Et
populus meus pendebit ad reditum meum. uocati autem simul
quod non auferet. Quomodo dabo te effraim. expugna
bo te protector israhel. Quomodo dabo te. Sicut adama po
nam te. ut zeboim. Conuersum est in me cor meum. pariter con
turbata est penitudo mea. Non faciam furorem irae meae. &
non conuertar ut disperdam effraim. quia ego deus & non homo
medio tui sanctus. & non egrediar in ciuitate. Post dominum ambu
labunt quasi leo rugiet. quia ipse rugiet. & formidabit filius ma
ris. Et trepidabunt quasi auis ex egypto. & quasi columba de
terra assyriorum. & collocabo eos in domibus suis dicit dns.
Circumdederunt me in negatione domus israhel. & in dolo domus
israhel. iudas autem testis descendit cum deo. & cum sanctis fidelibus.
Effraim pascit uentum. & sequitur auem. Tota die multiplicauit
& uastitatem multiplicauit. & foedus cum assyriis iniit. &
oleum in egyptum portabat. Iudicium dominum cum iuda.
& visitatio super iacob. Iuxta uias eius. & iuxta adinuentiones
eius reddet ei. In utero supplantauit fratrem suum. & in
fortitudine sua directus est cum angelo. & inualuit ad angelum
& confortatus est. flenit & rogauit eum. in bethel inuenit
eum. & ibi locutus est nobiscum. & dominus deus exercituum
dominus memoriale eius. Tu autem deum tuum reuertere
misericordiam & iudicium custodi. & spera in deo tuo semper.
Chananaeus in manu eius statera dolosa. calumniam dilexit.
Et dixit effraim. Verumtamen diues effectus sum. inueni opes
mihi. Omnes labores mei non inuenient in me iniquitatem
quae peccatum. Et ego dominus deus tuus ex terra egypti
adhuc habitare te faciam in tabernaculis sicut in diebus festi
tatis. Et locutus sum super prophetas. ego multiplicaui uisiones. & in manu prophetarum assimilatus sum. Si galaad ido
lum. eorum frustra erunt in galgal. immolantes. Nam
& altaria eorum quasi acerui super sulcos agri. Fugit iacob in re
gionem syriae. & seruiuit israhel in uxore. & in uxore seruauit.
In propheta autem eduxit dominus israhel de egypto. & in propheta
seruatus est. Ad iracundiam me prouocauit effraim in amaritu
dinibus suis. & sanguis eius super eum erit. & opprobrium eius re
feret dominus deus suus.
Loquente effraim horror inuasit israhel. & elatus est in baal &
mortuus est. Et nunc addiderunt ad peccandum. fecerunt sibi
sibi conflatile de argento suo. quasi similitudines idolorum. Opus
opera artificum eorum sunt. Ipsi dicunt eis immolate homi
nes. uituli adorantes. Propterea erunt quasi nubes matutina
& sicut ros matutinus pertransiens. Sicut puluis turbine rapto
de area. & sicut fumus de fumario. Ego autem dominus deus
tuus qui deduxi te de terra egypti. & dominum absque me non cognosces. &
saluator non est praeter me. Ego cognoui te in deserto. in terra
solitudinis. Iuxta pascua sua & impleti sunt. & saturati sunt
& leuauerunt cor suum. & obliti sunt mei. Et ero eis sicut le
ena & sicut pardus in uia assyriorum. occurram eis quasi ursa
praeraptus. & diripiam interiora cordis eorum. & consumam
eos ibi quasi leo. bestia agri scindet eos. Perditio tua israhel
tantummodo in me auxilium tuum. Ubi est rex tuus. Ma
xime nunc salue te. in omnibus urbibus tuis. & iudices tui de
quibus dixisti. da mihi regem & principes. Dabo tibi regem in furo
re meo. & auferam in indignatione mea. Colligata est iniqua
effraim. absconditum peccatum eius. Dolores parturientis
uenerunt eum. ipse filius non sapiens. Nunc enim non stabit in
conuulsione filiorum. de manu mortis liberabo eos. de morte redi
mam eos. Ero mors tua o mors. ero morsus tuus inferne.
Consolatio abscondita est ab oculis meis. quia ipse inter
fratres diuidet. Aduret uentus urens desertum dominus de deser
to ascendet. & siccabit uenas eius. & desolabit fontem eius.
& ipse diripiet thesaurum omnis uasis desiderabilis.
Corruet samaria. quia ad amaritudinem concitauit dominum suum.
In gladio peribunt paruuli eius. & uterus eius discindetur. Con
uertere israhel ad dominum deum tuum. qui corruisti in iniquitate tua.
Tollite uerba & conuertimini ad dominum & dicite ei. Omne
auser iniquitatem & accipe bonum. & reddemus uitulos labio
rum nostrorum. Assur non saluabit nos. super equum non ascendemus
nec dicemus ultra deo nostro manuum nostrarum. quia apud te pupillus
miserebitur. Sanabo contritionem eorum. diligam eos spontanee.
quia auersus est furor meus ab eis. Ero quasi ros israhel germinabit
quasi lilium. & erumpet radix eius ut libani. Propagines eius
& erit quasi oliua gloria eius. & odor eius ut libani. Conuertentes se
habitabunt umbraculis eius. uiuent tritico. & germinabit quasi uinea. memo
riale eius sicut uinum libani. Effraim quid mihi ultra idola.
Ego exaudiam. & dirigam eum. Ego quasi abietem uiridem. ex me
fructus tuus inuentus est. Quis sapiens & intelliget
intelligens & sciet haec. Quia recti sunt uiae domini. & iustorum
ambulabunt in eis. Praeuaricatores autem corruent in eis.

OHEE FILIUS PHANUELIS DESCRIBIT
ceteram duodecim tribuum. eruca. bruco. locusta. rubigine
uastauit. consumpsit. & post peruersionem priorum populi
effusuri spiritus sancti super seruos dei & ancillas. i. omnium
credentium nomina. & effusuri manuscula symeonis. Quamui
ne. abuno usq; ad quinq; paulum & per incrementa fluen
tes. xv. gradibus numerum effecerunt. qui in salutem om
nium conuenit. Exercitus & generibus uerbo. hic finis uocan
tur propria. & tres sunt argumentorum partes. ex quibus magis
solet unusquisque orator. Nunc enim de bellis aut bonorum
aut accusatoribus uidetur dicere. Hic ipsa res animad
uertendum clade sumenda principium est. qui autem cum
uolent adpetentia uocare uel dicere uitiorum animum facere

malum. ut considerantes uenturæ cladis asperitate: cessent
arripere penitentiæ. In hoc ppha idem increpat populos. nec
impar fuit propheta. quia his idem comparib⁹ ac nouis: ab
& osee ppha. Iohel interpretat incipiens. aue dominus de
scensus. Etymologice hoc est. qd quidam dicit. Secundum
dr haburie. Apud hebreos nomen ppheticum. Iohel. q̃ incipiens
dominus dr. suæ incipiens do. I. fuit dr. Nocentium uocabulo resonat. Hæ admodu animi & ad hierusalem uaticinii
pferre. Neq; impune pro sui admonitu. post uolupiosa con
uiuia hierlm ad luctum pueat. excidium q; ei pnuncia-
Pnoscere q̃ uastationem ceteram & sup congregatos ce
omnes sup uniuersum spm sanctu. Prophetauit autem sub
uzzian rege iuda. quando & micheas. Iohel de urbe nabur
nat magni hoc horon. ubi ceteri in pace morientur est arg:
spulcrum. Ses iohel apud hebreos post osee ponit. Ce-
sicut in psalmorum codicibus ordo ita & prophetarum. Sed
nus. que uel sumpta. uel ista sepe memorate. Sed omnibus
ppha omne qd dicit. ad ordinem iudæ & ad hierlm refert. prune
re credendum est. & nulla omnino ei habenda est decem
tribuum in hoc seruientiane. Cetera quæ: quib: ppha
ut eadem debeamus accepe. que moses dominus iudelicet
& ihe nauhe. achaz & ezechie regum iudæ. & indeb:
hierobaa filii nabat regis israhel. Porro factum cé sermone
domini ad mariam qui fuit de thecue qui fuerat in
diebus ozie. ioathan. achaz & ezechie regum iudæ. & indeb:
hierobaa filii ioas

AMOS PASTOR ET RUSTICUS ET RU
bos: am dissipationis p amas uerbis ecclesie in prodest:
Qui cum dignè exprimat ira & iui. sceleru damas
sci. gahe. cyri. y duine. filioz dominon. & moab &
in scisma qridu iudæ. isrl. Hic loquit ad naeas
quosq; quæ crant in monte samarie. & turcura domu
maiorem minoremq; cestat. Ipse cernit facere lon
ste. & stantem dominu sup murum laum & ad ama
nuum & uerum pomoz. & ad cohercnt supplicia pa
catoribus & famem mitá. & n fame panis neq; sitim aq
sed audiendi uerbum dñi. O si as qui cum religione dei
sollicite emularet. nimio religionis amore puocat cum
ceptum legis moysi. ut respectu chumbulo. ut hystoria lib
scdi paralipumenon ostendit: sacerdotale officiu psumie
conatus est. Ob eam rem tremonum in templo dñi exorta
constare. quus eam Hachanas pphamemini. Ante
hunc tag: tremonum Amos pphà temporib: p dicta
regis & temporib: hieroboam filii ioe. regis isrl. quas
omnes quæ locutæ comphensse sunt: ad eas causas gs
memoraute. futura denunciat. Et qua ide pphà inse
quendo: aitc meritb: impietatib: & sup iii. non conuer
tam eum uoco peccata. mdulgentia. deum dare posse
significat. ac. que quarto eadem peccata. ad miscendo:
nec penitentiam nec mdulgentiam daturum enunciat.
Nam prophe similitudinem que nup dicta genitez in
mittendum p dyeus graue quamq; irrevocabile. aruá
ad subuersionem earum de cuncta cum p cessuram uolue
demonstraro.

INCIP LIB AMOS

VERBA AMOS QUI FUIT IN PASTO RALIBUS

de dicte que uidit sup isrl indieb: ozie regis iuda. &
indieb: hieroboam filii ioas regis isrl. ante duos annos
cremor. Et dixit Dominus de syon ruget. & de
hierlm dabit uoce suam. Et luxerunt speciosa pastio.
& exsiccat est uertex carmeli. Hec dicit dominus dñs
Sup crib: sceleribs damasci & sup iii. non conuertam
eum. eoqd triturauerit in plaustris ferreis galaad.
Et mittam ignem in domum hasahel. & deuorabit do
mum benadab. Et conteram uectem damasci. & disp
dam habitatorem de campo yoduz. & tenentem sceptrum
de domo uoluptatis. Et migrabit populus syrie ycirem
dicit dominus. Hec dicit dominus. Sup crib: sceleribs
gahe & sup iii. non conuertam eum. eoqd transtulerit
captiuitatem plenam ut concluderet eam in yduma. Et
mittam ignem in muru gahe & deuorabit edes ei. & dis
pdam habitatore de ashoto. & tenentem sceptrum de as
calone. Et conuertam manum meam sup accaron. y pi
hunc reliquie philistinoz. dicit dominus dñs. Hec dicit
dominus ds. Sup crib: sceleribs tyri & sup iii. non
conuertam eum. eoqd conclauerint captiuitatem plenam
in yduma. & n sucrint memores fedcris domini. Et
mittam ignem in muru tyri & deuorabit edes ei. Hec
dicit dominus. Sup crib: sceleribs edom & sup iii. n
conuertam eum. eoqd persecutus sit in gladio fratrem suum
& violauerit misericordiam ei. & tenuerit ultra furorem suu
& indignationem suam seruauerit usq; in finem. Mittam
ignem in theman. & deuorabit edes bosre. Hec dicit dñs
Sup crib: sceleribs filioz ammon & sup iii. non conuertam
eum. eoqd dissecuerit prognantes galaad ad dilatandum
finium suum. Et succendam ignem in murum rabbath. &
deuorabit edes eius in ululatu in die belli. & in turbine
die commotionis. Et exibit melchom in captiuitatem ipse
& principes ei simul dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup
crib: sceleribs moab & sup iii. non conuertam eu. eo q ad
ustionem ossa regis y dumee usq; ad cinere. Et mittam ignem in
moab. & deuorabit edes carioth. & morietur in sonitu mo
ab. & in clangore tube. Et disperdam iudicem de medio ei. &
omnes principes eius interficiam cum eo dicit dñs. Hec dicit dñs
Sup crib: sceleribs iuda & sup iii. non conuertam eu. eoqd
abiecerint legem dñi. & mandata ei non custodierint. de
ceperunt enim eos y dola sua. post quæ abierc patres eoz.
Et mittam ignem in iuda. & deuorabit hierlm. Hec dicit dñs.
Sup crib: sceleribs isrl & sup iii. non conuertam eu. eoqd
uendiderint argento iustum. & pauperem p calciamentis.
Qui conterunt sup pulueré terre capita pauperum. & uia
humilium declinare. Et filius ac pater ei ierunt ad mulier
tam ut uiolarent nomen sci mei. & sup iustificati pig
nerauit accubuerc iuxta omne altare. & uinu damp
natoz bibebant in domo domini.

Ego eram exterminauu amorreu a facie eoz. cui altitudo erat
altitudo cedri. et fortis ipse quasi quercus. Et contrui fructu
eius de sup. & radicem eius subter. Ego eram qui ascendere uos
feci de terra egypti. & eduxi uos in deserto xl annis. ut pos
sideretis terram amorrei. Et suscitaui de filiis uestris pphas
& de iuuenib: nirs nazaroz. Numqd non ita est filii isrl
dicit dominus. Et potastis nazaraeis uinu. & pre
cepistis mandabatis dicentes. ne pphetetis. Ecce ego sca
dalizo sup uos sicut scalidit plaustrum onustum feno.
& perit fuga a velocc. & fortis non obtinebit uirtute sua.
Et robustus non saluabit animam suam. & tenens arcu non
stabit. Et uelox pedib: non saluabit. & ascensor eq non
saluabit animam suam. Et robustus cor de inter fortes. nudus
fugiet in die illa dicit dñs.

Verbum istud quod locutus est dñs super uos filii isrl super omnem
cognationem quam eduxit de terra egypti dicens. Tantummodo
uos cognoui ex omnib: cognationib: ob hoc uisitabo
uos super uos omnes iniquitates uras. Numquid ambulabunt
duo pariter. nisi conuenerint eis. Numquid rugiet leo
in saltu. nisi habuerit predam. Numquid dabit catulus
leonis uocem suam de cubili suo. nisi aliquid apprehenderit.
Numquid cadet auis laqueus in terra. absq; aucupe.
Numquid exsiliet laqueus de terra. antequam quid capiat.
Si clanget tuba in ciuitate. & populus non expauescet.
Si erit malum in ciuitate. & dominus non fecerit. Quia non faciet dominus dñs uerbum nisi reuelauerit secretum
suum ad seruos suos prophetas. Leo rugit. & quis non timebit.
Dominus dñs locutus est. quis non prophetabit. Audi
ummini hoc uerbum quod ego loquor super uos domum israel.
Et congregamini super montes samarie. & uidete immensa
multitudines in medio eius. & calumnias patientes in medio
eius. Et nescierunt facere rectum ait dominus. congregantes
iniquitates & rapinas in domib: suis. Propterea
hec dicit dominus dñs. Tribulabit & circuibit terra. & uexabit
hec. & deprimet de te robur tuum. & diripietur domus tua.
hec dicit dominus. Quomodo si eruat pastor de ore
leonis duo crura. aut extremum auriculc. sic eruent filii
israhel qui habitant in samaria in plaga lectuli. & in
damasco grabato. Audite & contestamini domum iacob
dicit dominus dñs exercituum. quia in die in qua uisitare
uitia transgressionis israhel super eum uisitabo & super altaria bethel
& amputabuntur cornua altaris. & cadent in terram. Et per
cutiam domum hyemalem cum domo estiua. & peribunt
domus ebur. & dissipabuntur edes multe dicit dominus.
Audite uerbum hoc uacce pingues que estis in monte samarie
calumnias facitis egenis & confringitis pauperes qui dicitis
dominis uris afferte & bibemus. Iurauit dominus dñs in
sancto suo. quia ecce dies ueniunt super uos. & elcuabunt uos
in contis. & reliquias uestras in ollis feruentis. & per muros
dirutos egredietur uacca contra aduersam & proicietis eam
dominus. Venite ad bethel & impie agite in galgal
& multiplicate preuaricationem. Et afferte mane uictimas
uestras. & tertia die decimas uestras. & sacrificate de fermento
laudem & uocate uoluntarias publicate. quia sic uoluistis filii isrl dicit dominus dñs. Verumtamen ego dedi
cum uoluistis fames in cunctis urbibus uestris. & nuditatem
panum in omnibus locis uestris. & n estis reuersi usque ad me dicit
dominus. Ego prohibui uos imbrem cum adhuc esset mensis
esse me usq; ad messem. & plui super ciuitatem unam. & super ciui
tatem alteram non pluit. Pars una completa est. pars super
qua non pluerat exaruit. Et ierunt duo & tres ciuitates ad ciui
tatem unam ut biberent aquam & non sunt saciate. & non conuersi
estis ad me dicit dominus. Percussi uos uredine & aurugine
multitudine hortoz & comedit eruca. & non reuersi estis ad me
dominus. Misi in uos mortem in uia egypti. percussi gladio iuue
nes uestros usq; ad captiuitatem equoz uestroz. & ascendere
feci putredinem castroz uestroz in nares uras. & non reuersi estis ad me
dicit dominus. Subuertiui uos sicut subuertit dominus sodomam
& gomorram. & eratis quasi torris raptus de incendio. & non
reuersi estis ad me dicit dominus. Quapropter hec faciam tibi isrl.
Postquam hoc faciam tibi. preparare in occursum dei tui isrl
qui formans montes & creans uentum. & annuncians
homini eloquium suum. faciens matutinam nebulam. & gra
diens super excelsa terre. dominus deus exercituum nomen eius.
Audite uerbum istud quod ego levo super uos planctum. Cecidit
non adiciet ut resurgat. Virgo isrl proiecta est
in terra sua. non est qui suscitet eam. Quia hec dicit dominus dñs
Urbs de qua egrediebantur mille. relinquetur centum.
& de qua egrediebantur centum relinquentur decem domui
isrl. Quia hec dicit dominus ds domui isrl.
Querite me & uiuetis. & nolite querere bethel. & in galgala
nolite intrare. & in berlabee non transibitis. quia galgala
captiua ducet. & bethel erit in nichilum. Querite dominum & uiuet
ne forte erumpat quasi ignis domus ioseph. & deuoret.
& non erit qui extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium
iudicium. & iustitiam in terra relinquitis. facientes arcturum
& orionem. & conuertens umbram mortis mane. & diem tene
bricosum quasi nox. Qui uocat aquas maris. & effundit eas super faciem ter
re dominus nomen eius. Qui subridet uastitati super robustum. & de
populatione super munitam affert. Odio habuerunt arguentem
& loquentem perfecte abhominati sunt. Ideo quia diripiebatis pauperem. & predam eius tollebatis. edificabitis domos
quadratas lapide dolabrato. & non habitabitis in eis. Vineas
amantissimas plantabitis. & non bibetis uinum earum
quoniam multi sceleres sunt. & fortes peccatores. Hos
tes qui afflixerunt iustum. & pauperes in porta declinare
fecerunt. Propterea prudens in tempore illo tacebit. quia tempus malum est.
Querite bonum & non malum ut uiuatis. & erit dominus dñs ex
ercituum uobiscum. Sicut dixistis. Odite malum. & diligite bo
num. & constituite in porta iudicium. si forte miserea dominus
dñs exercituum reliquis isrl. & ioseph.
Propterea hec dicit dominus deus exercituum dominator nominabit.
isrl planctus. & in cunctis quecumque plateis eius. ululabunt
agricolam ad luctum. & ad planctum eos qui sciunt plangere
nominabit. in cunctis platcis eius. quia pertransibo in medio tui dicit
dominus. Ve desideranti. dies dominj. Ad quid ea uobis. Dies do
mini tenebre. & non lux. Quasi si fugerat uir a facie leonis. & occur
rerit ei ursus. & ingrediatur domum. & innitat manu sua super
parietem. & mordeat eum coluber. Nunqd non tenebre dies
dominj & non lux. Et caligo & non splendor in ea. Odio

die. ut interat vir de monte esau. Propè mes
orem & ppt inquitate in frem rum iacob. ope &
confusio. & pibit mgnum. In die cum stare
quando capiebant alieni exercitum eius. & extranei ingr
diebant portas eius. & sup hierlm mittebant sorte. tu
eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fris tu. in die
perditionis eius. & ne loqueris sup filios iuda. in die pdi
tionis eos. Ne magnificabis os tuum in die angustie. neq;
ingredieris portam pplı mei in die ruine eius. neq; despice
as & tu malum eius. in die vastitatis illius. Ne steris
in exitib; ad interficiendos eos. in die tribulationis illius. neq; stabis
in exitib; ut interficias eos. qui fugerint. & non concludes
reliquos eius in die tribulationis. Quia iuxta est dies domini
super omnes gentes. Sicut enim fecisti sic reddetur
tibi. retributionem tuam convertet in caput tuum. Quando enim bibistis super
montem sanctum meum. bibent omnes gentes iugiter. & bibent. &
absorbebunt. & erunt quasi non sint. & interibunt. Sed in monte syon
erit salvatio. & erit sanctus. Et possidebit domus iacob eos
qui se possederant. Et erit domus iacob ignis. & domus ioseph
flamma. & domus esau stipula. & succendent eos & de
vorabunt eos. & non erunt reliqui domui esau. quia dns
locutus est. Et hereditabunt hi qui ad austrum montem
esau. & qui in campestribus philistim. & possidebunt
regionem effraim. & regionem samarie. Et beniamin
possidebit galaad. & transmigrantes exercitus eius filios
israel. omnia regna chanaan. usq; ad seraphtam. Et transmigratio hierusalem que in bosforo est. possidebunt civitates
austri. & ascendent salvatores in montem syon iudicare
montem esau. & erit domino regnum.

Explicit abdie

IONAS columbapy ICHERRIMA

naufragio suo dominum passionis prefiguravit. mundum
ad penitentiam revocat. & sibi minime minuit salutem
gentibus nunciat. Jonam sanctus hebreus affirmant filium
mulieris viduae sarepthene quem helyas pphā mortuum
suscitasse. mare posteā dicunt adeum. Nunc eo quod
qua ur deus sit. & verbum dei non ore suo iuvenat. & ob
hanc causam etiam ipsum puerum sic nuncupatum. Amathi.
Amathi enim in hebraicā veritate sonat. ex eo qd veru
helyas locutus est. ille qui suscitatus est. filius eius dicitur
veritatis. ideo de veritate columba nascens. quia jonas
columba sonat. Incendente autem navi ionas ad
querat mittit. quod minime ignorare penitentia illum mali
tia pcurrens. Comperto. quippe eo hoc esse
qui deo derelicto cum pplo suo in samaria y dolis factum
verat. ionam pphām fuisse. hystoria gerarti libri regum
indicat. Cum pphetia illuminante prescierit civitā
esse minue in misericordiam confessuram vidente. ne falsa p
dicare videretur. ad denunciandum interitum civitatis cui
us ire voluerat. Dum sic dr ad ninivā de imperatore
domus locutus est: clamor fuerunt & quomodo ex pe
nitentia ad me. ita & de minue dr eo qd ascenderet cla
mor malitie eius ad eum. & quia sententia dr de eadem
facta minue revocata est. ita & ionas admissa minuen p
tentam invocari voluerit. dnūe dispensationis ignarus
qui salutem hominū ad hoc converti eum magis vult.
qua interitum. Hoc illi accidit qd sui dyscoli filium
humanum universis mortalium iniquitatē & ideo aspe
ctum fugere ionas putabat. Humanum aliquo hanc
decrevit dari. Quia bonus aspectus tuus. & facete cum fugitivo.

INCP LIB IONE

ET FAC
TV E
VERBV
DOMINI
AD IONA

filium amathi dicens. Surge & vade minuven. civitatem
magnam. & pdica in ea. quia ascendit clamor malitie ei
us coram me. Et surrexit ionas ut fugeret in tharsis a facie
domini. Et descendit ioppen. & invenit naue euntem in
tharsis. & dedit naulum eius. & descendit in eam. ut iret cum
eis in tharsis a facie domini. Dominus autem misit ventum magnū
in mare. & facta est tempestas magna in mari. & navis pi
clitabat. Contriti autem sunt nautē. & clamaverunt uni
quisq; ad deum suum. Et miserunt vasa que erant in navi in mare.
ut alleviarent eā ab eis. Ionas autem descenderat ad interiora navis.
& dormiebat soporatus gravi. Et accessit ad eum gubernator
& dixit ei. Quid tu sopore deprimeris. Surge invoca deum
tuum. si forte recogitet de nobis. & non pereamus. Et dixerunt
ad collegam suum. Venite & mittamus sortes. & sciamus
quare hec malum nobis. Et cum misissent sortes. cecidit sors
super ionam. Et dixerunt ad eum. Indica nobis cuius causa mali
sit hec nobis. Que est operatio tua. aut unde venis. aut
ex quopto es tu. Et dixit ad eos. Hebreus ego sum. & deum
dm celi ego timeo. qui fecit mare & aridam.
Timuerunt viri timore magno. & dixerunt ad eum. Quare hoc
fecisti. Cognoverunt enim viri qd a facie domini fugeret
ipse. indicaverat enim eis ionas. Et dixerunt ei. Quid facie

ubi. & cessabit mare a nobis. Quia mare ibat & tempestas
ferebat. Et dixit ad eos. Tollite me & mittite in mare. & ces
sabit mare a vobis. Scio enim ego qm ppter me commotio
hec ingens venit super vos. Et remigabant viri ut reverterentur
ad aridam. & non valebant. quia mare ibat & tempestas
super eos. Et clamaverunt ad dm & dixerunt. Qso domine ne
pereamus in anima viri istius. & ne des super nos sanguinem innoxium.
tu enim domine sicut voluisti fecisti. Et tulerunt
& miserunt in mare. Et stetit mare a fervore suo. Et
timuerunt viri timore magno dominum. & immolaverunt
hostiam domino. & voverunt vota. Et parauit dns pi
scem grandem ut deglutiret ionam. Et erat ionas in ventre
piscis. tribus diebus & tribus noctibus.

Et oravit ionas ad dominum dm suum de ventre piscis dixit.
Clamavi de tribulatione mea ad dnm & exaudivit me.
de ventre inferi clamavi & exaudisti voce meam. & proie
cisti me in profundum & in corde maris. & flumen circumdedit
me. Omnes gurgites tui & fluctus tui super me transierunt.
& ego dixi. Abiecta sum a conspectu oculorum tuorum. Verumtamen
rursus videbo templum sanctum tuum. Circumdederunt me aque
ad animam. Abyssus vallavit me. & pelagus operuit
me. Involvit caput meum. Ad extrema montium descendi. terre vectes concluserunt
me in eternum. & sublevabit de corruptione vitam meam
domine deus meus. Cum angustiaret in me anima mea. recor
dare. ut veniat oratio mea. ad templum sanctum tuum.
Qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquunt.
Ego autem in voce laudis immolabo tibi. quecumq; vovi reddam
pro salute domino. Et dixit dominus pisci. & evomuit ionam in
siccum. Et factum est verbum domini ad ionam secundo dicens. Surge
& vade in ninivem civitatem magnam. & predica in ea predi
cationem quam ego loquor ad te. Et surrexit ionas & abiit in
ninivem secundum verbum domini. Ninive autem civitas magna
erat deo ambulatione trium dierum. Et cepit ionas introire civitatem
in ambulatione diei unius. & clamavit & dixit. Adhuc xl dies
& ninive subvertetur. Et crediderunt viri ninivite in deum
& prædicaverunt ieiunium. & vestiti sunt saccis a maiore
usq; ad minorem. Et pervenit verbum ad regem ninive. & surrexit de solio suo. & abiecit vestimentum suum a se. & vestitus
est sacco. & sedit in cinere. & clamavit & dixit. In ninive ex
ore regis & principum eius dicens. Homines & iumenta bu
ves & pecora non gustent quicquam nec pascantur. & aqua non bibant.
Et operiantur saccis homines & iumenta & clamabunt ad dm
in fortitudine. & convertatur unusquisq; a via sua mala. & ab
iniquitate que est in manibus eorum. Quis scit si convertatur
& ignoscat deus. & revertatur a furore ire sue & non peribimus.
Vidit deus opera eorum quia conversi sunt de via sua mala. &
misertus est deus super malitia quam locutus fuerat ut faceret eis
& non fecit. Et contristatus est ionas tristitia magna. & iratus
est. & oravit ad dominum & dixit. Obsecro domine. nonne
hoc est verbum meum. cum adhuc essem in terra mea.
propè hoc preoccupavi ut fugerem in tharsis. Scio enim quia
tu es clemens & misericors es. patiens & multe misericordie
& ignoscens super malitiam. Et nunc domine tolle queso animam
meam a me. quia melior est mihi mors quam vita. Et dixit dns
Putasne bene irasceris tu. Et egressus est ionas de civi
tate & sedit contra orientem civitatis. & fecit sibimet ibi
umbraculum. & sedebat subtus illud in umbra. donec videret
quid accideret civitati.

Et preparauit dominus deum & ascendit super capitione
ut esset umbra super caput eius. & protegeret eum. Laborabat enim.
Et letatus est ionas super edera letitia magna. Et
preparauit deus vermen ascensu diluculi in crastinum. & percussit
edera & exaruit. Et cum ortus fuisset sol. præcepit dominus
vento calido & urenti. & percussit sol super caput ionæ &
æstuabat. Et petivit animæ sue ut moreretur. & dixit. Me
lius est mihi mori quā vivere. Et dixit dominus ad iona
bene iratus es tu super edera. Et dixit. Bene iratus sum ego
usq; ad mortem. Et dixit dominus. Tu doles super hedera
in qua non laborasti nec fecisti eam que sub una nocte
nata est & sub una nocte perit. Et ego non parcam
ninive civitati magne. in qua habitant plus quam
hominum. qui nesciunt quid sit inter dextram suam &
sinistram suam. & jumenta multa. Explicit lib

MICHEAS DE MORASTIM

cohores xpi hallucinatione annuncia filiæ
Iuda. & assiduam pene cunctarum
quia maxillam pulsabit iudex israel.

Temporibus ioathan & achaz & ezechie regnum iuda micheam de hereditate
sua de suphacira nunciavit regnum samarie & visiones
quas vidit super samariam & hierusalem. hystoria libri regum &
paralipomenon docet. Achaz vero dux & rebellis samarie
& sirie ab ezechia filio suo fractum regnum est. obtinuit
consulatum & ipse. Quin obres ds q regnat israel. audite omnes
populi. & intendat terra & plenitudo eius. & sint dominus deus
in vobis testis dominus de templo sancto suo. Quia ecce dominus egredietur de loco suo. & descendet. & calcabit
super excelsa terre. & liquescent montes subter eum. & valles
fluent sicut cera a facie ignis. & sicut aque que decurrunt in
precipitium. In omnibus istis propter scelus iacob. & propter peccata
domus israel. Quod est scelus iacob nonne samaria. & que excelsa
iuda nonne hierusalem. Et ponam samariam quasi acervum lapidum
agri. & quasi plantaria vinee. & detrahā in convallem lapides
eius. & fundamenta eius revelabo. & omnia sculptilia eius
comminuentur. & omnes mercedes eius igne succendentur. & omnia
idola eius ponam in desolationem. quia de mercede meretricis congregavit
ea. & usque ad mercedem meretricis revertentur. Super hoc
planctum faciam & ululatum. vadam spoliatus & nudus. faciam
planctum quasi draconum. & luctum quasi struthionum. quia
desperabilis plaga eius. quia venit usque ad iudam. tetigit
usque ad portam populi mei usque ad hierusalem. In gath ne
annunciate flentes. in domo pulveris pulvere conspergimini.
Transite vobis habitatrix pulchritudinis confusione nuditatis.
non egressa est habitatrix sennaar. planctus domus vicinus
vobis accipiet a vobis stationem suam. Infirmata est in bonis
habitatrix amaroth. quia descendit malum a domino ad portam
hierusalem. Equo velocissimo iungite currum habitatrix lachis.
principium peccati est filie syon. quia in te inventa sunt scelera
israel. Propterea dabis emissiones super hereditatem gath. domos
mendacii in mendacium regibus israel. Adhuc heredem adducam
tibi habitatrix maresa. usque odollam veniet gloria israel.
Calvitium & tonsuram tuam super filios delicias tuas. dilata
calvitium tuum quasi aquile. quia captivi ducti sunt a te.

INCP LIB MICHEE

VERBV QVOD FACTV E AD MICHEA

morasthiten in diebus joathan. achaz. & ezechie regum iuda
qđ vidit sup samaria & hierlm. Audite ppli omes. & ate
rendat tra & plenitudo eius. & dominus deus sit testimoniu
dominus de templo sco suo. quia ecce dominus egredit de
loco suo. & descendet & calcabit sup excelsa terre. & con
sument montes subtus eum. & valles scindent sicut cera a facie
ignis. sicut aque que precipitant in locum infundentur. omnia
scelera domus israel. Quis est iste error iacob. nonne
samaria. Que excelsa iude nonne hierlm. Et ponam
samaria quasi acervum lapidum in agro aptum plantare vinea.
& deiciam in vallem lapides eius. & fundamenta eius revela
bo. & omnia sculptilia eius concidentur. & omnes mercedes
eius comburentur igni. & omnia ydola ponam in perditione. qa
de mercedib; meretricis congregata sunt. usq; ad mercedem
meretricis revertentur. Super hoc plangam & ululabo.
vadam spoliatus & nudus. Faciam planctum sicut draconum.
& luctum quasi struthionum. quia desperatum est plaga eius.
quia venit usq; ad iudam. tetigit portam populi mei usq; ad hie
rusalem. In geth nolite annunciare. lacrimis ne plangere.
In domo pulueris pulvere vos conspargite. & transite habitato
ratrix pulchra confusa ignominia. non est egressa q habitat
in exitu. Planctum domus. dominus vicinus accipiet. & vobis
que stetis fulcimus. qua infirma & est in lanionum. que habitat
in amaritudine. qua descendit malum a domino in porta hierlm
cumulus quadrige stupore habitanti lachis. Principium pecca
ti filie syon. quia in te inuenta sunt scelera israel. Propterea da
bis emissarios sup hereditate. & h dominus mendacium inde
regibus israel. Adhuc heredem adducam tibi habitatrix
marisa. usq; ad odollam iuenies gloria israel. Obcalvare & con
re sup filios deliciarum tuarum. dilata calviciem tuam sicut aqla
quoniam capti ducti sunt ex te.
e qui cogitas inique. & operamini malum in cubilib; suis. In
matutino agros. & violenti eruerunt. domos rapuerunt. & ha
lumbabunt virum & domum eius. & hereditatem
eius. Ideo hec dicit dominus dr. Ecce ego cogito sup familia
istam malum unde non auferetis colla vestra. & non ambulabitis
superbi. quia tempus pessimum est. In die illa sumet sup vos pa
rabolam. & cantabit canticum cum planctu ac dicentes. Depo
pulatione depopulati sumus. pars populi mei commutabit.
Quando recedet & ame cum reuertatur qui regiones nras
diuidet. Propterea non erit mittens funiculum sortis
mecum domini in synagoga. Ne loquamini loquentes. non stillabunt
super istos. & non comprehendet confusio eos. Dicit domus iacob.
Numqđ ad breuiatus est spūs domini. aut tales cogitationes
eius. Nonne verba mea bona sunt. cum eo qui recte graditur.
Et e contrario populus meus in adversarium consurgit. Desuper
amictu pallium bestialibus. & eos qui simpliciter transeebant
conuertistis in bellum. Mulieres populi mei eiecistis de domo
delectationis earum. a parvulis earum auferistis laudem meam
in perpetuum. Surgite & recedite. quia habetis hic requiem. Ppter
inquinationem eius corrumpet pcredine pessima. Vtinam
in estimatione haberet spūs. & mendacium potius loqueretur.
Stillabo tibi in vinum. & in ebrietate. & erit sup quem stillabit
iste populus. Congregatione congregabo iacob. tui
tu unum. undique reliquias israel. Ponam illum
quasi gregem in caulis. quasi pecus in medio ouilium eius. mugiet
immundicia ab hominibus. Ascendit & aperiens effringens
ante eos. Irruperunt & transibunt porta. & egredientur
per eam. Et transibit rex eorum ante eos. & dominus in capite
eius. Et dixi. Audite principes iacob. & iudex domus israel.
Numqđ non vestrum est scire iudicium. Qui odio habetis bo
num. & diligitis malum. qui violenter tollitis pelles eorum de
super eos. & carnem eorum de super ossibus eorum. & comedentes carnem
populi mei. & pellem eorum de super excoriauerunt. & ossa eorum
confregerunt. & conciderunt sicut in lebetem. & sicut carnes
in medio olle.
Tunc clamabunt ad dñm & non audiet eos. & abscondet
faciem suam ab eis in tempore sicut nequiter egerunt in adinue
tionibus suis. Hec dicit dominus sup pphas qui seducunt populum
meum. qui mordent dentibus suis & predicant pacem. & si quis
non dederit quicquam in ore eorum. sanctificate super eum prelium. Ppter
ea nox vobis pro visione. & tenebre pro divinatione. Et occa
sum sol super pphas & obtenebrabitur super eos dies. & con
fundentur qui videntes. & confundentur divini. & operient
labium suum omnes quasi dei responsum dei. Verumtamen ego
replebor fortitudine spū dei. iudicio & virtute. ut annuntiem
iacob scelus suum. & israel peccatum suum. Audite hec
principes domus iacob. & iudices domus israel. qui abominamini
iudicium & omnia recta pervertitis. qui edificatis sion in sanguinib;
& hierusalem in iniquitate. principes eius in muneribus iudicabant. &
sacerdotes eius in mercede docebant. & pphe eius in pecunia divinabant.
& sup dominum requiescebant dicentes. Numqđ non dominus in medio
nostrum. Non veniet sup nos mala. Propter hoc causa vestri
syon quasi ager arabitur. & hierlm quasi acervus lapidum erit
& mons templi in excelsa silvarum. Et erit in novissimo dierum
mons domus dni paratus in vertice montium. & sublimis sup
colles. & fluent ad eum gentes. & properabit populus dicentes.
Venite ascendamus ad montem domini. & ad domum dei iacob
& docebit nos de viis suis. & ibimus in semitis eius. quia de syon
exibit lex & verbum domini de hierlm. Et iudicabit inter po
pulos multos. & corripiet gentes fortes usq; in longinquum.
Et conflabunt gladios suos in vomeres. & hastas suas in falces
nos. Non sumet gens contra gentem gladium. & non discent
ultra bellicerare. Et sedebit vir sub vinea sua. & sub ficu sua
quam. & non erit qui deterreat. quia dominus exercituum locutus est.
Quia omnis populus ambulabit unusquisq; in nomine dei sui. nos autem
ambulabimus in nomine domini dei nri in eternum & ultra.
In die illa dicit dominus congregabo claudicantem & eam quę
pulsa erat colligam. & eam quam afflixeram consolabor. Et po
nam claudicantem in reliquias. & eam que laborauerat in gentem
robustam. Et regnabit dominus super eos in monte syon. ex hoc
nunc & usq; in seculum. Et tu turris gregis nebulosa filie syon
usq; ad te veniet & venit potestas prima. regnum filie hierlm.
Nunc quare mœrore contabescis. Numquid rex non est tibi. aut
consiliarius tuus periit quia comprehendit te dolor sicut parturientem.
Dole & satage filia syon quasi parturiens. quia nunc egredieris de
civitate & habitabis in regione. & venies usq; ad babylonem.
Ibi liberaberis ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum.
Et nunc congregate sunt super te gentes multe que dicunt. Lapidetur
& aspiciat in syon oculus nr. Ipsi autem non cognoverunt cogitationes
domini. & non intellexerunt consilium eius. quia congregavit eos quasi
manipulum aree. Surge & contere filia syon. quia cornu tuum ponam
ferreum. & ungulas tuas ponam eneas. & comminues populos multos.
Et consecrabo lucro eorum. & fortitudinem eorum domino
universe terre. Nunc vastaberis filia latronis. obsidionem posuerunt
super nos. murum percutient. maxillam judicis israel. Et tu bethle
hem ephrata. parvulus es in milibus juda. ex te mihi egredietur
qui sit dominator in israel. & egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Propter hoc dabit
dominus eos usq; ad tempus in quo parturiens pariet. reliquie
fratrum eius convertentur ad filios israel. & stabit. & pascet in fortitudine
ne domini. in sublimitate nominis dei sui. Et convertentur quia
nunc magnificabitur usq; ad terminos terre. & erit iste pax eius. Assyrius
cum venerit in terram nram. & cum calcaverit in domibus nris. Et erit
reliquie iacob in medio populorum multorum quasi ros a domino. & quasi
stille super herbam que non expectat virum. & non sperat filios
hominum. Et erunt reliquie iacob in gentibus in medio populorum
multorum. quasi leo in jumentis silvarum. & quasi catulus leonis in
gregibus pecorum. qui cum transierit. & conculcaverit. & ca
piet. nec est qui eruat. Exaltabit manus tua super hostes tuos.
& omnes inimici tui interibunt.
Et erit in die illa dicit dns. auferam equos tuos de medio tui. &
disperdam quadrigas tuas. & perdam civitates terre tue. & destru
am omnes munitiones tuas. Et auferam maleficia de manu tua.
& divinationes non erunt in te. Et perisculptilia tua
& statuas tuas de medio tui. & non adorabunt ultra opera manuum
tuarum. Et evellam lucos tuos de medio tui. & conteram ciu
itates tuas. & faciam in furore & in indignatione ultionem gen
tibus que non audierunt. Audite quę dominus loquitur. Surge &
contende coram montibus. & audiant colles vocem tuam. Audi
ante montes judicium dñi. & fortes fundamenta terre. quia judicium dñi
cum populo suo. & cum israel disceptabit. Populus meus quid feci tibi.
aut quid molestus fui. Responde in me. Quia eduxi te de terra egyp
ti. & de domo servitutis liberavi te. & misi ante faciem tuam moysen
& aaron & mariam. Populus mi memento quid cogitaverit
balac rex moab. & quid responderit ei balaam filius beor de
sethim usq; ad galgalam ut cognoscas justitias domini. Quo
modo offeram domino. Curvabo genu dño excelso.
Numqđ offeram ei holocaustomata & vitulos anniculos.
Numqđ placari potest in milibus arietum. aut in multis millibus hyr
corum pinguium. Numqđ dabo primogenitum meum pro scelere meo.
fructum ventris mei pro peccato animę mee. Indicabo tibi homo
quid sit bonum. & quid dominus requirat a te. Verumtamen facere ju
dicium & diligere misericordiam. & sollicitum ambulare cum deo tuo.
ex omnium corde tuo. clamate. & judex ante eum rogabo. nomen ei.
Audite tribus & quis adpropinquabit illuc. Adhuc ignis in
domo impii. & thesauri iniquitatis & mensura minor ire plena.
Numqđ justificabo stateram impiam & saccelli ponderis dolosi.
quibus dixerunt divites ejus repleti sunt iniquitate. & habitatores eius lo
cuti sunt mendacium. & lingua eorum fraudulenta in ore ipsorum.
Et ego inchoavi percutere plagam super peccata tua. Tu comedes
& non saturaberis. & humiliatio tua in medio tui. & apprehendes
& non salvabis. & quos salvaveris in gladium dabo. Tu seminabis &
non metes. tu calcabis olivam & non unguere oleo. & mustum. & non
bibes vinum. Custodisti precepta amri. & omne opus domus achab
& ambulasti in voluntatibus eorum. ut dare te in perditionem. & non ha
bitatores meos in medio. & obprobrium populi mei portabitis. Ve mi
hi facta sum sicut colligere ut autumnio racemos in vindemie. Non
est botrus ad comedendum primum coquat. sicut desiderium anima mea
pretexit de vin. & rectus non remansit ex hominibus. Et non est
qui adjuvet. ut calcabit olivam & non unguere oleo. & mustum. & non
bibet

bitantes solos in falcu. immedio carmeli. Pascent basan &
galaad sicut diebus antiqs. Sicut in diebus egressionis eius de terra egy
pti. ostendam ei mirabilia. Videbit gentes & confundent sup
omni fortitudine sua. Ponent manum sup os. aures eor surdescent
de crimine. Lingent pulverem sicut serpentes. sicut reptilia cap
p̃ cur habitabunt. decorib; suis. Omnino timebunt in deum nr̃m & ex
timebunt te. Quis deus similis tui qui auferes iniquitatem
& transibis peccatum reliquarum hereditatis tue. Non
mittet. ultra furorem suum qm̃ uolens misericors est. reuertet
& miserebit nr̃i. Deponet iniquitates nras. & proiec. in
profundu maris omnia peccata nra. Dabis veritatem iacob.
misericordiam abraham que iurasti patribus nris a diebus antiqs.

NAVM CONSOLATOR ORBIS INCREPAT

cuitatem sanguinum. & post euersionem illius loquetur
ecce sup pedes tuos quos dilexi. annuncians pacem.
Nauum propheta sui aduentum regis assyriorum quem impli
uit. captiuum in suam regionem. ut ostenderet. Iustis bo
bona. reddito consummat. Siquidem in sine hui⁹ libri
nus p̃dicat regis aduentum. qui ppha. annunciare monuit.
Sed cum habitatores annue uisionis uiderent eandem pro
cantem ne diuina ira deuincti eandem uicem sustinere
peccatores & impietatis penitentiā coegisse. mutata dei
misericordia quam orib; se crimina; impiare coperant. Qua
de causa memorat ppha. spu sco plenus. uicinum diu an
nunciasse ruinam. Dicit. Onus. & ultorem deus
Iacob. & orib; Israhel. Auersus est enim. uindictam
eorum sibi. Assyria. regnante. quam non in una
tantum ppli transmigratione. sed ipsum nomen eius euertit.
Nouem parua consolatoria tam his qui assyrios tem
abant qm̃ reliqui qui sub Chaldea. de ciuitate de be
thamum abhisse hoseb. intelligebat. ne animo assyri
os ego. a chaldeis. ē capienos. sic uicem sequerentur. libri
huius demonstrabit. Secundum. aiq̃ nimue nimia im
qua. de hebreo sermone sonat. Speciosus. uel hic nimue
dicit. Vnde & apud greg. Ecclesiae. abortiua
nem accepit. Quicquid nunc adsumit nimue. de
mundo significat. pardum. Quia deuastatrix. assump
tio quam. sepe nominauimus imperii. Ab. hebreos
massa putat. deest. quam. enim. & qui eam acquisierit. sup
pbheat. primat nec suum. habere certum. familiam. hec
hereditandam. qd̃ hic ipsa assumpsit. nimue. Quod pro
phete. uitio fuit. Nouerim. sepius. increpando. ne mon
tamus. & prestillo. maxime. quo deliuant. sed ipse ppheta
ac liber. est. uitiosa. intelligent. Vnus. ex quo loquitur
& pondus. ollum. sumit. sic. explo. uisionum. Onus
magnum. ut sup. numa. sed ma. ciuitate. in consolatione
scis. ppheta. ex. ut. quemadmodum. nimuites. ipse
pirent. cuncta. & cotidie. contemplare. & preparare se
sed. indies. eorum. ubi. ulcus. adsumimus. assirios. suos.
est. dominus.

INCIP. LIB. NAVM

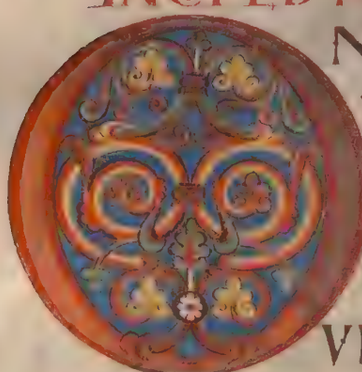

NVS
NINI
VE
LIBER
VISIOIS

Naum helcesei. Os emulatur. & ulciscens dominus. ul
sciens. dominus. & habens furore. Vlciscens dominus. ho
stes suos. & irascens ipse inimicis suis. Dominus patiens
& magnus in fortitudine. & innocens non. Dominus in turbine uie. & nebule pulue
res pedum eius. increpans mare. & siccans illud. & oma flu
mina. ad desertum. adducens. Infirmatus est. basan. & carmelus
& flos libani. languit. Montes commoti sunt. abeo. & col
les. desolati sunt. & contremuit. tra. a facie eius. & orbis. &
omnes habitantes in eo. A facie indignationis eius. qui sta
bit. & quis resistet. in furore ire eius. Indignatio effusa
ut ignis. & petre. dissolute. a. deo. Bonus dominus. &
confortans in die tribulationis. & sciens sperantes in se.
Et in diluuio preteriens. consummationem faciet. locum. & ini
micos eius. prosequetur tenebre. Quid cogitatis contra
dominum. Consummationem ipse faciet. Non consurget
duplex tribulatio. quia sic spine. inuicem complectentur.
sic omnium eos. pariter. deuorabit. & consumentur. quasi
stipula. arida. tra. plena. Ecce ex te. egredietur. qui cogitat
malum. contra dominum. pessimum. consilium.
Ecce super montes pedes euangelizantis & predicantis pacem.
Celebra iuda. festiuitates tuas. & redde uota. tua. quia non adicet
ultra ut pertranseat in te. belial. uniuersus. succensus. Ascendit. qui dispergit. contra te.
qui custodiat. obsidionem. Contemplare uiam. confortare lumbos. ro
bora uirtutem ualde. quia reddidit dominus. iubilum iacob. sicut
iubilum. israhel. quia uastatores dissipauerunt eos. & propagines eo

carruerunt. Clipeus fortium eius ignitus. uir exercitus eius
coccineus. Igne habebit curruus. inde preparatus est. & aptus
est consopitis. ut iuuenes ibi. ut ambulent. in plateis. coli
dentur in platees. Aspectus eius. quasi lampades. quasi fulgu
ra discurrent. Recordabit fortium suum. tuens. tuens ibit.
Velociter ascendit. muros eius. & preparabit umbraculum. Por
te fluminum aperte sunt. & templum. usque. ad solum. uastatum
Et miles captiuus abductus est. & ancille eius. minabantur
gementes. ut columbe. mur. minues. in cor. ibus. suis. Et
nimue. quasi piscine aquarum. aque eius. ipse. fugiebant. Sta
te. state. & non est. qui reuertatur. Diripite argentum. diripi
te. aurum. & non est finis. diuitiarum. & omnis. uasis. desidera
bilis. Ostiperata. & fossa. & dissipata. & cor. tabescens. &
dissolutus. genuclus. & defectus omnium. renis. & facies
omnium. sicut nigredo olle. Vbi est habitaculum leonum.
& pastura catulor leonum. Ad quem ibit leo ut comedat
illuc. catulus. leonis. & non est qui exterreat. Leo capiens
tenens. catulis. suis. & occidens leenis. suis. Et implens præ
da. spelunceas suas. & cubile suum rapina.
Ecce ego ad te. dicit. dominus. exercituum. & succendam. in
fumum. quadrigas eius. & gladius. tuos comedet. catu
li tui. & interficiam. de terra. preda tua. & non audietur. ultra. vox
nuncior. eius. Vo. ciuitas sanguinum. tota. falsitate. plena. rapi
na. non. recedet. a te. rapina. Vox flagelli. & vox
impetus rote. & equi frementes. & quadrige feruentes. &
equites. ascendentes. & micantis gladii. & fulgur. hastę. &
multitudo. interfectorum. & grauis ruine. nec est finis
cadaueribus. Et corruent in. infirmitate. sua. propter multitu
dinem. fornicationum. meretricis speciose. & gratę. & haben
tis. maleficia. que vendebat gentes. in fornicationibus. suis.
& familias in maleficiis. suis. Ecce ego ad te. dicit. dominus
exercituum. & reuelabo. pudenda. tua. in faciem. tuam. &
ostendam. gentibus. nuditatem. tuam. & regnis. ignominiam. tuam.
Et ponam. super te. abhominationes. & contemnam te. & assimilabo
te. ponam. te in exemplum. & erit omnis. qui uiderit te.
refugit. te. & dicet. Vastata est nimue. Quis condo
lebit. super te. aput. quem. Vnde quaram consolatorem. tibi.
Numquid melior. es. alexandria. pplis. que habitas. fluminibus.
Aqua in circuitu eius. cuius diuitie maris. Aque multe.
eius. ethyopia fortitudo eius. & egypt. & non est finis.
Affrica & libies. fuerunt in auxilio tuo. sed & ipsa in exilium
gradiens. ducta est in captiuitate. Paruuli eius. confrin
gebantur. in capitibus omnium uiarum. & super nobiles eius. mise
runt sortes. & omnes principes eius. compediti sunt in catenis.
Et tu inebriaberis. & eris desperata. & inquires auxilium ab inimico.
Omnes munitiones tue. sicut. ficus. cum grossis. fuerint. si quan
cumque mouerit eas. commedent eas.
Ecce pplis tuus. in medio tui. mulieres. ad introitus tuos. Dilatare. aperte. portas terre tue. deuorabit ignis. uectes tuos. Aquam pro obsidione. haurito tibi. exercitus munitiones tuas. Intra in lutum. &
calca. sabulum. cene. lateres. Ibi comedet te. ignis. pabu
labit. te. gladius. te. occidet. Quia. multiplicare. te. quasi
multiplicare. locusta. Plures facta. es negotiationes tuas
quam stelle. celi. Bruchus. expansus. est. & auolauit.
Custodes tui. quasi locuste. & parvuli tui. quasi locuste. lacti
bus. que consident in sepibus. in die frigoris. Solutus est. &
auolauerunt. & non est cognitus locus. eorum. ubi fuerint.
Dormitauerunt pastores tui. o assur. sepelite. uos principes
tui. Lassatus est pplis tuus. in montibus. & non est. qui congre
get eos. Non est obsecum contritio tua. pessima est plaga tua. Omnes
qui audierint. auditionem tuam. conplauserunt manibus. super te.
quia. super quem non transiit malitia tua. semp. Incipit. liber. naum.

ABBACVC PROPHETA FORTISSIMUS

stat. super custodiam suam. & gradum suum. figet. super munitionem. ut
speculetur. quid loquatur. in me. & quid respondeat. ad obiurgationem
suam. Et. habacuc. uisus. est. ei. Quis. ascendit. ad me. & audiui. uocem. eius. & non
uidi. faciem. eius. & uisiones. uidit. quas. non. uidit. oculus. meus. & auris. mea. non
audiuit. & non intellexit. cor. meum. Et. uidit. habacuc. fortitudinem. eius. & impleta
est. terra. laudis. eius. & splendor. eius. ut lux. erit. cornua. in manibus. eius. ibi. abscondita. est
fortitudo. eius. Ante. habacuc. ppha. ambulauit. ante. quem. ibit. uelut. ante. pedes. eius. Stetit. & mensus. est. terram. aspexit. & solutos. fecit. gentes. & contriti. sunt. montes. mundi. incurui. sunt. colles. seculi. Gressus. eius. ut. custodiat. ambulauit. ut. tabernacula. Pro
ad. solum. uidi. tentoria. Ethyopie. & pelles. terre. Madian. turbabuntur. Numquid. in fluminibus. iratus. es. domine. aut. in flumine. furor. tuus. aut. non. in mari. indignatio. tua. quando. ascendes. super. equos. tuos. & quadrigę. tue. salus. Nudans. nudabis. arcum. tuum. iuramenta. tribubus. dicta. uerba. tua. Fluuios. scindes. terram. uidebunt. montes. & parturient. transit. aqua. inundatio. data. est. abyssus. uocem. suam. altitudo. sublimitatis. sol. & luna. steterunt. in habitaculo. suo. In lumine. iaculationis. tue. ibunt. in splendore. coruscationis. lancee. tue. In indignatione. conculcabis. terram. In furore. obstupescent. omnes. gentes. Egressus. es. in salutem. populi. tui. saluum. facere. christum. tuum. Percussisti. caput. de domo. impiorum. denudasti. fundamentum. usque. ad. ossa. Subiugasti. in capitibus. uirorum. tribus. eius. Separabit. aquilonem. uentus. africus. & uentilabit. montes. eius. & dissipabit. Deuorare. pauperem. quasi. occulte. Comminuit. in mari. ascensores. tuos. conturbantes. aquas. multas. Audiui. & conturbatus. est. uenter. meus. a. uoce. labia. mea. intrauit. tremor. in ossibus. meis. & subter. me. scaturiet. ut requiescam. in die. tribulationis. ut ascendam. ad populum. accinctum. nostrum. Quia. ficus. non. proferet. & non. erit. germen. in uineis. mentietur. opus. olee. & arua. non. afferent. escam. abscindet. de ouili. oues. & non. erit. armentum. in. presepibus. Ego. autem. in domino. gaudebo. & exultabo. in deo. Iesu. meo. Deus. dominus. fortitudo. mea. & ponet. pedes. meos. quasi. cerui. & super excelsa. mea. deducet. me. victor. in. psalmis. canentibus. Incipit. liber. abbacuc.

NVS QVI VIDIT ABBA CVC PPHA

Usq; q̄ dñe clamabo & non exaudies? Vociferabor ad te uim patiens & non saluabis? Quare ostendisti mihi iniquitatem & labore ad me p̄spicere & iniustitia contemplari? Contra me factum est iudicium & contradictio potentior. Propterea lex dissipata est retro & non p̄uenit usq; ad finem iudicium. Quia impius prevalet aduersus iustum, propterea egredietur iudicium pervertitur. Aspicite gentes & videte & admiramini & obstupescite quia opus factum est in diebus uestris quod nemo credet cum narrabitur. Quia ecce ego suscitabo chaldeos gentem amarum & velocem ambulantes super latitudinem terre ut possideant tabernacula non sua. Horribilis & terribilis est & ex semetipsa iudicium & onus sui egredietur. Leuiores pardis equi eius & velociores lupis uespertinis & diffundentur equites eius. Equites namq; eius de longe uenient & volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. Omnes ad p̄dam uenient facies eorum uentum ferentes & congregabunt quasi arenam captiuitatem & ipse de regibus triumphabit & gramina ridiculi ei erunt. Ipse super omnem munitionem ridebit & comportabit aggerem & capiet eam. Tunc mutabit spiritum & p̄transibit & uertet. Hic est fortitudo mea cui fiducia mea in principio domine deus meus sanctus & non moriemur. Domine in iudicium posuisti eum & fortem ut eum corripias fundasti eum. Mundi sunt oculi tui ne uideant malum & respicere ad iniquitatem non poterit. Quare respicis super iniquos & taces deuorante impio iustiorem se & facies hominum quasi pisces maris & quasi reptile non habentes principem. Totum in hamo sublatum & extractum in iaculo suo & congregauit illud in sagena sua & congregauit illud in rete suum. Super hoc letabitur & exultabit, propterea immolabit sagenae suae & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius & cibus eius electus. Propter hoc extendet sagenam suam & semper interficere gentes non cessabit.

Super custodiam meam stabo & figam gradum super munitionem & considerabo ut uideam quid dicatur mihi. Et quid respondeam ad arguentem me. Et respondit dominus & dixit. Scribe uisum & explana eum super tabulas ut percurrat qui legerit eum. Quia adhuc uisus pro tempore & non mentietur. Si moram fecerit expecta eum, quia uenies ueniet & non tardabit. Ecce qui incredulus est non erit recta anima eius in semetipso. Iustus autem ex fide uiuet. Et quomodo uinum peccatur decipit eum uir superbus & non decorabitur, qui dilatauit quasi infernus animam suam & ipse quasi mors & non implebitur. Et congregabit ad se omnes gentes & congregabit ad se omnes populos. Numquid non omnes istos super eum parabolam sument & loquela enigmatis eius? Et dicet. Ve qui multiplicat non sua. Usq; quo aggrauat contra se densum luteum? Numquid non repente consurgent qui mordeant te & euigilabunt qui affligant te & eris in rapinam eis. Quia spoliasti gentes multas, spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominis & iniquitatem terre ciuitatis & omnium habitantium in ea. Ve qui congregat auaritiam malam domui suae, ut sit in excelso nido suo et liberari se putet de manu mali. Cogitasti confusionem domui tuae, conclusit populos multos & peccauit anima tua, quia lapis de pariete clamabit & lignum quod inter iuncturas tectorum est, respondebit. Ve qui edificat ciuitatem in sanguinibus & praparat urbem in iniquitate. Numquid non hoc a domino exercituum. Laborabunt enim populi in multo igne & gentes inanescent. Quia replebitur terra ut cognoscant gloriam domini, quasi aque operientes mare. Ve qui potum dat amico suo mittens fel suum & inebrians, ut aspiciat nuditates eius. Repletus est ignominia pro gloria. Bibe tu quoque & consopire, circumdabit te calix dextere domini & vomitus ignominie super gloriam tuam, quia iniquitas libani operiet te & vastitas animalium deterrebit te, de sanguinibus hominum & iniquitate terre & ciuitatis & omnium habitantium in ea. Quid prodest sculptile quia sculpsit illud fictor suus, conflatile & magistram falsam, quia speravit inventor figmenti sui, ut faceret ydola taciturna. Ve qui dicit ligno expergiscere, surge lapidi tacenti. Numquid ipse docere poterit? Ecce ipse circumdatus est auro & argento & omnis spiritus non est in medio eius. Dominus autem in templo sancto suo, taceat a facie eius omnis terra.

Domine audiui auditionem tuam & timui. Domine opus tuum in medio annorum uiuifica illud, in medio annorum notum facies, cum iratus fueris misericordie recordaberis. Deus ab austro ueniet & sanctus de monte pharan. Operuit celos gloria eius & laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius, ante faciem eius ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes eius & exibit ignis ardens. Astitit & mensus est terram. Aspexit & dissolutae sunt gentes & contriti sunt montes scli. Incuruati sunt colles mundi, ambulationes eterni eius. Pro iniquitate uidi tentoria chusi, turbabuntur pelles terre madian. Numquid in fluminibus irasceris domine aut in fluminibus furor tuus, uel non in mari iracundia tua. Quia ascendes super equos tuos & quadrige tue salutare. Suscitans suscitabis arcum tuum, iuramenta tribubus que locutus es, fluminibus scindes terram & dilacerabunt montes. Aquarum transiit. Dedit abyssus uocem suam, altitudo manus suas leuauit. Sol & luna stetere in habitaculo suo, in lucem sagittarum tuarum ibunt in splendore fulgurantis hastae tuae. In frementi conculcabis terram, in furore obstupefacies gentes. Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum xpō tuo. Percussisti caput de domo impii, denudasti fundamentum usq; ad collum. Maledixisti sceptris eius capitibus bellatorum eius, uenientium ut dissipent me. Exultatio eorum sicut eius qui uorat pauperem absconditum. Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum. Audiui & conturbatus est uenter meus, a uoce contremuerunt labia mea. Ingreditur putredo in ossibus meis, & subter me scatet. Vt requiescam in die tribulationis ut ascendam ad populum accinctum meum. Ficus enim non florebit & non erit germen in uineis. Mentietur opus olive & arua non afferent cibum. Abscidet de ouili pecus & non erit armentum in presepibus. Ego autem in domino gaudebo & exultabo in deo iesu meo. Deus dominus fortitudo mea & ponet pedes meos quasi cerue & super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem. Expl lib abbacuc.

SOPHONIAS SPECULATOR ET ARCHANGELI dei cognitor audiuit clamorem in porta piscium & ululatum a secunda & contritionem a collibus. Iudicii quoq; ululatum habitatoribus pile, quia conticuit omnis populus chanaan, disperiit omnis qui ponderat argentum & tradunt hedera cunctamq; preciosam pariete inuenerunt. Tempore illo scrutabor hierusalem in lucernis & visitabo super uiros defixos in fecibus suis, qui dicunt in cordibus suis non benefaciet dominus neque male. Et erunt fortitudo eorum in direptionem & domus eorum in desertum. Et edificabunt domos & non habitabunt in eis & plantabunt uineas & non bibent uinum earum. Iuxta est dies domini magnus, iuxta & uelox nimis, uox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies ille dies

INCIP LIB SOPHONIE

VERBVM DOMINI QVOD FACTVM EST AD

sophoniam filium chusi, filii godolie, filii amasie, filii ezechie in diebus iosie filii amon regis iude. Congregans congregabo omnia a facie terre, dicit dominus. congregans hominem & pecus congregans uolatilia celi & pisces maris, & ruinas impios eruam & disperdam homines a facie terre dicit dominus. & extendam manum meam super iudam & super omnes habitatores hierusalem. Et disperdam de hoc loco reliquias baal & nomina edituum cum sacerdotibus & eos qui adorant super tecta militia celi & adorantes & iurantes in domino & iurantes in melchom & qui auertuntur de post tergum domini & qui non quesierunt dominum, nec inuestigauerunt eum. Silete a facie domini dei, quia iuxta est dies domini, quia preparauit dominus hostiam, sanctificauit inuitatos suos. Et erit in die hostie domini, uisitabo super principes & super filios regis, & super omnes qui induti sunt uestibus peregrinis. & uisitabo super omne quod arrogantes ingrediuntur in die illa, quia complebunt domum domini dei sui impietate & dolo. Et erit in die illa dicit dominus uox clamoris a porta piscium & ululatus a secunda & contritio magna a collibus. Vlulate habitatores pile, conticuit omnis populus chanaan, disperiit omne conpositum argentum. Et erit in tempore illo scrutabor hierusalem in lucernis & uisitabo super uiros defixos in fecibus suis, qui dicunt in cordibus suis non benefaciet dominus & non faciet male. Et erunt fortitudo eorum in direptionem & domus eorum in desertum. Et edificabunt domos & non habitabunt in eis & plantabunt uineas & non bibent uinum earum. Iuxta est dies domini magnus, iuxta & uelox nimis, uox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies ille dies

dies tenebrarum & caliginis. dies calamitatis & miserie
dies cenebrarum & caliginis. dies nebule & turbinis. dies tu
be & clangoris. sup ciuitates munitas. & sup angulos excel
sos. Et contribulabo homines. & ambulabunt ut ceci. quia domino
peccauerunt. Et effundes sanguis eorum sicut humus. & corpora
eorum sicut fimus. Sed nec argentum eorum & aurum eorum. non poterit
liberare eos in die ire furoris domini. In igne zeli eius deuora
bitur omnis terra. quia consummationem cum festinatione faciet
cunctis habitantibus terram. Congregamini & conuenite. congregamini gens non
amabilis. priusquam pariat ut sic quasi pulueris transeuntem
die. antequam ueniat super uos ira furoris domini. antequam ueniat
super uos dies indignationis eius. Querite dominum omnes mansue
ti terre. qui iudicium eius operati sunt. Querite iustitiam querite
mansuetudinem. si quomodo abscondamini in die furoris domini
quia gaza deserta erit. & ascalon in desertum. Azotum
in meridie ejicient. & accaron eradicabitur.

Et qui habitat funiculum maris. gens cretim. Verbum domini
super uos chanaan terra philistinorum. & perdam te ut non sit
habitator. Et erit funiculus maris requies pastorum. & ouile
pecorum. & erit funiculus ei qui remanserit de domo iuda. In
pascentur in domibus ascalonis. ad uesperam requiescent. quia uisitabit
eos dominus deus ipsorum. & auertam captiuitatem eorum. Audi
ui obprobrium moab. & blasphemias filiorum ammon. quibus exprobrauerunt populo meo. & magnificati sunt super terminos eorum.
Propterea uiuo ego dicit dominus deus exercituum deus israel. quia moab
ut sodoma erit. & filii ammon sicut gomorra. siccitas saltus
& cumulus salis. & desertum usque in eternum. Reliquie populi mei diripient
illos. & residuum gentis mee possidebunt eos. Hoc eis
pro superbia sua. quia blasphemauerunt & magnificati
sunt super populum domini exercituum. Horribilis super eos
dominus. & attenuabit omnes deos terre. Et adorabunt eum uir
de loco suo. omnes insule gentium. Sed & uos ethyopes interfecti gladio meo estis. Et extendet manum suam super aquilonem
& perdet assur. Et ponet speciosam in solitudinem & inuiam.
& quasi desertum. & accubabunt in medio eius greges. omne be
stie gentium. & onocrotalus & ericius in superliminibus eius morabuntur. Uox cantantis in fenestra. corax in superliminari. quia
detexerunt robur eius.

Hec est ciuitas gloriosa habitans in confidentia. que dicebat in cor
de suo. Ego sum. & extra me non est amplius. Quomodo facta
est in desertum cubile bestie. Omnis qui transibit per eam sibi
labet. & mouebit capite suum. Ue populo & redempte ciui
tas. columbina ne audisti uocem. & non suscepisti disciplinam. In deo
non est confisa. ad deum suum non appropiauit. Principes eius in
medio eius quasi leones rugientes. iudices eius lupi uespere
non relinquebant in mane. Prophete eius nefarii uiri infideles. Sa
cerdotes eius polluerunt sanctuarium. contaminauerunt legem. Dominus
iustus in medio eius non faciet iniquitatem. Mane mane iudicium
suum dabit in lucem. & non abscondet. Nesciuit autem iniquus con
fusionem. disperdet eum. & dissipauit sunt angulari. desertas
feci uias eorum. ne sit qui transeat. Desolate sunt ciuitates
eius. non remanente uiro. ne ullo habitatore. Dixi. Attamen
timebis me. suscipies disciplinam. & non perdet habitaculum eius
propter omnia in quibus. uisitaui eum. Verumtamen diluculo consurgentes. corruperunt omnes cogitationes suas.

Quappropter expecta me dicit dominus in die resurrectionis mee
in futurum. quia iudicium meum ut congregem gentes & col
ligam regna. & effundam super eos indignationem meam. omnem
iram furoris mei. In igne enim zeli mei deuorabitur omnis terra.
quia tunc reddam populis labium electum. ut uocent omnes in
nomine domini. & seruiant ei humero uno. Ultra fluminis
ethyopie inde supplices mei filii dispersi mei deferentur munus mihi. In die illa non confundetur ex omnibus adinuentionibus tuis. quibus preuaricata es in me. quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbie tue. & non addetis ex
altare cumplius in monte sancto meo. Et derelinquam in medio
tui populum egenum & egenum. & sperabunt in nomine domini.
Reliquie israel non facient iniquitatem. neloquentur mendacium. & non inuenietur in ore eorum lingua dolosa. Quia ipsi
pascentur & accubabunt. & non erit qui exterreat. Lauda fi
lia syon. iubila israel. letare & exulta in omni corde filia
hierusalem. Abstulit dominus iudicium tuum. auertit inimicos
tuos. rex israel. Dominus in medio tui. non timebis malum ultra. In
die illa dicetur hierusalem. noli timere syon. ne dissolluantur manus tue
dominus deus tuus in medio tui. fortis. ipse saluabit. Gaude
bit super te in letitia. silebit in dilectione tua. & exultabit
super te in laude. Quasi in die festi colligent. auertere inimicos
tuos qui erant. ue ne ultra habeas super eos obprobrium. Ecce ego
interficiam omnes qui affligunt te in tempore illo. & saluabo
claudicantes. & eam que ejecta fuerat congregabo. & po
nam eos in laudem & in nomen in omni terra confusionis eorum.
in tempore illo adducam uos. & in tempore quo congregabo
uos. Dabo enim uos in nomen & in laudem omnibus populis terre
cum conuertero captiuitatem uestram coram oculis uestris dicit dominus
omnipotens. Explicit liber Sophonie.

AGGEUS SERTUS FESTUS UT UERUS

qui festinauit in lectionis ueritate audito uerbo. & destru
ctum templum reedificat. deuinq; patre in duce loquace.
Ad huc modicum. & ego commouebo cyelum & eram.
mare & aridam. & mouebo omnes gentes & ueniet desi
deratus cunctis gentibus. Hieremias propheta obtenuit sanctum
sedechie regis iuchyt ora libri scdi paralipomenon in dicit
qui fidem promissam nabuchodonosor regi chaldeo. non seruauerat.
populum israel referri cum memoria contra hierim exaquacta
captiuum in babilonia fuisse perductum. Sed commutauit ani
mum populis mutat temporibus. ydolis seruiendo etiam messione
sanguinis innocentium se gratum impiasse. & uoluit deus ge
nerationem unam eandemque populum obtinuisse memoratas penitudine
dopere. lxx. annos. expiauit eum eandem plebem in regno chal
dee. Illum sustinere. hec ratione ut compleret numerum annorum
nonnullis annotantibus peccatis ad renouationem hierim per
uenire. Sexagesimo quinto anno secundo rege chaldeorum sub
uso cum adhuc ceco anni ad regnandum relabitur. ijo era sex
decimo darnelis offendit. pariter cum sacerdotibus quem eadem
uisione constanter fuisse exercitum darium qui medis im
perabat ut septuagesimo deinde astrictis. ni exoratore ro
ni successor eius. puto annotatum ut decem ab illo manifestat. daniel suppurcat annis. ut deest impletur tempus
rerum quod in hierusalem fuerat promissa. ut cum pse
qua pplo. eadem promittente. Adhuc postulet impleri cap
gabrielem. angelum in ordine uisionis meminerat. quod
completa desolatione. Mammianum. & [illegible] hoc
ordinet in regno cyri regis persarum promittente. ut
eundem regem pplum israel hierusalem cum templo. sed ordi
parali potentem. & mammianum dixe pplo. [illegible]
apostolum. & sanctum: complum [illegible]
tuo cyro regente ac regnante dari regis persarum. [illegible]
successerat. mense gentes cunctas [illegible]
refero restauration templi & cunctis [illegible]
dixe operuit. Quarto mense [illegible]
supra dicti templi domini nec dum [illegible]
ce [illegible]. Post [illegible] ad [illegible]
qui persarum [illegible]. Zorobabel [illegible]
ambe [illegible] qui [illegible] regni [illegible]
hierim filium [illegible] sacerdotem [illegible]
[illegible] complere numero annos. templi restaurationis.
hierim adimisse. hoc etiam addens ne mei [illegible]
[illegible] de quod [illegible] dixerat. [illegible]
[illegible] templi [illegible] dominus di. Omnia ad [illegible]
huius [illegible] [illegible] ad [illegible]
templi renouatione [illegible]. obseruantiam sacerdotale. &
[illegible] regnoq; & [illegible] sequitur.)

INCIP·LIB·AGGEI·

NANNO SECUNDO

DARII·REGIS·PSAR

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

scdo ad aggeum in xpc. & quarta missi dies. Loquere ad
zorobabel regem iuda dicens: Ego moueo cęlos pariter &
ram. & subuertam solium regnoꝝ. & conteram fortitudines
regni gentium. & subuertam quadrigas & ascensores eaꝝ. & des
cadent equi & ascensores eoꝝ. unusquisq; in gladio fratris sui. In die illa
dicit dominus exercituum assumam te zorobabel fili salathiel
serue meus dicit dominus. & ponam te quasi signaculum quia te
elegi dicit dominus exercituum. Explicit liber Aggei.

ZACHARIAS MEMOR DOMINI SUI MIL

cap lex. in pphetia. ibi missis: sordidis. & lapide oculo. vii.
candelabris. qq. aureis. cum rotis de lucernis quoꝝ oculis. Qua
qq. oliuas. similiter lampadis cornua & de eis. Ci post ęc
nisos. uarios. albos & nigros & dissipatos. quadriga ex
sum. & equum de hierusalem. pauperem rege nationes & ex
portes. sedentem sup pullum filium asine subiugalis. Sedo
anno darii regis. Aggeus & Zacharias pphasse lo
cutus est. ad iudeos. Secundo mense. xxiiii. die mensis. Ver
bum domini factum est ad Zachariam filium barachie filii addo pphetam
dicens. Iratus iratus fuit dominus super patres
uestros. & dices ad eos. Hec dicit dominus
exercituum. Conuertimini ad me ait dominus exercituum.
& conuertar ad uos. dicit dominus exercituum. Ne estote sic
patres uri. ad quos clamabant pphe priores dicentes. Hec
dicit dominus exercituum. Conuertimini de uiis uestris malis
& de cogitationibus pessimis. Et non audierunt nec intenderunt
ad me dicit dominus. Patres uestri ubi sunt. & pphete
Numquid in sempiternum uiuent. Verumtamen uerba mea &
legitima mea que mandaui seruis meis pphis. nunquid non com
prehendent patres uros. Et conuersi sunt & dixerunt.
Sicut cogitauit dominus exercituum facere nobis secundum uias
nras. & secundum adinuentiones nras. sic fecit nobis. In die xxiiii. mẽ
sis undecimi mense sabath anno secundo darii regis. factum est uer
bum domini ad zachariam filium barachie filium addo pphẽm
dicens. Uidi noctu. & ecce ur ascendens sup equum rufum.
& ipse stabat inter myrteta que erant in profundo. & post
eum equi rufi & albi. Et dixi. Quid sunt isti domine mi.
Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Ego ostendam tibi quę
sint hec. Et respondit uir qui stabat inter myrteta & dixit. Isti sunt
quos misit dominus ut perambularent terram. Et responderunt angelo
domini qui stabat inter myrteta & dixerunt. Perambulauimus
terram. & ecce omnis terra habitat & quiescit. Et respondit angelus dni
& dixit. Domine exercituum usquequo tu non misereris hierlm
& urbium iuda quibus iratus es. Iste iam septuagesimus annus est.
Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me uerba bona consola
toria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens.
Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum hierlm & syon
zelo magno. & ira magna. Ego irascor super gentes opulentas. ego
enim iratus sum parum. ipsi uero adiuuerunt in malum. Propterea hec
dicit dominus. Reuertar ad hierlm in miseriordiis. domus mea
edificabitur in ea. dicit dominus exercituum. & appendiculum ex
tendetur super hierlm. Adhuc clama dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Adhuc fluent ciuitates mee bonis. & consolabitur dominus adhuc
syon. & eliget adhuc hierlm. Et leuaui oculos meos & uidi. & ecce
quatuor cornua. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec
domine mi. Et dixit ad me. Hec sunt cornua que uentilauerunt
iudam & israel & hierlm. Et ostendit mihi dominus quatuor fabros.
Et dixi. Quid isti uenientes facere. Qui autem dixit dicens. Hec sunt cornua
que uentilauerunt iudam. nullumque uirum. & nemo eorum leuabit caput suum.
Et uenerunt isti ut terrerent ea. ut deiicerent cornua gentium que
leuauerunt cornu super terram iuda ut dispergerent eam. Et leuaui oculos
meos & uidi. & ecce uir. & in manu eius funiculus mensurę. Et
dixi. Quo tu uadis. Et dixit ad me. Ut metiar hierlm. & uidea
quanta sit latitudo eius. & quanta longitudo ei. Et ecce angelus
qui loquebatur in me. egrediebatur. & alius angelus egrediebatur occurrit ei
eius. & dixit ad eum. Curre & loquere ad puerum istum dicens.
Absq; muro habitabitur hierlm pro multitudine hominum & iumento-
rum in medio eius. & ego ero ei ait dominus murus ignis in circuitu
& gloria ero in medio eius. O fugite de terra aquilonis dicit dominus
quia in quatuor uentos cęli dispersi uos dicit dominus. & non estis
colligam uos. O syon fuge que habitas apud filiam babilonis
quia hec dicit dominus exercituum. Post gloriam misit me ad
gentes que expoliauerunt uos. Qui enim tetigerit uos. tan
git pupillam oculi mei. quia ecce ego levo manum meam super
eos. & erunt in prędam his qui seruierunt sibi. & cognoscetis quia
dominus exercituum misit me.

Lauda & lętare filia syon. quia ecce ego uenio & habitabo in
medio tui dicit dominus. Et applicabuntur gentes multe ad do
minum in die illa. & erunt mihi in populum. Et habitabo in medio
tui. & scies quia dominus exercituum misit me ad te. Et possi
debit dominus iudam partem suam in terra sanctuarii. & eliget
adhuc hierlm. Sileat omnis caro a facie domini. quia consur
rexit de habitaculo sancto suo. Et ostendit mihi sacerdotem
magnum stantem coram angelo domini. & sathan stabat ad
dextram eius. ut aduersaretur ei. Et dixit dominus ad sathan. Increpet
te dominus sathan. & increpet te dominus qui elegit
hierlm. Numquid iste torris eruptus de igne. Et ipse
erat indutus uestibus sordidis. & stabat ante faciem angeli. Qui
respondens locutus est ad eos qui stabant coram se dicens. Auferte uestimenta
sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam
& induam te mutatoriis. Et dixi. Ponatur cidaris munda super
caput eius. Et posuerunt cidarim mundam super caput eius. &
induerunt eum uestibus. Et angelus domini stabat. Et protestabatur
angelus domini ihu dicens. Hec dicit dominus exercituum. Si
in uiis meis ambulaueris. & custodiam mea custodieris. tu quoq;
iudicabis domum meam. & custodies atria mea. & dabo tibi
ambulantes de his. qui hic adsistunt. Audi ihu sacerdos
magne tu. & amici tui qui habitant coram te. quia uiri porten
dentes sunt. Ecce enim ego adducam seruum meum orientem.
quia ecce lapis quem dedi coram ihu super lapidem unum septem
oculi sunt. Ecce ego celabo sculpturam eius. ait dominus exercituum. & auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa
dicit dominus exercituum. uocabit amicum suum subtus ficum
& subtus uitem. Et ait ad me angelus qui loquebatur in me.
Et suscitauit me quasi uirum qui suscitatur de somno suo. Et dixit
ad me. Quid uides. Et dixi. Uidi & ecce candelabrum
aureum totum. & lampas eius super caput ipsius. & septem lucerne
eius super lucernas. & septem infusoria lucernis que erant super caput eius.
& due oliue super illud. una a dextris eius. & una a sinistris eius. Et
respondi & aio ad angelum qui loquebatur in me dicens. Quid sunt
ista domine mi. Et respondit angelus qui loquebatur in me. & dixit
ad me. Numquid nescis quid sint hec. Et dixi. Non domine mi. Et dixit ad me. Iste
sunt duo filii olee splendoris. qui assistunt domino omnium
terre. Et conuersus sum & leuaui oculos meos & uidi. & ecce
uolumen. Et dixit ad me. Quid uides. Et dixi. Ego uolumen
uolans. Longitudo eius xx cubitorum. & latitudo eius x cubitorum.
Et dixit ad me. Hec maledictio que egreditur super faciem omnis terre.
quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur & omnis iurans
& hic similiter iudicabitur. Educam illud dicit dominus exercituum
& uenit & habitabit in medio domus furis & in medio iurantis in nomine meo
mendacio. & commorabitur in medio domus eius. & consumet ea
& ligna eius & lapides eius. Et egressus est angelus qui loquebatur in
me. & dixit ad me. Leua oculos tuos & uide. Quid est hoc quod
egreditur. Et dixi. Quid ma est. Et ait. Hec est amfora
egrediens. Et dixit. Hec est oculus eorum in omni terra. Et ecce talen
tum plumbi portabatur. & ecce mulier una sedens in medio amfore.
Et dixit. Hec est impietas. Et proiecit eam in medio amfore. &
misit massam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos & vi
di. & ecce due mulieres egredientes. & spiritus in alis earum. Erant
habentes alas quasi alas milui. & leuauerunt amforam inter terram
& cęlum. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quo iste deferet
amforam. Et dixit ad me. Ut edificet ei domum in terra sennaar.
& stabilitus & ponatur ibi super basim suam. Et conuersus sum &
leuaui oculos meos & uidi. & ecce ecce quadrige egredientes de
medio duorum montium. & montes montes ęrei. In quadriga
prima equi rufi. & in quadriga secunda equi nigri. & in quadriga
tertia equi albi. & in quadriga iiii. equi uarii fortes. Et respon
dit & dixit ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt isti domine mi.
Et respondens angelus ait ad me. Isti sunt quatuor uenti cęli qui egre
diuntur state coram dominatore uniuerse terre. In quo erant equi nigri. ego
rediebantur in terram aquilonis. & albi egressi sunt post eos. uarii & rufi
egressi sunt ad terram austri. Qui autem erant robustissimi quesierunt ire
ut pertransirent terram. Et dixit. Ite & pertransite terram. Et pertransierunt terram. Et clamauit me. & locutus est ad me dicens.
Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis. requiescere fecerunt spiritum meum
in terra aquilonis.

Factum est uerbum domini ad me dicens. Sume a transmigratione
abboldai. & a tobia. & abidaia. & nemet qui uenit de babilonia. & non ibis
in domum iosie filii sophonie qui uenerunt de babilonia. & sumes
argentum & aurum. & facies coronas & ponet in capite ihu filii
iosedech sacerdotis magni. & loqueris ad eum dicens. Hec ait do
minus exercituum dicens. Ecce uir oriens nomen eius. & subter eum
oriet. Et edificabit templum domino. & ipse edificabit templum
domino. & ipse portabit gloriam. & sedebit & dominabitur super so
lio suo. Et erit sacerdos super solio suo. & consilium pacis erit me
dium illorum. & corone erunt eis qui sustinuerunt helem. & tobie
& idaie. & hen filio sophonie memoriale in templo domini. & q
procul sunt uenient & edificabunt in templo domini. & scietis quia
dominus exercituum misit me ad uos. Erit autem audientes

INCIP LIB ZACHARIE

N MENSE OCTAVO

IN ANNO SECUD

darii factum est uerbum domini ad zachariam filium bara
chie filium addo pphẽm dicens. Iratus est dominus super patres
uros iracundia magna. Et dices ad eos. Hec dicit dominus
dns exercituum. Conuertimini ad me ait dominus exercituum.
& conuertar ad uos. dicit dominus exercituum. Ne estote sic
patres uri. ad quos clamabant pphe priores dicentes. Hec
dicit dominus exercituum. Conuertimini de uiis uestris malis
& de cogitationibus pessimis. Et non audierunt nec intenderunt
ad me dicit dominus. Patres uri ubi sunt. & pphete
Numquid in sempiternum uiuent. Verumtamen uerba mea &
legitima mea que mandaui seruis meis pphis. nunquid non com
prehendent patres uros. Et conuersi sunt & dixerunt.
Sicut cogitauit dominus exercituum facere nobis secundum uias
nras. & secundum adinuentiones nras. fecit nobis. In die xxiiii. mẽ
sis undecimi mense sabath anno secundo darii regis. factum est uer
bum domini ad zachariam filium barachie filium addo pphẽm
dicens. Uidi noctu. & ecce ur ascendens sup equum rufum.
& ipse stabat inter myrteta que erant in profundo. & post
eum equi rufi & albi. Et dixi. Quid sunt isti domine mi.
Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Ego ostendam tibi quę
sint hec. Et respondit uir qui stabat inter myrteta & dixit. Isti sunt
quos misit dominus ut perambularent terram. Et responderunt angelo
domini qui stabat inter myrteta & dixerunt. Perambulauimus
terram. & ecce omnis terra habitat & quiescit. Et respondit angelus dni
& dixit. Domine exercituum usquequo tu non misereris hierlm
& urbium iuda quibus iratus es. Iste iam septuagesimus annus est.
Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me uerba bona consola
toria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens.
Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum hierlm & syon
zelo magno. & ira magna. Ego irascor super gentes opulentas. ego
enim iratus sum parum. ipsi uero adiuuerunt in malum. Propterea hec
dicit dominus. Reuertar ad hierlm in miseriordiis. domus mea
edificabitur in ea. dicit dominus exercituum. & appendiculum ex
tendetur super hierlm. Adhuc clama dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Adhuc fluent ciuitates mee bonis. & consolabitur dominus adhuc
syon. & eligit adhuc hierlm. Et leuaui oculos meos & uidi. & ecce
quatuor cornua. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec
domine mi. Et dixit ad me. Hec sunt cornua que uentilauerunt
iudam & israel & hierlm. Et ostendit mihi dominus quatuor fabros.
Et dixi. Quid isti uenientes facere. Qui autem dixit dicens. Hec sunt cornua
que uentilauerunt iudam. nullumque uirum. & nemo eorum leuabit caput suum.
Et uenerunt isti ut terrerent ea. ut deiicerent cornua gentium que
leuauerunt cornu super terram iuda ut dispergerent eam. Et leuaui oculos
meos & uidi. & ecce uir. & in manu eius funiculus mensurę. Et
dixi. Quo tu uadis. Et dixit ad me. Ut metiar hierlm. & uidea
quanta sit latitudo eius. & quanta longitudo ei. Et ecce angelus
qui loquebatur in me. egrediebatur. & alius angelus egrediebatur occurrit ei
eius. & dixit ad eum. Curre & loquere ad puerum istum dicens.
Absq; muro habitabitur hierlm pro multitudine hominum & iumento-
rum in medio eius. & ego ero ei ait dominus murus ignis in circuitu
& gloria ero in medio eius. O fugite de terra aquilonis dicit dominus
quia in quatuor uentos cęli dispersi uos dicit dominus. & non estis
colligam uos. O syon fuge que habitas apud filiam babilonis
quia hec dicit dominus exercituum. Post gloriam misit me ad
gentes que expoliauerunt uos. Qui enim tetigerit uos. tan
git pupillam oculi mei. quia ecce ego levo manum meam super
eos. & erunt in prędam his qui seruierunt sibi. & cognoscetis quia
dominus exercituum misit me.

Lauda & lętare filia syon. quia ecce ego uenio & habitabo in
medio tui dicit dominus. Et applicabuntur gentes multe ad do
minum in die illa. & erunt mihi in populum. Et habitabo in medio
tui. & scies quia dominus exercituum misit me ad te. Et possi
debit dominus iudam partem suam in terra sanctuarii. & eligit
adhuc hierlm. Sileat omnis caro a facie domini. quia consur
rexit de habitaculo sancto suo. Et ostendit mihi sacerdotem
magnum stantem coram angelo domini. & sathan stabat ad
dextram eius. ut aduersaretur ei. Et dixit dominus ad sathan. Increpet
te dominus sathan. & increpet te dominus qui elegit
hierlm. Numquid iste torris eruptus de igne. Et ipse
erat indutus uestibus sordidis. & stabat ante faciem angeli. Qui
respondens locutus est ad eos qui stabant coram se dicens. Auferte uestimenta
sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam
& induam te mutatoriis. Et dixi. Ponatur cidaris munda super
caput eius. Et posuerunt cidarim mundam super caput eius. &
induerunt eum uestibus. Et angelus domini stabat. Et protestabatur
angelus domini ihu dicens. Hec dicit dominus exercituum. Si
in uiis meis ambulaueris. & custodiam mea custodieris. tu quoq;
iudicabis domum meam. & custodies atria mea. & dabo tibi
ambulantes de his. qui hic adsistunt. Audi ihu sacerdos
magne tu. & amici tui qui habitant coram te. quia uiri porten
dentes sunt. Ecce enim ego adducam seruum meum orientem.
quia ecce lapis quem dedi coram ihu super lapidem unum septem
oculi sunt. Ecce ego celabo sculpturam eius. ait dominus exercituum. & auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa
dicit dominus exercituum. uocabit amicum suum subtus ficum
& subtus uitem. Et ait ad me angelus qui loquebatur in me.
Et suscitauit me quasi uirum qui suscitatur de somno suo. Et dixit
ad me. Quid uides. Et dixi. Uidi & ecce candelabrum
aureum totum. & lampas eius super caput ipsius. & septem lucerne
eius super lucernas. & septem infusoria lucernis que erant super caput eius.
& due oliue super illud. una a dextris eius. & una a sinistris eius. Et
respondi & aio ad angelum qui loquebatur in me dicens. Quid sunt
ista domine mi. Et respondit angelus qui loquebatur in me. & dixit
ad me. Numquid nescis quid sint hec. Et dixi. Non domine mi. Et dixit ad me. Iste
sunt duo filii olee splendoris. qui assistunt domino omnium
terre. Et conuersus sum & leuaui oculos meos & uidi. & ecce
uolumen. Et dixit ad me. Quid uides. Et dixi. Ego uolumen
uolans. Longitudo eius xx cubitorum. & latitudo eius x cubitorum.
Et dixit ad me. Hec maledictio que egreditur super faciem omnis terre.
quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur & omnis iurans
& hic similiter iudicabitur. Educam illud dicit dominus exercituum
& uenit & habitabit in medio domus furis & in medio iurantis in nomine meo
mendacio. & commorabitur in medio domus eius. & consumet ea
& ligna eius & lapides eius. Et egressus est angelus qui loquebatur in
me. & dixit ad me. Leua oculos tuos & uide. Quid est hoc quod
egreditur. Et dixi. Quid ma est. Et ait. Hec est amfora
egrediens. Et dixit. Hec est oculus eorum in omni terra. Et ecce talen
tum plumbi portabatur. & ecce mulier una sedens in medio amfore.
Et dixit. Hec est impietas. Et proiecit eam in medio amfore. &
misit massam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos & vi
di. & ecce due mulieres egredientes. & spiritus in alis earum. Erant
habentes alas quasi alas milui. & leuauerunt amforam inter terram
& cęlum. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quo iste deferet
amforam. Et dixit ad me. Ut edificet ei domum in terra sennaar.
& stabilitus & ponatur ibi super basim suam. Et conuersus sum &
leuaui oculos meos & uidi. & ecce ecce quadrige egredientes de
medio duorum montium. & montes montes ęrei. In quadriga
prima equi rufi. & in quadriga secunda equi nigri. & in quadriga
tertia equi albi. & in quadriga iiii. equi uarii fortes. Et respon
dit & dixit ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt isti domine mi.
Et respondens angelus ait ad me. Isti sunt quatuor uenti cęli qui egre
diuntur state coram dominatore uniuerse terre. In quo erant equi nigri. ego
rediebantur in terram aquilonis. & albi egressi sunt post eos. uarii & rufi
egressi sunt ad terram austri. Qui autem erant robustissimi quesierunt ire
ut pertransirent terram. Et dixit. Ite & pertransite terram. Et pertransierunt terram. Et clamauit me. & locutus est ad me dicens.
Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis. requiescere fecerunt spiritum meum
in terra aquilonis.

Factum est uerbum domini ad me dicens. Sume a transmigratione
abboldai. & a tobia. & abidaia. & nemet qui uenit de babilonia. & non ibis
in domum iosie filii sophonie qui uenerunt de babilonia. & sumes
argentum & aurum. & facies coronas & ponet in capite ihu filii
iosedech sacerdotis magni. & loqueris ad eum dicens. Hec ait do
minus exercituum dicens. Ecce uir oriens nomen eius. & subter eum
oriet. Et edificabit templum domino. & ipse edificabit templum
domino. & ipse portabit gloriam. & sedebit & dominabitur super so
lio suo. Et erit sacerdos super solio suo. & consilium pacis erit me
dium illorum. & corone erunt eis qui sustinuerunt helem. & tobie
& idaie. & hen filio sophonie memoriale in templo domini. & q
procul sunt uenient & edificabunt in templo domini. & scietis quia
dominus exercituum misit me ad uos. Erit autem audientes

nocem dominum deum uri. ¶ Factum est in anno suo, daru requ. Factum est uerbum dominum ad Zachariam in mense, nono misso qui est casleu. ¶ Miserunt ad dominum de sarasar & rogo melech, & uiri qui erant cum eo ad deprecandam faciem domini. ¶ Dicere ad sacerdotes domus domini exercituum, & ppheis loquentes. Numquid flendum in mense quinto, uel sedeam me debeo sicut feci tam annis multis. ¶ Factum est uerbum domini exercituum ad me dicens. Loquere ad omnem ppulum terre, & ad sacerdotes dicens. Cum ieiunaretis & plangeretis in quinto & in septimo iste p hos lxx. annos, numquid ieiunium ieiunastis mihi. ¶ Et cum comederetis & biberetis, numquid non uos comedistis & bibistis. ¶ Numquid non sunt uerba que locutus est dominus in manu ppharum priorum cum adhuc hierlm habitaret & opulenta esset ipsa & urbes in circuitu eius, & ad austrum & in campestribus habitaret. ¶ Factum est uerbum domini ad Zachariam dicens. Hec dicit dominus exercituum. Iudicium uerum iudicate, & misericordiam & miserationes facite unusquisq; cum fratre suo. Viduam & pupillum, & aduenam, & pauperem nolite calumniari, & malum uir fratri suo non cogitet in cordibus uestris. ¶ Et noluerunt attendere & auertentes recesserunt, & aures suas aggrauauerunt ne audirent, & cor suum posuerunt ne audirent legem & uerba quæ misit dominus exercituum in spu suo in manibus ppharum priorum. ¶ Et facta est indignatio magna a domino exercituum. ¶ Et factum est sicut locutus sum & non audierunt. Sic clamabunt & non exaudiam dicit dominus exercituum. ¶ Et dissipabo eos in omnes regnas que nesciunt. & terra desolata erit post eos, eo quod non esset transiens & reuertens, & posuerunt desiderabile in desertum. ¶ Et factum est uerbum domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum Syon zelo magno, & indignatione magna zelatus sum ei. Hec dicit dominus exercituum. Reuertar ad Syon, & habitabo in medio hierlm. ¶ Et uocabit hierlm ciuitas ueritatis, & mons domini exercituum, mons sanctificatus. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc habitabunt senes & anus in plateis hierlm, & uir baculus in manu eius p multitudinem dierum. ¶ Et platee ciuitatis complebuntur infantib; & pueris ludentibus in plateis eius. Hec dicit dominus exercituum. Si difficile uidebitur hic in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis, numquid & oculis meis difficile erit dicit dominus exercituum. ¶ Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego saluabo populum meum de terra orientis, & de terra occasus solis, & adducam eos, & habitabunt in medio hierlm, & erunt mihi in populum, & ego ero eis in deum in ueritate & iustitia. ¶ Hec dicit dominus exercituum. Confortentur manus uestre qui auditis in diebus his sermones istos per os pphārum in die qua fundata est domus domini exercituum ut templum edificaretur. Siquidem ante dies illos merces hominum non erat, nec merces iumentorum erat, nec pacienti & egredienti pacem tribulatione, & omnis homo in proximum suum mittebat. Nunc autem non iuxta dies priores ego facturus reliquiis populi huius dicit dominus exercituum, sed semen pacis erit. Vinea dabit fructum, & terra dabit germen suum, & celi dabunt rorem suum. Et possidere faciam in his omnia populi huius reliquias hec. Et erit sicut eratis maledictio in gentib; domus iuda & domus israel sic saluabo uos & eritis benedictio. Nolite timere confortentur manus uestre, qua hec dicit dominus exercituum. Sicut cogitauit ut affligeret nos cum ad me minarentur patres uestri dicit dominus & non sum misertus sic conuersus cogitauit in diebus istis ut bene faciam hierlm & domui iuda. Nolite timere. Hec sunt uerba que facietis. Loquimini ueritatem unusquisq; cum proximo suo, ueritatem & iudicium pacis iudicate in portis uestris. & unusquisq; malum contra amicum suum ne cogitetis, & iuramentum mendax ne diligatis. Omnia enim hec sunt que odi dicit dominus. ¶ Factum est uerbum domini exercituum ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum. Ieiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium septimi, & ieiunium decimi, erit domui iuda in gaudium & in letitiam, & in sollemnitates preclaras. Veritatem tantum & pacem diligite. Hec dicit dominus exercituum. Vsq; quo uenient populi habitent uicinarum ciuitatum. & habitent habitatores unius ad alteram dicentes, eamus & deprecemur faciem domini, & quæramus dominum exercituum. Vadam ego, & uenient populi multi & gentes robustæ ad quærendum dominum exercituum in hierlm, & deprecandam faciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In diebus illis unquam apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium, apprehendent fimbriam uiri iudei dicentes, eamus uobiscum. Audiuimus enim quia deus uobiscum est. Quia uerbum domini ad uos domus israel. Et ad omnem cognationem iudee in terram hanc habitationis eius. ¶ Onus uerbi domini in terra hadrach & damasci requies eius, quia dominus est oculus hominis & omnium tribuum israel. ¶ Emath quoq; in finibus eius & tyrus & sydon. Assumpserunt sapientiam ualde. Et edificauerunt tyrus munitionem suam, & congregauit argentum quasi humum, & aurum uelut lutum platearum. ¶ Ecce dominus possidebit eam, & percutiet in mari fortitudinem eius, & hec igni deuorabitur. Videbit ascalon & timebit & gaza dolebit nimis, & accaron quia confusa est spes eius. Et perdetur rex de gaza, & ascalon non habitabitur, & sedebit separator in azoto. Et disperdam superbiam philistinorum, & auferam sanguinem eius de ore eius, & abominationes eius de medio dentium eius. Et relinquetur & ipse deo nostro, & erit quasi dux in iuda, & accaron sicut iebusæus. Et circumdabo domum meam ex his qui militant mihi euntes & redeuntes, & non transibit super eos ultra exactor, quia nunc uidi in oculis meis. Exulta satis filia sion, iubila filia hierlm, ecce rex tuus ueniet tibi, iustus & saluator, ipse pauper & ascendens super asinum, & super pullum filium asine. Et disperdam quadrigam ex effraim, & equum de hierlm, & dissipabitur arcus belli, & loquetur pacem gentibus, & potestas eius a mari usq; ad mare, & a fluminibus usq; ad fines terre. Tu quoq; in sanguine testamenti tui emisisti uinctos tuos de lacu in quo non erat aqua.

Conuertimini ad munitionem uincti spei, hodie quoq; annuntians duplicia reddam tibi, qui extendi mihi quasi arcum, implebam eam sagitta & suscitabo filios tuos sion super filios tuos grecia, & ponam te quasi gladium fortium, & dominus deus super eos uidebitur. Exibit ne fulgur iaculum eius, & dominus deus in tuba canet, & uadet in turbine austri. Dominus exercituum protegit eos, & deuorabunt & subiicient lapidibus funde. Et bibentes inebriabuntur quasi uino, & replebuntur ut fiale, & quasi cornua altaris. Et saluabit eos dominus deus eorum in illa die ut gregem populum suum, quia lapides sanctitatis elevabuntur super terram eius. Quid enim bonum eius est, & quid pulchrum est ei nisi frumentum electorum & uinum germinans uirgines. Pete a deo pluuiam in tempore serotino, & dominus faciet nubes & pluuiam imbrium dabit eis singulis herbam in agro, quia simulacra locuta sunt inutile, & diuinatores uiderunt mendacium, & somnia uerba frustra locuti sunt, inane consolati sunt. Propterea abducti sunt quasi oues, afflicti sunt eo quod non esset pastor. Super pastores iratus est furor meus, & super hircos uisitabo, quia uisitabit dominus exercituum gregem suum domum iuda, & ponet eos quasi equum gloriæ suæ in bello. Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, & ex ipso arcus prelii, & ex ipso egredietur omnis exactor simul. Et erunt quasi fortes conculcantes lutum platearum in prelio, & bellabunt quia dominus cum eis. Et confundent ascensores equorum, & confortabo domum iuda, & domum ioseph saluabo. Et conuertam eos quia misertus eorum, & erunt sicut fuerunt quos non proiecerim eorum enim dominus deus eorum, & exaudiam eos. Et erunt quasi fortis ephraim, & lætabitur cor eorum quasi a uino, & filii eorum uidebunt & lætabuntur, & exultabit cor eorum in domino. Sibilabo ergo & congregabo illos, quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati, & seminabo eos in populis, & de longe recordabuntur mei. Et uiuent cum filiis suis & reuertentur, & reducam eos de terra egypti, & de assyriis congregabo eos, & adducam galaad & libani adducam eos, & non inuenietur in eis locus. Et transibunt mare fretum, & percutiet in mari fluctus, & confundentur omnia profunda fluminum, & humiliabitur superbia assur, & sceptrum egypti recedet. Confortabo eos in deo, & in nomine eius ambulabunt dicit dominus. Aperi libane portas tuas, & comedat ignis cedros tuas. Vlula abies quia cecidit cedrus, quia magnifici uastati sunt. Vlulate quercus basan, quia succisus est saltus munitus. Vox ululatus pastorum, quia uastata est magnificentia eorum. Vox rugitus leonum, quoniam uastata est superbia iordanis.

Hec dicit dominus deus. Pasce pecora occisionis que qui possederant occidebant & non indicabant, & uendentes dicebant benedictus dominus, diuites facti sumus. Et pastores eorum non parcebant eis. & ego non parcam ultra habitatoribus terre dicit dominus. Ecce ego tradam homines unusquisq; in manu proximi sui, & in manu regis sui, & conterent terram, & non eruam de manu eorum. & pascam pecus occisionis propter hoc o pauper gregis. Et assumpsi mihi duas uirgas, unam uocavi decorem, & alteram uocavi funiculum, & pavi gregem. Et succidi tres pastores in mense uno, & contracta est anima mea in eis, siquidem anima eorum tædiosa fuit mihi & dixerunt. Non pascam uos. Quod moritur moriatur, quod succiditur succidatur, & reliqua deuorent unusquisq; carnem proximi sui. Et tuli uirgam meam que uocatur decus & abscidi eam ut irritum faceret fœdus meum quod pepigi cum omnibus populis. Et irritum dedicatum est in die illa. Et cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiunt me quia uerbum domini est. & dixi ad eos. Si bonum est in oculis uestris afferte mercedem meam, & si minus parcite. Et appenderunt mercedem meam xxx. argenteos. Et dixit dominus ad me. Proice illud ad statuarium decorum pretium quod pretiatus sum ab eis. Et tuli xxx. argenteos & proieci eos in domum ad statuarium. Et fregi uirgam meam secundam ut dissolverem germanitatem inter iudam & israel. Et dixit dominus ad me. Adhuc sume tibi uasa pastoris stulti. quia ecce ego suscitabo pastorem in terra ista, qui derelicta non uisitabit & dispersa non conquiret & contritum non sanabit & id quod constat non enutriet & carnem pinguem comedet & unguilas eorum dissolvet. O pastor & idolum derelinquens gregem, gladius super brachium eius & super oculum dextræ eius, brachium eius aridum arescet & oculus eius dextra tenebris obscurabitur. Onus uerbi domini super israel. Dicit dominus extendens celum & fundans terram. & fingens spiritum hominis in eo. Ecce ego ponam hierlm superliminare commotionis cunctis populis in circuitu. Sed & iuda erit in obsidionem contra hierlm. Et erit in die illa ponam hierlm lapidem onerosum cunctis populis. Omnes qui leuauerint eum concisione lacerabuntur. & congregabuntur ad eum omnes gentes terræ. Iudee illa dicit dominus percutiam omnem ascensorem equi in amentia. Et super domum iuda aperiam oculos meos. & omnem equum populi percutiam cæcitate. & dicent duces iuda in corde suo. Confortentur mihi habitatores hierlm in domino exercituum deo eorum. In die illa ponam duces iuda sicut cunnum ignis in ligno, & sicut face ignis in fœno, & deuorabit ad dextera & ad sinistra omnes populos in circuitu. Et habitabit hierlm rursum in loco suo in hierlm. & saluabit dominus tabernacula iuda sicut in principio magnificet gloriam domus dauid, & gloriam habitantium hierlm contra domum illa, propter dominum habitatorem hierlm. Erit in die illa dicet deus in die illa gloriam domui dauid, & domui dei sicut angelus dominus in conspectu eius. Et erit in die illa quærere disperdere omnes gentes que uenerunt contra hierlm. Et effundam super domum dauid & super habitatores hierlm spm gratiæ & precum. Et aspicient ad me quem confixerunt & plangent eum planctu quasi super unigenitum, & dolebunt super eum ut dolet super primogenitum. In die illa magnus erit planctus in hierlm. sicut planctus adadremmon in campo mageddon, & plangent ciuitates familiæ & familiæ seorsum. Familie domus dauid seorsum, & mulieres eorum seorsum. Familie domus nathan seorsum, & mulieres eorum seorsum. Familie domus leui seorsum, & mulieres eorum seorsum. Familie domus semei seorsum, & mulieres eorum seorsum. Omnes familie reliquæ familie. & familie seorsum, & mulieres eorum seorsum. In die illa erit fons patens domui dauid & habitatoribus hierlm in ablutionem peccatoris & immundæ. Et erit in die illa dicit dominus exercituum disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultra. & pseudoprophetas & spiritum immundum auferam de terra. Et erit cum prophetauerit quispiam ultra, dicent ei patres eius & mater eius qui genuerunt eum. Non uiues. quia mendacium locutus es in nomine domini. Et confodient eum patres eius & mater eius genitores eius cum prophetauerit. Et erit in die illa confundantur omnes prophetæ unusquisq; de uisione sua cum prophetauerit, nec pallio hispido induentur ut mentiantur. sed dicet. Non sum propheta, homo agricola ego enim homo a iuuentute mea ita docuit me homo. Et dicent ei. Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum. Et dicet. His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. Framea suscitare super pastorem meum. & super uirum cohærentem mihi dicit dominus exercituum percute pastorem. & dispergentur oues. Et conuertam manum meam ad paruulos. & erunt in omni terra dicit dominus. Partes duæ in ea dispergentur & deficient. & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam

parrem pguiem. & uram eoꝝ sicut ure argentū. & pbabo eos
sic pbabit aurum. Ipse uocabit nomen meum & ego exaudiam
eum. Dicam pplo meo es. & ipse dicet dominus ds mꝰ. Ecce
dies uenient dicit dominus. & accendet ꝑ tota quasi camino. &
erunt omnes qui agunt impietatem & stipula. & inflammabit eos
dies ueniens dicit dominus. & relinquet eis neq; radicem neq;
ramos. Et orietur uobis timentibus nomen meum sol iustitie &
sanitas in pennis eius. & egredemini & salietis sicut uituli de
armento. & calcabitis impios cum fuerint cinis sub plantis pedum
uestrorum in die qua ego facio dicit dominus exercituum. Me-
mentote legis moysi serui mei quam mandaui ei in horeb ad omnem isr̃l
ꝓcepta & iudicia. Ecce ego mittam uobis heliam ꝓphetam antꝙ ueniat dies dñi
magni & horribilis. & conuertet cor patris ad filios. & cor filioꝝ ad patres
eoꝝ. ne forte ueniam & percutiam terram anathemate. Explicit liber malachie.

malachie ꝓphe. Onus uerbi dñi ad israel in manu malachi. Dilexi
uos dicit dominus. & dixistis. In quo dilexisti nos. Nonne frater esau iacob dicit dominus. & dilexi
iacob. esau autem odio habui. & posui montes eius in
solitudinem. & hereditatem eius in dracones deserti. Quia dixit
edom destructa sumus. sed reuertentes edificabimus quę
deserta sunt. Hec dicit dominus exercituum. Ipsi edificabunt. &
ego destruam. & uocabuntur eis fines impietatis. & populus cui
iratus est dominus usq; in ętternum. Et oculi uri uestre. & uos dicetis.
Magnificet dominus super finem israel. Filius honorat patrem.
& seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum. ubi est honor meus.
Et si dominus ego sum. ubi est timor meus. Dicit dominus exercituum
ad uos sacerdotes. qui despicitis nomen meum. Et dixistis. In quo
despeximus nomen tuum. Offertis super altare meum panem pol-
lutum. Et dicitis. In quo polluimus te. In eo quod dicitis mensa
domini despecta est. Si offeratis cecum ad immolandum nonne
malum est. Offer illud duci tuo si placuerit ei. aut si fuerit
placens tibi. dicit dominus exercituum. Et nunc deprecamini uultum
domini ut misereatur uri. de manu enim uestra factum est hoc. si quid
suscipiat faciem uestram dicit dominus exercituum. Quis est in uobis qui
claudat ostia. & incendat altare meum gratuito. Non est
mihi uoluntas in uobis dicit dominus exercituum. & munus non suscipiam de
manibus uestris. A loco enim solis usq; ad occasum magnum est nomen
meum in gentibus. & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo
oblatio munda. quia magnum est nomen meum in gentibus. dicit dominus
exercituum. Et polluistis illud. in eo quod dicitis. mensa domini
immunda est. & quod superponitur contemptibile est. cum igne qui
illud devorat. Et dixistis. Ecce de labore. Et exsufflastis
illud dicit dominus exercituum. Et intulistis de rapina claudum. & langui-
dum. & intulistis munus. Numquid suscipiam illud de manibus uris
dicit dominus. Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum
& uotum faciens immolat domino. debile. quia rex magnus
ego sum dicit dominus exercituum. & nomen meum horribile in gentibus.
Et nunc ad uos mandatum hoc o sacerdotes. Si nolueritis audire
& si nolueritis ponere super corde ut detis gloriam nomini meo. ait
dominus exercituum. mittam in uos egestatem & maledicam benedictio-
nibus uris. & maledicam illis. quia non posuistis super corde. Ecce
ego precidam brachium. & dispergam super uultum urum stercus
solemnitatum uarum. Et assumet uos secum. & traget
uos ad se. mandatum istud ut esset. pactum meum cum leui
dicit dominus exercituum. Pactum meum fuit cum illo uite &
pacis. & dedi ei timorem & timuit me. a facie nominis mei pauit
eum. Lex ueritatis fuit in ore eius. & iniquitas non est inuenta in
labiis eius. In pace & equitate ambulauit mecum. & multos
auertit ab iniquitate. Labia enim sacerdotis custodiunt scien-
tiam. & legem requirunt ex ore eius. quia angelus domini exercituum est.
Vos autem recessistis de uia. & scandalizastis plurimos in lege.
Irritum fecistis pactum leui dicit dominus exercituum. Propterea & ego dedi
uos contemptibiles & humiles omni populo. prout non custoditis uias
meas. & accipitis facies in lege. Numquid non pater unus omnium uestrum.
Numquid non deus unus creauit uos. Quare ergo despicit unusquisque
uestrum fratrem suum violans pactum patrum nostrorum. Transgressa est
iuda. & abhominatio facta est in israel. & in hierusalem. quia contami-
nauit iuda sanctificationem domini. quam dilexit. & habuit filiam
dei alieni. Disperdat dominus uirum qui fecerit hoc magistrum
& discipulum de tabernaculis iacob. & offerentem munus domino exercituum.
Et hoc rursum secistis. Operuistis lacrimis altare domini. fletu &
mugitu. ita ut ultra non respiciat ad sacrificium. nec accipiat placabile
de manibus uestris. Et dixistis. Quam ob causam. Quia dominus
testificatus est inter te & uxorem pubertatis tue. qua tu despexisti. Et
ipsa proximus tua. & uxor fœderis tui. Nonne unus fecit. & reliquum
spiritus eius est. Et quid unus quęrit nisi semen dei. Custodite ergo spi-
ritum uestrum. & uxorem adolescentie tue noli despicere. Cum odio habue-
ris dimittet dominus deus israel. Operuit autem iniquitas uestimen-
tum eius. dicit dominus exercituum. Custodite spiritum uestrum. & nolite despicere.
Laborare fecistis dominum in sermonibus uestris. Et dixistis. In quo
eum laborare fecimus. In eo cum dicitis. omnis qui facit malum bonus
est in conspectu domini. & tales ei placent. Aut ubi est deus
iudicii.

Ecce ego mittam angelum meum. & preparabit uiam ante faciem meam.
Et statim ueniet. ad templum suum dominator quem uos quęritis.
& angelus testamenti quem uos uultis. Ecce uenit. dicit dominus
exercituum. Et quis poterit cogitare diem aduentus eius.
Et quis stabit ad uidendum eum. Ipse enim quasi ignis conflatoris
& quasi herba fullonum. Et sedebit conflans & emundans argen-
tum. & purgabit filios leui. & colabit eos quasi aurum & quasi argen-
tum. & erunt domino offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit domino
sacrificium iuda & hierusalem sicut dies seculi. & sicut anni antiqui. Et ac-
cedam ad uos in iudicio. & ero testis uelox maleficis. & periuris. & adul
teris. & qui calumniantur mercedem mercenarii. & uiduam & pupillum
& opprimunt peregrinum. nec timuerunt me dicit dominus exercituum.
Ego enim dominus & non mutor. & uos filii iacob non estis consumpti.
A diebus enim patrum uestrorum recessistis a legitimis meis. & non custodi-
stis. Reuertimini ad me & ego reuertar ad uos. dicit dominus exercituum.
Et dixistis. In quo reuertemur. Si adfligit homo deum. quia uos con-
fligitis me. Et dixistis. In quo confligimus te. In decimis & pri-
mitiis. & in penuria. Uos maledicti estis. & uos confligitis me gens
tota. Inferte omnem decimam in horreum. & sit cibus in domo mea.
& probate me super hoc dicit dominus. Si non aperuero uobis cataractas cęli. &
effudero uobis benedictionem usq; ad habundantiam. & increpabo
pro uobis deuorantem & non corrumpet fructus terre uestre. nec erit sterilis
uinea in agro dicit dominus exercituum. Et beatos uos dicent omnes gentes.
eritis enim uos terra desiderabilis. dicit dominus exercituum. Inualuerunt ser-
mones uestri super me dicit dominus. Et dixistis. Quid locuti sumus contra te.
Dixistis. Uanus est qui seruit deo. Et quid est emolumentum quia custo-
diuimus precepta eius. & quia ambulauimus tristes coram domino exercituum.
Ergo nunc beatos dicimus alienigenas. Siquidem edificati sunt
facientes impietatem. & tentauerunt deum. & salui facti sunt. Et locuti
sunt timentes dominum unusquisque ad proximum suum. Et attendit dominus
& audiuit & scripsit liber monimenti coram eo timentibus dominum &
cogitantibus nomen eius. Et erunt mihi dicit dominus exercituum in die qua ego facio
in peculium. & parcam eis sicut parcit uir filio suo seruienti sibi. Et
conuertemini. & uidebitis quod sit inter iustum & impium. & inter seruum
deo & non seruientem. Ecce enim dies uenit succensa quasi caminus
& erunt omnes superbi & omnes facientes impietatem stipula. & inflamma-
bit eos dies ueniens dicit dominus exercituum. quę non relinquet eis radicem
& germen. Et orietur uobis timentibus nomen meum sol iustitie & sanitas in
pennis eius. Et egredemini & salietis sicut uituli de armento. & calcabitis im-
pios cum fuerint cinis sub plantis pedum uestrorum in die qua ego facio dicit dominus exercituum.
Memento legis moysi serui mei quam mandaui ei in horeb ad omnem israel ꝓ-
cepta & iudicia. Ecce ego mittam uobis heliam ꝓphetam antꝙ ueniat dies dni
magni & horribilis. & conuertet cor patris ad filios. & cor filioꝝ ad patres
eoꝝ. ne forte ueniam & percutiam terram anathemate. Explicit liber malachie.

liber : 100

COGOR PER SINGVLOS SCRIPTVRE
diuine libros aduersarios respondere malle dicitis qui
in ipsa textu uerborum reprehensione hoc in precipuis crimi-
nantur quasi ii qui apud graecos aquila, symmachus theo-
dotio nec uerbum e uerbo nec sensum de sensu uelut quo-
dammodo & membra compactum quod ait latinus ex pri-
sorum obelis asterisco diffluxerit quod addidit. & theodo-
tione sumptos minus lectionis antiquae insereret planum de-
fluxisse quod additum est. Obscurare quis audeat et mutare
uerbo quod apud illos fuisse perhibent. ne in peruersione mea di-
stortus fuisse uideor. Nisi quia uerum fieri potuit ut ipsa
uetustas uitiasse textum in codicibus crederetur. Faciamus
propius uitio. quis ex aquae sub asterisco additis sumptis
Xpi. pars maxima uolumini. Deinde uitulum. boue ex au-
& apud graecos. Cetera ab. Laudo. autem ex transferre laudo. im-
sub asterisco & obelis nihil deinde. sepulcra. Et ne aut ex
tingentem uersus sunt. ne deorsum. & lauacrum corrosus. liber
sedulitate sui publice legentibus libros. Hebraeum manu laudo aut
unumquemque. sequi interpretes. sed ex ipso hebraico arabico
que sermone. & nichil syro. nunc uerba. ne sensum. ne simul
ti cuncta. resonabit. Obliuisci cuncta. apud hebreos liber
ferri. & subuenire qui quaerentibus succurrat. EXAMINEMUS
nos. domine. aliud loquitur. aliud agat. nec uicis quisquam aut
mutuum ab ipsis emere uendi. quanto fortius prestare
cauto ceruis debet. Memini me obiter ligonica humi suo
luminis lydiadem pictore qui apud hebreos primi habeti
putabat. non parius redemisse nummis. cum doctrina ar-
aliqo pfecte uestio. Nocuum sanctum potuisse mendacium
ni qd ante mulieres. Xpi apostoli. uoluimus usq; ad
uerbi ob. apud hebreos psa grauo est. Porro ad uerbis
nobis inquit. an peac dies inquid nati sum. & nox in qua
dicunt est concepit est homo. usq; adeo loci ubi an sino
uoluimus scripsit est. idcirco ipse me reprehendo. & ego
penitentia insultat & uetere exanclauerunt sunt. hac
alo spondeo. aut certe. & ipi. inque y diuina crebro re
cipiunt ex & aliis pedes in carmine. sillabarum. sed me de
campo. Incidum qq; redimus ipse dulcis. annulus ferr
numeris. lege solutus qd metrica mag qm simplex lector
melliqi. Nisi paucis dico ad uersus usq; ad finem libri parum
uma qd romanis. psa unctione unctexit. Quis mundi
mendulum mentis solicet. & ap hebraos. & minime ri stat
ei quaerit pindari. & alcheo. & sappho. psalterio. Tamen
audaces hieronimi. uel oma scripturarum cuncta complen ti
logae phylonis. iosephi. origenis. & fauonii ruffini. rec
tes. admonuerunt uerum dicere cophabit. Audiant qui ppe
amet mei idcirco me uilipendere uolumine laborem ut non ut
praegione aucupari reprehendere eum. sed ne ea quae mille sunt
aut obscura. aut omissa. aut certe secus nostros meum deprauata.
ram soluere uitam precatione fierem. quia. hebraeum
sermone exparte didicimus. & nil amo pene ab ipso cuna
bulis me quamuis auctor. & rubricis. & philosophos accer
simus. Quis apud graecos pbr. eloquentia. & xpi
nostro chorus canere audeat. aquila. & symmachus ac theo
dotion modo ad hanc ecclesiae susceperi. quum alterna my steria
saluatoris subuola inperpetuum edocuimus. & tamen in
exemplo habeant. apud ebraeos. & exemplar. ab ecclesiasti
cis uiris. quanto magis ego a patribus. & patriarchis
& ex illum cuius nimia fronte portant. nihil adimam
sine omissa repetere. & depraua correctum. & sacra
mea uelle puro & fideli apud sermone. uel ipsa idiotis
& annalium lectoribus & delitos reprehendere. Hoc ante
quinolim uetere libros & minime barbaros purpureis
auro argentoq; descriptos & uncialibus uncialibus quo
literis antea magis exarata quis audeat domi modo in
pauperes & pauperes habiere sedulas & nimpudens
codices qm emendatos. Verum quoniam & hoc uetus quos
& mea uetera hebraeos malauum meo labore sanctissima
est. eligat unusquisq; quod uult. & studiosum me magis q.
malauolum probet.

INCIP. LIB. IOB.

VIR ERAT IN TRA HVS NOE IOB ET ERAT VIR ILLE SIMPLEX ET RECT

ac amens dm. & recedens amalo. Natiq; sunt septem filii
& tres filie. Et fuit possessio eius septem milia ouium. & tria
milia camelos. Quinq; iuga boum & quingentae asinae
ac familia multa nimis. Erat uir ille magnus inter omnes orien
tales. Ibant filii eius & faciebant conuiuium. unusquisq; in die
suo. Et mittentes uocabant tres sorores suas. ut comederent
& biberent cum eis. Cumq; morbe transissent dies conuiui.
mittebat ad eos iob. & sanctificabat illos. Consurgens quidem
offerebat holocausta pro singulis. Dicebat enim. Ne forte
peccauerint filii mei. & benedixerint deo in corde suo. Sic
faciebat iob cunctis diebus. Quadam autem die cum uenissent filii
dei ut assisterent coram domino. adfuit inter eos et satan.
Cui dixit dns. Unde uenis. Qui respondens ait. Circuiui
ui terram. & perambulaui eam. Dixitq; dns ad eum. Numquid consi
derasti seruum meum iob. quod non sit similis ei in terra. homo sim
plex & rectus. & timens deum & recedens a malo. Cui res
pondens satan ait. Numquid frustra iob timet deum. Nonne tu
undasti eum. ac domum eius. uniuersa quae substantiam eius
per circuitum. Opus manuum eius benedixisti. & possessio
eius crescit in terra. Sed extende paululum manum tuam. & tange
cuncta quae possidet. nisi in faciem benedicere te. Dixitq; dns
ad satan. Ecce uniuersa quae habet. in manu tua sunt. tan
tum in eum ne extendas manum tuam. Egressus ergo satan a
facie domini. Cum autem quadam die filii & filiae eius comederent
& biberent uinum in domo fratris sui primogeniti. nuncius uenit
ad iob & dixit. Boues arabant & asinae pascebantur iuxta
eas. & irruerunt sabei et tulerunt omnia. necnon & pueros
percusserunt gladio. & euasi ego solus ut nunciarem tibi. Cui
adhuc ille loquenti uenit alter & dixit. Ignis dei descendit
de caelo. & cremauit oues pueros consumpsit. & effugi ego
solus ut nunciarem tibi. Sed & illo adhuc loquente. uenit
alius & dixit. Chaldaei fecerunt tres turmas & impetum fecerunt
in camelos & tulerunt eas. necnon & pueros percusserunt gladio. & ego
fugi solus ut nunciarem tibi. Ille adhuc loquebatur. & ecce alius
intrauit & dixit. Filii tui & filiae tuae edentes & bibentes
uinum in domo fratris primogeniti. repente uentus ingens
irruit a regione deserti. & concussit iv. angulos domus. quae
corruens oppressit liberos tuos. & mortui sunt. & effugi ego solus
ut nunciarem tibi. Tunc surgens iob. & scidit uestimenta sua.
& tonso capite corruens in terram adorauit. & dixit. Nudus egressus
sum de utero matris meae. nudus reuertar illuc. Dominus dedit
dominus abstulit. sicut domino placuit ita factum est. sit nomen
domini benedictum. In omnibus his non peccauit iob labuit suos. neq;
stultum quid contra dm locutus est.
Factum est autem cum quadam die uenissent filii dei & starent coram do
mino esset. qq; satan uenit cum eis & staret in conspectu eius. ut diceret
dns ad satan. Unde uenis. Qui respondens ait. Circuiui
ui terram. & perambulaui eam. Dixitq; dominus ad satan. Numquid
considerasti seruum meum iob. quod non sit similis illi in
terra. homo simplex
& rectus ac timens dm. a recedens a malo. & adhuc tenens
innocentiam. Tuam commouisti me ad uersus eum. ut adfligerem
eum frustra. Cui respondens satan ait. Pellem pro pelle. &
cuncta quae habet homo dabit pro anima sua. Uerumtamen mitte
manum tuam. & tange os eius & carnem. & nisi benedixerit tibi. quod
benedicat tibi. Dixit ergo dominus ad satan. Ecce in manu tua
est. uerumtamen animam illius serua. Egressus ergo satan a facie
domini. percussit iob ulcere pessimo a planta pedis usq; ad
uerticem eius. Qui tulit sibi testam ad radendum se. & sedens in sterquilinio
dixit ait illi uxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua.
Benedic deo & morere. Qui locuta est illam. Quasi una de stultis
mulieribus locuta est. Si bona suscepimus de manu domini. mala
autem quare non sustineamus. In omnibus his non peccauit labiis
labuit suis. Egressi autem tres amici iob omne malum quod
ei euenerat. uenerunt singuli de loco suo. Eliphas themanites.
& baldad suites. & sophar naamathites. Condixerunt enim
ut uenirent simul et ut starent cum. & consolarentur. Cumq; e
leuassent procul oculos suos. nequaquam cognouerunt eum. Et exclaman
tes ploratumque fecerunt. uestibus. sparserunt puluere supra capi
tum suum in caelum. & sederunt cum eo in terra septem diebus. & septem
noctibus. & nemo loquebatur ei uerbum. Uidebant enim dolorem eius nimium
Post hec aperuit iob os suum. & maledixit diei suo. Et locutus est.
Pereat dies in qua natus sum. & nox in qua dictum est
est homo. Dies ille uertatur in tenebras. & non requirat eum de
sup. & non illustretur lumine. Obscurent eum tenebre & umbra
mortis. occupet eum caligo. & amaritudines amaritudines. Noctem
illam tenebrosus possideat. non computetur in dierib. annu.
nec numeretur in mensib. Sterilis fiat illa solitaria. nec laude digna.
Maledicant ei qui maledicunt diei. qui parati sunt suscitare
leuiathan. Obscurentur stellae caliginis eius. expectet lucem & non
uideat. nec ortum surgentis aurorae. quia non conclusit ostia uentris
qui portauit me. nec abstulit malum ab oculis meis. Quare non in
manibus moriuntur sum. egressus uterum non statim perii. Quare
exceperunt me genua. Cur lactare uberibus. Nunc enim dormiens
silerem. & somno meo requiescerem cum regibus & consulibus terre.
qui edificant sibi solitudines. aut cum principibus qui possident aurum
& replent domos suas. aut sicut absconditum abortiuum non subsisterem. uel ut qui concepti non uiderunt lucem
habitauerunt ibi tumultus. & ibi requieuerunt fessi robore. & uincti simul
pariter sine molestia non audierunt uocem exactoris. Paruus &
magnus ibi sunt. & seruus liber a domino suo. Quare data
est miseris lux. & uita his qui amaro animo fodiunt
Qui expectant mortem. & non uenit. quasi effodientes thesau
rum. quibus nimis gaudent. uehementer cum inuenerint sepulchrum. qui abs
condita est uita. & circumdedit eum deus tenebris. Ante
cam edo suspiro. & sicut inundant aquae sic rugitus meus. quia
timor quem timebam euenit mihi. & quod ueritus sum accidit. Nonne
dissimulaui. Nonne silui. Nonne quieui. Et
uenit super me indignatio tua.
Respondens autem eliphas themanites dixit. Si coepimus loqui ibi
forsitan molestus accipies. Sed concipere sermone quis
potest. Ecce docuisti multos. & manus lassas roborasti. Uacillantes confortauerunt sermones tui. & genua
flexibilia corroborasti. Nec ad uenit super te plaga. & defecisti
animo. & turbatus es. Timor tuus. fortitudo tua. pa
tientia tua. & perfecta uiarum tuarum. Recordare obsecro cui
quam innocens perierit. aut quando recti deleti sunt. Quemad

audi eos q̃ aparẽt mi|grare & semnare dolores & mecuiꝰ
cos. Flante deo pisse & spirãte ei cor sumpsus. Rugiẽ
bam & ait lene. & dentes eius leo num comẽdẽs ei.
Tigris que eo cõ habitat & pdam. & catulꝰ eius dissipat.
Porro ad me dictũ est uerbũ abscondit. & qsi furtiue suscep
aures meas uenas susurri ei. In horrore uisionis nocturne cũ
soles sopor occupare hominẽs pauor contigit me & tremor &
omnia ossa mea pterrita sunt. Et cũ spiritꝰ me pertransiret horr
tarentur pili carnis mee & stetit quedam cui no agnosce
bã uultus ei imago ante oculos meos & nocte qsi aure lenis audi
ui. Numqd homo deo comparabitur aut factore suo
purior erit uir. Cui qui seruis non credit & in angelis suis
reperit prauitate. quanto magis hꝰ habitant domos
luteas q̃ carnem habent fundamentum in cinere uel
tinea. Dentes eius qs. dormiens succidet. & quasi nullus mal
luerit eum prohibere. Qui aũt dicti fuerint insensati occi
dent & in insipientia. Voca q̃ si est q̃ tibi respondeat. & ad
aliquem sanctorum conuertere. Virum stultum interficit indignatio. & zelum
interficit parulum. Ego uidi stultum firmatum radicitus. & statim
pulchritudinem eius clauo. Longe fuerint filii eius a salute. & con
terantur in porta. & non erit qui eruat. Cuius messem fames deuorat co
medet. & ipsam de spinis auferet. & bibent laqueum sitientes diuitias
eius. Nichil enim de terra exiit. & de humo non germinauit dolor. Ho
mo ad laborem natus. & auis ad uolatum. Quin potius ego deprecabor
deum. & ad deum ponam eloquium meum qui facit magna & inuestiga
bilia. & mirabilia absq; numero. Qui dat pluuiam super faciem
terre. & irrigat aquis uniuersa. Qui ponit humiles in sublime. &
merentes erigit in saluatione. Qui dissipat cogitationes malignorum
ne possint manus eorum implere quod ceperunt. Qui apprehendit
sapientes in astutia eorum. & consilium prauorum dissipatum est. Per die
mentur tenebras. & qsi in nocte sic palpabunt lucem. Et de
Porro saluum faciet egenum a gladio oris eorum. & de manu uio
lenta pauperem. Et erit egeno spes. iniquitas aut conticescet ei. os sui.
Beatus homo q̃ corripit a deo. Increpationẽ q̃ omnipotẽs
quasi uulnerat & medetur. percutit. & manus eius sanabunt.
In sex tribulationib; liberabit te. & in septima non tanget te
malum. In fame eruet te de morte. & in bello de manu gladii.
A flagello linguę absconderis. & non timebis calamitatem cũ uene
rit. In uastitate & fame ridebis. & bestias terre non formidabis.
Sed & cum lapidibus regionis pactum tuum. & bestie pacifice erunt tibi.
Et scies q̃d pace habeas tabernaculum tuum. & uisitans speciem tuã
non peccabis. Scies q̃q; multiplex erit semen tuum. & progenies tua
quasi herba terre. Ingredieris habundans ad sepulchrum. sicut infertur
acerꝰ in tempore suo. Ecce hoc uestigauimus ita est. quod
audiens mente pertracta.
Respondens autem Iob dixit. Vtinam appenderentur peccata mea quibꝰ iram
merui. & calamitas quam patior in statera. Quasi arena maris
hec grauior apparet. unde & uerba mea dolore repleta ea sunt.
Idcirco ipse me contriuit. & abbreuiauit manus sua. & conflixit
me. Numquid rugit onager cum habuerit herbã. aut
mugit bos cui abundat pabulum. Aut potest comedi
insulsum quod non est sale condimentum. Aut potest aliquis gustare
id quod fastidit effert morbos. Anime eam furiunt. ea tanquam
dulcia ei uidentur. Quę prius tangere nolebat anima mea. nunc
pro angustia cibi mei sunt. Quis det ut ueniat petitio mea. & quę
expecto tribuat mihi deus. Et cęperit ipse me conterere. soluat ma
num suam & succidat me. Et hoc mihi sit consolatio. ut affligens
me dolore non parcat. nec contradicã sermonibus sancti. Quę est enim
fortitudo mea ut sustineam. aut quis finis meus ut patienter agam.
Nec fortitudo lapidis fortitudo mea. nec caro mea enea est. Forsitan
non est auxilium mihi in me. & necessaria quę mihi ferri possunt. ab
sentia tribuit deus. Et cęperit ipse me conterere. soluat manum
suam & succidat me. Et hoc mihi sit consolatio. ut affligens
me dolore non parcat. nec contradicã sermonibus sancti. Quę est enim
fortitudo mea ut sustineam. aut quis finis meus ut patienter agam.
Nec fortitudo lapidis fortitudo mea. nec caro mea enea est. Forsitan
non est auxilium mihi in me. & necessaria quę mihi ferri possunt. ab
sentia tribuit deus. Et cęperit ipse me conterere. soluat ma
num

puteus fauce sua absq; mandu. & cet stabilis & ñ cumebus.
Miserie qui obturserus. & quasi aquam pcurrerunt rorate
bus. & quasi meridianus fulgor consurget caduet spam. Lu
cum te consumpsi puxuerus. orietur tenebre & habebus fi
ducam ppositi spe. & defensus securus dormies. Requies
ni erit qui te exterreat. & depcabunt faciem tuam plurimi.
Oculi aut impor deficient. & effugium pibit abes. & spes ei
ab hominado anime.

Respondens aut iob dixit. Ergo uos estis soli homines. & uobcu
miet sapientia. Et im est cor sicut & uob. nec inferior uri
sum. Quis enim hec que nosti ignorat. Qui dixit ec ab ama
co suo sic & ego. irridebit dñs & exaudiet eum. Or ideo cr
emin ustu simplicitas. Campas contempta apud cogitationes
diuitum. parata ad tempus statuu. Habundant tabernacu
la predonum. & audacter puocant dñm. cum ipse dederit ma
in manib: eor. Nimiru interrogua iumenta & docebunt te. & uo
lucria cli & indicabunt tibi. Loquere tre & respondebit
ti. & narrabunt pisces maris. Quis ignorat. qd oma hec
manus dñi fecerit. In cuius manu anima uniuer
& spes uniuers carnis hominis. Nonne auris verba di
iudicabit. & fauces comedentis saporem. In antiquis est
sapientia. & in multo tempore prudentia. Apud ipsum e
sapientia & fortitudo. ipse habet consilium & intelligentia.
Si destruxerit nemo est qui edificet. si inclusserit hominem. ne
mo est qui eripiat. Si prohibuerit aquas omnia siccabunt. & si
emiserit eas. subuertent eam. Apud ipsum est fortitudo &
sapientia. noui & decipiens. & eu qui decipit. Adducit
consiliarios in stultum finem. & iudices in stupore. Balteum
regi dissolui. & precingit funes renes eoz. Ducit sacerdotes in
gloriosos. & potentes subplantat. commutans labium ueraci.
& doctrinam sensum auferens. Effundit despectione sup
principes. & eos q̃ oppressi fuerant relaxans. Qui revelat pfun
da de tenebris. & producit in lucem umbram mortis. Qui multi
plicat gentes & perdit eas. & subuertit ma integrum restituit.
Qui immutat cor principum populi terre & decipit eos. ne frustra in
cedant per uium. Palpabit quasi in tenebris & non lucem. &
errare eos faciet q̃si ebrios. Ecce omnia indet oculus mi. &
audiuit auris mea. & intellexit singula. Secdm scientia uram
& ego nouit. nec inferior uri sum. Sed tamen ad omipotentem
loqui. & disputare cum deo cupio. prius uos asserendo fabrica
tores mendacii. & cultores pueriles dogmatum. Atq; utinā
taceretis. ut putaremini esse sapientes. Audite q̃so correptionem mea.
& iudicium labioz meoz attendite. Numqd deus indiget uro
mendacio. ut pro illo loquamini dolose. Numqd faciem eius assu
pitis. & pro deo iudicare decertatis. Nunquid placabile erit scrm odiose
inde ut possitis. aut deceptus ut homo uni sic illudetis. Ipse
uos arguet. quia absconditos facies eius accipitis. Sicut ineptus co
mouebit caballus uos. & timor eius irruet sup uos. Memoralia
comparabit cineri. & redigent in lutum corpora ure. Tacete
paulisp ut loquar. qd cumq; in mente suggesserit. Quare lacero
carnes meas dentib: meis. & animam meam ponam in manib: meis.
Ecce occidet me nimisq; non parcam. uerumtamen uias meas in conspe
ctu eius arguam. & ipse erit saluator meus. Non enim veniet in ispe
ctu eius omnis hypocrita. Audite sermonem meu. & confessionem
percipite auribus uris. Si fuero iudicatus. scio qd iustus inueniar.
Quis est qui iudicet mecum. Venia. Quare tacens consumor.
Duo tantum ne feciaz mi. & tunc a facie tua non abscondar.
Manū tuā longe fac a me. & formido tua me non terreat.
Vocame & respondebo tibi. aut certe loquar. & tu responde mi.
Quantas habeo iniquitates & peccata. Scelera mea & de
licta mea ostende mi. Cur faciem tuā abscondis. & arbitraris
me inimicum tuū. Contra folium qd uento rapit ostendis po
tentiam tuā. & stipulam siccā ppequeris. Scribis cu contra me
amaritudines. & consumere me uis peccatis adolescentie mee.
Posuisti numerum pedum meoz. & obseruasti omnes semitas meas.
& uestigia pedum mecz considerasti. Qui cū putredo consumendā
sum. & quasi uestimentū qd comedit tinea. Homo mu
ger mulieris breui uiuens tempore replet multis miseriis. Qui
egreditur & conteritur & fugit velut umbra. & numquā i
eodem statu permanet. Et dignum duxisti super huiusmodi aperire
oculos tuos. & ad uidere te cum meo iudicio. Quis potest
facere mundum de immundo conceptū semine. Nonne tu qui
solus es. Breues dies hominis sunt. numerus mensiū eius
apud te est. Constituisti terminos eius. quos preterire non potest.
Recede paululum abeo. ut requiescat. donec optata veniat. & tanq̃
mercenarii diei eius. Lignum habet spem. si fuerit succi
ditur. rursum q̃ pullulet. & rami eius pullulent. Si senuerit in terra
radix eius. & in pulverem mortuus fuerit cinis illius. ad humo
rem aque germinabit. & faciet frondem q̃si cum primū plantatum est.
Homo uir corruit & infirmatus est. & nudatus atq; consumptus. ubi ipso
est. Quomodo si recedant aque de mari & fluuius vacuefactus
arefactus fuerit homo cum dormierit non resurget. donec atteratur cel
lum non euigilabit nec consurget de somno suo. Quis mihi hoc tribuat
ut me in inferno protegas me & abscondas me. donec pertranseat
furor tuus. & constituas mihi tempus in quo recorderis mei.
Putasne mortuus homo rursum uiuet. Cunctis diebus quib;
nunc milito. exspectabo donec immutatio mea. Vocabis &
ego respondebo tibi. opi manuum tuarū porriges dexteram. Ly
quidem gressus meos dinumerasti. sed parce peccatis meis. Signa
sti quasi in sacculo delicta mea. sed curabis iniquitatē meā. Mons
cadens defluit. & saxum transfert de loco suo. Lapides ex
uuiant aquis. & alluuione paulatim terra consumit. Humanq;
simile p̃des. Roborasti eum paululum. ut pperet in eternū
transeat. Immutabis faciem eius. & emittes eū. Sue nobiles fue
rint filii eius. siue ignobiles ñ intelliget. Nisi tamen caro eius dolebit
dolebit anima illius. super semetipsum lugebit.

Respondens aut elyphaz themanites dixit. Numquid sapiens respon
debit quasi in ventum loquens. & implebit uentre suum ardo
rem. Arguit ut nō bis. quia ei quasi cum eo loqtur qd
ñ expedit. Thamquam nec ei timorem dei ostendit. & cultū pietatis
auferat. Occulta enim iniquitas tua docet os tuum. & imitaris lin
guā blasphemantium. Condemnabit te os tuū. & ñ ego. labia
tua respondebūt tibi. Numqd tu primus homo natus es. & ante colles
formatus. Numqd consiliū dei audisti. & inuestigare te
cit sapientia. O uos nostri ignoramus. Quid intelligis qd
nescimus. Et senex & antiqui sumus. multo uenerabiliores
qm patres tui. Numqd grande est tibi consolatio tua. Sermo
tui pauca hoc prohibent. Quid te elevat cor tuū. & quare magna
loquuntur oculi tui. Quia contra deum fles oculis. Quid enim
sine uno. ne pfert homo sermones similes uentoz. Quid
est homo ut immaculatus sit. & ne iustus appareat natus de mulier.
Ecce sanctis eius nemo immutabilis. & celi non sunt mundi in
spectu eius. quanto magis abhominabilis & inutilis homo. q̃ bibit
quasi aquā iniquitatem. Ostendā tibi audi me qd mihi narra
bo. Sapientes confitebunt patres suos quib;
solis data est terra. & non transibit alienus per eos. Impius superbit
superbit. & numerus annoz meoz ceruicibus
ei. Sonus terroris semp in auribus eius. & cum pax sit ille insidias
suspicatur. Non credit qd reuerti possit de tenebris. ad lucē. cir
cumspectans undiq; gladium. cum se mouerit ad querendum
panem. nouit qd parata sit in manu eius tenebrarum dies. Terre
bit eum et conturbabit eum. & quasi regia paratus ad bellum. Eo enim
extendit adversus deum manum suā. & contra omnipotentem roboratus est. Cucurrit adversus eum erecto collo. &
pinguissimis armis munitus est. Operuit facies eius crassitudo. & de la
teribus eius arundines pendebant. Habitabit in civitatibus desolatis. &
in domibus desertis que in tumulos fuerunt redacte. Non ditabit
nec perseverabit substantia eius. nec imitabitur in terra radix sua. nec
ramus de viridario. Remanet ei area facta flamma. & in aspere
sione eius. Non credat frustra errore deceptus. qd aliud pro
mercedem det sibi. Ante quam dies impleat peribit. & manipulus eius
vacua quasi uinea imprimo flore uua sua. et quasi oliua pici
at florem suum. Congregatio autem hypocritarum sterilis. & ignis de
uorabit tabernacula eoz. qui munera libenter accipiunt. Concepit
dolore & peperit iniquitatem. & uterus eius parauit dolos.
Respondens iob dixit. Audiui frequenter talia. consolatores onero
si omnes uos estis. Numquid habebunt finem uerba uentosa. aut
quid abi molestum tibi et loquaris. Loquerer & ego similia uri
uestri loqui. si anima eius anima mea. pro anima mea. consolarer
& ego uos sermonib: & moueret capitis mei super uos. roborarem
uos ore meo. & moueret labia mea. qui parcit uobis. Si: quid
agam. Si loquar. fuero in quietus dolor meus. & si tacuero. quid
recedet a me. Nunc autem oppressit me dolor meus. & mihi illusisti
ruine mee. Et facta es mihi in testimonium. & surrexit contra me.
& falsiloquus adversus faciem meam contradicent mi.
Colligent fratres suum unus & communient in interitum amici
mei dicunt. Et oculi mei caligauerunt. & quasi umbra membra mea
aliquid abi molestum et si loquaris. Numquid pauca & ego similia
uri loqui. si anima eius anima mea. pro anima mea. consolaris
& ego uos sermonib: & moueret capitis mei super uos. roborarem
uos ore meo. & moueret labia mea. qui parcit uobis. Si: quid
agam. Si loquar

abinnocentia mea. & iustificatione mea quia coram deo sum.
Nocentium reprehendit me cor meum in omni vita mea. Secure
impius nuncupatus sum. & adversarius mi⁹ qui iniquus. Quo
enim spes est hypocrite. si avare rapiat & non liberet deus animam
ei. Numquid clamorem eius audiet deus. cum venerit super illum
angustia. Nunquid poterit omnipotentem deo delectari. & invocare
eum omni tempore. Docebo vos per manum dei que sint in deo
habeatis nec abscondam. Ecce vos omnes nostis. & quid sine causa
vana loquimini. Hec est pars hominis impii apud deum. &
hereditas violentorum. quam ab omnipotente suscipient. Si multa
plicati fuerint filii eius. in gladio eorum erunt & nepotes eius non satia
buntur pane. Qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in corruptione.
& vidue illius non plorabunt. Si congregaverit quasi terram argen
tum. & sicut lutum preparaverit vestimenta. preparabit quidem.
sed iustus vestietur illis. & argentum innocens dividet. Edificavit
velut ficus aranea domum suam. & sicut custos fecit umbraculum. Dives
cum dormierit nichil secum auferet. aperiet oculos suos & nichil
inveniet. Apprehendet eum quasi aqua inopia. nocte opprimet eum tempestas. Tollet eum ventus urens. & auferet. &
velut turbo rapiet eum de loco suo. & mittet super eum & non parcet.
De manu eius fugiens fugiet. & stringet super eum manus suas.
& sibilabit super illum intuens locum eius. Habet argenti vena
rum suorum principia. & auro locus est in quo conflatur. Ferrum
de terra tollitur. & lapis solutus calore in es vertitur. Tempus
posuit tenebris. & universos fines ipse considerat. Lapidem
quoque caliginis & umbram mortis dividet. torrens a populo
peregrinante effossus est. per egenos hominum & minos
tata de qua oriebatur panis in loco suo. igne subversa est.
Locus saphiri lapides eius. & glebe illius aurum. Semitam
ignorant aves. nec oculus est vultur⁹. Non calcaverunt eam filii
institoris. nec pertransibit per eam leena. Nos fortem
extendit manum suam. subvertit a radicibus montes. In
petris rivos excidit. & omne pretiosum vidit oculus eius. Profunda
a gregi fluvios scrutatus est. & abscondita producit in lucem.
Sapientia autem ubi invenitur. Quis est locus intelligentie.
Nescit homo pretium eius. nec invenietur in terra suavium viventium.
Abyssus dixit non est in me. & mare loquitur non est mecum. Non dabit
aurum obrizum pro ea. nec appendetur argentum in commu
tatione eius. Non conferetur tincto indice coloribus. nec lapide
sardinum preciosissimo vel saphyro. Non adequabit ei aurum vel
vitrum. nec commutabuntur pro vasa auri excelsa & eminen
tia. & ne memorabuntur in comparatione eius. Trahet autem sapien
tia de occultis. & intelligentia de abscondito. nec cinctur⁹ mundissime componetur. Unde ergo sapientia venit.
Et quis est locus intelligentie. Abscondita est ab oculis
omnium universorum. Volucres quoque celi latent. Perditio & mors
dixerunt. Auribus nris audivimus famam eius. Deus intelligit
viam eius. & ipse novit locum illius. Ipse enim fines mundi in
tuetur. & omnia que sub toto sunt respicit. qui ventis fecit pondus
& aquas appendit in mensura. Quando ponebat pluviis legem.
& viam procellis sonantibus. tunc vidit illam & enarravit & pre
paravit & investigavit. Et dixit homini. Ecce timor domini
ipsa est sapientia. & recedere a malo intelligentia.
Addidit quoque iob assumens parabolam suam & dixit. Quis mihi tribuat
ut fiam sicut in mensibus pristinis. secundum dies quibus deus custodiebat me.
Quando splendebat lucerna eius super caput meum. & ad lumen eius
ambulabam in tenebris. sicut fui in diebus adolescentie mee. quando
dulcedine dei erat in tabernaculo meo. quando erat omnipotens mecum. &
circumstantie mee pueri mei. quando lavabam pedes meos butyro.
& petra fundebat mihi rivos olei. quando procedebam ad portam
civitatis. & in platea parabant cathedram mihi. Videbant me
juvenes & abscondebant se. & senes consurgentes stabant. Principes
cessabant loqui. & digitum super os ponebant. aures audientium
tacebant. & lingua eorum guttur suo adherebat.
Aures audientes beatificabant me. oculus videns testimonium
reddebat mihi. quod liberassem inopem clamantem & pupillum cui non erat
adjutor. Benedictio perituri super me veniebat. & cor vidue
consolatus sum. Justitia indutus sum. & vestivit me sicut vestimento
& diademate judicio meo. Oculus fui ceco. & pes claudo.
Pater eram pauperum. & causam quam nesciebam diligentissime in
vestigabam. Conterebam molas iniquo. & de dentibus illius auferebam predam.
Dicebam quoque in nidulo meo moriar. & sicut palma multiplicabo dies.
Radix mea aperta est secus aquas. & ros
morabitur in messione mea. Gloria mea semper innovabitur. & arcus
meus in manu mea instaurabitur. Qui me audiebant expectabant
sententiam meam. & tacentes erudiebant ad consilium meum. &
post verba mea non addebant loqui. stillabat super illos eloquium meum.
Expectabant me sicut pluviam. & os suum aperiebant quasi ad imbrem
serotinum. Si quando ridebam ad eos non credebant. & lux vultus
mei non cadebat in terram. Si voluissem ire ad eos. sedebam primus.
Et cum sederem quasi rex circumstante exercitu. eram tamen merentium
consolator. Nunc autem derident me iuniores tempore. quorum non
dignabar patres ponere cum canibus gregis mei. quorum virtus
manuum quid erat mihi. in quibus ipsa perierat senectus. in egestate &
fame sterilesque fugiebant in solitudine squalentes
calamitate & miseria. & mandebant herbas & arbores cor
tices. & radix iuniperi erat cibus eorum. Qui de communibus ista
rapiebantur cum singula reperissent cum clamore currebant.
Quasi ad latronem. habebatur eorum incursus. ut eicerentur super
terram. Habitabant torrentium incolentes rupes super
foveam. Quorum in deserto latebant. & ee sub sentibus decu
bitus computabantur. filii stulti. & ignobilium. & minus apparentes
terre. nunc facta sum canticum eorum. & factus sum eis in
proverbium. Abominantur me & longe fugiunt a me. & faciem
mei conspuere non verentur. Pharetram enim suam aperuit & afflixit
me. & frenum posuerunt in ore meo. Ad dexteram orientis talus
meus surrexerunt. Pedes meos subvertere & oppri
mere sunt conati. quasi fluctibus semitas suas. Dissipaverunt
me. instigatores sunt mei & prevaluerunt. & non fuit qui ferret auxi
lium. Quasi per murum murum aperientem irruerunt super
me. & in medio miserie devolutus sum. Redactus sum in nichilum. abs
tulit quasi ventus desiderium meum. & velut nubes pertransiit
salus mea. Nunc autem in semetipsa marcescit anima mea. &
possident me dies afflictionis. Nocte os meum perforatur doloribus
& que me comedunt non dormiunt. In multa caligine ecce
stamen vestimenti mei. & quasi capitium tunice circumdedit me.
Comparavit me luto. & assimilatus sum cinieri. Clamo
ad te & non exaudis. sto. & non respicis me. Mutatus es in crudelem. & in duritia manus tue adversaris mihi. Elevasti me
quasi super ventum ponens. elisisti me valde. Scio quoniam tra
des me. ubi constituta est domus omnis uivens. Verumtamen
ad consumptionem non extendes manum tuam. & si corruerint
ipse salvabis. Siccabam quondam sup eum quasi turbo erat. & com
pungebat anima mea pauper. Expectabam bona. & venerunt mihi
mala. Prestolabar lucem. & erupere tenebre. Intestina mea
efferbuerunt absque ulla requie. Preoccupaverunt me dies afflictio
nis. Merens incedebam sine furore. consurgens in turba
mala. Frater fui draconum. & socius struthionum. Cutis mea
denigrata est super me. & ossa mea aruerunt pre caumate.
Versa est in luctum cythara mea. & organum meum in vocem
flentium. Pepigi fedus cum oculis meis. ne cogitarem quidem
de virgine. Quam enim partem haberet in me deus desup. hereditatem omnipotens de excelsis. Numquid non perditio est iniquo.
& alienatio operantibus iniustitiam. Nonne ipse considerat
vias meas. & cuncta gressus meos dinumerat. Si ambulavi
cum vanitate & festinavit in dolo pes meus. Appendat me
justa statera. & sciat deus simplicitatem meam. Si declinavit
via mea gressus meus de via. & si secutum est oculus meus cor meum.
in manibus meis. si adhesit macula faciei mee & alius comedat.
& progenies mea eradicetur. Si decepta est cor meum super mulie
re. & si ad ostium amici mei insidiata sum. soror mea molatur
uxor mea. & super illam incurventur alii. Hoc enim nefas
est & iniquitas maxima. Ignis est usque ad perditionem devo
rans. omnia eradicans genimina. Si contempsi subire judi
cium cum servo meo & ancilla mea. cum disceptarent adversum me.
Quid enim faciam cum surrexerit ad judicandum deus. & cum quesie
rit quid respondebo ei. Nunquid non in utero fecit eum qui illum
aptavit est & formavit me in vulva una. Si negavi quid
voluerunt pauperibus. & oculos viduе expectare fecerim.
buccellam meam solus. & non comedit pupillus ex ea. quia ab
infantia mea crevit mecum misericordia. & de utero matris mee egressa est mecum. Si despexi prereuntem quod non haberet. in
vestimentum. & absque operimento pauperem. Si non benedixerunt
lumbi ejus. & de velleribus ovium mearum calefactus est. Si levavi
super pupillum manum meam. etiam cum videre me in porta supe
rem. humerus meus a junctura sua cadat. & brachium meum cum
osse frangatur. Semper enim quasi tumentes super me
fluctus timui dei. & pondus eius ferre non potui. Si putavi aurum
robur meum. & fulvo dixi fiducia mea. Si lecta sunt super
multos divitie mee. & quia plura manus reperit mea sua. Si vidi solem cum fulget & lunam incedentem clare. & lete
habuit abscondita cor meum. & osculatus sum manum meam ore meo
quod est iniquissima nequitia & negatio contra deum altissimum. Si
gaudisus sum ad ruinam ejus qui me oderat. & exultavi quod invenisset
eum malum. Non enim dedi ad peccandum guttur meum. ut exposcerem
maledicendo animam ejus. Si non dixerunt viri tabernaculi mei. quis
det de carnibus ejus ut saturemur. Foris non mansit peregri
nus. ostium meum viatori patuit. Si abscondi quasi homo peccatum
meum. & celavi in sinu meo iniquitates meas. Si exterruit me
multitudo populi. & despectio propinquorum terruit me. & non
magis tacui. nec egressus sum ostium. Quis mihi tribuat audito
rem ut desiderium meum impleat deus. & librum scribat qui con
tendit mecum. ut in humero meo portem illum. & circumdem illi quasi
coronam michi. Per singulos gressus meos pronuntiabo illum.
& quasi principi offeram illum. Si adversum me terra mea clamat.
& cum ipsa sulci ejus deplorent. si fructus eius comedi absque
denario. & animam agricolarum afflixi. pro frumento oriatur mihi
urbulus & pro hordeo spina. Finiti sunt sermones iob.
Siluerunt autem tres viri ut responderent iob. eo quod justus videretur
coram eis. Iratusque indignatus est helyu filius barachel buzites
de cognatione ram. iratus est autem adversum iob. eo quod justificaret
animam suam. Porro adversum amicos eius iratus est. eo quod
non invenissent responsionem rationabilem. sed tantummodo con
demnassent iob. Igitur helyu expectaverat iob loquentes. eo quod
seniores essent qui loquebantur. Cum autem vidisset. quod responsionibus
non posset. iratus est vehementer.
Respondensque helyu filius barachel buzites dixit. Junior sum
tempore. vos autem antiquiores. Propterea timui. & expavi ostendere
vobis meam scientiam. Speraban enim quod etas plurimos
loqueretur. & annosa multitudo doceret sapientiam. Sed verum
deus spiritus est in hominibus. & inspiratio omnipotentis dat intelligen
tiam. Non sunt longevi sapientes. nec senes intelligunt judicium
Ideo dicam. Audite me & ostendam vobis mea quoque scientia.
Expectavi enim sermones vestros. audivi prudentias quam diligenter
discrepantium sermonibus. & donec putaba vos aliquid dicere.
sustinebam. Sed ut video non est qui arguere possit iob. & res
pondere ex vobis sermonibus ejus. ne forte dicatis invenimus
quam. Os percutiat eum non homo. Nichil locutus est mihi. & ego non
secundum sermones vestros respondebo ei. Expavimus. & non respon
derunt ultra. abstulerunt ergo a se eloquia. Quia expectavi &
non sunt locuta. steterunt. nec responderunt ultra. Respondebo
& ego pars mea. & ostendam scientiam meam. Plenus sum
enim sermonibus. & coarctat me spiritus uteri mei. Ecce venter meus
mustum absque spiraculo dolii qui novus dirumpitur. Loquar
& respirabo paululum. aperiam labia mea & respondebo.
Non accipiam personam viri. & deum homini non adequabo. Nescio
quam diu subsistam. & si post modicum tollat me factor meus. Audi
igitur iob eloquia mea. & omnes sermones meos ausculta. Ecce
aperui os meum. loquatur lingua mea intuitus mei. Simplicitatem
cordis mei sermones mei. & scientia labia mea pure loquentur.
Spiritus sancti fecerunt me. & spiraculum omnipotentis vivificavit me. Si
potes responde mihi. & contra faciem meam consiste. Ecce secundum
deum & te ipse fictus sum. & ego de eodem luto formatus sum. Verumtamen
timor meus non exterret te. & eloquium meum non erit grave tibi.
Dixisti ergo in auribus meis. & vocem verborum audivi.
Mundus sum absque delicto. & immaculatus. & non est iniquitas in
me. quia querelas meas reperit. ideo arbitratus est me inimicum sibi.
Posuit pedem meum in nervo. & observavit omnes semitas meas. Ecce
in hoc non es justificatus. respondeo tibi quia major est deus homine.
Contra eum disputas. quia non reddit omnium rationem
verborum suorum. Semel loquitur deus. secundo idipsum non repetit. Per somnium
in visione nocturna. quando irruit sopor super homines.
& dormiunt in lectulo. tunc aperit aures viros. & erudiens eos
instruit disciplina ut avertat hominem a malo quod fecerat. & liberet

cum de superbia. eruens animam ei? de corruptione & vita
illius ne non transeat in gladium. Incipiat quog: p dolore
in lectulo. & omnia ossa eius marcescere faciat. Abhomina
bilis fit in vita sua pramp. & anime illius abusiani desidera
bilis. Tabescat caro eius. & ossa que tecta sunt nuditatibus
Appropinquant corruptioni anime eius. & vita illi mortifera.
Si fuerit pro amicis loquentis unus de millibus. ut adnuncietur
hominis equitudinem. misereberi eius & dicet. Libera eum ut
non descendat in corruptionem. inueni ng? in pplete. Consump
ta est caro eius a supplicijs. reuertatur ad dies adolescentie sue.
Deprecabit dm & placabilis erit ei. & videbit faciem eius in iu
bilo. & reddet homini iustitiam suam. Respiciet homines
& dicet: Peccaui & uere delqui. & ut eram dignus non recepi.
Liberauit animam suam ne pgeret in interitum. & illumina
bitur uita eius. Ecce hec omnia operatur dominus. bis. trina
tos ut reuocet animas eorum a corruptione. & illuminet lumine
viuentium. Attende iob & audi me. & tace dum ego loquar.
Si aut habes quid loquaris. respondemi. Loquere. Volo
enim te apparere iustum. Quod si non habes audi me. tace. &
docebo te sapientiam.

Pronuncians ait: helihu. etiam hec locutus est. Audite sapi
entes verba mea. & erudita auscultate me. Auris enim uba
ta probat. & guttur escas gustu diiudicat. Iudicium eligamus
nobis. & inter nos videamus quid sit melius. quia dixit iob
iustus sum. & dominus subuertit iudicium meum. In iudicando
enim mendacium est. violenta sagitta mea. absq: ullo
peccato. Quis est vir ut est iob. qui bibit subsannationem
quasi aquam. Qui gradit cum operantibus. iniquitatem. & ambu
lat cum viris impijs. Dixit enim non placebit viro deo.
etiam si cucurrerit cum eo. Ideoque cordati audite me. Absit
a deo impietas. & ab omnipotente iniquitas. Opus enim ho
minis reddet ei. & iuxta vias singulos. reficiet. Vere enim
deus non condemnabit frustra. nec omnipotens subuertet iudicium.
Quem constituit alium super eam. aut quem posuit super orbe
quem fabricatus est. Si dederit ad eum cor suum spiritum ei
& flatum ad se traxerit. defecit. omnis caro simul. & homo
in cinerem reuertetur. Si quid habes intellectum audi quod dicit.&
auscultа uocem eloquii mei. Numquid qui non amat iudicium
sanari potest. Et quomodo tu eum qui iustus est in tanta con
demnas. Qui dicit regi apostata. qui vocat duces im
pios. qui non accipit personas principum. nec cognouit ortum
eum cum discrearet. contra pauperem. Opus enim manuum
eius sunt. unuersi subito morientur. & in media nocte turba
buntur populi. & pertransibunt. & auferent violentum absq:
manu. Oculi enim eius super vias hominum. & omnes gressus eo
rum considerat. Non sunt tenebre. & non est umbra mortis. ut
abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. Nec enim ultra
in homine poterit diem. ut veniat ad deum in iudicium. Conteret
multos et innumerabiles. & stare faciet alios pro eis. Nouit em
opera eorum. & idcirco inducet nocte & conterentur. Quasi im
pios percussit eos. in locum videntium qui quasi de industria
recesserunt a me. & omnes vias eius intelligere noluerunt.
ut pervenire faceret ad eum clamorem egeni. & audire vocem
pauperum. Ipse enim concedente pace. quis est qui condemnet.
Et cooperiente faciem. quis est qui contemplari eum
Et super gentem est & super omnes homines. qui regnare
facit hominem ypocritam. propter peccata populi. Quia si ego
locutus sum ad deum. et ait. non peccabo. Si extra eum videor me
si iniquitatem locutus fuerim. ultra non addam. Numquid a te deus
expetet eum qui displicuit tibi. Tu enim cepisti loqui ego
O si quid noueris melius loquere. Vir intelligens et loquatur
mecum. & vir sapiens audiet me. Iob autem stulte locutus est:
& verba illius non sonant disciplina. Propterea pbitebo
ut ad finem nec desinas ab omnibus iniquitatibus. qui addidit
super peccata sua blasphemia. inter nos autem constringatur. &
coram adiudicium procedet sermonibus suis deus.
Qui? helihu hec rursum locutus est. Numquid equa tibi videtur
tua iustitia ut diceres. iustior deo sum.? Dixisti enim. Non
placet. vel quid tibi videtur si ego peccauero.
Ideo respondebo tibi sermonibus tuis. & amicis tuis eorum.
Suspice celum & intuere. & contemplare athera. quo altior
este. Si peccaueris quid ei nocebis. & cum multiplicate
fuerint iniquitates tue quid facies contra eum. Porro si
iuste egeris quid donabis ei. aut quid de manu tua accipiet.
Homini qui similis tui est. nocebit impietas tua. & filius
hominis adiuuabit iustitia tua. Propter multitudinem
calumniarum. clamabit. & non audietur ppter brachium potentis.
Et non dicit. Vbi est deus qui fecit me. Qui dedit can
tica in nocte. qui docet nos super iumenta terre. super volucres
celi erudit nos. Ibi clamabit & non exaudiet. propter superbia mo
rum. Non audiet frustra deus. & omnipotens considerabit
singula. Etenim si videris non considerat. quid eram ei quando
tacebam. Nunc autem non inferet furorem suum. nec ultionem
sedule valde. Ergo frustra iob aperuit os suum. & absq: scien
tia verba multiplicat.

Adhuc quog: helihu hec locutus est. Sustine me paululum &
ostendam tibi. Adhuc enim habeo quod pro deo loquar. Repe
tam scientiam meam a principio. & operabor meum probabo
factum. Vere enim absq: mendacio sermones mei. & perfecta
scientia probatur in. Qui potentes non abicit cum & ipse sit potens
cum. sed non saluat impios. & iudicium pauperibus tribuit.
Non auferet a iusto oculos suos. & reges in solio collocat eos
perenniter. & illi erigentur. Et si fuerint in catenis & te
neantur funibus paupertatis. indicabit eis opera eorum & scelera
eorum quia violenti fuerunt. Revelauit aurem eorum ut
corripiat & loquitur ut reuertantur ab iniquitate. Si audi
erint & obseruauerint complebunt in bonis dies suos. &
annos suos in gloria. Si autem non audierint transibunt per
gladium. & consumentur insipientia. Simulatores corde cal
lidi ponent iram dei. neq: clamabunt cum vincti fuerint.
Morietur in tempestate anima eorum. & vita eorum inter effemi
natos. Eripiet pauperem de angustia sua. & revelabit in tribula
tione aurem eius. Iam salebit te de ore anguste latissimo.
& non habebis fundamentum subiecte. Requies autem mensis cop
erientis placentudine. causa eius quasi semper indignata est. Causa
iudicium. recipiet. Noli te? super hec in mentem mittere ut aliquid

opprimas. nec multa cudo dolos. inclinet te. Depone mag
nitudine tuam absq: tribulatione. & omnes robustos for
titudine ne perabas nocte. ut ascendant populi pro eis. Caue ne
declines ad iniquitatem. hanc enim cepisti sequi post miseriam.
Ecce deus excelsus in fortitudine sua. & nullus ei similis in legis
latoribus. Quis poterit scrutari vias eius. Aut quis audebit
dicere operatus es iniquitatem. Memento quod ignores
opus eius. de quo cecinerunt viri. Omnes homines uidere
eum. unusquisq: intuetur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam
nram. Numerus annorum eius inestimabilis. Qui auferet stillas
pluuie. & effundet imbres ad instar gurgitum. q de nubibus
fluunt q pluunt super cuncta desuper. Si voluerit extendere
nubes quasi tentorium suum. & fulgurare lumine suo de
super cardines qq: maris operiet. Per hec enim iudicat populos.
& dat escas multis mortalibus. Inuolans absconditum lucem. & p
precipit ei ne ueniat. Annunciat de ea amico suo quod
possessio eius sit. & ad eam possit ascendere. Super hac re expa
uit cor meum. & emotum est de loco suo. Audite audito
nem uocis eius. & sonitum de ore illius procedentem.
Subtus omne celum ipse considerat. & lumen illius super terminos
terre. Post eum rugiet sonitus. tonabit voce magnitudinis
sue. & non investigabitur cum audita fuerit vox eius. Tonabit deus
mirabiliter in voce sua mirabili. Qui facit magna & inscrutabilia. q? preter
num non recognoscentur. Qui precipit nivi ut descendat super terram. & hyemi imbri
bus. & imbri fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat. ut noverint
singuli opera sua. Ingredietur bestia latibulum. & in antro suo mo
rabitur. Ab interioribus egredietur tempestas. & ab arcturo frigus.
Flatu dei concrescet gelu. & rursum latissime fundentur aque. Fru
mento desiderat nubes. & nubes spargunt lumen suum. Que
voluntate per circuitum gubernantur. ut quecumque imperauerit
ei super facie orbis terre. in finibus
ebus. sive in una virga. sive in misericordia. sive in quocumque
loco inuenerit eas. Auscultа hec iob. sta & considera mirabilia dei.
Numquid scis quando precepit deus pluuie. ut ostenderent lucem nubium
eius. Numquid nosti semitas nubium magnas & perfectas scien
cias. Nonne estimasti eas calida tunica. cum perflat terra
ex austro. Tu forsitan eum condidisti cum fabricatus est celos. qui solidissimi
quasi ere sunt. Ostende nobis quid dicamus illi. Nos enim
involuti tenebris. quis narrabit ea que loquor. Etiam
si loquens fuerit homo deuorabitur. Nec ne ut videat hoc. subti
taer agit nubes. & ventus transiens fugabit eas. Ab
aquilone aurum venit. & ad deum formidolosa laudatio. Ignem
invenire non possumus. magnus fortitudine & iudicio & iustitia
enarrari non potest. Ideo eum timebunt homines. & non audebit
contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes.
Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Quis est iste in
volvens sententias sermonibus imperitis. Accinge sicut vir
lumbos tuos. interrogabo te. respondebis mihi. Vbi eras quando po
nebam fundamenta terre. Indica mihi si habes intelligentiam.
Quis posuit mensuras eius si nosti. vel quis extendit super eam li
neam. super quo bases eius solidate sunt. Aut quis collocauit
lapidem angularem eius cum me laudarent simul astra matutina.
& iubilarent omnes filii dei. Quis concluserit ostijs mare ge
dentis erumperet quasi de vulva procedens. Cum ponerem
nubem vestimentum eius. & caliginem illud quasi pannis infantis
obuolucrem. circumdedi illud terminis meis. & posui vectem
& ostia. Et dixi. Usq: huc venies & non procedes amplius. & hic
confringes tumentes fluctus tuos. Numquid post ortum meum
precepisti diluculo. & ostendisti aurore locum suum. & tenuisti
extremitates terre. & excussisti impios ex ea.
Reformatur velut lutum signaculum. & stabit sicut vestimentum.
Auferetur a impijs lux sua. & brachium excelsum confringetur.
Numquid ingressus es profundum maris. & in novissimis abysci
deambulasti. Numquid aperte sunt tibi portе mortis. & ostia
tenebrosa vidisti. Numquid considerasti latitudinem tue
Indica mihi si nosti omnia. in qua habitat lux. & tenebrarum
quis locus sit. ut ducas unumquodque ad terminos suos. & intel
ligas semitas domus eius. Sciebas tunc quod nascereris. & in
numerum dierum tuorum maximus. Numquid ingressus es the
sauros nivis. & thesauros grandinis aspexisti. Quos pre
parauit in tempus hostis. in die pugne & belli. Per quam viam spar
gitur lux. dividitur estus super terram. Quis dedit vehementissimum
imbri cursum. & sonantibus cadentium ictibus. Ut pluat super terram
absq: homine in deserto ubi nullus mortalium commoratur.
Ut implens horrida & desolata. & producat herbas virentes.
Quis est pluuie pater. vel quis genuit stillas roris. De cuius vtero egressa
est glacies. & gelu de celo quis genuit. Forsitan dices mihi. Lapidat
aq? durantur. & superficies abyssi constringitur. Numquid nunquid
nabis micantes stellas pliades. aut gyrum arcturi poteris
dissipare. Numquid poteris ligare micantem sydus. aut gressus vesperi
peri super filios hominum confugere facere. Numquid nosti ordi
nem celi. & pones rationem eius in terra. Numquid eleuabis in
bula uocem tuam. & impetus aquarum operiet te. Numquid mittes
tes fulgura & ibunt & revertentia dicent tibi assumus.
Quis posuit in visceribus hominis sapientiam. vel quis dedit gallo
intelligentiam. Quis enarrauit celorum ordinem. & concentum
eli quis dormire faciet. Quando fundebat pulvis in humum. &
glebe compingebantur. Numquid capies leene predam. & animas
catulorum eius implebis. Quando cubant in antris & in spelun
cis insidiantur. Quis preparat cornico escam suam. quando pulli eius
ad deum clamant. vagantes eo quod non habeant cibos.

Numquid
nosti tempus parturiendis ibicum inspexisti. & parturientes cervas ob
servasti. Dinumerasti menses conceptus earum. & scisti tempus
parturiendi earum. Incurvantur ad fetum & parturiunt. & rugitus
emittunt. Separantur filii earum & pergunt. & non revertuntur
ad eas. Quis dimisit onagrum liberum. & vincula eius quis dissolvit.
Cui dedi in solitudine domum. & tabernacula eius in terra salsuginis. Contemnit multitudinem civitatis. clamo
rem exactoris non audit. Circumspicit montes pascue sue. & virens
quecq: perquirit. Numquid volet rinoceros seruire tibi.
aut morabitur ad presepe tuum. Numquid alligabis rinoceros
ad arandum sulco tuo. aut confringet glebas vallium post te.
Numquid fiducia habebis in magna fortitudine ei. & derelinques
ei labores tuos. Numquid credes ei quia reddat semen tuum.
& aream tuam congreget. Penna struthionis similis est pennis
herodii & accipitris. Quando derelinquit ova sua. in terram

INNOMINE·DO
MINI·INCIP·LIBER
REGVM·QVI·DR
MALACHIM·MALA

VIT·VIR·VNVS
DE·RAMATHAI
SOPHIM·DE·MŌ
TE·EFFRAI·ET
NOM̄·EIVS·ELC
ANA·FILIVS·HIE
ROBOA·FILII·HELI
FILII·THAV·FILII
SUPh·EFFRATE
ET·HABUIT·DUAS
UXORES·NOMEN
UNI·ANNA·ET·N
SCDE·FENENNI
PERTq·FENE
NE·FILII·ANNE
AUTEM·N·ERANT
LIBERI·ETASC
DEBAT·VIR·ILE
DE·CIVITATE
SUA·STATUTIS
DIEBUS·UT·AD
ORARET·ET·SA
CRIFICARET·DO
MINO·EXERCTUUM
ISYLO·ERANT
AUTEM·IBI·DUO·FI
LII·HELI·OFNI·ET

Numeri libri xx

finees sacerdotes domini. Venit q̄ dies ut immolaret helcana. deditq; fenenne uxori sue & cunctis filiis eius & filiabus: partes. Anne autē dedit partē unā tristis: quia amabat eā: dominus autē concluserat uulua eius. Affligebat quoq; eā emula eius. & uehementer angebat. i tantum ut exprobraret. q̄d conclusisset dominus uulua eius. Sic q̄ faciebat p singulos annos. Cumq; rediret tempore ascendendi templum domini. & sic prouocabat eā. Porro illa flebat. & nō capiebat cibum. Dixit q̄ helcana uir eius. Anna cur fles. & quare nō comedis. & q̄m obrē affligit cor tuum. Numq̄d nō ego melior sum tibi q̄m decē filii. Surrexit autē anna postq̄m comederat in silo & biberat. & heli sacerdote sedente sup sellam ante postes templi domini. ea esse. amara animo. orauitq; dñm. & flens largē. & uotum uouit dicēs. Domine exercituum si. respiciens uideris afflictionē famule tue. & recordatē mei fueris. nec obliuisc̄ ancille tue. & dederis ei semen uiri: dabo eū dño omnib; diebꝫ uitę eius. & nouacula nō ascendet sup caput eius. Factum e aut cum illa multiplicaret preces coram domino. ut heli obseruaret os eius. Porro anna loquebat in corde suo. tantum. labia illius mouebant. & uox penit nō audiebat. Estimabat q̄ ebria esset. & increpauit eā heli dicens. usq; q̄ ebria eris. Digere paululū uinum q̄ bibisti. Respondens anna dixit. Nequaq̄m domine mi. Nam mulier infelix nimis ego sum. uinū q; & cicerā non bibi. sed effudi animā meā in conspectu domini. Ne reputes ancillā tuā q̄si unā de filiabꝫ belial. quia ex multitudine dolōris mei & meroris locuta sum usq; in presens. Et heli ait ei. Vade in pace & deus israel det tibi petitionē tuā quam rogasti eum. Et illa dixit. Inueniat ancilla tua gratiā in oculis tuis. Et abiit mulier in uiā suā & comedit. nullusq; illius amplius uultus est. sicut ante contristata. Et surgentes mane. & adorauerunt coram dño. reuersiq; sunt. & uenerūt in domum suā in ramatha. Cognouit autē helcana anna uxorē suam. & recordatē est ei dominus. Et factum est post circulum dierum. concepit anna & peperit filium. uocauitq; nomen eius samuel. eo q̄d a domino postulasset eum. Ascendit autē helcana & uniuersa domus eius. ut immolaret domino hostias sollemnes & uotum suum. & munera sua. Anna uero non ascendit. Dixit enim uiro suo. Non uadā donec ablactetur infans. & ducā eum. & apparebit coram domino. & manebit ibi usq; in. Dixitq; ei helcana uir eius. Fac quod bonum tibi uidet & mane donec ablactes eum. precorq; ut impleat dominus uerbum suum. Mansit q̄ mulier & lactauit filium suum. donec ablactauit eum. ablatre. Cū adduxisset eum secū postq̄m ablactauerat in uitulis tribꝫ & tribꝫ modijs farine & amphoram unam. & adduxit eum in domum domini in silo. Puer autē erat adhuc infantulus. & immolauerunt uitulum. & obtulerunt puerū heli. Et ait anna. Obsecro mi dñe mi ut uiuit anima tua. ego sum illa mulier que steti coram te hic orans ad puerum istū. Oraui. & dedit mihi dominus petitionē meā q̄m postulaui eū. Idcirco ego commodauī eum domino cunctis diebus quibus uixerit commodatus erit domino. Et adorauerūt ibi dñm. & orauit anna & ait: Exultauit cor meum in domino. & exaltatum est cornu meum in deo meo. Dilatatum est os meum super inimicos meos. quia lętata sum in salutari tuo. Non est sanctus sicut est dominus. neq; enim est alius extra te. & non est fortis sicut deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia. glantes. Recedant uetera de ore uestro. quia deus scientiarum dominus. & ipsi preparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est. & infirmi accincti sunt robore. Repleti prius. pro pane locauerunt se. & fames eius sacurata est. Donec sterilis peperit plurimos. & multos habentis filios infirmata est. Dominus mortificat & uiuificat. deducit ad inferos & reducit. Dominus pauperem facit & ditat: humiliat & sublimat. Suscitans de puluere egenum. & de stercore erigens pauperem. Ut sedeat cū principibus: & solium glorie teneat. Domini enim sunt cardines terre. & posuit super eos orbem. Pedes sanctorum seruabit. & impii in tenebris conticescent. quia non in fortitudine sua roborabitur uir. Dominum formidabit aduersarius eius. & super ipsos in celis tonabit dominus. Dominus iudicabit fines terre. & dabit imperium regi suo. & sublimabit cornu christi sui. Abiit autem helcana in ramatha domū suā. Puer autem erat ministrans coram domino ante faciem heli sacerdotis. Porro filii heli filii belial nescientes dominum. neq; officium sacerdotum ad populum. sed quicunq; immolasset hostiam. ueniebat puer sacerdotis cum coqueretur carnes. & habebat fuscinulam tridentem in manu sua. & mittebat eam in lebetem uel in caldariam. aut in ollam siue in cacabum. & omne quod leuabat fuscinula tollebat sacerdos sibi. Sic faciebant uniuerso israheli uenienti in silo. etiam antequam adolerent incensum. uenichat puer sacerdotis. & dicebat immolanti. Da mihi carnem ut coquam sacerdoti. non enim accipiam a te carnem cocturam. sed crudam. Dicebatq; ille immolans. Incendatur primum uxta morem hodie adipes. & tolle tibi quantum desiderat anima tua. Quę respondens aiebat ei. Nequaquam. Nisi eam dabis. aliquin tollam. Erat autem peccatum puerorum grande nimis coram domino. quia detrahebant homines sacrificio domini. Samuel autem ministrabat ante faciem dñi. accinctus ephod lineo. Et tunicā paruā faciebat ei mater sua. quā offerebat per singulos dies. cum uenerat cum uiro suo ut immolaret hostiā sollemnem. Et benedixit heli helcane & uxori eius. Dixitq; illi. Reddat tibi dominus semen de hac mulier ex hoc. pro fenore quod commodasti domino. Et abierunt in locum suum. Visitauit q̄ dominus annā. & concepit. & peperit ultra filios & duas filias. & magnificatus est puer samuel apud dominum.

Heli autem erat senex ualde. & audiebat omnia quę faciebant filii sui omni israheli. & quod dormiebant cum mulieribus: quę observabant ad ostium tabernaculi. & dixit eis. Quare facitis res huiusmodi quas ego audio res pessimas ab omni populo. Nolite filii mei. Non est enim bona fama quam ego audio ut transgredi faciatis populum domini. Si peccauerit uir uiro placare eum deus. Si autem in deum peccauerit uir. quis orabit pro eo. Et non audierunt uocem patris sui. quia uolebat dominus occidere eos. Puerabat autem samuel proficiebatq; & placebat. & deum simul & homines. Venit autem uir dei ad heli & ait ei. Hec dicit dominus. Numquid reuelatus sum domui patris tui. cum esset in egypto seruiens domui pharaonis. & elegi eum ex omnibus tribubus israhel mihi in sacerdotem. ut ascenderet ad altare meum. & adoleret mihi incensum. & portaret ephod coram me. & dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filiorum israhel. Quare calce abicitis victimam meam. & munera mea q̄ precepi offerri templo. & honorasti filios tuos magis quam me. ut comederetis primitias omnis sacrificii israhelitici populi mei. Propterea ait dominus deus israhel. Loquens locutus sum ut domus tua & domus patris tui ministraret mihi usq; in sempiternum. Nunc autem dicit dominus. Absit hoc a me. sed q̄ honorificauerit me glorificabo eum. Qui autem contemnunt me. erunt ignobiles. Ecce dies uenient. & precidam brachium tuum. & brachium domus patris tui ne senex in domo tua. & uidebis emulum habitationis tue in omnibus prosperis israhel. & non erit senex in domo tua omnibus diebus. Uerumtamen non auferam uirum tuum a mensa mea. ut deficiant oculi tui. & tabescat anima tua. & pars magna domus tue morietur cum adoleuerit. Hoc autem erit tibi signum quod ueniunt duo filii tui ophni & finees. moriemini ambo. & fundam mihi sacerdotem fidelem. qui omnia cor meum & animam meam faciat. Et edificabo ei domum fidelem & ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem ut quicunq; manserit in domo tua ueniat ut oret pro eo. & offerat nummum argenteum & cortam panis dicatque. Dimitte me obsecro ad unam partem sacerdotalem ut comedam buccellam panis. Puer autem samuel ministrabat domino coram heli. & sermo nimis erat preciosus. Non erat uisio manifesta. Factum est autem in diebus illis. heli iacebat in loco suo. & oculi eius cepissent grauari. nec uidere poterat. lucerna dei antequam extingueretur. Samuel autem dormiebat in templo domini. ubi erat archa dei. Et uocauit dominus samuel. Qui respondit ei. Ecce ego. Et cucurrit ad heli. & dixit. Ecce ego. uocasti enim me. Qui dixit. Non uocaui te. Reuertere & dormi. Et abiit & dormiuit. Et addidit dominus uocare rursum samuel. Consurgens q̄ samuel abiit ad heli. & dixit. Ecce ego quia uocasti me. Qui respn. Non uocaui te fili mi. reuertere & dormi. Porro samuel nondum sciebat dominum. nec reuelatus fuerat ei sermo domini. Et addidit dominus & tertio uocauit samuel. Consurgens q̄ samuel abiit ad heli. & dixit. Ecce ego quia uocasti me. Intellexit ergo heli quia dominus uocaret puerum. & ait ad samuel. Vade & dormi. Si dormierit uocare te uocet. Loquere domine quia audit seruus tuus. Abiit q̄ samuel & dormiuit in loco suo. Et uenit dominus & stetit & uocauit sicut uocauerat ceteris. Samuel. Samuel. Et ait samuel. Loquere domine quia audit seruus tuus. Et dixit dominus ad samuel. Ecce ego faciam uerbum in israhel. at quicunq; audierit auriculi eius tinnient. In die illa suscitabo contra heli omnia que locutus sum super domum eius. incipiam & complebo. Predixi enim ei q̄d iudicaturus esset domui eius in perpetuum. propter iniquitatem eius. quod nouerat indigne agere filios suos & non corripuerit eos. Idcirco iuraui domui heli q̄ non expietur iniquitas domus eius hostia aut munere usq; in sempiternum. Dormiuit autem samuel usq; mane. Aperuitq; ostia domus domini. samuel. & timebat indicare uisionem heli. Vocauit q̄ heli samuelem & dixit. Samuel fili mi. Qui respondit ait. Presto sum. Et interrogauit eum. Quis est sermo quem locutus est dominus ad te. Oro te ne celaueris me. Hec faciat tibi deus & hec addat. si absconderis sermonem ex omnibus uerbis quę dicta sunt tibi. Indicauit ergo samuel uniuersos sermones & nihil omnino celauit eum. Ille respondit. Dominus est. q̄d bonum est in oculis suis faciat. Crescebat autem samuel & dominus erat cum eo. Nec cecidit ex omnibus uerbꝫ eius in terram. Et cognouit uniuersus israhel a dan usq; bersabee. q̄d fidelis samuel propheta domini. Et addidit dominus ut appareret ultra in silo. & reuelaret se samuel in silo in uerbo domini. Factumq; est sermo samuelis ad uniuersum israhel. Et egressus est israhel obuiam philistheis in prelium. Et castrametati sunt iuxta lapidem adiutorii. Porro philistiim uenerant in aphec. & instruxerunt aciem contra israhel. Initoq; certamine. corruit israhel coram philistheis. & cesa sunt in campo pene quattuor milia uirorum. Et reuersus est populus in castra. Dixerunt maiores natu israhel. Quare percussit nos dominus hodie coram philistheis. Uenite & tollamus ad nos de silo arcam federis domini. & ueniat in medium nostrum. & saluet nos de manu inimicorum nostrorum. Misit ergo populus in silo. & tulerunt inde arcam federis domini exercituum sedentis super cherubin. Erant autem duo filii heli cum arca dei. ophni & finees. Cumq; uenisset archa federis domini in castra. iubilauit omnis israhel clamore grandi. & personuit terra. Audierunt philistei uocem lamentationis. & dixerunt. Quis est iste clamor magnus iste in castris hebreorum. Et cognouerunt q̄ archa domini uenisset in castra. Timuerunt philistei dicentes. Uenit deus in castra. Ue nobis. Non enim fuit tanta exultatio heri & nudius tertius. Ue nobis. Quis nos saluabit de manu deorum sublimium istorum. Hi sunt dii qui percusserunt egyptum omni plaga in deserto. Confortamini & estote uiri philistiim. ne seruiatis hebreis sicut illi seruierunt uobis. Confortamini & bellate. Pugnauerunt q̄ philistiim. & percussus est israhel & fugit unusquisq; in tabernaculum suum. Et facta est plaga magnissima nimis. Cecidit enim de israhel triginta milia peditum. & archa dei capta est. Duo quoque filii heli mortui sunt. ophni & finees. Cucurrit autem homo de beniamin de acie. & uenit in silo die illa scissis uestimentis & conspersus puluere caput. Cumq; ille uenisset. sedebat heli super sellam contra uiam speculans. Cor enim eius pauebat pro archa dei. Ingressus ergo homo nuntiauit in ciuitate. & ululauit uniuersa ciuitas. Audiens autem heli sonitum ululatus. ait. Quis est sonitus tumultus huius. Homo autem festinans uenit & nuntiauit heli. Porro heli erat nonaginta & octo annorum. & oculi eius caligauerant. nec uidere poterat. Dixit ergo homo ad heli. Ego sum qui de acie fugi. & hodie de castris profugi. Et ait heli. Quid actum est fili mi. Respondens nuntius ait. Fugit israhel coram philistheis. & plaga magna facta est in populo. Insuper & duo filii tui mortui sunt. ophni & finees. & archa dei capta est. Cumq; ille nominasset archam dei. cecidit heli de cathedra retrorsum iuxta ostium. & fracta est cervix eius. & mortuus est. Senex enim erat & grauis. Ipse iudicauit israhel quadraginta annis. Nurus autem eius uxor finees pregnans erat ualde. Que audito rumore quod archa dei capta esset. & socer suus & uir mortui essent. incubuit & peperit. Imminebant enim dolores eius. Et in ipso articulo mortis locutę sunt mulieres que stabant circa eam. Ne timeas. quia filium peperisti. Quę non respondit. nec intendit rei. Et uocauit puerum Ychabod. dicens. Transiit gloria ab israhel. Propter captam archam dei. & socerum & uirum. Et rursum ait. Transiit gloria ab israhel. quia capta est archa dei.

subito. Impso aũ momẽto mortuꝰ ẽ. Dixerunt ea ꝙ sta[illegible]
arca eam. Ne circa[illegible] quia[illegible] pepulit. Que ũ resp[illegible] neq;
animaduerte. Circumiere puerum hiezabod dices. Trans[illegible]
ꝙ ẽ la di de isrl. quia capta ẽ archa di. Et ꝑ socero suo. 7 puero
suo de Trans[illegible] ꝙ ẽ la di ab isrl. cogit capta ẽ occ archa di.,
philistiim aũ audierunt archam di. & assumpserunt eã lapide
adduxerũ ma[illegible]horum. Tulerunt philistiim archam di. & mole
runt eam in templum dagon. & statuerunt eã iuxta dagon. Cũq;
surrexissent diluculo altera die. & ecce dagon iacebat ꝓ
mitis ante archam di. Et tulerunt dagon. & restituerũt i loco
suum. Rursumq; mane die altera. consurgentes mane ecce dagon
iacebat in terra ꝓ facie sua in via eius. archa domini. Caput
autem dagon & due palme manuum abscise erant ꝓ limen
ei. Porro dagon truncus solus remanserat in loco suo. Ppe
hanc causam non calcant sacerdotes dagon & omnes q̃ ingredi
untur templum eius sup limen dagon in azoto usq; in hodiernum
diem. Aggravata ẽ aũt manus dñi sup azotios. & demo
liens eos. Et percussit eos in occultis. & in medio regionum.
illius. & nati sunt mures. & facta ẽ confusio mortis magne
in ciuitate. & perisse cos in secessu. parte nationum azoti
& fuere qui. Et perisse. et pestilentia. q̃ orta ẽ in eis. in illa
hora. Viderunt ea viri huius regionis plagam. dixerũt.
Non maneat archa dei isrl ꝓ nob. qm dura est manus eius sup
nos. & sup dagon deum nr̃m. Et mittentes congregauerũt omes
satrapas philistiim. & dixerunt. Quid faciemus de arca
dei isrl. Respondentes q; dixerunt. Circumducat archa dei isrl
Et circumduxerunt archam dei isrl. Illis autem circumducentibus. ea.
fuit manus domini per singulas ciuitates magna
nimis. & percussit eos uiros a minimo usq; ad maiorem. & compute
rebant. pruinentes scales eorũ. Iuerũt ergo
ad consilium. & fecerunt sibi sedes publicas. & misere archam
dei in medium. Cumq; intrasset archa dei in azaron. conclama
uerunt azarotii dicentes. Adduxerunt ad nos archã dei isrl.
ut interficiat nos & ꝓpl̃m nr̃m. Misere itaq; & congregauerunt
omes satrapas philistiim. quib; dixerunt. Dimittite archam
dei isrl. reuertatur in locum suum. & nr̃m faciat nos & ꝓpl̃m nr̃m.
Erebat enim pauor mortis in singlis urbib; & grauissima nimis
manus dei. Viri qq; q̃ mortui non fuerant. percutiebantur infirmi
tate inguinum. & ascendebat clamor ciuitatis usq; ad cælum.
Fuit q̃ archa domini in regione philistiim. septem mensib;
Et vocauerunt philistiim sacerdotes & ariolos dicentes. Quid
faciemus de arca dei. Indicate nob; quomodo remittamus
eã in locum suum. Quib; dixerunt. Si remittitis archa dei isrl
nolite omnino eam. sed quocumq; reddere ei. munuscula. Quod
dicitis. Quomodo. Quando placatus reddet eam nobis et auferet
Quid est. Quod ꝙ pro delicto reddere debeamus ei.
Respondentes dixerunt. Iuxta numerum principum philistiim. quinq;
anos aureos facietis. & quinq; mures aureos. quia plaga una
fuit omnib; & principib; uris. Facietis q; similitudinem anorũ
uestrorum. & similitudinem murium qui demoliti sunt terram. & dabi
tis isrl glã. si forte deus. manum suam aleuiet ab uris.
& a dijs ꝑ. Quare quemadmodum grauastis cor ꝑ
pharaonis & ꝑ
cos. & obtinuit. Nonne postquã percussit eos. tunc abierunt.
Nunc ergo arripite & facite plaustrum nouũ
& duas uaccas fetas. quib; non est impositum iugum. iungite
plaustro & reducite uitulos earum domum. colligitq; archa
dominꝰ & ponetis in plaustro. & uasa aurea q̃ reddetis ei
in donariũ ponetis in capsella ad latus eius. & dimittetis eã
uadare & aspicietis. Et si quidem per uiam finium suorum ascen
derit contra bethsames. ipse fecit nob; hoc malũ grande:
Sin aũt minime. sciemus q; non manu eius tetigit nos.
sed casu accidit. Fecere ita. & tulerunt duas
uaccas que lactabant uitulos iunxerunt eas plaustro. uitu
los earum. incluserunt domi. & posuerunt archã dei sup
plaustrum nouum. & capsellã que habebat mures aureos. &
similitudinem anor. Iuxta aũt directum uadunt per
viam que ducit bethsames. & tenuere uno calle. gradiebantur ꝑgentes. &
mugientes. nec ad dextram nec ad sinistram
declinabant. Sed & satrapp philistiim. sequebantur eas. usq; ad terminũ bethsa
mes. Porro bethsamites metebant triticum in valle. Et eleuan
tes oculos uiderunt archam dei. & gauisi sunt cum uidissent. Et
plaustrum uenit. in agrum iosue bethsamites. & stetit ibi. Erat
autem lapis magnus. & concidere ligna plaustri. uaccas q;
imposuere super eum in holocaustum domino. Leuite aũt deposue
runt archam dei. & capsellam que erat iuxta eã in qua erant
mures aurei. & posuere eam super lapidem grandem. Viri aũt beth
samites obtulere holocausta. & immolauere victimas in die
illa domino. Quinq; satrapp philistiim uiderunt. & reuer
sus est in accaron in die illa. Hi sunt aũt aurei quos reddide
runt philistiei pro delicto domino. Azot unum. Gaza unum.
Ascalon unum. Geth unum. Accaron unum. & mures
aurei secundum numerum urbium philistiim quinq; principatus. Urbe
munita usq; ad villã que erat absq; muro & usq; ad clivos
magnos super quos posuerunt archam domini que erat usq;
in diem hodiernum in agro iosue bethsamitis. Percussit aũt deum beth
samites. dominum eo quod inspexissent archam domini. & percussit
de populo lxx. viros. & quinquaginta milia plebis. Luxit q; populus
eo quod percussisset dominus plagam magnam. Et dixerunt viri bethsa
mites. Quis poterit stare coram domino deo sancto huic. Et
ad quem ascendet ab nobis. Miseruntq; nuncios ad habita
tores cariathiarim dicentes. Reduxerũt philistiei archã domini.
descendite & reducite eã apud vos. Venerunt q; viri cariathiarim
& tulerunt archam domini. & intulerunt eã in domum
Aminadab in gabaa. Filium aũt eius sanctificauerunt ut custodiret
archam domini. Factum est de quo mane in cariathiarim multa
tempora fuere quippe quasi anni uiginti. & requieuit omnis
domus isrl post dñm. Dixit aũt samuel ad omnem domum isrl
dicens. Si in toto corde uestro reuertimini ad dñm. auferte deos
alienos de medio uri. & astharoth. & præparate corda uestra
& seruite soli. & eruet uos de manu philistiim. Abs
tulerunt ergo filii isrl baalim & astharoth. & seruierunt domino soli.
Dixit aũt samuel. Congregate omnem isrl in maspha. & orabo
pro vobis dñm. Et congregati
phat hauserũt aquã. & effu
derunt coram domino
Ieiunauerunt
Filii aũt ammon. [illegible] samuel filios isrl in maspha.

Et audierunt philistiim ꝙ congregati essent filii isrl in maspha:
& ascenderunt principes philistiim ad isrl. Quod cum audisset
filii isrl. timuerunt ad faciem philistiim. dixeruntq; ad samuel.
Ne cesses. pro nob; clamare ad dñm deum nr̃m. ut saluet nos de manu
philistiim. Tulit aũt samuel agnum unum lactentem. & ol. ultr. ho
locaustum integrum domino. Et clamauit samuel ad dñm pro isrl
& exaudiuit eum dominus. Factum est ꝙ dum samuel offerret holo
caustum philistei prior inire ꝓlium contra isrl. Intonuit aũt dñs fragore
magno in die illa sup philisteos. & exterruit eos. & cesi sunt a
isrl. Egressi aũt viri isrl de maspha: persecuti sunt philisteos & per
cusserunt eos usq; ad locum qui erat subtus bethar. Tulit aũt samuel lapi
dem unum. & posuit eum inter maspha & inter sen. & vocauit nom
loci illius. lapis adiutorii. Dixitq; Hucusq; auxiliatus est nob; dñs.
Et humiliati sunt philistei. nec apposuerunt ultra ut venirent in
terminos isrl. Fuit aũt manus domini contra philisteos. cunctis diebus
quibus iudicauit samuel. & reddite sunt isrl ciuitates philistiim a bethsa
mites usq; ad accaron usq; & terminos suos. Liberauitq; dominus isrl de
manu philistiim. & erat pax inter isrl & amorrhæum. Iudicabat
autem samuel isrl cunctis diebus vitæ suæ. & ibat p singulos annos
circuitu bethel. & galgala. & maspha. & iudicabat isrlem
in supradictis locis. reuertebatq; rama. ibi enim erat domus
eius. ibi iudicabat isrlem. Et edificauit ibi altare domino.
Postquam senuisset samuel. posuit filios suos iudices isrl.
Fuitq; nomen filii eius primogeniti iohel. & nomen secundi abia. iudices
in bersabee. Et non ambulauerunt filii eius in viis eius. sed declinauerunt
post auaritiam. acceptis muneribus. & peruerterunt iudicium. Congregati q; omnes seniores israel. uenerunt ad samuel in ramatha. dixerunt; ei. Ecce tu senuisti.
& filii tui non ambulant in uiis tuis. Constitue nob; regem qui iudi
cet nos. sicut & in cunctis habent nationes. Displicuitq; sermo iste
oculis samuelis. cogitanti dixisseq; de nobis: regnabit super nos.
Et orauit samuel ad dominum. Dixitq; dominus ad samuelem.
Audi populum in omnibus quæ loquuntur tibi. Non enim te abiecerunt
sed me ne regnem super eos. Iuxta cuncta opera sua quæ fecerũt
a die qua eduxi eos de ægypto usq; ad diem hanc. sicut dereliquerunt me
& seruierunt dijs alienis. sic faciunt & tibi. Nunc ergo audi uocem eorũ.
Verumtamen contestare eos. & prædices iuris regis qui imperaturus est
super eos. Dixitq; samuel omnia verba dominica ad populum
petentem ab se regem.

Et ait. Hæc erit iuris regis qui imperaturus est uobis. Filios uros
tollet. & ponet in curribus suis. Facietq; sibi ajutores & pedi
tes quadrigarum suarum. & constituet sibi tribunos & centurio
nes. & aratores agrorum suorum. & messores segetum. & fabros armo
rum & curruum suorum. Filias q; uras faciet sibi unguentarias & cocas
& panificas. Agros q; uos & uineas & oliueta uestra optima
tollet. & dabit seruis suis. Sed & segetes uestras & uineas reddet
ad decimandum ut det eunuchis & famulis suis. Seruos etiam uros
& ancillas & iuuenes optimos & asinos auferet. & ponet in
opere suo. Greges quoq; uros ad decimandum uos. Et eritis ei serui. Et
clamabitis in die illa a facie regis uri quem elegistis uobis. & non
audiet uos dominus in die illa. quia petistis uob; regem. Noluit
audire populus uocem samuelis. sed dixerunt. Nequaquam. Rex quidem
erit super nos. & erimus nos quoq; sicut omnes gentes. & iudicabit nos rex
noster. & egredietur ante nos. & pugnabit bella populi. Cumq; audisset
samuel omnia verba populi. & locutus ea coram auribus domini. Dixit
ad dominum ad samuelem. Audi uocem eorum. & constitue super eos
regem. Dixit samuel ad uiros isrl. Vadat unusquisq; in ciuitatem suam.
Erat autem de beniamin nomine cis filius abiel. filii seor. filii
ethor. & hasdu aphia. filium uirum fortis roboris. Et erat
ei filius nomine saul electus & bonus. & non erat ex filiis
isrl melior illo. Ab humero & sursum eminebat supra omnem po
pulum. Perierant aũt asinæ cis patris saul. Et dixit cis
ad saul filium suum. Tolle tecum unum de pueris. & surgens
vade & quære asinas. Quarum cum transisset primum ter
ram salisa & non inuenissent. transierunt etiam ꝑ terram salim. &
nec erant. Sed & ꝑ terram iemini. & minime reperierunt. Cum au
tem uenissent in terram suph. nec inuenissent. dixit saul ad puerum qui
erat cum eo. Veni & reuertamur. ne forte dimittat pater meus asinas
& sollicitus sit pro nobis. Quare. Ecce ait dei uir nominatus hac ur
nobilis. omne quod dicit. loquitur absq; ambiguitate. Nunc
ergo eamus illuc si forte indicet nobis de uia nostra ppter quam uenimus.
Dixitq; saul ad puerum suum. Ecce ibimus. quid feremus domino
Panis deficit in sacculis nr̃is. & sportulas non habemus ut demus
homini dei. nec quicquam aliud. Rursum puer respondit saul & ait.
Ecce inuenietur in ima parte quarta pars stateris argenti dabo
homini dei ut indicet nobis nostram uiam. Olim in isrl sic loquebatur
unusquisq; uadens consulere deum. venite & eamus ad uidentem.
Quia propheta dicitur hodie. uocabatur olim uidens. Et dixit saul ad
puerum suum. Optime sermo tuus. uenite eamus. Et ierunt in
ciuitatem in qua erat uir dei. Cumq; ascenderent cliuum ciuitatis
inuenerunt puellas egredientes ad hauriendã aquam. dixeruntq; eis.
Numquid hic videndis. Quæ respondentes dixerunt eis. Hic est
ecce ante te festinet. Hodie enim uenit in ciuitatem. quia sacri
ficium est hodie populi in excelso. Ingredientes urbe statim inue
nietis eum. antequam ascendat excelsum ad uescendum. Non enim
comedit populus donec ille ueniat. quia ille benedicit hostiæ
& deinde qui uocati sunt. Nunc ergo ascendite. quia hodie
reperietis eum. Et ascendentes ciuitatem. Cumq; illi ambula
rent in medio urbis. apparuit samuel egredienti obuiam ut ascen
deret in excelsum. Dominus aũt reuelauerat auriculã samuelis
ante unum diem quam uenret saul dicens. Hac ipsa quæ nunc hora
erit mittam ad te uirum de terra beniamin. & unges eum principem
populi mei isrl. & saluabit populum meum de manu philistiim.
quia respexi populum meum. Venit enim clamor eius ad me. Cumq;
aspexisset samuel saulem. dominus locutus ei. Ecce uir quem dixe
ram tibi. iste dominabitur populo meo. Accessit aũt saul ad samu
elem in medio porte. & ait. Indica oro me ubi est domus uidentis.
Et respondit samuel sauli dicens. Ego sum uidens. Ascende ante
me in excelsum ut comedatis mecum hodie. & dimittam te mane
& omnia quæ sunt in corde tuo indicabo tibi. de asinis quas
perdidisti nudum. ne sollicitus sis. quia inuente sunt. Et cui
erunt optima quæque. isrl. nonne tibi & domui patris tui.
Respondens aũt saul ait. Numquid non filius iemini ego sum. de tri
bu minima isrl. & cognatio mea nouissima inter omnes cognatio
nes de tribu beniamin. Quare ergo locutus es sermonem istum
ad me. Assumens aũt samuel saulem & puerum eius introduxit eos in
triclinium. & dedit eis locum primum inter uocatos qui erant quasi
triginta uiri. Dixitq; samuel fulconi cui præceperat. Da partem quam
tibi tradidi. quæ posita est apud te. Tulit fulco armum. & quod
desuper erat. & posuit ante saulem. Dixitq; samuel. Ecce quod
remanserat. propositum tibi comede. quia ad tempus tibi seruatum
est. postquam populum uocaui. Comedit ergo saul cum samuele die illa.
Et descendentes de excelso. cum ingressus esset ciuitatem locutus est cum
saule in solario. Et surrexerunt diluculo. cumque illuxisset. uocauit samuel
saulem in solario dicens. Surge ut dimittam te. Et surrexit saul. egressique
ambo foras ipse & samuel. Descendentibus illis in nouissimo ciuitatis.
dixit samuel ad saulem. Dic puero ut antecedat nos. & transeat. tu
autem sta paulisper. ut audias uerbum dei. Dixit ergo samuel ad saulem.
Tollens lenticulam olei effunde super caput eius. & osculans eum
dic. Ecce unxit te dominus super hereditatem suam in principem.
Tu liberabis populum eius de manu inimicorum eius qui in circuitu
habitant. Et hoc tibi signum quia unxit te dominus super hereditatem
suam. Recedente te hodie a me. inuenies duos uiros iuxta sepulchrum
rachel in finibus beniamin in sale. Et dicent tibi. Inuenti sunt asinæ
quas ierat ad quærendas. & ecce dimisit pater tuus asinas. & sollicitus
est de uobis. dicens. Quid faciam de filio meo. Cumque inde transieris
& uenieris usque ad quercum thabor. inuenient te ibi tres uiri ascendentes
ad deum in bethel. unus portans hedos tres. & alius portans tres panes.
& tertius portans lagenam uini. Qui salutabunt te. & dabunt tibi duos
panes. quos accipies de manibus eorum. Et uenies post hæc in collem
dei ubi est titulus philistiim. Cumque ingressus fueris ibi ciuitatem
occurret tibi chorus prophetarum descendentium de excelso. & ante eos
psalterium & tympanum & tibia & cithara prophetantes. Et irruet
spiritus dei in te. & prophetabis cum eis. & mutaberis in uirum alium.
Cum autem uenerint signa hæc tibi. fac quod tempus tuum postulat.
deus enim tecum est. Descendes ante me in galgala. ego quoque descendam
ad te. ut offeram holocausta. & immolem hostias pacificorum. Septem
diebus expectabis donec ueniam ad te. & ostendam tibi quæ facienda sunt.
Igitur cum conuertisset humerum ut abiret a samuele. mutauit ei deus
cor aliud. Et uenerunt omnia signa hæc in die illa. & prophetauit
inter eos. Factum est autem. cum uidissent eum omnes qui noue
rant eum heri & nudius tertius. & uidissent quod cum prophetis
prophetaret. dixit populus ad alterutrum. Quid est hoc quod factum
est filio cis. Numquid & saul inter prophetas. Et respondens quidam
de loco illo ait. Et quis pater eorum. Propterea factum est in prouerbium.
Numquid & saul inter prophetas. Finito aũt omni prophetatione
uenit ad excelsum. Dixitque patruus saul ad eum & ad puerum eius.
Quo abistis. Qui dixit. Quærere asinas. quas cum uidissemus non
comparere. abiimus ad samuelem. Cui ait patruus. Indica mihi
quæso quid locutus sit samuel ad uos. Et dixit saul ad patruum suum.
Indicauit nobis aperte inuentas esse asinas. Sermonem aũt regni non
indicauit ei. quem dixerat de illo. Samuel aũt conuocauit populum
ad dominum in maspha. Et dixit ad filios isrl. Hæc dicit dominus deus
isrl. Ego eduxi isrl de ægypto. & liberaui uos de manu ægyptiorum.
& de manu omnium regnorum quæ affligebant uos. Vos aũt hodie
reprobastis deum qui ipse uos liberauit ex omnibus malis uestris
& tribulationibus. & dixistis ei. Rex constitue super nos. Nunc ergo
state coram domino per tribus uestras & per familias uestras.
Et adplicuit samuel omnes tribus isrl. & cecidit tribus beniamin.
Adplicuitque tribum beniamin per familias suas. & cecidit familia
metri. Et peruenit usque ad uirum saul filium cis. Quem cum
quæsissent non inuenerunt. Consulerunt ergo rursum dominum.
Numquid adhuc uenturus est huc uir. Et respondit dominus.
Ecce absconditus est apud uasa. Cucurrerunt ergo & tulerunt eum
inde. Cumque stetisset in medio populi. altior fuit omni populo a
scapula & sursum. Dixitque samuel ad omnem populum. Videtis
quem elegerit dominus. quia non est similis ei in omni populo.
Et clamauit omnis populus. & dixit. Vivat rex. Locutus est aũt
samuel populo ius regni. & scripsit in libro. & posuit coram domino.
Dimisitque samuel omnem populum. unumquemque in locum suum.
Sed & saul abiit domum suam gabaa. Et abierunt cum eo filii
virtutum. quorum tetigerat deus corda. Filii aũt belial dixerunt.
Quis salvare nos potest. Et contempserunt eum. nec attulerunt ei
munera. Dissimulauit aũt quasi audire non posset.
Ascendit aũt nahas ammonites. & obsedit iabes galaad. Dixeruntq;
omes uiri iabes ad nahas. Ineamus fœdus nobiscum. & seruiemus tibi.
Quibus respondit nahas ammonites. In hoc ineam uobiscum fœdus.
ut eruam omnium uestrum oculum dextrum. & ponam opprobrium
super omnem isrl. Dixerunt ergo ad eum seniores iabes. Da nobis
septem dies. ut mittamus nuncios in omnes terminos isrl. & si non
fuerit qui nos liberet. egrediemur ad te. Venerunt ergo nuncii in
gabaa saul. & locuti sunt uerba hæc coram populo. Et leuauit omnis
populus uocem suam. & flenerunt. Ecce autem saul uenit sequens
armenta de agro. & ait. Quid habet populus quod ploret. Narrauerunt
ei uerba uirorum iabes. Et irruit spiritus dei in eum. cum audisset
uerba hæc. iratusque ualde. Tollens duo iuga boum. concidit ea
& misit in omnes terminos isrl per manum nunciorum. dicens.
Quicumque non exierit & secutus fuerit saulem & samuelem. sic fiet
bobus eius. Cecidit ergo pauor domini super populum. & egressi sunt
quasi unus uir. Recensuitque eos in bezec. Et fuerunt filii isrl trecenta
milia. & uiri iuda triginta milia. Dixeruntque nuncio qui uenerant.
Hæc dicetis uiris iabes galaad. Cras erit uobis salus. cum incaluerit sol.
Venerunt ergo nuncii & nunciauerunt uiris iabes. Qui lætati sunt.
Dixeruntque uiri iabes ad nahas. Cras egrediemur ad uos. & facietis
nobis omne quod placuerit uobis. Factum est aũt in crastinum.
Et constituit saul tres turmas. Qui ingressi sunt castra in uigilia
matutina. & percusserunt ammonites donec incalesceret dies. Et
interfecti sunt reliqui. ita ut non remanerent ex eis duo pariter.
Dixit aũt populus ad samuelem. Quis est qui dixit saul. Numquid
regnabit saul super nos. Date uiros hos. & interficiemus eos.
Saul aũt dixit. Non occidetur quisquam in die hac. quia hodie fecit
dominus salutem in isrl. Dixit aũt samuel ad populum. Venite.
& eamus in galgala. & renouemus ibi regnum. Et abiit omnis populus
in galgala. & fecerunt ibi regem coram domino in galgala. & immolauerunt
ibi hostias pacificorum coram domino. Lætatusque est ibi saul
& omnes uiri isrl nimis.
Dixit aũt samuel ad omnem isrl. Ecce audiui uocem uestram in
omnibus quæ locuti estis mihi. & constitui super uos regem.
Nunc ergo ecce rex graditur ante uos. Ego aũt senui & incanui.
filii aũt mei uobiscum sunt. Conuersatus sum coram uobis a
iuuentute mea usque in præsentem diem. Ecce præsto sum. Loquimini
de me coram domino & coram christo eius. Utrum bouem cuiquam
tulerim. an asinum. Si calumniam feci alicui. si calcaui quemquam.
Si de manu cuiusquam munus accepi. & contemnam illud hodie
restituam tibi. Dixerunt ei. Non calumniatus es nos. neque
calcasti. nec de manu cuiusquam quippiam tulisti. Dixitque ad eos.
Testis est dominus in uobis. & christus eius hodie. quod non inueneritis
quicquam in manu mea. Responderunt. Testis. Dixit aũt samuel
ad populum. Dominus qui fecit moysen & aaron. & eduxit patres
uestros de terra ægypti. Nunc ergo state. ut iudicium faciam uobiscum
coram domino. de cunctis beneficiis domini quæ fecit uobiscum & patribus
uestris. Postquam ingressus est iacob in ægyptum. & clamauerunt
patres uestri ad dominum. misit dominus moysen & aaron. & eduxit
patres uestros de ægypto. & habitare fecit eos in loco isto. Et obliti
sunt dominum deum suum. qui tradidit eos in manu sisarae principis
militiæ iabin regis asor. & in manu philistiim. & in manu regis moab.
Qui pugnauerunt contra eos. Et clamantes dixerunt. Peccauimus.
quia dereliquimus dominum. & seruiuimus baalim & astaroth.
Nunc ergo eripe nos de manu inimicorum nostrorum. & seruiemus tibi.
Et misit dominus iarobaal & badan. & iephte. & samuel. & eripuit
uos de manu inimicorum uestrorum in circuitu. & habitastis fiducialiter.
Et uidistis quod nahas rex filiorum ammon uenerit contra uos.
& dixeritis mihi. Non sed rex regnabit super nos. cum dominus deus
uester ipse esset rex uester. Nunc ergo ecce rex quem elegistis. quem
postulastis. Ecce dedit dominus super uos regem. Si timueritis dominum
& seruieritis ei. & audieritis uocem eius. & non exacerbauerit os
uestrum sermonibus domini. eritis & uos & rex qui imperat uobis
sequentes dominum deum uestrum. Quod si non audieritis uocem domini.
& exacerbauerit os uestrum sermones eius. erit manus domini super
uos & super patres uestros. Etiam & hoc tempore state. & uidete
sermonem hunc grandem quem facturus est dominus in conspectu
uestro. Nonne messis triticea hodie est. Inuocabo dominum. & dabit
voces & imbres. & scietis & uidebitis quod malum grande feceritis
coram domino. postulantes uobis regem. Inuocauit samuel dominum.
& dedit voces & imbres in die illa. Timuitque omnis populus dominum
& samuelem nimis. Dixitque omnis populus ad samuelem. Ora pro
seruis tuis ad dominum deum tuum. ut non moriamur. Addidimus
enim uniuersis peccatis nostris malum hoc. ut rogaremus nobis regem.
Dixit aũt samuel ad populum. Nolite timere. Vos fecistis malum hoc.
uerumtamen nolite recedere a domino. & seruite domino in omni corde
uestro. Et nolite declinare post uana. quæ non prosunt neque liberant
quia uana sunt. Non enim derelinquet dominus populum suum propter
nomen suum magnum. quia cœpit dominus facere uos populum sibi.
Absit aũt hoc a me ut peccem domino. & cessem orare pro uobis.
Sed & ego ostendam uobis uiam bonam & rectam. Tantummodo timete
dominum. & seruite ei in ueritate. & in toto corde uestro. Et
considerate quæ magnalia fecerit in uobis. Quod si perseueraueritis
in malitia. & uos & rex uester pereritis. Filius anni erat saul
cum regnare cœpisset. duobus aũt annis regnauit super isrl.
Et elegit sibi saul tria milia uirorum ex isrl. Et erant cum saule
duo milia in machmas & in monte bethel. Mille aũt erant cum
ionathan in gabaa beniamin. Reliquam uero partem populi dimisit
unumquemque in tabernacula sua. Percussit aũt ionathan titulum
philistiim qui erat in gabaa. quem cum audissent philistiim. dixerunt.
Audiant hebræi. Et omnis isrl audiuit hoc dictum. Percussit titulum
philistiim. Quamobrem & isrl in odium uenit philistiim. Et
populus conclamauit post saulem in galgala. Philistiim aũt congregati
sunt ad expugnandum isrl. Triginta milia curruum. & sex milia
equitum. & populus quasi harena quæ est in littore maris multa
nimis. Et ascendentes castrametati sunt in machmas contra orientalem
plagam bethaun. Uidentes aũt uiri isrl quod in arto essent positi
(nimis enim premebat eos hostis) absconderunt se in speluncis. & in
cauernis. & in petris. & in turribus. & in cisternis. Hebræi aũt
transierunt iordanem in terram gad & galaad. Saul aũt adhuc
erat in galgala. & omnis populus pauore perterritus secutus est eum.
Et exspectauit septem diebus iuxta constitutum samuelis. Et non
uenit samuel in galgala. & dispersus est populus ab eo. Dixit ergo saul.
Afferte mihi holocaustum & pacifica. Et obtulit holocaustum.
Cumque complesset offerens holocaustum. ecce samuel uenit. & egressus
est saul in occursum eius ut salutaret eum. Dixitque samuel ad eum.
Quid fecisti. Et ait saul. Quia uidebam quod populus dispergeretur
a me. & tu non uenisses intra dies constitutos. philistiim aũt congregati
essent in machmas. Dixi. Nunc descendent philistiim ad me in galgala.
& faciem domini non placauerim. Coactus obtuli holocaustum.
Dixitque samuel ad saulem. Stulte egisti. & non custodisti mandata
domini dei tui quæ præcepit tibi. Nunc enim parasset dominus regnum
tuum super isrl in sempiternum. Sed regnum tuum non erit amplius.
Quæsiuit dominus sibi uirum secundum cor suum. & præcepit ei dominus
ut esset dux super populum eius. eo quod non custodieris quæ præcepit
dominus. Surrexit aũt samuel. & ascendit de galgala in gabaa beniamin.
Et recensuit saul populum qui inuentus est cum eo quasi sexcenti uiri.
Saul aũt & ionathan filius eius. & populus qui inuentus est cum eis
sedebant in gabaa beniamin. philistiim aũt castrametati sunt in machmas.
Et egressi sunt uastatores de castris philistiim in tres turmas. Una turma
respexit contra uiam ephra ad terram sual. Alia turma respexit uiam
bethoron. Tertia turma respexit uiam confinii quæ respicit ad conuallem
seboim contra desertum. Fabri aũt ferrarii non inuenti sunt in omni terra
isrl. Dixerunt enim philistiim. ne forte faciant hebræi gladium aut
lanceam. Descendebat ergo omnis isrl ad philistiim. ut exacuat unusquisque
uomerem suum. & ligonem. & securim. & sarculum. Et stimulum
habebant tres tantum modios. Et factum est in die prælii. non inuentus
est gladius neque lancea in manu omnis populi qui erat cum saule
& ionathan. præter saulem & ionathan filium eius. Egressus est aũt
præsidium philistiim ad transitum machmas. Factum est aũt quadam die.
Dixit ionathan ad puerum armigerum suum. Veni & transeamus ad
stationem philistiim quæ est trans hanc. Patri aũt suo non indicauit.
Sedebat aũt saul in extremis finibus gabaa subtus malum punicum
quod erat in magron. Populus autem qui cum eo erat quasi sexcenti
uiri. Et achias filius achitob frater ichabod filii finees filii heli sacerdotis
domini in silo portans ephod. Populus aũt nesciebat quod abisset ionathan.
Inter transitus per quos quærebat ionathan ad stationem philistiim.
erat petra ex uno latere. & petra ex alio latere. Nomen uni dens
& nomen alterius dens. Una rupes ex hac parte contra aquilonem
respiciens machmas. & altera ex illa parte contra meridiem respiciens
gabaa. Dixit aũt ionathan ad puerum armigerum suum. Veni & transeamus
ad stationem incircumcisorum istorum. Forsitan faciet dominus per nos.
quia non est impedimentum domino saluare per multos aut per paucos.
Dixitque ei armiger eius. Fac omnia quæ placent animæ tuæ. Vade
ecce ego tecum sum. sicut uult anima tua. Dixit aũt ei ionathan.
Ecce nos transimus ad uiros istos. & ostendemus nos illis. Si sic locuti
fuerint ad nos. Manete donec ueniamus ad uos. stemus in loco nostro.
& non ascendemus ad eos. Si aũt dixerint. Ascendite ad nos. ascendemus.
quia tradidit eos dominus in manus nostras. hoc nobis erit signum.
Ostenderunt ergo se ambo philistiim. Et dixerunt philistiim. Ecce hebræi
egrediuntur de cauernis in quibus absconditi sunt. Et locuti sunt uiri
ad ionathan & armigerum eius. dixeruntque. Ascendite ad nos. & ostendemus
uobis rem. Dixit ergo ionathan armigero suo. Ascende post me. quia
tradidit dominus eos in manu israel. Ascendit ergo ionathan repens
& armiger eius post eum. Et cadebant philistiim coram ionathan.
armiger aũt eius interficiebat post eum. Et fuit plaga prima quam
percussit ionathan & armiger eius quasi uiginti uiros. in dimidio
quasi iugeri terræ. Et impletum est castrum & agri. & omnis populus
qui erat in præsidio & uastatores. & ipsi quoque contremuerunt.
& commota est terra. & facta est quasi formido dei. Uidentes aũt
speculatores saulis in gabaa beniamin. quod multitudo philistiim
prosterneretur & fugeret. dixerunt ad saulem. Numera & uide quis
abierit a nobis. Cumque numerassent. dixerunt. Non est ionathan
& armiger eius. Dixit ergo saul ad achiam. Applica arcam dei.
Erat enim arca dei in die illa. & filii isrl. Cumque saul loqueretur
ad sacerdotem. tumultus grandis ortus est in castris philistiim.
Et ibat semper clamor. & crescebat. Dixit ergo saul ad sacerdotem.
Cohibe manum tuam. Et conclamauit saul & omnis populus qui
erat cum eo. & uenerunt usque ad locum certaminis. Et ecce
uersa est framea unius contra proximum suum. & facta est
ibi cædes ingens nimis. Hebræi aũt qui erant cum philistiim
heri & nudius tertius. & qui ascenderant cum eis in castra
de circuitu quoque & ipsi conuersi sunt ad faciendum cum isrl
qui erant cum saule & ionathan. Omnes aũt uiri isrl qui absconderant
se in monte ephraim. audierunt philistiim fugere. & ipsi persecuti
sunt eos in prælio. Et liberauit dominus isrl in die illa. Et prælium
peruenit usque bethauen. Et lassati sunt uiri isrl in die illa.
Adiurauit aũt saul populum dicens. Maledictus uir qui comederit
panem usque ad uesperam. & ultus fuero de inimicis meis. Et non
gustauit omnis populus panem. Et uniuersa turba ingressa est saltum
in quo erat mel super faciem agri. Et uidit populus mel fluens.
& non tetigit manum ad os suum. Timebat enim populus adiurationem.
Ionathan aũt nesciebat quod adiurasset pater eius populum. Et extendens
extremum uirgæ quam habebat in manu. intinxit eam in mel. & conuertit
manum ad os suum. Illuminati sunt oculi eius. Et respondit unus de populo
& ait. Adiurando adiurauit pater tuus populum dicens. Maledictus uir
qui comederit panem hodie. Et defecit populus. Dixit aũt ionathan.
Turbauit pater meus terram. Videte quæso quomodo illuminati sint oculi
mei. quia gustauerim paululum de hoc melle. Quanto magis si populus
hodie comedisset de præda inimicorum suorum quam inuenit. Nonne
plaga multo maior facta esset in philistiim. Percusserunt aũt philistiim
in die illa ab machmas usque ad ualles. Et defecit populus nimis.
Et irruens populus super præda. tulit oues & armenta & uitulos.
& occidentes in terra comederunt cum sanguine. Nuntiauerunt aũt saulis
dicentes. Ecce populus peccat in domino. & comedit cum sanguine.
Dixitque saul. Prævaricati estis. Uolvite ad me hodie lapidem grandem.
Et dixit saul. Dispergite uos in populo. & dicite ad eos. Offerat
mihi unusquisque bouem suum & aries suum. & immolate super lapidem
istum. & comedite. & non peccabitis domino comedendo cum sanguine.
Obtulit ergo omnis populus unusquisque bouem suum in manu sua
usque ad noctem. & immolauit ibi. Et ædificauit altare domino.
Hoc primum cœpit ædificare altare domino. Dixit aũt saul. Descendamus
nocte ad philistiim. & diripiamus eos usque dum illucescat mane.
& non relinquamus ex eis uirum. Dixerunt omnes. Quodcumque
tibi placet. fac. Dixit aũt sacerdos. Accedamus huc ad deum.
Consuluitque saul dominum. Numquid persequar philistiim. si tradis
eos in manu isrl. Et non respondit ei in die illa. Dixitque saul.
Applicate huc omnes principes populi. & scitote & uidete in quo
peccatum sit hodie. Quia uiuit dominus qui saluat isrl. etiamsi in
ionathan filio meo fuerit. morte morietur. Et non fuit qui responderet
ei ex omni populo. Dixitque ad omnem isrl. Vos eritis ex una parte.
& ego & ionathan filius meus erimus ex parte altera. Et ait populus
ad saulem. Quod bonum tibi uidetur. fac. Dixit saul ad dominum deum isrl.
Da perfectionem. Et apprehensus est ionathan & saul. Populus aũt
egressus est. Dixitque saul. Mittite sortem inter me & ionathan filium
meum. Et apprehensus est ionathan. Dixitque saul ad ionathan.
Indica mihi quid fecisti. Et indicauit ei ionathan & ait. Gustans
gustaui paululum mellis in summitate uirgæ quæ erat in manu mea.
Ecce ego morior. Dixit saul. Hæc faciat mihi deus & hæc addat.
Quia morte morieris ionathan. Dixitque populus ad saulem.
Numquid ionathan morietur qui fecit salutem hanc magnam in isrl.
Absit. Viuit dominus. si ceciderit de capillis capitis eius in terram.
Quia cum deo operatus est hodie. Et liberauit populus ionathan.
ne moreretur. Et ascendit saul ne persequeretur philistiim. philistiim aũt
abierunt in locum suum. Saul aũt postquam confirmatum est regnum
super isrl. pugnabat undique contra omnes inimicos suos. contra moab.
& contra filios ammon. & contra edom. & contra reges sobal. & contra
philistiim. Et quocumque uertebat se. superabat. Congregauit exercitum.
& percussit amalech. & liberauit isrl de manibus uastantium eum.
Fuerunt aũt filii saulis. ionathan. & iesui. & melchisua. Et nomina
duarum filiarum eius. nomen primogenitæ merob. & nomen minoris
michol. Uxor aũt saulis achinoam filia achimaas. Et nomen principis
militiæ abner filius ner patruelis saulis. Cis aũt pater saulis. & ner
pater abner filius abiel. Bellum aũt asperum fuit contra philistiim
cun

centem armigerum suum. Vene & transeamus ad stationem philistim, que est trans locum illum. Dixit autem saul ioñi filio suo
ñ indicauit. Porro saul morabat in extrema parte gabaa sub
malo quod erat in agro. & erant pple cum eo quasi sexcen
tor uirorum. & achimaas filius achitob frris hicabod filii
finees sacerdotis domini fuerat in silo portabat ephod.
Sed & pple ignorabat quo isset ionathas. Erat aut inter ascen
sus per quos nitebatur ionathas transire ad stationem philistinorum
petre eminens ex una parte. & quasi mamelon dens ex altera
lunc & unde pinna nomen illi bosez. & nomen alterius scene: Una
scopulus pminens ad aquilonē ex aduerso machmas. & ad ad
meridiē contra gabaa. Dixit autem ionathas ad adolescentē armi
gerum suum. Veni & transeamus ad stationem incircumcisoꝝ hoꝝ
si forte faciat dominus pro nob. quia nō est domino difficile salua
re nec ex multis. vel paucis. Dixitq; ei armiger suus. Fac omnia
que placent animo tuo. Perge ecce sequar te pro uoto animę tue.
Cui ait ionathas: Ecce nos trademur ad uiros istos. Cumq; ap
pruquauerimus ipsis. dicent nobis state donec ueniamus ad uos.
neq; ascendamus ad eos. Si au dixerint ascendite ad nos ascendamus. quia dedit eos dñs
in manib; nris. Hoc erit nob signum. Apparuit ergo uterq; ma
nipulis philistinoꝝ. Dixerunt: philistim. En hebrei egrediun
tur de cauernis in quibꝫ absconditi fuerant. Et locuti sunt uiri
stationis ad ionathan. & ad armigerum suum dixerunt: Ascende
te ad nos. & ostendamus uobis rem. Et ait ionathas ad armige
rum suum. Ascende me. Quia dedit eos dñs in manus israhel.
Ascendit ergo ionathas reptans manibus & pedibꝫ
& armiger ei post eum. Et cum uidissent faciem ionathe & ar
migeri eius cecidit ante ionathan. Quos interficiebat armiger eius
Et fuit ea plaga prima quā percussit ionathas & armiger eius qsi
pondere uiroꝝ. numero. parte agri. quā par boum mouere
Et factum est miraculum in castris & populo
tantus eorum qui remanebant ad prędandum obstupuit. & contre
muerunt castra. Et exierunt quasi in miraculum ad eos.
Et respexerunt speculatores saul qui erant in gabaa beniamin. & ecce
multitudo prostrata. & huc illuc ibat. & dissipabatur
qui erant cum eo. Rursumq; & uidere quis abierit
requisissetq; eos dixit saul ad populum qui erat cum eo. Recognoscite & uidete quis abierit
Et cum fecissent ait ionathas non sunt ibi. Dixit autem saul ad achiam
dria. Applica arcam dei huc. Erat enim arca dei in die illa cum filiis israhel.
Cumq; loqueretur saul ad sacerdotem tumultus
quem habebat maximus. & magis ac magis ingrauabatur. Dixit ergo
ad sacerdotem: Contrahe manum tuam. & clausit sacerdos manum suam.
Conclamauit saul & omnis populus qui erat cum eo. & uenerunt usq;
ad locum certaminis. & ecce gladius uniuscuiusq; contra proximum suum
& ingens ualde erat strages. Hebrei quoq; qui fuerant cum philistim heri & nudius tertius
ascenderant. cumq; ipsis undique circumfusi essent. conuersi sunt
& ipsi ut essent cum israhelitis qui erant cum saul & ionatha. Omnes quoq; uiri israhel
qui latuerant in monte ephraim audierunt quod fugissent philistim. so
cutique sunt eos in fugam plurimi. Et transeunte eum saul usq; ad eos mulie
res. & saltauit dominus in die illa israhel. Porro uir israhelites
saul pluribus dixit. Maledictus uir qui comederit panem usq;
ad uesperam. donec ulciscar me de inimicis meis. Et cibum non gustauit
omnis populus panem. Omnisq; terre nullum erat ibi in silua
ꝫ erat mel. in facie agri. Ingressus est populus saltum. & ecce
parabat fluens mel. Nullusq; applicuit manum ad os suum. a
metuebat enim populus iuramentum. Porro ionathas non audierat
cum adiurasset pater eius populum. quia habebat in manu sua. & intingens extremum uirgule
quam habebat in manu. & mouit eum in fauum mellis. & conuer
tit manum suam ad os suum. & illuminata sunt oculi eius. Respo
nsusq; unus de populo ait. Iure iurando constrinxit pater tuus
populum dicens. Maledictus qui comederit panem hodie. Defecerat au
tem populus. Dixitq; ionathas. Turbauit pater meus terram. Videsne quod
illuminata sint oculi mei. eo quod gustauerim paululum de
melle isto. quid magis si comedisset populus de spolia inimicorum
suorum quam reperit. Nonne maior plaga fuisset in philistim?
Percussit ergo in die illa philistheos a machmas usq; in ahilon. De
fatigatique sunt populi nimis. & uersus ad prędam inuolauerunt in
boues & in oues & in uitulos & mactauerunt eos in terra. comederuntq; populi cum
sanguine. Nunciauerunt autem saul dicentes. Quod populus peccasset
domino comedendo cum sanguine. Quam ob rem ait ille.
Uoluistis ad me declinare omnes secus me grande. Et dixit saul. Dispergite
uos in populos & dicite eis. ut adducant ad me unusquisq; bouem
suum & aricem. & occidite super istum & manducate. & non peccabitis
domino comedendo cum sanguine. Adduxerunt ergo unusquisq;
pplus quod secum habebat in manu sua usq; ad nocte. & occiderunt ibi.
Edificauit autem saul altare domino. hoc cepit edificare
altare domini. Et dixit saul. Iremus descendamus post philistim nocte. &
diripiamus eos usq; dum illucescat mane nec relinquamus ex eis uirum.
Dixerunt populi. Omne quod bonum uidetur oculis tuis fac.
Dixit autem sacerdos. Accedamus huc ad deum. Et consuluit saul deum
dicens. Numquid persequar philistim. si tradas eos in manus israhel:
Et non respondit ei in illa. Dixit ergo saul. Applicate huc omnes prin
cipes populi. & scitote & uidete per quē factum sit peccatum
hoc hodie. Viuit dominus saluator israhel. quia si ionathas
filius meus factum est. absq; dubio morietur. Nequa
quam in cunctis populis qui circumstant nos. Dixit autem ad uniuersum israhel. Vos eritis
ex una parte. & ego cum ionatha filio meo ero
ex altera parte. Respondit populus ad saul. Quod bonum uidetur
oculis tuis fac. Et dixit saul ad deum. Domine deus israhel da ue
racem. Quid est quod non respondisti seruo tuo hodie? Si in me
aut in ionatha filio meo est hec iniquitas. da ostensionem. aut
si tui est populo tuo hec iniquitas. da sanctam. Et deprehensus
est ionathas & saul. Populus autem exiuit. Et ait saul. Mittite
sortem inter me & ionatham filium meum. Et captus est ionathas.
Dixit autem saul ad ionathan. Indica mihi quid fecisti. Et indicauit
ei ionathas & ait. Gustans gustam in summitate uirge que
erat in manu mea paululum mellis. & ecce ego morior. Respondit
saul. Hec faciat mihi deus & hec addat. quia morte morieris io
natha. Dixitq; populus ad saul. Ciuone ionathas morietur. qui fecit
salutem hanc magnam in israhel? Absit. Viuit dominus
si corruet capillus de capite eius in terram. quia cum deo operatus est
hodie. Liberauit ergo populus ionathan ne moreretur. Recessitq;
saul nec persequens philistim. Porro philistim abierunt in loca sua.
Et saul confirmatus in regno super israhel. pugnabat per circuitum aduꝫ
omnes inimicos suos. contra moab & filios ammon & edom.
& regem soba. & philistheos. & quocumq; se uerterat superabat.
Congregato quoq; exercitu percussit amalech. & eruit israhel de manu
vastatoris eius. Fuerunt aut filii saul ionathas. & iesui & melchi
sua. Nomina uero filiarum eius. nomen primogenite merob. & nomen
minoris michol. Uxor uero saul achinoem filia achimaas.
Et nomen principis militie eius abner filius ner patruus saul.
Porro cis. fuerat pater saul. & ner pater abner filius abiel. Erat
autem bellum potens aduersus philistheos omnibꝫ diebus saul. &
quecumq; uidebat saul uirum fortem & robustum applicabat ad se.
Dixit samuel ad saul. Me misit dominus ut
ungerem te in regem super populum eius israhel. Nunc ergo audi uocem
Hec dicit dominus exercituum. Recensui quecumq; fecit amalech israheli. quomodo restiterit ei in uia. cum ascenderet de egypto. Et
Nec ignores & perge amalech. & demolire uniuersa eius. Non parcas ei. & ne concupiscas quicquid eius est. interfice uirum
mulierem. & parulum usq; ad lactantem. bouem & ouem camelum
& asinum. Precepit ergo saul populo & recensuit eos quasi agnos
numero centum milia peditum. & decem milia uirorum iuda. Cumq; ve
nisset saul ad ciuitatem amalech. texerunt insidias in torrente:
Dixitq; saul ad cineum. Vnite recedite atq; discedite ab amalech
ne forte inuoluam te cum eo. Tu enim fecisti misericordiam cum omnibꝫ
filiis israhel cum ascenderent de egypto. Et recessit cineus de medio
amalech. Percussit ergo saul amalech ab euilath donec ueniretis
assur que est contra egyptum. & apprehendit agag regem amale
chitarum. omnem autem populum interfecit in ore gladii. Et reperuit
saul & populus agag & optimum quemq; ouium & armentorum
& uestium. & cuncta que pulchra uidebantur nec uoluerunt
ea perdere. sed omne quod uile fuit & reprobum hoc uoluerunt
Factum est autem uerbum domini ad samuel dicens. Penitet me
quod constituerim saul regem. quia dereliquit me. & uerba mea
non impleuit. Contristatus est samuel. & clamauit ad
dominum tota nocte. Cumq; mane surrexisset samuel ut
occurreret saul mane. nunciatum est samueli. quod uenisset saul in
carmelum. & erexisset sibi triumphalem. & reuertisset se
transiens. descendisset galgala. Venit ergo samuel ad saul. & saul
dixit ei benedictus tu domino. impleui uerbum domini.
Et dixit samuel. Quid ergo sonat iste balatus ouium in auribus meis.
armentorum quod ego audio? Et ait saul. De amalechitis adduxerunt ea. Pepercit enim populus melioribus ouibꝫ & armentis
immolaturus domino. reliqua tradidimus anathemati. Dixit autem samuel ad saul.
Sinite me & narrabo tibi que locutus sit dominus ad me nocte. Dixit
ei. Loquere. Et ait samuel. Nonne cum parvulus
esses in oculis tuis. caput in tribubus israhel factus es? Unxit
te dominus in regem super israhel. & misit te dominus in uiam. & ait.
Vade & interfice peccatores amalech. & pugnabis contra eos usq;
ad internecionem eorum. Quare non audisti uocem domini sed uersus
es ad prędam. & fecisti malum coram domino? Et ait saul
ad samuelem. Imo audiui uocem domini & ambulaui in uia
per quam misit me dominus. & adduxi agag regem amalech. &
amalech interfeci. Tulerunt autem populi de prędis oues & boues primi
as eorum que cesa fuerunt ut immolarent domino deo suo in galgalis.
Et ait samuel. Numquid uult holocausta & uictimas. &
non potius obediri uoci domini? Melior est enim obedientia
quam victime. & auscultare magis quam offerre adipem arietum. qui
quasi peccatum ariolandi est repugnare. & quasi scelus idolatrie
nolle acquiescere. Proiecisti ergo sermonem domini. abiecit
te ne sis rex. Dixitq; saul ad samuelem. Peccaui quia
preuaricatus sum sermonem domini. & uerba tua. timens populum &
obediens uoci eorum. Sed nunc porta quesso peccatum meum. & re
uertere mecum ut adorem dominum. Et ait samuel ad saul.
Non reuertar tecum quia proiecisti sermonem domini. & proiecit
dominus te ne sis rex super israhel. Et conuertit se samuel ut abiret.
Ille autem apprehendit simbriam pallii eius quę scissa est. Et ait
ad eum samuel. Scindet dominus regnum israhel de manu tua hodie. & tra
det illud proximo tuo melioris. Porro triumphator israhel non
parcet. & penitudine non flectetur. nec enim homo est ut agat pe
nitentiam. Ait ille. Peccaui. sed nunc honora me coram se
nioribus populi mei. & coram israhel & reuertere mecum ut adorem do
minum deum tuum. Reuersus est ergo samuel secutus est saulem & adorauit do
minum. Dixitq; samuel. Adducite ad me agag regem amalech.
Et obtulit ei agag pinguissimus tremens. Et dixit agag.
Secundum separat amara mors. Et ait samuel. Sicut fecerunt mulie
res mulieres gladius tuus. sic absq; liberis erit inter mulie
res mater tua. Et concidit eum samuel coram domino in galgalis.
Huc usq; samuel in ramatha. saul autem ascendit domum suam in gabaath.
Et non uidit ultra samuel saul usq; ad diem mortis sue. Ve
rumtamen lugebat samuel saul. qui dominus penituerat eum quod
fecisset eum regem super israhel. Dixit autem dominus ad samuel. Usq; quo tu
lugebis saul cum ego proiecerim eum ne regnet super israhel. Impple cornu tuum oleo. & uenito ut mittam te ad iesse bethle
emitem. Puto enim in filiis eius mihi regem. Et ait samuel. Quo
modo uadam. audiet enim saul & interficiet me. Et ait dns.
Vitulum de armento colles in manu tua. & dices. Immolare
dum domino uenio. Et uocabis iesse ad uictimam. & ego ostendam
tibi quid facias. & unges quem dixero tibi. Fecit
ergo samuel. sicut locutus est ei dominus. Venit ergo in bethlem
& obstupuerunt seniores ciuitatis. & obuiauerunt ei & dixerunt.
Pacificusne est ingressus tuus. Et ait. Pacifice. Ad
pacificum est ingressus meus. Sanctificamini. & uenite mecum ut immolem.
Sanctificauit quoque iesse & filios eius. & uocauit eos ad sacrificium.
Cumq; ingressi essent uidit eliab & ait. Num coram domino
est christus eius. Et ait dominus ad samuel. Ne respicias uultum
eius neq; altitudinem staturę eius. quia abiecit eum. nec iudicat
homo sicut homo. Homo enim uidet ea que parent.
dominus autem intuetur cor. Et uocauit iesse sammadab. & ad
duxit eum coram samuel. Qui dixit. Nec hunc elegit dns.
Adduxit autem iesse semma. de quo ait. Etiam hunc non
elegit dominus. Adduxit iesse filios suos septem coram
samuel. Et ait samuel ad iesse. Non elegit dominus ex istis. Et
dixit samuel ad iesse. Numquid completi sunt filii. Qui respo
dit. Adhuc reliquus est paruulus & pascit oues. Et ait samuel
ad iesse. Mitte & adduc eum. Non enim discumbemus priusquam ille
huc ueniat. ad immolandum domino. Misit ergo & adduxit eum.

Erat autē rufus & pulcher aspectu. dixitq; dñs. Surge & unge eum. ipse est enim. Tulit ergo samuel cornu olei. & unxit eum in medio fratrū eius. & directus est spūs domini in dauid a die illa & in reliquum. Surgens q; samuel abiit in ramatha. Spūs autē domini recessit a saul. & exagitabat eū spūs malus a domino. Dixerunt q; serui saul ad eum. Ecce spūs domini exagitat te. subeat dominus noster & seruus tuus coram te. ut inquirant homines scientes psallere citharā. ut quando arripuerit te spūs domini malus psallat manu sua & leuius sentias. Dixit saul ad seruos suos. Prouidete ergo mihi aliquē bene psallentē & adducite eum ad me. Respondens unus de pueris ait. Ecce uidi filium isai bethleemitis scientē psallere & fortissimum robore. & uirum bellicosum & prudentē in uerbis. & uirū pulchrum. & dominus est cum eo. Misit ergo saul nuncios ad isai dicens. Mitte ad me dauid filium tuum qui est in pastoribus. Tulit q; isai asinum plenum panibus. & lagenam unam. & hedū de capris unum. & misit per manū dauid filii sui saul. Cumque dauid ad saul. & steterit coram eo. Ille dilexit eum nimis. & factus est ei armiger. Misit q; saul ad isai dicēs. Sit dauid in conspectu meo. inuenit enim gratiam in oculis meis. Igitur quandocunq; spūs dei malignus arripiebat saul. tollebat dauid citharam & percutiebat manu sua. & refocillabatur saul. & leuius habebat. recedebat enim spūs malus ab eo.

Congregantes aūt philistiim agmina in pilum. conuenerūt in sochoth quæ est in iuda. & castrametati sunt inter sochoth & azecha in finibus dommim. Porro saul & uiri israel congregati uenerūt in ualle terebinthi. & direxerunt aciem ad pugnandum contra philistiim. Et philistiim stabant super montem ex parte hac. & israel stabat super montem ex altera parte. uallisq; erat inter eos. Egressus est uir spurius de castris philistinorum nomine goliad de geth. altitudinis sex cubitorum & palmi. & cassidem æreā super caput eius. & lorica hamata induebatur. Pesantia quoq; æris habebat inter tibias suas. & clypeum æreum inter humeros eius. Hastile autem hastæ eius quasi licium texentium. Ipsum autem ferrum hastæ illius sescentos siclos habebat ferri. & armiger eius antecedebat eum. Stansq; clamabat ad turmas israel & dicebat eis. Quare uenistis parati ad pugnam. Numquid non ego sum philistæus. & uos serui saul. Eligite uobis uirum. & descendat ad singulare certamen. Si quiuerit pugnare mecum & percusserit me. erimus uobis serui. Si autem ego superauero. & percusso eum. uos serui eritis. & seruietis nobis. Et rursum philistæus. Ego exprobraui agminibus israel hodie. Date mihi uirum. & mecum simul singulare certet. Audiens autem saul & omnes uiri israel sermones philistæi huiusmodi. stupebant. & uehementer timuerunt. Dauid autem filius uiri ephratei de quo supra dictum est de bethleem iuda. cui nomen erat iesse. qui habebat octo filios. & erat uir in diebus saul senex & grandæuus inter uiros. Abierant autem tres filii eius maiores post saul in pilum. & nomina trium filiorum eius qui perexerant ad bellum. Eliab primogenitus. & secundus aminadab. tertius semma. Dauid autem erat minimus. Tribus q; maioribus secutus saulem. abiit dauid & reuersus est a saul ut pasceret oues patris sui in bethleem. Processerat autem philistæus mane & uespere & stabat xl. diebus. Dixit autem isai ad dauid filium suum. Accipe fratribus tuis ephi polentæ. & decem panes istos & curre ad castra ad fratres tuos. & decem formellas casei. Hæc deferes ad tribunum eorum. & fratres tuos iustitiabis si recte agant. & cum quibus ordinata sunt disce. Saul autem & illi & omnes filii israel in ualle cherebinthi pugnabant aduersus philistiim. Surrexit itaq; dauid mane. & commendauit greges custodi. & onustus abiit sicut præceperat ei isai. & uenit ad locum magala & ad exercitum qui egressus ad pugnā inierat aciem clamore. Direxerunt enim israel & philistiim ex aduerso fremere præliam. Dereliquit dauid uasa quæ attulerat sub manu custodis. & cucurrit ad aciem. uenitq; in locum certaminis & interrogauit si omnia recte agerentur fratres suos. Cumq; adhuc ille loqueretur. ecce apparuit uir ille spurius ascendens goliad nomine philistæus de geth. ex castris philistinorum. & loquente eo hæc eadem uerba audiuit dauid. Omnes autem uiri israel cum uidissent uirum fugerunt a facie eius & timuerunt ualde. Et dixerunt uiri quispiam uidistis hunc qui ascendit. Ad exprobrandum enim israel ascendit. Vnum q; quem percusserit eum diuitiis ditabit rex diuitiis magnis. & filiam suam dabit ei. & domum patris eius facies absq; tributo liberam in israel. Et ait dauid ad uiros qui stabant secum dicens. Quid dabitur uiro qui percusserit philistæum hunc. & abstulerit opprobrium de israel. Quis est enim hic philistæus incircumcisus qui exprobrauit aciem dei uiuentis. Responderunt ei iuxta uerbum istud dicentes. Hæc dabuntur uiro qui percusserit eum. Audiuit autem eliab frater eius maior loquente illo cum uiris istis. iratus est furore dauid & ait. Quare uenisti. & quare reliquisti pauculas oues illas in deserto. Ego noui superbiam tuam. & nequitiam cordis tui. quia ut uideres prælium descendisti. Et ait dauid. Quid feci. Numquid non uerbum est. Et declinauit paululum ab eo ad alium. dixitq; eadem uerba. Et responderunt ei populus uerbum sicut & prius. Audita sunt autem uerba quæ locutus est dauid. & annuntiata coram saul. Ad quem cum fuisset addutus. locutus est ei. Non cadat cor cuiquam in illo. ego seruus tuus uadam & pugnabo aduersus philistæum hunc. Et ait saul ad dauid. Non uales resistere philistæo isti. nec prouinciare aduersus eum quia puer es. hic autem bellator ab adolescentia sua.

Dixit q; dauid ad saul. Pascebat seruus tuus patris sui gregem. & ueniebat leo atque ursus. tollebatq; arietem de medio gregis. & persequebar eos & percutiebam. eruebamq; de ore eorum. Et si consurgebant aduersum me. apprehendebam maxillam eorum & iugulabam interficiebamq; eos. Nam leonem & ursum interfecit ego seruus tuus. Erit q; & philistæus iste incircumcisus quasi unus ex eis. quia maledixit exercitui dei uiuentis. Dominus qui eruit me de manu leonis. & de manu ursi. ipse liberabit me de manu philistæi huius. Dixit autem saul ad dauid. Vade & dominus tecum sit. Et induit dauid saul uestimentis suis. & imposuit galeam æream super caput eius. & uestiuit eum lorica. Accinctus q; dauid gladio eius super uestem suam. cœpit temptare si armis posset incedere. Nec enim habebat consuetudinem. Dixitq; dauid ad saul. Non possum sic incedere. quia nec usum habeo. Et deposuit ea. & tulit baculum suum quē semper habebat in manibus: & elegit sibi de torrente lapides

simos lapides de torrente & misit eos in pera pastorali qua habebat secum. & funda manu tulit & processit ad philistæum. Ibat autem philistæus incedens & appropians ad eum armiger eius ante eum. Cumq; inspexisset philistæus & uidisset eum. Contempsit eum. Erat enim adolescens rufus & pulcher aspectu. Et dixit philistæus ad dauid. Numquid ego canis sum quia tu uenis ad me cum baculis. Et maledixit philistæus dauid in diis suis. Dixitq; ad dauid. Veni ad me. & dabo carnes tuas uolatilibus cœli & bestiis terræ. Dixit autem dauid philistæo. Tu uenis ad me cum gladio & hasta & clypeo. ego autem uenio ad te in nomine domini exercituum dei agminum israel. quibus exprobrasti hodie. Et dabit te dominus immanu mea. & percutiam te. & auferam caput tuum a te. Et dabo cadauera philistiim hodie uolatilibus cœli & bestiis terræ. ut sciat omnis terra quia est deus in israel. & nouerit uniuersa ecclesia quia non saluat dominus in hasta & clypeo. Ipsius est enim bellum. & tradet uos in manibus nostris. Cum q; surrexisset philistæus & uenisset. & appropinquaret contra dauid. festinauit dauid & cucurrit ad pugnam exaduerso philistæi. Et misit manum suam ad peram. tulitq; inde lapidem & funda iecit. Et circumducens dimisit philistæo in frontem. & infixus est lapis in fronte eius. & cecidit prone super faciem suam in terram. Preualuit q; dauid aduersus philistæum in funda & lapide percussumq; philistæum interfecit. Cumq; gladium non haberet in manu dauid. cucurrit & stetit super philistæum & tollens gladium eius & educens de uagina sua. & interficiens eum. præcidit caput eius. Videntes aūt philistæi quod mortuus esset fortissimus eorum. fugerunt. Et consurgentes uiri israel & iuda uociferati sunt & persecuti sunt philistæos usq; dum uenirent in ualle. & usq; ad portas accaron. Ceciderunt q; uulnerati philistæi uiam super filios saraim usq; geth & usq; accaron. Et reuertentes filii israel post persecutionem philistæi. uastauere castra eorum. Assumens autem dauid caput philistæi attulit illud in hierusalem. arma uero eius posuit in tabernaculo suo. Cum autem egrederetur saul dauid contra philistæum. dixit ad abner principem militiæ. De qua stirpe descendit hic adolescens. cui abner. Dixitq; abner. Viuit anima tua rex si nouerim. Et dixit rex. Interroga tu cuius filius sit puer. Cumq; egressus esset dauid reuertente eo post cædem philistæi. tulit eum abner & introduxit coram saul. caput philistæi habentem in manu. Et ait saul adeū. Cuius puer es o adolescens. Respondit dauid. Filius serui tui isai bethlemitis ego sum. Et factum est cum complesset loqui ad saul. anima ionathæ colligata est anime eius. & dilexit eum quasi ipsam animam suam. Tulitq; saul eum in die illa. & non permisit eum reuerti in domum patris sui. Iniit autem dauid & ionathas amicitias quia diligebat eum quasi animam suam. Nam expoliauit se ionathas tunica qua erat indutus & dedit eam dauid. & reliqua uestimenta sua usq; ad balteum suum. & usq; ad baltheum. Et egrediebatur quocunq; mittebat eum saul. & prudenter se agebat. Posuitq; eum saul super uiros belli. & accepit gratiam cunctis populis. uidentibus seruis saul. Porro cum reuerteretur percusso philistæo dauid. & ferret caput eius in hierusalem. cepit super tentoria sua. Mulieres de uniuersis urbibus israel cantantes chorosque ducentes occurrerunt saul regi. in tympanis lætitiæ & sistris. Cantabant autem mulieres ludentes atq; dicentes. Percussit saul mille. & dauid decem milia. Iratus est autem saul nimis. & displicuit in oculis eius sermo. Dixitq; Dederunt decem milia. & mihi dederunt mille. Quid ei superest nisi solum regnum. Non uidebat q; oculo malo aspiciebat dauid nec illa die & deinceps. Postera autem die inuasit spūs dei malus saul. & ipse prophetabat in medio domus. Dauid autem psallebat manu sua sicut per singulos dies. Tenebat saul lanceam. & mittebat eam putans quod possit figere dauid cum pariete. Et declinauit a facie eius bis. Timebat enim saul dauid eo quod esset dominus cum eo. & recessisset a saul. Mouebat ergo eum a se. & faciebat eum tribunum super mille uirorum. Et ipse ingrediebatur & egrediebatur coram populo. Et erat prudenter agebat. & dominus erat cum eo. Videns igitur saul quod prudens esset nimis. cepit cauere eum. Omnis autem israel & iuda diligebat dauid. ipse enim egrediebatur & ingrediebatur ante eos. Dixit autem saul ad dauid. Ecce filiam meam natu maiorem merab ipsam dabo tibi uxorem. tantummodo esto mihi fortis & pugna bella dominica. Saul autem reputabat dicens. Non sit manus mea in eo. sed sit super eum manus philistæorum. Ait autem dauid ad saul. Quis ego sum aut quæ uita mea. uel cognatio patris mei in israel. ut sim gener regis.

Factum est autem tempus cum deberet dari merab filia saul dauid. ipsa est data abdihel molathite uxor. Diligebat autem michol filia saul eam dauid. & nunciatum est saul. & placuit ei. Dixitq; saul dabo eam illi ut sit ei in scandalum. & sit super eum manus philistæorum. Dixitq; saul ad dauid. In duabus his generum recipies me hodie. Præcepitq; saul seruis suis. Loquimini ad dauid clam dicentes. Ecce placet regi. & omnes serui eius diligunt te. nunc ergo esto gener regis. Locuti sunt serui saul ad dauid omnia uerba hæc. Et ait dauid. Numquid leue uidetur in oculis uestris generum esse regis. Ego autem sum uir pauper & ignobilis. Nuntiauerunt ergo serui regi dicentes. Hunc sermonem locutus est dauid. Dixit autem saul. Sic loquimini ad dauid. Non habet rex necesse sponsalia. sed tantum centum præputia philistæorum. ut fiat ultio de inimicis regis. Disponebat enim saul tradere dauid in manus philistæorum. Cumq; nunciassent serui dauid uerba quæ dixerat saul. placuit sermo in oculis eius ut gener regis. Et post dies impleti sunt. Surrexit dauid & abiit cum uiris qui cum eo erant. & percussit de philistæis cc. viros. Et attulit dauid præputia eorum. & dedit ea in numerum regi. ut esset gener regis. Dedit itaque ei saul michol filiam suam uxorem. Videns autem saul & intelligens quia dominus esset cum dauid. Michol autem filia saul uxor eius diligebat eum. Addidit adhuc saul magis timere dauid. factusq; est saul inimicus dauid cunctis diebus. Egressi sunt principes philistinorum. & prudenter se agebat dauid omnibus seruis saul. ita ut nimis honoratum esset nomen eius. Locutus est autem saul ad ionathan filium suum. & ad omnes seruos suos ut interficerent dauid. Porro ionathas filius saul multo diligebat dauid. & nunciauit ei dicens. Saul pater meus quærit occidere te. nunc ergo custodi te fili mi. & mane in abscondito. & absconderis. Ego autem egrediar & stabo iuxta patrem meum in agro ubicunque fueris. & loquar de te ad eum. Si quid uidero. indicabo tibi. Locutus est ergo ionathas de dauid bona ad saul patrem suum. & dixit ad eum. Ne peccet rex in seruum suum dauid. quia non peccauit in te. & opera illius bona sunt ualde tibi. Posuit enim animam suam in manibus suis. & percussit philistæum. & fecit dominus salutem magnam uniuersis israel. Vidisti & gauisus es. Cur ergo peccabis in sanguine innocente. & interficies dauid absque causa. Audiens autem saul uocem ionathæ iurauit dicente. Viuit dominus quia non occidetur. Vocauit ergo ionathas dauid. & indicauit ei uniuersa uerba hæc. Introduxitq; ionathas dauid ad saul. & fuit coram eo sicut heri & nudiustertius. Et addidit bellum rursum. egressusq; dauid pugnauit contra philistæos. & percussit eos plaga magna. & fugerunt a facie eius. Factus est autem spūs domini malus a saul. & ipse sedebat in domo sua. & tenebat hastam. dauid autem psallebat manu sua. Et quæsiuit saul affigere dauid hasta in pariete. & declinauit a facie saul. & percussit hasta parietem. Dauid autem fugit & euasit nocte illa. Misit ergo saul nuncios ad domum dauid. ut custodirent eum. & occiderent mane. Nunciauit autem michol uxor dauid dicens. Si non saluaueris animam tuam nocte hac. cras morieris. Et demisit eum per fenestram. Abiit ergo & fugit. & euasit. Tulitq; michol idolum & posuit in lectulo. & pellem hirci puluinaris posuit ad caput eius. & operuit uestimento. Misitq; saul nuncios ut tollerent dauid. Quibus dixit michol. Infirmatur. Remisit ergo nuncios saul ut uiderent dauid. dicens. Afferte illum in lectulo ad me. ut interficiam eum. Cumq; uenissent nuncii. & idolum in lectulo repperissent. pellemque hirci puluinaris ad caput eius. Dixit saul ad michol. Cur sic illusisti mihi. & dimisisti inimicum meum. & euasit. Respondit michol patri suo. Quia ipse dixit mihi. Dimitte me. ne occidam te. Fugit ergo dauid & euasit. & uenit ad samuel in ramatha. Narrauitque ei omnia quæ passus fuerat a saul. & abierunt ipse & samuel habitauerunt in nauoth. Nunciatum est autem saul. dicentibus. Ecce dauid in nauoth in ramatha. Misit ergo saul nuncios ut tollerent eum. Qui cum uidissent turbam prophetantium. & samuel stantem & præsidentem eis. Factus est spūs dei super nuncios saul. & prophetauerunt & ipsi. Quod cum nunciatum esset saul. misit alios nuncios. qui & ipsi prophetauerunt similiter. Tertio misit nuncios. & illi prophetauerunt. Tunc ipse perrexit in ramatha. & uenit usque ad cisternam magnam quæ est in socho. & interrogauit dicens. Vbi sunt samuel & dauid. Et dictum est ei. Ecce in nauoth in ramatha. Abiit ergo illuc. & factus est spūs dei super eum. Et ambulans prophetabat donec ueniret in nauoth in ramatha. Et ipse expoliauit se uestimentis suis. & prophetauit coram samuele. & cecidit nudus tota die illa & nocte. Propterea dicitur. Numquid & saul inter prophetas. Fugit autem dauid de nauoth in ramatha. & ueniens locutus est coram ionatha. Quid feci. Quæ est iniquitas mea. & quod peccatum meum in conspectu patris tui. quia quærit animam meam. Qui respondit ei. Minime. non morieris. Nihil enim facies neque grande neque paruum. quin reuelet mihi. Cur ergo celabit me pater meus hoc uerbum. non est ita. Iurauit autem rursum dauid & ait. Nouit pater tuus quia inueni gratiam in oculis tuis. & dicit. Ne sciat hoc ionathas. ne forte contristetur. Verumtamen quia dominum uiuentem & animam tuam. quasi gradus unus est inter me & mortem. Dixit ionathas ad dauid. Quodcunque dixerit anima tua faciam tibi. Dixit ergo dauid ad ionathan. Ecce kalendæ sunt cras. & ego non debeo sedere cum rege ad mensam. sed dimitte me. ut abscondar in agro usque ad uesperam tertiæ diei. Si quæsierit pater tuus me. dices ei. Rogauit me dauid ut iret in bethleem ciuitatem suam. quia sacrificium annuum est ibi omnibus cognatis suis. Si dixerit. Bene. pax erit seruo tuo. Si autem iracundus fuerit. scito quia complete est malum apud eum. Tu ergo fac misericordiam cum seruo tuo. quia fœdus dominicum pepigisti cum eo. Si autem est in me iniquitas. tu me interfice. & usque ad patrem tuum ne perducas me. Dixit autem ionathas. Absit hoc a te. Si enim certe cognouero quia malum perseuerauerit contra te patris mei. ut ueniat super te. non celabo te. & indicabo tibi. Dixitq; dauid ad ionathan. Quis nunciabit mihi. si forte respondit tibi pater tuus aspere. Dixit ergo ionathas ad dauid. Veni & egrediamur in agrum. Cumque egressi fuissent ambo in agrum. Dixit ionathas ad dauid. Domine deus israel. scrutator es. Si explorauero patrem meum hodie. aut cras. & inuenero bene de dauid. & non statim misero ad te. & reuelauero aurem tuam. Hæc faciat dominus ionathæ & hæc addat. Si uoluerit pater meus malum facere tibi. reuelabo aurem tuam. & dimittam te. & ibis in pace. Sit dominus tecum sicut fuit cum patre meo. Si autem adhuc uixero. non faciam mecum sermonem dominicum. Si autem mortuus fuero. non auferes misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum. Cumque disperdiderit dominus inimicos dauid de terra. non auferatur nomen ionathæ de domo eius. & requirat dominus de manu inimicorum dauid. Iurauit ergo ionathas dauid. eo quod diligeret eum. Amorem enim animæ suæ habebat eum. Dixitq; ei ionathas. Cras kalendæ sunt. & requireris. Requiesces enim triduo. Descendens autem festinus. ibis ad locum ubi absconditus fuisti die operis. & sedebis iuxta lapidem qui uocatur ezel. Et ego tres sagittas mittam iuxta eum. quasi ad signum aliquod iaciens. Et ecce mittam puerum. dicens ei. Vade. inuenit sagittas. Si dixero puero. Ecce sagittæ citra te sunt. tolle eas. ueni ad me. quia pax tibi est. & nihil mali est. uiuit dominus. Si autem dixero sic puero. Ecce sagittæ ultra te sunt. uade. quia dimisit te dominus. Sermonis autem. quem locuti sumus ego & tu. ecce dominus erit testis inter me & te usque in sempiternum. Abscondit ergo se dauid in agro. Et cum uenissent kalendæ. sedit rex ad uescendum panem. Cumque comedisset. posuit super sedem suam iuxta morem. Sedebat autem ionathas ex aduerso. & accubuit abner iuxta saul. Et uacauit locus dauid. Non est autem locutus saul quicquam in die illa. Putauit enim ut accidisset ei quod non esset mundus. nec purificatus. Cumque illuxisset dies altera. uacauit locus dauid. Dixitq; saul ad ionathan filium suum. Cur non uenit filius isai ad cibum. nec heri. nec hodie. Respondit ionathas saul. Rogauit me dauid ut iret in bethleem. Dixitq; ad me. Dimitte me. quia sacrificium est cognationis meæ in ciuitate. & frater meus ipse præcepit mihi. Nunc ergo si inueni gratiam in oculis tuis. uadam & uisitem fratres meos. Propterea non uenit ad mensam regis. Iratus est furore saul contra ionathan. & dixit ei. Filius mulieris uirginis. Numquid ego nesciebam quia elegisti filium isai in confusionem tuam. & in confusionem turpitudinis matris tuæ. Quamdiu enim filius isai uixerit super terram. non eris firmus tu & regnum tuum. Nunc ergo mitte & adduc eum ad me. filius enim mortis est. Respondens ionathas patri suo dixit ei. Quare moritur. quid fecit. Arripuit saul lanceam ut percuteret eum. Intellexit ergo ionathas quod certum haberet patri suo ut interficeret dauid. Surrexit igitur ionathas a mensa in ira furoris sui. & non comedit panem die altera. Dolebat enim super dauid. eo quod confudisset eum pater suus. Cumque factum esset mane. egressus est ionathas in agrum ad locum quem constituerat cum dauid. & puer parui secum. Dixitq; puero suo. Vade. & defer sagittas quas ego iacturus sum. Cumque puer cucurrisset. iecit sagittam ultra eum. Et uenit puer usque ad locum sagittæ quam iecerat ionathas. Et clamauit ionathas post puerum. & dixit. Numquid non sagitta ultra te est. Et rursum ionathas post puerum. Festina. accelera. ne steteris. Collegit puer ionathæ sagittas. & uenit ad dominum suum. Puer autem nesciebat quicquam. Ionathas autem & dauid nouerant rem. Dixit ergo ionathas puero suo. Vade. defer arma mea in ciuitatem. Puer autem abiit. Surrexit dauid de loco qui respiciebat austrum. & cadens in terram suam adorauit tribus uicibus. Osculatique sunt alter alterum. & fleuerunt pariter. donec dauid uehementius fleret. Dixitq; ionathas ad dauid. Vade in pace. quæ iurauimus ambo in nomine domini dicentes. Dominus sit inter me & te. & inter semen meum & semen tuum usque in sempiternum. Surrexit dauid & abiit. Ionathas autem ingressus est ciuitatem.

Venit autem dauid nobe ad achimelech sacerdotem. Et expauit achimelech occursum dauid. & dixit ei. Quare tu solus. & nullus est tecum. Dauid dixit achimelech sacerdoti. Rex mandauit mihi sermonem. & dixit mihi. Nemo sciat rem super qua mitto te. & quod præcepi tibi. Pueros autem meos noui in loco illo & in loco illo. Nunc ergo si habes in manu tua quinque panes. da manibus meis. uel quidquid inuenire potest. Respondens sacerdos dauid ait. Non habeo panem communem in manu mea. sed panem sanctum. si tamen pueri mundi sunt a mulieribus. Respondens dauid sacerdoti. ait. Quin mulieres prohibitæ sunt a nobis. heri & nudiustertius. cum proficiscerer. & uasa pueri sancta erant. & iter hoc prophanum. quanto magis hodie sanctificabuntur in uasis suis. Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum. Non enim erat ibi panis nisi panes propositionis. qui ablati fuerant a facie domini. ut ponerentur panes calidi die qua sumpti sunt. Erat autem ibi quidam de pueris saul die illa. intus in tabernaculo domini. & nomen eius doec idumæus. fortissimus ex pastoribus saul. Dixit autem dauid achimelech. Si habes hic sub manu tua hastam aut gladium. Quia gladium meum & arma mea non tuli secum. quia sermo regis urgebat. Dixitq; sacerdos. Gladium goliad philistæi quem percussisti in ualle terebinthi. ecce inuolutum pallio post ephod habetur. Si uis hoc tollere. tolle. non enim est hic aliud præter illud. Dixit dauid. Non est huius simile. da mihi illud. Surrexit ergo dauid & fugit in die illa a facie saul. Et abiit ad achis regem geth. Dixerunt autem serui achis ad eum. Numquid non iste est dauid rex terræ. numquid non huic cantabant in choris dicentes. Percussit saul mille. & dauid decem milia. Posuit autem dauid sermones istos in corde suo. & timuit ualde a facie achis regis geth. Immutauit ergo os suum coram eis. & insaniebat inter manus eorum. Et impingebat in ostia portæ. Defluebantque saliuæ eius per barbam suam. Dixitque achis seruis suis. Ecce uidistis hominem insanientem. quare adduxistis eum ad me. Numquid indigeo furiosis. ut miseritis hunc ad insaniendum coram me. Numquid ingredietur domum meam.

Egressus ergo dauid inde. fugit in speluncam odollam. Quod cum audissent fratres eius & uniuersa domus patris eius. descenderunt illuc ad eum. Et congregati sunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti. & uniuersi qui oppressi ære alieno. & amaro animo. Factusque est dux eorum. Fuerunt autem cum eo quasi quadringenti uiri. Abiit autem dauid inde in maspha moab. Et dixit regi moab. Obsecro ut maneant pater meus & mater mea apud uos. donec sciam quid faciat mihi deus. Adduxitque eos coram rege moab. & habitauerunt apud eum cunctis diebus quibus fuit dauid in munitione. Gad autem propheta dixit dauid. Non sedeas in munitione. sed uade & reuertere in terram iuda. Abiit ergo dauid & uenit in saltum haret. Audiuit autem saul quod apparuisset dauid & uiri qui cum eo erant. Sedente autem saul in gabaa sub tamarisco in ramatha. & hasta in manu sua. omnesque serui eius adstantes ei. Dixit saul ad seruos suos qui adstabant ei. Audite nunc filii iemini. Numquid omnibus uobis agros & uineas dabit filius isai. Numquid omnes uos constituet tribunos & centuriones. Quia conspirastis contra me. & non est qui reuelet mihi. & pangat fœdus filius meus cum filio isai. & non est qui doleat super me. aut reuelet mihi. quia filius meus suscitauit seruum meum contra me insidiantem mihi. sicut hodie. Respondens autem doec idumæus qui præerat pueris saul. ait. Vidi filium isai uenientem in nobe ad achimelech filium achitob. Qui consuluit dominum pro eo. & cibaria dedit ei. gladium quoque goliad philistæi dedit ei. Misit ergo rex ut uocarent achimelech filium achitob sacerdotem. & omnem domum patris eius sacerdotes qui erant in nobe. Qui uenerunt uniuersi ad regem. Dixitque saul. Audi nunc fili achitob. Et ille respondit. Adsum domine mi. Dixit ei saul. Quare conspirastis contra me tu & filius isai. quod dedisti ei panes & gladium. & consuluisti pro eo deum. ut surgat contra me insidians mihi. sicut hodie. Respondens achimelech regi ait. Et quis inter omnes seruos tuos fidelis sicut dauid. & gener regis. qui ambulat ad nutum tuum. & honorificus in domo tua. Numquid cœpi hodie consulere deum pro eo. Absit. Ne suspicetur rex seruum suum. & omnem domum patris mei. Quia non nouit seruus tuus de omni re huiusmodi. paruum aut magnum. Dixitque rex. Morte morieris achimelech. tu & omnis domus patris tui. Et ait rex cursoribus qui stabant circa eum. Circumdate & interficite sacerdotes domini. quia manus eorum cum dauid. & quia nouerunt quod fugiens indicare mihi noluerit. Noluerunt serui regis extendere manus suas ut irruerent in sacerdotes domini. Dixit ergo rex doec. Tu conuertere & irrue in sacerdotes. Conuersus itaque doec idumæus irruit in sacerdotes. & occidit in die illa octoginta quinque uiros qui portabant ephod lineum. Nobe autem ciuitatem sacerdotum percussit ore gladii. a uiro usque ad mulierem. a paruulo usque ad lactentem. Bouem quoque & asinum & ouem in ore gladii percussit. Euasit autem filius unus achimelech filii achitob. cui nomen erat abiathar. & fugit post dauid. Et nunciauit dauid quod occidisset saul sacerdotes domini. Dixitque dauid ad abiathar. Sciebam ego in die illa. cum esset ibi doec idumæus. quod indicaturus esset saul omnes animas patris tui. Sta mecum. ne timeas. quæ quærit animam meam. quærit & animam tuam. Apud me enim custodieris.

Nunciauerunt autem dauid dicentes. Ecce philistæi impugnant ceilam. & diripiunt areas. Consuluit ergo dauid dominum dicens. Ibo & percutiam philistæos istos. Dixitque dominus ad dauid. Vade. percute philistæos. & liberabis ceilam. Dixerunt autem uiri dauid qui erant cum eo. Ecce nos hic in iuda timemus. quanto magis si uenerimus ceilam contra exercitus philistæorum. Rursum ergo dauid consuluit dominum. Et respondit ei dominus. & ait. Surge. & descende in ceilam. quia tradam philistæos in manus tuas. Abiit ergo dauid & uiri eius in ceilam. & pugnauit contra philistæos. & abegit pecora eorum. & percussit eos plaga magna. Liberauitque dauid habitatores ceilæ. Factum est autem cum fugeret abiathar filius achimelech ad dauid ceilam. ephod descendit in manu eius. Nunciatum est autem saul quod uenisset dauid ceilam. Dixitque saul. Deus tradidit eum in manus meas. conclusus est enim intrans oppidum portis & uectibus. Conuocauit ergo saul omnem populum ad bellum. ut descenderet ceilam. & obsideret dauid & uiros eius. Cognouit autem dauid quod pararet saul contra se malum. Dixitque abiathar sacerdoti. Applica ephod. Et ait dauid. Domine deus israel. audiens audiuit seruus tuus quod quærere uoluerit saul uenire ceilam. ut disperdat ciuitatem propter me. Numquid tradent me uiri ceilæ in manus eius. Numquid descendet saul sicut audiuit seruus tuus. Domine deus israel. quæso indica seruo tuo. Dixitque dominus. Descendet. Rursum dixit dauid. Numquid tradent uiri ceilæ me & uiros meos in manus saul. Dixitque dominus. Tradent. Surrexit ergo dauid & uiri eius quasi sescenti. & egressi de ceila. perambulabant quo ire poterant. Nunciatum est autem saul quod fugisset dauid de ceila. & distulit exire. Dauid autem habitabat in deserto in munitionibus. & manebat in monte in deserto ziph. Quærebat autem saul eum omnibus diebus. & non tradidit eum deus in manus eius. Vidit autem dauid quod egressus esset saul ad quærendas animas eorum. Dauid autem erat in deserto ziph in saltu. Et ionathas filius saul surrexit & abiit ad dauid in saltum. Confortauitque manum eius in deo. Dixitque ei. Ne timeas. non inueniet te manus saul patris mei. Tu enim regnabis super israel. & ego ero tibi secundus. Sed & saul pater meus scit hoc. Percusserunt ergo ambo fœdus coram domino. Et mansit dauid in saltu. ionathas autem reuersus est in domum suam. Ascenderunt autem uiri ziphæi ad saul in gabaa dicentes. Nonne dauid absconditus est apud nos in munitionibus in saltu in colle hachila. qui est a dextris solitudinis. Nunc ergo iuxta omnem animæ tuæ desiderium descende. Nostrum autem erit eum tradere in manus regis. Dixitque saul. Benedicti uos a domino. quia misertus estis mei. Ite ergo & diligentius rem considerate. & uidete locum ubi requiescat pes eius. & quis uiderit eum ibi. Dicit enim mihi quod astutissime agat. Considerate & uidete omnes latebras eius in quibus absconditus est. & reuertimini ad me quæ certa sunt. Et ibo uobiscum. Si autem est in terra. perscrutabor eum in cunctis millibus iuda. Surrexerunt igitur & abierunt ziph ante saul. Dauid autem & uiri eius erant in deserto maon in campestri solitudine ad dextram solitudinis. Abiit ergo saul & uiri eius ad quærendum eum. Et nunciatum est dauid. Descendit ergo in petram. & habitauit in deserto maon. Quod cum audisset saul. persecutus est dauid in deserto maon. Et ibat saul ex latere montis hinc. & dauid & uiri eius ex latere montis illinc. festinabatque dauid ut fugeret a facie saul. Et saul uiros eius undique circumdabat ut caperet eos. Nunciauerunt autem saul dicentes. Festina & ueni. quia irruerunt philistæi super terram. Reuersus est ergo saul ne persequeretur dauid. & abiit in occursum philistæorum. Propterea uocauerunt locum illum petram diuisionum. Ascendit autem dauid inde. & habitauit in locis fortibus engaddi.

Factum est autem cum reuersus esset saul. nunciatum est ei dicentibus. Ecce dauid in deserto engaddi. Tulit ergo saul tria milia uirorum electorum ex uniuerso israel. & abiit ad quærendum dauid & uiros eius super petras rupium quæ sunt in solitudine. Et uenit ad caulas ouium in uia. ubi erat spelunca. in qua intrauit saul ut operiret pedes suos. Dauid autem & uiri eius in interioribus speluncæ sedebant. Dixerunt autem uiri dauid ad eum. Ecce dies de qua locutus est dominus ad te. Ecce ego tradam inimicum tuum in manu tua. & facies ei sicut placuerit tibi. Surrexit ergo dauid & abscidit oram pallii saul clanculum. Postea uero percussit cor dauid eum. eo quod abscidisset oram pallii saul. Dixitque ad uiros suos. Propitius sit mihi dominus. ne faciam uerbum hoc domino meo. christo domini. ut mittam manum meam in eum. quia christus domini est. Et compescuit dauid uiros suos sermonibus. nec permisit eos consurgere in saul. Saul autem egressus de spelunca. abiit in uiam suam. Surrexit autem dauid post hæc. egressusque de spelunca. clamauit post tergum saul dicens. Domine mi rex. Respexit saul post se. & inclinauit dauid pronus in terram. & adorauit. Dixitque dauid ad saul. Quare audis uerba hominum loquentium. Ecce dauid quærit malum contra te. Ecce hodie uiderunt oculi tui quia tradidit te dominus hodie in manu mea in spelunca. & dixerunt mihi ut occiderem te. & pepercit tibi oculus meus. Dixi enim. Non mittam manum meam in dominum meum. quia christus domini est. Vide quoque pater mi. & uide oram pallii tui in manu mea. Quod enim abscidi oram pallii tui. & te non occidi. scito & uide quia non est in manibus meis malum & peccatum. Non peccaui in te. tu autem circuis animam meam ut auferas eam. Iudicet dominus inter me & te. & ulciscatur me de manu tua. Manus autem mea non erit in te. Sicut dicit prouerbium antiquorum. Ex impiis egredietur impietas. Manus autem mea non erit in te. Post quem rex israel egressus est. Quem tu persequeris. Canem mortuum. Pulicem unum. Sit dominus iudex. & iudicet inter me & te. Et uideat & uindicet causam meam. & eruat me de manu tua. Cumque finisset dauid orationem hanc. Dixit saul. Numquid uox hæc tua est fili mi dauid. Et leuauit saul uocem suam & flauit. Dixitque ad dauid. Iustior tu es quam ego. quia tu reddidisti mihi bona. & ego reddidi tibi mala. Et confirmasti hodie quod feceris mihi bona. quia tradidit me dominus in manus tuas. & non occidisti me. Quis enim inuenit inimicum suum. & dimittit eum abire in uiam bonam. Et quæ retribuet tibi pro his quæ fecisti mihi hodie. Et nunc ecce scio quod certe regnaturus sis. & habiturus in manu tua regnum israel. Iura ergo mihi per deum. quia non disperdes semen meum post me. & non delebis nomen meum de domo patris mei. Iurauit ergo dauid saul. Abierunt autem saul in domum suam. & dauid & uiri eius ascenderunt ad locum munitionis.

Mortuus est autem samuel. & congregati uniuersi israelitæ. planxerunt eum. & sepelierunt eum in ramatha in ciuitate sua. Surrexit autem dauid. & descendit in desertum pharan. Erat autem homo in maon. & possessiones eius in carmelo. Et homo ille magnus nimis. habebat oues tria milia. & mille capras. Tondebatque greges suos in carmelo. Nomen autem uiri nabal. & nomen uxoris eius abigail. Erat autem mulier bonæ prudentiæ & decora facie. Vir autem durus & malus in operibus. & contemptor. Et ipse de stirpe caleb. Audiens dauid in deserto quod tonderet nabal greges suos. misit decem iuuenes. Et dixit ad eos. Ascendite in carmelum. & ite ad nabal. & salutate eum pacifice. Et hæc dicetis. Sit pax in multis annis. & tibi pax. & domui tuæ pax. & omnibus quæ habes pax. Audiui quod tondeantur greges tui. Pastores tui qui fuerunt nobiscum in deserto. non contristauimus eos. & non quæsiuimus quicquam ex omnibus quæ illius fuerant. quamdiu conuersati sumus cum eis in deserto carmeli. Interroga pueros tuos. & indicabunt tibi. Inuenient ergo pueri tui gratiam in oculis t

ionathas saul. Roga me obnixe ut ire-mibi licta
& ait. Dimitte me qm̃ sacrificium solemne e in ciuitate.
unus de frib; acce-fiut me. Nec ḡ si meum gram̃ oculis
tuis uada eam & uidebo frs̃ meos. Obhanc causam non
venit ad mensam regis. Iratus aut saul a diuinis ionathan dixe
ei. Fili mulier filia rebellionis iniquitatis; num̃q̃ ignoro quia
dilexisti filium yse in confusionem tuam. & in confusionem
turpitudinis matris tue. Omnis enim dicit; quis filius
yse uxerit sup eam n̄ stabilietur ciuitas neq; regnum tuum
teq; iam nunc mitte & adduc eum ad me, quia filius mortis
est. Respondens aut ionathas saul patri suo ait. Quare
morietur. Quid fecit. Ctenarripuit saul lanceam ut per
cuteret eum. Ctemtellexit ionathas qd diffinitum esset a
patre suo ut interficeret dauid. Surrexit ionathas mesa
mira furoris, & non comedit die tercia panem.
Crat enim tristis super dauid, eo qd confudisset eum pater suus.
Cumq; illuxisset mane venit ionathas in agrum iuxta sta
tutum dauid. & puer parvulus cum eo. Ctdixit puero suo.
Vade & affer mihi sagittas quas iacio. Cumq; puer curreret
ipse abiecit sagittam trans puerum. Venit teq; puer ad
locum iaculi qd miserat ionathas. & clamauit ionathas post
tergum pueri & ait. Ctdixit sagitta porro ultra te est. Et
iterum clamauit ionathas post tergum pueri dicens. Festina ne
loceris ne steteris. Colligens aut puer ionathe sagittas reuersus
est ad dominum suum. & quidem ignorabat puer
nihil omnino ionathas, quod mysterium ageret cum patre
suo puero. Dixit ei. Vade defer arma mea. Cumq;
abisset puer surrexit dauid de loco qui erat ad austrum
& cadens pnus super faciem suam. & osculatus eum
flenit unusquisq; proximum suum. Dauid aut amplius. Dixit
ionathas ad dauid. Vade in pace. Quicquid inter nos duo
rum iurauimus dominus sit inter me & te. & inter semen meum
& semen tuum usq; in sempiternum. Ctsurrexit dauid & abiit; ionathas ingressus
est ciuitatem.

Venit aut dauid in nobe ad achimelech sacerdotem. Ctobstupuit
achimelech & ait ei dicens. Quare tu solus & nullus es mecum. Ctait dauid ad achimelech sacerdotem. Rex
precepit michi sermonem & dixit. Nemo sciat rem pro qua te
misi & quam tibi precepi dedici. Nam & pueros
direxi in illum & illum locum. Nec ḡ si quid habes ad
manum vel quinq; panes da in manu mea quicquid inuenire es.
Ctrespondens sacerdos dauid ait ei. Non habeo panes la
icos in manibus, sed tantum panem sanctum. Si modo pueri
mundi sunt a mulieribus. Ctresp dauid sacerdoti & dixit ei. Ctiam
quidem si de mulieribus; ita ut semper ab heri & nudi
ante iter fuerint, & vas pueroꝝ fuerit sanctum. Porro
hodie hec polluta est, sed & ipsa hodie sanctificabitur in vase. Oderat
ḡ eum sacerdos sanctificatum pane. Neq; enim erat ibi panis, nisi
tantum panes propositionis qui sublati fuerant a facie domini
ut ponerentur panes calidi. Fuerat aut ibi vir quidam de seruis saul in
die illa mansit in tabernaculo domini & nomen ei doech y dumeus
potentissimus pastor saul. Dixit aut dauid ad achimelech. Si habes
hic ad manum hastam aut gladium, quia gladium meum & arma
mea non tuli mecum, sermo enim regis urgebat. Ctdixit sacerdos
Gladius golie philistei que percussisti in valle terebinthi est
involutus pallio post ephod. Si tu eum tollere volueris, recipe eum,
alius hic absq; eo. Ctait dauid. Nemo est huic similis tribuas
mihi eum. Surrexit itaq; dauid & fugit a facie saul. & venit
ad achis regem geth. Dixerunt ei serui achis cum vidissent
dauid. Nonquid non iste est rex terre? Nonne hunc canebant
per choros dicentes percussit saul mille & dauid decem milia. Posuit
aut dauid sermones istos in corde suo, & timuit valde a facie
achis regis geth. & immutauit os suum coram eis. & collabe
batur inter eos. & impingebat ostia porte. defluebantq;
saliue ei in barbam. Ctait achis ad seruos suos. Vidistis hominem
insanum. Quare adduxistis eum ad me. Numquid
nobis furor est quod introduxistis illum ut furiat contra me. Nec fiet hoc.
Dimittere illum hinc & ne egredi ad domum meam. Num quid
dauid. & fugit in spelunca Hodolla. Qd cum audissent fratres eius
& omnis domus patris eius. descenderunt ad eum illuc. Ctcongregati
sunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti. & qui fere alieno. &
amaro animo. & factus est eis princeps. Fuerunt aut cum eo fere
quadringenti. Ctperrexit inde dauid in masphat que est moab. &
dixit ad regem moab. Maneat oro pater meus & mater mea apud
vos donec sciam quid faciat mihi deus. Ctreliquit eos ad faciem regis
moab, manseruntq; apud eum cunctis diebus quibus dauid fuerat in presidio.

Dixit aut gad propheta ad dauid. Noli morari in presidio, perge
& vade in terram iuda. Ctperrexit dauid & venit in saltum hareth.
Ctaudiit saul qd apparuisset dauid & viri qui erant cum eo. Saul
autem manebat [illegible] in gabaa sub myrica que est in arua
hastam manu tenens. cunctiq; servi eius astabant ei. audiuit
dauid omnia nolite timere filii eius. Numquid
omnibus vobis dabit filius yse agros & vineas. & unumquemq;
vestrum constituet tribunos & centuriones. quia conspirastis omnes
adversum me. & non est qui michi reuelet & uxorem meam filium
meum inierit cum filio yse. Non est qui vestrum doleat
ex vobis. nec qui annuncet & mihi coepit insurgere filius meus ser
uum meum ad insidiandum mihi sicut in hodierna die. Respon
dens aut doech y dumeus qui assistebat & erat primus inter ser
uos saul. Vidi inquit filium yse venientem in nobe ad achimelech filium
achitob sacerdotem. qui consuluit pro eo dominum. & cibaria dedit ei.
sed & gladium golie philistei dedit ei. Misit ḡ rex saul ad ac
cersendum achimelech filium achitob sacerdotem & omnem
domum patris eius sacerdotum q erant in nobe. Qui venerunt omnes
ad regem. Ctait saul ad achimelech. Audi fili achitob. Qui
resp. Presto sum domine. Dixit ei dominus saul. Quare conspirastis
adversum me tu & filius yse & dedisti ei panes & gladium &
consuluisti pro eo dominum. ut insurgere ad insidiandum mihi
usq; hodie permanet. Respondens achimelech regi Ait.
Ctquis inomnibus seruis tuis sicut dauid fidelis & gener regis &
princeps ad impium tuum. & gloriosus in domo tua. Numhodie
cepi consulere pro eo dominum. Absit hoc a me. Non suspicetur
rex adversum seruum suum rem huiusmodi. omnis domus pa
tris mei. Nam et seruus tuus quicquam horum negotii nec
[illegible] Dixit q rex saul. Morte morieris achimelech
tu & omnis domus patris tui. Ctdixit rex constituit qui

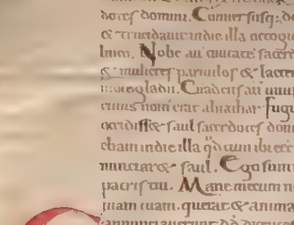

circumstabant eum. Conuertimini & interficite sacerdotes dni
manus eorum quia & ipsi fortificauerunt manum dauid & quia
sciebant quod fugeret & non indicauerunt mihi. Noluerunt autem
serui regis extendere manus suas in sacerdotes
dominum. Et ait rex ad doec. Conuertere tu & irruere in sacerdotes
dñi. Conuersus doec ipse irruit in sacerdotes
& trucidauit in die illa octoginta quinque viros vestitos ephod
lineo. Nobe autem ciuitatem sacerdotum percussit more gladii viros
& mulieres parvulos & lactentes boues & asinos & oues
more gladii. Euasit autem unus filius achimelech filii achitob
cui nomen erat abiathar fugitque ad dauid & annunciauit ei quod
occidisset saul sacerdotes domini. Et ait dauid ad abiathar. Sciebam in die illa qd cum ibi esset doec ydumeus proditurus ad
nunciaret saul. Ego sum reus omnium animarum domus
patris tui. Mane mecum ne timeas. Siquis quesierit animam tuam tuam quoque & anima mea custodietur tecum. Et
annunciauerunt dauid dicentes. Ecce philistim oppugnant ceilam & diripiunt areas.

Consuluit ergo dauid dominum dicens. Numquid ascendam contra philistheos istos. Et ait dominus ad eum. Vade & percute philistheos & saluabis ceilam. Et dixerunt ei uiri qui erant cum eo dauid.
Ecce nos hic in iudea timemus consistere timentes. quanto magis si venerimus in ceilam aduersus agmina philistinorum.
Rursum dauid consuluit dominum. Qui respondens ei ait.
Surge & vade in ceilam. ego enim tradam philistheos in manu tua. Abiit dauid & uiri eius in ceilam & pugnauit aduersus philistheos & abegit iumenta eorum & percussit eos plaga magna & saluauit dauid habitatores ceile. Porro eo tempore quo fugerat abiathar filius achimelech ad dauid in ceilam ephod secum habens descenderat. Nunciatum est autem saul quod
dauid uenisset in ceilam. Et ait saul. Tradidit eum dominus in manus meas. Conclusus est enim ingressus urbem utique portas & seras habentem. Precepit saul omni populo ad pugnam descendere in ceilam. ut obsiderent dauid & uiros eius. Quod cum resciisset dauid quia pararet ei saul insidias. dixit ad abiathar sacerdotem. Applica ephod. Et ait dauid. Domine deus israel. audiens fama seruus tuus qd disponat saul uenire ad ceilam ut euertat urbem propter me. Si tradent me uiri ceile in manus eius & si descenderit saul sicut audiuit seruus tuus. domine deus israel indica seruo tuo.
Et ait dominus. Descendet. Dixitque rursum dauid. Si tradent me uiri ceile & uiros qui mecum sunt in manus saul.
Dixit dominus. Tradent. Surrexit ergo dauid & uniuersi qui cum eo erant. egressi de ceila. hucatque illuc vagabantur incerti. Nuntiatum quoque est saul quod fugisset dauid & saluus esset. quia ultra modum timuit exire. Manebat autem dauid in deserto in locis firmissimis montis qui habitabat in deserto ziph. Quem quidem cum quereret saul cunctis diebus. & non tradidit eum dominus in manus eius. Et uidit dauid quod egressus esset saul ut quereret animam eius. Porro dauid erat in deserto ziph in silua. Et surrexit ionathas filius saul & abiit ad dauid in silua. & confortauit manum eius in deo. Dixitque ei. Ne timeas. non inueniet te manus saul patris mei. tu regnabis super israel. & ego ero secundus. Sed & saul pater meus scit. Percussit igitur federa ambo coram domino. Mansitque dauid in silua ionathas autem reuersus est in domum suam. Ascendentes autem ziphei ad saul in gabaa dixerunt. Nonne ecce dauid latitat apud nos in locis munitissimis in silua in colle achila que est ad dexteram deserti. Nunc igitur si desiderauit anima tua ut descenderet descende. tuum autem erit eum tradere manui regis. Dixitque saul.
Benedicti uos domino. quia doluistis super me. Nunc ergo 7 diligentius preparate & curiosius agite. & considerate ubi requiescat. & quis uiderit eum ibi. recogitat enim de me callide. insidiari ei. Considerate & uidete omnia latibula eius in quibus abscondit. & reuertimini ad me adhuc certa. uti uadam uobiscum. Quod si uerum fuerit abscondere eum. requirabor eum in cunctis milibus iuda. Surrexit ergo & abiit ziph ante saul. Dauid autem & uiri eius erant in deserto maon in campestribus. ad dexteram huius
iumenti. Iuit ergo saul & socii eius ad querendum eum. Et nunciatum est dauid. Statim descendit ad petram. & conisabat in deserto
maon. Quod cum audisset saul persecutus est dauid in deserto maon.
Et ibat saul ab latere montis ex parte una. et dauid & uiri eius in latere montis ex parte altera. Porro dauid festinabat fugere prae timore saul. Itaque saul & uiri eius undam coronebant eum
ut caperent eum. Et nuncius uenit ad saul dicens. Festina & uade. quia irruerunt philistei super terram. Reuersus est ergo saul de persequendo dauid. & perrexit occurrere philistheo. & propterea uocatus est locus ille petra diuisionum. Ascendit ergo dauid inde. & habitauit in locis munitissimis engaddi. Assumensque saul tria milia uirorum electorum
ex uniuerso israel perrexit ad inquirendum dauid & uiros eius contra
petras rupium caprearum. Et uenit ad caulas ouium que sunt in uia. ubi spelunca erat in qua ingressus est saul ut purgaret uentrem. Porro dauid & uiri eius manebant penitus
in interioribus spelunce. Et surgentes serui dauid dixerunt ei. Ecce dies de qua locutus est dominus ad te. Ego tradam inimicum tuum in manus tuas. et ita facies ei sicut placuerit tibi coram eis. Surrexit ergo & dauid
clam abscidit oram chlamydis saul silenter. Postea percussit cor suum dauid
eo quod abscidisset oram chlamydis saul. Dixitque ad uiros suos. Propitium sit mihi dominus ne faciam hanc rem domino meo xpo domini
ne mittam manum meam in eum. quia xps domini est. Increpauit dominus
seruos suos sermonibus istis. nec dimisit eos ut consurgerent in saul. Porro saul surgens de spelunca pergebat coepto itinere. Surrexit autem & dauid
post eum. Et egressus de spelunca clamauit post tergum saul
dicens. O domine mi rex. Et respexit saul post se. Et inclinauit se
dauid pronus in terram & adorauit. Dixitque saul ad dauid. Quare audis uerba
hominum loquentium dauid quere malum aduersum te. Ecce hodie
uidere oculis tuis quod dixerit dominus tibi in manu mea hodie. & quidam
locuti sunt ut interficerem te. Et peperci tibi. Dixi. Non mittam manum meam in dominum meum. quia xps domini est. Vide
quoque pater mi & considera palliolum tuum in manu mea. Quod
scidi palliolum tuum & non interfeci te. Scito & uide quia non est malum
in manibus meis. neque peccatum. Et tu insidiaris
animae meae ut capias eam. Iudicet dominus inter me & te. & ulciscatur me dominus ex te. manus autem mea non sit in te. Sicut & in prouerbio antiquorum dicitur. Impietas a impiis egredietur. Manus
mea non sit in te. Quem persequeris rex israel. quem persequeris. Canem mortuum persequeris. & pulicem unum. Sit dominus iudex
iste & iudicet & uideat & iudicet causam meam. & eruat me
manu tua. Cum autem complesset dauid loquens sermones hos
uerba ad saul atque saul. Numquid uox tua hec est fili mi dauid.
Et eleuauit saul uocem suam & flauit dixitque ad dauid. Iustior
es tu quam ego. Tu enim retribuisti mihi bona. ego autem reddidi tibi
mala. & tu indicasti mihi hodie que fecerit michi bonum dominus cum
tradiderit me dominus in manus tuas & non occiderit me. Quis
enim inueniet inimicum suum dimittet eum
Et nunc ecce quia certissime regnaturus es. & habiturus in manu
tua regnum israel. iura michi in domino ne deleas semen meum post me. neque auferas nomen meum de domo patris mei. Et
iurauit dauid saul. Abiit ergo saul in domum suam. & dauid
& uiri eius ascenderunt ad munitiora loca.

Mortuus est autem samuel & congregati sunt uniuersi filii israel & planxerunt eum. & sepelierunt eum in domo sua in ramatha. Et
surrexit dauid. descenditque in desertum pharan. Erat autem uir
ille in solitudine maon. & possessio eius in carmelo. & homo ille
magnus nimis. habebat autem oues tria milia. & mille capras.
Et accidit ut tonderet greges in carmelo. Nomen autem uiri illius nabal. & nomen uxoris eius abigail. Erat autem mulier illa prudentissima & speciosa. Porro uir eius durus & pessimus & malus
erat autem de genere caleph. Cum audisset dauid in deserto
quod tonderet nabal greges suos. misit decem iuuenes
Et dixit ad pueros suos. Ascendite in carmelum. & uenietis ad nabal. & salutabitis eum ex nomine meo pacifice & dicetis. Sit tibi pax. & domui tue. & omnibus quecunque habes sit pax
multa. Audiui enim quod tondeas pastores tui oues quae fuerunt nobiscum & non
contristauimus eos. neque quicquam ablatum est eis omni tempore quo fuerunt nobiscum in
terra. Interroga pueros tuos & indicabunt tibi. Inuenient ergo pueri tui gratiam in oculis tuis. in die enim bona uenimus.
Da quaeso quicquid in manu tua inuenerit seruus tuus & filius
tuus dauid. Cum uenissent pueri dauid. locuti sunt ad nabal omnia
uerba hec ex nomine dauid & siluerunt. Respondensque nabal
pueris dauid ait. Quis est dauid. & quis est filius
Hodie inuenerunt serui qui fugiunt dominos suos. Tollam
panes meos & aquas meas & carnes pecorum meorum quas
concidi tondentibus meis. & dabo uiris quos nescio unde sint. Reuersi sunt ergo pueri dauid per uiam suam. & reuersi nuntiauerunt
omnia uerba haec. Quae cum audisset dauid praecepit pueris suis. Accingat unusquisque gladium suum. Accinxerunt
se gladiis suis. Accinxit quoque se gladio suo dauid. Et ascenderunt
cum dauid quasi quadringenti uiri. Porro ducentis
sedebat ad sarcinas. Abigail autem uxor nabal nuntiatum est
de pueris dauid. Et misit dauid de deserto benedicens
nuncium. & uenerat ad eum. Et ille quiescebat. Et
maledixit ei. Quis est dauid. & quis est filius isai. Hodie
crescunt serui qui quasi unusquisque fugiunt dominos suos. Numquid
ergo tollam panes meos & aquam meam & carnes pecorum meorum
quas occidi tondentibus meis. & dabo uiris quos nescio unde sint.
Reuersi sunt ergo pueri dauid per uiam suam. & reuersi nuntiauerunt
ei omnia uerba haec. Accinxit se dauid unusquisque gladio suo. Accinxerunt
se gladiis suis. Ascendit quoque & dauid post eos quasi quadringenti uiri. Ducenti autem sedebant cum sarcinis. Abigail autem uxor nabal nuntiatum est
de pueris dauid. Et misit de deserto benedicens nuncio
nuntio. & uenerat ad eum. Et ille quiescebat. Et
maledixit ei. Quis est dauid. & quis est filius isai. Hodie
crescunt serui qui quasi unusquisque fugiunt dominos suos. Numquid
ergo tollam panes meos & aquam meam & carnes pecorum meorum
quas occidi tondentibus meis. & dabo uiris quos nescio unde sint.
Reuersi sunt ergo pueri dauid per uiam suam. & reuersi nuntiauerunt
ei omnia uerba haec. Accinxit se dauid unusquisque gladio suo. Accinxerunt
se gladiis suis. Ascendit quoque & dauid post eos quasi quadringenti uiri. Ducenti autem sedebant cum sarcinis. Abigail autem uxor nabal nuntiatum est
de pueris dauid. Et misit de deserto benedicens
nuncio

Melphi rum de manu nabal. & ferum suum custodiuit a malo
& malicia nabal reddidit dominus incapite eius.
Sic & dd & locute est ad abigail uxore suam & ecam sibi in uxorem.
Et ipsa ierunt puer dd ad abigail me nuntiantes & locuti sunt ad eam dicen
tes quia dauid misit nos ad te ut accipiat te sibi in uxorem. Que con
surgens adorauit pnia in terram & ait. Ecce famula tua sit ancil
lam ut lauet pedes seruor dominimei. Festinauit & sur
rexit abigail & ascendit sup asinum. & quinq; puelle ierunt se
cum pedissequæ eius. & secuta est nuncios dd. & facta est illi uxor.
Sed & achinoam de iezrahel. & fuerunt ambe uxores ei.
Saul au dedit michol filiam suam uxore dd. Phalti filio lais
qui erat de gallim. Et venerunt Ziphei ad saul in gabaa dicentes.
Ecce dd absconditus est in colle achilat. que e ex adverso solitu
dinis. Et surrexit saul & descendit in desertum ziph. & cu
eo tria milia uroz de electis isr. ut quereret dd in deserto ziph.
Et castrametatus est saul in gabaa achilat que est ex adverso so
litudinis iuxta. Dauid au habitabat in deserto. Videns autem
quia uenisset saul post se in desertum. misit exploratores. & didicit
uere uenisse saul certissime. Et surrexit dd clam. & uenit ad locu
ubi erat saul. Cumq; vidisset locum in quo dormiebat saul. &
abner princeps militie eius. & saulem dormientem in tentorio. &
reliquum multitudinem populi circa eum. dixit dd ad achimelech & etheum
& ad abisay filium saruie fratre ioab dicens. Quis descendet
mecum ad saul in castra. Dixitq; abisay. Ego descendam tecum
Venit ergo dd & abisay ad populum nocte. & invenit saul ta
lentem & dormientem in tentorio. & hastam eius infixam
ad capud eius. abner au & populus dormiebant in circuitu eius. Dixitq;
abisay ad dd. Conclusit deus hodie inimicum tuum in manu
tua. Nunc ergo percutiam eum lancea infra semel. & secundo opus
non erit. Cui dixit dd ad abisay. Ne occidas eum. Quis enim
extendit manum suam in xpm domini. & innocens erit.
Et dixit dd. Vivit dominus quia dns percutiet eum. aut dies
eius veniet ut moriatur. aut in prelio descendens pugnet. propitius
sit dominus ne extendat manu mea in xpm domini. Nec ergo
tolle hastam que e ad capud eius. & scyphum aque & abeamus
Tulit ergo dd hastam & scyphum aque qui erat ad capud saulis.
abieruntq;. Et non erat qui videret. & intelligeret. & non
evigilaret. sed omnes dormiebant. quia sopor domini irruerat
sup eos. Cumq; transisset dd exadverso. & stetisset e uertice
montis de longe. & esset grande spatium inter eos. clamauit
dauid ad populum & ad abner filium ner dicens. Nonne re
spondes abner. Et respondens abner ait. Quis es tu
qui clamas & inquietas regem. Et ait dd ad abner. Nequa
quam ita est. Et quasi alius simile tui in isr. Ut ergo non
custodisti dnm tuum regem. Ingressus est unus de
exercitu ut interficeret regem dnm tuum. Non est hoc bonum quod
fecisti. Vivit dominus quia filii mortis estis vos. qui non custo
distis dominum vestrum xpm domini. Nunc ergo vide ubi sit hasta
regis. & ubi scyphus aque qui erat ad capud eius. Cognovit au
tem saul vocem dd & dixit. Numquid tua hec est fili mi dauid.
Et dd. Vox mea domine mi rex. Et ait. Quia obsecundat
persequitur dominus servum suum. Quid feci. Aut quod
est in manibus meis malum. Nunc ergo audiat dominus mi rex
verba servi sui. Si dominus incitat te adversum me. odoretur
sacrificium. Sin autem filii hominum maledicti sint in conspectu domini
qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate domini di
centes. vade serviendo alienis. Et nunc effundat sanguis mi
us in terram coram domino. quia egressus est rex isrl inquirere pulicem
unum. sicut persequitur perdix montes. Et ait saul. Peccavi. Re
vertere fili mi dauid. Nequaquam enim ultra malefaciam tibi. eo quod
pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Ecce stulte egi
& ignoranter nimis nimiumq; erravi. Et respondens
dd ait. Ecce hasta regis. transeat unus de pueris & tollat
eam. Dominus autem retribuet unicuiq; secundum iustitiam suam & fidem
Cui dixit cum te dominus in manus meas. & noluisti tangere manum
meam in xpm domini. Et sicut magnificata est anima tua hodie in
oculis meis. sic magnificetur anima mea in oculis domini. & liberet
me de omni angustia. Ait ergo saul ad dd. Benedicte tu
fili mi dd. Et quidem faciens facies. & potens poteris. Abiit
au dd in viam suam & saul reversus est in locum suum.
Ecce dauid in corde suo. Aliquando incidam manu in die manu
saul. Nonne melius est ut fugiam & salvus sim in terra philistinoz. ut
desistat saul. cessetq; me querere in universo finibus isrl. Et
fugiam ergo manus eius. Et surrexit dd & abiit ipse & sexcen
ti viri cum eo. ad achis filium maoch regem geth. & habitavit
dd cum achis apud geth ipse & viri eius & domus eius. duoq; uxores
ei achinoem iezrahelitem. & abigail uxorem nabal carmeli.
Et nuntiatum est saul quod fugisset dd in geth. & ultra non addi
dit ultra querere eum. Dixit autem dd ad achis. Si inveni
gratiam in oculis tuis. det mihi locum in una urbium regionis hui
us habitem ibi. Cur enim manet servus tuus in civitate regia
recum. Dedit ergo ei achis in die illa siceleg. Propterea
factum est siceleg regum iuda usq; in diem hanc. Fuit autem
numerus dierum quibus habitavit dd in regione philistinoz. in
mensum. Et ascendit dd & viri ei. & aggressi sunt cethesiim.
& de gedri. & de amalechitis. Erant enim antiqui habitatores in
terra usq; ad egyptum. Percutiebat
dd omne genus. nec relinquebat hominem. virum ac mulierem. Tol
lens oves & boves & asinos & camelos reversusque
bat & ve
niebat ad achis. Dixitque au ei achis. In quem irruistis hodie
Respondebat dd. Contra meridiem iude. & contra meridiem
hieramel & contra meridiem cini. Virum & mulierem non vivifi
cabat dd nec adducebat in gath. dicens. ne forte loquantur adversum
me. Hoc fecit dd & hoc erit decretum illi omnibus diebus. ips
habitavit in regione philistinoz. Credidit ergo ei achis dicens.
Multum malo apud se est populum suum israel. erit ergo mihi ser
vus omnibus.
Accidit autem in diebus illis congregaverunt philistim agmina sua
ut pugnarent ad bellum contra isrl. Dixitq; achis ad dd.
Scias ne sine dubio quia mecum egredieris in castris tu & viri tui.
Dixitq; dd ad achis. Nec feces quæ facturus est servus tuus.
Et ait achis ad dd. Et ego custodem capitis mei ponam te.
cumcta dicebat. Samuel au mortuus e. planxerat eum omnis
isrl. & sepelierunt eum in rama & in urbe sua. & saul abstu
lit magos & ariolos de terra. Congregatis autem philistim
& venientes
castris philistim & castrametati sunt in sunam. Congregatoque
au & saul universum isrl. & venit in gelboe. Et videns saul
castra philistim & timuit. & expavit cor eius nimis. Consulu
itq; dominum. & non respondit ei neq; per somnia neq; per sacerdo
tes neq; per prophas. Dixitq; saul servis suis. Quærite mi
hi mulierem habentem pythonem & nadam adeam & sciscitabor
per illam. Et dixerunt servi eius ad eum. Est mulier habens pyth
onem in endor. Mutavit ergo & habitum suum. vestitq; alio vestimen
to. & abiit ipse & duo viri cum eo. Venitq; ad mulierem nocte. &
ait. Divina mihi in pythone & suscita mihi quem dixero tibi. Ait au
mulier ad eum. Ecce tu nosti quanta fecerit saul. & quomodo
eraserit magos & ariolos de terra. Quare insidiaris animæ
meæ ut occidar. Et juravit ei saul in domino dicens. Vivit dominus
quia non tibi eveniet quicquam mali propter hanc rem. Dixitq; ei mulier.
Quem suscitabo tibi. Quarit. Samuele suscita mihi. Cui au
tem vidisset mulier samuelem exclamavit voce magna & dixit ad
saul. Quare imposuisti mihi. Tu es enim saul. Dixitq; ei rex.
Noli timere. Quid vidisti. Et ait mulier ad saul. Deos
video ascendentes de terra. Dixitq; ei. Qualis est forma ejus.
Quæ ait. Vir senex ascendit. & ipse amictus est pallio. Intel
lexit saul quod samuel esset. & inclinavit se super faciem suam in
terra. & adoravit. Dixit au samuel ad saul. Quare inquietasti
me ut suscitarer. Et ait saul. Coarctor nimis. Siquidem
philistim pugnant adversum me. & deus recessit a me. & non
vult me ultra nec per manum prophetarum neq; per somnia. Vocavi
te ergo ut ostenderes mihi quid facia. Et ait samuel. Quid in
terrogas me cum dominus recesserit a te. & transierit ad emulum
tuum. Facit ei dns sicut locutus est in manu mea. & scidit dns
regnum de manu tua. & dabit illud proximo tuo dd. quia non
obedisti voci domini. neq; fecisti furorem iræ ejus in amalech.
Ideo ergo hoc facit tibi dominus hodie. & dabit dns
etiam israel tecum in manus philistim. Cras autem tu & filii tui mecum
eritis. Sed & castra israel tradet dominus in manus philistim.
Statimq; saul cecidit porrectus humi. Et timuerat eum
verba samuelis & robur non erat in eo. quia non comederat pa
nem tota die illa. Ingressa est mulier ad saul. Conturba
tus enim erat valde. Dixitq; ad eum. Ecce obedivit ancil
la voci tue. & posui animam meam in manu mea. & au
divi sermones tuos quos locutus es ad me. Nunc ergo & tu
audi vocem ancille tue. ut ponam coram te buccellam panis
& comedens cibum vitales agas. & possis iter agere. Qui renuit
& ait. Non comedam. Coegerunt eum cum servis suis mulier
& tandem audita voce eorum surrexit de terra & sedit super le
ctum. Mulier au illa habebat vitulum pascualem in domo.
& festinavit & occidit eum. Tollensq; farinam miscuit eam.
& coxit absimam & posuit ante saul & ante servos eius.
Qui cum comedissent surrexerunt & ambulaverunt per
eam noctem illam.
Congregata sunt au philistim universa agmina in aphech. sed &
israhel castra metatus est super fontem qui erat in iezrahel. Sed
& satrapæ quidem philistim incedebant in centuriis & in milibus:
Dauid au & viri eius erant in novissimo agmine cum achis.
Dixerunt principes philistim ad achis. Quid sibi volunt
hebrei isti. Et ait achis ad principes philistim. Nunquid
non ista est dd qui fuit servus saul regis isrl. & est apud me
multos dies. & annos. & non inveni in eo quicquam ex die qua dis
cessit usq; ad diem hanc. Iratique sunt ei duces eum
principes philistim & dixerunt ei. Revertatur vir ille
ad locum suum quem constituisti ei. & non descendat nobiscum
in prelium. & ne sit contrarius nobis in prelio. Unde enim placare poterit dominum
suum nisi in capitibus virorum istorum. Nonne iste est dd cui canebant
mulieres in choris dicentes. Percussit saul mille suos. & dd decem mil
libus suis. Vocatus ergo achis dd & ait ei. Vivit dominus quia
rectus es tu. & bonus in conspectu meo & egressus tuus mecum
unus mecum est in castris & non inveni in te quicquam mali ex
die qua venisti ad me usq; ad diem hanc. sed satrapæ non places.
Revertere ergo & vade in pace. & non offendas oculos satrapa
rum philistim. Dixitq; dd ad achis. Quid enim feci aut quid in
veniste in me servo meo ex die qua fui in conspectu tuo usq; in hodier
nam vicem ut non veniam & pugnem contra inimicos domini mei regis.
Respondens au achis locutus est ad dd. Scio quia bonus es
in oculis meis sicut angelus dei. sed principes philistim dixerunt non
ascendes nobiscum in prelium. Quocirca surge mane tu & servi
domini tui qui venerunt tecum. & cum de nocte surrexeritis &
cepit dilucescere properate. Surrexit ergo de nocte dd ipse &
viri eius ut pergerent mane & reverterentur ad terram philistim.
Philistim au ascenderunt in iezrahel. Cumq; venisset dd &
viri eius in siceleg ceciderunt amalechitæ impetum fecerunt & parte
australi in siceleg & succenderunt eam igni. & captivas duxe
runt mulieres ibi. a minimo usq; ad maximum & non interfecerunt
quemquam. sed secum duxerunt & pergebant remeare suo. Cum au
venisset dd & viri eius ad civitatem & succensam
igni. & uxores suas & filios suos & filias ductas esse
captivas. levaverunt dd & populus qui erat cum eo vocem suam
& planxerunt donec defecerint in eis lacrime. Siquidem &
duæ uxores dd captæ fuerant achinoem iezrahelitem &
abigail uxor nabal carmeli. & constat hæc est dd valde. Vo
lebat enim eum populus lapidare. quia amara erat anima unicuique
virum super filios suos & filias. Confortavit se dd in domino. & ait
ad abiathar sacerdotem filium achimelech. Applica ad me ephod.
Et applicuit abiathar ephod ad dd. Et consuluit dd dnm dicens.
Persequar an non apprehendam eos. Et ait ei. Persequere.
Persequendo enim apprehendes eos. & excutiendo excutes
eos. Abiit ergo dd ipse & sexcenti viri qui erant cum eo. & venerunt
usq; ad torrentem besor. & lassi quidam substiterunt. Per
cussit au dd ipse & quadringenti viri. Substiterunt enim
ducenti qui lassi transire non poterant torrentem besor. Et inve
nerunt virum egyptium in agro. & adduxerunt eum ad dd. dede
runtq; ei panem ut comederet & biberet aquam. Sed & favum
mellis cum carnibus & duas ligaturas uvarum passas. Quæ cum comes
disset revertit est spiritus eius. & refocillatus est. Non enim comede
rat panem neq; biberat aquam tribus diebus & tribus noctibus. Dixitq;
ei dd. Cuius es tu. & unde & quis. Dixitque puer
egyptius ego sum. servus viri amalechite. Derelictus au me dns
meus. quia egrotare cepi nudius tertius. Si quidem nos irruimus ad au
stralem partem cerethi & in ea quæ ad iudam pertinet & ad meridiem caleb &

ficeleq succendimus igni. Dixitq; ei dd. Porro me dicere adhuc cuncta. Qui ait. Iuramenti p deum qd non me occidas. Si non tradas me inmanus dominimei. & dicam ti ad cuncta illum. Cui iurauit dd. Quicum dixisset eum. ecce illi diripiebant sup facies omnis se tre comedentes & bibentes & quasi festum diem celebrantes p cuncta p da & spolia que auferant de terra philistiim & de terra iuda. Et qui misit eos dd auertentq; ad uesperam alterius diei. & ni erasit ex eis quisqm. nisi quadringenti uiri adolescentes q ascenderant camelos & fugerunt. Erat q dd emma quq uiuebat amalechite & duas uxores suas erant nec defuit quisqm a paruo usq; ad magnu ta desilit quq desiliab: & de spolis & quibusq; rapuerant omnia reduxerat dd. & ubi uniuersos greges & armenta. & mutauerant facie sua. Dixerunt q: Hec est p da dauid. Venit ad dauid ad ducentos uiros qui lassi subsistere nec sequi potuerant dd & residere eos iusserat in torrente besor. Qui egressi obuiam dauid & populo qui erat cu eo. Accedens ad dd adquisiuit salutauitq; eos pacifice. Respondensq; omnis uir pessimus & iniquus q erat cum dauid dixit. Quia non uenerunt nobiscum non dabimus eis quicquid de p da quam eruimus. sed sufficiat unicuiq; uxor sua & filii. quos cum acceperint recedant. Dixit ad dauid. Non sic facies fres mei de his que tribuit nob dominus & custodiuit nos. & dedit in manus nras latrunculos qui eruperant aduersi nos minuerant nos. nec audiet uos quisqm in sermone hoc. Equa enim pars erit descendentis ad prelium. & remanentis ad sarcinas. & simile diuident. Et factum e hoc exinde usq; in diem hodiernu. constituitq; eum & in preceptum & quasi lex usq; in hanc diem. Veniens q dauid in siceleq. misit de spolis senioribus iuda proximis suis dicens. Accipite benedictionem de p da hostiu dni. His qui erant in bethel. & qui in ramoth & in ether. & qui in iether. & qui in aroer. & qui in siphamoth. & qui in esthamo. & qui in rachal. & qui in urbibus iherameli. & qui in urbibus cinei. & qui in horma. & qui in bor aasan. & qui in athac. & qui in ebron. & reliquis qui erant in his locis in quib: commorate fuerat dauid ipse & uiri eius.

Philistiim aut pugnabant contra israhel. & fugerunt uiri israhel a facie philistiim. & ceciderunt interfecti in monte gelboe. Irruerunq; philistiim in saul & filios eius. & percusserunt ionathan & abinadab & melchisua filios saul. Et augmentu pondus pugne fuit contra saul. & consecuti sunt eum sagittarii. & uulneratus est uehementer a sagittariis. Dixitq; saul ad armigerum suum. Educ gladium tuum & perfode me. ne forte ueniant incircumcisi hi. & illudant mihi. Nolebat armiger eius quia timore perterritus. Arripuit ergo saul gladium suum & irruit sup eum. Quo cum uidisset armiger eius quod mortuus esset saul. irruit et ipse sup gladium suu. & mortuus est cu eo. Mortuus e q saul & tres filii eius & armiger eius. & uniuersi uiri eius in die illa pariter. Videntes aut uiri israhel qui erant transiallam & qui transiordanem q fugissent uiri israhelite & q mortui esset saul & filii eius reliquerunt ciuitates suas & fugerunt. uenerunq; philistiim & habitauerunt in eis. Facta autem die altera uenerunt philistiim ut expoliarent interfectos & inuenerunt saul & tres filios eius iacentes in monte gelboe. Et p ciderunt capite saul & expoliauerunt eum armis & miserunt in terra philistiim. p circuitum ut annunciarent in templo ydolis & populis. Et posuere arma eius in templo astaroth. corpus aut eius suspenderunt in muro bethsam. Quo cum audissent habitatores iabes galaad que cumq; fecerant philistiim saulo. surrexerunt omnes uiri fortissimi & ambulauerunt tota nocte & tulerunt cadauer saul & cadauera filioru eius de muro bethsam. uenerunq; iabes & combusserunt ea ibi. & tulerunt ossa eorum & sepelierunt in monte iabes. & ieiunauerunt septem diebus.

EXPLICIT LIBER PRIMUS

INCIPIT LIBER II

ACTUM EST AUT POSTQ MORTUS est saul ut dauid reuerteret a cede amalech & maneret in siceleq duos dies. Ecce autem tertia apparuit homo ueniens de castris saul uestibus conscissis & puluere aspersus capite. Et cum uenisset ad dauid. corruit sup faciem suam & adorauit. Dixitq; ei dauid. Unde uenis. Qui ait ad eum. De castris israhel fugi. Et dixit ei dauid. Quid est uerbum qd factum est. Indica mihi. Qui ait. Fugit populus de prelio & multa corruerunt ex populo et mortui sunt. & saul & ionathas filius eius mortui sunt. Dixitq; dauid adolescentulo qui nunciabat ei. Unde scis quia mortuus est saul & ionathas filius eius. Et ait adolescens qui nunciabat ei. Casu ueni in montem gelboe. & saul incumbebat super hastam suam. Porro currus & equites adpropinquabant ei. Et conuertit se post eum suum. uidensq; me uocauit. Cui cum respondissem assum. dixit mihi. Quis nam es tu. Et ego ad eum. Amalechites sum. Et locutus est mihi. Sta sup me & interfice me. quia tenent me anxietates. & adhuc tota anima mea in me est. Stansq; sup eum. occidi illum. Sciebam enim quia uiuere non posset post ruinam. Et tuli diadema qd erat in capite eius. & armillam de brachio illius. & attuli ad te domine mi hue. Arripiens dauid uestimenta sua scidit. omesq; uiri qui erant cum eo. Planxerunt & fleuerunt & ieiunauerunt usq; ad uesperam sup saul & sup ionathan filium eius & sup populum domini. & sup domum israhel eo quod corruissent gladio. Dixitq; dd ad iuuenem qui nunciauerat ei. Unde es tu. Qui respo. Filius hominis aduenae amalechites ego sum. Et ait ad eum dd. Quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres xpm dominu. Vocauitq; dd unum de pueris suis & ait. Accedens irrue in eum. Qui percussit illum et mortuus est. Et ait adeum dd. Sanguis tuus sup caput tuum. os enim tuum locutum est aduersum te dicens. ego interfeci xpm dni. Planxit aut dd planctum hunusmodi sup saul & sup ionatha filium eius. & precepit ne docerent filios iudee planctum pro ipsum est in libro iustor. Indica israhel sup montes tuos mortuus est. Quomodo ceciderunt fortes. Nolite annunciare in geth. neq; annuncietis in compitis ascalonis. ne forte letentur filie philistiim. ne exultent filie incircumcisor. Montes gelboe nec ros nec pluuia ueniant sup uos. nec sint agri primitiarum quia ibi abiectus est clipeus fortium clipeus saul. quasi non unctus oleo. a sanguine interfectorum. ab adipe fortium. Sagitta ionathe numqm redibat retrorsum. & gladius saul non est reuersus inanis. Saul & ionathas amabiles & decori in uita sua. in morte q; non sunt diuisi. Aquilis uelociores. leonibus fortiores. Filie israhel flete super saul. qui uestiebat uos coccineis deliciis. qui prebebat ornamenta aurea cultui uro. Quomodo ceciderunt fortes in prelio. Ionathas in excelsis tuis occisus est. Doleo super te frater ionatha decore nimis. & amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium suum. ita ego diligebam te. Quomodo ceciderunt robusti. & perierunt arma bellica.

Et post hec consuluit dd dnm dicens. Numquid ascendam in unam de ciuitatibus iuda. Et ait dominus ad eum. Ascende. Dixitq; dd. Quo ascendam. Et respondit ei. In hebron. Ascendit q dd & due uxores ei achinoem iezrahelitem & abigail uxorem nabal carmelii. Sed & uiros qui erant cum eo duxit dd singulos cum domo sua. & manserunt in oppidis hebron. Venerunq; uiri iuda. & unxerunt ibi dd in regem super domum iuda. Et nunciatum e dd q uiri iabes galaad sepelissent saul. Misit q dd nuncios ad uiros iabes galaad dixitq; ad eos. Benedicti uos domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino uro saul & sepelistis eum. Et nunc retribuat uobis quide uob dominus misericordiam & ueritatem. sed & ego reddam uobis quia fecistis uerbum istud. Confortentur manus ure. & estote filii fortitudinis. Uxor enim mortuus est dominus saul. tam me unxit domus iuda in regem sibi.

Abner aut filius ner princeps exercitus saul tulit ishosethum filium saul. & eduxit eum in castra regemq; constituit super galaad. & super thesuri. & super iezrahelitem. & super ephraim. & super beniamin. & super israhel uniuersum. Quadraginta annorum erat ishoseth filius saul cum regnare cepisset super israhel. & duobus annis regnauit super israhel. Sola aut domus iuda secuta est dd. Et fuit numerus dierum quos commoratus est dd in hebron super domum iuda septem annos. & sex menses.

Et egressus est abner filius ner. & pueri ishoseth filii saul de castris in gabaon. Porro ioab filius sarue. & pueri dd egressi sunt & occurrerunt eis ex aduerso piscine gabaon. Et cum mansissent isti ex una parte piscine. & illi ex altera. Dixit abner ad ioab. Surgant pueri & ludant coram nobis. Cui respondit ioab. Surgant. Surrexerunt ergo & transierunt numero duodecim de parte beniamin & ishoseth filii saul. & duodecim de pueris dd. Et apprehendens unusquisq; caput aduersarii sui. infixit gladium in latere contrarii sui. & ceciderunt pariter. Et uocatum est nomen loci illius ager robustorum. qui appellatur in gabaon. Et facta est pugna durissima nimis in die illa. fugatusq; est abner & uiri israhel coram pueris dd. Erant autem ibi tres filii sarue. ioab & abisai. Porro asahel cursor uelocissimus erat quasi unus de capreis que sunt in siluis. Persequebatur ergo asahel abner. & in declinando neq; ad dextram neq; ad sinistram omnes persequebatur abner. Respexit ergo abner post tergum suum & ait. Tu es asahel. Qui respo. Ego sum. Dixitq; ei abner. Declina a me. quare coram fratre ioab erigere cupis faciem. Et cum nollet declinare. percussit eum abner hasta in inguine. & transiit hastile per tergum eius. Cecidit ergo & mortuus est in loco suo. Omnesq; qui ueniebant ad locum in quo corruerat asahel & mortuus erat stabant. Persequebantur autem abner filii beniamin & sustinuerunt impetum eius. & congregati sunt in unum. steteruntq; in montem ammatha. qui est contra faciem gai in uiam deserti gabaon. Congregatusq; est abner & congregatio eius. & steterunt in montem unum. Et exclamauit abner ad ioab & ait. Numquid usq; in sempiternum deuorabit gladius. Nunquid ignoras q de periculosa res desperatio sit. q; non dixisti populo ut omitteret persequi fratres suos. Quare dominus scit locutus fuisset mane. nec ascendisset populus persequi fratrem suum. Insuper et ioab buccina. & steterunt omnes. nec persecuti sunt ultra israhel. neq; miscere certamen. Abner autem & uiri eius abierunt per campestria tota nocte illa. & transierunt iordanem. & lustrata omni bethoron uenerunt ad castra. Porro abner reuersus omisso abner congregauit omnem populum eius de pueris dd de decem & nouem uiris. excepto asahel. Sed & filii dd percusserunt de beniamin & de uiris q erant cum abner trecentos sexaginta q e. mortui sunt. Tulerunt q asahel & sepelierunt eum in sepulchro patris sui in bethlehem. & ambulauerunt tota nocte ioab & uiri qui erant cum eo. & ipso orto sol in ceruicibus montis ahara. qui est q longa contra desertu me dominum saul. & uie domini ioab. Domus q saul & domus ioab per longa bella. & dauid proficiebat & semp fortior ipso robustior. domus aut saul ibat & debilitabatur. Nati sunt filii dd in hebron. Fuitq; primogenitus eius amnon de achinoem iezrahelite. secundus cheleab de abigail uxore nabal carmelii. Porro et absalon filius maacha filie tholomai regis gessur. Quarto aut adoniias filius haggith. Et quinto saphatias filius abithal. Sexto aut ithraam de egla uxore dd. Hi nati sunt dauid in hebron.

Factum est autem dum esset bellum inter domum saul & domum dd. abner filius ner potens erat in domum saul. Erat aut saul concubina nomine respha filia aia. Dixit q ishoseth ad abner. Quare intrasti ad concubinam patris mei. Quod nimis ppe uerbum istud. Nunquid caput canis ego sum aduersum iudam hodie. Ipse facio

qui fecerum mi fecerã sup domum saul pacerit eu. & sup fris
pcinos ei. & n erã dã de humanu dã. & ait requisiuimꝰ qd
arguerer, p mulierẽ hodie.” Dixit ad dd abner. & hec addat
ei, nisi quomodo iurauit dominꝰ ” sic faciam cum eo, ut trans
ferat regnum de domo saul. & eriget thronꝰ dd sup isrl. &
sup iudã. a dan usq; bersabee. Et non potuit ei respondere
quicqm. qua timebat illum. Misit q abner nunciosꝰ ad dd
p se dicentes. Cuius est tra. Et ait loquerent. Fac mecũ amici
tias. & ecce manus mea. erunt. & reducam ad te universu isrl.
Ait ille. Optime ego ineam amicitias. sed unã rem peto a te
dicens. Non videbis faciem meã. antequã adducas michol fi
liam saul. & sic venies & videbis me. Misit saul dã nuncios
ad ysboseth filium saul dicẽs. Redde uxorẽ meã michol quã
disponsaui mihi centum prepucia philistinꝝ. Misit q isbaseth &
tulit eam a uiro suo falthi filio lais. Sequebatq; eam uir suus
plorans usq; baurim. Dixitq; ad eum abner. Vade reuertere.
Qui & reuersus est.

Sermonem q̃q; habebat abner ad seniores isrl dicens. Tam heri q
nudius tertius quærebatis dd ut regnaret sup uos. Nunc q̃ fa
cite. q̃ dominus locutꝰ est ad dd dicens. In manu serui mei dd
saluabo populum meum isrl de manu philistim & omnium inimico
rum. Locutus e ait abner coram dd beniamin. & abiit ut loqua
tur ad dd in hebron. omnia que placuerant isrl. & uniuerso be
niamin. Venit q ad dd in hebron. cum xx. uiris. Et fecit dd
abner. & uiris q qui uenerant cum eo conuiuium. Et dixit
abner ad dd. Surgam ut congregem ad te dominum meum
isrl. & ineam tecum pactũ. & imperes omnib; sic desiderat alã
tua. Cum q dimisisset dd abner. & ille isset in pace. ecce
uenerunt dd & ioab uenerunt. & spoliã grandem secum. Abner
autem non erat cum dd in hebron. quia dimiserat eum. & ierat
in pace. Ioab q & omnis exercitꝰ qui erat cum eo postea
uenerant.

Nuntiatum est itaq; ioab a nuntiantibꝰ. Venit abner filius ner
ad regem. & dimisit eum in pace. Et ingressus est ioab ad re
gem & ait. Quid fecisti. Ecce uenit abner ad te. quare dimi
sisti eum. & abiit & recessit. Ignoras abner filium ner
qm ad hoc uenit ut decipiat te. & noxa tua cognita. & in
gressus tuos & egressus. agnita. Egressus itaq; ioab
a dd misit nuncios post abner. & reduxere eum a cisterna syra
ignorante dd. Cumq; reuersus abner in hebron secretum abduxit
eum ioab ad medium portæ ut loqueretur ei in dolo. Et percussit
eum ibi in inguine & mortuus est in ultione sanguinis asahel fra
tris eius. Qui dum audisset dd rem gestam ait. Mundus ego sum
& regnum meum apud dominum usq; in sempiternum a sanguine abner
filii ner. & ueniat super caput ioab. & super omnem domum patris ei.
Nec deficiat de domo ioab fluxum seminis fulliens & leprosus
atque fusum & cadens gladio & indigens pane. Quæ ioab & ab
ner fr ei interfecerat. abner eo q occidisset asahel fratrem eorum in
gabaon in prelio.

Dixit au dd ioabi & ad omnem populũ qui erat cum eo. Scindite
uestimenta ura & accingamini saccis & plangite ante exequias abner.
Porro rex dd sequebatur feretrum. Cumq; sepelissent abner in
hebron. leuauit rex dd uocem suam & flenit super tumulũ abner.
flebat au & omnis pplꝰ. Planxitq; rex abner ait. Nequaq̃m
ut mori solent ignaui mortuus es abner. manus tue non fuere
ligatæ. & pedes ” tui non fuere compediti. sed quasi coram filiis iniquitatis cecidisti. Conplanxitq;
omnis pplꝰ flenit super eum. Cumq; uenissent ” uniuersa multitudo
dum adhuc esset cum dd clara adhuc die. iurauit dd dicens. Hec fa
ciat mihi dꝰ & hec addat si ante occasum solis gustauero panem
uel aliud q̃q̃m. Omnisq; pplꝰ audiuit. & placuerunt ei. cuncta
quæ fecerat rex in conspectu uniuersi pplꝰ. Et cognouit omnis
multitudo & uniuersus isrl in die illa. qui non a rege fuisset. arguta
re interfici abner filium ner. Dixit quoq; rex ad seruos suos.
Num ignoratis quia princeps & maximus cecidit hodie in isrl.
Ego autem adhuc delicatus. & unctus rex. Porro uiri isti
filii sarue duræ in me. retribuat dominus facienti malum
secundum malitiam suam. Audiens au filius saul q̃a occisus ab
ner in hebron. & dissolute sunt manus eius. omnisq; isrl perturba
tus. Duo au uiri principes latronum erant filio saul. nomen uni
baanas. & nomen alteri rechab filii remmon berachite. de filiis
beniamin. Siquidem & beroth reputata est in beniamin. Et fu
gerunt berothite. ingressi gethaim. fuerunt ibi aduenæ usq; ad ho
diernum. Erat au ionathe filio saul filius debilis pedib; Quin
quennis enim fuit quando nuntius de saul & ionathan
ex hebrahel tulerat. eum nutrix sua fugit. Cumq; festinare
ut fugeret. cecidit & claudus effecta est. Habuit q; nomen filio
sus mifiboseth. Veneruntq; filii remmon berothite rechab &
baanas ingressi sunt feruentissime domum isboseth q̃ ardore
tactus sup stratum suum meridie. & obtrita domus purgans fer
mentum obdormiuit. Ingressi sunt au domum. & assumentes sim
ul erant tritum purgantes in uestibulo & pauerunt uniquisque rechab
& banaa fr ei & fugere. Cum au ingressi fuissent domum
ille dormiebat sup lectum suum in cubiculo. percusserunt
eum. & occiderunt eum. Subtraxitq; capita eius. abierunt uie plana
tota nocte. & attulerunt capita isboseth. h ad dominum
ebron. Dixeruntq; ad regem. Ecce caput isboseth filii saul.
inimici tui qui quærebat animã tuã. & dedit dominus
domino nro regi ultione hodie de saul & de semine eius.
Respondens au dd rechab & banaa fratri eius filiis remon
berothite. dixit ad eos. Vt uiuit dominus qui eruit animam
meam de omni angustia. qm cum q annunciauerat michi
& diceret mortuus est saul. qui putabat se prospera nunciare
eum eo. occidi eum in sicelech cui opus erat mercede me dare
pro uoce. quanto magis nunc cum homines impii occiderint uirum
iustum in domo sua super lectum suum. n quæram sanguinem eius
de manu ura. & auferam uos de terra. Precepitq; adolescen
tibus. & interfecerunt eos. Precidentesq; manus & pedes eorum. suspe
derunt eos sup piscinam in hebron. caput au isboseth. h tulerunt
& sepelierunt in sepulchro abner in hebron.

Et uenerunt omnes tribus isrl ad dd in hebron. Et ait eis dd
os eorum. & caro ua sumus. Sed heri & nudiustertius cum esset
saul rex sup nos. tu erat educens & reducens isrl. Et ait dominus
tibi. Tu pasces pplm meum isrl. & tu eris dux super isrl. Venerunt
quoq; & seniores isrl ad regem in hebron. & percussit eis rex dd
fœdus in hebron coram dominꝰ. unxerunt q; dd regem sup isrl.

Filius xxxx. annorꝰ erat dd quando regnare cepisset. & xl. annos
regnauit. In hebron regnauit sup iudã septem annis & sex mensib; &
in hierlm aũ regnauit xxxiii & tribꝰ annis sup omnem isrl & iudã
Et abiit rex & omnes uiri qui erant cum eo in hierlm ad hebu
seum habitatorem tre. Et dixerunt ei. Non intrabis huc nisi abstuleris & claudos & cecos dicentes. Non in
gredietur dd huc. Cepit au dd arcem syon. hec est ciuitas dd.
Et prosecutus est dd indie illa dicens. Omnem qui percusserit iebu
seum & decollauerit. & abstulerit claudos & cecos odientes animã dd. Propterea dicetur. Cecus & claudus non
intrabunt in templum. Habitauit au dd in arce. & uocauit ea
ciuitatem dd. & edificauit per gyrum a mello & in circuitu. Et
proficiens & crescens. & dns dꝰ exercituum erat cum eo.
Misit q hyram rex tyri nuncios ad dd. & ligna cedrina & artifi
ces ligneos & cementarios. lapidum ad parietes. & ædificauerunt
domum dd. Et cognouit dd q̃m confirmasset. eum dominus rege
super isrl. & q̃m exaltasset regnum eius. sup pplm suum isrl. Nam
& cepit ad huc concubinas & uxores de hierlm. postq̃m uenit
ab hebron. Natiq; sunt dd & alii filii & filie. Et hec nomi
na eorum qui nati sunt ei in hierlm. Samua & sobab. & nathan. &
salomon. & ibaar. & helysua. & nepheth. & tapha. & helysama.
& helyada. & helyfeleth.

Audierunt aũ philistim q unctus esset dd super isrl. & ascenderunt om
nes ut quererent dd. Quo audiuisset dd descendit in præsidium.
philistim au dissipati sunt in valle raphaim. Et consuluit dd dñm
dicens. Si ascendam ad philistheos. & si tradis eos in manum meam.
Et ait dominus ad dd. Ascende. quia tradens tradã philistim in manus tuas. Venit q dd in baalpharasim. & percussit eos
ibi & ait. Diuisit dominus inimicos meos coram me sicut diui
duntur aque. Propterea uocatum est nomen loci illius baalpharasim.
Et reliquerunt ibi sculptilia sua. que iussit dd & succensa sunt.
Et addiderunt ad huc philistim ut ascenderent. & diffusi
sunt in valle raphaim. Consuluit aũ dd dñm dicens. Si ascen
dam contra philistheos. & si trades eos in manus meas.” Qui
resp. Non ascendas aduersus eos. sed gira post eos. & ue
nies ad eos ex aduerso pyrorum. Et cum audieris sonitum gres
sus in cacumine pyrorum. tunc inibis prelium. quia tũ egredie
tur dominus ante faciem tuã. ut percutiat castra philistim.
Fecerunt itaq; dd sicut præcepit ei dominus. & percussit philistheum de
gabaa usq; dum uenias gazer. Congregauit au rursum dd
omnes decem electos ex isrl. xxxc milia. Surrexit & abiit universus
pplꝰ qui erat cum eo de uiris iuda. ut adducerent archã dei
sup quã inuocatum est nomen dominꝰ exercituum. sedentes
super cherubin super eam. Et imposuerunt archã dei super plaustrũ
nouum. tulerunt q eam de domo aminadap q erat in gaba
baa. Oza aũ & ato filii aminadap minabant plaustrum nouum. Cumq; adsisteret eam de domo aminadap q̃ erat
in gabaa. custodiens archã dei. ato præcedebat archam. Dauid
aũ & omnis isrl ludebant coram domino multis
fabrefactis. & cytharis. & lyris. & tympanis. & sistris.
& cymbalis.

Postquam au uenere ad aream nachor. extendit oza manum
ad archã domini & tenuit eã. quia calcitrabant boues. & de
clinauerant eam. Iracũdiaq; e indignatione dominꝰ contra oza
& percussit eum super temeritate qua mortuus est ibi iuxta ar
cham dei. Contristatus est aũ dd eo q̃d percussisset dominus oza
& uocatum est nomen loci illius percussio oza usq; ad diem hanc.
Et expauit dd deum in die illa dicens. Quomodo ingredietur ad me ar
cha dei. Et noluit auertere ad se archã domini in ciuitatem dd.
sed diuertit eam in domum obethedom gethei. Et habitauit archa
domini in domo obethedom gethei tribus mensib. Benedixit
dominus obethedom. & omnem domum eius. Nunciatumq; est
regi dd quia benedixisset dominus obethedom & omnia ei
pps archæ domini. Ibiq; dd. Ibo & reducam archã dei in
benedictione in domum meam.

Huc q dd & abduxit archam dei de domo obethedom gethei
in ciuitatem dd cum gaudio. Et erant cum dd septem chori. &
victima uituli. Cumq; transsent dissertꝰ q portabant archã
domini septem passus. immolabat bouem & ouem & aretes. Et
dd percutiebat mirabiliter & saltabat funditus ante dominum.
Porro dd erat accinctus ephod lineo. & dd & omnis domus isrl de
ducebant archã testamenti domini in iubilo. & in clangore buccinæ.
Cumq; intrasset archa domini in ciuitatem dd. michol filia saul
prospiciens per fenestram uidit regem dd saltantem & lu
dentem coram domino. & despexit eum in corde suo. Et introducentes
archam dei. & posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod
tetenderat ei dd. Et obtulit dd holocaustum coram domino & pacifica. Cumq; complesset offerens holocaustum & pacifica. bene
dixit pplo in nomine dominꝰ exercituum. Et partit omni
pli multitudini israhel tam uiro q̃m mulieri singulis collyridã panis
una & assatura una & lybale carnis una. & simile frixæ olei.
Et abiit omnis pplꝰ unusquisq; in domum suam.

Reuersus est dd ut benediceret domui suæ. & egressa michol
filia saul in occursum dd & dixit ei. Quã gloriosus fuit hodie rex
isrl discoperiens se ante ancillas seruorum suorum. & nudat est
quasi si unus de scurris. Dixitq; dd ad michol.
Vtique dominum quem elegit me. & non
quia patrem tuum. & omnem domum eius. & præcepit mi
hi esse ducem super populum domini isrl. & ludam. & mihor
pusillus fiam plusquam factus sum. & ero humilis meticulosus meis. &
cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo. Igitur
michol filie saul non est tradita filius usq; in diem mortis suæ.

Factum est aũ cum sedisset rex in domo sua. & dominus dedisset
ei requiem undiq; ab universis inimicis suis. dixitq;
ad nathan pphã. Vides quod ego habitem in domo ce
drina. & archa dei posita sit immedia pellium. Dixitq;
nathan ad regem. Omne q̃d est in corde tuo uade fac. quia
dominus tecum est. Factum est aũ in nocte illa. & ecce sermo
dominꝰ ad nathan dicens. Vade & loquere ad seruum meum
dd. Hec dicit dominus. Numquid tu ædificabis mi domu ad ha
bitandum. Neq; enim habitaui in domo ex die qua eduxi filios
isrl de terra ægypti usq; ad diem hanc. sed ambulaui in tabernaculo
& interrario & tabernaculo. per cuncta loca. que transiui cum omnib; filiis isrl.
Numquid loquens locutus sum ad una de tribub; isrl cui præcepe
ram pascere pplm meum isrl dicens. quare non ædificasti mi domum cedri
na. Et nunc hec dices seruo meo dd. Hec dicit dns exercituum.

INCIPIT LIBER III

REX DAVID SENV ERAT

habebatq; eam⁹ plurimos dies. Cumq; operiret eum nō calefiebat. Dixerunt ergo serui ei. Quæramus domino nostro adolescentulam uirginem & stet coram rege & foueat eum, dormiatq; in sinu eius & calefaciat dominum nostrum regem. Quæsierunt ergo adolescentulam pulchram in omnibus finibus israel & inuenerunt abisag sunamitem & adduxerunt eam ad regem. Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatq; cum rege & ministrabat ei. Rex autem non cognouit eam. Adonias autem filius aggeith elenabat dicēs. Ego regnabo. Iccq; sibi currum & equites & quinquaginta uiros qui ante eum currerent. Non corripuit eum pater suus aliquando dicēs. Quare hoc fecisti? Erat autem pulcher nimis natus post absalon. Et sermocinatus cum ioab filio sarue. & cū abiathar sacerdote, quæ adiuuabant partes adonie. Sadoch autem sacerdos & banaias filius ioiade & nathan propheta & semei & ecrechi & robur exercitus dauid non erant cum adonia. Immolauit ergo adonias arietes & uitulos & uniuersa pinguia: uocauit fratres suos filios regis & uiros iudæ seruos regis. nathan autem propheta & banaiam & robustos quosq; & salomonem fratrem suum non uocauit. Dixit ergo nathan ad bethsabee matrem salomonis. Num audisti quod regnauerit adonias filius aggeith. & dominus noster dauid ignorat? Nunc igitur ueni & do tibi consilium & salua animam tuam & animam filii tui salomonis. Vade & ingredere ad regem dauid & dices. Nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancillæ tuæ dicēs. Salomon filius tuus regnabit post me & ipse sedebit in solio meo. Quare ergo regnat adonias? Ecce adhuc illo loquente cum rege ego intrabo post te & complebo sermones tuos. Ingressa est ergo bethsabee ad regem in cubiculum. Rex autem senuerat nimis, & abisag sunamitis ministrabat ei. Inclinauit se bethsabee & adorauit regem. Dixitq; quid tibi uis? Quæ respondens ait. Domine mi tu iurasti per dominum deum tuum ancillæ tuæ. Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit in solio meo. Et ecce nunc adortus regnat. & domine mi rex ignoras. Mactauit boues & pinguia quæq; & arietes plurimos & uocauit omnes filios regis. abiathar quoq; sacerdotem & ioab principem militiæ. Salomonem autem seruum tuum non uocauit. Verumtamen domine mi rex in te oculi respiciunt eorum qui sint nominati super eos qui sedere debeat in solio domini mei regis post te. Cumq; dormierit dominus mi rex cum patribus suis, ego & filius meus salomon pariemur. Nondum illa loquente cum rege nathan propheta uenit. Et nuntiauerunt regi ingressum. Ado est nathan propheta. Cumq; introisset in conspectum regis & adorasset eum pronus in terram. dixit nathan. Domine mi rex tu dixisti adonias regnet post me, & ipse sedebit super thronum meum? Quia descendit hodie & immolauit boues & pinguia & arietes plurimos & uocauit uniuersos filios regis & principes exercitus abiathar quoq; sacerdotem. Illique uescuntur & bibunt coram eo & dicunt. Uiuat rex adonias, me seruum tuum & sadoch sacerdotem & banaiam filium ioiade & salomonem seruum tuum non uocauit. Numquid a domino meo hoc uerbum processit & non indicasti seruo tuo quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum? Et respondens rex dauid dixit. Uocate mihi bethsabee. Quæ cum fuisset ingressa coram rege & stetisset coram eo, iurauit rex & ait. Viuit dominus qui eruit animam meam de omni angustia, quia sicut iurauit tibi per dominum deum israel dicens. Salomon filius tuus regnabit post me & ipse sedebit super solium meum pro me. sic faciam hodie. Submissoq; bethsabee in terram uultum adorauit regem dicēs. Viuat dominus meus rex dauid in æternum. Dixit quoque rex dauid. Uocate mihi sadoch sacerdotem & nathan prophetam & banaiam filium ioiade. Quibus cum fuissent ingressi coram eo, iussit rex & ait. Tollite uobiscum seruos domini uestri, & imponite salomonem filium meum super mulam meam. & deducite eum in gyon. & unget eum ibi sadoch sacerdos & nathan propheta in regem super israel. & canetis buccina atq; dicetis. Viuat rex salomon. Et ascendetis post eum. & ueniet & sedebit super solium meum. & ipse regnabit pro me. illique præcipiam ut sit dux super israel & super iudam. Et respondens banaias filius ioiade regi ait. Amen. Sic loquatur dominus deus domini mei regis. Quomodo fuit dominus domino meo regi. sic sit & salomoni. & sublimius faciat solium eius solio domini regis dauid. Descendit ergo sadoch sacerdos & nathan propheta & banaias filius ioiade. & cerethi & pelethi. & imposuerunt salomonem super mulam regis dauid. & adduxerunt eum in gyon. Sumpsitq; sadoch cornu olei de tabernaculo. & unxit salomonem. Et cecinerunt buccina. & dixit omnis populus. Viuat rex salomon. Et ascendit uniuersa multitudo post eum. populus quoque canebat tibiis. & lætabatur lætitia magna. & intonuit terra a clamore eorum. Audiuit autem adonias & omnes qui uocati fuerant ab eo. iamq; finitum fuerat epulum. Sed & ioab audito sonitu buccinæ ait. Quid sibi uult ciuitas tumultuantium? Adhuc illo loquente. ecce nathan filius abiathar sacerdotis uenit. Cui dixit adonias. Ingredere quia fortis uir es & bona nuncias. Respondit nathan adoniæ. Nequaquam. dominus enim noster rex dauid constituit salomonem regem. misitq; cum eo sadoch sacerdotem & nathan prophetam & banaiam filium ioiade. & cerethi & pelethi. & imposuerunt eum super mulam regis. unxerunq; eum sadoch sacerdos & nathan propheta in gyon. & ascenderunt inde lætantes & intonuit ciuitas. Hæc uox quam audistis. Et salomon sedet super solium regni. Et ingressi serui regis benedixerunt domino nostro regi dauid. dicentes. Amplificet deus nomen salomonis super nomen tuum & magnificet thronum eius super thronum tuum. Et adorauit rex super lectulum suum. insuper & hæc locutus est. Benedictus dominus deus israel qui dedit hodie de semine meo sedentem in solio meo & uidentibus oculis meis. Et tu quidem fili mi noli timere. Ego enim ibo uiam patrum meorum. Tu autem confortare & esto uir. & obserua custodias domini dei tui. ut ambules in uiis eius. & custodias cerimonias eius. & præcepta & iudicia & testimonia eius. sicut scriptum est in lege moysi. ut intelligas omnia quæ facis, & quocumq; te uerteris. & confirmet dominus sermonem suum quem locutus est de me dicens. Si custodierint filii tui uiam suam & ambulauerint coram me in ueritate. & in omni corde suo. & in omni anima sua. Non auferetur de solio israel. Tu quoque nosti quæ fecerit mihi ioab filius sarue quæ fecerit duobus principibus exercitus israel abner filio ner & amasæ filio iether quos occidit & effudit sanguinem belli in pace. & posuit cruorem pugnæ in balteo suo qui erat circa lumbos eius. & in calceamento suo quod erat in pedibus eius. Facies ergo iuxta sapientiam tuam. & non deduces canitiem eius pacifice ad infernum. Sed & filiis berzellai galaaditis reddes gratiam & erunt comedentes panem mensæ tuæ. Habes quoque apud te semei filium gera filium iemini de baurim qui maledixit mihi maledictione pessima quando ibam ad castra. Sed quia descendit in occursum mihi cum transirem iordanem, & iuraui ei per dominum dicens. Non te interficiam gladio. tu noli pati eum esse insontem. Uir autem sapiens es. & scies quid facere debeas. deduces canos eius cum sanguine ad infernum. Dormiuit ergo dauid cum patribus suis. & sepultus est in ciuitate dauid. Dies autem quibus regnauit dauid super israel. xl. anni sunt. In hebron regnauit vii annis. in hierusalem xxxiii. Custodiuit ergo salomon uias domini dauid patris sui. Verumtamen adhuc sacrificia & libabat & adolebat in excelsis. Abiit autem rex gabaon ut immolaret ibi. Holocaustum enim mille hostias super altare illud obtulerat. In gabaon apparuit dominus salomoni per somnium noctis. dixitque deus. Postula quod uis ut dem tibi. Cui salomon ait. Tu fecisti cum seruo tuo dauid patre meo misericordiam magnam. sicut ambulauit coram te in ueritate & iustitia & æquitate cordis tecum. custodisti ei misericordiam grandem hanc. & dedisti ei filium sedentem super solium eius sicut & hodie. Nunc igitur domine deus meus tu regnare fecisti seruum tuum pro dauid patre meo. ego autem sum puer paruulus & ignorans egressum & introitum meum. & populus tuus quem elegisti populus infinitus. qui dinumerari & supputari multitudine non potest. Da seruo tuo cor docile ut populum tuum iudicare possit & discernere inter bonum & malum. Quis enim potest iudicare populum tuum hunc multum? Placuit sermo coram domino quod salomon hanc rem postulasset. & dixit ei dominus. Quia postulasti rem hanc & non petisti tibi dies multos nec diuitias nec animas inimicorum tuorum sed petisti tibi sapientiam ut intelligas iudicium. Ecce feci tibi secundum sermones tuos. & dedi tibi cor sapiens & intelligens in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit nec post te surrecturus sit. Sed & hæc quæ non petisti dedi tibi. diuitias scilicet & gloriam. cunctis diebus tuis non habebit quemquam similem tui inter reges. Si autem ambulaueris in uiis meis & custodieris præcepta mea & mandata sicut ambulauit dauid pater tuus. longos faciam dies tuos. Et euigilauit salomon. & intellexit somnium. Venit ergo in hierusalem & stetit coram arca testamenti domini. & obtulit holocausta & fecit uictimas pacificas. Et fecit grande convivium omnibus seruis suis. Tunc uenerunt duæ mulieres meretrices ad regem & steterunt coram eo. Dixitque mulier una. Obsecro domine mi ego & mulier hæc habitabamus in domo una. & peperi apud eam in cubiculo. Tertio autem die postquam ego peperi peperit & hæc. Et eramus simul nec quisquam alius nobiscum in domo exceptis duobus nobis. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte. quia dormiens oppressit eum. Et consurgens intempesta nocte tulit filium meum de latere meo ancillæ tuæ dormientis. & collocauit in sinu suo. filium autem suum mortuum posuit in sinu meo. Cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo. inueni eum mortuum. Et diligenter contemplata deprehendi non esse filium meum quem genueram. Dixit mulier altera. Non est ita ut dicis. filius meus uiuit. filius autem tuus mortuus est. Illa autem contra dicebat. Mentiris. filius enim meus uiuit. filius autem tuus mortuus est. Et sic coram rege contendebant. Dixit ergo rex. Hæc dicit. filius meus uiuit. filius autem tuus mortuus est. illa respondit. Non filius meus uiuit. filius autem tuus mortuus est. Dixit rex. Afferte mihi gladium. Cumq; attulissent gladium coram rege. Diuidite inquit puerum uiuentem in duas partes. & date dimidium uni & dimidium alteri. Dixit autem mulier cuius filius uiuebat ad regem. commota sunt enim uiscera eius super filio suo. Obsecro domine mi da illi infantem uiuentem. & non occidas eum. Illa autem dicebat. Nec mihi nec tibi sit. diuidatur. Respondens rex ait. Date huic infantem uiuentem. & non occidatur. hæc est enim mater eius. Audierunt autem omnes israelitæ iudicium quod iudicasset rex. & timuerunt regem. uidentes sapientiam dei esse in eo ad faciendum iudicium. Rex autem salomon fuit super omnes reges terræ. Principes quoque eius hi fuerunt. Azarias filius sadoc sacerdos. Helioreph & ahias filii sisa scribæ. Iosaphat filius ahilud a commentariis. Banaias filius ioiade super exercitum. Sadoc & abiathar sacerdotes. Azarias filius nathan super præfectos. Zabud filius nathan sacerdos amicus regis. Ahisar præpositus domus regis. Adoniram filius abda super tributa. Et habebat salomon duodecim præfectos super uniuersum israel. qui præbebant cibaria regi & domui eius. per singulos enim menses singuli quique necessaria ministrabant. Et hæc nomina eorum. Filius hur in montana ephraim. Filius dacar in arubboth. ipsius erat socho & uniuersa terra epher. Filius abinadab in omni regione dor. Thafeth filia salomonis habuit uxorem. Baana filius ahilud in thanach & mageddo & uniuersa regione bethsan quæ est iuxta sarthana subter iezrahel. a bethsan usque abelmahula & ultra iecmaam. Filius gaber in ramoth galaad. ipsius erant auliæ manasse filii iair qui habitant in galaad. ipsius erat regio argob quæ est in basan. sexaginta ciuitates grandes & uectes æreos habentes. Ahinadab filius addo in mahanaim. Achimaas in nephthali. ipse accepit uxorem basemath filiam salomonis. Baana filius husai in aser & in baloth. Iosaphat filius paruah in issachar. Semei filius ela in benjamin. Gaber filius uri in terra galaad. in regione sehon regis amorrhæi & og regis basan. unus præfectus erat in omni terra. Iuda & israel multi nimis. comedentes & bibentes & lætantes. Ipse quoque salomon habebat omnia regna quæ fuerant a flumine terræ philistinorum usque ad terminos ægypti. offerentia munera & seruientia ei cunctis diebus uitæ eius. Fuit autem cibus salomonis per singulos dies triginta cori similæ & sexaginta cori farinæ. decem boues pingues & uiginti de pascuis & centum oues absque cervis & bubalis & auibus quæ saginantur. Dominabatur enim omnibus regibus qui erant trans flumen a thapsa usque gazam & cunctis regibus trans flumen. & habebat pacem undique per circuitum. Habitauit ergo iuda & israel absque timore ullo. unusquisque sub uite sua & sub ficu sua. a dan usque bersabee cunctis diebus salomonis. Habebat quoque salomon quadraginta milia armentorum in stabulis equorum. & duodecim milia equitum. Et hi præfecti cibabant regem salomonem. & omnes qui ad mensam regis dauid ueniebant. unusquisque in mense suo. Non indigebant quicquam. Hordeum quoque & paleas equorum & iumentorum. ferebant ubi rex erat. unusquisque secundum præceptum suum. Dedit autem deus salomoni sapientiam & prudentiam nimis. & latitudinem cordis quasi harenam quæ est in littore maris. Et dilatatum est cor salomonis nimis. ita ut excederet sapientia eius sapientiam omnium orientalium & uniuersam sapientiam ægyptiorum. Sapientior erat cunctis hominibus. & sapientia eius super omnes populos qui habitabant in circuitu. Et locutus est tria milia parabolas. & fuerunt carmina eius quinque & mille. Et disputauit super lignis a libano usque ad hysopum quæ egreditur de pariete. & disputauit super animantibus & uolucribus & reptilibus & piscibus. Et uenerunt de cunctis populis ut audirent sapientiam salomonis. & de uniuersis regibus terræ qui audierant sapientiam eius. Misit autem hiram rex tyri seruos suos ad salomonem. audiuit enim quod ungxissent eum in regem pro omni domo patris eius. Hiram quoque amator fuerat dauid. Mittens ergo salomon ad hiram dixit. Tu scis uoluntatem dauid patris mei. & quod non potuerit ædificare templum nomini suo propter bella quæ circumdederunt eum. donec ponerentur sub pedibus eius. Nunc autem requiem dedit mihi dominus deus meus undique. & non est satan qui occurrat mihi. neque malus dies. Quamobrem cogito ædificare templum nomini domini dei mei. sicut locutus est dominus ad dauid patrem meum dicens. Filius tuus quem dabo pro te super solium tuum. ipse ædificabit templum nomini meo. Præcipe igitur ut succidantur mihi cedri de libano. & serui mei erunt cum seruis tuis. Mercedem autem seruorum tuorum dabo tibi quæcumq; petieris. Scis enim quod non sit in populo meo homo qui noverit ligna cædere sicut sidonii. Cumque audisset hiram uerba salomonis lætatus est ualde. & ait. Benedictus dominus deus hodie qui dedit dauid filium sapientissimum super populum hunc multum. Misit ergo hiram ad salomonem dicens. Audiui quæ mandasti mihi. ego faciam omnem uoluntatem tuam de lignis cedrinis & abiegnis. Servi mei deducent ea de libano ad mare. & ego compingam ea in rates per mare usque ad locum quem significaueris mihi. & dissolui ibi faciam. tu autem tolles. Præbebis quoque annonam familiæ meæ. Dabat ergo hiram salomoni ligna cedrina & abiegna omnem uoluntatem eius. Salomon autem dabat hiram uiginti milia cororum tritici in cibaria familiæ eius. & uiginti cororum purissimi olei. Hæc dabat salomon hiram per singulos annos. Dominus autem dedit salomoni sapientiam sicut locutus est ei. Erat pax inter hiram & salomonem. & percusserunt fœdus ambo simul. Fecit quoque rex salomon exactionem de uniuerso israel. Erat autem exactionis numerus triginta milium uirorum. Mittebatque eos in libanum per singulos menses uicenos alternis mensibus. ut essent unus mensem in domibus suis. & duo menses in libano. Adoniram autem præerat exactionibus. Habebat quoque septuaginta milia bajulantium onera. & octoginta milia cædentium in montibus. absque principibus quos præposuerat salomon super singula opera. Et super populum qui faciebat opus. Præcepit autem rex. & tulerunt lapides grandes & lapides pretiosos. ut absconderent fundamenta domus. Dolauerunt autem cæmentarii & artifices hiram. & dolauerunt lapides. & præparauerunt materias & lapides ad ædificandum templum. Anno igitur quadringentesimo octogesimo exitus filiorum israel de terra ægypti. quarto autem anno regni salomonis super israel. mense zif. hoc est secundo. ædificare cœpit templum domini. Templum autem quod ædificauit rex salomon domino habebat in longitudine sexaginta cubitos. & in latitudine uiginti cubitos. & in altitudine triginta cubitos. Porticum quoque ante templum habebat in longitudine uiginti cubitos. secundum latitudinem templi. & in latitudine decem cubitos ante templum. Fecit autem templo fenestras obliquas & intrinsecus & extrinsecus. Et ædificauit parietem templi per circuitum. & cellas & humeros. Et tabulatum desuper. Et habitauit in eo. Et ædificauit cellas quinque cubitorum altitudinis. Et operuit lignis cedrinis. Sermo autem domini factus est ad salomonem dicens. Domus hæc quam ædificas. si ambulaueris in præceptis meis & iudicia mea custodieris. & feceris omnia mandata mea. & ambulaueris in eis. Confirmabo sermonem meum tecum quem locutus sum ad dauid patrem tuum. & habitabo in medio filiorum israel. & non derelinquam populum meum israel. Ædificauit ergo salomon templum. & perfecit illud. Et ædificauit parietem templi intrinsecus. a pauimento templi usque ad summitatem parietis. & operuit ligno intrinsecus. Tabulatum autem templi quod erat iuxta parietem. stravit tabulis cupressinis. Et ædificauit uiginti cubitos in latere templi. a pauimento usque ad summitatem parietis. & operuit ligno intrinsecus. Ipse est oraculum. Et ædificauit templum quadraginta cubitorum. Cedrus autem templi intrinsecus. cucumeres & calathi opere cælato. Omnia cedrina. nullus lapis apparebat. Oraculum in medio templi intrinsecus. ut ponerent ibi arcam testamenti domini. Oraculum habebat in longitudine uiginti cubitos. & in latitudine uiginti cubitos. & in altitudine uiginti cubitos. Et operuit auro purissimo. Altare quoque cedrinum. Et operuit salomon templum intrinsecus auro purissimo. & transduxit uittas auratas ante oraculum. Et operuit auro. Et omne templum auro tegebat. Altare quoque quod erat ante oraculum. operuit auro. Oraculum autem in medio templi intrinsecus fecit duos cherubim de ligno oliuarum. Decem cubitorum altitudinis. Ala cherub una habebat quinque cubitos. & ala cherub altera habebat quinque cubitos. a summitate alæ eius usque ad summitatem alæ eius alterius decem cubitos. Similiter cherub alter habebat decem cubitos. Una mensura & una species erat cherub unius & cherub alterius. Decem cubitorum altitudinis erat cherub unus & cherub alter. Posuitque cherubim in medio templi. Et extenderunt alas cherubim. & tetigit ala unius cherub parietem. & ala cherub alterius tetigit alterum parietem. Alæ autem eorum quæ erant in templo ex aduerso. tangebant alæ earum. Et operuit cherubim auro. Et omnes parietes templi per circuitum cælauit cælaturis uariis. Et ante oraculum fecit ualuas de ligno oliuarum. Et postes habentes quinquangulos. Et ualuas de ligno oliuarum duplices. Et cælauit in eis cælaturas cherubim & palmarum & picturas. Et operuit auro. Et auro æquauit cherubim & palmas. Et fecit in introitu templi postes de ligno oliuarum quadrangulos. Et duas ualuas de lignis abiegnis. Duo ostia in ualua una. & duo ostia in ualua altera. Et cælauit cherubim & palmas & picturas. Et operuit auro. Et auro æquauit cherubim & palmas. Et fecit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum. & ordine trabium cedrinarum. Anno quarto fundatum est templum domini in mense zif. Et anno undecimo in mense bul. qui est octauus. perfectum est templum in omnibus partibus suis. & in cunctis ædificiis eius. Ædificauit autem illud septem annis. Domum quoque suam ædificauit salomon tredecim annis. & complexus est totam domum suam. Ædificauit autem domum saltus libani. centum cubitorum longitudinis. & quinquaginta cubitorum latitudinis. & triginta cubitorum altitudinis. in quatuor ordinibus columnarum cedrinarum. & trabium cedrinarum super columnas. Et tectum cedrinum super tigna quæ erant in columnis. quadraginta quinque. quindecim in ordine. Et fenestræ æquales contra se per tres ordines. Et omnia ostia & postes quadrangulos. & fenestras contra se per tres ordines. Et fecit porticum columnarum. Longitudinis quinquaginta cubitorum. & latitudinis triginta cubitorum. & porticum ante faciem columnarum. & gradus ante eas. Porticum quoque solii ubi tribunal erat fecit. & operuit cedro a pauimento usque ad tectum. Domum autem in qua habitabat sedebatque super solium habebat alio opere post porticum similem huic. Fecit quoque salomon domum filiæ pharaonis quam duxerat uxorem. similem porticui huic. Omnia hæc de lapidibus pretiosis secundum mensuram lapidum politorum. & serratilium. & intrinsecus & extrinsecus. usque ad parietem atrii maioris. Fundamentum autem positum est de lapidibus pretiosis. & grandibus. lapidibus decem cubitorum & octo cubitorum. Et desuper lapides pretiosi secundum mensuram politi. & cedrus. Atrium autem domus domini interius. & porticum templi. & porticum domus. Fecit autem & mare conflatile decem cubitorum a labio usque ad labium. rotundum per gyrum. & quinque cubitorum altitudinis. & linea triginta cubitorum ambiebat illud per circuitum. Similitudo autem eius sub labio. & circumdabant illud cucumeres per circuitum. decem in cubito. cingentes mare per gyrum. Duo ordines cucumerum fusi erant simul cum eo. Stabat autem super duodecim boues. quorum tres respiciebant ad aquilonem. & tres ad occidentem. & tres ad meridiem. & tres ad orientem. Et mare desuper positum erat. Posteriora autem eorum intrinsecus erant. Crassitudo autem uasis quattuor digitorum. Labium autem eius quasi labium calicis. folio lilii. Capiebat autem duo milia batos. Fecit quoque decem bases æreas. Quattuor cubitorum longitudinis basis una. & quattuor cubitorum latitudinis. Et tres cubitos altitudinis habebat. Opus autem basis hoc erat. Habebat quadros & curuatilia. Et in quadris & curuatilibus leones & boues & cherubim. Et in basibus desuper. Et subtus leonibus & bobus quasi quædam appensa opera. Et unus modus erat per circuitum. Habebat autem basis quattuor rotas æreas. & axes æreos. Et quattuor humeros. Et humeri fusiles erant subter labrum. Et iuncturæ eorum. Et corona. Et capitellum. Et capitella. Et capitella. Et capitella

salomonē ut loqueret ei p adonia. C. Sedit quoq; regina
sum ei ad adoniam eam. & sedit sup thronum suum. Posuit
est thronus matris regis. Que sedens ad dexteram ei. dixit ei.
Petitionem una parvulam ego deprecor a te. ne confundas
faciem meā. Dixitq; ei rex. Pete mat mi. neq; enī fas est ut
auertā faciē meā. Que ait. Detur abisag sunamitis adonie
fratri tuo uxor. Respōdit rex salomon. & ait matri sue.
Quare postulas abisag sunamitē adonie. Postula ei &
regnum. Ipse enim est frater meus maior. & habet abiathar
sacerdotem. & ioab filium sarue. Iuravit itaq; rex salomon
p dominū dicens. Hec faciat mihi deus & hec addat. quia hodie
contra animam suam locutus est adonias. Iurauit quoq; rex salomon
ut occideret adoniam. Et arripiens eum ira. percussit eum. & mortuus
est. Abiathar quoq; sacerdoti dixit rex. Vade in anathot ad agrum tuum. Es
quidē vir mortis. sed hodie te non interficiam. quia portasti arcā dñi dei
coram dauid patre meo. & sustinuisti laborem omnibus in quibus la
borauit pater meus. Eiecit ergo salomon abiathar ut non esset sacer
dos domino. ut impleret sermonem domini. quem locutus est sup do
mum heli in silo. Venit autem nuncius ad salomonē. quia ioab de
clinasset post adoniam. & post salomonē inclinasset.
Fugit ergo ioab in tabernaculum domini. & apprehendit cornua altaris.
Nunciatumq; est regi salomoni. quia fugisset ioab in tabernacu
lum domini. & esset iuxta altare. Misitq; salomon banaiam
filium ioiade dicēs. Vade interfice eum. Venit banaias ad tabernā
culum domini & dixit ei. Hec dicit rex. Egredere. Qui ait.
Non egrediar. sed hic moriar. Renunciauit banaias regi sa
lomoni dicens. Hec locutus est ioab. & hec respondit mihi. Dixitq;
ei rex. Fac sicut locutus est. & interfice eum & sepeli. & auferes
ab me. & a domo patris mei sanguinem innocentē qui effusus est a ioab a me. & a do
mo patris mei. Et reddat dominus sanguinē suū sup caput eius.
qui arripiens duos uiros iustos meliores se. & occidit eos
gladio. & patre meo ignorante. scilicet filium ner principem
militie. & amasa filium iether principē exercitus iuda.
Et reuertētur sanguis illorum in caput ioab. & in caput seminis
eius in sempiternum. Dō aūt & semini eius & domui eius & throno
illius pax usq; in eternum a domino. Ascendit itaq; banaias
filius ioiade & aggressus est eum interficere. sepelitq; eum. Et reuersus est domum
suam deserto. Et constituit rex banaia filium ioiade pro
eo sup exercitum. & sadoch sacerdotē posuit pro abiathar.
Misitq; rex & vocauit semei dixitq; ei. Edifica tibi domum
in hierm & habita ibi. & n egredieris inde huc aut illuc.
Quacunq; aut die egressus fueris & transieris torrentē cedron.
scito te morte morieturum. sanguis tuus erit sup caput tuum.
Dixitq; semei ad regē. Bonus est sermo. sicut locutus est
dominus mi rex. sic faciet seruus tuus. Habitauit ergo
semei in hierl diebus multis. /
Accidit aut post annos tres ut fugerent serui semei ad
achis filium maacha regem geth. Nunciatumq; est
semei. quia uenissent serui eius gath. Surrexit. sellam
suam. iunxit. & ascendit ad requirendos
seruos suos. & adduxit eos de geth. Nunciatum est au
tem salomoni. quia isset semei hierl in gath. & reuersus
fuisset. vocauit eum. dixitq; ei. Nonne adiurauit te
p dominū & protestatus sum tibi. die egressus uersi huc aut
illuc. scito te esse morturum. Et respondisti mihi. bonus
est sermo quem audiui. Quare ergo non custodisti iusiurandū dñi
& preceptum quod precepi tibi. Dixit rursus rex ad semei. Tu nosti
omne malum cuius est conscius cor tuum. quod fecisti patri meo
Reddidit dominus malitiā tuā in caput tuum. & ipse
salomon benedictus. & thronus dauid erit firmus coram domino
usq; in sempiternum. Iussit itaq; rex banaie filio ioiade. q
egressus percussit eum & mortuus est. /
Et firmatum est regnum in manu salomonis. & associauit
sibi uxorem pharaonis regis egypti. Accepit itaq; filiā eius
& adduxit eam in ciuitatē dauid. donec complet & perficiat domum
suā & domum domini. & murū hierl in circuitu. Nondū
ppls immolabat in excelsis. n enim edificatū erat templum
nomini domini usq; in diem illum. Diligebat aut salomon
dominū ambulans in preceptis dauid patris sui. excepto quod
in excelsis immolabat. & accendebat thymiama. Abiit
itaq; in gabaon ut immolaret ibi. illud quippe erat excel
sum maximum. Mille hostias in holocaustum obtulit
salomon sup altare in gabaon. Apparuit aut dominus
salomoni p somnium nocte dicēs. Postula quod tibi uis de
me. Et ait salomon. Tu fecisti cum seruo tuo dauid patre
meo misericordiam magnā. sicut ambulauit coram te in ueritate
iustitia. & recto corde tecum. Custodisti ei
misericordiam tuam grandē. & dedisti ei filium sedentē super
thronum eius. sicut est hodie. Et nunc domine deus tu regnare
fecisti seruum tuum p dauid patrem meum. Ego aut sum puer
parvulus & ignorans egressum & introitum meum. /
seruus tuus in medio populi est quē elegisti. populi infi
nitus qui numerari & supputari n potest p multitudinē.
Dabis ergo seruo tuo cor docile ut iudicare possit
populum tuum. & discernere inter malum & bonum. Quis
enim potest iudicare populum istum. populum tuum hunc multum.
Placuit ergo sermo coram domino. quod salomon rem huiusmodi
postulasset. Et dixit dominus salomoni. Quia po
stulasti verbum hoc. & n postulasti tibi dies multos. nec di
uitias. aut animas inimicorum tuorum. sed postulasti tibi
sapientiā ad discernendum iudicium. ecce feci tibi secundum sermonem
tuum. & dedi tibi cor sapiens & intelligens in tantum
ut nullus ante te similis fuerit. nec post te surrecturus sit.
Sed & hec que non postulasti dedi tibi. diuitias scilicet & glo
riam. tantum ut nemo fuerit similis tui in regibus. cunctis retro diebus. Si
ambulaueris mihi mandata mea. & custodieris precepta mea
& mandata mea. sicut ambulauit pater tuus. longos faciam
dies tuos. Igitur expergefactus salomon. & intellexit quod
esset somnium. Cumq; uenisset hierl. stetit coram
archa federis domini & obtulit holocaustum & fecit hec
tumas pacifica & fecit grande conuiuium omnibus seruis suis.
Tunc uenerunt due mulieres meretrices ad regem. steteruntq;
coram eo. Quarum una ait. Obsecro mi domine. Ego
& mulier hec habitabam in domo una. & peperi apud eam in
cubiculo. Tertia autem die postquam ego peperi. peperit & hec. &
eramus simul. nullusq; alius in domo nobiscum. excepto nos
duabus. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte. dormi
ens quippe oppressit eum. Et consurgens in silentio noctis sub
lenio. tulit filium meum de latere meo ancille tue dormientis
& collocauit in sinu suo. filium autem qui erat mortuus posuit in
sinu meo. Cumq; surrexissem mane ut darem lac filio meo. ap
paruit mortuus. Quem diligenter intuens clara luce. deprehen
di non esse meum quem genueram. Respōdit alia mulier. Non est
ita. sed filius tuus mortuus est. mea autem uiua. Contendebant
dicebat. Mentiris. filius quippe mi uiuit. & filius tuus mor
tuus est. Atq; in hunc modum contendebant coram rege. Et
rex ait. Hec dicit filius mi uiuit. & filius tuus mortuus est.
& ista respondet. non. sed filius tuus mortuus est mi autem uiuit.
Dixit & rex. Afferte mihi gladium. Cumq; attulissent gladium
coram rege. diuidite inquit infantē uiuum in duas partes & date
dimidiam partem uni. & dimidiā partē alteri. Dixit aut mulier
cuius filius erat uiuus. ad regē. commota est quippe uisceribus
sup filio suo. Obsecro domine. da illi infantem uiuum. & noli
occidere eum. Contrarium illa dicebat. Nec meus nec tuus
sit. sed dividatur. Respondens rex ait. Date huic infantem uiuum. &
non occidatur. Hec est enim mater eius. Audiuit itaq; omnis isr
hel iudicium quod iudicasset rex. & timuerunt regem. uidentes sapien
tiam dei esse in eo ad faciendum iudicium. /
Et erat rex salomon regnans sup omnem isr. & hi principes qui
habebat. Azarias filius sadoch sacerdos. helyoreph & achia
filius sisa scribe. iosaphat filius ahilud a commentariis. bana
ias filius ioiade sup exercitum. sadoch aut & abiathar sacerdotes.
Azarias filius nathan sup eos qui presidebant regi. Zabud filius
nathan sacerdos amicus regis. & ahiasar prepositus. & adoniram
abda sup tributa. Habebat aut salomon xii. prefectos sup om
nem isr. qui pascebant annonā regi & domui eius. Per
unum quippe mensem in anno. singuli necessaria ministrabant. Et hec
nomina eorum. Benhur in monte ephraim. Bendechar in macc.
& in salebim. & in bethsames. & in helon. & in bethanan. Be
nesse in maraboth. ipse habebat socco. & omnem terram epher.
Benabinadab in cuncta nephthaddor. habebat thafeth salo
monis habebat uxorem. Hena filius ahilud regebat in thanac
& in mageddo. & in universam bethsan. que est iuxta sarthana
subter iezrahel a bethsan. usq; in abelmehula et regionem iecmea
am. Benageber in ramoth galaad habebat auras iair filius
manasse in galaad. ipse præerat in omni regione argob. que est in
basan. sexaginta ciuitates magne & muro munite & habentes
seras eneas. Achinadab filius addo præerat in manahaim. achimaas
in nepthalim. sed ipse habebat basemath filiam salomonis uxo
rem. Baana filius husi in aser & in baloth. iosaphat filius
pharue in issachar. Semei filius hela in beniamin. qui habebat
in urbe galaad. in terra seon regis amorrei & og regis basan.
sup omnia quę erant multa ibi. Iuda & isr innumerabiles
sicut arena maris multi edunt comedunt & bibunt epulantes. /
Et erat in dictione sua habens omnia regna a flumine
terre philistim usq; ad terminum egypti offerentium sibi mu
nera & seruientium cuncti diebus uitę eius. Erat aut cibus
salomonis p diem siligenses xxx. chori simile. & hi chori farine
decē boues pingues. & xx. boues pascuales. & centum arietes
excepta venatione cervos. caprearum. atq; buthalorum. ac
altilium. Ipse enim obtinebat omnē regionē que erat trans
flumen. quasi a thapsa usq; gazam. & omnes reges illarum re
gionum. & habebat pacem ex omni parte in circuitu. Habita
bant iuda. & isr absq; timore ullo. unusquisq; sibimet ipse.
& subter ficum suam a dan usq; bersabee cunctis diebus salomonis.
Et habebat salomon xl. milia presepia equorum. curruum. xii
milia equitum. nutrientes eos supra memoratos regi p sin
gulos menses. & ferentes annonam regi salomoni & cunctis
qui comedebant mensę eius. Hordeum quoq; & palee equis &
iumentis. deferebant in locum ubi erat unusquisq; secundum
præceptum eius. Dedit quoq; deus sapientiam salomoni & prudentiam
multam nimis & latitudinem cordis quasi arenā que est in ora
maris. Et precedebat sapientia salomonis sapientiam omnium
orientalium & egyptiorum. & erat sapientior cuncto homine.
sapientia ethan iezrahelite. & eman. & chalcal. & dorda
filiis mahol. & erat nominatus inter omnes gentes circumquaque.
Locutus est quoq; salomon tria milia parabolarum. & fuerunt carmina
eius quinq; milia. Et disputauit super lignis a cedro que est
in libano usq; ad hysopum que egreditur de pariete. disputauit
de iumentis. & volucribus. & reptilibus. & piscibus. Et venie
bant de cunctis populis. ad audiendā sapientiā salomonis. & ab
omnibus regibus terre. que audiebant sapientiam eius. Misit
quoq; hyram rex tyri seruos suos ad salomonē. Audiuerat enim
quod ipsum unxissent regem pro patre eius. quod amicus fuerit
hyram domui eius omni tempore. Misit aut & salomon ad hyram dicens.
Tu scisti uoluntatem patris mei dauid. & quia non potuerit edificare
domum nomini domini dei sui propter bella imminentia ex omni parte.
donec daret eos deus sub uestigio pedum eius. Nunc autem requiem
dedit dominus deus meus mihi per circuitum. & non est satan neq;
occursus malus. Quapropter cogito edificare templum nomini
domini dei mei. sicut locutus est dominus deo patri meo dicens.
Filius tuus quem dabo pro te sup solium tuum. ipse edificabit
domum nomini meo. Precipe ergo ut precidantur mihi ligna li
bani. & serui mei sint cum seruis tuis. mercedem tuorum seruorum
dabo quācunq; petieris. Scis enim quia non est in populo meo
vir qui noverit ligna cedere sicut sydonii. Cumq; audisset
hyram verba salomonis. lętatus est valde. & ait.
Benedictus dominus deus hodie qui dedit dauid filium sapientissimum
sup populum hunc plurimum. Et misit hyram ad salomonem
dicens. Audiui quecunq; mandasti mihi. ego faciam omnem
voluntatem tuam in lignis cedrinis & abiegnis. Servi mei
deponent ea de libano ad mare. & ego componam ea in ratibus
innavi usq; ad locum quē significaueris mihi. & applicabo
ea ibi. & tu tolles ea. præbebisq; necessaria mihi. ut detur cibus
domui meę. Igitur hyram dabat salomoni ligna cedrina
ligna abiegna. uxta omne uoluntatem eius. Salomon autem
dabat hyram xx. milia chororum tritici in cibum domui eius.
chorosq; purissimi olei. Hec tribuebat salomon hyram per
singulos annos. Dedit itaq; dominus sapientiam salomoni
sicut locutus est ei. Erant pacem inter hyram & salomonem. &
percusserunt fedus ambo. Et tulit rex salomon exactionem
de

x. milia p menses singulos vicissim. Erat vero duobus mensibus vacare domibus suis. Erat autem exactor super hiis omnibus Adoniram filius Abida. Memor fuerat Salomon hospitii Hiram sicut promiserat ei. Viginti milia cororum portabant per singulos menses. Duodecim milia hominum absque his quos tributarios habebat de stirpe Chanaan. Erant autem numero septuaginta milia portantium onera et octoginta milia latomorum in montibus. Absque principibus quos constituerat Salomon super singula opera, tria milia et trecentos. Et ipsi erant qui populum terebant in operibus. Precepit quoque rex ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamenta templi et quadrarent eos quos dolauerunt cementarii Salomonis et cementarii hyram. Porro biblii preparauere ligna et lapides ad edificandam domum.

Factum est autem quadringentesimo octogesimo anno egressionis filiorum israel de terra egypti, mense Zyph, hoc est secundo mense regni sui super israel, edificare cepit domum domino. Domus autem quam edificabat rex Salomon domino, habebat lx cubitos in longitudine eius, et xx. cubitos in latitudine. et xxx. cubitos in altitudine. Et porticus erat ante templum xx. cubitos longitudinis iuxta mensuram latitudinis templi. et habebat x. cubitos latitudinis ante facie templi. Fecit quoque templo fenestras obliquas. et edificauit super parietem templi tabulata per gyrum per parietes templi domus per circuitum templi et oraculi, et fecit latera mirabiliter. Tabulatum quod subibat erat quinq; cubitos habebat altitudinis. et medium tabulatum vi habens cubitos latitudinis. Tabes autem posuit in domo per circuitum fori secus, ne inhererent muris templi. Domus autem cum edificaretur lapidibus de dolatis atq; perfectis edificata est. et malleus et securis et omne foramentum non fuere audita in domo cum edificaretur. Ostium lateris medii in pariete erat domus dextro. et per cochleam ascendebant in medium cenaculum. et a medio in tertium.

Et edificauit domum. et consummauit eam. Texit autem domum laqueari cedrini. et edificauit tabulatum super omnem domum. v. cubitos latitudinis. et apuit domui lignis cedrinis. Factus est sermo domini ad Salomonem dicens. Domus hec quam edificas, si ambulaueris in preceptis meis, et iudicia mea feceris. et custodieris omnia mandata mea, gradiens per ea, firmabo sermonem meum tecum, quem locutus sum ad dauid patrem tuum. et habitabo in medio filiorum israel. et non derelinquam populum meum israel.

Igitur edificauit Salomon domum et consummauit eam. et edificauit parietes domus in circuitu tabulatum cedrinum. Operuit autem domum usque ad summitatem parietum. et usque ad lacunaria quercina operuit lignis interius, et texit pauimentum domus tabulatis abiegnis. Edificauit autem xx. cubitos ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pauimento usque ad superiora, et fecit interiorem domum oraculi in sancta sanctorum. Porro xl cubitos erat ipsum templum prioris oraculi. et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur. habebat cornuaria sua et runcaturas fabrefactas et celatura eminentes. Omnia cedrina tabulis vestiebantur. non omnino lapis apparere poterat in pariete. Oraculi autem in medio domus interioris parauit sedem. ut ponere ibi archa federis domini. Porro oraculum habebat xx. cubitos longitudinis xx. cubitos latitudinis. et xx. cubitos altitudinis. et operuit illud auro purissimo. Sed et altare vestiuit cedro. Operuit autem Salomon domum hanc intrinsecus auro purissimo. et assiluit lamminas clauis aureis. Nichil erat in templo quod non auro tegeret. Sed et totum altare oraculi texit auro. et fecit in oraculo duo cherubin de ligno olivarum x. cubitos altitudinis. Quinq; cubitos habebat alter cherub una. et v cubitos ala cherub altera. id est x. cubitos habebant a summitate ale usq; ad alie alteri summitatem. Decem quoq; cubitos erat cherub. secundum mensuram parietis. et operuit unus erat uterque cherubim. id est altitudine habebat unus cherub x. cubitos. et similiter cherub secundus. Posuerat autem cherubim in medio templi interioris. Et extendebant alas alarum suarum. et tangebat ala una parietem. et ala cherubi secundi tangebat parietem alterum. alie autem alterne immobiles parte templi seminum tangebant. Texit quoque cherubim auro. et omnem parietem templi per circuitum sculpsit variis celaturis et turtio. et picturis cherubim et palmis et imaginibus variis quasi prominentes de pariete et egredientes. Sed et pauimentum domus texit auro interius et exterius. Et in ingressu oraculi fecit ostiola de ligno olivarum. postes quadrangulos. et duo ostia de ligno olivarum. et sculpsit in eis picturas cherubim et palmarum species et anaglypha ualde preminentia. et texit ea auro. et operuit cum cherubim quoque et palmas et celatura auro. Fecit autem et templi postes de ligno olivarum quadrangulos. et duo ostiola de ligno abiegno alterum secus. et alterum. et duplex erat unum ostium duplex erat. et secundum cedere aperiebat. Et sculpsit cherubim et palmas et celaturas ualde eminentes. operuitq; omnia lamina que aptata erat sculpture.

Et edificauit atrium interius ordinibus lapidum politorum. et uno ordine ligneo cedri.

Anno iiii. fundata est domus domini mense Zyph. et anno xi. mense ebul. ipse est mense octauo. perfecta est domus omni opere suo. et omnibus ut fieri debebat. edificauit eam annis vii. Domum autem suam edificauit Salomon xiii. annis. et ad perfectum usq; perduxit. Edificauitq; domum saltus libani c. cubitos longitudinis. et l. cubitos latitudinis. et xxx. cubitos in altitudine. et uii. de ambulatoria. uie columnas. et tabulatum cedrinum. Ligna quippe cedrina excidebat. in columnas. et tabulatum cedrinum. quod texit totam cameram. que xl. v. columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas xx. contra se mutuo positas. et e regione se respicientes equali spacio. uie columnas. et sup columnas quadrangulata ligna. in cuncta equalia. Et porticum columnarum pecte l. cubitos longitudinis. et xxx. cubitos latitudinis. et altera porticum in faciem maioris porticus. et columnas et epistilia sup columnas sue. Porticum quoque solii quo tribunal est sedere. et texit ligno cedrino a pauimento usq; ad summum camere. et de munditia ingressus sedebat et audiebat causas. erat autem media porticus. l. multi ope. Omnium quoque structurarum phiarumque quas uxori duxerat Salomon tali ope quali et hanc perfecit. omnia lapidibus pretiosis et ad normam quadratis. atq; mensura. et intrinsecus quoque structure tectum erat cedrinum. usq; ad summitatem parietis. et intrinsecus usq; ad tectum. fundamenta aut de lapidibus pretiosis lapidibus magnis. x. fune viii cubitos. et desuper lapides pretiosi equales mensure secti erant. et muri de cedro. Et atrium maius rotundum atrium ordinum de lapidibus sectis. et unus ordo dolatis cedro. necnon et atrium domus domini interioris et porticus domus.

Misit rex Salomon et tulit hyram de tyro filium mulieris uidue de tribu neptalim de patre tyrio artificem eratum plenum sapientia et intelligentia et doctrina ad faciendum omne opus ex ere. Qui cum uenisset ad regem Salomonem fecit omne opus eius. Et finxit duas columnas ereas xviii. cubitos altitudinis earum una. et linea xii. cubitos ambitus utriusque columne erat. Duo quoque capitella fecit que ponerentur super capita columnarum fusilia ex ere. Quinq; cubitos altitudinis capitellum unum. et v. cubitos altitudinis capitellum alterum. et quasi in modum retis et cathenarum sibi mutuo nexarum. Septem capitellis columnarum unius. et septem retaculis in capitello altero. Et fecit columnas. et duos ordines per circuitum retaculorum singulorum ut tegerent capitella que erant super summitatem mali granati. Eodem modo fecit et capitello secundo. Capitella autem que erant super capita columnarum quasi opere lilii fabrefacta erant in porticu. iiii. cubitos. Et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columne contra retaculum. Malogranata autem ducenta ordines erant per circuitum capitelli secundi. Et statuit duas columnas in porticu templi. Cuiq; statuisset columnam dexteram uocauit eam nomine roboam. id est firmatus. Similiter erexit columnam sinistram. et uocauit nomen eius booz. id est in robore. Et super capita columnarum opus in modum lilii posuit perfectumq; est opus columnarum. Fecitq; mare fusile x. cubitos. a labio usq; ad labium rotundum mensura v. cubitos. altitudo ei. Et restricula xxx cubitos ambiebat illud per circuitum. et sculptura sub labio circumibat illud x. cubitos ambiens mare. Duo ordines sculpturarum bistria erant fusilia. et stabant super xii. boues. Et quibus tres aspiciebant ad aquilonem. et tres ad occidentem. et tres ad meridiem. et tres ad orientem. et mare desuper eos desuper erat. quorum posteriora intrinsecus latuerant abyssum. Grossitudo autem lateris eius unciam erat. labium quoque eius sicut labium calicis. et folium rosarum lilii duo milia baton capiebat. Et fecit basem. x. enea. iiii. cubitos longitudinis basis singulas. et. iiii. cubitos latitudinis. et ornum cubitos altitudinis. Et ipsum opus basium in artificio erat. et sculpturas inter mutulas et anteambulas et pectas leones. boues et cherubim. et in ambitum similiter desuper et subter leones et boues quasi ex ere decidentia. Et cum rota per bases singulas. et axes enei. et pedes. quasi humeruli super quatuor fusiles contra se invicem aspectantes. Os eius quod erat in circuitu erat in capite summitatis. et quod foris esset apparebat unius cubiti erat rotundum. paries eius habebat unum cubitum et dimidium. Quadrangulus erat columnarum arte celatarum erant. et media inter columnas quadrata ut rotunda erat. Quatuor quoque rote quas pedes anguli basium erant celebrabant sub basin. Vna rota habebat altitudinem cubitum et semis. Tales autem rote erant quales solent uicarii rustici. et axes earum et radii. et canti. et modioli. omnia fusilia. Nam et humeruli illi iiii. pedes singulos angulos basis ambiebant. ex ipsa basi fusiles et continuo erant. In summitate autem basis erat quedam rotunditas unius et dimidii cubiti. et ita fabrefacta. ut ibi desuper possit imponi. habebat celaturas suas. et sculpturas earum. ex eisdem et ipsa. Sculpsit quoque in tabulatis illis et in paginis earum et in marginibus cherubim. et leones. et palmas quasi insinuantibus se inuicem. ut ornatus haberet. Sicut et rotas quadrigarum. ita et celatura eorum. Quatuor quoque bases capiebat labra unius. cuius. iiii. cubitus. singulosque labres per singulas. id est x. bases posuit. Et constituit x. bases. quas dedit in templo. quinque ad dexteram partem. et v. ad sinistram. mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem. Fecit quoque hyram lebetes et scutras et hamulas. et perfecit omne opus quod fecit Salomoni in templo domini. columnas duas et retaculum duo ut operirent duos funiculos qui erant super capita columnarum. et malogranata quadringenta in duobus retaculis. Duo uersus malogranatorum in retaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columnarum. et bases x. et labres x. super bases. et mare unum. et boues xii. subter mare. et lebetes et scutras et hamulas. Omnia uasa que fecit hyram regi Salomoni in domo domini de auricalco erant. et in campestri regione iordanis fudit ea rex in argillosa. inter Socoth et Sarthan. Et posuit Salomon omnia uasa in templo domini. Propter multitudinem autem nimiam ii erat pondus ignoratum. Fecitq; Salomon omnia uasa in domo domini. altare aureum et mensam super quam ponerentur panes propositionis aureas. et candelabra aurea. quinq; ad dexteram. et v. ad sinistram contra oraculum ex auro purissimo et flores et lucernas et forcipes aureos. et yduas. et fusciculas. et fialas. et morcarotas et thuribula de auro purissimo. Et cardines ostiis domus interioris sci sci. et ostiis domus templi ex auro erant. Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo domini. et inuexit que sanctificauerat dauid pater suus argentum et aurum et uasa reposuitq; in thesauris domus domini.

Tunc congregauit omnes maiores natu israel cum principibus tribuum et duces familiarum filios israel ad regem Salomonem in hierusalem ut deferrent archam federis domini de ciuitate dauid id est sion. Conuenitque ad regem Salomonem uniuersus israel immense bechannin in sollempnitate. ipse est mensis septimus. Venerunt autem cuncti seniores israel et tulerunt sacerdotes archam et portauerunt archam domini et tabernaculum federis et omnia uasa sanctuarii que erant in tabernaculo. et ferebant ea sacerdotes et leuite. Rex autem Salomon et omnis multitudo israel que conuenerat ad eum ante arcam immolabant oues et boues absque estimatione et numero. Et intulerunt sacerdotes archam federis domini in locum suum in oraculum templi in sancta sanctorum sub alas cherubim. Siquidem cherubim expandebant alas super locum arche. et protegebant archam et uectes eius desuper. Eruntq; eminentes uectes et apparerent summitates eorum foris super oraculum ante oraculum. non apparebant extra exteriusq; qui et fuerunt ibi usq; in presentem diem. In archa autem non erat aliud nisi due tabule lapidee quas posuerat ibi moyses apud horeb. quando pepigit fedus dominus cum filiis israel cum egrederentur de terra egypti. Factum est autem cum exissent sacerdotes de sanctario. nebula implenit domum domini. et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam. impleuerat enim gloria domini domum dei. Tunc ait salomo

dominus dixit ut habitaret in nebula. Edificans ædificavi domum in habitaculum tuum. Forte firmum solum tuum sempiternum. Convertit rex faciem suam, & benedixit omni ecclesiæ Israel. Omnis enim ecclesia Israel stabat. Et ait Salomon. Benedictus dominus deus Israel qui locutus est ore suo ad David patrem meum & in manibus eius perfecit dicens a die qua eduxi populum meum Israel de cæteris tribubus Israel ut ædificarem domum ut esset nomen meum ibi, sed elegi David ut esset super populum meum Israel. Voluit quidem pater meus David ædificare domum nomini deo Israel & ait dominus ad David patrem meum. Quia cogitasti in corde tuo ædificare domum nomini meo bene fecisti, hoc ipsum habens in corde. Verumtamen tu non ædificabis mihi domum, sed filius tuus qui egredietur de lumbis tuis: ipse ædificabit domum nomini meo. Confirmavit autem dominus sermonem suum quem locutus est: steti pro patre meo, & sedi super thronum Israel sicut locutus est dominus, & ædificavi domum nomini dei Israel, & constitui in ea locum arcæ in qua fœdus est dominus cum filiis Israel qui pepigit cum patribus nostris egressis de terra Ægypti. ℣

Stetit autem Salomon ante altare domini in conspectu ecclesiæ Israel, & expandit manus suas ad cælum & ait. Domine deus Israel non est similis tui deus in cælo desuper & super eam deorsum, qui custodis pactum & misericordiam servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo. qui custodisti deus servo tuo patri meo David quæ locutus es ei, locutus es & manibus propriis implesti ut hodie videt. Nunc ergo domine deus Israel custodi servo tuo David patri meo quæcumque locutus es ei dicens. Non auferetur de te coram me qui sedeat super thronum Israel tantum ita custodiant filii tui viam suam ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc domine deus Israel firmentur verba tua quæ locutus es servo tuo David patri meo. Etenim putandum est quod vere deus habitet super terram. Si cælum & cæli cælorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc quam ædificavi ubi. Sed respice ad orationem servi tui & ad obsecrationem eius Domine deus mei audire hymnum & orationem quam servus tuus orat coram te hodie, ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte & die, super locum de quo dixisti ut esset nomen meum ibi, ut exaudias orationem quam orat servus tuus in loco isto. ut exaudias deprecationem servi tui & populi tui Israel, quæcumque orauerint in loco isto, & exaudies in loco habitaculi tui cæli, & cum exaudieris propitius eris. Si peccaverit homo in proximum suum & habuerit aliquid in mandatis quæ statuat affligat eum, & venerit propter iniquitatem coram altari tuo in domo hac, tu exaudies in cælo, & facies & iudicabis servos tuos condemnans impium & reddens viam suam super caput eius, iustificans iustum & retribuens ei secundum iustitiam suam. Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos quia peccaverint tibi, & agentes pœnitentiam & confitentes nomini tuo venerint & orauerint te & deprecati fuerint te in hac domo, exaudi eos in cælo, & dimitte peccatum populi tui Israel, & reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit cælum & non pluerit propter peccata eorum, & orantes in loco illo pœnitentiam egerint nomini tuo, & a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam, exaudies eos in cælo & dimitte peccata servorum tuorum & populi tui Israel, & ostende eis viam bonam in qua ambulent & da pluviam super terram tuam quam dedisti populo tuo in possessionem. Fames si orta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer aut ærugo, locusta, rubigo, & adflixerit eum, & inimicus eius obsederit omnis plaga, omnisque infirmitas, cuncta deprecatio, & rogatio quæ acciderit omni homini de populo tuo Israel, si quis cognoverit plagam cordis sui, & expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies in cælo in loco habitaculi tui, & repropitiaberis & facies unicuique secundum omnes vias suas sicut videris cor eius, quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum, ut timeant te omnes dies quibus vivunt super faciem terræ quam dedisti patribus nostris. Insuper & alienigena qui non est de populo tuo Israel cum venerit de terra longe propter nomen tuum magnum & manum tuam fortem & brachium tuum excelsum, & venerit & oraverit in loco hoc, tu exaudies in cælo firmissimo habitaculi tui, & facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena, ut discant omnes populi terræ nomen tuum timere sicut populus tuus Israel, & ut bene dicant nomini tuo quod ædificavi super domum hanc quam ædificavi. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos per viam quacumque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis quam elegisti & contra domum quam ædificavi nomini tuo, tu exaudies in cælo orationem eorum & preces & facies iudicium eorum. Si peccaverint tibi est enim homo qui non peccet, & iratus dederis eos inimicis suis, & ceperint eos captivos ducentes fuerint in terram inimicorum suorum longe prope & egerint pœnitentiam in corde suo in loco captivitatis suæ & converti deprecatique te fuerint in terra captivitatis suæ dicentes peccavimus iniquitatem fecimus impie gessimus & revisi fuerint ad te in omni corde suo & tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam captivum ducti fuerint & oraverint te contra viam terræ suæ quam dedisti patribus eorum, & civitatem quam elegisti & templum quod ædificavi nomini tuo, exaudies in cælo firmissimo habitaculi tui orationem eorum & preces & facies iudicium eorum, & propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, & omnibus iniquitatibus eorum quibus prævaricati sunt in te, & dabis misericordiam coram eis & miserebuntur eorum quoniam populus tuus est & hereditas tua quos eduxisti de terra Ægypti de medio fornacis ferreæ, ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui & populi tui Israel, & exaudies eos in universis pro quibus invocaverint te. Tu enim segregasti eos in hereditatem de universis populis terræ sicut locutus es per manum Moysi servum tuum, quando eduxisti patres nostros de Ægypto domine deus.

Factum est autem cum complesset Salomon orans dominum omnem orationem & deprecationem hanc, surrexit de conspectu altaris domini genu nitens & manus expandens ad cælum. Stetit & benedixit omni ecclesiæ Israel voce magna dicens. Benedictus dominus deus qui dedit requiem populo suo Israel, juxta omnia quæ locutus est. Non cecidit ne unum quidem ex omnibus bonis quæ locutus est per manum Moysi servi sui. Sit dominus deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris, ne derelinquens nos neque projiciat, sed inclinet cor nostrum ad se, ut ambulemus in omnibus viis eius, & custodiamus mandata eius & cæremonias & iudicia quæcumque mandavit patribus nostris. & sint verba mea ista quibus deprecatus sum coram domino adpropinquent domino deo nostro die ac nocte, ut faciat iudicium servo suo & populo suo Israel per singulos dies, & stent cuncti populi terræ quia dominus ipse est deus, & non est ultra absque eo. Sint ergo cor unum & pectus unum cum domino deo nostro ut ambulemus in mandatis eius & custodiamus mandata eius sicut hodie. Igitur rex & omnis Israel cum eo immolabant victimas coram domino. Mactaverunt Salomon hostias pacificas quas immolavit domino boum xxii. duo millia, & ovium c. xx. millia, & dedicaverunt templum domini rex & filii Israel. In die illa sanctificavit rex medium atrii quod erat ante templum domini. Fecit quippe ibi holocaustum & sacrificium & adipem pacificorum, quia altare æreum quod erat coram domino minus erat, neque capere posset holocausta & sacrificium & adipem pacificorum. Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, & omnis Israel cum eo multitudo magna, ab introitu emath usque ad rivum Ægypti coram domino deo nostro septem diebus & septem diebus id est quatuordecim diebus. Quinto decimo die mensis septimi dimisit populos. Qui benedixerunt regi, & profecti sunt in tabernacula sua lætantes & alacri corde super omnibus bonis quæ fecerat dominus David servo suo & Israel populo suo. ℣

Factum est autem cum perfecisset Salomon ædificium domus domini, & ædificium regis, & omne quod optaverat & voluerat facere in domo domini sedo sic apparuerat ei in Gabaon. Orat quidem Salomon coram altare in conspectu totius multitudinis Israel & expandit manus suas in cælum. Oravit autem Salomon ante dominum & dixit. Domine deus Israel non est similis tui deus in cælo desuper & super terram deorsum, custodiens pactum & misericordiam servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo. qui custodisti deus servo tuo patri meo David quæ locutus es ei, locutus es & manibus propriis implesti ut hodie videt. Nunc ergo domine deus Israel custodi servo tuo David patri meo quæcumque locutus es ei dicens. Non auferetur de te coram me qui sedeat super thronum Israel tantum ita custodiant filii tui viam suam ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc domine deus Israel firmentur verba tua quæ locutus es servo tuo David patri meo. Etenim putandum est quod vere deus habitet super terram. Si cælum & cæli cælorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc quam ædificavi ubi. Sed respice ad orationem servi tui & ad obsecrationem eius Domine deus mei audire hymnum & orationem quam servus tuus orat coram te hodie, ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte & die, super locum de quo dixisti ut esset nomen meum ibi, ut exaudias orationem quam orat servus tuus in loco isto. ut exaudias deprecationem servi tui & populi tui Israel, quæcumque orauerint in loco isto, & exaudies in loco habitaculi tui cæli, & cum exaudieris propitius eris. Si peccaverit homo in proximum suum & habuerit aliquid in mandatis quæ statuat affligat eum, & venerit propter iniquitatem coram altari tuo in domo hac, tu exaudies in cælo, & facies & iudicabis servos tuos condemnans impium & reddens viam suam super caput eius, iustificans iustum & retribuens ei secundum iustitiam suam. Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos quia peccaverint tibi, & agentes pœnitentiam & confitentes nomini tuo venerint & orauerint te & deprecati fuerint te in hac domo, exaudi eos in cælo, & dimitte peccatum populi tui Israel, & reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit cælum & non pluerit propter peccata eorum, & orantes in loco illo pœnitentiam egerint nomini tuo, & a peccatis suis converti fuerint propter afflictionem suam, exaudies eos in cælo & dimitte peccata servorum tuorum & populi tui Israel, & ostende eis viam bonam in qua ambulent & da pluviam super terram tuam quam dedisti populo tuo in possessionem. Fames si orta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer aut ærugo, locusta, rubigo, & adflixerit eum, & inimicus eius obsederit omnis plaga, omnisque infirmitas, cuncta deprecatio, & rogatio quæ acciderit omni homini de populo tuo Israel, si quis cognoverit plagam cordis sui, & expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies in cælo in loco habitaculi tui, & repropitiaberis & facies unicuique secundum omnes vias suas sicut videris cor eius, quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum, ut timeant te omnes dies quibus vivunt super faciem terræ quam dedisti patribus nostris. Insuper & alienigena qui non est de populo tuo Israel cum venerit de terra longe propter nomen tuum magnum & manum tuam fortem & brachium tuum excelsum, & venerit & oraverit in loco hoc, tu exaudies in cælo firmissimo habitaculi tui, & facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena, ut discant omnes populi terræ nomen tuum timere sicut populus tuus Israel, & ut bene dicant nomini tuo quod ædificavi super domum hanc quam ædificavi. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos per viam quacumque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis quam elegisti & contra domum quam ædificavi nomini tuo, tu exaudies in cælo orationem eorum & preces & facies iudicium eorum. Si peccaverint tibi est enim homo qui non peccet, & iratus dederis eos inimicis suis, & ceperint eos captivos ducentes fuerint in terram inimicorum longe prope & egerint pœnitentiam in corde suo in loco captivitatis suæ & converti deprecatique te fuerint in terra captivitatis suæ dicentes peccavimus iniquitatem fecimus impie gessimus & revisi fuerint ad te in omni corde suo & tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam captivum ducti fuerint & oraverint te contra viam terræ suæ quam dedisti patribus eorum, & civitatem quam elegisti & templum quod ædificavi nomini tuo, exaudies in cælo firmissimo habitaculi tui orationem eorum & preces & facies iudicium eorum, & propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, & omnibus iniquitatibus eorum quibus prævaricati sunt in te, & dabis misericordiam coram eis & miserebuntur eorum quoniam populus tuus est & hereditas tua quos eduxisti de terra Ægypti de medio fornacis ferreæ, ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui & populi tui Israel, & exaudies eos in universis pro quibus invocaverint te. Tu enim segregasti eos in hereditatem de universis populis terræ sicut locutus es per manum Moysi servum tuum, quando eduxisti patres nostros de Ægypto domine deus.

Factum est autem cum complesset Salomon orans dominum omnem orationem & deprecationem hanc, surrexit de conspectu altaris domini genu nitens & manus expandens ad cælum. Stetit & benedixit omni ecclesiæ Israel voce magna dicens. Benedictus dominus deus qui dedit requiem populo suo Israel, juxta omnia quæ locutus est. Non cecidit ne unum quidem ex omnibus bonis quæ locutus est per manum Moysi servi sui. Sit dominus deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris, ne derelinquens nos neque projiciat, sed inclinet cor nostrum ad se, ut ambulemus in omnibus viis eius, & custodiamus mandata eius & cæremonias & iudicia quæcumque mandavit patribus nostris. & sint verba mea ista quibus deprecatus sum coram domino adpropinquent domino deo nostro die ac nocte, ut faciat iudicium servo suo & populo suo Israel per singulos dies, & stent cuncti populi terræ quia dominus ipse est deus, & non est ultra absque eo. Sint ergo cor unum & pectus unum cum domino deo nostro ut ambulemus in mandatis eius & custodiamus mandata eius sicut hodie. Igitur rex & omnis Israel cum eo immolabant victimas coram domino. Mactaverunt Salomon hostias pacificas quas immolavit domino boum xxii. duo millia, & ovium c. xx. millia, & dedicaverunt templum domini rex & filii Israel. In die illa sanctificavit rex medium atrii quod erat ante templum domini. Fecit quippe ibi holocaustum & sacrificium & adipem pacificorum, quia altare æreum quod erat coram domino minus erat, neque capere posset holocausta & sacrificium & adipem pacificorum. Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, & omnis Israel cum eo multitudo magna, ab introitu emath usque ad rivum Ægypti coram domino deo nostro septem diebus & septem diebus id est quatuordecim diebus. Quinto decimo die mensis septimi dimisit populos. Qui benedixerunt regi, & profecti sunt in tabernacula sua lætantes & alacri corde super omnibus bonis quæ fecerat dominus David servo suo & Israel populo suo. ℣

Factum est autem cum perfecisset Salomon ædificium domus domini, & ædificium regis, & omne quod optaverat & voluerat facere in domo domini sedo sic apparuerat ei in Gabaon. Orat quidem Salomon coram altare in conspectu totius multitudinis Israel & expandit manus suas in cælum. Oravit autem Salomon ante dominum & dixit. Domine deus Israel non est similis tui deus in cælo desuper & super terram deorsum, custodiens pactum & misericordiam servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo. qui custodisti deus servo tuo patri meo David quæ locutus es ei, locutus es & manibus propriis implesti ut hodie videt. Nunc ergo domine deus Israel custodi servo tuo David patri meo quæcumque locutus es ei dicens. Non auferetur de te coram me qui sedeat super thronum Israel tantum ita custodiant filii tui viam suam ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc domine deus Israel firmentur verba tua quæ locutus es servo tuo David patri meo. Etenim putandum est quod vere deus habitet super terram. Si cælum & cæli cælorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc quam ædificavi ubi. Sed respice ad orationem servi tui & ad obsecrationem eius Domine deus mei audire hymnum & orationem quam servus tuus orat coram te hodie, ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte & die, super locum de quo dixisti ut esset nomen meum ibi, ut exaudias orationem quam orat servus tuus in loco isto. ut exaudias deprecationem servi tui & populi tui Israel, quæcumque orauerint in loco isto, & exaudies in loco habitaculi tui cæli, & cum exaudieris propitius eris. Si peccaverit homo in proximum suum & habuerit aliquid in mandatis quæ statuat affligat eum, & venerit propter iniquitatem coram altari tuo in domo hac, tu exaudies in cælo, & facies & iudicabis servos tuos condemnans impium & reddens viam suam super caput eius, iustificans iustum & retribuens ei secundum iustitiam suam. Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos quia peccaverint tibi, & agentes pœnitentiam & confitentes nomini tuo venerint & orauerint te & deprecati fuerint te in hac domo, exaudi eos in cælo, & dimitte peccatum populi tui Israel, & reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit cælum & non pluerit propter peccata eorum, & orantes in loco illo pœnitentiam egerint nomini tuo, & a peccatis suis converti fuerint propter afflictionem suam, exaudies eos in cælo & dimitte peccata servorum tuorum & populi tui Israel, & ostende eis viam bonam in qua ambulent & da pluviam super terram tuam quam dedisti populo tuo in possessionem. Fames si orta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer aut ærugo, locusta, rubigo, & adflixerit eum, & inimicus eius obsederit omnis plaga, omnisque infirmitas, cuncta deprecatio, & rogatio quæ acciderit omni homini de populo tuo Israel, si quis cognoverit plagam cordis sui, & expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies in cælo in loco habitaculi tui, & repropitiaberis & facies unicuique secundum omnes vias suas sicut videris cor eius, quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum, ut timeant te omnes dies quibus vivunt super faciem terræ quam dedisti patribus nostris. Insuper & alienigena qui non est de populo tuo Israel cum venerit de terra longe propter nomen tuum magnum & manum tuam fortem & brachium tuum excelsum, & venerit & oraverit in loco hoc, tu exaudies in cælo firmissimo habitaculi tui, & facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena, ut discant omnes populi terræ nomen tuum timere sicut populus tuus Israel, & ut bene dicant nomini tuo quod ædificavi super domum hanc quam ædificavi. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos per viam quacumque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis quam elegisti & contra domum quam ædificavi nomini tuo, tu exaudies in cælo orationem eorum & preces & facies iudicium eorum. Si peccaverint tibi est enim homo qui non peccet, & iratus dederis eos inimicis suis, & ceperint eos captivos ducentes fuerint in terram inimicorum longe prope & egerint pœnitentiam in corde suo in loco captivitatis suæ & converti deprecatique te fuerint in terra captivitatis suæ dicentes peccavimus iniquitatem fecimus impie gessimus & revisi fuerint ad te in omni corde suo & tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam captivum ducti fuerint & oraverint te contra viam terræ suæ quam dedisti patribus eorum, & civitatem quam elegisti & templum quod ædificavi nomini tuo, exaudies in cælo firmissimo habitaculi tui orationem eorum & preces & facies iudicium eorum, & propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, & omnibus iniquitatibus eorum quibus prævaricati sunt in te, & dabis misericordiam coram eis & miserebuntur eorum quoniam populus tuus est & hereditas tua quos eduxisti de terra Ægypti de medio fornacis ferreæ, ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui & populi tui Israel, & exaudies eos in universis pro quibus invocaverint te. Tu enim segregasti eos in hereditatem de universis populis terræ sicut locutus es per manum Moysi servum tuum, quando eduxisti patres nostros de Ægypto domine deus.

Crecentq; unt cum ea plectam ut ferebant: posuitq; earum ei domo
sibi libam. Fecerat aut rex salomon thronum de ebore q̃de
& uestiuit eum auro saluo mundissimo. quib habebat xvi gradus. Et
summitas throni rotunda erat in parte posteriori. & due manus
hinc & inde tenentes sedile. & duo leones stabant iuxta
manus singulas. & xii. leuculi stabant sup vi. gradus hinc
& inde. Non est factum tale opus in uniuersis regnis. Et
omnia uasa de quib; potabat rex salomon erant aurea. &
omnia supellex domus saltus libani de auro purissimo. Non
erat argentum nec alterius pcij putabat in diebus salomonis
quia classis regis p mare cum classe hyram semel p tres annos
ibat in tharsis. & deferens inde aurum & argentum. dentes elefan
tor. & simias & pauos. Magnificat est q̃ rex salomon super
omnes reges terre diuitijs & sapientia. Et omnes fere terre desiderabant
uultum salomonis ut audirent sapientia eius quam dederat deus cordi
ei. & singuli deferebant munera sua. uasa argentea & aurea. ue
stes q; & arma bellica. aromata. eq; & equos. & mulos p anno
singulos. Congregauit eq; salomon currus & xii. milia equoru
& constituit eos p ciuitates munitas & cum rege in hierlm.
Fecitq; ut argenta haberent in hierlm quasi lapides & cedros p̃ bit multitudinem quasi sycomoros que
nascunt in campestribus. Et educebant mulos salomonis de egypto
& de choa. Negociatores enim regis emebant de choa. & da
bant pcio p̃ditum. Ascendebat aut quadriga ex egypto
sescentos siclos argenti. & equus cl. Et q; in hunc modum om
nib regib cetheor & syrie regnis uenundabantur.
Rex aut salomon amauit mulieres alienigenas multas. filiam
quoq; pharaonis & moabitas. & ammonitas dathy & idumeas &
sidonias. & cheth de genib; sup quib; dixerat dominus filijs
isrl non ingrediemini ad eas. neq; de illis ingredientur ad uos.
certissime enim auertent corda uestra ut sequamini deos eorum.
Huic itaq; copulat est salomon ardentissime amore. fuerūtq;
ei uxores quasi regine septingente. & concubine trecente. &
auerterunt mulieres cor ei. Cumq; iam esset senex depra
uatum est p mulieres cor ei. ut sequeret deos alienos. Nec
erat cor eius p̃fectum cum domino deo suo sic cor dauid patris ei.
sed colebat salomon astarthen deam sydoniorum. & chamos idolum
moabitarum. & moloch ydolum ammonitarum. Fecitq; salomon
q̃ displicerent coram domino. & non adimpleuit ut sequeret dñm
sic dauid pater ei. Tc edificauit salomon fanum chamos ydoli moab in
monte q̃ est contra hierlm. & moloch ydolo filior ammon.
Itaq; in hunc modum fecerunt uxoribus suis alienigenis que ado
labant thura & immolabant dijs suis.
Igit quia erat cor salomon q̃ auerteret mente ei a domino
deo isrl qui apparuerat ei bis & p̃ceperat de uerbo hoc ne se
queret deos alienos. & non custodiret quę mandauerat ei dominus.
Dixit itaq; dominus salomoni. Quia habuisti hoc apud te. &
non custodisti pactum meum & p̃cepta mea que mandaui tibi. diripi
ens scindam regnum tuum. & dabo illud seruo tuo. Verumtamen
in diebus tuis non faciam ppter dauid patrem tuum. de manu filij tui scin
dam illud. nec totum regnum auferam. sed unam tribum dabo filio
tuo. ppter dauid seruum meum & hierlm quam elegi. Suscitauitq; au
tem dominus aduersarium salomoni adad ydumeum de semine regis
qui erat in edam. Cum enim ceci dauid ydumeam & interfecisset
joab princeps militie. ascendisset; ad spoliandos eos qui fuerant interfecti
& occidisset omne masculinum in ydumea. sex enim mensib;
ibi morati sunt joab & omnis isrl donec interimerent omne
masculinum in ydumea. fugit adad ipse & quidam uiri ydumei de ser
uis patris eius cum eo. ut ingrederentur egyptum. Erat aut adad
puer parulus. Cumq; surrexissent de madian. uenerūt in
faran. Tulerunt secum uiros de faran. & uenerunt egyptum
ad pharaonē regem egypti. Qui dedit ei domū & cibos con
stituit & eam delegauit. Cumq; inuenisset adad gratiam coram pha
raone nimis. ita ut uxorem sororem uxoris sue
germane tafnes regine. Genuit q; ei soror tafnes genabath
filium. & nutriuit eum tafnes in domo pharaonis. erantq; ge
nabath habitans apud pharaonē cum filijs eius. Cumq; audis
set adad in egypto dormisse dauid cum patribus suis & mortuū
esse joab principē militie dixit pharaoni. Dimitte me. ut
eam in terram meam. Dixitq; ei pharao. Quid tibi deest apud me
indicit. ut queras ire ad eam tua? Ille respō. Nulla.
Sed obsecro ut dimittas me. Suscitauit aūt q; ei adversarium
hadan idumeum de ydyada. qui fugerat a dadarezer rege soba. dñm
suum. & congregauit contra eos uiros. & fact est principē la
tronum cum interfecto eos dd. Abierunt q; damascū & ha
bitauerunt ibi. & constituerūt eum rege in damasco. erat q; aduer
sus isrl cunctis diebus; salomonis. Et hoc malum adad &
odium contra isrl regnauit; in syria. Hieroboam q; filius
nabath ephrateus de sareda seruus salomonis cuius mater erat
nomine sarua mulier uidua. leuauit manum sua contra regem.
Et hoc est causa rebellionis aduersum eum. quia salomon ędi
ficauit mello. & coaptauit uoraginē ciuitatis dauid patris sui.
Erat aut hieroboam uir fortis & potens. Videns q; salomon
adolescentē bene indolis & industrie. constituerat eum p̃fectū
super tributa. uniuersę domus ioseph.
Factum est q; in tempore illo ut exiret hieroboam egrederetq; de hierlm
& inueniret eum ahias silonites. pphēta in via. opertus pallio nouo.
Essentq; eum duo tantum in agro. Apprehendens q; ahias pallium
suum nouum quo opertus erat scidit in xii. partes. & ait ad hieroboā.
Tolle tibi x. scissuras. Hec enim dicit dominus dus isrl. Ecce
ego scindam regnum de manu salomonis. & dabo tibi x. tribus.
Porro una tribus remanebit ei. ppter seruum meum dauid. & hierlm
ciuitatē quā elegi ex omnib; tribus isrl. eo q; dereliquerint me
& adorauerint astarthen deam sydoniorum. & chamos idolum moab. &
moloch idolum filiorum ammon. & non ambulauerint in uijs meis ut face
rent iusticiam coram me & p̃cepta mea. & iudicia mea. sicut dauid pater eius.
Nec auferam omne regnū de manu eius. sed ducē ponam eum cunctis
diebus; nec hoc ppter dauid seruum meum quē elegi qui custodiuit p̃cep
ta & mandata mea. Auferam enim regnum de manu filij eius. & dabo
tibi x. tribus. Filio aut eius dabo tribum unā. ut remaneat lucerna dauid
seruo meo. cunctis diebus; coram me in hierlm ciuitate quā elegi mihi
ut esset nomen meum ibi. Te aut assumam. & regnabis super omnia quę
desiderat anima tua. eritq; rex super isrl. Si audieris oīa quę
precipio tibi. & ambulaueris uiis meis. & feceris ea q̃ recta sunt coram me.
custodiens mandata mea & p̃cepta mea. sicut fecit dauid seruus meus. ero
tecum & edificabo tibi domum fidelem. quam edificauit dauid. & tradam tibi
Vixit & afflixit semen dauid sup hoc uerumtamen non cunctis diebus.
Voluit q; salomon interficere hieroboam. Qui surrexit & aufugit
in egyptum ad susac regem egypti. & fuit in egypto usq; ad mor
tem salomonis. Reliqua aut uerborum salomonis & omnia que
fecit & sapientia eius. nonne hec scripta sunt in libro uerborum
dierum salomonis. Dies aut quibus regnauit salomon in hierlm sup
omnem isrl xl. annis fuere. Dormivitq; salomon cum patribus suis
& sepultus est in ciuitate dauid patris sui. regnauitq; roboas filius
eius pro eo. Venit aut roboas in sichem. illuc enim congregati erant
omnes isrl ad constituendum eum regem.
Hieroboam filius nabath cum esset in egypto audiuit quę dixerat
rex salomonis. auditā itaq; morte eius reuersus est de egypto. miseruntq;
& uocauerunt eum. Venitq; hieroboa & omnis multitudo isrl.
& locuta sunt ad roboam dicentes. Pater tuus durissimum iugum
imposuit nobis. tu itaq; nunc imminue paululū de impio patris
tui duriss & de iugo quod imposuit nobis. & seruiem
tibi. Quibus ait. Ite usq; ad die tertium. & reuertimini ad me.
Cumq; abisset pplus iuit consilium rex roboam cum senib; qui
assistebant coram salomone patre eius dum adhuc uiueret & ait
Quod datis consilium ut respondeam pplo huic. Quibus dixerūt ei.
Si placere tibi hodie pplo huic & seruieris petitionibus eorum loqueris
eis uerba lenia. erunt tibi serui cunctis diebus. Qui dereliquit consilium senum qđ dederant ei. & adhibuit
adolescentes q; nutrierant eum eo. & assistebant ei. dixitq;
ad eos. Quid datis consilium ut respondeam pplo huic q̃ dixerūt
mihi leuius face iugum q̃ imposuit pater tuus super nos. Et
dixerunt ei iuuenes qui nutriti fuerant cum eo. Sic loquere
pplo huic qui locutus fuit ad te dicentes. pater tuus aggrauauit
iugum nr. tu ei leuia nos. sic loqueris ad eos. Minimus digi
tus meus grossior est dorso patris mei. Et nunc pater meus imposuit
super uos iugum graue. ego addam super iugum uestrum. Pater mi
cecidit uos flagellis. ego aut cedam uos scorpionibus. Venit
q; hieroboam et omnis pplus ad roboam die tertia. sicut locutus
fuerat rex dicens. reuertimini ad me die tertia. Responditq;
pplo duris & derelicto consilio senum. qđ dederant ei. & locutus
est eis secm consilium iuuenū dicens. Pater tuus aggrauauit
iugum uestrum. ego aut addam iugo uestro. Pater mi cecidit uos fla
gellis. & ego cedam uos scorpionib. Cū audisset rex pplus
quia dixerat ei. fuerat enim dominus ut suscitaret uerbum
suum qđ locutus fuerat ad hieroboam filium nabath. Videns itaq; pplus qđ noluisset eos audire rex. respon
dit eis. Quid nobis pars cum dauid. nec quę hereditas in filio isai.
Revertere in tabernacula tua isrl. Nunc uide domum tuam dauid.
Ceabiit isrl in tabernacula sua. Super filios aut isrl tantum
habitabant in ciuitatib; iuda regnauit roboam. Misitq; rex
roboam adoniram qui erat super tributa. & lapidauerunt eum omnis
isrl & mortuus est. Porro rex roboam festinus ascendit currum
& fugit in hierlm. recessitq; isrl a domo dauid usq; in hodiernum
diem. Audito aut quod reuersus esset hieroboam misit & uocauit
eum in congregationem. & constituerunt eum regem super uniuersum
isrl. nec secutus est quisquam domū dauid p̃ter tribum
solam. Venit aut roboam hierlm & congregauit uniuersam
domum iuda & tribum beniamin centū octoginta milia electorum
uirorum bellatorum ut pugnarent contra israhel. & reducerent
regnum roboam filio salomonis.
Factus est aut sermo domini ad semeiam hominem dei dicens. Loquere
ad roboam filium salomonis regem iuda & ad uniuersam domum
& beniamin. & reliquum populum dices. Hec dicit dominus. Non
ascendetis nec bellabitis contra fratres uestros filios isrl. Reuertatur
unusquisq; domum suam. a me enim factum est uerbum hoc. Audie
runt sermonem domini. & reuersi sunt de itinere. iuxta
preceptum dominus.
Edificauit aut hieroboam sichem in monte ephraim. & habita
uit ibi. Egressus inde edificauit fanuel. Dixitq; hieroboam
intra se suo. Nunc reuertetur regnum ad domum dauid si ascenderit
populus iste ut faciat sacrificia in domo domini in hierlm. & conuer
tet cor populi huius ad dnm suum roboam regem iuda. interficientq;
me & reuertentur ad eum. Cū rex cogitato consilio fecerit duos uitu
los aureos. & dixit eis. Nolite ultra ascendere hierlm. ecce dii tui
isrl qui eduxerunt te de terra egypti. Posuitq; unum in bethel.
& alterum in dan. Et factum est uerbum hoc in peccatum. Ibant
enim populi ad adorandum unum usq; in dan. Fecit quoq; fanū in excel
sis. & fecit sacerdotes de extremis populi. qui non erant de filijs leui.
Constituitq; die sollempni quintā decimā die mensis octaui in similitudi
nē sollempnitatis que celebrat in iuda. Et ascendit super altare simili
ter in bethel ut immolaret uitulis quos fecerat. Constitu
tq; in bethel sacerdotes excelsorum que fecerat & ascendit super alta
re qđ extruxerat in bethel quintā decimā die mensis octaui. quem
finxerat de corde suo. & fecit sollempnitatem filijs isrl. & ascendit
super altare ut adoleret incensum. Et ecce uir dei uenit de iuda i
sermone domini in bethel. & mutuit hieroboā stante super altā
re & chus incensum. & exclamauit contra altare in sermone do
mini & ait. Altare altare. Hec dicit dominus. Ecce filius na
scet domui dauid iosias nomine. & immolabit super te sacerdotes ex
celsorum qui nunc tibi thura succendunt. & ossa hominum incremā
bunt super te. Deditq; in die illa signum dicens. Hoc erit signum quod lo
cutus est dominus. Ecce altare scindet & effundetur cinis q; est
umq; audistis ex sermone hominis dei quem in die illa annuntiauit altari
altare in bethel. Extendit manum suam de altari dicēs. Apprehen
dite eum. Et exaruit manus eius quā extenderat contra eum. nec
ualuit contrahere eā ad se. Altare quoq; scissum est. & effusus
est cinis de altari. iuxta signum quod ei dixerat uir dei in sermone dni.
Et ait rex ad uirum dei. Deprecare faciem domini dei tui. & ora
pro me ut restituat manus mea mihi. Orauitq; uir dei faciem domini
& reuersa est manus regis ad eum. & facta est sicut prius fuerat. Locutus
est autem rex ad uirum dei. Veni mecum domum ut prandeas. & dabo
tibi munera. Respōdit uir dei ad regem. Si dederis mihi medium partē
domus tue non ueniam tecum nec comedam panem. nec bibam aquam in
loco isto. Sic enim mandatum est mihi in sermone domini precipiens
Non comedes panem nec bibes aquam. nec reuerteris per uiam qua
uenisti. Abiit itaq; per aliam uiam. & non reuersus est per eam qua
uenerat in bethel.
Propheta aut quidam senex habitabat in bethel. adque uenerunt filij
sui & narrauerunt ei omnia opera quę fecerat uir dei in die illa in bethel
& uerba quę locutus fuerat ad regem & narrauerunt ea patri suo. Ecdixerat
ei pater suus. Per quam uiam abiit. Ostenderunt ei filii sui uiam
per quam abierat uir dei qui uenerat de iuda. Et ait filijs suis. Strate

m asinum. Qui cum strauisset: ascendit & abiit: posuitq;
di. & inuenit eum sedentē sub ch̄erebinth & ait ei. Tu es
ur dei qui uenisti de iuda? Respōdit. Ego sum. Dixitq; ei
eum. Veni mecum domum ut comedas panem. Quare ei. Nō
possum reuerti nec; uenire tecum, nec comedā panē nec bibā
aquā in loco isto, quia locutus est dominus ad me in sermone dñi
ore. Domine mi ne edas panē & ne bibas aquā ibi, nec reuertaris
[illegible] Quare illi. Et ego ppha sum sicut & tu. &
[illegible] locutus est mihi in sermone domini dicēs. Reduc eum
[illegible] tecum & comedat panē & bibat aquā. Fefellit
[illegible] deduxit eum. Comedit g̃ panē in domo ei⁹ & bibit. Cumq;
[illegible] Cumq; [illegible] dixissent panē ei⁹ [illegible]
[illegible] exclamauit ad uirum dei
[illegible] de iuda dicēs. Hec dicit dominus. Quia inobediens fu
isti ori domini & non custodisti mandatum quod præcepit
tibi dominus deus tuus, & reuertisti & comedisti panē & bibisti aquā in loco
isto in quo ei præceperat ne comederes panē nec bibere aquā, non
inferetur cadauer tuum in sepulchrum patrum tuorum. Cumq; co
medisset & bibisset, strauerunt asinum ppheta qui re
duxerat. Qui cum abisset, inuenit eum leo in uia, & occidit
Et erat cadauer eius proiectum in [illegible] Asinus autē stabat iuxta
illum. & leo stabat iuxta cadauer. Et ecce uiri transeuntes
uiderunt cadauer proiectum in uia, & leonē stantē iuxta cadauer
& uenerūt & diuulgauerunt in ciuitate in qua pphes senex
ille habitabat. Quo cum audisset, pphā ille. qui reduxerat
eum de uia ait. Vir dei est qui inobediens fuit ori domini. &
tradidit eum dominus leoni & contrexit eum & occidit iux
ta uerbū domini quod locutus est ei. Dixitq; ad filios suos. Sternite
mihi asinum. Quibus stratis sedit & ille abiit. Inuenit ca
dauer eius proiectum in uia, & leonē stantem iuxta ca
dauer. Non comedit leo de cadauere nec lesit asinum. Tulit
g̃ pphes cadauer uri ei. & posuit illum sup asinū & re
uersus in ciuitate senex pphes planger & ei. Et
postquā cadauer eius in sepulchro suo, & planxerūt eū. Postquā
Cumq; planxissent eum, dixit ad filios suos. Cum mortuus
fuero sepelite me in sepulchro in quo uir dei sepultus est: iuxta
ossa eius ponite ossa mea. Profecto enim uenient sermones q̃
dixit in sermone domini contra altare quod est in bethel & contra
omnia fana excelsorum que sunt in urbibus samarie. ¶
Post hec uerba non est reuersus hieroboam de uia sua pessima
sed de nouissimis fecit de nouissimis ppli sacerdotes excelsorum.
Quicumq; uoluerat implebatur manus sua. & fiebat sacerdos
excelsorum. Et ppter hanc causam peccauit domus hieroboam
& interiit & deleta est de superficie terre. In tempore illo egro
tauit abia filius hieroboam. Dixitq; hieroboam uxori sue. Surge
& commuta habitum ne cognoscaris q̃ sis uxor hieroboam
& uade in silo ubi est ahias ppha, qui locutus est mihi q̃ regnaturus essem super populum istum. Tolle q̃q; in manu tua de
nes. & crustulum & uas mellis & uade ad illum. ipse indica
bit tibi quid eueniat puero. Fecit ut dixerat uxor
hieroboam. & consurgens abiit in silo. & uenit in domum ahie.
Nec poterat uidere quia caligauerant oculi ei pre senectute.
Dixit autem dominus ad ahiam. Ecce uxor hieroboam ingreditur
consulere te super filio suo qui egrotat. Hec & hec loqueris ei.
Cum autem illa intrasset & dissimulare se ee quo erat audituri
abia sonitū pedum introeuntis postium & ait. Ingredere
uxor hieroboam. Quare aliā te ee simulas? Ego autem missus
sum ad te durus nuncius. Vade & dic hieroboam. Hec dicit
dominus deus israhel. Quia exaltaui te de medio populi & dedi
te ducem super populum meum israhel. & scidi regnum domus dauid
& dedi tibi & non fuisti sicut seruus meus dauid qui custodiuit mandata
mea & secutus est me in omni corde suo faciens quod placitum esset tibi
coram me. sed operatus es malum super omnes qui fuerunt ante te.
& fecisti tibi deos alienos & conflatiles ut me ad iracundiam prouo
caret. & me proiecisti post corpus tuum, idcirco ecce ego inducam
mala super domum hieroboam. & percutiam de hieroboam mingen
tem ad parietem & clausum & nouissimum in israhel, & mundabo
reliquias domus hieroboam. sicut mundatur fimus usq;
ad purum. Quicumq; mortuus fuerit de hieroboam in ciuitate, comedent
eum canes. qui autem mortuus fuerit in agro, uorabunt eum aues
celi quia dominus locutus est. Tu ergo surge & uade in domum tuam.
& in ipsa introitu pedum tuorum in urbem morietur puer. & plan
gent eum omnis israhel & sepelient eum. Hic enim solus inferetur de
hieroboa in sepulchrum. quia inuentum est in eo sermo bonus
ad dominum deum israhel in domo hieroboa. Constituet autem sibi dominus
regem qui percutiat domum hieroboa in hac die & ex tunc. Percutiet
Et percutiet dominus israhel sicut mouetur harundo
in aqua, & eradicabit israhel de terra bona hac quam dedit patribus eorum
& uentilabit eos trans flumen quia fecerunt sibi lucos ad iracundiam
dominum. Et tradet eos dominus israhel propter peccata
hieroboa qui peccauit & peccare fecit israhel. Surrexit itaq;
uxor hieroboam. & abiit & uenit in thersa. Cumq; illa
ingrederetur limen domus, puer mortuus est. & sepelierunt
eum. Et planxit eum omnis israhel iuxta sermonem domini,
quem locutus est in manu ahie prophete. Reliqua autem uerborum
hieroboam quomodo pugnauerit & quomodo regnauerit
ecce scripta sunt in libro uerborum dierum regum israhel. Dies
autem quibus regnauit hieroboa xxii. & duo anni sunt. Et
dormiuit hieroboam cum patribus suis. regnauitq; nabath
filius eius pro eo. ¶
Roboam filius salomonis regnauit in iuda. Quadraginta
& unius anni erat roboam cum regnare cepisset. & x. & vii anni
regnauit in hierusalem ciuitate quam elegerat dominus ut ponere nomen
suum ibi ex omnibus tribubus israhel. Nomen autem matris eius naamam
Et fecit iuda malum coram domino. & irritauerunt eum in omnibus
quæ fecerant patres eorum. & inpeccatis suis quæ peccauerunt. Edifi
cauerunt enim & ipsi sibi excelsa & statuas & lucos super omne collem
excelsum. & sub omni arbore frondosa. Sed & effeminati
fuerunt in terra. fecerunt q̃q; omnes abhominationes gentium. quas ex
truxit dominus de ante filios israhel. Factum est autem anno quinto
roboam, ascendit susac rex egypti in hierusalem. & tulit thesauros
domus domini. & thesauros regis. & uniuersa diripuit. scuta q̃q;
aurea quæ fecerat salomon. p̃ quibus fecit roboam scuta ærea. &
tradidit ea manibus ducum satellitum qui custodiebant ostium
domus regis. Cumq; ingrederetur rex in domum domini. portabant
ea q̃ primum habebantur officium. & postea reportabant ad armi
tarium satellitum. Reliqua autem sermonum roboam & omnia quæ
fecit ecce scripta sunt in libro uerborum dierum regum iuda. Iuxta bellum
me roboam & hieroboam cunctis diebus. Dormiuit roboam
cum patribus suis. & sepultus est cum eis in ciuitate dauid. Nomen autem
eius naamam mater. Et regnauit abia filius eius pro eo. ¶
Anno octauo decimo anno regni hieroboa filii nabath regnauit abia
super iudam. Tribus annis regnauit in hierusalem. Nomen matris eius maacha
filia absalon. Ambulauitq; in omnibus peccatis patris sui q̃ fece
rat ante eum, nec erat cor eius perfectum coram domino deo suo sicut cor dauid
patris eius. Sed propter dauid dedit ei dominus deus suus lucernam in hie
rusalem ut suscitaret filium eius post eum. & staueret hierusalem.
eo quod fecisset dauid rectum in oculis domini. & non declinasset ab omni
quæ præceperat ei cunctis diebus. nisi quod fecit in sermone urie ethei.
Attamen bellum fuit inter roboam & abiam omni tempore
eius. Reliqua autem sermonum abia. & omnia quæ fecit nonne hæc scripta
sunt in libro uerborum dierum regum iuda. Fuerunt prelia inter abia
& inter hieroboam. Et dormiuit abia cum patribus suis. & sepelierunt
eum in ciuitate dauid. regnauitq; asa filius eius pro eo. ¶
Anno xx. hieroboam regis israhel regnauit asa rex iuda. & xl. i
anno regnauit in hierusalem. Nomen matris eius maacha filia absalon.
Et fecit asa rectum in conspectu domini sicut dauid pater eius. & abstulit
effeminatos de terra. purgauitq; universa sordes ydolorum quæ fece
rant patres eius. insuper & maacham matrem suam amouit ne esset principat
in sacris priapi. & incidit eius quæ confecerat simulacrum
Simulacrum eius & confregit stultissimum. & combussit in
torrente cedron. excelsa autem non abstulit. Verumtamen cor asa perfe
ctum fuit cum eo cum domino deo suo cunctis diebus. Et intulit
ea quæ sanctificauerat pater suus & uouerat ipse. in domo argen
tum & aurum & uasa. Bellum autem erat inter asa & baasa regem
israhel cunctis diebus. Nec erit ultra bellum usque baasa rex israhel inuadet
& edificauit rama. ne quis posset egredi & ingredi de parte
asa regis iuda. Tollens itaq; asa omne argentum & aurum quod
remanserat in thesauris domus domini. in thesauris domus regis.
dedit illa omnia manu seruis suis. & misit ad benadab filium
tabrimmon filii ezion regem syrie qui habitabat in damasco dicēs.
Fœdus est inter me & te. & inter patrem meum & patrem tuum. Ecce misi
tibi munera argentum & aurum. & precor ut ueniens irritum
facias fœdus quod habes cum baasa rege israhel. & recedat a me. Ad
quæ statim benadab rex asa misit principes exercitus sui ciuitates
israhel. & percusserunt ahion. & dan. & abel & domum maacha.
& uniuersam cinneroth. omne solum terræ nephtalim. Quod
cum audisset baasa inmisit ædificare rama. & reuersus est
in domum suam. Rex autem asa uniuersum misit in omnem iudam dicēs. Nemo
sit excusatus. Et tulerunt lapides rame & ligna eius. quibus
ædificauerat baasa. & exercuit de eis rex asa gaba beniamin
& maspha. Reliqua autem omnium sermonum asa. & uniuersa for
titudines eius & cuncta quæ fecit. & ciuitates quas extruxit nonne
hæc scripta sunt in libro uerborum dierum regum iuda? Verumtamen
in tempore senectutis sue dolore pedum. & dormiuit cum patribus
suis. & sepultus est cum eis in ciuitate dauid patris sui. regnauitq;
iosaphat filius eius pro eo. ¶
Anno secundo asa
Ada autem filius hieroboam regnauit super israhel anno secundo asa regis
iuda. Regnauitq; super israhel duobus annis. & fecit quod malum est
in conspectu domini. & ambulauit in uia patris sui. & in peccato
eius quibus peccare fecit israhel. Insidiatus est autem ei baasa filius ahia
de domo yssachar. & percussit eum in gebbethon quæ est urbs
philistinorum. Siquidem nadab & omnis israhel obsidebant gebbethon.
Interfecit autem illum baasa anno tertio asa regis iuda. & regnauit pro eo. Cumq; regnasset. percussit omnem domum hieroboa
ne dimisit ex ea quidem animam donec deleret eam iuxta uerbum domini quod locutus fuerat in manu serui
sui ahie silonitis. propter peccata hieroboam que peccauerat. &
quibus peccare fecerat israhel. & propter delictum quo irritauerat do
minum deum israhel. Reliqua autem sermonum nadab & omnia quæ
operatus est nonne hæc scripta sunt in libro uerborum dierum regum
israhel? Fuit autem bellum inter asa & baasa regem israhel cunctis diebus.
Anno tertio asa regis iuda. regnauit baasa filius ahia super uni
uersum israhel in thersa. xxiiii. annis. & fecit malum coram domino
ambulauitq; in uia hieroboa & in peccato eius quib; peccare
fecit israhel. Locutus est autem dominus ad hieu filium anani contra
baasa dicens. Pro eo quod exaltauerim te de puluere. & posuerim te dux
super populum meum israhel. tu autem ambulasti in uia hieroboam. & pec
care fecisti populum meum israhel ut me irritares in peccatis eorum. ecce
demetam posteritatem baasa & posteritatem domus eius. & faciam do
mum tuam sicut domum hieroboam filii nabath. Qui mortuus fu
erit de baasa manducabit eum canes. & qui mortuus fuerit in regione comedent eum uolucres celi. Reliqua autem sermo
num baasa & quecumq; fecerit & fortia eius nonne hæc scripta
sunt in libro uerborum dierum regum israhel? Dormiuit q̃ baasa
cum patribus suis. sepultusq; est in thersa. & regnauit hela filius eius pro
eo anno secundo asa regis iuda. Regnauit autem duobus annis in
thersa. Famulus autem eius zamri dux medietatis curruum.
Ipse uero hela in thersa bibens & comedens in domo arsa prefec
ti thersa. Ingressus q̃ zamri percussit eum & occidit eum. anno xxvii
asa regis iuda & regnauit pro eo. Cumq; regnasset & sedisset
super solium eius. percussit omnem domum baasa. non relinquens
ex eo mingentem ad parietem. propinquos & amicos. Odientes
zamri omnem domum baasa. iuxta uerbum domini quod locu
tus fuerat ad baasa in manu ieu prophete. propter omnia peccata ba
asa & peccata hela filii eius. qui peccauerunt & peccare fecerunt is
rahel in prouocando dominum deum israhel in uanitatibus suis. Reliqua au
tem sermonum hela. & omnia quæ fecit nonne hæc scripta sunt in libro
uerborum dierum regum israhel? ¶
Anno xxvii asa regis iuda regnauit zamri vii. diebus. thersa
Porro exercitus obsidebat gebbethon hoc urbem philistinorum.
Cumq; audisset rebellasse zamri & occidisse regem. fecit
sibi regem omnis israhel amri qui erat princeps militie super israhel
in die illa in castris. Ascendit q̃ amri & omnis israhel gebbethon
gebbethon & obsidebant thersa. Videns autem zamri quo
niam urbs capienda esset. cucurrit. ingressusq; palatium & succendit sem
domo regia. & mortuus est in peccatis suis quo peccauerunt

ceus malum coram domino ambulans imitabi heroboā & cēt
cateus qui peccare fecit isr. Reliqua aūt sermonū amri
insidiarum & cōiurationis quibus prevaricatus est contra
bie rum regum isr. 7

Tunc diuisus est populus isr in duas partes. Media pars populi
bat thebni filium gene & huc constituere eum regem. & medius pars
amri. Prevaluit aūt pplus cum amri populo qui sequebat thebni. fi
lium gene & mortuus est thebni. & regnauit amri. Anno xxxi
primo asaregnante iuda regnauit amri super israhel xii. annis. Undecim
regnante ioe annis. emitq; montē samarie a semer duobus talentis ar
genti & edificauit eum. Et vocauit nomen ciuitatis quā ędificauerat
nomine semer. idest montis domini. montē samarię. Fecit aūt amri
malum in conspectu domini. & operatus est nequiter super omnes qui fuerē
ante eum. ambulauitq; in omnibus uiis hieroboam filii nabath & in pec
catis eius quibus peccare fecit israhel ut ad uersarent dominū deum israhel in
irritabilibus suis. Reliqua aūt sermonum amri. & fortia quę gessit
nonne hęc scripta sunt in libro uerborum dierum regum israhel? Dormi
uitq; amri cum patribus suis & sepultus est in samaria. regnauitq;
achab filius eius pro eo. 7

achab uero filius amri regnauit super israhel anno xxxviii. & viii asaregnā
te. Et regnauit achab filius amri super israhel in samaria. xxii.
duobus annis. Et fecit achab filius amri malum in conspectu domini
super omnes qui fuerunt ante eum. Nec sufficiebat ei ut ambularet in pecca
tis hieroboam filii nabath. insuper duxit uxorem iezabel filiam
regis sydoniorum. & abiit & seruiuit baal & adorauit
eum. Et posuit aram baal in templo baal quod ędificauerat in sa
maria. & plantauit lucum. Et addidit achab ut faceret iracundiam
ad dominum deum israhel super omnes reges qui fuerunt ante eum. In
diebus eius ędificauit ahiel de bethel iericho. In abiram primogeni
to suo ędificauit eam. & in nouissimo filio suo posuit portas eius. iuxta
uerbum domini quod locutus fuerat in manu iosue filii nun. 7

Et dixit helyas thesbites de habitatoribus galaad ad achab. Viuit
dominus deus israhel in cuius conspectu sto. si erit annis hisce nec 7 pluuia
nisi iuxta oris mei uerbum. Et factum est uerbum domini ad eum dicens.
Recede hinc & uade contra orientem. & absconde te iuxta torrentem
carith qui est contra iordanem. Et ibi de torrente bibes. cornibus
precepi ut pascant te. Abiit q; & fecit iuxta uerbum domini.
Cumq; abisset fecit iuxta torrentem carith qui est contra iordanem.
Corui quidem deferebant ei panes 7 carnes mane. similiter panes &
carnes uesp. & bibebat de torrente. Post dies autem siccatus est
torrens. non enim pluerat super terram. 7

Factus est q; sermo domini ad eum dicens. Surge & uade in sarepta
sydoniorum & mane ibi. Precepi enim ibi mulieri uidue ut pascat te.
Surrexit & abiit in sarepta. Cumq; uenisset ad portam
ciuitatis apparuit ei mulier uidua colligens ligna. Et uocauit
eam dixitq; ei. Affer paululum aquę in uase ut bibam. Cumq; illa
pergeret ut afferret. clamauit post tergum eius dicens. Affer mihi
obsecro & buccellam panis in manu tua. Quę respd. Viuit dominus
deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pugillus capere possit
farine in hydria. & paululum olei in lecythio. Ecce colligo duo ligna ut
ingrediar & faciam illud & filio meo ut comedamus & moriamur.
Dixitq; ad eam helyas. Noli timere. sed uade & fac sicut dixisti.
Verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem
parvulum & affer ad me. tibi aūt & filio tuo facies postea. Hec
enim dicit dominus deus israhel. Hydria farine non deficiet nec lecythus
olei minuetur usq; ad diem qua dabit dominus pluuiam super
faciem terre. Que abiit & fecit iuxta uerbum helye. & comedit
ipse & illa & domus eius. Et ex illo die hydria farine non defecit
& lecythus olei non est imminutus. iuxta uerbum domini quod locutus
fuerat in manu helye. 7

Factum est aūt post uerba hec. egrotauit filius mulieris domine
familie. & erat languor fortissimus. ita ut non remaneret in eo halitus
spiritus. Dixitq; ad helyam. Quid mihi & tibi uir dei. Ingressus es ad
me. ut reminiscerer iniquitatis meę & interficeres filium meum.
Et ait ad eam helyas. Da mihi filium tuum. Tulitq; eum de sinu
illius. & portauit in cenaculum ubi ipse manebat & posuit
super lectum suum. & clamauit ad dominum dixitq. Domine deus mi
etiam no uidua apud quam ego suscepi hospitium affligis ut interficeres
filium eius. Expandit se puer. dixitq; nonne est super puerum istum
uocib; clamauitq; ad dominum & ait. O domine deus mi reuertatur
oro anima pueri huius in uiscera eius. Et audiuit dominus uocem
helye. & reuersa est anima pueri in uiscera sua. & reuixit. Tulitq;
helyas puerum & deposuit eum de cenaculo in inferiorem domus.
& tradidit eum matri suę. ait illi. Ecce uiuit filius tuus. Dixitq;
mulier ad helyam. Nunc misto cognoui quia uir dei es tu. & uerbum
domini in ore tuo uerum est. 7

Factum est autem post dies multos. uerbum domini factum est ad helyam anno tertio.
dicens. Vade & ostende te achab & dabo pluuiam super faciem terre.
Iuit q; helyas ut ostenderet se achab. Erat aūt fames uehemens
in samaria. Vocauitq; achab abdiam dispensatorem domus sue.
Abdias aūt timebat dominum nimis. Nam cum interficeret iezabel
prophetas domini. tulit centum prophetas & abscondit eos quinquage
nos in spelunca. & pauit eos panę & aqua. Dixit q; achab
ad abdiam. Vade in terram ad omnes fontes aquarum. & ad
cunctas valles si forte inuenire possimus herbam & saluare
equos & mulos. & non perire omnia iumenta. Diuiserunt sibi re
gionem. & circumierunt eam. Achab uiam perrexit unam & abdias
viam alteram seorsum. Cumq; ei obviasset abdias. helyas occurrit
ei. Quem cum cognouisset. cecidit in faciem suam & ait. Tu es
ne domine mi es helyas. Cuiq; respd. Ego. Vade dic domino tuo. Ecce helyas
Ait autem. Quid peccaui ut tradas me seruum tuum in manu achab ut interficiat me.
Viuit dominus deus tuus si est gens. regnum quo non miserit dominus
me exquirens te. Et si responderint ei. quoniam non est. hic. adiurauit
regna singula & gentes eo quod minime reperiret eos. Nunc
dicis mihi. Vade & dic domino tuo. adest helyas. Cumq; re
cessero a te spiritus domini asportabit te in locum quem ignoro. & in
gressus nunciabo achab & non inueniet te. interficiet me.
Seruus autem tuus timet dominum deum suum a iuuentute sua. Numquid non
dicitur mihi quod ego abscondi dominum meum helyam. & quod
effero a te spiritus domini asportabit te in locum quem ignoro. &
ingressus nunciabo achab & non inueniet te. interficiet me.
Seruus autem tuus timet dominum deum suum a iuuentute sua. Numquid non
dicitur ei quod ego abscondi dominum meum helyam. & quod
cum interfecit iezabel prophetas domini ego absconderim centum uiros
quinquagenos & quinquagenos in spelunca. & pauerim eos pane 7 aq
& nunc tu dicis mihi. Vade & dic domino tuo. adest helyas. interficiet me.
Et dixit helyas. Viuit dominus exercituum in cuius conspectu sto. quia
die apparebo ei. Abiit ergo abdias in occursum achab & nunciauit. Ve
nitq; achab in occursum helye. & cum uidisset eum. ait. Tune es ille qui con

turbas israhel. Cui ille ait. Non ego conturbam israhel sed tu & domus
pater tui qui dereliquistis mandata domini & secuti estis baalim.
Verumtamen nunc mitte & congrega ad me uniuersum israhel in monte
carmeli. & prophetas baal quingentos. l. prophetas lucus. qui
quingentos qui comedunt de mensa iezabel. Misit achab ad omnes
filios israhel. & congregauit prophetas in monte carmeli. Accedens
autem helyas ad omnem populum ait. Usquequo claudicabitis inter duas
species? Si dominus est deus sequimini eum. Si autem baal sequimini eum.
Et non respondit populus uerbum. Et ait rursum helyas ad populum. Ego
remansi propheta solus. prophetę autem baal quadringenti & l. uiri. Da
ergo nobis duos boues. & illi eligant bouem unum. & mactentur
dentes ponant super ligna. ignem autem non subponant. & ego faciam
bouem alterum & imponam super ligna. ignemq; non subponam. Inuo
cate nomina deorum uestrorum. & ego nomen domini dei mei
& dominus qui exaudierit per ignem. ipse sit deus. Respondens omnis po
pulus ait. Optima proposito quam locutus est helyas. Dixit q; he
lyas prophetis baal. Eligite bouem unum uobis. & facite primum quia
uos plures estis. & invocate nomina deorum uestrorum. ignem autem
nequaquam. Qui cum obtulissent bouem quem dederat eis. fecerunt & in
vocabant nomen baal de mane usq; ad meridiem dicentes. Baal
exaudi nos. Et non erat uox nec; qui responderet. Transiliebant
altare quod fecerant. Cumq; iam esset meridies. illudebat eis he
lyas dicens. Clamate uoce maiore. Deus enim est. & forsitan
loquitur aut meditatur uel in diuersorio est. aut certe dormit
ut exurgat. Clamabant q; uoce magna. & incidebant secun
dum suum cultum & lanceolis. donec perfunderentur sanguine.
Postquam autem transiit meridies & illi prophetabant usque ad tempus
quo sacrificium offerri solet. nec audiebat uox. nec; aliquis
respondebat. nec; accendebat quantes. dixit helyas omni popu
lo. Venite ad me. Et accedente ad se populo ait. Edificauit altare domini
quod destructum erat. & iuxta eu. lapides xii. tribuum filiorum iacob. ad quę factus est sermo domini dicens.
Israhel erit nomen tuum. & edificauit ex lapidibus altare in nomine
domini. Fecitq; aquę ductum quasi per duas arturas circa
circuitu altaris. & composuit ligna diuisitq; per membra bouem
& posuit super ligna & ait. Implete quattuor hydrias aqua. &
fundite super holocaustum & super ligna. Rursumq; dixit.
Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent & secundo ait. Etia
mnum hoc ipsum facite. Feceruntq; & tertio. & currebant aque
circa altare. & fossa aquę ductu repleta est. 7

Cumq; iam tempus esset ut offerretur holocaustum. accessit he
lyas propheta ait. Domine deus abraham ysaac. & israhel. ho
die ostendatur quia tu es deus israhel & ego seruus tuus. & tuxta p
ceptum tuum feci omnia uerba hęc. Exaudi me domine exau
di me. ut discant populi iste quia tu es dominus deus. & cor
uertisti cor eorum retrorsum. Cecidit aūt ignis dominus de celo. &
devoravit holocaustum & ligna. & lapides. pulueres & aquā
aquę que erat in canalibus lambens. Quod cum uidisset omnis
populus cecidit in facies suas & ait. Dominus ipse est deus. dominus
ipse est deus. Dixit aūt helyas ad eos. Apprehendite prophetas
baal. & ne unus quidem fugiat ex eis. Quos cum apprehendis
sent. duxit eos helyas ad torrentem cyson. & interfecit eos in
Et ait helyas ad achab. Ascende comede & bibe. quia sonus
multe pluuie est. Ascendit achab ut comederet & biberet.
Helyas aūt ascendit in uertice carmeli. & prostratus posito
super faciem suam inter genua sua. & dixit ad puerum suum.
Ascende & prospice contra mare. Qui cum ascendisset & contemplatus
esset ait. Non est quicquam. Cui rursum ait ille. Revertere
septies. In septima autem uice ecce nubecula parua ascendit
quam hominis ascendebat de mari. Quam. Ascende & dic
achab. Junge currum tuum & ascende. ne occupet te pluuia.
Cumq; reuerteretur & huc atq; illuc. ecce celi commouebantur
& nubes & uentus. & facta est pluuia grandis. Ascendit
itaq; achab abiit in iezrahel. Et manus domini facta est super
helyam. accinctisq; lumbis curreb. ante achab donec ueniret
in iezrahel. Nuntiauit aūt achab iezabel omnia q
fecerat helyas. & quomodo occidisset omnes prophetas gladio.
Misit iezabel nuncium ad helyam dicens. Hec faciant
mihi dii & hec addant. nisi hac hora tertia posthera animam
tuam sicut animam unius eorum. Timuit q; helyas & fugiens abiit
quocumq; eum ferebat uoluntas. Veniensq; in bersabee iuda. &
dimisit ibi puerum suum. & pergens in desertum unius diei.
Cumq; uenisset & sedens subter unam iuniperum. petiitq; animę
suę ut moreretur & ait. Sufficit mihi domine. tolle q̄so animam
meam. Neq; enim melior sum quam patres mei. Projectusq; se.
& obdormiuit in umbra iuniperi. Et ecce angelus domini tetigit eum
& dixit ei. Surge & comede. Respexit & ecce ad caput sum
subcinericium panis & vas aque. Comedit q & bibit. & rur
sum obdormiuit. Reuertensque angelus domini secundo. & tetigit
eum. dixitq; illi. Surge comede. grandis enim tibi restat via.
Quem cum surrexisset comedit & bibit. & ambulauit in fortitu
dine cibi illius xl. diebus & xl. noctibus. usq; ad montem dei
oreb. Cumq; uenisset illuc mansit in spelunca. 7

Et ecce sermo domini ad eum dixitq; illi. Quid hic agis helyas.
At ille respd. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. quia
dereliquerunt pactum tuum filii israhel. Aram tua destruxe
runt & prophetas tuos occiderunt gladio. & derelictus sum ego solus.
& querunt animam meam ut auferant eam. Et ait. Ego
redere & sta in monte coram domino. Et ecce dominus transiit
& spiritus grandis & fortis subuertens montes & conterens petras
ante dominum. non in spiritu dominus. Et post spiritum commotio. non
in commotione dominus. Et post commotionem ignis. non in igne
dominus. Et post ignem sibilus aure tenuis. Quo audito helyas
operuit faciem suam pallio & egressus stetit in ostio spe
lunce. Et ecce ad eum dicitur. Quid hic agis helya? At ille
respd. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. quia dereli
querunt pactum tuum filii israhel. Aram tua destruxerunt
tuos occiderunt gladio. & derelictus sum ego solus. & querunt
animam meam ut auferant eam. Et ait dominus ad eum. Vade &
reuertere uia tua iter per desertum in damasci. Cumq; perueneris illuc
unges azahel ut regnet super syriam. & iehu filium namsi unges
regem super israhel. Helyseum aūt filium saphat qui est de abelmaula
unges prophetam pro te. Et erit quicumq; fugerit gladium azahel occi
det eum. Et quicumq; fugerit gladium iehu interficiet helyseus. Et
reliqui autem israhel septem milia uirorum genua quę non curuauerunt ante baal. &
omne os quod adorauerat eum osculans manum. 7

Profecta q̃ audo reppert helyseum filium saphat abauure ierl
iugu boum. & ipse in xĩ. iugi boum arauab: una erat.
Cumq; uenisset helyas ad eum, misit pallium suum sup illum.
Qui statim relictis bub; cucurrit post helyam & ait. Osculer
oro te pare mei & matre mea. & sic sequar te. Qui ei. Vade
& reuertere. q̃d eum mei tibi feci tibi. Reuersus aũ abiit ce
lit par boum & mactauit illud. & in aratro boum coxit carnes
& dedit pplo & comederunt. Consurgensq; abiit & secut est
helyam & ministrabat ei.

Porro benadab rex syrie congregauit omnem exercitum sui. &
xxxii. duos reges secum. & equos & currus. Ascendens pug
nabat contra samaria. & obsidebat eam. misitq; nuncios ad
achab regem israhel in ciuitate ei. Hec dicit benadab. Argen
tum tuum & aurum tuum mei est. uxores quoq; & filii tui op
timi mei sũt. Respondit rex israhel. Iuxta uerbum tuum domine
mi rex. tuus sum ego & omnia mea. Reuertentesq; nuncii
dixerunt. Hec dicit benadab qui misit nos ad te. Argentum
tuum & aurum tuum & uxores tuas & filios tuos trades mi
hi. Cras q̃ ea dem hora. mittam seruos meos ad te & scrutabuntur
domum tuã & domum seruoꝝ tuoꝝ. & omne q̃d est placuerit
oculis tuis manibus suis & auferent. Vocauit aũt rex israhel omnes
seniores terre. & ait. Animaduertite & uidete quia iste dolos
nobis. Misit enim ad me pro uxoribus meis & filiis. & pro argen
to & auro. & nihil mihi. Dixerunq; omnes maiores natu. & uniuꝫ
pplĩ ad eum. Non audras neq; acquiescas illi. Respondit nun
cius benadab. Dicite domino meo regi. Omnia ppter que misit
ad me seruum tuum huic facia. hanc aũ rem facere nõ possum.
Reuersi q; nuncii retulerunt ei. Qui remisit ei. ait.
Hec faciant mihi dii. hec addant. si sufficerit pulus samarie pugil
lis omnis pplĩ qui sequitur me. Et respondit rex israhel. Dicite
ei. Non gloriet accinctus equum discinctum. Factum est aũ cu au
disset uerbum istud. bibebat ipse & reges cum illo in umbraculis. & ait
seruis suis. Curam date ciuitatem. Et circumdederunt ea. Et
egressi pplĩ quadragesimo ad achab regem israhel. Hec dicit dns.
Ecce uidisti omnem multitudinem hanc numerã. Ecce ego tra
dam ea in manu tua hodie ut scias quia ego sum dominus. Et
ait achab. Per quem. Dixit ei. Per iuuenes principum
principũ ducum. Et ait. Quis incipiet prelium. Ille dixit. Tu.
Recensuit g̃ pueros principum ducum. & repperit numerii
ducentos. xxxii. dum. Et post eos recensuit pplm omnes filios
israhel. vii. milia. & egressi sunt meridie. Benadab aũ bibebat
ebrius cum regibus in umbraculo suo. & reges xxxii. duo cũ eo. q̃ adau
xilium ei uenerant. Cumq; nuncii ante pueros principum exissent
principum. & nuntiassent ei dicentes. Viri egressi sunt de samaria. Ait ille. Si ueniunt
pace tenuimini. apprehendite eos uiuos. siue ut pugnent. uiuos
eos accipite. Egressi sunt g̃ pueri principum. ac reliquus exer
citus sequebatur. & percussit unusquisq; uirũ qui contra se uenerat.
Fugerunq; syri. & persecuti sunt eos israhel. Fugit quoq; benadab
rex syrie inequo cũ equitibus. Necnon & equos regis israhel percussit
equos & currus. & percussit syriam plaga magna.
Accessit aũt pplĩ ad regem israhel. ait. Vade & conforta te. & scito
& uide quid facias. Siquidem anni uertente rex syrie ascendet
contra te. Serui regis syrie dixerunt ei. Dii montium sũt dii eo
rum. & ideo superauerunt nos. Sed melius est ut pugnemus contra eos
in campestribus. & obtinebimus eos. Tu q̃ hoc fac. Amoue reges
singulos ab exercitu suo. & pone principes pro eis. & numerum
numero militum qui cadere de tuis. & equos pro equis. & currus
pro currib; sedm currus q̃s ante habuisti. & pugnabimus contra eos
in campestribus. & uidebis q̃d obtinebimus eos. Credidit consilio
eorum & fecit sic. Transacto aũt anno transiens recensuit benha
dab syros. & ascendit in aphech ut pugnaret contra israhel. Filii
aũt israhel recensiti. & acceptis cibariis processerunt obuiam
eis castrametati sunt contra eos quasi duo parui greges capraꝝ. syri
aũt repleuerunt terram. Et accedens unus uir dei dixit ad regem israhel.
Hec dicit dominus. Quia dixerunt syri. Dii montium sũt dominus
& non dii uallium. dabo omne multitudinem grandem hanc in
manu tua. & scietis quia ego sum dominus. Et tetigerunt iste
proxime illi. ait. Sperma aũt die consumm
est bellum. percusseruntq; filii israhel de syris centum milia peditum
in die una. Fugerunt aũt qui remanserant in aphech in ciuitate
& ceciderunt muri super xxvii. milia hominum qui remanserant.
Porro benadab fugiens ingressus est ciuitatem in cubiculo de cu
bitu in cubiculum. Dixerunq; ei serui sui. Ecce audiuimus q̃ reges
israhel clementes sunt. Ponamus quaq; saccos in lumbis nris &
funiculos in capitibus nris. & egrediamur ad regem israhel. Forsitan
saluabit animas nras. Accinxerunt saccis lumbos suos. & posu
erunt funiculos in capitibus suis. ueneruntq; ad regem israhel & di
xerunt. Seruus tuus benadab dicit. Obsecro te anima
mea. Et ille ait. Si adhuc uiuit frater meus est. Q̃d animaduer
tentes pro omine. & festinantes rapuerunt uerbum ex ore eius. atq;
dixerunt. Frater tuus benadab uiuit. Et dixit ei. Ite &
adducite eum. Egressus ergo ad eum benadab. & leuauit eum
in currum suum. Qui dixit ei. Cunctas quas tulit pater meus
a patre tuo reddo. & plateas facies mihi damasci sicut fecit pa
ter meus in samaria. & ego foedere percussus dimittam te. Pepigit g̃ fedus &
dimisit eum. Cuidam uero de filiis prophetarum dixit ad so
cium suum in sermone domini. Percute me. Renuit ille nolens per
cutere. Cui ait. Quia noluisti audire sermonem domini. ecce tu
discedes a me & percutiet te leo. Cumq; paululum recessisset ab
eo. inuenit eum leo atq; occidit. Sed & alterum inuenit
iuxta ei dixit. Percute me. Qui percussit eum & uulnerauit.
Abiit g̃ propheta & occurrit regi in uia. & mutauit assi
mulo pulueris os. & oculos suos. Cumq; rex transiret. clamauit ad regem & ait. Seruus tuus egressus est in prelium
cum adolescente quidã & ait. Custodi uirum istum. Qui si elapsus
fuerit. erit anima tua pro anima eius. aut talentum argenti ap
pendes. Dum ait ego turbatus huc illucq; me uertens subito
non comparuit. Cui rex israhel ait. Hoc est iudicium tuum
q̃ ipse decreuisti. At ille festinauit ab eo & tulit pulueres de
facie sua. & agnouit eum rex israhel q̃ ex prophetis esset. Qui
ait ad eum. Hec dicit dominus. Quia dimisisti uirum dignum
morte de manu tua. erit anima tua pro anima eius & populus
tuus pro populo eius. Reuersus est g̃ rex israhel in domum suam
animo consternatus. & iratus intrauit samariam.

Post uerba aũt hec euenit tempore illo ut naboth iezrahelites
ite qui erat in iezrahel uineã habebat iuxta palatium regis samarie. Locutus est
g̃ achab ad naboth dicens. Da mihi uineam tuã ut fiat mihi in
hortum holerum. quia uicina est domui meæ. & dabo tibi pro ea uineam melioꝛem. aut si tibi
commodius fuerit argentum quanti
quanto digna est dabo. Cui respondit naboth. Propitius sit mihi de
us ne dem hereditatem patrum meoꝝ tibi. Ingressus ergo achab in domum
suam indignans & frendens super uerbis quæ locutus fuerat ad
eum naboth iezrahelites dicens. Non dabo tibi hereditatem patrum
meoꝝ. Projecitq; se in lectulo suum auertensq; faciem comedere
panem. Ingressa est aũt ad eum iezabel uxor sua. & dixit ei. Quare
est hoc unde animus tuus contristatus. & quare non comedis panem.
Qui respondit ei. Locutus sum naboth iezrahelites & dixi ei. Da mihi
uineam tuã accepta pecunia. aut si placet dabo tibi uineam
Cui ille ait. Non dabo tibi uineã meã. Dixit g̃ ad eum iezabel
uxor ei. Quando sic coarctatus es. & bene regis regni iste
Surge & comede panem. & ego dabo tibi uineam
naboth iezrahelitæ. Scripsit itaq; litteras in nomine achab &
signauit eas annulo eius. & misit ad maiores natu & optimates qui habitabant
cum eo sic precepit eis iezabel. & sicut scripsit eis ita fecerunt
quæ miserat ad eos. Predicauerunt ieiunium & sedere fecerunt
naboth in principio populi. Et adducti sunt duo uiri filii Belial
coram eo sedere contra eum. & testimonium contra eum dicebant
dicentes. Maledixit naboth deum & regem. Quo ultra educentes eum extra
ciuitatem & lapidibus interfecerunt eum. Misitq; ad iezabel dicentes
Lapidatus est naboth & mortuus est. Factum est aũt ut audisset iezabel
quod lapidatus naboth & mortuus esset. Locuta est ad achab. Surge
& posside uineam naboth iezrahelitæ quam noluit tibi dare
& dare ea accepta pecunia. Non enim uiuit naboth
sed mortuus est. Quo cum audisset achab absque ulla cunctatione surrexit
naboth. ut descenderet in uineam naboth iezrahelitæ
ut possideret eam.

Factus est g̃ sermo domini ad helyam thesbitem dicens. Surge
& descende occurre achab regi israhel qui est in samaria. Ecce
ad uineam naboth descendit ut possideat eã. & loqueris ad eum
& dices. Hec dicit dominus. Occidisti insuper & possedisti.
Et post hec addes. Hec dicit dominus. In loco hoc in quo lin
xerunt canes sanguinem naboth. lambent canes q̃q; tuum sanguinem
Et ait achab ad helyam. Num inuenisti me inimicum tuum.
Qui dixit. Inuenio. Eo q̃ uendiderit te ut faceres malum
conspectu dñi. ecce ego inducã super te malum & demetam
posteriora tua. & interficiã de achab mingentem ad parietem & clausum & ultimum in israhel & dabo domum tuã sicut
domum hieroboã filii nabath. & sicut domum baasa filii ahia.
quia irritauisti me in ira tua. & incitasti peccare israhel
israhel. Sed & de iezabel locutus est dominus dicens. Canes comedent
de iezabel in agro iezrahelitæ. Si mortuus fuerit achab in ciuita
te comedent eum canes. si autem mortuus fuerit in agro. comedent
eum uolucres celi. Igitur ut fuit ait achab qui uendidit
se ut faceret malum in conspectu domini. Cumque eum ei iezabel
uxor sua. & ab hominibus facti est ut ne sequeretur ydo
la quæ fecerat amoreis quos consumpsit dominus a facie filio
rum israhel. Igitur cum audisset sermones istos scidit uestimenta sua &
apposuit cilicium carni suæ cumq; ieiunio. & dormiuit saccis. &
ambulauit demisso capite. Factus est aũt sermo domini ad heliam
thesbitem dicens. Numquid uidisti achab humiliatum coram me.
Quia g̃ humiliatus est propter me causa. non inducam malum in diebus
eius. sed in diebus filii sui inducam malum domui eius. Consurrexit g̃ syria ad
aduersus israhel. & congregauit omnes exercitus suos. Ascendit
bello me syriam & ipse. Et anno tertio descendit ad
saphat regem iuda ad regem israhel. Dixitq; rex israhel ad seruos suos.
Ignoratis q̃ ramoth galaad. & negligimus ea tollere
de manu regis syrie. Et ait ad iosaphat. Venies mecum
ad pugnandum in ramoth galaad. Dixitq; iosaphat ad regem
israhel. Sic ego sum. ita & tu. Populus meus. populus tuus
sicut. & equites mei. & equites tui. Dixitq; iosaphat ad regem
israhel. Quære oro te hodie sermonem domini. Congregauit
g̃ rex israhel prophetas quadringentos et ait eis. Ire
debeamus in ramoth galaad ad bellandum an quiescere
Quibus respondere. Ascende & dabit eam dominus in manus
regis. Dixit aũt iosaphat. Non est hic propheta domini amplius.
ut interrogemus per eum. Cui rex israhel ait iosaphat. Remanet
unus per quem possimus interrogare dñm. sed ego odio habeo
illum propterea quod non prophetet mihi bonum sed malum. micheas filius iemla.
Cui iosaphat ait. Ne loquatur rex ita. Vocauit g̃ rex israhel eunu
chum quendam & ait ei. Festina adduc micheam filium iemla.
Rex aũt israhel & iosaphat rex iuda sedebant unusquisq; in solio
suo uestiti cultu regio. nec non omnis exercitus samarie ante
ipsos prophetabant in conspectu eorum. Fecit aũt sibi sedechias filius
chanaan cornua ferrea & ait. Hec dicit dominus. Hec cornua
tibi erunt syriam donec deleas eam. Omnesq; prophete simili
ter prophetabant dicentes. Ascende in ramoth galaad & uade prospere
dabit dominus in manu regis. Nuncius aũt qui abierat ad uocandum
micheam locutus est ad eum dicens. Ecce sermones prophe
tarum ore uno bona regi pronunciant. fiat g̃ & sermo tuus sicut
unius ex eis & loquere bona. Cui michee ait. Viuit dominus. quia
quod dixerit mihi dominus hoc loquar. Venitq; ad regem
israhel. Michee ait ei rex israhel. Michee ibimus in ramoth galaad ad pugnandum an
cessare. Cui ille respondit. Ascende & uade prospere. tradet
dominus in manu regis. Et ait adhuc rex israhel. Quousque
adiurabo te ut non loquaris mihi nisi q̃ uerum est in nomine domini.
Et ille ait. Vidi omnem israhel dispersum in montibus sicut oues non
habentes pastorem. Et ait dominus. Non habent isti dominum. reuertatur
unusquisq; in domum suam in pace. Dixit g̃ rex israhel ad iosa
phat. Nonne dixi tibi ut non prophetaret mihi bonum sed
semper malum. Ille addens ait. Propterea audite sermo
nem domini. Vidi dominum sedentem super solio suo. omnisq;
exercitus celi assistebat ei. ad dextram & a sinistra. Et ait dominus.
Quis decipiet achab regem israhel ut ascendat & cadat in ramoth
galaad. Et dixerunt alius uerba huiusmodi. Et alius dixit

Cgressus est aũ spẽ & steteruꝫ coram domino & ait. Cgd crepũ
cum. Cui locutus est dominus? Iuquo.ª C Et ille ait. Ecce
duo & ecce spẽ mendax locute est nobis. pphetarum ejus. ꝙ ego
dominus. O cupiens & psalens. Cgredere & fac rẽ. Nec ꝙ
ere dixit dominus spm̃ mendax locutus est omnibꝫ pphetis
eius: qui hic sunt. & dominus locutus est contra te
malum. Ascendit aũ sedechias filius chanana & percus
michęam in maxillam & dixit. Me ne ꝙ dimisit spẽ domini
& locute est tibi.ª C Et ait michęas. Videbis die illa
quãdo ingredieris cubiculum me cubiculum in abscondendis te
ait rex isrl. Collite michęam & mittite eum ad amnon principe
ciuitatis. & ad ioas filium amalech & dicite ei. Hec dicit
rex. Mittite virum istum in carcere & sustentate eum pane
tribulationis & aqua angustie donec reuertar in pace.ª
ꝙ ego michęas. Si reuertendo reuertaris in pace non est locutus dñs in me.
C Et ait. Audite pphe omnes.ª
Ascendit ergo rex isrl & iosaphat rex iuda in ramoth galaad.
Dixitq; rex isrl ad iosaphat. Numquid arma & ingredere pre
lium & induere vestibꝫ tuis. Porro rex isrl induit vestibꝫ
suum & ingressus est bellum. R ex aũ syrie precepit prin
cipibꝫ currium xxxii. duabꝫ: dicens. Non pugnabitis contra
minores & maiorem quẽpiã nisi contra regem isrl solum. Cum
ꝙ vidissent principes currium iosaphat. suspicati sũt ꝙ ipse
esset rex isrl & impetu facto pugnabant contra eum. Ecce
clamauit iosaphat. Intellexerunt principes currũ ꝙd non
esset rex isrl & cessauerunt a bello. Vnus aũ quida tetendit ar
cum in incertum sagittam dirigens. & casu percussit regem isrl inter
pulmonem & stomachum. Ille dixit aurige suo. Verte
manum tuã. & duc me de exercitu. quia vulneratus sum.
Commissum est ꝙ plurimum die illa. & rex isrl stabat i curru
suo contra syros. & mortuus est vespere. Fluebat aũ sanguis plage
in medium currus. & pro ꝓfunde mansionis exercitu. ante quã sol
occumberet. dicens. Vnusquisq; reuertatur in ciuitatem & in patriam
Mortuus est aũ rex. & delatus est in samariam. Sepelierunq;
eum in samaria. & lauerunt currum in piscina samarie. & lixe
runt canes sanguinẽ ei. & habentes lauerunt armꝫ. iuxta verbum
domini ꝙd locutus fuerat. Reliqua aũ sermonum achab & omnia
ꝙ fecit & domus eburneꝫ. quas edificauit & cunctarꝫ urbium ex
truxit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierũ regum isrl.ª
Dormiuit ꝙ achab cum patribus suis. & regnauit ochozias filius
eius pro eo.ª
Iosaphat filius asa regnare cepit sup iudam anno iiii achab regis
isrl. Triginta & v. annis erat cum regnare cepisset. & xxv.
annis regnauit in hierusalem. Nomen matris ei azuba filia silay.
C Ambulauit in omnibꝫ vijs asa patris sui. & nõ declinauit ꝙ ea
& fecit ꝙ rectum erat in conspectu domini. verumtamen excelsa nõ
abstulit. Adhuc enim populus sacrificabat & adolebat incensum
in excelsis. Pacem̃q; habuit iosaphat cum rege isrl. Reliqua
aũ verborum iosaphat & opera eius que gessit & prelia. nonne hec
scripta sunt in libro dierum verborum regum iuda.ª Sed & reliquas
effeminatos. qui remanserant in diebus asa patris eius. abstulit
de terra. Nec erat rex constituens in edom. R ex aũ iosaphat
fecerat classem navium que navigare debuerant in ophir. ppter aurum. & ire
non potuerunt quia confracte sũt in asiongaber. Tunc ait ochozias
filius achab ad iosaphat. Vadant servi mei cum servis tuis
in navibꝫ. C Renoluit iosaphat. Dormiuitq; cum patribus suis. &
sepultus est cum patribus suis. requauitq; ioram filius eius
pro eo. Ochozias aũ filius achab regnare cepit sup isrl in samaria
anno xvii. iosaphat regis iuda. & regnauit sup isrl duobus annis.
C Fecit malum in conspectu domini. & ambulauit in via patris sui.
& matris sue. & in via hieroboam filii nabath qui peccare fecit
isrl. Seruiuit ꝙq; baal & adorauit eũ. & irritauit dominum
dominum isrl. iuxta omnia ꝙ fecerat pater eius.ª

INCIPIT LIBER IIII.

REVARI
CATVS
EST AV
MOAB I

Israhel postquam mortuus est achab. Corruit ochozias
per cancellos cenaculi sui ꝙ habebat in samaria. & egrotauit
misitq; nuncios dicens. Ite consulite beelzebub dm̃ accha
ron utrum iniuriere queã de infirmitate mea hac. Angelꝰ aũt̃
domini locutus est ad heliam thesbiten dicens. Surge &
ascende in occursum nunciorũ regis samarie & dices ad eos. Nũ
quid non est deus in israhel. ut vos mittatis ut consulatis deum
beelzebub dm̃ accharon.ª Quam obrẽ hec dicit dominus. De lectulo super quo
ascendisti non descendes. sed morte morieris. C Et abiit heliasꝫ
reuertiq; sunt nuncii ad ochoziam. Qui dixit eis. Quare reuer
timini.ª At illi responderunt ei. Vir occurrit nobis & dixit ad
nos. Ite & reuertimini ad regem qui misit vos. & dicite ei. H
dicit dominus. Numqd̃ q̃a non erat deus in israhel ut mitteres ut con
sulatis beelzebub dm̃ accharon.ª Ideo de lectulo super quo as
cendisti non descendes. sed morte morieris. Quod dixit. Cui si
milite & habitu est ut q̃ occurrit nobis & locute e ista hec.ª
At illi dixerũ. Vir pilosus & homo pellicia accinctꝰ lumbis.
Qui ait. Heliasthesbites est. Misitq; ad eum quinquagenarium
principẽ & quinquaginta qui q̃ erant sub eo. Qui ascendit
ad eum. sedentemq; montis ait. Homo dei. rex precepit
ut descendas. Respondensq; helias ait. Si homo dei sum. descendat ignis
de celo & deuoret te & quinquagenos tuos. Descendit ergo ignis
de celo & deuorauit eum. & quinquaginta eius. Rursum misit ad eum
principem alterum quinquagenarium & quinquaginta eius. Qui lo
cutus est illi. Homo dei. hec dicit rex. festina descende. Res
pondens helias ait. Si homo dei sum. descendat ignis de celo
& deuoret te & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis
de celo & deuorauit eum. & L. ei. Iterum misit principem quin
quagenarium tertium. & L. qui cum eo. Qui cum venisset
curuatus genua contra heliam. & precatus est eum & ait.
Homo dei noli despicere animã meã. & animas servorum tuorum
qui mecum sunt. Ecce descendit ignis de celo. & deuorauit duos
principes quinquagenarios priores. & L. uros q̃ eranteius.
Sed nũc obsecro ut misereatis animę mee. Locutus est autẽ
dominus ad heliam dices. Descende cum eo ne timeas. Surre
xit ꝙ & descendit cum eo ad regem & locutus est ei. Hec
dicit dominus. Quia misisti nuncios ad consulendum beelze
bub dm̃ accaron. quasi non esset deus in israhel a quo posses inter
rogare sermonẽ. ideo de lectulo super quo ascendisti non descen
des. sed morte morieris. Mortuus est aũt iuxta sermonem
domini quẽ locute est helyas. & regnauit ioram fr̃ eius in se
cundo anno ioram filii iosaphat regis iuda. Non erat autẽ habens
filium. Reliqua aũ sermonum achoziẽ que apte sunt
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierũ regum isrl.ª
Factum est aũt cum leuare uellet dominus heliam per turbinem
in celum. ibant helyas & helyseus de galgalis. Dixerat he
lyas ad helyseum. Sede hic. quia dominus misit me usq; i
bethel. C Dixit helyseus. Viuit dominus & viuit anima tua.
quia non derelinquam te. Cumq; descendissent bethel egressi
filii ppharum qui erant in bethel ad helyseum & dixerẽ
ei. Numquid nosti quia hodie dominus tollet dominum tuum
super te. At ille respõ. Etiam nosco. Silete. Dixit aũt helyas ad helyseum.
Sede hic. quia dominus misit me in iericho. At ille ait.
Viuit dominus & vivit anima tua. quia non derelinquam te.
Venerunt ergo ambo pariter. & quinquaginta viri de filiis pphar
um secuti sunt. Qui & steterunt contra longe. Ille aũt ambo stabant
iuxta iordanem. cultro; helyas pallium suum & involuit
illud. & percussit aquas. Que diuise sunt in quattuor partem
& transierunt ambo per siccum. Cumq; trãssissent. helyas dixit
ad helyseum. Postula ꝙd tibi faciam tibi. antequã tollar
a te. Dixit q; helyseus. Obsecro ut fiat duplex spẽ tuus
in me. Qui respõ. Rem difficilem postulasti. Attamen si
videris me quando tollar a te erit tibi ꝙd petisti. Si aũt non vide
ris non erit. Cumq; pgerent & incedentes sermocinarentur.
ecce currus igneus & equi ignei diuiserunt utrumq; & ascendit
helyas per turbinem in celum. Helyseus videbat & clamabat
Pater mi. pater mi currus israhel & auriga eius. Et nũ videre eum
amplius. Apprehendensq; vestes suas & scidit illas in duas par
tes. Et leuauit pallium helye. quod ceciderat ei. reuersusq;
stetit super ripam iordanis & pallio helye ꝙd ceciderat ei. per
cussit aquas & nõ sunt diuise. Et dixit. Vbi est dominus helye
etiam nunc.ª Percussitq; iterum aquas. & diuise sũt huc
atq; illuc. & transiit helyseus. Videntes aũt filii pphar̃um
qui erant in iericho ex contra dixerunt. Requieuit spẽ helye
super helyseum. Et venientes occurrerunt ei & adorauerũt eum
prostrati in terram dixerunt; illi. Ecce cum seruis tuis quinqua
ginta viri fortes. qui possint ire & querere dominum tuum.
ne forte tulerit eum spẽ domini. & proiecerit eum in unum mon
tium. aut in unam vallium. Qui ait. Nolite mittere. Ecce
quinque aũ cum donec acquiescere eũ. ne dicere. mittite.
Et miserunt quinquaginta viros. Quorum quę fissent
cribus dies. non inuenerunt. & reuersi sũt ad eum. At ille ha
bitabat in iericho. Dixitq; eis. Nũquid non dixi vobis nolite mittere.ª
Dixerunt ergo viri ciuitatis ad helyseum. Ecce habitatio ci
uitatis huius optima est sicut ipse dominus prospicis. sed aq̃
pessime sunt & terra sterilis. At ille ait. Afferte mihi vas
unum. & mittite in illud sal. Quod cum attulissent. egressus
est ad fontem aquarum misit in illum sal & ait. Hec dicit
dominus. Sanaui aquas has. & nõ erit inde ultra mors
neq; sterilitas. Sanatę sunt ꝙ aque usq; ad diem hanc. iuxtã
verbum helysei ꝙd locutus est.
Ascendit aũ inde bethel. Cumq; ascenderet per viam. pueri
parvi egressi sunt de ciuitate & illudebant ei dicentes. Ascen
de calue. ascende calue. Qui cum respexisset vidit eos. & ma
ledixit eis in nomine domini. Egressi sunt duo ursi de silua. & laceraverunt ex eis xl. & duos pueros. Inde
autem abiit in montem carmeli. & inde reuersus est samariam.
Ioram aũt filius achab regnauit sup isrl in samaria. anno octauo
ei⁹ iosaphat regis iuda. & regnauit xii. annis. Fecit malum
coram domino. sed nõ sicut pater suus & mater. Abstulit enim statuas
baal quas fecerat pater eius. verumtamen in peccatis hieroboã
filii nabath qui peccare fecit isrl nec recessit ab eis.
Mesa aũt rex moab nutriebat pecora multa. & solue
bat regi isrl centum milia agnorũ. & centum milia arietum
cum velleribus suis. Cumq; mortuus fuisset achab. prevaricati
est fedus ꝙd habebat cum rege isrl. Egressus est ergo rex ioram
in die illa de samaria & recensuit universum exercitum isrl. misitq; ad
iosaphat dicens. Rex moab recessit a me. veni mecum contra moab
ad prelium. Qui ascendam. Quomodo ascendam. Quasi ego sum
sicut tu. populus meus sicut equites tui. Dixitq;
Per quam viam ascendemus.ª At ille respõ. Per desertum
edumee. Perrexerunt ergo rex isrl & rex iuda & rex edom.
& circuierunt viam septem dierum. nec erat aqua ex[illegible]
& universis que sequebantur eos. Dixit rex isrl. Heu heu
congregauit nos dominus reges ut tradat nos in manus moab.
Et ait iosaphat. Est hic propheta domini. ut deprecemur dominum
per eum.ª Et respondit unus de seruis regis isrl. Est hic heliseus
de filius saphat. qui fundebat aquam super manus heliæ.
Et ait iosaphat. Est apud eum sermo domini.ª Descen
dit ergo ad eum rex isrl & iosaphat rex iuda & rex edom.
Dixit aũt helyseus ad regem isrl. Quid mihi & tibi est.
Vade ad pphas patris tui & matris tue. Et ait illi rex isrl.
Quare congregauit dominus tres reges hos. ut tradat eos
in manus moab.ª Dixit autem helyseus. Viuit dominus ex
ercituum in cuius conspectu sto. quod si non vultum iosaphat
regis iude erubescere. nec attenderem quidem te nec respexissem.
Nunc autem adducite mihi psalten. Cumq; canere psaltes. facta e
super eum manus domini & ait. Hec dicit dominus. Fodite

aluerum currentis huius fossas & fossas. Heremi dicebat
Nonne melius est uetiam nequ plumam & alueus istorum debet
aquis & bibentis uos & familie ure & iumenta uri. Parum
est hoc in conspectu domini. insuper etiam tu deo meo in manu
nostra & peruersi omne uinum eius in munita. & omne ut bonum
electum & unumquemque lignum fructiferum succidetis cunc
fossis fontes aquarum obstruentes & omnia aquarum corrumpi
pecus lapidibus. Factum est ut mane qui facit eum offerret
sole. & ecce aque inebriant murum edom. & replet a est
ena aquis. Ymuersi autem alienigene audientes quod assendisset
regis ut pugnarent aduersum eos. conuocauerunt omnes qui arci
erant balthei. desuper & steterunt in cuneis. Primoq;
mane surgentes. & intuentes sole exaduerso aquarum ut
derunt medio huc contra aquas rubrum quasi sanguinem
dyerunt inq; Sanguis est gladius pugnauerunt reges cum
se & ceciderunt mutuo. Nunc ergo ad predam moabi. Pre
cruntq; mane tristis fuit. Portis confringentibus fugerunt
& ceciderunt moabi. & ciuitates destruxerunt & omne
agrum optimum mittentes singuli lapidem repleuerunt &
tulmer fontes aquarum obstruxerunt & omnia ligna fru
cifera succiderunt. Muri tantum fictiles remanserunt
& circumdata est ciuitas a fundibularijs. & magna ex
parte percussa. Qđ cum audisset rex moabi pugnasse ad
uersus hostes ualuit contra se regis gentes uir ex edumeis. qđ
dum uenit uersus eum adregem edom. & ait ne transeat. Nequa
quam. sed unum quemq; quicquid habuerit. transeat. pro. ob
sidet holocaustum sup murum. Et facta est indignatio ma
gna in israel. Itaq; recesserunt ab eo & reuersi sunt in
terram suam. Mulier aut quedam de uxoribus pphetarum clamabat ad helyseum
dicens. Seruus tuus mortuus est. & tu nosti quia
seruus tuus fuit timens dominum. & ecce creditor uenit ut toll
lat duos filios meos ad seruiendum sibi. Cui dixit helyseus.
Quid faciam tibi. dic mihi quid habes in domo
tua. At illa resp. Non habeo ancilla tua quicquam in domo
mea nisi parum olei quo ungar. Cui ait. Vade pete mutuo
ab omnibus uicinis tuis uasa uacua non pauca. & ingredere &
claudo ostium cum intrinsecus fueris tu & filii tui. & infun
de in omnia uasa hec. & cum plena fuerint tolles. Fecitq; mulier
& clausit ostium super se & super filios suos. Illi offerebat
uasa. & illa infundebat. Cumq; plena fuissent uasa. dixerat
filium suum. Affer mihi adhuc uas. Et ille resp. Non habeo.
Stetitq; oleum. Venit ille. & indicauit hominem dei. Et ille.
Vade inquit uende oleum. & redde creditori tuo. tu aut & filii tui
munere de reliquo.

Acta est aut quedam dies & transibat helyseus p sunam. Mul
ier aut ibi mulier magna. que requiescebat ut comedere. & pane. Cuq;
frequenter inde transiret. diuertebat ad eā ut comederet pane.
Quę dixit ad uirum suum. Animaduerto qđ uir dei sanctus
quis transit nos frequenter. faciamus ei cenaculum parum. &
ponamus ei in eo lectulum. & mensam. & sellā. & candelabrum.
ut cum uenerit ad nos maneat ibi. Facta est ergo dies quedā & uenit
ens diuertit in cenaculum. & requiescebat ibi. Dixitq; ad iehi puerū
suum. Voca sunamitem istam. Cumq; uocasset illam. & illa
stetisset coram eo. dixit ad puerum. Loquere ad eam. Ecce
sedule nobis ministrasti nobis. quid uis ut faciā tibi.
Numqđ habes negotium & uis ut loquar regi siue principi
militie. Quę resp. In medio pplo meo habito. Et ait. Quid
ergo uult ut faciamus ei. Dixit iehi. Nequaquam. filium non
habes. & uir eius senex est. Precepit itaq; ut uocaret eam.
Quę cum uocata fuisset. & stetisset ad ostium. dixit ei.
In tempore isto & in hac eadem hora statu tempore fueris habebis
in utero filium. At illa resp. Noli queso domine mi uir di
uini mentiri ancille tue. Et concepit mulier & peperit filium
in tempore & in hora qđ dixerat ei helyseus. Creuitq;
puer. Et cum esset quodam die & egressus esset ad
patrem suum ad messores. dixit patri. Caput meum doleo.
caput meum doleo. At ille dixit puero. Tolle & duc eū ad
matrem suam. Qui cum sustulisset & duxisset. eum ad matrem
suam. posuit eum illa sup genua sua usq; ad meridiem. & mortuus
est. Ascendit autem & collocauit eum sup lectū hominis
di. & clausit ostium. & egressa. uocauit uirum suum & dixit.
Mitte mecum obsecro unum de pueris & asinam. ut excurra
usq; ad hominem dei. & reuertar. Et ait illi. Quam obcau
sam uadis ad eum. Hodie non sunt kalende neq; sabbatum. Quę
resp. Vade. Tamen. & age. & precipe puero. Mitiga &
propera ne me morari facias procurando. & hoc age qđ precipio tibi.
Profecta est & uenit ad uirum dei in montem carmeli. Cuiq;
uidisset eam uir dei contra. ait ad iehi puerum suum. Ecce
sunamitis illa. Vade in occursum eius & dicito
no agrē circa te. & cura uirum tuū. & cunctū filii
Quę resp. Recte. Cumq; uenisset ad uirum dei. Tenuit
montem apprehendit pedes eius. Et accessit iehi
uere eam. & ait homo dei. Dimitte eam. Anima enim eius
amaritudine est. & dominus celauit a me & nō indicauit mi.
Quę dixit illi. Numquid petiui filium a domino meo. Dixi
quid non dixi tibi ne illudas mihi. Ille ait ad
iehi. Accinge lumbos tuos &
tollē baculum
meum in manu tua. & uade. Si occurrerit tibi homo nō saluet
eum. Et si salutauerit te quispiā nō respondebis ei. & pones
baculum meū sup faciē pueri. Porro mater pueri ait. Viuit
dominus & uiuit anima tua. non dimittam te. Perrexitq;
& secutus eam. Iehi aut precesserat eos. & posuerat bacu
lum sup faciē pueri. & nō erat uox neq; sensus. Reuersusq;
est ut occurreret sibi. & nunciauit ei dicens. Non surrexit puer
Ingressus aut & helyseus domum. & ecce puer mortuus ia
cebat in lectulo ei. Ingressusq; clausit ostium super se & super pue
rum. & orauit ad dominum. & ascendit & incubuit sup
puerū. Posuitq; os suum sup os ei. & oculos suos sup oculos
ei. & manus suas sup manus ei. & incuruauit se sup
eum. & calefacta est caro pueri. Reuersus deambulauit
in domo semel huc atq; illuc. Et ascendit & incubuit sup
eum. & obstruxit puer septies. aperuitq; oculos. Et ille nota
uit iehi & dixit ei. Voca sunamitem hanc. Quę uocata ingressa
est ad eum. Cui ait. Tolle filium tuum. Veniens illa corruit
ad pedes ei. & adorauit super eum. tulitq; filium suum & egressa

Et helyseus reuertitur in galgala. Fames
autem erat magna. & filii prophetarum habitabant coram
eo. Dixitq; unus de pueris suis. Pone ollam grandem. & coque
pulmentum filiis pphetarum. Et egressus unus in agrum ut
ligeret herbas. apperuit. inuenitq; quasi uitem siluestrem. & collegit ex ea
colocynthidas agri quantum amplectebatur pallium suum. & reuersus concidit in ollam pulmenti. Ne
sciebat enim quid esset. Infuderunt q̄ sociis ut comederent. Et
cum gustassent de coctione exclamauerunt dicentes. Mors
in olla homo dei. Et non potuerunt comedere. At ille. Afferte ergo
mihi farinam. Cumq; accubuissent misit in ollam & ait. In
funde turbe & comedant. Et non fuit quicquam amplius
amarum in olla.

Vir autem quidam uenerat de baalsalisa. detulitq; uiro dei panes
primitiarum. xx. panes hordeaceos. & frumenti nouum
in pera sua. At ille dixit. Da populo ut comedat. Respondit
ei minister. Et quantum est hoc ut apponam coram turbis.
Rursum ille. Da populo ut comedat. Hec enim dicit dominus
Comedent & supererit. Posuit ergo coram eis. Quibus comedē
runt. & superfuerunt iuxta uerbum domini.

Naaman princeps militie regis syrie erat uir magnus apud
dominum suum & honoratus. Per illum enim dederat dns
salutem syrie. Erat autem uir fortis & diues. sed leprosus.
Porro de syria egressi fuerant latrunculi & captiuam duxe
rant de israhel puellam parualam que erat in obsequio uxoris
naaman. Quę ait ad dominā suam. Vtinam fuisset dominus
meus ad pphetam qui est in samaria. profecto curasset eum a lepra
qua habet. Ingressus itaq; naaman ad dominum suum & nunciauit
ei dicens. Sic & sic locuta est puella de terra israel. Cui ait
rex syrie. Vade & mittam litteras ad regem israel. Quo ille pfec
tus. & tulisset secum decem talenta argenti. & sex milia
aureos. & decem mutatoria uestium erexit. & detulit litteras ad regem
israel in hec uerba. Cum acceperit epistolam hanc. ecce qui
miserim ad te naaman seruum meum. ut curres eum a lepra sua.
Cumq; legisset rex israel litteras. scidit uestimenta sua & ait. Nu
quid dominus ego sum ut occidere possim & uiuificare. quia iste misit ad
me ut curem hominem a lepra sua. Animaduertite & vide
te. qđ occasionem querat aduersum me. Quod cum audisset hely
seus uir dei. scidisse uestimenta regem israel. misit ad eum
dicens. Quare scidisti uestimenta tua. Veniat ad me. & sciat
pphām esse in israel. Venit ergo naaman cum equis & curribus. &
stetit ad ostium domus helysei. Misitq; ad eum helyseus nun
ciū dicens. Vade & lauare septies in iordane. & restituetur
tibi caro tua. & eris mundabēris. Iratus naaman recedebat dicens
Putabam qđ egrederetur & ad me. & stans inuocaret nomen domini
dei sui. & tangere manu sua locum lepre. & curaret me. Numquid non meliores sunt abana &
farfar fluuii damasci ab
aquis israel. ut lauer meis & munder. Cumq; uertisset se
& abiret indignans. accesserunt ad eum serui sui. & locuti sunt ei.
Pater. si rem grandem dixisset tibi pphā. certe faceres debuisti.
quanto magis quia nunc dixit tibi lauare & mundaberis. Descendit ergo & lauit in iordane septies iuxta sermonem uiri dei. & resti
tuta est caro eius sicut caro pueri parualī. & mundatus est a lepra.
Reuertitq; ad uirum dei cum uniuerso comitatu suo. uenit & stetit
coram eo & ait. Vere scio qđ non sit deus in uniuersa terra. nisi
in israel. Obsecro itaq; ut accipias benedictionem a seruo tuo. At ille
respondit. Viuit dominus ante quem sto. quia nō accipiam. Cumq; ille
faceret. pertulit ut adquiesceret. Dixitq; naaman. Verum. Sed obsecro
concedet mihi seruo tuo ut collum unius duorum burdonum detur.
Non enim faciet ultra seruus tuus holocaustum aut uictimam deo
alienum nisi domino. Hoc unū solum est de quo deprecatus dominus
meus. Quando ingreditur dominus in templum remmon ut ado
retur. & ille innitens sup manum meā. si adorauero in templo
remmon adorante me in eodem loco. ignoscat ergo dominus seruo
huic p hac re. Cui dixit. Vade in pace. Abiitq; ab eo.
Et cum iam exercitus longe esset. Dixit iehi puer uiri dei. Peperci dñi
mi naaman syro isti. ut non acciperet a manu eius quę attulit. Viuit
dominus quia curram post eum. & accipiam aliquid ab eo. Insecutus est iehi post tergum naaman. Quem cum uidisset ille
currentem. desiluit de curru occurritq; ei & ait. Rec
tene sunt omnia. At ille. Recte. Dominus mi misit
me ad te dicēs. Modo uenerunt ad me duo adolescentes de
monte ephraim ex filiis pphārum. da eis talentum argenti. &
uestes mutatorias duplices. Dixitq; naaman. Melius est
accipias duo talenta. Et coegit eum. Ligauitq; duo talenta
argenti in duobus sacculis. & uestimenta duplicia. & imposuit duo
bus pueris suis. qui & portauerunt coram eo. Cumq; uenissent ad
ipsum. tulit de manu eorum. & deposuit in domo. dimisitq; uiros
& abierunt. Ipse autem ingressus stetit coram domino suo. Cui
helyseus. Vnde uenisti iehi. At ille resp. Nequaquam seruus tuus
quoquā. At ille ait. Nonne cor meum in presentia tua quando
reuersus est homo de curru suo in occursum tui. Nunc ergo
accepta argentum & accepta uestes ut emas oliueta & uineas
& oues & boues & seruos & ancillas. Lepra naaman
adhęrebit & semini tuo in sempiternum. Et egressus
abiit a facie eius leprosus quasi nix.

Ecce nunciauit filii pphārum ad helyseum. Ecce locus in quo habitamus
coram te angustus est nobis. eamus usq; ad iordanē. & tollamus
singuli de silua materias singulas. ut edificemus nobi locum
ad habitandum. Qui dixit. Ite. Et ait unus ex eis. Veni
& tu cum seruis tuis. Respondit. Ego veniam. Et abiit cum
eis. Cumq; uenissent ad iordanem. cedebant ligna. Accidit
autem ut cum unus materiam incideret. cecidit ferrum
in aquā. Et clamauit ille & ait. Heu heu domine mi.
& hoc ipsum mutuo acceptum. Dixit ei homo dei. Vbi cadit.
At ille monstrauit ei locum. Precidit ille lignum & misit illuc
natauitq; ferrum. Et ait. Tolle. Qui extendit manum & tulit illud
Cum aut syria pugnaret contra israel. consiliumq; inisset cum
seruis suis dicens. In loco illo & illo ponamus insidias. Misit nun
cium ad eum israel dicens. Caue ne transeas illum. quia
ibi syria insidiatur tibi. Misit rex israel ad locum quem dixerat
ei uir dei. & precauit eum & obsedit eum ibi non semel neq;
bis. Contra hanc rem rex syrie turbabatur cor eius & conuocatis
seruis suis ait. Quare non indicatis mihi quis proditor meus est ap
regem israel. Dixit unus seruorum ei. Nequaquam domine mi
rex sed heliseus propheta qui est in israel indicat regi israel uerba

uerba que locut⁹ fuer⁹ in manu eius. Dyxit eis. Ite & uidete ubi sit iste mittam & capiam eum. Annunciauer⁹q; ei dicentes. Ecce in dothaim. Misit ergo illuc equos & currus & robur exercitus. Qui cum uenisset nocte, circumdederunt eum. Consurgens aut̃ diluculo minister uiri dei exiuit & uidit; exercitum in circuitu ciuitatis & equos & currus. nunciauitq; ei dicens. Heu heu heu domine mi quid faciem⁹? Ille resp. Noli timere plures enim nobiscum sunt quã cum illis. Cumq; orasset helyseus ait. Domine aperi oculos huius ut uideat. Et aperuit dominus oculos pueri & uidit; ecce mons plenus equis & curribus igneis in circuitu helysei. Hostes ũ descenderunt ad eum. Precatusq; helyseus dominum dixit. Percute obsecro ce gentem hanc ceccitate. Percussit eos dominus ne uiderent iuxta uerba helysei. Dyxitq; ad eos helyseus. Non est hec uia, nec est ista ciuitas. Sequimini me & ostendam uobis uirum quem queritis. Dyxit ĝ eos in samariam. Cumq; ingressi fuissent samariã, dyxit helyseus. Domine aperi oculos istor⁹ ut uideant. Aperuit dominus oculos eor⁹ & uiderunt se esse in medio samarie. ℣. Dyxitq; rex ad helyseum cum uidisset eos. Numquid percuciam eos pater mi? Ille ait. Non percuties; Neq; enim captos eos gladio & arcu uouere potuisti, sed pone panem & aquam coram eis ut comedant & bibant & reuadant ad dominum suum. Apposuitq; est eis cibor⁹ magna apparatu & comederũt & biberunt & dimisit eos. Abieruntq; ad dominum suum, & ultra non uenere latrones ciuili syrie terram ist⁹. Postea uero fecit ben adad rex syrie omnem exercitum suum & ascendit & obsedit samariã. Factaq; est fames magna in samaria & tamdiu obsessa est donec unum caput asini octoginta argenteis & quarta pars cabi stercoris columbarum quinq; argenteis. Cumq; rex isr̃l transiret per murum mulier quedam clamauit ad eum dicens. Salua me domine rex. Quibus ait. Non te saluet dominus. Unde te saluare ex possum, de area aut de torcular? Dyxitq; ad eam rex. Quid habes? Que respondit. Mulier ista dixit mihi da filium tuum ut comedamus eum hodie & filium meum comedemus cras. Coximus ĝ filium meum & comedimus. Dyxiq; ei die altera. Da filium tuum ut comedamus eum. Que abscondit filium suum. Q̃ cum audisset rex isr̃l scidit uestimenta sua & transiebat per murum, uidit⁹q; omnis ppls cilicium quo uestit⁹ erat ad carnem intrinsecus. Et ait rex. Hec faciat michi deus & hec addat si steterit capud helysei filii saphat sup eum hodie. Helyseus aut sedebat in domo sua & senes isr̃l sedebant cum eo. Premisit itaq; uirum. & antequam ueniret nuncius ille dixit ad senes. Nunquid scitis ĝ ad me miserit filius homicide ut precidat caput meum? Videte ĝ cum uenerit nuncius claudite ostium & nitimini eum premere. Ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est. Adhuc illo loquente ecce apparuit nuncius ad eum & ait. Ecce tantum malum a domino est; quid amplius expectabo a domino? Dyxit aut̃ helyseus. Audite uerbum domini. Hec dicit dominus. In tempore huius modi similę uno statere ceres & duo modii hordei uenalia erunt in porta samarie. Respondens unus de ducibus super cuius manum rex incumbebat uirum dei ait. Si dominus fecerit cataractas in celo, numquid poterit ce ĝ loquer⁹? Qui ait. Videbis oculis tuis & inde non comedes. Erant ei quatuor leprosi iuxta introitum porte samarie qui dixerunt ad inuicem. Quid hic esse uolumus donec moriamur? Si uiuere uoluerimus ciuitate fame morietur⁹ sue manseri⁹ hic moriendum nobis est. Venite ĝ eamus fugiamus ad castra syrie. Si pepercerint nobis uiuemus, si aut occidere uoluerint, nichilominus moriem⁹. Surgentes ũ uesp⁹ uenerunt ad castra syrie. Cumq; uenissent ad principium castrorum syrie, nullum ibidem reppererunt. Siquidem dominus sonum audire fecerat in castris syrie currum & equos & exercitum plurimum. Dyxerunq; ad inuicem. Ecce mercede conduxit ad uersus nos rex isr̃l reges cheteos & egyptios & uenerunt sup nos. Surgentes ĝ & fugerunt in tenebris & derelinquerunt castra sua tabernacula & equos & asinos & castra, sicut erant ipsa uero tantum fugerunt ut animas suas earum saluare cupierent. Igr̃ cum uenissent leprosi illi ad principium castrorum, ingressi sunt unum tabernaculum & comederunt & biberunt, inde auferentes argentum & uestes & abierunt & absconderunt. Reuersi rursum uenerunt ad alia tabernacula, & inde similiter auferentes absconderunt. Dyxerunq; ad inuicem. Non recte facim⁹. Hec enim dies bonum nuncii est. Si tacuerimus & noluerimus nunciare usq; mane scelus nos arripiet. Venite eamus & nunciemus in aula regis. Cumq; uenissent ad portam ciuitatis, narrauerunt ei dicentes. Ingressi sumus ad castra syrie & nullum ibidem reppertmus hominem, nisi equos & asinos alligatos & tabernacula. Ipsum ĝ porcarii & nunciauere i palatio regis intrinsecus. Qui surgens nocte dixit ad seruos suos. Dicam uobis quid fecerint nobis syri. Sciunt quia fame laboramus. & ideo egressi sunt de castris & latitant in agris dicentes. Cum egressi fuerint de ciuitate capiem eos uiuos & tunc ciuitatem ingredi poterimus. Respondens aut̃ unus seruorum eius ait. Tollamus quinq; equos qui remanserunt in urbe quia ipsis tantum in multitudine ignis fact⁹ est, aliorum sumptu sed & mittam⁹ ut explorare possimus. Adduxerũt ĝ duos equos misit⁹q; rex ad castra syrie dicens. Ite & uidete. Qui abierunt post eos usq; ad iordanem. Et ecce uia omnis plena erat uestib⁹ & uasis que proiecerant syri cum turbarentur. Reuertentesq; nunciauerunt regi. Et egressus populus diripuit castra syrie. Factumq; est modi similis staret unus mensura uenalis domini. Dixerat autem rex manum in cubitum cui innitebatur ponere dixerat q̃ loquens homini dei. Cumq; dixisset homini dei que dixerat, rex quando dixit. Duo modii hordei stabunt uno cruce, & modii similiter stabunt uno. Hoc eodem tempore cras in porta samarie, qui respondens dixerat homini dei quod fieri poterat, & quod loquens homini dei dixerat. Videbit oculis suis & inde non comedet. Et uenit ĝ ei qui fecerat uirum dei iuxta quod locutus fuerat uir dei quando descendit rex ad eum. Factumq; est sicut sermonem uiri dei quem dixerat, qui quando dixit. Duo modii hordei stabunt uno cruce, & modii similiter stabunt uno. Hoc eodem tempore cras in porta samarie, qui respondens dixerat homini dei quod fieri poterat, & quod locutus est, & uocauerat eum dicens. Ecce iste malum a domino est; quid amplius expectabo a domino? Dixitq; ei helyseus. Videbis oculis tuis & inde non comedes. Et uenit mulier de qua locutus fuerat homini dei ad quem dixerat. Ecce uiuit dominus tuus & anima tua, quia non egredior te. Cumq; uenisset ad eum, ecce mulier sedebat super cineres suos. Et ingressus est Giezi ut amoueret eam dicens. Surge & uade cum domo tua & peregrinare ubicunq; inueneris. Uocauit enim dominus suus famem & uenit super terram septem annos. Quibus transactis surrexit mulier & fecit iuxta uerbum hominis dei. Et uadens cum domo sua peregrinata est in terra Philistim diebus multis. Cumq;

finitus esset septem annorum tempus, reuersa est mulier de terra Philistiim & egressa est ut clamaret ad regem pro domo sua & pro agris suis. Rex autem loquebatur cum Giezi puero uiri dei dicens. Narra mihi quecumq; magnalia fecit helyseus. Cumq; narraret ille regi quomodo mortuum suscitasset, apparuit mulier cui mortuus fuerat filius, clamans ad regem pro domo sua & pro agris suis. Dyxitq; Giezi. Domine mi rex. Hec est mulier & hic est filius suus quo suscitauit helyseus. Cumq; interrogasset rex mulierem, que narrauit ei uera esse. Dedit ei rex eunuchum unum dicens. Pro cunctis omnia que sua sunt, & universos reditus agrorum abde quia derelinquendo reliquit terram suam. Et fugiens helyseus in samariam, rex syrie [illegible] Nuntiatum autem est ei dicentes. Venit uir dei huc. Et ait rex ad Giezi. Curre nunciam ei & dic mortuum se uiuere. Cumq; ille ueniret, stetit coram rege & ait. Filium tuum suscitauit. Et ecce mulier ipsa pro qua fecerat uiuere filium ingressa est & clamauit ad regem pro domo sua & pro agris suis. Dixitq; Giezi. Domine mi rex. Hec est mulier & hic est filius eius quem suscitauit helyseus. Interrogauitq; rex mulierem & narrauit ei. Dedit ergo ei rex eunuchum unum dicens. Restitue omnia que sua sunt & universos reditus agrorum ab die qua dereliquit terram usque nunc.

Et reuersus helyseus in samariam [illegible] Venit autem helyseus damascum. Et [illegible] Venit ad eum & ait. Filius tuus ben adad rex syrie misit me ad te dicens. Numquid conualescere potero a languore isto? Dixit ergo ei helyseus. Vade & dic ei. Sanabitur. Porro ostendit mihi dominus quod pereat pereat. Stetitq; vir dei donec erubesceret. Et flevit vir dei. Dixitq; hazahel. Quid plorat dominus meus? Respondit. Quia scio quanta facturus es filiis israhel mala. Civitates eorum munitas igne succendes & [illegible] & infundes aquam & expandes super agros. Quo mortuo, regnauit azahel pro eo.

Anno quinto ioram filii achab regis israhel & iosaphat regis iude regnauit ioram filius iosaphat rex iude. Triginta duos annos erat cum regnare cepisset & octo annis regnauit in hierusalem. Ambulauitq; in uia regum israhel sicut ambulauerat domus achab, filia enim achab erat ei uxor & fecit malum in conspectu domini. Noluit autem dominus perdere iudam propter dauid seruum suum sicut promiserat illi dare ei lucernam & filiis eius cunctis diebus. In diebus ei rarefecit edom ne esset sub iuda & constituit super se regem. Venitq; ioram in seyra & omnes currus cum eo. Et surgens nocte percussit edomeos qui circumdederant eum & principes currum. Populus aut fugit in tabernacula sua. Recessit ergo edom ne esset sub iuda usq; in diem hanc. Tunc recessit & lobna in tempore illo. Reliqua aut sermonum ioram & omnia que fecit, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? Dormiuit ioram cum patribus suis, sepultusq; est cum eis in ciuitate dauid, & regnauit ochozias filius eius pro eo. Anno duodecimo ioram filii achab regis israhel regnauit ochozias filius ioram regis iude. Viginti duos annos erat ochozias cum regnare cepisset & unum annum regnauit in hierusalem. Nomen matris eius athalia filia amri regis israhel. Et ambulauit in uia domus achab & fecit ꝙ malum est coram domino, sicut domus achab. Gener enim domus achab fuerat. Abiit ergo cum ioram filio achab ad pugnandum contra azahel regem syrie in ramoth galaad, & uulnerauerunt syri ioram. Reuertensq; est ut curaretur in iezrahel a uulneribus quibus percussus fuerat a syris in ramoth cum pugnaret contra azahel regem syrie. Porro azarias filius ioram rex iude descendit ut uideret ioram filium achab in iezrahel quia egrotabat.

Heliseus autem propheta uocauit unum de filiis prophetarum & ait illi. Accinge lumbos tuos & tolle lenticulam olei hanc in manu tua & uade in ramoth galaad. Cumq; uenerit illuc uidebis ibi iehu filium iosaphat filium namsi & ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum & introduces in interiorem cubiculum. Et tollens lenticulam olei fundes super caput eius & dices. Hec dicit dominus. Unxi te in regem super israhel. Aperiesq; ostium & fugies & nihil subsistes. Abiit ergo adolescens puer prophete in ramoth galaad & ingressus est illuc. Et ecce principes exercitus sedebant & ait. Verbum mihi est ad te o princeps. Dixitq; iehu. Ad quem ex omnibus nobis? Et ille dixit. Ad te o princeps. Et surrexit & ingressus est cubiculum. Ille effudit oleum super caput eius & ait. Hec dicit dominus deus israhel. Unxi te in regem super populum domini israhel & super domum achab dominum tuum ut ulciscaris sanguinem seruorum meorum prophetarum & sanguinem omnium seruorum domini de manu iezabel. Perdamq; omnem domum achab & interficiam de achab mingentem ad parietem & clausum uel dimissum in israhel. Et dabo domum achab sicut domum hieroboam filii nabath & sicut domum baasa filii ahia. Iezabel quoq; comedent canes in agro iezrahelitis & non erit qui sepeliat eam. Aperuit ostium & fugit. Iehu autem egressus est ad seruos domini sui. Quidam dixerunt ei. Recte ne omnia? Quid uenerat iste insanus ad te? Quibus ait. Nostis hominem & quod loqui soleat. At illi respondent. Falsum est. Sed magis nobis narra. Quid ait. Hec & hec locutus est mihi. Et ait. Hec dicit dominus. Unxi te in regem super israhel. Festinauerunt itaq; & unusquisq; collem pallium suum posuerunt sub pedibus eius in simulatione domus & canentes tubis ait. Regnabit iehu. Conspirauit ergo iehu filius iosaphat filii namsi contra ioram. Porro ioram obseruabat ramoth galaad ipse & omnis israhel contra azahel regem syrie. & reuersus fuerat ut curaret se in iezrahel propter uulnera quibus percussierant eum syri pugnantem contra azahel regem syrie. Dixitq; iehu. Si placet uobis nemo corredat profugus de ciuitate neuadat & nuncio in iezrahel. Et ascendit & ipse curru & abiit iezrahel. Ioram enim egrotabat ibi, & ahazias rex iude descenderat ad uisitandum eum ipsa autem specula stabat super iezrahel uidensq; globum iehu uenientis & ait. Video globum. Dixitq; ioram. Tolle currum & mitte in occursum eius & dicat ei quid sit. Recessit ergo qui ascenderat currum & occurrit ei & ait. Hec dicit rex. Pacata sunt omnia? Dixitq; ei iehu. Quid tibi & pacis? Transi & sequere me. Nunciauit quoq; specula dicens. Uenit nuncius ad eos & non redit. Misit ergo currum equitis secundum ad eos & ait. Hec dicit rex. Num pacem habes? Et ait iehu. Quid tibi & pacis? Transi & sequere me. Nunciauit ait speculator dicens. Uenit usq; ad eos & non redit. Et est ut incessus

78.

quasi mortuus sit hieu filius namsi. Princeps enim quadrigarum Syriæ tradidit ei
Syriæ totum. Iungere currum. Junxeruntq; currui et
egressus est ioram rex israhel. & azarias rex iuda singuli
mouerunt bigas suas. Egressique contra semetipsos in hieu & inue
nerunt eum in agro naboth iezrahelitæ. Cumq; uidisset
ioram hieu dixit. Pax est hieu. Ille respondit.
Quæ pax. Nondum fornicationes iezabel matris tuæ
& ueneficia eius multa uigent. Conuertit ait ioram manum
suam. & fugiens ait ad ahaziam. Insidiæ ahazia. Porro hieu
extendit brachium manu. & percussit ioram inter scapulas. & egr
sagitta per cor eius. Statimq; corruit in currum suo.
Dixitq; hieu ad badecer ducem. Tolle proice eum in agro
naboth iezrahelitæ. Memini enim quando ego & tu sedeb
mus in curru sequebamur patrem huius qd dominus hoc onus
leuauerit super eum dicens. Si non sanguinem naboth & sanguinem
filiorum eius quem uidi heri ait dominus reddam tibi in
agro isto dicit dominus. Nunc ergo tolle & proice eum in agro
iuxta uerbum domini. Videns autem ochozias rex iuda fugit
per uiam domus horti. Persecutusq; est eum hieu & ait. Etiam
hunc percute in curru suo in ascensu gabes quæ est iuxta iblaam.
Qui fugit in mageddo. & mortuus est ibi. Et imposuerunt
eum serui eius super currum suum. & tulerunt eum in sepul
crum cum patribus suis in sepulchro cum patribus suis in ciuitate dauid.
Anno autem undecimo ioram filii achab regis israhel. ochozias super iuda
regnare cœpit. Triginta duorum annorum erat ochozias cum
regnare cœpisset. & octo annis regnauit in hierusalem. Et nomen matris
eius athalia filia amri. Ambulauitq; & ipse in uiis domus achab
fecit enim quod malum est in conspectu domini. Sicut domus achab
ita & isti fecerunt. Post mortem quippe patris sui ipsi quoque
consiliis eius acquiescentes perierunt. Ipse quoque secundum
consilium domus achab ambulauit. & abiit cum ioram filio achab
in bellum contra hazahel regem syriæ in ramoth galaad. Percussitq; eum sirei
archeri. & uulneratus est a sagittariis. Reuertitq; se ut curaretur
in iezrahel propter plagas quibus percussus fuerat in rama cum
pugnaret contra hazahel regem syriæ. Et azarias filius ioram rex iuda
descendit ut uideret ioram filium achab in iezrahel. Eo quod ægrotaret.
Fecitque deus contritionem in hieu ut perderet eum. Cumq; ingressus
esset hieu iudicaret de domo achab. & reperisset principes iudæ
& filios fratrum ochoziæ ministrantes ochoziæ. interfecit eos.
Et quæsiuit ochoziam. Qui fugerat samariam. Cumq; adductus
esset ad eum interfecerunt eum. & sepelierunt eum. Dicentes
filius iosaphat est qui quæsiuit dominum in toto corde suo. Non
est ergo in domo ochoziæ qui ualeat regnare. Athalia autem mater
ochoziæ uidens mortuum filium suum surre
xit & interfecit omne semen regium. Tollens autem iosabee filia
regis ioram soror ochoziæ filium ochoziæ. furataq; est
de medio filiorum regis qui occidebantur & nutrice eius de cu
biculo. & absconderunt eum a facie athalie ut non interfice
retur. Fuitq; cum ea in domo domini clam sex annis. Porro athalia
regnauit super iudam. Anno autem septimo misit ioiada
& assumens centuriones & milites introduxit ad se in templum
domini. Pepigitq; cum eis fœdus & adiurauit eos in domo
domini. ostendit eis filium regis. Et præcepit illis dicens.
Iste est sermo quem facere debetis. Tertia pars uestrum introeat
sabbato. & obseruet excubias regis. tertia autem pars sit ad
portam syrii. & tertia pars ad portam quæ est post habitacu
lum scutariorum. & custodiet excubitum domus mea. Duæ
autem partes ex omnibus egredientes sabbato custodiant excu
bias domus domini circa regem. & uallabitur eum habentes
arma in manibus suis. Siquis autem ingressus fuerit septa compli
ciatur. ero itaq; cum rege introeunte & egrediente. Et
fecerunt centuriones iuxta omnia quæ præceperat eis ioia
da sacerdos. Et assumentes singuli uiros suos qui ingredi
erant sabbatum cum his qui egrediebantur sabbato. uenerunt
ad ioiadam sacerdotem. Qui dedit eis hastas & arma regis
dd quæ erant in domo domini. Et stetere singuli habentes
arma in manu sua. a parte templi dextra usq; ad partem sini
stram altaris & templi circa regem. Produxitq; filium regis &
posuit super eum diadema. & testimonium. Fecerunt
eum regem & unxerunt. & plaudentes manu dixere. Viuat rex.
Audiens athalia uocem concurrentis populi. & laudantis regem
uenit ad turbas in domum domini. uidit regem stantem super tribunal
iuxta morem. & cantores & cabas iuxta eum. omnemq; populum
terræ & tubicen & cantantes cubis. & scidit athalia uestimen
ta sua. clamauitq; coniurationem coniurationem. Præcepitq; ioiadæ
centurionibus qui erant super exercitum & ait eis. Educite
extra consepta templi. & quicumq; eam secuti fuerint gladio
ferite. Dixerat enim sacerdos. Non occidatur in templo domini.
Imposuerunt ergo manus & impulerunt eam per uiam introi
tus equorum iuxta palatium. & interfecta est ibi.
Pepigit autem ioiada fœdus inter dominum & inter regem & inter popu
lum ut esset populus domini. & inter populi & regem. Ingressusq;
omnis populus terræ templum baal. & destruxerunt aras eius &
quæ contriuerunt uehemens. Mathan quoq; sacerdotem baal interfe
cerunt altari. & posuit sacerdos custodias in domo domini.
Tulitq; centuriones. & cereti & felethi legiones & omnem
populum terræ. deduxerunq; regem de domo domini. & uenerunt
per uiam portæ scutariorum in palatium. & sedit super thronum regum.
Et lætatus est omnis populus terræ. & ciuitas conquieuit. athalia
autem occisa est gladio in domo regis. Septem annos erat ioas
cum regnare cœpisset. Anno autem septimo hieu regnauit ioas.
Quadraginta annis regnauit in hierusalem. nomen matris eius sibia
de bersabee. Fecitq; ioas rectum coram domino cunctis diebus
quibus docuit eum ioiada sacerdos. uerumtamen excelsa non subtulit.
Adhuc populus immolabat & adolebat incensum in excelsis.
Dixitq; ioas ad sacerdotes. Omnem pecuniam sanctificatorum quæ illata fue
rit in templum domini a præteritis. quæ offertur pro unoquoq;
& quæ sponte cordis arbitrio infertur in templum domini.
accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum. & instaurent
sarcturam templi si quid necessarium uiderint instaurandum
Igitur usq; ad uicesimum & tertium annum regis ioas non instaurave
runt sacerdotes sarcturam templi. Vocauitq; rex ioas ioiadam
pontificem & sacerdotes dicens eis. Quare sarcturam non instaura
tis templi. Nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem
suum. sed in instauratione templi reddite eam. Prohibuerunt
sacerdotes ultra recipere pecuniam populi. & instaurare sarcturam
domus. Tulit autem ioiada pontifex gazophylacium unum
foramen desuper. & posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredi
entium domum domini. Mittebantq; in ea sacerdotes qui
custodiebant ostia omnem pecuniam quæ deferebatur ad templum
domini. Cumq; uiderent numiam pecuniam in gazophylacio
ascendebat scriba regis & pontifex effundebantq; & numerabant
pecuniam quæ inuenta fuerat in templo domini. & ligabant
eam iuxta numerum & appendebant mensuram in manu sua. Et
tradebant eam fabris operum domus domini. Qui impendebant eam in salua
tionem & in cementarios templi qui operabantur in domo domini.
sarcturam faciebant. & in his qui dolabant lapides. & ut emerent
ligna & lapides qui excidebantur. ita ut implerent instaurandum
domum domini in omnibus quæ in diebus eius expendi domum
eadem domum. Verumtamen in fiebatur & in eadem non fiebant
templi domini. & fusciculæ. & thuribula. & tubæ. & omne genus
auri & argenti. de pecunia quæ inferebatur in templum domini.
his enim qui faciebant opus dabant ut instaurarent templum
domini. Et non fiebat ratio his uiris. quibus accipiebant pecuniam
ut distribuerent ea. artificibus. sed in side tractabant eam. Pecunia
uero pro delicto & pecuniam pro animabus non inferebant in templum
domini. quia sacerdotum erat.

Adonimus nutrire minudam rasin regem syrie. & facie filium melie. C dormiuit cū patribus suis. & sepultus est cū eis in ciuitate dd. & regnauit achaz filius eius pro eo.

Anno septimo decimo facee filii romelie regnauit achaz filius iotham sup iudam. Viginti annos erat achaz cum regnare cepisset. & sedecim annis regnauit in hierlm. Non fecit qđ erat placitum in conspectu domini dei sui. sicut dauid pater eius. sed ambulauit in uia regum israhel insup & filium suum consecrauit per ignem secundum idola gentium. quę dissipauit dominus coram filiis israhel. Immolabat. & adolebat incensum in excelsis. & collibus & subomni ligno frondoso. C ascendit rasin rex syrie. & facee filius romelie rex israhel in hierusalem ad prliandum. Cumq; obsiderent achaz. nō ualuit expugnare eum. In tempore illo reduxit rasin rex syrie ahylā syrie. & eiecit iudeos de ahylam. & idumei syri uenere in ahylam & habitauerunt ibi usq; in hanc diem. Misit autē rex achaz nuncios ad teglathfalasar regem assyrie. dicēs. Seruus tuus. & filius tuus ego sum. Ascende & saluum me fac de manu regis syrie. & de manu regis israhel qui consurrexerunt aduersum me. C & cum colligisset argentū & aurū qđ inuentum potuit in domo domini. & in thesaurīs regis. misit regi assyrie munera. Qui & audiens eius nobilitatē ascendit aduersum eum rex assyrie in damascum & uastauit eam. & transtulit habitatores eius captiuos rasin autem interfecit. Profectus rex achaz in occursum teglathfalasar regis assyrie in damascum. Cumq; uidisset altare damasci rex achaz. misit urię sacerdoti exemplar eius & similitudinem operis omnis edificationis eius. Extruxit urias sacerdos altare iuxta omnia quę preceperat rex achaz de damasco. donec reuerteretur rex achaz de damasco. Cumq; uenisset rex de damasco. uidit rex altare & uenerata est illud. Ascendensq; immolauit holocausta sua & sacrificium suum & libauit libamina. effudit sanguinem pacificorum quę obtulerat. & fudit altare. Porro altare eneum qđ erat coram domino transtulit de facie templi. & de loco altaris & de loco templi domini. posuitq; illud ex latere altaris ad aquilonē. Precepit quoq; rex achaz urię sacerdoti dicēs. Super altare maius offer holocaustum matutinum & sacrificium uespertinum. & holocaustum regis & sacrificium ei. & holocaustum uniuersi populi terę. & sacrificia eorum & libamina eorum. & omnem sanguinem holocausti & uniuersum sanguinem uictimę fundes super illum ipse autem ereum erit paratum ad uoluntatem meam. Fecit quoq; urias sacerdos iuxta omnia quę preceperat ei achaz. Cumq; uenisset rex achaz. celauitq; bases & luteren qui erat desuper mare deposuit de bubus; ereis qui sustentabant illud. & posuit super pauimentum stratum lapide. Mutauitq; ęq; sabbatha qđ edificauerat in templo. & ingressum regis exterius conuertit in templū domini propter regem assyrie. Reliqua autem uerborum achaz. & omnia quę fecit nonne hec scripta sunt in libro uerborum dierum regum iuda? Dormiuitq; achaz cum patribus suis. & sepultus est cum eis in ciuitate dd. & regnauit ezechias filius eius pro eo.

Anno duodecimo achaz regis iuda regnauit osee filius hela in samaria super israhel nouem annis. Fecitq; malum coram domino sed non sicut reges israhel qui ante eum fuerūt. Contra hunc ascendit salmanasar rex assyrie. & factus est ei osee seruus. reddebatq; ei tributa. Cumq; deprehendisset rex assyrie osee quod rebellare. & misisset nuncios ad suum regem ayram ut pro tributa regi assyrie sicut singulis annis solebat erat obsidens eum. & uinctum misit in carcerem. Peruagatusq; est omnem terram. & ascendens samariā obsedit eā tribus annis.

Anno autem nono osee cepit rex assyrie samariā. & transtulit israhel in assyrios posuitq; eos in gozan in mandris; medor. Eo quia peccauerant filii israhel domino deo suo qui eduxerat eos de terra egypti de manu pharaonis regis egypti coluerunt deos alienos. & ambulauerunt in legitimationibus gentium quas consumpserat dominus a facie filiorum israhel. & regum israhel quas similiter fecerant & non recesserunt filii israhel a peccatis domini dei sui. & edificauerunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis. a turre custodum usq; ad ciuitatem munitam. Fecerunt sibi statuas & lucos in omni colle sublimi. & subter omne lignum nemorosum. & adolebant ibi incensum sicut gentes quas transtulerat dominus a facie eorum. Fecerunq; uerba pessima ut irritarent dominum. & coluerunt immundicias de quibus preceperat dominus ne facerent. uerbum hoc. & testificatus est dominus israhel & in omni propheta & omni uidente dicens. Reuertimini a uiis uestris pessimis & custodite precepta mea & ceremonias meas secundum omnem legem quam precepi patribus uestris. & sicut misi ad uos in manu seruorum meorum prophetarum. Qui audierunt. sed indurauerunt ceruicem suam sicut ceruices patrum suorum. & nolue runt credere domino deo suo. & abiecerunt legitimum eius & pactum quod pepigerat cum patribus eius. & testificationes quibus contestatus est eos dominus. secutiq; sunt uanitatem & uani facti sunt. & secuti sunt gentes quę erant per circuitum eorum. super quibus preceperat dominus eis ne facerent sicut fecerunt. Et reliquerunt omnia precepta domini dei sui & fecerunt sibi duos conflatiles uitulos & lucos & adorauerunt omnem militiam cęli. seruierunq; baal. & consecrauerunt filios suos & filias suas. per ignem & diuinationibus inseruientes. & augurati. & tradiderunt se ut facerent malum coram domino & irritauerunt eum. Iratusq; dominus israhel ualde & abstulit eos de conspectu suo & non remansit nisi tribus iuda tantummodo. Sed nec ipse iuda custodiuit mandata domini dei sui. sed in legitimationibus israhel quas fecerat ambulauerunt. & reprobauit dominus omne semen israhel & afflixit eos. & tradidit in manu direptionum donec proiceret eos a facie sua ex eo tempore quo scissus est israhel a domo dd. & constituerunt sibi regem hieroboam filium nabath. Separauitque israhel hieroboam a domino. & peccare eos fecit peccatum magnum. Et ambulauerunt filii israhel in omnibus peccatis hieroboam quę fecerat. nec recesserunt ab eis usq; ad ultimum. donec proiceret dominus israhel a facie sua sicut locutus fuerat in manu omnium seruorum suorum prophetarum. Transtulitq; israhel de terra sua in assyrios usq; in diem hanc. Adduxit autem rex assyrie de babylone & de cuth. & de aua. & de emath. & de sepharuaim. & collocauit eos in ciuitatibus samarie pro filiis israhel. Qui possederunt samariā. & habitauerunt in ciuitatibus eius. Cumq; ibi habitare cepissent. nō timebant dominum. Et immisit eis dominus leones. qui interficiebant eos. Nuntiatumq; est regi assyrio & dictum. Gentes quas transtulisti & habitare fecisti in ciuitatibus samarie ignorant legitimum dei terę. & immisit dominus in eos leones. & ecce interficiunt eos. eo qđ ignorent ritum dei terę. Precepit autem rex assyrius dicēs. Ducite illuc unum de sacerdotibus quos inde captiuos addux istis. & uadat & habitet cum eis. & doceat eos legitimum dei terę. Ierę cum ingressus esset unus de sacerdotibus hii qui captiui ducti fuerant de samaria habitauit in bethel. & docebat eos quomodo colerent dominum. Et unaquęque gens fabricata est deum suum. Posuerunt eos in fanis excelsis quę fecerant samaritę. gens & gens in urbibus suis in quibus habitabant. Viri autem babilonii fecerunt succothbenoth. viri autem cuth fecerunt nergel. & uiri emath fecerunt asima. Porro euei fecerunt nebahaz & narthac. Hii autem qui de sepharuaim comburebant filios suos igne adramelech & anamelech dis sepharuaim. & michilamminę colebant dominum. Fecerunt sibi de nouissimis populi sacerdotes excelsorum. & ponebant eos in fanis sublimibus. Et cum dum colerent. dis quoq; suis seruiebant iuxta consuetudinem gentium. de quibus translati fuerant samaritani. Usq; in presentem diem morē faciunt priorum. neq; timent dominum. neq; custodiunt cerimonias eius & iudicia & legem & mandatum qđ precepit dominus filiis iacob quē cognominauit israhel & pepigit cum eis pactum & mandauit eis dicens. Nolite timere deos alienos. & non adorabitis eos neq; colatis eos. non immolabitis eis. sed dominum deum uestrum qui eduxit uos de terra egypti in fortitudine magna & in brachio extento. ipsum timete. illum adorate. & illi immolate. Cerimonias quę & iudicia & legem & mandatum qđ scripsit uobis custodite ut faciatis cuncta diebus. & non timeatis deos alienos. Et fœdus qđ pepigit uobiscum nolite oblisci. nec colatis deos alienos sed dominum deum uestrum timete & ipse eruet uos de manu omnium inimicorum uestrorum. Illi non audierunt. sed iuxta consuetudinem suam priorem ppere bant. Fuerunt ergo gentes istę timentes quidem dominum. sed nichilominus idolis suis seruientes. Nam & filii eorum & nepotes sicut fecere patres eorum. sic faciunt usq; in presentem diem.

Anno tertio oseę filii hela regis israhel regnauit ezechias filius achaz regis iuda. Viginti quinq; annos erat cum regnare cepisset. & uiginti nouem annis regnauit in hierlm. nomen matris eius abia filia zacharie. Fecitq; qđ rectum erat in conspectu domini secundum omnia quę fecerat dd pater eius. Ipse dissipauit excelsa & contriuit statuas. & succidit lucos. conspergitq; serpentem eneum quem fecerat moyses. Sequebantur usq; in diem illum filii israhel eum. & uocabant nomen eius nohestan. Adhesit domino deo suo. non recessit quin custodiret mandata eius quę precepit dominus moysi. Fuit ergo dominus cum eo. & in cunctis rebus quas cepit sapienter egit. Rebellauit quoque contra regem assyrie. & non seruiebat ei. Ipse percussit philistheos usq; gazam & omnes finium turres a turre custodum usq; ad ciuitatem munitam.

Anno quarto regis ezechie qui erat annus septimus oseę filii hela regis israhel ascendit salmanasar rex assyrie samariā & expugnauit eam & cepit. Nam post annos tres. anno sexto ezechie id est nono anno oseę regis israhel capta est samaria. Et transtulit rex assyrius israhel in assyrios. Collocauitque eos in hala & in habor fluuii gozan in montibus medor. quia non audierunt uocem domini dei sui. sed preterierunt fœdus eius. Omnia quę preceperat moyses seruus domini non audierunt nec fecerunt.

Anno quarto decimo ezechie ascendit sennacherib rex assyrie ad uniuersas ciuitates iuda munitas. & cepit eas. Cumque misisset ezechias rex iuda nuncios ad regem assyrie lachis dicēs. Peccaui redi a me. quicquid imposueris mihi portabo. Imposuit ergo rex assyrie ezechie regi iude trecenta talenta argenti. & triginta talenta auri. Dedit ergo ezechias omne argentum quod inuentum est in domo domini. & in thesauris regis. Tempore illo confregit ezechias ualuas templi domini. & laminas auri quas ipse affixerat. & dedit eas regi assyrie. Misitque rex assyrius tarthan & rabsacen & rabsaris de lachis cum exercitu grandi contra hierlm. Qui ascendentes uenerunt hierlm. & stetere iuxta aquę ductum piscinę superioris qui est in uia agri fullonis. uocauerunt ergo ad regem. Egressus est ad eos eliachim filius helchie prepositus domus. & sobna scriba. & ioahe filius asaphi commentarius. Dixitque ad eos rabsaces. Loquimini ezechie. Hec dicit rex magnus rex assyrius. Quę est ista fiducia qua niteris. Forsan inutilia consilia. in preparatione belli. Nisperas inhabitabis contra me. ecce confidis baculo arundinis fragilis egypto. Si quis ei innixus fuerit. intrabit manum eius & perforabit eam. Sic est pharao rex egypti omnibus qui confidunt in eo. Quod si dixeritis mihi. In domino deo nostro confidimus. nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa & altaria & precepit iudę & hierlm. Coram altari adorabitis in hierlm. Nunc ergo tradite dominum meum regem assyrie. & dabo uobis duo milia equorum. & uidete si ualeatis ex uobis ipsis dare ascensores eorum. Et quomodo poteritis resistere unum ex minimis seruis domini mei. Confidis autem in egypto propter robur quadrigarum & equitum. Numquid sine domino ascendi ad locum istum ut disperderem eum. Dominus dixit mihi. Ascende ad terram hanc & disperde eam. Dixerunt autem eliachim filius helchie & sobna & ioahe ad rabsacen. Precamur ut loquaris ad seruos tuos syriace. quia nouimus hanc linguam. & ne loquaris nobis iudaice. audiente populo qui est in muro. Respondit rabsaces. Numquid ad dominum tuum & ad te misit me dominus meus ut loquerer sermones hos. & non ad uiros qui sedent super murum ut comedant stercora sua & bibant urinam suam uobiscum. Stetitque rabsaces & clamauit uoce magna iudaice & ait. Audite uerba regis magni regis assyrii. Hec dicit rex. Non uos seducat ezechias. Non prevalebit uos eruere de manu mea. Nec fiducia uos faciat sperare in domino dicens. eruens liberabit nos dominus & non

INCIPIT PFACIO
EVSEBII HIERO
NIMI AD SOFRO
NIV DISCPVLV
M IN LIBRO PSALMOR
Q DICIT NABLV

SCIO QUOSDAM PRIS
CIO LIBROS PSALTERII

INCIPIT
LIBER
PSALMOR
BEATVS
VR
Q
N
AB
IIT

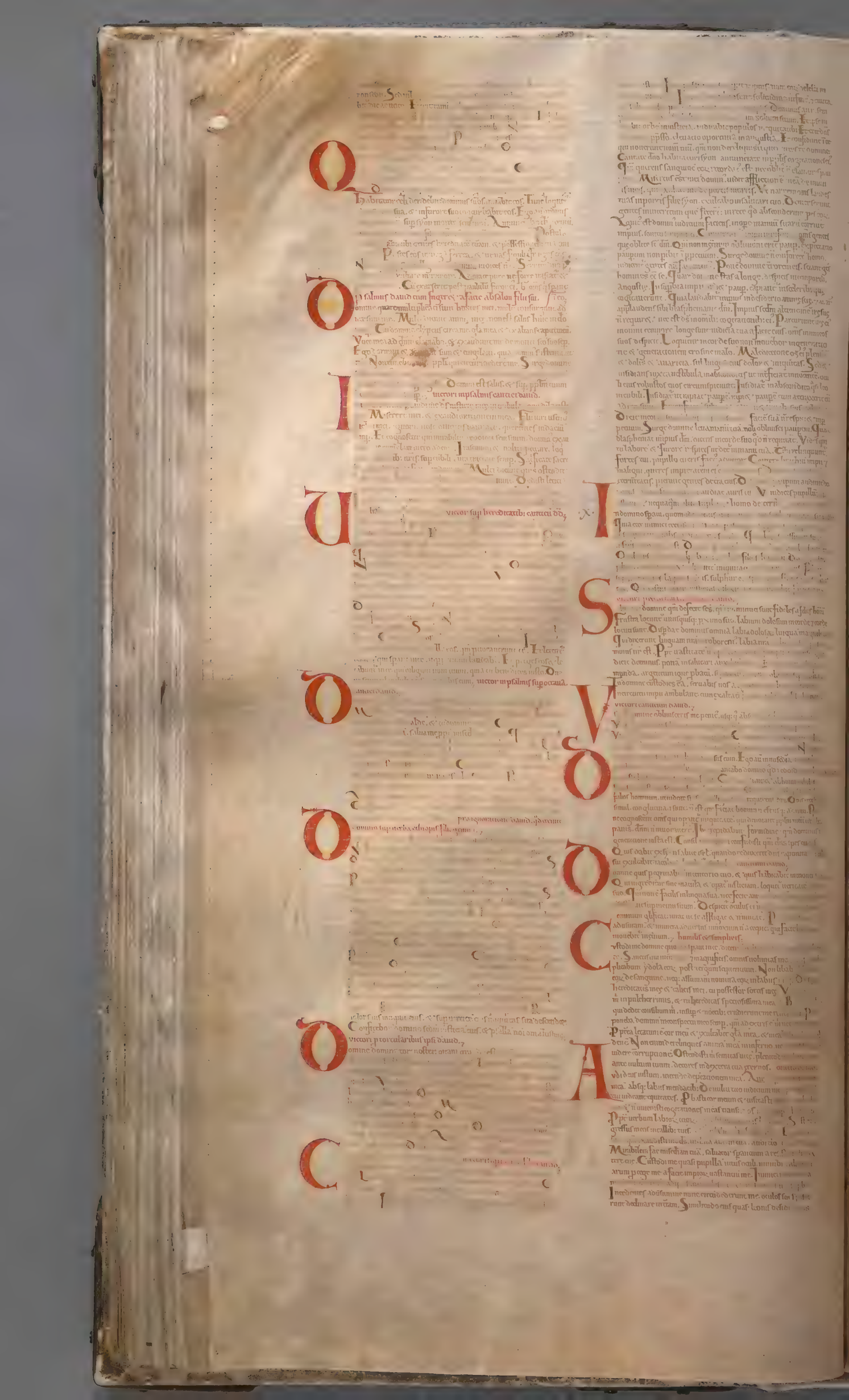

Alef
Beth
Gimel
Daleth
He
Vau
Zain
Heth
Teth
Iod
Caph
Lamed
Mem
Nun
Samech
Ain
Phe
Sade
Res
Sin
Thau

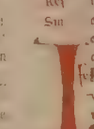

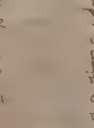

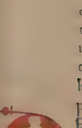

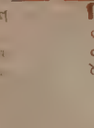

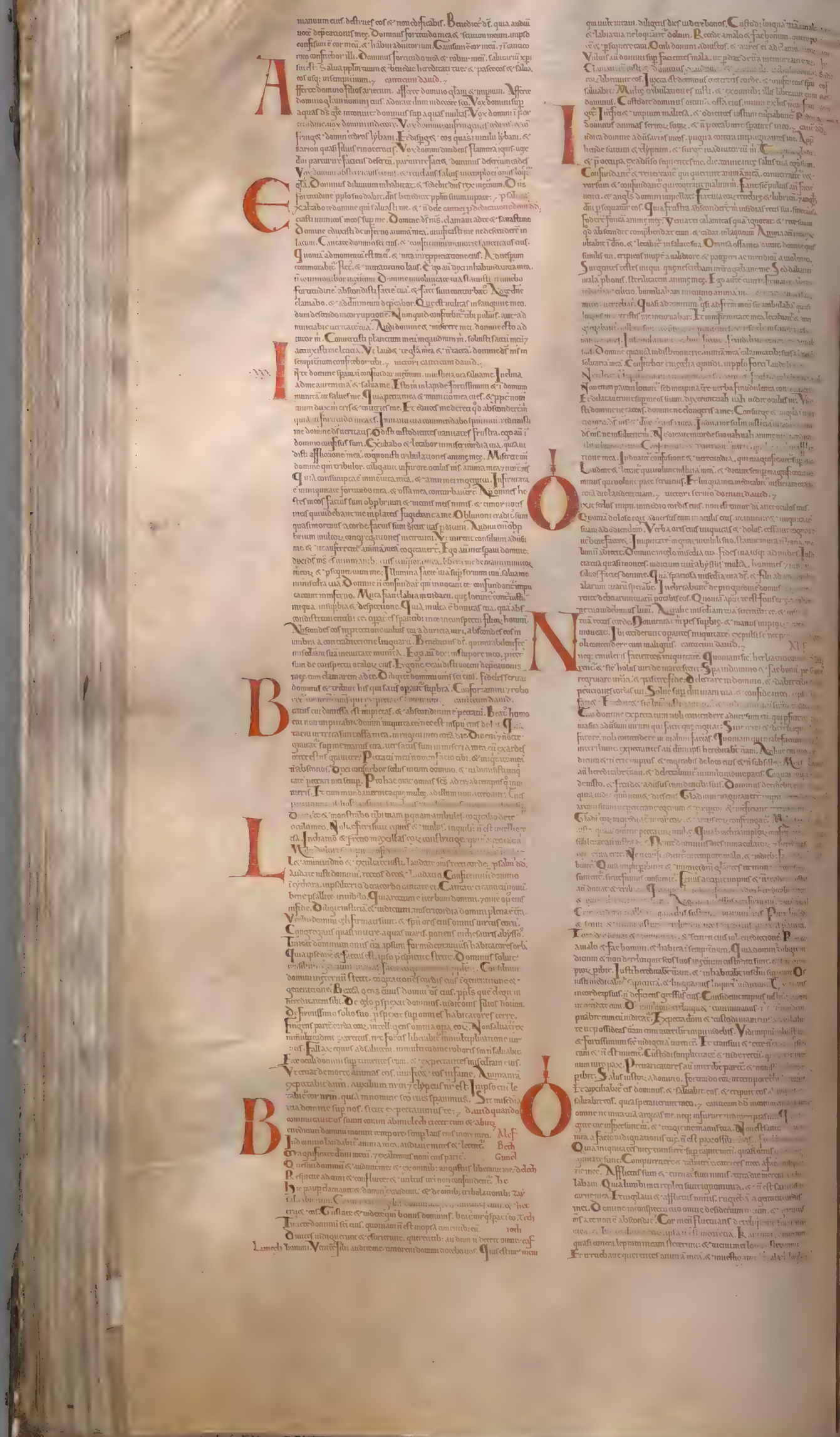

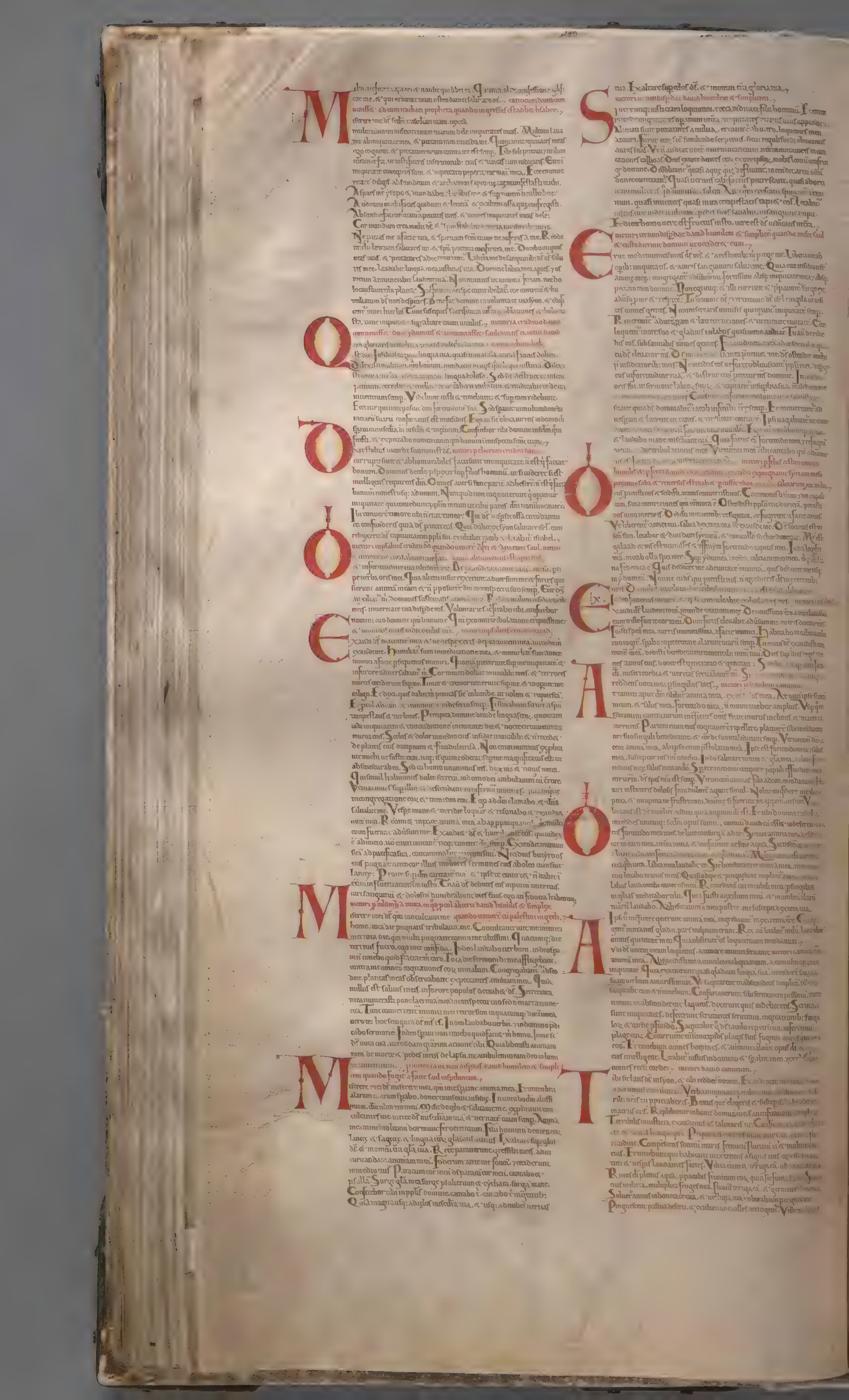

lxx.

34.

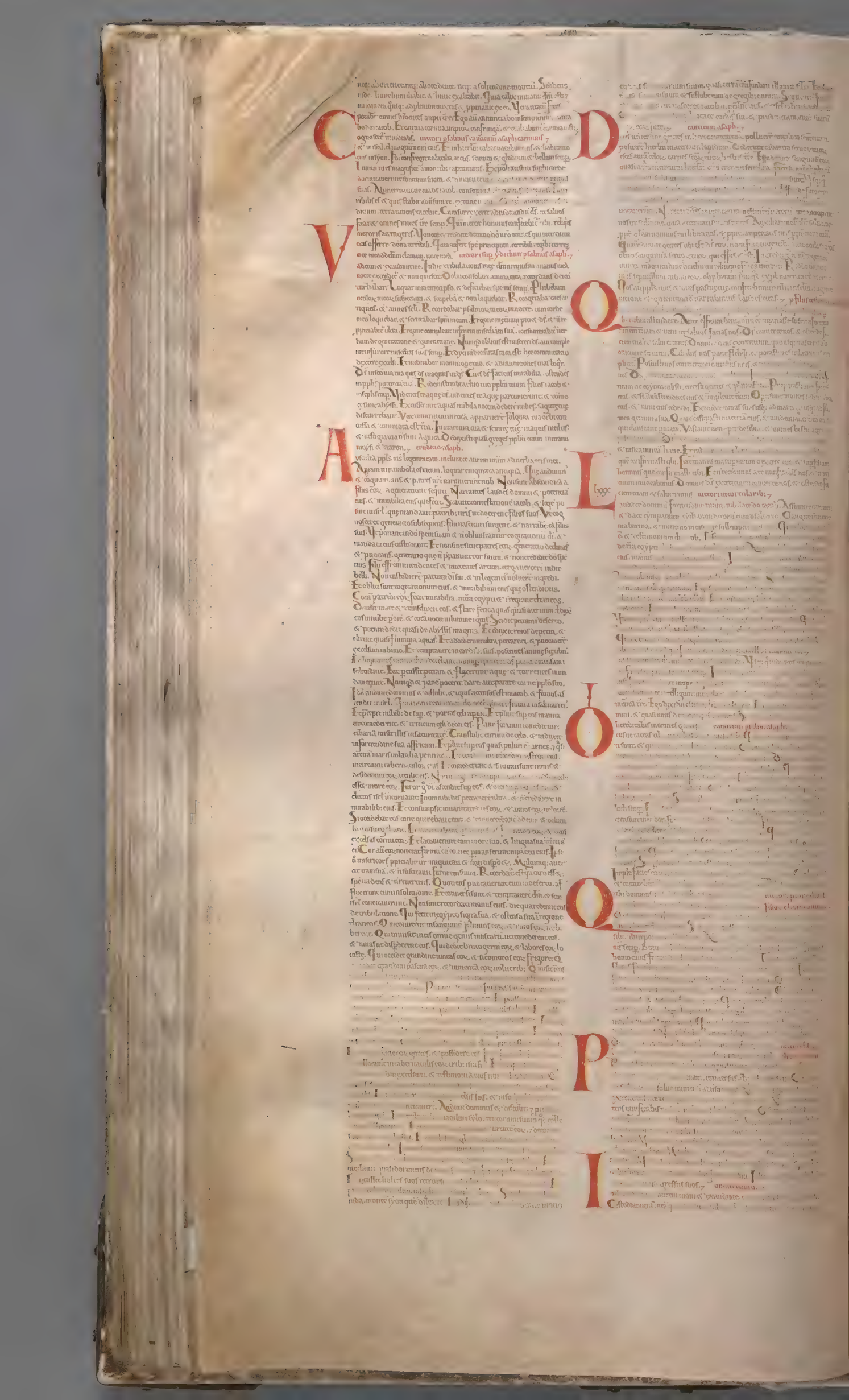

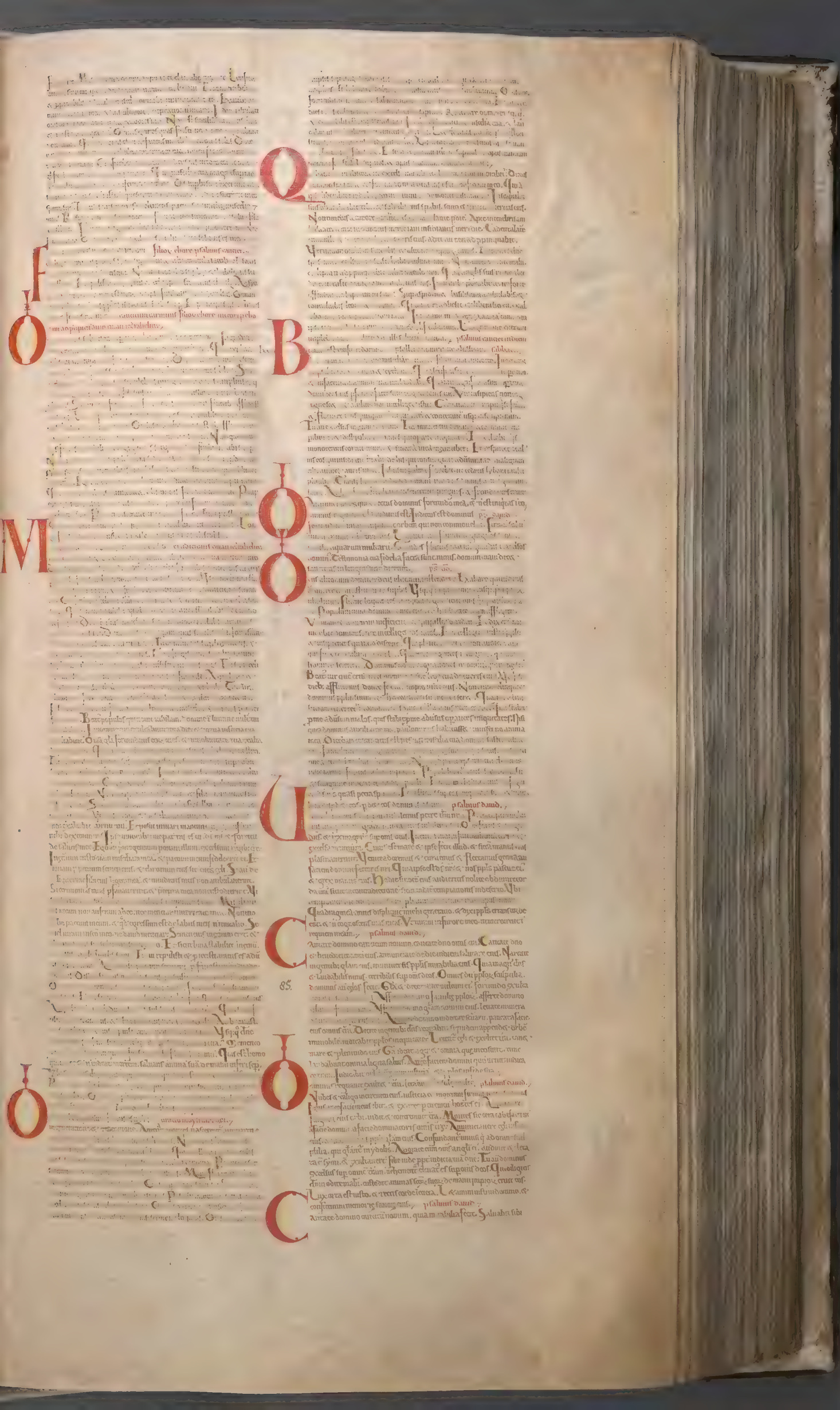

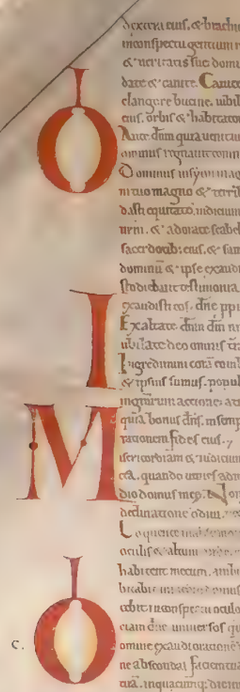

POCIOBIRAOCE

mores, alligantes in opta & ferro. Qua puo cauere & ornante
domini. & consilium altissimi irritauere. Et humiliauit in labore
cor eor, cor & non erat qui adiuuaret. Et clamauerunt ad dm
in tribulatione sua. & de angustiis eor liberauit eos. Et eduxit eos
de tenebris & umbra mortis. & uincula eor disrupit. Confiteantur
misericordie eius. & mirabilia eius filiis hominum. Quia contriuit portas
ereas. & uectes ferreos concidit. Suscepit ppiam fuerit eos. ppter
iniquitates afflicti sunt. Omnem escam abhominata est anima eor. & accesse
runt usq ad portas mortis. Et clamauerunt ad dm in tribulatione sua. & de
angustiis eor saluauit eos. Misit uerbum suum & sanauit eos. & sal
uauit eos de interitionibus eor. Confiteantur domino misericordie eius. & mirabilia
eius filiis hominum. Et immolent hostiam laudis. & narrent opera eius
in exultatione. Qui descendunt mare in nauibus facientes operationem in
aquis multis. Ipsi uiderunt opera dni. & mirabilia eius in profundo. Dixit & ex
citauit spiritum procellae. & exaltati sunt fluctus eius. Ascendunt usq
ad celos. & descendunt usq ad abyssos. Anima eor in malis tabescebat.
Conturbati sunt & mouti sunt sicut ebrius. & omnis sapientia eor deuorata
est. Et clamauerunt ad dm cum tribularentur. & de necessitatibus eor
eripuit eos. Et direxit gressus eor ut irent in ciuitatem habitationis.
Confiteantur domino misericordie eius. & mirabilia eius filiis hominum. Et exal
tent eum in ecclesia plebis. & in cathedra seniorum laudent eum. Posuit
flumina in desertum. & exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in
salsugmem. a malitia habitantium in ea. Posuit desertum in stagna aquarum.
Et collocauit ibi esurientes. Et fundauit ibi ciuitatem habitationis. Et seminauerunt
agros. & plantauerunt uineas. & fecerunt fructum geniminis. Et benedixit
eis & multiplicati sunt nimis. & pecora eor non minuit. Et minuti sunt
& afflicti sunt. ppter angustiam malorum & dolorum. Effusa est despectio super
principes. & errare eos fecit in inuio non in uia. Et subleuauit
pauperem de inopia. & ponit sicut gregem familias. Uidebunt recti
& letabuntur. & omnis iniquitas obstupescet os suum. Quis sapiens & custo
diet hec. & intelliget misericordias dni. Paratum cor meum deus, paratum cor meum. Cantabo & psallam. Exurge gloria mea. Exurge psalterium & cithara. exurgam mane. Confitebor tibi in popu
lis dne. & psallam tibi in nationibus. Quia magna super celos misericordia tua. & usq; ad nubes ueritas tua. Exaltare super celos deus. & super omnem terram gloria tua. Ut liberentur dilecti tui. saluum fac dextera tua & exaudi me. Deus locutus est in sancto suo gaudebo & diuidam sicimam & conualles tabernaculorum metientur. Meus est galaad & meus est manasses. & effortitudo capitis mei. Iuda rex meus. moab labes spei mee. Super idumeam proiciam calciamentum meum. mihi alienigene subditi sunt. Quis deducet me in ciuitatem circumdantem munitione. quis deduxit me usq; in idumeam. Nonne tu deus qui proiecisti nos & non exibis deus in exercitibus nostris. Da nobis auxilium de tribulatione quia uana est salus hominis. In deo faciemus fortitudinem. & ipse conculcabit tribulantes nos.

Psalmus dauid canticum.

Deus laudem meam ne tacueris. quia os peccatoris & os dolosi contra me apertum est. Locuti sunt aduersum me lingua dolosa. & sermonibus odii circumdederunt me. & expugnauerunt me frustra. Pro eo quod illis non diligebam. detrahebant mihi. Ego autem orabam. Et posuerunt contra me malum pro bono. & odium pro dilectione mea. Constitue super eum peccatorem. & diabolus stet a dextris eius. Cum iudicatur exeat condemnatus. & oratio eius fiat in peccatum. Fiant dies eius pauci. & episcopatum eius accipiat alter. Sint filii eius pupilli. & uxor eius uidua. Instabiles sint nutantes filii eius. & mendicent. & quarant in spositionibus suis. Scrutetur fenerator quesita. & diripiant alieni labores eius. Non sit illi qui adiuuet eum. nec qui clementiam fiat in pupillos illius. Fiat nomen illius in generatione una. delebitur in generatione alia nomen eius. Propter iniquitatem patrum suorum in memoria apud dm. & peccatum matris eius non deleatur. Fiant contra dominum semper. & intereat de terra memoria eorum. Pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. & persecutus est hominem inopem & pauperem & compunctum corde ut interficeret. Et dilexit maledictionem & ueniet ei. & noluit benedictionem & elongabitur ab eo. Et induit se maledictione sicut uestimento suo. & ingressa est sicut aqua in interiora eius. & sicut oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut pallium quod operitur eo. & sicut cingulum quod semper accingit eum. Hoc opus eorum a domino. & qui loquuntur mala contra animam meam. Tu autem dne dn fac mecum. propter nomen tuum. quoniam bona est misericordia tua. Libera me quoniam egenus & pauper ego sum. & cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum inclinatur abiciar. excussus sum. & excussus sicut locusta. Genua mea infirmata sunt ieiunio. & caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum opprobrium illis. Uiderunt me & mouerunt capite suum. Adiuua me domine deus meus. & saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec. & tu dne fecisti eam. Maledicent illi & tu benedices. resistentes mihi confundantur qui autem seruus tuus letabitur. Induantur qui detrahunt mihi pudore sicut diploide confusione sua. Confitebor domino nimis in ore meo. & in medio populi laudabo eum. Quoniam stetit a dextris pauperis. ut saluet. A iudicibus animam meam.

Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Uirgam fortitudinis tue emittet dns ex sion dominare in medio inimicor tuor. Populi ad iudicem eruntur inde fora eius. & qui in manibus fels. Quasi de malua orietur abitus adolescentie tue. Iurauit dominus & non penitebit eum. tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Dominus ad dexteram tuam. confregit in die furoris sui reges. Iudicabit in gentibus. implebit ruinas. conquassabit capita in terra multa. De torrente in uia bibet. propterea exaltabit caput.

Confitebor tibi domine in toto corde meo. in consilio iustor & congregatione. Magna opera domini. exquirenda in omnes uoluntates eius. Confessio & magnificentia opus eius. & iustitia eius permanet in seculum seculi. Memoriam fecit mirabilium suorum. misericors & miserator dominus. Escam dedit timentibus se. memor erit in sempiternum pactum suum. Fortitudinem operum suorum annunciabit populo suo. ut det illis hereditatem gentium. Opus manuum eius ueritas & iudicium. fidelia omnia preceptia eius. Firmata in sempiternum in seculum seculi. facta in ueritate & equitate. Redemptionem misit populo suo. mandauit in eternum pactum suum. Sanctum & terribile nomen eius. Principium sapientie timor domini. Doctrina bona omnibus faicentibus eam. laus eius permanet in seculum seculi. Qui timet dominum. in mandatis eius uolet nimis. Potens in terra erit semen eius. generatio rectorum benedicetur. Substantia & diuitie in domo eius. & iustitia eius permanet in seculum seculi. Orta est in tenebris lumen rectis. clemens misericors & iustus. Bonus uir clemens & fenerans. disponet sermones suos in iudicio. Quia in eternum non commouebitur. in memoria sempiterna erit iustus. Ab auditu malo non timebit. paratum cor eius sperans in domino. Confirmatum cor eius non timebit donec aspiciat inimicos suos. Dispersit dedit pauperibus. iustitia eius permanet in seculum seculi. cornu eius exaltabitur in gloria. Impius uidebit & irascetur dentibus suis & tabescet. desiderium peccatorum peribit.

Laudate pueri dominum. laudate nomen domini. Sit nomen domini benedictum. ex hoc nunc & usq; in seculum. A solis ortus usq; ad occasum. laudabile nomen domini. Excelsus super omnes gentes dominus. & super celos gloria eius. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat. Humilia respicit in celo & in terra. Suscitans a terra inopem. & de sterquilinio erigens pauperem. Ut collocet eum cum principibus. principibus populi sui. Qui habitare facit sterilem in domo. matrem filiorum letantem. Alleluia.

Uineam de egypto transtulisti. eiecisti gentes & plantasti eam. Dux factus est in conspectu eius. fundasti radices eius. & impleuit terram. Operuit montes umbra eius. & arbusta eius cedros dei. Extendit palmites suos usq; ad mare. & usq; ad flumen propagines eius. Ut quid destruxisti maceriam eius. & uindemiant eam omnes qui pertranseunt uiam. Exterminauit eam aper de silua. & singularis ferus deuastauit eam. Deus uirtutum conuertere. respice de celo & uide. & uisita uineam istam. Et perfice eam quam plantauit dextera tua. & super filium hominis quem confirmasti tibi. Incensa igne & suffossa. ab increpatione uultus tui peribunt. Fiat manus tua super uirum dextere tue. & super filium hominis quem confirmasti tibi. Et non discedimus a te. uiuificabis nos. & nomen tuum inuocabimus. Domine deus uirtutum conuertere nos. & ostende faciem tuam & salui erimus.

Exultate deo adiutori nostro. iubilate deo iacob. Sumite psalmum & date tympanum. psalterium iocundum cum cithara. Buccinate in neomenia tuba. in insigni die solemnitatis uestre. Quia precepta israel sunt. & iudicia deo iacob. Testimonium in ioseph posuit illud. in exitu de terra egypti. Labium quod non nouerat audiuit. Separauit a tribulatione dorsum eius. manus eius in cophino seruierunt. In tribulatione inuocasti me. & liberaui te. exaudiui te in abscondito tempestatis. Probaui te apud aquam contradictionis. Audi populus meus & contestabor te. israel si audieris me. non erit in te deus recens. & non adorabis deum alienum. Ego enim sum dominus deus tuus. qui eduxi te de terra egypti. dilata os tuum & adimplebo illud. Et non audiuit populus meus uocem meam. & israel non intendit mihi. Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum. ibunt in adinuentionibus suis. Si populus meus audisset me. israel in uiis meis ambulasset. Paulominus inimicos eorum humiliassem. & super tribulantes eos misissem manum meam. Inimici domini mentiti sunt ei. & erit tempus eorum in seculum. Et cibauit eos ex adipe frumenti. & de petra mel saturauit eos. Exultate deo adiutori nostro. iubilate deo iacob. Sumite psalmum & date tympanum. psalterium iocundum cum cithara. Buccinate in neomenia tuba. in insigni die solemnitatis uestre. Quia precepta israel sunt. & iudicia deo iacob. Testimonium in ioseph posuit illud. in exitu de terra egypti. Labium quod non nouerat audiuit. Separauit a tribulatione dorsum eius. manus eius in cophino seruierunt. In tribulatione inuocasti me. & liberaui te. exaudiui te in abscondito tempestatis. Probaui te apud aquam contradictionis. Audi populus meus & contestabor te. israel si audieris me. non erit in te deus recens. & non adorabis deum alienum. Ego enim sum dominus deus tuus. qui eduxi te de terra egypti. dilata os tuum & adimplebo illud. Et non audiuit populus meus uocem meam. & israel non intendit mihi. Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum. ibunt in adinuentionibus suis. Si populus meus audisset me. israel in uiis meis ambulasset. Paulominus inimicos eorum humiliassem. & super tribulantes eos misissem manum meam. Inimici domini mentiti sunt ei. & erit tempus eorum in seculum. Et cibauit eos ex adipe frumenti. & de petra mel saturauit eos.

Deus stetit in synagoga deorum. in medio autem deos discernit. Usquequo iudicatis iniquitatem. & facies peccatorum sumitis. Iudicate egenum & pupillum. humilem & pauperem iustificate. Eripite pauperem & egenum. de manu peccatoris liberate. Nescierunt neque intellexerunt. in tenebris ambulant. Mouentur omnia fundamenta terre. Ego dixi dii estis. & filii excelsi omnes. Uos autem sicut homines moriemini. & sicut unus de principibus cadetis. Exurge deus iudica terram. quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus. Deus quis similis erit tibi. ne taceas neque compescaris deus. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt. & qui oderunt te extulerunt caput. Super populum tuum malignauerunt consilium. & cogitauerunt aduersus sanctos tuos. Dixerunt uenite & disperdamus eos. ne sit populus. & non memoretur nomen israel amplius. Quoniam cogitauerunt unanimiter. simul disposuerunt testamentum. Tabernacula idumeorum & ismaelite. moab & agareni. Gebal & ammon & amalech. alienigene cum habitantibus tyrum. Etenim assur concorrit cum illis. fuerunt in auxilium filiis loth. Fac illis sicut madian & sisare. sicut iabin in torrente cison. Disperierunt in endor. facti sunt ut stercus terre. Pone principes eorum sicut oreb & zeb & sicut zebee & salmana. omnes principes eorum. Qui dixerunt hereditate possideamus sanctuarium dei. Deus meus pone illos ut rotam. & sicut stipulam ante faciem uenti. Sicut ignis qui combureret siluam. & sicut flamma comburens montes. Ita persequeris illos in tempestate tua. & in ira tua conturbabis eos. Implebis facies eorum ignominia. & querent nomen tuum dne. Confundantur & conturbentur in seculum seculi. & erubescant & pereant. Et sciant quia nomen tibi dns. tu solus altissimus in omni terra.

Quam dilecta tabernacula tua dne uirtutum. concupiscit & deficit anima mea in atria domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in deum uiuum. Etenim passer inuenit sibi domum. & turtur nidum sibi ubi reponat pullos suos. Altaria tua dne uirtutum rex meus & deus meus. Beati qui habitant in domo tua dne. in seculum seculi laudabunt te. Beatus uir cuius est auxilium abs te. ascensiones in corde suo disposuit. in ualle lacrimarum in loco quem posuit. Etenim benedictionem dabit legislator. ibunt de uirtute in uirtutem. uidebitur deus deorum in sion. Dne deus uirtutum exaudi orationem meam. auribus percipe deus iacob. Protector noster aspice deus. & respice in faciem christi tui. Quia melior est dies una in atriis tuis super milia. Elegi abiectus esse in domo dei mei. magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Quia misericordiam & ueritatem diligit dominus. gratiam & gloriam dabit dominus. Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia. dne deus uirtutum beatus homo qui sperat in te. Domine saluum fac regem. & exaudi nos in die qua inuocauerimus te. Letifica animam serui tui. quia ad te dne animam meam leuabo. Quia tu dne suauis & mitis. & multe misericordie omnibus inuocantibus te. Auribus percipe dne orationem meam. & intende uocem deprecationis mee. In die tribulationis mee clamaui ad te. quia exaudisti me. Non est similis tibi in dis dne. & non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque fecisti uenient & adorabunt coram te dne. & glorificabunt nomen tuum. Quia magnificatus es tu. & faciens mirabilia tu es deus solus. Deduc me dne in uia tua. & ingrediar in ueritate tua. Letetur cor meum ut timeat nomen tuum. Confitebor tibi dne deus meus in toto corde meo. & glorificabo nomen tuum in eternum. Quia misericordia tua magna est super me. & eruisti animam meam ex inferno inferiori. Deus iniqui insurrexerunt super me. & synagoge potentium quesierunt animam meam. & non proposuerunt te in conspectu suo. Et tu dne deus meus miserator & misericors. patiens & multe misericordie & uerax. respice in me & miserere mei. Da imperium tuum puero tuo. & saluum fac filium ancille tue. Fac mecum signum in bonum. ut uideant qui oderunt me & confundantur. quoniam tu dne adiuuisti me & consolatus es me. Fundamenta eius in montibus sanctis. Diligit dominus portas sion super omnia tabernacula iacob. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Memor ero rahab & babilonis scientium me. Ecce alienigene & tyrus & populus ethiopum. hi fuerunt illic. Numquid sion dicet homo & homo natus est in ea. & ipse fundauit eam altissimus. Dominus narrabit in scripturis populorum & principum. horum qui fuerunt in ea. Sicut letantium omnium habitatio est in te. Domine deus salutis mee. in die clamaui & nocte coram te. Intret oratio mea in conspectu tuo. inclina aurem tuam ad precem meam. Quia repleta est malis anima mea. & uita mea inferno appropinquauit. Estimatus sum cum descendentibus in lacum. factus sum sicut homo sine adiutorio. inter mortuos liber. Sicut uulnerati dormientes in sepulchris. quorum non es memor amplius. & ipsi de manu tua repulsi sunt. Posuerunt me in lacu inferiori. in tenebrosis & in umbra mortis. Super me confirmatus est furor tuus. & omnes fluctus tuos induxisti super me. Longe fecisti notos meos a me. posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum & non egrediebar. oculi mei languerunt prae inopia. Clamaui ad te dne tota die. expandi ad te manus meas. Numquid mortuis facies mirabilia. aut medici suscitabunt & confitebuntur tibi. Numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam. & ueritatem tuam in perditione. Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua. & iustitia tua in terra obliuionis. Et ego ad te dne clamaui. & mane oratio mea preueniet te. Ut quid dne repellis orationem meam. auertis faciem tuam a me. Humilis sum ego & in laboribus a iuuentute mea. exaltatus autem humiliatus sum & conturbatus. In me transierunt ire tue. & terrores tui conturbauerunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die. circuierunt me simul. Elongasti a me amicum & proximum. & notos meos a miseria. Misericordias domini in eternum cantabo. in generationem & generationem. In generationem & generationem. Misericordias domini in eternum cantabo. Quoniam dixisti in eternum misericordia edificabitur in celis. preparabitur ueritas tua in eis. Dixi testamentum elegi dauid seruo meo. usque in eternum preparabo semen tuum. & edificabo in generationem & generationem sedem tuam. Confitebuntur celi mirabilia tua dne. etenim ueritatem tuam in ecclesia sanctorum. Quoniam quis in nubibus equabitur deo. similis erit deo in filiis dei. Deus glorificatus in consilio sanctorum. magnus & horribilis super omnes qui in circuitu eius sunt. Dne deus uirtutum quis similis erit tibi. potens es dne & ueritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris potestati maris. motum autem fluctuum eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut uulneratum superbum. in brachio uirtutis tue dispersisti inimicos tuos. Tui sunt celi & tua est terra. orbem terre & plenitudinem eius tu fundasti. Aquilonem & mare tu creasti. Thabor & hermon in nomine tuo exultabunt. Tuum brachium cum potentia. firmetur manus tua & exaltetur dextera tua. Iustitia & iudicium preparatio sedis tue. misericordia & ueritas precedent faciem tuam. Beatus populus qui scit iubilationem. dne in lumine uultus tui ambulabunt. Et in nomine tuo exultabunt tota die. & in iustitia tua exaltabuntur. Quoniam gloria uirtutis eorum tu es. & in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum. Quia dni est assumptio nostra. & sancti israel regis nostri. Tunc locutus es in uisione sanctis tuis. & dixisti posui adiutorium in potente. & exaltaui electum de plebe mea. Inueni dauid seruum meum. oleo sancto meo unxi eum. Manus enim mea auxiliabitur ei. & brachium meum confortabit eum. Nichil proficiet inimicus in eo. & filius iniquitatis non apponet nocere ei. Et concidam a facie ipsius inimicos eius. & odientes eum in fugam conuertam. Et ueritas mea & misericordia mea cum ipso. & in nomine meo exaltabitur cornu eius. Et ponam in mari manum eius. & in fluminibus dexteram eius. Ipse inuocabit me pater meus es tu. deus meus & susceptor salutis mee. Et ego primogenitum ponam illum excelsum prae regibus terre. In eternum seruabo illi misericordiam meam. & testamentum meum fidele ipsi. Et ponam in seculum seculi semen eius. & thronum eius sicut dies celi. Si autem dereliquerint filii eius legem meam. & in iudiciis meis non ambulauerint. Si iustificationes meas profanauerint. & mandata mea non custodierint. Uisitabo in uirga iniquitates eorum. & in uerberibus peccata eorum. Misericordiam autem meam non dispergam ab eo. neque nocebo in ueritate mea. Neque profanabo testamentum meum. & quae procedunt de labiis meis non faciam irrita. Semel iuraui in sancto meo si dauid mentiar. Semen eius in eternum manebit. & thronus eius sicut sol in conspectu meo. Et sicut luna perfecta in eternum. & testis in celo fidelis. Tu autem repulisti & despexisti. distulisti christum tuum. Conturbasti testamentum seruo tui. profanasti in terra sanctum eius. Destruxisti omnes sepes eius. posuisti firmamentum eius formidinem. Diripuerunt eum omnes transeuntes uiam. factus est opprobrium uicinis suis. Exaltasti dexteram deprimentium eum. letificasti omnes inimicos eius. Auertisti auxilium gladii eius. & non es auxiliatus ei in bello. Destruxisti eum ab emundatione. & sedem eius in terram collisisti. Minorasti dies temporis eius. perfudisti eum confusione. Usquequo dne auertis in finem. exardescet sicut ignis ira tua. Memor esto mei quae substantia mea. Numquid enim uane constituisti omnes filios hominum. Quis est homo qui uiuet & non uidebit mortem. eruet animam suam de manu inferi. Ubi sunt misericordie tue antique dne. sicut iurasti dauid in ueritate tua. Memor esto dne obprobrii seruorum tuorum. quod continui in sinu meo multarum gentium. Quod exprobrauerunt inimici tui dne. quod exprobrauerunt commutationem christi tui. Benedictus dominus in eternum. fiat fiat.

Dne refugium factus es nobis. a generatione & progenie. Antequam montes fierent aut formaretur terra & orbis. & ab seculo & usque in seculum tu es deus. Ne auertas humilem in retributione. conuertere filii hominum. Quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies hesterna quae preteriit. & custodia in nocte. Quae nisi quod mane transeat. sic & mane sicut herba transeat. Mane floreat & transeat. uespere decidat indurescat & arescat. Quia defecimus in ira tua. & in furore tuo turbati sumus. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo. seculum nostrum in illuminatione uultus tui. Quia omnes dies nostri transierunt. & in ira tua defecimus. Anni nostri sicut aranea meditabuntur. dies annorum nostrorum in ipsis. Septuaginta anni sunt dierum nostrorum. in octoginta autem anni si plus. & amplius eorum labor & dolor. Quoniam supervenit mansuetudo. & corripiemur. Quis nouit potestatem ire tue. & prae timore tuo iram tuam dinumerare. Dextera tua illis notum fac. & eruditos corde in sapientia. Reuertere dne usquequo. & deprecabilis esto super seruos tuos. Repleti sumus mane misericordia tua. & exultauimus & delectati sumus. Pro diebus quibus nos humiliasti. annis quibus uidimus mala. Respice in seruos tuos & in opera tua. & dirige filios eorum. Et sit splendor dni dei nostri super nos. & opus manuum nostrarum dirige super nos. & opus manuum nostrarum confirma.

Qui habitat in adiutorio altissimi. in protectione dei celi commorabitur. Dicet dno susceptor meus es tu & refugium meum. deus meus sperabo in eum. Quoniam ipse liberauit me de laqueo uenantium. & a uerbo aspero. Scapulis suis obumbrabit tibi. & sub pennis eius sperabis. Scuto circumdabit te ueritas eius. non timebis a timore nocturno. A sagitta uolante in die. a negotio perambulante in tenebris. A ruina & demonio meridiano. Cadent a latere tuo mille. & decem milia a dextris tuis. Ad te autem non appropinquabit. Uerumtamen oculis tuis considerabis. & retributionem peccatorum uidebis. Quoniam tu es dne spes mea. altissimum posuisti refugium tuum. Non accedet ad te malum. & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Quia angelis suis mandauit de te. ut custodiant te in omnibus uiis tuis. In manibus portabunt te. nequando offendas ad lapidem pedem tuum. Super aspidem & basiliscum ambulabis. & conculcabis leonem & draconem. Quoniam in me sperauit liberabo eum. protegam eum. quoniam cognouit nomen meum. Inuocabit me & ego exaudiam eum. cum ipso sum in tribulatione. eripiam eum & glorificabo eum. Longitudine dierum adimplebo eum. & ostendam illi salutare meum.

Bonum est confiteri dno. & psallere nomini tuo altissime. Ad annuntiandum mane misericordiam tuam. & ueritatem tuam per noctem. In decachordo psalterio. cum cantico in cithara. Delectasti me dne in factura tua. & in operibus manuum tuarum exultabo. Quam magnificata sunt opera tua dne. nimis profunde facte sunt cogitationes tue. Uir insipiens non cognoscet. & stultus non intelliget hec. Cum exorti fuerint peccatores sicut fenum. & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem. ut intereant in seculum seculi. Tu autem altissimus in eternum dne. Quoniam ecce inimici tui dne. quoniam ecce peribunt. & dispergentur omnes qui operantur iniquitatem. Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum. & senectus mea in misericordia pinguedine. Et despexit oculus meus inimicos meos. & insurgentes in me malignantes audiet auris mea. Iustus ut palma florebit. sicut cedrus libani multiplicabitur. Plantati in domo dni. in atriis domus dei nostri. Adhuc multiplicabuntur in senectute uberi. & bene patientes erunt. Ut annuncient quoniam rectus dominus deus meus. & non est iniquitas in eo. Dominus regnauit decorem induit. Induit dominus fortitudinem & precinxit se. Etenim firmauit orbem terre qui non commouebitur. Parata sedes tua ex tunc. a seculo tu es. Eleuauerunt flumina dne. eleuauerunt flumina uocem suam. Eleuauerunt flumina fluctus suos. a uocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris. mirabilis in altis dominus. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. domum tuam decet sanctitudo dne. in longitudinem dierum.

Deus ultionum dominus. deus ultionum libere egit. Exaltare qui iudicas terram. redde retributionem superbis. Usquequo peccatores dne. usquequo peccatores gloriabuntur. Effabuntur & loquentur iniquitatem. loquentur omnes qui operantur iniquitatem. Populum tuum dne humiliauerunt. & hereditatem tuam uexauerunt. Uiduam & aduenam interfecerunt. & pupillos occiderunt. Et dixerunt non uidebit dominus. neque intelliget deus iacob. Intelligite insipientes in populo. & stulti aliquando sapite. Qui plantauit aurem non audiet. aut qui finxit oculum non considerat. Qui corripit gentes non arguet. qui docet hominem scientiam. Dominus scit cogitationes hominum. quoniam uane sunt. Beatus homo quem tu erudieris dne. & de lege tua docueris eum. Ut mitiges ei a diebus malis. donec fodiatur peccatori fouea. Quia non repellet dominus plebem suam. & hereditatem suam non derelinquet. Donec iustitia conuertatur in iudicium. & qui iuxta illam omnes qui recto sunt corde. Quis consurget mihi aduersus malignantes. aut quis stabit mecum aduersus operantes iniquitatem. Nisi quia dominus adiutor meus fuit. paulominus habitasset in inferno anima mea. Si dicebam motus est pes meus. misericordia tua dne adiuuabat me. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo. consolationes tue letificauerunt animam meam. Numquid adhereat tibi sedes iniquitatis. que fingis laborem in precepto. Captabunt in animam iusti. & sanguinem innocentem condemnabunt. Et factus est mihi dominus in refugium. & deus meus in adiutorium spei mee. Et reddet illis iniquitatem ipsorum. & in malitia eorum disperdet eos. Disperdet eos dominus deus noster. Uenite exultemus dno. iubilemus deo salutari nostro. Preoccupemus faciem eius in confessione. & in psalmis iubilemus ei. Quoniam deus magnus dominus. & rex magnus super omnem terram. Quia non repellet dominus plebem suam. quia in manu eius sunt omnes fines terre. & altitudines montium ipse conspicit. Quoniam ipsius est mare. & ipse fecit illud. & aridam fundauerunt manus eius. Uenite adoremus & procidamus ploremus ante dominum qui fecit nos. Quia ipse est dominus deus noster. nos autem populus eius. & oues pascue eius. Hodie si uocem eius audieritis nolite obdurare corda uestra. Sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto. Ubi temptauerunt patres uestri. temptauerunt me. probauerunt me & uiderunt opera mea. Quadraginta annis proximus fui generationi huic. & dixi semper hi errant corde. Et ipsi non cognouerunt uias meas. Quibus iuraui in ira mea si introibunt in requiem meam. Cantate dno canticum nouum. cantate dno omnis terra. Cantate dno & benedicite nomini eius. Annuntiate de die in diem salutare eius. Annuntiate inter gentes gloriam eius. in omnibus populis mirabilia eius. Quoniam magnus dominus & laudabilis nimis. terribilis est super omnes deos. Quoniam omnes dii gentium demonia. dominus autem celos fecit. Confessio & pulchritudo in conspectu eius. sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius. Afferte dno patrie gentium afferte dno gloriam & honorem. Afferte dno gloriam nomini eius. leuate hostias & introite in atria eius. Adorate dominum in aula sancta eius. Commoueatur a facie eius uniuersa terra. Dicite in gentibus quia dominus regnauit. etenim firmauit orbem terre qui non commouebitur. Iudicabit populos in equitate. Letentur celi & exultet terra. Laudate dominum omnes angeli eius. audiuit & letata est sion. Et exultauerunt filie iudee. propter iudicia tua dne. Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram. nimis exaltatus es super omnes deos. Qui diligitis dominum odite malum. custodit dominus animas sanctorum suorum. de manu peccatoris liberabit eos. Lux orta est iusto. & rectis corde letitia. Letamini iusti in domino. & confitemini memorie sanctificationis eius. Cantate dno canticum nouum. quia mirabilia fecit. Saluauit sibi dextera eius. & brachium sanctum eius. Notum fecit dominus salutare suum. ante conspectum gentium reuelauit iustitiam suam. Recordatus misericordie sue. & ueritatis sue domui israel. Uiderunt omnes termini terre. salutare dei nostri. Iubilate deo omnis terra. cantate & exultate & psallite. Psallite dno in cithara. in cithara & uoce psalmi. In tubis ductilibus & uoce tube cornee. Iubilate in conspectu regis dno. Moueatur mare & plenitudo eius. orbis terrarum & qui habitant in eo. Flumina plaudent manu. simul montes exultabunt. A facie dni quia uenit. quia uenit iudicare terram. Iudicabit orbem terre in equitate. & populos in iustitia sua. Dominus regnauit irascantur populi. qui sedet super cherubin. mouebitur terra. Dominus in sion magnus. & excelsus super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno. quoniam terribile & sanctum est. Et honor regis iudicium diligit. tu parasti directiones. iudicium & iustitiam in iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum nostrum. & adorate scabellum pedum eius. Quoniam sanctum est. Moyses & aaron in sacerdotibus eius. & samuel inter eos qui inuocant nomen eius. Inuocabant dominum & ipse exaudiebat eos. In columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius. & precepta quae dedit illis. Deus noster tu exaudiebas eos. deus propitius fuisti eis. & ulciscens in omnes adinuentiones eorum. Exaltate dominum deum nostrum. & adorate in monte sancto eius. Quoniam sanctus dominus deus noster.

Misericordiam & iudicium cantabo tibi dne. psallam & intelligam in uia immaculata. Quando uenies ad me. perambulabam in innocentia cordis mei. in medio domus mee. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam. Facientes preuaricationes odiui. non adhesit mihi cor peruersum. declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo. hunc persequebar. superbo oculo & insatiabili corde. cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terre. ut sedeant mecum. Ambulans in uia immaculata. hic michi ministrabat. Non habitabit in medio domus mee. qui facit superbiam. Qui loquebatur iniqua non dirigebatur. ante oculos meos. In matutino interficiebam omnes peccatores terre. ut disperderem de ciuitate dni omnes operantes iniquitatem.

Exaudi dne orationem meam. & clamor meus ad te ueniat. Non auertas faciem tuam a me. in quacumque die tribulor. inclina ad me aurem tuam. In quacumque die inuocauero te. uelociter exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus dies mei. & ossa mea sicut cremium arserunt. Percussus sicut fenum & aruit cor meum. quia oblitus sum comedere panem meum. A uoce gemitus mei. adhesit os meum carni mee. Similis factus sum pellicano solitudinis. factus sum sicut nycticorax in domicilio. Uigilauit & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Tota die exprobrabant mihi inimici mei. & qui laudabant me aduersum me iurabant. Quia cinerem tamquam panem manducabam. & potum meum cum fletu miscebam. A facie ire & indignationis tue. quia elisens allisisti me. Dies mei sicut umbra declinauerunt. & ego sicut fenum arui. Tu autem dne in eternum permanes. & memoriale tuum in generationem & generationem. Tu exurgens misereberis sion. quia tempus miserendi eius. quia uenit tempus. Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius. & terre eius miserebuntur. Et timebunt gentes nomen tuum dne. & omnes reges terre gloriam tuam. Quoniam edificauit dominus sion. & uidebitur in maiestate sua. Respexit in orationem humilium. & non despexit precem eorum. Scribantur hec in generatione altera. & populus qui creabitur laudabit dominum. Quia prospexit de excelso sancto suo. dominus de celo in terram aspexit. Ut audiret gemitus compeditorum. ut solueret filios interemptorum. Ut annuncient in sion nomen dni. & laudem eius in hierusalem. In conueniendo populos in unum. & reges ut seruiant dno. Respondit ei in uia uirtutis sue. paucitatem dierum meorum nuntia mihi. Ne reuoces me in dimidio dierum meorum. in generationem & generationem anni tui. Initio tu dne terram fundasti. & opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanes. & omnes sicut uestimentum inueterascent. Et sicut opertorium mutabis eos. & mutabuntur. Tu autem idem ipse es. & anni tui non deficient. Filii seruorum tuorum habitabunt. & semen eorum in seculum seculi dirigetur.

Benedic anima mea dno. & omnia quae intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea dno. & noli obliuisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis. qui sanat omnes infirmitates tuas. Qui redimit de interitione uitam tuam. qui coronat te in misericordia & miserationibus. Qui replet in bonis desiderium tuum. renouabitur ut aquile iuuentus tua. Faciens misericordias dominus. & iudicium omnibus iniuriam patientibus. Notas fecit uias suas moysi. filiis israel uoluntates suas. Miserator & misericors dominus. patiens & multe misericordie. Non in perpetuum irascetur. neque in eternum comminabitur. Non secundum peccata nostra fecit nobis. neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem celi a terra. confortata est misericordia eius super timentes eum. Quantum distat ortus ab occidente. longe fecit a nobis iniquitates nostras. Quomodo miseretur pater filiorum. misertus est dominus timentibus eum. Quoniam ipse cognouit figmentum nostrum. recordatus est quoniam pulis sumus. Homo sicut fenum dies eius. tamquam flos agri sic efflorebit. Quoniam spiritus pertransibit in illo. & non subsistet. & non cognoscet amplius locum suum. Misericordia autem dni ab eterno & usque in eternum. super timentes eum. Et iustitia illius in filios filiorum. his qui custodiunt testamentum eius. Et memorantur mandatorum ipsius ad faciendum ea. Dominus in celo parauit sedem suam. & regnum ipsius omnium dominabitur. Benedicite dno omnes angeli eius. potentes uirtute facientes uerbum illius. ad audiendam uocem sermonum eius. Benedicite dno omnes uirtutes eius. ministri eius qui facitis uoluntatem eius. Benedicite dno omnia opera eius. in omni loco dominationis eius. Benedic anima mea dno.

Confitemini dno & inuocate nomen eius. Annuntiate inter gentes opera eius. Cantate ei & psallite ei. narrate omnia mirabilia eius. Laudamini in nomine sancto eius. Letetur cor inquirentium dnm. Quaerite dominum & confirmamini. quaerite faciem eius semper. Memores estote mirabilium eius quae fecit. prodigia eius & iudicia oris eius. Uos semen abraham pueri eius. filii iacob electi eius. Ipse dominus deus noster. in uniuersa terra iudicia eius. Memor fuit in seculum testamenti sui. uerbi quod mandauit in mille generationes. Quod disposuit ad abraham. & iuramenti sui isaac. Et statuit illud iacob in praeceptum. & israel in testamentum eternum. Dicens tibi dabo terram chanaan. funiculum hereditatis uestre. Cum essent numero breui. paucissimi & incolae in ea. Et pertransierunt de gente in gentem. & de regno ad populum alterum. Non dimisit homines nocere eis. & increpauit pro eis reges. Nolite tangere christos meos. &

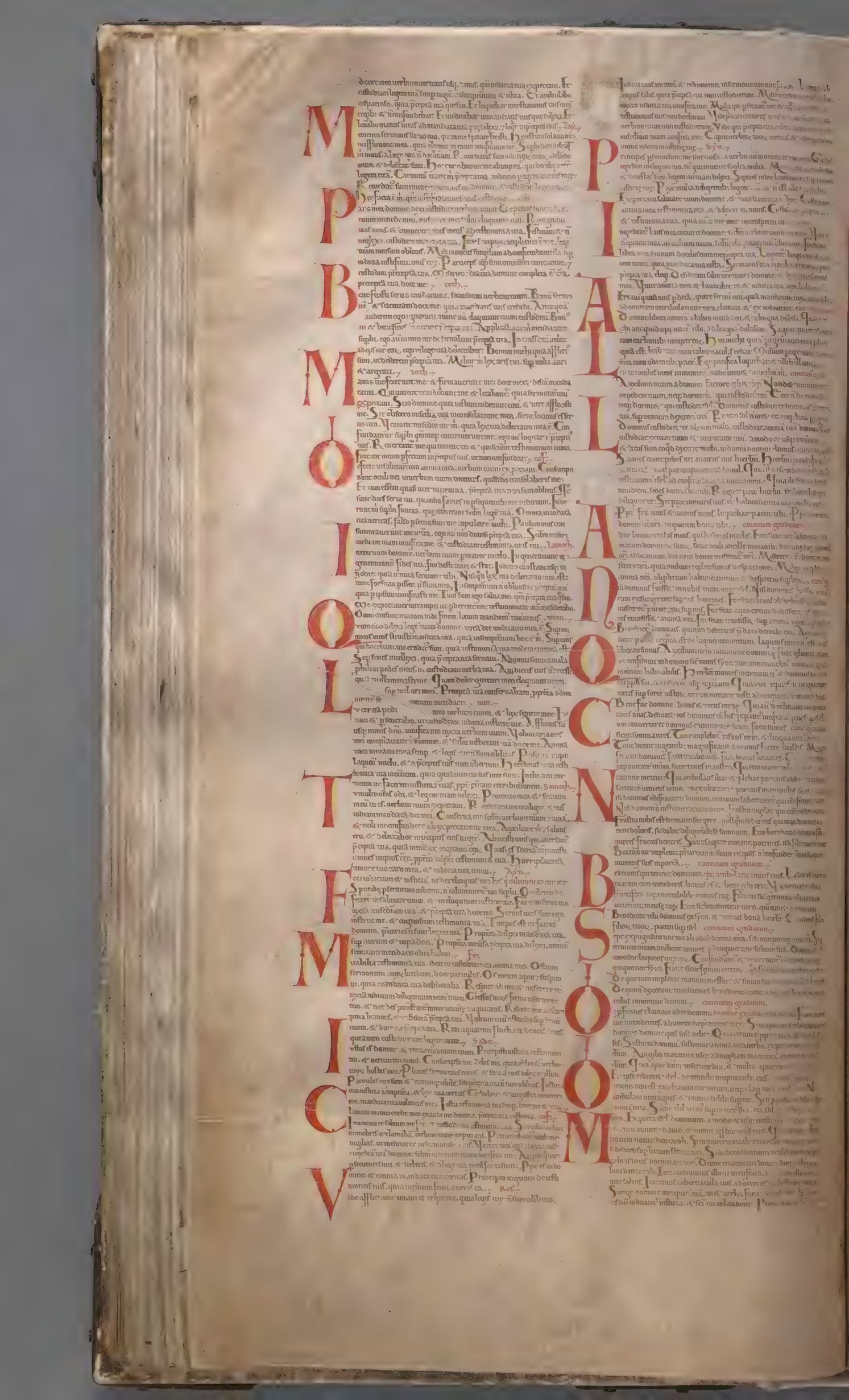

PROLOGVS IN LIB RO PVERBIORV SALOMONIS QVI DICIT MASLOTH

VBICAT IPSI OLAQUOS IUNGI SACERDO

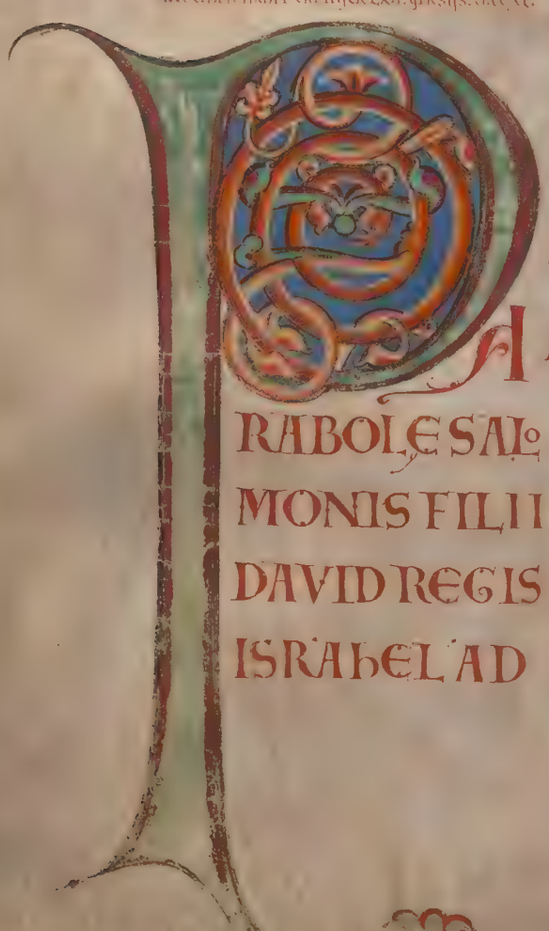

PARABOLE SALO MONIS FILII DAVID REGIS ISRAHEL AD

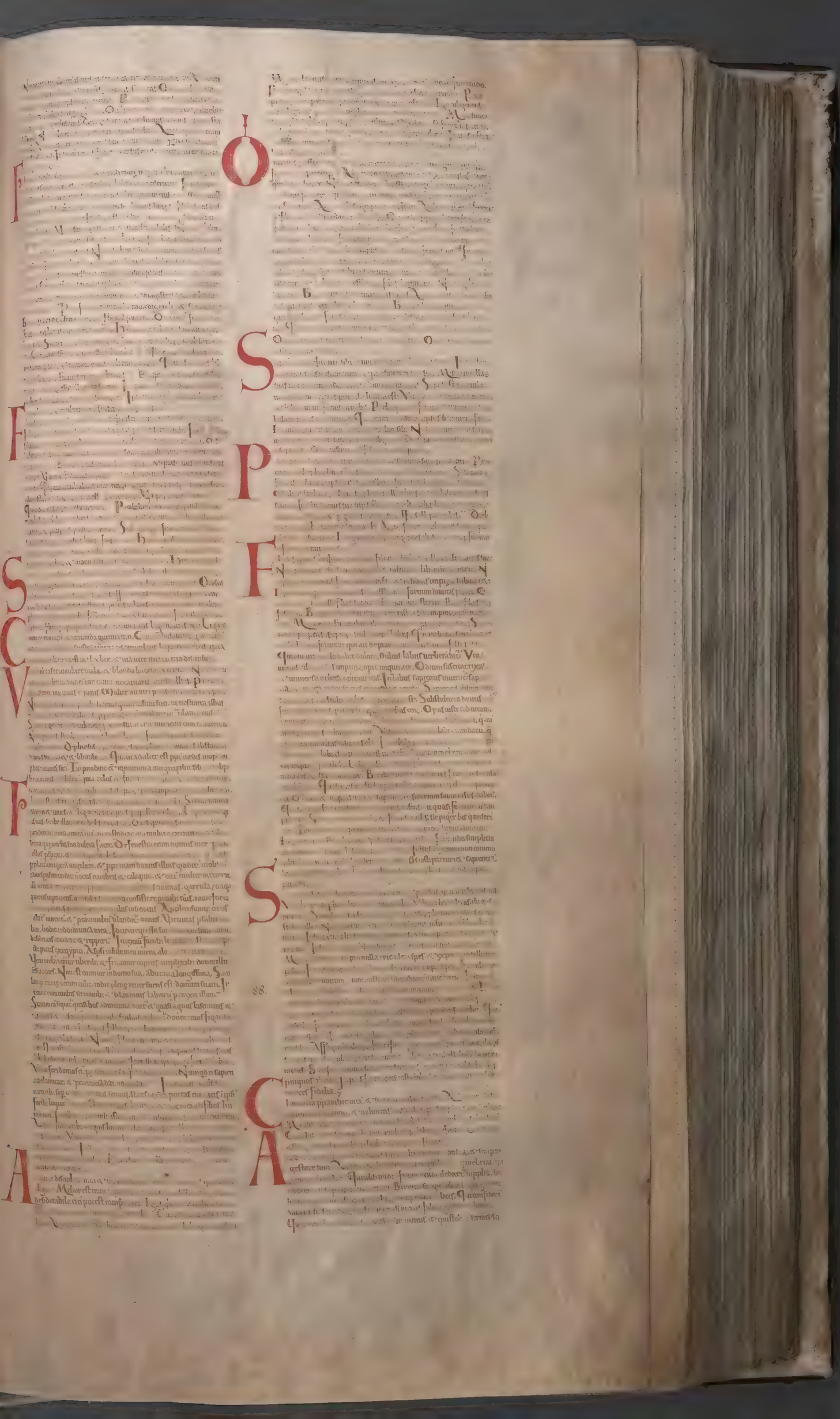

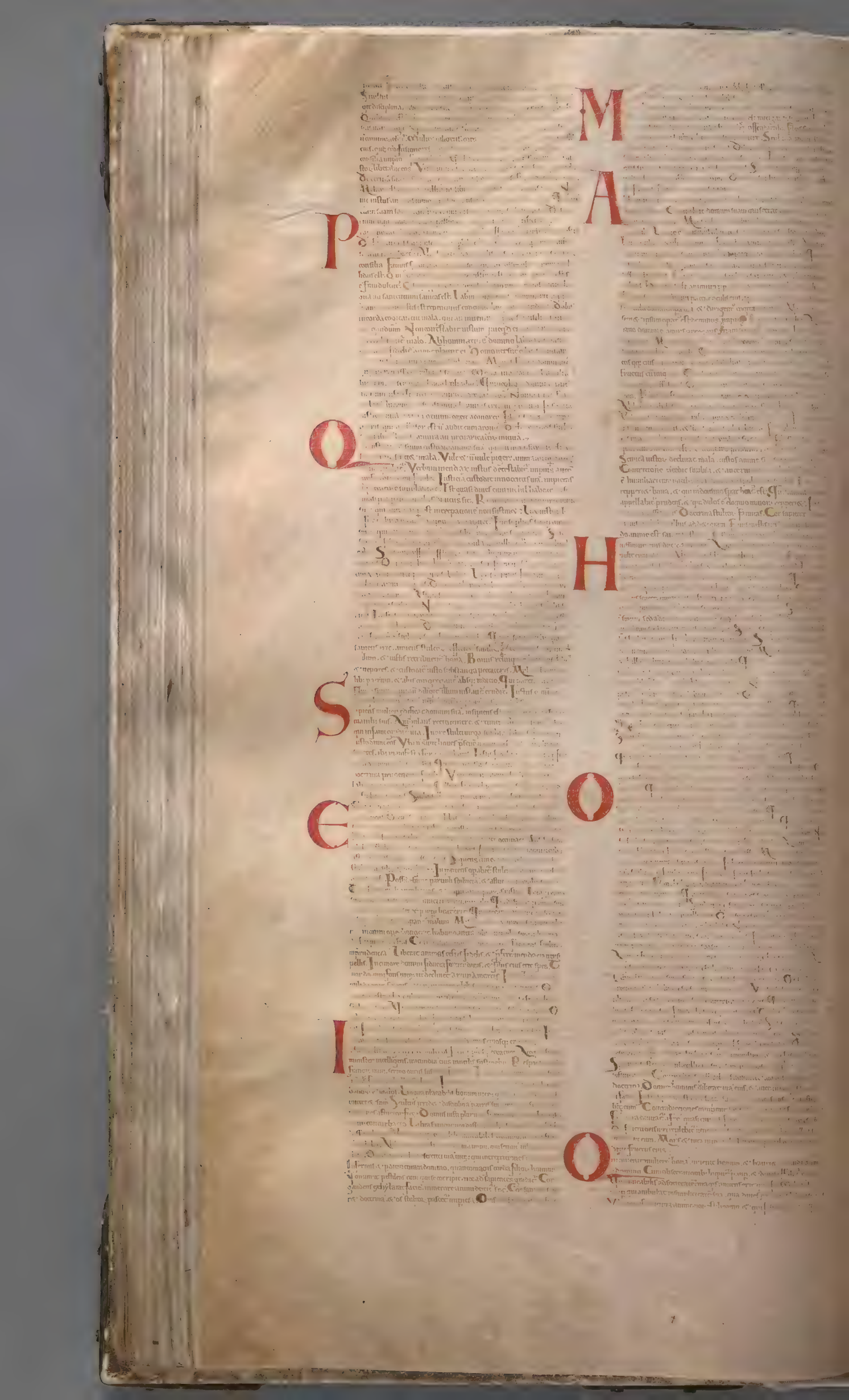

Fili mi, ne subplantaueris oppressus eius, & ne corruas in tempore suo. Custodi ut ades, & uinum bibe, & pauper eris. Noli diligere uinum, ne egeas. Vinum & mulieres apostatare facient sapientes, & arguent in operibus suis stultos. Qui adhæserit meretricibus, erit socius illius, & imputrescet. Vermis & putredo hæreditabunt eum, & exaltabitur in capite stultorum. Qui cito credit, levis est corde, & minorabitur. Qui delectatur in malis, condemnabitur in sanguine suo. Qui autem odit correptiones, minuetur. Qui odit loquacem, parcior erit, & non minorabitur bonis. Qui detrahit amico suo, insidiatur illi. Qui amicum fatigat, non habebit eum amicum. Fili mi, in mansuetudine tua opera tua perfice, & super omnem hominem gloriosum eris. Qui sapiens est corde, recipiet præcepta, & qui stulte loquitur, corruet. Qui festinat ambulare, offendet pede. Est qui cadit propter inopiam, & est qui cadit propter abundantiam. Qui festinus est ad dandum, levis est corde, & minorabitur. Qui sedet in convivio alterius, non sit cibus eius in primis. Qui multa loquitur, horrebit animam suam, & cui assentiunt, odio habebit. Qui autem possessor animæ suæ est, custodit illam. Non irascatur amico suo, qui habitat cum illo in bono. Non contendas cum homine linguoso, & non componas ligna tua cum illo. Non reprehendas hominem cum reversus fuerit a peccato, est enim ex illis qui retribuunt. Non loquaris verbum parvum stulto, ne vadas et dicat tibi male de genere tuo. Non loquaris cum homine malo, ne forte revelet stultitiam tuam, et in opprobrium tuum. Non ludas cum homine stulto, ne forte contristet te. Non des locum homini stulto, ne forte irascatur tibi. Non ridebis cum homine stulto, ne forte contristeris. Non loquaris cum homine stulto, ne forte irascatur tibi. Non ridebis cum homine stulto, ne forte contristeris. Non loquaris cum homine stulto, ne forte irascatur tibi. Non ridebis cum homine stulto, ne forte contristeris.

Fili mi, ne subplantaueris oppressus eius, & ne corruas in tempore suo. Custodi ut ades, & uinum bibe, & pauper eris. Noli diligere uinum, ne egeas. Vinum & mulieres apostatare facient sapientes, & arguent in operibus suis stultos. Qui adhæserit meretricibus, erit socius illius, & imputrescet. Vermis & putredo hæreditabunt eum, & exaltabitur in capite stultorum. Qui cito credit, levis est corde, & minorabitur. Qui delectatur in malis, condemnabitur in sanguine suo. Qui autem odit correptiones, minuetur. Qui odit loquacem, parcior erit, & non minorabitur bonis. Qui detrahit amico suo, insidiatur illi. Qui amicum fatigat, non habebit eum amicum. Fili mi, in mansuetudine tua opera tua perfice, & super omnem hominem gloriosum eris. Qui sapiens est corde, recipiet præcepta, & qui stulte loquitur, corruet. Qui festinat ambulare, offendet pede. Est qui cadit propter inopiam, & est qui cadit propter abundantiam. Qui festinus est ad dandum, levis est corde, & minorabitur. Qui sedet in convivio alterius, non sit cibus eius in primis. Qui multa loquitur, horrebit animam suam, & cui assentiunt, odio habebit. Qui autem possessor animæ suæ est, custodit illam. Non irascatur amico suo, qui habitat cum illo in bono. Non contendas cum homine linguoso, & non componas ligna tua cum illo. Non reprehendas hominem cum reversus fuerit a peccato, est enim ex illis qui retribuunt. Non loquaris verbum parvum stulto, ne vadas et dicat tibi male de genere tuo. Non loquaris cum homine malo, ne forte revelet stultitiam tuam, et in opprobrium tuum. Non ludas cum homine stulto, ne forte contristet te. Non des locum homini stulto, ne forte irascatur tibi. Non ridebis cum homine stulto, ne forte contristeris. Non loquaris cum homine stulto, ne forte irascatur tibi. Non ridebis cum homine stulto, ne forte contristeris.

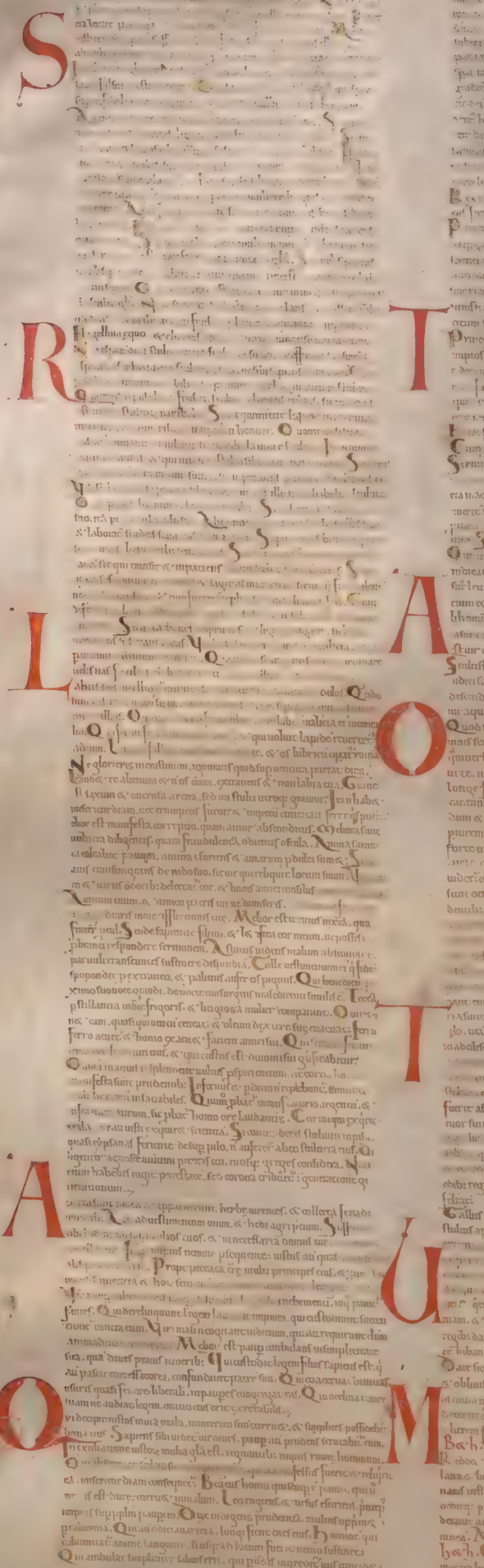

caph. Lamech.

Vñ.

Explicit liber proverbiorum salomonis.

INCIPIT LIBER ECCLESIASTES QVI DICIT CELE HIC LIBER HABET XXX. CAPITULA VERS

VERBA ECCLESIASTES FILII DD REGIS ISRAHEL

IOSUE

IUDICUM

SAMUEL

REGUM

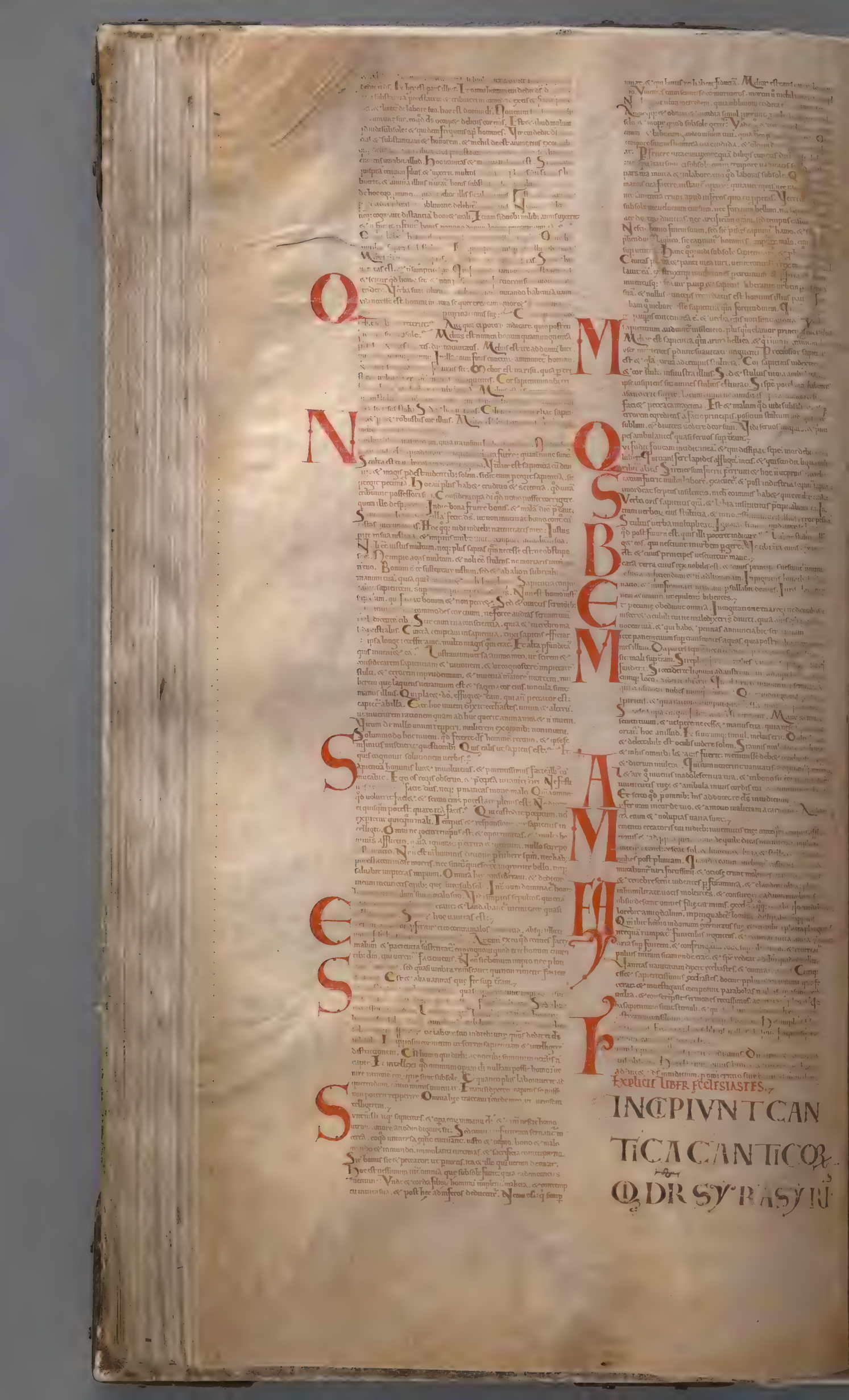

Explicit liber ecclesiastes.

INCIPIVNT CAN
TICA CANTICOR
QDRSYRASYR

SCV

LEC

MEOSCVLPORI

SVI QVIA MELIOR

SVNT VBA TVA

VNO FRAGLANIA

unguenta tua optimis. O leum effusum nomen tuum, ideo adolescen
tule dilexerunt te. Vox eccle ad xpm. Trahe me post te, curremus
simul in odorem unguentorum tuorum. Vox fidelium ad dilectum. Introduxit me
me rex in cellaria sua. Lętabimur & exultabimur in te, memores ubera
rum tuorum super vinum. Recti diligunt te. Vox synagoge. Nigra sum sed
formosa filię hierlm, tentoria cedar, sicut pelles salomonis. Vox
gentis. Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol. filii
matris mee pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in vineis,
vineam meam non custodivi. Vox ecclie ad xpm. Indica mihi quem diligit
anima mea, ubi pascat, ubi cubet in meridie, ne vagari incipiam post greges
sodalium tuorum. Vox xpi ad ecclesiam. Si ignoras te o pulchra inter
mulieres, egredere & abi post vestigia gregum, & pasce hedos tuos
iuxta tentoria pastorum. Equitatui meo in curribus pharaonis as
similavi te amica mea. Pulchre sunt genę tue sicut turtur, collum tuum
sicut monilia. Vox amicor. Murenulas aureas faciemus tibi, aureos
margaritis. Vox ecclie. Cum esset rex in accubitu suo, nardus
meus dedit odorem suum. Fasciculus murre dilectus meus mihi, inter ubera
mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus mihi, in vineis engaddi.
Vox xpi. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui
columbarum. Vox ecclie. Ecce tu pulchr es dilecte mi, & decor.
Lectulus noster floridus, tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra
cypressina. Vox xpi. Ego flos campi, & lilium convallium. Sicut lilium
inter spinas, sic amica mea inter filias. Vox ecclie. Sicut malum inter
ligna silvarum, sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desi
deraveram sedi, & fructus illius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in
cellam vinariam, ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus stipate
me malis, quia amore langueo. Levet sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Vox xpi. Adjuro vos filię hierlm per capreas
cervosque campi, ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam quoadusque
ipsa velit. Vox dilecti. Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles.
Similis est dilectus meus capreę hinnuloque cervo. Ecce iste stat post parie
tem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Ecce dilectus meus
loquitur mihi. Surge propera amica mea, columba mea, formosa mea, & veni.
Iam enim hyemps transiit, imber abiit & recessit. Flores apparu
erunt in terra nostra, tempus putationis advenit. Vox auditur turturis in
terra nostra. Ficus protulit grossos suos, nunę florentes dederunt odorem.
Vox xpi. Surge amica mea speciosa mea, & veni, columba mea in fo
raminibus petre, in cavernis macerię. Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua
in auribus meis. Vox eccle ad xpm. Veni dilecte mi egrediamur in agrum,
Capiamus nobis vulpes parvulas, que demoliuntur vineas, nostra vinea floruit.
Floruit. Vox ecclie. Dilecti mihi & ego illi q pascitur inter lilia donec aspi
ret dies & inclinentur umbre. Revertere simulet ebo dilecte mi capree
aut hinulo cervorum super montes bether. Vox ecclie de quęrendo; Inveni
quem diligit anima mea, quem quęsivi in lectulo meo nocte, quem diligit anima mea, quęsivi illum & non inveni.
Surgam & circuibo civitatem in vicis & platęis, quęram quem diligit
anima mea. Invenerunt me vigiles q custodiunt civitatem. Festi
de expositione. Num quem diligit anima mea vidistis. Paululum cum
pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam
donec introducam illum in domum matris mee, & in cubiculum genitricis mee.
Spōse ad sponsam. Adjuro vos filię hierlm per capreas cervosque campi, ne
suscitetis neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit. Synagoga
ad xpm. Quę est ista quę ascendit de deserto sicut virgula fumi, ex aro
matibus myrrhe & thuris, & universi pulveris pigmentarii. Vox ecclie.
Ecce lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis israel
universi tenentes gladios & ad bella doctissimi. Unusquisque ensis super
femur suum, propter timores nocturnos. Feretrum fecit sibi salomon de
ligno libani. Dixit dies. Columnas eius fecit argenteas, reclinatorium
aureum, ascensum purpureum, media caritate constravit, propter filias hierlm.
Vox ecclie dixit. Egredimini & videte filię syon regem salomonem:
in diademate quo coronavit eum mater sua in die desponsationis illius, & in die
letitie cordis eius. Xpe quem diligit anima mea, qui pascis
in cubili in columbaru. absq; eo dormiscent laxe: Capilli capitis eius,
grex caprarum, quę ascendere demonte galaad. Dentes eius sicut grex
tonsarum, quę ascendere de lauacro. Omnes gemelli fetibus, & sterilis non
est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce:
Sic spacium malorum punicorum tuorum absq; eo quod introrsum latet.
Sicut turris davidica collum tuum, quę edificata est cum propugnaculis. Mille
clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Duo ubera tua sicut duo
hinuli capree gemelli, qui pascuntur in liliis. donec aspire dilecte & assimilare
umbre. Sponsus de sponsa ad Vadam ad montem myrre, & ad collem thuris.
[illegible] pulchra es amica mea, & macula non est in te.
[illegible] sponsa mea, veni de libano veni. Coronaberis de capite
amana, de vertice sanir & hermon, de cubilibus leonum, de montibus par
dorum. [illegible] soror mea sponsa, vulnerasti cor meum [illegible] uno
oculorum tuorum. & mutio crine colli tui. Quam pulchre sunt mamme tue so
ror mea sponsa, [illegible] lebrorum ubera tua uno, & odor unguentorum super omnia
aromata. [illegible] favus stillantes labia tua sponsa, mel & lac sub lin
gua tua, & odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Hortus conclusus soror mea spon
sa, ortus conclusus fons signatus. [illegible] missiones tue paradysus malorum pomi
corum cum pomorum fructus: Cypri cum nardo. nardus & crocus, fistula & cas
momum cum universis lignis libani, myrra & aloe cum universis primis unguen
tarii. Fons hortorum, puteus aquarum viventium, que fluunt impetu de li
bano. Xpe ad sponsam. Surge aquilo & veni auster: perfla hortum meum
& fluent aromata illius. Ecclia ad xpm dicit. Veniat dilectus meus
in hortum suum, ut comedat fructum pomorum suorum. Xpe dicit. Veni in hortum
soror mea sponsa, messui myrrham meam cum aromatibus meis. Comedi favum
cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite amici mei, bi
bite & inebriamini karissimi. Cogitationes cordium meorum sicut [illegible]
Vox dilecti mei pulsantis. Aperi mihi soror mea, amica mea, columba
mea, immaculata mea, quia caput meum plenum est rore: & cincinni me
[illegible] Expolivi tunicam meam, quomodo
inquinabo illam. Introduxit me quo in [illegible] balsami. Vox ecclie ad
Dilectus mihi misit manum suam per foramen, & venter meus intremuit ad tac
tum eius. Sponsa ad sponsum ipsa. Surrexi ut aperirem dilecto meo, mirra au
tem stillaverunt myrrham, & digiti mei pleni myrra probatissima. Pessulum
ostii mei aperui dilecto meo, at ille declinaverat atque transierat. Ani
ma mea liquefacta est ut locutus est. Quesivi eum & non inveni illum, vocavi
& non respondit mihi. Invenerunt me custodes qui circumeunt civitatem
verberaverunt me & vulneraverunt me, tulerunt pallium meum a me custodes murorum.
Adjuro vos filię hierlm, si inveneritis dilectum meum, ut annuntietis ei
quia amore langueo. Vox synagoge. Qualis est dilectus tuus ex dilecto,
o pulcherrima mulierum. Qualis est dilectus tuus ex dilecto, qua sic
adjurasti nos. Vox ecclie de xpo. Dilectus mihi candidus & rubicundus,
electus ex milibus: Caput eius aurum optimum, comę eius sicut elate
palmarum, nigre quasi corvus. Oculi eius sicut columbe super rivulos aqua
rum, que lacte sunt lotę, & resident iuxta fluenta plenissima. Genę illius
sicut areole aromatum, consite a pigmentariis. Labia eius lilia distil
lantia myrrham primam. Venter eius eburneus distinctus sapphiris. Crura illius columne
marmoree, que fundate sunt super bases aureas. Species eius ut libani
ni, electus ut cedri. Guttur illius suavissimum, & totus desiderabilis.
Talis est dilectus meus, & iste est amicus meus filię hierlm. Vox synagoge ad ecclesiam.
Quo abiit dilectus tuus, o pulcherrima mulierum. Quo declinavit di
lectus tuus, & quęremus eum tecum. Vox ecclie. Dilectus mihi descendit
in hortum suum ad areolam aromatum, ut pascatur in hortis & lilia colligat.
Ego dilecto meo & dilectus mihi, qui pascitur inter lilia. Vox synagoge ad ecclesiam.
Pulchra es amica mea, suavis & decora sicut hierlm, terribilis ut castrorum
acies ordinata. Averte oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fecerunt:
Capilli tui sicut greges caprarum, que apparuerunt de galaad. Dentes
tui sicut greges ovium, que ascenderunt de lavacro. Omnes gemelli fe
tibus, & sterilis non est in eis. Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum
dulce. Sicut fragmen mali punici sic genę tuę absq; occultis tuis. Sexa
ginta sunt reginę, & octoginta concubinę, & adolescentularum non est
numerus. Vox ecclie ad eccliam. Una est columba mea perfecta mea, una est
matris sue, electa genitrici sue: Viderunt eam filię & beatissimam
predicaverunt reginę & concubinę, & laudaverunt eam. Quę est ista quę
progredit quasi aurora consurgens, pulchra ut luna electa ut sol, terribilis
ut castrorum acies ordinata. Vox ecclie ad synagogam. Descendi in hortum meum ad nucum
us, ut viderem poma convallium, & inspicerem si floruisset vinea & germinas
sent mala punica. Nescivi anima mea conturbavit me propter quadrigas am
minadab. Synagoga ad ecclesiam. Revertere revertere sunamitis, revertere revertere
ut intueamur te. Vox synagoge. Quid videbis in sunamite, nisi choros castrorum. Vox ecclie ad xpm. Quam pulchri sunt gressus tui, in calceamentis
filia principis. Iuncturę femorum tuorum sicut [illegible] monilia, quę fabricata sunt
manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis, nunquam indigens poculo.
Venter tuus sicut acervus tritici, vallatus liliis. Duo ubera tua sicut duo
hinuli gemelli capree. Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sic
piscine in esebon que sunt in porta filię multitudinis. Nasus tuus sicut
turris libani, que respicit contra damascum. Caput tuum ut carmelus &
comę capitis tui sicut purpura regis vincta canalibus. Quam pulchra es & quam
decora carissima in deliciis. Statura tua assimilata est palmę, & ubera
tua botris. Dixi. Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius
Et erunt ubera tua sicut botri vineę, & odor oris tui sicut malorum. Guttur
tuum sicut vinum optimum. Ecclia de xpo die. Dignum dilecto meo ad
potandum, labiisq; & dentibus illius ruminandum. Ego dilecto meo
& ad me conversio eius. Veni dilecte mi egrediamur in agrum immoremur
in villis. Mane videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica, ibi dabo ubera mea,
Mandragore dederunt odorem in portis nostris. Omnia poma nova &
vetera dilecte servavi tibi. Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera ma
tris mee, ut inveniam te foris & deosculer te & iam me nemo despiciat.
Apprehendam te, & ducam te in domum matris mee, ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum ma
lorum granatorum meorum. Levet sub capite meo, & dextera illius amplexa
bitur me. Ecclia ad xpm. Adjuro vos filię hierlm, ne suscitetis neque evigi
lare faciatis dilectam donec ipsa velit. Respondet synagoga ad ecclesiam.
Quę est ista quę ascendit de deserto deliciis affluens, innixa super dilectum
suum, sub arbore mala suscitavi te, ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix
tua. Ecclia ad xpm. Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum
super brachium tuum, quia fortis est ut mors, dilectio, [illegible] emulatio,
Lampades eius lampades ignis [illegible] atque vehe
mentes. [illegible] aquę multe non potuerunt extinguere caritatem, nec flumina obruent illa. Si dederit
homo substantiam domus sue pro dilectione, [illegible] quasi nihil despiciet eam. Soror nos
tra parvula, & ubera non habet: Quid [illegible] soror nostra in die
quo alloquenda est. Si murus est edificemus super eum propugnacula ar
gentea. Si ostium est, compingamus illud tabulis cedrinis. Respondet ecclia.
Ego murus & ubera mea sicut turres, ex quo facta sum coram eo quasi pacem
reperiens. Synagoga ecclie. Vineam fuit pacifico in qui habet pplos.
tradidit eam custodibus: Unusquisque pro fructu eius mille argenteos, Xpe dic.
Vinea mea coram me est. Mille tibi pacifici, & ducenta his qui custodiunt
fructum eius. Iuxta [illegible] Quę habitas in hortis amici auscultant, fac me
audire vocem tuam. Fuge dilecte mi & assimilare caprę hinuloque cervo
rum super montes aromatum. Explicit Sirasyris.

INCIPIT LIBER SAPIENTIÆ SALOMONIS

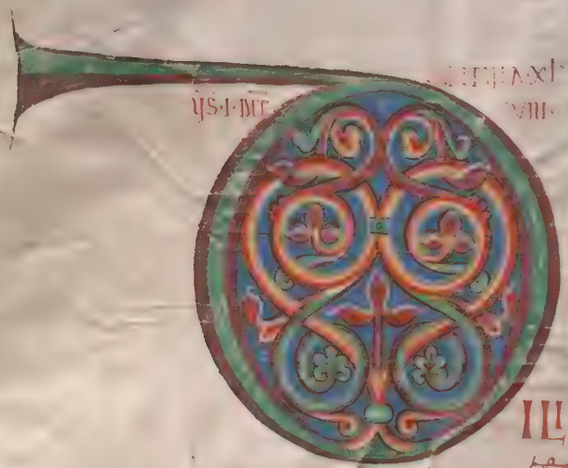

DILIGITE IUSTICIAM QUI IUDICATIS TERRAM. SENTITE DE DOMINO IN

Diligite iustitiam qui iudicatis terram. Sentite de domino in bonitate, et in simplicitate cordis quærite illum. Quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum, apparet autem his qui fidem habent illi. Peruersæ enim cogitationes separant a deo, probata autem uirtus corripit insipientes. Quoniam in malignam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sanctus enim spiritus disciplinæ effugiet fictum, et auferet se a cogitationibus, quæ sine intellectu, et corripietur a superueniente iniquitate. Benignus est enim spiritus sapientiæ, et non liberabit maledicum a labiis suis. Quoniam renum illius testis est deus, et cordis illius scrutator est uerus, et linguæ eius auditor. quia spiritus domini replebit orbem terrarum, et hoc quod continet omnia scientiam habet uocis. Propterea qui loquitur iniqua non poterit latere, nec præteriet illum corripiens iudicium. Inquisitio enim impii erit ex cogitationibus illius, quoniam auris zeli audit omnia, et tumultus murmurationum non absconditur. Custodite ergo uos a murmuratione quæ nichil prodest, et a detractione parcite linguæ; quia sermo obscurus non ibit inanis, os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare mortem in errore uitæ uestræ, neque adquiratis perditionem operibus manuum uestrarum, quia deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione uiuorum. Creauit enim ut essent omnia, et sanabiles fecit nationes orbis terrarum. Non est illis medicamentum exterminii, nec inferorum regnum in terra. Iustitia enim perpetua est, et immortalis est. Impii autem manibus et uerbis accersierunt illam, et æstimantes illum amicam defluxerunt, et sponsionem posuerunt ad illam, quoniam digni sunt qui sunt separate illius.

Dixerunt enim apud se non recte cogitantes. Exiguum et cum tedio est tempus uitæ nostræ, et non est refrigerium in fine hominis, et non cognitus quis reuersus est ab inferis, quia ex nichilo nati sumus, et post hæc erimus quasi non fuerimus, quia fumus est afflatus in naribus nostris, et sermo modicus motus ad custodiendum cor nostrum, et cum defecerit, cinis erit corpus, et spiritus effluet tamquam mollis aer, et transibit uita nostra sicut uestigium nubis, et sicut nebula dissoluetur, quæ fugata est radiis solis, et a calore illius aggrauata. et nomen nostrum obliuionem accipiet per tempus, et nemo memoriam habebit operum nostrorum. Venite ergo et fruamur bonis quæ sunt nobis, et utamur creatura tamquam in iuuentute celeriter. Vino pretioso et unguentis nos impleamus, et non prætereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant, nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo nostrum sit exsors luxuriæ nostræ, relinquamus signa lætitiæ in omni loco, quoniam hæc est pars nostra, et hæc est sors. Opprimamus pauperem iustum, et non parcamus uiduæ, nec uereamur ueterem canitiem plurium annorum. Sit autem fortitudo nostra lex iustitiæ, quod enim infirmum est inutile inuenitur. Circumueniamus iustum, quoniam inutilis nobis est, et contrarius est operibus nostris, et improperat nobis peccata legis, et diffamat contra nos peccata disciplinæ nostræ. Promittit se scientiam habere dei, et filium dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum. Grauis est etiam nobis intuitu ad uidendum, quoniam dissimilis est aliis uita illius, et immutati sunt uiæ eius. Tamquam nugatores æstimati sumus ab illo, et abstinet se a uiis nostris tamquam ab immunditiis, et præfert nouissima iustorum, et gloriatur patrem se habere deum. Videamus ergo si sermones illius sint ueri, et temptemus quæ eueniunt in nouissimis illius, et sciemus quæ sit mansuetudo illius, et patientia quæ circa illum est. Contumelia et tormento interrogemus eum, ut sciamus reuerentiam illius, et probemus patientiam eius.

Morte autem iniusta damnemus eum pessimam, erit enim respectus animabus illius. Hæc cogitauerunt et erauerunt, et excæcauit eos malitia eorum, et nescierunt sacramenta dei, neque mercedem speraverunt iustitiæ, nec iudicauerunt honorem animarum sanctarum. quia deus creauit hominem inexterminabilem, et ad imaginem suæ similitudinis fecit illum. Invidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarum, imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.

Iustorum autem animæ in manu dei sunt, et non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori, et æstimata est afflictio exitus illorum, et quod a nobis est iter exterminium, at illi sunt in pace. Etenim si coram hominibus tormenta passi fuerint, spes illorum immortalitate plena est. In paucis uexati in multis bene disponentur, quia deus tentauit illos, et inuenit illos dignos se. Tamquam aurum in fornace probauit eos, et quasi holocausti hostiæ accepit illos, et tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iusti, et tamquam scintillæ in arundineto discurrent. Iudicabunt nationes et dominabuntur populis, et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo intelligent ueritatem, et fideles in dilectione requiescent in illo, quoniam gratia et misericordia est electis eius, et inspectio est sanctis illius. Iniusti autem secundum quæ cogitauerunt recipient pœnas, qui neglexerunt iustum et a domino recesserunt. Sapientia enim et disciplina aut abiecta infelix est spes illorum, et labores sine fructu, et inhabilia opera illorum. Mulieres eorum insipientes sunt, et nequam filii eorum. Maledicta creatura illorum, quia felix sterilis et incoinquinata quæ nescit torum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum. Et spado qui manu sua non operatus est iniquum, nec cogitauit contra fidem pessimam, dabitur enim illi donum fidele, et sors acceptissima templo domini habebit. Bonorum enim claræ sunt fatigationes, et radix prudentiæ non deficiet. Filii autem adulterorum imperfecta erunt, et de semine iniquorum exterminabitur. Etsi longæue uita non erit in doctrina, et extrema senectus sine honore, nec canities senectus est, sed prudentia hominis, et ætas senectutis uita immaculata. Placens deo factus est dilectus, et uiuens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, et inconstantia concupiscentiæ transuertit sine malitia. Consummatus autem in breui explebit tempora multa. placita enim erat deo anima illius, propter hoc festinauit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem uidentes et non intellegentes nec ponentes in præsenti quoniam gratia dei et misericordia in sanctos eius, et respectus in electos eius. Condemnat autem iustus mortuus uiuos impios, et iuuentus celeriter consummata multa tempora. Placita enim erat deo anima illius, propter hoc festinauit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem uidentes et non intellegentes nec ponentes in præsenti quoniam gratia

CIPIT SAPIENTIA

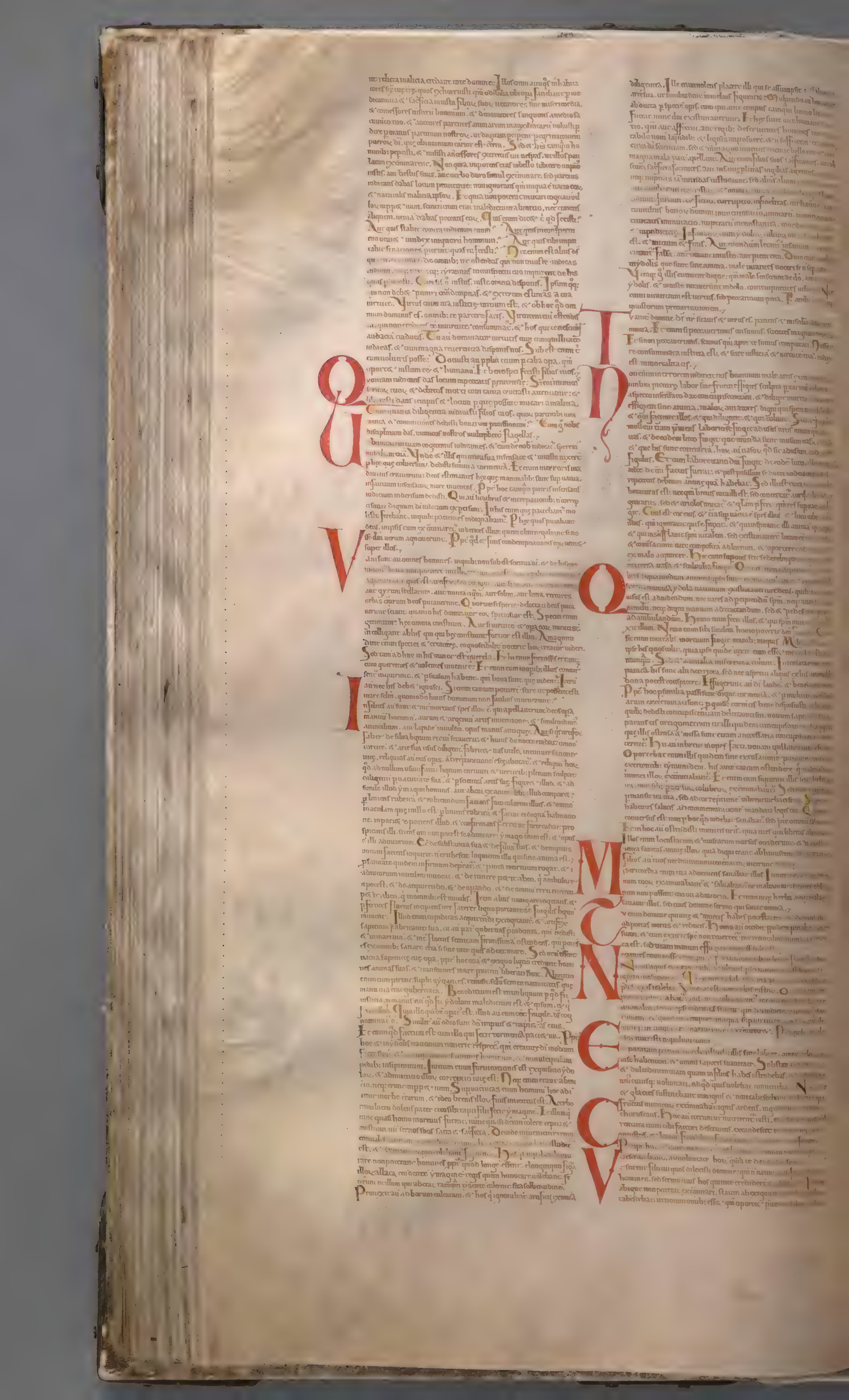

PROLOGVS·IN LIBRVM·IHESV· FILII·SYRAH ·

MVLTORVM NOBIS ET MAGNORVM

IS

SA

PIENTIA·A DNO· DEO·EST·ET CVM·ILLO·FVIT· SEP·ET·E·AN·EW·

creata est sapientia. & mell ecruit prudentia ab eo. Fons sapientie verbum dei in excelsis. & ingressus illius mandata eterna. Radix sapientie cui revelata est. & astricta illius quis agnouit. Disciplina sapientie cui revelata est. & manifestata. & multiplicauit eam ingressus illius quis intellexit. Unus est creator altissimus omnipotens. & potens. & magnificus rex timendus nimis. Sedens sup thronum illius. & dominans. Ipse creauit illam spiritu. & vidit & dinumerauit eam. & mensus est. & effudit illam sup omnia opera sua. & sup omnem carnem secundum donum suum p̃bet illam diligentibus se. Timor domini gloria & gl̃auio. & letitia. & corona exultationis. Timor domini delectabit cor. & dabit letitiam & gaudium in longitudine dierum. Timenti dñm bene erit in nouissimis. & in die defunctionis sue benedicetur. Principium dilectus dei honorabilis sapientia. Iub: ait apparuerunt mihi. dilexi eam ab adolescentia mea. & quesiui eam a puella mihi. & fui quasi amator illius. & in pulchritudine magnificauit illam. & in mulieribus non creatus. & in fidelibus aquosissimus. Timor domini lucida & clara. & lucerna. & corona exultationis. Timor domini delectabit cor. & dabit letitiam & gaudium in longitudine dierum. Timenti dñm bene erit in nouissimis. & in die defunctionis sue benedicetur. Principium dilectus dei honorabilis sapientia. Iub: ait apparuerunt mihi. dilexi eam ab adolescentia mea. & quesiui eam a puella mihi. & fui quasi amator illius. & in pulchritudine magnificauit illam. & in mulieribus non creatus. & in fidelibus aquosissimus. Timor domini gloria & gl̃auio. & letitia

Subice humerum tuum & porta illam, & ne adgrauescat uinculis illius.
In omni memoria tua time ab illam, memor ut arcte uia seruabis ea. Iuxta
quod dilige illam, & manifestabit tibi, & conuenient facient, ne derelinquas ea.
Iugiter illam, & manifestabit tibi, & conuenient facient, ne derelinquas ea.
Iugissimus enim inuenies requiem mea, & conuertet te mobilem tationem
& erunt te compedes eius in protectione fortissimum, & mirabiles uirtutes, &
in quies illius in stolam gle. O cor enim uite est illa, & anima illius
allegratio saluationis. Stolam gle induet eam, & corona gaudii ornabit super
imum sapientes erit. Si inclinaueris aurem tuam, & excepies doctrina, & ero
sapientes eris. Si inclinaueris aurem tuam, & excepies doctrina, & ero
sapientes eris. Si multitudine pbi bonorum, prudentium sta
bilis sapientes illos, ex corde communicare, & omne narratione di possibilis
audire, & uerba laudis non effugiant te. Et si audieris sensatum, e
gilla ad illum, & gratius eius, illuc & ceteri pbi eius. Coge tuum
amicum in receptu habe di, & in mandatis illius maxime assiduus esto,
& ipse diabet tibi cor, & unicuique tua sapientes dabit tibi.
Ne mireris in malis abstine. Non seminet mala insidiet malitie, & in meret a
deo malo abstine. Non seminet mala insidiet malitie, & in meret a
uisperpetuam. Noli querere ab homine ducatum, neq; a rege cathedram
honoris.
Ante iustificet ante dominum, qm a quitur cordis ipse est, & peruet rege
uoluntes audeti sapiens. Noli querere fieri iudex, nisi ualeas uirtute
irrumpere & imputatet, ne forte excomunicat facient tua poenas, & pona
scandalum in a qlitate tua. Non peruet iniquitatibus curatus, nec
te immittat in populum, neq; alliget duplicia peccato. Ne eni tuo
ctis michi immunis. Noli ee pusillanimis in anima tua, ex oure & face
clemosina non despicias. Ne dicas immultitudine iniquitatis meae, respi
cies dr, & offerente me dis altissimo sacrificia munera mea. Non re
uideat homo in malitia cordis in anime, est enim qui humiliat & ex
altat, circumspector dr.
Noli amare mendacium ad insultem tuum, neq; in amicum simulate facia.
Noli uelle mentiri omne mendacium, assimilat enim illud ire & gloria.
Noli uelle mentiri omne mendacium, assimilat enim illud ire & gloria.
Noli uerbo sul ee immultitudine pbi bonorum, & non ueret uerbu tua
oratione. Non oderit laboriosa opa, & rusticatione ab altissimo ere
atam. Non ee repuet in multitudine indisciplinatus, memento ire
qm non dabit. Humilia ualde spm tuum, qm ultionem carnis impii
ignis, & uermes. Noli praticari in amicum pecunia differenti, neq;
fidere in certissimum aurro sperenti. Noli discedere a multitudine sensata,
& bona, quam sortie es in timore dei, gratia enim uerecundie illius
super illorum.
Non laedas seruum operante in ueritate, neq; mercenarium dante animam
suam. Seruus sensatus sit tibi, & electus quasi anima tua, non defrau
des illi libertate, neq; inopem derelinquas illum. Pecora, ubi sunt,
discerne illis, & si sunt tibi ia pfecta ee, a pascere.
Si tibi sunt tibi sunt crudiliosi, & curua illos, a puericia illos, fabe ubi sunt
ferua corpus illorum, & non ostendas hylarem faciem tuam ad illas.
Multe fidam, & grande opus pfecerit, & homini sensato da illam.
Mulier timens deum, secum animam suam ne pieras illam, & obedit non
credas te in meo corde.
Honora patrem tuum, & gemitus matris tue ne obliuiscaris. Memento
qm nisi per illos non fuisses, & retribue illis quomodo & illi tibi,
in eod, anima tua time dm, & sacerdotes illius sanctifica, In omni uirtute
tua dilige eum, qui fecit te, & ministros eius non derelinquas illum. In honora
dm ex toda anima tua, & honorificat sacerdotes, & purga te cu bra
chius. Da illi partem sic mandatum est tibi primitiarum, & purgatio
& benedictio manuum tuarum & honorificat sacrificium sanctificationis, & offert dno. munera sancta, & pauperibus porrige
manum tua, & pfecta, ppiciatio & benedictio tua, gratia dei tuis.
In conspectu omnis uiuentis.
Et mortuo non phibeas gratiam. Non desis plorantib; in consolatione
& cum lugentibus; ambula. Non te pigeat infirmum, ex his
enim in dilectione firmabris. In omnibus opib; tuis memorare nouis
simata tua, & in eternum non peccabis.
Cum luget cum homine peccatore, ne forte incidas inimicus illius. Non
contendas cum uiro locupleti, ne forte contra consistat licet ei.
Multos enim perdidit aurum & argentum, & usq; cor regum extendit
& conuertit. Non luget cum homine iniquato, & non structe in
nem cuius lingua. Non communicet homini indocto, ne male dep getie
tua loquatur. Ne despicias hominem auertentem se a peccato, neq; insppe
ri. Memento qm in correptione omnes simul, ne spnas hominem in tua
senectute, & enim ex nobis senescimus.
Oli de morte memori cui gaudere, scient qm omi mortis, & ingaudium
nolumus uenire. Ne despicias narrationem pbi bentem, sapientium,
& in uerbis illius conuersare. Ab ipsis enim discet doctrina intellect,
& seruire magnatis sine querela. Non te pereat narratio seniores, pi
enim didicerunt a patribus suis, qm a ipsis discet intellectum, & in tem
pore necessitatis dabit responsum. Non incendas carbones peccatore,
ne arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatoris illius.
Contra facie stes contumelioso, ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli
seruare hominis furtum eo. Si insentueris, quasi pdrum habes.
Si ponas tu iniuriate tua, & si ipponderis, quasi restituent tibi.
Non iudices contra iudicem, qm secm qd dignum est iudicat. Cum an
date non eat iniqua, ne forte grauet mala sita inee. Ipse enim sedit ut
limare tua iudex, & simul cum tua tua a illius pibus. Cum tacuerit
facies tyra. & cum audaxe non erit indefectum, qui quasi nichil e ante
illum sanguis. & ubi non est admiratorium ede, & ee. Cum fatuis ne consiliu
habeat, non enim poterunt diligere nisi qui placent. Cum extraneo
ne facias consiliu ne sciat ea quis parta. Non omni homini confidas
ne forte ee, ne forte inseruet & gratia illam, & commutet ee tibi.
Cum zelet mulier & simul tui, ne ostendas fiat re malicium doctrine neqm.
Ne dimittas in potestate mulierem qui ne ingrediat & murmuret tua, &
consumat tui. Ne respicias ad mulierem malitiosa, ne forte incidas in laqo
illius. Cum falsatore ne assidueas, si nec audeas illa, ne forte peat efficacia
illius. Ubique ne occupiteas, ne forte scandalizet, ne dolore illius.
Ne dimittas fortem carnis tuum a tuam in nullo, ne pdat te &, hereditate
tuam. Nolite cum spicere uicinis circumsis, nec obseruet insidiatri
illius. Nuptiare fratrem tua, & mulierem compella, & ni circumspiciat spe
cie alienam. Propter enim spicere mulierem multa pierunt, & hoc concu
piscentia sicut ignis exardescit. Omnis mulier, quae fornicaria, ab
sterunt immunda conculcabit. Specie mulieris alienae multi immunda,
in ipso sermone. Colloquium cum illius & ipsi non exardescit. Cum aliena
mulierem ne edeat omnino, nec accumbat cum ea super culcitam. Non alienet
ea illa munus, ne forte declines, cor tuum in illa, & in sanguine tuo labaris in perditione.
Veterum antiquum, nouus cui noueris similis illi. Vinum nouum,
amicus nouus, & ueteratus, & cum suauitate bibes illud. No zelet
illam & opes peccatoris, noui enim est q fiunt subuersio.

Non placeat tibi iniuria iniustor, sicut qui usq; ad inferos non
placebit impius. Non ee abesto ab homine potestatem habente oci
dendi. Et non suspicabere ti timore mortis, & si accesseris ad illum,
noli aliqd committere, ne forte auferat tuam tua. Communionem
mortis scito, qm iminendo laqueo, in gredieris, & sup dolentia arma
ambulabit. Secundum iuramentum tua, cauee ee a proximo tuo, & cii sapien
tib; & prudentib; tracta.
In multis sint tibi consuetudines, & in timore dei sit tibi qd tacito. Ee ultentis tu
ubi negotiatus di, & omnis narratio tua in precepta altissimi. In mentib;
archeis in opa laudabunt, & in precepta ppti in sapientia sermonis sui.
In sensu & seruatio uerbum, Terribilis est in minatione sua homo iniquus,
& conteret multe in uerbo suo odibilis erit.
Videe sapiens ne dicabis pplin simi, & principatus sensatus stabilis erit.
Secundum iudicem pplin tui, & magistri eius, & qualis rector e ciuita
tis, talis & inhabitatores mea. Rex insipiens pdet pplin sum,
& ciuitates inhabitabuntur p sensum prudentium. In manu di pote
stas terre, & in tempore utilem imquitas generum, & ut lem rectorem in
tempus super habit illam. In manu dei potestas hominis, & super
faciem scribe imponet ei suam. Omni iniquitate proximi ne memine
ris, & nichil agas in ira illius. Odibilis coram deo est & ab ho
minibus superbia, & execrabile omni in iniquitas generum. Regnum
a gente in gente uertit propter iniustitias & iniurias, & contumelias
& diuersos dolos.
Nichil est auaro nichil est scelestius. Quid superbit terra & cinis, nichil est iniqs
qm amare pecunia, hic enim anima sua uendit habet: qm in uita sua p
iecit in uisa sua. Omni patenti ab breui uita, languor plector qui
hac medetur, breue languore pdidit medetur, sic & rex hodie est &
cras morte. Cum enim mortis homo, hereditabit serpentes, bestias & uermes.
Initium superbie hominis apostatare a deo, qui abiecit qui fecit illum, recessit
cor eius. Quia initium omnium peccati est omnis superbia, qui reuertet illam
adimplebit maledicti, & subuertet eos usq; in finem. Propterea exhonorauit
dominus conuentu malos, & destruxit eos usq; in finem. Sedes ducum
superbos destruxit dns, & sedere fecit mites pro eis. Radices gentium
superborum exterminauit dns, & plantauit humiles ex ipsis gentib;. Terras
gentium euertit dns, & perdet eas usq; ad fundamentum. Aridos exter
fecit & disperdit illos, & cessare fecit memoria eorum a terra. Superbiam
hominum & gloriam perdidit dns
memoriam superborum & reliquit memoria humilium terra. Non est
creata hominib superbia, neq; iracundia natis mulierum. Semi homi
num honorabile hec gloriosum, & semi ait hoc ex honorabile qd pertet
mandata dni. Inter dominum & rectorem illos, inhonore, qui amare inim
icum inimicus fuit. Gloriatio diuitum honorantes, & pauperum timor dni est.
Ne despicere hominem iustum pauperem, & ni magnificare uirum peccatore
diuitem. Magnus in iudex & potens in honore, & non est maior illo qui
timet dnm. Seruo sensato liberum seruiet, & ut prudens & disciplinatus
non murmurabit correptus. Insensato non honorabit. Noli operari in
faciendo opera tua, & noli gloriari in tempore angustie. Honor est gloriosus
& habundat in inimicis; quam qui glorificat & rex, pauper.
Illi mihi fuit, & dne mi serua, anima tua, & da illi honore satis tuis inertia.
Peccatore manima sua qui iustificabit, & qui honorificabit ex ho
norance animam suam. Pauper gloriabit pdicipima & timore sui. Ee
est homo q honorificat ppter substantia sua. Quia gloriabit in pauperie
& quo magis in substantia. Et qui gloriabit in substantia, pauperie ne erat.
Superbiens humiliatus est & rabie impietatis illius. & in medio magnatum, consedebit
illum faciet. Non laudet virum in prudentia sua, neq; spnat hominem iustum.
Bruti multitudo, & apis, & in eorum dolorum habes fructu illi. Iustus
tu negotiis umqm, nec in die honoris tui extollaris. qm mirabilia opa
altissimi soluti & gloria, & absconsa & inuisa opa illius. Multos in pau
sederunt in throno, & insuspicabilis portauit diadema. Multa potentes
oppressi sunt ualde, & gloriosi traditi sunt in manus alterorum. Prius sermo
quam intellegas ne increpes quemq;, & cum audieris corripe iuste. Prius qm audi
as ne respondeas uerbum, & in medio sermone ne adicias loqui. Ode causa
que ad iniuriam ne altercet, & in medio peccantium ne consistas. Fili ne
minus sint actus tui, & si dimet fuerit, ueri inmunis adelicto. Fili
secus fuerit ne apprehendet, & ne effugiet si percurrerit. Est homo labo
rans & festinans & dolens impius, & tarde magis habundat. Est homo
marcidus & egens recipauone: plus deficient uirtutes & habundant pau
tate & oculus dei respexit illum in bono, & erexit illum ab humilitate ipsius, &
exaltauit capite & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt dm. Bona &
mala uita & mors & pauperias & honestas a dno sunt. Dono di manent
iustis, & pfectus illius successus habebit in eternum. Est q locupletat se par
ce agendo, & hec pars mercedis illi. Ineo qd dicit inuenit requiem in. & ne
mandicabo de bonis meis soluis. & ne fecit qd complacuit ei, & redigit
oma alius. Sed a testamento tuo, & in illo collocare, & in opa mandatorum tuo
uetera se. Ne mireris in opib; peccatoris, confide autem in dno & in area loco
tuo, facile est enim in oculis dei subito honestare paupe. Benedictio di
mercede iusti festinanter, & honore uelociter pressit illi sacrificat. Sedica.
Quo est in opus, & qm in erunt ex hoc bona, ne dicas. Sufficient sunt
& quid ex hoc pessima abor.
In die bona ne immemor sis malorum, & in die mala ne immemor sis bonorum.
qm facile est ante dm in die obitus reddere unicuiq; secm uias suas. Malicia
ore ob horis facit luxuriem magnam, & in fine hominis denudatio operi
illi. Ante mortem ne laudes hominem, qm qua. qm in filiis suis agnoscetur
tur. Non omnem hominem introduces in domum tuam, multe enim insidie se
dolosi. Sicut in cruciatum pecoris ita sic animum, & sic pdyce duces eum
& ut capra in laqueum, sic & cor superbum, & sic pspector videns eas in
insidias. Bona enim in mala euitient insidiatur, & electi in pore mu
tam. Ne fumulla una, augebit ignis, & abimo dolos augebit sanguis.
Ho in peccator sanguinis insidiatur. Ne unde & a pestifero fabricat eum
mala, ne forte in odiat & sup te sub ammatione in pperpetuum. Ne time
ad re alienigena, & subuertet te in aurbine, & abalienabit te a uia ppis,
& bene fecerit, sero in sui erunt, & in tempore tua in aurbine, & abalienabit te a uia ppis,
& bene fecerit, sero in sui erunt, & in tempore tua in aurbine, & abalienabit te a uia ppis,
iusto, & mutue est rex in turbatione magna, & sinon a dno, certe a dno,
Non in est & habuit a dissidium est in imicis, & in mos & in mos non dant. Qui
& ab altissimi odio habe peccatores, & inpiis reddes & in dictam.
Non in quiescas in bono tempore, & ni abscondet in malis in mici.
Non in quiescas in bono tempore, & ni abscondet in malis in mici.
In bonis iuri in mici illi, in & flatera & in malicia illi in mici aque est. Ne
credas inimico tuo in gitium, sic enim eum in eruginem nequitia illius.
si humiliat & adaxe curuus, & bice animi tui, & custodi te a bibilo. No
statuas illum pones te: nec sedeat a dexteram tua, & in conuertis sies in
locum tuo, ne forte conuertis in locum tuum in quam & cadet ira tua, & in
nouissimo eloquio eris uerba mea, & mirabuntur in mo; mei stulti eris.

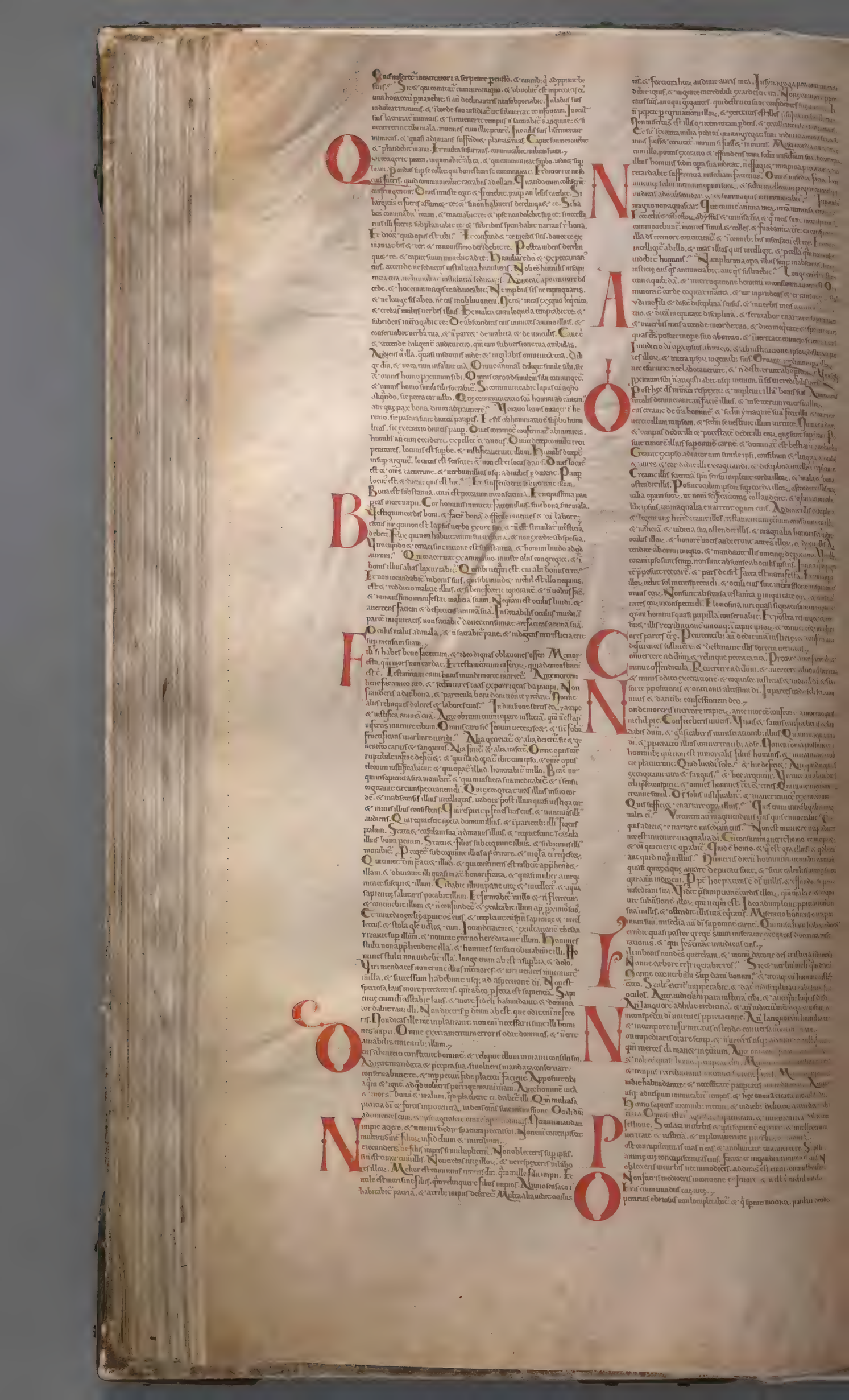

Vnum e multis apostatare facit impium sapientia, et arguit sen-
sum eius, et quasi nubem format, qua circumdatus erroneum.
Parabola in ore insipientis percutietur illum, et quasi collo in exemplum nauis. Et quasi collum de nu-
mero animalium eius. Qui cito credit leuis corde, et minorabitur. Et quidem
impius animam suam habebit. Et qui gaudet malo cauet dedecorabi-
tur. Et quidem correptionem minuet iudex, et qui dat loquacitatem exterminabit
malum. Qui parcit animam suam possidebit eo, et qui iocundat malos,
minorabitur. Non erit ne bum nequam et diuturnum, et minoratur sept-
imo et iniquo nolit. Labium erudit sensum eius, et sensus prudentis admi-
rabitur. Audite, enim reges, et intelligite, et discite iudices finium terre.
Auribus percipite qui continetis multitudines, et quasi defendentes populos et
in turba gentium principatum habetis. Quoniam data est a domino potestas
uobis, et uirtus ab altissimo, qui interrogabit opera uestra, et cogitationes scrutabitur.
Quoniam cum essetis ministri illius non recte iudicastis, et legem iustitiae non custodistis,
neque secundum uoluntatem dei ambulastis. Horribiliter et festinanter apparebit
uobis, quoniam iudicium durissimum his qui praesunt fiet. Exiguo enim conceditur
misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet
personam cuiusquam deus, nec uerebitur magnitudinem alicuius, quoniam pusillum et
magnum ipse fecit, et aequaliter est illi cura omnium. Sed fortioribus fortior instat
cruciatio in his qui scrutantur. Vobis ergo reges mea uerba sint concupiscibilia, ut
discatis sapientiam et non delinquatis. Qui enim custodierint iustitias iustificabuntur
sancte, et qui didicerint ea inuenient quid respondeant. Concupiscite ergo uerba mea,
amate ea et erudiemini. Sapientia clara est et non marcescit, et facile conspicitur a
diligentibus eam, et inuenitur a quaerentibus se. Praeoccupat qui se cupiunt ut illis
se ipsa primum ostendat. Qui de luce surrexerit ad illam non laborabit, inuenit enim
sedentem foribus suis. Cogitatio autem illius prudentiae est, et qui propter illam uigilauerit
cito securus erit. Quoniam circuit ipsa dignos regni, et in uiis ostendit se illis hilariter,
et in omni prouidentia occurrit illis. Initium enim illius uerissima disciplinae est, et
cura disciplinae dilectio illius est, et dilectio illius custodia legum illius est, et obser-
uatio legum illius firmitas incorruptionis est, et incorruptio illius facit proximum
deo esse. Sapientia ergo regnum perpetuum ostendit populo suo per uerba sua, et
inuestigabiles diuitias suas manifestat his qui diligunt eam, et uias eius ostendit
his qui concupiscunt eam, et semitas eius his qui amant eam. Initium autem sapientiae
uerissimum desiderium disciplinae, cura autem disciplinae dilectio illius est, et dilectio
illius custodia legum illius est, et obseruatio legum illius firmitas incorruptionis est,
et incorruptio illius facit proximum deo esse. Sapientia ergo regnum perpetuum ostendit
populo suo per uerba sua, et inuestigabiles diuitias suas manifestat his qui diligunt
eam, et uias eius ostendit his qui concupiscunt eam, et semitas eius his qui amant eam.
Initium autem sapientiae uerissimum desiderium disciplinae, cura autem disciplinae
dilectio illius est, et dilectio illius custodia legum illius est, et obseruatio legum illius
firmitas incorruptionis est, et incorruptio illius facit proximum deo esse. Sapientia
ergo regnum perpetuum ostendit populo suo per uerba sua, et inuestigabiles diuitias
suas manifestat his qui diligunt eam, et uias eius ostendit his qui concupiscunt eam,
et semitas eius his qui amant eam. Initium autem sapientiae uerissimum desiderium
disciplinae, cura autem disciplinae dilectio illius est, et dilectio illius custodia legum
illius est, et obseruatio legum illius firmitas incorruptionis est, et incorruptio illius
facit proximum deo esse. Sapientia ergo regnum perpetuum ostendit populo suo per
uerba sua, et inuestigabiles diuitias suas manifestat his qui diligunt eam, et uias eius
ostendit his qui concupiscunt eam, et semitas eius his qui amant eam. Initium autem
sapientiae uerissimum desiderium disciplinae, cura autem disciplinae dilectio illius
est, et dilectio illius custodia legum illius est, et obseruatio legum illius firmitas
incorruptionis est, et incorruptio illius facit proximum deo esse. Sapientia ergo
regnum perpetuum ostendit populo suo per uerba sua, et inuestigabiles diuitias suas
manifestat his qui diligunt eam, et uias eius ostendit his qui concupiscunt eam, et

Cetere mſyon firmata sum. & meatus ei⁹ fossicata similiē requiem. &
mſuer lm̄ poccdat mea. Ego radicau mpplo honorificau. & mparce di
mei hereditat illus. & i plenitudine sco⁹ de cetu mea. Quasi cedrus
exaltata sum in lybano. & quasi cypressus in monte syon. & quasi palma
exaltata sum in cades. & sicut plantatio rose i hiericho. Quasi oliua spe
ciosa in campis. & quasi platanus exaltata sum iuxta aq̄m in platea. Sic
cynamomum & balsamum aromatizans odorem dedi. Quasi murra ele
ta dedi suauitatem odoris. & quasi storax & galbanus. & ungula & quasi
& quasi lybanus i tabernaculo mpetauli habitatione mea. & quasi balsamus
in mercatum odor mſ. Ego quasi cerebinthus extendi ramos meos. & rami
mei honoris & oris. Ego quasi uitis fructificaui suauitatē odoris. &
flores mei fructus honoris & honestatis. Ego mr pulchre dilectionis
& timoris & agnitionis & scē spei. In me omnis gr̄a uie & ueritatis
in me omnis spes uite & uirtutis. Transite ad me oēs q̄ concupi
scitis me. & a generationib⁹ meis implemini. Spiritus meus sup mel dul
cis. & hereditas mea sup mel & fauum. Memoria mea i generatione
seculo⁹. Qui edunt me adhuc esurient. & qui bibunt me adhuc sitient.
Qui audit me non confundet. & qui operant in me non peccabūt. & q̄
elucidant me uitam eternam habebunt. Hec omnia liber uite & testa
mentum altissimi. aqueo ueritatis. Lege mihi dauit moyses in cap
stuarum. & hereditate dauid racob. dixit. Promissione spo
pondit dauid. puero suo. & eterne regie semini eius. sicut solem & sicut luna perfectum in eternum. Quemadmodum fidelis testis in celo. Quasi pison sapientiam. &
quasi tygris in diebus nouorum. quasi dumpsi & quasi euphrates sensum. qui
inundauit quasi iordanis in tempore messis. qui inuenit disciplinam
sicut lucē & assistens quasi geon in diebus uindemie. qui primus fecit
ipsam. & non minus scrutabitur. Quia tenuit habundauit
cogitatus eius. & consilium eius in abyssum magnā. Ego sapientia effudi
fluuios. ego quasi torrens aque inmense de fluuio. Ego sum fluuius
darye. & sicut aqueductus exiui de paradyso. Dixi. Rigabo
hortum meum plantationis. & inebriabo partes mee frucui. Ecce
factum est mi torrens habundauit. & fluuius mi peruenit ad mare.
quem docebit quasi lucem lucernā illuminabo omnibus. & enarrabo scientiam
usq; in longinquum. Penetrabo omnes inferiores partes terre. & inspiciam os
dormientes. & illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc docē
tam quasi prophetia effundam. & relinquam illa querentibus sapientiam
& non deficiam in posteros illos usq; in futurum seculum. Vide quia non solum
mihi laboraui. sed omnibus exquirentibus ueritatem.
Verbi: placitum est spiritui meo. que sunt placita coram deo & hominibus. &
concordia fratrum & amor proximi. & uir & mulier sibi consentientes.
Tres species odit anima mea. & aggrauor ualde eorum introitu. pau
perem superbum. & diuitem mendacem. & senem fatuum & insensatum.
Que minuunt curas in congregatis. quom inuenies ea in senectu
te ita. Quam speciosum canitie iudicium. & prudentibus consi
lium. Quam gloriosa uetustas sapientia. & honesta intellectus
& consilium. Corona seniorum multa peritia. & gloria illorum timor dei.
Nouem insuperabilia cordi magnificaui. & decimum dicam lingua
hominibus. Homo gaudens de filiis uiuens & uidens subuersi
one inimicos. Beatus qui habitat cum muliere sensata. & qui non
cum labiis suis non est lapsus. & qui non seruiuit indigno se. Beate qui inue
nit amicum uerum. & qui narrat auribus auditum. Quam magni
qui inuenit sapientiam & scientiam. sed non est superior timens dominum. Timor dei
super omnia sui posuit. Beatus cui donatum est habere timorem
dei. cui timens illum cui assimilabitur. Timor dei initium dilectionis
eius. fides autem initium adglutinandum est ei.
Omnis plaga cordis & omnis malitia nequitia mulieris
& omnem plagā & plagā mortis cordis & omne nequitia
& nequitia mulieris & omne obductum & obductui odientium
& omnem uindictā & uindictā inimicorum. Non est caput super
caput colubri. & non est ira super iram mulieris. Commorari leoni &
draconi placebit. quā habitare cum muliere nequā. Nequitia mulie
ris immutat faciem eius & obscurat uultum suum tanquam ursus. & quasi
saccum extendit se in medio proximi sui. & audiens suspirauit mo
dicum. Breue omnis malitia supra malitiam mulieris. sors peccato
rum sup illam. ascensus arenosus pedibus senis. Ne mulier in
gratia hominem quia non. Ne despicias mulierem specie. & non auer
pitas mulierem aspectu. Mulieris mali turbatio confusio magna. Mulier si primum habeat contraria & uirosum. Cor humile
& facies tristis. & plaga mortis mulier nequa. Manus debilis &
genua dissoluta. mulier que non beatificat uirum suum. A muliere
initium factum est peccati. & propter illam omnes morimur. Noli dare
aque exitum nec mulieri malum. ne mulieri nequā potestatem. Si non
ambulauerit ad manum tuam. confunde eā ne inconsistentem inimicorum
tuorum. Argumentum: cuius abstrahe illam. ne semper te alliciat cur
sibus. Mulieris bone beatus uir. numerus annorum illius duplex. Mulier
fortis oblectat uirum suum. & annos suos illius in pace implebit.
Pars bona mulier bona. in parte bona tribuetur uir eius. dabit uiro
pro factis bonis. Omnis ira & omnis iracundia mulieris. super iracundiam
mulieris hyllavi. Acerbi: timare cor meum. & in egritudine facies ma
nus eius. delacrimā cuiuscunq; & collectione pplī. & calumnia inda
ce. sup morte omnia grauia. dolor cordis & tristitia. mulier zelotypa.
Immutiere zelotypa flagellum lingue. omnib: communicans. Stercus
bouum unguib⁹ mouet. sic & mulier ornata querens illam quasi qui
apprehendat serpentem. Mulier ebriosa ira magna. & contumelia. &
turpitudo illius non celabitur. In statura mulieris inclinatio cervicis
& alligatura illius manuum. Insulsa in auribus stulti sermo illius. &
iucundum est illi ab hominibus. Si declinauerit se firma custodia. me
tuens occasionē uitet se. Ab omni mulierem reuerentem oculus eius. &
ne mireris si ne neglexerit. Sicut ardor sitientis ab ore canis. & ira
& confusio mulieris uirum. & contra omnes palam sedebit. & contra omnes
sedebit ira. pharetra donec deficiat. Cum muliere sedule dole
at super rerum suis. & ossa illius unpinguabit. Ornatus illius dare
de. Mulier sanctā & uerecundā. & est immutatio eius dece anange
lis. Gratia super gratiam mulier fidā & pudoratā. Omnis aut ponderatio non
est digna continentis anime. Sicut sol exiens mundo altissimi do
mino. sic mulieris bone species in ornamentis domus illuminans splendens
super candelabrum sancta. & species faciei super eminentem oculum. Columnas
aureas super basis argenteas. & pedes firmos super plantas stabilis mu
lieris. Fundamenta eterna super petra sobolis sanctificate. mandata dei recordo
mulieris sce. Indutus: omnes electi mei & mandata mea custodiant
& adducet uir bellatores inimicos principes. & uir tentatus conscientiam
& q̄ transgressus de multis adprehendit eum. Oculus patiens in adro
phiam. Duo sperat difficiles & pauloso magis mirare. Difficile
est negotiari homini & non peccare. & non iustificabit cauponatus apertus labium
propter inopiam multa delinquent. & qui querit locupletari auertet
oculum suum. Sicut medio compagines lapidum palus figit. sic & inter
dum uenditionis & emptionis angustiabit peccatum. coherebit
cum delinquente delictum. Sic in manu
stanti circa subuersos domus tua. Sic impressum
pulmi & stercus. sic aporia hominis in cogitatione
pbac fornax & hominem iustum prouocabit
iustitia de loco extendet. sicut illus. sicut
dis honum. Quis seruabit sicut ille qui
& hominum. Si quis sit sapiens applicabit illam
do & honore. & inhabitabit in
ore aqueo omnis mutuus sum in eum Volans
& uerecundus qui operant
sic peccata opantib⁹ inquinatur.
sol. nam sicut sic luna immaculatus
port. in medio au cognatorum
odiosa. & risus illius in delicti peccati. Quo quia mihi
pulatione cupiditatis & mereor
Effusio sanguinis in pectore. & maledictio illo
uideudeat ad clamorem
mi fuit. Odiet peccatū. & amittet
sum. sic qui de amicitia proximi sui. Et sic
manu sua. si ederit aliquis proximum suum. & non
sequetur qm̄ longe abest. effugit eum quasi capream
nericia & amara eius. Vita cum patientia colligata
concordato deuitabit amicos mystica desperatio
Nunquam oculis fabricate unquā. & nemo eū abiecit. Inuisibiles
oculos eius. cancellata est cum. Super mortuos non
nouissime ad partes. & summa. & mulieribus cum dabit
Multa audiui & nequaquam. & domus odii. illius O
dium mortis. inde sup capucci cadet. & plaga dolosa
des. multa. & qui fauet sedere nullam medicinam. & q̄
dem premio offerre. Qui laqueos alui ponet pedibus
facientis negotium. consilium. super pium deuotus. & in aqua
aduersus. illusio & impperium superbo. & uindicta
sidabit illi. Laqueus pibuus q̄ obligatur ad casum illorum
cantantes illos. aure qui mortuus. Fauor & suor uerus
& ur pessimus continens
uiuunt dicari unle a deo mortuos. uindictam. & peccata illius
seruabit. Relinque proximo tuo nocenti re. & cum de
berit soluere. Homo hominem seruat tuum. & adquo
In homine similem sibi habes misericordiam. & de peccato sui
ipse dū caro sit. reseruat iram. & propitiationem petet a deo pro
orabit. p delicta illius. Memento nouissima
cari. Tabitudo & mors imminet. in mandatis. Me
timore dei. & in mandatis proximo. Memorare testamentum
despice. ignorantiam proximi. Abstine te a lite. & minue
Homo omnium uacuandus in oculis huc. & ut po
& in medio pace habeatur inimicus inimicus
sibi. sic & qui exacerbat. & festinatur arce hominis. Si
illus erit. & sedim subitantia sua. exacerbat eram sua. C
festinatum in oculis ignem. & in festinatu effundit
& linqua est sicut. addouet mortem. Si sustinuerit
exardebit. & si expuerit sup illa exanguem. V
sperit eum.
Mulier cum
habebit. Lingua terra a malos communis. & dis
Quinque sperit illam non habebit
requiescat. Flagelli plaga liuorem facit. plaga
nus. ossa. Multi cecidere in ore gladii. sed non sic qui
plingua sua. Beatus qui tecū est a lingua nequa. qui
in omnibus. & qui in abrogatione uniuersi & uinculis illus
Iugum enim illius iugum ferrei & uinculum illius. uin
ori illus. mors nequissima est. & multi potius inferi
Peruersa illius in perditionem. sed obuia eius ad misto
suauiorum ibunt. iustos. Quadruplex dimodo
ardebit millus & exacerbatio. & non cessabit multos qui
pardus sedet illos. Sepi aures uias spinis. & noli
nequa. & ori tuo factor ostia. & seras aurib⁹ tuis.
cum unum consta. & uerbis cuius facito stateram
cessi. & ut rendere nequa. & ne forte labaris in lingua
mea. insidiam tuam cibi. & sic alios tuos in tabernaculis
uestre misericordiam seruet. & proximo suo. & q̄ pudice
seruare. seruare proximo tibi. in tempore necessitatis illi
redde proximo in tempore suo. Confirma uerbum
illo. & omnem tempore tuum. & obtinebis artificium
inuentione & in mansuetudine sermonis. & pfectum
adiuuerunt. Donec respiret osculetur manus suas. &
oub: humiliante mente sua. & in tempore redde
& loquere uerba rebus. & murmurationi. & tempus
Stati poterit reddere. ne sic sodalis nec redde
pacabit illud qui in uentione. sinu. sui debuerit illum.
possidebit illum in uentione. & honorificabit. Conuersa
& honore & beneficio reddo. illi animam. Multa
nequa. si fenestra sume. sed stando quasi
sup humilem animo fortior esto. & p clemen
rope mandatum assume pauperem. & ppe inopia
cum uacuum. Perde pecuniam pp
dat illam sub lapide in pdestone. Pone
altissimi. & prodest tibi magis quam aurum.
onclude elemosina in corde pauperis. & hec
Elemosina uiri quasi sacculum cum ipso. & gra
conseruabit & pollicitor. sup. & rectus
cum. & apud illos. Sup. rorum potentem
cum. & cum pugnabit. Vir bonus fide fac
confessione de. & iuxta. Gratiam
dedit. animo pro anima sua. R
Bone rep̄hensionem sibi asserbit pu
quos habeat se. Vir. patientia
reuerentia reliquere abet. R
diriguerit. & commonitio illi quasi stra
& ut eius mandata dominum. in
multa agere mecum. & uidetur. Recipe
& recede tibi ne uideat.

96.

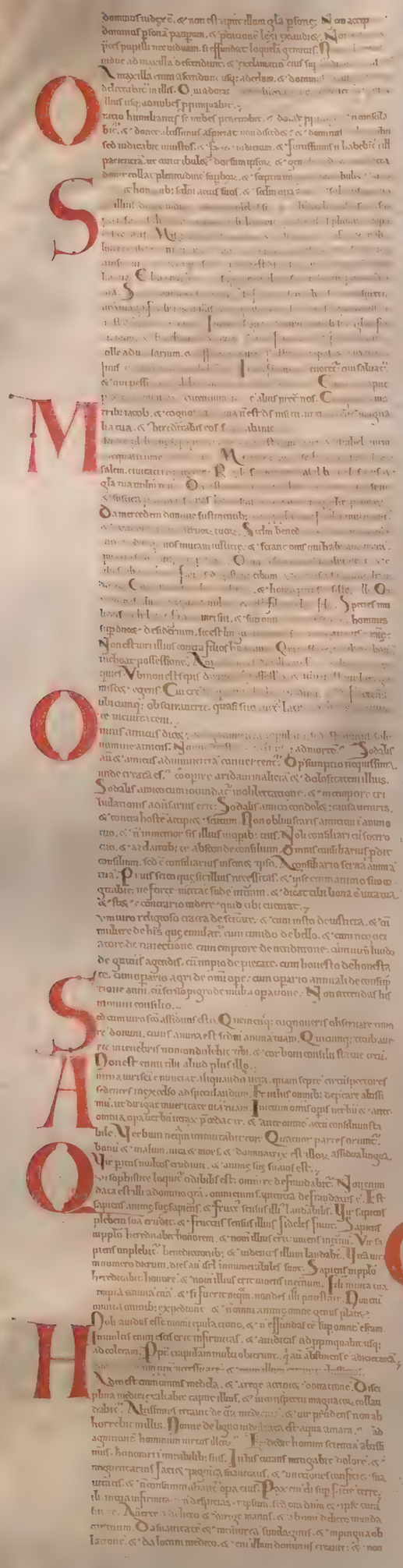

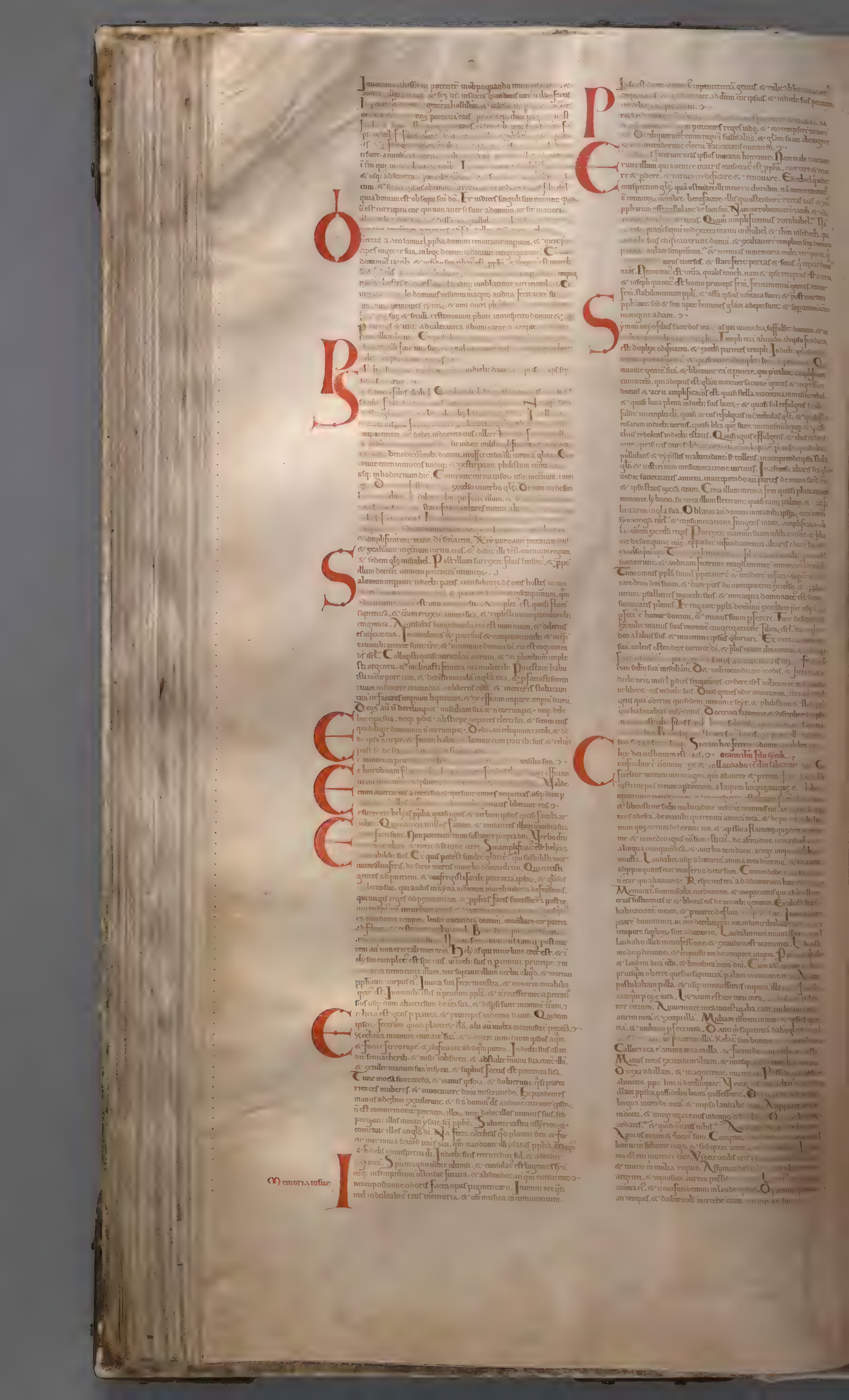

Explicit liber ihesu filii syrak.

INCIPIT PEFACIO
HIERONIMI PRE
SBITERI IN LIB
RO PARALIPOME
NON ID E VERB
DIERVM QV DR
D ABREIAMIN

SISPIIAGINI A INTERPRETIVM PVRA II

Adam set enos cainā

Ego chananee sabaam qui fuit [illegible] salomonis imp[illegible]
[illegible] est humilis. [illegible] [illegible] [illegible]

agar. h. qumanum saphania exabrael. iserai rechma beregla uxore
sua. Et q̄ narrat̄ me bron ubi requanat̄ sepe ammi. & ep̄ebul
Requiet aure. & erib. manasse. ephraim. iudas. ben.
Porro mhicel unan
ei filii tamaa & sobab. & nadan & salomon. Quatuor de bee fi
bee filii ammihel. qebar q̄q: & elpharna. & elpheleth & noge & nefeg
& saphie necri & eliama. & ebade & elpheleth matem. Omnes in filii
dauid absq: filiis concubinar: habuerunt sororē thamar. filiis aut
salomonis roboam cui abia filius geroasa. De hoc q̄q: nati sunt asa
pater ioram. Qui ioram geri ochoziam. ex quo orti sunt. ioas. & hui amasi
as filius geri azariam. Porro azarie filius joathan. per quē adiut
patrē ezechie. de quo nat̄ est manasses. Sed & manasse geri ammon
patrē iosie. filii autē iosie fuerunt primogenit̄ iohannan. secundo ioachi
cēius fuit sedechias. quare sellum. De ioachi nāt̄ est iechonias & sedec
nias. filii iechonie fuere assir. salathiel. melchiras. fedaia. semasser. &
iecomia. fania & nabadabia. De fadaia orti sunt. zorobabel & semei.
Zorubabel geri mosollam. ananiam. & salomith sororē eor. asabal
q̄q: & ochel. & barachia & asadia. rosabesed quinq: filii eū anani
phalchiras pacis iesere cui filius naphaia. huic quoq: filius arnan deg
nat̄ abdia. cui filius fuit sechenia. filius sechenie semeia. cuius fi
lius acthus. & negal. & barra. & naaria & saphar & seza q̄ numero
filii nare heliocnai. elechiai ezechiam orti. filii heliocnai odrua & bel
asub & phelelia. & acrub & iohanna. & dalaia & anam vn filii.
nadaphare & efrom. & charum & bar & sobal. Reuaia aū filius sobal
geri geth de q̄ nati sunt achumai & lech. &
e q̄q: cognationes saraehi. Ista q̄q: stirps uthram. iezabel uxema
& redebos. nomiq: sororis eor. asabel. fuit primus au pat̄ geron.
& eser pat̄ rosa. Hi sunt filii hur primogeniti effrata patris bet lethe.
Assur aū pat̄ thecue erant duę uxores alara & naara. Peperit ei
naara ozam & epher & remam & ahuzri. Hi sunt filii naara. Porro filii
alara serech & ziar & ethan. Quos aū geri anob & sobeba cognatio
ne arul filii aram. Fuit aū iabes inclit̄ p fratrib: suis. & mat̄ eius
uocē nomen eius iabes dicens. quia in dolore peperam. Invocauit aū iabes
dm israhel dicens. Si benedicens benedices mihi & dilatabis terminos
meos. & fuerit manus tua mecū. & feceris me a malicia ne opprimat. &
fecit ut petit deus. Caleb aū frē eius geri nachar q̄ fuit pat̄ ethbo.
Porro ethan geri hez. iezrahi. & phrie. & thema pat̄ omnium nasi.
Hi sunt uiri rechta. filii aure cenez. othoniel & saraia. Porro filii
othoniel. athaz & maon. Achaz geri ephra. Saraia aū geri naati
patre uallis arasicum. Hi quippe artifices erant. Filii aū caleb. filii e
fonne. hur & hala & naachom. filii hala. machi & cenez. Filii quoq; ia
label. zuph. zophra. chyria & asabel. De filii ephra. rechor. rumer. ch
& epher & ialon. Cenez aū. maraia & thamar & iesbia pater esthā.
Uxor q̄q: ei iodaia. peperit. jared pater iedor. & heber pater socheo &
ichmiel. pater zanoa. Hi aū filii bee. hene filie pharaonis. quam
accepit mered. & filii uxoris. adorre. & uocat̄ nadan. patrē odollā. carmi
& thamo qui fuit de malehaci. Filii q̄q: ysmeon. ammon & rena. filius
aman & remilon. & filii iesbi. h. & benazē. h. Filii sela filii iuda
her pat̄ lecha. & laada pat̄ mareśa. & cognationes domuum domus
operantium byssinum in domui ioramitē. & qui stare fecere sole. uerū
mendacii & fecerūt in priores. qui principes fuerūt. in moab. & qui
reuersi sunt in lehem. Hę aut̄ ueteres uerba. o.
n hiis singuli habitantes in plantationib: & in pristinis. apud regē moab:
& cum. commorati q: sunt ibi. Filii sy meon namuhel & iamin. iarib
zara. saul. sellum filius eius mabsam filius eius. masma filius ei. Filii mas
ta. amuhel filius eius. zacchur filius ei. semei filius eius. Filii semei se
decim. & filie sex. Frēs aū eius non habuerunt. filii multos et omnis
cognatio non poterat adequare summa filiorū. iuda. Habitauerūt
aut̄ in bersabee & molada. & asarsuhal & in balaa. & in asom. &
in eltholad & in bathuel. & in orma & in seceleg. & in bethmar. & in
hasarsusim & in bethbiri. & in saaraim. Hę ciuitates
eorū usq; ad regē dauid. Ville q̄q: eor. & hamlets. & cethen & remmon
& thochen. & asan ciuitates quinq: & omnes hamlets eor. per circuitū
earū usq; ad baal. Hec est habitatio eor. & sedum descri
buntur. Oziboth quoq: & gemlech. & iosa filius amasie & iehiel
& iehu filius iosabie filii sarie filii asihel & helioenai & zachia &
zebadia & asara & adihel & ysmael & banaia & ziza filius siphei
filii allon. filii dauid filii sem. filii samma. Hi sunt nominati principes
in cognationib: suis. & in domo assinteum fuere. multiplicatu sunt
nehemene & pascua quere ingrederent. in qd dor usq; ad orientem
uallis. & ut requirerent eis pascua ouibus suis. & inuenerunt pascua ubere
res. & ualde bona. & terra laxissima & quieta. & feralem. in qua
ante habitauerunt de stirpe cham. Hi q̄ueniunt. quos supra de
scripsimus nominati in diebus ezechie regis iuda. & percusserunt tab
nacula eor. & habitacula que inuenerunt ibidem. & deleuere eos
usq; in presentem diē. habitauerūtq; pro eis quia uberrima erat ibidē pas
cua et reppererunt. De filiis q̄q: symeon abierunt. in montē seir
um quingenti habentes principes phaltia & naaria & raphaia
& oziel. filios rehi. & percusserunt reliquias que euadere potuerant
amalechitarum & habitauerunt ibi per usq; in diem hanc. o.
Filii q̄q: ruben primogenitus isr. ipse quippe fuit primogenitus eius.
Sed cum polluisset thorum patris sui. data sunt primogenita eius filio
ioseph filii isr. & non ille reputat̄ in primogenitis. Porro iuda q
etiam fortissimus inter frēs suos. de stirpe eius principes gentium. &
Primogenita aū reputata sunt ioseph. filii q̄ ruben primogenitus isr.
enoch & phallu. ezron & charmi. filii cohel. samaia. filius ei. q̄q:
filii eius semei. filii eius baal. filii ei beera. quo captorum duxit. the
glathfallasar rex assirior. & fuit princeps in tribu ruben. Fuerunt
aū eius & omnis cognatio quando dinumerabant. p familias suas
habuerunt. principes iehiel & zacharia. Porro baal filii azaz
filii summa. filii abihel. hic habitauit in aroher usq; ad nabo & bo
elmeon. contra orientale q̄q: plagam habitauit usq; ad introitum
deserti. & fluminis euphraten. Multum quippe numerum animarum
possidebat in terra galaad. Indeh: aut̄ sadal. predicti fuere contra aqa
renos & interfecerunt illos. habitauerunt q̄q: pro eis tabernaculis eor.
omnem plagam que respicit ad orientem galaad. Filii q̄ gad e regione
eor. habitauerunt usq; ad basan usq; selcha. Joel princeps. & saphan
secundus. ranas aū & saphia mabasan. Fuerunt filii eor. secundū domos
nationum suarum michael & mosollam. & sebe. & ioro. & iacham
& zi. & heber. vii. Hi sunt filii abihel filii huri. filii naro. filii gad
filii michael. filii iesesi. filii redo. filii buz. Ires q̄q: filii achi. & filii
gom principes domus familiis suis. & habitauerunt in terra galaad
& in basan & in uillis eius. & in cunctis suburbanis usq; ad ter
minos arnon. Omnes in numerati sunt in diebus ioathan regis
iuda. & in diebus hieroboam regis isr. o.
Filii ruben & gad & dimidie trib: manasse uiri bellatores et scuta
portantes et gladios et tendentes arcum et erudite ad pugna quora

quinq; mille. & septuaginta bc. prodierunt ad pugnā. ut irrumpe
rent contra agarenos. naue aū & naphei plurimi erant. ut ascen
derent eos. agarei & omnia qui fuerant cū eis. quia clamauerunt ad
eū preliantes. & exaudiuit eos eo q̄ rogassent eum. quia confisi sunt
in eo. possederuntq; camelos. quinquaginta milia. asinos duo milia.
hominū centum milia. viros etiam multos corruerunt. quia bellum
dominū habuerunt in q̄. Et sub. ad transmigrationē. Filii q̄q: dimidie
trib: manasse possederunt terram a finib: basan usq; baal hermon. &
montē hermon. Hi geni quippe eor. numerati sunt. & hi sunt principes
domus cognationis eor. epher. & isi. & elihel. & ezrihel. & hieremi
& oboia. & iezihel uiri fortissimi & potentes. & nominati
familias sunt. Reliquerunt eos dñs patris sui. & fornicati sunt
dei ephraim. ire. qui abstulit a domo sua. & fulminauit in eos
ful regis assiriorū. & spm regis thalfalsar regis assir. & transtulit
& gad. & dimidiam trib: manasse. & adduxerunt in hale. & in
Filiorum aūt leui sunt. caath. merari. filii caath. amram. ysaar. hebron
du leui ger sm. caath merari. filii caath. amram. ysaar. hebron
filii amram. aaron moyses & maria. filii aaron. nadab. abiu. eleazar
& ithamar. Eleazar geri finees. finees geri abisue. Abisue geri bo
cheri geri ozi. ozi geri zaraia. zaraias geri meraioth. Meraioth
geri amaria. & amarias geri achitob. achitob geri sadoch. sadoch
achimaas. Achimaas geri azaria. azarias geri iohanā. Iohanā
azaria. Ipse ē qui fecit sacrificiū finees ē indomito qm ediffic
hierm. Et uitit aū azarias. amarias. & amarias geri achitob
geri sadoch. & sadoch geri sellum. Sellum geri elchia. helcias geri
Azarias geri saraia. & saraias geri iosedech. Porro iosedech exiit
quādo transtulit dns iudā & hierlm p manus nabuchodonosor. Filii q
leui gerson. caath & merari. Et hec nomina filiorū gerson. lobni semei.
Filii caath ammram. & ysaar & ebron & oziel. Filii merari mooli &
Hec aū cognationes leui secdm familias eor. Gerson lobni filius
filius ei addo. filius ei zara. filius ei iechnai filius ei. Filii caath amram
nadab filius ei chore filius ei asir filius ei elchana. filius ei abiasaph
filius ei iuriel. filius ei ozias filius ei saul filius ei
filii elchana amasai
filius ei naach. filius ei helcab filius ei ieroham filius ei. elchana filius
Filii samuel primogenitus eius abia. filii aure nerari mooli &
beni filius ei semei filius ei. Oza filius eius. samia filius eius. aggia filius
asaia filius ei. Isti sunt quos constituit dauid sup cantores domus dni
ex q̄ collocata est archa. & ministrabāt coram tabernaculo testimonii cum
cet donec edificaret salomon domū dni in hierlm. Stabantq; in officio
ordine suum ministerii. Hi aū sunt qui assistebant cum filiis suis. de filiis
caath eman cantor filius iohel. filii samuel. filii elchana filii hieremath fi
heli. filii thau. filii suph. filii elchana. filii amasai. filii mahat. filii eliel. filii
filii iohel. filii azarie. filii sophonie filii caath. filii asir. filii abiasaph filii
chore filii asaph. filii caath. filii leui. filii isr. Et asaph
hac ad cornu ei. A saph filii barachie filii samaa. filii michael. filii bas
sie. filii melchie. filii thanai. filii zara. filii adaia. filii ethan. filii zamma
filii semei. filii zeth. filii gerson. filii leui. Filii aū meorari frēs eor. ad dex
tram. ethan filii cusi. filii addi. filii maloch. filii amasie. filii chesi.
filii amasai. filii bonni. filii semer. filii mooli. filii musi. filii merari. fi
leui. Frēs q̄q: eor. leuite quib ordinata sunt ceteris cū munus eorum ad
naculi domus dni. Aaron aū & filii eius ad oblatiōnē altaris holocausti
tare holocausti. & supra incensi ministerium. in omne opus sci sci
rum. ut precarent. pro Israel secdm omnia que precepit moyses seruus dei.
Hi aūt sunt filii aaron. eleazar filius eius finees. filius eius abisue filius
ei bocci. filius ei ozi. filius ei zaraia. filius ei meraioth. filius ei amaria
ria. filius ei achitob. filius ei sadoch. filius eius achimaas. filius eius
Et hec habitacula eor. per castella eor. secdm sortē filiorū. leuites. nouer
cognationes caathitarū. Ipsi enim sortē sortiti sunt primi. Habitauerunt
q̄ est ebron in terra iuda & suburbana ei. per circuitum. Agros aūt ciuitatis
& uillas caleb filio iefone. Porro filiis aaron dederūt ciuitatem
ad confugiendum ebron & lobna. & suburbana eius. iether. & esthemo
& holon cum suburbanis suis. & debir. & suburbana eius. & asan. & bethsa
mes. & suburbana eius. Et de tribu beniamin gabaon & suburbana ei. & almath cū suburbanis suis.
anathot. quoq; cum suburbanis suis. Omnes ciuitates
cognationes filiorū. Filius aū caath residuis de cognatione filiorū
ex media tribu manasse. in possessione urbes. Porro filii ger
gersonitarum cognationes filiorū. de tribu issar. & de tribu
negalim. & de tribu manasse in basan dederūt urbes quas nominauerūt.
Filii aū merari p cognationes filiorū de tribu ruben. & de tribu
& de tribu zabulon dederunt sorte ciuitates xii. Dederunt aūt
filii israhel leuitis ciuitates & suburbana eius. dederunt & sorte
de tribu filiorū iuda. & de tribu filiorū beniamin urbes
nominib: suis. Porro de familiis filiorū caath fuerunt ciuitates
caath. fuerunt aūt ciuitates de tribu ephraim. Dederunt
q̄ est urbes ad confugiendum sichem cum suburbanis suis. montē
ephraim. & gazer cum suburbanis suis. Hecmaam q̄q: cū suburbanis
nis suis. & bethoron similiter. aiolon cum suburbanis suis.
gethremon cum suburbanis suis. Porro de media parte tribus manasse
& suburbana eius. dederunt aner & suburbana eius. & baleam cum suburbanis
cognationes reliquis filiorū caath. Filii aū gersonitarum de familiis tribus
manasse in basan. & de tribu issachar. & de tribu aser. & de tribu
similiter. asaroth q̄q: & suburbana ei. & reoob cum suburbanis suis.
Porro de tribu neptalim. cedes in galilea. & suburbana eius. amon
cum suburbanis suis. & carta chaim & suburbana ei. Filiis aūt merari
residuis de tribu zabulon remon & suburbana ei. & thabor
suburbanis suis. Trans iordanem aūt q̄q: ex aduerso iericho ad orientalem
plagam iordanis. De tribu ruben bosar. in solitudine & suburbana ei
cedimoth q̄q: & suburbana ei. & mephaat cum suburbanis suis.
Nec in de tribu gad ramoth galaad & suburbana eius. & manaim
cum suburbanis suis. & esebon cū suburbanis suis. & iezer cum sub
urbanis suis. Porro filii ysachar thola & phua. iesub & samaron
ni. Filii thola ozi. & raphaia & ezrihel. & iemai & iebsam & samuel
et principes p domos cognationum suarum. De stirpe thola numerus
ustissimi numeratus est in diebus dauid. xxc. duo milia. ccc. uiri. Filii
ezriza de q̄ nati sunt michael & obadia. & iohel & ysaia quinq
omnes principes. omq: p familias & p̄ples filios accensi ad plumam
fortissimi. xxxvc. sex milia. Multa enim habuere uxores & filios
rum. Omnem cognationem ysachar robustissimi ad pugnandum ma
gnam quinquaginta milia numerati sunt. Filii beniamin bale & bechor & adabel
ezriel. filii bale esbone & ozi & aziel. & remmoth & iarib. quinq:
principes familiarū & ad pugnandum abstinentissimi. Numerati sunt

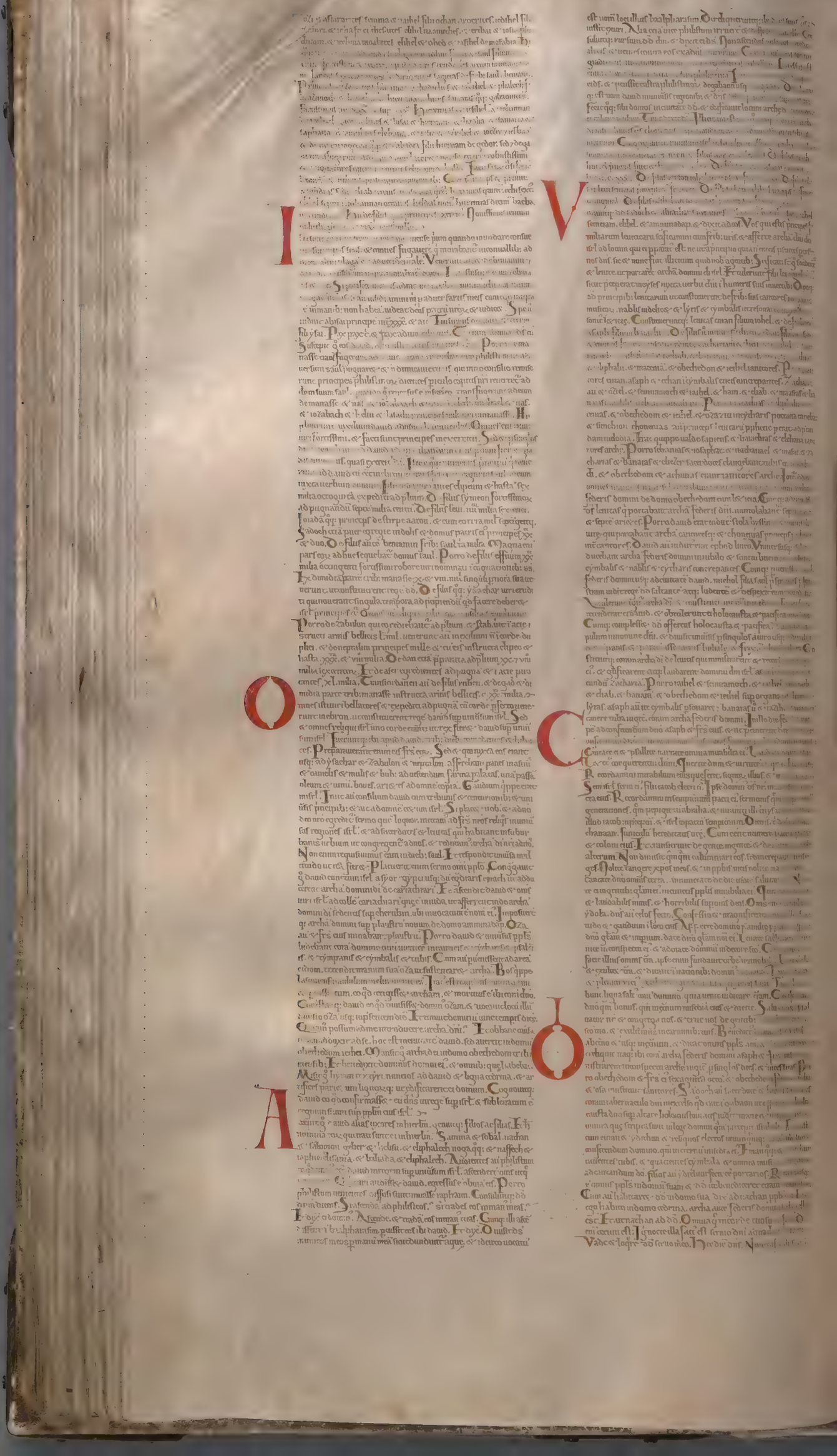

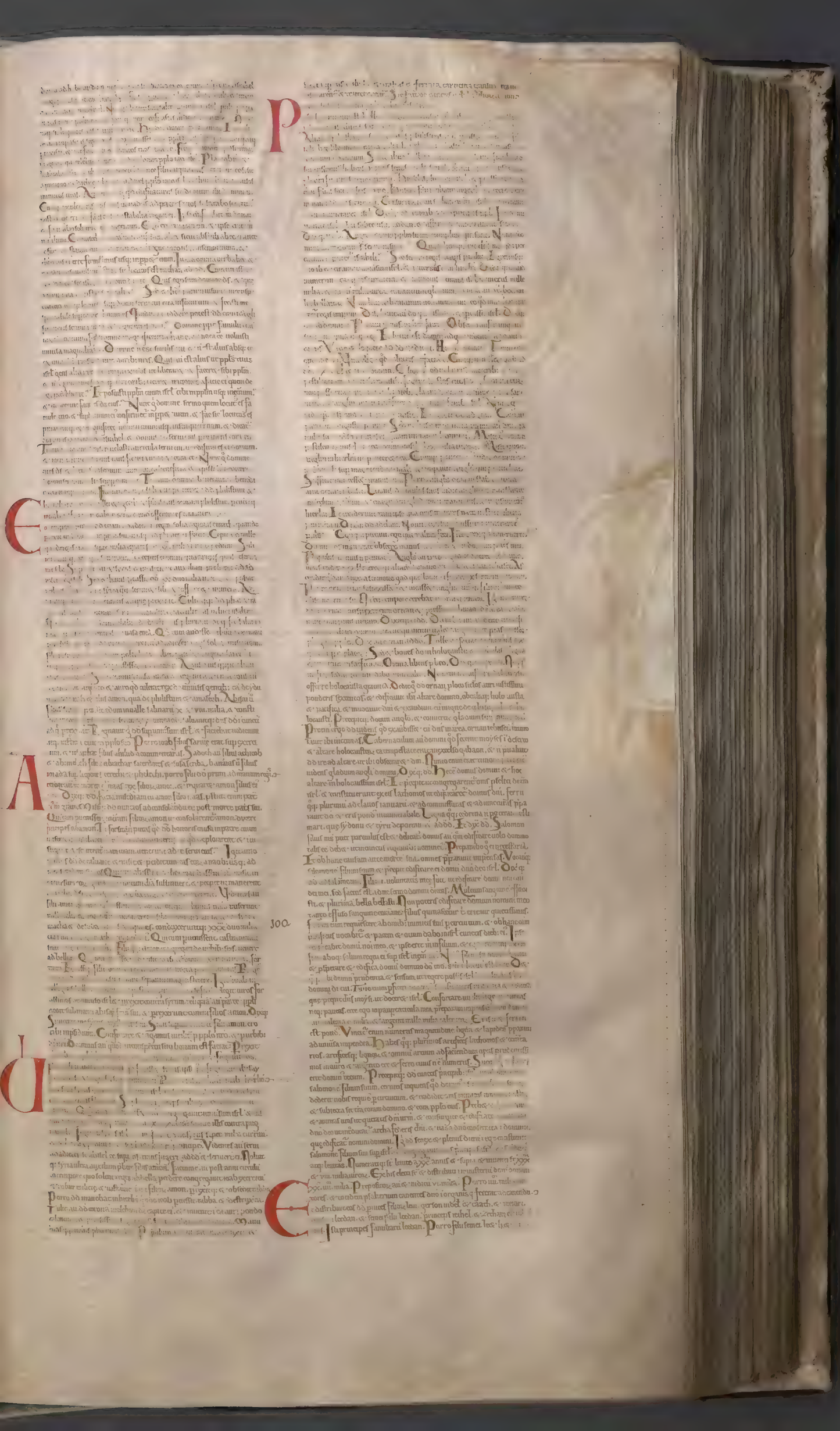

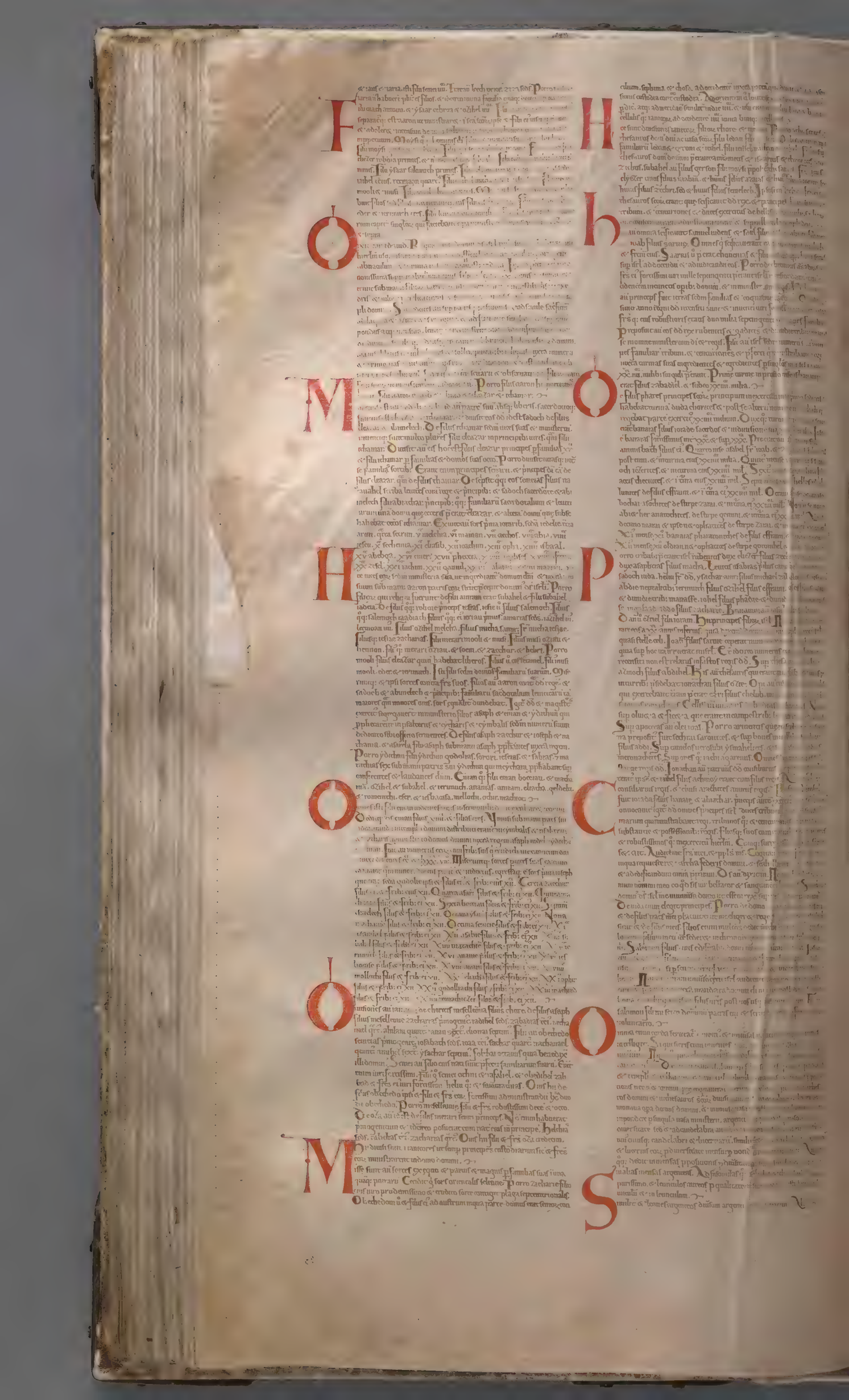

INCIPIT LIBER·II· PARALIPOMENON

JC1.

FORTATVS E

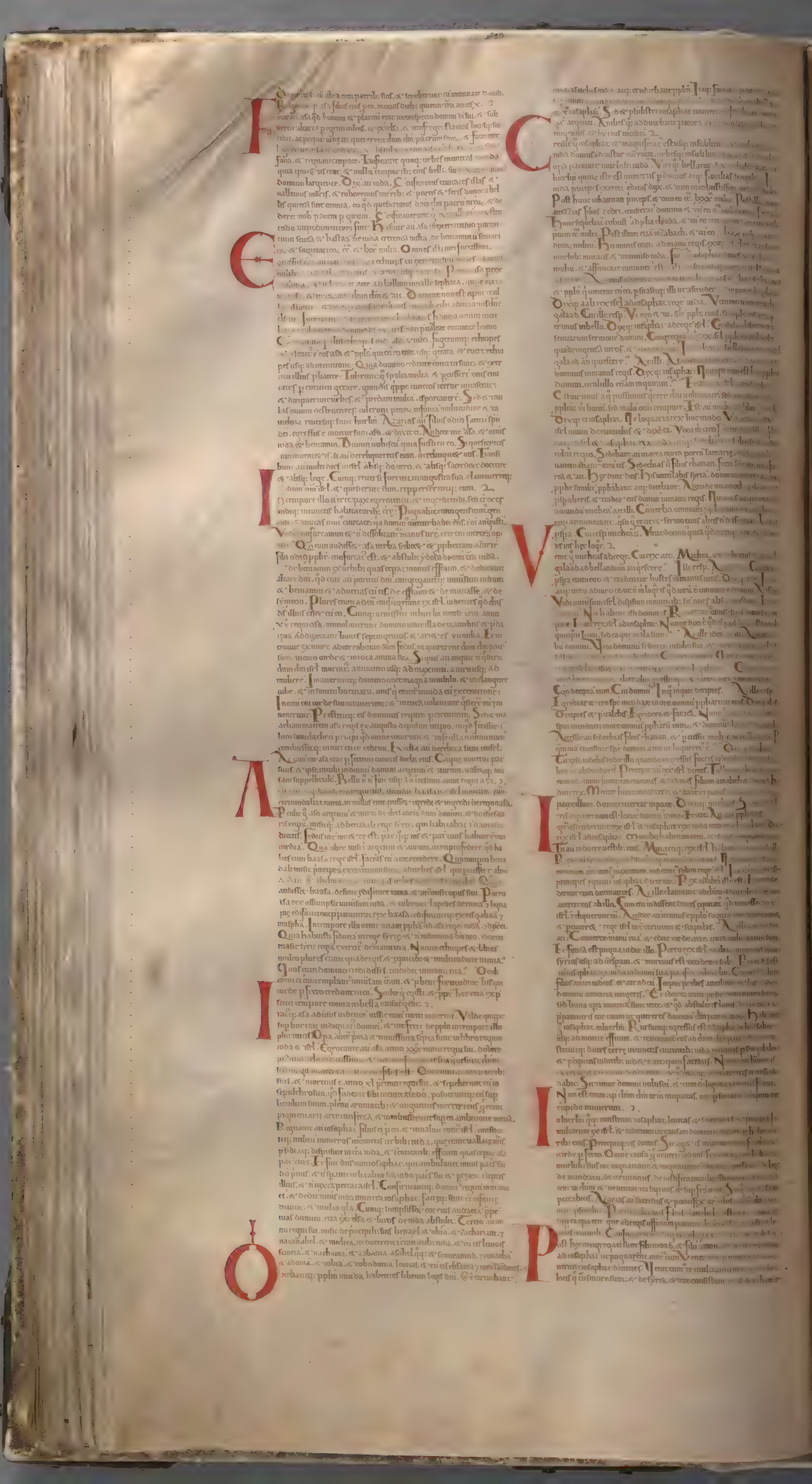

SIC IOSIAS OCHOZIAS IOACHAZ IOACHIM

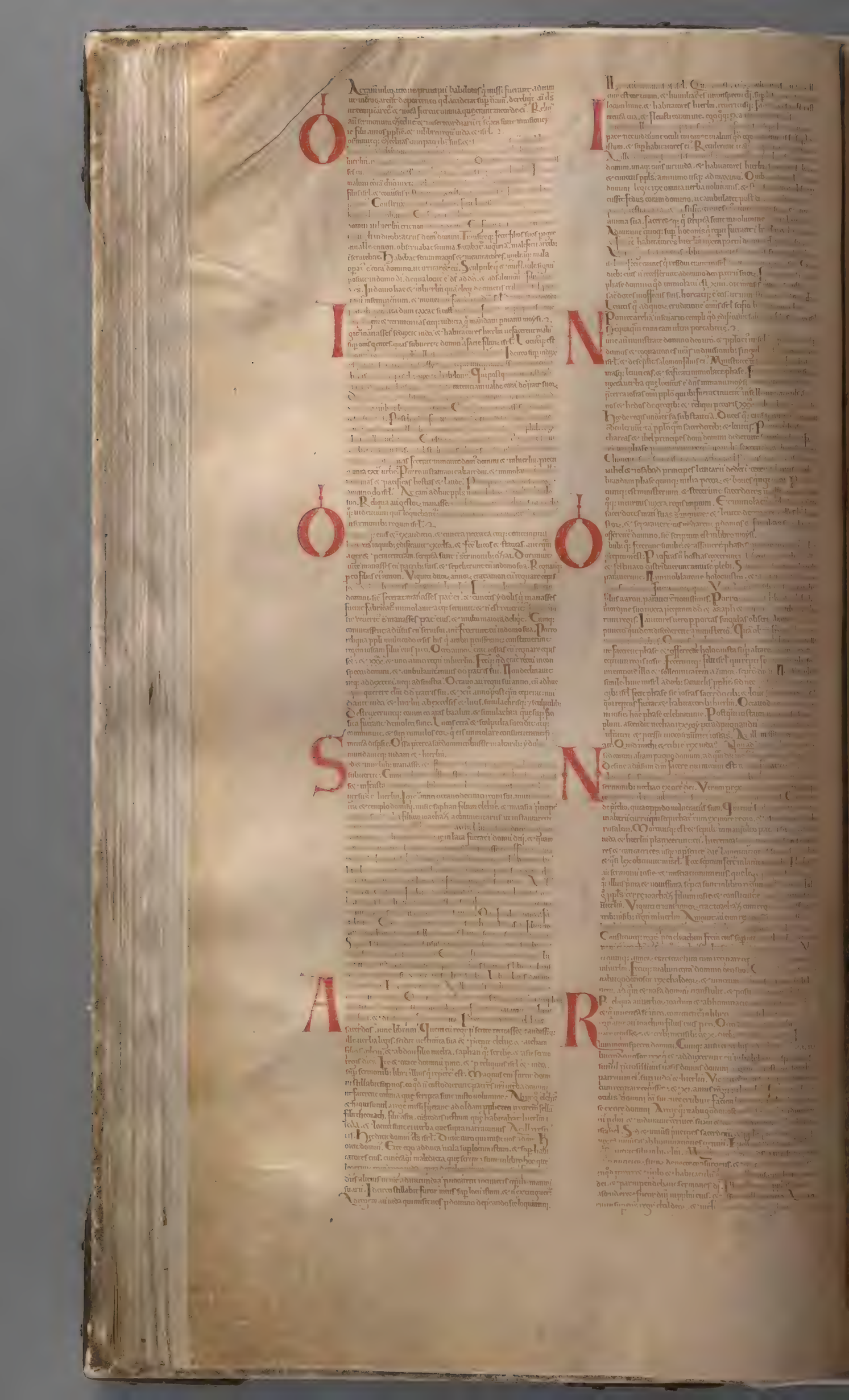

Anno autem primo cyri regis p̄sarum ad complendum sermonem domini quem
locutus fuerat per ieremiam suscitauit dominus spiritum cyri regis p̄sarum
Quo audito p̄decessor munusculo suo auxiliari p̄cepit dicens: Hec
dicit cyrus rex p̄sarum. Omnia regna terre dedit mihi dominus deus celi et
ipse precepit mihi ut edificare ei domum in hierusalem que est in iudea. Quis
est in omni populo eius sit deus eius ascendat in hierusalem que est in iudea

EXPLICIT LIBER ESDRE PARALIPOMENON PRIMUS

INCIPIT PREFATIO HIERONIMI PRESBITERI IN LIBRUM ESDRE

Librum esdre iudeus sic recipit quod ipse scripserit et duodecim
prophetarum unum volumen faciat. Et habet in se quasi duas
scripturas. Nam et ea que nos dicimus esdre primum et secundum
ille unum librum iudicat. Et ea que nos duodecim prophetarum
dicimus ille apud se non habet nisi xii. tantum. Et ideo quicquid
plus est inter minores prophetas quam xii. hoc apud illos tertium
volumen est. Quod nos dicimus esdre tertium apud illos quartum
est. Et ideo quicquid plus est inter minores prophetas quam xii.
hoc apud illos quintum volumen est. Quod nos dicimus esdre
quartum apud illos quintum est. Et ideo quicquid plus est inter
minores prophetas quam xii. hoc apud illos quintum volumen est.
Quod nos dicimus esdre quartum apud illos quintum est. Et ideo
quicquid plus est inter minores prophetas quam xii. hoc apud illos
quintum volumen est. Quod nos dicimus esdre quartum apud illos
quintum est. Et ideo quicquid plus est inter minores prophetas
quam xii. hoc apud illos quintum volumen est. Quod nos dicimus
esdre quartum apud illos quintum est. Et ideo quicquid plus est
inter minores prophetas quam xii. hoc apud illos quintum volumen
est. Quod nos dicimus esdre quartum apud illos quintum est. Et
ideo quicquid plus est inter minores prophetas quam xii. hoc apud
illos quintum volumen est. Quod nos dicimus esdre quartum apud
illos

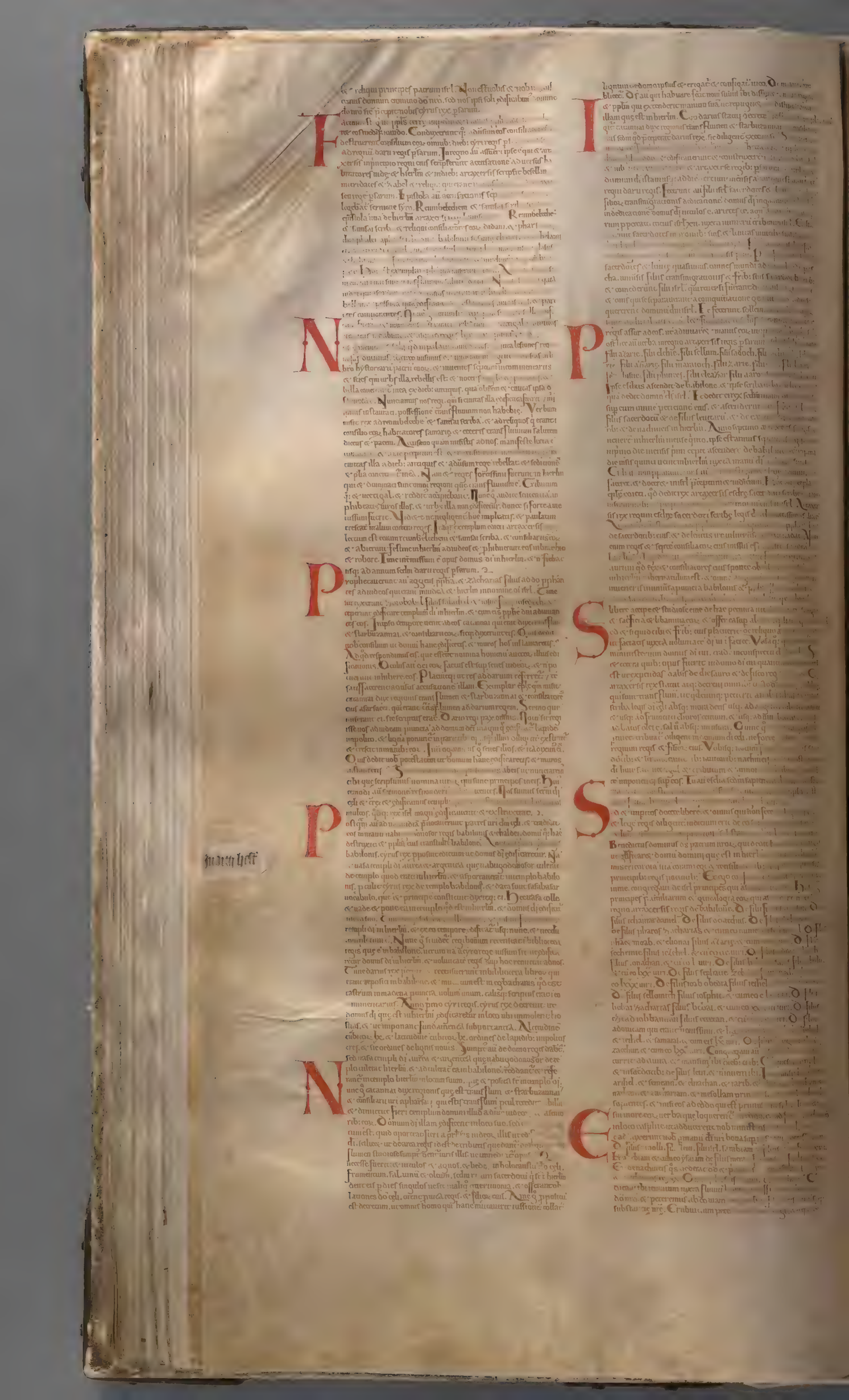

OHSHCE

INCIPIT PFACIO HIERONIMI PS BITERI IN LIBR TOBIE

CHROMATIO ET HELIODORO EPISCOPIS hu

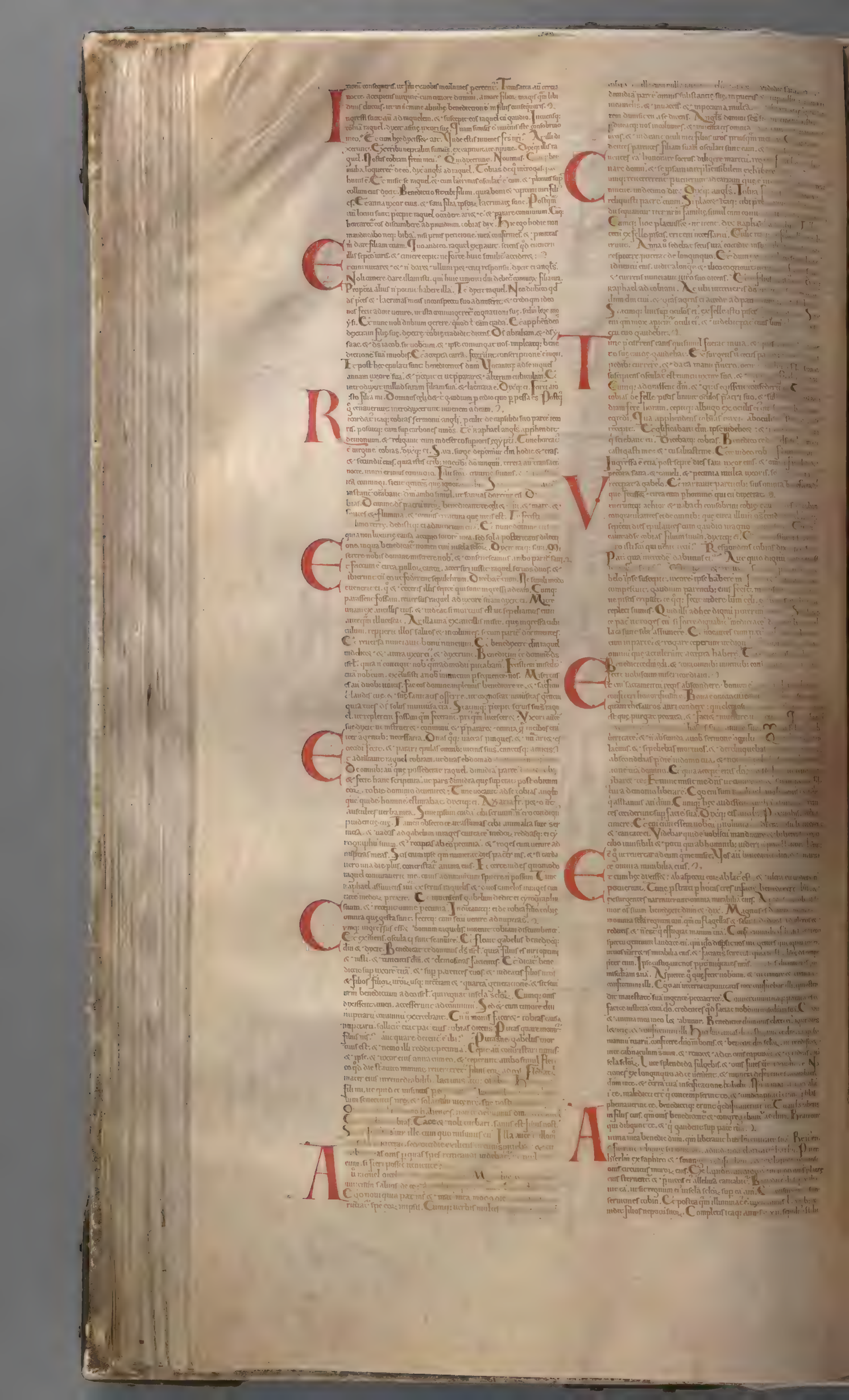

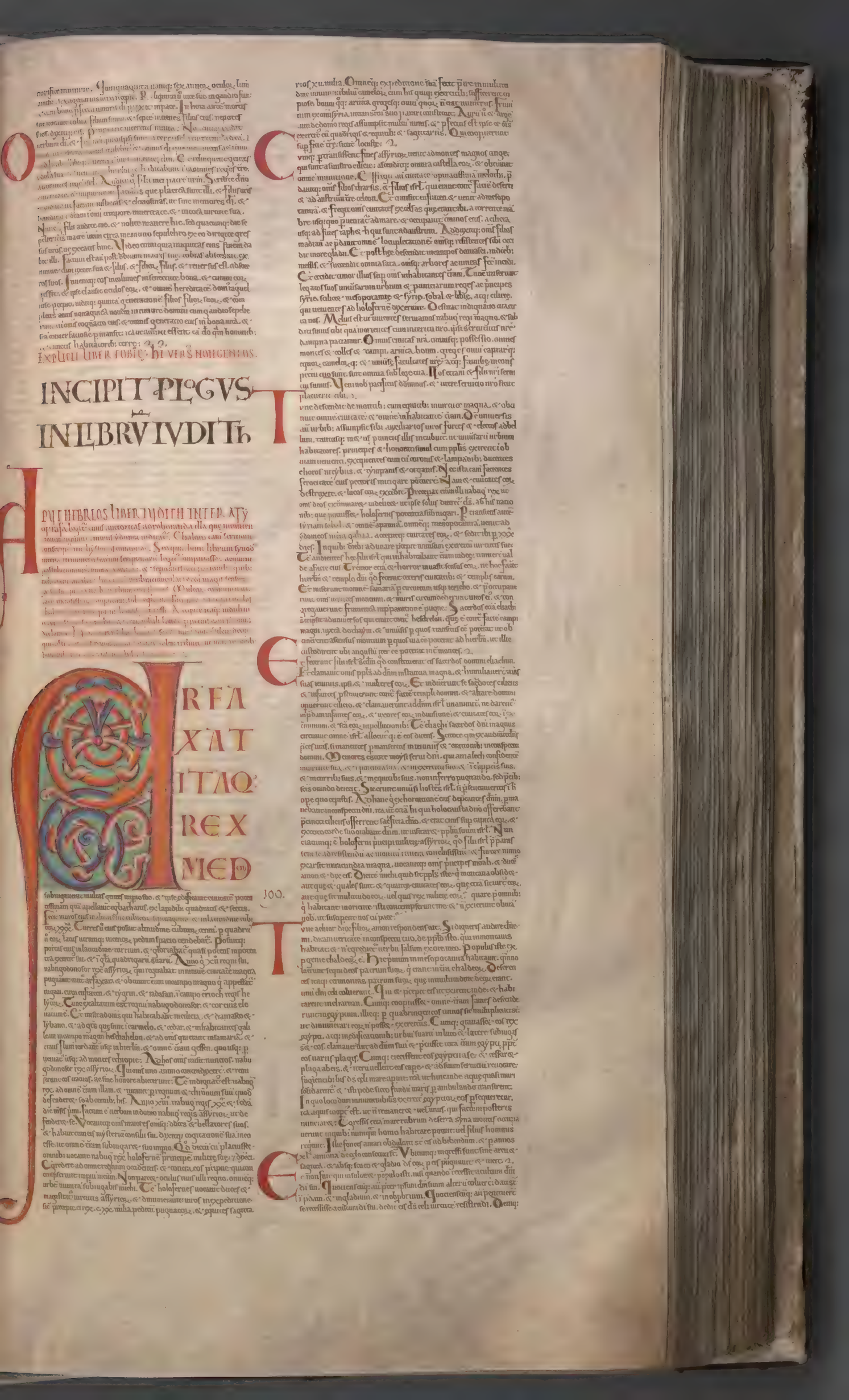

chananeu rege. & rebuseum. & ferezeum. & eueum. & amorreum. & omne potentes in ebron p̄mittere. & trans eos & custodes ipsi possederunt. & usq; dum non peccallent in conspectu dñi sui eranc cum illis bona. Or cum illos odio iniquitatis. Nam & am̄ho annos cum recessissent a via qua dederat illis dñs vt ambularent in ea. exterminati sunt plus multo a nationib; & plurimos a populis duxit fames in nouissimo. Nup̄ au cum ei fame ad dñm deum suum & obsecrone qua dispsi fuerant. ad unam sunt. & ascendet & moriemur hoc ois. & cum possidente hierim. ubi sunt fra. eor. 2.

Nunc q̄m domine p̄pare est aliqua miquitas eor. in conspectu dñi eor. ascendamus ad illos q̄m tradent nos & c. nisi ut hoc faciam dō suo. n̄ potuimus resistere illis. qui dō illor. defendet illos. & eruimur in opprobrium omnibus qui circ. Cū factum & cum cessasset loqui achior verba hec. narrauit omnia magnalia holoferni. & coperunt abarc. in circuitu. Quis iste est q̄ filios israel posse dicat resistere regi nabuchodonosor & exercitui eius? hominem & fine cuneis & fine pedite & arcus pugnat. Vt q̄ aquiescat achior qm̄ fallet nos. ascendamus in montana. & cum capti fuerint porcines eor. & cum eis dem gladio affligerabit. Videte ac omnis qui sub nabuchodonosor dō est. & p̄cepsum alius n̄ est nisi deus. & am̄ cum cessasset loqui. indignat holofernes vehemēt dixit ad achior. Quis p̄phetauit nob; dicens. q̄ genus israel defendat. & deest dō eius videbit. & ppls nabuchodonosor quasi deus. & dum dignat mei penitus exterminabit ipse simul & genus subiacens. 2.

Vnde holofernes p̄pter seruus israel ut compleret deum achior & dixit ad eum. Quis tibi hec fecit. & quia dixisti. q̄ dō israel defendet. & ideo dō israel pugnat. & deficiet virtus eius. & accipiet eos seruitus holofernis. p̄ferens manu campestria. Et tu ad p̄pinquasset ad hebrahā. ecce in circuitu eor. fundibulariis. Ut au diuerteret a lacere manus. loquebatur achior ad barbaros manib; & pedib; & sic uincu de ressabi. duxerunt eum. & reuersi sunt ad dñm suum. Porro filii israel descendentes de hebrahā. venere ad eum. Quem soluentes diuerunt ad hebrahā. atq; inmedio populi illum circuierunt. p̄cantaturi sunt quod rerum esset. q̄d illi uincerum assyriu reliquissent. Indieb; illis eructauit princeps exercitus milicia de tribu symeon. & charum qui & quichoniel. Inuenta tra; senior. & uniuersa cetu omnium achior dixit omnia que locutus fuerat ad holofernē mirogant. & qualit ppls hebreor. nobilis sit. & ppē hoc uerbum inc̄pit ei. q̄m ad modū holofernes ipse uniuersi ceū ista debeat. hec de causa credi. ut deum uincer. & filios israel ante ea ipsum achior. dues israel uel suppleus inuerit. ppē hoc q̄d dixisset. dō eli defensor eor. est. Cumq; omnia achior p̄posuisset. omnis ppls circ incisa ceu. dm adorauerit. & communi laudatione ac flet. unanimes p̄cer israel dō effudere. dicentes. Ne dō celi & t̄re. inuerecundo sup̄biam illor. & resipce ad miam humilitatem & face eor. rubet accende. & ostende quia n̄ derelinquit plumentes dō. & plumentes de eor. & humiliant gloriet humiliat. Inuocauit; flet. & p̄rotum die ppls. oratione complet. & consolatus est achior dicentes. Os patrum nr̄or. cum ut rarete p̄dicasti. ipse & hanc dabit cu astitudine ut eq; magis cu uicer cti uideat. Cum u dñs dō nr̄ dederit hanc liberare seruus suis. sic & cetum dō immedionri. si placuerit tibi nobis. cum eis omnib; conuer seris. 2.

Vnc olofernes consilio suscepto cū nobilib; suis. & fecit cera magnā & uocatis ombus: prib; simul exercit. o inuito referunt. Postea u conuocat omnis ppls p̄cā nocte. in ora pelliam orauerunt. peccatores sup̄ eos. & p̄sumentes de fide & humilitate

ohiam & prbiros cuncteq. Quacumq; audissent eam, stupuerunt nimis fuit nimis pulchritudine eius, nichil eam male operantem ei, dixerunt transfige deum eq. Et ecce patrum uros, de⁹ abi quam, & omne consilium eius cordis sui in ore corporis, & gladio super hierim, & ecce eum eum manu ero eius, & ministre. Et cepit hi qui illic erant, nisi sua uoce fuit fac.

Videbit eum cunctis populis, ipsa & abra eius. Facti est autem ut cessauit dum transiret portas, ipsa & abra eius. Facti est eam descendere, montes circa eorum ait, occurrerunt ei explorantes assyrios, & cecurrerunt ei dicentes. Unde venit, aut quid? Quo tendit. Filia sum hebreor, ideo ego fugi a facie eor, quia futuri sunt quo deus eis & ipse daturus, per eo quod concupierunt esse in escam & in diripere, ipsi & uxores eorum & filios eorum ad uendendos & in seruitutem. Et uidens ozias principes huius ciuitatis, & uocauit iudith & abra, dixit ei. Quia fecisti hoc uerbum istud, & confidere in te coram deo israel, & loqui uerba hec omnia coram omnibus filiis populi huius, & benedicti sunt labia tua, quia sic locuta es, & non est inuentus sermo in ore tuo, & non erit derelictus a seculo, in quo hec opus fecisti, & uisitauit deus bona pro ea, quia exaltata est anima tua, quia humiliasti animam tuam, & mane ascendetis montem & stabitis, & non apparebit ex uobis quisquam, donec egrediamini ad portas ciuitatis, & ego & ancilla mea egrediemur, & post quam hec fient, antequam ueniat super eam, & ueniemus ad uos. Et custodient uiri ciuitatis eius, & deducent eam per montes, donec perueniamus usq; ad conuallem, & non agnoscemus eam ab omnibus uiris qui habitant montem. Et dixerunt ei, ut faceret sicut locuta est, & ut staret ibi tribus diebus, & noctibus. Et cum egressa esset iudith cum ancilla sua, & ascenderunt uiri ciuitatis montem ad orationem eius, & uocauerunt populum ad portam ciuitatis, & dixerunt ad fratres eius, & ad principes domus eius, & ad seniores populi, & dixerunt, stabunt cum ancilla sua tribus diebus, & noctibus, & dormierunt uiri ciuitatis, & clauserunt portas ciuitatis, & exierunt cum lassitudine & cum pulsatione ad uallem, & circuierunt eam, & inuenerunt eam, & ascenderunt summa montis, & congregauerunt contra eam omnes filii populi eius, & ascenderunt contra

psalmum nouū. & exultate & iubilate nomini. ei. Dominus conterens bella. dominus nomen illi. Qui posuit sedem suam in medio pplisui. ut eripiat & nos de manu omniū inimicorum. Venit assur & nonnulli; aquilonis immutatudine & forcea dimisit ei. cui malum do obscurauit torrentes. & equi eoꝝ cooperuerunt se incentum fines meos. & numeret meos occasuram. ret meos dare updam. & urgunet me appunctare. Dominu compenetur eum. & tradidit illum in manus femine. & confudit eum. Nonem credet porcul eoꝝ a uiuendo; nec filii eorum ppulsent. nec ecclsi qꝫ gaudet unposuerit scillt. sed iudech fulta in terra. in specie facies suę dissolue eum. Cuire enim seuestimenta indueras & induc te uestimta letitie; in celebratione sollen. nitt. Ne uexet eum suam uniuersa. colligaute eneminos suos mitta. ad decipiendum illum. Spandalia eius rapiet oculos eius. pulchritudo eius capeuam sercamma eius. Amputauit pugione cor in uentre eius. Horruerunt pfe constantia eius. & medi audacia eius. Tunc ululauerunt castra assyriorū. quando apparuerit humilis mei are securel mitra. filii puellarum compunxerunt eos. & fle pueros fugi cuerunt eos. Ymmuta autem mus dominu. ymmi autem nus deo uro. Non ay domine magnus es tu. & pclarus in mirtute; & quem superare nemo potest. Tibi seruiat omnis creatura ura. quia dixisti & facta sunt. misisti spm tuum & creata sunt. & non est qui resistat uocitue. Montes a fundamentis mouebunt cum aquis. petre sicut cera liquescent a facie tua. Qui autem timent te magni erunt apte pomnia. Ve genti insurgenti sup gentes meam. Omnipotens enim inpe unt de celo. inimicos eius. indie iudicii uisitabit illos. Odabit enim ignem & uermes in carnes eoꝝ. ucuras & sentiant usq; in sempiternum. ℣.

Factum est post hec. omnis ppls post uictoria uenit ad hiezim adorare dominū. Et purificati sunt. obtulerunt omnē holocaustū. & uota. & remissiones suas. Porro iudith obtulit omnia nasa belli holofernis que dederūt illi ppls. & conopeū qꝫ ipsa stituit ante manachema oblionis. Et erat ab ppls iocundas sedm facies eius. & pre omnes mulieres quasdam huius uictorie celebrata est cum iudith. Post dies aūt illos. unusquisq; rediit in sua. & iudith magna fuit & in domo sua. & pclarior erat omnibz diebz. nitt. Et erat uir uxorē castā adiuncta. ita ut non cognosceret ea. usq; in omnibz diebz. uite sue. ex quo defunctus est manasses uir eius. Erat aūt dies festus pdens cum gla magna. Manserat in domo uiri sui annos. c. quinq; & dimisit ancillas suas liberam. & defuncta est. ac sepulta cum uiro suo in bethulia. Luxerūq; illam omnes ppls diebz. septem. Inomni aut spacio uite eius non fuit qui pturbare. nitt. & post mortē eius annis multis. Orta aūt uictoria huius festiuitatis ab hebreis numero diez sui. apparet. & colit a iudeis de illa tempore usq; in presentem diem. ℣.

EXPLICIT LIBER IVDITH. ℣.

INCIPIT PFACIO HIERONIMI PSBTERI IN LIBRV HESTER

LIBRVM HESTER VARIIS TRANSLATORIBVS constat esse mendosum. quem ego de archiuis hebreoꝝ recudens uerbum e uerbo pressius transtuli. Quem librum cum obiurgatē lacinosis hinc inde uerbosis. simbz; crabit. Adsentiatur quę ex tempore dicti poterunt. & iudicii sensu. solutum est solarib; disciplinis. sumpto de uacuo cooperare quod. uerbis aut pauit. qui murium passus est. nec ille qui inuitum secit. Vos autē o pauca & exiguo tempori date ueniā lectores. sinduxisse uidear. & in precum certamina ampliatus. ancenas hester hebraicum librum pmigula uerba. nam cum ratione aspice. ne possius agnoscere me nichil ertam augmentasse. addendo sed fidei. & ornamento simplicitatis hebree non habet hystoria hebraicam laudē inquit tradidisse. Nec assertionē laudē humanam. nec mpetationes expauescimus. Do cumplacere cupimus. quam hominum penitus non curamus. quis ostipare offerre. qui hominib; placere nesciebat. Et secundū ipm. qui humanos dñs. seruꝝ xpi esse non possumus. Reperiunt in libro hester alphabetum exemplo usq; ad decimā litterā. secundū hebreos ordinē phibemus. ne studiosa lectori. Non enim ignota more hebreo. ordinem impiā ertam usq; in finem. & editione mutauimus.

IN DIEBVS ASSVERI REGIS QVI REGNAVIT AB INDIA USQ; AD ETHIOPIAM SUP CENTVM ET PRINCIPAT. QVANDO SEDERET SOLIO REGNI SUI. ET CUNCTI REGNI EIUS EXORDIUM FUIT. TERTIO AUTEM ANNO IMPERII SUI FECIT GRANDE CONVIVIUM CUNCTIS PRINCIPIBUS. ET PUERIS SUIS. FORTISSIMIS PARTHORUM ET MEDORUM. MELIUS. ET PRIORIBUS. PUNCTARII CUNCTE UI OSTENDERET DIVITIAS GLE SUE. ACMAGNITUDINE ATQ; IACTANTIA PORRECTE SUE. MULTO TEMPORE TEMPUS INDEBITE. ET HOC DIEBZ. CUMQ; IMPLERENTUR DIES CONVIVII. MURMURAVIT OMNE PPLUS QUI INVENTUS EST MINUS. A MAXIMO USQ; AD MINIMUM. ET SEPTE DIEBZ. HABITE CONVIVIUM PPARATI MUSTI BULO HORTI. ET NEMORIS QD REGIO CULTU ET MANU CONSTITUTUM ERAT. ET PENDEBANT EX OMNI PARTE UMBRACULA. AERIA COLORIS. ET CARBASSINI ET IACINCTINI STERNACULA FUNIB; BYSSINIS ATQ; PURPUREIS QUI EBURNEIS CIRCULIS INSERTI ERANT. ET COLUMNIS MARMOREIS SUFFULCEBANTUR. LECTI QQ; AUREI ET ARGENTEI SUP PAVIMENTO SMARAGDINO & PSTANO LAPIDE DISPOSITI ERANT. QD MIRA VARIETATE PICTURA DECORABAT. BIBEBANTUR AU QUI MIRACULI ERANT AUREI POCULIS. & ALIUS ARG: ALIUS VASIS CIBI INFEREBANTUR. VINUM QQ; UT MOS

VSTICITIA REGIA DIGNUM ERAT HABUNDANS. & POPULUM PARITER AMANS qui nolentes cogere. ad bibendum. sed sic regie fieret ut ipsorum uoluntatibus singulis de prouidebat. fuit. ut fieret ut unusquisq; uellet. ℣.

ASSVERVS QVI REGNAVIT A INDIA USQ; AD ETHIOPIAM SUP CENTVM ET PRINCIPAT. QVANDO SEDERET SOLIO REGNI SUI. ET CUNCTI REGNI EIUS EXORDIUM FUIT. TERTIO AUTEM ANNO IMPERII SUI FECIT GRANDE CONVIVIUM CUNCTIS PRINCIPIBUS. ET PUERIS SUIS. FORTISSIMIS PARTHORUM ET MEDORUM. MELIUS. ET PRIORIBUS. PUNCTARII CUNCTE UI OSTENDERET DIVITIAS GLE SUE. ACMAGNITUDINE ATQ; IACTANTIA PORRECTE SUE. MULTO TEMPORE TEMPUS INDEBITE. ET HOC DIEBZ. CUMQ; IMPLERENTUR DIES CONVIVII. MURMURAVIT OMNE PPLUS QUI INVENTUS EST MINUS. A MAXIMO USQ; AD MINIMUM. ET SEPTE DIEBZ. HABITE CONVIVIUM PPARATI MUSTI BULO HORTI. ET NEMORIS QD REGIO CULTU ET MANU CONSTITUTUM ERAT. ET PENDEBANT EX OMNI PARTE UMBRACULA. AERIA COLORIS. ET CARBASSINI ET IACINCTINI STERNACULA FUNIB; BYSSINIS ATQ; PURPUREIS QUI EBURNEIS CIRCULIS INSERTI ERANT. ET COLUMNIS MARMOREIS SUFFULCEBANTUR. LECTI QQ; AUREI ET ARGENTEI SUP PAVIMENTO SMARAGDINO & PSTANO LAPIDE DISPOSITI ERANT. QD MIRA VARIETATE PICTURA DECORABAT. BIBEBANTUR AU QUI MIRACULI ERANT AUREI POCULIS. & ALIUS ARG: ALIUS VASIS CIBI INFEREBANTUR. VINUM QQ; UT MOS

INSTITUTA REGIA DIGNUM ERAT HABUNDANS. & POPULUM PARITER AMANS qui nolentes cogere. ad bibendum. sed sic regie fieret ut ipsorum uoluntatibus singulis de prouidebat. fuit. ut fieret ut unusquisq; uellet. ℣.

ASSVERVS QVI REGNAVIT A INDIA USQ; AD ETHIOPIAM SUP CENTVM ET PRINCIPAT. QVANDO SEDERET SOLIO REGNI SUI. ET CUNCTI REGNI EIUS EXORDIUM FUIT. TERTIO AUTEM ANNO IMPERII SUI FECIT GRANDE CONVIVIUM CUNCTIS PRINCIPIBUS. ET PUERIS SUIS. FORTISSIMIS PARTHORUM ET MEDORUM. MELIUS. ET PRIORIBUS. PUNCTARII CUNCTE UI OSTENDERET DIVITIAS GLE SUE. ACMAGNITUDINE ATQ; IACTANTIA PORRECTE SUE. MULTO TEMPORE TEMPUS INDEBITE. ET HOC DIEBZ. CUMQ; IMPLERENTUR DIES CONVIVII. MURMURAVIT OMNE PPLUS QUI INVENTUS EST MINUS. A MAXIMO USQ; AD MINIMUM. ET SEPTE DIEBZ. HABITE CONVIVIUM PPARATI MUSTI BULO HORTI. ET NEMORIS QD REGIO CULTU ET MANU CONSTITUTUM ERAT. ET PENDEBANT EX OMNI PARTE UMBRACULA. AERIA COLORIS. ET CARBASSINI ET IACINCTINI STERNACULA FUNIB; BYSSINIS ATQ; PURPUREIS QUI EBURNEIS CIRCULIS INSERTI ERANT. ET COLUMNIS MARMOREIS SUFFULCEBANTUR. LECTI QQ; AUREI ET ARGENTEI SUP PAVIMENTO SMARAGDINO & PSTANO LAPIDE DISPOSITI ERANT. QD MIRA VARIETATE PICTURA DECORABAT. BIBEBANTUR AU QUI MIRACULI ERANT AUREI POCULIS. & ALIUS ARG: ALIUS VASIS CIBI INFEREBANTUR. VINUM QQ; UT MOS

Quem constituerunt esse sollempnie. ut meo omni deinceps tempore
tantarum rerum pbis. gaudio atq; annuus. Nchi qui mur be fuisset ordo
exercitantes. xiii. & xiiii. eiusdē mensis die modeste uersati sunt. Quo
decimo au die. pcurere deliberunt. & idcirco eundē diē constituere
sollempne. epularum atq; leticie.
n ū uidet qui nppidas nonnumquā ac uilli moraban. xiii. die mensis
adar. ommuniter. & quasi ebriatum. ad uc exaltemeo. & meritō
sibi mutuo parcer epularum & ciboꝝ. Scripticaū mardocheus omā
hoc. & litteris compluribꝫ misit ad iudeos qui in omnibꝫ regni pmer
i morabant. eam inuicem posset qm pcul. ut xiii. & xiiii. diem mi
sis adar. p festis susciperent. & reuertente semp anno sollempni ho
nore celebrarent. quia in pdis diebꝫ se iudi sunt iudei de inimicis suis.
& lucrati atq; ista ria. in hỳ laritate atq; gaudium conuertā sunt
esse. q; ista diesq; epularū atq; leticie. & mitterent sibi mutuo cibos
parres. & pauperib; munuscula largirentur. Susceperunq; iudei in
sollempne morem cuncta quę eo tempore facere cepant. & quę mar
docheus litteris sacris dā mandauerat. Aman ū filius amadathi
stirpis agag hostis & aduersarius iudeoꝝ. cogitabat contra eos malu
ne occa dere. illos atq; delere. & mittere phur quod nrā lingua sortē
in sonat. ut eos uel conterret uel in nihilū redigeret. & postea ingressa est hester ad regē. obsecrans ut decretū ei
litteris regni irritū fieret. & malum qđ cogitauerat iudeoꝝ cogitatores
reuerterentur in caput eius. Omnesq; & ipsum & filios eius affixerēt
cruci. Itaq; eodē tempore diei illi apellatō sunt phurim id est sortiū
eo qđ phur id est sors murnam nuncupata. & cuncta quę gesta
sunt epistolis & libris huius uoluminis cōtinentur. quęq; fieri uiderē. 7
quę deinceps immutata sunt. suscepere iudei sup se & semen suum. &
sup cunctos qui religioni eoꝝ uoluerant copulari. ut nulli liceat duos
hoc die absq; sollempnitate transigere. quod septima restat. 7 octa
va expectent tempora. annis sibi ordine succedentib. In future diei qđ
nulla umq̄m delebit obluuio. & singulas generationes cuncte ur cero
rbis principes celebrabunt. Nec est ulla ciuitas unqua dies plurimoꝝ id
est sortium non observantię a iudeis. & ab eis. pene quę sui ceremonias
obligata est. Scripserunq; hester regina filia abiehil & mardoche
iudeus eam factam epistam. ut omnia studio diei illa sollempnia sancta
rē imposterum. & ut seruent a domi iudeos qui in cappadocia regis Assueri
fuerit primatus uer sabant. ut haberent pacem & tutā pacē ne terrarum.
observantes diei sortium. & suo tempore cum gaudio celebrarent. sic
constituerant mardocheus & hester. & illi obseruandi tutā pace. &
sermone suo terminā atq; clamores & sortium diei. & summa qui
libri huius qui uocat hester hystoria continentur. Rex ū assueri
omne terram & cunctas maris insulas fortē tribuerat. cuius for
titudo & imperium & dignitas atq; sublimitas qua exaltauit mardo
cheum sepra fuit in libris medoꝝ atq; pharum. & quom mardoche
iudaei genteri sed & reges assueri fuerit. & magnus apud iudeos
& accepabilis plebi fratrum suoꝝ. quaerens bona pplo suo. & loqn
ta quę ad pacem sui seminis pertinent. Hec. Quę habentur i hebreo
plena fide expli. Hęc ai quę secutur sed pa repperi medicante
uulgata. quę quoniā linguā & litteris conuenit & meritum post
finem libri hoc capitulum ferebat. qđ ruxta constructionē manu
obelo id est uero pinacumus. Opēq; mardoch ado facta festa.
scribat sū somnii qđ uiderat hyc eadem signi fiantes. nec eos. q̄q̄m
ur tium fuer. Parui fons qui creuit in fluuium. & in lucē solem q;
conuer sus est. & aquas plurimas redundauit. hester est qm rex
accepit uxorem. & noluit esse reginam. Duo ai dracones ego sum
& aman. Gentes ai quę congregatę sunt hi sunt qui delere nomen
israhel uoluerunt. Gens ai mea israhel est. Qui clamauit ad deum & saluti
facti sunt dominus pplm suum. liberauitq; nos de omnib; malis. & fecit
signa magna atq; portenta. in gentes. & duas sortes ei preparat.
unam ppli domini. & alteram cunctarum gentium. utriq; utriq; fors
sua tempus & die electo tam temporis ordine. deo unusquisq; gentis; &
regum datas est dominus ppli sui. ac tuerat hereditatis suę. Et obser
vabunt diei isti mensis adar xiii. & xiiii. & xv. ne eisdem mensis ritu
studio & gaudio inuni omni ppli congregata. in cunctas deinceps
generationes ppli isti. Anno quarto regnante ptholomeo & cle
opatra reginę ute dositheus qui se sacerdotē & leuita genere fere
bat. & ptholomeus filius eius hanc epistam phurim. quam dixerunt
in precatum esse ly simachum ptholomei filium in hierusalem. Hiero.
Hęc quoq; principium eius. mediocriter uulgata. qđ nec in hebreo
nec apud ullum ferme inuenitur. Anno sexto regnante eodē
xerse maximo prima die mensis nisan. uidit somnium mardoche
filius iayir. filii semei. filii cis. de tribu beniamin homo in deus qui ha
bitabat in urbe susis magnus. & inter primos aule regis. Et ait
de eo numero captiuos. quos transtulerat nabuch rex babylonis de
hierusalem cum iechonia rege iudeę. & hoc erat somnium fuit. Appa
ruerunt uoces & tumultus. & tonitrua. & terremot. & conturbatio
sup terram. & ecce dracones duo magni. paratiq; contra semplum.
Aquas. clamore cuncta concitati sunt tantum. ut pauperum terram
gentium ruina. fieret. dies illa tenebrarum & caliginis. tribulatio
nes & angustię & ingens formido sup terram. Conturbataq; est
uniuersa gens timentium mala sua. & ppariata ad mortem. clamauerunt
ad deum. Cuius uoce feruente. fons paruus creuit in fluuium maximum.
& in aquas plurimas redundauit. Lux & sol ortus est. & humiles
exaltati sunt. & deuorauerunt inimicos suos. Q̄d cum uidisset mardo
cheus & surrexisset. de strato. cogitabat quid de is facere uellet.
& ipsum habebat in animo. scire cupiens quid singula res contingat.
Morabat aut. eo tempore in aula regis cum gabath & thara eu
nuchis regis. qui ianitores eius erant palatii. Cumq; intellexisset eo
rum cogitationes eos. & curas diligentius perquisisset. didicit. qđ coniurassent
in regem artaxerxen eum manus inicere. & nuncians sup eo regi. Qui
de utroq; habita quęstione. confessos iussit cruci adfigi. Rex
aut iussa gestorum ac scripsit memoriam. sed & mardocheus rei
memoriam litteris tradidit. Precepitq; ei rex ut in aula palatii
moraretur. Ortus a patratione muneris. Aman ū filius amadathi
bugęus erat gloriosus inter omnes rege. & uolui necare mardocheum
& pplm eius. p duos eunuchos regis qui fuerant in ceci. Hier.
Hucusq; phemium. Quę secutur meo loco ponta eam. ubi sep
cum est in uolumine. ne diu perpetem bona aut subtrahamus eos. quę ut
in laudibꝫ dei ratione reppertum. Cpleta hoc exemplar sunt.
Exemplar epistole regis maximi artaxerxis ad duces qui sub eo sunt
centum uiginti septem prouinciarum principibus & iudicib; qui cum illo pmicti
arum principib; & iudicib; qui cum illo in bithynia fuerat salutem. dicit
Cum plurimi gentib; imperarem. & uniuersum orbē meo dicioni sub
iugassem. uolui nequaq̄m abuti potentię magnitudine. sed clemen
& lenitate quibernare subditos. ut absq; ulla terrore uita tranquilla
transiq̄entes. optata omnes mortalib; pace fruerentur. Quę cogitatio
ni mē accommodauit. mens quomodo hoc posset impleri. unius ą sapien
tia & fide electos ipellebat. & tractos ex ge tes amau nomine.

Huc usq; exemplar epli. Quę secuntur post eum locum
peruenit legit. pgensq; mardoche fecit omnia q̄ mandauerat
Nec eum habere inimicum. & apud nullum pot
ardocheus ait depcatur est dominū. memor omnis opis sue. &
Omne dominę rex omnipotens. ut dicatione eius cuncta sunt
posita. & non est qui possit cue resistere uolenti
saluare nos eo tempore liberabit. Tu scis quę fecimus
ob ambitu contumeliā. Dominus omnium es. nec
stata ut cuncta nostra & scis quia non p superbiā
qđ aliquid tacte fecerim hoc ut non adorarem
Libenter enim plantę. ut eam usq; pedum eius deosculari
essem. sed timui ne honore dei mei transferem ad hominem. ne
adorarem excepto deo meo. Et nunc domine rex deus abrahā mi
serere pplo tuo. quia uolunt nos immici perdere & hereditate
lere. Ne despicias portionem tuam quā redemisti tibi ex
depcationem meam. & pptus esto sorti & funiculo
lucum ut in magnificum. ut uiuentes laudemus nomen
& ne claudas os eorum
mus qq; ut pariter & obsecratione clamauit ad
certa mors impendere. Hester qq; regina confugit ad
periculum qđ immineb. Cumq; depositis uestib; regni sericis
ta apta indumenta sumpsisset. & pinquentia capiti
impleuit caput. & carpit suum humili aure cunctis
inquit. aure lacrimę consolentur. & minim
depcabar dominum omnia. Omnia mi qui
mea me solatia tam. & cuius pręt. nullus
Preciosum enim unguentum
tulisset ista de cunctis gemmis & pretiosis
rib; sua te possidere hereditate semp eam sentiq;
Peccatum meum fateor. & depcantes
rum. & idcirco eadem ista nos humanas
nostros. columnis eorum deos eos. Iustus es dominę. Cum
est sufficere qđ durissima nos opprimere seruitute
nium suarum ydolas. parentes deputarunt. uolunt
missa. & delere hereditatem tuā. & claudere
arq; exaugere gloriam templi & altaris tui
laudent ydolas. sed cum
Ne claudas domine scripturas
manum. sed conuerte consilium eorum
dispice. Memento domine & ostende
tionibus. & michi da fiduciam
cribus sermone compositum
cor illius in odium hostis nri
Nos aut liberi unanimiter
auxiliatorem nisi te dominę qui habes
odium qui iniquos. & detestatur
alienigenis. Tuscit nec ostentationis
& ego mea qđ est ut caput meum
ster illud quasi pannum menstruate
mei. & quod non cotidie
unum regis. & ut liberum uitam
cultura & quo huc usq; iacta sum. usq;
de abraham. de forus sup oms.
Et ecce accessi coram
Cum habens & libera
Deus qui
me
audire. Hanc audiam qui
mea. & regem & magnates ppli
eum humanitate. mee. quando
sedis. atq; locutus est cum
regi proph. & liberauit de
Cumq; rex iudicem
saluationem dni
ba quasi pdicens. & mutata
sustinuit. Nunc
humanum misericordiā
& quasi ne
& ardenab
regina corruit. & pallorem
elinauit caput. Cumq;
stimuli ac mentem
rem ad te. hr uerbis blandiebat. Quę
sum sr eius. Noli mecum
hęc te cantrica. Accede
rentes. calicem
cam & ait. Cur
quasi angelus
de numero
Cumq; loqueret
Rexerxes
Exemplar epistole regis maximi artaxerxis
ad duces regni sui principes militie
ex magnis artaxersis abundantia
carum ducib; ac principib;
Multu bonitate principum
tionis. nec
mum
cum

Explicit liber Hester.

INCIPIT PLOGVS IN LIBRVM MAC HABEORVM

MACHABEORVM LIBRI PRINOTANT

FACTVM EST POSTQVĀ PER CVSSIT ALEXĀ DER PHILIPPI

antiochio dyxerunt machabeo. Peruersi & clarissimas & magnus
mihae emittere & ornare filius & fratribus. Ego accedo prior & facies
sum regis antiochi. fiunt fecerunt comissiones & iurisdicta &
ferunt in hebron. & ceteris & filiis eius incaucis regis. & amplificauerit
argento & auro & muneribus multis. Et respexit machabeus & dixerit
magna uoce. Et si omnes gentes regi antiochio obediunt ut discedat unus
quisq; a seruitute patrum suorum. & consentiat mandatis eius. ego &
filii mei & parentes mei. obediemus legi patrum nostrorum. propitius sit
nobis. Non est nobis utile derelinquere legem & iustificationes dei. Non au
diemus uerba antiochi regis. nec faciemus transgredientes legis
nre mandata. ut eamus alterna via. Et cessauit loquentem haec
adesse quod audiens in omnium oculis sacrificare & dolis super ara
in uicate modum. secundum iussum regis. Et uidit machabeus & doluit
& contriuit eum zelus eius. & accensus est furor eius secundum iudicium
legis. & insiliens trucidauit eum super aram. Simul & uirum qui iussit
re hyeronem antiochus qui cogebat immolari idolis eodem tempore. & aram
destruxerat. Et zelauit ut lege sic fecit finem. Zambri filio sala
mi. Et exclamauit machabeus uoce magna dicens. Omnis qui ze
lum habet legis & statuit testamentum exeat post me. Et fugit
ipse & filii eius in montes & reliquerunt quaeq; habebant in ciuitate.
Tunc descenderunt multi quaerentes iudicium & iustitiam descendum
& sederunt ibi ipsi & filii eorum. & mulieres eorum. & pecora eorum. qui
duraverunt super eos mala. Et renunciatum est regi. & exercitui regis quod essent in hierusalem ciuitate dei. qui discessissent in iudaea
qui dissipauerunt mandatum regis in loca occulta deserto. & absce
dentes illos multi. Et statim properauerunt ad uersus eos. & constituerunt
ad ultimum eos pugnare die sabbatorum. & dixerunt ad eos. Resistite
nunc adhuc. Et ite. & facite sicut uerbum regis & uiuetis. Et
dixerunt. Non exibimus. neq; faciemus uerbum regis. ut polluamus
diem sabbatorum. Et cucurrerunt ad ultimum eos pugnam. Et non respon
derunt eis. nec lapidem iecerunt. nec opplauerunt loca occulta dicen
tes. Moriamur omnes in simplicitate nra. & testes erunt super nos cli
& terra. quod iniuste perdatis nos. Et iuxta erunt et bellum. & mortui
sunt ipsi & uxores eorum. & filii eorum & pecora eorum. usq; ad mille animas
hominum. Et cognouit machabeus & amici eius. Iterum habuerunt
super eos ualde. 2.

Et dixerunt proximo suo. Si omnes faciemus sicut fratres nostri fecerunt. &
non pugnabimus ad ultima gentes animabi. nri. & iustificationibus
nris. citius disperdent nos a terra. Et cogitauerunt die illa dicentes.
Omnis homo quicumq; uenerit ad nos in bello in die sabbatorum. pug
nemus ad ultimum eum. & non morietur omnes sicut mortui sunt fratres nri
occulti. Tunc congregata est ad eos synagoga iudeorum fortis iuxta
se. & omnes uoluntarius in lege. & omnes qui fugebant a malis ad
dita sunt ad eos. & facti sunt illis ad firmamentum. Et collegit
exercitum. & percusserunt peccatores in ira sua. & uiros iniquos in
dignatione sua. & ceteri fugerunt ad nationes ut euaderent. Et
circuibat machabeus & amici eius. & destruxerunt aras. & euicerunt
omnes pueros incircumcisos quos inuenerunt in finibus. Et
persecuti sunt filios superbiae. Et perierunt eo tempore uir in manib; eius
& prosperatum est in manibus eius. & deuastauerunt legem de manibus gentium. & de manibus regum. & non
dederunt cornu peccatori. 2.

Et adpropinquauerunt dies machabei moriendi. & dixit filius suus.
Nunc confortata est superbia. & castigatio. & tempus euersionis & ira
indignationis. Nunc ergo filii emulatores estote legis. & date animas
uras pro testamento patrum. & memento opum patrum. quae fecerunt
in generationibus suis. & accipietis gloriam magnam. & nomen sempiternum. Abra
ham nonne in tentatione fidelis inuentus est. & reputatum est ei ad iu
stitiam. Ioseph in tempore angustiae suae custodiuit mandatum. & fac
est dux egypti. finem patris sui habendo rebus diuitiis. accepit testamentum
sacerdotii sui. Iesus dum impleret uerbum. facti sunt dux israel. Caleb
dum testificatur in ecclesia. accepit hereditatem. Dauid misericordia
consecutus est sedem regni usque. Helyas dum zelat zelum legis. re
ceptus est in coelum. Ananias. azarias. misahel. credentes liberati sunt
de flamma ignis. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum.
Et ita cogitate per generationem & generationem. quia omnis qui sperat
in eum non infirmabitur. & uerbis uiri peccatoris ne timueritis. quia
gloria eius stercus. & uermis est. Hodie extollet. & cras non inuenietur.
quia conuersus est in terram suam. & cogitatus eius periit. Vos ergo filii confor
tamini & uiriliter agite in lege. quia in ipsa gloriosi eritis. Et ecce symeon
frater uester quia uir consilii est. ipsum audite semper. & ipse erit uobis
pater. Et iudas machabeus fortis uirtute a iuuentute sua. sit uobis princeps
militiae. & ipse agat bellum populi. Et tuos adducetis omnes facientes
legis. & ultricem iniquitatis populi uestri. Et retribuite retributionem
gentibus. & intendite in praecepta legis. Et benedixerunt eos. & apposite
est ad patres suos. & defuncti sunt. Et cremauerunt eos & quadrupliciter sepe
liuerunt. & reportauerunt ossa eius. in sepulchro patrum suorum. in modin. &
plauserunt eum omnes israel planctu magno.

Et surrexerunt iudas qui uocabatur machabeus filius eius pro eo. & adiuuabant
eum omnes fratres eius. & omnes qui se coniunxerunt patri eius. & pug
nauerunt pugnam israel cum laetitia. Et dilatauit gloriam populo suo. & induit se
lorica sicut gigas. & circumcinxit se armis bellicis suis in praeliis. & protege
bat gladio suo castra. Similis factus est leoni in operibus suis. & sicut catulus
leonis rugiens in uenationem. & persecutus est iniquos perquirens eos. & q
cuncturbabant populum eius succendit flammis. Et repulsi sunt timore
ei primore eius. & omnes operarii iniquitatis conturbati sunt. Et direxit
cessit salus in manu eius. & pepercerabat regi multos. & leticia
erat iacob in operibus suis. & usque in memoria eius in benedictione. Et
perambulauit ciuitates iuda. & perdidit impios exercitus. & auertit iram
a deo. Et nominatus est usq; ad nouissimum terrae & congregauit proselytos. 2.

Et congregauit apollonius gentes. & a samaria uirtutem multam magnam
ad bellandum contra israel. Et cognouit iudas & exiuit obuiam illi. & per
cussit eum & occidit illum. Et ceciderunt uulnerati multi. & reliqui fugerunt. & accepit spolia eorum. & gladium apollonii abstulit iudas. &
erat pugnans in eo omnibus diebus. Et audiuit seron princeps exercitus
syriae quod congregauit iudas congregationem & ecclesiam fidelium se
cum. Faciam mihi nomen & gloriabor in regno. & debellabo iudam &
eos qui cum ipso sunt. qui spernebant uerbum regis. Et parauit se
& ascendit cum eo castra impiorum fortes auxiliarii. ut faceret ul
tionem in filios israel. Et adpropinquauerunt usque beth horon. & exiuit
iudas obuiam illi cum paucis. Vt uidet autem exercitum uenientem sibi ob
uiam. dixerunt iudae. Quam poterimus pauci pugnare contra multitudi
nem tantam. & tam fortem. Et nos fatigati sumus ieiunio hodie. Et ait
iudas. Facile est concludi multos in manibus paucorum. & non est differentia
coram deo caeli liberare in multis & in paucis. Quia non in multitudine
exercitus victoria belli. sed de caelo fortitudo est. Ipsi uenerunt aduersus nos
in multitudine superbiae. & iniquitatis. ut disperdant nos & uxores nras &
filios nros. & ut spolient nos. Nos autem pugnabimus pro animabus nris
& legibus nris. & ipse dominus conteret eos ante faciem nram. Vos autem
nolite timere eos. Ut cessauit autem loquens. subito irruerunt super eos
& conturbati sunt gentes coram iuda & fugerunt in campestria. & omnes
qui erant nouissimi ceciderunt gladio. & persecuti sunt eos de hebron
& gerrara & de campis azoti & iamnitarum. & ceciderunt ex eis quasi tres
milia uirorum. & reliqui conuersi sunt in fugam. Et iudas & populus eius
persecuti sunt eos. & percussit populum magnum nimis. & saluatio facta est
magna nimis. Et timuerunt omnes gentes quae circa erant nimis. & ter
ruit. & ad principes eius. & ad omnes qui se commouerant cum eo. & fugerunt.
Et reuersi sunt in terram philistiim. Et cessauit timor iudae & populi eius
quia locutus est dominus. & ceciderunt ex eis usque ad consummationem.
Et congregauit iudas omnes gentes. & quaerebat ciuitates ad
ire. & expugnare. & ire in idumeam. & ad azor. & ad philistiim. & ad
uersus omnes. & dixit hi qui sunt in nostra. & ipsi sunt in manibus nostris
& non stabit quisquam coram nobis. & factum est ita. & ceciderunt
ex eis in die illa quasi duo milia uirorum. & spoliauit eos. & ciuitates
ingressus est. & in ciuitate quadam inuenit lectos multos. & uasa
pretiosa. & diuites. & uestimenta multa. & diuisit praedam. & spolia
ciuitatis. & uestimenta. & omnia quae inuenit. & ascendit. & reuersus
est ad ciuitatem suam. & ibi habitauit. Et in ciuitate quadam
cum tribus militibus tantum. & non inuenerunt. & ipsi dixerunt ei. & ad
uersus eos. & ipse dixit eis. Et ecce nos habitamus

Et audierunt gentes circa eos: et exarserunt furore: et venerunt omnes habitatores philistiim: et dixerunt principes edom: fortes moab: occupavit eos tremor: intabescere fecerunt omnes habitatores chanaan: irruat super eos pavor et formido in magnitudine brachii tui: fiant immobiles quasi lapis: donec pertranseat populus tuus domine: donec pertranseat populus iste quem possedisti. Introduces eos et plantes eos in monte hereditatis tue: firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine: sanctificationem domine manus tue. Dominus regnabit in eternum et ultra. Quia intravit equus pharaonis cum quadrigis et equitibus eius in mare: et reduxit super eos aquas maris: filii autem israel perierunt per siccum in medio mari. Et sumpsit maria prophetissa soror aaron tympanum in manu sua: egressaeque sunt omnes mulieres post eam in tympanis et choris: quibus præcinebat dicens. Cantemus domino: gloriose enim magnificatus est: equum et ascensorem deiecit in mare. Fortitudo mea et laus mea dominus: et factus est mihi in salutem. Iste deus meus: et glorificabo eum: deus patris mei: et exaltabo eum. Dominus conterens bella: dominus nomen est illi. Currus pharaonis et exercitum eius proiecit in mare: electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt eos: descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua domine percussit inimicum: et in multitudine gloriæ tuæ deposuisti adversarios meos. Misisti iram tuam: quæ devorabit eos sicut stipulam. In spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ: stetit unda fluens: congregatæ sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus: persequar et comprehendam: dividam spolia: implebitur anima mea ex illis: evaginabo gladium meum: interficiet eos manus mea. Flavit spiritus tuus: et operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Quis similis tibi in fortibus domine? quis similis tibi? magnificus in sanctitate: terribilis atque laudabilis: et faciens mirabilia? Extendisti manum tuam: et devoravit eos terra. Dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti: et portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum. Ascendit equus pharaonis cum curribus et equitibus eius in mare: et adduxit dominus

Cucurerit eos iudocus mauortha qm̃ hec faciebat. nec poterat habuere eos. 2.
Et mittit rex ut audiant. & conuocauit omē exercitū suū. & precepit exercitui suo. & eis qui sup equites erant. Sed & de regni alijs. & de militib. & de marcatis. ueneruntq; ad eum exercitus conducere eos. & erat numerus exercitus eorum multa pedestrium. & xxc. milia equitum. & elefanti xxc duo docti ad pugnam. Et uenerunt p̃ idumeā & applauerunt ad bethsura & pugnauerunt diei multos. & fecerunt machinas. & exierunt & succenderunt eas. igni. & pugnauerunt uiriliter. Et recessit iudas ab ea & mouit castra. ad bethzacara contra castra regis. Et surrexerūt luce & cucurrerunt exercitus impetum facere contra mane bethzacara. Et compararerunt se exercitus ipsorum. & tubis concrepuerunt. & elefantes ostenderunt eis sanguine uuas & mori ad actuendas eos in plium. & dixerunt bestias p̃ legionibus esse. assistentes singulos elefantes mille uiri in loricis cum achenatis & galee ere in capitib; eor. & quingenti ordinati erant super bestiam unam; bestie electi erant. Ubicunq; erat impetus ibi erant. & quocunq; ibant ibant. & non discedebant ab eis. Sedebant turres lignee sup eos firme. prepte erant sup singulas bestias. & sup eas machine. & sup singulas turres erant xxc duo. qui pugnabant desup & erant magister bestie. Et residuum equitatus hinc & inde stabat ad latus parati. cubi; exercitum commouere. & purgere constipati in legionibus eius. 2.
Et ut refulsit sol in clippeos aureos & ereos. resplenduerunt montes ab eis. resplenduerunt sicut lampades ignis. Et distincta est pars exercitus regis per montes excelsos. & alii p loca humilia. & bene ibant & ordinate. & omnes audebant. amis inhabitant eā terram. & uoce multitudinis eor. & concussione armor. Erat ut exercitus inaquis uallis & foris. Et adpropinquauit iudas & exercitus ei in plium. & corruerunt de exercitu eius sex centi uiri. Et uidit eleazar filius sawa. unā de bestiis loricatā. loricis regis. & erat unus eorum sup eorum bestias. & uisum est ei q̃ omes essent rex. & dedit se ut liberet populum suum. & acquireret sibi nomen sempiternum. & accurrit ad eum audacter. in medio legionis inclusit. & occidit sex ab sinistris. & ea debant ab eo hinc & illinc. & iuxta subpedes elefantis. & suppositus ei. & occidit eū. & corruit terra sup ipsum. & mortuus est ille. Et uiderunt iudeorum reges. & impetum exercitus eius. & conuersi sunt in fugam. Et ascenderunt castra ad regis. & ascenderunt contra eos in bellum. Et applicuit castra regis ad iudeam & montem syon. & fecit pacem cum his q̃ erant in fortalitia. Et exercitus deambulat quia non erant escis in castris. & conclusit. q̃ sabbata erant tunc. Et comprehendit rex bethsuram. & constituit ibi custodiam seruare ea. Et conuertit castra ad locum sanctificationis diei multos. & statuit ibi balistas & machinas. & ignes. iacula. & cornucinas ad iaciendos. & speculas. & fortalitia ad uidendas sagittas & fundibula. Fecerūt autē & ipsi machinas ad aduersus machinas eor. & pugnauerunt diei multos. Et ce aū non erant in cibariis ea q̃ seruamus. annus esset. & qui remanserant. inedia deperiit. cum sumpserunt reliquias eor. quę reposita fuerant. Et remanserūt ibi sabbati pauci. qm̃ abierat eos fames. & dispersi sunt unusq; q; in loci suum. Et audiuit philippus q̃ philippus q̃ constituit rex antiochus eū ad huc uiuere. & uincere antiochū filium suum ut regnaret. & reuerti esset. ad sede & media. & exercitui quia uenit cum ipso. & q̃ quere suscipe regni negocia. festinauit ire & dicere ad regē. duce exercitus. Obsidemus ciuitatē. & ecce uobis modica ē. & locus. quem obsidemus est munit. & munibus nobis ordinare de regno. Nunc req; demus de rebus hominib; istis. & faciamus cū illis pacem. & cum omi gente eor. & constituamus illis ut ambulent in legitimis suis. sicut & prius. Ppē legitima enim ipsor. quę despexim̃ irati sunt. & fecerunt omnia hęc. Et placuit sermo in conspectu regis & principum. & misit ad eos pacē facere. & receperunt illam. Et iurauit illis rex & principes. & exierunt de munitione. & ut uidit rex in monte syon. uidit munitione loci. & rupit iuramentum q̃d iurauit. & mandauit murum destruere in gyro. & discessit festinanter. Et ecce uenit subita. & uenerunt philippi dominantes ciuitati. & pugnauit ea diuisi eos. & ui occupauit eam turrem. 2.
Anno centesimo quadragesimo & primo exiit de mesopotamia seleucus filius antiochi urbe roma. & ascendit cum paucis uiris mediterranea marcuma. & regnauit ibi. Factum est ut ingressus est domum regni patrum suorum. comprehendit potestatem. & uisum est antiochum & philippum non posse ei obuiare. Et fecit ea magnanimiter. & uitę. Dolue ostendere multi facientes ei. Et coepit deos exercere. Et fecit de mesopotamia sup sedem regni sui. & uenerunt ad eum uiri impii. & iniqui ex isrl. & alchimus ipse eos. qui delebat sacerdotes. & accusauerunt ppm apud regem dicentes. Potentiam fecit & fratres eius & nos. dispersi de terra nra. Nunc ergo uirum eum credit. ut eat & uideat ex omnibus omne quod fecit nobis & regnoni; nris. & puni ac amicos amicos eius. & omnes adiutores eor. Et elegit rex ex amicis suis bacchidem qui dominabatur trans flumen magnum in regno. & fidelem regi. & misit eum & alchimum impium constituit in sacerdotium. & mandauit ei facere ultionem in filios isrl. Et surrexerunt & uenerunt cum exercitu magno in terra iuda. Et misit eos nuncios ad locum sine ad iudam & ad fratres eius uerbis pacificis in dolo. & non intenderunt sermonib; eor. Uiderunt enim. quia uenerant cum exercitu magno. Et conuenerunt ad alchimum & bacchidem amigregatio scribarum requirere iusta sc. & ppm assidet qui erant ex filiis isrl. ex quibus erant. ut ei pacem. Dixerunt enim. Homo sacerdos de semine aaron uenit non decipiet nos. Et locutus est cum eis uerba pacifica. & iurauit illis dicens. Non inferimus uob malum. neq; amicis uris. Et credidere ei. Et comprehendit ex eis lx. uiros. & occidit eos in una die. secundu uerbum quod scriptum e. Carnes sanc. tuas & sanguinem ipsor. effuderunt circa ciuitatem hierlm. & non erat qui sepediret. Et metuit populus & timor & terror in nomine ppli. quia dixerunt. non est in eis ueritas & iudicium. Transgressi enim sunt constitutum. & iusiurandum q̃d iurauerunt. Et mouit bacchides castra ab hierlm. & applicuit in bethzeca. & misit & comprehendit multos ex eis qui ad eum confugerant. Et quosdam ex ppio macrauit. & imputauit magnum pectori. Et commisit regionem alchimo. & reliquit cum eo aiutorium ipsi. Et abiit bacchides ad regem. & fecit agebat alchimus. pro principatu sacerdotii sui. & conuenerunt ad eum omnes qui perturbabant ppm suum. & obtinuerunt iudeam uelut. & fecerunt plagā magna in isrl. Et uidit iudas oīa mala que fecit alchimus. & qui cum eo erant filii isrl. plus multo q̃m gentes. & exiit in omnes fines iudee circuitu. & fecit uindictā in uiros desertores. & restituerunt exire ultra in regionem. Uidit aut alchimus quod prualuit iudas & qui cum eo sunt. & cognouit quia non potest sustinere eos. & egressus est ad regem. & accusauit eos multas crimib; 2.
Et misit rex nichanorem unū de principib; suis nobiliori b; qui erat inimicissimus ex omni contra iudeos. & mandauit ei interficere ppm.
Et uenit nichanor in hierlm cum exercitu magno. & misit ad iudam & ad fratres eius uerbis pacificis cum dolo dicens. Non sit pugna inter me & te. ueniam cum uiris paucis & uidam faciem tuam pacifice. Et uenit ad iudā. & salutauerunt se mutuo pacifice. & hostes parati erant ad iudam. Et minuebat sermo in ore eius qui cum dolo uenerat ad eum. & ira uehementi est ab eo. & amplius noluit uidere faciem eius. Et cognouit iudas consilium eius qui de nuda erat constitutum eius. & exiuit obuiam ei in pugnam. contra capharsalama. Et ceciderunt de nichanore circiter sexaginta quinq; multa uiri. & fugerunt reliquerunt se. Et post hec ascendit nichanor in montem syon. & exierunt de sacerdotib; ex ppio salutare impare. & demonstrare ei holocaustomata. que offerebantur pro eo. Et irridens spreuit eos. & polluit. & locutus est superbe. & iurauit dicens. nisi tradita fuerit iudas & exercitus eius immediate in manu mea. continuo cum reuerti. & succendam domum istam. Et extendit se ut introiret. & exiuit ei sacerdos cum multitudine ex ppio salutare. & deprecari pro rege. & pro exercitu eius. & dixerunt. Tu elegisti domum istam dominare ad inuocandum nomen tuum in ea. ut esset domus orationis & obsecrationis ppō tuo. Fac cum hominem istū. & ingredere cum eius. & dissipa gladio. Memor fuit sacrificiorum eos. & ne dederit eis ut capti manicatis. Et exiuit nichanor de ierlm. & castra applicuit ad bethoron. & occurrit illi exercitus syrie. Conserunt applicuit madarta cum eis; milib; uiri. & exiuit uir isrl. in exercitu. Quia nimis exiuit exercitus nichanoris. domine qui blasphemauerunt te exciderunt. & peccatis exaltauerunt brachium tuum. & fiducia tua. sperauerunt in hodie. & fiante cecidit quia multa locutus est superbe. & iuxta ea illam secundū malitiam illius. Et conmiserunt exercitus pielum. cū decima die mensis adar. & conterrea facta est castra nichanoris. & ceciderunt ipse primus inplio. Ut uidit aut exercitus eius quia cecidit nichanor. proiecerunt arma sua & fugerunt. Et persecuti sunt eos uia dieruit. ab adsor usq; ad uenturi galsara. & tubis concrepuerunt post eos. cum signis conuocauit. Et exierunt de omnib; castellis iudee circuitu. & uenti ad eos. & interficiebant eos. & conuertebant eos rursum ad eos. Et ceciderunt omes gladio. & nec unus. Et acceperunt spolia eor. & pdam. & auferunt nichanor. simpuc auferunt. & dextram suam quam extenderat superbe. & abscinderunt. & suspenderunt contra hierlm. Et lętatus est omis ppls ualde. & egerunt diē illam in leticia magna. Et constituit ut agerent annis diem istum. terā decimā die mensis adar. Et siluit terra iuda diebus pauc.
Et audiuit iudas nom romanor. quia sunt potentes uiribus & uoluntate ad omnia que postulant ē ab eis. & quicunq; accesserint ad eos. fiducias eis amicicias. & quia sunt potentes uiribus: audierunt pla eos & uirtutes bonas quas faciunt in galatha. & quia abstulerunt eos & duxerunt eos sub tributum. & quanta fecerunt in regione hyspanie & ad imperfectam redegerunt. metalla argenti & auri. qui illic sunt possederunt omnē locum consilio suo & patientia. loca quę longe erant ualde a eis. & reges qui super eos uenerant ad illos ab extremis finib; terre. & perfecerunt eos pla ga magna. ceteri aut dant tributum singulis annis. & philippum & pseu & cetharum reges. & quos sibi in insulis eos arma tulerunt. con cuerunt in bello. & obtinuerunt eos. & ante antiochum magnum regem adse. qui ex est pugna mauserit. habuit & elefantes & exercitu magnum ualde. conterrum abiit. & uincit eum. & statuerunt eum dare. ipse. & principes. & post eum tributum magnū. & dare. obsides. & confirmata regione medos. & lidios & medos. de optimis regionibus sibi accepit eas ab illis dederunt eumeni regi. & qui q̃m audierunt ualdam. uoluerunt ire & collere eos. & innouit eos. & obtinuerunt ab eis ut seruirent ab eo diuersum unum. & pugnauerunt contra illos. & conterunt eos. & ceciderunt multa. & captiuas duxerunt uxores eor. & filios eor. & diripuerunt eos. & eam ex possederunt. & destruxerunt eam. usq; ad hunc diē. Et reliqua uirtutes illos redegerunt usq; ad hunc diē. Et relatum est ei. quia aliquando resistentes illi exterminauerunt. & imperium redegerunt. eam amici sui fuit. & qui impiis regnę habebant. & seruauerunt amicitiam. & obtinuerunt regna que sibi proximabant. quę longe. quia quicunq; audierant nomen eor. timebant eos. Quib; uero uellent. auxilio & ut regnarent regnabant. quos uolebant. & destituebant quos uolebant. & nomib; isti nemo portabat. quo ad uellent. & curbabant diadema. nec induebantur purpura. ut magnificarentur ex ea. quia curiam fecerunt sibi. & quotidie consulebant. & agebant semp de multitudine. ut quę digna sunt gerantur. & committant uni homini magistratum sumum. & singulos annos dominantem super omnem terram. & omnes obediunt uni. & non est inuidia. neq; zelus in eis.
Et elegerunt iudas eupolemum filium iohannis. filium accos. & iasonem filium eleazari. & misit eos roma. constituere cum illis amicitiam. & societatem. ut auferrent ab eis iugum grecie. quia uiderunt q̃d in seruitutem redegerunt regnum israhel. Et abierunt roma uiam multa ualde. Et introierunt curiam & dixerunt. Iudas machabeus & fratres eius. & populus iudeorum misit nos ad uos. ut faceret uobiscum societatem & pacem. & conscribi nos socios & amicos uros. Et placuit sermo in conspectu eor. Et hoc est rescriptum q̃d rescripserunt in tabulis ereis. & miserunt in hierlm. ut esset apud eos ibi memoriale pacis & societatis. 2.
Ecce fratres romani & gens iudeor. in mari & in terra in sempiternum. gladius & hostis procul sit ab eis. Q̃d si inciderit bellum romanis prius. aut omnib; socijs eor. in omni dominatione eor. auxilium ferent. prout tempus dictauerit corde pleno. & pfunde: non dabitur & frumentum nauib; eorum. arma. pecunia. naues. sic placuit romanis. & custodiant mandata eor. nichil ab eis accipientes. Similiter autē & si ingruerit bellum. ad iudeos prius. ferent. Et ad iuuandu non dabitur frumentum. arma. pecunia naues. sic placuit romanis. & custodiant mandata eor. absq; dolo. Secundu hęc uerba constituerunt romani ppō iudeos. Q̃d si postea uoluerint addere. ad hęc uoluerint. facient ex ppō placito. Et quęcunq; addiderint uel detraxerint rata erunt. Sed & de malis que rex demetrius scripsimus ei dicentes. Quare grauasti iugo tuo amicos nros. & socios uideor. Si q̃ iterum adquerimur tibi. faciemus iudicium. & pugnabimus tecum mari terra q;
Et ecce ubi audiuit demetrius. quia cecidit nichanor. & exercitus eius in plio. apposuit brachium de. & alchimum rursum ut mitteret eum. & omnem exercitum cum illis. Et abierunt uiā que ducit in galgalam. & castra posuerunt in mesaloth quę est in arbellis & occupauerunt eam. & occiderunt animas hominum multas. Et mense primo anni centesimi quinquagesimi & secundi. applicuerunt exercitum ad hierlm. Et inde ascendentes abierunt inberra. xx. milia uiror. & duo milia equitum. Et audiuit bacchides posuerat in iaffa. & erat multa uirtus eius ex electa. Et ipse abiit & dimisit exercitum. qui adhęrebat ei. & ipse sedit in bethsa. & erat multa uirtus eius ex electa. Et uiri qui fugerant de ciuitatibus. & dixerunt ei. quia multa sunt. & uenerunt ualde. Tu uide de te ipso. & de uiribus tuis. & ne sis nobis in aduersarium. & de his qui nobiscum sunt. & de his qui nobiscum sunt. & de his qui nobiscum sunt

ramum am. & misit ad ionathan sumnum sacerdotem dicens. Cur solus resistis nobis. Ego aũ faciam sum indersum & mo obprobrium ppter ga pere tecum exercites. aduertim uos in montib. Nunc g si confidit unusquisq; eus. descende ad uos in campii. & comparemus ille inuicē. qua mecū est turma bellor. Interroga & disce quis sim ego, & cereri qui aduersus me. dicunt. & dicunt. quia nō poterit stare pes uester ante faciem meam. quia bis infugam conuersi sunt patres eor in terram suam. & nunc quom poterit fabricare equitatum & exercitum earum in campo. ubi n est lapis neq; spacium nec locus fugiendi. Vt audiuit aũ ionathas sermones apollonii. mocst animo. & elegit. xl. milia uiror. & processit de hierlm. & occurrit ei simon frater eius in auxilium eorum. & applicuerunt castra in oppen. & expugnauit eum a mane usq; ad uesperam. Populus aũ stabat sicut prius ionathas. & laborauerunt equi eor. Et eduxit simon exercitum suum. & commisit cum eis legionē. equites enim fugati erant. & conciderunt eos gladio. & fugerunt. Et qui dispsi sunt in campum. fugerunt in montē azoti. & ierunt in bethdagon ydolum suum ut se liberarent. Et succendit ionathas azotum. & ciuitates eius in circuitu. & templum dagon & eos omnes qui fugerunt in illud succendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his qui succensi sunt fere. viii. milia uirorum. ℣.

Et mouit inde ionathas castra. & applicuit ea ascalonam. & exierunt de ciuitate obuiam illi in magna gla. Et reuersus est ionathas cū hiertm. cum suis. habens sp̃olia multa. Et factum est ut audiuit alexander sermones istos. addidit adhuc magnificare ionathan. Et misit ei fibulam auream sicut est consuetudo dari cognatis regis. & dedit ei accra ron & oms fines eius in possessionem. ℣.

In eo ẽpit congregare exercitum fortem sicut arenam quo est circa oram maris & naues multas. & quærebat obuiare per dolum alexandro & addere illi regnū suū. Et scripsit in syriam uerba pacifica. & apte bant ei ciuitates & occurrebant ei. qua mandauerat alexander rex occurrere ei obuiam. eo q̃d socer suus esset. Cum aũ intrasset ciuitatem ptholome ponebat custodias militum in singulis ciuitatib. Et cū appropinquasset eo. ostenderunt ei omnem dracon fortissimum. & horrendum. & ceciderunt ei demolita. & corpora pierca eor qui erant circa bellū. timuitq; ptholome & fugere a facie eius. Et nauigauerunt rex qua hyer fortis ionathas. uenit ei cum honore ei. Et fecit rex. Et occurrere ionathas regi in oppen. ciuitate. & inuicem se salutauerunt. Et dormierunt ille. Et abiit ionathas cum rege usq; ad flumen quod uocat. Eleutherus. & reuersus est in hierlm. Rex aũt ptholomeus obtinuit dominium ciuitatum usq; ad electum maritimam. & cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicens. Veni componamus inter nos pactum. & dabo tibi filiam meā quā habui alexandro. & regnabis in solio patris. Penitet enim me q̃d dederim illi filiam meam. Odit enim me. Et inuidiam. cum pterea quod concupierat regnum. Et abstulit filiam eius. & dedit eam demetrio. & alienatus est ab alexandro. & manifeste facere cepit inimicitias eius. Et intrauit ptholome antiochiam. & imposuit duo diademata sibi capiti suo. scilicet asie & tholomeus aũt rex erat in ciuitatibus illis comporib. quia rebellabant ei erant in locis suis. Et audiuit alexander rex & venit adeū in bello. Et produxit ptholomeus rex exercitum. & occurrit ei in manu valida. & fugauit eum. Et fugit alexander in arabiā ut ibi protegeret. Rex aũt ptholomeus exaltatus est. Et abstulit caput oder. & misit capud alexandri. & misit ptholomeo. & rex ptholomeus mortuus est in die tertia. & qui erant in munitionib. pierunt ab his qui erant in castris. & regnauit demetrius anno centesimo sexagesimo septimo. ℣.

In diebus illis congregauit ionathas eos qui erant in iudea. ut expugnarent arcem quæ est in hierlm. & fecerunt contra ea machinas multas. Et abierunt quidam quibus odiens gentem suā. uirt iniqui ad regem. & nunciauerunt ei q̃d ionathas obsideret arcem. Et audiuit rex. ut audiit. Et statim uenit ptholomeus ad eam. & scripsit ionathe ne obsideret. sed occurreret sibi ad colloquium festinato. Vt audierunt ionathas iussit obsidere. & elegit de seniorib. isti. & de sacerdotib. & dedit se ipsum. & accepit aurum & argentum. & uestem. & alia xenia multa. & abiit ad regem ptholomeum. & inuenit gram in conspectu eius. Et cœperunt alii quidam aduersari eum iniqui ex gente sua. & fecerunt rege sicut faciant ei qui accepturi sunt munera. & exaltauit eum ante conspectum omnium amicorum eius. Et statuit ei principatū sacerdocii. & quæcunq; alia habuit prius honorata. & fecit eum principe amicorum suor. Et postulauit ionathas a rege ut immune faceret iudeam tho parchiā. idest & samariam. & promitte ei talenta. ccc. Et consensit rex. & scripsit ionathe epistolas de his omnib; hunc modum continentes. Rex demetrius ionathe fratri saluum. & genti iudeor. Exemplum epistole quam scripsimus lastheni parenti nro de uobis misimus ad uos ut sciatis eius. Rex demetrius lastheni parenti saluterm. Gentem iudeor. amicos nros. & conseruantes quæ iusta sunt apud nos decreuimus bene facere. ppter benignitatem ipsor. quam erga nos habent. Statuimus g illis omnes fines iudee. & tres ciuitates Lidda & rhamathe. quæ additę sunt iudee. & samaria & omnes confines earum. his qui sacrificant in conspectu. Et relinquimus eis. Phisq; quæ habet rex accipiebat pinguios annos. & pro fructib; terre & pomor. Et alia quæ a nos pertinebant decimar & tributor. & hoc tempore remittimus eis. & arcat salinarum & coronas quas nobis debebant. omnia aptis concedimus. & nichil horum irritum erit ex hoc & in omne tempus. Nunc g curate facere hoc exemplum. & detur ionathe. & ponat in monte sco in loco celebri. Et audiit demetrius rex q̃d sibi tradita inconspectu suo. & nichil est resistitum. misit g uiros gentium suum. unumq; in ierusalem suum. qui appellabatur athenobius. & ad ionathan dies. Non hęc tantum facio ubi & gentibus sed q̃s illustrabo te & gentē eius. cum fuerit oportunum.

Nunc g recte feceris si mittes mihi uiros ad me. & misit ionathas uiros ad eum. & uenerunt ad regem. & dederat rex in conspectu eius. & dixerunt de ciuitate eorum sicut multa uirorum. & molebantur me. & non dedimus eis. & cognouimus. quia uolebant nos expugnare. & cœperunt pugnare. Et inuocauit rex indeos in auxilium suum. & uenerunt omnes simul ad eum. Et dispersi sunt omnes per ciuitatem. & occidimus in die illa circa. c. milia hominū. & succendimus ciuitatem. & rapuimus spolia multa in illa die. & liberauimus regem. Et abierunt de ciuitate q̃d obtinuissent. uidet ciuitatem suam. & uidet mentem suā. & clamauerunt ad regem cum pcib; dicentes. Da nobis dextras & cessent iudei ab expugnare nos & ciuitatem. Et abiit sua & fecerunt pacem. Et glorificati sunt iudei in conspectu eius. & in conspectu omnium qui erant in regno ei. & reuersi sunt in hierlm habentes spolia multa. Et sedit rex in sede regni sui. & siluit terra in conspectu eius. Et inquisiuit quecunq; dixit. & alienauit se a ionatha. & non retribuit ei secundum beneficia quę sibi tribuerat. & uexabat eum valde. ℣.

Post hęc uenit rex antiochus filius syri in terram patrum suor. & regnauit. & imposuit sibi diadema. Et omnes uiros quos dimiserat demetrius. & pugnauerunt contra eum. & fugerunt. & conuersi sunt. Et accepit tryphon bestias. & obtinuit omnes terras. & scripsit antiochus adolescens ionathe dicens. Confirmo tibi & confirmo te sup̃ iiii. cuitates. ut sis de amicis regis. Et misit ei aurea & ministerium & dedit ei potestatem bibendi aurum & purpura. & habere fibulam auream. & ipse monet frem eius. fecit ducem a cmini syri. usq; ad fines eius. Et egressus ionathas bulabat trans flumen euphrates. & congregati sunt ad eum omnes syrie. in auxilium. Et uenit ad ascalonem. & occurrerunt ei honorifice. & abiit inde q̃dam. Et conduxerunt se qui manebant & obsederunt. & succendit quę murata erant. & expugnauerunt. & cepit eas. Et progressus est gazam. & obsederunt eam. & succendit quę muratę erant circa eam. & expugnauerunt. & cepit eas. Et fugerunt gazenses ionathan. & dedit illi dextras & accepit filios eor obsides. & misit eos in hierlm. & pertransiit regionem usq; damascum. ℣.

Audiuit ionathas quia principes inimicorum ejus. & exercitus magnus. uolentes auferre regnum. & occurrit illis. frem aũ suum simonem. & non inuenit. Et applicuit simon ad bethsuran. & expugnabat eā diebus multis. & conclusit eos. Et postulauerunt ab eo dextras. & recepit. & ejecit eos inde. & expugnauit eam. & custodiuit eam. & ipse ciuitatem. & expugnauit quę in ea. Et ionathas & castra eius applicuerunt ad aquam genesar. & mane uigilauerunt in campum asor. Et ecce castra alienę in occurrebant in campo. & constituerunt contra eum insidias. & ipse exadverso. Insurrexit ut exterminaret eos. & commisit cum Et inquirunt qui erant ex parte ionathe omnes. & fugerunt. & dispersi sunt ionathas filius abfalom. & iudas filius chelcie principes exercitus. Et ionathas scidit uestimenta sua. & misit terram super caput suum. & orauit. Et conuersus est ad illos pugnauit contra eos. & percussit eos. & fugerunt. Et uidentes qui erant ex parte ionathe quia surrexit ionathas. & qui erant cum eo. & clamauerunt. & reuersi sunt in terram suam. & pugnauerunt. Et timuerunt omnes gentes circa eos. quia uirtus manus ipsor. erat. & quia fecerunt bellum. & ionathas abiit in maronem. & habitauit cum eis. & eiecit ionathas. & omnes qui erant cum eo. in aquam. & transierunt. & applicuerunt ad ionathan. & dixerunt ad eum. Quid fecisti nobis. & reuertisti nos. & non uadimus cum eis. & percussit eos. & fugerunt. & dispersi sunt

fecarent curracem. Et occidit murus qui erat sup cacumē ejus
thorus solis & repararunt eum caphecora. Et symon edificauit ad
oda tulphe[illegible] munitus cum ea imposuit turres & mas. 7.

Eum ongressus est tryphon regnare asyę & assumere diadema &
extendere manum in antiochum regem cum ent ne forte ei permitteret &
cum tonathas sed pugnare aduersus eum, quęrebat manum inducere
re eum & occidere. Et sustenens abiit in bethsan & occurrit ei
abuam illi cum quadraginta milibus uirorum electis in prelium Et
uit hoc hasan. Et iniit tryphon quia uenit cum exercitu multo ut
multo ut extenderet manum suam contra terram & cędere eam &
nore. & commercio autem cum eis amicę fuit. & dedit ei munera.
& precepit exercitui suo ut obtemperent ei, sicut sibi. Et ait ad symonem.
Ve quod ut ego mittam pro illi cum bellum nobis sit. Et
mare est in domo tua Et hęc ut ego mittam pro illi cum bellum nobis sit.
utem meum pro illi cum eis & rapiam illam & reliqua pręda & pecora
cum. & multitudinem pro illi negotia. & conuertes domum. Et
Et credidit ei. & fecit sicut dixit. Et dimisit exercitum. & abierunt
in terram iuda. Et ipse uit cum ea tria milia uirorum. & equitū: ex quib: transiit
in galaad & in basa. nulle aut cum eo remanerunt. Ut mirauit ut ionathā
&

INCIPIT LIBER SECVNDVS MACHABEORVM

FRATRIBVS QVI SVNT PER EGY PTVM IVDEIS SALVTEM DICVNT

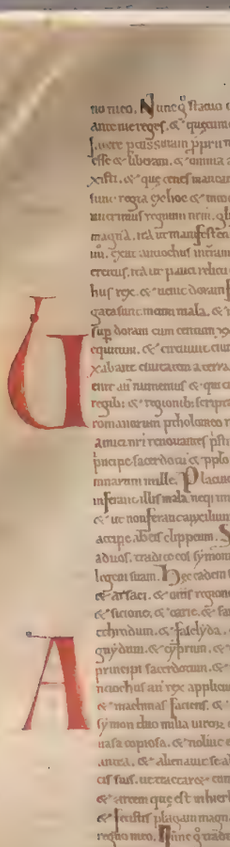

fris qui sunt uber uolumus iudee. & qui mudd[a] regione & pace hara
Bene facta cum ds. & memnerit testamti sui. qd ad abrahā uerbū
& isaac. & iacob fideles serui sui. fidedum. C[ed] & nob[is] omnib[us]
ut colat eum. & faciat eis uoluntatem magno & corde
uoluntario. Aperiat uram in lege sua. & in p[re]ceptis suis & fac
C[ed] audiat ds dominus uras oones. & reconcilet
ferat mecum pare malo. C[ed] nunc hic sumus orantes
demerio anno centesimo septuagesimo nono. Nos iudee
tribulatione & impe[ri]o qui supuenit nobis
tasion a scis ds & a regno. Purgam fuerendum
nem innocentem. C[ed] exaudiat ds dñm & exaudiat
facticium & simulagine. & accendimus luce
C[ed] nunc frequentate diei semiphoie
mo centesimo lxxx viii. papabus qui est inbus obsidi
senatq; & iudas machabeo magnifico
cristo. sacerdotum & hic qui mundu
O magnifice adeo liberati. nā quisq
aduersus talem regem dimicauimus.
est qui pugnauerit nec stet. C[ed] eam circa
cunsilio decepit sacerdotes nanes. C[ed]
ante ochus ad locum & anim[a]s eius ut capiant
nomine. Cumq; ppasilsset cū sacerdotes
pauci ingressi sūt cū mera ambitum phan
misse. Antiochus aperq; occidit ad eū templū
pulsarunt autem & qui cum eo erant & admirati
& capitib; ampueati sunt. precerunt
dic impios. ℣.
acturi q quinta & xx die mensis cassleu
& in templo usq; ad templum
que & diem ignis qui datus est quando nouissime
altari obtulit sacrificia. Nam cum in ptidem
darent qui cum dei cultores erant. accepta
alsem de cum mutalle. ubi erat puteus aq[ue] crassi. & inuenerunt
sunt eum. ita ut omnib; ignoti esse
multi anni. & placuit deo ut mirarent
facer[e] & illos. qui adstabant oratio
& sicut narrauerunt nobis sacerdotes
sacerdos illos. qui adstabant oratio
& ascendit flamma. & splenduit
& cum ea quae circa altare holocaustum
sunt. & carnes & ligna. & quae circa
Neq; hoc factum est. & tempus assumptionis
erat immolato. accensus est ignis magnus. ita ut omnes miraren
tionem ait sacerdotes dum sacerdotes dum consumerent. & ita
ionabat machaneē. cecerit ait respondentib; & precibus
hunc habeat modum. ℣.
mine domine ds omnium creator terribilis & fortis iustus & misericors
qui solus bonus es. qui solus pius es. solus iustus omnipotens & sempiternus
liberas israel de omni malo. qui fecisti patres nros
accepe sacrificium pro populo tuo israel. & custodi eam & sanctifica
C[ed] liberasti quidem omnes
ppter nos & pro omnibus qui dispersi sunt
congregationes. & audi opprobria nra & considera
& gentes intelligant quia tu es ds noster. Afflige
& humiliet & consumatur. & faciat ut cognoscant omnes
in loco sancto tuo. sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant
usq; q[uo] consumpta esset sacrificium. exercidua aqua remanserat
Lapides maiores p fundi. Quod ut factum est. flamma exorta est
sed de lumine qd refulsit. & laeuit consumpta est. Ut autem
res est. Rem nuntiatum est regi persarum qd in loco ubi
nare hi quos rant lacti sunt. & sacerdotes aqua. apparuisse
as & quae eum eo erant purificationem sacrificii.
& rem diligenter examinans. fecit eum templum
rye unita bona accepta. & bona & cetera
neemias hunc locum nepthai. qd nuncupatur purificatio. Va
plures nephi
Inuenitur aut in descriptionib; hieremie pp[he]te
iqueu eos qui transmigrabant. ut
& ne non ex eisdem mandatis. iudeos
& ornamenta eor. & alia huiscemodi dona
amouerent a eor de fin. C[ed] aut in ipsa
culum & archam fecit pphā. & dum
C[ed] uenisset ibi hieremias inuenit
archam. & altare incensi. & abscondit
serunt quida simul qui sequebant

Iraq: ptholomeus unquodã arrio pulsum. quasi refrugerandi grã regem adire. & absentem ea dedyxit. & mendacium quidem unum se multaq; eum crimina absoluit. Miseros aũ qui eram si apud eum causam dixisset: innocentes iudicarent: morte damnauit. Cuiꝰ iustissimã penam dederunt: qui pecuniae & pplo & sacrificiis causam pscripta fuit. Quam obrem vti qq indignari ergã sepulturã eoꝝ libet alissimi. execrantur. Q endeausi aũ ppe eos. qui imperterrita erant animi. pmanebant imperterriti. circa eos in malicia. & adsidias cuiuis. ℸ.

Eodem tempore antiochus. secundam pfectionẽ parauit ingẽs pium. Contigit aũ primũ sam hierosolimã. cuncta videri diebꝰ: gãta quieta. ꝑ pace equitez discurrentes. auratas stolas habentes. hastas quasi cohortes armatas. & cursus equoꝝ. pedumq; digressus. & conversiones seu communis. & sacros motus. & galeaꝝ. multitudinem. gladiꝰ districtus. & relaxatus. & aureoꝝ armoꝝ splendorem omnisq; generis loricarum. Qua ppẽ omes rogabant. ut bonũ mon stra conuerti. Sed cum falsus rumor exisset. tamen uera excessisse antiochus. assumpta ratiõ non minus mille urbis. repente ad agressus ẽ cuncta. Et caeb; ad murum conuocatis; ab ultimum applensa cuncta mendacij fugit murem. Non ꝙ non parebat mendacijs caeb; sus. nec cognabat. ꝑ spectatã adiutrix cognatos. malum ẽ nequissimi arbitrans. hostium & non quum se trophea capturum. Et precipitauit quidem non obtinuit. Iuuenũ insidiarum suarũ confusione capti. Ipsum fugientem abiecit animi metu. ad ultimum in extremis cuncta obstruxit

machabeus scpsit lyndeo iudee. carissimis cōsanguineis. Iametame iudee. epe epistolo a lysia quidem huic modum cōmunicates. Lysias ppli. dilecto salute. Johannes. & abessalon qui missi sunt a nobis. rogauerunt scripta postulabam: ut ea quę pillos sequitale. impleret. Quo[illegible] ne[illegible] ut[illegible] ne[illegible] ut[illegible] ne[illegible] ut

HYSTORIA
SCHERE
DISPOSITIVS

IN PRINCIPIO

121.

INCIPIT LIBER II

POST MOR

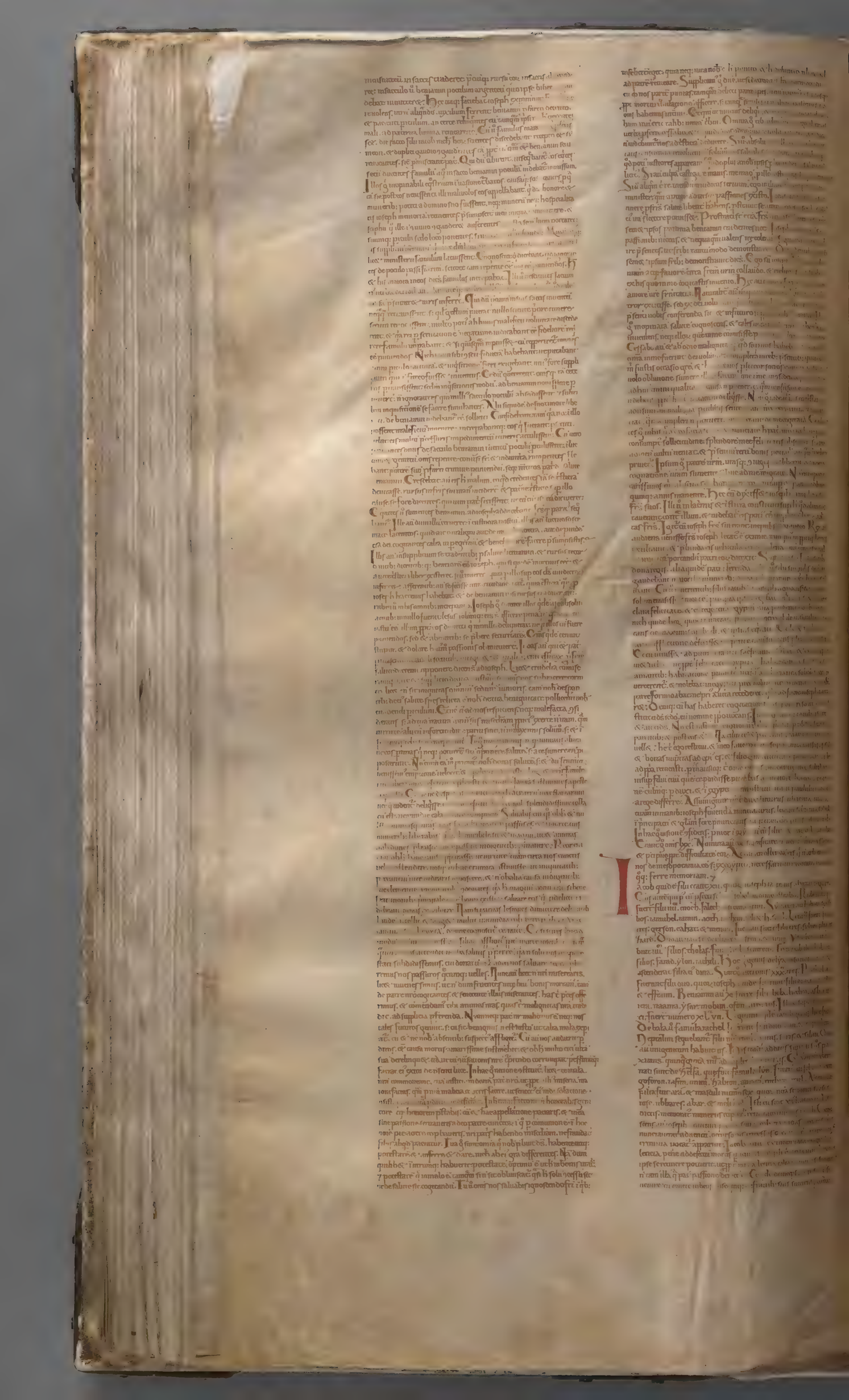

INCIPIT LIBER III

CIT IOPINABILIC

hebreos ad salutem dominos grauit retinere amicitiam. Ipse
syria discrepat. qd ecce regio valde deserta. et arida. nullus
egena. et aqua difficilis. quę n solum ut pbere aliqd homini
indigebant: s. et ne alij animalia vtaliter. ea ex causa.
eum eum terra sterilis. nullusq; motus frugum oriri. Pluim
qm do regionis necessarie hebrei ppetuo n habebant
unde ad aliam iam diuertere possent. Porro ad duplicis
ex loci ratione facilis moyse iubentes. et ea humilia deffodientibus
mox eos multitudine ex labore pne exercitus aceto
bant. Et cum inuenirent aqm ita amara. ut potabilis. amara simul
et parua. Hoc eis mox facturos. circa meridiana uespe
ne ad locum. quo pre aque amaritudine mar nominant uene
Amaritudo enim hebraice lingua sic dr. Hinc facta murmu
uolentia. indigentia aq; cibo. quę ei deficiebant. omnino despe
rune. Cui enim ille pauca ual de diuis. quinec sufficere ad tan
co exercitu poterat. et cum aliqm ei consolatione pbebat. qd
millis locis fluuius inuent. Audierunt enim ab explorato ribus qui
ambulauerat pdesertum. mch uberi inuenturos. Illa sic do aqua
amara grauit. est hebraice. n solum hominib; sed animalib; Videt
res qui moyses pplm angustia strui. et simul causa. cur resultare
n possent. nec enim minus eos ac hostis. sed eum inferre deberet
strage possit. et forcando resistere. Si dum istam deficere
ex uarus. infantumq; et mulierum multitudo debilior foret. mch;q;
pdere docturus uerbum. calamitate omnium sua moyses pspiam
pacebat. Ad illi. ad aliam currebant. ad moysen. cumq;
tunc postulabant. mulieres quide pparuulis. unaq; psens ap
sis necessitatem sperare. sed eos salutis cumq; ni pudere:
Moyses ad hoc ipius dei supplicare. uca ea ex
malicia presens commutaret. cumq; illi potabile adomare.
Concedente do tanta gratia. sumens moyses lignum arge qua in
psentia orabat. diuisit aq; amaras in medio. et longitudine ip
sa incisione facta. dein iacauit ipsa lignum in puteum. sat affa
tens hebreos. eodo dei oratione et exaudisse. et promisse aquas se
ruiturum in potabiles. et ita iussis ea regione. s. pmptissi
me obedirent. Illis ad dicendo: quo uellent eas conuerere facile.
si aqua uterent. nimeli sufficeret. si inuenirent uas habere aquas sup
haurire. dicens quia pri effusa plurima aqua. que remanere et ni
ma. possit. et ei potabilis. Illi quide laudabant. dicentes. Hec
dicit. aqua frequenti ruione exercitui. ea pga
rag: facta est potabilis. Hinc rag: castra metati sunt
in helym qui pul locus quide bonus. in debat aspicientib; eoq;
palmarii habentes arbores. denso mo ad aspicientib; locus malum
comprobat. Nam palmarille ample xx. et arec. mare distantes nec
multum eminentes a tra. pre mopia aque. qa de ea est. ibi
arenosus. et pauper arboribus palmarii xii. sontib; ad
ambulantib; nec humectato quidem. nec adhauriendi spem ullam habebant.
Et qa germinare poterant. sterilis et arec indurabant et pauce.
Cui hebreis pruinis fan et minis arena disurrexerunt. mch numero
dabant uel n pauculi. aquę manibus sumerent. s. et illa qm minuebat
mirabiliter acq; crescebat. Innumeri serebile arbores minus erant. ut
ualide. pre aque ubertate excrescerent. Probat eos causa pabant moy
sen. clamabant eq; sua. et miseria. experimentum; malor. pessi separa
die bant. ra xxx. et ambulantes sua. Quorum enim secum
portabant. ea simpserant. et mch penes inuenient. erant de
fractione rer. uinctar. posita. Impsenti et malo animum habentes
et reuocabant ad mentes qm ea esset iussus a deo. et amoy sua uirtute sapi
entia q; collata. ad usus eos lapidare eu omnes simul
aqę ipse ea ratione calamitatis existere. Moyses ut
a multitudine procul. et cum ea se amare commoda. de do gloriet
et ascensa piam habeat. et ei duleo suos. semq; ipsi debite
in medium ex. et illi ei clamantib; aq; lapides ram in manu ha
bentib; cum ecce moyses asperam qua fuit. et ad lignum
suadibilis. mitigare coepit eos. et rap; prior. bene facere. obli
uionem eos habere. et pterita. pice rei bimonie malor pssentium.
et qa in laborare. ideo n deberent ipsum. ei minere domum. pterr
que ea magna et opinabilis. mer iussere. Promebat ea est di
nudentia eos de presenti anxietate liberandos. q ex uirtute pbare
nobuisse. si haberent in animo. et animo bono se ei uterent
ad usus. et n ipse ad pora bona respicerent. cui ne ex terrorem in ma
lus et arguere. ea deo n ee grate. neq; beniuoli existerent. ea
pfecto bonor memoria. cum ea dni ei q; uolumtate. et compleret.
p qua ab egypto liberari coepit. et ea cura ministerii ei maligni
eo uideretur: cui est inullo fuisse. nec. mihi de gb; facundi
augo. aut dicendi. dei mandato iussu ecc. Commeabat ea est ora
moy ses qm do modi affligi fuissent. egypcii. q eos contra uolun
tate dei oppiserant. et quom fluuius sede egypcii sanguine coi
pisset potabili aq; dulci. et qm pruinam mare saqueret ipsi p
medium mare ut isset. et hostis eam aq; si esset immici ea ex
presit absorpti. et qa du arma n haberent. h et dei habunde
prebuere. et alta quem q; ad pdendos mutuos. ipsos; saluandos
necessaria suppeterent. ultra spem uitalem sup more uidere. Nos
debeas ingo et inspecti dei prudentia. despare. si fine rationis
fuisse ea et ayellum. et dm nequide cardum ee. si do ne differre
uenos hac difficultate pbo. credere ee dm n p deserui ee sognem.
si p exemplo miraculi uie. ne desidere. libertatis uos cognoscat. mira
culor. inopia. et sterilitate aque p cessare posse. an seruu
ne pot. eloqui sic numia. et ea qui pre mi. uberia suum h moy
sime nutrey. sitiuero. Supbe ea oma. adiecit. ne debat. n se cura
de sua salute meuere. quando utq; mich parere. n mora et inuito.
si pot. pillis coquere. ne lapides gr. super mi ecce. dm mde
reuit. q dempnare. Sic rag: moyses uerbis illos mag graue. et ab
mpen lapidationis abstinere. et. ad pium mentia. sedens
querat. dicens eos in hoc ra ea inhabilibus. s. pnecessitate fuisse.
mouit eos. ut ad diuina supplicatione. p eq; uenirent. Et
ita uidens ipse. ea. sepulti ecclesiabat. in quiete. et applo. ufer
re. et eos ab inopia liberare. Impsenti ee salute sua. et multa
alia. aq; ue donare. uenia. hui quę. s. presenti fuerunt necessita
ti mali gesta. ea humano generi ee opportuno prudentes et dis
ficile placatos. et ea actu ea ira mota. Deus au ex indulsu
rei culpa. pmitte. et occasione ex [illegible] pria. Mo

ysen hauderes a deo. descendere ad plebe. Illi ei nuncians eu
nostrum. b. ecum a uestra. ad hy iam ee comissa. Sed eo
ysen ne ea. ad uos se ausse adeo. et pauore pterritos. hebreos
liberare. Ex post paululum multitudo ea ex omni parte
ipsum uere. simus arabus. uenisse fo medium. sup adiuare
et post labore nobis quasi ad requie descendi. hebreos
ii cum eis alienum sibi adeo collatu. cec. compleuere. et
moyses. adoratione pperte conuisis. quem pmissum sumu
ctuarie. ad eum. Mox ei post comestatione. ad ea. ad
dentes ecce. Ex eandare. nisi moyses ea. ad
ros descendit. et ee. Cumq; fuisset. ad manib; illorum uenire
arbitrate est. hi ad eum. ad eo fuisse ellati. Cui sane ppe
pmum. et locus effecit ignorantie. ymbo ea uidente. et
ee plusquam. qd agebatur credebant. Illi credentes ea
opinione illos dei descendere. et ad ipsius
misse ad deu. Et eum quisquam. fide credendo. hebreos. et
micantes duce. delectabant melbo. Habebat enim melle ad
dine. et delectatione valde suaue. Simile autem uenenum
pus. et magnitudo est similis semini coriandri. Sed
qui colligere uehemate. et pcipiebat. et amoyse mandatu
pter. qui singulos affari mensura colligerunt. pauci
rec colligendi difficultate. et ut cum alienum. et
ad nec et ue auderent. Quo plus apposuisse
sent. mch amplius q labore habebant. et pro. ad mensuram
amplius q affari inuenirent. et qd mirandum. ea
ultrici pterent. qndo uenit illud ea amaritudo
Sed eam ille ablue dnus. et pmirabilis. ea
pius pmissionem seruando. Post hi au ea
locus ille. ne moyses statuendo dum eas hebreos
quos ea cubus. et qd ea
Hoc gabo ex. amsisse. quia
helym mo misse. uenire. nam. pessi
sta misericors. Ea pauendo. deus. pmisit aquas esse dulces
nuisse ea omnino compiacere. eam aquam pmissionem
et rursus ea celebrant. moyses. Ille ei paululum multum
ei declinans. ad deu gratiae pces. ut qui in fecubitu mea
pluue. sic ea pqui dare. cum pri ab eo ea quam pessime
existere pcul. Or qui deus ille pter moyses. pmit. et pluue
est carnes aque multitudine. quale ea possent spirare. Illis ea
uerunt pcatores. petram q ibo ea. ea appositam
habundantes aque. qui ea erant. Cui hic eam. assumens
bore pce. et ad ecc. Hanc q moyses ea ea solutum fuisse
uenebat ad pplm sustinendam. et eam ea respondere
nag: ei de monte descendere. Cum ei nouisset. eam ea
liberationem. et ea ea ea esse. et pmissis ea
uam manare. Quod. obtinposse mihi. et ea ea. et ea
nere sanguis. n posse hac ea habundantes sufficere. ea
do ea. q aqua genere. eo moyses ea pessimi pene. ea
fassa. aqua mariam copiosa. et ualde pfluxa. Illi ea
bile sacrum numia se. et uidendo aqm et ipsa impedias fer
ab ea ea. bibendo. q dulcis et suauissimi ea po et
nuisse deo donante uidere. Tunc uisi moyses ea
ad o fuisse honoris. et ipse moyses fatis ea. ubi pdi pe
ra. sumere. et ea ea. Occidunt et b
reposita. eo os pdere. moyses ea. ea mandatum hoc ei.
ymbo bibere. non ramalde ubique. dum quari et ea fa
cere. amor ea parco puncta ea. et nuntiet loquelas
nunc solatia. ea ea ea nec simul. Illos ea
Cum au hi q ea habitabant ea. ea quo hoc. qui nomini
et pigmatores valentissimi ea. ea ea. et
roges. ea habuisse. nunc fere. ipsos. et bella. ea
mandauere. diuersi. diuersa ea ea. ea
singere. sibi ea sione ea ea. ea
desperatione dubo. an qui ea. fortuna
cella. et ipsi magis pugnare incipere. ea
sistere. simul ee conuenientes. ea ea
munire. et pugnam ea est decertab. ea
rone. an qui ipsi ea ea. ea et bona mala inuenta. Alii
ea ea. ea ea. ea
pugnabant ea. ea ea. ea ea
ea ea. ea ea. ea ea
Hau et hac simulata. pmultas. pugnas ea ea
ea. deliberauere. ea. ea ea. hebreos. ea
ea. ea ea. ea ea
repente audiant. q ea. ea. ea
mulitudine. pugnabant. qa ea ipsi. ea ea. ea
maxima necessitate pugnabant. ea illi. ea ea. ea
bus. ea ea. ea ea. ea
Mox au ea. ea ea. ea
ea solatia. eos ea. et considere. ea ea. ea
q seque sinistra. liberari. et qa et nec a bellare. ea. ea
existerent. Ne dm au. nec ea. ea ea. ea
munitio. ea ea. ea ea. ea
ea. ea ea. ea ea. ea
constare. ea. ea. ea ea. ea
urmari parua. merce. deuitem. et ea ea. ea
habundanto. deo uolente. ea. ea ea. ea
terre. dicebat. quales ea. ea. ea ea. ea
& quamob. pugnas. et ea. ea ea. ea
aduersus. homines. ea. ea ea. ea
& monte. ea. ea. ea ea. ea
ea. ea ea. ea ea. ea
Ea. ea ea. ea ea. ea
& tanqm animu. ea. ea ea. ea
moyses quide ea. ea ea. ea
principes. et posita singulos. ea. ea ea. ea
sua. ea. ea ea. ea ea. ea
imperio. et ea. ea ea. ea
hus malis liberarent. Rogabant. moyses ea. ea ea. ea
tarent. ne dilatio ea. ea ea. ea
ea. ea ea. ea ea. ea
fra ea. ea ea. ea ea. ea
& obedire. ea. ea ea. ea
ea. ea ea. ea ea. ea
au ea. ea ea. ea ea. ea
ea. ea ea. ea ea. ea
ea. ea ea. ea ea. ea

INCIPIT LIBER IIII

HEBREOS ITAQ;

& fuauos hominef aquarere. nisse cleasaro filio aaron thurifici
os alloquare. nec ab. alzare eorum. ut pollui seruiendo ei cessi. q̄ uole
hanc uirtutis dei illudere. Aaron aut cum mansuete moysi facit eorum
se habere credidit. si dii indocta parefacto. & rem cum filiis. firme ipso
honore fruebat. Sed eo tam non tangi recedente. s. maiora angebat
& crescebat. cecis. cum multi ualde deterrar. Multa nanq; hec immane
absit. di qra circa moysen facta. ad monitus. cū pabantur. moysen q̄dem
in nra di sup hominef missos. ppe fauore moysi puenerit. Illos enim
misse dicebant. mch delinquere. in q̄ circa dei religione studiu haberent
& moysen ppe eor delenssa. insup & fri facdotium debisse. q̄d deterio
ribus auferri negrat. & nulla iam querere facdotia. cū priores ad
mortē pisse. Sup his acognitis exercitus supplicatio mittit. sibat
ad plm. ut q̄s moysi minuere. hi cū adeo. cuncta accedere. redua
bant. Moysef ū diu mutuo ad plm conflictari pacienē audiebat. me
nauq; negō rerū sed causaq; emergere. & malu. aliqd post uenire.
cognouit. et eam multa diuinis & fictuneis audiebat mentē adstare
factionis nemebat. nemaq; ualq; fe auuare audebat. Principibus au
tribuum pepit. ut singuli nomina tribuū sui. numeris singulis scripta
ad se portarent. Portauere. q̄ singuli uirgas suas. & aaron scribens
nomina suis tribus seu. asq; moysef in tabernaculo collocauit. Alte
ri die prulit. et eam in nocte. Cumq; singulis uirgis recepissent. tam
mulcandine deportassent. alis quide meo stantes. ad huc eminc. sic
est moysef pdus accepit. de aaron aut uirga. germē & ramos orsa. &
fructum protulisse admirate. & colloquio pcussos mirabant. Tuncob
stupefactos huiusmodi uisione. & odium q̄ habebant. ex moysen aaro
deferuere. q̄mo minari reperi. nullis tribuū his. & de cetero placitu
dia nos fauere. sinebant. aaron pontificum retinere. Ita aaron sum
mi uiri deo ordinante. ne honore firmissime possideret. & hebreos
federa licet multo augere. hoc tam modo queuit. ¶
Q̄ moysef ritum leuitarum deo seruiendi. a plus & multa sequēda
ne ipe inquit aut gentium necessarium adiuua. p̄ferre. cetere circūfa
centes neq; inuenere. Precepit & hebreis. ut decem tribus ut uolumus
cum chananeis habitarent. leuitas una. & xl. ciuitates bonas &
pascuas distribuerent. s. & tam ab muros ciuitatu duos. multum
inditos. ad una q̄q; ciuitate punere despicit. Sup his & p̄fatur
ut plis decimas leuitas & facdotibus phibens. de fructibus. q̄ pinqu
los annos nascunt. & his tantu a plebe acquent. Il cessari ut alios
nidorum declarare. quos sine p̄ra facere debeam. Ex quadragīta
& nouē ciuitatib; quas leuitas segregare iussit tredecī facdotib; dare
pcepit. & decimas decimas q̄s leuite a plo acquent. ex druidi. ut aq
& primicias omniū fruguū de tua nascentiū. est eis dari. Quā
rapedū ū quas facdotes offerunt. & que pinum nascunt. ut mactatibus
sit. ad immolandū dari. ipsi facdotib; ne ut ipe. ab eis ad uersa
epularent. necuitare. Sanctum. ū quę contedi ni possunt. abesq; sordi
pannis legit. dnī siclum & dimidium esse pberi iussit. p humanū
panogentū quinq; siclos. Sunt & ap nos primicie cuiusdā ouium
& messiū. uti panes facti. ex sollemnitate manducant. Si ū cui
se mouere. ex his. q̄s arcos appellant. coma nutrire debent. & uinon
um. & ceteris dam capillos suos dicant. ppe sacrificia. nemene ad sacrifi
ca cordā offerunt. do. q̄ significat. mun. mulier. q̄ do. xxx. siclos. u
aurei. l. Oe his & qui cum sacerdote simul ex eis. i. precinus. facdotalicy
ue uoluere tractare. & hi q̄ indomibi; militabant. qualem in causa
ri religionis. debere sacrdotib; offerre pecē & brachiū. ex cerui pec
ris. Sacerdotib; & moysef ex his que p̄mittunt. ppls facturi. dan
di sunt. Ex omnib; ū que facdotib; offerunt. partes pari si mul
seruant. ex. & filios eor. & mulieres. absq; hostiis. q̄s offerunt mor
pcepit. Ita enim mos plo fuit. masculi facdotes ea die q̄ unctus
est moysef. sumpsit. &

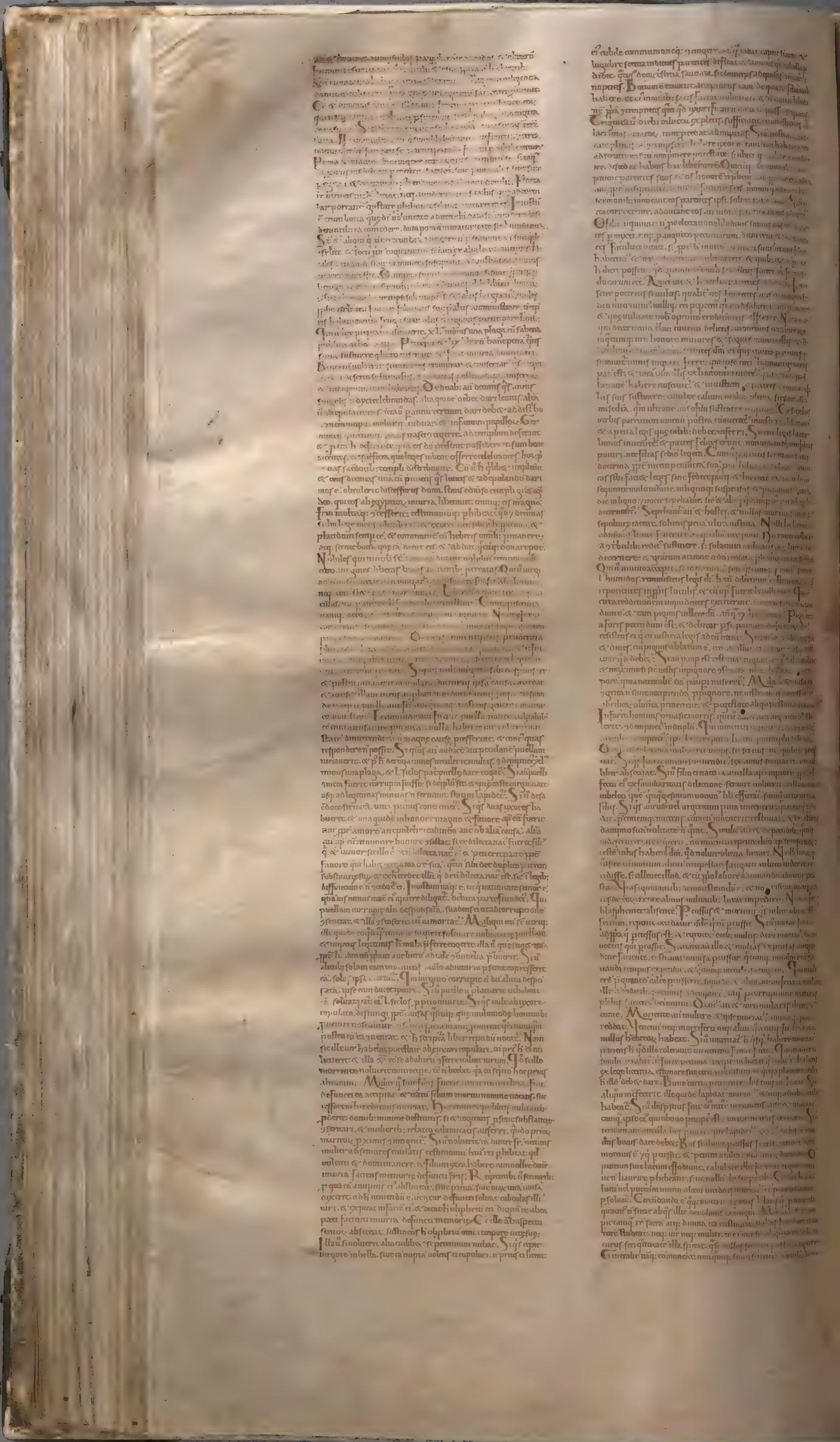

INCIPIT LIBER V

MOYSE ISTO

INCIPIT LIBER VIGIT PALESTINI

sibi deuouebatur. Cumq; necesse esset ut rex prosterneret saul aut
palam ut clarius ei occideret. dō dauid secretius predicta nunciat
Quibus auditis ut ipse sacrificaret. Et sacrificio celebrato, una
uncta ad se ysse ei filius ad altare. prius sepositis.
seniorem per omnia statura. credidit ppe pulchritudine hunc regem
futurum. sed prudentia diuina tam reprobauit. Quem cū ysaie
dixit samuel si hunc ungere deberet. qm ipse annunciasset. 7 trepido
animo iudicium eius respōdit. Non ego ea intendo que hominib⁹
placent, siue corpus cernens pulchritudine iuuenis, arbitrarit eū
placere. cū ego in corpus pulchritudine ac statura facio eē re
galem. quia sōl uidet sine dubio ut uult. Ille enim prefertur pul
chritudine. quia pietate & iustitia & fortitudine nec ei obediens
ea et splendida? & omnibus actib⁹ quibus animo pulchritudo ꝙ
situr. Cumq; dō hec dixisset. ad samuel. iussit samuel ysse ut eos
et suos filios adduceret. Ac ille alios quinq; iuuenes fecit, quos se
nior helcab uocabat. fecit autem nonam ap. ceteris seniorem. quare ita
dixit. quare nō elegit. respōdit ei sam. Videns aūt iste samuel in nullo
minores pulchritudine seniori filio. consuluit dīm qm hoc eli
gere debebat rogat. Quo respondente nullū. denuo requirebat a
ysse si alios haberet filios. Qui dixit ee adhuc minorem dauid
pastorē. ouium curā habentē. Iussitq; cum samuel uelociter uoca
ri. impossibile ee dicens esse. ut ipso consistente. aliq; ille uenire
Cumq; uenisset. dō uocatus apparet. pulcr colore rubens. pulchr
aspectu. et tacite dixit samuel a dō esse. Hic est q̄ dō placet. ad
regnandū. Tūc ipse assumptus. fratres. puerum dō subsē assum
ptum. et ysse cum reliq̄s filiis. Oleo de unctione dō sumens ole
uit eum. cui. adiuc cause dixerat. significans. quem regna
re dī decreuerat. manifestat. cui assumptione debere eē obedire pue
pter. secundum quam multo tempore ante fore manserat. dauidq;
dauid ac familiarissima habuerat. nec tamen. palestinos. et ei
quibus eminq; quotidie prodeuntes. rebellantes. et ꝓ ipsis oppri
possidentes. et hanc posteris relinquere premebat. Ipse samuel
dum hec decreuisset. abscessit ad ra. Quo tempore dauid dō saul red
commigrante. cepit. dō pharao seu sup se sibi uenientes. Saul
ū quodam passionis & demonis repente comprehendit. suffocati
unes et & angustias inferentes. quas medici ei nullu salutis me
dium mouere potuissent. Siquis tam ei cantare prudenter & ceteris
ra psallere doctus. Hunc adduci iussit. ut cū demonium in
uaderet. & cruciaret. sup pausare et assistant psallentes. ymno
educeret. Ille ū dissimulabat. & quem hominē huiusmodi iussit
Cumq; equidā suus. dixisset. se uidisse memorate bethleem
filium ysse adhuc iuuenculum eratq; pulchrū atq; deo
rum. & alias strenuū ualde ad quam. nec in psallere & ymnis
cantare. docilem. insuper eximium pugnatorē. mitemq; saul ad
ysse sublatum dō agrestib⁹ ad se uenire precepit. mandauit et se
nelle mansuetum mittere. de cui pulchritudine & fortitudine cer
ta narrante. Ysse ā musicis filium. dans et munera saul deportandū
Quo uenientē gaudens ab saul. ferq; eū armigerū sui. & bonū
uirum. honorifice. Oleo cornu bā cum in eo ymnis psallendo & ca
nendo iucundā. rursus saul amenti oppressione reuocabat. Mi
sso ā saul ad ysse petens ut apud eum dō maneret. eoq; ei presentia
delectaret. eu ysse nichil nō audiendo. sentit.

Post multa q̄ tempora palestini denuo congregati sunt. & magnum
sup hebreos colligauerunt exercitū. ne sachar. & azech. castra
metati sunt. Contra q̄s saul ꝓpe exercitū. & sup gilboe mon
te castrametati. coegit palestinos priora castra relinquere. ex
adūso monuit q̄s saul apprehendere. aduenerunt. diuisiq; exerci
tum rex. mont⁹ que eminentiores tenuit. Ex quib⁹ surgens quidā de exer
citu palestinoꝝ nomine goliad de gallatē qui h. ut ualde ꝓceruꝰ.
cui altitudo cubitoꝝ. 6. cubitus. & palmus unius. accrescebat. Armis que
magnitudini ei conuenientibus. ut corpori erat decorat. indutus loricā cui
erat pondꝰ quinq; milium siclorū. erat. galeam ū habebat eream.
quoq; tales uari & magnitudinis. & ornamenta portasse
ꝓbantur. hasta eius ut texentis ordinem portando. similis
tat. cuspis huius ferri. cui ferru sexcentos siclos fuisse. scribunt.
tui multa arma portantes. Hic q̄ goliad stans inter medias acies
uoce emissa nimis grandem. & terribilem. de saul & hebreor dicens.
A pugnare & periculo uos absoluo. Que ei necessitas & utilitas
exercituum pro. ē. Date ergo uobis contra me pugnaturū. &
totum bellum unius uictoria finietis. seruitq; pars altera illi qui
fuerat. ille q̄ uicerit. Est ei multo uidi & temptando uni periclo
pmerer. ꝙ potius tace ad est multos. Hec cum dixisset. ad suos re
meauit. Hebreū ū dicta illum uenire ad audierūt. & tacite. ad die
quadragesimū hostes ad ꝓdicta conditione ꝓuocabat. Erat q̄ hec
rē saul & exercit⁹ consternebatur. quid de agere ꝙ pugnatori. s. ad
ꝙestionem nimium uenerabant. Bello indicto. israelite. & hebreꝰ
& palestinos. saul remisit dō ad patre suum. ysa et tres alios filios
ad solatium & periculum pugne sufficientes. Dauid q̄ ad oues &
pasturā pecudum remeauit. Non multo post adrastia recepit heb
rex. misit. e. ysai patre ut necessaria fratrib⁹ deportaret. & q̄ agrā
agnosceret. Cumq; goliad denuo retrusa & exprobrans prouocaret.
quasi nullus inter eos ut ei. q̄ cum pugnare ꝓsumeret. nūm
dō cū fratribus loq̄batur. audiens. illum mandauerat pace. Audiens aūt illum
exercitui quotidie. & indignari fratres. ait. parati se ee solum cū hoste
pugnare. Cui senior frater suus. ammonendo ne minime e ꝓsump
tione eius habere ꝓcer etate. ne debere. idq; reuocare ad pastū
& oues pascere. Quo audito frem absentes. & ap ipsā multi
locū esse. q̄ uellet cū palestino prouocante pugnare. Ille autē
repente ut dictum. uoluntate dō regi saul. uocauit. et dixit. quia
q̄ uellet ei dicere. Quo audito. Nō ei deficiat mens tua. ortus nec meus
as. ego supbia huius hostis pugnā dō subdā. & sic ite sublimus
& ꝓcerus. ut debuit. cum ipse exercitū gloriat. muetur. non auro
bellatore decoraē. si. puocā. apparuit. ex ore mortuū. Saul aūt cum
ꝓsumptuose. atq; magnatum more ualde minantē. & tam habens
in fiducia. ꝓpe etate infirmū. uocari ꝓcum hoste dimicare. etate
dō. Pollicetur. h. fidenti mō dō meti. & cui. & adiutorio hostium or
expulmero. Ita dimicando leo omnia ꝓcul meā. minasset. & arripuisset
agnum. ego sequi apprehendi ei. & agni ore eripui. ipse ū dō ge
nie impetum fecisset. a cauda cū hostium & percussum interfeci. ride
nte ꝙ multi facientes meo ut. fuit. Sic ipse. & hec hostis similis ꝙ
hostis dū exprobrans exercitu nro. & blasphemans dm. q̄ eum in
subiuerat. Dauid q̄ nolun tate uniuersi ꝓsumptuosum stia. timui
dare dpe. Deo adiuuante uade ad pugnā. Induxerē ei saul ua
lorosa. & gladio. & imposuerē galeā. Dauid q̄ uidēte hui⁹ armi
arum ee exercitat ineptare. Ita quide ornatus fin. armatu
qui habet uires ꝓportandi. nichil ei cum ferro nuper assumpto
placere pugnare. Itaq; deposita armis sumens baculū. & lapi
des de torrente. & fundam in dextera manu portans hostes adiuuat.
Videns aūt eū goliad sicuenientē spernebat. ꝙm armatus non
hominē. sed canes repelli solere dicens. Numq̄d ego canis
sum alle. Dauid aūt respōdens. Nequā. ne reputauit. sed plus q̄ canē.
Cumq; uterq; ad uicem. se ꝓpius accessissent. goliad ad dauid
cabulo dixit. & maledixit ei per deos suos. Dauid ei per deū
randas. Cui respōdit. Quid ē uenis contra me in gladio & lan
cea & loricea. ego aūt ad te uenio in nomine dei armati. q̄ ei
exercitus tui. quē exprobrasti. hodie tradet in manus meas. Hodie cau
qui corpus tuum comedet. & omnis terra sciet. quia est deus israel. & omnis
congregatio hec. quia non saluat dominus in gladio & hasta. Quoniam
armatura ipsius est domini. & ipse tradet nos manibus nostris. Cumq;
multus & fine do. Goliad aūt armis ponderis & quasi
ri uideret. & paulatim in occidentē ad dō ꝓcedit. sed inde paulatim
plicabat. huc et ante sine labore ꝓmere. Occurrit autem dauid
ei dō auxiliatore. citiusq; quasi hostem. & funda ꝓpe man
lapide quos de torrente collegerat. & mittens una de pastorali
& ꝓ alio mittere uelle. repente ꝓsilit. goliad inclinat. &
usq; ad cerebrū ꝓstrauit. ictuq; cum capite ipsius cecidit.
prius uictum. Cum dō currens sup eū absistit. gladiumq; eius
et abscidit. Cadentes & goliad fugā. & palestini uertunt. quia
fugā. Ita dum fortissimum suum. cecidisse ꝓspexerē. & terribili dō
despantes fugere. ut ꝓ fugā. sequi ꝓsilierunt. Saul aūt cum
ceteris hebreor. clamare pacto sup eos uehit. & multos
cuerē. & ꝓ ceteris fugere cogit usq; ad ōnem qui ꝓ ascalonē
ualonē. Mortui sūt ex palestinis xxx. milia. & cetera de ea
Porro saul reuisus a dō de bello. castra. dum pugnē. uenien
Dauid aūt cum ipsis abscidit. & ad tabernaculū suum deportauit. & arma
ei deo dicauit. Postq; uir quinq; & mulier. puer. uenerē. ad
uandā saul regē circa dō hec. & ei. Quo cum ipse cum tumulo
cū cymbalis & ymbanis. delectatione maxima. tubalis sue
bant. dicentes. q̄ multa milia. saul. & mille. ex palestinis
aūt multa dena milia. percussit. Quo audito
saul. q̄ ipse milleniorum numerū peperit. & multa dena mil
uerbo dō auctē. cogitauit ap se. q̄ post hec sumere
minus haberet dō preter regnū. reputauit. & timuit. &
suspicari cepit. Quare ipse. cū a puero. offerta quotidie
rum sui fecerat. ne dum nimis ꝓcessus. ꝓ ipsis ei
facē. & timuerat ee milleniorum. locutus est ad suos
cabare. & mittebat. cum a hostes capiba. munibz praeliā
randa parce. Dauid audiēs habere. dare. q̄mq; ne ipse ꝓ
paleb. & opus agere. nec hoc. retinere. ne excellens fortitudinis
audiret. & ꝓpter. cū amare. & fida ꝓpe. ipsis. & ꝓ
rectū unus decretū. retinere. & pater hoc manifestare. Sed
q̄s ꝓpter occasione. in mortem. libere. & audax. & ꝓ
lia. sui nuper. ꝓpandi. & ꝓ patria. ne. & ꝓ
necem. apparere. ut si ꝓ ipso. exopte. populos. ꝓ
decem uota sua complere. ꝓ ipsos. & non ꝓ
Iustus q̄ sui familiis. sui. ut solum. dō exprimere. & ꝓ
pueris. impetrare. Ille ū capere. ut. ab. ꝓ
quo. & ꝓ dō nullet. ei sua ꝓpitiare. Quo
Nūm modo. pura. ē me quem unxit ꝓpe. Maiestatis
honor ñ decet. ꝓpue ei. sum. ab. ꝓ
gat. Saul aūt dum samuli dō responsa. ex. Quo
ē me. pecunia. egere. nec honoribz. pauperes. ꝓ
care. ei. eligere nolle. quem. habeam. fortunatum. ab. ꝓ
q̄ re habere manifestat. & ꝓ
ꝓ ꝓpolis. duplicati hostiū. defectu. ꝓ
nullū ei. munus. magis q̄m. ꝓ
nichil. & sollemni. talis uiro. & munus. ꝓ
decimo posse. q̄ quo. Dauid. ut. ꝓ
e. dō saul. ꝓ
gepeccauit. neq; ꝓ possibile. aut. ꝓ
si. repente ei. socii. dō hostes. ꝓ
rauit. Ex eum cuncta solatia dō. & possibilia. ꝓ
multos palestinos. ut. ꝓ
adoret. & ꝓpter. Saul aūt ꝓ
fugere. & ꝓ
suo consilio posse. dedit. ei. ꝓ
recte uoluntatis. ei. cura dō. ꝓ
gepauit. ei. & meū. odiare. ꝓ
ꝓ dō est regni. simul. ꝓ
ne. & ꝓ
Ionathas. ꝓ
dementia. ꝓ
ꝓ
ꝓ

INCIPIT LIBER VII

REDICTVITAO

INCIPIT LIB VIII

DAVID ITAQ QUOT

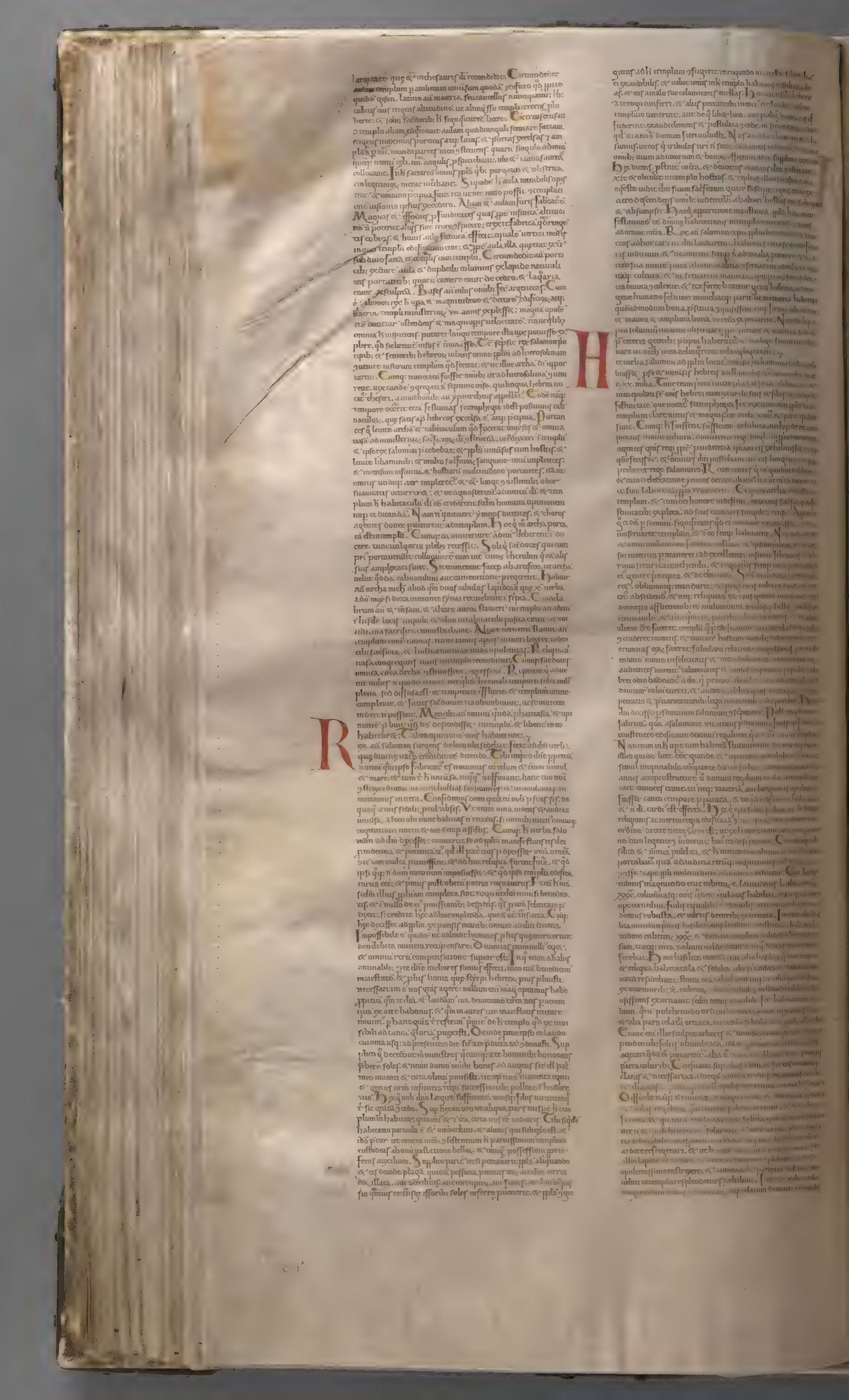

habebant. sex quadus. & unusquisq; quadr; p cent. q parte duo leones stabant. & unus pedes; & alii readem. Ite ultimus mensa sedentes rege. Cuncta ipsa ratione facta mirabilis speciem p se ferunt. & ebur & eboi parte aureo circudatu erat. Hec oia salomon. xl. annis possidit. Cui multa auri & argenti. hyram rex tyri dedit. obsequia; ut p hyram naues. Que salomon q; magnif pa tientia ornabi; rogantes. mirantes cp unusq; singulos fructum. & unu & oleu quotannis. waxerat indigebat. cogit habitare & mansula sic p dyenuit. Sup hec & cuitates. xx. ingabitu regionem q pene a tyro posita est q donauit. Quas dum hyram uisisset. nec placuisse displicuisse q. ut. mitteret ad salomo nem duc se cuitates. & ea hec cuitates appellat. sunt ei gabalo. q. do ut precacium linqua phenicu displicuit regi sue. Misit post hec pdicte tyre hyram adrogat salomone. ro gans eu ut quedas sophismata. & uerba parabolaru que exercitat apiret. & questionum difficultates absolueret. Salomon au cum ee illud & multo ens nubilo hoc ignorans. & in omnib; sapiens prudens. & eox causas aqua sens. unus obstu

Memuit hoc duxe rentes & hyram cu audiret scriptor utraq; q ephenicia lingua syrorum & hystriam utlingua hebraica tra stulit dicit. Mortuo abibalo rege tyroz & sydonioz. fuscessit in regnu filius ei hyram q uixit annis l. ann. & regnauit xxx. uii. Hic hyram edificauit amplum ire spaciu. & aurea columna que est in templo apollinis. mssp & ligno. materia. unde edificauit templu. & aedificauit templa. & aedificauit templum hercules & astarthe. & prunus templum hercules exercitus in tyro. Hic & hyram cui uxor erat duas filias. & ut redderet duc se ornatum. uisq; subdens deuio rancauit. Huic hyra regi comporti: Floruit ad dominu filiu iuuenculu. q maxime fa mosa pollebat. si cum salomon rex hierosolimoz. e uocabat. Mortuo & huic regi hyram dion historiographus ea dicit. Abibalo rege mortuo: filius eius hyram regnauit. Hic parce ruinas ad orientem posuit am drias. & urbem ma iore effecit. & ampli uit templum construxit uetus loca templi in circuitu stauit. & aureis anathematibus ornauit ascendens q; in monte libanum filia maxima. ad sacrificia. quas dicunt. Idem au dion scribit. unde quo. hec in libris suis scripsit ores. Per hierosolimoz salomon misit ad hyramu in figmis q dam. & petiit ut eas uellet. & si possit solue re inuitos permutas daret. & si possit eas soluere. ipse s contra multas permutas mitteret. Cumq; hyram diceret se illas non posse soluere. & recusaret. qd multa. & ementa pecunias esse. praeparuit sin soluerent. q ducent quida nomine ab ironione regem. proponet ei q stione. Quas ille stat soluit. & aliam questionem adinuenit. qm eas hyra. sa lomon remisit. mandans ut si non soluerent. q ducat a pecunias easmitteret. Salomon au stauit quibus soluit. & fecit; rege apecuniaru ad eum soluit. Hec dion in libry suis scripsit. Cumq; rex salomon uideret. muros. p munitione urb: mag[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

floreret: habuitq; magna puenientia: ut portas: & pulchritudine alios ꝙcederet: longeq; differeret: ne equoꝝ ꝙfusione cesaream: & purpuream: & cyrria uestis circa amictu auriq; tunicam: corrido insuꝰ comis adiacentes: ita undiq; capita orto sole: auro nubrante fulgerent: Hꝭ circa eu armati: scalptati: armisq; inniti ad ferendu: ipse rex uect' in curru: & ꝓcessu uestis circa amictu: falcati essent ve ad quida loca qui ab hierosolimis duobus stadiis abesse honꝰ & irrigationib: aquarii quib: erat & locuples. H & rex causa delectationis eoꝝ debat maxima semp priuatis & studio circa res os agent: & ubiq; cultu & decoruꝰ ser uent. Oe sidam ꝙq; uarii ñ habunt: ꝙ regias uias ꝙ adhibe rosolima ducebant lapide nigro stratas ut & ambulantib: ñ possent esse difficiles: & ostenderet diuitiaꝝ & impiu dig nitatis. Oudent au currus & dispositi ut insingulis ciu tatib: certus eoꝝ numerus esset. & paucos extra seretis sunt. Urbes au inquib: dispositi sunt. erant ser currui nominati. Argenti u tanta multitudine fec in hierosolimis habunda re, quanta erant & lapides: s: & ligni cedrini quę pmodi ñ fuerant ste arborib: nisi campos uidere ea copiose.

Sustinebat au & negotiatorib: commercia exequẽs pro defferendis: uenderentq; & curru cum duob: ess fecerat dragmis ar genti. Gs ipse reqb: syriꝰ & ciss ursum habitantib: & sa lomon ꝙ tam fuisset omniu rerꝝ gloriosissimꝰ Inabat. & aq: religiosissimꝰ: & prudentia & diuitiis excellere uni uꝛsos q ante eu hebreoꝝ rauerꝝ ꝓnatus. non inhibꝰ usq: ad finem uitę suę pmansit. s: relinquens custodia legis patriaꝝ rũ finis sic ꝺ consummatꝰ est. Mau era mulieres & circa ueneria intemperantia. quę ex ꝺesert ñ solum puniebat semina rũ delectatione habunt. s: & multas ꝙ alienigenis genib: duxit uxores. syadonas. & amanneas. & syras. & ydumeas. & legis mosaicaꝝ ꝓnatas est. ꝙ ꝓpter alienigenis mulierib: hebreos ñ debere misceri. Oeos & illarum copię colere ut mulierib: earumq; unor placerent. cui b legis lator ꝺixisset. si earum sollempnitatib: misceris. celebreos illaru colorem. & uenerationes ꝓpria ꝺi reddere uis. Sed h uerba despexit salomon rationabili amori ꝓ stulte & dilexit uxores principu & insignium urbiu: harꝝ numero lx. & trecentas habuisse fertur inter reges copiosas. &

INCIPIT LIB VIII

OSAPHAT ITA

145.

ꝑ quellamab; resp̃ hieu. Rect̃ eccm ue ſanum medicastis. nam
uerba nr̃a exemplo uic̃ Quib; mmanuerub; uces audiuerunt. ꝛ
ꝛquerub; aut. Opc̃ in qua fma ꝺo clam̃ rex. Hec̃ qꝺ ꝺixiſſ
uerſiſſ; ꝓcipuum ꝺcuerſ ſe uclter. ꝓꝑ ſubſtcrucbaut ꝛ mic
cauer cubaſ hieu rego ee clamabaue. Hieu aũ collegeut ꝑſa
ꝺ ꝓcerual. & obſtatione ramach relinq̃nt ꝓgebat aꝺꝺoꝛaui ꝛ
uccaut hrl̃ael. inqua fic̃ ꝑꝺicmuſ ꝓ uultuo curaꝺ ꝛacc
bare. Contcgit aũ uoc tempoꝛe hieꝛoſolmoꝛ rege achaſia
ueuſſe & aꝺioꝛa. cacc eum filiuſ ſoꝛoꝛiſ ei. ut uiſitaret eꝛ ipſ
mbuſ ꝺ uobiſtione acepat. Hieu aũ ſubꝛco uoluer ſuꝑ uoꝛa
uruere. rogauc uc nullus uultum ꝺiſcꝺeat̃ regiora. quꝺ ꝓfta
ſuemc nuncarec. ꝺixer̃ hec eo maxima. eac cuca ſe ꝺeuou
one. ſi eum hoꝝ ordme roge ꝺemonſtrarenc. Illu mhſ ꝙ ſuemac
ꝺecta gcrauc tumeꝛa obſeruabauc. ne qꝛ lacerec ꝓcuſ quoꝺ
geſtum fuerac in ꝺiuoꝛe. Hieu ꝙ ſmapar equalı; eſtocaſ ſeꝺe
mcnꝛi ibac in ſrahel. Cꝛ cum ꝓcmuſ ſuſſec cumcau. ex
plorator quo roꝛ ſtcuerac uc aꝺ cuocaꝛc uemcmec ꝛſpicere.
uꝺens eum multacuꝺme uenience hieu. nunc amc ioꝛa. rogi u
ꝺcr ſe cqmcc mcuerec. Ioram ũ repcmc nuncaũ uſic. quic
occurrec. & ꝙꝛ cꝛc ago ſcerec. Qui ꝺnm ꝺmſſec: regu ſuucab
hieu ſi pacifica cenc: ꝺixiſ ſe mſſum a roge. Hieu aũ mḋl
reſponꝺeaꝛ: requiꝛcu ſoꝑa ſe uſſit; Qꝺ ꝺam explorator uꝺiſſ;
uꝺ cauc: toꝛcu qꝺ ꝙ mſſuſ ſuſſec: equcſtꝛ myxc multuuoꝝ
uauroꝝ cũ eo. Ioꝛam rege uocenc ablaeu. & hieu & hoſe ſoꝑa
mpauc. Qꝺ cum explorator ioram uꝺiuiſſe: ipſe mcurꝛu ꝙ
ſcenꝺeuſ cum achaſia rego hieroſolmoꝝ uiei ꝛcc ſu cgſſuſ e.
Hieu aũ cum multa uoꝺcclaroue & ꝺiſcplna agebaꝺ: ꝛcr:
Cumq; ioꝛaꝛ uuſſe & magnu nabuth. requiꝛebaꝛ ab hieu ſi
ꝙ ꝛcc ꝛcc uenia. qꝛ ꝛcc ꝛcc. & cum hieu amaꝛiſſuꝛa ma
ledicꝛo mauꝛo ei uerſica. nec ꝛcc cenq; ꝺixaꝛ ec. mecuer ioꝛa
& credeꝛ cum uꝺ; cogcaꝛe ꝺ ꝛcc ſalubꝛe: comiſſ curꝛu uc
porcac ſiqcbaꝛ aꝛoꝛaꝛ ꝺ achaſia. ꝺ inſidiis & ꝺolo ſuſſe
capc. Hieu aũ poſt eum ſagcc cum mcuſ. cuꝛ ei ſuo taculo pene
cauſu. & ꝛocauꝛepcnc cadeꝛ. ſſcꝺ poplꝛcc aumaꝝ ꝛealuc.
Hieu aũ ꝙ amuo uſſc [illegible] ꝓcipuu ſuc parac uc cumpc
ioꝛum ꝓuoꝛcc ꝺ agꝛo nabuch) recoꝛꝺauſ ꝓplcam helyc ꝓmpaꝛ
ei achab ꝓ ꝙꝛcnc. ꝙ ipſe & genuſ cuſ mllo ꝓuenc. Hoc cum
ſe audiſſe oꝛꝺnac cum quoꝺ ꝛcmpoꝛe ſeꝺeꝛec mcuꝛꝛu. cu achab
ꝓhanc helya. ꝺ ꝙ. ſcm ꝺcum illuꝛ cuenc. Iꝙ ccaꝺeꝛe
nonum mcuenc achaſiaꝑ ꝺ ſua ſalu. q nac curꝛuꝛ un aliam
cauer ꝙ ꝓcc. ogcauc ꝙualc effugcre. hieu Ille ũ ꝓſcuꝺe
cam. ad quem ꝺ as cenſum. & compc ꝺ endeaꝛ cum ſagcac cauſſe
ꝓſſic. Qui cdcico curꝛu aſcendeaꝛ: mq; fugic in mcꝛdon. ubq;
cumdq; poſt-pcnum cempuſ illuſ mlnerſ & ipſe ꝺefuncc eſt.
portaq; cu hieroſolma ille ſepulc ꝺi. cum ꝛegaſſe. uno ma
ſanc; mdiqui plus mlde qm pac ci. Cum aũ mcaſſe. hanm
uꝛbcm. hnc ſrahel. uſabel ornata ſtanſ ſuꝑ ꝛ̃ꝛm. bonuſ inqui
ſcruuſ qui oꝛꝛ ꝺc ꝺm ſuum. Hieu ũ ꝛcſpiciens ad ea. mcꝛogau
que ecc. & ꝺefuncoꝛuc adſcruuoꝛ papue. Nec uſſmo ũ ea
mcbſc impauc. uc cum ꝺc curꝛc ꝺcoꝛcuc: ꝙ ꝺum ꝓpnca
ca fuſſec: muꝛu tuo ſanguine aſſpſc. & ꝙ cdcuca equoꝝ ꝓcuſ
ꝛcſpuauc. Hꝛ ꝛagcbaꝛ hieu ingꝛcſſuꝛ palacium cum ſuo
amcoꝛ ꝙ mabac. ꝓcꝛcpuꝛ ſamuſ: qui ucꝛ abel oꝛꝺcnamc
uc cam ꝓc ꝺcuſ ꝙ cuc ſcpcuaꝛc. cac cnim ex cꝛegio: Illu ꝙ
quib; hoc ꝓcꝓauꝛ ſumac mcbꝛ ꝺcoꝛ. corpuꝛe mmcuc ꝛ. nſi cm
aumſ ſumnuncuꝛ manuum. Aliuꝺ enim corꝓ ꝛcaubꝛ ꝛ. abſq;
ꝛum. Hꝛ ea uꝺens hieu helyc ꝓhcanmuſ obſtupuc. ꝙ ea ꝓ
ꝺyeraꝛ. & ꝓcaꝛuꝛ. Jacea ꝺum filiꝺ achab hoc. infamaꝛia ma
ꝛuenc. mſic hieu ꝺcas ꝙaſ una ꝓꝺa quoꝙ coc. abaſ ſama
ꝓbꝛ ſamaꝛcanoꝛ. iubeaſ uc ſoꝛcaſſimum ſilꝛ. achab ꝛ ſuoꝛ
cenc ꝛogo. cum & cauꝛuſ habeꝛcc mulcꝛ. & cqꝛ. & ꝛ armaꝺ
mulcꝛ. & ꝛuuacuc mmcaꝛ. & bona ꝛcpoꝛcaꝛcnc ꝺmo ſuo ac
hab. Hꝛcmſ ſcꝺulc [illegible] ꝛuacuꝛ ꝛ aguoſcꝛc.
R ꝺeſcnc ũ hieꝛaꝛ ꝓncipeſ ac ꝓcꝺa ꝺogoꝛ cuuc ꝛunc. eo
ꝛcuaꝛcꝛ ꝙ ꝺ uch poſſunc comcaꝛ cum ſaꝛc. qꝛa magnuſ ꝺuob;
ꝛcgib; ꝓalauſſc. & ꝛcſpoꝛnc ꝙ ꝓ ꝓmcꝛ ſe ei ꝺalbe
nc uolle roge. & ſauꝛe quocunq; ꝓcepcꝛc. Hieu ũ ꝺhꝛc
ꝛcſcꝓcc ꝓcpcnſ uc ſcꝛa ꝺbeaꝛ cac. capcꝛa filioꝝ achab ablcꝛe
ꝺaucc ei ꝺcſtnaꝛcnc. Cumc ꝓncpcſc uocauc ꝛuoꝛcoꝛc ꝛu
ſamaꝛ. ſuſſcꝛnc uc ablcꝺcnccꝛ capcꝛa. coꝛ mcoꝛcaꝛc ad hieu.
Illu aũ ꝛcſiſcꝛcnc cgcꝛc. & componcaꝛcoꝛ inquib; ꝺa uaſculꝛ
ꝺc uumne facc coꝛ capcꝛa ꝺcſtnauc hieu. Hꝛ ſaũ alla
ac ei hieu cum anuc ꝛcnaꝛc: nunciaꝛuntc ꝙ ꝺ capcꝛa filioꝝ
achab ꝺclaca ccnc. Qui ingſſc aꝛ porca. & cuaq; parcc ex
ci ꝙꝛuib: aggcꝛcc ſicꝛi. ſaꝛoq; aic ad ea uꝺcnꝺ a ꝓcſſic.
& ꝛnſpcnc ccpuc ꝺuaꝛc. ad ꝓlm quaꝛ ipſe ꝺ uingſſc. cuncu
cium ſuum. & illum ꝓmiſſc. ſi hoꝛ ipſe n oꝛꝺiſſc. cogq:
cognoſcerc ꝓfcebaꝛ. ꝺ ꝙcnaꝛionc achab. quꝛ omna ꝛcdin
ꝓſcꝛcnm ſuꝛcnc geſta & ꝺamuſ & ſic hebyaſ ꝓꝺicaꝛaꝛ.
cꝛ ꝓpſc. Cumq; uocaſſc. coꝛ qui ap hrl̃ael ccaꝛ ccac
hab q̃uere ſuum nauaꝛc. cum cquſ ad ſamaꝛia ꝓpcꝛabaꝛ.
& ꝓꝛc mucnc ſes achalu hieroſolmoꝝ ꝛcgcſ uc
rogabauc coſ qui cenc. aut q̃ uenc. Illu ꝺcꝛc ga uenc uc
ſoum ſalucaꝛcnc. & ꝛcge ſuum achaſia. nc ſcꝛcnc ꝙ ꝺ anilo
uſſcc ccnc abeo. Hꝛ ũ aũ cmphenſoꝛ coſ ꝓcpuc ocꝛdi.
Cuanc cum numeꝛo xl. duo. Poſt h ocuuꝛc ei nuꝛ quꝺa
bonuſ & ꝛuſt nomine ionaꝺab. olim amcuſ ei. Qui cum ſa
luaſſc. cum cqꝛc laꝺaꝛc. coqꝺ omnia cũ uolumcaꝛc ꝺi ſcoꝛ
ſuꝛ &. ꝙmuſ ad ſab ꝛcmouſſc. Hieu aũ ꝛogabaꝛ ucaſ
[illegible] curum aues. q̃ nulli paꝛcꝛcc: maligmaꝛum. ſi falſoſ ꝓbaꝛ
& ſaꝺoꝛcſ qui ſuaſiſſanc plcbi uc magni ꝺ reliquiaꝛcm oꝛ
ſcꝛcnc. ꝺcc cuncoſ aꝺoꝛaꝛcnc. ncllcc ꝓnuc. & ipſe cum
ccc bonuſ & ꝛuſtuſ gꝛaciſſimuſ ꝛoꝛcc cum uꝺcꝛcc malo
ꝛumq; affligc. Hꝛs conſcnſcnc ionaꝺab aſcenꝺcnc ꝛ curꝛu
ncuc in ſamaꝛia parcc ubi hieu mſcꝛaꝛ omſ coguaſoſ achab
mſcꝛcc. Volcnſ aũ nullum ꝺc falſiſ & ſaꝺoꝛcꝺb; ꝙ ꝺolo
achab ſuppliciuꝛn ꝺclinaꝛc. ꝺcc ꝓnionc quaꝺa & ꝺolo cmp
henꝺcꝛc uuuſoſ. Congregcaſ aũ ꝓplm opc ſe nelle ꝺupliceuꝛ
ꝺcoꝛ ꝙm achab aꝺoꝛaꝛc. rogauſ uc eoꝝ ſaꝺoꝛcſ & ꝓphc &
ſcꝛui ꝓcꝛc aꝺmcnꝛcnc. quaꝛcn capioſa ſaꝛifica. & ꝓpuaꝺuſ
achab immolaꝛcꝛ; & ecc mo ꝛcuꝛuſ ſaꝺoꝛ ꝙ n aꝺ ꝺcc ꝓſcuſ.
Oſ aũ achab baal. ꝛpellabaꝛ. Baal aũ ꝛ roge os cnc. &
achab uolcnſ ꝓcꝛc. iubal ꝛcge ꝛ tyꝛoꝛ cuuſ filiam auꝛpcac
ꝛ uxoꝛcm. fcꝛcc ec cemplum ſ ſamaꝛia. ſac ꝺquc q: uſtituc.
& aꝛmc cultuꝛa ꝛcligionſ baal honoꝛabaꝛ. Conſtꝛuens

ꝛaq; ꝺcm hieu quo nelles. ſacꝛificia celebꝛaꝛe. mſic nunc ioꝛ ꝛ
ꝛegione ſſ qui ꝺuceꝛenc ꝛ ſacꝛoꝛcs baal. Quib; paꝛc cm
ꝛcqcauſ. uſſc hieu ponuſicib; uc ꝺ aꝛcn coimb; uclter. Quibus
uclter uſ uſſuſ cum ionaꝺab amico ſuo cmpli. ꝓcpic uccui ꝺib
qmna quꝛcꝛcnc ne quiſ mſ coſ alicuſ ena. auc peꝛcmuſ mcuuꝛc.
& nullus mſ ccc ꝺm colcnc. Illu ũ ꝺixcꝛc: nulla ꝓꝛsnam
mſ coꝛ. & mchoaꝛab: ſacꝛificia celebꝛaꝛe. ꝛ ſtuaꝛ ſoſ
mulaꝛc. armaꝛoſ ꝙꝛ nonc aꝛc fiꝺclſſimoſ: ꝛuſſicꝛ: cſt nc ſalſoſ ꝙ
ꝓhaſ occiꝺcꝛnc. & ꝛpſi in ꝓcna ſollcmpnicaꝛc ꝛmancꝛcnc. ꝙm
multo iam cempoꝛe ꝛeliq̃ſſenc. mcmuꝛaꝛ ſimul. uc ſi q eſſugcꝛc
ꝓ ullu armaſ coꝛ. auſcꝛꝛcc. Illu ꝙ omſ uc ſaꝛꝛc. & ꝛ ꝺamu baal
ꝛogcc armaꝛuꝛ ꝙ. & h m ap cgꝛinſ ſollcmpnicaꝛb; ꝓ hoc. ſam
ꝛcꝺ libꝛoꝛuꝛ ec. Cum cum hoſ ꝺcoꝛ ꝛcummaſſc. aut coſ uocabos
ꝛſtuaſ aꝺoꝛaꝛc ꝓmcꝺac. Cum aũ ommia ſuꝑ ꝺicca hieuo
ꝓlcſſc. ꝺs ap ꝓꝓhcaꝛ ꝓꝺixcꝛc. qꝺ ſꝺuca ci in mu. ꝙcnc aꝛionib;
ſuꝑ iſꝛl ccnc ꝛognaꝛuꝛ. Jꝙ cꝛc caꝛca hieu calua q. ꝛanc. Achalia
ũ filia achab audiens ioꝛam ꝛaſ ſuu moꝛcꝛ. & achaſia ſc ſilu
ꝛoc ꝙ ꝛcncꝛ ſua ꝓꝺicaꝛc. ſuꝺicc ut nullum ꝺ ꝺomo ꝺ ꝛ
linq̃ncꝛ. & omne genuſ ꝛcmaꝛ ec. ut nullus ꝙcaſ ꝺ
ꝛognm ulaꝛc ꝓcuꝛcc. & h quꝺe ſic ꝓcuꝛc ꝛoꝛc. Cꝛ ſic
aſſc un filiuſ achaſie moꝛcc. hoc m cſſugcnſ. Achaſia
ꝙ uno ꝓaꝛc habuc ſoꝛoꝛc nomine ioſabcch. eu cop ulaꝛ
cauc ponuſoꝛc iuꝺa. Hꝛ ꝙ ingꝛcſſa ꝺomu ꝛcgia. ioꝛam
ubi cauc ncſcꝛcum ꝛognm ſcm ꝺ achalia. & ꝛmuc
ꝛnſcuſum nomine ioas. amiculu ccacum cu nuꝛicc
cauſ ꝛncubiculum clauſic. & laccnc aluc ipſa & uc cuiſ u
ꝛaꝺa ponuſ ꝙc in ccnaplo ſcc. annſ. quib; in hieroſolmſ ſup
ꝺuaſ ꝛib; achalia ꝛcgnauc. Septimo ũ anno ioaꝺa ꝓmiſ
ſoꝛc. hc ſcrmone pandiꝺic ꝙnq; aucꝛ centonib; cſq; ſuaſc
uc ea conſcruarenc cum ea. ꝙꝛ achalia ſuoꝛuꝛ ꝓꝑcrcaca. &
ꝛognm in ſancta craꝺcrenc. ꝓcꝓcuꝛuſ abcaſ uuſ iuranꝺi. quoꝺ
ſcilcc caſ ccliꝛ gcrcnc ib; ꝓcꝓaꝛarcc. ꝓꝺcꝛanq; cſ quꝛ gcrcnꝺa
ſoꝛcanc. aug; capcꝛcnꝺa. Cunc uꝛiq; uoꝛ ioaꝺa ſaꝺoꝛ ſuu ꝙ
ſ lum cum ſoꝛcaꝛc: circu cunc ſ omne ꝓuincia ſaꝺoꝛcſ ꝙ leuiꝛaſ
ꝙ gregauoꝛcſ ſcmul & ꝓncpcſ ꝺomuſ. oms hieroſolmſ ꝛ ꝺ
ꝓnꝛificc ꝺcꝺuxcꝛc. Qui mqc ſiꝺc. abeaſ cum uſuſ an ꝺ ope
aꝛc. uc ꝙꝺ alueo aꝺoꝛaꝛcnc uc ꝺ ſcruaꝛcnc: ꝺonec mſuſ ei ꝛnu
ꝛionſ ꝓcauſſc ꝛmpleaꝛ. Quib; uꝛanub; ſcuꝛuſ effcc ꝛ ꝺe
ꝺixcꝛc ioaſ ꝛnmeꝺiuꝛn. ſſcc mgcnub; ꝛqc ꝙ ꝺamoſ ꝛ ccaꝛ. cuaſ
uuſuuc ſcm ei ꝛnnu ꝛcmpoꝛc. ſuꝑ uoſ ꝛognaꝛuꝛ. Manco ꝙ
uc ꝛcꝛam paꝛcc ꝙ nob; cum cuſcoꝺ ꝛ ſabaꝛuſ ꝛ ꝛcmplo. ꝙꝛa
ũ monib; ꝛanuſ ꝛcmpli ſtacnauſ. ꝛcliqua ũ paꝛ ꝛcncac ꝓꝛcꝛa
quc ꝺucic ad ccꝛcaꝛ ꝛcgalia. alia mulaꝛuꝛ ꝺ oꝛnamꝛ ꝙ ſiſlaꝛ ꝛ ꝛ
plo. nullumq; aꝛmaꝺum ꝓmaſuſ uſuaꝛc. ꝛ cunaꝛiꝛ ſacꝺoꝛc.
ꝓ ꝛcꝛpiuꝛ ꝙq; cſ uc aliquꝺ ꝓꝛc ꝙcuſ ſacꝺoꝛuꝛ & ꝛ ꝛuaꝛ
cauſa ipſum ꝛogc aſſiſꝛcꝛcc. cum cuagnauſ gladiꝛ cꝛuiꝺan
cſ. uc ſiquis ſ armaꝛ ꝛcmplum uuaꝛc ꝓſuꝛꝛcc ꝛ ꝛcpcn cpi
ꝛcꝛcc. & mch mcuaꝛcnc ꝛogc cuſcoꝺiꝛcnc. Illu ꝙ ſalco ꝓn
cꝛſiaſ obcꝺicnc ſua uolumaꝛc ꝙc ꝺcclaꝛauuc. Jncca ioaꝺa
apcaſ aꝛmaꝛiuꝛum ꝙ ꝺcaꝛc uuꝛplo aꝺ ꝙ ſcꝛuccuꝛn. ꝺ uſꝛ
cnuuꝛ ꝺ. & ſacꝺoꝺb; & ꝛaucꝛ ſ aꝛma quc uuq; illic ꝛuc
lanceaſ & ꝓharcaſ & ꝙcuq; aliuꝺ apphenꝺꝛc ꝙc aꝛmoꝛ
& aꝛmaꝛuꝛ cuꝛcꝛ. ꝛcmplum ſtauuc. uc manu ſua ꝛoꝛum ꝙ ſti
paꝛc mꝺcꝛcnc uq̃ſſum. & quaſi muꝛum habuca cſtuꝺuuc mo
luenc. Sꝛauuc ꝺ ꝙ puc cum mmcꝺco. ꝛcgnum ei ꝺꝛaꝺcnam
poſuc ꝛuc & ungnenc cum ioaꝺa ꝛcgem ſollcmpnic ꝺ ꝛ ai.
ꝛpls q: clamabaꝛ mluaꝛc ꝛge. Porro achalia ꝛaumulcu ꝙ laꝺ
ꝺcſ mopmabilcſ audiens. nc hemenc ꝙ curbaꝛa. cum ſuo ex ꝛ
cꝛcu. de ꝛegalib; ꝓſcluꝛ. & cum uenſſc. ad cmplum ſacꝛꝺo
coſ ea. ꝓmuſ mc ꝛcceꝓcranc. aꝛmaꝛoꝛ. ũ ꝙ ſeꝙuchanc. mc
ꝛc pinbuerunc. Cunc cum mulcꝛ ꝛ ſtuaꝛ. qui ꝛcmpli
aꝺcꝺum obſeruaꝛcnc. Achalia ũ uꝺcnſ pueꝛu ſtanc ſup
cribunal ꝛognm. cq; ꝺ aꝺcma ꝛegale impoſcum. ſcuſſ uelle
ſoꝛcc ꝙclamanc. uhcbaꝛ cum ꝺcoꝛ ꝺ ꝛcuolc qui haſ ſcꝛcac inſci
aſ. & ꝓcipuum ꝛ auſcꝛꝛc ꝛcmplo. uꝺcnc. Ioaꝺa ũ ꝛcnoꝛ
cenc ꝛoneſ uſſic uc ꝺucꝛcnc ſ aꝺ ꝺlia. mualle. ꝺ ꝛon. cam
ubi pmcꝛcnc. nec ꝛcmplum mucncſica mulaꝛcnc. & h ꝓpu
cns uc ſuꝺs ei ſcꝛꝛcc auxilium. ſimulc ꝛcciꝺcꝛcc. Cc cu
fuꝛaꝛ. muncꝛa ei ꝓmptu. ſumenſ achaliam ꝺcoꝙc eam
aꝺ poꝛca. mulaꝛuc ꝛogis & ulc mꝛſcꝛc. Cꝛ cum ſuſſc
ꝓmpcꝛa. ꝙ uocans ioaꝺa ꝓncm & aꝛmaꝛoꝛ. uc cmpli ꝙ ꝛu
ſaurc oms uc ꝛogi ſaucrenc & ei ſaluci ꝓſpcrenc cui u
ꝺcuocionc ꝛogc. ꝺcum ꝓcc honoꝛuꝛenc. & uc ꝛogc mo
ſaca ſuſcoꝛmauc. uſum ꝺ uoluc coſ compleꝺc. ſchiuc.
Poſt h curꝛcnc ꝛ ꝺomuꝛ baal quã achalia & uꝛ ei
ioꝛa. ꝙ ſtuaꝛuc ꝛ ꝺ uuaꝛc. ꝓcim ꝺci & honoꝛc achab.
ea ſunꝺc ſubucꝛcꝛc. & ſacꝛꝺoꝛc ei mathan numine p
cncꝛc. Cmpli ꝙq; diligcnciꝛ ſacꝺoꝛc & leuiꝛaſ ioaꝺa
habcꝛc ꝛuſc. & ſcm ꝺ ꝓcepaum uſſicoꝛ ſcꝺcꝛ inꝺe
holocauſcꝛ & ſacꝛificia ſollcmpnic immolaꝛc. & uc ſcm
leꝛcm inccnſum offcꝛcnc. Fcꝛc & q ꝺam leuiꝛaſ ꝓꝛanꝺ
aꝺ cmpli ꝛnumcn. ne illic aliq ꝺ ſoꝛꝺiꝺ muaꝛcc. Hec
ꝛaq: uuſſa ꝺiſponcnſ ioaꝺa cum ccnuꝛionib; & oi ꝓlc
ſumenſ puꝛum ꝺ cmplo cum uuſſ aꝺ ꝛognaꝛa ꝓꝺucꝛc. ꝛ
in ꝛcgc ſolio ꝛaſ ꝛcſiꝺcnc cunc. ꝓlſ cum ſalucꝛc ſollcmpnic
acclamauc. & aꝺ quc laſ cunuſ. ſcllmuaꝛc mulcc ꝺicb; uc
ꝛanc. Cunc ꝛ habcꝺaꝛ. pacem moꝛcuſ achalia. ioaſ ꝛaq:
aꝺ opc ꝛognm. cuaꝛ annoꝛ vii. cui maꝛ ſuu nomine ioſabcch.
ꝙc ꝛcgionc ber ſabcc. nuꝛaq; cuſcoꝺa habuꝛc ꝛcgu. & colc
bac ꝺcum omni ꝛempoꝛc quo ꝙcuc ioaꝺa ꝓnuſoꝛc. Cc cuc au
ꝙcua ꝺyxc ꝙcꝛc ꝺuaſ. ꝺanc ꝛ ioaꝺa. ꝙc quib; ꝛ ſiꝺ &
ſuꝛc naꝛ ſc. Hꝛ ꝙcꝺcꝛcc ioaꝺ ꝺicca ſiſſicanc. ꝛ

Achael aũ ꝛge ſyꝛie ꝺumꝓugnaꝛcc contra iſꝛl iaꝛ. & ꝛoꝛc
ꝛogc eaꝛ. hieu. uaſtauuc ſuuncꝛa ciuſꝛoꝛꝺanc quc cꝛa ꝺ oꝛ.
ciꝛcm cribuꝛuben & gaꝺ. & manaſſc & galaaꝺ. ꝛ. hcauc.
ꝓ curꝛcnſ. ubiq; cuncca ꝺiꝛcpiꝺaꝛ. & inꝛcſiſcanc cꝛuꝺc. ꝛ
laſcebaꝛ. Hieu aũ ꝺum uiꝺcꝛcc ſua ꝓuincia uaſtaꝛi. y cꝛa
ꝺ mu cauc. ſuꝓꝛ. & ꝛcmcꝛpuaꝛ ꝙcſſcꝛcc. & loquc aa ꝺ
ꝛcmpnc ꝛc. moꝛcuuſ eſt cum ꝛcgnaſſc. ſap. ꝛ ſc. ꝛcꝛ.
annuſ. & ſcpulc eſt ſamaꝛia. filiuſ ꝓcceſſoꝛ. ꝛ. ꝙcnſ
noꝛc ioachaz. Roge ũ hieroſolmoꝝ. ioaſ ꝙꝺa ꝺ ꝺcſcꝛtꝛ
ap hendic. uc cemplum muoꝛaꝛcc. Quaꝺa ũ ꝺie annouuſ
ponuſic. ioaꝺa uc mmac ꝛcgionc. uiuꝛcc. & ꝛ mcaſ ꝛ.
ſacꝺoꝛcſ ꝙcqucꝛcc: puniciuſq; capmc ꝺmi ꝺumſcꝺ ingcꝛcc ad
fabꝛicaꝛ & ꝛcnouaꝛionc cempli. qꝺ ꝛcuaꝛa & achalia & coꝛ
filiꝛ uoꝺcaꝛ ꝺcſtꝛucꝛa. Ioaꝺa ũ h ꝺcuaꝛuſ ꝛ ꝺauuc. ſc

habere colloquium. Ueniat ergo seruus meus ysaias et habeat colloquium. et misit ad eos suos. uenit helchias filius helchie et sobnas et ioan qui tulerant scripta mandauit ei. Hec dicit dominus omnipotens audiui orationem tuam. et rabsaces precepit ut cunctis qui essent in muro. Numquid cherubim requiescit abeo de dominum suum. et non uult obedire mihi. Nonne ad uos et ad dominum uestrum misit me dominus meus ut loquerer sermones istos. Numquid non ad uiros qui sedent super murum ut comedant stercora sua et bibant aquam pedum suorum. Stetit rabsaces et exclamauit uoce magna iudaice et locutus est dicens. Audite sermonem regis magni regis assyriorum. Hec dicit rex. non seducat uos ezechias quia non poterit eruere uos. nec confidere faciat ezechias super dominum dicens. Eruendo eruet nos dominus. nec tradetur ciuitas hec in manu regis assyriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictionem et egredimini ad me. et comedite unusquisque de uinea sua et de ficu sua et bibite aquas cisterne uestre donec ueniam et transferam uos in terram similem terre uestre terram frumenti et uini terram panum et uinearum terram olei et mellis. et uiuetis et non moriemini. Nolite audire ezechiam qui decipit uos dicens. Dominus liberabit nos. Numquid liberauerunt dii gentium singuli terram suam de manu regis assyriorum. Ubi est deus emath et arfath. ubi est deus sepharuaim. Anna et ava. numquid liberauerunt samariam de manu mea. Quinam sunt isti inter omnes deos terrarum istarum qui liberauerint terram suam de manu mea. ut liberet dominus hierusalem de manu mea. Tacuerunt et non responderunt ei uerbum. Mandatum enim regis fuerat dicens. Non respondeatis ei. Reuersus est ergo tartan et rabsaces et archisomus ad regem assyriorum. Et ingressi sunt ad eum scissis uestimentis suis. et nuntiauerunt ei uerba rabsacis.

Cumque audisset ezechias uestimenta sua scidit. et indutus est cilicio. et ingressus est domum domini. Et misit eliacim qui erat super domum et sobnam scribam et seniores de sacerdotibus operatos cilicio ad ysaiam prophetam filium amos. Et dixerunt ei. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et increpationis et blasphemie dies hec. quia uenerunt filii usque ad partum et fortitudo non est parturienti. Si forte audiat dominus deus tuus uerba rabsacis quem misit rex assyriorum dominus suus ut exprobret deo uiuenti. et increpet sermonibus quos audiuit dominus deus tuus. et leuabis orationem pro reliquiis que inuente sunt. Et uenerunt serui regis ezechie ad ysaiam. Dixitque ysaias ad eos. Hec dicetis domino uestro. Hec dicit dominus. Ne timeas a facie sermonum quos audisti. quibus blasphemauerunt me pueri regis assyriorum. Ecce ego immittam in eum spiritum. et audiet nuntium et reuertetur in terram suam. et corruere faciam eum gladio in terra sua. Reuersus est ergo rabsaces et inuenit regem assyriorum expugnantem lobnam. audierat enim quod recessisset de lachis. Audiuit autem de thara rege ethiopie dicente. Egressus est ut pugnet contra te. Quo audito misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude dicens. Non te seducat deus tuus in quo tu habes fiduciam dicens. Non dabitur hierusalem in manu regis assyriorum. Ecce tu audisti omnia que fecerint reges assyriorum uniuerse terre. et uis liberari. Numquid liberauerunt dii gentium eos quos disperdidit pater meus gozan et haran et rasef et filios eden qui habitabant in thalassar. Ubi est rex emath et rex arfath et rex ciuitatis sepharuaim. Anne et ava. Et accepit ezechias libellum de manu nuntiorum et legit eum. Et ascendit in domum domini et expandit eum ezechias coram domino. Et orauit ezechias coram domino dicens. Domine deus israhel qui sedes super cherubim. tu es deus solus omnium regnorum terre. tu fecisti celum et terram. Inclina domine aurem tuam et audi. aperi domine oculos tuos et uide. et audi omnia uerba sennacherib qui misit ut exprobraret deo uiuenti. Uere domine desolauerunt reges assyriorum omnes terras et regiones earum. et miserunt deos eorum in ignem. quia non erant dii sed opera manuum hominum ligna et lapides. et perdiderunt eos. Nunc ergo domine deus noster libera nos de manu eius. ut sciant omnia regna terre quia tu es dominus deus solus. Misit autem ysaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dominus deus israhel. Quod me rogasti de sennacherib rege assyriorum audiui. Hec est oratio quam locutus est dominus de eo. Despexit te et subsannauit te uirgo filia sion. post tergum tuum caput mouit filia hierusalem. Quem exprobrasti et blasphemasti. et super quem exaltasti uocem tuam et leuasti in excelsum oculos tuos. Contra sanctum israhel. In manu seruorum tuorum exprobrasti domino. et dixisti. In multitudine curruum mearum ego ascendi altitudinem montium. ad latera libani. et succidam excelsos cedros eius. electas abietes illius. et introibo hospitium terminum eius. saltum carmeli eius. Ego fodi et bibi aquas. et siccabo uestigio pedis mei omnes fluenta aggerum. Numquid non audisti quid olim fecerim ei. ex diebus antiquis ego plasmaui illud. nunc adduxi illud. ut essent in directione tua conlisa urbium munitarum in ruinosos tumulos. Habitatores earum breui manu contriti. confusi sunt. facti sunt quasi fenum agri herba uirens. quasi fenum quod germinat in tectis. et ante uentum uastatum. Habitaculum tuum et egressum tuum et introitum tuum cognoui. et furorem tuum contra me. Furor tuus contra me et superbia tua ascendit in aures meas. Ponam igitur circulum in naribus tuis. et frenum in labiis tuis. et reducam te per uiam qua uenisti. Hoc autem tibi signum. Comedite hoc anno quod sponte nascitur. et in anno secundo quod de semine renascitur. Uos autem tertio anno seminate et metite. et plantate uineas. et comedite fructum earum. Et quod remanserit de domo iuda quod saluatum fuerit. mittet radices deorsum. et faciet fructum sursum. Quia de hierusalem egredietur reliquie. et saluati de monte sion. Zelus domini exercituum faciet istud. Propterea hec dicit dominus de rege assyriorum. Non introibit ciuitatem hanc. nec mittet in ea sagittam. neque occupabit eam clypeus. nec circumdabit eam agger. Per uiam qua uenit per eam reuertetur. et ciuitatem hanc non introibit. dicit dominus. Protegam enim ciuitatem hanc ut saluem eam propter me. et propter dauid seruum meum. Et factum est in nocte illa. Et egressus est angelus domini. et percussit in castris assyriorum centum octoginta quinque milia. Et surrexit mane. et uidit omnia corpora mortuorum. Et abiit et reuersus est. et habitauit in niniue. Et factum est cum adoraret in templo nesrach deum suum. adramelech et sarasar filii eius percusserunt eum gladio. Et ipsi fugerunt in terram ararat. Et regnauit assaradon filius eius pro eo. In diebus illis egrotauit ezechias usque ad mortem. Et ingressus est ad eum ysaias filius amos propheta. et dixit ei. Hec dicit dominus. Dispone domui tue. quia morieris tu. et non uiues. Et conuertit ezechias faciem suam ad parietem. et orauit dominum dicens. Obsecro domine memento quomodo ambulauerim coram te in ueritate et in corde perfecto. et bonum coram te fecerim. Et fletu magno flebat ezechias. Factum est autem uerbum domini ad ysaiam dicens. Uade et dic ezechie. Hec dicit dominus deus dauid patris tui. Audiui orationem tuam. et uidi lacrimas tuas. Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos. et de manu regis assyriorum liberabo te et ciuitatem hanc. et protegam eam propter me. et propter dauid seruum meum. Et tulerunt massam ficorum. et posuerunt super uulnus. et conualuit. Et dixit ezechias ad ysaiam. Quod erit signum quia sanabit me dominus. et ascendam in domum domini tertia die. Dixitque ysaias. Hoc habebis signum a domino quod faciet dominus sermonem hunc quem locutus est. Umbra ascendit decem lineas. an reuertetur decem lineis retrorsum. Et ait ezechias. Facile est umbram crescere decem lineis. sed non reuertatur umbra retrorsum decem lineis. Et inuocauit ysaias dominum. et reduxit umbram per lineas per quas descenderat in horologio achaz retrorsum decem lineis. Eo tempore misit berodach baladan filius baladan rex babylonis epistolas et munera ad ezechiam. Et audiuit quod infirmatus esset. et conualuisset. Et letatus est super eis. et ostendit eis domum aromatum. et argentum. et aurum. et pigmenta. et unguenta. et uniuersa uasa quae habebantur in thesauris. et omnia quae inuenta sunt in horreis. Non fuit sermo quem non ostenderet ezechias eis in domo sua. et in omni potestate sua. Et uenit ysaias propheta ad regem ezechiam. et dixit ei. Quid dixerunt uiri isti. et unde uenerunt ad te. Et dixit ezechias. De terra longinqua uenerunt ad me de babylone. Et dixit. Quid uiderunt in domo tua. Et dixit ezechias. Omnia quae in domo mea sunt uiderunt. Non est quod non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit ysaias ad ezechiam. Audi sermonem domini exercituum. Ecce dies uenient. et auferentur omnia quae habentur in domo tua. et quae condiderunt patres tui usque in diem hanc in babylonem. Non remanebit quicquam dicit dominus. Et de filiis tuis qui egredientur de te quos generabis. tollent. et erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonus sermo domini quem locutus es. Et dixit. Certe pax et ueritas erit in diebus meis. Reliqua autem sermonum ezechie. et uniuersa fortitudo eius. et quomodo fecerit piscinam et aquaeductum. et introduxerit aquas in ciuitatem. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Et dormiuit ezechias cum patribus suis. et sepelierunt eum in ascensu filiorum david. Et honorauerunt eum omnes iuda et habitatores hierusalem in morte sua. Et regnauit manasses filius eius pro eo.

Cum ergo liber compositionis et historiarum vi. decem.

INCIPIT LIBER X.

CUM EZECHIAS

Duodecimum enim regnum decimum habere meruerat regnum assyriorum rex nomine sennacherib. cum maxima manu domus cum castra metari fortibus brachio muros ciuitatum munitarum. Cumque hierosolymis timorem incuteret. misit ad eum rex ezechias legatos dicens. Peccaui. recede a me. quodcumque imposueris mihi portabo. Et constituit sennacherib super ezechiam talenta argenti trecenta. et auri talenta triginta. Dedit autem ezechias omnem argentum quod inuentum est in domo domini. et in thesauris regis. Eo tempore confregit ezechias ostia templi domini. et auferens laminas auri quibus ipse uestierat. dedit eas regi assyriorum. Misit autem sennacherib rex assyriorum tartan et rabsacen et archisomum de lachis ad ezechiam regem in hierusalem cum fortitudine grauissima. Et ascendentes uenerunt hierusalem. Cumque ascendissent. et uenissent. stabant iuxta aquaeductum piscine superioris. quae est in uia agri fullonis. Et uocauerunt ad regem. Egressus est ad eos heliacim filius helchie qui erat super domum. et sobnas scriba. et ioahe filius asaph a commentariis. Et dixit rabsaces ad eos. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus rex assyriorum. Quae est ista fiducia in qua confidis. Numquid uerba labiorum consilium et fortitudo ad bellandum. Nunc ergo in quo confidis. ut recedas a me. Ecce confidis tibi super baculum harundineum confractum egyptum. cui si innititur homo. ingredietur manum eius. et perforabit eam. Sic est pharao rex egypti omnibus confidentibus in se. Quod si dixeritis mihi. In domino deo nostro confidimus. Nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa et altaria. et dixit iude et hierusalem. Coram altari hoc adorabitis. Nunc ergo tradite dominum meum regem assyriorum. et dabo tibi duo milia equorum. si ualebis ex te ipso dare ascensores eis. Quomodo ergo stare poteris contra faciem unius ducis de minimis seruorum domini mei. Et confidis tibi super egyptum. super quadrigas et equites. Nunquid sine domino ascendi ad terram hanc ut disperderem eam. Dominus dixit mihi. Ascende super terram hanc et uastabis eam. Dixerunt autem heliacim et sobnas et ioahe ad rabsacen. Loquere ad seruos tuos syriace. quia nouimus sermonem. et non loquaris nobis iudaice. audiente populo qui est in muro. Et ait rabsaces. Numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut loquerer sermones istos. Numquid non ad uiros qui sedent super murum ut comedant stercora sua et bibant aquam pedum suorum. Stetit rabsaces et exclamauit uoce magna iudaice et locutus est dicens. Audite sermonem regis magni regis assyriorum. Hec dicit rex. non seducat uos ezechias quia non poterit eruere uos. nec confidere faciat ezechias super dominum dicens. Eruendo eruet nos dominus. nec tradetur ciuitas hec in manu regis assyriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictionem et egredimini ad me. et comedite unusquisque de uinea sua et de ficu sua et bibite aquas cisterne uestre donec ueniam et transferam uos in terram similem terre uestre terram frumenti et uini terram panum et uinearum terram olei et mellis. et uiuetis et non moriemini. Nolite audire ezechiam qui decipit uos dicens. Dominus liberabit nos. Numquid liberauerunt dii gentium singuli terram suam de manu regis assyriorum. Ubi est deus emath et arfath. ubi est deus sepharuaim. Anna et ava. numquid liberauerunt samariam de manu mea. Quinam sunt isti inter omnes deos terrarum istarum qui liberauerint terram suam de manu mea. ut liberet dominus hierusalem de manu mea. Tacuerunt et non responderunt ei uerbum. Mandatum enim regis fuerat dicens. Non respondeatis ei. Reuersus est ergo tartan et rabsaces et archisomus ad regem assyriorum. Et ingressi sunt ad eum scissis uestimentis suis. et nuntiauerunt ei uerba rabsacis.

Cumque audisset ezechias uestimenta sua scidit. et indutus est cilicio. et ingressus est domum domini. Et misit eliacim qui erat super domum et sobnam scribam et seniores de sacerdotibus operatos cilicio ad ysaiam prophetam filium amos. Et dixerunt ei. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et increpationis et blasphemie dies hec. quia uenerunt filii usque ad partum et fortitudo non est parturienti. Si forte audiat dominus deus tuus uerba rabsacis quem misit rex assyriorum dominus suus ut exprobret deo uiuenti. et increpet sermonibus quos audiuit dominus deus tuus. et leuabis orationem pro reliquiis que inuente sunt. Et uenerunt serui regis ezechie ad ysaiam. Dixitque ysaias ad eos. Hec dicetis domino uestro. Hec dicit dominus. Ne timeas a facie sermonum quos audisti. quibus blasphemauerunt me pueri regis assyriorum. Ecce ego immittam in eum spiritum. et audiet nuntium et reuertetur in terram suam. et corruere faciam eum gladio in terra sua. Reuersus est ergo rabsaces et inuenit regem assyriorum expugnantem lobnam. audierat enim quod recessisset de lachis. Audiuit autem de thara rege ethiopie dicente. Egressus est ut pugnet contra te. Quo audito misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude dicens. Non te seducat deus tuus in quo tu habes fiduciam dicens. Non dabitur hierusalem in manu regis assyriorum. Ecce tu audisti omnia que fecerint reges assyriorum uniuerse terre. et uis liberari. Numquid liberauerunt dii gentium eos quos disperdidit pater meus gozan et haran et rasef et filios eden qui habitabant in thalassar. Ubi est rex emath et rex arfath et rex ciuitatis sepharuaim. Anne et ava. Et accepit ezechias libellum de manu nuntiorum et legit eum. Et ascendit in domum domini et expandit eum ezechias coram domino. Et orauit ezechias coram domino dicens. Domine deus israhel qui sedes super cherubim. tu es deus solus omnium regnorum terre. tu fecisti celum et terram. Inclina domine aurem tuam et audi. aperi domine oculos tuos et uide. et audi omnia uerba sennacherib qui misit ut exprobraret deo uiuenti. Uere domine desolauerunt reges assyriorum omnes terras et regiones earum. et miserunt deos eorum in ignem. quia non erant dii sed opera manuum hominum ligna et lapides. et perdiderunt eos. Nunc ergo domine deus noster libera nos de manu eius. ut sciant omnia regna terre quia tu es dominus deus solus. Misit autem ysaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dominus deus israhel. Quod me rogasti de sennacherib rege assyriorum audiui. Hec est oratio quam locutus est dominus de eo. Despexit te et subsannauit te uirgo filia sion. post tergum tuum caput mouit filia hierusalem. Quem exprobrasti et blasphemasti. et super quem exaltasti uocem tuam et leuasti in excelsum oculos tuos. Contra sanctum israhel. In manu seruorum tuorum exprobrasti domino. et dixisti. In multitudine curruum mearum ego ascendi altitudinem montium. ad latera libani. et succidam excelsos cedros eius. electas abietes illius. et introibo hospitium terminum eius. saltum carmeli eius. Ego fodi et bibi aquas. et siccabo uestigio pedis mei omnes fluenta aggerum. Numquid non audisti quid olim fecerim ei. ex diebus antiquis ego plasmaui illud. nunc adduxi illud. ut essent in directione tua conlisa urbium munitarum in ruinosos tumulos. Habitatores earum breui manu contriti. confusi sunt. facti sunt quasi fenum agri herba uirens. quasi fenum quod germinat in tectis. et ante uentum uastatum. Habitaculum tuum et egressum tuum et introitum tuum cognoui. et furorem tuum contra me. Furor tuus contra me et superbia tua ascendit in aures meas. Ponam igitur circulum in naribus tuis. et frenum in labiis tuis. et reducam te per uiam qua uenisti. Hoc autem tibi signum. Comedite hoc anno quod sponte nascitur. et in anno secundo quod de semine renascitur. Uos autem tertio anno seminate et metite. et plantate uineas. et comedite fructum earum. Et quod remanserit de domo iuda quod saluatum fuerit. mittet radices deorsum. et faciet fructum sursum. Quia de hierusalem egredietur reliquie. et saluati de monte sion. Zelus domini exercituum faciet istud. Propterea hec dicit dominus de rege assyriorum. Non introibit ciuitatem hanc. nec mittet in ea sagittam. neque occupabit eam clypeus. nec circumdabit eam agger. Per uiam qua uenit per eam reuertetur. et ciuitatem hanc non introibit. dicit dominus. Protegam enim ciuitatem hanc ut saluem eam propter me. et propter dauid seruum meum. Et factum est in nocte illa. Et egressus est angelus domini. et percussit in castris assyriorum centum octoginta quinque milia. Et surrexit mane. et uidit omnia corpora mortuorum. Et abiit et reuersus est. et habitauit in niniue. Et factum est cum adoraret in templo nesrach deum suum. adramelech et sarasar filii eius percusserunt eum gladio. Et ipsi fugerunt in terram ararat. Et regnauit assaradon filius eius pro eo. In diebus illis egrotauit ezechias usque ad mortem. Et ingressus est ad eum ysaias filius amos propheta. et dixit ei. Hec dicit dominus. Dispone domui tue. quia morieris tu. et non uiues. Et conuertit ezechias faciem suam ad parietem. et orauit dominum dicens. Obsecro domine memento quomodo ambulauerim coram te in ueritate et in corde perfecto. et bonum coram te fecerim. Et fletu magno flebat ezechias. Factum est autem uerbum domini ad ysaiam dicens. Uade et dic ezechie. Hec dicit dominus deus dauid patris tui. Audiui orationem tuam. et uidi lacrimas tuas. Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos. et de manu regis assyriorum liberabo te et ciuitatem hanc. et protegam eam propter me. et propter dauid seruum meum. Et tulerunt massam ficorum. et posuerunt super uulnus. et conualuit. Et dixit ezechias ad ysaiam. Quod erit signum quia sanabit me dominus. et ascendam in domum domini tertia die. Dixitque ysaias. Hoc habebis signum a domino quod faciet dominus sermonem hunc quem locutus est. Umbra ascendit decem lineas. an reuertetur decem lineis retrorsum. Et ait ezechias. Facile est umbram crescere decem lineis. sed non reuertatur umbra retrorsum decem lineis. Et inuocauit ysaias dominum. et reduxit umbram per lineas per quas descenderat in horologio achaz retrorsum decem lineis. Eo tempore misit berodach baladan filius baladan rex babylonis epistolas et munera ad ezechiam. Et audiuit quod infirmatus esset. et conualuisset. Et letatus est super eis. et ostendit eis domum aromatum. et argentum. et aurum. et pigmenta. et unguenta. et uniuersa uasa quae habebantur in thesauris. et omnia quae inuenta sunt in horreis. Non fuit sermo quem non ostenderet ezechias eis in domo sua. et in omni potestate sua. Et uenit ysaias propheta ad regem ezechiam. et dixit ei. Quid dixerunt uiri isti. et unde uenerunt ad te. Et dixit ezechias. De terra longinqua uenerunt ad me de babylone. Et dixit. Quid uiderunt in domo tua. Et dixit ezechias. Omnia quae in domo mea sunt uiderunt. Non est quod non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit ysaias ad ezechiam. Audi sermonem domini exercituum. Ecce dies uenient. et auferentur omnia quae habentur in domo tua. et quae condiderunt patres tui usque in diem hanc in babylonem. Non remanebit quicquam dicit dominus. Et de filiis tuis qui egredientur de te quos generabis. tollent. et erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonus sermo domini quem locutus es. Et dixit. Certe pax et ueritas erit in diebus meis. Reliqua autem sermonum ezechie. et uniuersa fortitudo eius. et quomodo fecerit piscinam et aquaeductum. et introduxerit aquas in ciuitatem. nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Et dormiuit ezechias cum patribus suis. et sepelierunt eum in ascensu filiorum david. Et honorauerunt eum omnes iuda et habitatores hierusalem in morte sua. Et regnauit manasses filius eius pro eo.

145.

baruch. ut se abscondereret. & ipse librum portaret regi
dixerit. Rex au ps mb; amicis suis fecerat sui relegere. &
audiens que scripta erant in libro ira e correptus librum. & ing
nio crematurus. & nisi hieremia & baruch abscondissent
addus. Illi au iram ei deluaverit. No post multu tempus.
venit. Evilmi babuy ei magno exercitu. & federe facto suspec
ei. ebachim pte nram eo. que apha sui ire dura. credens se
multa passurum. stetit cum subiugo. Credunabuy inuasse. au
caue: fide. negly seruare. si iuuenes forcissimos. & pulcher
rimos de curis ocrdio. una cu rege ebachim. qm & au muros i
sepultum pcussit. & filium eius ioachim. constituit regem. Cog
nito q rex babuy ad magnitudinem. constituit numerum familie. captuos
duceret babyloniam. me quos cum apha & ezechiel cu ceteris adhuc
puer. Hunc sane habuit ebachim rex. qui vixit annis xxcvi.
regnauit au xii. Quo defuncto. ut habuit mater nomine ionoy.
& regnauit mensib; ebis & decb. xc. Nam rege nabuy q ei quasi
seruo preparari reputat amor iuuenis. & formosus. ne ipse ma
gis iuuenum habere posset pacy. & primores ei tradere.
Audiens ecce eum ad hierosolyma iusse rege ioachin cohibendi.
laudabiliq; ei ce nata benignus & iustus. & nolens cum tam
ipse se ardere periculo sustinere. sumens matre & cognatos ta
dedit obsides decib; q iuerant ababilonio rege diuersi. & tam
pueri aberi usq; iuramentu. qd nich paceret mali. nec ipse nec cui
tas. apta est urbe. Ipsi au fidem violauerit. & crat numeres
q erant mancipate & cuncti. milites quos numerat fuge.
milia & octingenta xxc & duo. legatos capitanos seni dixerit
ei ioachim & matre ei & amicis ad rege babilonis. qui ille
recepit. mansionis. Peractum u ioachim in nomine sedebam
q statuit rege. accipiens ab eo usq; ad anu du ut ei primicias gallo
direc. & nich hostile agere. nec fauere. cy hostib. Hic
q sedebat erat annos xxc duos. q nodo accepit regnum. sexq;
anum matre ei annas. Iste au q iustus. & sapiens. erat q m mpi
naxem loci habere merebant. Unde hieremias. ipha ad ei
crebro uenies. pre labat. ut ea. ut migraret ei & impiraret
deserere: & iustitie studeret. nec eam oculis malignos duce
nec falsis pphis crederet. cum seducentib; qui negly erant. ad rege
babilonis commigrare. eiqa cy pat consilium bellare uellent
& uincere etc. qm hec verba mendosa erant. nich m nouerat sapere.
Sedechias aut dominatore hieremia. hec dicentes. & semue
bat ei pmissa eterna lasciua. & ei credebat uerbis. sed
rursus amici subuertebant ei mentes. & uerbis pphe: & ad ea
que volebant emollubant. Prophetam au & ezechiel ria
pauerat eo q ea cum calamitate pati. & h insta hierosoli
ma. si sedechias ei uerbis n crederet. eo q d n concordarent
uerbis hieremie. Orebat eum ei. ezechiel quia sedechias ba
biloma n uideret. hieremias au dicebat. quia mitti deberet
in babilone. Uere au omnia sicut ex dictum eueneruit. cum
has. ipha insepultus ab; oportuit ex planabit cum manu
ueneret.

Igitur a dum regnauisset nabuy quia sedechias qm regem
statuerat in hierusalem. misit eu rege egypti mul
tos cum castris. & illuc. pueris minutione dimisit. ad
ipsam hierlm obsidendam. cum magno exercitu. & ferocia. Rex
au egypti eos. audiens quia sedechias amicus ei ecc obsessus.
sumpta maxima iuuene bellatore ueste. uenit in. Et obsessi
am eum soluerunt. Nabuy ab; assedisset abhuc. & expugnaret
egypti ciuy. progressis. plurosq; superauit. & infuga uertit. fos
de syria exegit. & ire. Interea falsi pphe seducentes sedechia
dicentes. quia nabuy ab eis mittet. & ei. ut pparet
ut qui redirent. & illi qui capti duci sunt in babilone ei
dem iussit. ab templum reuerti cito. Hieremias au immodi
ta uisens. hec contraria pphantes dicens. quia male faceret
hi q regi talia suadebant. quod prout pro fide mea tolerare
possim. qm deuincere nabuy. & in hierusalem a domo remeare.
cum. forte obsidere. & ipsi. cum eo pugnare. & re
ligi capta ad ducere. & templu diruta & haurire. & i
sup q cremare. cum ea ei. subuertere. & ante seruiu regi
babilonico. esq; nepotib; annis lxx. Aqua seruito nos
te ibabunc pfi & medi destruentes babilonie regnum.
& rursi a domo hierosolyma redeuntes. Hec uene hiere
mia plurim credidere. si prudentes & impi ex esse ea a
sua merce dicebant. cum q dicebant. Hieremias au cum
uoluisset. in patria sua ire que dr anathoth. xc stadijs ab
hierosolyma distans. muenies eum ibi tenere quida pncipi
templi hierusa de tribu. calumnia ei facebat. qsi ad babilo
nios ire: Ille au arebat falsum eum dicere. si in patria sua
pterare uelles: Princeps au ad h uerba n flexus. uinctu de
duxit ad iudices magistratuum. a quib; uerbera y torsit
passus: ad ultis supplicium seruabat. qm ut multeb sistitur;
nno o igit nono sedechie regis. x. die msis decimi. xcen. nabuy
rex reuertit sup a pugna qm aegyptii uirtute mulerat. ad hiu
hierosolyma obsidio: cum magno studio. v. y nono mense.
Hierosolymitas u duo pcipue mala. & alia maxima dep
tiebant. fames. Languor mortib; pessimi. & fames uehemio
insistens. Hieremias uero ad ea inuulnera monebat. pte
ipsum. ut rege babilonio. ex pedent: portas aperientes. Hoc
enim facto credebat eos posse saluari. aliogn radicitus disp
dereant. si manerent in ciuitate: ante fame & sumpta. aut glo
dius hostium. siu ad chaldeos ex erint. animos & mortes
q damni declinarent. Principes au ei audientes. & inter
ipsa media sistentes. ne ferentes eius uerba. si cum ira uenien
tes. postebant eum quasi ne famum occidendi ei. eam. ipsam
cogit animos eos frangere. & malis pmissionib; audacia
ipsi ualde mollire: ei ams parati esse p patrie salute pug
nare. Ille au monuit eos ad hostes fugerent. qa curas capi
enda foret. & ams mea pcium. Rex au pherem ne hos ne
necaret. si ne pncipib; hu. Ait tempore uideret. ex ei. pmi
sit eos ne faceret. pphe. q uellet. Qui mox mg dentes in
carcere. & sumentes hieremia. precantes cum in cisterna lacu
ceno pleni. ut more. ibi fossoe morerer. Hieremias u ing
adquc. & labia. morio dimersus. in magno deprehacinthus.
Quida q seruus regis honorib; decoratus. queste ebymelech
nas. ipha regi nunciauit. dicens. si uere amicos ex. & pncipes
fecisse. qd ipham mereo ita mori sistere. qd supplicium eius mor
te ex. uinculis ei. amari. Hec cum audisset rex pcepta
duci. qd ei principibus audidisse. ussit ebymelech sumptas

xxx. seruis & sumb: & quida [illegible] ad salute
audiens. hieremia. cum [illegible] ne cadere. Ebymel
ai sumens. nda in [illegible] ipham extrahere de lacu sine
custodia [illegible]. Quorum q ex latus [illegible]
dimisit [illegible]. & indutis [illegible] ad
duere asserebat. si [illegible] credentia [illegible]
indicare. quia ei humano supplicio [illegible]
se inde nunc q rege babilonis negly. ab hierlm [illegible]
dicebant. & his uerbis eos fallebat. [illegible]
ne dycero. mortem q dempnas. Cumq ere [illegible]
pbuisse: ne eum punirent: nec pmittit [illegible]
suasit ei ut chaldeos apta cuitate. si liberari [illegible]
pmitto. neq: cuiquam ad fugam [illegible]
sub: g cremari. & ipse huius mali auctor existeret. Ipse
audiens rex: dicebat se quide libenter [illegible]
& s expediret. si meretur ei tribuet qui a deo [illegible]
processisset. ne consuadebi ea pmitto subtrahere. Oppha
confutabat. & frustra supplicem suspicari dicebat. q mal
mali passurum. si babilonij traderet cuncte. & ipsum &
filios. & uxores. insup & omplum manere illesum. Pe
remiam q cum h depssec dimisit rex. p quem uenille mun
que locuta fuerant pderet. & si a populis mirroq; fuisset
quid ei eo locuti ere. dicere. qa pposuisset. ne mitteret ad um
in carcere. de quo traderet. Pncipib; q mirroquamb; que
locute fuisse. cum rege. ingressa pterea rex ei ipsi. Rebe
lium q obsessionem hierosolymis quam inferebat.
Et faceret carcere cum mansionis. & custodia. & negaret ignis
se latabant. in quib; resistebat. & de muris pugnare
ab: multaq; male mansionis erga babilonios. equanes est sup
portauit cuncta. Illum quidam urbe fore &
impetissime resistebant. quam [illegible] laborat quam
Crux. au me his passionib; multarent. animo [illegible]
tes ut debaret a plum. multo exp mes cuncta. amicorum
nes & machinamenta babilonios. si contra ut machinae
mes mouib; qui hostes fecerunt. illi duc apponere a
gredian [illegible] manum ex ea tam babilonij & huic
solumitj. babilonios [illegible] hieremiah. nich se nolup [illegible]
cuncte. hierosolymitas [illegible] au sua salute. n malia causa po
nerub: [illegible] n magno studio laborare. & n desperantes
cogitare quib; modis hostium machinis destruere. Mul
ta igit mala pressi sic hierosolymite mensib; x. & [illegible]
fame uastarentur. & lapidib; quos de curib; iacebat
dabant hostes. Capiae q anuar xi. anno sedechiae
[illegible] au nisi de bono. sperauerat. & pncipes babilonios q
obsessio. a rege nabuy erat uinsse. ipse au mendaces eos
negabat. Omnia a principe quae uenire sperat. h fuit
reuelasse. rex au maxime. quae p nabi zardan & [illegible]
Capue fuisse uenire cum media nocte. pncipib; in
gressi ut templu. aquotauit si fecerbat. impiis peoples
palus. & pncipib; & amicis suis de uenire pacem ad
uentimi. Q omnib; principib; babilonios audiens fosse
egressi diluculo p portas fugere eos. Quos dum ira prehende
apphendisse. ceci dederet eos. Audiens & pncipes si
sedechia fugebant. dum hostes. pmos [illegible] ingressi
sunt in domo [illegible] sedentes. & unus ex eis liberare eu
conabat. Hostes au comphensum [illegible] ipsum. & p
xerunt. & filios. duxere ad nabuy rege merodach. Que nabuy
cepit uocare impia. & infelicem [illegible] quod immemore
qd p bueratuer pueram custodiae: Super [illegible]
magnatum. quia dum abeo pepissi impium. & dissipa
tus ei culmen. & [illegible] tuerat. contra eu consilia habita. Me
a ds q nequicia tua habuit odio. meo te subiugauit impio.
[illegible] sedentes ad sedechia. nusse statum filios [illegible]
di. ipso & capuam inspicientib: Oculos eruit sedecia
eruit. cumq; uinctum scri duxit in babilonia. Ibi q
hieremias & [illegible] [illegible] [illegible]
tes ad babilonem rege: & loquentes ei sup eo. q inde
re sus auilis erandus. sicut hieremias dix. erat au
duct ad babilonia. & ibi mane fec ezechiel p dies. Hiere
mia sufficiens possunt di manifestare. poterat que sedentes &
unusq; uicinus & quie ingrediens egi pndens. ignorans
& infidelis cum hominibus agens. p qe cuncta quae ab
his que eam passus. Nam cuncta que prouidens custodiuit
lenc calamitatib: nos [illegible] ex uicinis. sed uicinus fidelis ex
ut ablue declinarent. Omq q quae ad querere ad regnandi hanc
consideratione habuerit. & fuerunt [illegible] & ut nouis [illegible]
rege. a saul qui primus regnauit in eam [illegible] bu usq; [illegible]
R nauerit. ait annis [illegible] & xxx. mensib; [illegible]
N dno. minute pncipe [illegible] hec facta [illegible] dan [illegible]
expleuerit templu [illegible] & regalia parte [illegible]
usq: ad pauimenta subuertere [illegible] plum [illegible] ostere.
Q ad unumquemq; [illegible] xc anno sedechiae [illegible]
subuertere. & usq ad aurea & argentea. & [illegible]
gm fecerat salomon. & columnas [illegible]
mensas & candelabra. Hp [illegible] templi [illegible]
mutro mensis. xviii. anno [illegible]
subuertere. Templum q eum [illegible]
& mses [illegible] diesq; x. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex egypto ex crane [illegible]
x. Xpi [illegible] usq: ad [illegible]
mllo nongentos. lvii. [illegible]
ai adam usq: ad nastatione templi [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

Mempsit au a captiuitate ihoiachin usq; ad duas tribus ñ
quatuor e. fuerunt. c.xxx. mlium sex. dierum .v.
abuc ḡ rex babilonis sumens amp; uidens nobiliores. & cog
natos sedechie. & qui pene ace corpus. & aspect pulchri
tudine respicientes decanc. tradidit eos pedagogis. p̃scribendo
diligentia. cura. castimonie. qđ & alius quos ex gente
suauiare. & esse domesticos. misitq; eis magistros de mos
sua ciboꝝ. & eruditr puuacib; literis. partic ydaldeis.
Erant autem ex sapientia ydonei. habentes experientiam
dum. Inter quos erant aliqui de genere sedechie nñ. ex tribu nata
& bauigai. daniel. ananias. azarias. misahel. Hos nomina
rex babilonis cognominauit. & alius nominib; vocauit. daniele
balchasar. ananiã sidrach. misahel mysac. azariã abdena
go. Hos & rex cum ceteris nimis ingeniosos. & erga lectiõ
doctrinas assiduos. habebat in honore & dilectione pp̃ua.
Cognouit ḡ daniel cum cognatis suis. ne se ex cibo regio abstis
neret. & abominib; animaliũ q̃ercuhc abstinerent. Et ac
cederet ad aschan eunuchũ cui cor. diligenda fuerat a deo
cõmissa. rogauit eum ut ea q̃ rege ministrant ei esperadi
ipse comederet. & ei loquenda dare. q̃ deo
manum auxiliũ ferret. dicentes se adiutos cibos ee deorũ. q̃ alios
ẽ valde ḡ cari. Ille ãpauuit se eis dicebat. cor. nolenti
ebi obedire. si mediare regi. ne p corpus eoꝝ macie nimia
mutatione p̃derent regi. cogo abeplus abstinerent. dicens
ee. segnis ut p qualitate cibi. cor. corpora mutarent. & ad
alii pueri bene referri a rege mererentur. ipsi ẽ suppliciũ auc
torem offerrent. Et dum aschanis ipsorũ cor. h̃ dyuersi.
p suasere et ut ep experimẽ. dieb; h̃ manifestare illis. & si
habet corporis eoꝝ. nõ mutatee impensi. nihil sine dubio p
manerent. si ex his alios n̄ ledentes. Sin aũt mutata corũ forte
malig. ad pena communi arriperet. Quib; dñs animaliũ
cibos dare. eos corpora pinguiora. ac decentia ostenderunt mag
ẽ alios. rẽ illi quib; regalia ymma parabant. inferiores
esse. tm ad calu putarent. Daniel in magna copia rudis. ymma
re. Eodem tempore audacc aschanis ex quo de ista regis illis
pueri nutrebant. ipse sumebat. & illis quo dicta se minuti
bat. Daniel aũ & socii dum eor. animi esse limpide. &
ad doctrinas ducere. & corpora eoꝝ ad labore apta. ẽ sufferenc.
ma animas hebetes n habebant cibos. narcotica. aut corpa
pcaste cuiusq; mollioris. omis uolute dicere doctinas q̃ erant
ap barbaros & chaldeos. Daniel aũ erat sapientia. ẽ donetus.
& ad somnia & pretationes pertẽ. quę ei reuelabat deus
cas. Ip̃ p somnium sedim egyptiace nabuchodonosor rex nabug
nadre somnium valde nimbile. cui explanatione ipse ex eo
p somnii ignore. Singulari aũ & oblitus somnii. magi chal
deoꝝ [illegible] magos arq; druidas seq; dicebat ipse somnii
& expositione ei. & h simul oblitus. misit; ut diceret
ẽ somnii. & qđ significaret. Illi ãdixerũt. h impossibile
ee hominib; inuenire. na ipse somnii dicere. et explana
tione ei. audiret. rex nemiat. ẽ est mortẽ ñ somnium dice
rent. Et dum saeret ñ posse fieri qđ iubebat. iñ iuste
imp occidi. Daniel aũ audiens quia omis sapientes regis ipse
sissent. interfici. & quos & ipse cũ suis socius numerat erat.
accessit ad arioch qui erat princeps sup armigeros regis. &
rogabat ut causam edoceret. p quam rex iussisset. & omis sapi
entes babilonis occidi. Et cum cognouisset. quare sacui ret.
rogauit arioch ut ingressus adregem peteret. indutiaꝝ una nocte.
& ut sapientiam nõe se ostenderet. dies se pare qđ ea nocte
supplicans dõ. somnium regis agnosceret. Arioch ḡ iuncta
regi sermone daniel. & concessit ei rex. Ingressus aũ daniel
cum socis ad habitaculũ ymum rogauit dñm cuia nocte. ut ei
somnii indicaret. ut & ipse iñ sapientes putarent. si ut eos
post abimereq; eripet. & assideret. misane. qm rex ei ob
tulit. Os aũ misedam habuit illos. qui prudo subtrahebant.
daniel simul & somnium & explanatione mihi ostendit regi.
Daniel aũ ait. ideo ñ reuelata cognouisse. q̃ ipse sit rex
& ñ frib; indicanf. illos qui iam de ira desperantes. &
panica in debant ad mortẽ. ad securitate & spe ut ereduc.
Daniel aũ do gnis agens ḡ rex misereꝝ ei. facto die ut ducad
arioch peteꝝ. ut eum introduceret. adrege narraturus ei
somnium. qđ cognouit. nocte audeuit. Daniel ḡ ingressus
ad regẽ. h primo proposuit ne sapientes putarẽ ab aliis
chaldeis. & mag quia diuinu somnium negq; inuenire pos
sent. ipse indicaturus accederet. & h non ex proprio hu
mano. nec quia maiori studio rogitando laborasset. uel
sciret. sed magni misereꝝ omnium qui mortis periculo inde
bant ẽ strauit. & mei simul. explanationis sui somnii m
ipsius. No enim minus pillis qm ipse ipse mihi ore depu
tasset solliciti erant. diuinitus ut ipse donuit ẽ oper
mos mori p̃operas. qđ mihi humanu facere p̃positi. si; qđ
di solus ẽ. ab eis excogitati. Tibi fide orte cognitum. qui
posseut rota mundi tenere p̃cipatum. uoluerit ds regnantes
ostendere. huius ẽ somnii reuelatio. Videbat enim statua
ualde p̃cuam. cuius cap erat aureũ. humeri & brachia
argentea. uentr aũ & femora erea. crura pedes q̃ ferrea.
Deinde uidebat lapide demontes sponte abruptum cecidisse
sup statua. cam p̃stratam contudisse omia. & nulla ei parte
integra reliquisse. Post h uidebat aurum & argentum &
es inmodum frumenti exam. & spu uehementer plantes di
ripuisse. neq; despsum. lapide ñ ereusse ei. ut omp̃ ea
abeo uideret impleta. Somnii itaq; qđ uidebat h est. cui
nãm narratio hẽ habes modu. Caput quide aureum ee regni
tuum. & qđ ante babilonia regnauerit. Ong aũ mañ &
humeri indicant qđ ad uob; regib; babilonior destruat
principat. rex denio alc qđ ab eodem ortus erit destructiõ imperii
similis eramico. cui regnu offerre facies. q̃ ferro uidebit equal
domabitq; omia. qa ferri natura robustior est auro. argento.
&c. Significauit & regi daniel de lapide q abrupte est.

INCIPIT LIBER XI

PRIMO IMPII

Anno primo regni p̄ssarum hoc annus concurrebat cū duo quo plenitudo cōmixtionis appropinquabat: ad babyloniā migrare. & misertus dñs captiuitatis & calamitatis infelicium nabuchodonosor phuremma. aīe p̄ diversa ḡna miserat ecclesiarum. postq̄m seruierit nabug. & reposuit: cui p annos lxx. rursus eos ad pristinam restituere ciuitatem. templum reedificare. & p̄cepta firmi solidare decreuit. Conueniens ḡ ós annunciari regni. scribere. Cyrus rex h̄ dicit. Q̄m me maximus dñs orbis terrarum rege ḡ fecit. credo hoc deo quem ego ut scio adoro. Iesum. & ideo p̄dixerunt p̄phetę qui templū ei ędificari. ut ego in hierosolymis in terra iudea. Hęc ait cognouerat cyrus legens librum ysaię. qui ille ante annos cc. & xl. scribens p̄dixerat dñm. qui uolo cyrū quę mutari. & magnas gentium rege ḡ ferri. remittere plenitudinem ad ppriā sedē. & templum reedificare. Conuocans ḡ cyrus clarissimos iudeos. qui in babylonia habitabant. dixit. Deus deorum reedere ad pacem reuertere p̄mittit. & construere hierosolyma. & templum dñi reconstruere: deos ad quem. Scripsit. & misit illis. Iesum. ut unum ex eis regem ḡ ferrent. & templum reedificare. & ad holocausta. Rex cum cyrus dixisset. egressi duarū tribuum principes. unde acheruntur. una cum leuitis. & sacerdotibus. ad hierosolyma pueruerī. Multa. & rex dedit. in babylonia. nunquam passi possessiones suas relinquere. Cū duum hierusalem ueniret. os amicę regis adunabant. eos. & p̄ferebant. ad reedificationem altarium. alii argentū. quidā equos. alii oues. nullus quidquā

& noctu dirueret debant. & secundum antiquam legem hostias offerebant. & immolabant. Cantus musicę. & cyrus nasa deputauerat illuc captiuauerat. quę reuehenda commiserat dari custodi suo. thesaurario. præcipiens ea dari seruanda. abassaro donec templū reedificaret. Præterea ait cyrus. tradetur ea sacerdotib⁹ & leuitis reponenda in templo. Dixerat & cyrus epistam satrapis syriæ & cōmanentibus. Rex cyrus firmo & gratissimo salutem. Iudeos eram meos habuerunt qui uoluere ad sua patriam redire pacifice. & templum reedificare. & templū ędificare in eo loco in q̄ prius fuerat constructum. Ab his misi mandatum. peruenias. meas custodiens. & Zorobabel principem iudeorum. ne fundamenta restituant templum. q̄ reædificent templum. qui altitudo sexaginta cubitorum. & latitudo eorum. & [illegible] lapide politico. & unum parietem lapideum. & alterum ligneum. & uasa templi. Similiter facias. & altare. sup quod immolabantur. sumpte ab eis de uectigalibus. uolo fieri. [illegible] quę de templo dñi nabuchodonosor abstulerat. eadem reportari. & in templo dñi restituantur. quę. numerus est [illegible] argenteos quinquaginta. libas aureas xxx. argenteas duo milia. patereas aureas. xl. argenteas quadringentas. & uasa alia maxima mille. Cuncta & iudeę homines quę poterant. pares eos. Eo & pueri & iuuenes aureos draquas v. milia quingentas. & adsimilandum xxx. v. milia & quingentas draquas. sacerdotes ubeo prebere de thesauris samarię. ut sacrificia possint hostias offerre hierosolymis. sicut lege mouisi. & ut supplicent deo pro salute regis & generis eius. ne regnum permaneat. Eos q̄ quis hec contempserit. & turbauerit iubeo crucifigi. & substantias eorum regales. Cyrus q̄ cyri regis hęc erant. Hi sunt qui ex captiuitate ad hierosolyma uenerunt. fuerunt xl. & duo milia. & quingenti. Cum autem ędificata fundamenta templi. & altaria fecando festinarent. & muri ędificarentur. prohibebant. & impedierunt iudeos. ne templū & ciuitatem restaurarent. q̄ peccauit corrupta. neglegentia. opus habuerunt. Hoc cyrus rex ad bella occupatus ignorabat. nam exercitum ducens contra massagetas. bellando uita priuatus est. Cambyse autem cyri sapientes principum regni. ges que in syria & iudea. & ammanitudo. & malitiam de samaritis moribus. miserunt epistam ad regem cambysen hęc continentes. Omnino. seruus tuus rachum & semelius scriba. & satrapes syrię & fenices. Cognoscere te ex epistola. quod iudeos qui in babylonia ducti fuerant. abiisse redisse & ciuitatem rebelle. & malulosa. & muros & templum reędificare. Si ergo aliis p̄cepit. neq; tributa. neq; reditus dare. nec obaudire. & eos resistere regibus & magistratibus obsequi festinare. Ego dum studeo mandata. opportune nobis uisum est ubi rescribere. ut inuenias patres tuos in libris. inquibus inuenies rebelles iudeos semper fuisse regibus & ideo ciuitatem eos fuisse destructa. Vtique & nobis bonum uisum est. ne forte esse nostrum. quia iudeos in [illegible] muris tuis. munire. fecerit. quia inimicas in [illegible] muris tuis. munire. fecerit. quia inimicas in [illegible] ad insidiandum syria & fenicen. Postquam ex cambyse hęc legerunt epistam. natura malitiosi uitium mouere. & hi rescripsere dicentes. Rex cambyses rachum. & beliseno. & semelio scribę. & reliquis satrapis. Legentibus uobis nostras epistas. missi parentum meos. miquam uoluminis. & inuenta est hęc ciuitas regibus minime esse fuisse. & seditiones ac bella commouisse. & reges eos dominium potestatibus inferiorum syrię & fenices exercisse. Precipio ḡ minime concedi iudeos ciuitatem ędificare. ne pessimi eos. creset malitia. quia semper sunt usi contra reges. Cum has litteras legissent rachum & semelius & satrapes. statim que discesserunt. properabant ad hierosolyma. cū multitudine. & ciuitatem templum ędificari uetabant. & reliqua opera per annos nouem impedita sunt. usque ad secundum darii regis persarum. Nam cambyses cum vii. annis regnasset. subiecit sibi egyptum. & omnia quę ad [illegible] erat. & mortuus est. magi tenere principatum regni persarum. annis [illegible] Postea hi principes [illegible] ut [illegible] appellarentur. ait persas filium suum appellasse nomine darium. qui ordinauerit. Hic ait earum [illegible] honore regali augere. primus deorum sic erexit rex. omnia nasa deputata quę in babylonia remanserant ad templum hierosolymis. reuertere. Cui rex facit. ecce. omnia quę tempore persarum abhierosolymis Zorobabel. duxe captiuos. ad eum. coget ut amicus existere. Vñ & statim darius cum seruis ac aliis duobus uiris custodię suorum pergit. & ibi honore ac munere potatus. Primo ḡ anno persarum regni darii regis. sammo apparuit ceram exhibuit fides amicus. & ornatibus. & satrapis persarum. & principes ciuitatum. & magistratibus. cxx. vii. principatuum. Completis ait epulis. cum ad dormiendum unusquisque isset rex dari. ad cubiculum iussit. & puer nocte rediens ei ex præfecto ḡ nocte relabat. reliqui in somno diuersi. fecit sermonem ad regem. sui corporis custodes. quos principes. fecisse Zorobabel. primique. summo honore. fatebatur. q̄ a sacerdotibus. interrogationis sapientię. uere respondisset. & iussit purpura indui. & in poculis aureis bibere. & super aurum dormire. & curru frenis aureis ornato uehi. & cyri dari bysinas ac corpus aureum. & post regem primi residere. assumi. sui uocari. pre sapientia. Cumq; rex h̄ diuina primisset. primum eos ymnum saluatorem forcium. ex omnibus. secundum uero regem. tertium mulieres. an hos omnibus fortiores esse mentes. Hanc ait quæstionem [illegible] proposuit. respondere. Quasi ante ad conuiuium rex omnes magistratus. & satrapas. & principes persarum. & medos. fedens in throno unusquisque cultodes suorum corporis eorum omnibus. iussit pronunciare. quod ei de proposita quæstionibus iudex. Tunc primus ex eleutheris unum fortissimum uolens ostendere ait. Cum fortissimus unus conuiuio. omnibus eum uincere. Nam mirat. & decrevit bibere cum meretrix. amasos. Regesq; & pupillo & infanti similes fasti. seruiq; ut

Unde & adiuuit me manu bona sup me. & surrexerunt in edificatione muri hui. & confortauerunt manus suas in opus bonum. Porro Sanaballat & Tobias & Gosem Arabs & ceteri inimici nostri irridebant nos & despiciebant nos dicentes. Quid est hoc quod facitis? Numquid contra regem vultis rebellare? Cui ego respondi. Deus celi ipse dirigit nos. Nos ergo servi eius sumus. & edificamus. Vos autem non habetis partem neque fortitudinem neque memoriam in Jerusalem. Factum est autem cum audisset Sanaballat quod edificaremus nos murum. iratus est & indignatus est nimis. & subsannauit Judeos. & dixit coram fratribus suis & exercitu Samarie. Quid faciunt imbecilles Judei? Numquid dimittent eis? Numquid sacrificabunt? Numquid complebunt in die una? Numquid vivificabunt lapides de acervis pulveris cum combusti sint? Et Tobias Ammonites erat iuxta eum. Et ait. Etiam quod edificant si ascenderit vulpis destruet murum lapideum eorum. Audi Deus noster quoniam factus sumus in despectionem. & converte opprobrium eorum in caput ipsorum. & da eos in direptionem in terra captivitatis. Ne operias propitiationem contra iniquitatem eorum. & peccatum eorum coram te non deleatur. Quia exacerbaverunt te coram edificantibus. Factum est autem cum audisset Sanaballat & Tobias & Arabes & Ammonites & Azotii quod edificaretur murus Jerusalem. & quod cepissent opera instaurari. & dirupta quæque claudi. iniit consilium omnes simul ut venirent & pugnarent contra Jerusalem. & faciendum illis detrimentum. Et fecimus orationem ad Deum nostrum. & posuimus custodiam contra eos die ac nocte propter illos. Dixit autem Judas. Infirmatus est fortitudo portantium. & humus multa est. & nos non valemus ædificare muros. Dixerunt autem hostes eorum. Nesciant neque videant donec veniamus in medium eorum. & occidamus eos. & cessare faciamus opus. Cumque venissent Judei qui habitabant juxta eos. dixerunt nobis per singulas civitates ascendentibus ad nos ex omnibus locis. Ecce ego in loco inferiori post murum in locis patentibus. statui populum per familias gladiis suis lanceis & sagittis armatum. Et vidi & surrexi & dixi optimatibus & principibus & ceteris populi. Nolite timere a facie eorum. Dominum magnum & terribilem memores estote. & pugnate pro fratribus vestris filiis & filiabus uxoribus & domibus vestris. Factum est autem cum audissent inimici nostri notum factum esse nobis. & dissipasse Deum consilium eorum. reversi sumus omnes nos ad muros unusquisque ad opus suum. Factum est autem ex die illa dimidium operis faciebat puer & dimidium eius tenebat hastam & clypeum & arcum & loricam. & principes erant post omnem domum Juda ædificantium murum. & portantium onera & imponentium. In uno quoque opere manus eius faciebat opus & altera tenebat telum. Unusquisque autem ædificantium habebat gladium suum accinctum lumbis suis & sic ædificabant. Et qui clangebat buccina stabat juxta me. Et dixi optimatibus & principibus & ceteris populi. Opus grande est & latum & nos dispersi sumus in muro procul alter ab altero. In quocumque loco audieritis sonitum buccine illuc congregamini ad nos. Deus noster pugnabit pro nobis. Sic ergo faciebamus opus. & dimidium eorum tenebat hastas a mane donec egrederentur stellæ. Dixi quoque in tempore illo populo. Pernoctet unusquisque cum puero suo in medio Jerusalem. & sint nobis noctu custodes & die operi instent. Nec ego nec fratres mei nec pueri mei qui sequebantur me. nec viri custodes qui erant post tergum meum. non recedebamus de vestimentis nostris. unusquisque ad aquam perrexit.

In diebus autem illis facta est clamor populi & uxorum eius adversus fratres suos Judeos. Erant enim qui dicerent. Filii nostri & filie nostre multi sumus nimis. & accipiamus frumentum ut comedamus & vivamus. Erant autem qui dicerent. Agros nostros & vineas & domos nostras vadimonium ponimus. & accipimus frumentum in fame. Erant autem qui dicerent. Mutuo sumpsimus pecuniam ad tributum regis agrorum nostrorum & vinearum nostrarum. Nunc autem sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostre. sicut filii eorum sic filii nostri. Ecce nos subjugamus filios nostros & filias nostras in servitutem. & de filiabus nostris quædam jam oppressæ sunt. & non habemus unde redimamus. & agri nostri & vineæ nostre alienate sunt. Et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum & verba hæc. Et cogitavit cor meum mecum. & increpavi optimates & principes. & dixi eis. Usuras ab unoquoque fratre suo exigitis. Et congregavi adversum eos turbam magnam. & dixi eis. Nos pro viribus nostris redemimus fratres nostros Judeos qui venditi fuerant gentibus. Vos ergo vendite fratres vestros. & invenient nos? Et tacuerunt. & non invenerunt quid responderent. Et dixi. Non est bona res quam facitis. Nonne in timore Dei nostri ambulare debetis. & non exprobrare inimicis nostris gentibus? Sed & ego & fratres mei & pueri mei fœnori dedimus eis pecuniam & frumentum. Quæso ut dimittamus fœnus istud. Reddite eis hodie agros suos & vineas & olivas & domos suas. & centesimam pecuniæ & frumenti & vini & olei quam exigere consuevistis tribuite eis pro fœnore. Et dixerunt. Reddemus & nihil ab eis requiremus. Sic faciemus sicut dicis. Et vocavi sacerdotes & juravit eos facere juxta verbum istud. Excussi quoque sinum meum & dixi. Sic excutiat Deus omnem virum qui non implebit sermonem istum de domo sua & de laboribus suis. & sic excussus & inanis fiat. Et respondit omnis multitudo. Amen. & laudaverunt Dominum. & fecit populus juxta verbum istud. Et a die illa qua præceptum est mihi ut essem dux eorum in terra Juda. a vicesimo anno usque ad tricesimum duodecimum annum Artaxerxis regis anni duodecim. ego & fratres mei annonam ducatus non comedimus. Principes autem qui fuerunt ante me gravaverunt populum & acceperunt ab eis panem & vinum post argentum quadraginta siclos. etiam ministri eorum dominabantur in populo. Ego autem non feci sic propter timorem Dei. Et operi muri instantissime incubui. & agrum non comparavi. & omnes pueri mei congregati erant ibi ad opus. Judei autem & principes centum quinquaginta viri. exceptis his qui veniebant ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro sunt. Et parabantur in die unus bos electus & sex oves electæ. & aves in præparatione fiebant mihi. & per decem dies omnem copiam vini præparabam. & panem ducatus non exigebam. propter timorem enim qui erat super populum hunc. Memento mei Deus meus in bonum. omnia quæ fecit populo huic. Et factum est cum audisset Sanaballat & Tobias & Gosem Arabs & ceteri inimici nostri quod ædificassem ego murum. & non esset remansisse in eo interruptionem. (quamvis usque ad illud tempus portas non posuissem in ostiis) misit Sanaballat & Gosem ad me dicens. Veni & occurramus simul in villis in campo Ono. Et ipsi cogitabant facere mihi malum. Et misi nuntios ad eos dicens. Opus grande ego facio. & descendere non possum. Ne forte cessare faciat opus dum relinquo illud & descendo ad vos. Et miserunt ad me per hunc modum juxta verbum istud quater. & respondi eis similiter. Misit Sanaballat puerum suum ad me quinta vice. & epistolam apertam in manu eius. In qua scriptum erat. Inter gentes auditum est. & Gosem dicit quod tu & Judei cogitetis rebellare. propterea tu ædificas murum. & eris eis in regem juxta verba hæc. Sed & prophetas constituisti qui prædicent de te Jerusalem dicentes. Rex in Judea est. Nunc ergo audietur a rege juxta verba hæc. Quamobrem venite & ineamus consilium simul. Misi ad eum dicens. Non sunt facta verba hæc quæ tu dicis. sed ex corde tuo tu ea fingis. Omnes enim isti terrere nos cupiebant. dicentes. Dimittentur manus eorum a faciendo opere. & non fiet. Nunc ergo confortare manus meas. Ego autem intravi domum Semeiæ filii Dalaiæ filii Metabeel. qui conclusus erat. & dixit mihi. Occurramus simul domui Dei in medio templi. & claudamus ostia templi. quia venturi sunt ut occidant te. nocte venturi sunt ad occidendum te. Et dixi. Numquid homo qualis ego fugiet? & quis ingredietur templum & vivet? non ingrediar. Et intellexi quia Deus non misit eum. sed quasi vaticinium locutus est contra me. & Tobias & Sanaballat mercede conduxerunt eum. Ideo mercede conductus est ut timerem & peccarem. & haberent mihi in malum. & exprobrarent. Memento Deus Tobiæ & Sanaballat secundum opera sua hæc. sed & Noadiæ prophetissæ & ceterorum prophetarum qui terrere me cupiebant. Ædificavi autem murum & non est derelictum in eo quidquam. quamvis usque ad illud tempus ostia non posuissem in portis. Et factum est cum ædificassemus nos murum. & non esset derelictum in eo quidquam. sed neque in diebus illis ostia portarum essent constituta. præcepi ut aperirentur portæ Jerusalem. & ante solis ardorem clauderentur. & stantibus custodibus vigilarent. & claudi jubebam ostia. & constituebam custodes de habitatoribus Jerusalem. unumquemque in custodia sua. & unumquemque contra domum suam. Dominus autem dilatavit cor meum. & congregavi optimates & principes & populum ut recenserentur. Et inveni librum generationis eorum qui ascenderant primum. & repperi scriptum in eo. Hi sunt filii provinciæ qui ascenderunt de captivitate transmigrationis quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis. & reversi sunt in Jerusalem & in Judea unusquisque in civitatem suam. qui venerunt cum Zorobabel. Jesua. Nehemia. Azarias. Raamia. Nahamani. Mardochæus. Belsan. Masphereth. Begvai. Nehum. Baana. Numerus virorum populi Israel. Filii Pharos duo millia centum septuaginta duo. Filii Saphatia trecenti septuaginta duo. Filii Area sexcenti quinquaginta duo. Filii Phahath Moab filiorum Jesue & Joab duo millia octingenti decem & octo. Filii Ela mille ducenti quinquaginta quatuor. Filii Zethua octingenti quadraginta quinque. Filii Zacchai septingenti sexaginta. Filii Bani sexcenti quadraginta duo. Filii Bebai sexcenti viginti tres. Filii Azgad duo millia trecenti viginti duo. Filii Adonicam sexcenti sexaginta septem. Filii Beguai duo millia quinquaginta quinque. Filii Adin quadringenti quinquaginta quatuor. Filii Ater Ezechiæ nonaginta octo. Filii Hasum trecenti viginti octo. Filii Besai trecenti viginti quatuor. Filii Hareph centum duodecim. Filii Gabaon nonaginta quinque. Filii Bethlehem centum viginti tres. Viri Netupha quinquaginta sex. Viri Anathoth centum viginti octo. Filii Azmoth quadraginta duo. Filii Cariathiarim Caphira & Beroth septingenti quadraginta tres. Filii Rama & Gaba sexcenti viginti unus. Viri Machmas centum viginti duo. Viri Bethel & Hai centum viginti tres. Filii Nebo quinquaginta duo. Filii Magbis centum quinquaginta sex. Filii Helam alterius centum quinquaginta quatuor. Filii Harim trecenti viginti. Filii Jericho trecenti quadraginta quinque. Filii Lod Hadid & Ono septingenti viginti unus. Filii Senaa tria millia nongenti triginta. Sacerdotes filii Jedaiæ in domo Jesue nongenti septuaginta tres. Filii Emmer mille quinquaginta duo. Filii Phassur mille ducenti quadraginta septem. Filii Harim mille decem & septem. Levitæ filii Jesue & Cedmihel filiorum Odoviæ septuaginta quatuor. Cantores filii Asaph centum viginti octo. Filii ostiarii Sellum. Ater. Tolmon. Accub. Hatita. Sobai centum triginta octo. Nathinæi filii Esau. Asupha. Thabaoth. Ceros. Sua. Phadon. Lebana. Hagaba. Salmai. Hanan. Gedel. Gahar. Reaia. Rasin. Necoda. Gazam. Ozan. Phesee. Besai. Asna. Meunim. Nephusim. Bacbuc. Hacupha. Harhur. Bazaloth. Mehida. Harsa. Barcos. Sisara. Thamah. Nasiah. Hatipha. Filii servorum Salomonis. Sotai. Sophereth. Pharida. Jahala. Lozon. Isdael. Sephatia. Hattil. Phochereth Sabaim. Amon. Omnes Nathinæi & filii servorum Salomonis trecenti nonaginta duo. Hi ascenderunt de Thelmela. Thelharsa. Cherub. Addon. & Emmer. & non potuerunt indicare domum patris sui & semen suum. si ex Israel essent. Filii Dalaiæ filii Tobiæ filii Necoda sexcenti quinquaginta duo. & de filiis sacerdotum. filii Habia. filii Accos. filii Berzellai qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis uxorem. & vocatus est nomine earum. Hi quæsierunt scripturam suam inter eos qui recensiti sunt per genealogiam. & non est inventa. & ejecti sunt de sacerdotio. Et dixit Athersatha ut non comederent de sanctificatis sanctorum donec staret sacerdos doctus & perfectus. Omnis ergo multitudo simul quadraginta duo millia trecenti sexaginta. exceptis servis eorum & ancillis. qui erant septem millia trecenti triginta septem. & inter eos cantores & cantatrices ducentæ. Equi eorum septingenti triginta sex. muli ducenti quadraginta quinque. cameli quadringenti triginta quinque. asini sex millia septingenti viginti. Et de principibus familiarum cum venissent in templum Dei quod est in Jerusalem. sponte obtulerunt in domum Dei ut restaurarent templum in loco suo. Secundum vires suas dederunt in thesaurum operis auri drachmas sexaginta millia. & argenti minas quinque millia. & vestes sacerdotales centum. Habitaverunt autem sacerdotes & levitæ & de populo cantores & ostiarii & Nathinæi in civitatibus suis. & omnis Israel in urbibus suis. Et appropinquante mense septimo. cum filii Israel essent in civitatibus suis. congregatus est populus quasi vir unus in platea quæ est ante portam aquæ. & dixerunt Esdræ scribæ ut afferret librum legis Moysi quem præceperat Dominus Israel. Attulit ergo Esdras sacerdos legem coram multitudine virorum & mulierum & omnium qui poterant audire. in die primo mensis septimi. Et legebat in libro ante plateam quæ est ante portam aquæ. a mane usque ad meridiem coram viris & mulieribus & intelligentibus. & aures cunctæ populi erant ad librum legis. Stetit autem Esdras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum. & stabant juxta eum Mathathias. Semeias. Anaias. Urias. Helcias. & Maasias ad dextram eius. Sedecias. Baalsamus. Zacharias. Mosollam ad sinistram. Et aperuit Esdras librum coram omni populo. erat enim super omnes. & cum aperuisset eum. stetit omnis populus. Et benedixit Esdras Domino Deo magno. & respondit omnis populus. Amen. amen. elevantes manus suas. & inclinaverunt capita & adoraverunt Dominum pronis in terram. Jesua autem & Bani. Sarebia. Jamin. Accub. Sabathai. Odia. Maasia. Celita. Azarias. Jozabed. Hanan. Phalaia. & Levitæ docebant populum legem. & populus stabat in ordine suo. Legerunt autem in libro legis Dei distincte & aperte. & intellexerunt cuncti quæ lecta sunt. Et dixit Nehemias ipse est Athersatha & Esdras sacerdos & scriba & levitæ qui docebant populum ad omnem turbam. Dies sanctificatus est Domino Deo vestro. nolite lugere neque flere. omnis enim populus flebat audientes verba legis. Et dixit ad eos. Vadite & comedite pinguia & bibite dulcia & mittite partes his qui non parant sibi. quia sanctificatus est dies Domino. & nolite contristari. gaudium enim Domini est fortitudo vestra. Levitæ autem tacebant. & dicebant ad omnem populum. Tacete. quia sanctificatus est dies. & nolite contristari. Et abierunt omnes ut comederent & biberent. & mittere partes & lætificari. quia intellexerunt in quibus verbis locutus est eis. Et congregati sunt omnes populi quasi vir unus. & sederunt ad scrutandum verba legis. Et invenerunt scriptum in lege quam mandaverat Dominus in manu Moysi. ut habitarent filii Israel in tabernaculis in die solemni mensis septimi. & ut annuntiarent & transirent vocem in universis civitatibus suis & in Jerusalem dicentes. Egredimini in montem & afferte ramos olivæ & ramos pini & ramos myrti & ramos palmarum & ramos ligni densarum frondium ad faciendum tabernacula sicut scriptum est. Egressus est ergo populus & attulerunt & fecerunt sibi unusquisque tabernaculum in tecto suo & in atriis suis & in atriis domus Dei & in platea portæ aquæ & in platea portæ Ephraim. Fecerunt ergo universi qui reversi fuerant de captivitate tabernacula & habitaverunt in tabernaculis. non enim fecerant filii Israel a diebus Josue filii Nun usque ad diem illum similiter. & facta est lætitia magna nimis. Et legit in libro legis Dei per dies singulos a die primo usque ad diem novissimum. & fecerunt solemnitatem septem diebus. & die octavo collecta juxta ritum. Et congregati sunt filii Israel in jejunio & in cilicio & humus super eos. Et separatum est semen Israel ab omni filio alienigena. & steterunt & confessi sunt peccata sua & iniquitates patrum suorum. & surrexerunt in ordine suo & in loco suo. & legerunt in libro legis Domini Dei sui quarta parte diei. & quarta confessionem dederunt & adoraverunt Dominum Deum suum. Et surrexerunt in gradu Levitæ Jesua & Bani. Cedmihel. Sabania. Bonni. Serebia. Bani. Chenani. & clamaverunt voce magna ad Dominum Deum suum. Et dixerunt Levitæ Jesua & filii Cedmihel. Surgite benedicite Domino Deo vestro ab æterno usque in æternum. & benedicent nomini gloriæ tuæ. & exaltabunt super omnem benedictionem & laudem. Tu solus Dominus. tu fecisti cælum & cælum cæli & omnem exercitum eorum. terram & omnia quæ in ea sunt. maria & universa quæ in eis sunt. & tu vivificas omnia hæc. & exercitus cæli te adorat. Tu Dominus Deus qui elegisti Abram & eduxisti eum de Ur Chaldæorum. & posuisti nomen ejus Abraham. & invenisti cor ejus fidele coram te. & pepigisti cum eo fœdus dare terram Chananæi. Hethæi. Amorrhæi. Pherezæi. Jebusæi. & Gergesæi semini ejus. & implesti verba tua quia justus es. Et vidisti afflictionem patrum nostrorum in Ægypto. & clamorem eorum audisti super mare Rubrum. & dedisti signa & prodigia in Pharaone & in omnibus servis ejus & in universo populo terræ illius. Cognovisti enim quod superbe egissent contra eos. & fecisti tibi nomen sicut est hodie. Mare autem divisisti coram eis. & transierunt per medium maris in terra arida. Persecutores autem eorum projecisti in profundum quasi lapidem in aquas vehementes. In columna nubis ductor itineris fuisti eis per diem. & in columna ignis per noctem. ut luceret eis via per quam ingredi debebant. Super montem Sinai descendisti. & locutus es cum eis de cælo. & dedisti eis judicia recta & legem veritatis. & præcepta bona & mandata. Sabbatum sanctificationis tuæ annuntiasti eis. & mandata & cæremonias & legem in manu Moysi servi tui præcepisti eis. Panem de cælo dedisti eis in fame eorum. & aquam de petra produxisti eis in siti. & dixisti ut ingrederentur & possiderent terram super quam levasti manum tuam ut daret eis. Ipsi autem & patres nostri superbe egerunt. & induraverunt cervicem suam. & non audierunt præcepta tua. & noluerunt obedire. & non sunt recordati mirabilium tuorum quæ fecisti cum eis. & induraverunt cervicem suam. & dederunt principem ut reverterentur in servitutem suam in Ægypto. Tu autem Deus propitius. clemens & misericors. patiens & multæ miserationis. non dereliquisti eos. etiam cum fecissent sibi vitulum conflatilem. & dixissent. Hi sunt dii tui qui eduxerunt te de Ægypto. & fecissent blasphemias grandes. Tu autem in miserationibus tuis multis non dereliquisti eos in deserto. Columna nubis non recessit a facie eorum per diem. ut ostenderet eis viam. & columna ignis per noctem. ut videret eis per quem ingredi debebant. Spiritum tuum bonum dedisti ad erudiendum eos. & manna tuum non prohibuisti a facie eorum. & aquam dedisti eis in siti sua. Quadraginta annis sustentasti eos in deserto. nihil eis defuit. vestimenta eorum non sunt attrita. & pedes eorum non sunt tumefacti. Et dedisti eis regna & populos. & divisisti eis per regiones. & possederunt terram Sehon regis Hesebon. & terram Og regis Basan. Et multiplicasti filios eorum sicut stellas cæli. & introduxisti eos in terram de qua dixeras patribus eorum ut ingrederentur & possiderent eam. Et subjecisti coram eis habitatores terræ Chananæi. & dedisti eos in manu eorum. & reges eorum & populos terræ. & fecerunt de eis sicut placuit eis. Et ceperunt civitates munitas & humum pinguem. & possederunt domos plenas omni bono. cisternas dolatas. vineta & olivas & ligna pomifera multa in copia. & comederunt & saturati sunt & impinguati. & abundaverunt in deliciis tuis magnis. & dereliquerunt te. & projecerunt legem tuam post dorsum suum. & prophetas tuos occiderunt qui testificabantur in eis ut reverterentur ad te. & fecerunt blasphemias grandes. Et dedisti eos in manu hostium suorum. & tribulaverunt eos. & in tempore tribulationis suæ clamaverunt ad te. & tu de cælo exaudisti. & secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores. & salvasti eos de manu hostium suorum. Postquam autem requieverunt. reversi sunt ut facerent malum coram te. & dereliquisti eos in manu inimicorum suorum. & dominati sunt eorum. & reversi sunt & clamaverunt ad te. & tu de cælo exaudisti. & liberasti eos secundum miserationes tuas multas. & testificatus es contra eos ut reverterentur ad legem tuam. & ipsi superbe egerunt. & non audierunt præcepta tua. & peccaverunt contra judicia tua quæ faciet homo & vivet in eis. & dederunt scapulam recedentem. & cervicem suam induraverunt. & non audierunt. Et prorogasti super eos annos multos. & testificatus es in spiritu tuo in manu prophetarum tuorum. & non audierunt. & dedisti eos in manu populorum terrarum. Tu autem in miserationibus tuis plurimis non fecisti eos consummationem. neque dereliquisti eos. quia Deus misericors & clemens es tu. Nunc ergo Deus noster fortis magnus potens & terribilis. custodiens pactum & misericordiam. ne reputes coram te omnem laborem qui invenit nos & reges nostros & principes nostros & sacerdotes nostros & prophetas nostros & patres nostros & omnem populum tuum. a diebus regum Assyriorum usque ad diem istam. & in omnibus quæ venerunt super nos in bono fecisti. quia veritatem operatus es. & nos impie egimus. Et reges nostri & principes nostri & sacerdotes nostri & patres nostri non fecerunt legem tuam. & non intenderunt præceptis tuis & testificationibus tuis quibus testificatus es eis. Ipsi autem in regno suo & in bonis tuis multis quæ dedisti eis. & in terra spatiosa & opima quam dedisti in conspectu eorum. non servierunt tibi. & non sunt reversi a cogitationibus suis pessimis. Ecce nos hodie servi sumus. & terra quam dedisti patribus nostris ut comederent fructum ejus & bona ejus. ecce nos servi sumus in ea. Et fruges ejus multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra. & corpora nostra dominantur & jumenta nostra ad voluntatem suam. & in tribulatione magna sumus. Et propter hæc omnia nos pactum firmum facimus. & scribimus. & signant principes nostri. Levitæ nostri. sacerdotes nostri. Qui autem signaverunt. Athersatha filius Tachamani. & Sarai. Azarias. Jeremias. Phassur. Amaria. Melchias. Hattus. Sebenias. Melluch. Harim. Meremoth. Abdias. Daniel. Genthon. Baruch. Mosollam. Abia. Miamin. Maazia. Belgai. Semeias. hi sacerdotes. Et Levitæ Jesua filius Azaniæ. Bennui de filiis Henadad. Cedmihel. Et fratres eorum Sebenias. Odolia. Calita. Phalaia. Hanan. Micha. Rohob. Hasebia. Zachur. Serebia. Sebenia. Hodia. Bani. Beninu. Principes populi. Phahath Moab. Elam. Zethua. Bani. Bunni. Azgad. Bebai. Adonia. Beguai. Adin. Ater. Ezechias. Azur. Odolia. Hasum. Besai. Hareph. Anathoth. Nebai. Magpiash. Mesullam. Hezir. Mesezabel. Sadoc. Jeddua. Pheltia. Hanan. Anaia. Osee. Hanania. Asub. Alohes. Pelia. Hanan. Anan. Melicha. Rohob. Hasebia. Sobec. Reliqui populi. sacerdotes. Levitæ. janitores. cantores. Nathinæi. & omnes qui separaverunt se a populis terrarum ad legem Dei. uxores eorum. filii eorum. filiæ eorum. omnes scientes & intelligentes. Qui adhærebant fratribus suis optimatibus eorum. & ingressi sunt detestationem & juramentum ambulare in lege Dei quæ data est per manum Moysi servi Dei. & custodire & facere omnia mandata Domini Dei nostri. & judicia ejus & cæremonias ejus. Et ut non demus filias nostras populis terræ. & filias eorum non accipiamus filiis nostris. Populus autem terræ qui inferebat merces & omnia venalia ut venderent in die sabbati. non emebamus ab eis in sabbato & in die sanctificato. & ut dimittamus annum septimum. & omnem exactionem manuum. Constituimus quoque super nos præcepta ut daremus tertiam partem sicli per annum in opus domus Dei nostri. in panes propositionis. & in sacrificium jugiter. & in holocaustum sabbatorum. & neomeniarum. & solemnitatum. & sanctificatorum. & pro peccatis ut rogaremus pro Israel. & in omnia opera domus Dei nostri. Sortes misimus de sacerdotibus & Levitis & populo. ut offerrent in domum Dei nostri. in domos patrum nostrorum. per tempora statuta per annos in tempus. ut succenderent super altare Domini Dei nostri. sicut scriptum est. Et ut afferremus primitias arearum nostrarum & primitias omnium pomorum nostrorum. per singulos annos in domum Domini. Primogenita filiorum nostrorum & pecorum nostrorum. sicut scriptum est in lege. & primogenita armentorum nostrorum & ovium nostrarum. ut afferremus in domum Dei nostri sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri. Et primitias conspersionum nostrarum & pomorum omnis generis ligni. vini & olei afferremus sacerdotibus in gazophylacium domus Dei nostri. & decimas terræ nostræ Levitis. Ipsi enim Levitæ decimas accipiunt in cunctis civitatibus terræ nostræ. & sacerdos filius Aaron cum Levitis. quando tollunt Levitæ decimas. & ipsi afferunt decimas decimarum in domum Dei nostri in gazophylacium in domum thesauri. Quia in gazophylacium filii Israel & filii Levi offerunt primitias frumenti & vini & olei. & ibi vasa sanctuarii. & sacerdotes qui ministrant. & janitores & cantores. & non derelinquemus domum Dei nostri. Et habitaverunt principes populi in Jerusalem. & ceteri populi miserunt sortes ut adducerent unum de decem habitare in Jerusalem civitate sancta. & novem partes in ceteris civitatibus. Benedixerunt autem populi omnibus viris qui sponte habitare voluerunt in Jerusalem. Hi sunt autem principes provinciæ qui habitaverunt in Jerusalem. & in civitatibus Juda habitavit unusquisque in possessione sua in urbibus suis. Israel. sacerdotes. & Levitæ. & janitores. & cantores. filii servorum Salomonis. & filii Nathinæi. & filii Ozie. Athaia filius Ozia filii Zacharia filii Amaria filii Sephatia filii Mahalaleel de filiis Phares. Et Maasia filius Barue filii Colhoze filii Hazaia filii Adaia filii Joiarib filii Zacharia filii Silonitis. Omnes filii Phares qui habitaverunt in Jerusalem quadringenti sexaginta octo viri fortes. Et hi filii Benjamin. Sellum filius Mosollam filii Joed filii Phadaia filii Colaia filii Maasia filii Ithiel filii Isaia. & post eum Gabbai. Sellai. nongenti viginti octo. Et Joel filius Zechri præpositus eorum. & Judas filius Asenua secundus in civitate. Et de sacerdotibus. Jedaia filius Joiarib. Jachin. Azarias filius Helcia filii Mosollam filii Sadoc filii Meraioth filii Achitob princeps domus Dei. & fratres eorum qui faciebant opus domus. octingenti viginti duo. & Adaia filius Jeroham filii Phalelia filii Amsi filii Zacharia filii Phassur filii Melchia. & fratres ejus principes familiarum ducenti quadraginta duo. & Amasai filius Azareel filii Ahasai filii Mosollamoth filii Emmer. & fratres eorum fortes & robusti centum viginti octo. & præpositus eorum Zabdiel filius Aggedolim. Et de Levitis. Semeias filius Hasub filii Ezricam filii Hasabia filii Bunni. Et Sabbathai & Jozabed principes Levitarum. qui erant super opera exterioris domus Dei. & Mathania filius Micha filii Zabdi filii Asaph principium ad confitendum & orandum. & Becbecia secundus inter fratres suos. & Abda filius Samua filii Galal filii Idithun. Omnes Levitæ in civitate sancta ducenti octoginta quatuor. & janitores Accub. Telmon. & fratres eorum custodientes portas centum septuaginta duo. Reliqui autem Israel. sacerdotes. Levitæ. in cunctis urbibus Juda habitaverunt unusquisque in hereditate sua. Habitabant autem Nathinæi in Ophel. & Siha & Gaspha super Nathinæos. Et præpositus Levitarum Ozi filius Bani filii Hasabia filii Mathania filii Micha de filiis Asaph cantores ad opus domus Dei. Præceptum enim regis erat de eis. & constitutio cantoribus per singulos dies. Et Phathaia filius Mesezabel de filiis Zara filii Judæ ad manum regis in omnibus sermonibus populi. Villæ autem cum agris suis. de filiis Juda habitaverunt in Cariath Arbe & filiabus ejus. & in Dibon & filiabus ejus. & in Jecabseel & villis ejus. & in Jesua & in Molada & in Bethphelet. & in Hasersual. & in Bersabee & filiabus ejus. & in Siceleg. & in Mochona & filiabus ejus. & in Rimmon. & in Sarea. & in Jermuth. Zanoe. Odollam & villis eorum. Lachis & agris ejus. Azeca & filiabus ejus. Habitaverunt autem a Bersabee usque ad vallem Ennom. Filii quoque Benjamin habitaverunt a Gabee. Machmas. Aia. Bethel & filiabus ejus. Anathoth. Nobe. Ananias. Hasor. Rama. Gethaim. Hadid. Seboim. Neballat. Lod. & Ono. vallis artificum. Et de Levitis partes Juda Benjamin. Et sacerdotes & Levitæ qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel. & Jesua. Saraia. Jeremias. Esdras. Amaria. Melluch. Hattus. Sechenias. Rehum. Meremoth. Addo. Genthoi. Abia. Mooadia. Bilga. Semeia. Joiarib. Jedaia. Sellu. Amoc. Helcia. Jedaia. hi principes sacerdotum & fratres eorum in diebus Jesua. Et Levitæ. Jesua. Bennui. Cedmihel. Serebia. Juda. & Mathania qui & fratres ejus præerant in confessione. Bacbuc & Hacadia secundus inter fratres suos. Unni. Fratres eorum in excubiis. Et Jesua genuit Joacim. Joacim autem genuit Eliasib. Eliasib autem genuit Joiada. Joiada autem genuit Jonathan. Jonathan autem genuit Jeddua. In diebus autem Joiacim fuerunt principes familiarum sacerdotum. Saraiæ Meraiæ. Jeremiæ Hananiæ. Esdræ Mosollami. Amariæ Jonathæ. Melichu Sebeniæ. Joseph Harim. Adnæ Meraioth. Helcai Addo. Zachariæ Genthon. Abiæ Zechri. Miamin Moadiæ. Philtai Bilgæ. Semmaiæ Somei. Jonathæ Joiarib. Matthenai Jedaiæ. Ozi Sellai. Cellai Amoc. Eberi Helciæ. Hasabiæ Jedaiæ. Nathanaelis Sarai. Calai Phalluch. Heber Ezri. Phaldaiæ Hamul. Laadæ Zadoc. Jemer Pheshur. Amasiæ Melchiæ. Hattus Sobnæ. Phalleæ Adaiæ. Maasiæ Mathanæ. Semeiæ Jonathæ. Mathanias Mathanias. Bacbuc secundus inter fratres suos. Abda Samue. Galal Idithun. Et Phacias Mathanias. Mathan Achub. janitores custodientes excubias ad cellas portarum. Hi in diebus Joiacim filii Jesua filii Josedec. & in diebus Nehemiæ tirsatha. & Esdræ sacerdotis scribæ. Et in dedicatione muri Jerusalem quæsierunt Levitas de cunctis locis eorum. ut adducerent eos in Jerusalem. & facerent dedicationem & lætitiam in confessionibus & canticis. cymbalis psalterio & citharis. Congregati sunt ergo filii cantorum de regione circa Jerusalem. & de villis Nethophati. & de Bethgalgal. & de regionibus Gabee & Azmoth. Cantores enim ædificaverant sibi villas in circuitu Jerusalem. Et sacerdotes & Levitæ mundaverunt se. & mundaverunt populum & portas & murum. Et ascendere feci principes Juda super murum. & constitui duos choros magnos & ingredientes. & ambulantes ad dextram super murum ad portam Fimi. Et post eos ibat Osaia. & dimidium principum Juda. Et Azarias. Esdras. Mosollam. Juda. Benjamin. & Semeias. & Jeremias. & de filiis sacerdotum cum tubis. Zacharias filius Jonathæ filii Semeiæ filii Mathaniæ filii Michaiæ filii Zachur filii Asaph. & fratres ejus Semeias. & Azarael. Naalai. Maai. Nathanael. Juda. Hanani. cum canticis David hominis Dei. & Esdras scribæ ante eos. Et ad portam Fontis. & gradus contra quos ascendebant per scalas civitatis David in ascensu muri. desuper domum David. & usque ad portam aquæ ad orientem. Et secundus chorus ibat contra eos. & ego post eum. & dimidium populi. super murum a turre Furnorum usque ad murum latum. & desuper portam Ephraim. & portam veterem. & portam piscium. & turrim Hananeel. & turrim Centum. usque ad portam ovium. & stabant ad portam custodiæ. Et steterunt duo chori in confessione domus Dei. & ego & dimidium principum mecum. & sacerdotes Eliacim. Maasias. Miamin. Michaias. Elioenai. Zacharias. Hananias cum tubis. & Maasias. Semeias. Eleazar. Ozi. Jochanan. Melchias. Elam. & Ezer. & cantores auditi sunt. & Jezrahias præpositus. Et immolaverunt victimas grandes in die illa. & lætificaverunt. quia Deus lætificavit eos gaudio magno. & mulieres quoque & parvuli lætati sunt. & audita est lætitia Jerusalem procul. Constituti sunt autem in die illa viri super gazophylacia. in thesauros. in primitias. & in decimas. ut congregarent in eis ex agris urbium partes legis sacerdotibus & Levitis. Gaudium enim erat Juda super sacerdotibus & Levitis qui ministrabant. & custodiebant custodias Dei sui. & custodias purificationis. cantores & janitores secundum mandatum David & Salomonis filii ejus. Quia ab initio in diebus David & Asaph principis a sæculo. Deus laudis & confessionis. Et omnis Israel in diebus Zorobabel & in diebus Nehemiæ dabant partes cantorum & janitorum. per singulos dies. & sanctificabant Levitis. & Levitæ sanctificabant filiis Aaron. In die illa lectus est liber Moysi in auribus populi. & inventum est scriptum in eo. Quod non introiret Ammonites & Moabites in ecclesiam Dei usque in æternum. eo quod non occurrerint filiis Israel in pane & aqua. & conduxerint contra eos Balaam ut maledicerent eis. Et verterit Deus noster maledictionem in benedictionem. Et factum est cum audissent legem. separaverunt omnem mixtum ex Israel. Et ante hæc Eliasib sacerdos præpositus cellæ domus Dei nostri. propinquus Tobiæ. fecit ei cellam grandem. ubi prius dabant sacrificia & thus & vasa. & decimas frumenti & vini & olei præcepta Levitis & cantoribus & janitoribus. & primitias sacerdotum. Omnibus autem his non eram in Jerusalem. quia in anno tricesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad regem. & post dies quosdam petii a rege. Et venerunt in Jerusalem. & intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiæ. faciens ei cellam in atriis domus Dei. Et contristatus est valde. & ejeci omnia vasa domus Tobiæ de cella. Et præcepi ut mundarent cellas. & reportavi illuc vasa domus Dei. & thus & vasa. Et cognovi quod partes Levitarum non darentur. & fugisset unusquisque Levitarum & cantor qui faciebat opus in agro suo. Et contendi cum magistratibus. & dixi. Quare derelicta est domus Dei? Et congregavi eos. & constitui eos in gradu suo. Et omnis Juda intulit decimam frumenti & vini & olei in horrea. Et constitui super horrea Selemiam sacerdotem. & Sadoc scribam. & de Levitis Phadaiam. & super omnia Hanan filium Zachur filii Mathaniæ. quia fideles reputati sunt. & ipsis erat ut dividerent fratribus suis. Memento mei Deus meus in bonum. & ne deleas misericordias meas quas misericorditer operatus sum in domo Dei mei & in observationibus ejus. In diebus illis vidi in Juda calcantes torcularia in sabbato. & inferentes acervos frumenti & imponentes asinis. & vinum & u

psis. & inmultis iudeos afflixit. Moriente aut iohe sacerdote cui successit in pontificatu filius ei iaddus. qui habebat frem nomine manasse. Defuncto qq; iaddo duxit in multa mala iudeos fecerat. successor ei missus est a dario sanaballach ut regeret samariam. Audiens aut a samarites q̃ la mala cuncta hierosolimos regib; inferret scripsere. opus Laute filium suum nomine ysachar manasse fr principi sacerdotum. ut hac assumpta indeg iungeretur.

Per idem tempus philippus rex macedonum a pausania a filio cenatie. insidias passus punit. Succedens q̃ ei filius alexander: transiturum pauci hellespontum. & diues dario de nocte. sup granicum flumen consistit ei. Post hanc diem nonam transgressus: fortunam: pdasos: pugnat ad loca pamphilie. sic accepto hystorie tradunt: Statorem aut & principes hierosolimos. audigne ferebant. q̃ manasses fr principis sacerdotum filiam sanaballach alienigene accepisset uxorem. & contra legem nupsisset. ei aut abuxore disiungi. nec in templo sacrificium. Manasses aut prohibet. assentiebat & principib: accedere ad alexandr. uenit. ad socerii suu sanaballach orat. q̃ muy magni honor sic sacerdotii apud eos. cum se nolle pr h sacerdotium a filia ei disiungi. q̃m valde amaret. Sanaballach aut audiens h nisi solum ei sacerdotium. si & principatu sacerdotii. & porcionis. & honore omnium locor sibi sublimior. et dare promisit. tantum ut filia sua in uxorem. Ille discalceatus & capite inquem templum adinstar hierosolimor sup montem gazarim. qui est altior omnib; montib; samarie. in promptu erat. ubi principatu sacerdotii suscepit. Hec postquam audiens manasses. p̃manifice apparatum socerum suu sanaballach. Iaddus aut princeps sacerdotum in hierosolimis audiens. alexandrum magnum uenire ad euertere. p̃ne pto supplicare dni. q̃tenus uenienti alexandri est mitt facere. Oblatamento u sacerdotes iaddo post sacrificium. apparent et diu sufficienter considerat. & stolis ornate cunctis. & porcis adunatis alexandro apparet. & ipsum cū reliq sacerdotib; cum legamus stolis usse obuiare. melq; mali passus. Cumq; cognosset. iaddeus valde gaudens. nocturnum omnib; ydoneum. & p̃parat regis presentiam expectabat. Que audiens ut longe a muris. cum sacerdotib; stolis ut. & cū omni multitudine processit. ad quida loci q̃ocat saphim latine ad despectum. ex q̃ loco hierosolima & templum posset videre. Simul aut & samarite accesserunt ad alexandru. & videntes assistentes ei principib; eor. & rogauerunt eū. q̃nus cuncte ys rebelle subuertere. Hiis cum uenisset. Qui alexander rex iudeor principe sacerdotū uestitū talarem & aurea stola. & sup capite habentes cydarim. & lamina aurea inqua nomen dei erat scriptū. & alios sacerdotes cum byssinis stolis. accedentes alexander solus nomen dei lamina scriptū adorauit. & prius h̃ pontifex sacerdotum uenerat. esset. & ipse iudeos cum sua uidelicet salutabant. Reges aut syrie. quicum alexandro aduenerant obstupuerunt. & corrupti ei⁹ mente direbant.

Parmenius aut duxexercitū interrogauit alexandru dicēs. Cur nobilium non adorasti principem sacerdotum gentis tue. Cui alexander. Non hunc honorem adorari sed dñm cui sacerdotii princeps gestat. Nam dum ecce nuper in cedonia p somnium. nocturno tempore in somnis quodam in similitudine habitu apparuit. Quem cum intuerer essem si possem aliquam uocem. meditantem ne in negligere. si forte me admoneret. se aut diceret mei ductorem exercitus. & psaru potentia in eadem uri. Ideo ne somnia ymemoriam in hominis. nil inuro dñm adorauit. & credo ei me adiuturo. quatn uincere psarum dissaluta. & omnia que corde retinuit. ipsius adiutorio puenturā confido. Postq̃ h alexander rex loquit. honorauit principe sacerdotum ac currentib; reliquis sacerdotib; adcumitate cum ymnis & laudib; p duce. & introitum templum ascendens sacrificauit deo secundū sacerdotii ostensione. Ipse aut alexander rex principi sacerdotum & reliquis sacerdotib; magnifice multa dona obtulit. Post h̃ iaddeus dedere ei uolumē ueteris. Ille legens uenit adlaetiā mgā. & prum est ei dñs de decretis ois salutarium psaru poemata. & se hi ee arbitris. & ipm sup ea gaudebat. gaudens ell. & sic mulcandū dñm admirabat. Postero die rogauit eos. ut sic petere q̃ cumq; uellent. Princeps & sacerdotum petit. ut liceret ei pacifice legibus uti. & ut septimū annum sine tributo manerent. & ut sic multi accederet iudei qui in babilone. & in medis erant sue uti legibus. Quo omnia libenter concessit. Quibus & si quis ex eis seu nolle. mulcere uenire. libenter cum eis datur. Quē alexander ita disponens hierosolima. ad reliqua ei militare fecit exercitum. & ubicumq; pugnabat honorifice p timore susceptus est. Videntes aut samarite q̃d accusatio eor. sup hierosolimeras ap alexandrū ualuerat. se magnifice eos honorasse. facta receperunt. se q̃q; ee iudeos. Nam idem samarite ut superi diximus hanc habent consuetudine. cum iudeor uicinos iudeos ee alienatos. aliqm habere iudeos se ee negant. & cum uerum iudeum aliqm p̃parare habuerint. iudeos secū facere. & ex hippe ioseph. effium & manasse descendere. Eodē tempore darius rex audiens alexandrum hellespontum transisse. & farrapas suos impugnasse. & integrum sum uicisse. colligens exercitum equestrem & pedestrem occurrere statuit alexandro & macedonib; pruste cuncte asiam deuastare. & transiens flumina cilicie. & taurum montē ceptē. alexandrum cilicia expectabat. ut cum eo pugnaret. Sanaballach q̃ post discessum alexandri minabat hierosolimos q̃d ille eos accusare ap darium. q̃d alexandru sup quinquaginta talenta habere. Hec aut res cuncte. Na darius p̃fisse ei alexandro detulerat. & multa parum exercitu p̃ didit. & alexander optime uictor & ditatus. & filios darii reges. Ipse aut in ire tendit. Alexander aut ad syriam ueniens. damascū cepit. & subiugata syria cū rum obstabat. Misit & alexander breuis ad iaddū p̃cipe sacerdotum i hierosolimis. precens eu. ut auxilia & uenalia suo exercitui mitteret. & ut haberet amicitiā & fide admacedones ne imposterum peterent. Princeps aut sacerdotii resp̃ litteras parcentib;

sacramento se uinxisse dario ne eq̃ contra eum ire. nec posse ad hec uincere dario sacramenta contradicere. Ad hec alexander audiens. minus mc. minabat. cupiens in nelle eorum cum exercitu hierosolima. cuncte. ut ire. ut omnes de cetera sua uoluntate seruare. Sanaballach aut has audiens minas. & de spacio de dario. ad alexandrum effugere. eligens de stat. uti mobilem ad alexandrū obsidere. cū ut. & diuelle se femoralia uelle habere dum q̃n darium. Ecce iaddeus sacerdos se ab alexandro grate susceptū. accusabat hierosolimeras immutat. Indignatur aut rex sequenti die. quare hierosolimeras manasses. qui uoluntate habere. ostenderit complacuisse garizim. Concedente u h alexandro sanaballach. cum summo studio edificare templū in monte garizim. sue manasses. & struxit sacerdotem. Post paucos aut menses sanaballach defunct est. Alexander aut capiens grauem contra iudeos. q̃d audiens iaddeus sacerdos cū multitudine sacrificat deo in templo. Samaritis aut uicinor. adsum. rogantibus. q̃tenus templū hierosolimeras reuertere. ibiq; ut. Alexander aut respondit. se quia gentem. Quidam ex eis. & a samaria metropoli. cor. uocati. Samaritas nos ut Alexander aut direbat. cor in eo uere iudeos. q̃ ut nunc. quos habet deq̃ genere sint. Illi aut ni habuerit. postquam ad iudeos uenit. ad alexander surgens dixit. Quos ego tributo. vii. annis remisi. nos autē qui de iudeis fecit. nolunt. Ubi uca sedm consuetudinē decet. & ad samaria peruenit sua fruitur. Alexander q̃ unius ordinis. & unius domatis defunct est. & unum principatum multi sortiti sunt: dividendu reliquit. Defuncto aut pape sacerdotio. adeo. omnes filius eius ei succedit. Odherosolimas autem culpam meruisse. & de bello illicito. nec inmerito. sed bacchi. aut in huiusmodi peccato. sicut scriptura testatur.

Explicit liber. unde cinuit iosephi antiquitatum.

INCIPIT LIBER XII

ALEXADER

Ex macedonum regib; primus. Alexander. qui & magnus. Asiam deuastauit. & multas ciuitates. & indeg diripuit. & multas eis strages intulit. Nam quanta tunc asia appellatur. refugit ad hellespontum. & montana. & maritima. & insulas. & ad ultimum ad ipsum macedonia. Ptholomeus aut filius lagi. postquam egyptum. & humiliatis ei populis. se rebellionem haberent. & ut tributa darent. ordinauit. ex diuitiis bellis multis ac pene insuperabilis multas ciuitates: nec ceterande pugnatis. Omnis enim asia sub ptholomeo filio lagi. qui saluator. nuncupabat. cui hoc nomini ee ppessa. Hic & ptholomeus cum egyptū pacifice regni potentiae. cuncte hierosolima fundit: ydolis exemptam. Nam die sabbatorū. urbe mgā ipse subpositis sacrificandi. iudeos nil mali suspicantibus. & inquietantibus: subito cuncte apprehendi. crudeliter meos quos habet. Hui⁹ rei testis e ouidi. sab. iurandos q̃ quasi alexandri acta scribens. sup hac re inquit. nam p quos libet. non animus ex probra memorat dicens. Cui quis ignoscere nescit. nunquā. & magna. herum dementiae. que ausi sunt. sub ptholomeo arma sumere. pro sup sua superbia. nec. scelestissimū dominum curriti. Hec quidē de ptholomeo sic. Ptholomeus q̃ capta ciuitate sine armis. multos sup uenos a montanis. inde & asamaria diuersis de causis uenire. & capitum ingressus est. Quos ut uictos. & captiuos regi & amicis seruirent. Quos p quadringentos montes ptholomei q̃ salutem. inocuos. in montes egyptū. ptholomeus filius ei qui sibi adhibuit. misit. quorum. & hodie. Hi ea ptholomeus loca. unde exierant. restituit. & ut ea ingressi. & ut ea seruitute. quam ei exhibuerant. ex h̃ causa. Omnes q̃ quos salutat sup biblia. ptholomei regis egyptū constituit. cum iurare. quam ei fidem inuenerē uoluntatem. q̃ gerere. & ne fidere regib; aut ciuitatib; memoria. & i collectione codicum inuenimus scriptum. quadā inquisitā a rege ptholomeo. quis melior. respō. Vigintimilia. libros habeo. & pene omnes. quos in orbe terrarum. adhuc. mirum. possunt. Nunquam est uni in multa uti uidet legi. adimia. Et regnante bibliotheca antiqua. q̃ feruentissime hebraice sapientia. non parum labore. plurimum. magnum mutauit. Septuaginta hebreos. linguas. quos. literas. familiares. & q̃ primos. mercedes. Nam ut ego existimo. quoniam. nam. sanctas uetustas. lingua. mutatur. Da mihi bibliotheca. modo q̃ leges habeantur. Rex q ptholomeus sapiens. fuisse demerui delectat. & maxime studuit. quos de monstruosis colligendis codicib; die. constituit. ne de his mendacium. Ne steus au quida necessarius. amicus. ego. hunc hactenus. alseo dilexi. cui sepe. au ingressus. pene ptholomeus. quem capitosos iudeos quos pace. ingressa. audiuit. iudeos quos. munerib; cum exoratione. abstulit. & in iudea remitteret. cum optime habeat. adhuc. ad ea. custodes regis. solutos. & amicos. & postulauit. cos ne secum. ad ingressus. precibus. supplicatus. accederet. Ptholomeus postquam. templo cum est uenit ad regē. & locū. & omnes. Mirantes. apparet. & deo magne. specialem. sedm. mentem. mutare. Nam. hoc. & libros. & libros. & fidem. & amore. & ut. & ut. & ut

cerem & ꝑ plurimum iosippi que & ꝓ nencarū nunciabat. pro
legatione grauissime. & laudabat valde ei cum regi ꝑtholomeo
& regina cleopatra. & rogabat eos ut benigneū tractarent
eum ueniret; Interea iosippus circuiens amicos. & munera ab
eis accipiens pecunia. panibus comunibus ꝑ pecorum. uestes
& uasa & subuigalia. que omnia valerent. xx. milia drachmas
& cū esset ad alexandriam ꝑsecte. Comagie pillio tempore omi
nator & magistratus syrie cuncti. & frequens assistebat ad
ꝑtholomeū. ut susciperet necessaria uictus. Videntes autem iosip
pum nuncium. dederunt ei pauperate & inopia. Cui:
alexandria pueniss; cognouit ꝑtholomeū ee immemphi.
Cui occurrere festinans. adpiansq; uidit eum uenientem
cui cleopatra uxore sua. & amico theonino q fuerat ad hierosoli
ma missus. & ab eo hospitio susceptus. Videns aut theonius
iosippum. moxe regi nunciauit ee de quo s mandasse. quā
ee bonus iuuenis & liberalis. Rex q ꝑtholomeus eu primi
fallans. fecit eum sedere secum in curru. Et postq̄m sedit.
cepit rex accusare quam inuenit ei ꝑ libros qd s debebat.
Tunc iosippus ait. Vtinam ex ꝓa questo rex ꝑe fuerunt.
Nō enim uos fauere oportet. qd senes & infantes una. &
simile uictare solent habere. Ame aut seruo uno cibi ꝑ eorū
die tanto. ut ex pecuniis mihi ꝑ dilexi. Cuius q rex de pro
denua ait. benuolentia uiuens. plus cum diligere cepit. ut
sep eum in multa sua manere. & omnibus misceri ee q̄uis
ꝑcepit. Cumq; rex uenisset. ad alexandriam. uidentes ꝑn
cipes syrie iosippum q sederet regi. unus indigne ferebant.
Altera q die sedens rex suscipiebat uectigalia. apnciatis p
uincialibus s subiectarū & fiscalia que data. pecunia mobiles
pedo q ducebant. Collecta e q pecunia quam accuset ꝑn
cipes syrie & fenicis & samarie octo milia talenta. Iosip
pus q rex sedens uectigalem regem dicebat. hec parua ee pecuniam.
a cunctis punctis. & ꝓmittebat se dupla pecunia uelle dare.
si sibi uectigalia illarum punciat a rege commutarent. Rex
q libenter h audiuit. qd ex tanto suum uectigalium pecunias
possit augere. Peracto q iosippo commutatis uectigalium
ductionis. intro gaudente cum rege si possit habere ydoneos reddi
tus h q diuersis. Habeo inq; iosippus optimos & bonos in
tos. & quib; cu uere spero bene ꝑfidus qui e mihi admonui dabo.
q usq; primis capitam. Cumq; rex diuisset. ubi ccim. respon
sum. Et immunes ee. & cuncta uxore cleopatram. puncq;
parte e sponsores ꝑbeo. Cuius uerba laudant rex ꝑtholo
meus. commisit ei uectigalia. Q statim nimis contristabant
eos qui prius uectigalia dabant. & qd n simili cruciabunt
nitate ciuitates. Vnde cū magna ꝑfusione uni q̄q; ad sua
puncta recessere. Iosippus u cuncti ne aliqui sibi resistere
rent. & uectigalia n darent. pecunie arege auxilia mili.
Acceptaq; q a rege duo milia pedrum. & mutuo accepi
ens ab amicis regis quoq; talenta. de alexandria syria
e ꝑfect. Veniens aut ascalonā. exigebat uectigalia. Ac
colonites aut quia mich dare uoluerunt. s. & q uimelius cum
grauib; afficiebantur capear de principib; eor. xx. uiros trux
cidare & substituere eor usq; ad nulle talenta collecta regi
nutrantib; applicauit. & mandauit regi ptolomeo
Murte aut rex ptholomeus prudentia mei. & laudans q
facta fuerunt. ꝓmisit eagere que uelle: Hyerusolymite aut pri
ncipes syrie. quia rā ascalonitas dominus iosippus. meminer
ūt; cuncta; sunt scribi; cuncta q referatis. deuenit ad
nos aduentum iosippi susceperunt. Sycomorū tamq; ū nutri
ti; iosippum q uelut affectere. & uectigalia detegere. que
prius sine dilatione reddebant. hoc q̄q; parere necesse ee.
& substituere eos regi applicauit. Talie q iosippus colligens
infinitas pecunias. & maximum faciens lucrum. uectigaliare
ci ꝓmissa. omni anno ꝑsolebat. & ex hiis que ei sup cunc
tis mandata regi & cleopatre regine mandauit. & amicis eorum
dona dirigebat. ut amicitia inter eos haberi posset. & hac po
testate ꝓmanere. Hac q federatio iosippi ꝓtexit ꝑ annos
xx. duos. & pax facta e. vii. filios habuit uxore. Habuit
& unū ex filia fris su nomine hyrcanū. q̄m accepit ex cali
ra. Cum fre suo q̄da alexandrie ad regē ꝓgeret. duxerunt
eum filia sua. nupturā tā maturi nomine pantonimia. dum
ap regē ptholomeū essent & ei fre. & miassa. pantomimia
philesterma ad q̄nuū. uiderit ea. iosippus concupiuit eam.
frig; nimis aue odisset rem. & 154.
ut eum puniret cum filia sua dormire. & fidelit ausum
cupiditatis ei expleret. Irat q eius fortem membrari. &
ornauit filiam suam nocte nupta fratrem iosippi collocauit. &
illep ebrietate statum ei filia fris q subiuc. quo sepius ampla
uit facto. valde dilexit eam. Mane aut facto ogt ad fratrem
filie eius predicare. q tantam iniuriā. ni sibi daret. auxerum.
Fratre aut audiat. n debere eum dissidere. quin uxore ei frā
filia sua. & uxore habere. qua libentius uideret filia sua
hanc iniuriam sustinere. quam uita illi. ꝑ amore pueli
cari. Iosippus q laudans frem de q̄ndam fraudulit filia
ei dicat uxore. & filium ex ea genuit nomine hyrcanum.
ne ꝑ diem. Quarto xiii. anno. ex demonstratibus natā
lem sororem. & prudentiam eius fris. sui accerbam
emulatione exercere. & iosippus ut uoluit cognoscere quis do
lus sup uirtute melior. exis cereo. unum quemq; ad studia
sublimium doctor. destinauit. & omnes ꝑ hyrcanū uidere
& fauit ad disciplina studiorū redierit. Tc iosippus hyrcani
sup omnes filios suos diligens. & dans ei cc. uga boum. eis
mittit eum ad duas. dicit. Ad solutudine seminare eam. Cuq;
ex solutudinem cum furiis uenisset. ablatis equis. boues
debebat colligare. Tuc aratores suadebant ei ut q̄ssa. qc
ex ad patre destinaret. quatora asserent. Quos ꝓ illum
ꝓbant. dicebat se nolle tanto tempus ꝑdere. du expectā
re haberet eos q̄mcitus. & ꝓpta ꝑcogitauit q̄dā utile
opus & manu erat sua. Occidens enim ex. iuga boū. carnes
eorum ut fuit distribuit. pelles ū eoꝝ. uteos cum macula fec
it. que usq; ueteres ligauit. & h modo tandem cum q̄m ei
pater fuit iosippus. dederat. reuisit ei ad ei. Q ne pat fuste
ret nimis. dilexit ꝑ prudentia. & arguta mor. & fidu
cia cuius laudans ꝓmittit ei diligebat. ꝑ q̄s ei ꝓ ista
bant. Quida u uenient nunciant iosippo pillio tempus filii
ptholomei regis cyprios. genitri cleopatra. & omnes ꝑ ses ꝓuinc
& subiectarum ꝓuinciarū celebrantes natale pueri die apud
rā maximo. Iosippus ū ꝑ senio ad hoc ꝓmuni re ñ valeat.
conuocant filios suos intragaute eos quos ex uelles ad re
gis ꝓmissum. quia ipse ꝑ senio illuc ire ñ posset. Omnib;
q̄ recusantib; & ad tales conuiuē indocti. se ee dicentib;
ꝓ regis fili hyrcani illuc ire posse confirmantib; introgan
cum pat suos. ꝑ se ire. Qui cum ꝓmissis. se curru. ꝑ
se muta ñ opus habere multas pecunias dum solerter modestē
libero. & ideo ei ex multa drachme habundat sufficere. Ca
susq; iosippus de sobrietate fili. suadebat ei ut sapienter
Dedit q filio eplam ad disponendū suum ariorem talentum
dram. quarta filio suo hyrcano ꝑbere pecunias. & ꝑ
mittit ee. ex quo puma uel ꝑos ꝑ possent mutuare ex talenta
que possent sufficere ad sumptū regi muneris. & uecti di
rigere ad regem. Idem aut arion subiosippo ꝑbitus fama
te ꝑ erat. colligebat. & sum iussum iosippi ea regi di
rigebat. Hyrcanus q accipiens hac eplam. ꝓpter malex
andria. Et ipso q ex fris ei ei mandauerat. scripserat. omni
ex omnib; regi amicis ut ei occiderent. Hyrcan q ut p
uenit alexandria. portexit arioni eplam. Hyrcanus
ait ignorabat quid esset ꝑ summe plā. Arion aut legens
eplam interrogabat hyrcanū. quam pecuniā accipe uelles:
Hyrcan aut resp. mille talentū se opus habere. Arion aut
male increpabat eum quia ei hoc uelle. luxuriose uiuere. nec
uelle ydonee uite sui mederi. Oare q sen ñ plus q̄m x. talen
ta ꝓmisit. sic pat ei s mandasset. ꝓ eplam. Hyrcan aute
mist. misit arionem nunciū. Cuius ycar misit ad eo
patrē. nam idem arion ap eum honorib; ꝑcelebat. ut ube
re ei unum suum absolu. Rex ait ꝑtholomeus. audiens hec
cenodi facium a regina. misit nuncium ad hyrcanum dicens.
ut eum ad eu apare suo missus fuisset. eum diu morare ñ.
& iusq dispensature pat sua munera misisset. uenire &
q̄ncitius ad rogē. & indicare. ei oīa. Hyrcan q
nuncio regis ita respu. Lex ap iudeos que phibet. coīu
nes epas prius accingere. q̄m intemplo dei holocaus uenio
lare. & ideo distuli ne sine domi regis cū epulas accin
gere. Propt hanc causam ad te ñ uen. & seruum pat nō
Arionem quippe mittere debui. ñ obsequente iussiōb.
mee inuentā misi. du mich affectare me magnu & minore
dimi. S. q talium seruos. tam acta ñ emendabre. & tui
q̄ spa similē asequi aut contempn. Nunci q refusus
re. illic regi hec uba. Audiens aut rex ad risum cōmutus e.
magnanimi care tenent munē. Arion aut cum audisset.
uba hyrcani que nuncio regi dixerat. & qd rex q requisi
nullū s auxilium ferre uellent. ꝓmisit hyrcano multa
terra. ut cum a uinculis solueret. Qui solueri ei. accepte
abeo mille talenta. Post ea aut dies uenerit. rego. regi
nāq; saluetur. Quem illi libenter susceptent. uidentes
& amabilit paueri. ꝓ honore patris sui iosippi. Hyr
canus q tacite audiens ad negociatores comparatus. ab
eis pceros. & locupes scenter. unūquemq; talentū uno. &
uiginti singlas simili pecu. Quadam aut die ei uinicare
ad regis ꝓximum disturbasse. cum ad misam ulam omni
tamq̄m puer a principib; contemptneret. facere ora ferre
bat. Cum conuiuię regis offa carnium quas mandūcare
rant ant hyrcanum inuenta ꝓicerent. ipse dissimulante
arciphon qui ad q̄nta. & adrisus cuniuat. eas capiuī.
mnauerab; q̄nus uxta misam assistens aut ad regem.
Videt dño ait posite offa hyrcano. Ex hi conie.
qd ex pat ei iosippus sic omne syria deuocabunt pecunias
que ad modū h offa ante carnib; exponunt. Rediens a
rege ad uba ciphonis. & interrogante hyrcanum e carta
ante ei offa iacerent. resp. Nūc o dñe. na quoa canes
se inuando q semp offa ai carnib; deuorant. sic illi seorū
hi dicens de inuidentib; uolunt quasi carnes ei ossib;
deuorassec. q̄m offa ant eos nō habit. homines ū sic ego
sum. carnes comedentes ossa ani se iacentes. qd & ego bñdc
feci. Rex mirat ei responsum ei sapiens & illuc
dicatum. omes mussic plaudere uerba ei laudantes.
Hyr
canus aut ꝓgebat ad unūq̄mq; requ amicū. & ad pouinc
aules & ꝓlimbat eos. Fratres aut ei singuli munera accul
te mittunt ei requ ne eum inclinerent. Accedens aut hyrcan ad
q̄sdā. interrogabat quam ait q̄sq; Frem suos. requ munera mu
sitte: Quib; ex dicere alium x. talenta. alium xx. Ille aut q
ēstari se simulans. q̄s talem donationē nō possē offer
re. dñe se ei plus habere q̄m quinq; talenta. Q ō indici
ei manen frem eius. quanti sunt. Altera die sedente rege &
regina & omnes principib; accedens ꝓduxit quos compa
rauerat pueros e. & uirgines eorde. & unūq; puerū &
uirginē dans talentū in manu portare: obcuius pueros regi
ꝓtholomeo. uirgines aut cleopatre requisite: O miles q lau
dabant & amminabant numeri magnificentia. & ipse
rex & amici ei. & fermentes. quia dona digniora uidet
talenta obtulisse: Hyrcanus q talie mortis pcula de
clinauit. quę ei frs ex dño ducta parauerant. Rex q ꝓp
hyrcano ut peccet. & abeo q uelle; Ille ait nichil plus pec
tue abeo. ñ ut pat ei deos seruata dirigeret. Rex aut cum
honoraui. & multa munera donauit. transmisit scripta de
eo pat. & frib; & magistratib; Audientes q frs ei hyr
canum a rege talia meruisse. & magno cum honore redeun
te. nolue ūtes occurrere: & decreuere ei occidere ex pa
tre scientes. Insecebat & pat suus iosippus. ꝑ multas
pecunias. quas rege obtulerat. & ideo no curabat salute
ei. Commorantes aut cum ea pugnā frs ei. hyrcan mul
tos ex eis occidit: cum duob; frib; suis. & ceteros i bereso
lymam fugauit. Hyrcanus aut ad domum ueniens. pare
pcipiente nullius ei susceptio. Te discedens aut ordine
fluuiū. uecigal a barbaris exigebat. Pidem tempus reg
nabat asia. Seleucus q sorher nominabat. & euer fluus
magnus antiochi. Morte & eo tempore iosip pat hyrcani
ur dom & magnanimus. qui ipsum iudeam a paupate & ea
lamitate ad claritissimā rerum causā ꝓduxerat. & xx. duob;
annis. ebuta syrie. & ꝓcuiq; & samarie dispensauit. Oc
fuit est & auunculus ei omnis. & principium sedens fy
moni filio relinquens. Mortuo q̄q; & isto. sibi ei unus
ei successit. ad q̄e uirtus lacedemonios. ut exceptas
quar huiusmodi exemplar. Rex lacedemonios. armis omne

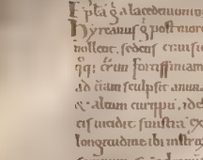

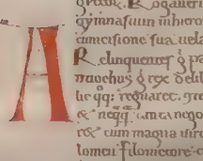

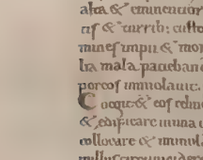

a flumine eufrate usq; ad fines rom. audiuit p nunciat insu
rrexisse eos, & tradere eis pugnam exercitui, & deuictos
populos filium suum antiochum diligere, nutrire, & ut
re iudee, & habitatores eius ducere captiuos, & euertere
hierosolima, & gentem eius omnino delere. Hoc anno ioseph p
cipere lustrum ab urbe cond. anno .c.xl.vii. & instituere
cultum ascendit ad iupiter. p nuncias p tedis. 7
ysiae q eligens ptholomeum dorymenes, & nicanore, & gor
giam uiros potentes amicos regis, & tradens eis pedi
tum xl. milia, & equitu .vii. milia, ut iniuste ge
rent. Qui uenientes usq; ad emaus cum exercitu, incampo exercitum
locauere. Sup uenerunt u eis negotiatores syriae, & asumi
ui loci, & multi mansuq; in duci, & negotiatores quida
ssperes se emere iudeos captiuos, deportantes auru, &
argentum p eos empturos. Exercitum q; & multitudi
nem aduersarios iudee intuebant. Suadebat eius ydelitate
horabatq; ipse uicorie in deo habere, & sacrificium sup
placerent deo. gen sciere est conf inimicos ayrelii. Quo fac
to, disponent eos pusillanimos dimittere illos, q paulo ante
uicerat dicentes, & eos q possessiones emerant. Resi
duos ut pugnarent. caldi; horcabat nerbis. Tempus
quide nobis uigue n aliud necessarium e o socii, ut fortes
pugnemus pro legibus, & templo, & ciuitate, & patria
pugnare. Nunc enim uitilie certando, n solum
spe libertatem, sed & p diligentia calendi diu plus deside
rabile ee fido. Tamen ergo ih certamine felice, & be
ata resurrectionem unam, agite ne forte p negligentia unam tu
dauce gentis intereat. Ira & pugnare, morte pro ex
mo lucro parantes, ut si uincetis, cum libertate, & patrie
legibus, pinam etiam congrant. Paratus q uos custuma die au
dauib; animis bellare pro patria lege. Iudas q sumpt hor
tabat. Hostes u confisere gorgiam cum gigentei pedibus,
& mille equitib, & ten phorem ut uerere sup iudam, &
alii p eo ei dolere aliq de fugacib; iudeos. Seuere
h indas, cognoure, & ipse ut latente castra hostium muna
derent. Cumq; cenasset, iudas cum suis, socios plurimos
derelinquens in castris, & uocat die p fiscos, ad uastare
castra, uenit ad locum emmaus. Gorgias au uenient ad
castra iudeos, nec eos inuenient, arbitratus eos i montes
diffugisse, decreuit quotidie ibi esse. Luce autem q die
apparuit iudas hostib; in campis cum eis; milib; plus min
armatis, ipe pauratis. Respiciens aut ad uastatos op
pidos, & studiosius ad ea inspiciens, omnis uir fortis
suos dicens. Eramus indi corporib; pugnare debemus, &
dm tuotare; qui sepe nos inermes contra plures armatos
uictoria acquirere. Sermone q hi fatio, iussit
cubicines clangore signi sonare milib; sui. Quicos subito
hostes inuaderent. Quos multos s resistentes occidit,
reliqs pfugere usq; gazara, & campos ydumee, & azo
& iamnie, & ptraute occidit amilia uiros. Iudas autem
iussit suis contempnere pdam hostium, dum adhuc erraui
es sup eos cum gorgia; expugnaus, haberent pda
cum licentia. Nondum elongarent, respiciens hi q eran
cu gorgia, exercitum qm in castris reliquerant ee denudi,
& castra in censa, nam fumus ea longe quo accidebant in
diabat, & sociis inde ad pugna; contra se parato, repente
ad fuga conuisse. Iudas q sine pugna uidit gorgo mul
tis; reuersis ad hostium spolia, multa auru & argen
tum, & purpura, & tarentinum auferent ad pa remeabat
ad tentoria. Laudans dm p confessa uictoria, qm obtenue
rant. Ysias au confusus de pdatione exercitus qm amise
rat, iterum congregans ala .xl. milia pedestrium, & .v. milia
equitum, uenit pinius ad iudeam, & ascendit sup montana
ba, hsuro, ibi castra metatus e; Occurrit au ei iudas cu
milib; & uidens multitudine hostium, dm s adiuuare
fieri postulauit. Confugens au cum preconib; ad tuba
tion, p totam excesu multa, & reliqs in fuga uertit.
Ysias q uidens audacia iudee, & qua pantes s mori
n est uitere cum libertate bellis, & redire ancto ihi, conig
gabat pfida pegrino, ut cum maiori apparatu contra iudeos
uenire. Iudas au interim fiducia sui, & pp donatas di
uina pensatione uictorias, ascendebat ad hierosoli
ma, & templu ab ydolis expiarent, & legem asi hostias
immolarent. Qui ex ea multitudine ad hierosolima, pue
nisse, templum deserta inuenient, & munita portas, &
suas in templo plonga, solitudine pullulasse, ligere cepe
ci socii, prompti in sione. Cliens au qsita matheu, pcep
tis expugnare eos qui arce custodiebant, dum ipse templi
aruina repurgare purgarent. Q diligenter emundans, in
uenit nolia, uasa, candelabrum, & mensam, & aram ex
auro facta, & reserato uestibulo ianuisq; ipsi
restituero. Deponent qq; altare de lapidib; nonis aliud
edificauere, & .xx. die nisq; cal lou, qm macedones ap
pti ronocare. Accenderunt & lumina sup candelabr,
& adoleuerunt holocausta in nouo altari. Hec au facta
sc p rem animos eoe die q innata e eis religio ab pfa
na ydolor consuetudine. Renouatum e q templum
eodem die, q die nisq; apellu .viii. & .xl. ei anno
olimpiade ii. e. 7 l. iii. anno. Hec q desolatione in
quesiti sum danielis, pheta. qo annacedonib; destruc
tio h templum, & ydello tempore q h daniel p diem usq;
te fuerunt anni quingenti viii. Celebrauit au iudas ei
emdi; fuit prenuntiatione templi sacrificia p dies viii. nulla
omnis delectatum relinquens, si pcissimis dapib; eos pa
scens, & dm laudib; & psalmis glorificabant, & sese
inuicem eumdi; delectabant. P renouatione au templi
legis posuerunt, ut poster ex p dies viii. hac renouatio
nem templi celebrarent. Vnde & ad illo tempore hi usq;
hac festiuitate celebrant, adcuius ea luminis, quae par
sim hi nob splendidi lumi rolendo religionis apparuit.
Mortu au mercurius cumaur & struci, & ad usq; nie
mes hostiu, dies confessione alessimas, custodes i eu depu
tans. Bethsuram & emaum munitu, quarum pcastello
ra, ad usq; necessitate hostium uocret. Hec ea facta
gerebantur nunc h undique ferebant. Quappe p inuen
tiones & insidias, multos iudeos, oppremebant. Iudas autem
frequ ad usq; eos bellas, ab incursionib; & malis que in
dies inferebant, eos arcere temptabat. Dum ydumeos
qq; inuenit, eumaur eos incendio, uros q. p straue.
Dem contra ammanitas pugnare, ptemum magnu ha
bentes, quos duxe timotheu. Subiectos au eos
ab eum eumaur eos repue, & ptas eos, & filios duxe
runt eos, & eumaur in tendens, reuersus est ad iudeos.
Ludentes au uicine gentes iudee reuerti, congregauerunt
iudeos s finitimos. Qui fugientes ad cheman ei fidelium,
miserc ad iudam mandantes ei, qd timotheus festinare
tape loci inq fugnare. Cumq; legerent epla a galilea
nunciu qq; sup uenerit inimicos eos, & congregari q in
ptholomaida, & tyro, & sydone etantca diuersus eos,
Ergo exclamaq; pare hostib; nunciatis, coeuant iudas q
debere fieri. symone frem suum precipit ta milia ele
cos accipe, & insolacium galilee, pare. Ipse u cu iona
tha, & viii. milib; equitu exiens in galaadi tidem, reliquit
iudea sup eorum iosephum filium zacharie, & azaria
principem ei, sup exercitu relinquens, mandans, & cum illo hostiu
bellu commutere, donec ipse reuerteret, mandeam, 7
symon q pugnauit ad galileam, & confligens cum inimici
ad fugam eos conuertit, & usq; ad portas ptholomai
dis eos persequens occidit ca milia uiros, & colligens spo
lia primitus, & captiuos iudeos, & saremula, & re
ducens, ad ipa reuertit. Iudas uero & ionatha fres ei
transiuit iordanem, & ambulauit tribus
occurrerunt eis nabuchei, & narrauerunt eis quom symon
triumphasset, & alienigenas, & qd adhuc exercitus multi
ebulauerit in castella, & cucurrerunt galaaditidem, & peue
runt iudam ut rex constituat, & principet nobis, & pugnet
nobiscum. Iudas uero & ionatha fres ei
ascenderunt in montana, & inuenerunt ibi ambulantes
cum mulieribus, & filiis, & cum omni substantia, quam
ducebant, & castra ualde magna, & ualida circumdabant, &
cogitauerunt capere ea, & omnes masculos interficere,
& spoliare. Ipse u iudas, & exercitus eius, & ascendit
in montana, & uenit ad desertum, & transiuit per
bosor, & multas alias ciuitates gabaa tidem, & ceteras.
In diebus illis tempore ytimo
thei nec in tempore ytimothei, & ceperunt eos, & ab
duxerunt omnes masculos, & spoliauerunt eos, & occidit
eos in transitu iordanis, & ante ualde magna, & ualida
ciuitate, que hely nuncupatur, in qua habitabant, & ceteras
ciuitates

INCIPIT LIBER XIII

QVB MODS

passi fuissent. & alexandru & oniam habebant ppe ne sup
uenirent. Alexander q discedens ab antiochia uenit in
iudeam. Rex au ptholomeus ueniens antiochia. sapi uolen
tes sua ordinare rebe abantiocensib; & coacte duas dias
demarch. sup posuit. unu asyre. alteri egypti. Q enim
mi & nullu resistens. nec aliena q cupiebat. fuca qq; ptu
dens. recusare regnum decrerat. ne romanos offenderet.
Antiochum q inconsiderate iuuenis. suasit ei ut denecta
ret regna suscipere. dicens cum nesciq; ppare dolore seruo
rum. si ab eis benigne tractaret. Doctor. au y fuit. ego ero illi in bonum. ut ei audeat fallere: negocia se im
miscere. na in sufficiet ee regnum egypti. Cumq; ptholo
meus dpessa. Hoc antiochenos ut demetrii suscepisse.
Alexandro ñ cum magna multa. uel apparatu ad syria
aduca. p fecto. & eam antiochenos p dame. ptholomeus
ei genero suo cone cum dyem exercuum. Nam filia suam
alexandro auferens. ei demetrio q iunxerat. Conigrau
rebello ut equus sup qm ptholomeus sedebat. uocem ele
uare audiens. ptholomeum a se tractare. & irasci. Qd
cum uidisset socer alexandri. impetu sup eu fecit. nul
usq; uulnere ib; capite ei p sonuisset ad pcidium muru
ei addyxerit. Custodes au aprosilire. & rapere eu libera
uere ab hostib; & rapuit. dies defecisse aiunt. ut nec lo
qui. nec intelligere potuisse: Alexandri ñ capud de mu
ro ita elato ab ipsidens. habitus arabum poterunt ignosci
ptolomeo. Qui tacens interea cum uidisset. capite alexa
minuisse. paululu dolore uulnerum relevatus. summa
q audiu habuit. gratia p dolore petere. Qui & statim
uita finiuit. p morte alexandri gaudio replet. Regna
uenit au idem alexander qui dicit est balans. v. annis.
Suspiciens ñ principatum demetri. qui uocator. appellat
fraudib; corrumpe. cepit ptholomei malicia. obtic quod
socer & auxiliator ei fuisse; & affinis p conubium
deopaure. Quappe miles ptholomei ad alexandrum
fugiero. & defectos demetri comphendiu. Jonathas
au congregans ex omni uocabulo militer obsidebat arcem
hierosolime. ubi custodia macedonu. & qui fugarum
mutando locuta erat. Illi au conterrupnebant machinam
& qui ionathas faciebat. p fidentes loci munitionibus.
Occe q quida malwoli rudei ex eunes uenerc addente
crimen. nunciantes arcis obsidione. Demetri au stacis ut
ionathan exercitum poueret. Cumq; ad ptholomaida ue
nisset: scripsit ionathe p quiens ad ptholomaida. ei ciu
occurrere. Jonathas au obsidiones quide minime soluere
decreuit. semoret ñ pti & sacaueos congregans. multa
aurum & argentu & uestem p domi depositans. ad deme
trium usq; pueuit. Que cum obtulisset: unum eus mollitur.
& ab eo honorat. firmu principatum sacdoru fuscepit. qm
aregib; au ipsum donacu possidebat. Accusatub; au ei inf
fugis. demetri esse ñ credidit. Peccatrix quauis pomm
nidea. & pcib; punicus samaria & ioppe & galilea. ccc.
talenta. & calenta. plus minub; sep fre cepta h; uenerat.
Rex demetri ionathe fri. q audiu dedere. Excem
plum epte qm lasthen cognatu nro scripsimus. nob; cristu
simus. que huiusmodi. Rex demetri lasthen pri salutem. In
dedit quia nob amicus. & munera seruatu. p fide decreu
dona preberes & ea possessiones afferna abesedda. &
ramatha. que addite sunt eis de samaria. & hys omnib
ea q aciu. abunnolanub; hierosolimos regest acqui
rebant au me & quecuq; de facultate t plamus ommo
alia q no competunt eccle uri. & paludes salis. & coronas q
nob offerebant. eis omnib & nob excorquebat abeis
amodo & imposterum. Volumus q uti ocupentur a
ionathan & templo repomat. Videat q demetrius
pace undiq; faciat. nullumq; pcidium sup ee. nec bella a
more. solute exercuum stipendiaq; ee imminute. & solu
illis sumptus p bebat. qui ex gentib à creta insulas uenerant.
Unde odium & tumultus eis orta est cum multis cuis fuit
cogo est sumptu ñ dabat. cum regest au ipsum et amonas
& impace subministrabant. ut eos incertamitib; apte se
fidules & puos haberent. 2.
Intelligens itaq; milites adhuc grauia demetrii regis. quibus
duxe alexandri nomine diodoti quos. eriphon direbat.
uenire ad malchum arabum q filium alexandri uoluit amuo
lum mithac. manifestauitq; ei tumultus q exercitus
demetrium habebant. dari sibi petebat antiochum. na
regno cum facere. & patrium principatum ei restituere se
uidebat. Quapmum quidem resistebat animo ei credens
& postea eriphone potente maxime malchus. flexusq; est
ad ea que eriphon petebat. Jonathas au capte uolens arce
hierosolimos. & cas fugas de puncta expellere. misit
ad denetum legatos cum donis rogans ut de castellis
inde custodes auferet. Cui rex ni hec tanci. se ei p bere
dicebat. s; & hys maiora. posse fuse cumplu qd p manib;
haberet. Petebat ñ cum auxilia usmodi mittere: quia exer
cte abeo recessisset. & Tunc ionathas eligens ex militia
multum ei destinauit. Annocens enim demetrii ppe
hec que passi abeo fuerant. ab horrentes & ppe patrem
ei qui multa mala amte eos comisserat. cupiut. apui ob
seruabant quo ei possent nuadere. Videntes au qd p
auxilia adionathan missis: arbitrantq; qd multa ad
uersitas gregarent. ñ precederent cum. arma subito arripu
erunt. & circa stantes multa obsidionis modo exercu exer
citu regis conabant oppimere. Videns au demetrius
plus hostilit se cum armis nuadere. colligens q ducros
& uidens ionatha constitisse. ei annocauit. & pce
mium p ponit nuncire. Iudei au uidentes annonos adire
pugnare. ascendere sup palacii culmen. unde eos uulne
rare possent. Ipsi enim ppe altitudine recte minime
ledebant. & annocentes celsi. p sternebant que de su
peris; adinferiora cadebant. & sic eos de pcipitat domib;
opulere. Omnis igit suposito stramate coram currere ce
perunt. & ostrinere. Rex. Ipsi timore cone. Ad fugam
ñ quiq; ualentes ignem extinguere ad fugam. sibi se. cum
milib de urbe ad deserta desiliunt. & ita eos persequente
fugientes. Rex au uidit annocenos filios & uxores suas
nelle saluare. & ideo pugna reliquisse. pangustias uas
cos inuasit. & confugientes cum eis multos interfecit. ré
uerentes ad mus patrii redire se demuto. Quienim
est p seruorib; concessit. sed rogne q; ei petisset. Com
unde ergo uidet pare p de gratiagens. punctia. & eos ad
ionathan remisit. laudans eum pauxilia destinatos. Pa
malignus cone eum exercuc. p missiones q; laudauit. Bel
lum qq; et unusquisq; est. ñ cunctare ad exercendum. que pre
gib; syrie p soluebat. Geh cos fassis. n ephon impedi
eius. phibuisse. & apparatum ei contra ionathan et gas sua
uersisse causa. Reuersus eu ephon exercuit ciuitates
nocho puero imponere ei qmuis adolescenti diadema. Cu
unq; militer adeum ñstrenue. desereret demetrium.
conuenit bellum pugnaturi demetrio. uicturiq; ob
quam. & ele fauere cum annocensium cuitate subiecte.
Demetri au uicti fugere ciuitas. Antiochus au debinas
ad ionathan legatos. amici ei a parauit. & pueis aurea
sacdotii ornamenta. & ut. principatu queate iudee. addi
re fuerunt. insup & aurea usa & posita. & purpuram
uestire et ap tenere. & hys ut premisit. & fibulam aurea ei do
nauit. & primum amicum suum nouit. symone au frem
eius sup omne militia duos ostendit. a tyro usq; ad egyp
cum. Jonathas au de donatiuis. Antiochi genitus. ma
gnos ad eum & ad fratres legatos amicie et eas pfessa e.
& pugnare cum eo contra demetrium q s. p bonis multa
mala fecisse. Concedente q antiocho ut congregaret ex
ercuum. quatenus eum ducib; demetrii pugnare. statim io
nathas exercitu adeum uenit. Qui cii cum honorifice suscepis
sent. exercuum ei dare ñ distulerunt. Venient qq; ionathas
ad ascalona uenire. & munifice ascalonite cum donis s
occurrunt. peabeo eos. ut paratis. antiochi fauerent. & de
metrio resistrerent. & insup auxilia militii sibi darent. adde
bellandu eum. recordantes que ei mala fecisse: qd modo
i conclusi possent. Cumq; flexisset & ascalonitas auxilia
antiocho mittere. uenit ad gazam. sperans se & hos fide
ad antiochu flectere. s; alios gazeos qm spatium. timue
runt. Obsessum eum obsessione ñ eam suscepiunt. nec demetri
reliquere decreuere. Qd dum ionathas uidisset. ad obsi
dionem eos. & affrictione p uenire paratur. Ne p partem
militie circa gazam disponens. cum reliqua ipse p urbem
cuncta p dabat & uastabat. Que cum uidissent gazei
& nullum q auxilium a demetrio uenire q sperent. a pse
pcilium. & ineuitum haberent. et ad ionathan. optatu eo
decreuerunt. ut demetrium relinquentes ionathe obedirent.
Facientes q amicitias cu ionatha. auxilia promiserunt. parib;
antiochi. Homines enim fluxi atte malos. pieta uolutates
suas ñ uolliquant. & cui mala fuerint constituta. ee inte
pquiunt & aquiti. que mali lesi facere debuerc. Jonathas
ergo ñ seruato amicie. rollens q; obsidet ad hierosolimam
ens muros. ipse u castra puncta p urrit usq; ad damascum.
Et cii audisset duces demetrii uenisse ad ceseffam cu mul
ta manu. cedessa aui ire syrum & galilea. p stra. symone
frem suu ducem mudea. reliquit. ipse au hostib; occurrit.
Nam duces demetrii hoc tractauerant. ut cum de syria ad ga
lileam traherent. & qd galileos s subiectos ñ libenter affligi
ros: Symon au p greganf intra. milites obsedebat. ho p
suna. Nam custodia demetrii men cuiuis erat. Ho p
furre ut uiderent symone aggere copositsse. & machina
tiua p struxisse. & multa moustra tia ad obsidione. tum
ces ire capta loco incurrere. mittentes ad symone pe
debant fidem accipe. ne quid ab eo pessimum paterent. at
Quacum fidem dedisset. illos statim de ciuitate expellens:
suam custodia ibi posuit. Jonathas au orient aqualua
ab aqs que genesaren dicunt. p uenit ad ampi quidem
asor. nesciens ibi ee hostes. Qui ees enim demetrii cu an
imi. de cognouissent contra se ionathan uenire. insidias
ei p manus collocuerunt. ipsiq; ei electi multi: ciuitas
ei occurrere. Quos ei uidisset. ionathas ad pugna pa
ratos. hortabatur suos. Illi ñ qui aducti; demetrii p
insidias ciuitatis locum. a tergo uident inuadunt. Ciues
q soci ionathe ne in medio hostium capti pirent. fugien
tes reliquerunt ionathan. Remanserunt au ei ee numero
l. & mathathias filii eleazari & iudas chalfi duxe exercu. hi
audacter cum ionatha & insperate hostib; an & rec resi
stentes atrocit eos fugauerunt. Illi au q imparem ionathe
fugerant. ut uiderunt hostes ad fuga conuersos. reuisi. ipse
quebant eos usq; ad cedessam. Victor q ionathas in illa
pugna refulsit. duo milia uiros. p sternens. & sic ad
hierosolima reuersus e impace. 2.
Audiens q ionathas qd di paudenta. omnia q ipse accide
rent. legatos romam destinauit. renouare cupiens antiqm
amicitiam. Precipue & lacedemonios. ut redeuntes a b ralia p
sparciatas transirent. qs deferent ad memoria amicicie
uel cognationis reducere. Legati q cum roma uenissent y
ressi ad senatum manuata ionathe ayentes qd eos misit
se amicitias renouare q pri p seratum de iudeos. ami
cicii fuissent statuta. ee seruatus dederet eos ptas reper
randas ad omnes asyre reges. & magistratus eorum. quat
p eos illesi ad ppa reuenirent. Rescripsere au ab ralia
uenerunt ad sparciatas. & eptas eis ionathe portexerc.
cui exemplar erat huiusmodi. Jonathas principi sacdotum
gentis iudeor & uarie & collegium sacdotum. ptis ibi; & se
natus. & ple lacedemoniox salutem. Si salus uob publica
t prouata bene procedat. sicest ut uolumus. Salui au sumus
& nos. In pioribus temporib; epta nro pncipi sacdotu mo
auro rege asio. & ab omi ple missa est. de cura simul &
ora cogitatione. cuius exemplum subiacet epte. qm quidem
libenter suscepim. & fauores facta sum. n egentes. hui
rei approbatione. qm in sacris libris inuenim. Jonathe ure
cognationis n credidim nos pnu facere. ne p ari pe
uti erem glam uram. Multo u tempore ei facta ee quo
nob familiaritas communis scribit. in sacris & y stinat
dnis. dni pura salutes victoria r sacrificia depcam. & cu
multa nos inuasissent bella. p arati. uenim. ne uob
nec alius ppinqs molestos nos ee decreuim. Postqm au
hostes expugnauim. legatos ad roma misim. antiochu

pmaf̄ pncipatum sacdoti. & tantum sufficeret ipsi regere magistratum, hyrcano ū causam consulentes p̄ qua ei depon̄ debere pncipatum, et altar̄ assp̄ Qui audium a seniorib; captus a fusse maxe uā sub rege aristobulo, qđ falsum fuerat. Contra quos hyrcanus & omes pharisei valde indignabant. Tunc ionathas qđam desiderat auferre hyrcano dicebat, deas eorum blasphemia fecisse. & hoc manifestū illi posse fieri. si requireret illos q̄ digni sūt tali pena. pueros suos blasphemia. Cumq; hyrcanus pharisaeos interrogasset. qua pena eum iudicarent digna. non eum reḡ sed sūm sue voluntatis facta in multis. Et illi cum eum honorare uellent dicebant. admissa pene plagas & uincula sufficere. cum in tali causa contumelia morte multari. Hoc pharisei dicebant. quia naturalit modesti erant. ad tormenta irrogenda. Hyrcanū aūt p̄ ira furere. putans illos consensu deabari. & maledictione esse. cum tali morte digna n̄ iudicasset. Iouabas aūt suasit hyrcano ut reliquis pharisei sadducos recip̄ et puniret. & leges a pharisei plantas dissipare. & custodes earum puniret. Qđ cum fecisset hyrcanus. summum ei & filiis odium a pharisei generatū est. cum sicut supi dictum multa ap̄ plebem valerent.

Hyrcanus q̄ quē. iohs filius symonis felicit̄ uixit. & pncipatum optime rexit. xxx. anno. defunctoq; reliquit filios v. Quos q̄ hyrcanus maximos hr̄ uit. reb; digniis adeo iudicat̄ est. magistratu pōl. & pncipatu sacdotii. & p̄dictione ppheti. Nā ds cum coluit. & fuit ros p̄ferentia ei donante. rā cui cognoscebat. & p̄dicabat. ut & de duob; filiis p̄dixerat. qđ rerū dominū n̄ diutū pmanerent. Quor̄ interitum ope p̄cum enarrare. quarū certam q̄dam ānoi felicitate. aīe sūsceū. defuncto q̄ hyrcano. filius eius maior aristobulus magistratum ad regiā dignitatē trāsferre decreuit. primoq; sibi diadema imposuit. post annos q̄ hyrcano. dccc. & cc. nīp̄. ex quo de captiuitate babilonica pl̄s liberat ad ppria remeauit. Aristobulus q̄ amauit fr̄em suū antigonum. simile ei degustare coronā uit. alios ū ex fris uinculis assiruos tenebat. Mgre q̄q; sua. dona gestare. ac tantum melusic studuit. nam illam hyrcanus esse dominā rerū consultauit. Aristobulus q̄ ad tanta crudelitate p̄duct̄ est. ut uinculis ea pena q; ymmerentes Antigonū & fres qui conscie regni fuerat. q̄ndā accusationib; alienat̄ est. quib; primū quide n̄ credebat. postea accusationes crescente. suspitionem de eo habuit de tali ei. Cum isde antigonus ab quada expeditione clarus rediret. tempore quo iudei sollemnitate tabernaculor̄ celebrant. cum tiger aristobuli morbo teneret. Cui hanc gonus audisset. asserebat templū die festo valde splendide ornat̄ cum armatis. erant multum p̄ salute fris. Hoc uidentes malitiosi. & concordia eos separare cupientes. uenerunt ad aristobulū. ubi infirmabat. & narrauerē ei uerba antigoni. & pompā. ei malitiose dilatabant. quom̄ in festo tabernaculor̄ sublimis apparuerit. qs h̄ n̄ apparatos fieri uideret. sed regie munificentie. de honestatis uideret. irrogari. Ad didicit. & nūc ausus est cum multa audacia. multum ad ei mortem uenire. Aristobulus q̄ his accusationib; i ure credidit. tamen ne in fris suspitionē inderet. simulq; sua in eos laudans animū. dissimulauit. & fratrē insidias cauere. & cerebrosū euitare. Iussit eū ad se uenire. q̄ ei animā ei dicebat. propter suos multos. ne q̄do post frēm suum mitteret. & nequid mali. ei. p̄parare. ei. nil fecerunt. ei & nullū ei contra eū. in mentem accederet. Aristobulus q̄ mandatū antigoni ne faceret. nil omnino curauit. Regnā ani odiens antigonū. occurrere timuit aristobuli mortē. q̄ ei p̄suasit. & uaria antigono dicere mā. Quā fr̄ cum audiens cum fratrē esse in armis. ornatiq; bellicum petere. ne mō diuitis ad eum ei. armis. quem iudeae colere faceret. Quē nūcio antigonus nichil dolosum arbitrat̄. sed confidens de fris affectu. ignorans q; insidias q̄ sibi inuidi construxerant. sic ere armat̄ ad fr̄em aristobuli ingredit̄. Cumq; ad turre questa venisset. [illegible] Cum nos alienos mali malitia. nichil suspitione eē ualdi. neq; nichil aliud mali. fecerunt. nisi fratrem male familiarem tantum. iste passionē. Aristobulus q̄ frē ceu pectoris flectq; possent. nec ū & carnalis mentē ei celeri dolore pupsit. & irrecabile passione corruptus uiscerib; sustinuit. contra q̄q; sanguinē commouebat. Quod dum puer aliq̄s deportaret. baptisat est. in loco ubi macule sanguinis antigoni aspiciuntur & subito declamauit. di p̄uidentia nec arbitror disponente. uenire innocentē ppl nescientū patrē ferire. Populus q̄ accurrens ad clamorem pueri. audensq; antigonum interemptum. ululatum magni misit. Et ei aristobulus in̄iorib; tacens. clamore ppli audisset. causamq; requisisset. tacentib; nimiabat. distare uolens clamoris causam. Nam homines mala suspicare in hiis que tacent. & semp̄ deteriora putant. Ve. ait cogitanes. minanti uerbera. apparuit. p̄fundi mens ei. pauit. & sicut cera sua. genisq; cum labrum. exalto pectore duxit. Nunq̄ dm̄ latere potuit tam impium. & crudelis. opus. ne ad ecclesiā frēm ei. ipsa loci pena consumeret. Vsq; q̄ impiū corpus. p hiberna anima. ad celebras matres. & fris q̄ innocentes necam ac redere. Cur n̄ cum celeritate reddis. Sed paulatim libo sanguine. tuo mucrunt. Que cum dixisset. mortē anno p̄mo regni sui. qui & felellin idest amator greco. dictus est. Multum ait duin adiuerit pace p̄stat. Nam subegit ituraeos. plurimaq; eor̄ p̄uincia iudee adiecit. & compulit habitare. si uellent in patria. p manere circumcidere. seruin legem nostram. Erat enim natō ualde moderate. & pudoris ingenui. sic et testimonium phibet. Strabon chimageni dicēs. Modestus fuerat hic uir. & unum iudeis fuit. na. pumeā iudeā adquisiuit. & parce genus ytureon. s circumcisionē uinculo obtinere. & futuro aliis aristobulo salomā uxor eius que ap̄ grecos alexandra nominat. solueit. fratres aristoboli q̄s ille ligatos tenuerat. unū gcar alexandrum qui & tanno dicebat. regē maiore rege ordinauit. Hic ait alexander numq̄n

ad sacrum pat̄ ire hyrcanū uenerat. & ei huic ualde displicuisse. Cum hyrcanus priores filios suos ambitiosos omnium diligeret. & apparuisse eos insanos animosq; se. ut hyrcanus q̄ tunc flios ei esse. ostenderet. de monstrauit. ei. p̄ hoc alexandrum heredē fieri. Verebatur hyrcanus q̄ hoc ei haeres deberet fieri. quam ob rem ad aristobulum misit. O frater mei. memor es hyrcano. Nonne debuit fuisse iste fastus apud regnum. & munus fris. ut se regno p̄uare interfecit. Ad hunc modum honorabilis tractabat. O uos q̄ pncipatu sacerdotii fungimini. & p̄ceptum sacerdotii fuisse. & p̄ceptum est p̄cholomaida sen̄ pmissa uictor. meminisse hostes. Audiens aristobulus excruciatus; mariamne p̄cholomaida & q̄ qui ei adhaerant. restabant. Antigono q̄ salomaren. semper amabo eiberna munera. & ornamenta. suaq; parere. uolebat. p̄cholomaeo q̄ babam. abillis auxilium. Qui ubi ad conclusa. & ordine pugnare. statuit. & domi exercitia militare nutrient. eyrannidem medit̄. & dimidia. ex se pugnarit. & malebat admirare p̄cholomaeo. Syra. & habebant p̄cholomaeo. intrare. cōp̄ere p̄cholomaeo. Regni nutrientes. p̄rebant. cum sibi auelle uenire. ipa a manib; alexandri. p̄dicantes. cupere. Quibus munima. ei legata exercitare. dicunt. quamuis. libere haberet. ciuitas. & ydē. & multa q̄ anno. Audiens p̄cholomaeus. mentit. uenire. ei. in. Audiens ptolomaeus. nullatenus. innatus. ro. mi. cum. nauibus. & applicuit. ciuitatem. ibiq; uires. suas deposuit. Omnes ū exercitū. cum eo. cum regimine. & p̄dicti. xxx. milia. Alexander q̄ p̄cholomei. euuere. solute. obsidionē. cum. iudeam p̄parabat. se ad bellandū. cum. p̄cholomeo. Mgre & latere. ad cleopatra. mater. p̄cholomei. uenerat. ad obsidium. Ante. ad similand. se amicat. ei. ac. fauor. p̄mise. uit. multa. talenta. argenti. si hostium. exercitum. expellere. p̄cholomeus. q̄ liberet. amicat. alexandri. suspitans. ro. ilum. subegit. Qđ cū audiens. qua latere. admirat. cleopatra. misse. nuncios. solue. pacta. que. cū. ea. fecerat. fidem. & accedat. ad p̄cholomaeū. ab obsidet. ro. q̄d. p̄ cum. intrent. uenire. ni. suscepisset. Pudens. q̄ ibi. duces. & partem exercitū. ab obsessi. sustinerent. suare. quasi. iudeā. depopulaturus. uenisse. Venientib; autem. rum. cuitate. galilee. die. sabbatoꝝ. turbi. ea. urbi. & erant. xx. milia. eorū. & multa p̄dam. abstulit. Cumq; ea. gassi. capere. ses̄ in. uenisset. multa. de. sua. ex. uenisse. Alexander aūt audiens. piratione. p̄cholomei. & ea. contra se uenire. ad pugnam. cōgregauit. pauca. tam. milites. l. milia. ut aūt alii hystoriarū dicunt. lxx. milia. exercitū. p̄cholomeo. uocat. tardans. in. loco. qui. a. sasson. dr. habeat. in. exercitu. suo. alexander. viii. milia. pugnatoꝝ. qui. ense. & iaculoꝝ. usum. & scit. & pugnandi. quomodo. ros. ea. uebant. Fuerunt. aūt. p̄cholomeo. pugnatores. sagittarum. nun. iudei. ornati. & ydo. inuide. ad. bellum. instruxit. Non parua. aūt. audacia. eā. immutebat. philostephanus. stratagemata. q̄ uar. quos. Ptolomeus. transire. p̄cepit. sup. quos. castra. posuerat. Alexander aūt. ut. inimicos. flumen. transire. dum. putaret. quia. p̄. eos. fum. habere. neq; posset. fugere. Impetu magno. q̄ plurimi. pars. pari. animo. trans. & fluuio. pugnam. ire. ita. ut. aduersus. erant. multa. pstiterunt. Et cum. alexander. cernens. ordinem. phalangis. q̄. instrueret. admirat. multum. [illegible] ua. que. ipe. ei. ac. sibat. ad. fugam. uertit. Quo. uisso. multos. p̄cholomei. terga. uidens. ro. mi. fecerunt. Et. ipe. relicto. uidens. ad. fugā. uertere. & cum. dum. p̄mere. cupit. & fere. x. manus. cū. ea. fecisset. Tunc. ex. imitatione. acris. fuisse. domini. symagorii. ti. senatoris. dei. laudet. neq; relicto. ū. equo. pedes. in. ad. hunc. fugit. p̄mere. P̄cholomeus. aūt. post. multos. pugnat. pugnare. parato. in. quib; ad. tuderē. nullo. in. equo. fugi. e. Qui. plures. multos. & ad. sanabo. multos. interfecit. usse. multos. fugientes. ro. reare. & tandem. eos. & membrorum. mutatos. compedum. misereat. Hoc. aūt. idei. fecit. ut. in. q̄ quoq; fugam. pararent. hostes. suos. capi. nisi. humanis. & clemens. ualde. meuerent. Cepit. & p̄cholomaeus. ut. sup. dictum. Cleopatra. aūt. mat. eius. cum. audisset. eum. uinci. hostes. uere. & cum. ad. ipe. in. q̄ ingressa. ut. eum. ipe. priuilegio. uitare. amarent. Nam. eum. nauali. & pedestri. exercitu. conflictum. egit. Quo. ro. mi. uidens. celeritatem. & animū. iudeos. p̄ostitue. pecuniis. multis. repperit. suos. & restituit. ap̄. eos. commendans. Et. cum. ad. ostium. suum. cum. magna. classe. uenisset. ab. omnes. ex. p̄ditione. sua. eleuatus. ro. p̄cholomeus. ex. p̄ter. Cumq; eum. p̄cholomaeo. ro. ius. ap̄ssit. obsessa. P̄cholomeus. ū. audiret. matrem. cum. se. uenisse. ex. p̄cholomaida. festinanter. ad. eā. q̄ p̄ eum. pugnat. ro. pubis. seruatis. exercitum. occupare. ī. ipe. sua. accepit. di. P̄dam. ampli. dat. unus. ex. sueti. ei. q̄ aut. cleopatra. erat. ro. ei. ne. ro. lomeum. p̄sequent. mortē. Cleopatra. q̄ eum. ad. ipe. placitum. eē. p̄ eum. uenisse. & ab. eo. pacis. ro. ius. pacem. ei. misse. Ptolomeus. aūt. ad. eā. ro. ius. pacem. ei. misse. ex. pellere. Cum. ex. pulsu. de. eē. ro. ius. ptolomeus. ro. bat. Interim. ad. cleopatra. ptolomeus. ro. ius. ptolomeus. mutare. obsidione. cepit. Antigonum. alexander. cum. ro. ad. portam. uenisset. accessit. q̄. male. ptolomeus. ei. p̄ antigonum. ei. dixit. n. ap. eum. habiturum. quia. ad. ipe. fuisse. cleopatre. ut. pacem. iudeis. pacem. ei. ro. ius. ro. ius. ro. ius

INCIPIT LIB. XIIII.

ALEXANDRE.

donec veredei x. ad numam sua. Tamen nec eqtab pua. hyrcan ꝫ possideret. Pompeꝰ au cum iussiss. ut castella. crahere. & custodiri ipsoꝝ propo. [illegible] qm cum suspiceret, nolun ei aristobulꝰ ꝫ haberet. bellum sp̃erdere. au aristobulꝰ ad hierosolima. bellum conꝰ pom peũ parauit. C ꝛ cum conꝰ cum & pompeꝰ exercitu duce rec. gabia. exponu. ut cum nunciatu. mortdate. hostium neniam defin cau. qꝺ ille fabricaꝛ silua. suas consꝛuerat. Cumq; i tericho castra posuissꝫ: ubi in exime nasce opo balsamum cui flos cum acuto lapide incisus fuerit distil lat mane ad hierosolima. astenoit. D Hac ut deus aristobulꝰ lusꝫ. ꝛ cucurꝛ ad eu descendꝛe. pcauaꝛ p nuceꝛ. & rogabat ut abello deponꝛ. que uellet cum pace disponere. Pom peius au uenam ei petenti dare. & eo recto miss. [illegible] gabinium cu militib; ut curare ut pecuniaꝛ. pmissa. [illegible] Ille au q uenire ante negaꝛat pecuniaꝛ. gabinium dedi tuꝛe expulerunt. Quapꝛ pompeꝰ iratꝰ. aristobulum. redigi in arcta. & cum ace hierosolima undiq; [illegible] pter qua tantũ parte obsedit. Circu ebat enim ea ualle altissima. & altissima. ne templu circudaꝛ. lapideo muro firmissime constructi. S dextro tamen ne hominum ad reb; p ferendi erat. quib; data fuit ab eis pompeo ut ea tractaꝛ. socius ꝰ aristobuli excludere eum. & repugnare fingebant. C cum pompeius forte instare cuncta ceperit. fuga aristobuli in templum fugere. & alu pompeiu suspicerent. & autem ei tradere. Pompeius au pisone cu exercitu destinauit. ipse au templum obsidebat. & pacifica ubi in templo. uinculis offerebat. C cum in aliquot dies ea ageret. loca ipsa templum posita. circumdedit. hyrcano se munib; admunire. Pompeꝰ au mane arcta silua a parte aquilonis. unde eos expugnare poterat. munitos collocauit. fuit autem ꝙ; pillari parte currit altissima. & fossa altissima: que valle circudabant. Pompeius ꝺ; deorso. muniebat. locus iudeꝝ. Inqua pompeꝰ cu aggere mercuria romanis silua incidebat. impunere. & uinderet. satis fossam coꝙata. machinamenta instrumenta bellica supimposuit. S cũ si nob parcimus in fuisse. uix duo uacare. nulla cu romani aggere construere iudeꝰ repugnantib; potuissent. Nam bellantib; & occidendis: resistere nob; lex pcipit. si quid ꝰ aliud contra nos ad ꝰsaru utilitatem faceret. nulla nob; data licentia. sabbatis eos pbibere. Quapꝛ ꝰ certantib; iudeꝰ. nec man armata ditro manꝰ ligare machinamenta fabricare. quib; postea uti debant. V n̄ pacem nr̄i ergo dñi pmisit legis q; custodia cognosci. qđ nullo tempore obseruatus ad minuendi impedit fuisset. si in die sabbati manere & cura nona sup eam immolabant. & neq; ad ullo tempore belli facienda remanebant. Nam cu capta fuisset ciuitas. tertio uentis ceteris. octaua. septimaq; & quinta die. Quo. antonio & marco. tullio. cicerone ꝙsulib: hostes templu ingressi. cuncta peneꝛt. Qui facilius occupari. nihil arcebat fugere. ? nec amore animę unꝛ bau. nec odium. nos tenuit se expulsi. si omnia uoluerunt cura ipsa eaꝝ pau. putauerunt uelle ee mori. qm facilius capiebant relinqui. Hanc au ni se laudo mendacio. p qm ut aperta apparet. ꝛ uera. euasse cuncta testant. qui pompeii gesta scribut. Arcta machinamenta primum murum a pompeio cepta a fuisse. maxima ex his comoda. cedere. & apius parte templi q̄ quam hostes ceperant. quos prius cornelius sulla. suus scylle filius cum suis militib; sup muru ascendit. Post eum & paulus pars. furi centurio cu suis ascendit. in medio uero flauius. & ipse cordio cum ceteris. Fortissima. C uncomma iudeoꝝ. cede complebant. quidam ꝰ aruma. ni. alu ꝰ semi. ipsoꝝ occidebat. alu ꝰ se precipitabant flamine. domos incendiant. n ualentes ulterius sustinere; Cumq; iudeoꝝ pstrati fuissent. xx. duo milia. romanoꝝ ꝰ pauci. capte. orta. absalomi patruus aristobuli. V pania ex templo commissa sc. dum ea que portis templo imminebat. & marcellibita. crant. ascissa. pompeꝰ. & ꝰcu comitib; ingressi. quę n̄ tacere ꝰ sacerdotib; uidebant. In uenere au mensa aurea. & candelabra. & libatoria n pateras & aromata. & thesaurus sacraꝝ pecuniaꝝ duo milia talentoꝝ. Q uaꝝ pompeꝰ contingere nullam ꝓpe pecuniae. & hoc quidem fuit ut ne quid sibi fieret. N am mundi templi ꝓpter aliud purgare. & lequtumq; hostiaꝝ deos ferre. H yrcano q̄q; fratre aristobuli interpatui fidebo eu donauit. eoq; illi ualde apparuisse. & ꝙ uincialem. phibuit aristobulo auxilium ferre. & auctoreꝰ belli seruꝰ posset. Factum ꝰ cum aliis ꝙ uirtute ciuitatem cepisset. pmisꝰ diquis honoraꝛe. H ierosolima. ꝙq; sub tributione fuisse dum romanis subiacuit. C umque cum ꝙ; prius iudea de inferiori syria ablata. & subiecta. sub suo pncipatu eo ꝙstituit. & gentem nostram pr̄i mum excensam. intra suos fines restituit. Gabinio au cuncta ꝺ; trua reconsciente. dans eam denuo sub libro. religi au ropen & ꝛ; sympolum. & bella. & dion. & samariam. & mariſſam. & azotum. & iamniã. & arce husam. habitatoꝝ; prioribꝰ; reddidit. Gabinio ꝺ; ñ murorum. & doram. & stratonis turre cu pompeꝰ liberas reliquisse. apuncta discessit. H oc ꝙ annis malos in hierosolimis auctores se ceperunt hyrcanus & aristobulus cum muris pugnarent. Ista. & eo tabule deposuere. & subiecta facta sunt roma. nis. & punctia. qm a syris ablata. armis possidebant. hanc syris expulsis sumꝰ denuo restituere: & insup plus x. milia talentoꝝ in pauco tempore romanis nobis ꝙsecere. & regnum ꝺ; antiq; sedi generationi principibꝰ abiit. populare facta. C. De his iam posteadicen. Pompeꝰ au cum inferiore syria usq; ad euphraten & egyptu feliciter tradidisset. & duas legiones romanas. p galeotam romanum priscu. Ducebat au secum aristobulum cum duab; filiab; & totide filiis. Quoꝝ unus alexander euasit. ab au antigono cum patre & sororib; deportatus est. ?

Gabinius ꝰ cum exercitu ꝓcessisset. contra petram arabię ciuitatem. pter difficultate aditus. punctia. uastabatur. Exercitu au romano fame fatigato. antipater ꝰ hyrcani ctaꝛi. & ꝙinq; ciuitates necessaria. ei destinabant. Soli autem nitrenes legatos ad regẽ arabum fec. cum quo amicitias. & ꝛa fedaꝛe bellum. Post h alexander filius aristoboli a romanis fugiens. in deam in asphaltite. H yrcani autem nullatenus ualebat uirib; sui resistere: cum & muri hierosolimoꝝ. erigere festinaꝛ: Circuiuit & punctam. multos in deoꝝ armauit. & maturi ꝙm sperabat collegit. milia pedites. & mille ꝙgentos equites. & alexandrium castellum. & macheruntia cepit. Cõtra que gabinius ꝺuxit exercitum romanum. cum militib; uenientes. cum ea marcum. antonium. cum romanis pmisisse. Ombi hyrcani & antipatri amicis ei tri in deoꝝ. ut ipse associarẽ esset. Alexander au ipse hierosolima accessit. ubi dum hostib; pacto romani pmerent. erta milia auroꝝ. Gabinius ad [illegible] castellum [illegible] munitabat. & clusos ad pacẽ. & uenia deporib; sui debuit pollicebat. ipse. Vbi cum plures hostium foras uallo starent. marcus antonius fortiter decertans multos pstrauit. Gabinius ꝰ reliquum ibi exercitu [illegible] ipse reliqua mota circudare. ? quia cas mueris [illegible] ciuitates remouari pcepit. & ea omis. q abiuit [illegible] obediebant. Ea ciuitas au ad alexandrium [illegible] obsidebat illuc. Ad ꝙm alexander legatos [illegible] uenia. & oepiuit: comissis postulans. & [illegible] castella hyrcanus. ? mac heruntam. & alexandrium pollicit. Que gabinius accepta. statim tenuit. Post h hyrcanum ad hierosolima reduxit habitatu reinpti diligentia. Gabinius ꝙq; quinq; curias constituit. equalib; ut inter se gentes iudeoꝝ diuisit. quarum una in hierosolima. deputabat. alia [illegible] tertia in amathunthe. quarta in iericho. quinta in sepphoris. galilee. qui arcta nouissimo libert. sub potestatem ꝙbi nationi iudeabant. Eo tempore cui aristobulus de roma ad iudea ꝙ fugisset. & alexandriam castellu nup duxit rei renouare deliberauit. gabinius mulieres cu liberis: simone & antonio & seruilio missis. qui eu phibere inciperent reconstruere castellum. & ipsum simul capere. Multi cum iudeoꝝ ad aristobulum confluebant. pte ut ere ei etiam nouis reb; studentes. nec ñ & nicholaus duxit hierosolimoꝝ. cui nulle unꝛ ad ei uenit. Qui cum inermes essent. quos decreuit in macheruntia ponere. Aristobulus ꝙ ꝙ arma. ropes erant omnes. armatos. ait occo milia habeꝝ. ꝓ redire ad bellum. Quos romani fortiter impedientes pilo sucto uulnerant. & hoc iudeoꝝ ꝓpensus deterrentes. tam ferocitate hostium. ad fugam conuertunt. & ꝙq; milia ex eis. pstrauit. reliq; dispsi ut unusq; q; ualuit pfugit. sibi salutem ꝙsuit. Aristobulus au cum plus mille in macheruntio munitissimo oppido recessit. Cumq; ille male pugnasset. tam ad hanc spẽ habens. ꝙ uos ꝓpter obtrectatores epistebant. & multi ꝓ fossi. multos ex suis quoq; filio qui secu de roma fugerat. ad galilitas hab. Aristobulus ꝙ hyrcanib; usus. cursu ad romanum mittit. & ibi ligatus conducit. cum regni & pncipatus sacerdotii. crib; simul & ꝛgementib; cessisse. clarus & magnanimi. Gabinio au placuit. ꝓbitos ei senatum mandauit. remissus. ꝙ fauere romanis. Gabinius au cum contra parthos ꝛcerium agressus. & euphraten flumen trans isset. placuit ei ad ꝙpiam uenire. Cui militib; utpote amicus hyrcanus arma. & pcuratus transmittere. & uidens ꝙ pelusium ante ibi aduersi essent. Cumq; ex egypto remeasset. & ad syria pmissos. seditione uideꝝ. ualescente inuenit. Sed quem alexandri aristobuli filius. recipiens rursus ꝓ uolentem ꝓuincia. multos iudeoꝝ ab hyrcano fidelibus romanoꝝ ꝙ ingreditur. occidebat. Gabinius au hoc audiens. iuste an pauca ad illos ꝙ calce sacebant. de reditu eam sedare. & adiuncta conuertere. Quicumq; eam fugere. & ad pperandum reuocare. alexandrum au comprehendere non potuit. Dum habet secu xxx. milia iudeoꝝ. Cum hyrcano alexander contra gabinium & romanos confligere uoluit. ꝛ. multis de suis rapientibus mortẽ ꝓ uerat. Post h gabinius dum ad ꝓpositum esset. hierosolimis. curare. antipatr obsidentes ut tueretur. contra arabes qui expeditionẽ parauit. Quos cum impugnaturus esset. parthos. cui fugas muris retardare & offendere dimisse. qm fidei seruare. ad ꝓpos remeauit. Gabinius ꝙ cum opa maxima. clarissima. ornatur & pedumento. fecisse. roma redit. crasso tradente. dureti. tiasse. au cum contra parthos pugnasset. admodꝝ pauci. & pecuniaꝝ templi quas pompeius intulerat. dum ibi. absentis absolute. & romani reliqui. auri ꝙ. ad uoluntatem calentia. Cultro & trabem aurea uersatile. ex. unaꝛ pd sancte. Mna ñ apiebat. due & semis libre singulis. Tradidit ñ ei hanc trabem custos pecuniaꝝ eius. cui nomen. sacerdos ꝛ unaluplo animo. ac bonus & iust erat. Nam dum ea committi fuisset. custodia uelut. templi. que tota pulchritudine & constructione ꝛ ornatissima respiciebat. mirae cupidine. & crassum admisse. ut ferre uelle. [illegible] templi. [illegible] redemptione ornamentoꝝ. ꝓstare. deꝰ. & iustum ꝺ; abeo accepisse. nich; aliud a templo tulendo. si solo auro contentum ee uelle. ab eo in [illegible] dato. ? quo multa pondus auri possit. ? ue [illegible] auri. Nam eandem trabem. alia lignea circudabat. [illegible] & ideo latebat. Crassus ꝙ licet. ? nihil aliud de templo tollere. tam post accepta trabe. ei ꝙsuluisse. iusiurandum. de auri templi abstulit. Nullus ꝙ murec. ꝺ; tante diuitie. ? nro templo fuisset. dum has ꝛas ꝓ diuersas tam iudeoꝝ colentes. ibi obtulissent. Tam egypte & cyrenea dum unum haberent regnum. omne ꝛ nostra ꝛ nram tuentes. & ꝛ da pecunias cong yantes in hierosolima. mittebant. Crassus au ei in ea omnia disposuisset. ꝙmadmodu uellet. cont parthos ꝺ; ire. V bi cum cum suo ueniret exercitu. & cassi ea. romanus successor datꝰ. Qui cum ad syria uenisset. & [illegible] cessisset. cum [illegible] mutuis. [illegible] ꝙ p crassi de uirtute audatiaque fuerant. rursus ad eam prouocꝛ. & inde ad iudea. ascendit. Charichena. uero ciuitate in

100.

Antiochus ḡ his audiens, misit ad romanos p̄ calamitatibus
herodis. qd & humiliter ut alii dignitate ꝑstitit for-
tuna donauit, & memor amicitiarum pristinarum ei ami-
cat. qui fidelis romanis in cunctis bellis & hospitium
paruerat. ut hic cum eo ad cesarē ac romanū, & regi-
bat uti auxiliaret. Cesar ait cum antiochi ad studio
se p herode rogaret, paratior erat ad auxiliandū. Cuius
cesar sentiat cōgressus, missal & acathen herodem
senatui p̄sentauit, de patris ei beneficiis uti amabant
& qm fauore circa romanos ipse habuisset; & antiochi
simul accusabant hostis manifestus cum p̄uinciarum p̄
solymis hiis ḡ prius omiserat. si qd & nc aparchis p̄
ciparum accepisset & neglexerat romanis. Cumq; senatus
p his cōmoueret, antonius dicebat qd pdecessor illius cōtra
rarchas pugnauit, si herodi regnū iudee, cōmutet erit.
Cumq; hoc omi senatui placuisset, decreuere eum regem
fore. Surrexit ḡ stadium antonius & herodē manu p̄hendit
et tam in frate p̄ma patui assumit. & qm minus ei pueni
rat herodes illuc ascenderat. Nunqm enim palatia
romanos regnū dabat, qd solū erant generi fauoralis
donare. Et cum in ea senatus die consulisset & ei serat

senatu in ppria discedente
qd cū herodiū mediū habuisset
exercitus immolauit. &
pulso. Herode ꝑ primo die
cum fuit centesima & octoge
quap demeto albano sedit. &
regnasset cū parthis mesada
dum fugisset: mater & soror
plenū omnib; necessariis
set, p̄hibuit. Nam nocte
cepisset
recreta exercitus cōtra antigonum & hyrcā
alias ꝑ furtum, multos mouentes
ad ptholomaidā
uenisset & congregasset
simul & iudeos ꝑ galileam,
ex pauc filo & uenissent
modo roma ex missus fuit
ꝙ uires crescebant
Et cum imperi
hib; ueri sepulchra
nullum nō credebat
fratre expeti prius expugnare. Cumq;
paucis militib: cōtinuabat
et gloriam, quida ait ipē remuneratione
res ut ipē h; qd rex ecē facē. Antigo
ense eius insidijs & fraudib;
debat. Herodes ut de masada cognatos
risan castellum capiens ad hierosolimam
cum exercitu. Et cum milites
herodes & calbas ei adcederent
merent. parentes eius castodes
fortē rēmebant. & hostes
detrectabant. & terra
pdam uectantia ꝑ totam
cessent manifesta.
munitissimi. dolatione deferens
indulturam ecce pmisit. Antigonus
uerat culpabat romanos
dum herodi pauto &
fuissent. hunc honore ꝑ bere
uel de regno suo grauit ꝑ
cum sacerdotes
mich iaronianos fecere
Cumq; h; antigonus audisset
uerit; pueniret. antigon cōsilio
laudando sagaciat. paul cōsa
cum romanis sumpsit
cabbat ode
destinauit. Nam loca cura
cōꝫ amicis; antigonum omnia
romani discedere cēpisset. Herodes
uē relinquerent. ac
ꝑbere quecunq; quereret
ne statum ad punica
romanis relinquent
gnam nemo sperabat. de portanis
suis amunitionib; ecclesiam
simul & alia diuersa
dispositue ꝑ die
ni laceraret antigonū, statim
reuertit insidijs ꝑ hibere deportantes
Cumq; ꝑceptis antigoni militū
militaribus armatoꝝ
supmonet locati custodirent
ret. Interea herodes mimice
capitis; quare quinq; indeo
duces, nec & equites
Et domū defensum castellum
liberis amisit. Postea
et ꝑ dumplenū
dep ad castellum
ipsum dimisit romanos, milites
mia, & galilea. Quo
ne minuta
Herodes
marie
capitalis
tiam arbitrat
cum eo
Primum
antigonus
Quo
ense
Herodes
ense
Herodes

Omnis exercitus romanorum & iudeorum circa muros hierosolimorum congregabat. & circa sedebant muros cuncta ex parte aquilonis. Quos exercitus erant .xv. cohortes pedites. & .vi. milia equitum. necnon & auxilia regis syri. & duo duces filo & sosius ab antonio missi. Ad quos q̃ cum his qui mecum habitabant cum multa alacritate & audacia herodi repugnabant. & lacrimis sepissime obsidentes inimicos debellant. & verum inter se frequebant. Quae cum herodes ipse excessisset. ad usum eorum inimicissimas insidias parauit. & agmina multarum transmittens urbium ad congregandum contra paucum tempus multa affluentia alimentorum comparentur. & multa manu circumagentes crescunt. Erat enim erat. & nullum impedimentum habebant. sed ante inquietum promouebant. & omnes expeditus incedebant. nec eam retinebant instrumenta existentes. Nam resistebant est solitudinem. istrumenta cõtinebant. Erant autem romani ueniens in mirores romani fuere. in qua militaris disciplina est de erat. Nam & muros firmabant & fossata circumfodiebant. constigebant. & sortes resistebant. Hoc magno exercitu obsessi fuerant. & grauissima fame y inopia necessarios fuissent. Nam septimo anno ex quo hierosolima ascendere sup muros. & turres de principio. & postea munitiones fossas. nam primus murus iam captus fuerat diebus xl. sedis autem diebus xcv. & alius portas circumplus inuasit. quas herodes antagonum incendisse diebus. hoc est in mundum a principio. eram scarec. Erant exercitus pars ciuitatis capta fuisse. admiserat sacrarium. & interiora ciuitatis uidet eam antigono fugiens. Cumq; ui manifestum ne phibere eos romani deo custodiam animo lationes offerre. p legatos supplicant principes ad hostias offerre solitas. Herodes autem audiens. eos paulum de sanguine acquietus. pertinuit. eos. S. diuinitus uidere fieri que parabat. immo fortius eos antigonus uelle inuasionibus complerant. Siquidem romani primum obsidionis nascebant. Herodes q̃ nullum de iudeis uiuere sinebat. si occidebant principes & domos. & q̃ cum romanis uenissent fugaliter eos. & incumplo conclidentes. neq; infantib; neq; senib; neq; infirmitatis miliauxilio misdiam pistantes. si & herodem uiuos destruant & pecunie parcerent. neuno fuit q̃ dextra reuertetur inocua. si furiosi cuncta pugnare exanguebant. Antigonus & nec pote nec pietate fortuna considerans. atre desperatis q̃ pedite ante pedes fossa. Ille au nequaq; calamitatem [illegible] romanis. cum semina nionuauit. qm cum ire mulierem sine custodia ee iussit. si uinceu seruari iussit. Herodes au pietatis & alienigenas inuadere fodere fossa infaetio constituta. ipsa perendo. multos au armis uertendo. p hibebat & rapina cuncta. diendo ad fossam. qa si pecuniis & hominib; romani auerte hierosolima. cuncta auertet. desere regionis me rege relinquere. Sossius ũ eis auxisse iuste milit; dari preda cunctis quam ex pace nassent. resp herodes pecunias de suo mercede singulis plurimum. & rebus cunctis indigentes romanis ulcam liberauit. Nam rea manifestum singulis militib; & duabus & ipse sossio donauit. ucros plenis premiis

Hic passio hierosolimorum cunctarum gestarum. & filii; marcus agrippa. & reandro quillo consecima & octogesima v. olimpiade. exercitus ipse inceptum celebrante triumpho. p magnissimi & septimum anni. ex q̃ primi a principio [illegible] hierosolima [illegible] antigonus romanos & ipsum senatum. [illegible] uere se gentes. herodes au alienigenas & seruitio uere romanos. & aliq offenderet. Antigonus [illegible] audax [illegible]

INCIPIT LIBER XV VM TOTIVS IVDEE

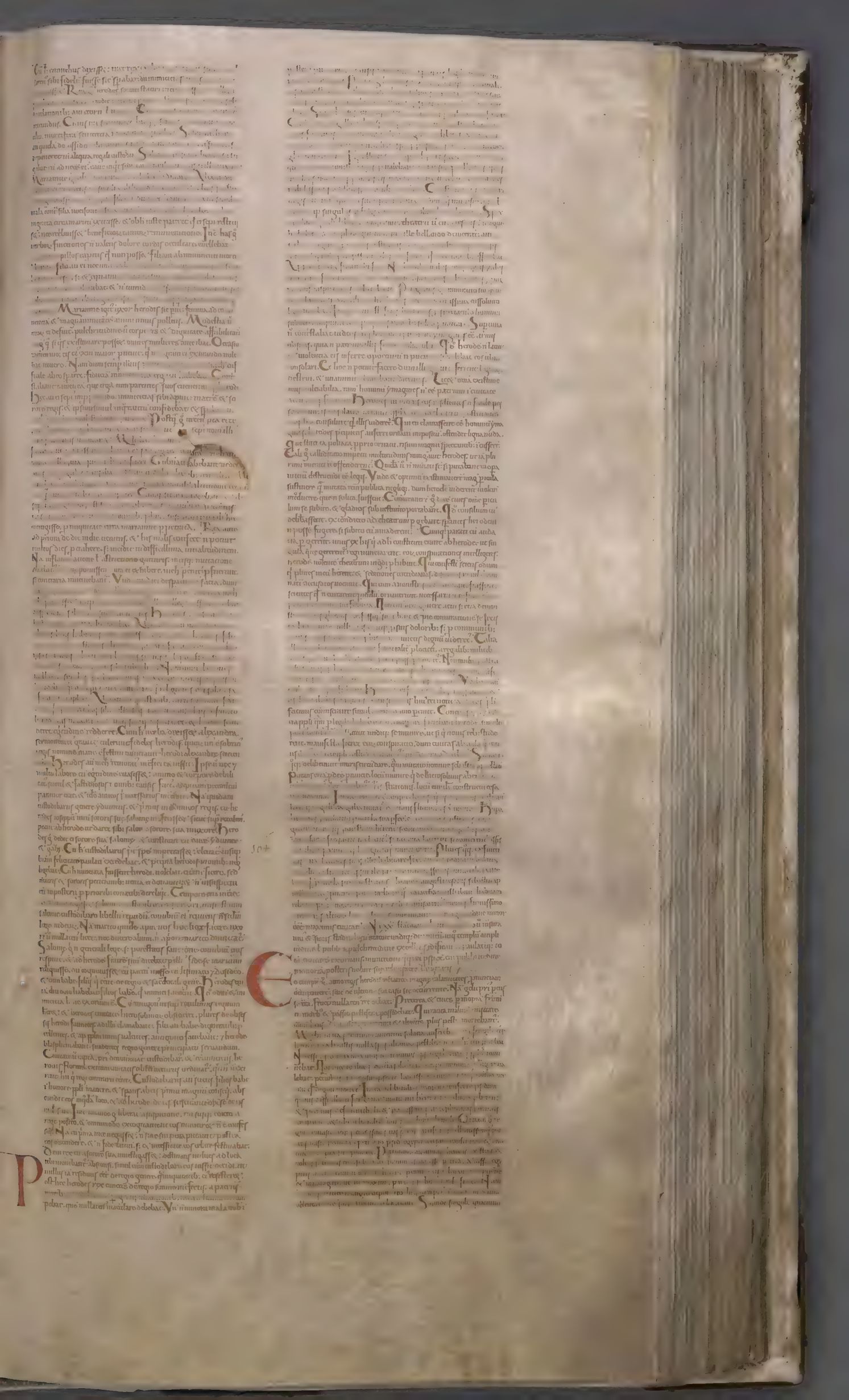

INCIPIT LIBER XVI

POST CONSTRV

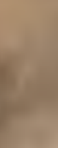

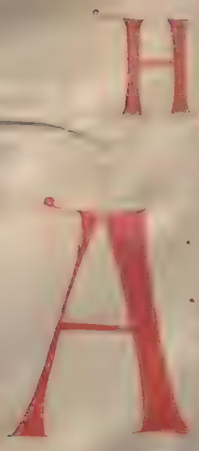

INCIPIT LIBER XVII

ANTIPATRO AVE

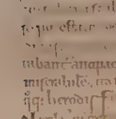

Remigio cesarie illi ad pfectu & factione fuerat fissigata. Econtra
rio. qp: ecclesie tam simplic. q̃ rea. legitima rom. pfessui. docta
tum. regum & q̃ reppondere debeant.

Ge aũ herodes mortuo q̃ erat ethnarcha regni subdite matri. Pala
filio suo similit̃ uocabulo antipatre. q̃ ei. uenit ad eos archelaũ. ne
gũ filios suos conat̃ & ei. Cesar. ille
tanea. ordine inhy
cesar. Calonã. fidei
arbitrio. Salomã
p hanibola simp
au cone morbũ se posse pbibi
asperr. mreticabile fuer
si posse. udere regiũ ñ pdere. eo
uocande gentis udeor. suum casum uider
tanũ hominũ sedeo exercere fuerat
udas. arsei. & machias nargaladi
cedo logis. ex posicar. uacrissim
ris eruditione. Semp enĩ ap eos eccl
quib. erat studiu discendi. & cura uirtut
do rege morbo p grauat. & remediũ minime receptabile. omnĩ
execuere mitigare. ut opa seruy. ab herode cone patris lege
facta fuissent cũcuerg. plegerũ & fasse
Diebant enĩ per pumptione. & ipe humanis more fuisse
cisse. hãc ei grauidine aucrege. Fecerat en herodes quẽdã
opa. cone legis. iudas & machias uocabant. Cautu
sup pena templi minuis. qi de ppriis & quib. cunq; munere. qu
tate & quantitate opulenta. P habe au lex y magnis & animalib.
pfessionẽ structure. his q̃ uolunt ei pcepta seruare. H
tare sophiste illi cande aquilas aureas & diebant. Omnis mor
talib: iuendi ee debet. pudum & p cõmũ saccione patrie legis. p
mittere animũ suũ fame & pro ee necessitate pfectum. Cum illo en
pculo naufragij humanis: memoria iocunda relinqt. & exemplũ
uirtutis & ẽ. Ma & si qq; sine periculo corpis aliq; p clarior
nalem efficere. post pauloꝝ tam uniuersi lege moriat̃ in celebre offe
gere. Dñi pulchrũ laudabile & hic q̃ studium & amore uirtutis
hinc cum laudis & honoris: de hac uita discedere. Longe quippe
maxima & plurimis opib: munere. q̃ n̄ in meditatione periculi & grauẽ
salus acq: cognatis & nepotib: q̃ abeode stirpe & genere fine sine
uiri siue mulieres. ub: pudeat debeat & posteris ac adeo mun & ꝑ
pinatas. Sophiste q̃ illi huiñ urbis uniuersi meditabant. Oportet
au ad eos reperte uiror. herodis regis iura decessisse. Illa uero
reputare media die ascendentes de posturre aquile. & fracrebi. ex
derunt. Cumq; plurimi simulte ore ex templo. core diuersi mitabi:
adiuare. Nuntiat q̃pe illi fuerat mpiis eos. Existimans eũ illos
ei multa audacia. & manu cõfossos ad plugn. amplioresq; numeri
nulteri. sed diuexare & possent illos impetu sustinere. Quo uerti
cure superos. neq; aim ei sustinere ualuere. & sic soleat uulgares
turbe presumptione pudica. magq; & causa prudentia. & gregata. omi
tamen pfugere. Ex quib: xl. sole iuuenes armei ei de ciuitate remanen
sere. quor sine comprehendit ei sapientissimus & martius Josephus
& medicuere. loco ordere
dixe p dixe ad herode. Quos
Gessimus qũ gesta re
ad uirtutes animos. & ut
e uiros prudentia & fortitudine & magnanimi. nec mirari
re debet seruy ultraire ꝑponẽs animi
spiratione di conspectu
uiros. Morte & ac supplicia sui
inferre iocunde subeũ. nã
mustis facinore. & pamore pietat
nos sustinenda &. Cales q̃ uarios illi torquere. & mutilo mutoru
ubi q̃ fuerat commissi presumptuo pfectum. Rex au herodes
nuntiat eos conflictu ꝑpetuo. euocauit ge ire chiuitate iudeor. ꝑti
cipes. Quib: adiuenientib: tumultu omnia conturbat. ipse ũ i loco
reumbebat. eos primo altitudine fiare ũ potare. E numeru hac q̃
psumptione pdatores. umeri
ac templi memoriabat. quo magnis sumptib: & structa. & ornam
ac templi memoriabat. quo magnis sumptib: & structa. quas
p annos. cxxv. nullis ãtiquoꝝ regũ in usse & structe. neq;
p sapia eor. fe au ad honores diuinos ac illud templi dignos
mirantes omnes. & p ei morte gratã & iocundã sui memoriam
relinqre. & illos iuuenes ñ cõmisse. Hac ꝑ murias ingressus
Cerũ pumpas. sacra ad suas primere munias. ne aũ necessar
se examinare uellent. se hoiem cõfessum & firmabat. Et illi
q̃ assidebant umeris ei indolentiae. ne cone eos forte esse exaspe
ultione. abisse. & inferre ree. humilit̃ respondere dicunt. nos
ee. ex templi illud exquisse. neq; illa commisse. multa de debere.
Herodes & acta eccl quoꝝ mos fuit ee exercere. multa ab pontifi
fice sacerdocio remouere. uelut esse. causa sedentes. & altaro
& primore ad ara immolare soliti. Mathie au ponti
fice tempi. puer ee debere. ee esse pontifex. annos ner sine
cione. qui ubi
Causa ũ eius fuerat. Ma
dus somniis. furgens affligo. nore q̃ i sollempne lucebat diem.
& sacrum sacrificium. ipse. sommis omnino mulieri se fuisse
pmixtũ. Ppterea sacerdocio seruo i pontifice. Josephi filium fili
mat. & fili. ante pontifice sacerdocio sancte. De eiusde
genus herodes pontificatu remouerat. alterum ũ mathia q̃ dix
dicimus. & aliis. ee ex sociis numoꝝ regni. eccli
ne. ee. ordinem
7

Herodes porro amator mortis. p diei urgebat. do supplicia comm
sceleris. sepe ferre. Igne q̃pe lenti ei uerat. ñ carnifex & flagia
cione infligi
Videras. qui alii ei ex plebibus simp
rari sacrary. mitij rabidi mentis. furebi. malebat impedire q̃ iuuare
structura. & mirari silentio. calenda pure. febrau. Dolorib: qq; ei
saussimus cruciabat. & humor liquid. ac turbi erga pedes ei
animadoꝝ obturabat. Similis illi & circa pubi erat affectio.
& putridus & putredine corrupta. uermib: scatebant. Spe qq; i
rabilis. medico erigebat. qui cum fatu obscura diuitias. Feco
ris. & habere creberrima respiratione. anxie. & pruriebatur
oscitantes. uim maxiã opabat. Hec q̃ oia cumulabant furia
dece. Ordebat & ab his qui
bat penetrare illaeq; obumperare ei. & multa crudelit̃ gesta. He
mon q̃ nudus super palacij ntiabat. si forte posset contra uoloꝝ
dij. indoctus. Quidam q̃ adiuuatus. postulabat ut fac
rare aliq; ꝑ posse. adsalire ei ꝑcure. & ripam iordanis flumi
ass calidis. quos ẽ area. calliroen. ore nocuq; fouebat. Hec aq
calide sup alia commoda. q̃ habebãt. erã potabiles. erant. p ge

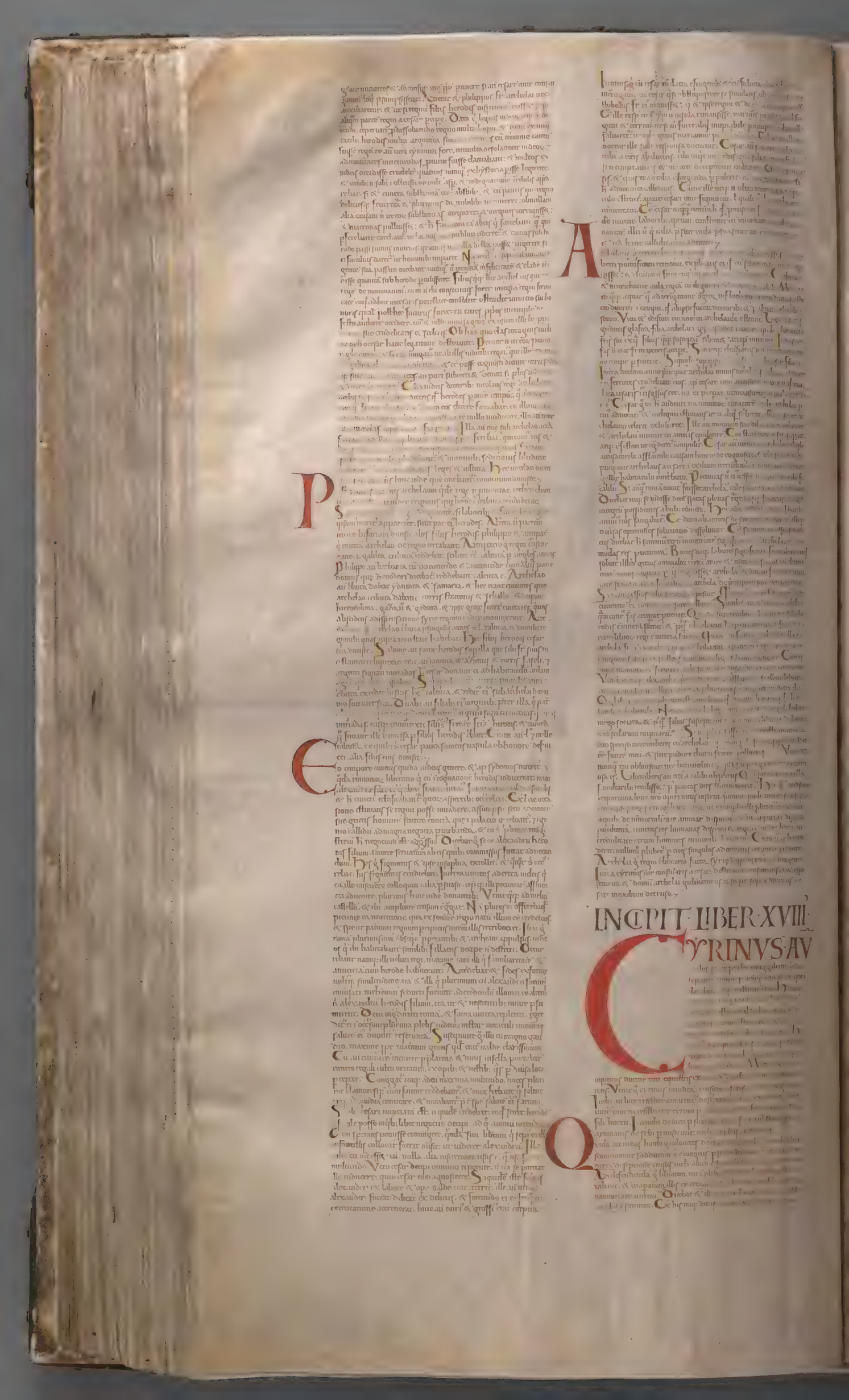

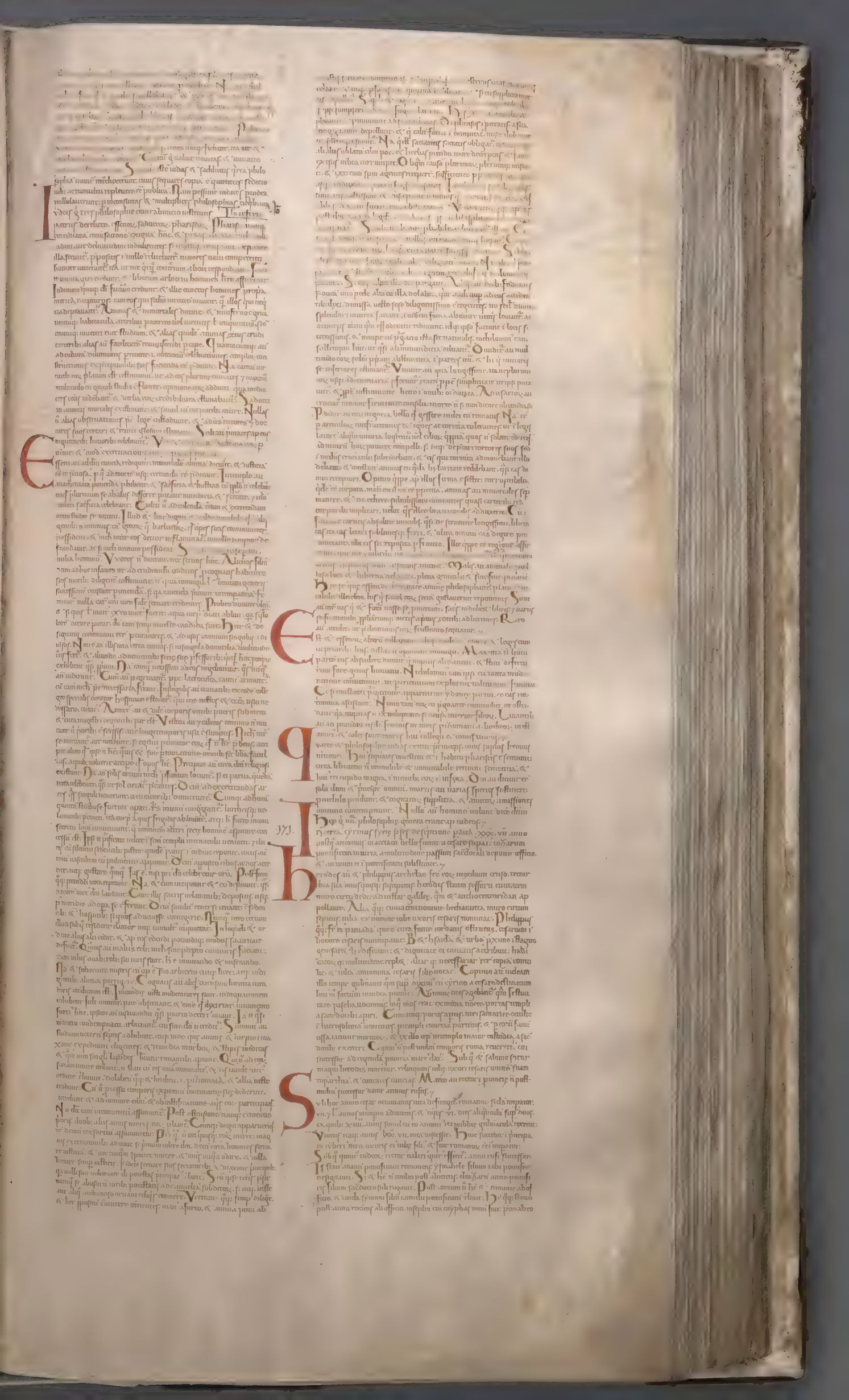

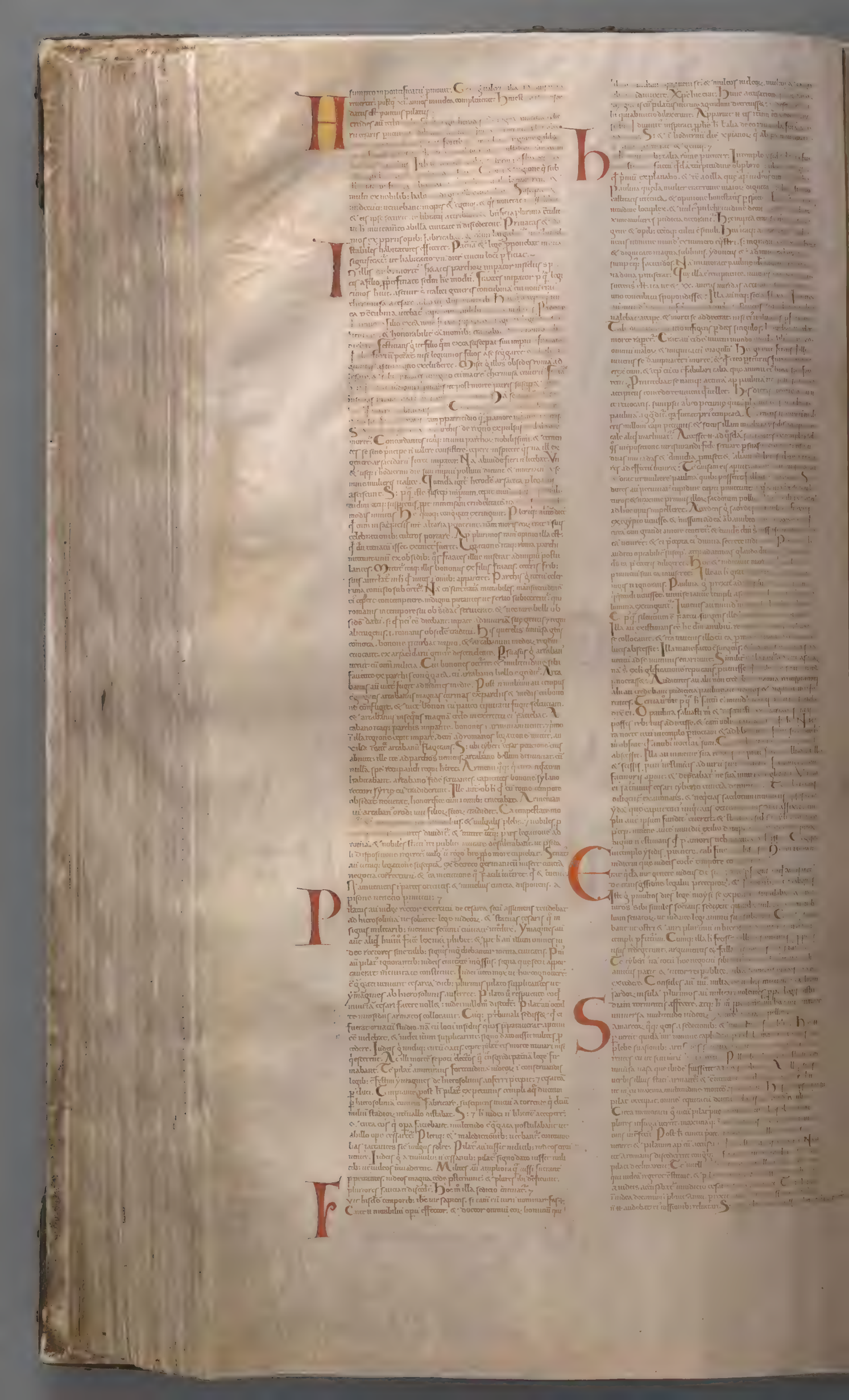

Uitellius aũ uenies iudeã ascendit hierosolymã. & erat ẽ festũ
tas que pascha uocabãt. Uitellius aũ magnificas accommodas ec
clesiolo nam & tenalia rerũ pcta templi. & multa plurimus circum
eos liberalis apparuit. & stola pontificũ & uniũsuiscui cultu templo
habere pmisit. & sub pontificum potestate seruari sedẽ nupte. an
tiquum. Na. ang uitellius hi effluxisse: rancoma seruabãt. Rex
a hierosolymos hoc nomine cognebãt. Vcaũ ibi seruas
Priori erupi pontifex hyrcan in loco templi ubi eo cadmaculu
& ibi inque dopebãt. & stola pontificale seci huic. &
ctor eius erat cogendo & soli ni licebat indicere studio cum plum ut
lare. Cecerit quidoncumcare uitellius ad eum. & uocabat
ante tiandum ipse & filii. & eos filium uidelicet uenire & seruã
bant. Postea aũ magni herodes suscepi regni. illud ad uitellium
portanto loco & ethnarchã fecit. opulenti & fami illuo ostruxit
omnia & uocauit nomine antonii & ei ecc annexi appellauit. Sed tan
& sic ea ibi repperet. sic precipit ibi absentari. existimans ob hi
uich redeciosum appio contra se mouit. Similis & archela fil
ei ipsum cum ethnarcha seruauit. Oui archelas a cesare r exilu
misso a romanis seruabat stola pontificis in turri antonia sub si
gillo iudeis & iudee de roma existis fuisset: sub 7 cetera orn
menta templi seruabant. & prius sollemnes manu ad usu
pontifici a romano iudice tradebantur. Transacta festiuitas
pontifici reddebat. Uitellius aũ ipe ut eo deum stola
illam pontificii potestas concessit: neq; p missa iudeis ep. ac
q; sofilacio peccet. Hoc beneficiũ uitellii iudeis celebrem pontifi
cem sephi cognomẽ cyphan sacerdotali honore officio. aũ roma
chan filiũ anno ẽ pontificatũ subrogauit. Que cum ordinasset
i hierosolymis consistum antiochiã regredit.

Iste & cyberius cesar literas ad uitellium uberi ut ac amicicia cum
arcabano rege parthoz. efficeret. Cumebat ut cyberi cognomentum
suasisset. ne forte amplius acceperã fiducia p gerendi. & ademta
dauit uitellio ut in anno ai eo perficeret. nisi filios suos obsides p
beret. Hec cyberio adurellium scribebat. uitellius stamper mumenb
dedit & regi cyberio. & regi labano. & ut bellum sine ulla dilatio
pugnarent. Ille aũ apingi se quide abstinare. uera gauso scydas
cessos ac causam apierat. portas captas in arcabani regionẽ. eius
mittant. acq; ea de castris. uacua. & omnia ea pacibus hostib.
mplee & diabi. Na pinatus passim ubiq; pinauit. & turbis
& lucru cumulo explent. filius aũ ipius arcabani in pugna pauci
cũ unuso occidit. Na multo miserabes ibi defecte pueriorum.
Ipsum aũ arcabani uitelli corripuit. amici eius & e sanguinei
pene pmerat. Sed ei arcabani dolo se circumuentum i reneciabili
te agnouisse. cum plurimo odio q ei insidias parabant. pauci
fidelib. ad iuniores sacra pax absessit. atq; ea se insidias
cripuit. Postea in magna manu congregatis cum equitatu rebel bi
nigna conside & suptant eos sui euabãt occidit. Hoc nouo
ribori iussit uitellio ut ei arcabano amicicia
arcabani libant amplectat. Dei uenerat
arcabani & uitellius inde pacti fedor collocuit. immedio pontes
uimis & mec occurrentes. & pauor secum utq; adueniẽt. & sub
munimento fuerant. Ibi p de pace loquit. herodes ethnarcha
ad iuuenis herodis uxoris pparauit. cubiculum. & celebrem pompa
exornans. Ea ei uitellius hac obside cyberio
eius filiũ suum
uti & munera magna & multa exhibuit. ut ipse & q inde homin
uenire. mdeu dicto hominu. Liberu. magnanimitate uti cubitos. &
que corpori utilitatis q q; uocabãt. His pacti uitellius ad
antiochia. arcabanũ aũ ro habitum a reuertit. He
rethnarcha uolens semez ipsum ei cari nuncio commendare. ut
p huiusmi de stinas porrigeret. unguib: in amantes cyberio pace
p tram. & abside dacos. postremo cuncta denuncias. q facta eiũ
mel penes ipe metuens. Postea aũ uitellio de reb: gestis
cyberio certiorem ei epis. respondit ei ecesare q sine ipso ea aũ
tuerta cognouerit. herode omnia mando attri. ei uitellius sup
q ipse uaui erat indignando ebacẽ ri eam animu sui apuse
ri uniuntice seruabat donec cyberio mori ato & gaio iuuenis
principatum sedet exercere.

Eo tempi philippus fri huius herodis mortẽ xxti. annoru
parte cyberio. Ir q philippus p xxxii. annos rexit. adtaxi
sub suo uro possidet uicomitatus & gaulanitidis regionem.
ad h & nanateos. unitis aũ gentis suis regimine quo gubernabat
fuit. ai modestie & manifice cuncta quib: inpabat. nullas
oppssiones alugit: faciens. Comi facto aũ ei cum subiectis calu
ciat. Procedebat cum pauci uestis sibiq; gratissimis. Eamisq; usi
tidicta pferebat. Transire occurrentib: egrisq; uel adabat. & eos
pissionem alicui alumplus uidisse. Dominos
uocabat iuste parti aduicos exhibuit. nusle parci punitus erat.
Hic q calis mori & in uilada. & iuxta magni exequias ad munu
rum defert. q absque fuerat sepulti. Ethnarcha aũ ei cyberi assumens. sicle uitellium re
liquerat. filium cui pestarum ipius regnum. cupiat. functionẽ
aute thuraria. quę colligebant. Propter a casto rethnarcha seruari.
si qq; temporibi. aut regem arethe. pecat. & herode ordinari.
simulato magna ei gen. pe humidi causa. Herodes ethn
cha moreno philippo fre suo uxore ei que filia eius arethe regis
& accepi comitaq. & ei ea in paruit eam aduerso. Sed uxore
a cesare euocat ei. transiens in domu fris su ingressus. d
& alio nomine philippi uocabat suscepe ẽ. Fr ei clemes. si ei ex
una matre pgenit. Cuq; ibi hospitat aut. uidet uxore fris
sua nomine herodiade. amore ei capt. est. Hec aũ herodis filia
erat. aristobuli. que pat herodes ai fre alexandro ne uenerat. & erat so
ror agrippe. Audet q herodes rethnarcha ei uxore fris sui de nup
tiis loqui. & adsponsa ei nuptie. Ille pactam. atq; accepta
re uxore fris sui adhuc uiuentes. Illa ũ suscipiente sermone ei pac
ta ut se confirmante. ut eam de roma ducere repudiata sua arethe regi
illa suscepere ei ciuguin. Herodes aũ cum uenisset fuisset. pagatis
nibus ipt que fuerat cuncta. uxor ei filia arethe ei cum rebus acquisiti
q ipse ei. herodiade uxore fris tradidisse. & q pacta ut se faceret
fecit. dissimulanter se oia facturo rogauit. uenit ut ad pmanere me
macherunta. ubi finos erant duarum regionu arethe & herodis.
uchi ei de hinc q autumo concepit apinem. Hoc herodes libere au
dissimulante uxoris. putans eam uerbi hui. fore q ai herodiade
nuciauerat. Illa ũ pmisse uenies ad patre & q suum aduenti nuncu
arent. Suscepe aũ aduentu: patris & obuiam uenientib: suscepe au
bitã. atq; abillis ductoribi. ad alios. & abillis & ad eos dismissa
ei fumina celeriter ad patre produce. & ea apud q herodes se occlusa
alia suscepisse uxore. Ille ũ de hac minuerat. sumpsit uxorẽ. atq;

ibiterop: regi scit arecha & herode excercitu cui
equitatu bello effugere. ni quide ipse regib: p eis
duxit parte dismissis. Pugna cep: facta. excercit herodis fu
dit orione pfugarum qui de philipi rethnarcha ipi auxiliario
causa. ad herode uenerant. Herodes aũ h facta rescripsit cyberio
& cui magistratus & archas talia dimisse: scripsit. uellius
bello cum uenire. uel uenisset. & auctumn. aut uinter ad
cercet morcau caput auferret.

Quibidã aũ sapientib: iudeor. indebitũ ido exercitum herodis im
pisse. & inter sanctas iuste diuina indignatio uindicta fec. puni
huius q uocabat bagnesta. He agrippam herodes occidi
dit pperebat. indeq; turrim. optum dare. iustitia col
dit. & placatis pcatis. & placatum mente coire. Ce
baptismi acceptabile fore: si ni solum ad ablutionẽ
ut & ad sanctificationẽ corporis & q. adiuncta. animo pur
dem. animitq; parte. uerecundi uelut siquacilli 7
alterius fedas. Cum ceteris aliud ostendit. a
uidentib: pbi. & uidentes. uerecundi. fere. herodes ne
facto. & sic. a suo regno discedo ec. uidebã
pceptis ei ac mentes parata ei pleb: is monitib: obedire. Mol

[illegible] fieret. putare homine ne

[illegible] grere. Na & ipsum reda

[illegible] ne uxoris fris adhuc uiuenti. Ex

[illegible] castellum machereunta. addu

[illegible] usque. Quib: audacis uitellii p suasus

[illegible] ipe ut exercitum. iure ait ei

[illegible] adi hierosolymã. & do hostias summo

[illegible] Ne

[illegible] uitellii. fauorabile. & decere. ab omni mutatudine iudeos. excepi. est
bia. Paqui dies festus. ionadiam non. sonte. mouit. officio. quod

[illegible] Q

[illegible] ille itẽq; inquib:

[illegible] ni. & ne anime mutatudine contẽq; ait

[illegible] spellerer. Mouer ãq: & uitellius cuncta

[illegible] xebat: eos bellum ni uocare ni aut

[illegible] que potestas ire publius collata erat. Orabat & d
ire sus ex augurio antea cognouisse. Na ai ad eu uitellius inu
belli misisse: fere. mlitab: uitellius respondisse. Impossibile est
pra ire ad nabas ruarum gerere aduersus. Nam cum unus o
bis incipib: mori curus est: Ille q bellum inpuare. & ill
panus ppostea amministrare. Ille adsuse qui filium pari
Q[illegible] parcum est cuncus Vitelli inter antiochia repe

[illegible] sidi. instabilis qui pare herodes ai fre alexa
[illegible] & ille adiuisas forme puellarum. & ille am
[illegible] magna iniquitate inuitat
herodes amicũ cyberi uocari ei cum
[illegible] diuitiarũ cum diuso filio cyberii equestri
[illegible] sepi morabat. uocat
[illegible] existis. & ad donandu uade munifice. ni
[illegible] alobac altendere. cumen
[illegible] mare. pmi arberi fere. ap opi
[illegible] & ille. quide eas dant uice
[illegible] nogabare. dia. indiuisi numeribi. ex peridebat. & ubi
[illegible] Sarti dabat. spanis se p eos. auxilia. alusu porcelli
[illegible] He agre in semez ipsum ex iubens. mbrau dom
penuria ecclesiis. puenit. Accusse illi & alia causa. un ro
nar plubente. Contigere ut filium cyberii cesari mori. Quo mor
tuo. cyberi. phibuit uinos cuncos filii sui & familiares ani facie
sua. accedere. ne illis. uisi recordatione filii facta. dolor ei lucru
moueret. O bini causam agrippa. maiquido mutatu pcrete.
uidens se miserabiliter uiuere. inquas uinis. laudatos suas amissas:
& nullus illi adire ec unde posse. aliqs ipsius hre. cum mutatas
pcunias. mutuo accepisse: a quib: cum ingrere ne debrai solue
re: deficiens confusione. & no hrec. uti redderet. q mutuo acce
pat. discessit. ipsandia tarre. que i malachoe. fumat. libraba
& nolebat. ex posti p anxietate oculis. Q[illegible] aũ ixeor ei
aquouisse: capit cumulo: modus laborare. ut ei amarte
& Tuciue. ũ similiter ut ad soror herodiadis. sororem
herodes rethnarcha uxore accepat. & mutuam. illi inquib:
agrippa ee constitute. & qualiter se moro uellet dampnare. &
oportere illi fri auxilium ferre. Ille ũ euocauit agrippa. ba
bitaculi. illi in tyberiada. ẽ struine. & absignadi eros p singulos
dies aduersi eius dari papuit. Hec aũ hamodema. ũ multo
tempi pseuerat. haec. & ipsa. que adhuc sufficientia. in sufficia
Na ei aliq aue ei cyro p unu hoc herodes. ex pbrare agrippe.
ille impatiens ex ibrationis absessit. atq; inde proce
cii. utrum ẽ salutem. ei. q romen pratia. amicicia habuerat. Is a
flaccus. q obtinebat ee syrie. suspensabat. Cumq; suscepe ee
flacco. apud ei uicer. occubat. Remisit & ibi flaccus. ad illo
bolum frem agrippe. s. mortẽ & simultatem omnium. q festinabat
facium ab amore fris sui reuocare. & ni cessabat. ee ei can
flacco redderet. insum. hanc causa offensionis. mouens
Damascum ei sydonis. proinde. ceram ee celebrare. Cumq; ini
ros flaccus adsistere. ille cognoscentes. q agrippa. ap eum
plurimu ualeret. rogabant ei. ut ee. pacis. fautor. existeret. ar
gentum ei plurimu promittentes. Agrippa ai omnia fiducie gere
bat. & damascenos. forte auxiliu. Ne hebolus aut se. q agrippe
ei cum in latrice. que facta fuerat. pmissio pecuniã. causam ee. q
le ad flaccu. Q[illegible] cum ille audisset. causa. ex amussis. ait. q ei
repulit agrippa. Ille aũ ecterus penuria. arguisse q ab ptholoma
dam pgre. atq; ibi negotiatus. rei familiaris strice. consilium capi
t. retinam nauigandi. Sed ei ait simplicius. phiberet inopia. marsu
liberũ sui. rogabat. ut ei in tanta inopia. donare. existere. abaliqb
pecuniis mutuando. & marsian quida. suę. magr. libram postulare.
ut ei aliquas pecunias daret. sepanes & fro mediatore. Ille ai acce
dens. admarsia. compulit eu ut daret. agrippe. duo milia nummum
ger. ut ait eu. q & illo statim dedit. Sumpta. etq; pecunia.
agrippa. auth ebona uenit. & reperiens nauẽ in postiti pgebat.

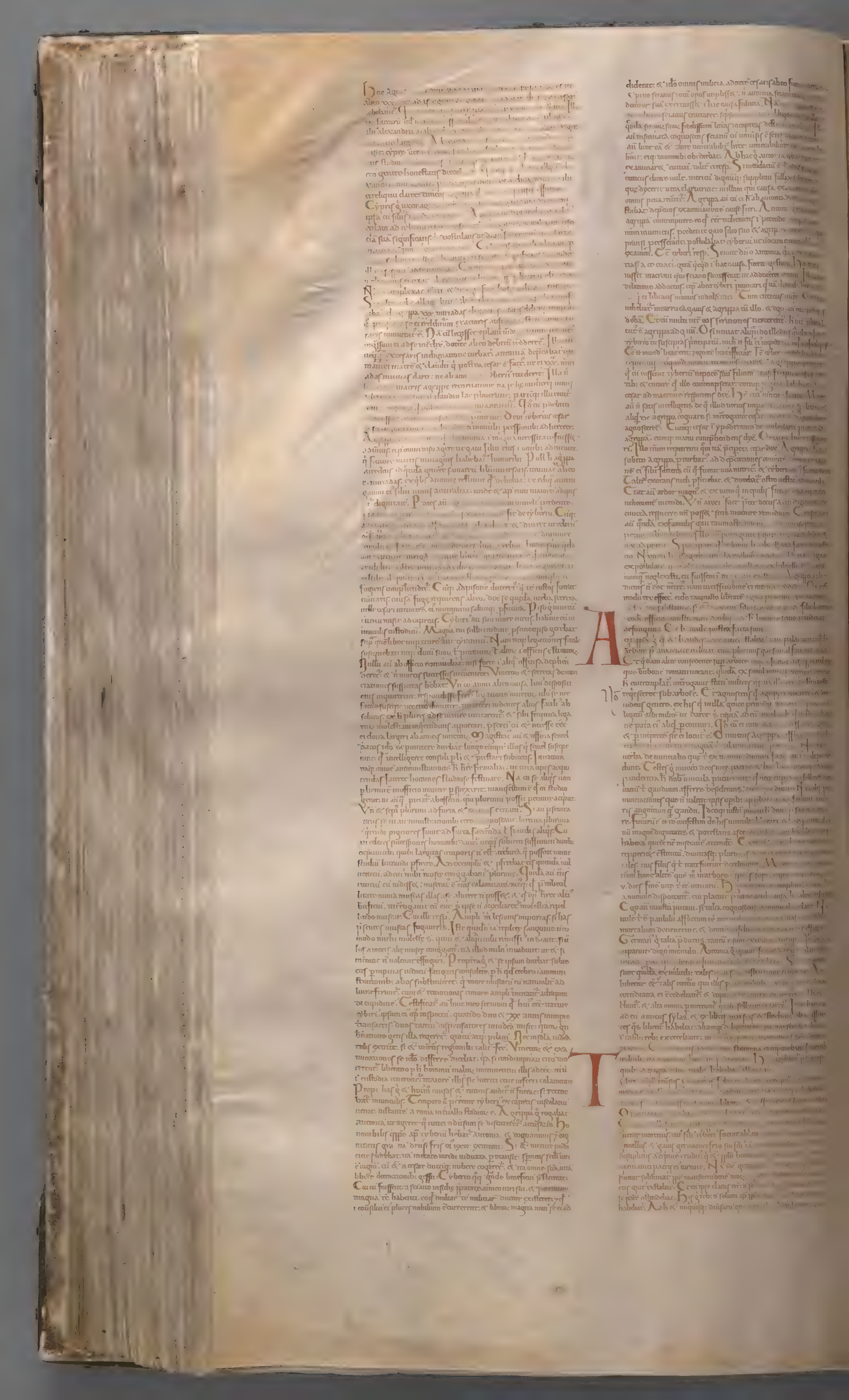

rum reuerterē. Et primū q̄ quidē ...

... Ipsum annuere ... Romanos ... ludo. Vanitā mirabant q̄ ... habuere ... aliquādiu. Fa ...

Omnes q̄ hesterā ... considerantes futura hominū ... bonū ... cernū abdare. & ꝑsentē ... ꝑsentē quā futurē ... plerq; beatissimū hominē q̄ futurū detractū reparantē fortunā. Nā & ... omnia incredibilia putabant. Hoc fuit maxime ... obstitit; Caree q̄ppe ... Agrippe ... reuocato ... q̄q; ... marte ... ad ducendū ... nouissimū. 7

Conradus ... soror Agrippe q̄ ... herodi ... cōmunicā. q̄ ... ducatū & ... ... fratrē ... dignitatē ... ...

174.

INCIPIT LIBER XVIIII

CAIVS AVTE NON

INCIPIT LIBER XX

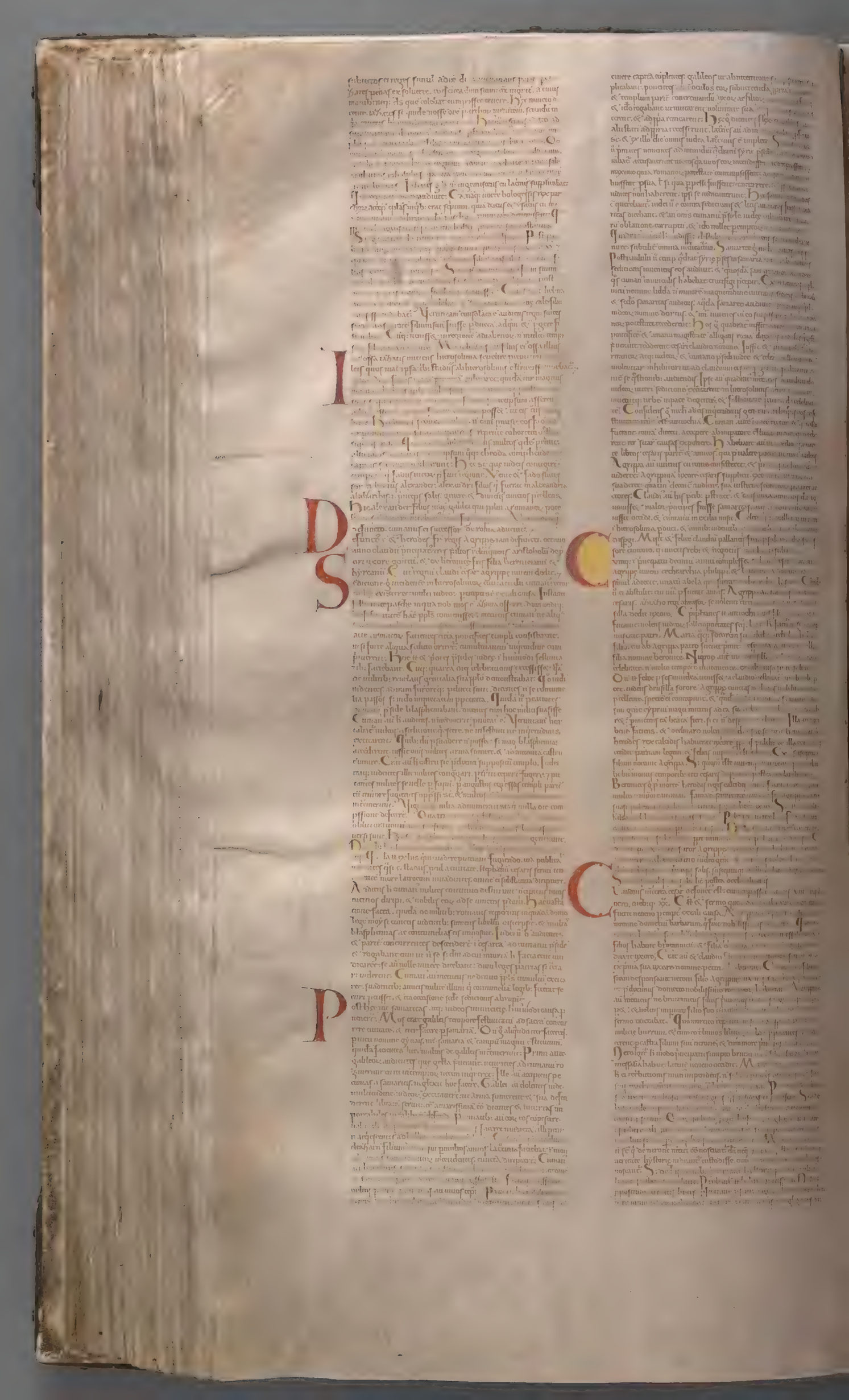

178.

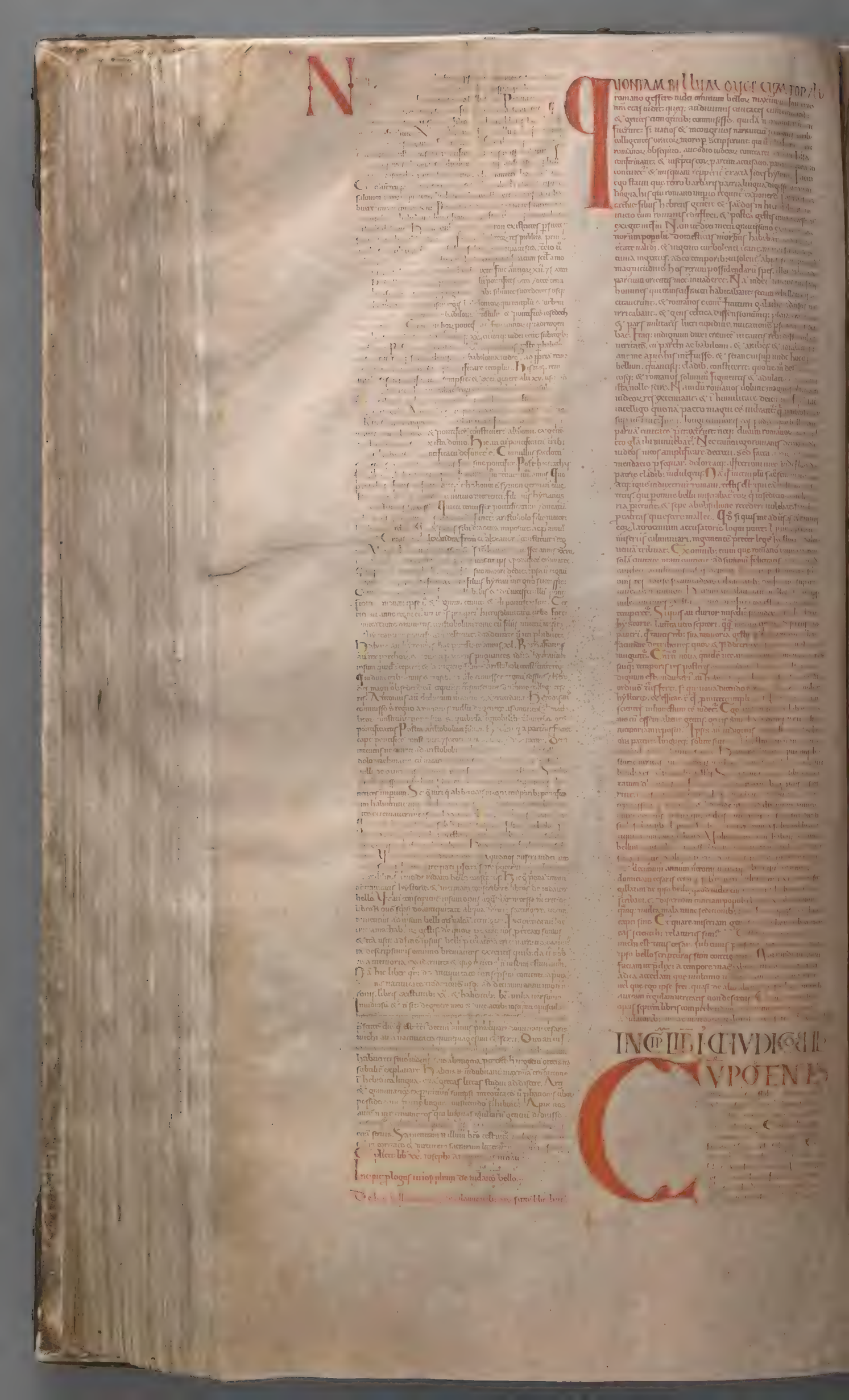

170.

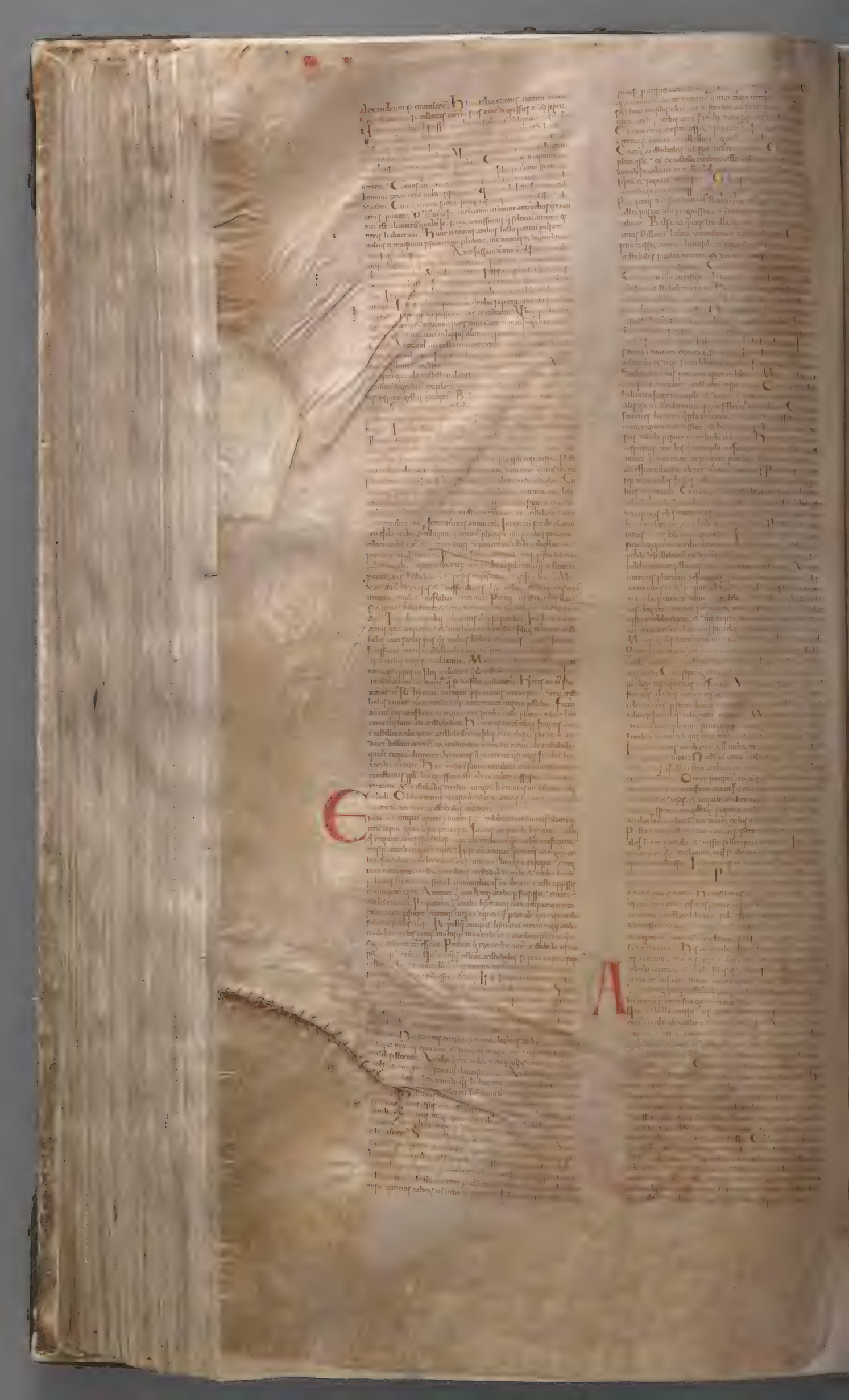

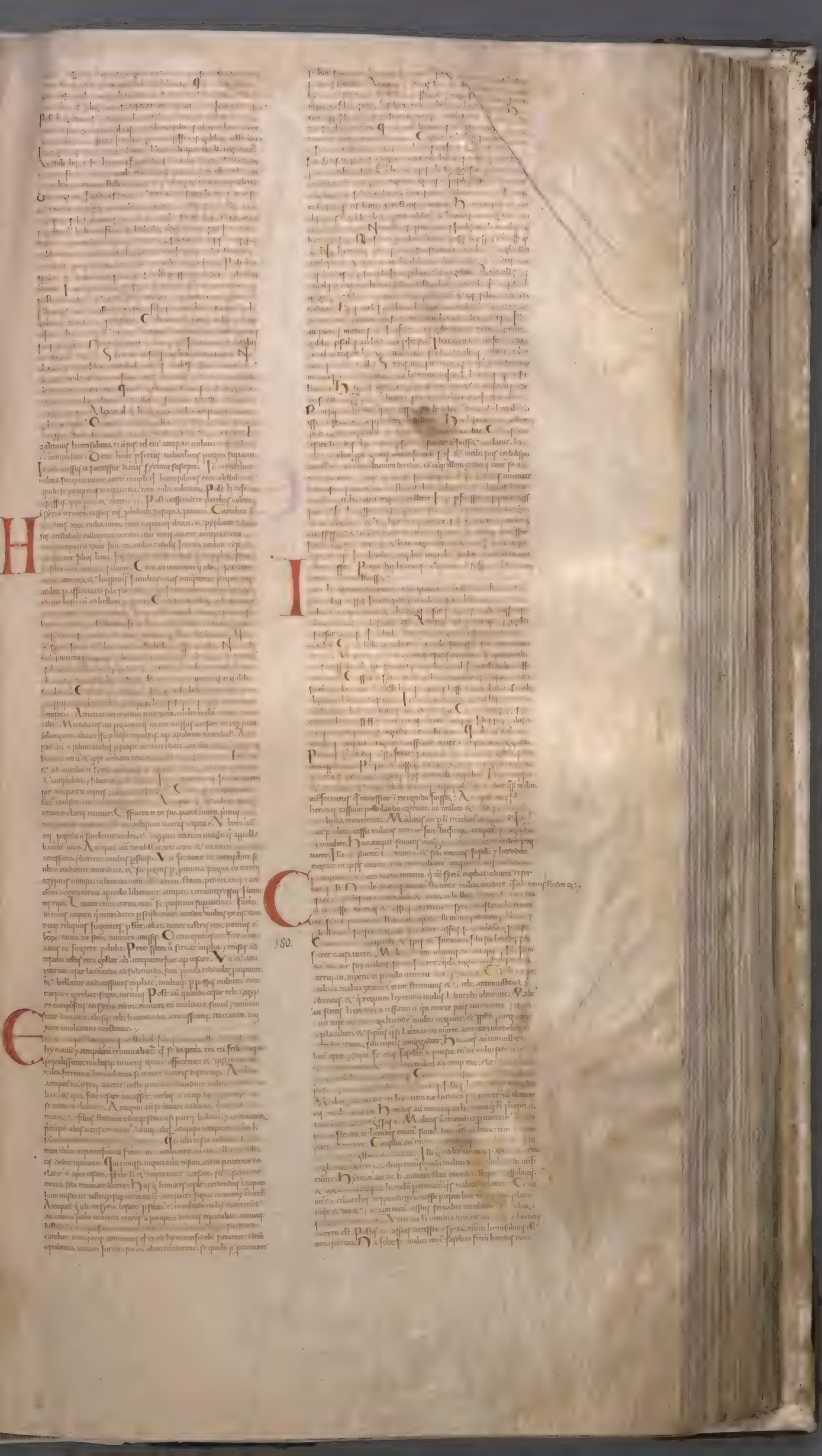

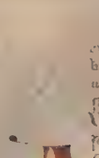

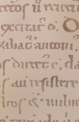

INCIPIT LIBER QVINTVS DE BELLO IVDAICO

TVRBARVM AVTEM

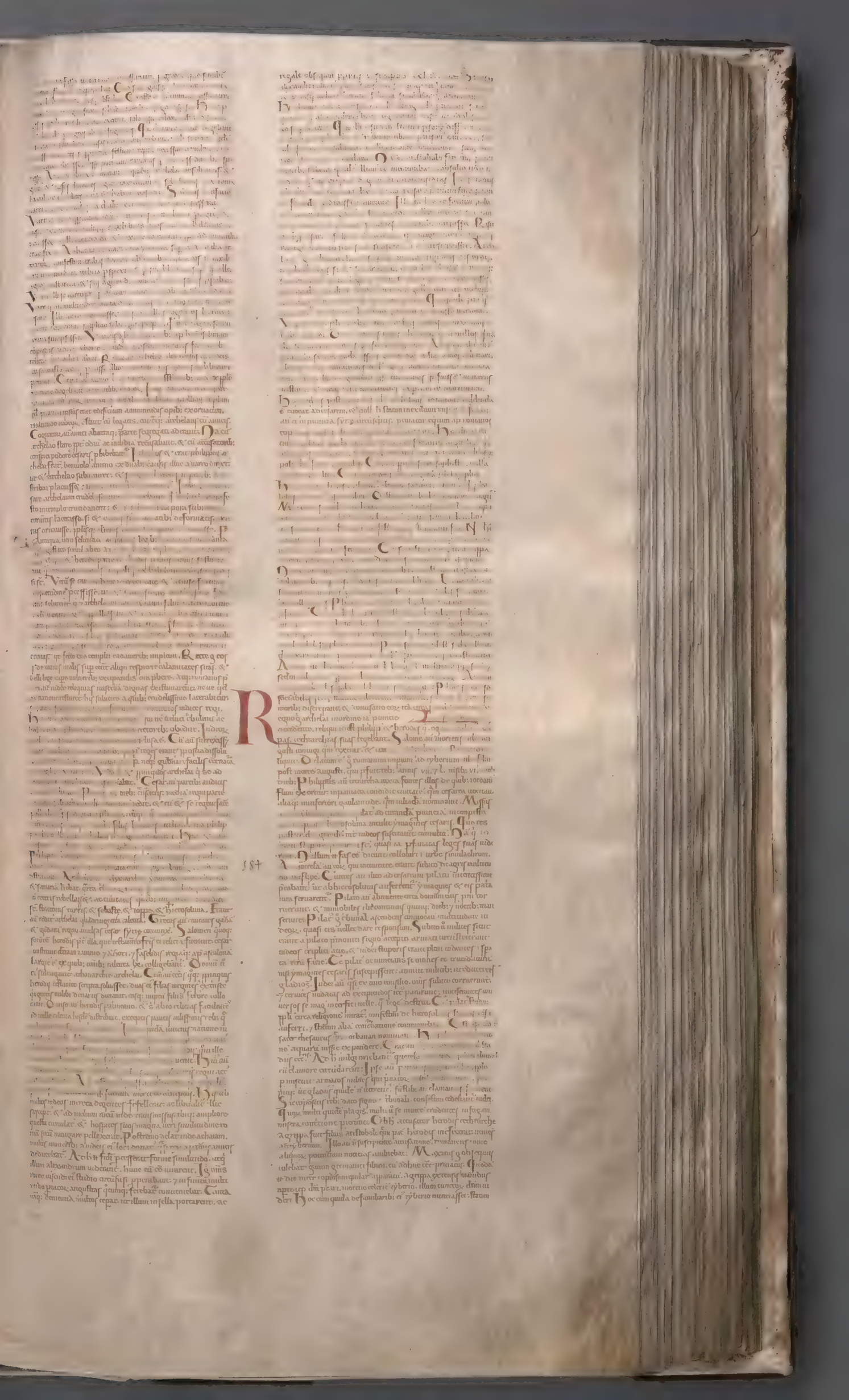

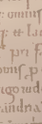

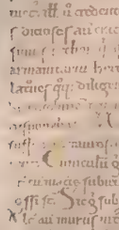

INCIPIT LIBER QUINTUS DE GESTIS IUDAICIS A TEMPORE QUO ANTIOCHUS EPIPHANES REGNARE COEPIT USQUE AD EXCIDIUM HIERUSALEM

VERONEM

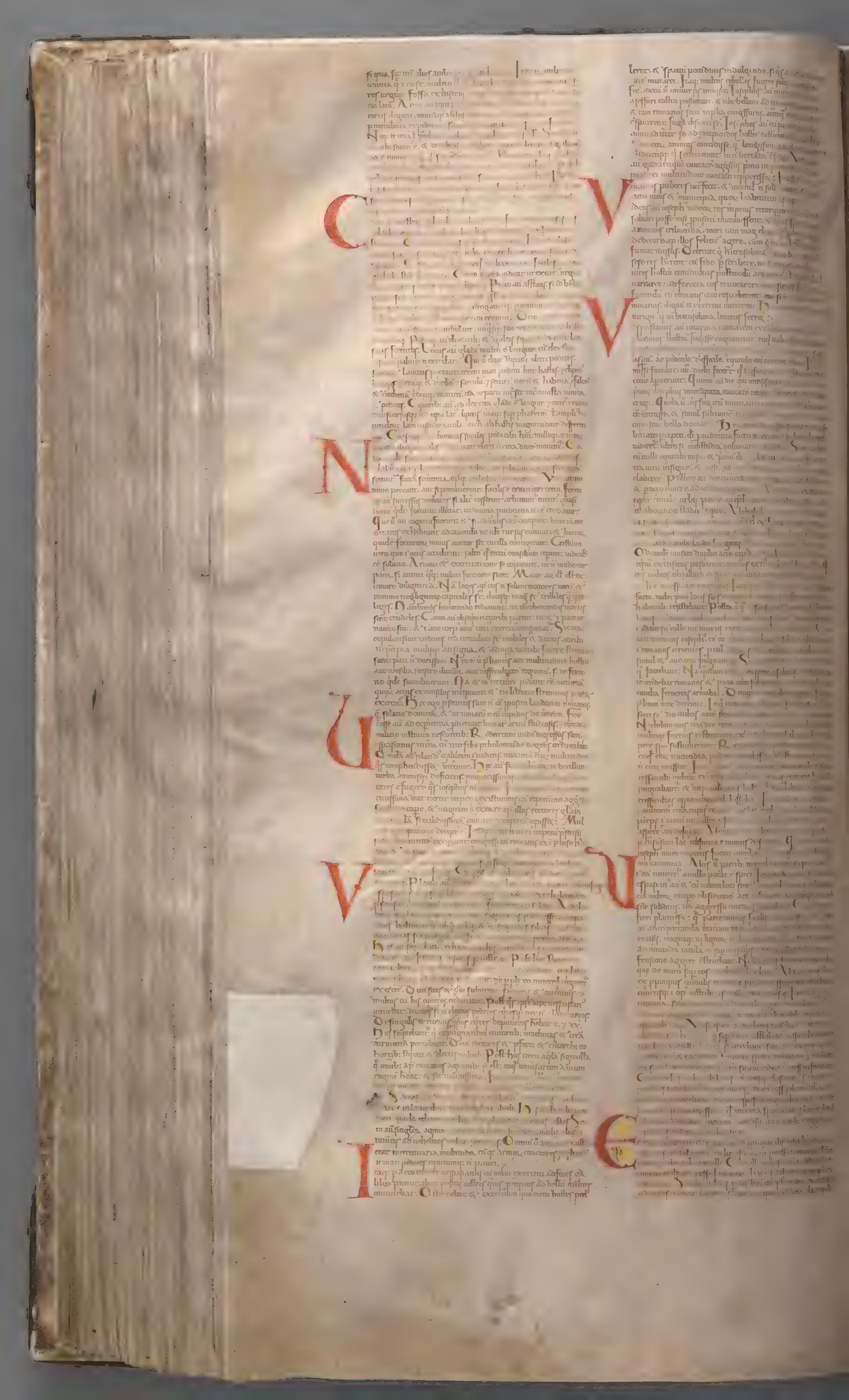

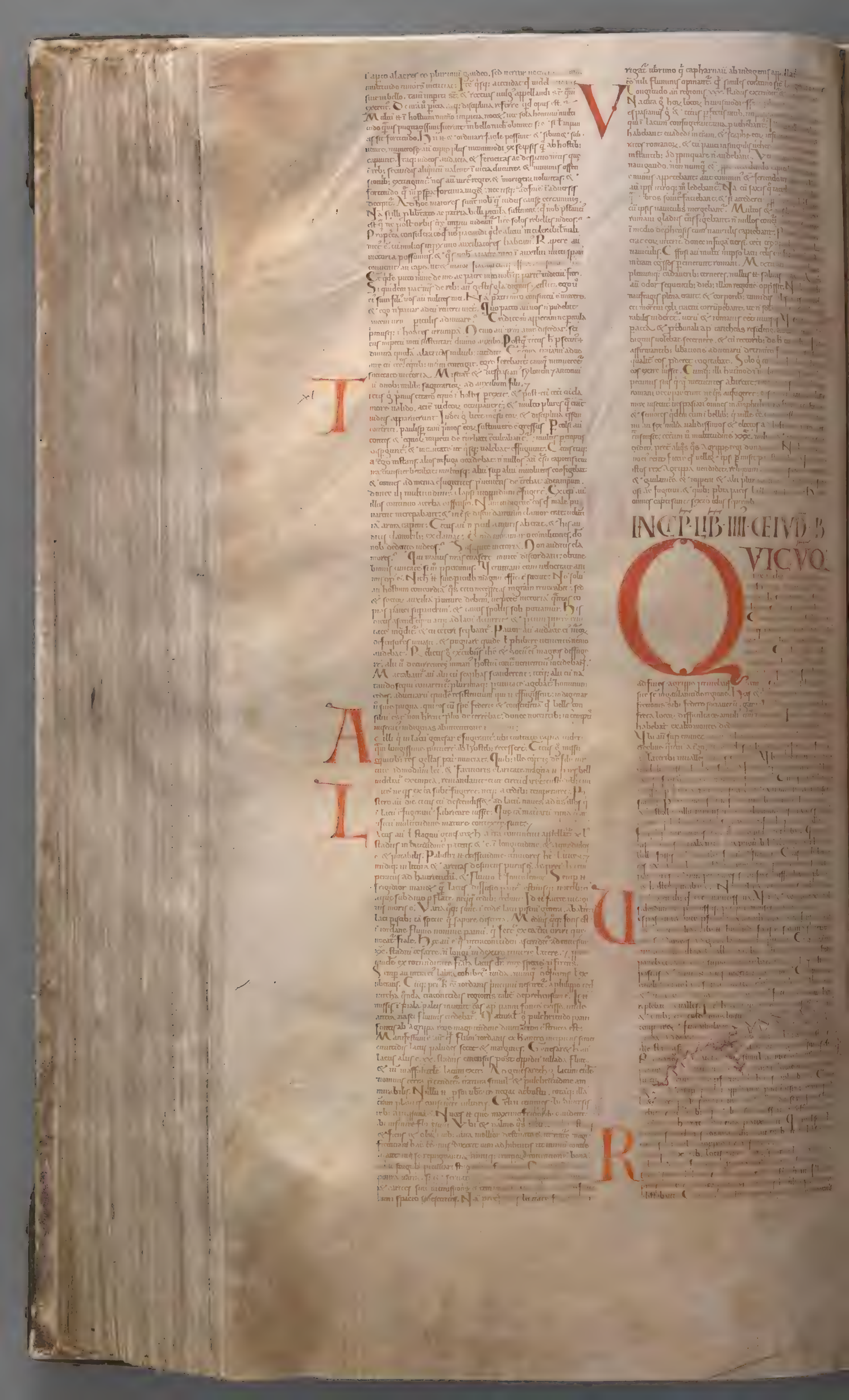

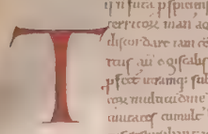

INCIP·LIB·V·CIVD·B

ANNO·QDE

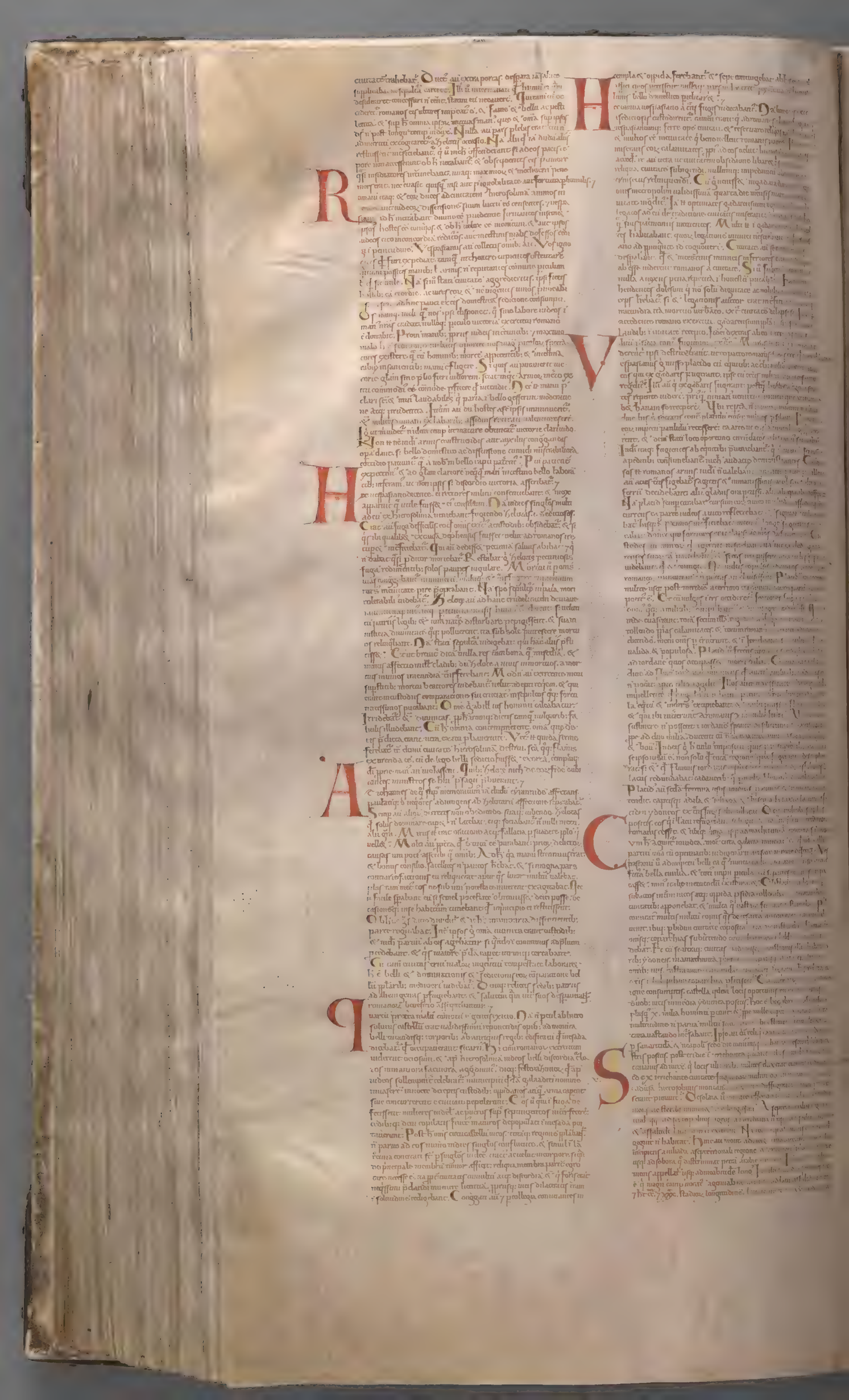

193.

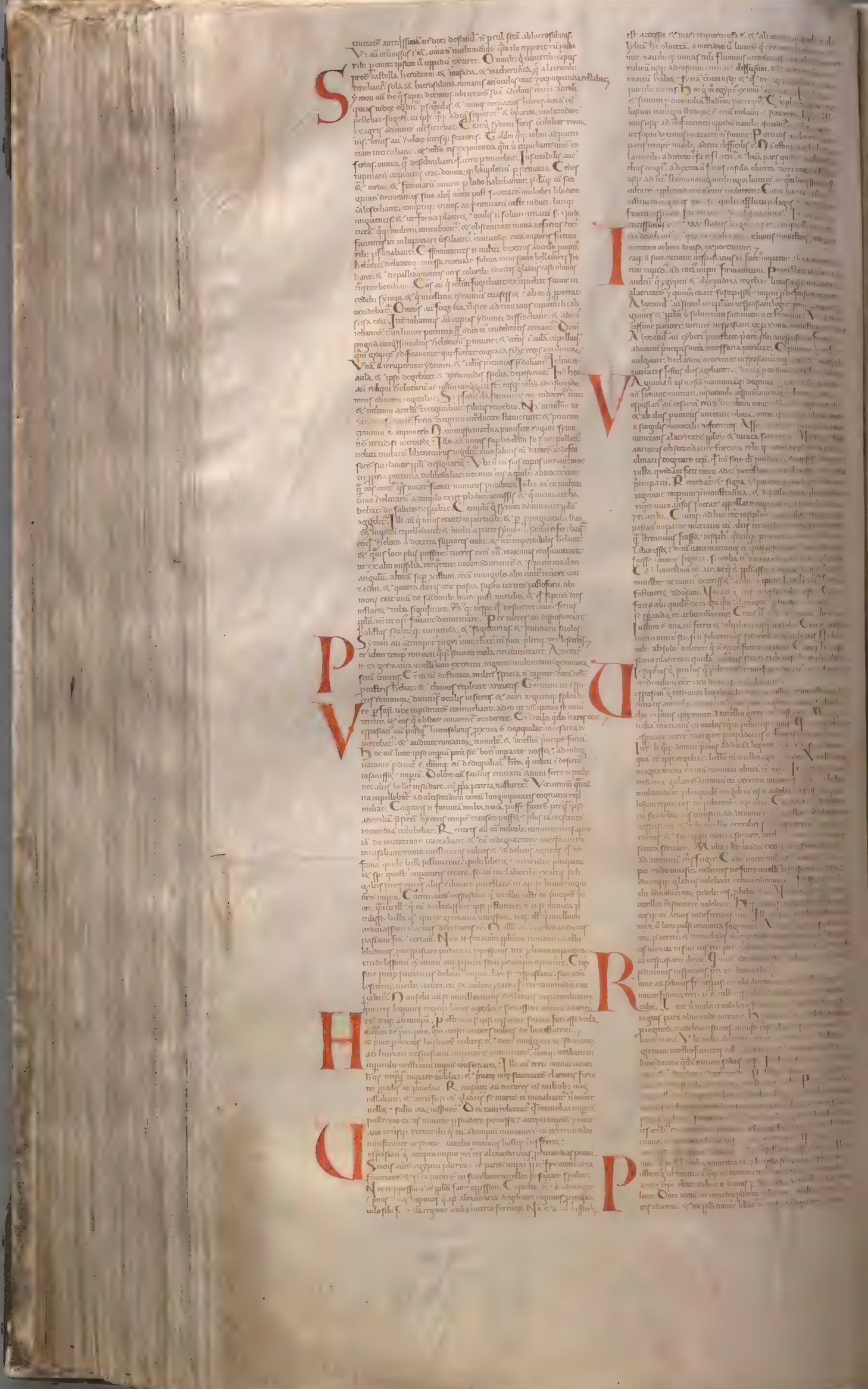

INCIP LIB VI CIVD B

ITVS ERGO

DRTSCHMCTI

105.

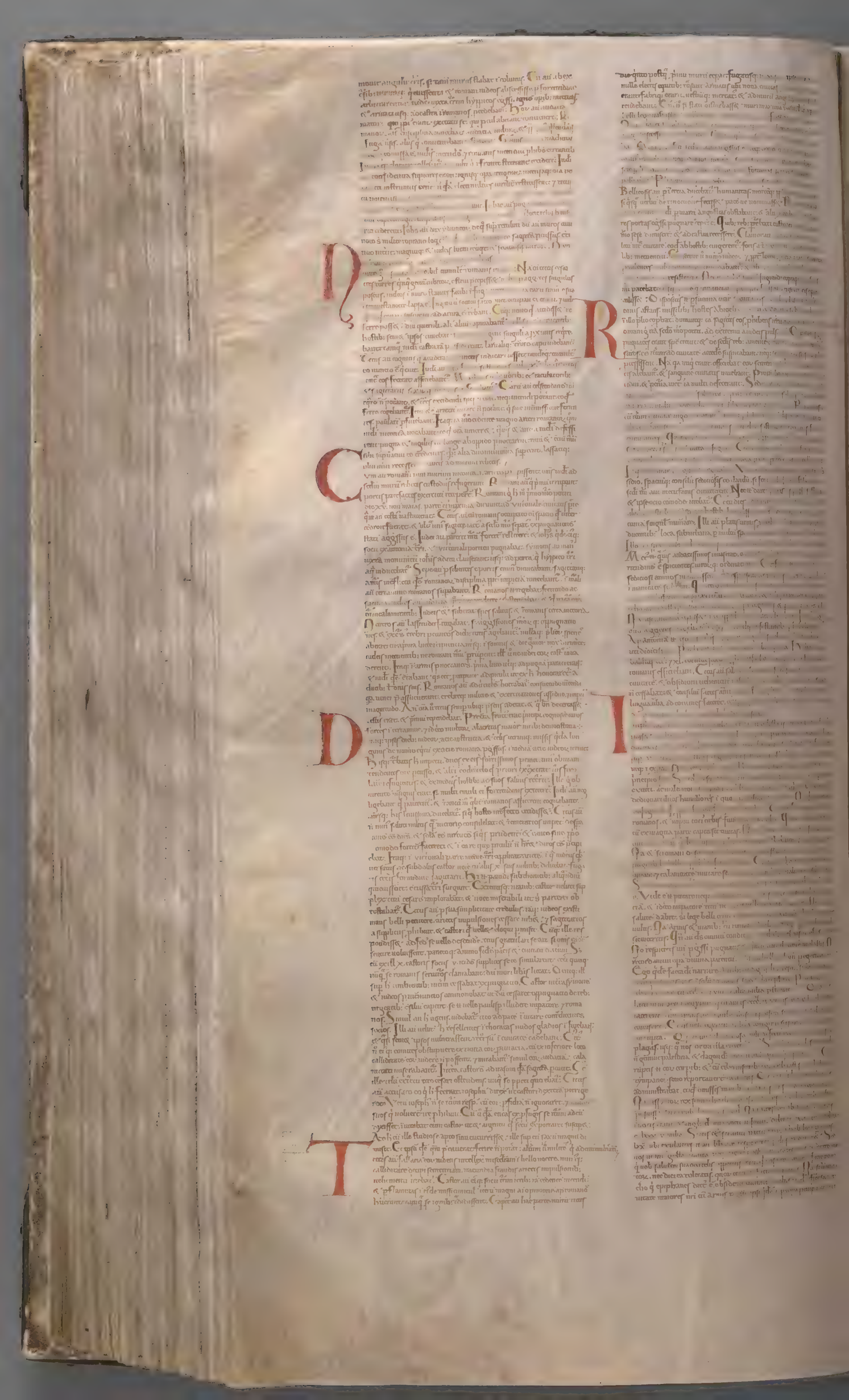

196.

INCIP·LIB·VII·ŒIVD·B

CLADES QDI

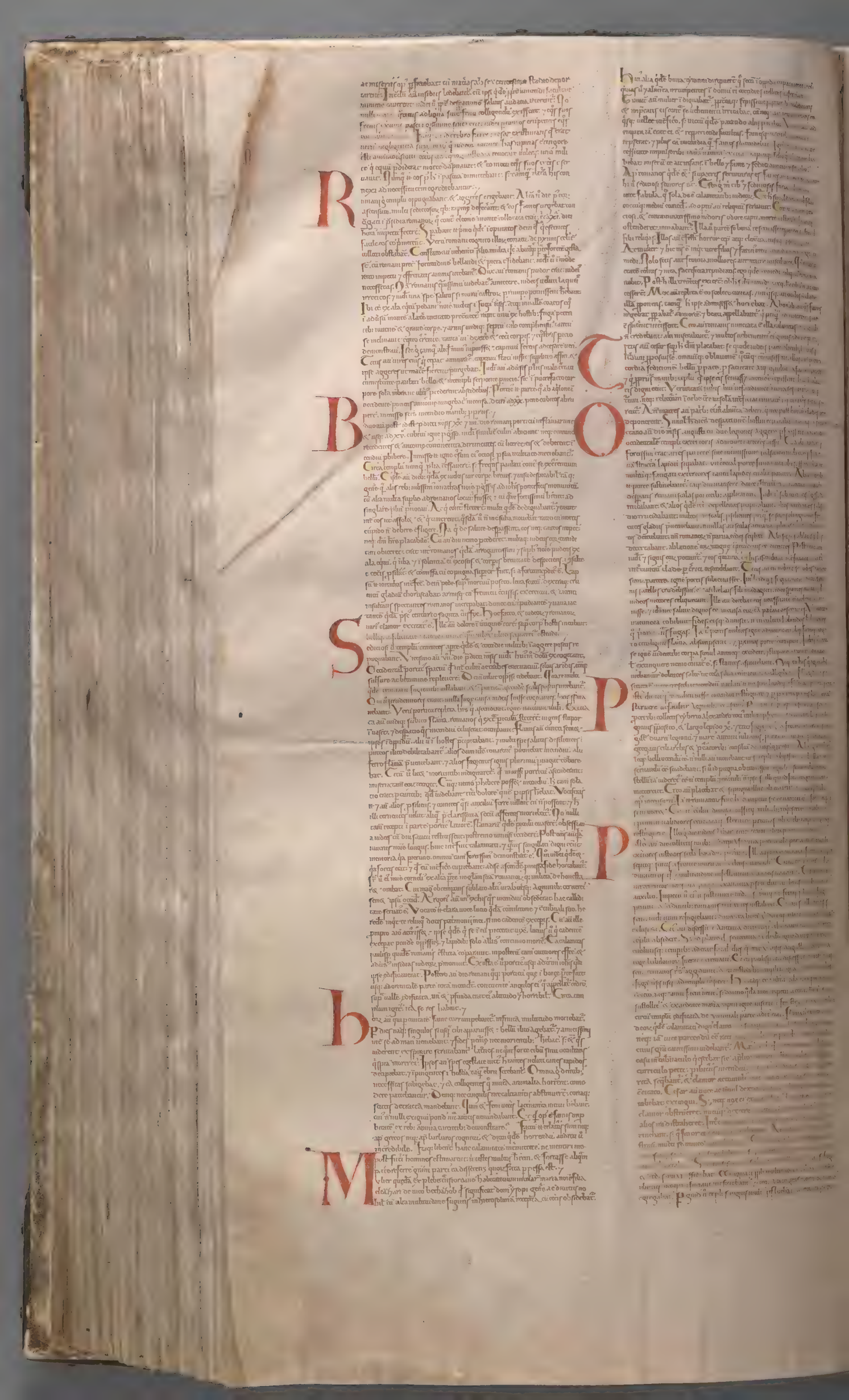

108.

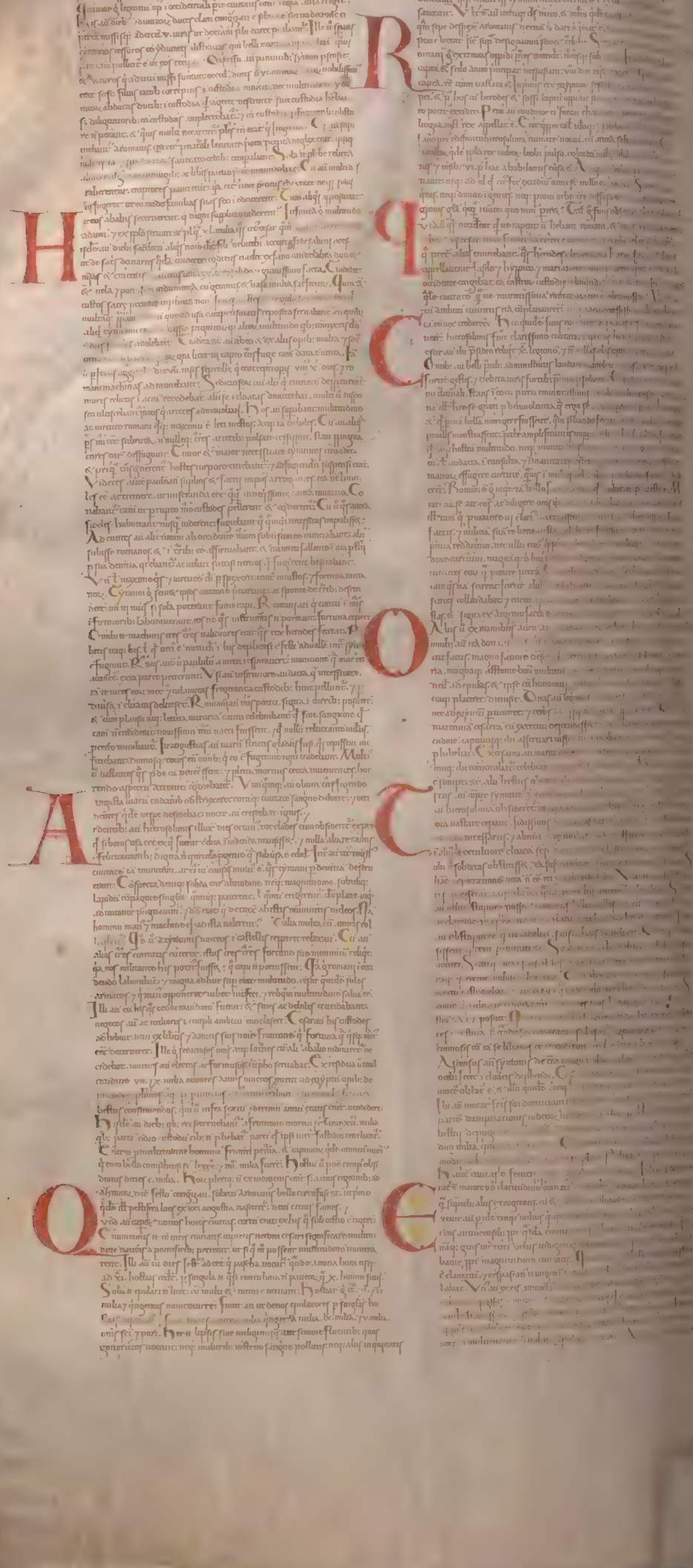

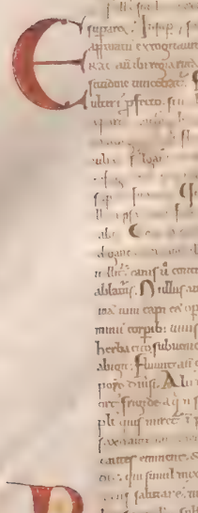

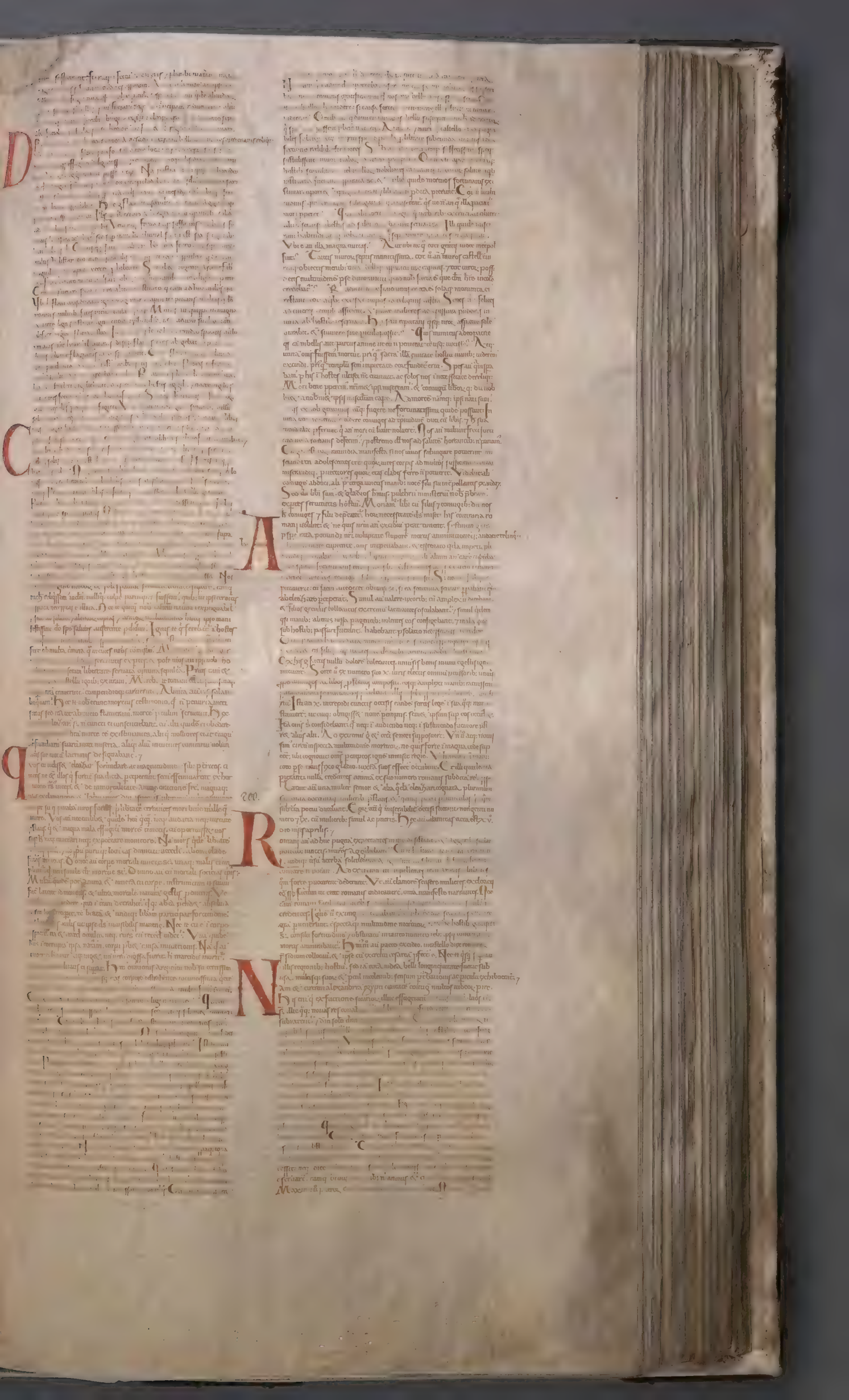

EXPLIC·IOSEPHV·

INXPI NOIE ICIP
EPLA YSIDORI
II YSPALENSIS
EPI AD BRAVLIONE
CESAREE E PM

DOMINO MEO ET FRATRI SERVVS SALVTEM

Braulio Adysidorum.

In primo libro de grammatica & partib. ei. Insedi de ho
rica & dialectica. In secdo de rhetorica. Ter
arithmetica. & quinto de musica. & alt
de medicina. In quinto de legib. & institutis ecclie. & co
In sexto de scripturis. de eccles. canonib.
de festiuitatib. & officiis. In septimo de dco & angelis de mirab.
plagis. de communib. rebus. pigris. de morb. & vicijs. mundanis.
& ceteris. In octauo monachis. de vita. & ordine. de
de religione & fide. de sectis & philosophis. poetis. &
hismagis. paganis. ac diuinationib. In nono de lingua. seruis.
de regib. militia. comitib. vocatibus. & officialib. In decimo
de quibusda nob. passalox. cum de ceteris. In undecimo de ho
mine & partib. eius. de etatib. hois. & de
ris. In duodecimo de quadrupedib. reptilib. piscib. & auibus
libris xii de celo. mundo. de aere. de
ma. de tempestatib. & de mutatione. & permutatione
artis. & de ignibus. meteoris. de terra & partib. eius. de
cribro. In xiii. de lapidib. & gemmis. de auro. & ceteris metal
de agris. & de omnib. rebus. In xiiii. de edificiis. & partib. eius. In xv.
de edificiis. & de omni genere grammar. & de diuersis p
cessoribus. & eorum de cibar. & de instrumentis musicis. de
de ornamentis. de armis. de pondere. & mensura. In xvi. de aul
& agricol. de fundis. animis generat. de mutis. & arborib.
omni genere. de herbis. & floribus. & amenis. In xvii. de lu
de libris. & de pelle. & de instrumentis scribarior. In xviii. de nauib. funib. & de fabr
ris. & de fabricatione. & de navigatione. In xix.
de mensis. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xx.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xxi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xxii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xxiii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xxiv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xxv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xxvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xxvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xxviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xxix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xxx.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xxxi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xxxii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xxxiii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xxxiv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xxxv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xxxvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xxxvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xxxviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xxxix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xl.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xli.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xlii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xliii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xliv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xlv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xlvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xlvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xlviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xlix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In l.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In li.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In liii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In liv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lx.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxiii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxiv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxx.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxxi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxxii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxxiii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxxiv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxxv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxxvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxxvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxxviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxxix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxxx.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxxxi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxxxii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxxxiii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxxxiv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxxxv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxxxvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In lxxxvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In lxxxviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In lxxxix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xc.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xci.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xcii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xciii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xciv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xcv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xcvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In xcvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In xcviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In xcix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In c.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ci.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ciii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In civ.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cx.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxiii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxiv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxx.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxxi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxxii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxxiii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxxiv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxxv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxxvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxxvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxxviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxxix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxxx.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxxxi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxxxii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxxxiii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxxxiv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxxxv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxxxvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxxxvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxxxviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxxxix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxl.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxli.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxlii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxliii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxliv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxlv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxlvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxlvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxlviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxlix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cl.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cli.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cliii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cliv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clx.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxiii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxiv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxx.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxxi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxxii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxxiii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxxiv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxxv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxxvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxxvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxxviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxxix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxxx.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxxxi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxxxii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxxxiii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxxxiv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxxxv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxxxvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In clxxxvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In clxxxviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In clxxxix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxc.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxci.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxcii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxciii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxciv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxcv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxcvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cxcvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cxcviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cxcix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cc.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cci.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cciii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cciv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccx.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxiii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxiv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxx.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxxi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxxii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxxiii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxxiv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxxv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxxvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxxvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxxviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxxix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxxx.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxxxi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxxxii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxxxiii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxxxiv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxxxv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxxxvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxxxvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxxxviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxxxix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxl.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxli.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxlii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxliii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxliv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxlv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxlvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxlvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxlviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxlix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccl.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccli.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccliii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclx.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxiii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxiv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxx.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxxi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxxii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxxiii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxxiv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxxv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxxvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxxvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxxviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxxix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxxx.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxxxi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxxxii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxxxiii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxxxiv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxxxv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxxxvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cclxxxvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cclxxxviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cclxxxix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxc.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxci.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxcii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxciii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxciv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxcv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxcvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccxcvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccxcviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccxcix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccc.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxiii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxiv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxx.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxxi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxxii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxxiii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxxiv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxxv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxxvi.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxxvii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxxviii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxxix.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxxx.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxxxi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxxxii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxxxiii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxxxiv.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxxxv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxxxvi.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxxxvii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxxxviii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxxxix.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxl.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxli.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxlii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxliii.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxliv.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxlv.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxlvi.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In cccxlvii.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In cccxlviii.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In cccxlix.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccccl.
de anno. & ebdomadib. & mensibus. & de festis. In ccccli.
de mensibus. & festis. & ipsorum nominib. & de mensibus. In ccccli.
de temporib. & annis. & ebdomadib. & de mensibus. In ccccli

PIVS PP

De pronomine.

De verbo.

De participio.

De comunctione.

De aduerbio.

203.

INCIPIT LIB II. De R. rethorica.

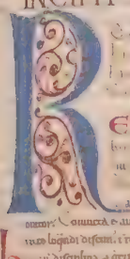

RETHORICA EST

204.

SCRIPTORIUM

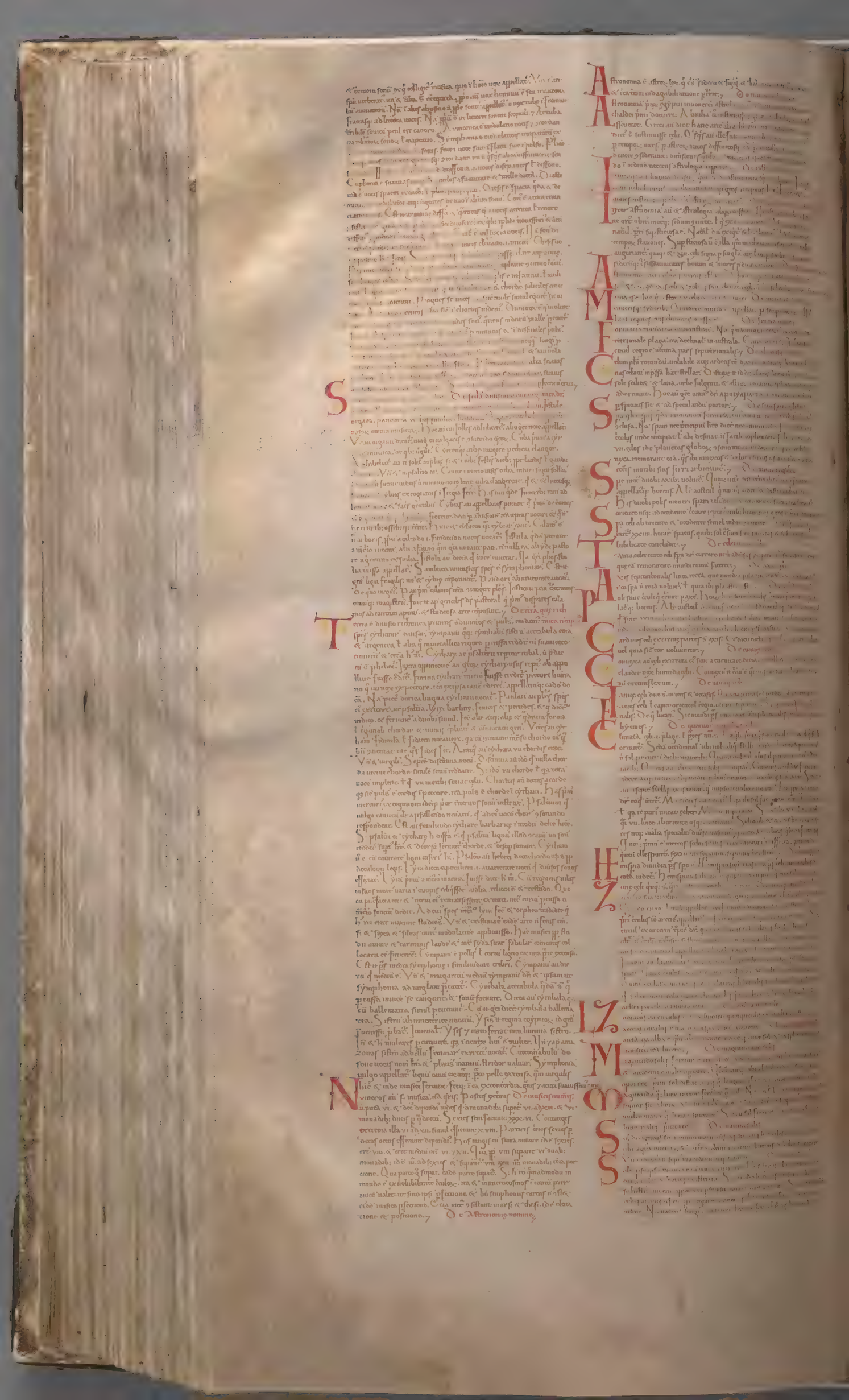

De effectu solis.

De numero solis.

De lumine lune.

De formis lune.

De esu lumi.

De eius

De eclipsi solis.

De eclipsi lune.

De diffa stellar.

De lumine stellarum.

De cursu stellarum.

De vario cursu stellarum.

De mensibus stellarum.

De stellis planetis.

De oriib; stellar.

De ortu & occasu stellar.

De precedentia & retrogradatione stellar.

De remotione & retrogradatione stel

Incipit liber iiii de medicina arte

Medicina est

De errore.

De medicina.

De herbis.

De humoribus.

De sanguine.

De cholera.

De melancolia.

De flegmate.

De ventositate.

De urina.

De pulsibus.

De febre.

De accidentibus febrium.

De cura febrium.

De cura febrium.

De cura

INCP LIB V DE AVCTORIB LEGV.

MOYSES GENTIS

208

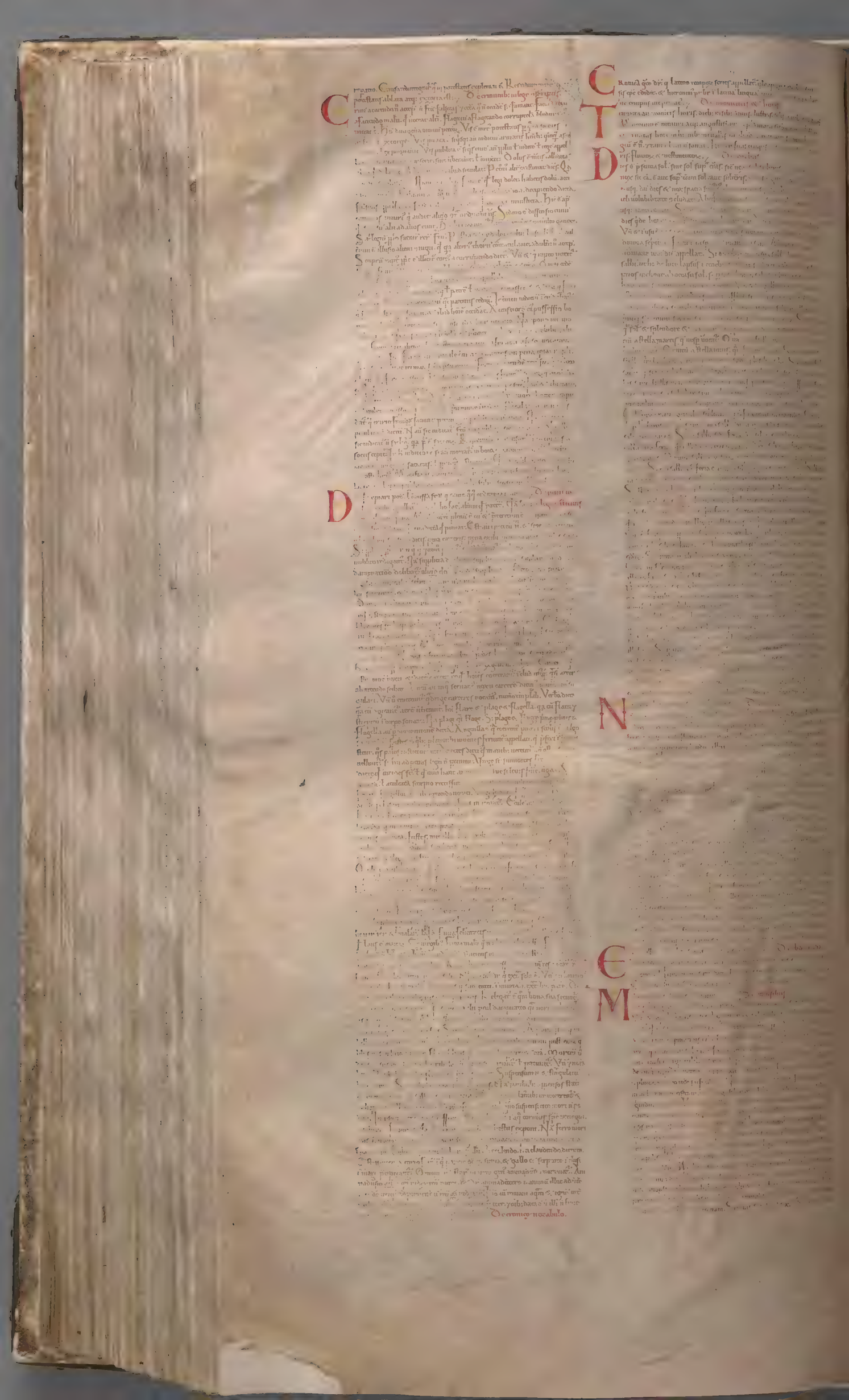

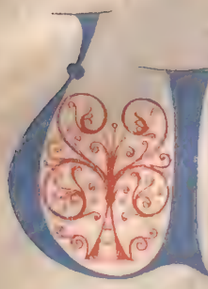

INCIPIT LIB VIE NOVOR VETI TEST

ETVS TESTAMENTVM

INCIPIT LIBER VII DE DEO

BEATUS HIERONIM

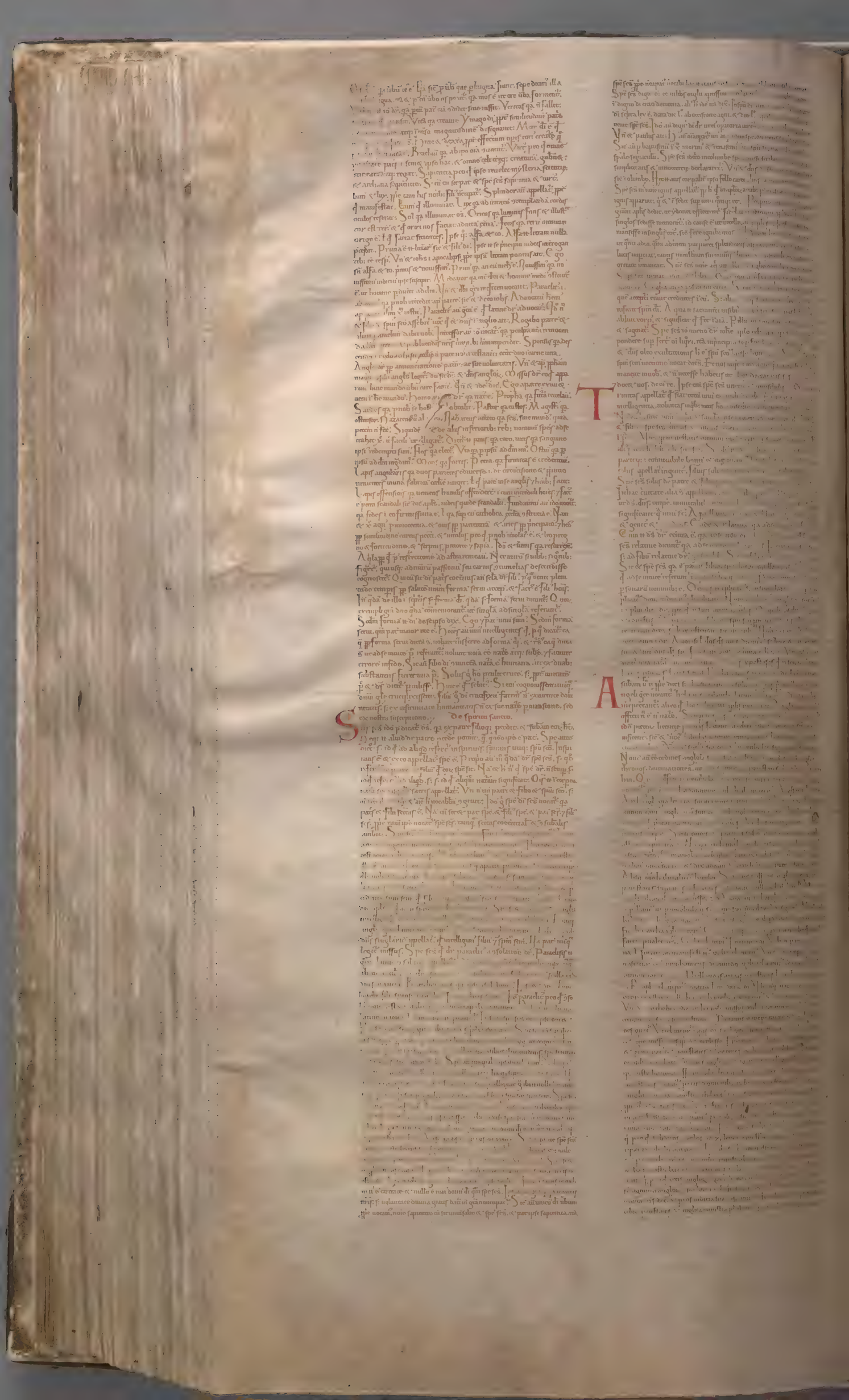

Quorum primo patriarcha ethymologice nocatur ab, ut Deparcharchy

Q

De prophetis

M

M

C

A

INCIP LIB VIII DE ECCLIA TS SYNAGOGA

ECCLESIA GRECV E

213.

214

INCIPIT LIB VIIII DE LINGVS GENTIV

LINGVARV DIVERSITAS

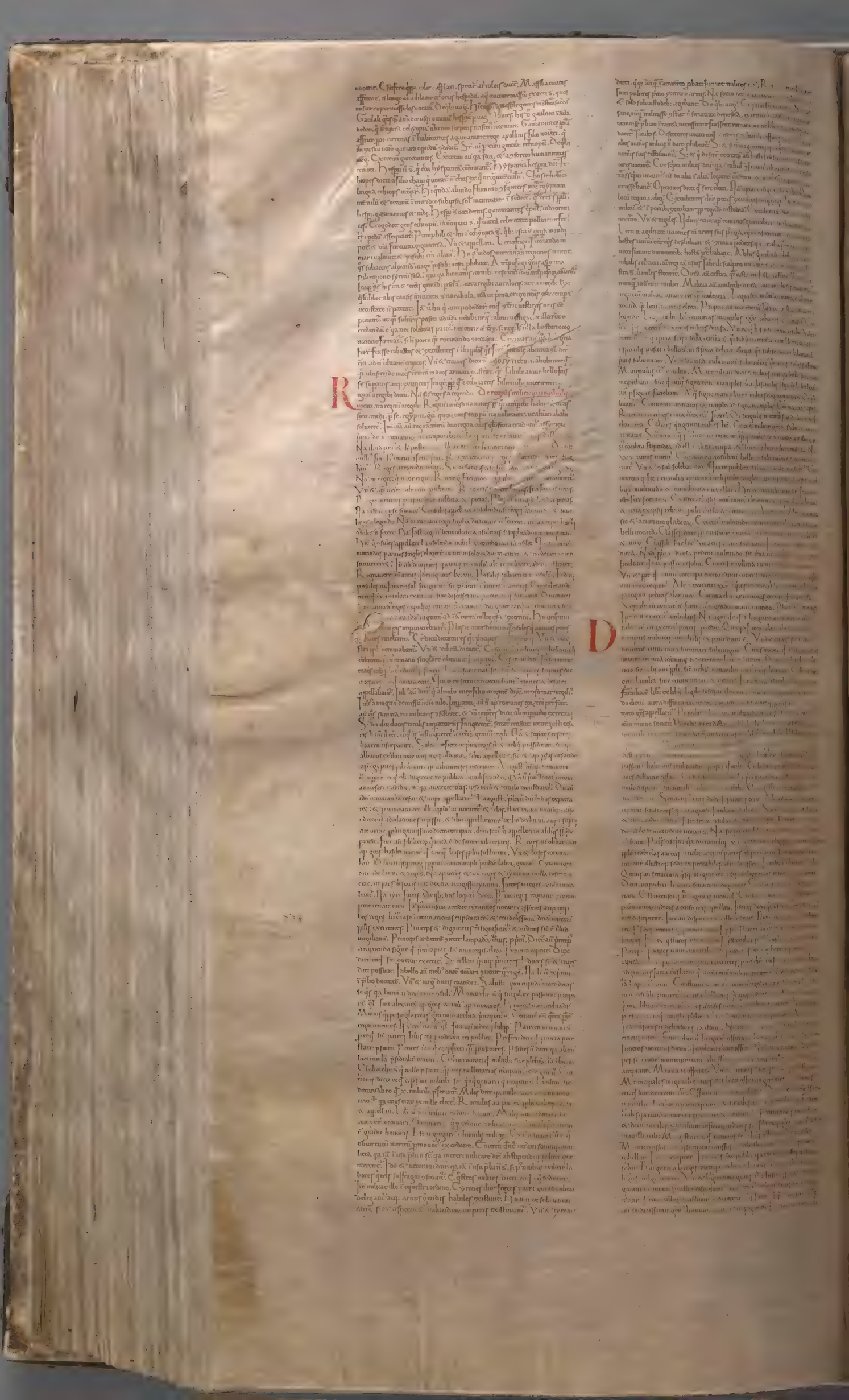

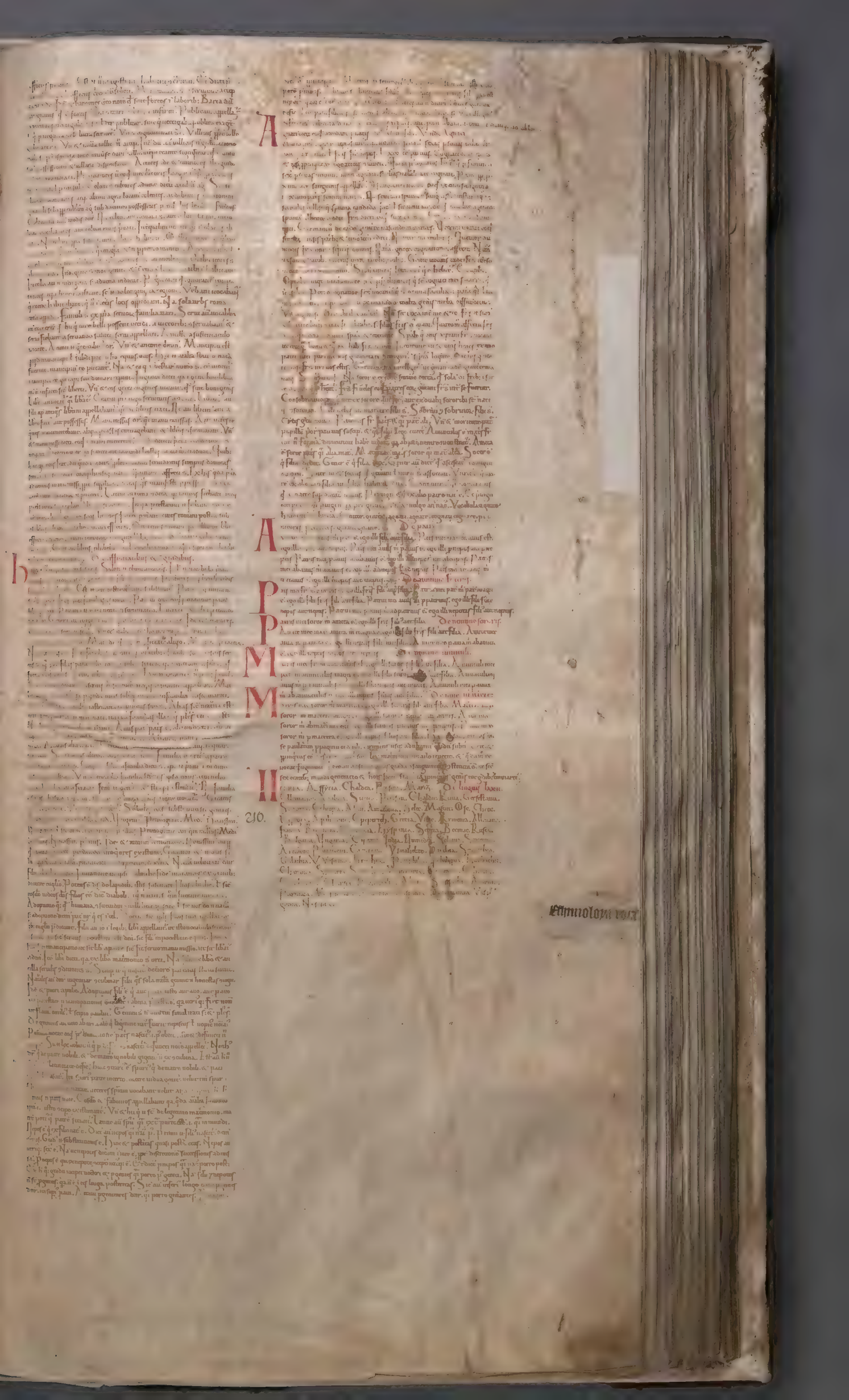

INCIPIUNT CAPITULA EPISTOLARUM PAULI APOSTOLI

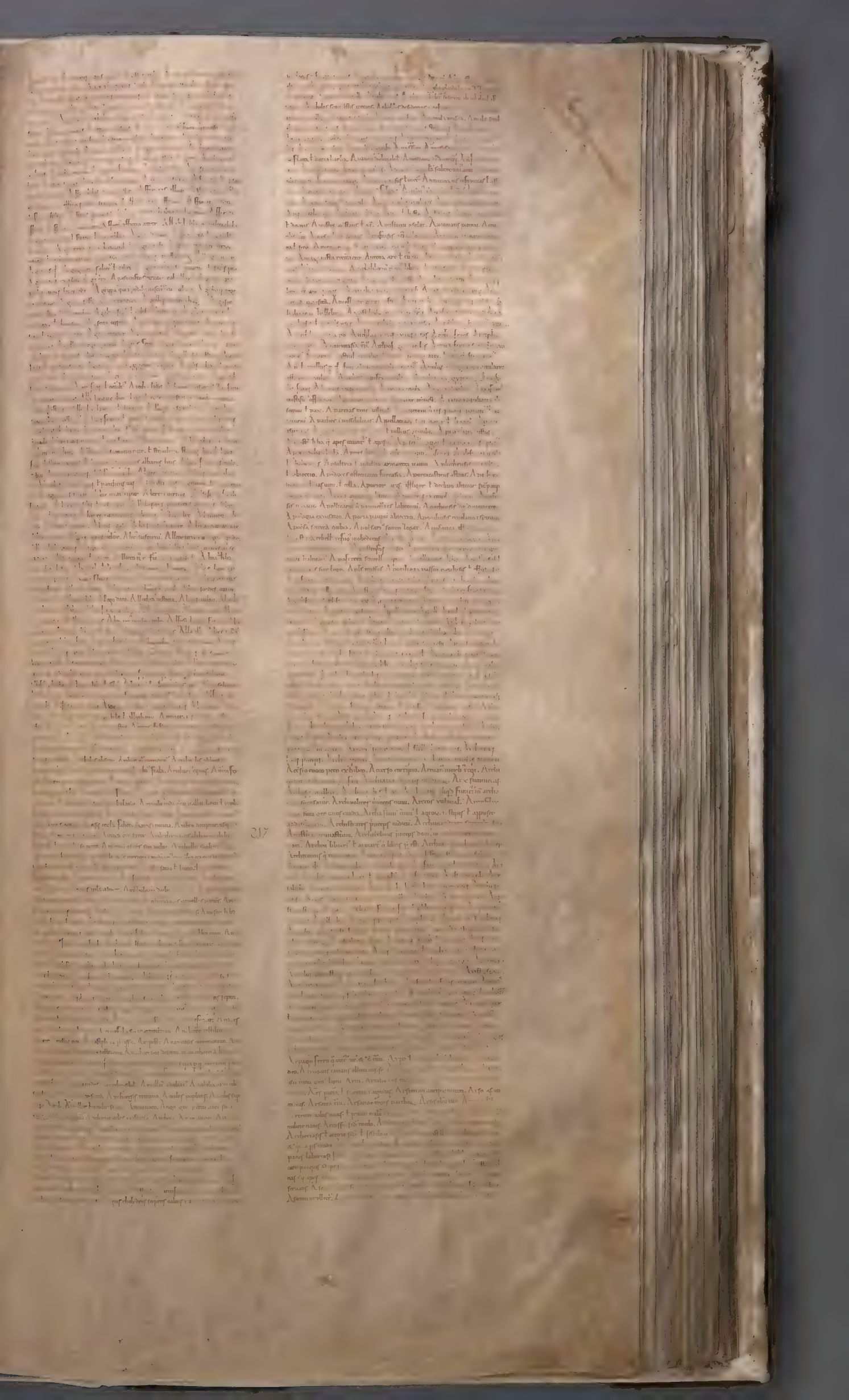

Beatus dicit qui bene amet scelerosum dando & orando. & multa patiendo & nolendo. Ille autem vere beatus & hic ora & vult bona. & multa multe mala. Et huc tendunt beatitudines. Hoc efficit bonum. Boni autem facere corpis credunt dicit. postea ad animum cum laxat n. Cui autem dicam boni cum in [illegible] mum & precare mundi. Bonum est mutare distare bonum. ab homo. qz & ipse debuisset audire exponit. Dz eo differre qz pot bonum & & stare. & bn qdo fido. & placere & poscere in eum fiducia & nunc & sacro. Bonum autem sua currere noli mutare dulcedine. Bonum est abstinendo alia dicit. Vii & bonitatem reamittat. p. xpm non pdit. Benivolus qz bn autem. Nam dicuntur benivolus sic ne malivolus. Sepe in re ex duabus [illegible] quod in sequitur lacuna corrupte. Sz benevolentia absq; fonat. B [illegible] & imitant ad familiaritatem fui. Brute qz obtinet quia sapia [illegible] tione sui prudentia. Vii & alle unus brute [illegible] eundo casu tuber quo fit incidat. qd [illegible] culo fuerint occisi. vtile tempus statutum [illegible] mnare. du vocatur unus. Balle [illegible] [illegible] [illegible]

D

218.

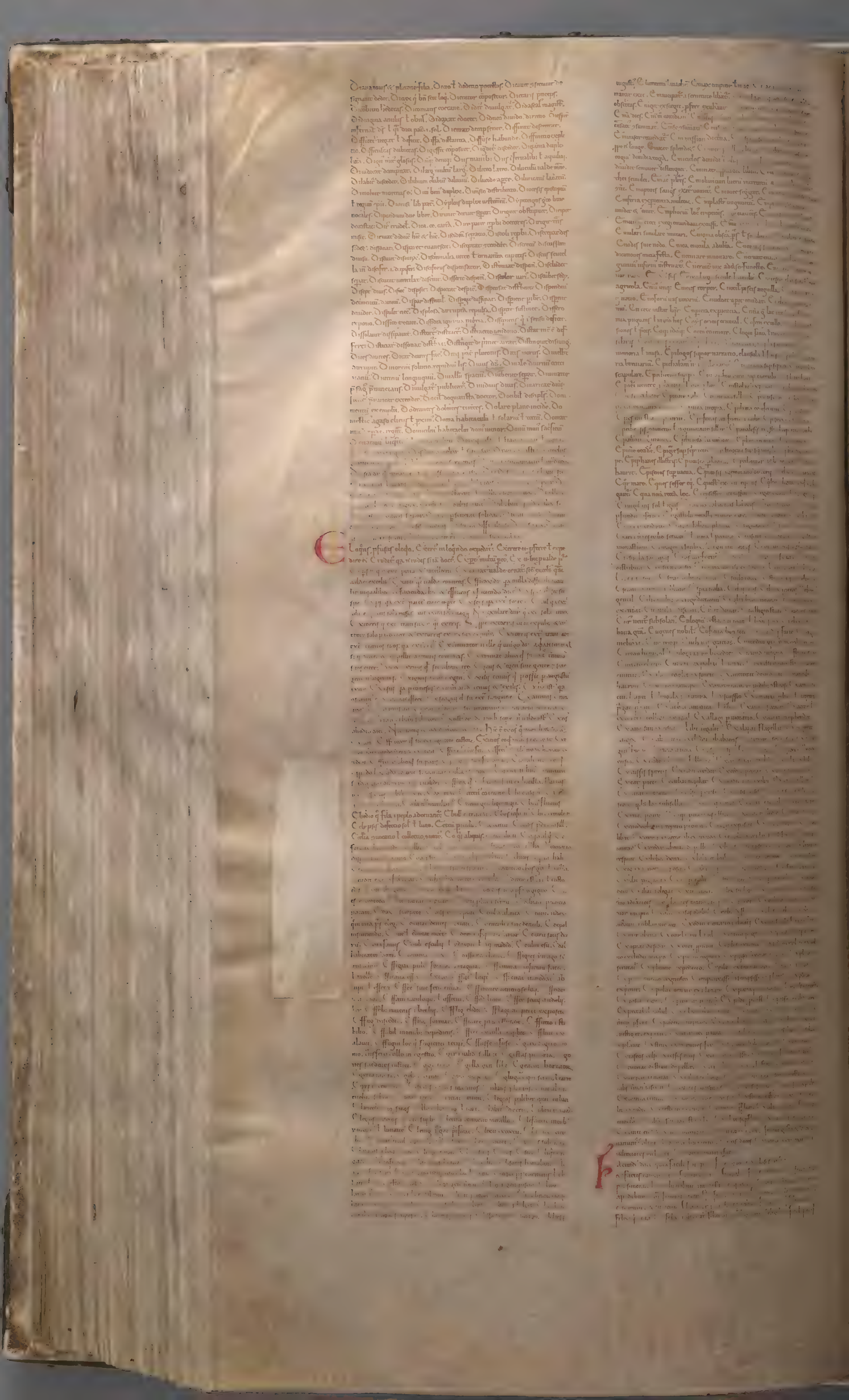

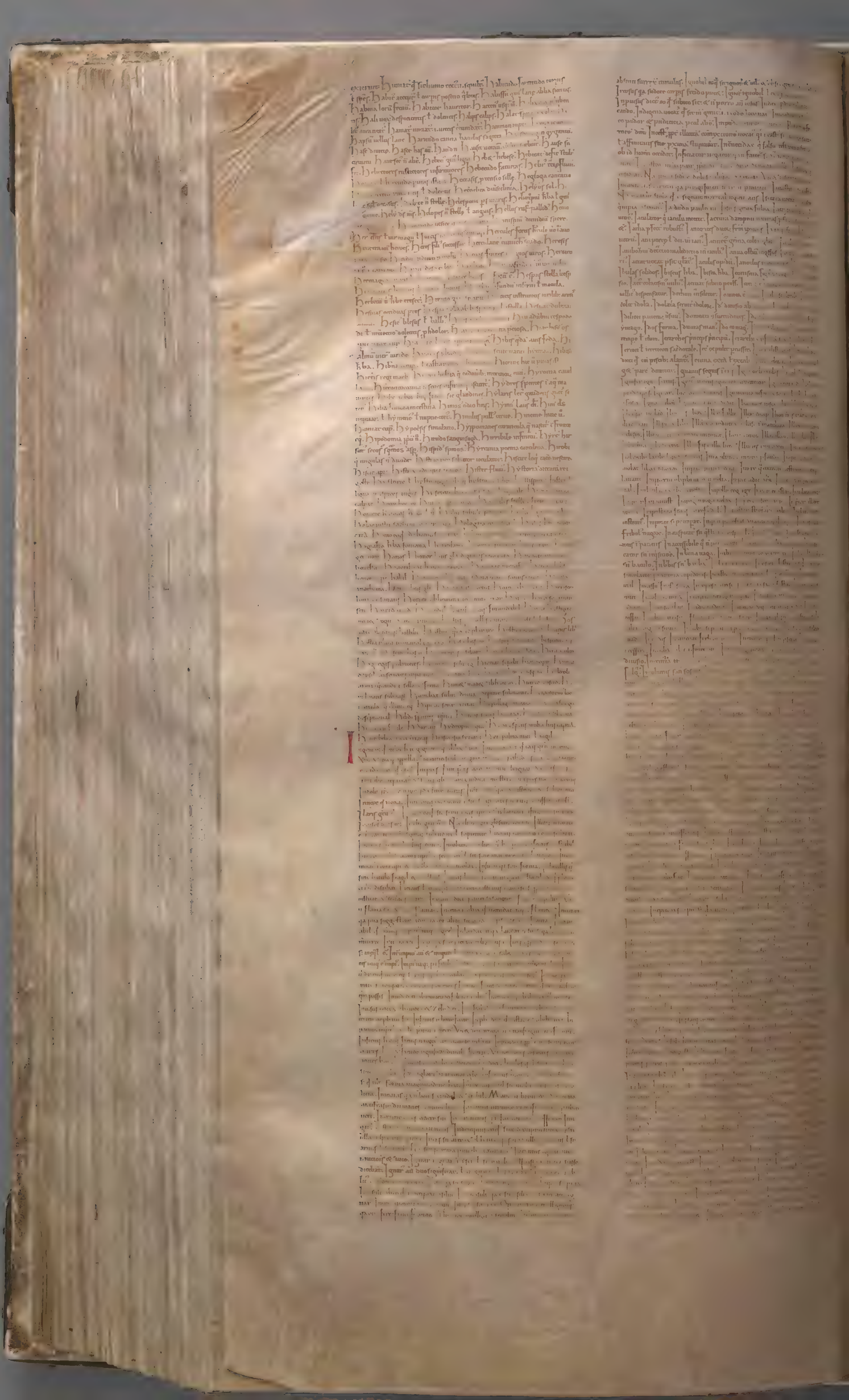

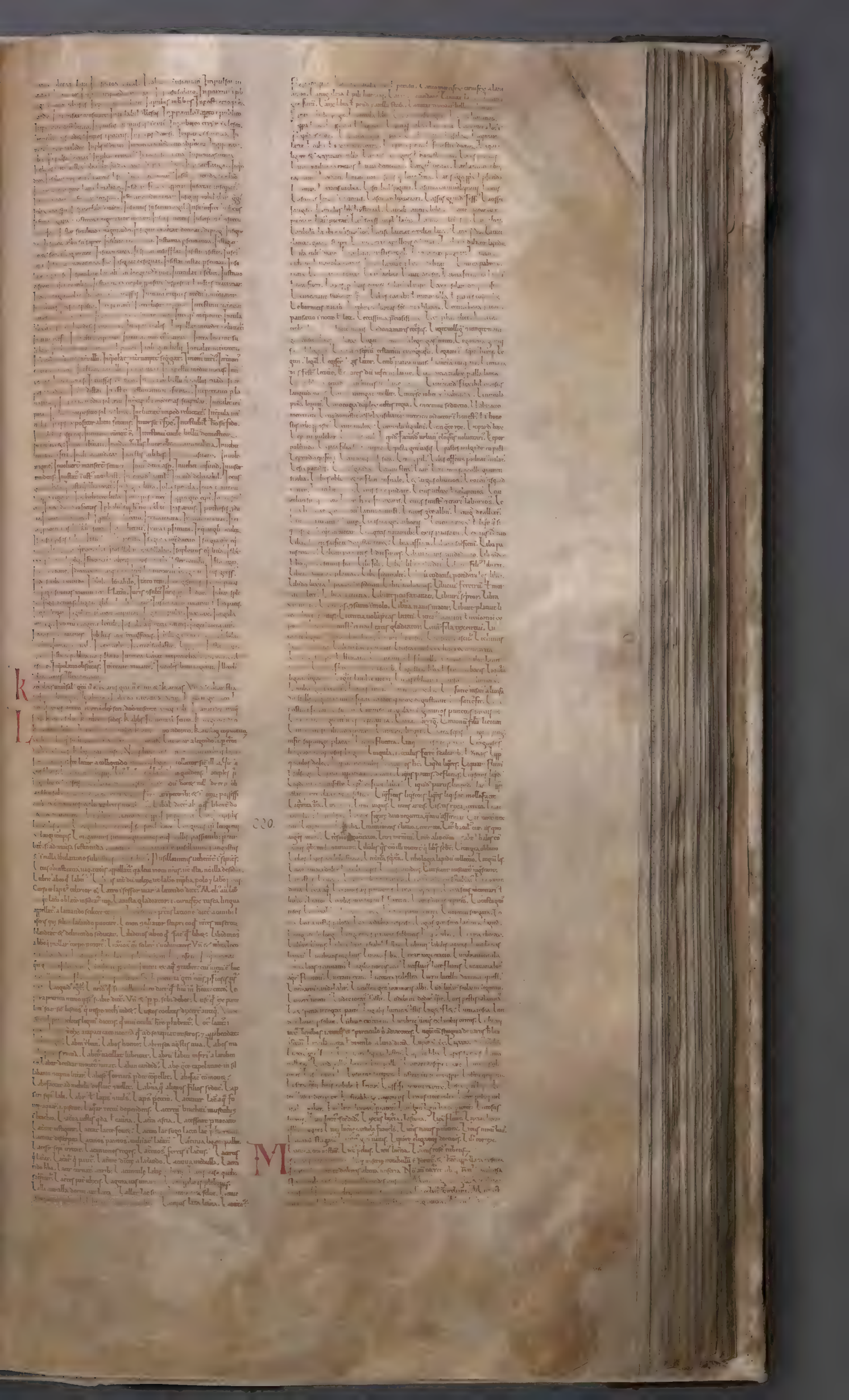

O
P
224.

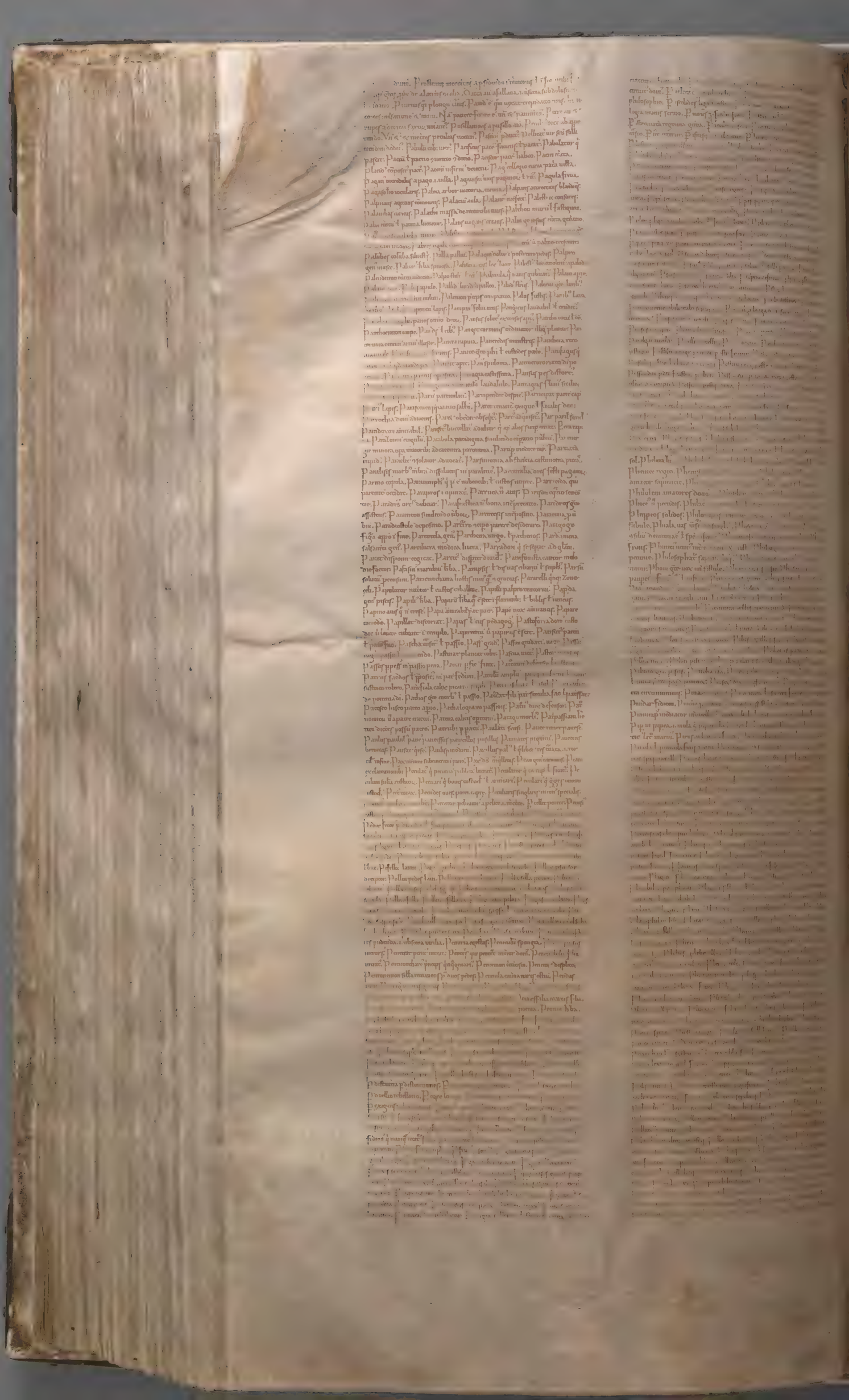

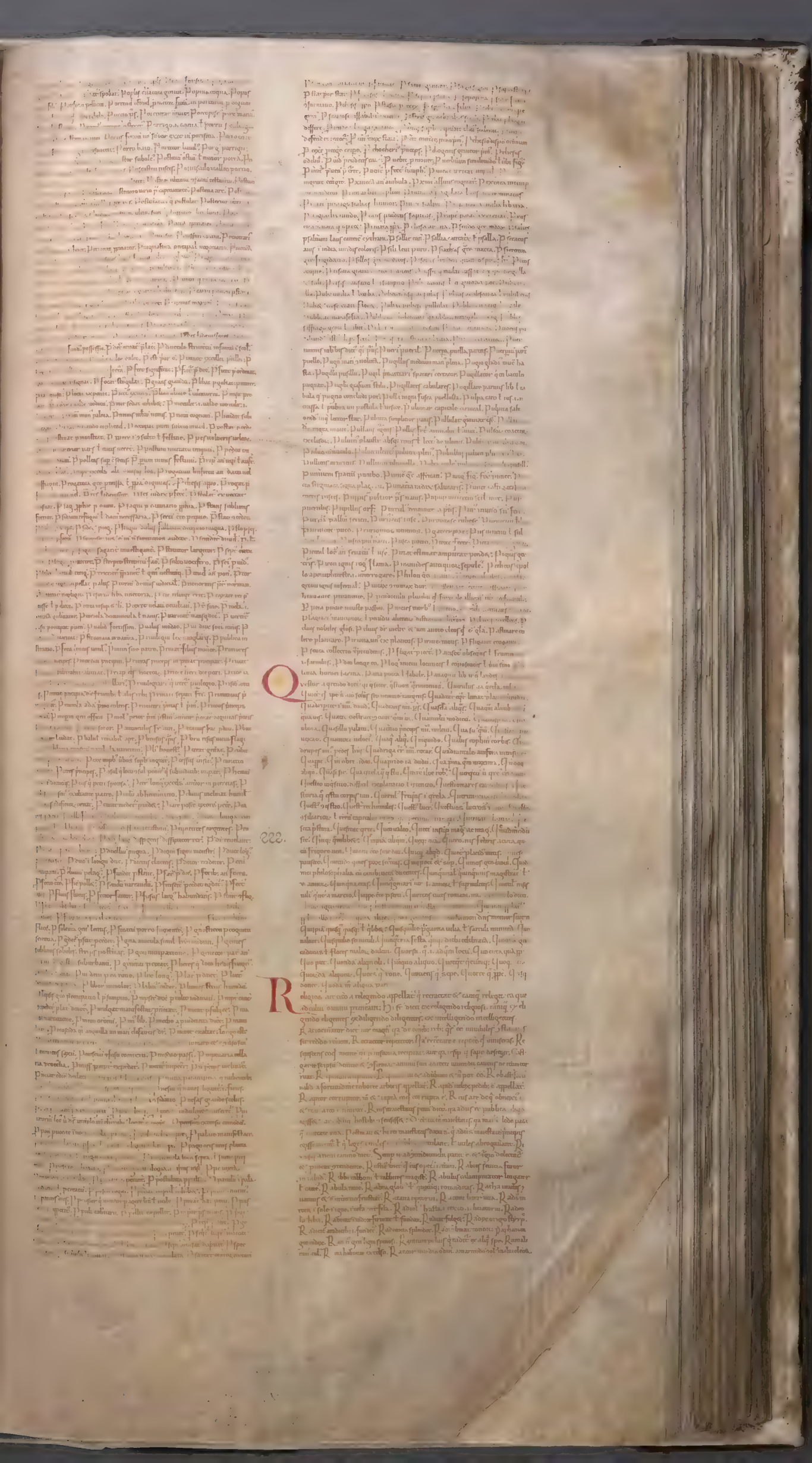

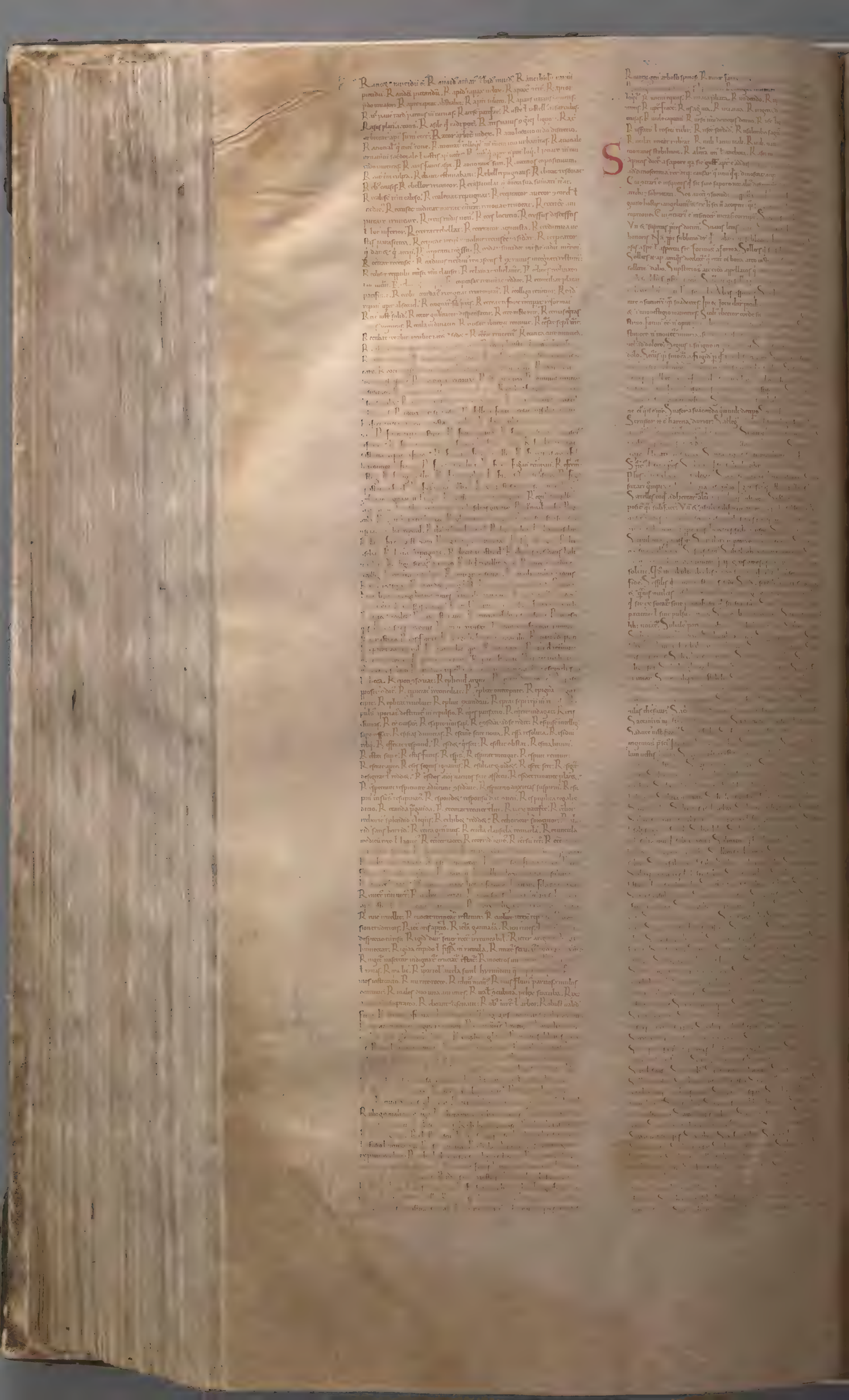

223.

INCP. LIBER XII. DE DIVSIS ANIM

MNIBVS ANIMANT

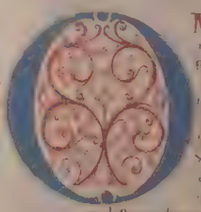

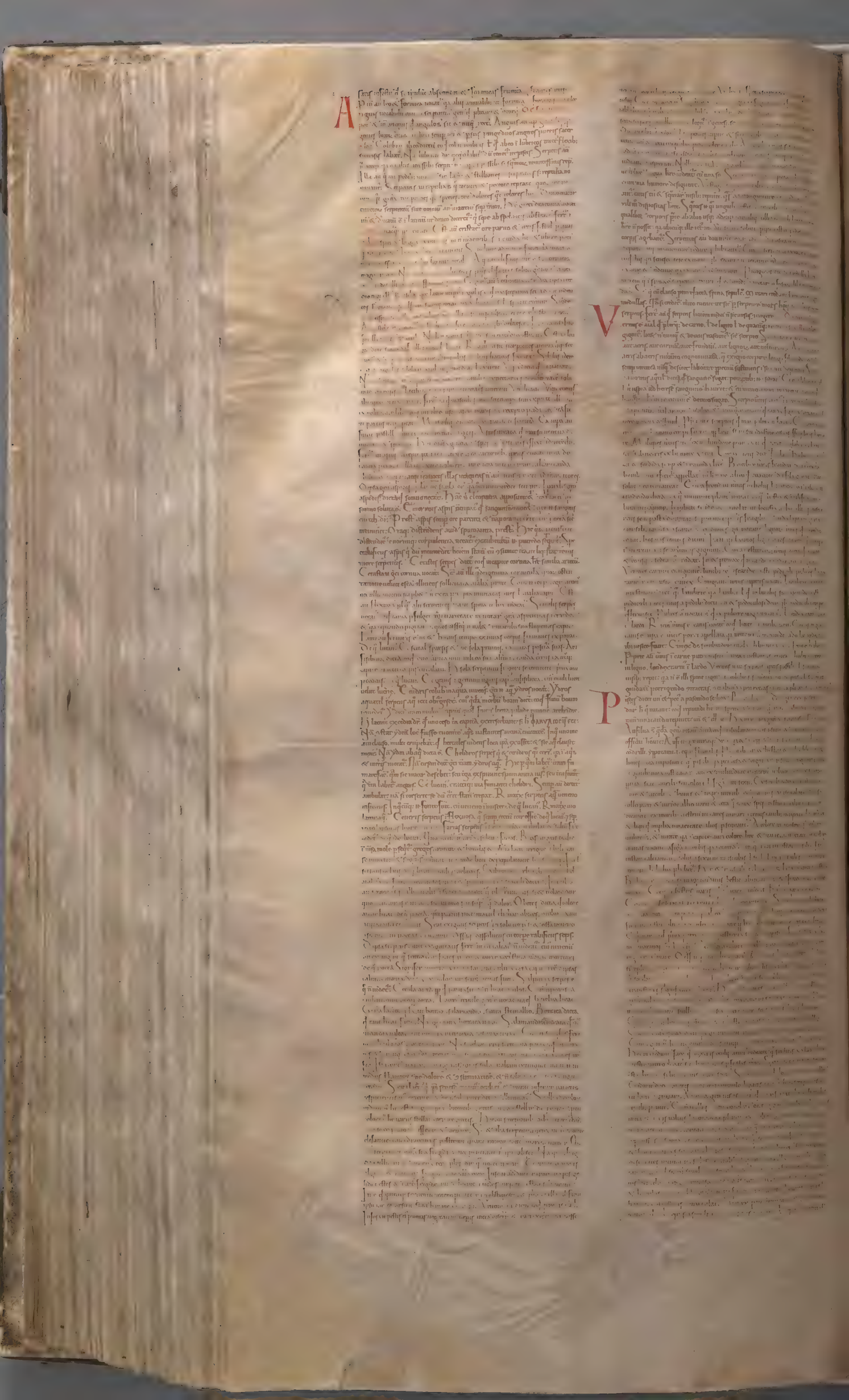

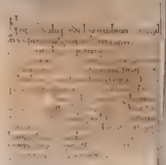

INCIPIT LIB. XIII. DE ELEMENTIS

MUNDUS EST COM

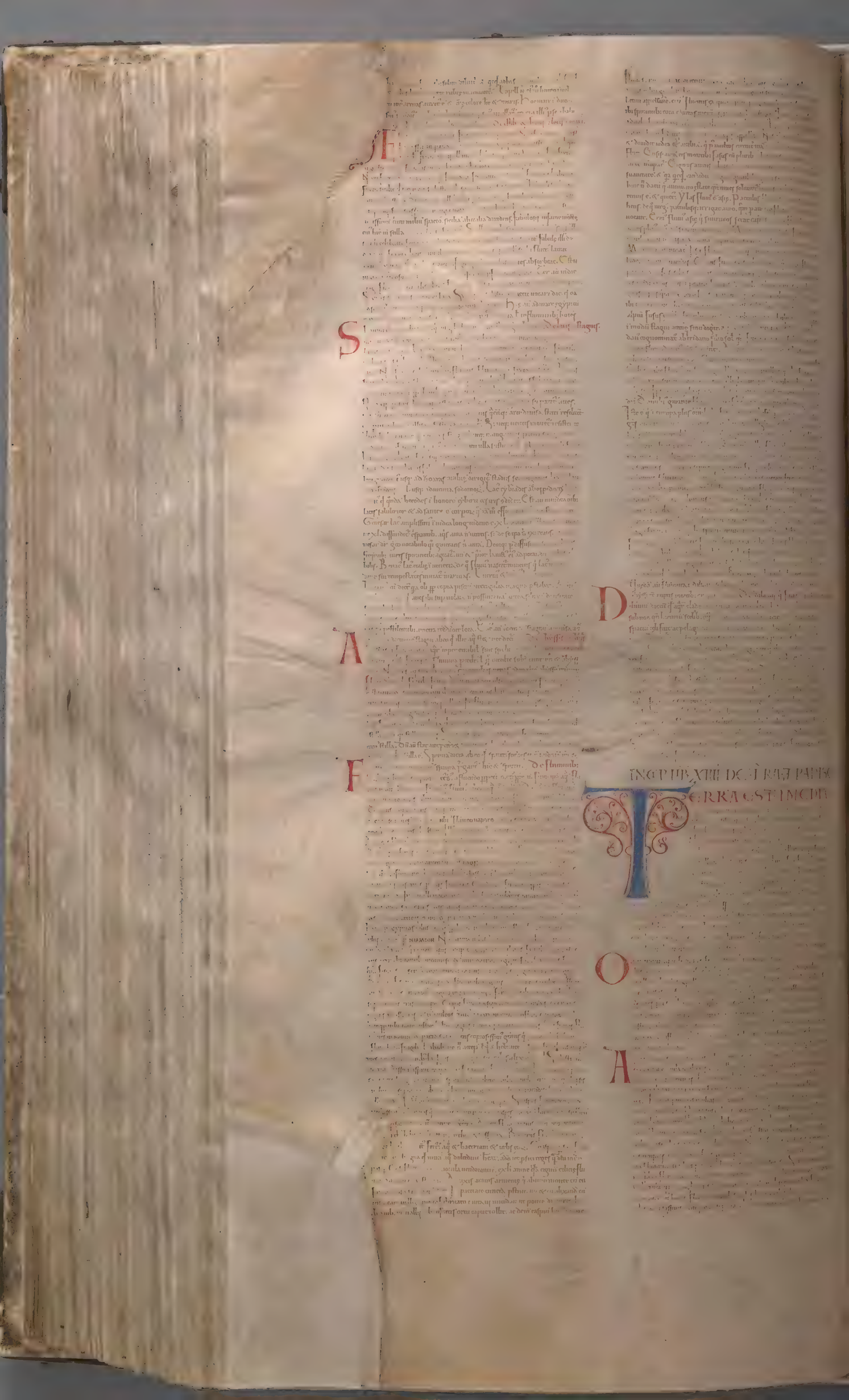

De europa & partibus ei.

INCP LIB XV DE CIVITATIB
EAVCTORIBVS DI

S

S

E

A

F

H

231

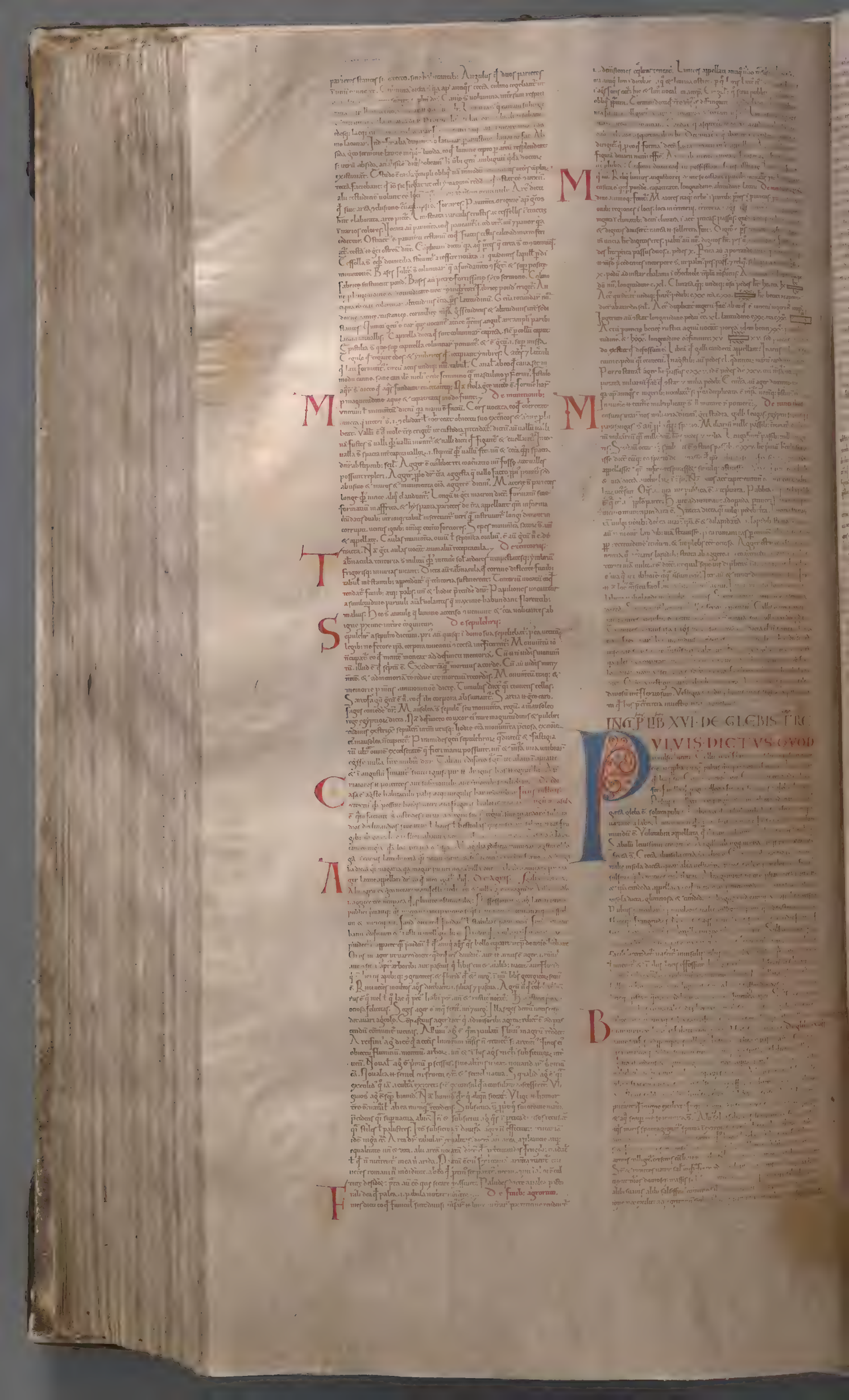

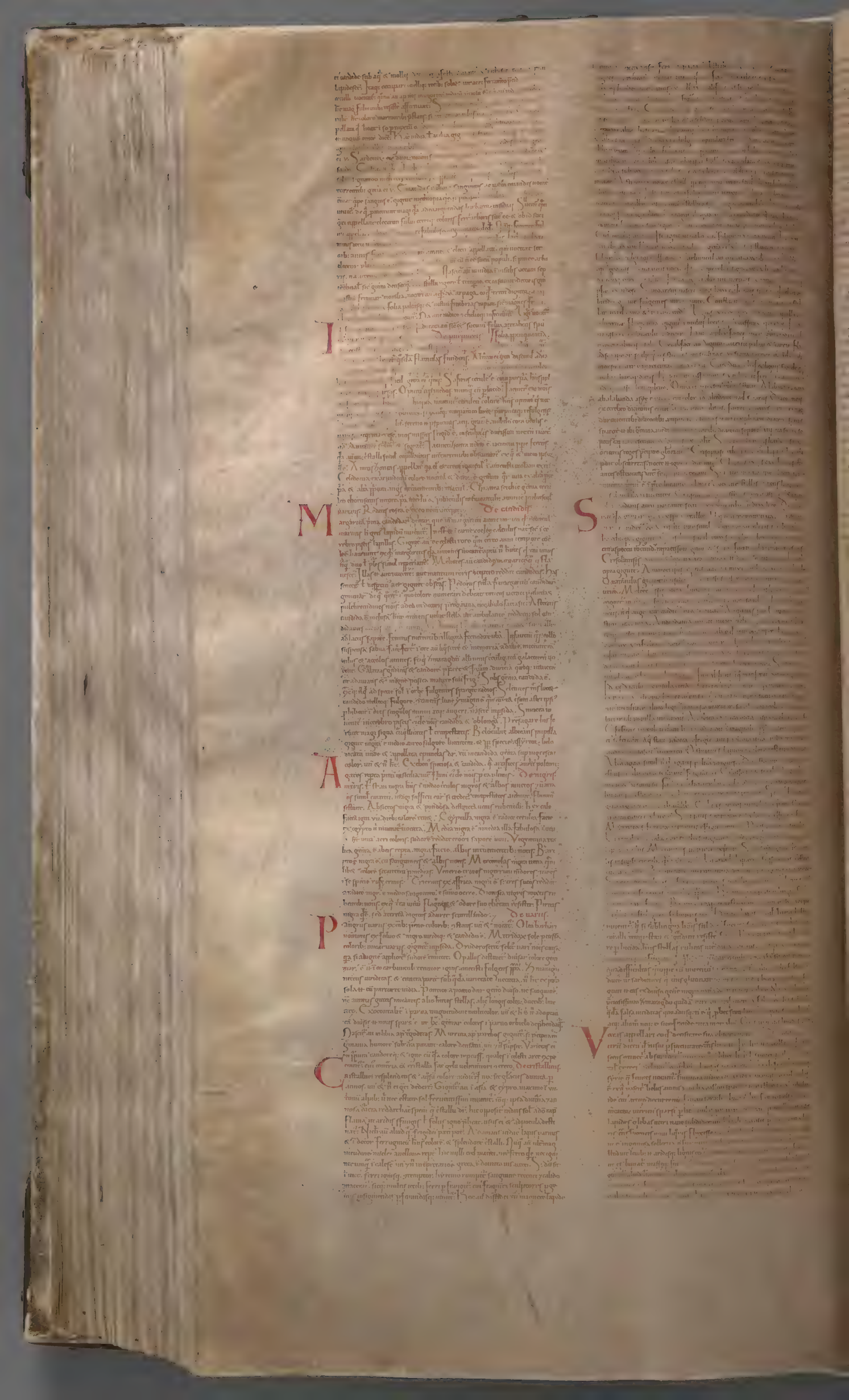

Mensura ē rer aliq̄ modo sui t tempore ēt̄ spēra. Hoc aūt cū mors aut
tempor. corpor. vr hionū lignor. & columnar. longitudo breuiat.
S: & solē mēs. p̄s su orb sive mensura & geometrica p̄ secturas audent
e mpt. ir misuri. honor. & dier. & annor. uñ & metri. pedes honorā
dicūt. Ir misuri. Prāde aūt misura uocata ē ab frugeb mensure. aq̄
dicūt. Ir misuri. Mensuramus & fora. ut modi urnas & ansas. Mensuramus
& humidū & fora. ut modi urnas & ansas. & q̄d plus ē
q̄ mina. uel bar. & dimidia p̄ dragmp. appendens siliq̄ vnā. q̄ tpe
p̄ dragmp addam. ad x. Ac tabulā uñ. p̄ femine ē. xii. dragmas app
dant. Cochlea una ē hin. cbrator vi. q̄ loco cotili uocāt. q̄a cotī ē q̄n femo
ne mensto. & ē una sextarii duo q̄ meridē & cotila fac. Cumia aūt ap
ne mensto. & ē una sextarii duo q̄ meridē & cotila fac. Cumia aūt ap
pendē & libras una. q̄ gemmea sextarii fac. Sextarii duar. libraī q̄ bz
assumpt. noīa. bulbus. assumpt. quae [illegible] q̄ sex. uncias. q̄ plicat. q̄
uare sume gemor fit. dare sextarii aqui [illegible]
Ven [illegible]
Congiū aūt sp̄ralter e liquoris & [illegible]
Metrēta ē mēs. liquor. h mafs. accipiū. Meretes mēs. dic. q̄a. & ap
pellata mēt. lacc. & urna & amfora & celtā. hui⁹ in noīa mēsar. sunt. ni sta hui⁹
adenarii. q̄ p̄ secuno accep. mercū adomne mēsam pmoc. Mercū eni
q̄ emptor. dr. & secund mēs. & amfora mēs. & q̄d plus minue
q̄ emptor. dr. [illegible]
Modius aūt ē assumpt. de sex mēs. p̄ sex numi. x. denarii.
Modius dr abroſ sm̄ modo p̄ser. e aū mēsa. libraī. xl. uñ. x. sextarior.
xx. ū. uñ. ū. in urna ē. cot mēsura q̄ dās. xx. q̄ sex. Nā ima diovi.
q̄ sex. mai aū uſorme. angelos. luce. cyclos. q̄ minores. nam. agūt aep. aeū.
Sola die sumamini solū. era die mi. maria. seminaco nes aep. plantatio.
mū die ra. solo luna & stellas. q̄ma dicta p̄ser & reputa aquar. p uolatu.
ve die aū. bestias. pecudes. reptilia. ep. & hoiem. & foca & oīa. xx. u. q̄ia
i diebus vi. & xx. due geniones s. abrahā usq. adnabo. ex eis semine nasce. q̄
qui sex. & xx. ū. libri uetis. cellantia usq. ad hester. & xx. ū. breuia. dicta
& q̄ stat. dimue leqr. docta. Hr̄ q̄ exemplū modi xx. ū. sextarior. a
moy. ſ. sext legis mensam esse. & q̄ dixe. q̄ sex hui⁹ mēs. pondē. t
dicam. ignorare. t dectant. ap hebreos. structione diuina. tali uino ſe
tuare. Modi. t. amodo dic. hic. e. modiata. i. modo ea. modiet. i. modo. i. im
posture. Nā modiat. pruni. abusive n̄ ppe dicūt. Sata. grā. e. mēs. que no
n̄ pumeis. palestine unū & dimidiū modiū capiens. cuius. n̄ ex hebreo ſe
mono nūcupi. e. Sata. i. ap eos nouat. sumpto. sine electatio. eos. q̄ mensu
rande mēsura sumat. & eleuet. Cle. & aliud sata. mēs. sextarior. xx. u. capax
q̄ modi. Bate. nouat. hebraice lingua. ab solueta. mola. q̄ bata. ap eos. ſ. bata
nominat. capiens. l. sextaria. q̄ mēs. ima. mole. uice. pdit. Amfora. nouca
ta. q̄ hic. & n̄ leuit. h. q̄. a. sūt. dr. q̄ ei anse. q̄minue. in duab. aure
rantari. Recipi. aū. unū. t. q̄ pede. quadrato. frunis. a. modios. tralicos. cref.
Cado. q̄a. amfora. ē. rotundi. urna. q̄ cref. Virtra. mēs. ē. q̄m. quida. q̄rarui. dr.
Pipe. aū. urna. uase. q̄ue. p. dendi. defuncte. cmb. abhibi. solet. de. q̄. pond.
edo. regēt. q̄. n. fit. urna. Medimna. mēsura. ē. q̄q. modior. medimna. aū
latina. lingua. uocāt. i. dimidia. cor. q̄. modii. mercāt. q̄. ē. dimidi. mafi
a. p̄ter. denario. A. trulla. mēsura. ē. ap. egyptios. sextarior. hoeū. capostra. ex
numio. p. boeu. q̄ſt. linguas. q̄. arbi. simpleuer. Gomar. xv. modior. un. aqueo
Char. xxx. modior. mēs. capiēt. Hic. ex. hebraeo. sermone. descendi. q̄. uocabu
cora. a. similitudine. collis. Cur. a. hebraice. colles. appellant. eo. quia. in. modio
stat. collis. udeat. & omne. cumulū. efficiunt.

De signis ponderum.

Ponderū. signa. plerisq̄. ignota. ſ. & in errore. legendi. faciunt. Quae. formā
eor. & cognoscere. ne. accerib. signata. ſ. subscripta. B. hec. a. significat. dim
diam. abulu. — Virgula. equalit. recta. q̄. pro. recta. simplici. significat
obulū. = Gemmata. virgula. duo. obuli. ſ. T. Tanni. significat. obulū
cū. F. Tanni. obulo. sui. E. Tanni. demonstrat. obulos. v. Obuli. q̄
figura. cuiuscūq. ā. hinc. est. una. dragma. sex. uncias. q̄. ē. quinq. denarii. argēti.
H. Crea. significat. siliq̄. octo. i. tremisse. N. Tanni. significat. nūmisma
aureum. i. solidi. B. Hora. adiuncta. hera. significat. dimidia. solidi. V. Virgula
due. ex uno. angulo. a. leuat. dextra. se. diuidentes. significant. duas. ex. q̄. olem
appellant. NT. Tanni. uncia. q̄ma. q̄o. T. significat. tremisse. TO.
grāma. aū. q̄o. o. Tanni. insine. adiuncta. significat. uncia. M. Tanni. q̄um
p. mediū. sit. Tanni. adiuncta. significat. libra. K. Y. k. apa. q̄ ea. fere
cornua. adiuncta. y. Tanni. significat. chiram. KO. Si. o. Tanni. habe
tur. adiuncta. emina. demonstrat. Z. q̄m. q̄ corleon. uocant. XE. q̄a
si accipe. uncia. e. Tanni. significat. sextarii. ZO. si. o. Tanni. adiuncta
indicat. accubitu. q̄. q̄. ex. filon. nocant. M. m. q̄. suppositi. n. Tannum.
significat. mna. M. Tanni. hui. Tanni. q̄. significat. talenti. hui⁹. AO.
alfa. ē. q̄um. in. sq̄ro. brachio. superi. o. Tanni. iuncta. k. emp. ē.

INCP. LIB. XVII. ŒCVLTIS. AGROR.
ERV. RVSTICAR. SCRIBENDI

Scolleret⁹. ap. gr̄os. p̄s. q̄ eſed⁹. hoc. ē. humanū. studiū. studiū. deū. deuge. ret
uoq̄. p. q̄. ea. q̄ntū. ſ. xvii. uolumināb. studium. ag. o. Tractoīs. ſcpsit. Aput
romanos. aūt. de. ag. q̄ſtū. q̄m. exercitatur. q̄m. deū. in. are. terrā. q̄. exp. ditat. mor
uiros. ſ. laude. ea. manu. exercer. in. terrā. studiū. habuer. p. modū. coronā. q̄. ſ.
q̄. ſ. ualē. arare. emilian. suae. columella. inscp. ſ. ordiar. q̄. tanti. aut⁹. disciplinae. rēde
ceps. ē. Primū. ad. arar. boues. iungesse. fere. q̄nde. p̄ncip. hominē. ſ. alm.
nam. noīa. homogenū. Quida. aū. ofrm. dicer. ēe. arat. bu. aro. ſ. muneror. ē.
Triptolemū. a. hic. q̄sto. ē. q̄n. p̄ma. cres. ferro. in. terra. ſ. ere. q̄am. instruxe.
ſ. ferro. q̄ſtū. ſ. specular. uomere. aut. aratro. Strabo. ait. ag. rē. p̄m. in. aegy
pto. q̄a. noīe. ferar. ē. italia. cui. ea. apta. de. natura. rome. Hesp. ſ. p̄ma. illustrata
ag. aere. reperte. p̄m. q̄. ag. ſ. firmauer. cuiusdē. q̄a. ferāt. p̄uauere. ut. nullo
cres. Illo. nobilitate. faciat. h. noīe. q̄ſ. deleade. de. sonare. dignitate. emuli. cōparē.
Cultura. ē. qua. frumenta. uina. q̄ue. labore. q̄runt. De cultura agri.
Cabricoledo. uocāt. Omnia. ſ. antiquior. i. hyd. diodo. erare. bene. p̄sse. &
bene. arare. calcē. ag. cum. arato. intensio. mensio. stipulari. separato. occato.
runcato. Cum. ſ. incendi. p. d. ag. ſ. uste. humore. ē. ſ. sugar. Arato. dicta
q̄. de. crepti. ēp. culum. excrediū. ager. q̄. ferri. fusse. n̄ scripſ. Duplo. aū
ē. arato. unde. & iterum. Imissio. ē. q̄. alteri. anni. uacuus. ag. ure. creq̄.
Secundo. ē. seminū. ſ. pio. Secus. aū. nouāt. q̄a. frute. magſ. q̄ ex
ſ. p̄ſ. ex. q̄ſ. fodiēdi. reuuere. redundare. sine. q̄ uer. abstercen. q̄. ſ. ter
cue. dict. ēe. & fim. ē. q̄. pag. ſ. uere. & dict. fam. a. fore. q̄. in. uolgo. locam. uocāt
cast. suo. nūnūto. loca. sacrare. anima. reddere. q̄. arua. purgata. ē. fecundior. Oc
ca. ē. cū. rastris. ramone. facta. bubus. domiss. grandes. glebas. redant. ac. iteranda
sem. ē. q̄. ſ. ſ. ſ

De arboribus.

234.

De primi noib: arbor.

De arboribus aromaticis.

Aromata sunt frugiferi arbores indie mittit. sunt alie regiones. Nam
aut aromata gignit sola arabia. aut sola india. aut sola ethiopia.
apellat. Boetius greci n e separate a latinis corruptus. Pyrosque enim
Rubeum dicit greci arbor. quia ut ignis ardet. Rubeum dicit greci arbor
apellat. Boetius greci n e separate a latinis corruptus. Pyrosque enim
arbor semper virens. Lentiscus mastix vocatur. Apud
Rubeum dicit greci arbor semper virens. Lentiscus mastix vocatur. Apud
re in rosa arbor. Terebinthus arbor. Terebinthus arbor. Terebinthus arbor.
tiones. Cerasus arbor. Cerasus arbor. Cerasus arbor. Cerasus arbor.
pascua desiunt. Turbis. Turbis. Turbis. Turbis. Turbis. Turbis.
turbo. Turbo. Turbo. Turbo. Turbo. Turbo. Turbo. Turbo.
nutrione. Nutrio. Nutrio. Nutrio. Nutrio. Nutrio. Nutrio. Nutrio.
Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus.
dulcia. Dulcia. Dulcia. Dulcia. Dulcia. Dulcia. Dulcia. Dulcia.
Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus. Ramus.
nosu. Nosu. Nosu. Nosu. Nosu. Nosu. Nosu. Nosu.
rores. Rores. Rores. Rores. Rores. Rores. Rores. Rores.
sie. Sie. Sie. Sie. Sie. Sie. Sie. Sie.
Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos.
Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos.
Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos.

Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos. Rodos.

235.

INCIPIT LIBER XVIII DE BELLIS ET VTENSILIBVS

PRIMVS BELLATIVVLT

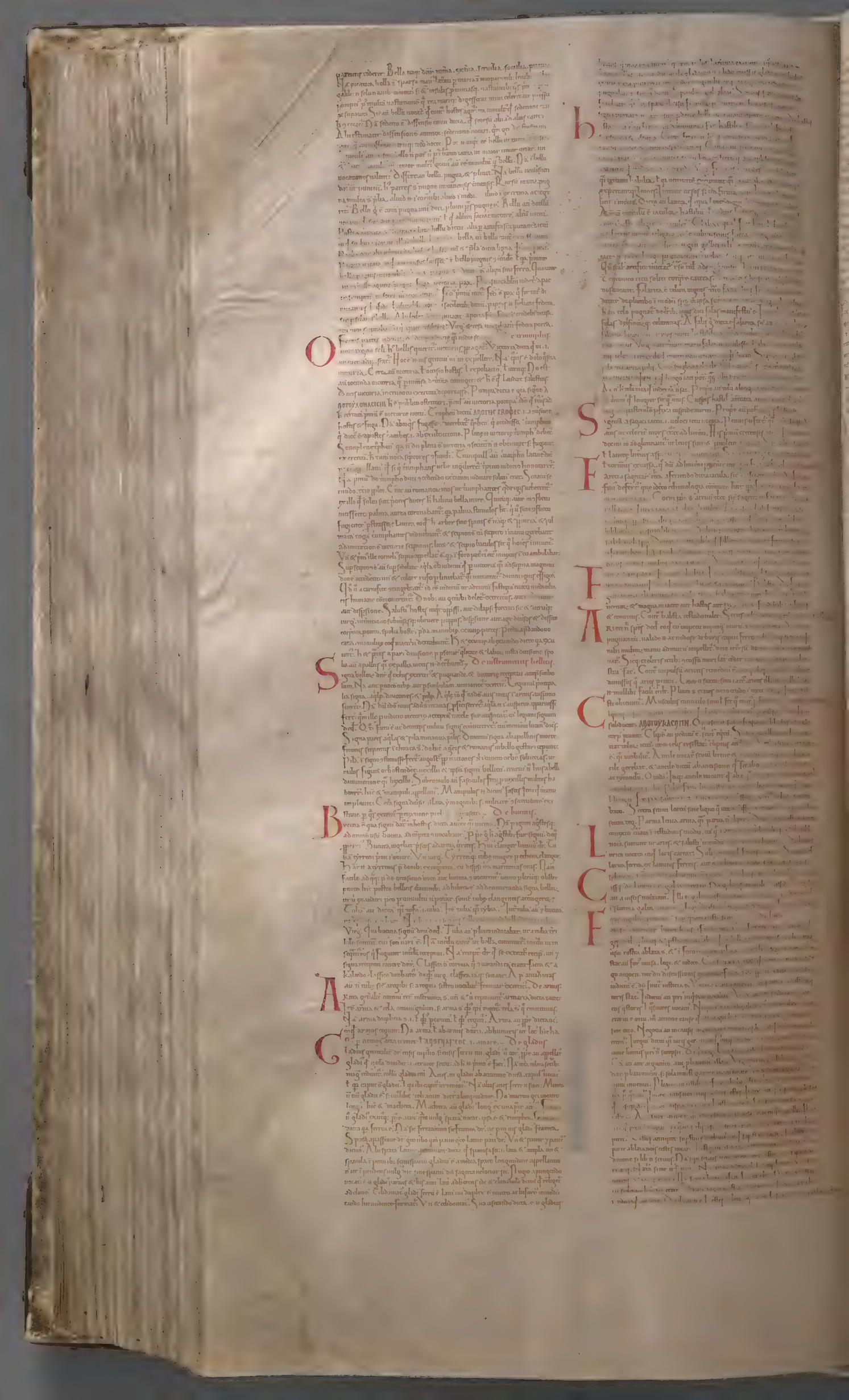

Spectacula re opmor generale noie ꝯ uolumen ꝯ q̄r. De spectaculis.
p̄mo ppe ingnauis ꝯ p̄ q̄ ille grauit. Cū ea spectacula cōsul uolu
publica ibi u beate inspexerāt. Hs ludoꝝ reuiuras & ut nos ꝯ
ſtant. ꝯ q̄ ludos. Ludor ex ſa ſtuenda uer ꝯ ad ſa
dor ꝯ ſtia ꝯ ſuo ſtem negat. ꝯ uentione q̄ ſtia ꝯ
fabulatoꝝ ſua ꝯ spectacula q̄ ludoꝝ nos inſtituere. In ſtuan
ſtuor ſtuſ & ludi ludor ſtuata Vna ꝯ ſtc ludo
alse ſtuos ꝯ uentes p uer ſtor ſolebant dor ſtuor ſtc dūtaxa p̄ri
Vo ſtu lutuin uentu ſtor ſtuſ ꝯ ſtuplo ſtuoꝝ ſtuentu.
nch ꝝ ora uocabula ſtuentu ꝯ dolata ſt. Vn ſtuſ ne ludi liberali
ſtuentu ob honore liberat. Obli dos precipide ꝯ origine ꝯ uocabula mobem
ſtuentu ob honore liberat. Ludi au aue gimne ꝯ aue ſtuentu aue gladi
ſtumeꝝ ꝯ uentu a malo acceſſ. Ludi au aue gimne ꝯ aue ſtuentu aue gladi
ſtumeꝝ ludi ꝯ ludoꝝ ſtuſ ac uentu. De gymnico ludo. Gymnicus ludus
gymnicus

INCIP. LIB. XVIIII. DE NAVIB. ET RÆB. RT[VM]. QVARDAM. VOCABVLA

237

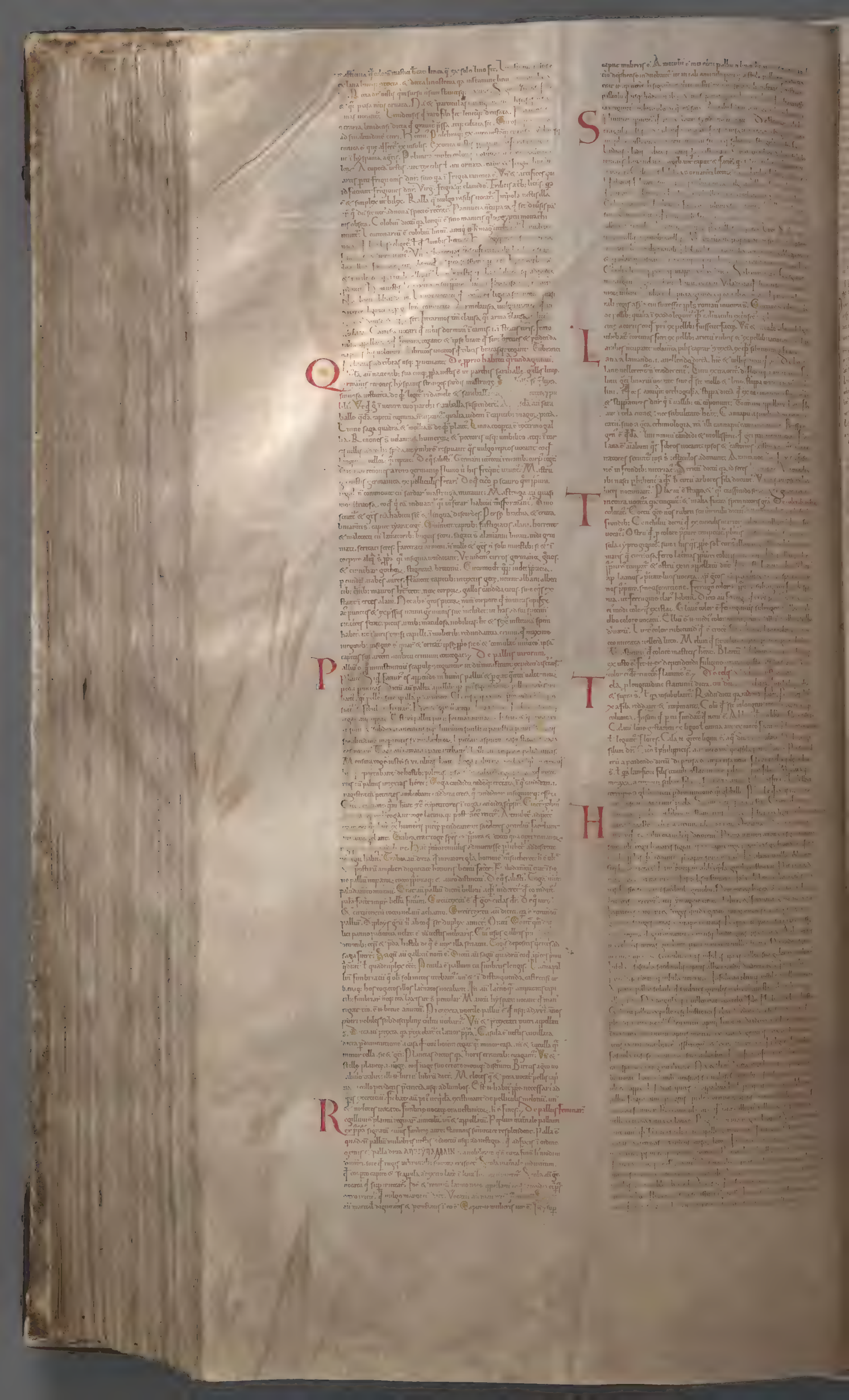

238.

INCIPIT LIBER XX. EMISIS TESTIS TITV

PRIMUS DE DALVS

INCIPIVNT ISAGOGE IOHANNICII IOHANNIS ALEXANDRINI DISCIPVLI TEGNI GALIENI DE PHISICA RATIONE

MEDICINA DIVIDITVR

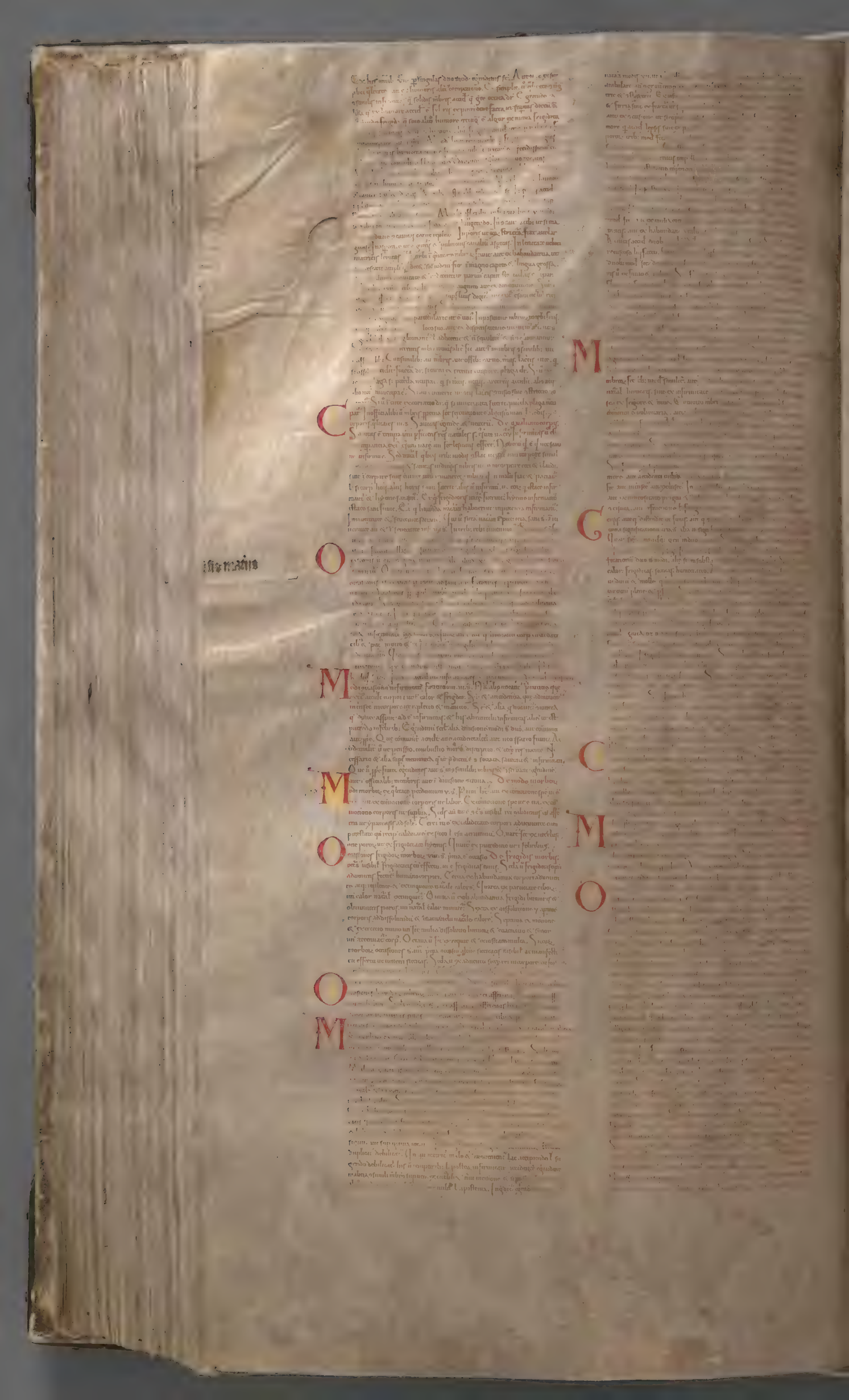

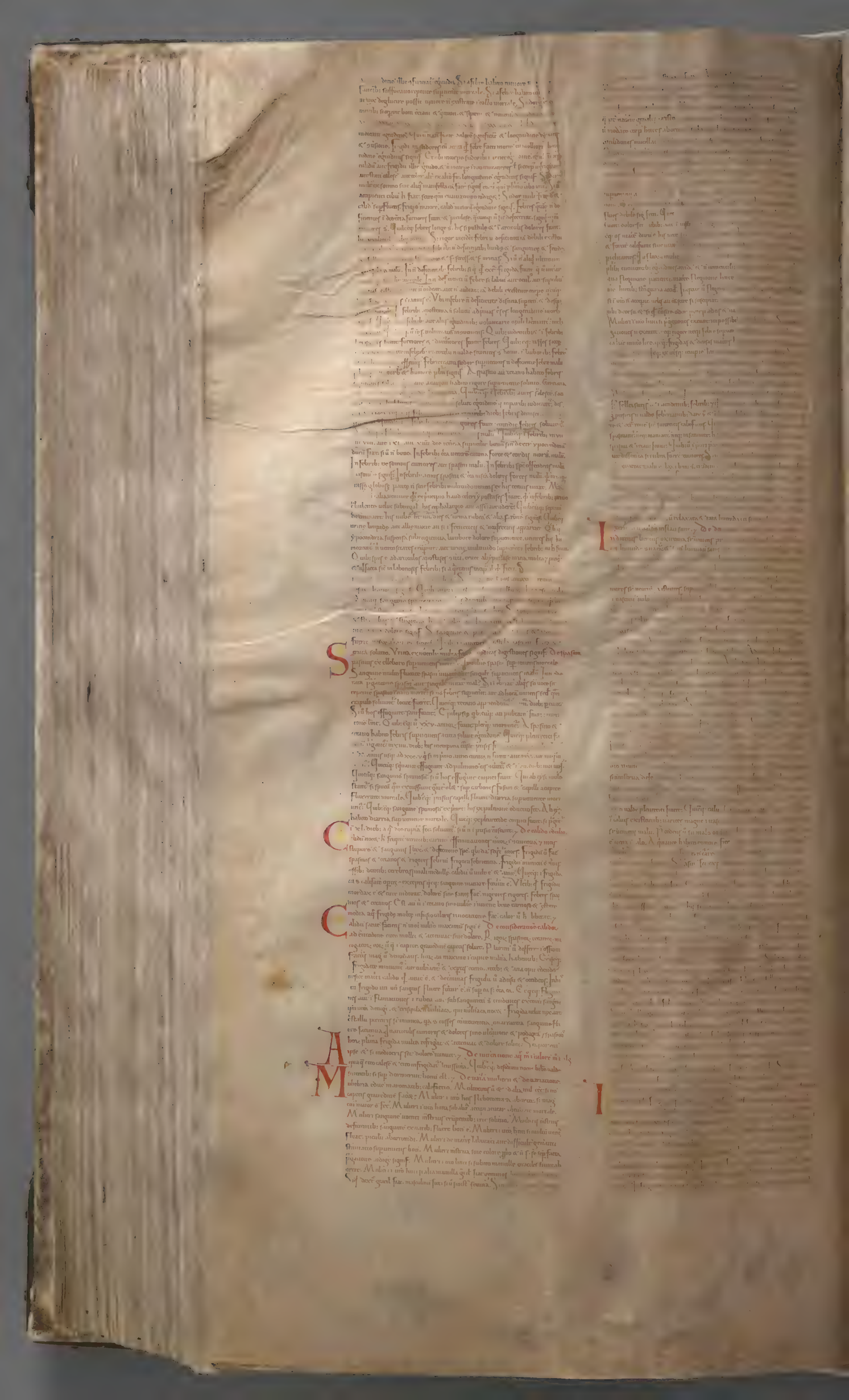

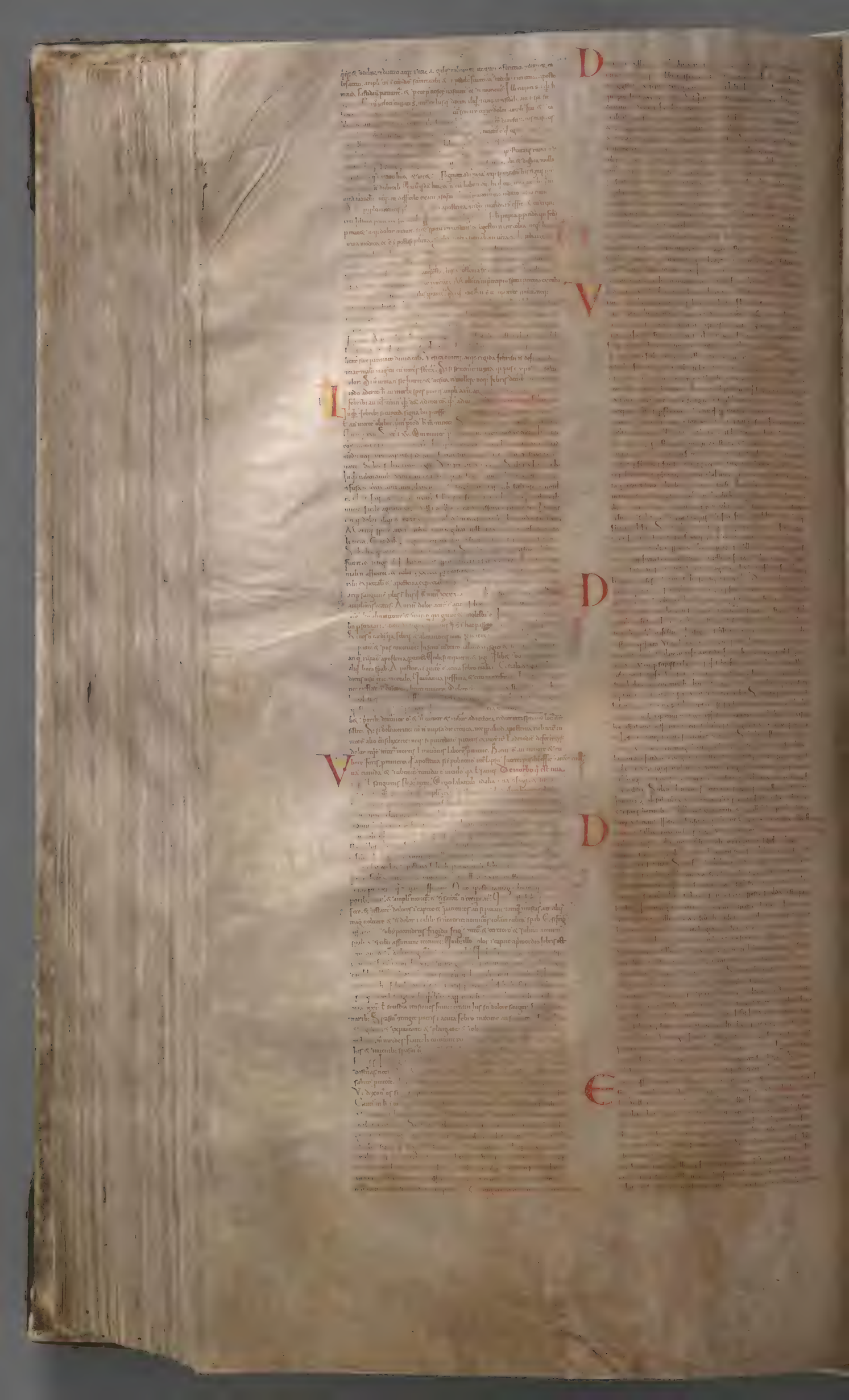

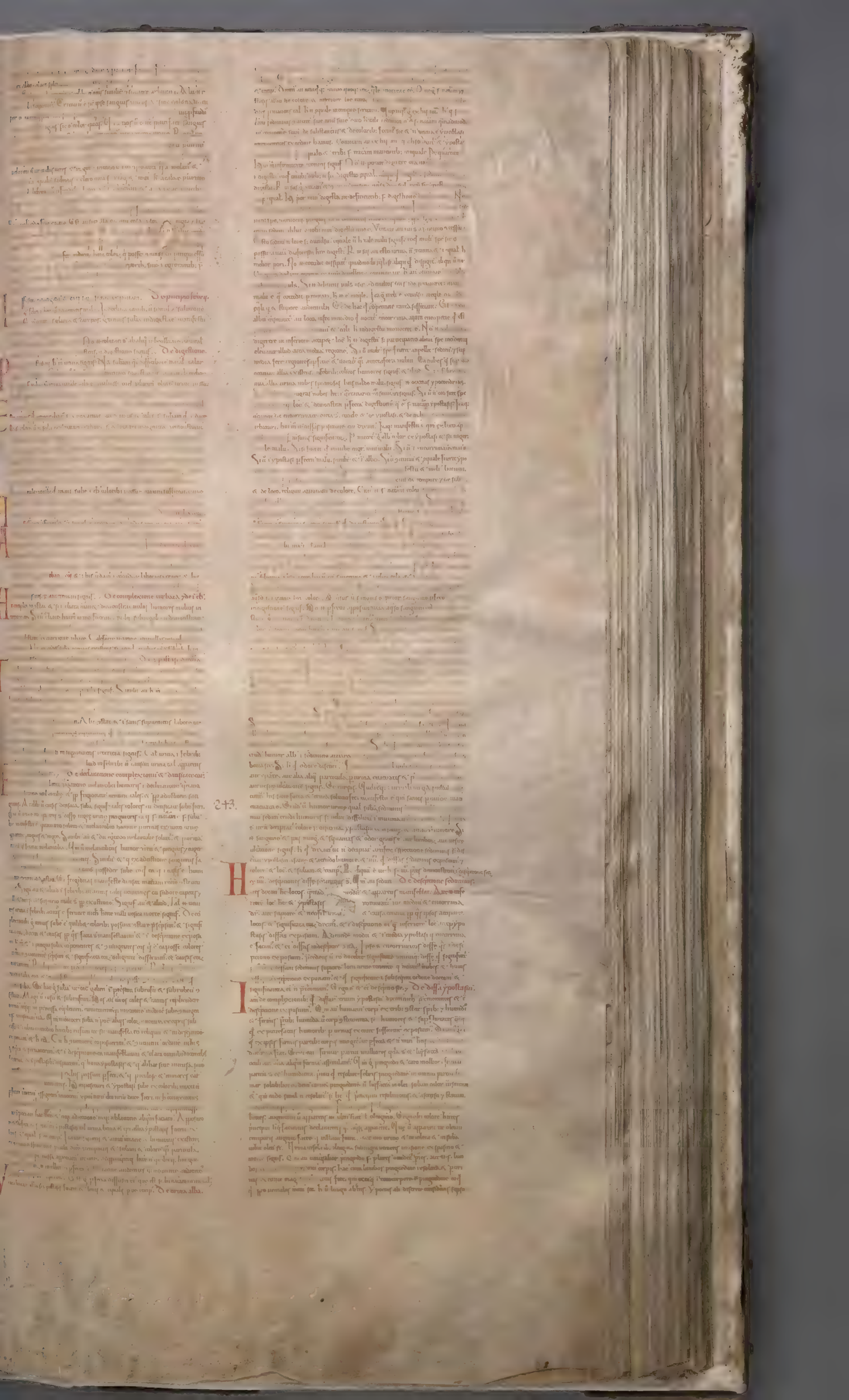

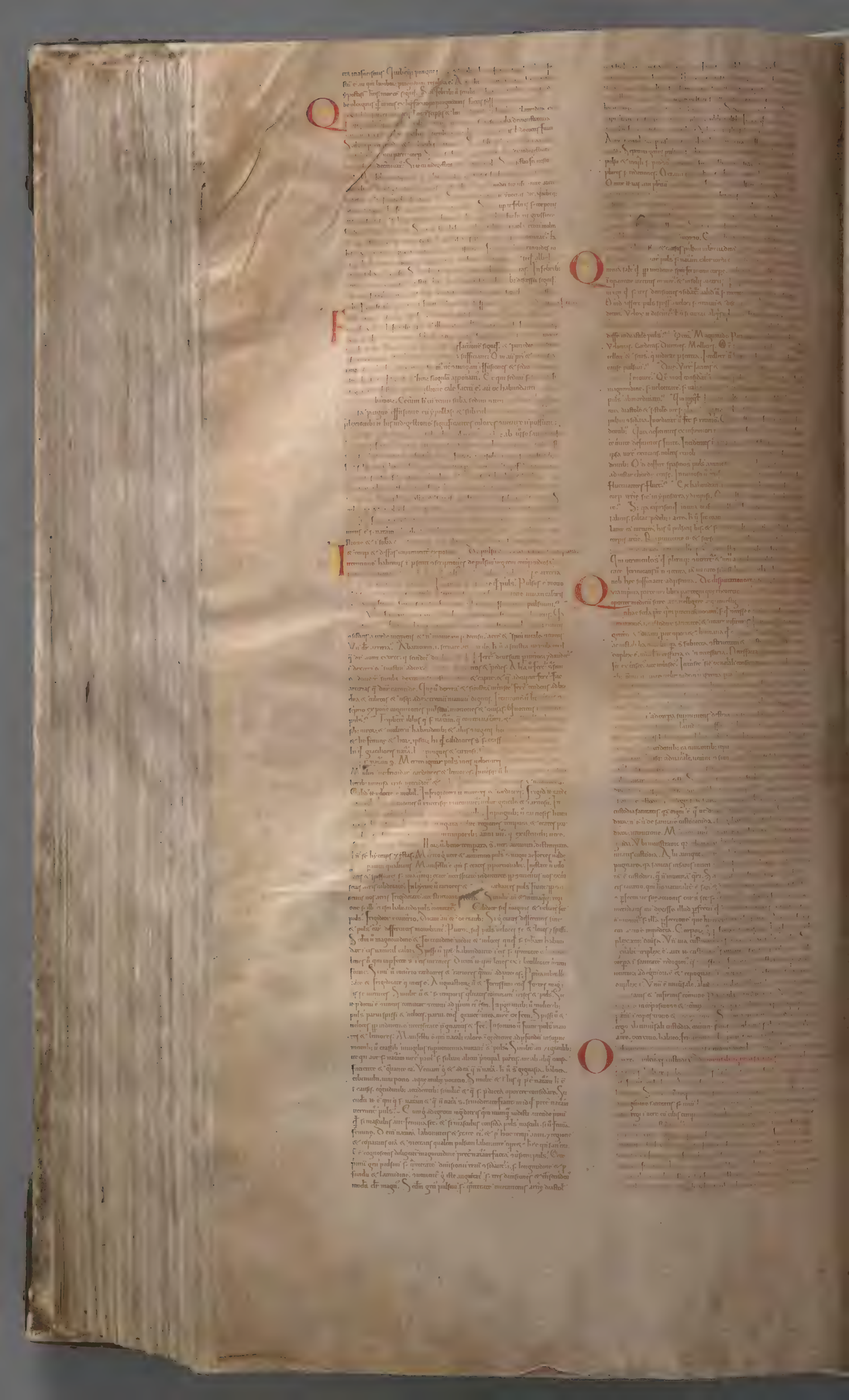

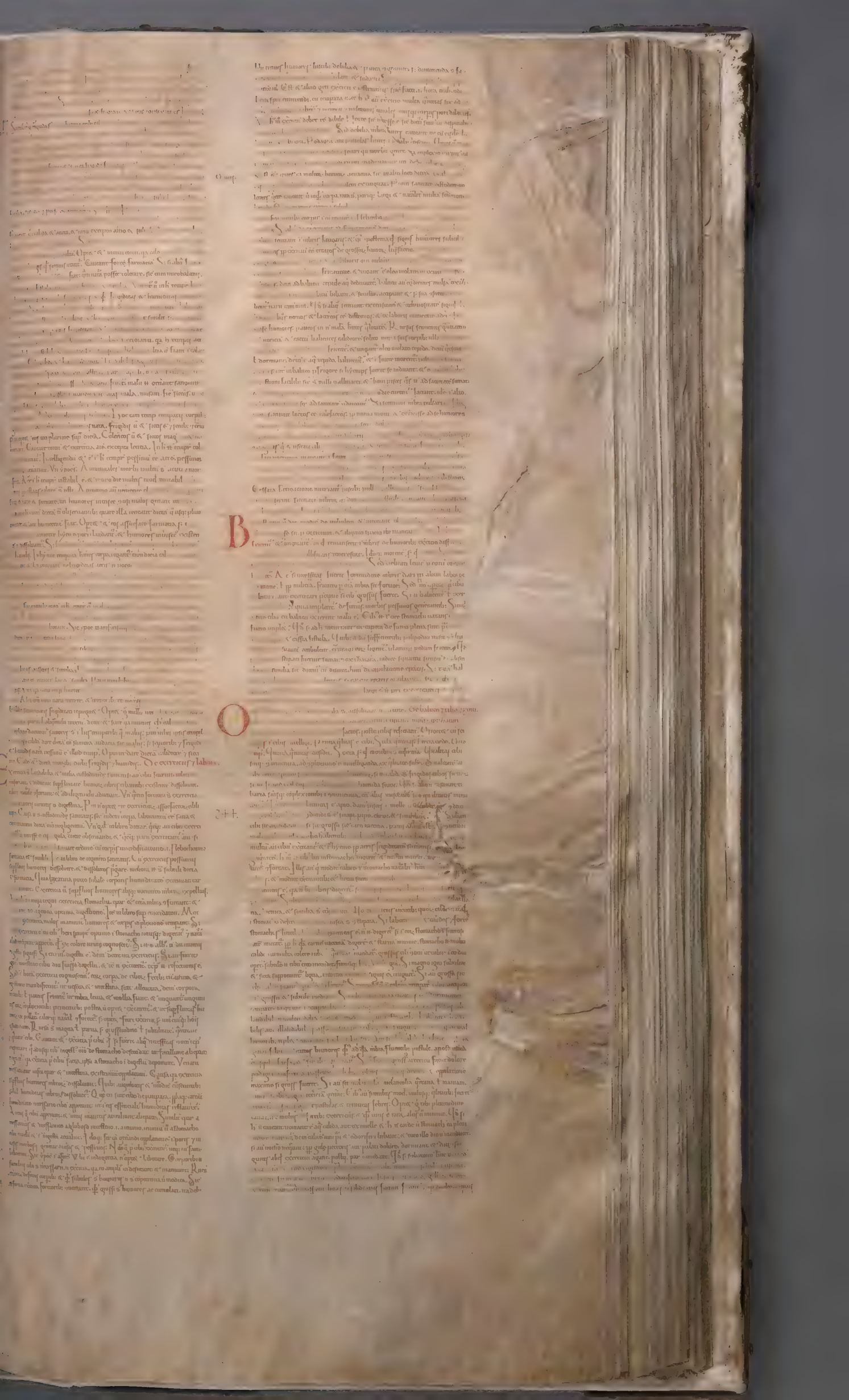

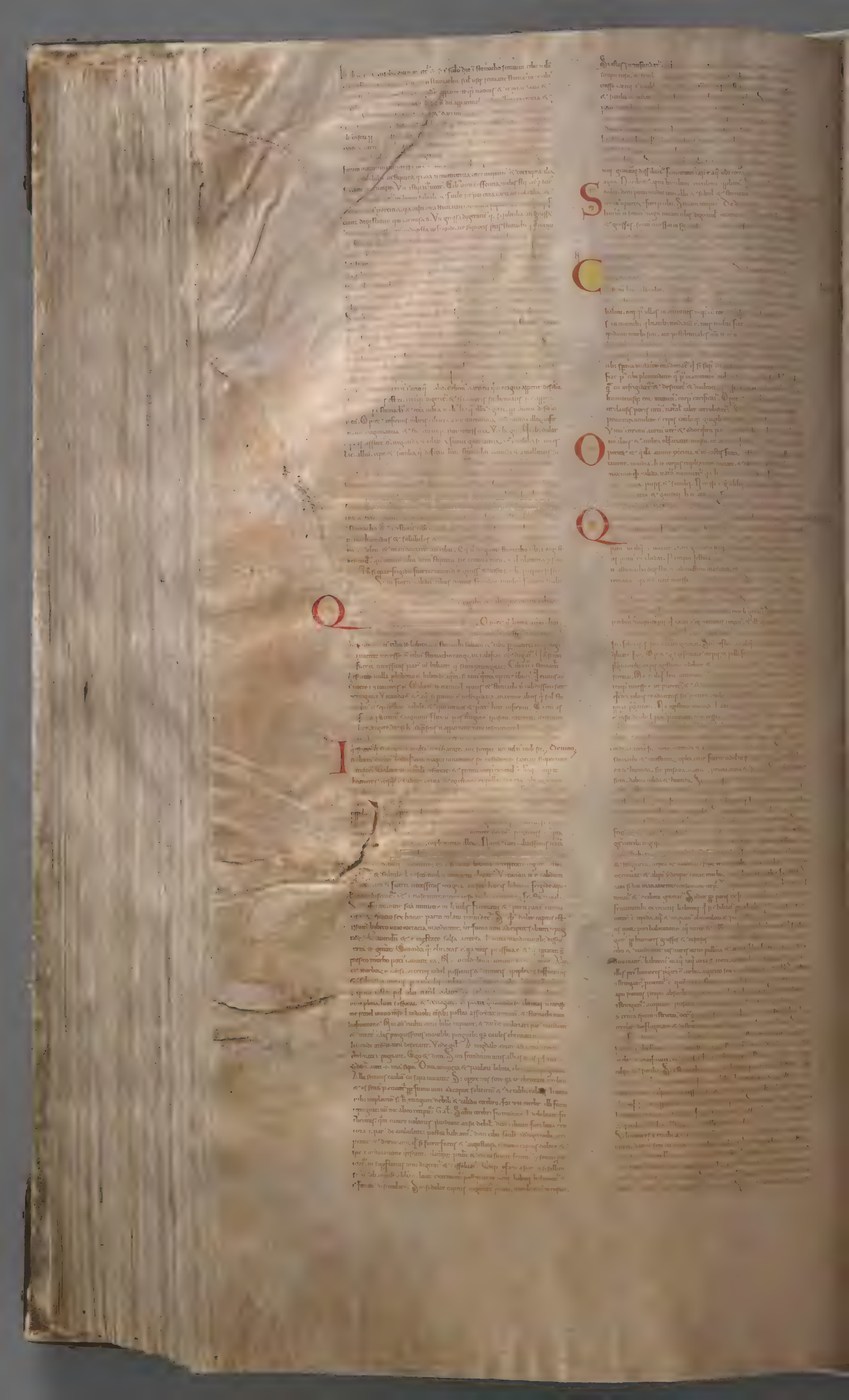

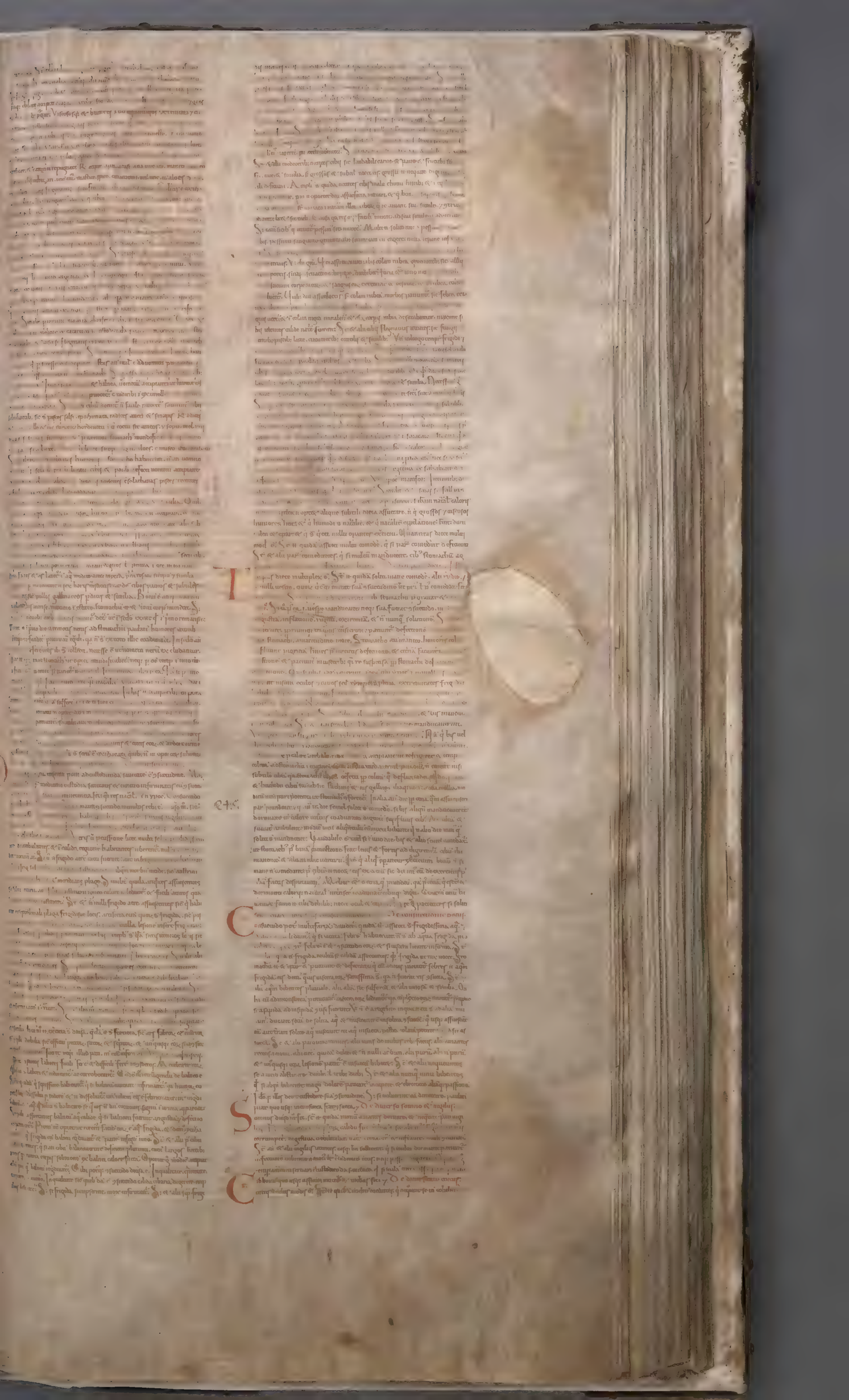

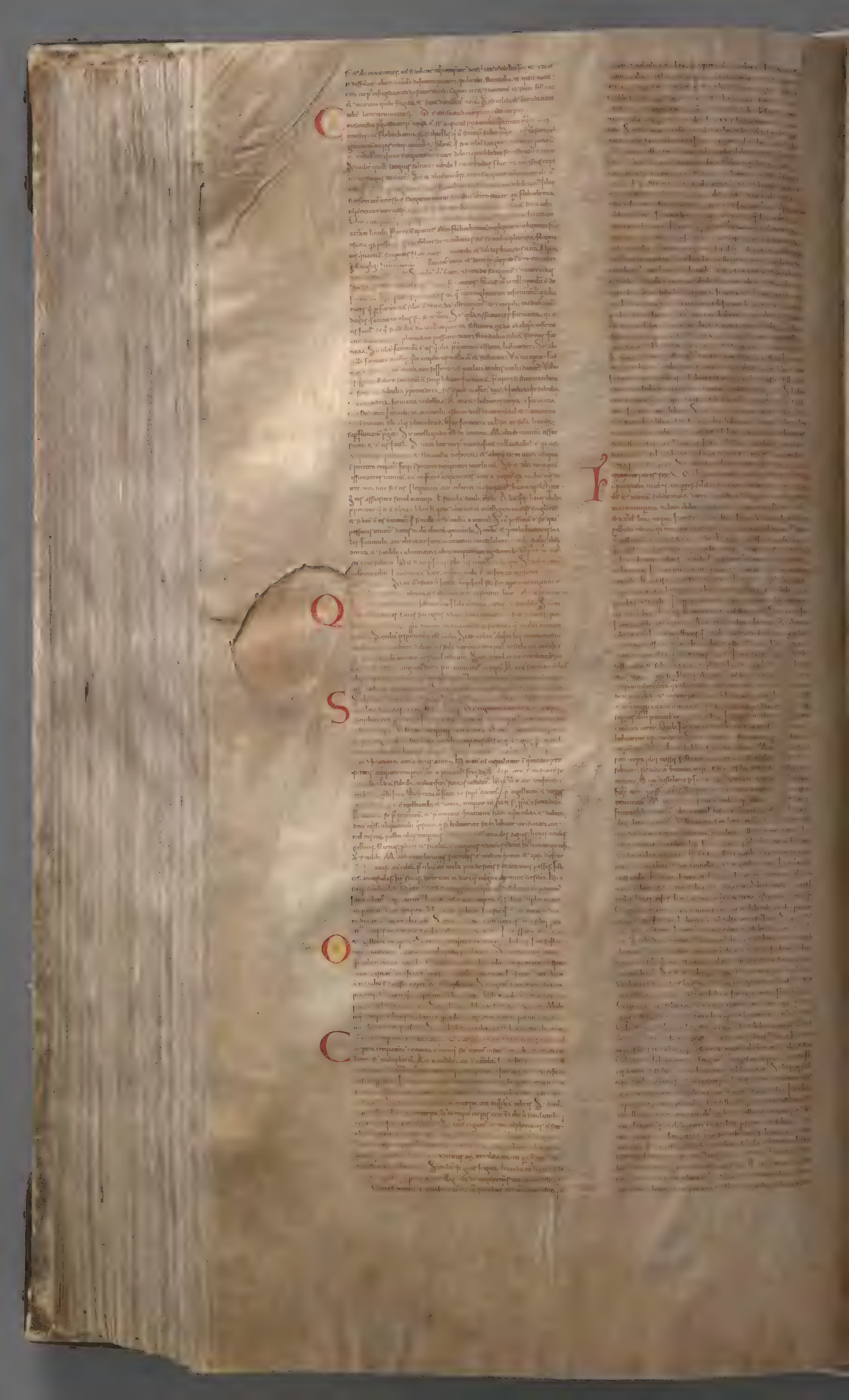

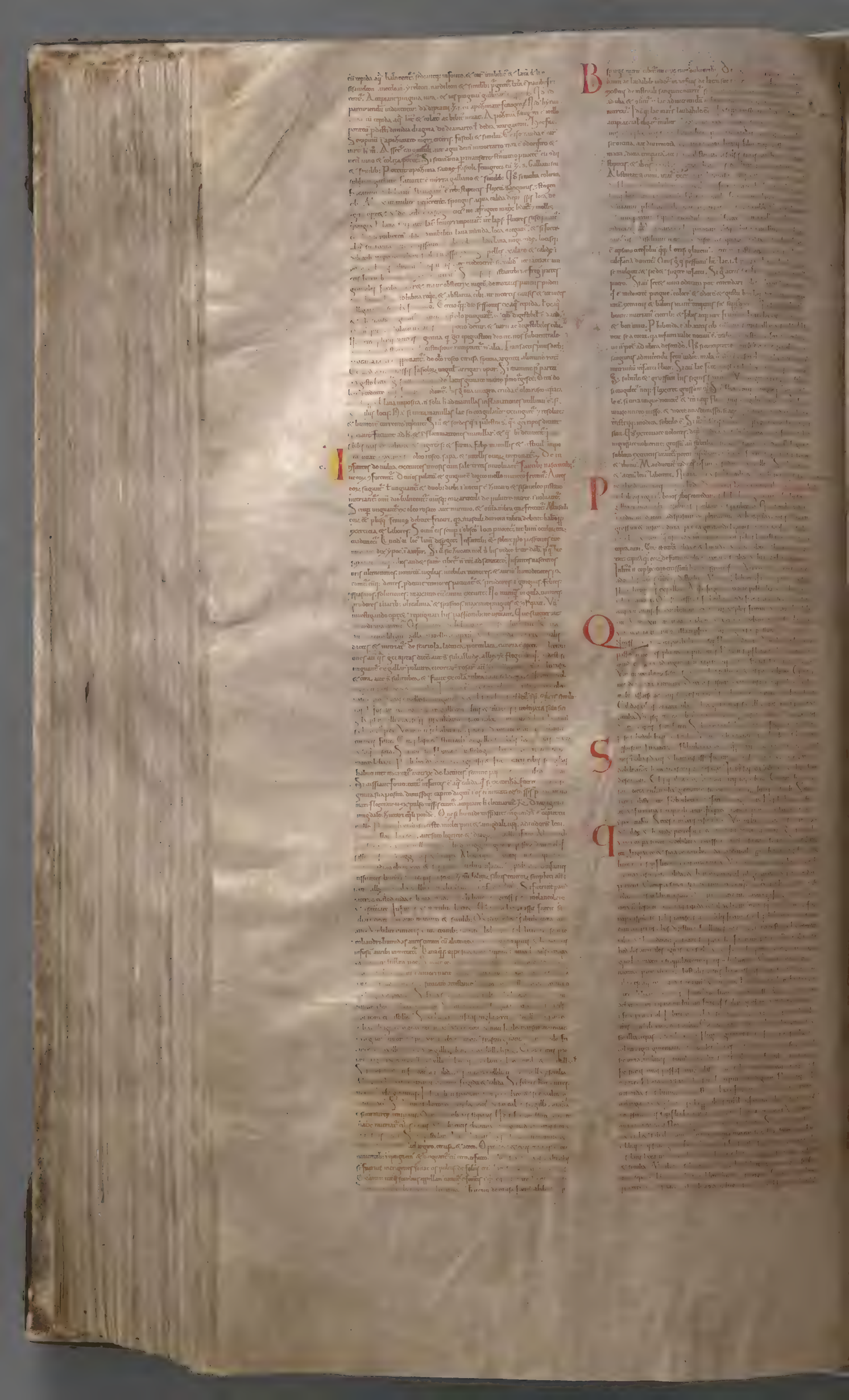

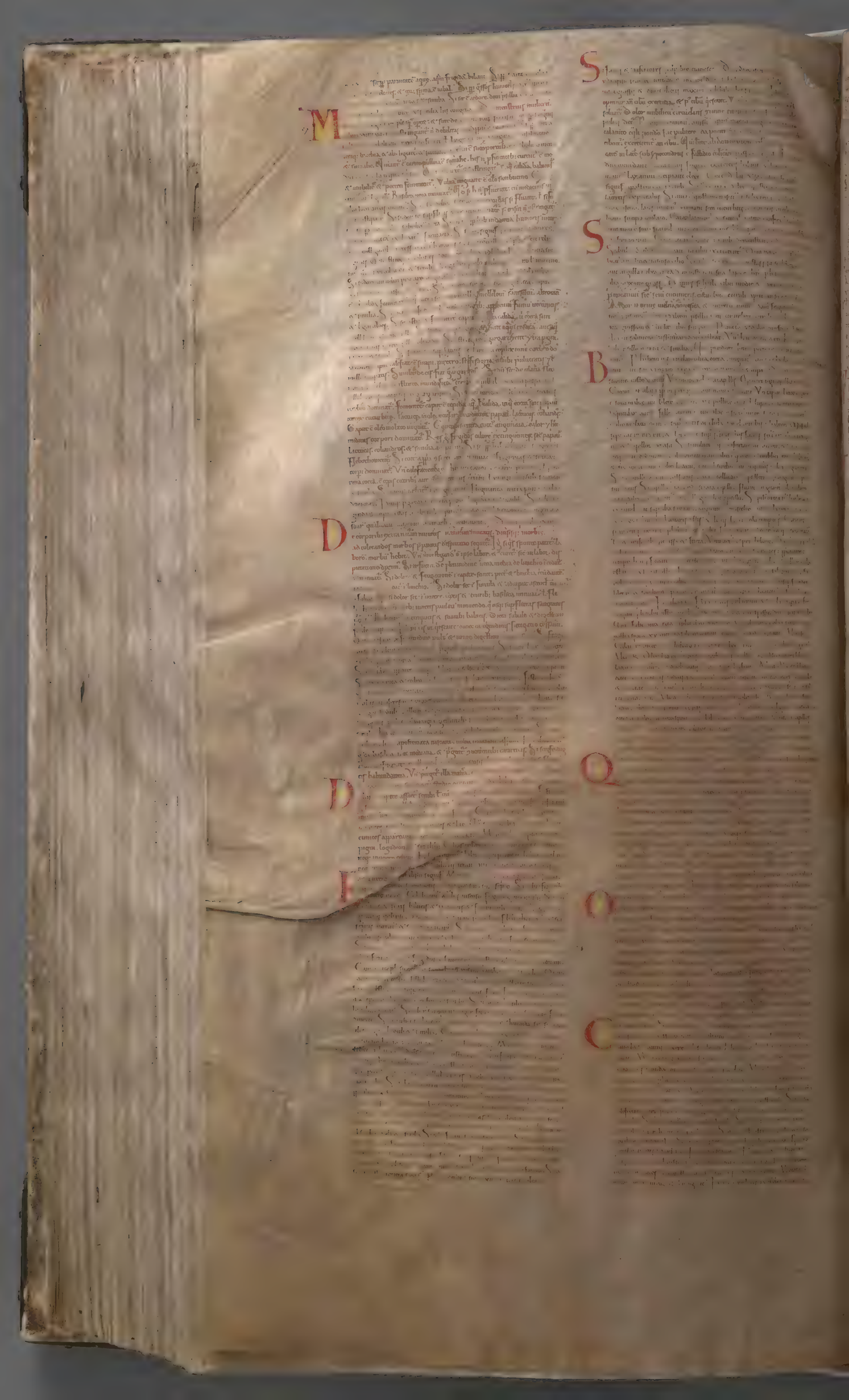

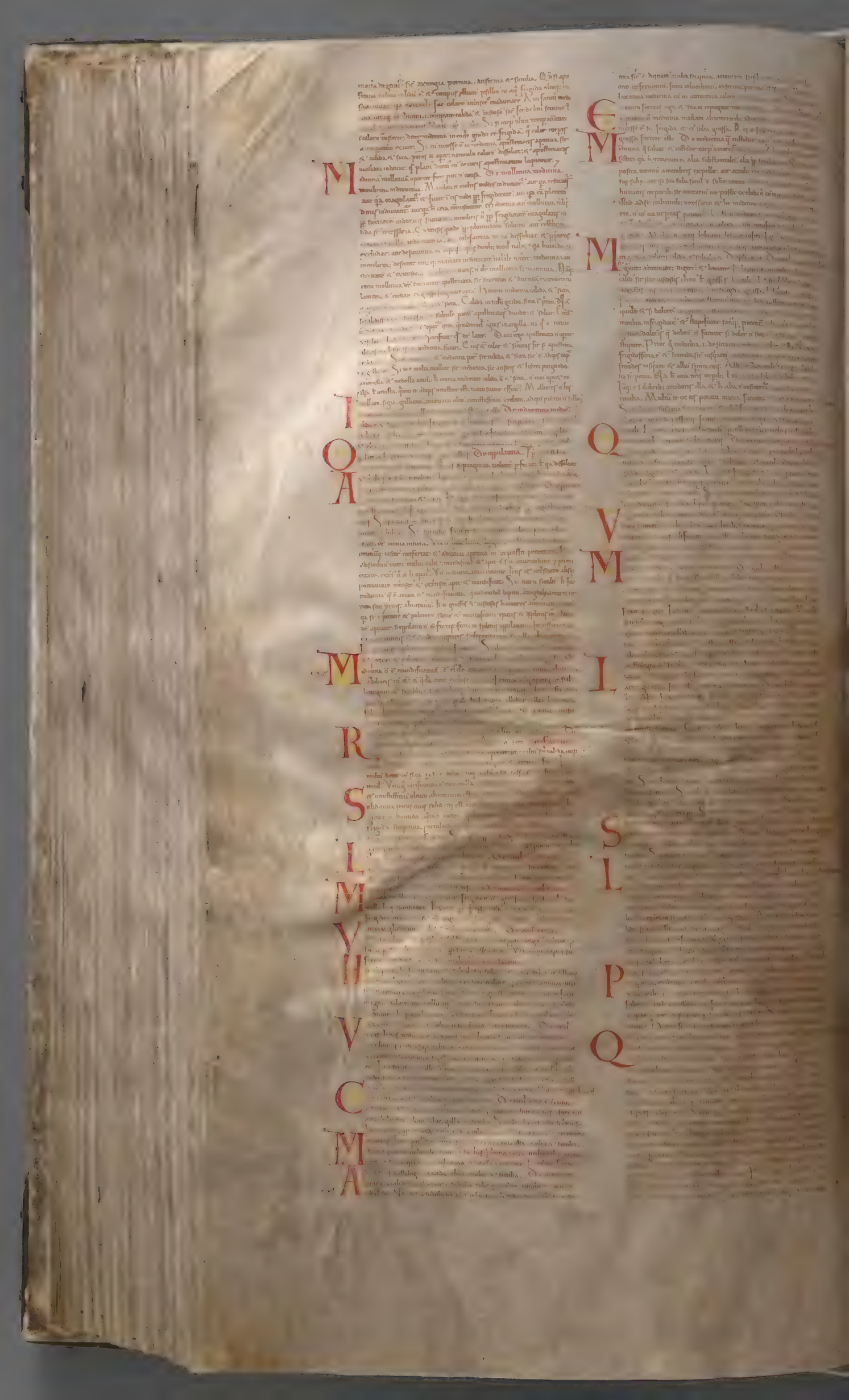

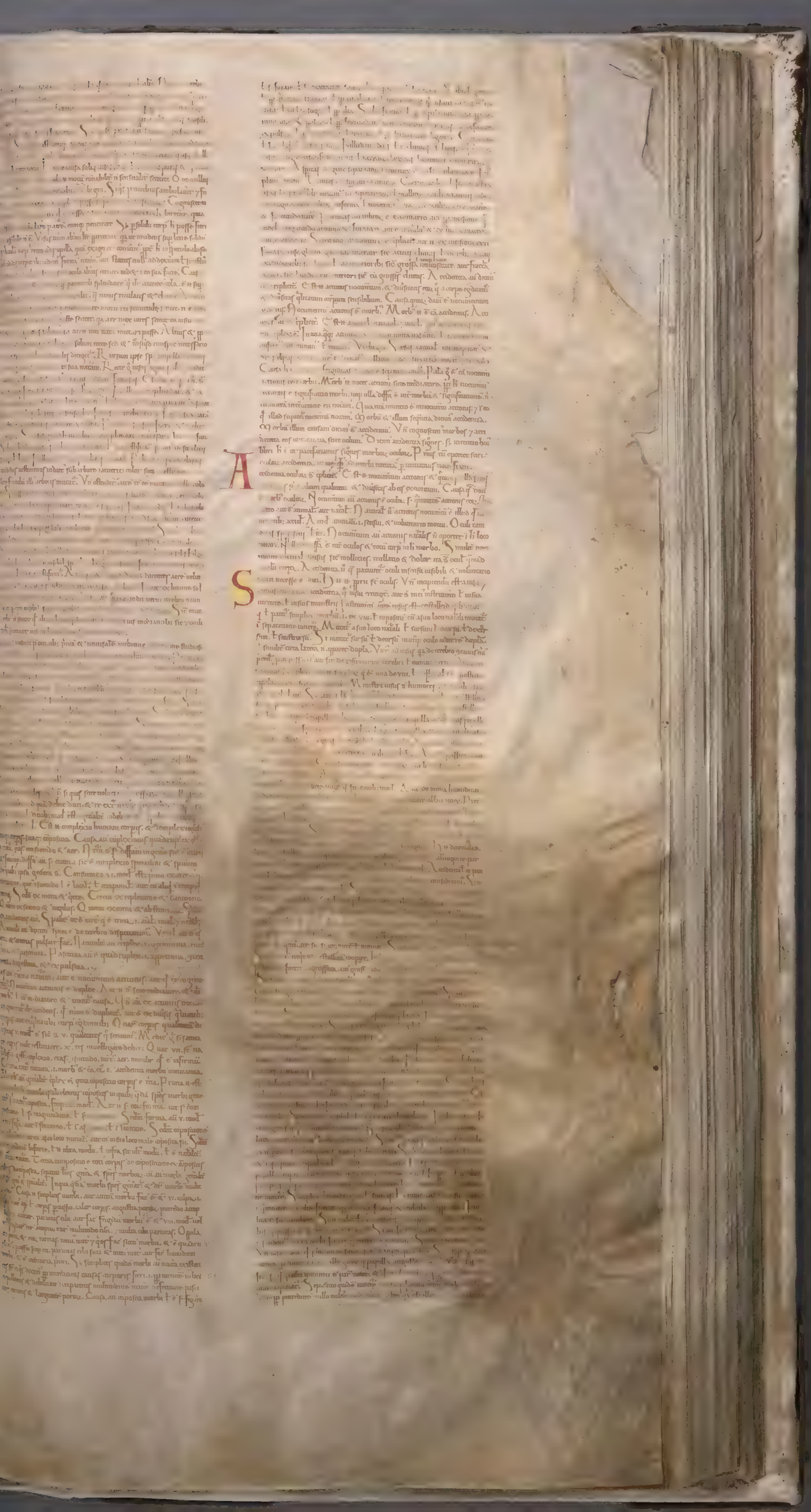

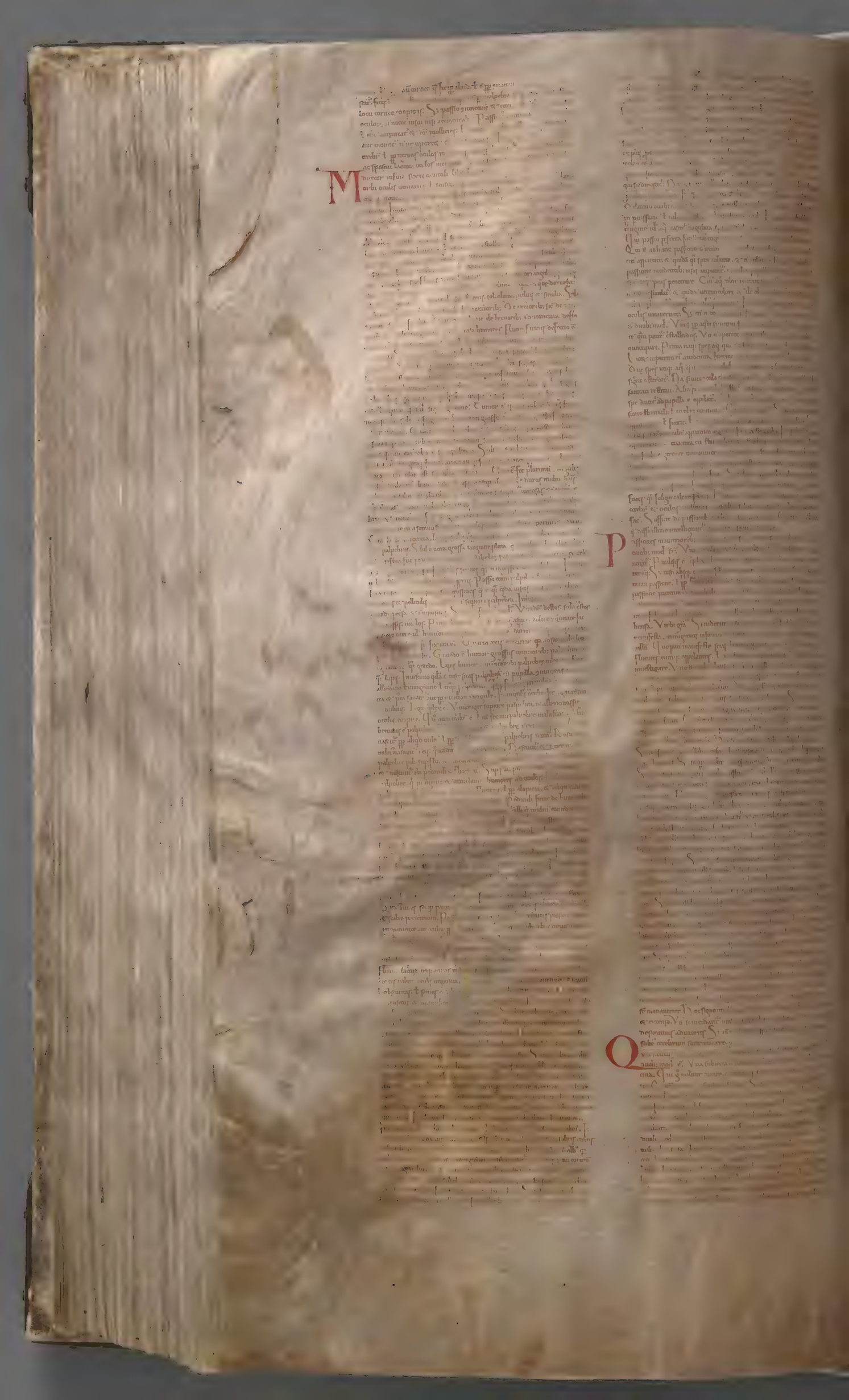

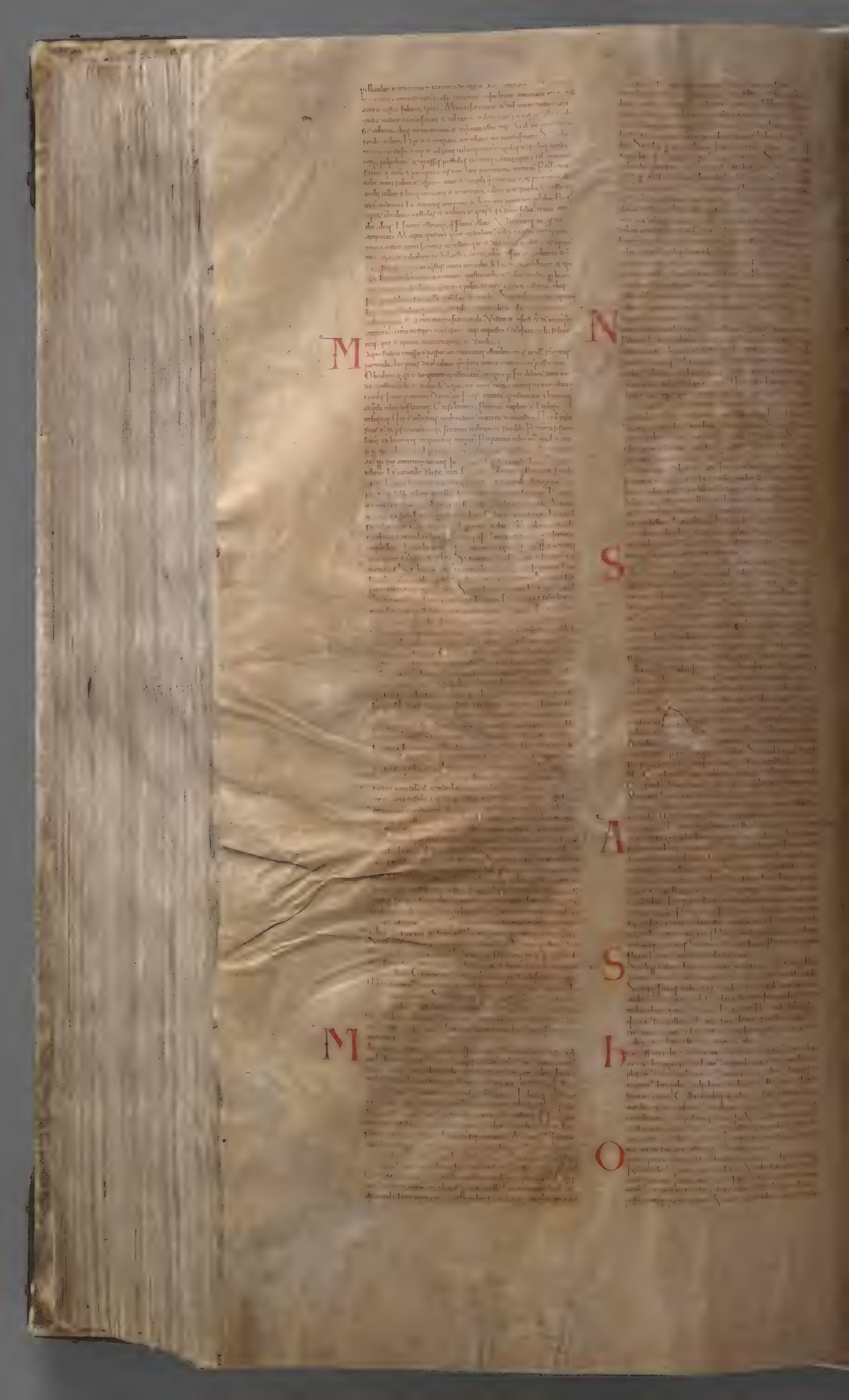

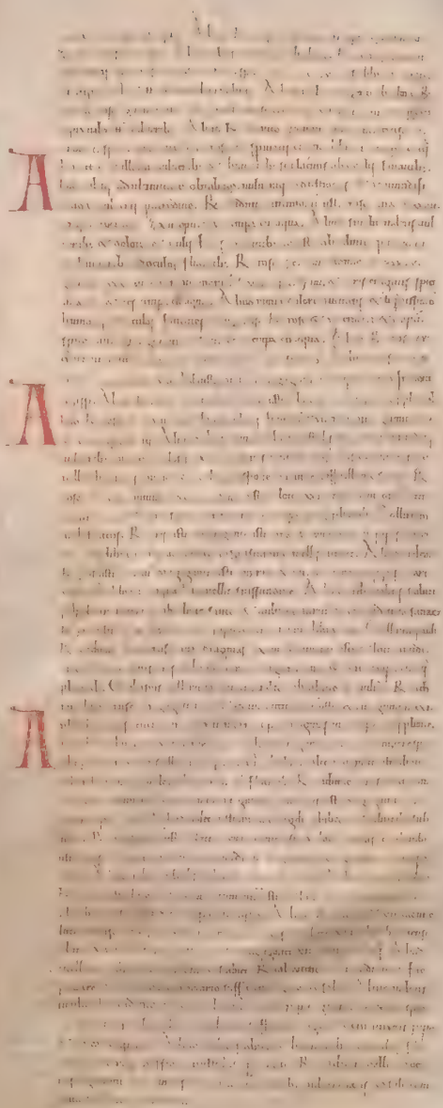

ATISSIMO PA[illegible]

OVVM OPVS ONE FACERI

A

S

M

N

R

B

O

N

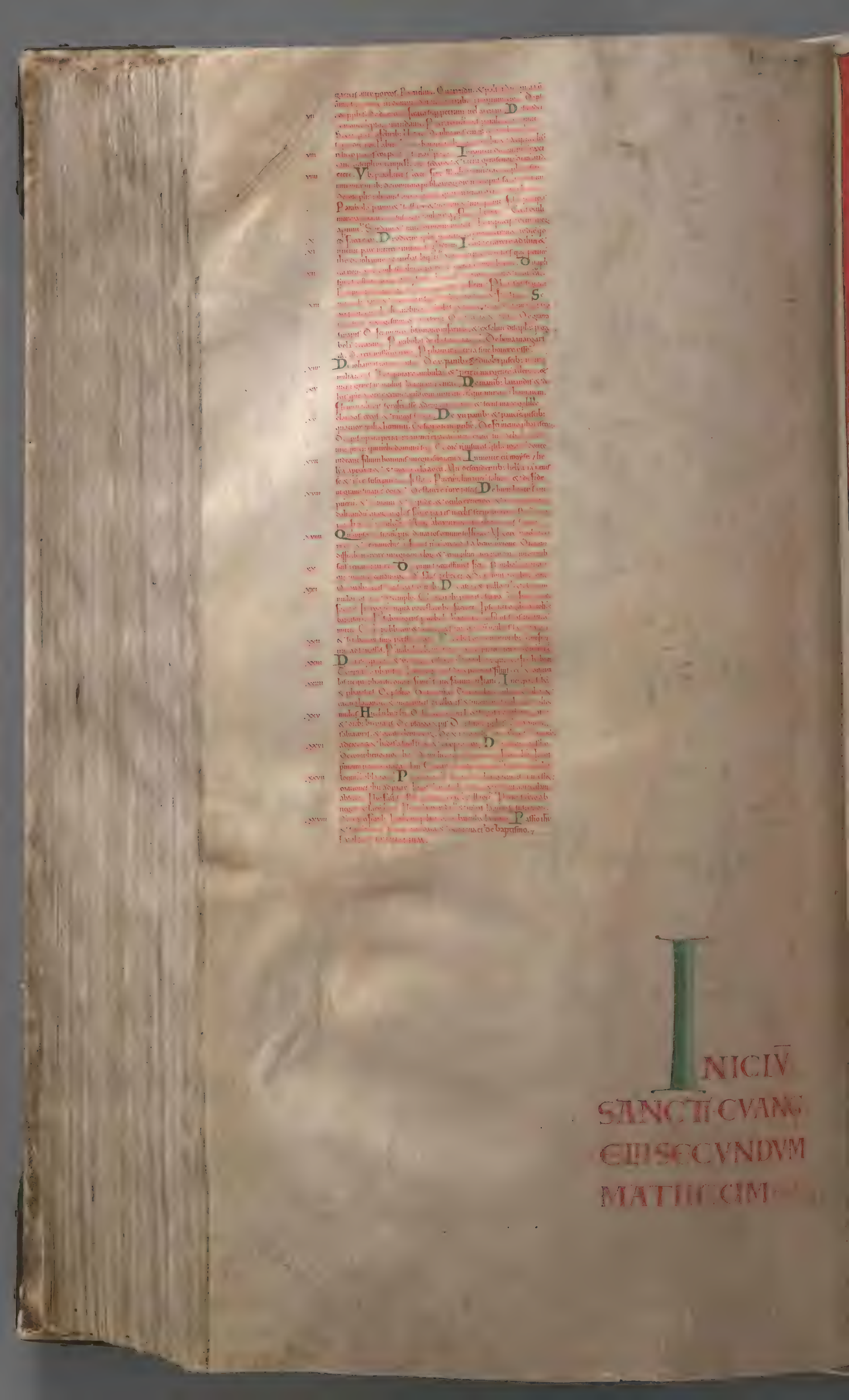

IBER GENERA
TIONIS IHV XPI
FILII DAVID FILII
ABRAHAM· AB
RAHAM AVTE
GENVIT YSAAK
YSAAK AVTEM
GENVIT IACOB
IACOB AVTEM
GENVIT IVDAM
IVDAS AVTEM
GENVIT PHARES
ET ZARA DE T
HAMAR· PHARES
AV· GEN. ESROM
ESROM AV· GEN.
ARAN· ARAN AV
GEN AMINADAB
AMINADAB AV·
GEN NAASON
NAASON AV GEN
SALMON· SALMS
AV· GEN BOOZ
DE RACHAB· BO
OZ AV· GENVIT
OBETH EX RV TH·
OBETH AV· GEN

XXIII

XXVIII

XXV

XXVII

XXVIII

XV VIII

255.

XXX

XL VIII

LI

LII

LIII

250.

LIIII

LV

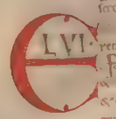

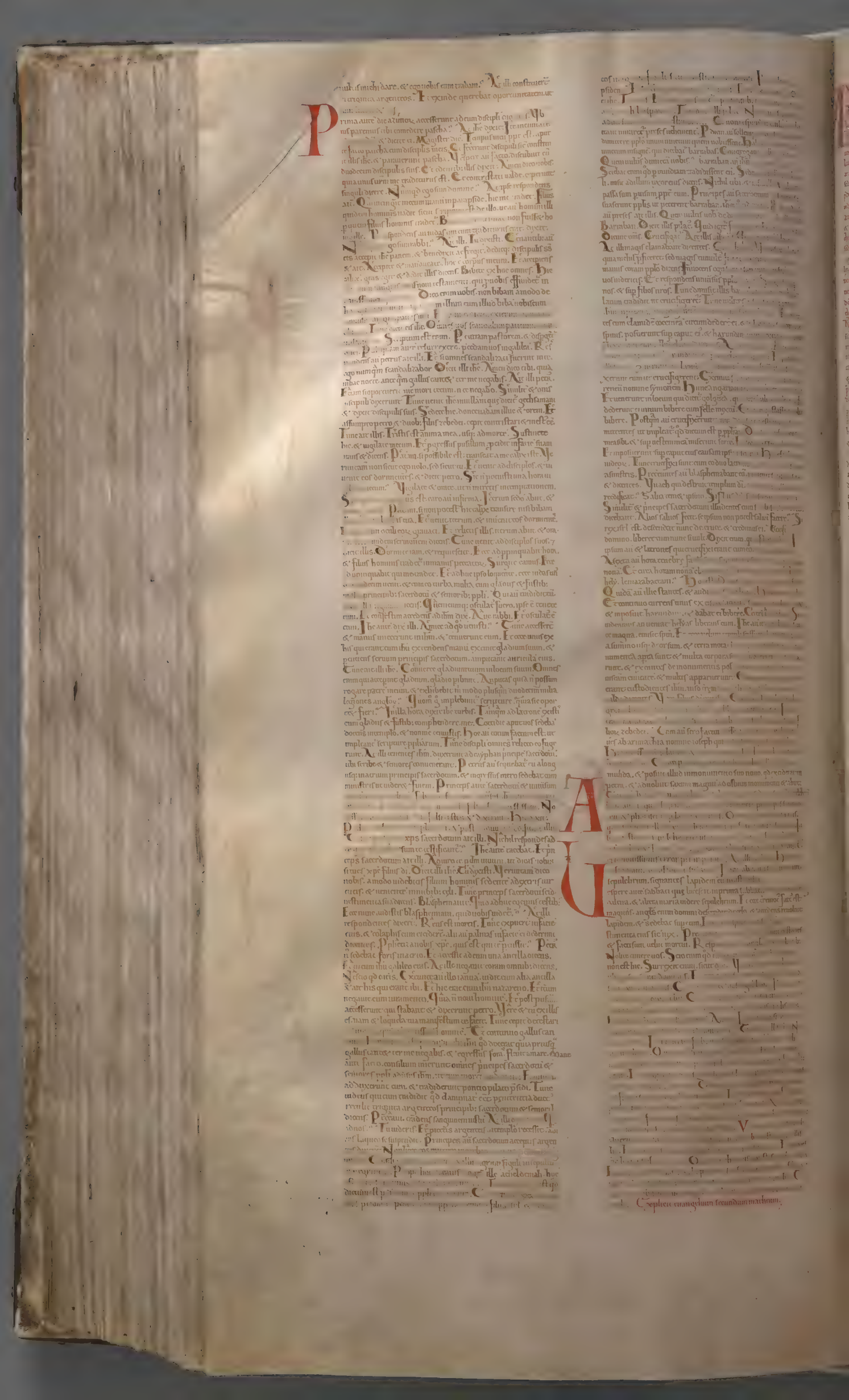

INCIPIT PREFATIO SECUNDUM MARCUM.

MARCVS EVANGELISTA DI

D
V
V
I
D
D
D
D
V
D
V
D
D
D
D
V
D
D
D
D
V
D
D
D

NICIVMEVAN
GELII IHV XPI
FILII DI SICVT
SCRIPTV EST
IN YSAIA PROP
HETA ECCE
MITTO ANGE
LVM MEV ANTE
FACIEM TVAM
QVI PREPARA
BIT VIAM TVA
VOX CLAMAN
TIS IN DESER
TO PARATE VIA
DOMINI RECTA
FACITE SEMI
TAS EIVS FVIT
IOHANNES INCE
SERTO BAPTI
ZANS ET PDI
CANS BAPTIS
MVM PENITEN
TIE IN REMIS
SIONEM PECCA
TOR ET EGRE
DIEBAT AD RV
OMIS REGIO IVDEE

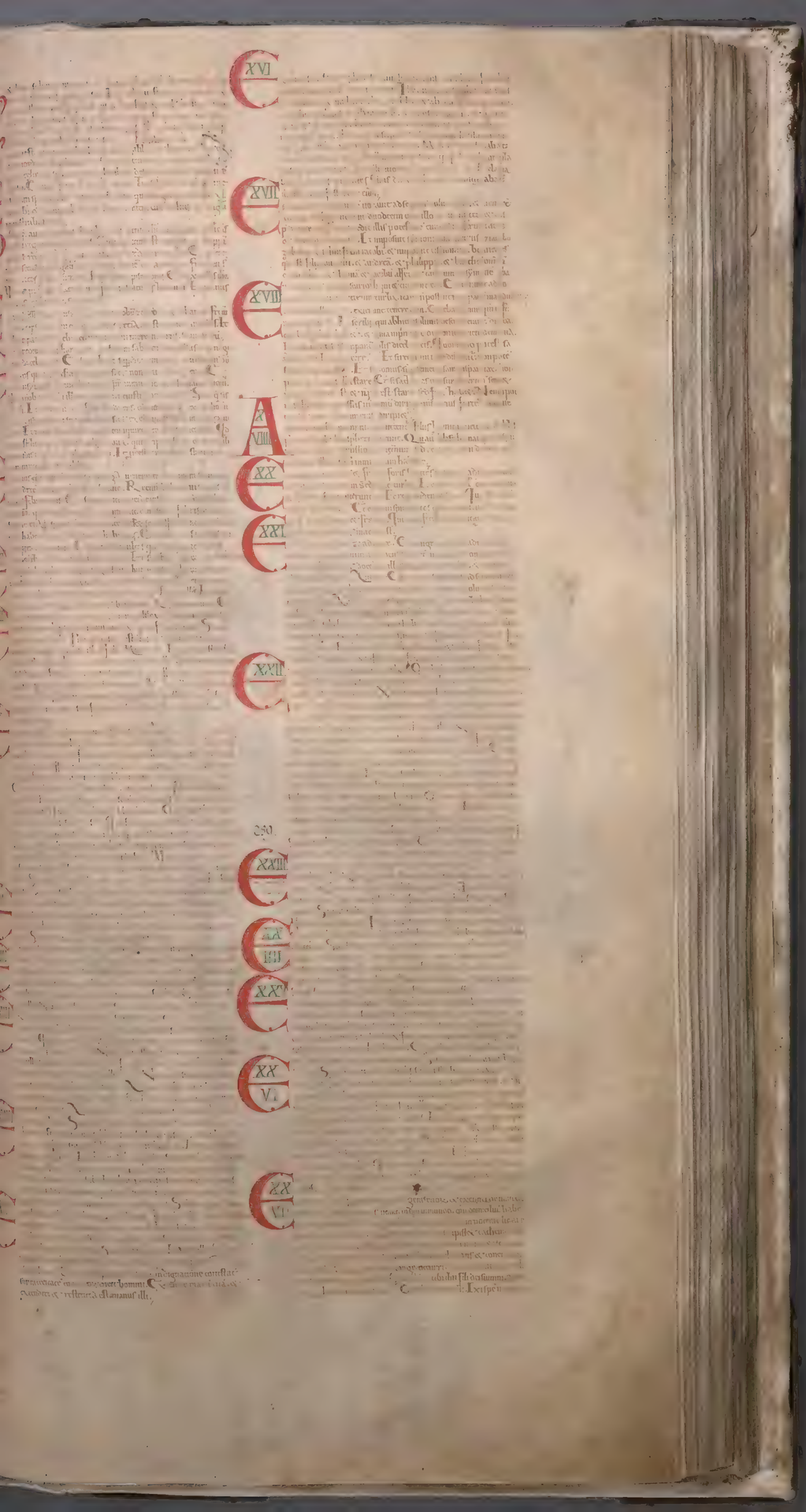

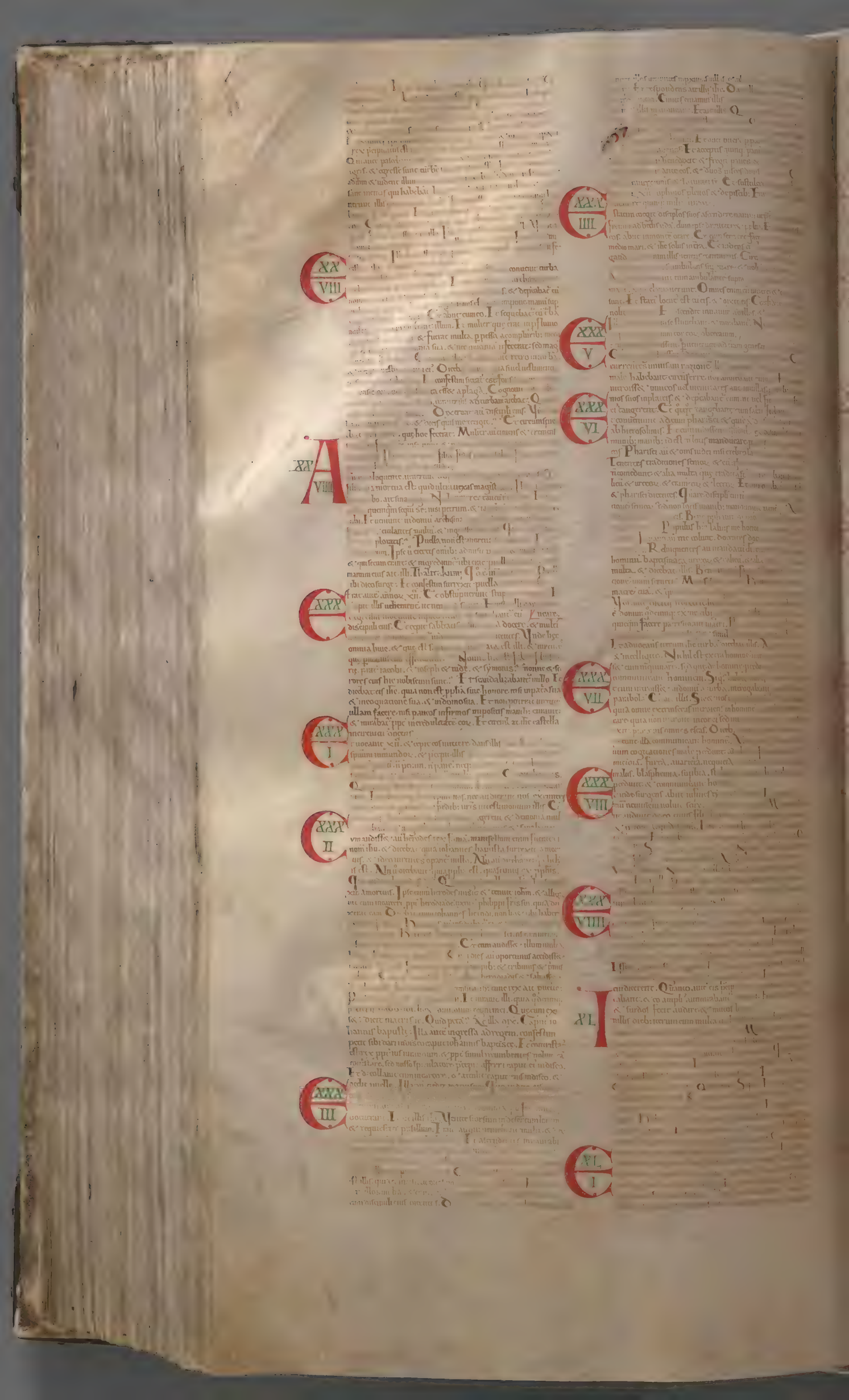

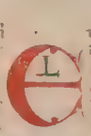

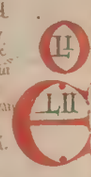

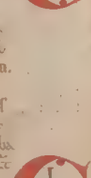

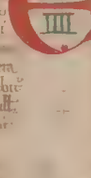

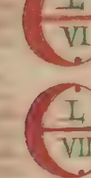

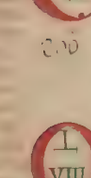

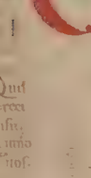

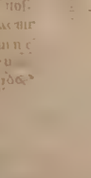

LXX I

LXX II

LXX III

LX IIII

LXX V

LXX VI

LXX VII

LXX VIII

LXX VIIII

LXXX

LXXX I

LXXX II

LXXX III

LXXX IIII

XC III

XC IIII

XC V

Explicit euangelium secundum Lucam.

Incipit euangelium secundum Lucam.

LVCAS SYRVS ANTIOCE

Explicit euangelium secundum Lucam

Cla charie sacerdos apparuit angelus ei dicens. Annuncians eis
hanc. & iohannes. reuerte dominum inspu hdye. & de angelo
annuciante marie fide.
Nauuacem tbu [illegible] p sabob:
Accpa [illegible] & benedixerunt & cant. cum pphe
cissa.
Amos. modum hos exemplo docuit seruos.
Ambulet hodie [illegible] papulum baptismum penitencie
Bapte. [illegible] & ei abiohanne fuit fere annos. xxx. quod puta
ba. ei plus. steph. & multiplores parres usq; ad adam & filium
de. & modo ero agebat. ideo dolo tempore iesuanne quadragesimo
orbe.
Imanue. h lege the librum v face pphe. & dixit nunti pphie ac
apud in pace sita.
Intrauagogā hominē habentem demonium immundum.
Aposteris dicere the nemine. & facta [illegible] mirarent hominū
Rogauit ihm leprus. & mundata [illegible] egabla xam tim abun.
Salutauit eum dicens [illegible]
Scitis est domini publicanis [illegible]
mittere unum penitentiam [illegible]
De sabbo [illegible] manducabant. & ursina
gogā mum [illegible] eorum manum aridam habentem.
Vor discipulos [illegible] & nomina eor. describe.
Vo. festum & [illegible] cunto eruendo. & de domo ejectata
supra petram [illegible]
Vmi [illegible] pueri mi sanauit the.
Mo [illegible] unum filium unicum resuscitauit the & mixti restituit
Iohannes de carcere ad ihm mittit dicens. quis venturus es &
the. de barbat de iohanne loquit.
Reambulent the in domo pharisei quedam mulier simulter. lacrimis
tante pedes eius & capillis tui eos ejus osculabat & unguebat
unguento.
Proponit dominus parabolam seminantis. & apte eum discipuli
sui & nunciabant ei matre & fres eius quia foris starent.
Dormiente ihu in nauicula facta tempestas & rogauit a discipulis
compescere uentum & mare.
Ihaut principit resistere dominus. & subito fluctus
sunt saluatus.
In regione gerasenor demonior legere rogauit ihm ut exeantes
de homine irent in porcos.
Protestatem dedit dominus discipulis demonia expellere & lan
guores sanare & cetera.
De quinq; panib: & duob: piscib: utiq; multitudo.
Interrogauit the discipulos quem eum esse dicerent & dixit qui
nam eius cruce & sequatur & tamen nunquam inuenit locum
bitur eam non [illegible]
De crudelitate eo de nouo puerum a demonio curatum & docet
humilitatem ne pharisei fieret. & de quodam phibeo qui in nomine
ihu.
Et dyerunt nescimus & nobis domine sunt peccata remittit tibi
ut peccat beleat de celo.
Ait quidam ad ihm sequar te. & alio dixit the sequere me &
sine mortuos & nemo mittens respiciens potest mihi regni.
Designauit dominus & alios septuaginta duos. & mandauit eis
dedit & manum mittit eum eis:
Et reuersi septuaginta duo gaudentes & dixit eis the gaudens
quod nomina vestra scripta sunt in celo. & confestim [illegible]
Dominus parabolam ostendit dicens ab hierlm in hiericho & ait
dit in latrones.
Dixit dominus marie marthe quam parem dilexit
Petiit dominus docere discipulos orare. & primum est dicit
pater nr qui es celis [illegible]
Et cum diceret hec mulier de turba erecta dominum dixit omnes ec
nium omnium adversum te non habet.
De sagenatione pphe & [illegible] apparet est in ultimis.
De cellis & cetera munda mei ebrietate & luxu.
De primis cathedris & monumentis pphetarum immundicia do
minus pharisei.
Dicit dominus discipulis accendere a fermento pharisei & q dixe
rat inspi tui [illegible] & nolite cogitare [illegible]
Omnis dimitet alberes frate possessio [illegible] & nolite sollicitari
de anima quid comedat. & de vita corporis.
Noli timere pusillus gregis & de feruo quem constituit dominus
super familiam [illegible]
Non ueni pacem mittere sed gladium. & opam liberare ab aduersario
dum [illegible] & cum uenisset ad arborem ficus plantatam
in uinea. quam [illegible]
De samaritano galileo. quem misam pilat cum sacrificij.
Mulier cui ab infirmitate annos decem & octo sanauit the. rem de
gauit & rapit. & fermento abscondito in farina.
Eliu. qui expellens & erunt nouissimi primi.
Hierusalem hierusalem que occidis pphas.
Hydropicum curauit the & dixit non mihi quis primos recubi & ad
cenam non dimittet sed pauper inuitandos.
De eo qui uolut turrim edificare. & bonum est sal
De ove que cecidit & de muliere que perdidit una drachmam
Homo quidam habuit duos filios & diuisit eis substantiam.
De iniquo in quo laudat ds prudentiam fecit.
Nemo potest duobs dominis seruire. & qui omnibus renunciat & alia
ducit.
De quodam diuite & lazaro. & p quo cecidit seruo illum bonum esse
illi nunciasset.
Si peccauerit frater tuus arrepit illum. & dixerit ostendit ei dum ad
huc nobis fidem. & de seruo avaro dicit.
De decem leprosis mundatis ex quib: unus gratias egit deo.
Sicut enim regni dei sic fuit diebus noe mulieres & edificabant.
ubi fuerit corpus illuc congregabuntur aquile.
De nouo inquirat si [illegible] hominis uenerit filius [illegible]
De homine [illegible] & [illegible] pharisei & publicani
& [illegible] in templum [illegible]
Factum est cum [illegible] & [illegible]
ducentum [illegible] & [illegible]
De cecho publicano stans [illegible]
Domo [illegible] & [illegible]
De asina & pullo & dixe the si hii tacuerint lapides clamabo. & [illegible]

sup hierlm. & de emptoribus uendentibus
Interrogauit the sapientiam iohannis [illegible]
Iudeis occiderunt dominum [illegible] & [illegible]
Dedit se quia erant [illegible] & quis sum deo.
De spem fili qui unum uxorem habuerunt & xpe si [illegible]
Resurrexit the [illegible] & [illegible]
Ponite in cordibus uris non meditari illa hora quid loquamini.
Esset arbore ficus similitudinem quia ppe est [illegible]
Intrauit sabbatis in [illegible]
Mate dominus discipulos & parauerunt pascha & dixit sacramentum
corporis & sanguinis sui.
Qui uolunt inimici ei maior fit in minus [illegible]
Qui habet sacculum tollat & peram & qui non habet [illegible]
& emat gladium.
Innuens cum tolus oratio: dixit discipulis orate ne intretis in
tationem.
Dixit dominus nude oculo filium hominis [illegible]
Astum oxerunt principes sacerdotum & [illegible]
obuiauerunt eum pilato & herodi.
In passione quere the pax dimitte illis quia nesciunt & [illegible]
lacrimis dixit in [illegible]
Post surrectionem apparuit the eiob: apostolo eum eis in
uitum & benedixerit eos ascendit in celum.

QUONIAM QUIDEM MULTI CONATI SI
ordinare narrationem que in nobis completa sunt [illegible]
de nobis qui ab initio ipsi uiderunt & ministri fuerunt
sermonis. Visum est & mihi assecuto [illegible]
diligenti exordium [illegible]
eos tres. cui unum ne [illegible]

VIT·AVTEM·IN
DIEBVS·HERODS·
REGIS·IVDEE·
SACERDOS·QV
DAM·NOMINE·
ZACHARIAS·DE
VICE·ABIA·ET
VXOR·ILLI·DE·
FILIABVS·AARO·
ET·NOMEN·EI
ELIZABETh·
ERANT·AVTE·
IVSTI·AMBO·
ANTE·DEVM·
INCEDENTES·
INOMNIBVS·MA
DATIS·ET·IVS
TIFICATIONIB
DOMINI·SINE·
QVERELA·ETD
ERAT·ILLIS·FIL·
EO·QD·ESSET·
ELIZABETH·STE
RILIS·ET·AMBO·
PROCESSISSET
IN·DIEBS·SVIS·
FACTV·E·AVTE

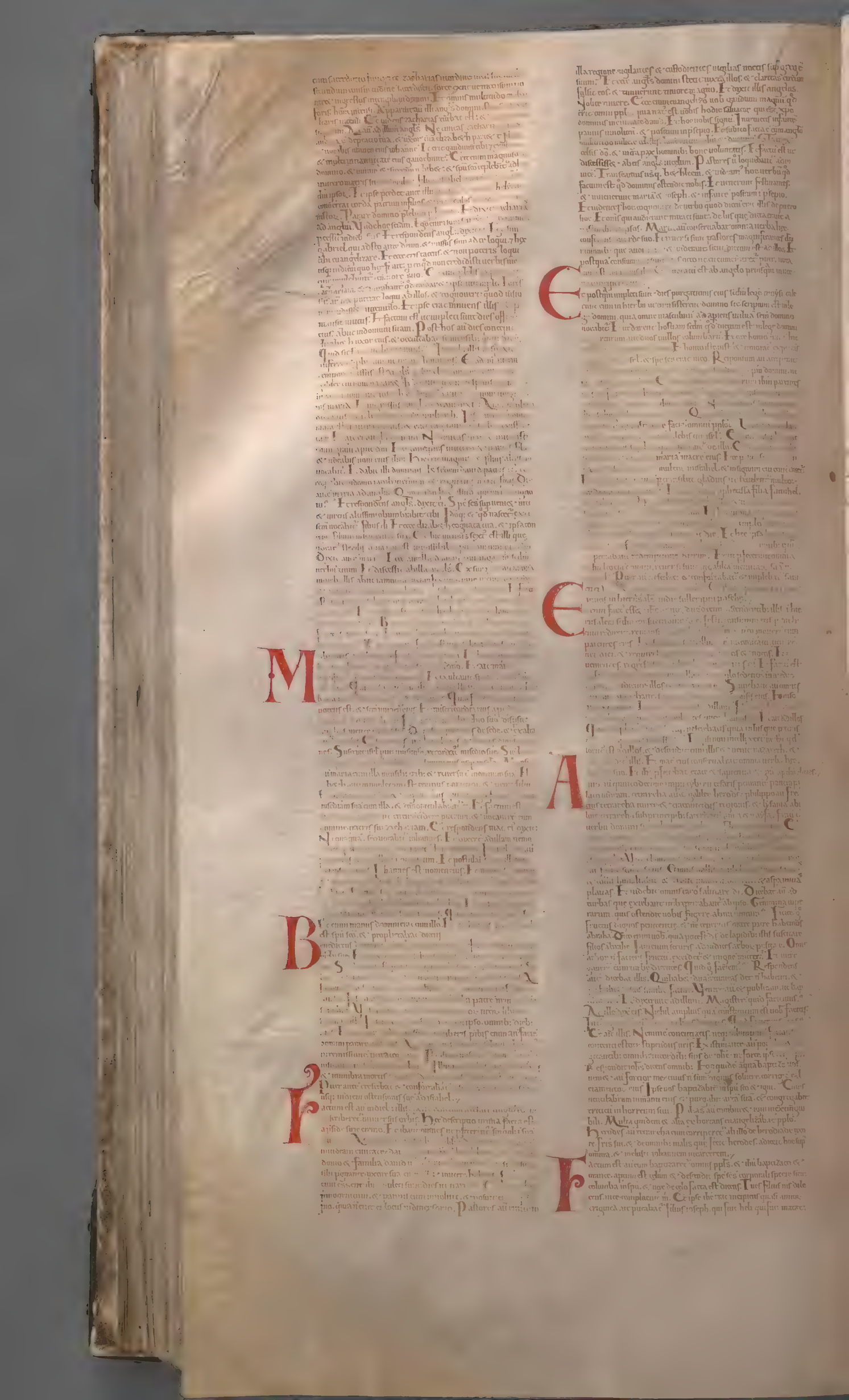

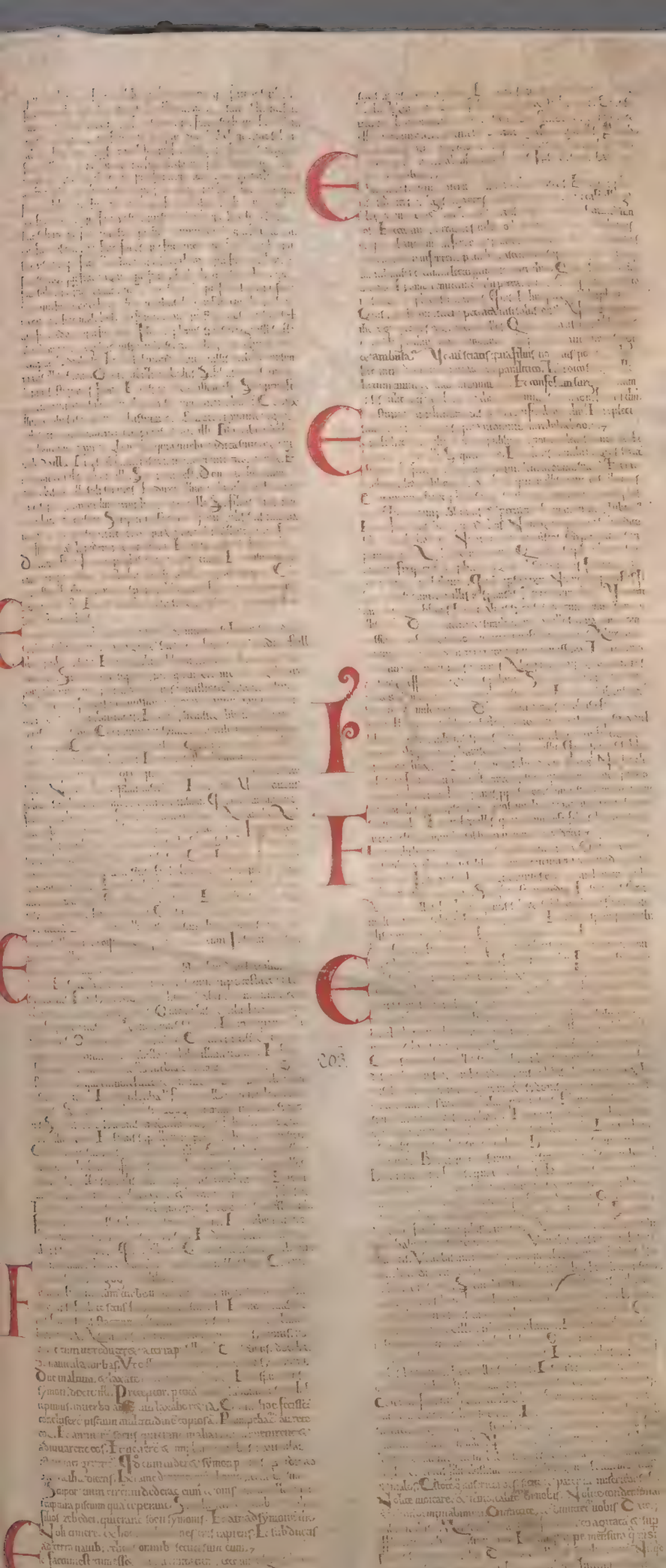

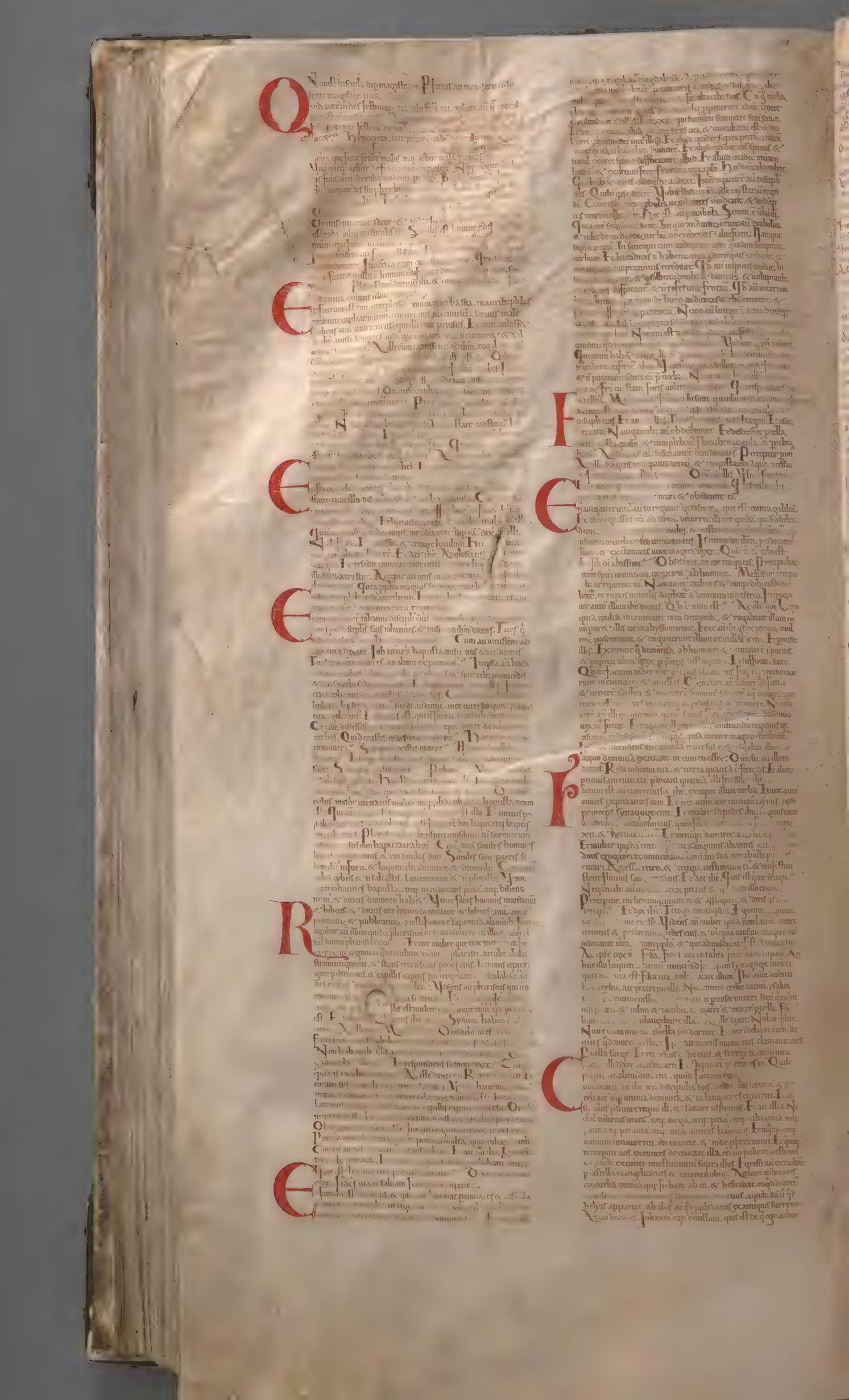

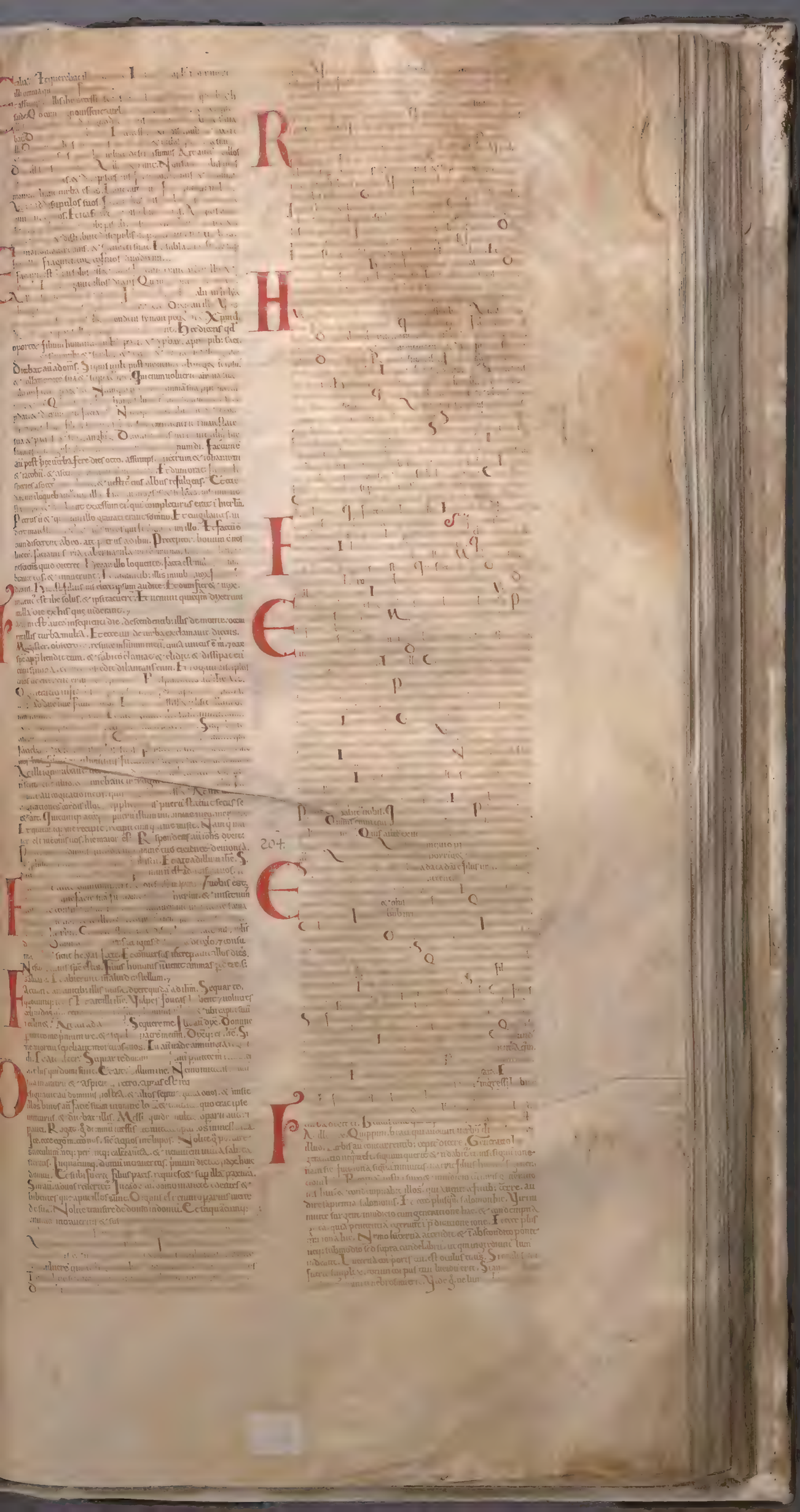

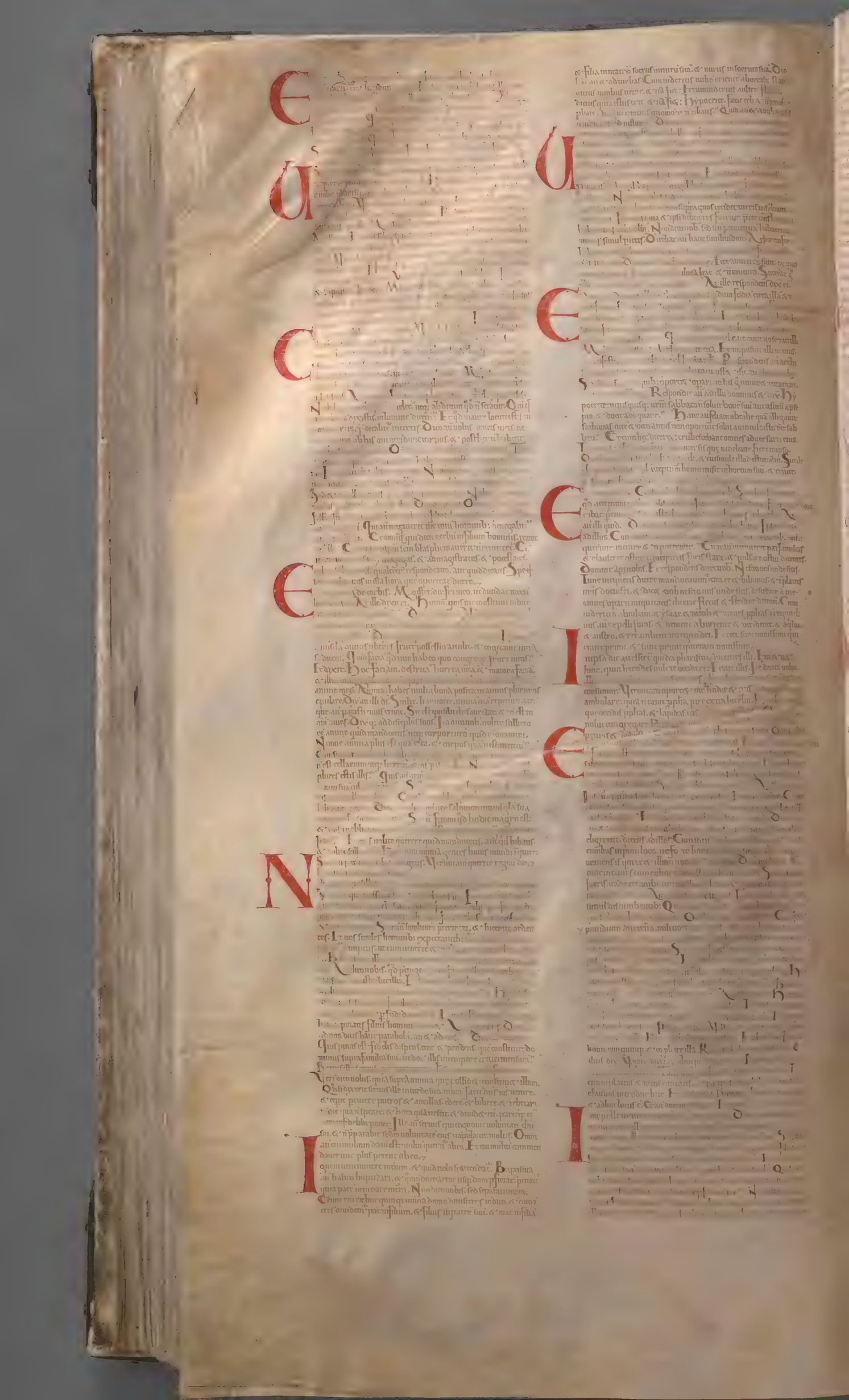

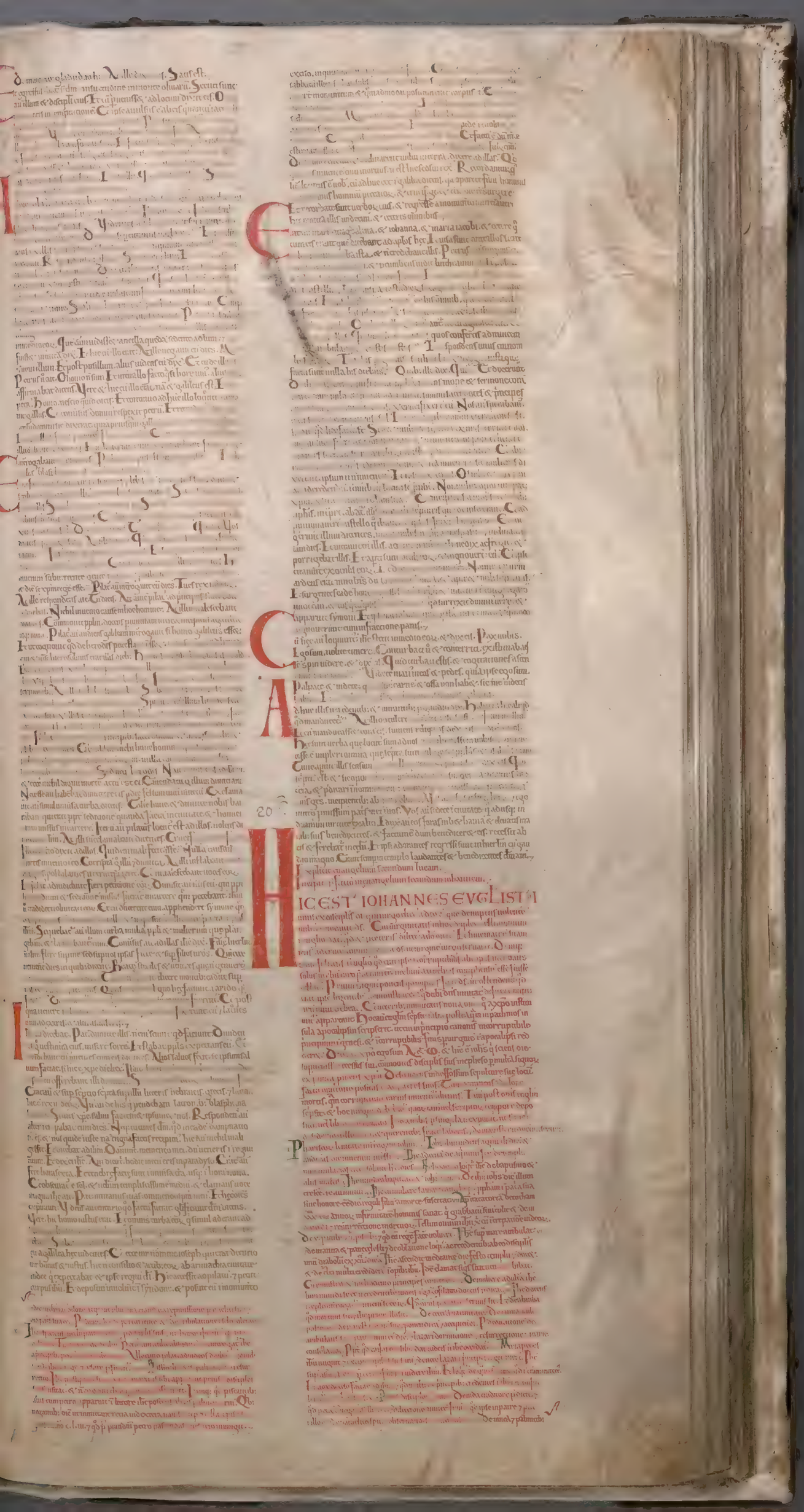

NPRINCIPIO ERAT
VERBVM ET VER
BVM ERAT AP DEV
ET DS ERAT VER
BV HOC ERAT
IN PRINCIPIO AP
DEV OMNIA P
IPSVM FACTA SC
ET SINE IPSO
FACTV E NIHIL
QVOD FACTV
E IN IPSO VITA
ERAT ET VITA
ERAT LVX HO
MINV ET LVX I
TENEBRIS LVCE
ET TENEBRE
EA NON COMPREHEN
DERT FVIT HO
MISSVS A DO CV
NOMEN ERAT IOHS
HIC VENIT IN
TESTIMONIV
VT TESTIMONIV
PHIBERET DE
LVMINE VOMS
CREDEREN PILLV

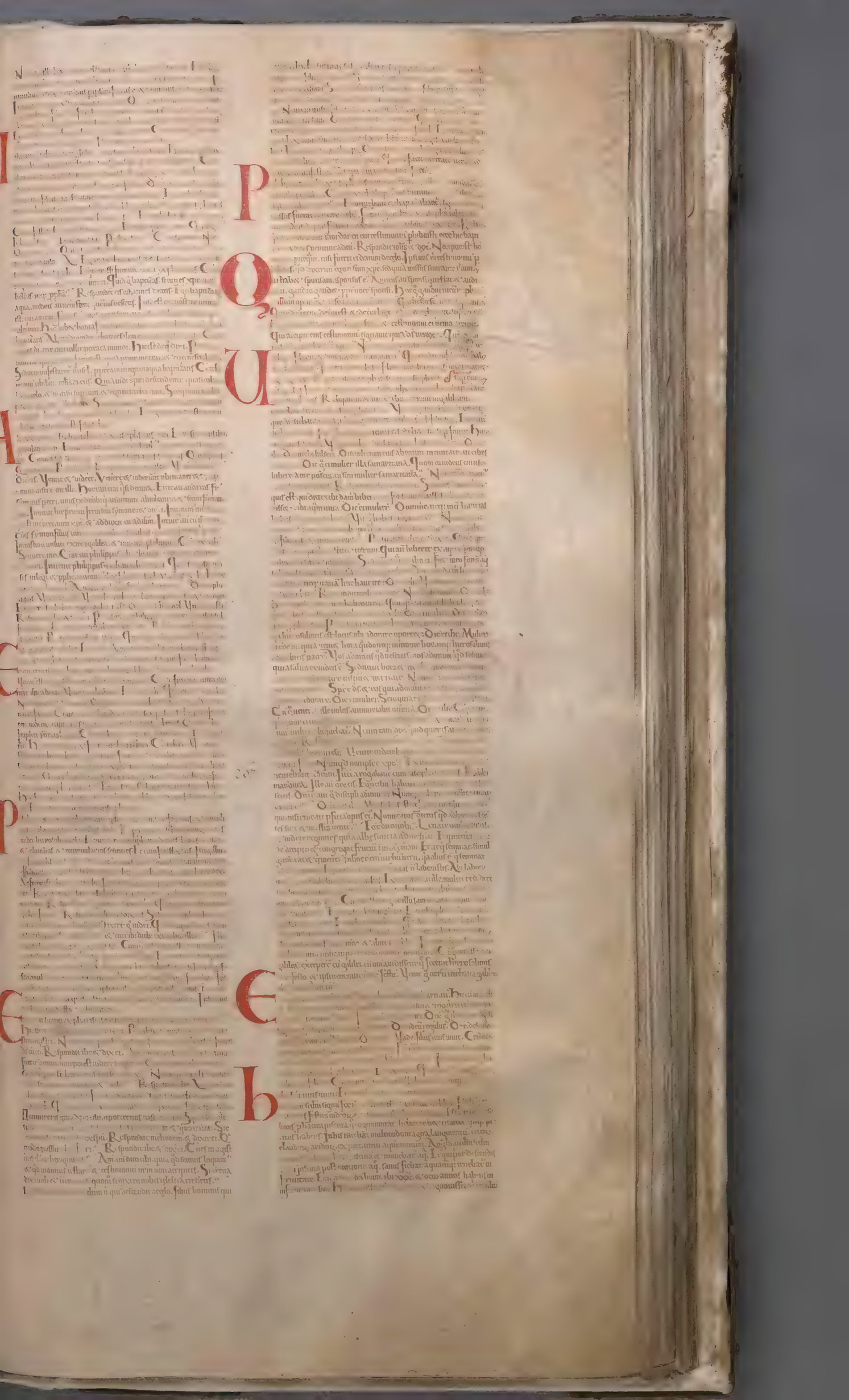

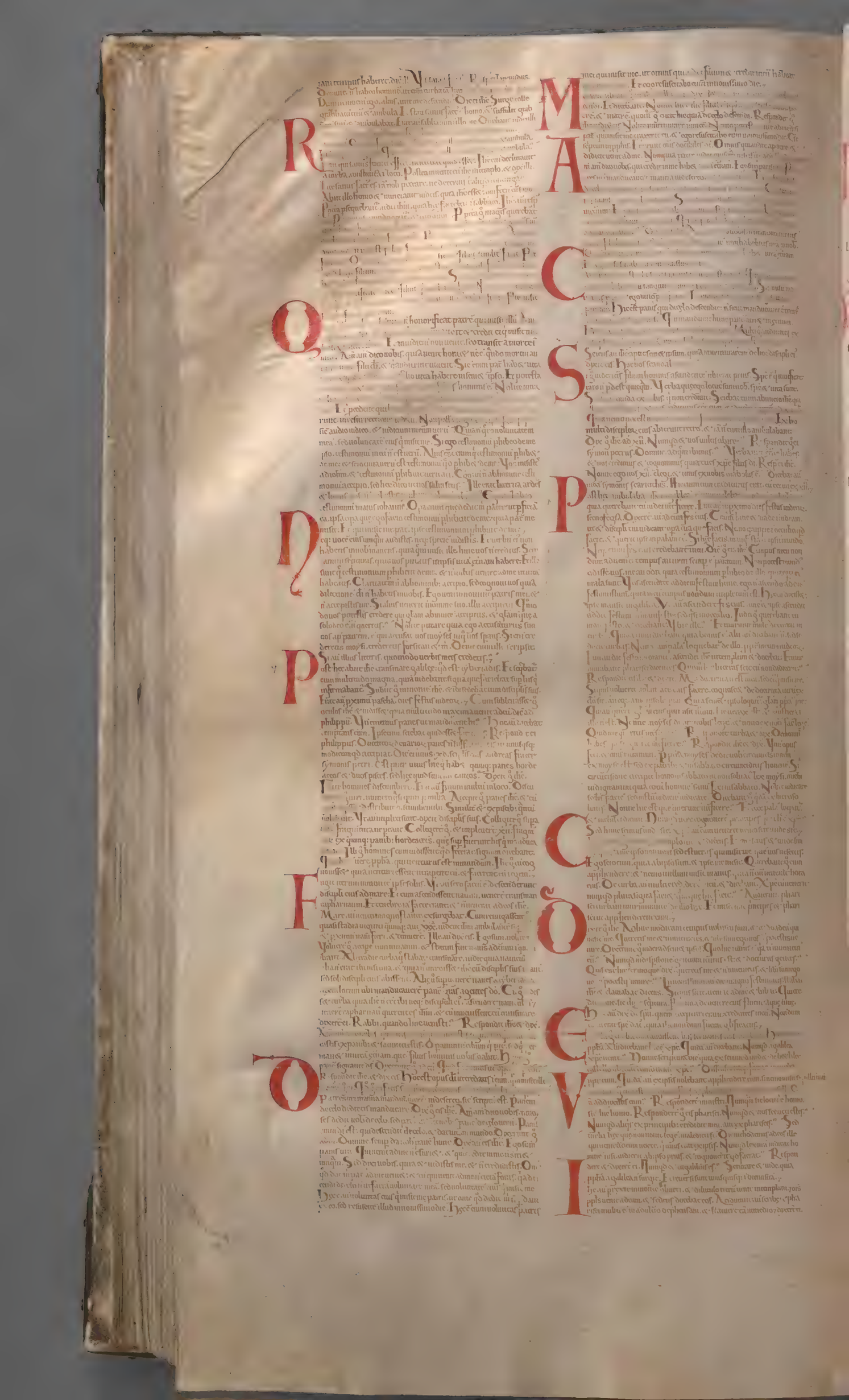

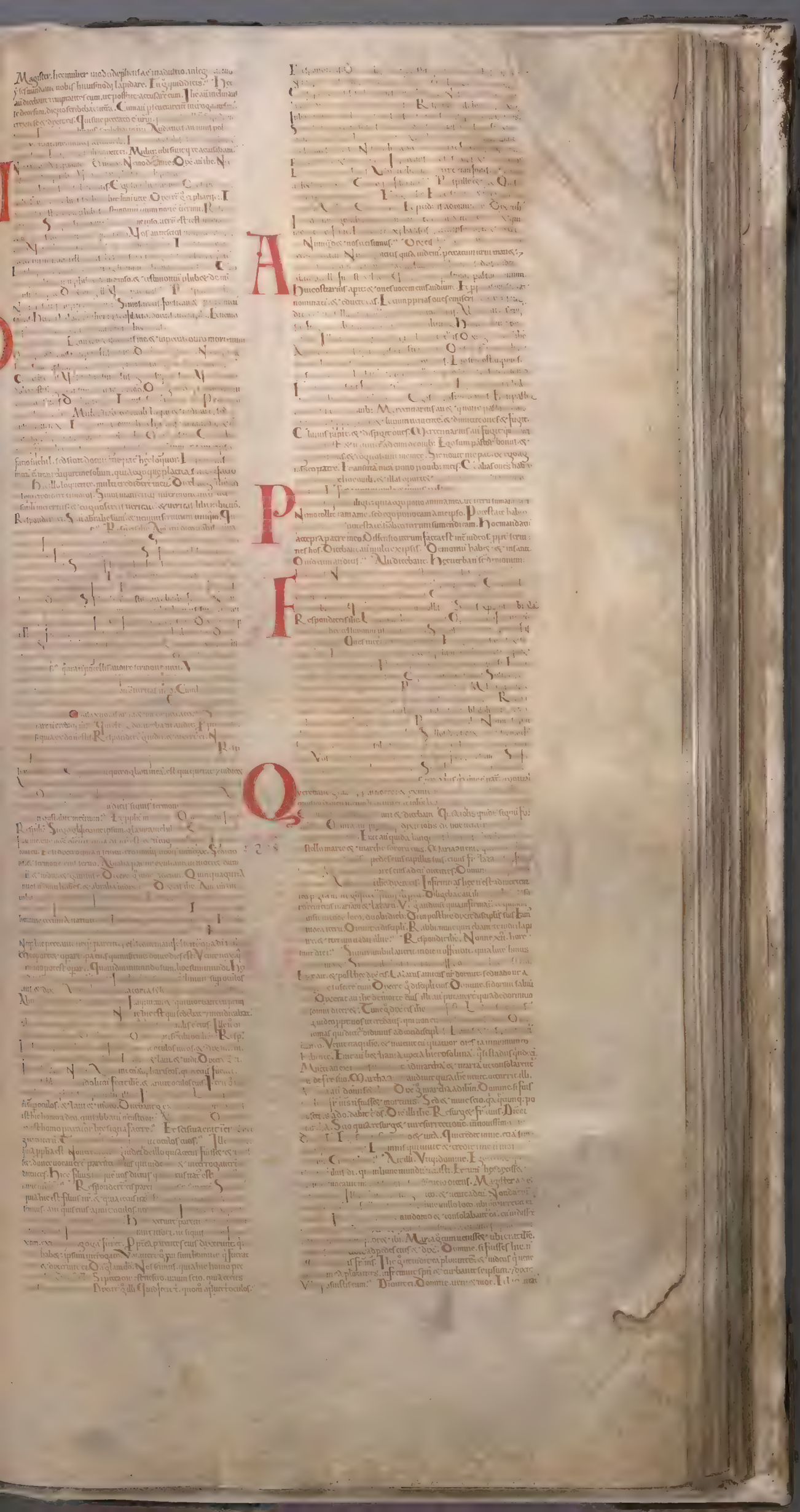

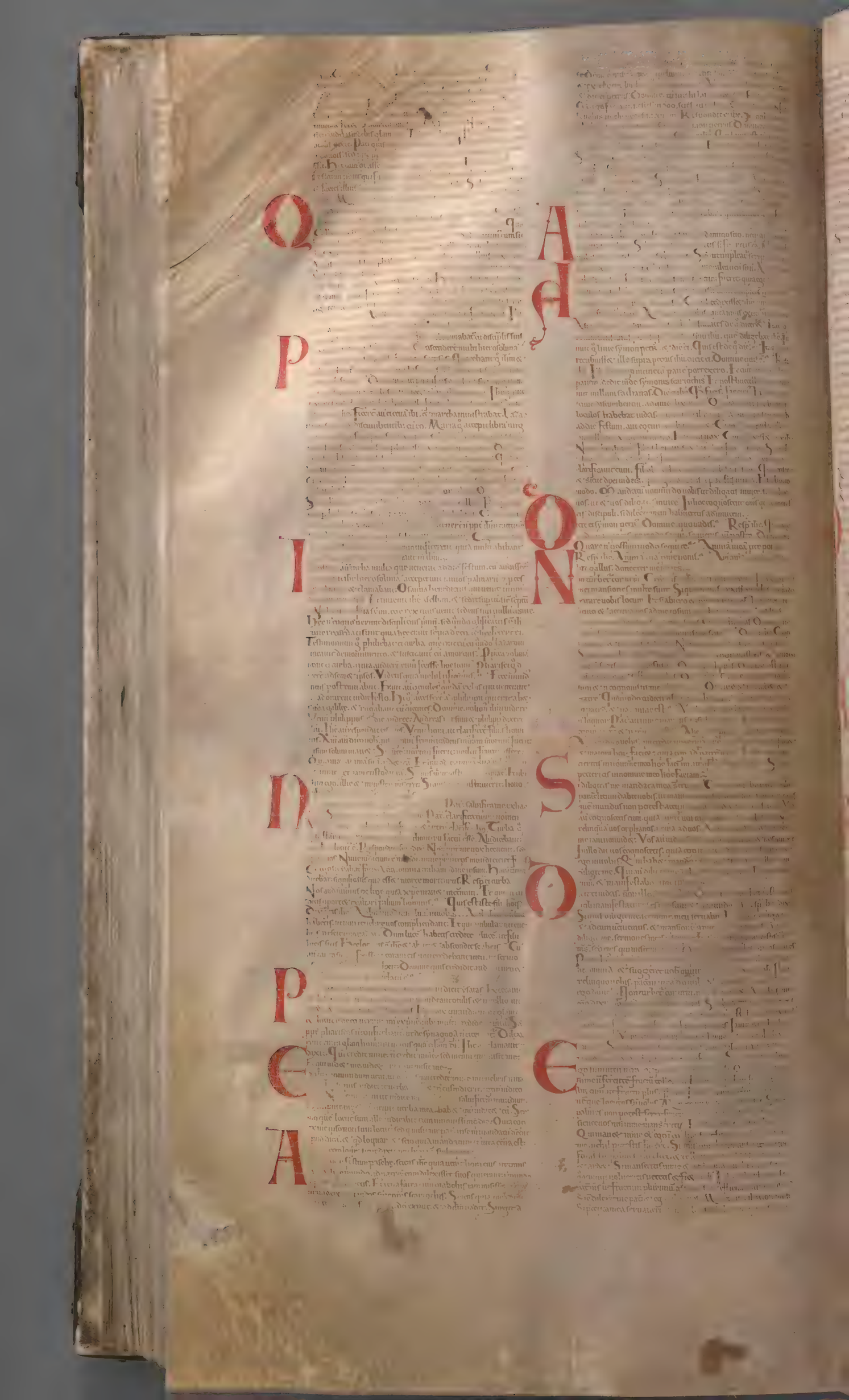

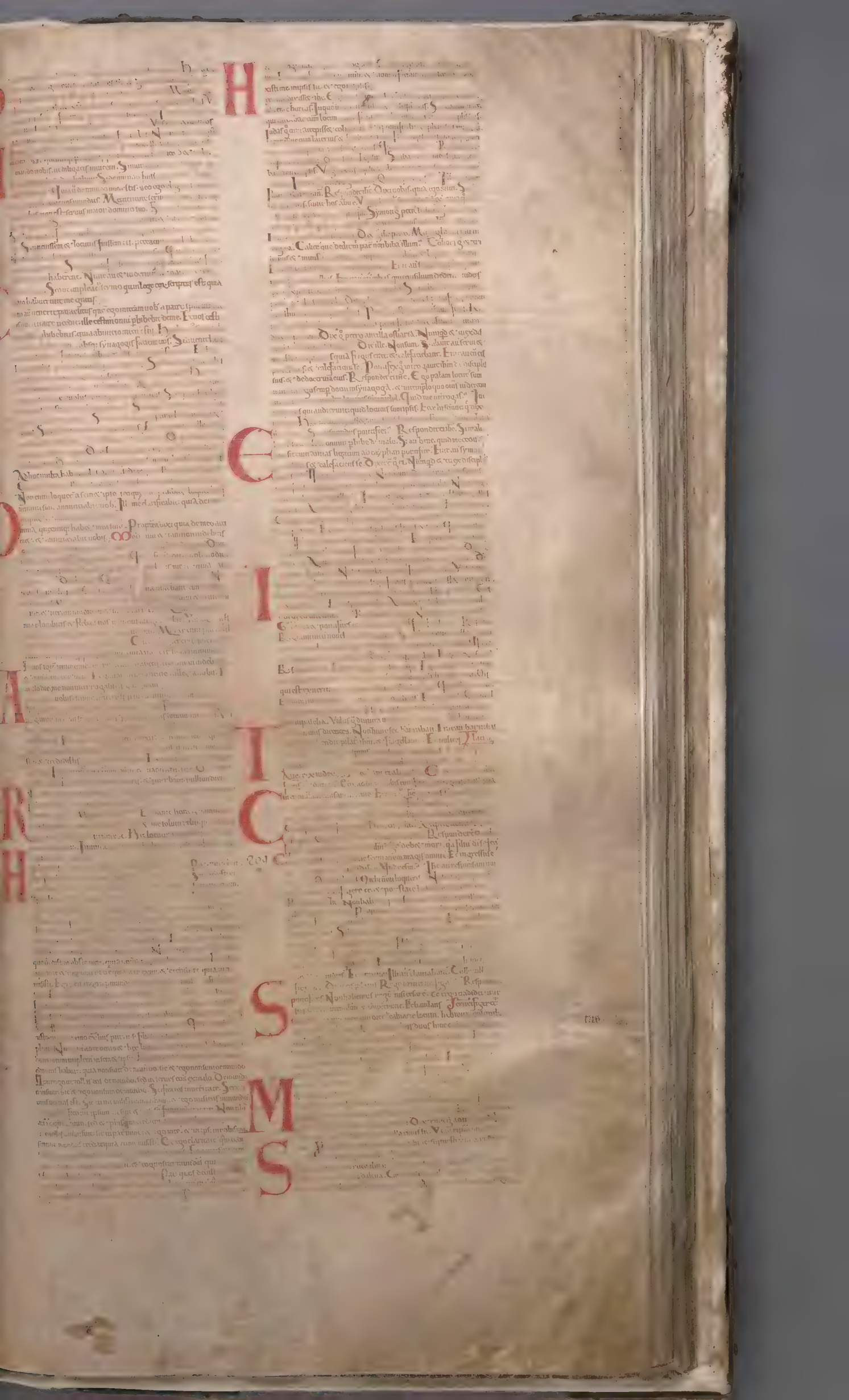

EXPLICIT EVANGELIVM IOHANNIS ℣ℊ

INCIPIT PREFACIO ACTVS APLORVM

LVCAS NATIONE SYRVS CVIVS LAVDA
cugio eccl̃e apud achaiam medicine artē exercuit deinde
postea ℣ xpi discipl̃s, postea usq; ad excessum paulum
atq; aplm̃ sine crimine uitā quinquagesimo anno inse-
ruire qui ℣ ⁊ mētis grauis amore ductus
dinoscat eum gesse. Deq; duabus simulatis impo-
re parab; euāgelium scribens
fidelib; narratione ostendit, cui dum
ostendere monstrauit
uiuum sterno
oratione ab aplis sacra, sorte domum
fieq; paulus consummatione aplis
stolus uiuum alterantes domū
deq; habreū nolui sermone ostendere quam
ab; pdidisse sciens qđ apparet
edere quē rēa duūa fabricatura
sed eram animab; eius ꝓ fructu

PRIMVM QVIDEM SERMONEM FECI

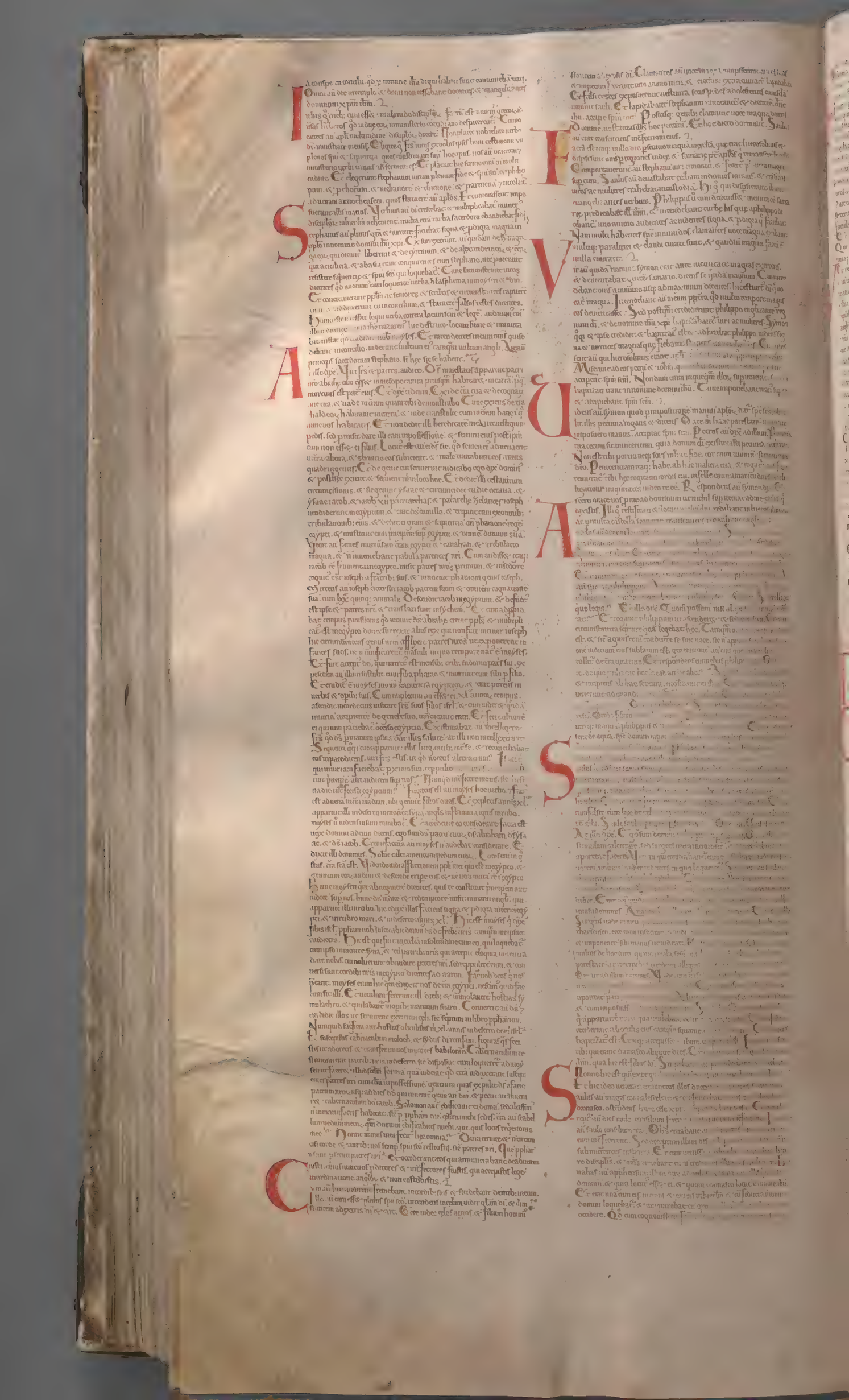

271.

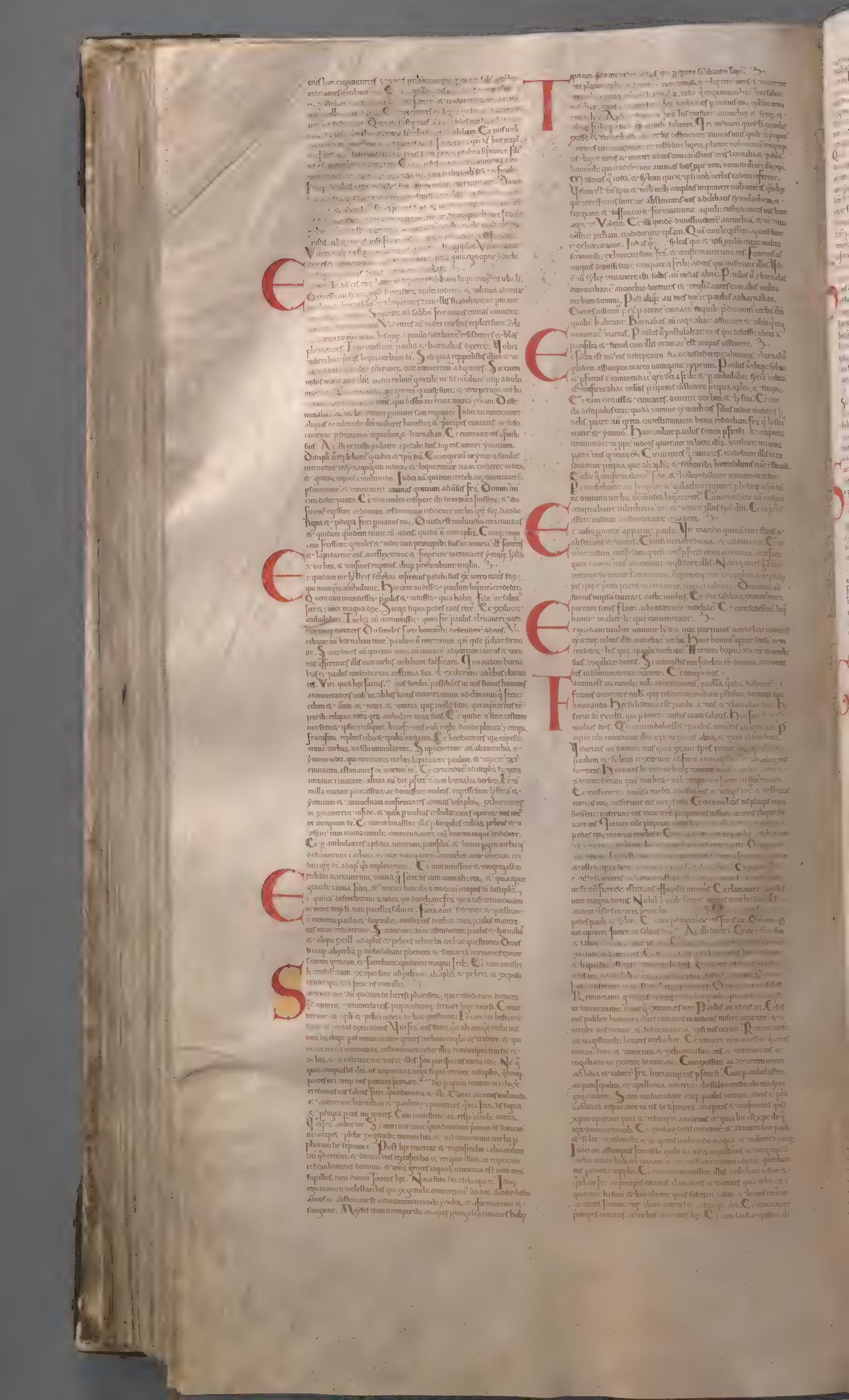

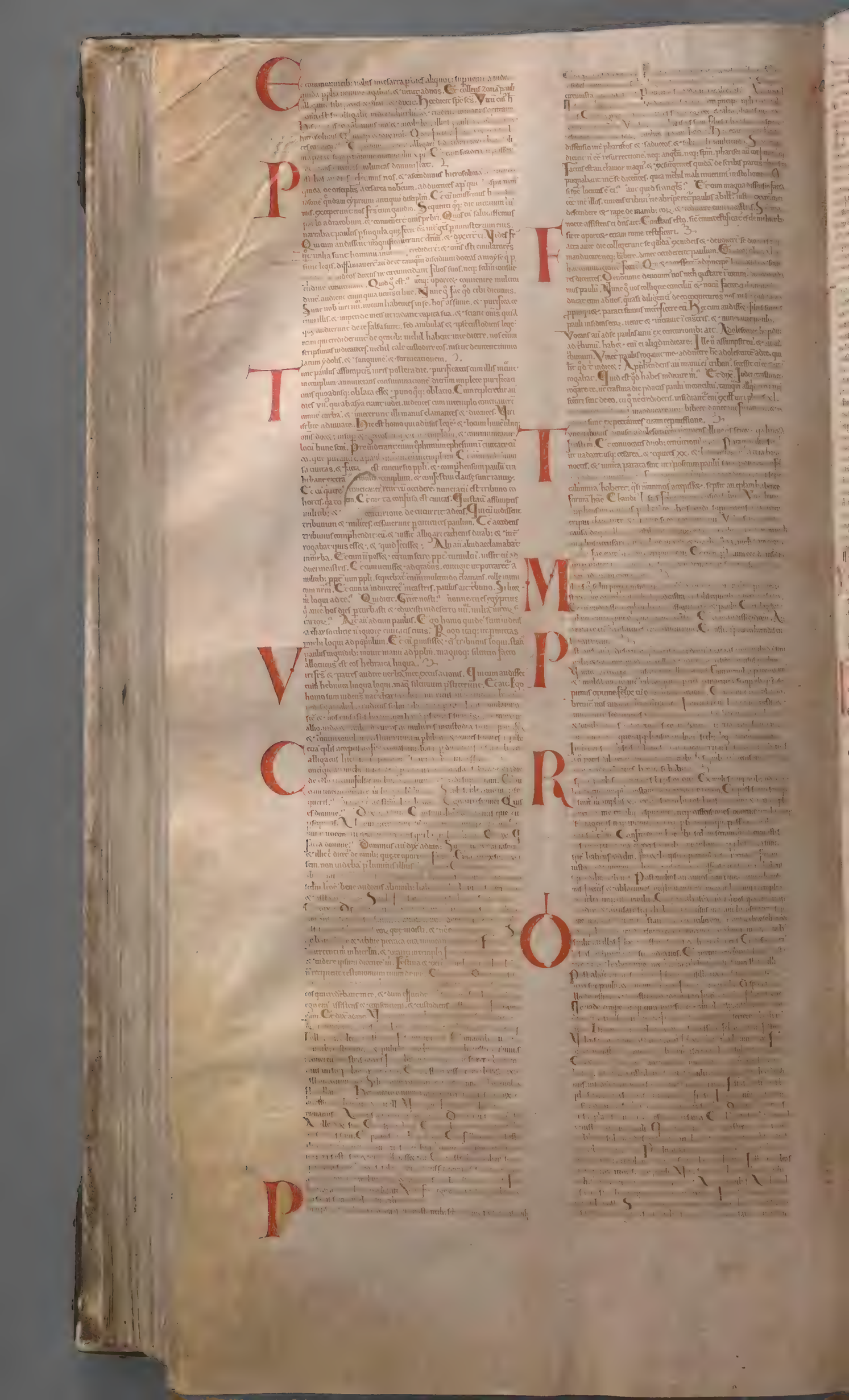

INCIPIT PLOG IN SEPTEM EPISTOLAS CANONICAS

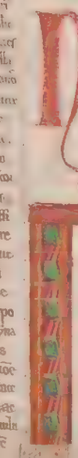

Explicit liber actuum apostolorum

INCIPIT PLOG⁹ IN SEPTEM EPI STOLAS CANŌICAS

DONITA GRŌO I ST APŪI GR̄COS QUI

ACOBVS DI ET DOMINI NOSTRI IHV XPI SERWS

ci

XII TRIBVBVS

BVPSSF

EPLA·PETRI·I·

PETRVS APOSTOL⁹ IHV XPI ELECTIS

EPLA·II
YMON
PETRVS
SERVVS
ET APOSTOL

EXPLICIT EPISTOLA PETRI SECUNDA.

EPLA·IOHANIS·I

VOD
IVIT
ABII

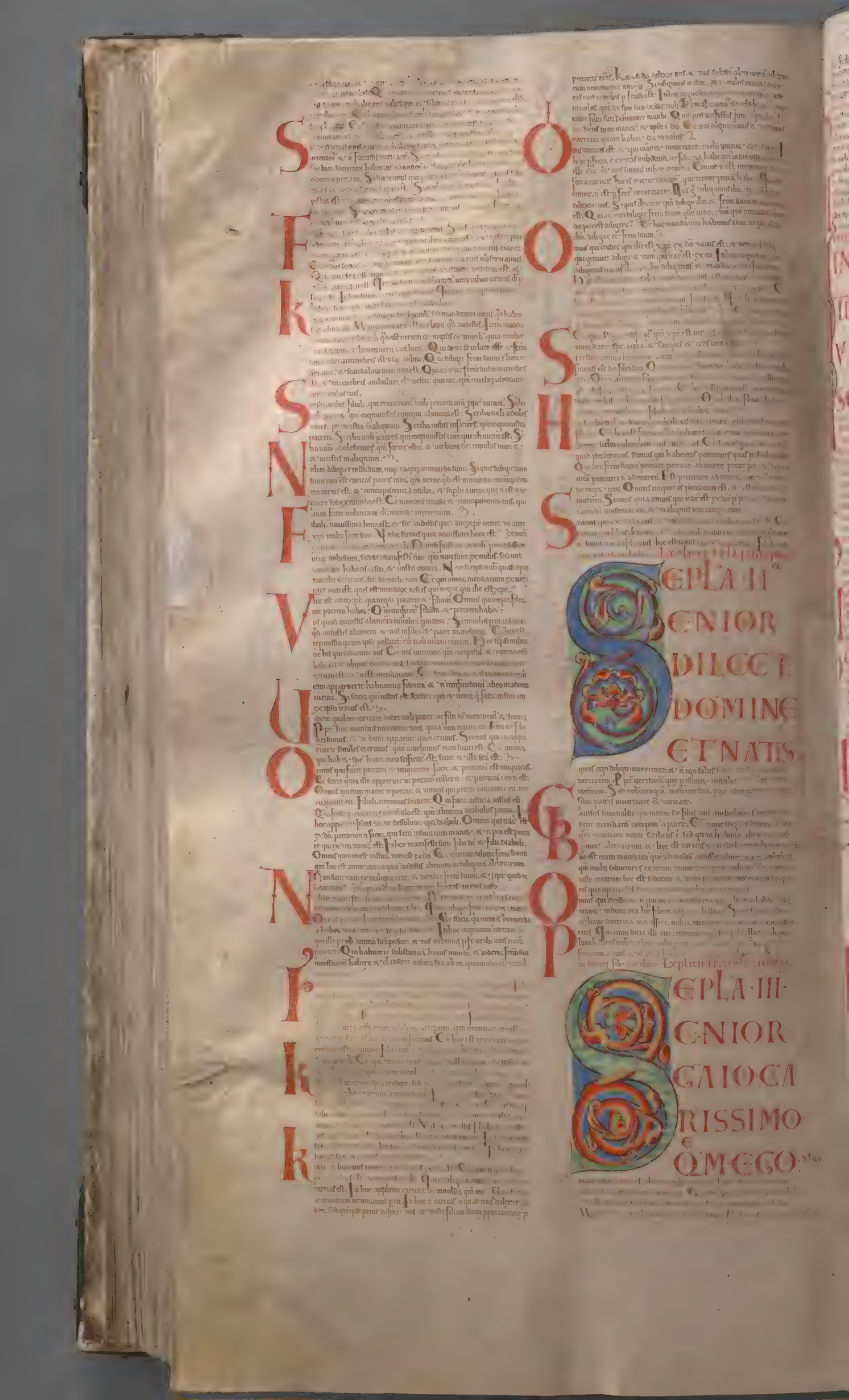

INCIP EPLA BEA
TI IVDE APOSTOLI

VDAS IHV XPI
SERWS FRATER

INCIP PHEMIVM
HIERONIMI IN
APOKALIPSIN

IOHANNES APOSTOLUS ET EVGELISTA

APOKALIP
SIS IHV
XPI Q
DEDIT

illi dr palam facere seruis
suis. que oportet fieri cito.

Apocalipsis

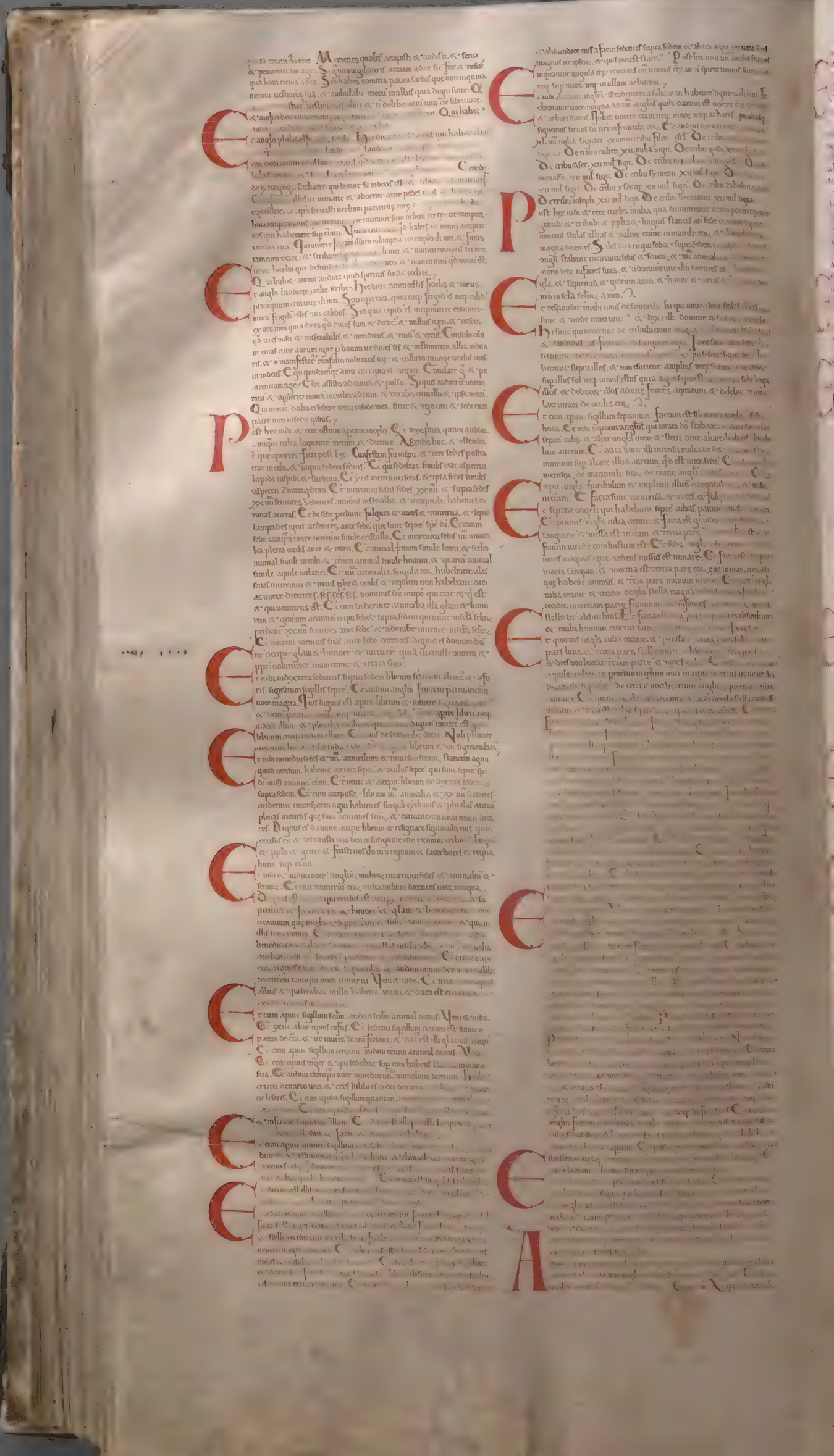

277.

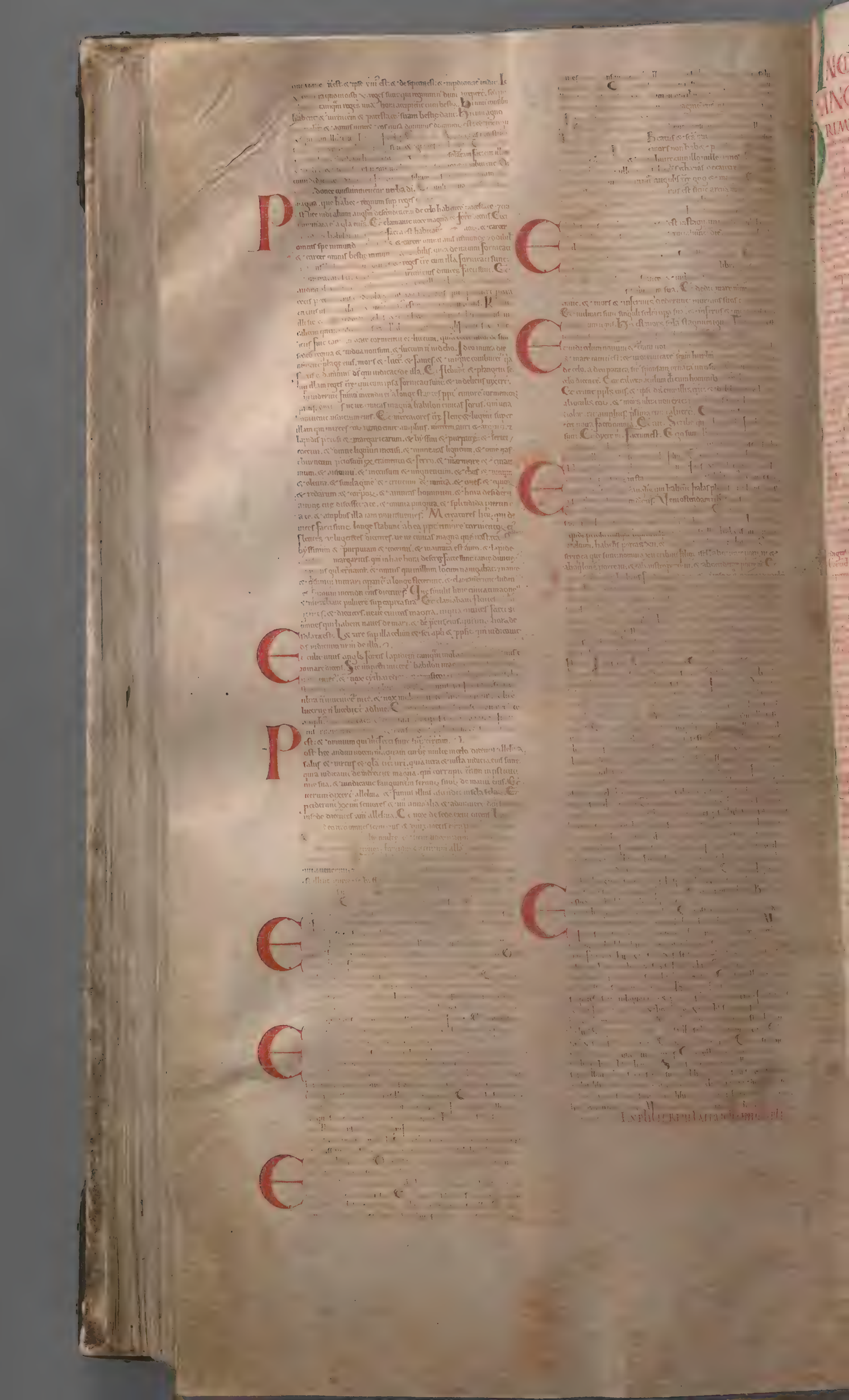

INCIPIT EPISTOLA
SANCTI PAULI AP

PRIMUM QUERITUR QUARI

ROMANIS SUBIACET VETUSTIS

GRECIS CONTRARIO ILLA RESPON

PAUL 1

SERVS IHV XPI
VOCATVS APLS
SEGREGATVS I
EVGLM DI QVD
ANTE PMISER
AT PPHAS SVOS
SCPTVRIS SCS
DE FILIO SVO QVI
FACTVS EST EI
EX SEMINE DAVD
SCDM CARNEM
QPDESTINATI E
FILIVS DI IN VIRTVE
SCDM SPM SCTI
CATIONIS EX RE
SVRRECCIONE
MORTVOR IHV X
PQVE ACCEPIMV
RAM CTAPLATV
AD OBEDIENDV
FIDEI IN OMNIBVS
GENTIBS PNOIE

P V

R

P

P I

C S

Q A

N

S

279.

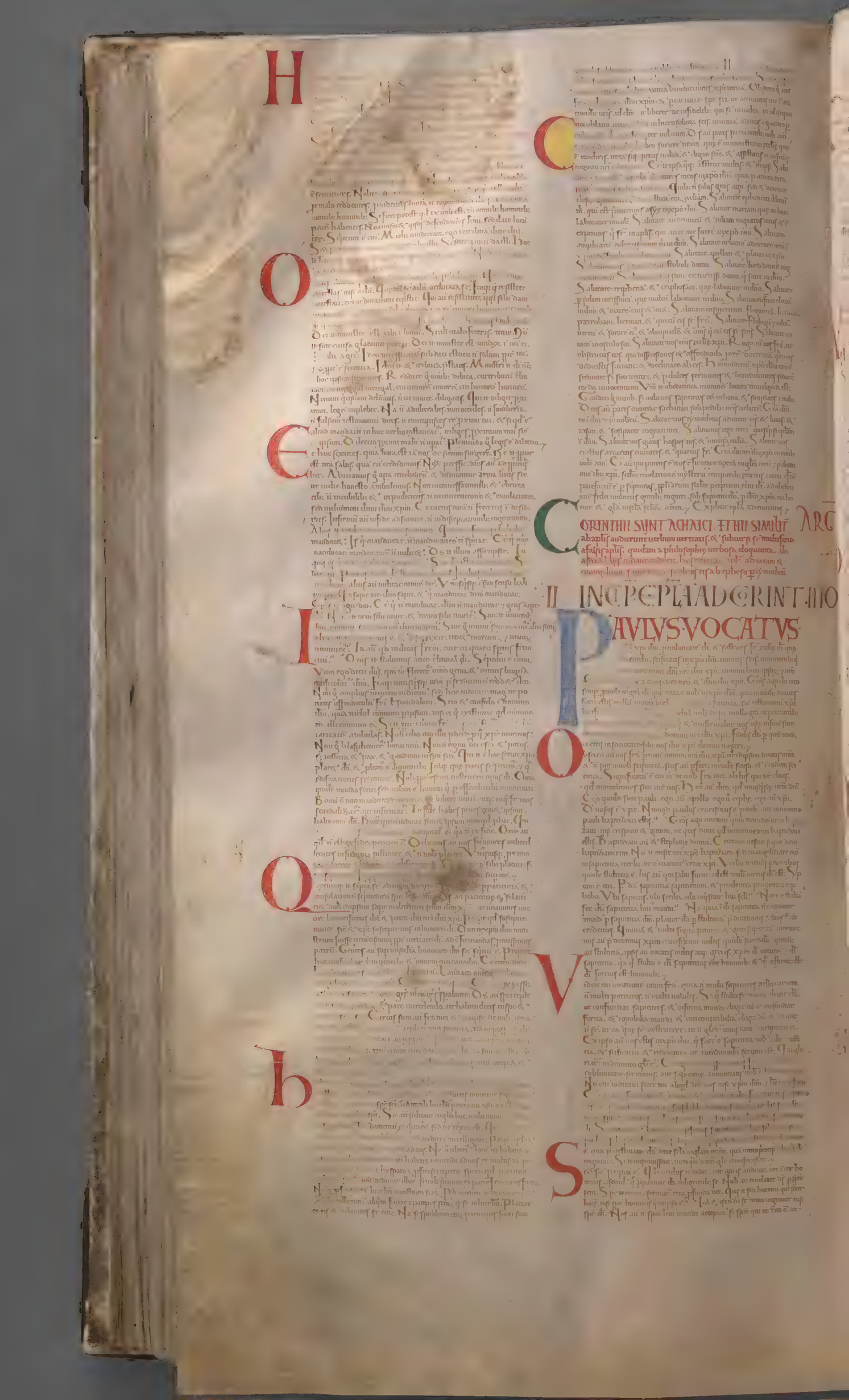

CORINTHII SUNT ACHAICI ETHII SIMUL
ab apl̃is audierunt uerbum ueritatis & subuersi
a falsis apl̃is quedam a philosophie uerbosa eloquentia
INCIPIT AD CORINTHIOS
PAULUS VOCATUS

281.

POSTQUAM PENITENTIAM EPISTOLA ARG.

PAULUS APOSTOLUS

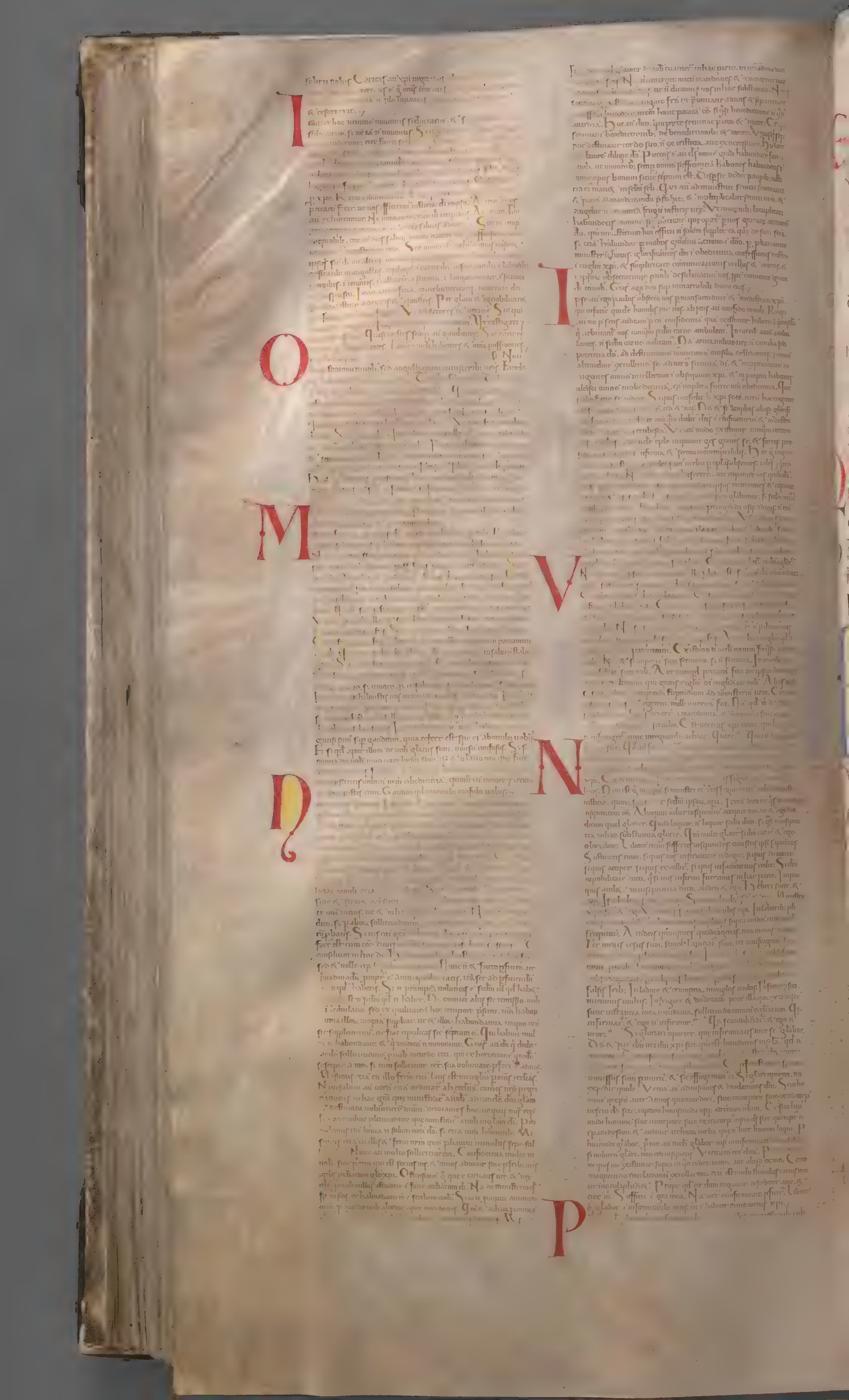

INCIPIT EPLA AD GALATHAS

PAVLVS APOSTOLVS

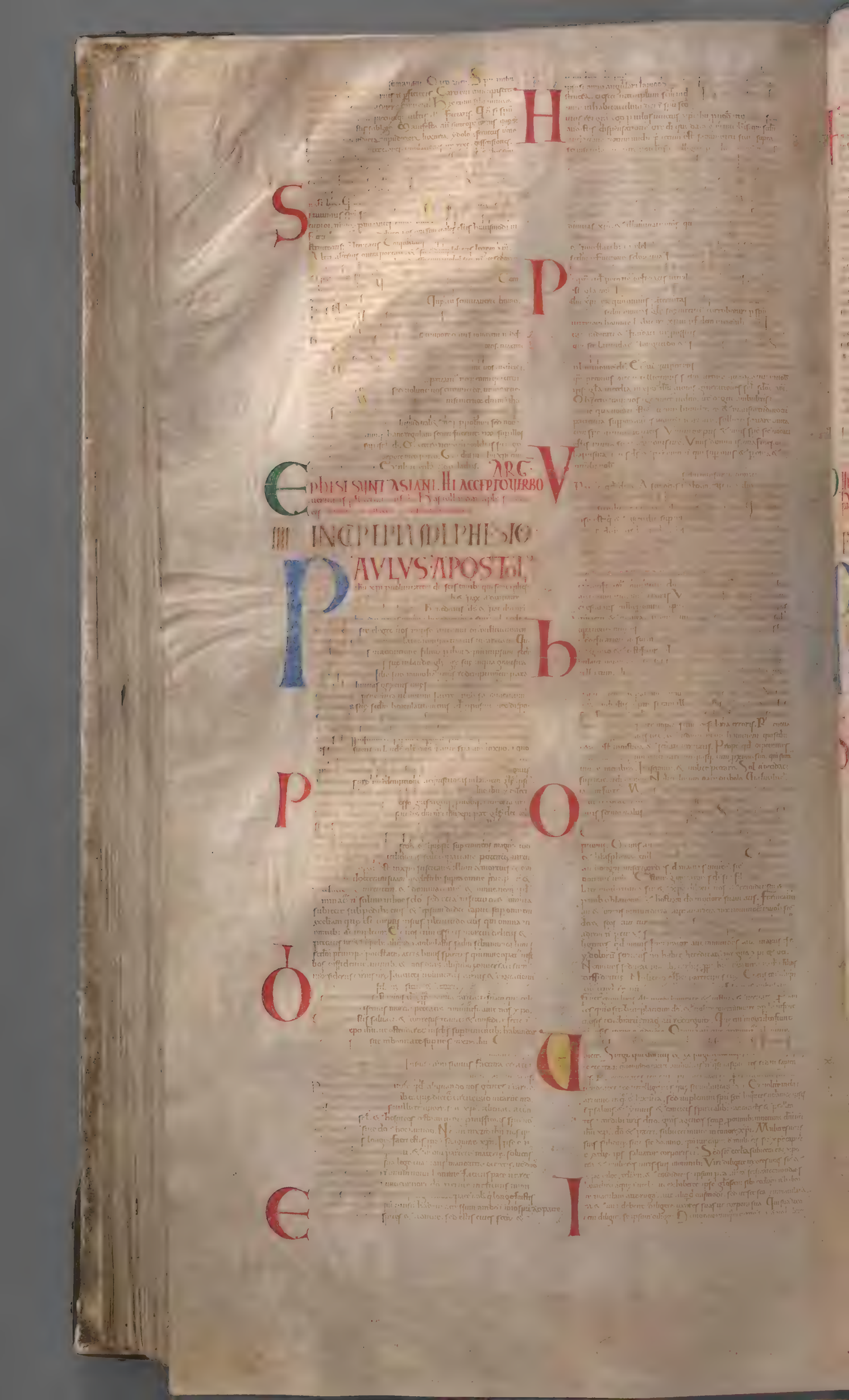

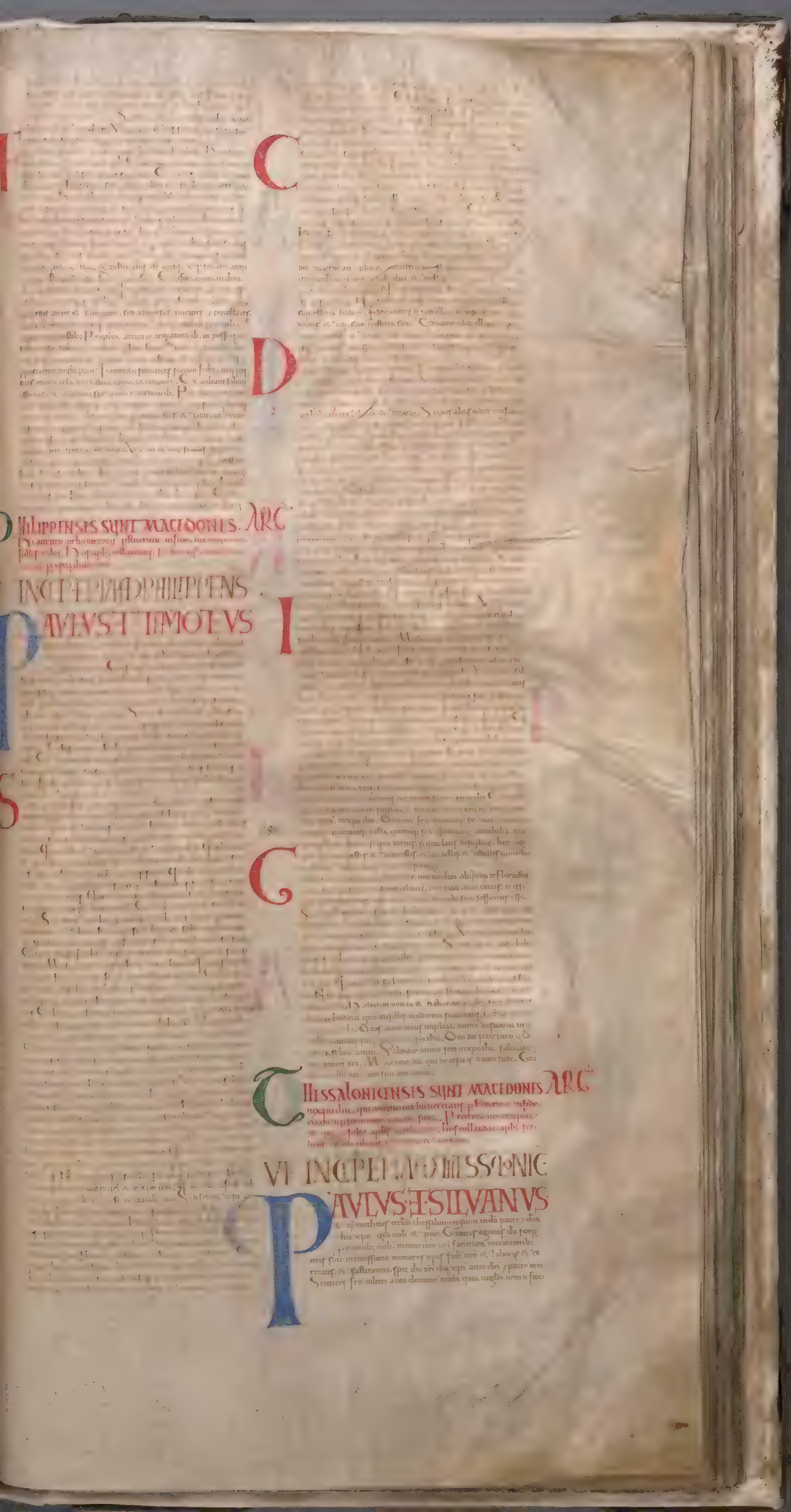

AD THESSALONICENSES SECUNDAM SCRIBIT

EPISTOLA AD THESSALONICENSES

PAULUS ET SILVANUS

EPISTOLA PRIMA AD COLOSSENSES

PAULUS APOSTOLUS

COLOSSENSES ET HII SICUT LAODICENSES

TIMOTHEVM INSTRVIT ET DOCVIT DI
ordinatione episcopatus ex persona et omnis ecclesiae
ecclesiae prohibet et de diuersis uerbis exhortationes.

INCIPIT EPISTOLA BEATI PAVLI APOSTOLI

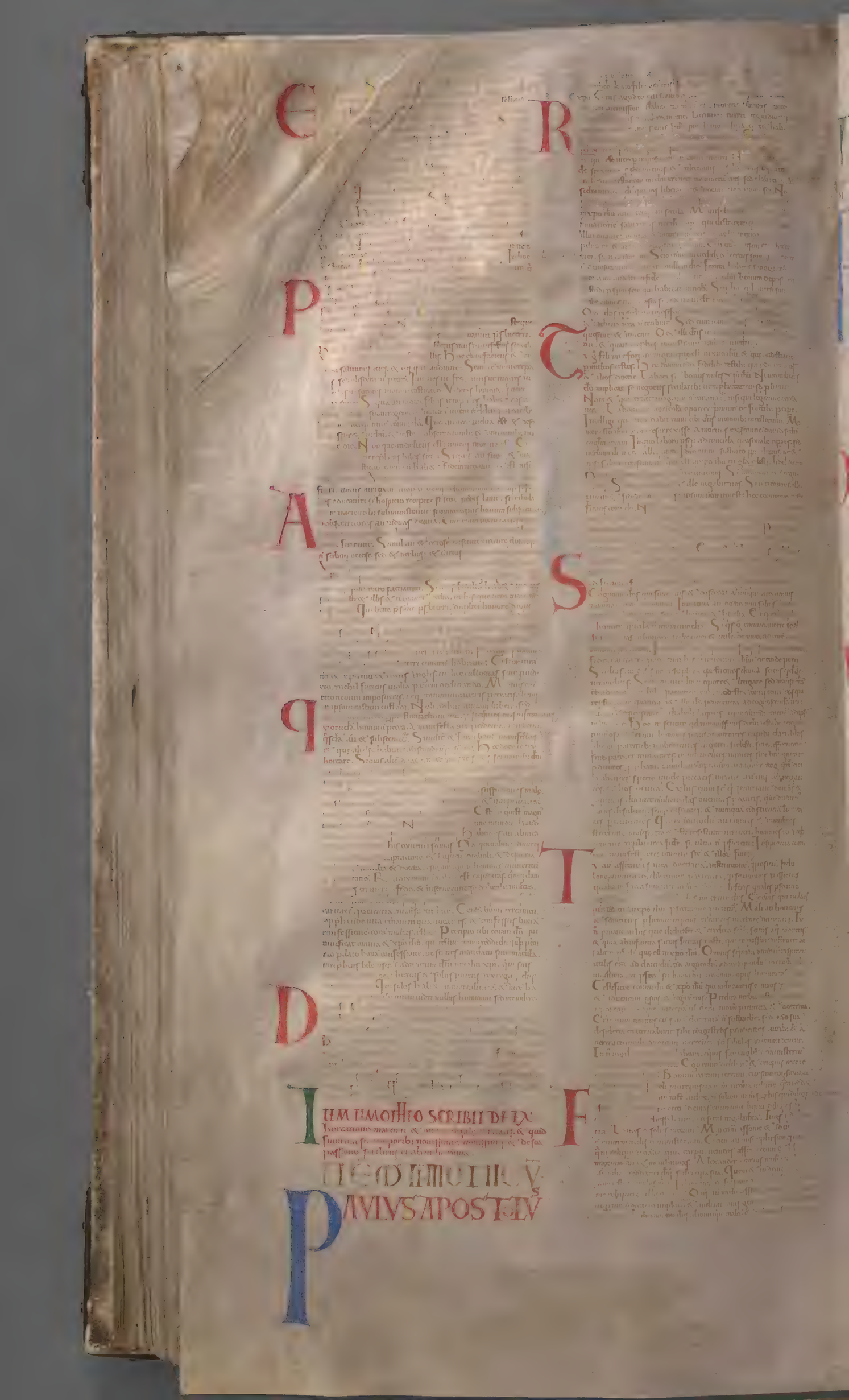

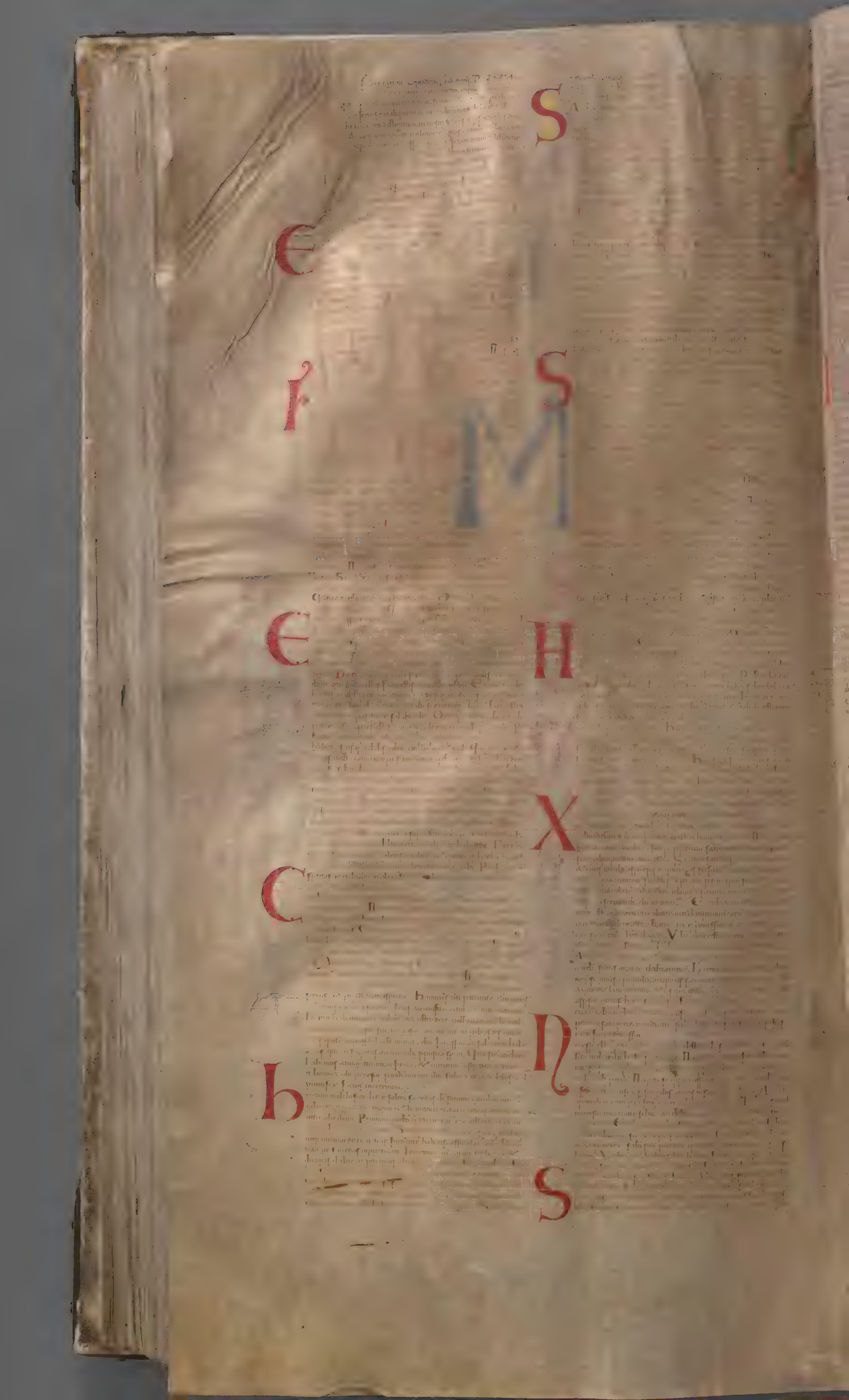

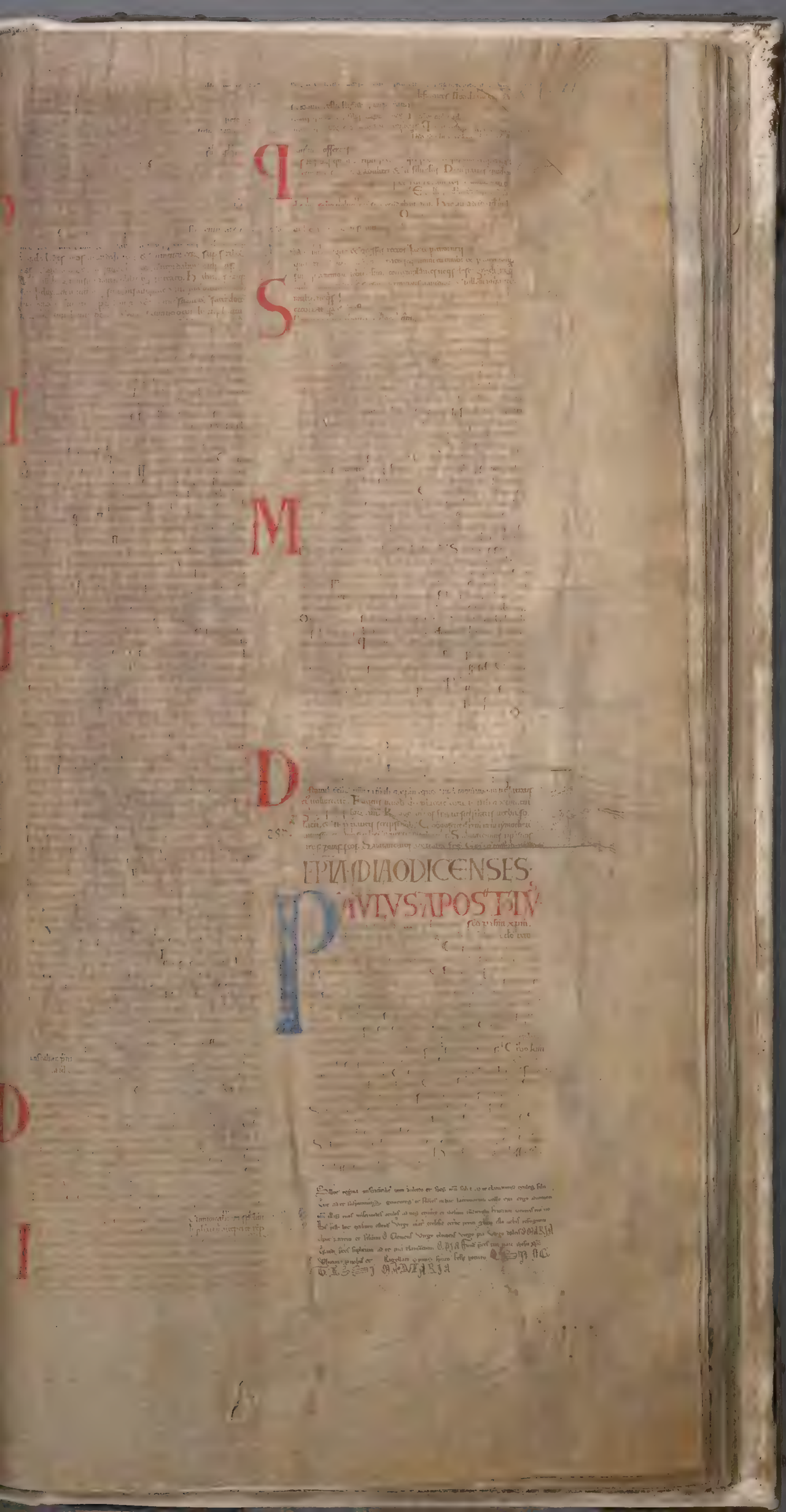

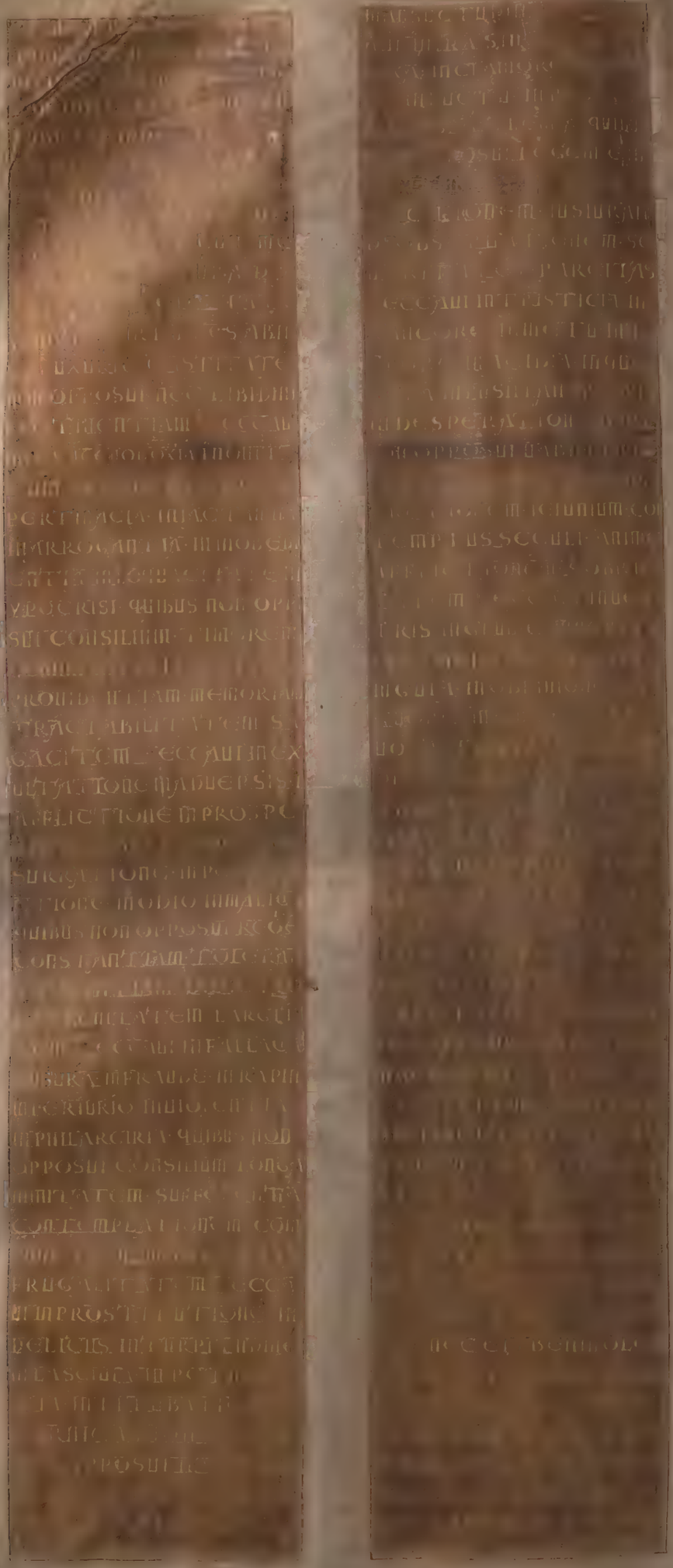

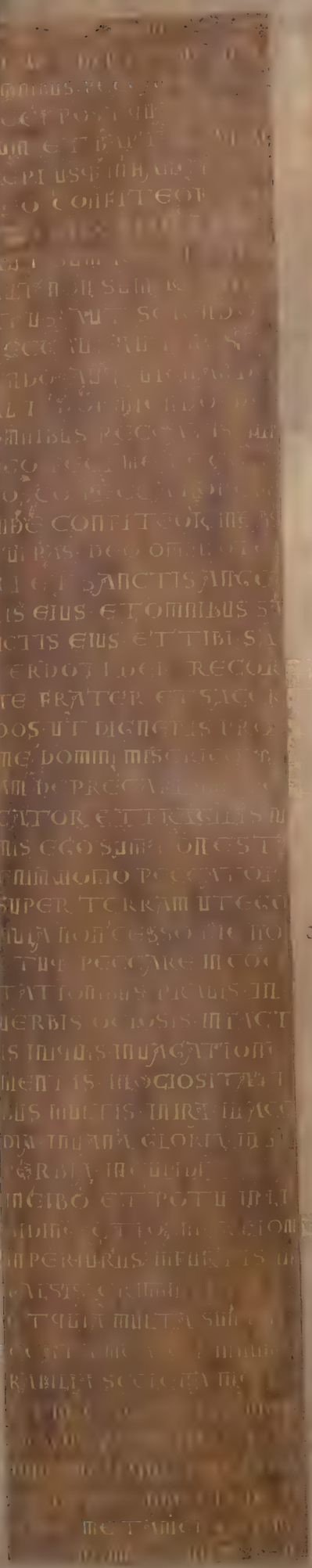

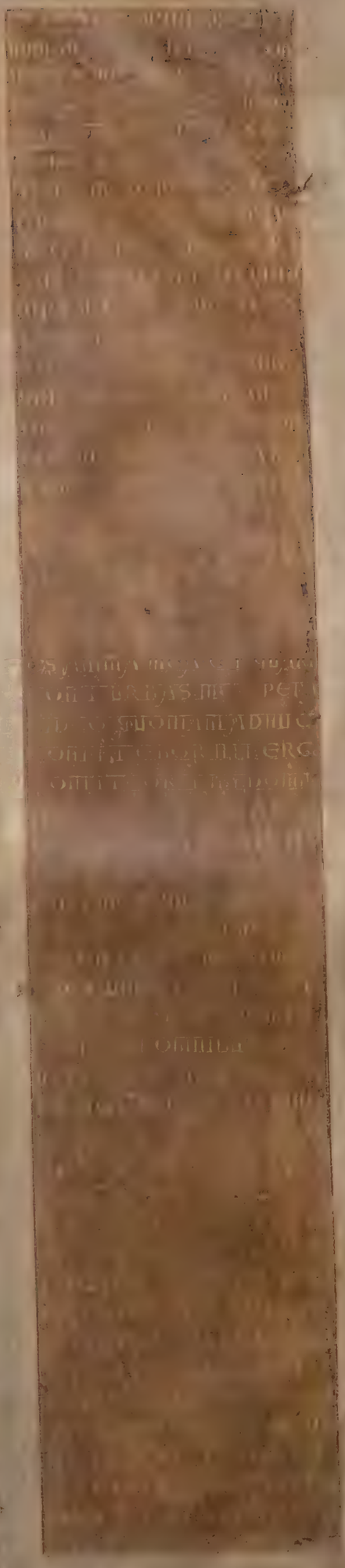

INCIPIT CRONICA BOEMORUM COSME PRAGENSIS DECANI OSTENDIT WILLELMI FUSIONEM POSTEA

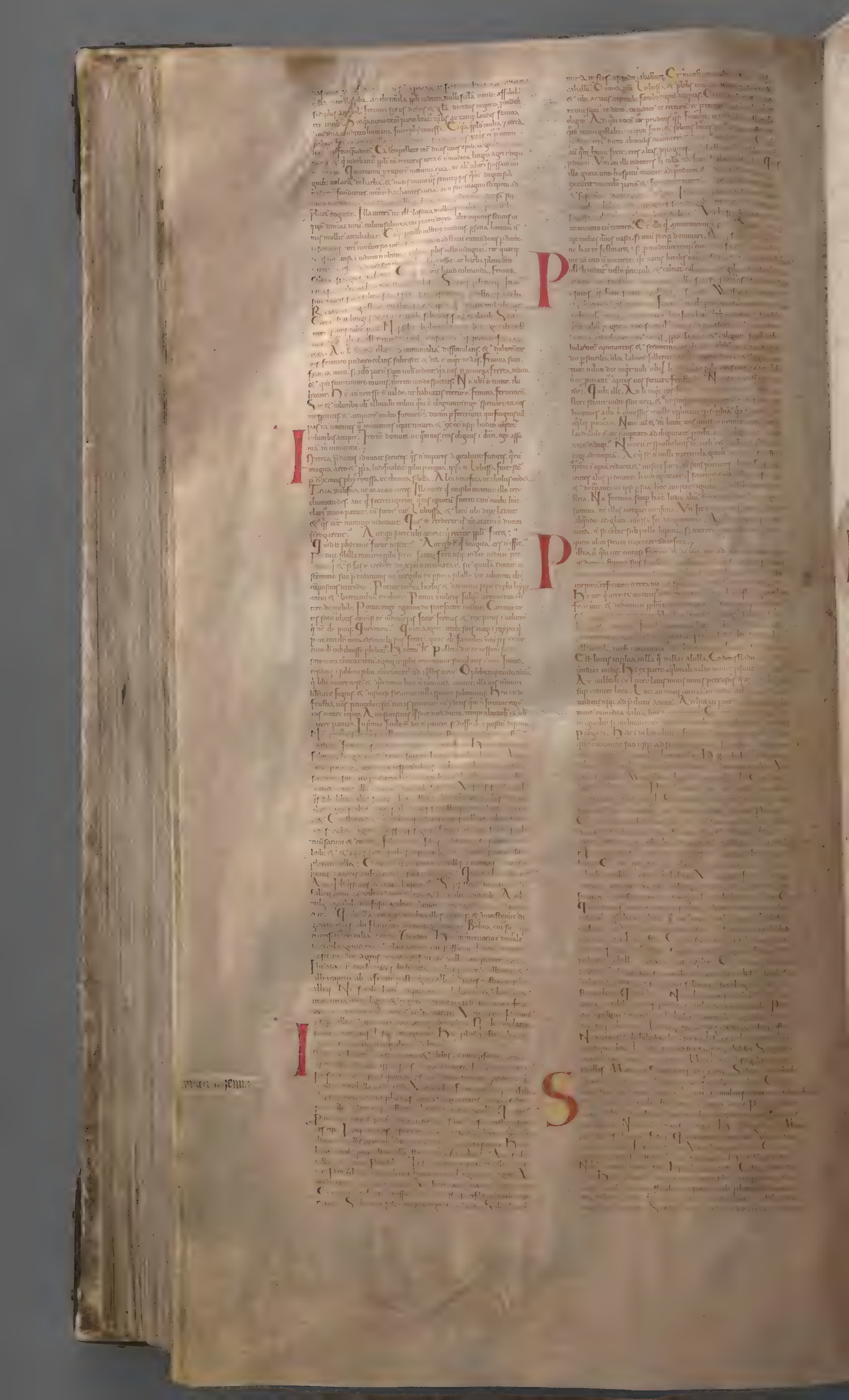

205.

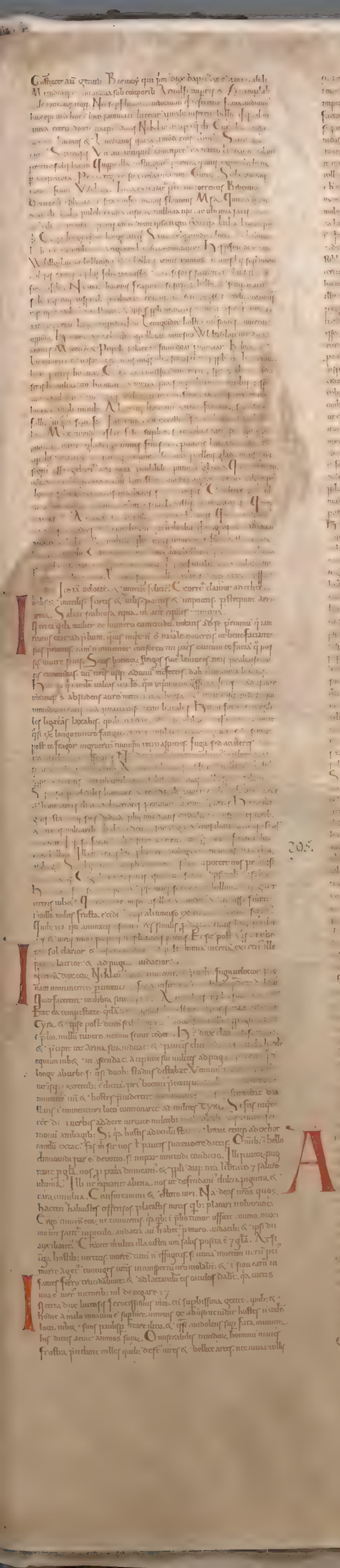

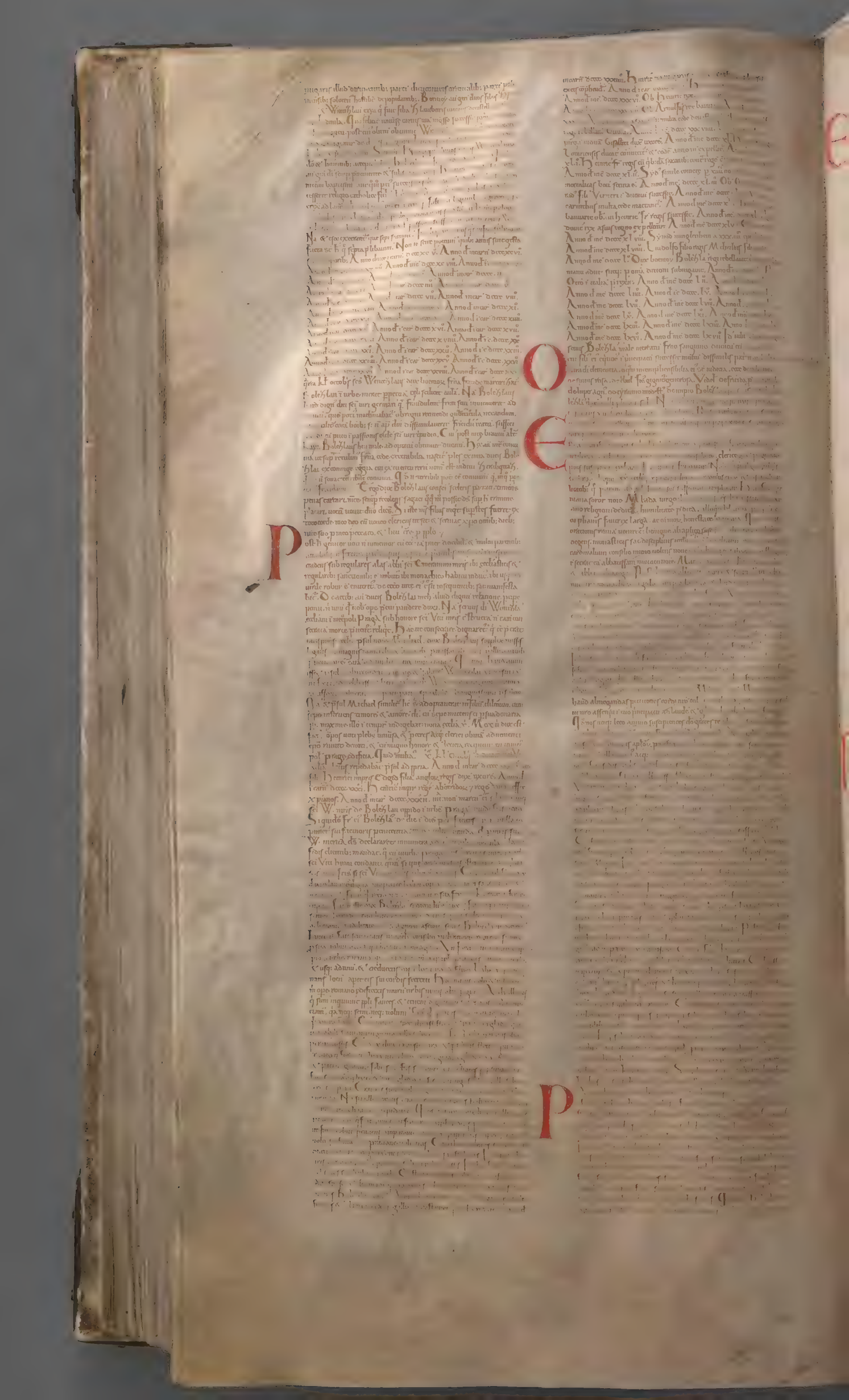

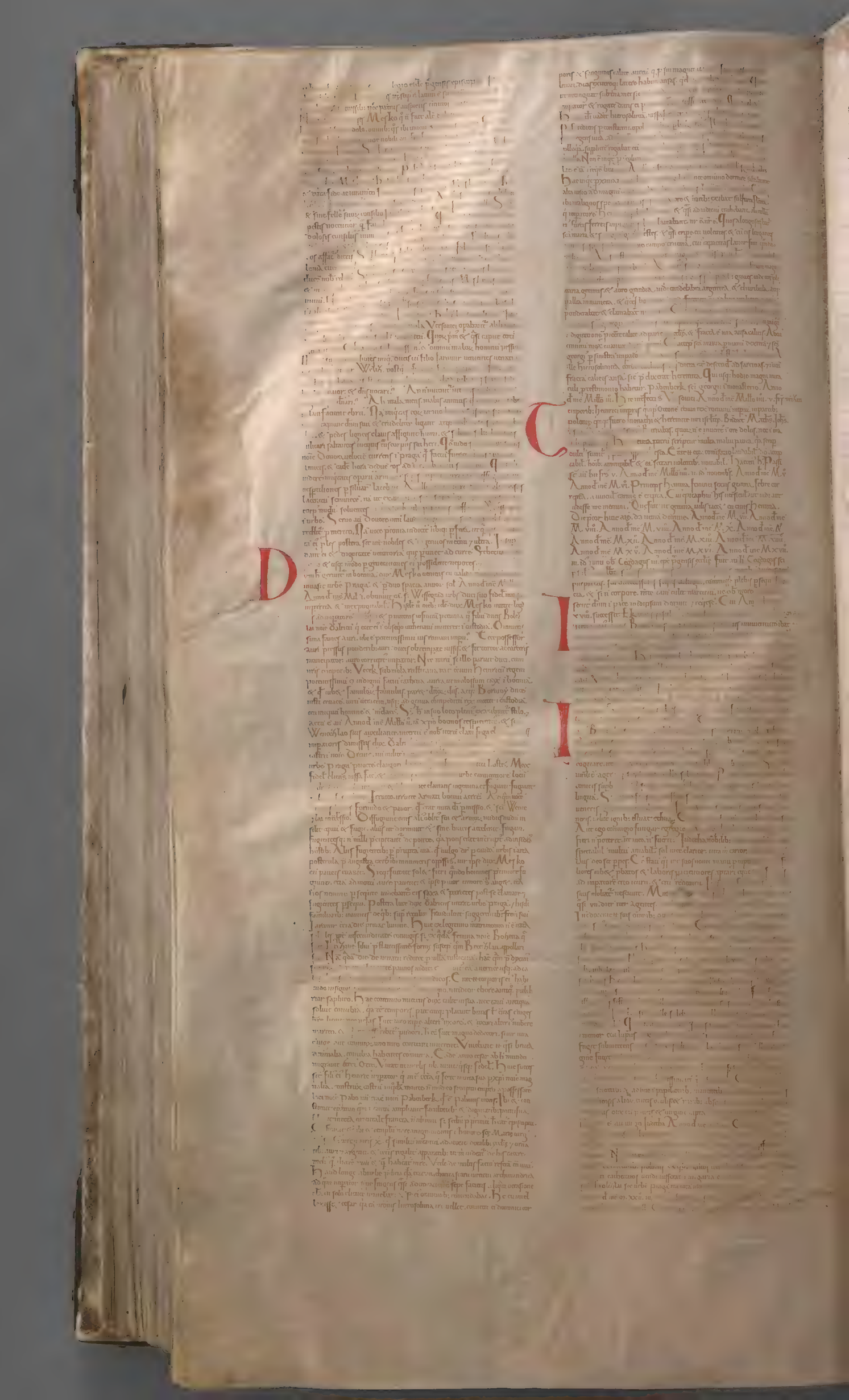

INCIP LIB SECVND
CIT DVX BRECZLA

PROEMIV ADCLE
MENTE ABBATE
BREVNSIS ECCLIE

PIRINU BRUNENSIS CENOBII PAT

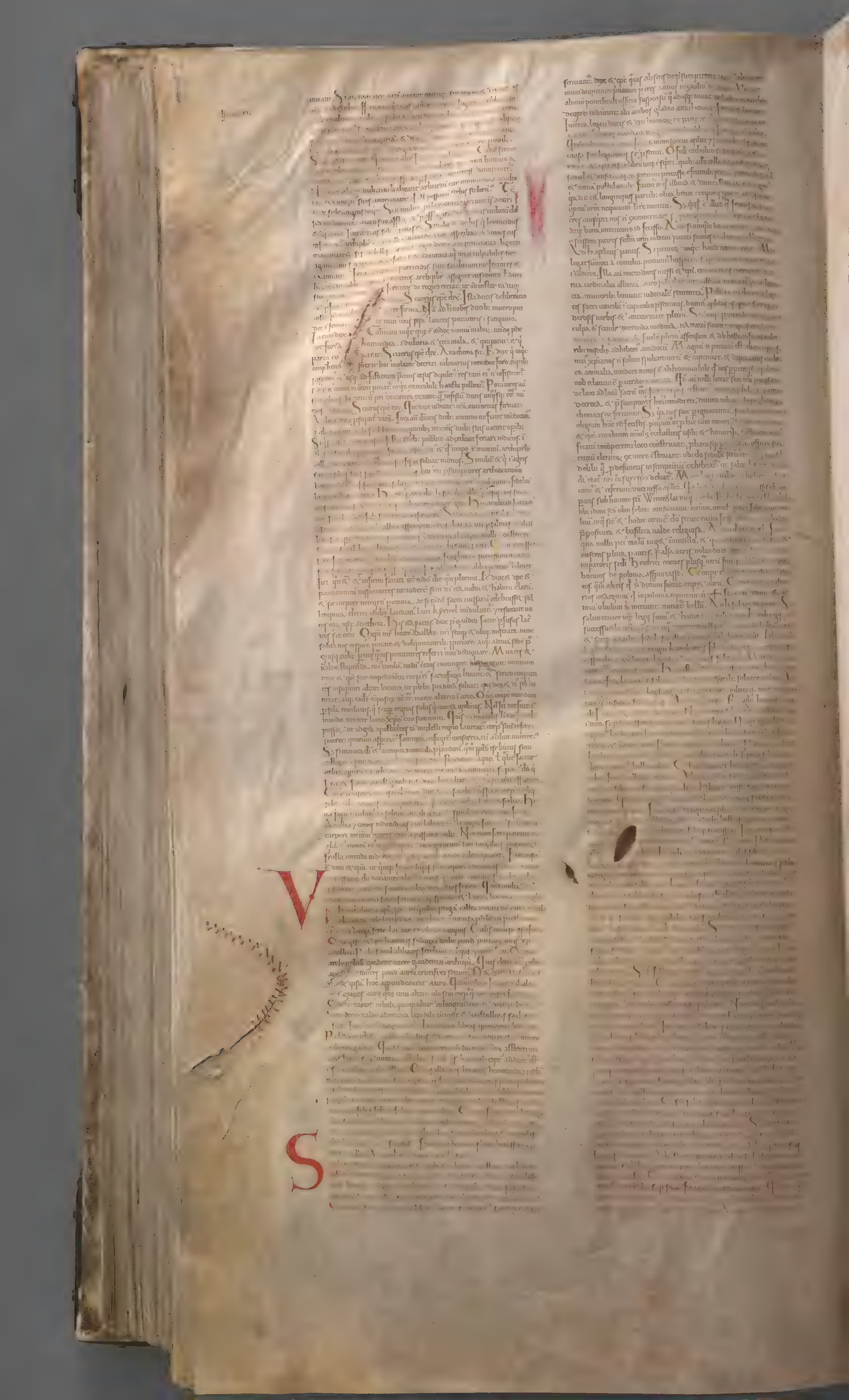

H

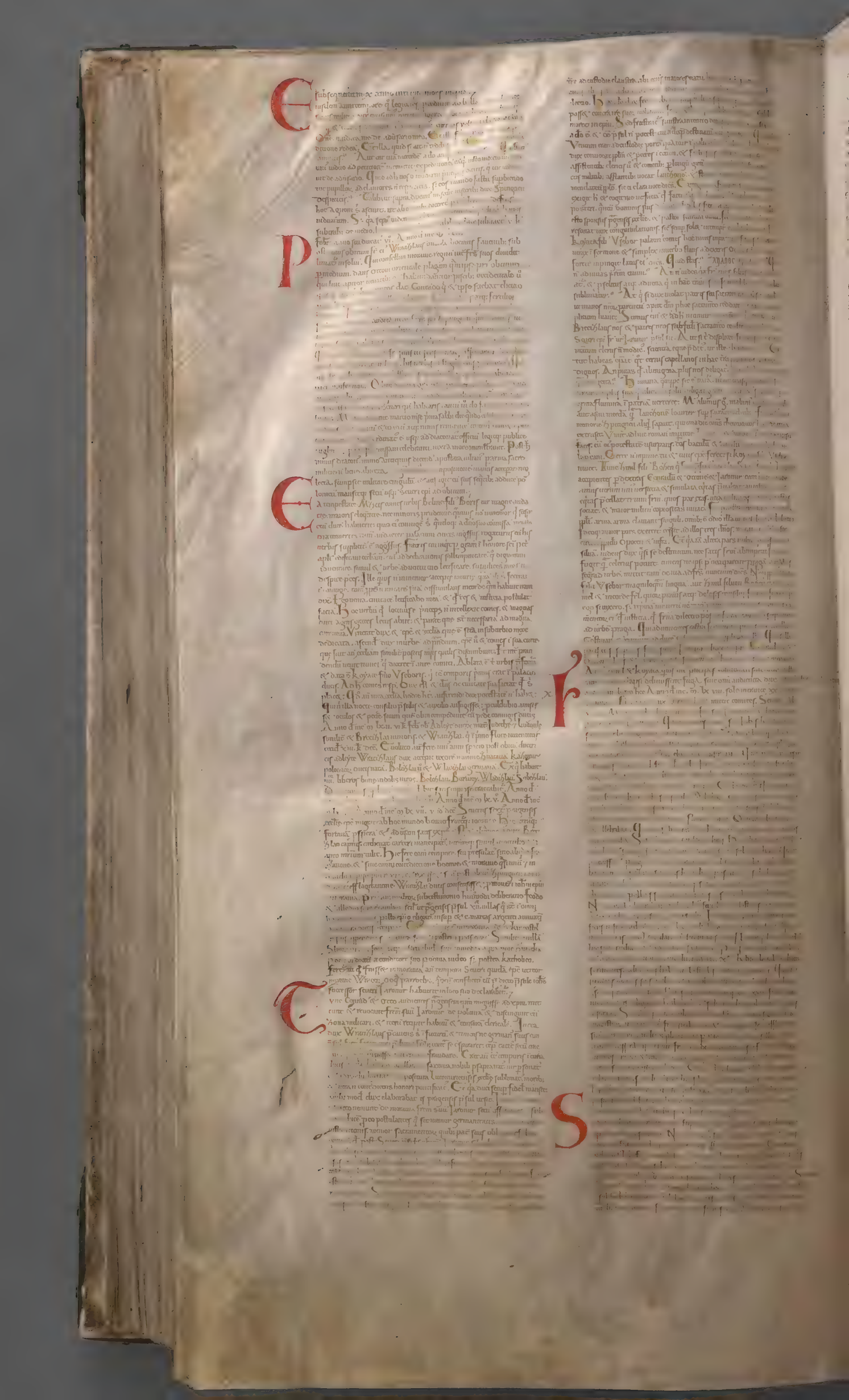

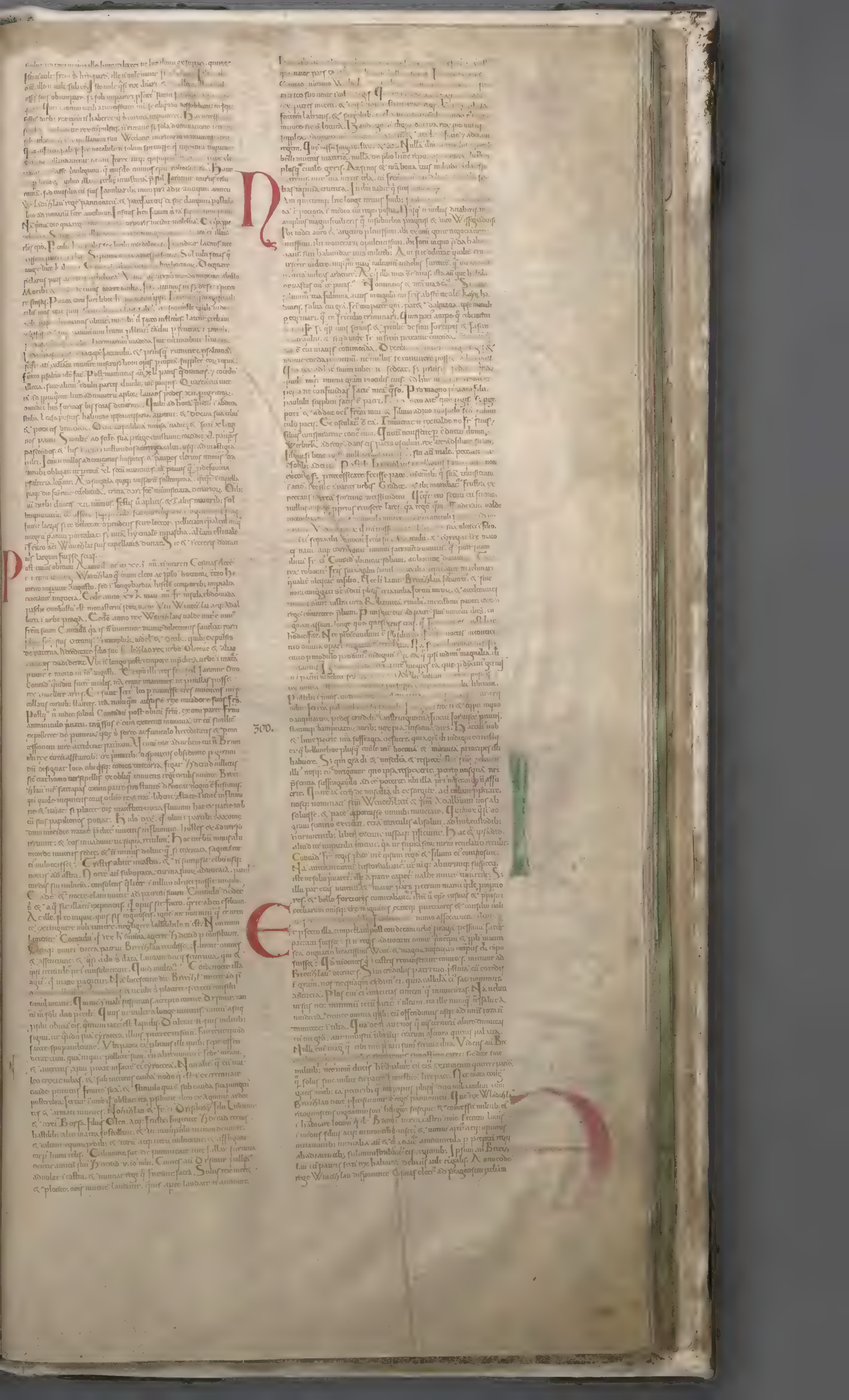

Explicit liber secundus de cronicis bohemorum

INCIPIT APOLOGIA

AM PIETATEM DEI PROMISSA FAVENTE PIGRI

Mo quicquid fori pollicetur electos Iam de vocabulis temporis sed confunditur temporibus: pauca ex multis communia

Incipit liber tercius

CRONOWS DUX

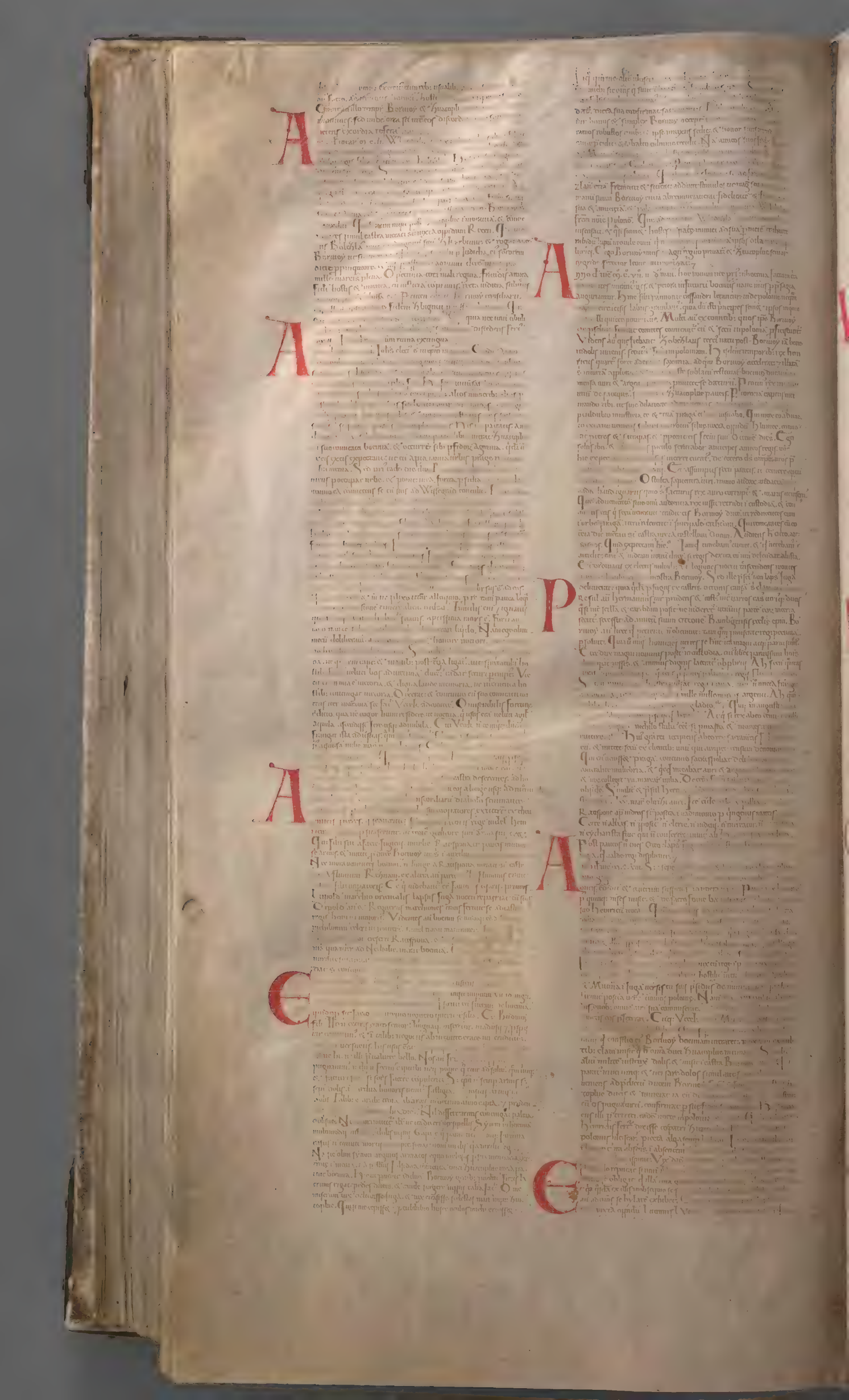

302

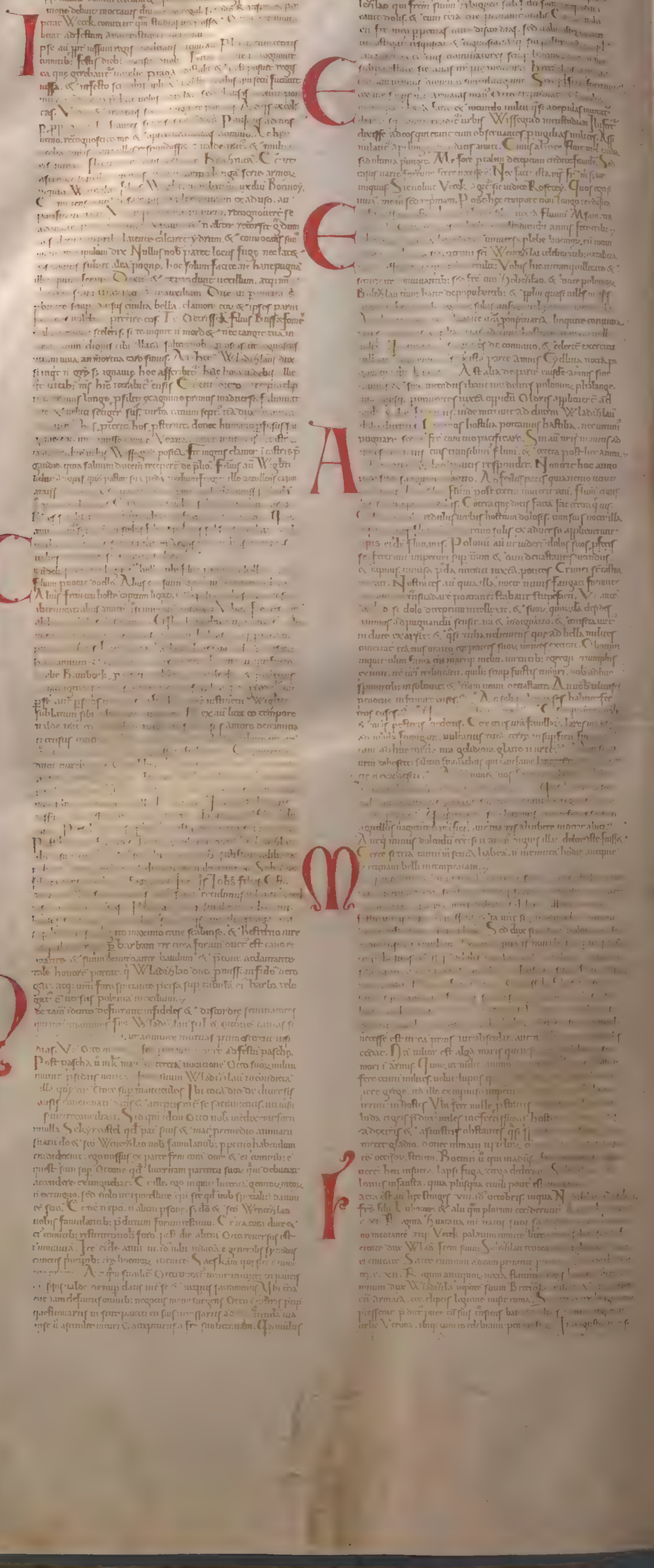

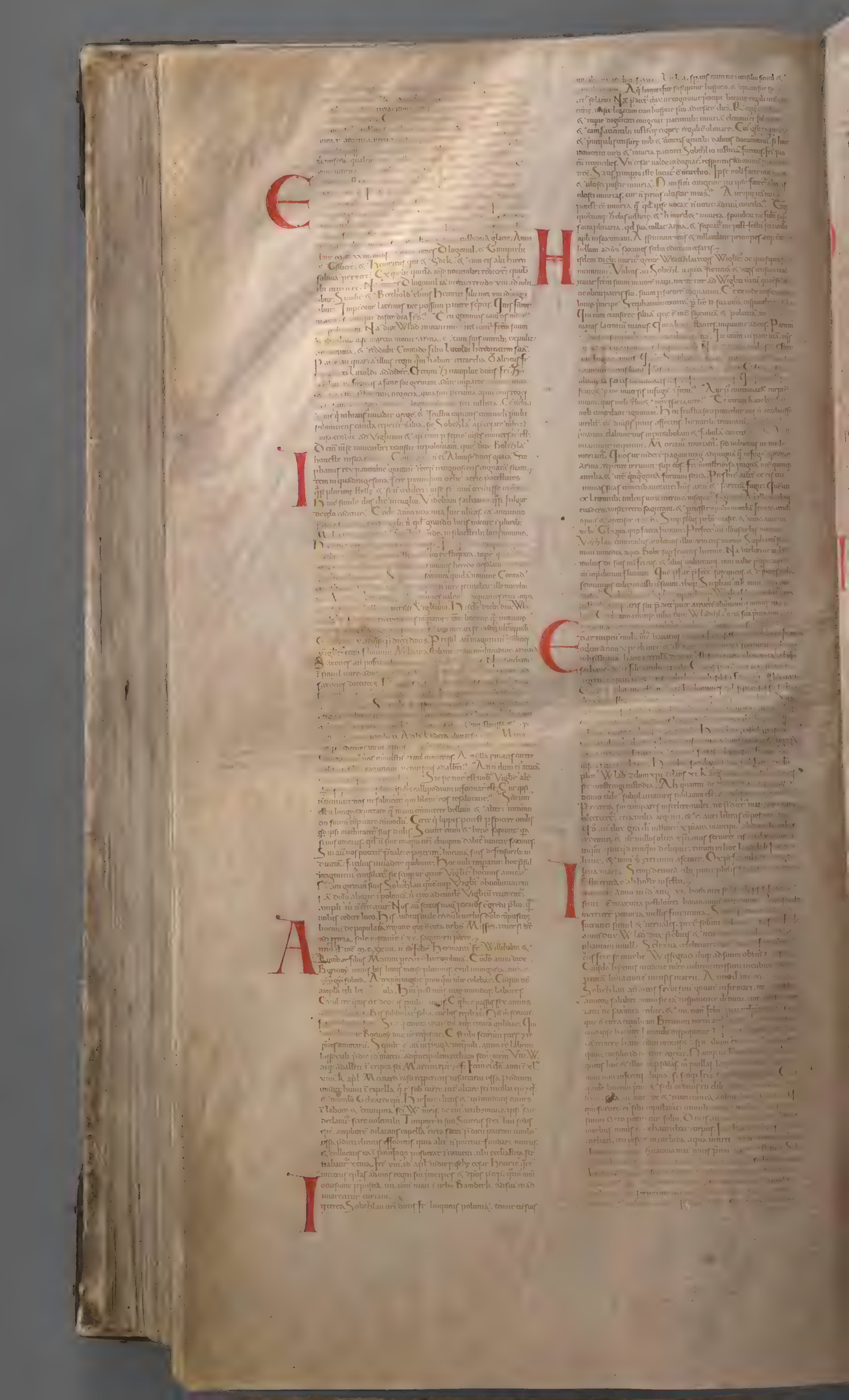

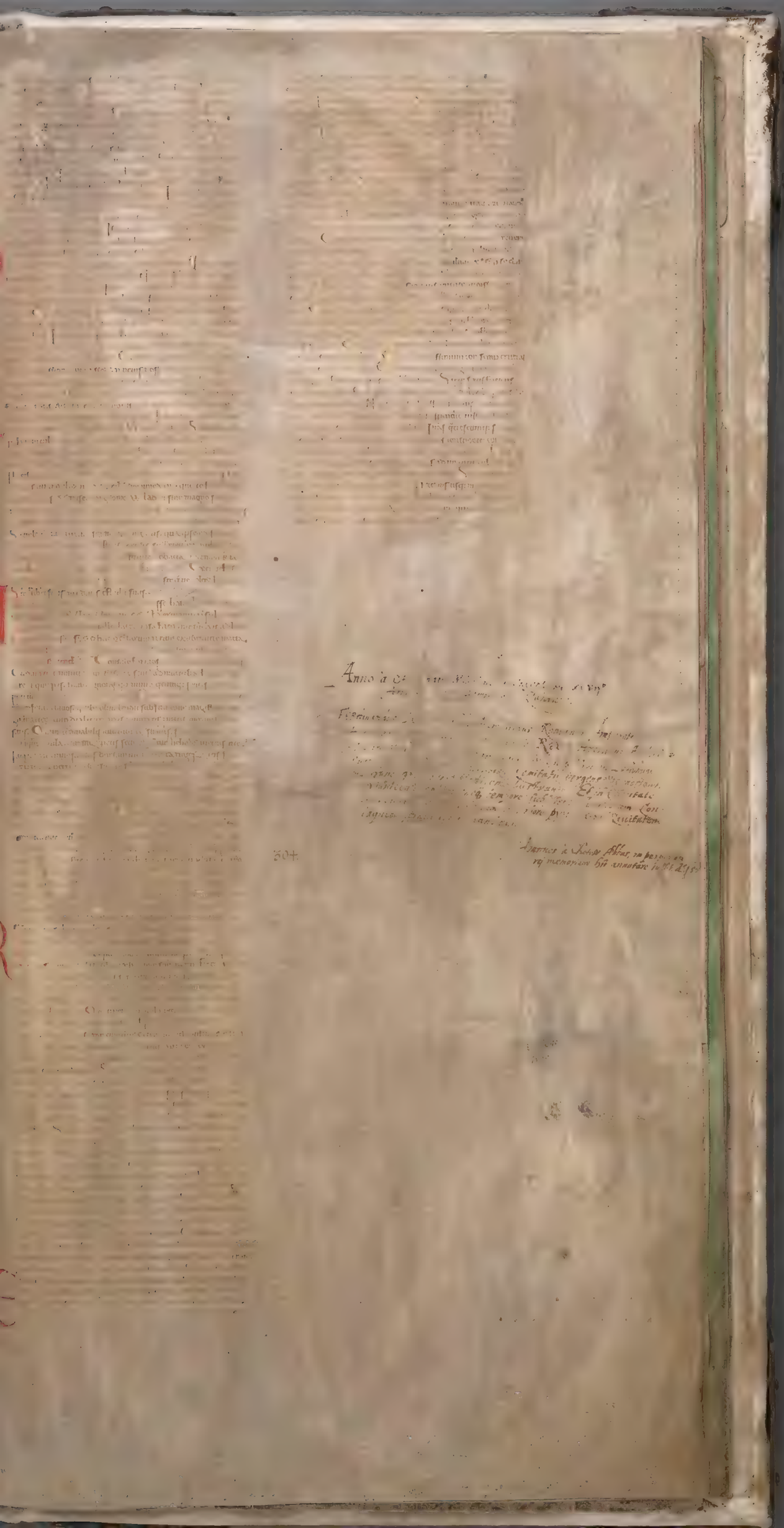

KL IANUARIUS
HABET DIES XXXI LUNA XXX

III A KLIN· CIRCUMCISIO DNI BASILII GTOILONIS ȳF I
Prebislau. Marquard. Hus. Hayda. Voyteh. Wiarda. Sobeslo. Lana. H

B III NOCT S STEPHANI PTI. III Vojteh. Crasson. Prehlava. Marek. Plugova.

XI C II NOCT S IOHANNIS APLI GENOVEFE VGINIS III

D I NOCT S INNOCENTV III

XVIII E NONE SYMEONIS M THEOLESPORI PP VIGILIA
Gregorij fr. Hual. Medlp. Paulec. Milon. Dersda. Vlastem. Dcaula. Bohobna.

VIII F VIII ID EPIPHANIA DOMINI Primus Primo. Vrat. Horehlan. Pesano. Gamabel.
Sine dem ac sacrat. primit. conversionis gyphonias Bremus
vig. nec ad perpetuam fili mutuerunt. Gratiæ. chum ab ex hodie recreteharus. ex Tridyc. C Lucæ bxc.

G VII ID LVCIANI MR CLERI DIAC Kunel. Milog. Sem. Dobrent. Janek. Bolehen. Gelou.

XVI A VI ID SEVERINI EPI ET CF Dobrent. Gostog. Nerada. Dragomer. Jaroma. Vojchlava.

V B V ID IVLIANI ET BASILISSE MRM h

C IIII ID PAVLI PRIMI EREMITE Mercuriadis PP III

XIII D III ID PETRI SEVERI LEVCII Nasso.

II E II ID SATIRI MR ARCHADII MR Gryhowa. Wranklaus. Vbislava. Aquæ. Pecrsse.
Ocrumbi Cyrus Ipse
FIDVS OCT EPIPHANIE DNI HYLARII EPI Vrsum. Sedla. Qrus.
Eodem die Ambo
Eodem die Ambo simul ut tuse prima vice fuit fuit Laurentius Virginis Ulbichrones artium lib. Augustus
ordinis Cum
Cum vita sibi Symphoriani sui virginis Boer. decemnales commendatus Bonifacio Ep.

X G XVIIII KL IANUARII FELICIS PRBL III Arnolf. Mogek. Olarch. Quassina.

A XVIII KL IANUARII MAVRI ABB MACARII ABB

XVIII B XVII KL IANUARII MARCELLI PP III

VII C XVI KL IANUARII ANTONII M III Vrat. Pers. Dusc. Lupse. Pribislaus. Cubeu. Jarek. Marcus. Mlada.

D XV KL IANUARII PRISCE VG ET MR III Vladislaus. Sedlislaus. Vracen. Quassin. Bilo.
Salis Aquarium.

XV E XIIII KL IANUARII GERMANICI MR POTENTIANI MR Roman.
Ego dum

IIII F XIII KL IANUARII FABIANI ET SEBASTIANI MM Rom.

G XII KL IANUARIS VG ET MR Wlkl. Jacob. Medyst. Malg. Bogunlas. Janb.

XII A XI KL IANUARII VINCENTII MR

I B X KL IANUARII EMERENTIANE VG ET MR

C VIIII KL IANUARII TIMOTHEI APLI III

VIII D VIII KL IANUARII CONVERSIO S PAVLI APLI
D

E VII KL IANUARII POLICARPI EPI Radoslaus. Hasa. Mateu. Radobna. S Messa V

XVII F VI KL IANUARII IOHIS EPI CSOSTOMI Bogoslaus. Perter.

VI G V KL IANUARII AGNETIS SCDO III Bra. Vrsus. Vorus. Orsova. Zpmag.

A IIII KL IANUARII VALERII EPI III Bra. Sarek. pr.

XII B III KL IANUARII YPOLITI MR MATHEI C PI ALDEGVNDIS VG
Gregorij fr. Janek. Gostak. Sarislaus. Dobrom.

C II KL IANUARII METRANI MR VIGILII EPI E

Hoc horarium xcv. dies xcii.
Dum omnium sit Cum adventu Jn decurso Anno Omnis vera.

Ubique invenies vigor aut sonet nulli molestus

FEBRVARIVS

HABET DIES XXVIII IVNA XXVIII

KL FEB Brigide vg III

IIII N Purificatio s Marie

VIII F III N Blasii epi et mr

VIII G II N Filec cpi

Anone Agathe vg et mr

XVI B VIII Dorothee vg

V C VII Aug. VII epi

D VI Covite mr

XIII C V Apollonie vg

II F III Scolastice vg

G III Desiderii epi et cf

X A II I Vlalie III

Bidus Policeti mr

XVIII C XVI Nonas Feb. Marcii Valentini mr III

VII D XV Zenonis cf. n. 306. Gratonis mr

E XIII Cyrilli Milet. Ranek. Malasp. Sedima. Iuliane vg III

XV F XIII Polochromii epi et mr

IIII G XII Lucae Mileti. Iana. cf. n. Symeonis epi et mr

A XI Gabini prbi et mr

XII B X Nicolai et. Cruk. Bonk. Cohna. Mirm quorum numerus soli deo cognitus est.

I C VIII Mirm. LXX VIII Marsipe. Petri. Iuuna. Sedelma. Gneuse. Lastup. Bieka. Veronice. Vlomi hoc.

D VIII Cathedras Petri apli

VIII E VII Policarpi epi et m Vigilia

F VI Mathie apli Muhal

G V Watpurge vg III Lucas inflexere.

XVI A IIII Nestoris epi et mr

B III Iuliani mr Leandri epi et cf

XIII C II Romani abb

Hoc horarum scim dies X.

Vivit post funera virtus

Samuel Hagelius Pomer.

ss. Notarius Ordinarius

KL MARCIVS HABET DIES XXXI LVNA XXX

III D M RDONATI MR … Hic incipiunt ordinationes …

EVI kl IOVINI ET BASILI MRM …

XI FV kl MARINI ET ASTIRII MRM …

GIIII kl TRANSL S WENCEZLAI MR …

XVIII AIII kl FOCE MR …

VIII BII kl VICTORIS ET VICTORINI MRM …

CNONE PETRI ET FELICITATIS M …

XVI DVIII ID PONTII DIAC …

V EVII ID XL MILITV …

FVI ID ALEXANDRI ET GAI MRM …

XIII GV ID LX MILITV …

II AIIII ID GREGORII PP …

BIII ID CVRAXIE VG …

X CII ID PETRI VR …

DIDVS LONGINI MILITIS QXPM LANCEAV …

XVIII EXVII KL APRILIS CYRIACI DIAC …

VII FXVI k PATRICII EPI ET DF …

GXV k ALEXANDRI EPI ET MR …

XV AXIIII k IOHANNIS DF …

IIII BXIII k ARCHIPPI DMILITONIS PAVLI …

CXII k BENEDICTI ABB …

XII DXI k AFRODISII EPI ET DOI PAVPC PI …

I EX k THEODORI PBRI ALBANI BRITANNIA …

FVIII k PIGMENII PBRI …

VIII GVIII k ANNVNCIATIO DNICA …

AVII k CASTVLI MR LIUDGERII MR …

XVII BVI k RESVRRECTIO DNI …

VI CV k GVNTRAMI REGIS PRISCI MALCHI …

DIII k EVSTASII ABB …

XIIII EIII k QVIRINI MR …

FII k ALBINI VG REGULI EPI ET …

KL APRILIS HABET DIES XXX LVNA XXVIII

XI G AN VENANTII EPI ET MR THEODORI EC

A VIII K NICETII EPI ET DF MARIE EGYP

XVIII B III K EVAGRII ET BENIGNI THEODOSII VG

VIII C II K AMBROSII EPI ET DF

DNONE K IRENIS VG ET MR MARIE APOLLONII

XVI E VIII K SYXTI PP ET MR

V F VII K PELCVSII PRBI HERESIPPI VIRI SCTSSE

G VI K DIONISII EPI ET DF PPETVI EPI CTO

XIII A V K CORI MR

II B IIII K APOLLONII PRBI VII VIRG

C III K CONIS PP ANTHONII MR

X D II K ZENONIS EPI ET MR PHILIPPI EPI ET D

EIDVS HERMIGILDI REGIS ET MR IULII EPI TOR

XVII F XVIII H MAII TYBURCII VALERIANI MAXIMI MRM

VII G XVII K OLIMPIADIS ET MAXIMI MRM EVFEMIE VG

A XVI K KALISTI KARISII MRM

XV B XV K PETRI DIAC

IIII C XIIII K PFECTI PRBI ET MR HERMOGENIS

D XIII K LEONIS PP ELEVTHERII MR

XII E XII K VICTORIS PP VINCENTII MR

I F XI K SYMEONIS EPI ET MR

G X K GAII PP

VIII A VIII K ADALBERTI EPI CT MR

B VIII K GEORGII MRIS

XVII C VII K MARCI EVGLST LETANIA MAIOR

VI D VI K ANACLETI PP

E V K ANASTASII PP

XIIII F IIII K VITALIS MR

III G III K TITICI DIAC

A II K EVPBI MR

Dñice ihu Xpe

KL MAIVS

HABET DIES XXXI LVNA XXV

XI [illegible] MAP EPPI ET [illegible]

CVI [illegible] HANASII EPI ET DF

XVIIII DV k INVENTIO S + ALEXANDRI EVENTII THEODOR

VIII CIIII k FLORIANI MR GOTHARDI EPI ET DF III

FIII k NICETI EPI ET DF

XVI GII k IOHANNIS AN PORTA LATINA III

V NONE IVVENALIS MR

BVIII Ib VICTORIS MR

XIII CVII Ib TRANSL S ANDREE APLI

II DVI Ib GORDIANI ET EPIMACHI MRM III

EV Ib MAMERTI EPI ET DF

X FIIII Ib NEREI ET ACHILLEI PANCRACII MRM II

GIII Ib MARIE ADMRES GENGOLFI MR III

XVIII AII Ib BONIFACII MR

VII BIDVS YSIDORI MR

CXVIIII L IVNII PEREGRINI MR

XV DV k TORPETIS MR

IIII CXV k DIOSCORI MR

FXIIII k POTENTIANE VG III

XII CXIII k BASILLE VG ET MR

I AXII k SECVNDINI MR

BXI k CASTI ET EMILII MRM

VIIII CX k DESIDERII EPI ET MR

DVIIII k DONATIANI ET ROGATIANI MRM

XVIII EVIII k VRBANI PP ET MR III

VI FVII k QVADRATI EPI

GVI k IVLII MR

XIII AV k GERMANI EPI ET DF

III BIIII k MAXIMINI EPI ET DF

CIII k FELICIS PP ET MR

XI DII k PETRONELLE VG III

KL IVNIVS
HABET DIES XXX LVNA XXVIII

XVII G KL IV NICOMEDIS PRBI ET MR

VIII F VIII KL MARCELLINI ET PETRI MRM III

G VII KL ERASMI EPI ET MR

XVI A II KL QVIRINI EPI ET MR

V B NONE BONIFACII ARCHIEPI ET SOC EI MRM

C VIII KL PHILIPPI DIAC

XIII D VII KL PAVLI EPI ET MR

II E VI KL MEDARDI EPI ET CF

F V KL PRIMI ET FELICIANI MRM III

X G VIII KL GETVLII ET SOC EI

KL BARNABE APLI

XVIII B II KL BASILIDIS CYRINI NABORIS NAZARII MRM III

VII C IDVS FELICVLE VG ET MR

D XVIII K IVLII QVINTIANI PRBI CF

E X K VII MODESTI

F IX K VRCIANI EPI CF

G XV K VI II PRBI E CF

XII A XIII K MARCI ET MARCELLIANI MRM III

I B XIII K GERVASII ET PROTHASII MRM III

C XII K NOVATI CF

VIII D XI K ALBANI MR III

E X K PAVLINI EPI ET CF III

XVI F VIII K IOHANNIS PRBI ET MR VIGILIA

VI G VII K IOHANNIS BAPTIS

A VII K GALLICANI MR

XIII B VI K IOHANNIS ET PAVLI MRM

III C V K ZOILI MR

D IIII K LEONIS PP VIGILIA

XI E III K PETRI ET PAVLI APLORV

F II K FESTIVITAS S PAVLI AP

KL IVLIVS
HABET DIES XXXI LVNA XX

XVIII G KL IVL Oct S Iohannis Bapt

VII A VI k Pcessi et Martiniani MRM III

b V k Gregorii epi et MR

XVI c IIII k Ø Alrici epi P'copii abb

V d III k Zoe MR Domicii MR

e II k Oct Aposto Goaris pf Lor

XVIII f NONC Willibaldi epi et pf III

II g VIII Id Kyliani MR et Soc eius P'copii MR

a VII Id Zenonis MR

X b VI Id Rome VII frm III

c V Id Transl S Benedicti abb

XVIII d IIII Id Hermagore MR

VII e III Id Margarete vg et MR

f II Id Foce epi et MR

XV g IDVS Divisio Aplorv Iacobi epi

IIII a XVII K Aug

b XVI k

XII c

I d XIII k

e XII k Iosephi VSII

VIII f XI k Praxedis vg III

g X k Marie Magdalene

XVII a IX k Apollinaris epi et MR III

VI b VIII k Cristine vg et MR Vigilia III

c VII k Iacobi Apostoli Xpofori MR Cucufatis MR

XIIII d VI k Berasti MR

III e V k Hetherii epi

f IV k Pantaeleymonis MR

XI g III k Felicis pp et MR Simplici Faustini Beatos MRM III

VIII a III k Abdon et Sennen MRM III

b II k Fabii MR

KL AVGVSTVS
HABET DIES XXXI LVNĀ XXX

VIII C AVA ADVINCVLIS PETRI VII MACHABEORVM
XVI D IIII k STEPHANI PP ET MR
V E III k INVENTIS STEPHANI PTIS
F II k TERTVLLI MR
XIII G NONC OSWALDI REGIS
II AVIII kl SIXTI PP ET FELICISSIMI ET AGAPITI MRM
BVII kl AFFRE MR DONATI MR ET SOCIORVM
X CVI kl CYRIACI ET SOCIORVM
DV kl ROMANI MR
XVIII EIIII kl LAVRENTII MR
VIII FIII kl TYBVRTII MR
GII kl GVDILE DIAC
XV AIDVS YPOLITI ET SOCIORVM
IIII BXVIII kl SEPTEBS EVSEBII PRBI ET SOR VIGILII
CXVIII k ASSVMPTIS MARIE VG
XII DXVII k SERENE REGINE
EXVI k OCTIS LAVRENTII MR
FXV k AGAPITI MR
VIIII GXIIII k ANDREE MR ET SOCIORVM
AXIII k STEPHANI REGIS VNOR
XVII BXII k BOSONIS MR
VI CXI k OCTIS MARIE TIMOTHEI ET SIMPH MRM
DX k THEONE EPI ET DF VIGILIA
XIIII EVIIII k BARTHOLOMEI APLI
III FVIII k GENESII MR
GVII k ZEPHERINI PP
X AVI k RVFI MR
BV k AVGVSTINI EPI ET DF HERMETIS MR PELAGII MR
XVII CIII k DECOLLATIO S IOHIS B SABINE VG ET MR
VIII DIII k FELICIS ET ADAVCTI MRM III
EII k OPTATI EPI ET DF

SEPTEMBER
HABET DIES XXX LVNAM XXX

XVI KL SPE GIDII ABB VERENE VG

V G III N IVSTI EPI ET DF

A III N MANSVETI EPI ET DF

XIII B II N RVFINI SILVANI VITALIS MRM

II C NONE BERTINI ABB

D VIII Id MAGNI DF

X E VII Id EVORCII EPI ET DF REGINE VG

F VI Id NATIVITAS S MARIE ADRIANI MR CORBINIANI E

XVIII G V Id GORGONII MR

VII A IIII Id HYLARII PP

B III Id PTHI IACINCTI FELICIS ET REGVLE MRM

XV C II Id SACERDOTIS EPI

IIII D Id VS PHILIPPI EPI ET MR

C XVIII kl OCTOB EXALTATIO S + CORNELII ET CIPRIANI

XII F XVIII k NICOMEDIS PRBI ET MR

G XVI k CVIRINI VG LVCII ET GEMINIANI MRM

A XV k LAMBERTI EPI ET MR

VIII B XIIII k METHODII EPI C ET MR

C XIII k PETRI CET NILI EPOR MRM

XV D XII k EVLOGII PRBI ET MR VIGILIA Equinoct.

VI E XI k MATHEI AP LI ET EVG

F X k MAVRICII ET SOCII

XIII G VIIII k SOSII DIAC ET MR TECLE VG

III A VIII k CONCEPTIO S IOHIS BAPTE

B VII k SOLLEMPNII EPI

XI C VI k CIPRIANI ET IVSTINE VG

D V k COSME ET DAMIANI MRM

E IIII k WENCESLAI MR

VI F III k MICHAELIS ARCHANGELI

G II k HIERONIMI PRBI ET DF

KL OCTOBER
HABET DIES XXXI LVNA XXVIII

XV — KL OMR Remigii epi & Germani Vedasti

V — BVI kL Leudegarii epi et mr III — Prahslav.

XIII — CV kN Candidi mr — Romuli pri. Sperati ves. D

II — DIIII kA Avree vg — S. Mlsek. Cruc.

— EIII kO Oct̄ s. Wencezlai mr — Fds. Gerh. Deb.

X — FII kF Fidis vg et mr III

— GNONE Marci pp Sergii et Bachi mrm III

XVIII — AVIII kD Symeonis senis — Lud.

VI — BVII kD Dionisii Rustici Eleutherii mrm

— CVI kD Gereonis mr et soc ei III

XV — DV kD Krainigi abb — III Orsta. Valka.

IIII — EIIII kD Cipriani et Felicis mrm

— FIII kD Geraldi df — II Ord.

XII — GII kD Kalisti pp et mr III — Liudbeo. Rodgf.

I — AIDVS Antiochi epi et df — Prosdoc. Paulinus. Gloste.

— BXVII kL Novēbr. Galli df — Bogumila. Papo.

VIII — CXVI kN Heronis df — pri. dlli. Castimir. Bogumila. Rados.

— DXV kL Luce evgte — Vnuc. pri. Bogohlan. Cessia. Bogohlan. cum. Dalmatin. Neodlan. 310. Sal. imperatorem.

XVII — EXIIII kI Ianvarii mr et soc ei III — Stephan. pri. Lud.

VI — FXIII kC Caprasii mr — Sabyane. Ludmer. Mlj.

— GXII kH Hylarionis m. XI mil. IV. vginv III

XI — AXI kP Philippi epi et mr — Mlsek. D

III — BX kT Theodorici prbi et mr

— CVIIII kS Senoch abb — Stanislaw. Cruc. Sobie. f. n.

XI — DVIII kF Frontonis df

XVIIII — EVII kR Rogatiani prbi et mr — Courtes. fili. mes. C. Aslan. D. isse. gr.

— FVI kF Florentii mr Vigilia — Vrchslav.

VIII — GV kS Symonis et Iude ap — Bones. Bogena. Omnium. Pomor.

— AIIII kN Narcissi epi et df — Rasura. Sedlac. Glupa. Cassa. Hynner. Cyp.

XVI — BIII kS Serapionis epi

V — CII kQ Quintini et Wolfangi mrm Vigilia

KL NOVEMBER

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ

D KL NŌT̄ FESTIVITOMIVS CESARII MR

XIII E IIII Id EVSTACHII ET SOC EI III Villalm. Vojtěch. Bogdal

II F III Id PIRMINII EPI ET DF III Vdalricipueriblan. Mich. De

G II Id PCVLI MR Vrsi abb. Vlrich. Petrus. Cebr. Bradislaus

V ANONC ZACHARIE PAT SIOBIS B D

B VIII Id LEONARDI DF III

XVII C VII Id WILLIBRORDI EPI III Supra. Sumon. Sara.

VII D VI Id IIII CORONATORV III

E V Id THEODORI MR III

XV F IIII Id LVDMILE MR Hermanni mundus. Janek. Vlcmer.

IIII G III Id MARTINI EPI Rostisl. Crispe. Gotsava

A II Id QVINQ FRM bER Magist. Pucm Petrus cm. Simon. Vrbata. Drsovy.

VII BIDVS Vrsbr. BRICCII EPI ET DF III Ulm com. Crisan. Gebek. Dobroslav. Strnad.

I CXVIII KL DECEMBRIS ANTIGII DF Pluck. Radec Dej

DXVII k EVGENII MR Mahon. Dedoš Bolemoj. Mara.

VIIII E XVI k OTHMARI ABB Slusta. Sedan.

F XV k GREGORII EPI Quasc. Xp

XVII G XIIII k OCTS MARTINI Xpsthologus Wordrasp. Abb. Brikon. Nesela. Bel

VI A XIII k MAXIMI PRBI ET MR Mathes. Janis. Petrus. V

B XII k POTENTIANI PP ET MR Padun

XIIII C XI k MATVRI MR Hrabec. Radslav. Radobus. Stramslaus.

III D X k CECILIE VG Cunrat.

E VIIII k CLEMENTIS PP ET MR Catherin. Gosta

F VIII k CRISOGONI MR KATHERINE VG ET MR

Magist. pr. Sudislai Abb. Podsiadlus. Jana. R. Stany. Domasl. Pavel. Bunica.

XVIIII G VII k ERASMI MR

A VI k LINI PP

VIII B V k VITALIS ET AGRICOLE MRM

C IIII k GREGORII PP Ferasdat

D III k SATVRNINI CRISANTI MAVRI ET DARIE MRM VIG

E II k ANDREE API/

KL DECEMBER
DIES XXXI HVNA XXVIII

F [illegible] DEC D IOSORI PRBI ET MARIANI DIAC

XIII GIIII N VERI ET SECVRI ERMI — Anno 1587

AIII N CASSIANI MR

V BII N BARBARE VG ET MR

CNONE DALMACII MR

XVIII DVIII b NICOLAI EPI ET DF

VII EVII b AGATHONIS MR FARE VG Michael. Gotlena. Boquensis

FVI b EVTICIANI PP ET MR Cassi. Nonek. Belenula.

XV GV b CONCEPTIS MARIE THEOTOCOS

AIIII b EVLALIE VIRG ET MR

BIII b DAMASI PP

XII CII b VALERICI EPI

I DIDVS LVCIE VG Boquens. Dreuna. Bauolina.

EXVIII k IAN SIRIDONIS EPI

VIII FXVIII k VALERIANI EPI ET DF

GXVII k VAL NI NAVLIS AGRICOLE

XVII AXVI k IGNATII EPI ET MR

VI BXV k GRATICI EPI ET DF R. rodelan. Ipsiglana nili dimocrea. Belek. F.

CXIIII k VNNIBALDI DF

XIIII DXIII k ANASTASII EPI VIGILIA Sreuegen. Iurd

III EXII k THOME APLI

FXI k RBIRNIS MR

XI GX k VICTORIE VG ET MR Boquste. Marien. Pastek. Sreuen. Zuesle. Ibiana

XVIII AVIII k GREGORII PRBI ET MR VIGILIA

BVIII k NATIVITAS DNI NRI IHV XPI

VIII CVII k STEPHANI PROTHOMRIS

DVI k OHANN ET EVGLSTE

XVI EV k INNOCC ASSIO SCORV Bunek. Velek. Murenege. Mdesq.

V FIIII k DAVID R

GIII k SABINI ET MR ET ALIOR

XIII AII k SILVESTRI PP GT DF

RESVRRECTIO DNI
CVRE MIC VIRG
REGVLI EPI ET CF
VINCENTII MR
PHILIPPI EPI ET CF
RESVRRECTIO DNI
MATRONIS MR
PERPETVI EPI ET CF
PIGMENII PRBRI ET
B PHILIPPI EPI ET CF
AMBROSII EPI ET CF
ADALBERTI EPI ET MR
MARIE EGYPTIACE
B REGVLI EPI ET CF
VINCENTII MR
MARIE APOLLONII
PRISCI MALCHI
B MATRONIS MR
PPETVI EPI ET CF
PIGMENII EPI ET CF
IVLII EPI ET CF
B AMBROSII EPI ET CF
ADALBERTI EPI ET MR
MARIE EGYPT
THEODORE VIRG
B VINCENTII MR
MARIE APOLLONII
PRISCI MALCHI
KALISTI ET KARISII
B THEODORE VIRG
GENESII MR
IVLII EPI ET CF
EVSTASII ABB
B KALISTI ET KARISII
MARIE EGYPT
ANNVNCIATIO S MARIE
TYBURTII ET VALERIANI
B MARIE APOLLONII
PRISCI MALCHI
SCARV VII VIRG
NICETII EPI EPI ET CF
B GENESII MR
SIXTI PP ET MR
CVSTASII ABB
HERMOGENIS
B MARIE EGYPT
ANNUNCIATIO S MARIE
TYBURTII ET VAL
SIXTI PP ET MR
B MARCI EUGENII
SCARII VII VIRG
NICETII EPI ET CF
SVLPICII EPI ET CF
SIXTI PP ET MR
HERMOGENIS
THEODOSII VIRG
AMMONIS MR
VALERIANI ET VAL
QVIRINI MR
CLEMENTIS MR
B SCARV VII VIRG
LIUDGERII MR
EVPHEMIE VIRG
HERESIPPI VIRI SCISSIMI
B PAVLI EPI ET CF
ANTONII MR
THEODOSIE VIRG
GEORGII MR
B HERESIPPI VIRI SCISSIMI
QVIRINI MR
CLEMENTIS MR
ANTONII MR
B LIUDGERII MR
EVPHEMIE VIRG
HERESIPPI VIRI SCISSIMI
[illegible]
B [illegible]
THEODOSIE VIRG
GEORGII MR
PPETVI EPI ET CF
B QVIRINI MR
CLEMENTIS MR
AMBROSII EPI ET CF
RESVRRECTIO DNI
B EVPHEMIE VIRG
REGVLII EPI ET CF
VINCENTII MR
CLEMENTIS MR
B SCARV VII VIRG
NICETII EPI ET CF
SVLPICII EPI ET CF
SIXTI PP ET MR
B PRISCI MALCHI
KALISTI ET KARIS
[illegible]
[illegible]
[illegible]

512.

Michael Flos,
die 7 Julii 19

Anno 1593 die 9 Maij.
Stanislaus Elsnerus Austria ac
stria stagr. Cum &c. suo patre
Elia Dittrichio Anclete Monasterij
Lomarysmontis professo hoc nobile
ac insigne Opus prima vice pervolutauit.

Dne 21 srpna 1850
daroval jsem prust
svou v bibliotece pisne
Stockholmske prehlednutim
i storonamerité knihy

Pečeťka.

Den 7 Augusti 1851
skenkade jag mitt exemplar
till Kongl. Bibliotheket
i Stockholm med tacksägelsen
af denna namnunderskrift.

Pečeťka.

Gr Wenceslaus Dudik monachus Ord. S. P. Benedicti
monasterii Raygrattensis in Moravia eadem
hanc aliquot mensibus mecum Olomucii
commorantem versibus hisce honoravit Anno 1858.

Ste Codex 30 es Folia continet